منصوری زاده صفیه نك

وقفیدر

فهرس هذا الکتاب شمائل شریف ترجمه‌سی

صلّی الله علیه وسلّم وعظّم وکرّم وعلی آله وصحبه اجمعین

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

ان احسن الاحاديث بعد الحمد لمن جعل السقف الاخضر مرفوعًا والفرش
الأغبر موضوعًا وسارت في متون العوالم قوافل الطافه متواترة
غير مقطوعة وصارت واردات رواحل اعطافه متصلة غير ممنوعة
واضحى حديث قدرته مشهورًا وخبر حكمته مفيضًا موفورًا وظلت
اقواله معراة عن معرض الأعتراض وافعاله مبراة عن وصمة العلل و
الاغراض الصلوة على من ارسله بحسن الشمائل وشرف الخصائل الى كافة
الأمم من العرب والعجم فسبحان عالمًا قديرًا انزل عليه الكتاب ليكون
للعالمين نذيرًا وجعل سنته احسن الطرق الى بابه وخلقه اكرم الخلق
دون جنابه محمد الذي حدثنا تارة عن ابي الوحي جبرئيل واخبرنا تارة عن
ام الكتاب وانبانا اخرى مرفوعًا عن رب الأرباب ما يهدينا به الى
سبيل الصواب وطريق الثواب وينقذنا عن ورطات العقاب و
دركات العذاب المخلع بخلع التكريم المتوج بتاج انك لعلى خلق عظيم
المبين كتابه المبين الجزيل عجره وبجره وقله وجله بقول صحيح وفعل جميل
ثم الصلوة على من هم نجوم الهدى واعلام التقى كلهم عدول وثقات
وحسنوا السمت والسمات معصومون عن وصم التجريح والتضعيف
ومأمونون عن التقول بالقول السخيف قولهم سند في مزالق الأقدام
وكلامهم مسند في مدحض الأوهام آله واصحابه وعشيرته واحبابه الذين
بذلوا مهجهم في محجته المستقيمة ووصلوا الى ذرى نتايج حججه القويمة
وتلقفوا ما سمعوا منه بلا زيغ وذلل وحفظوا ما شاهدوا منه من غير
سهو وخلل حتى اوصلوه الى من بعدهم ممن له قلب والقى السمع وهو

وهو شهيد وحدثوه لمن لم يتسعد بشرف لقياه من قريب وبعيد
ثم بلغ الذين يلونهم الى من بعدهم وهكذا الى ان بلغنا باسانيد راسخة
كالجبال لا ياتيها الباطل من بين يديها ولا من خلفها ما دامت الدنيا
ودارت الأدوار وتعاقبت حوادث الليل والنهار رضوان الله عليهم
اجمعين وبعد بو كمينه كم بضاعه وفقير قصير الباعه لمؤلفه احمدم اما كه
شرمم باد زين نام نكو كز ره اخلاق نيكو شد دل من منصرف خواجه ام
اما كه راس المال عمرم شد زكف با ديبا چون چنارم ليك هستم معترف
از سخن باف وقطيفه باف فرقى ديكرست جاى آن دارم كه در برنا
نشينم معتكف بركنم زآواز وا عمراه نه طاس سپهر ساكب العبرات لهفا
من دم القلب الأسف ايها الخلان قولوا كيف يصحو قلب من صار
مخمور الهوى المردى بدور مختلف خواهم از خلاق انس وجان بصد سوز و
كداز باشد احمد با همه خلق محمد متصف خامه لسان ايله شو وجهله تقرير
ولسان خامه ايله شو منواله تحرير ايدر كه علم تفسير كلام قديم ربانى وتاويل
تنزيل صمدانى دن صكره علم احاديث نبويه واخبار مصطفويه عليه افضل
الصلوات واكمل التحيات علومك اهم وافضلى ونشاه اولى واخرى ده
اتم واكملى اولديغى كالشمس فى رابعة النهار ظاهر وپديداردر بلكه دقايق
قرانيه يه اطلاع ومجملات فرقانيه يه وقوف علم حديثه موقوف ومربوط
ومطلقات تنزيليه تخصيصات نبويه وتقييدات رسوليه يه منوط در
بعض عارفين ديديلر كه اهل القران اهل الله واهل الحديث اهل رسول الله
ومن كان اهل رسول الله فهو اهل الله با ولى الطرق وفخر عالم وكزيده
بنى آدم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك عامه اقوالى وما ينطق عن الهوى
ان هو الا وحى يوحى نصى وفقنجه حميده وكافه افعالى انك لعلى خلق عظيم
قولى طبقنجه پسنديده اولديغى شوب شبهه دن عرى وغش ريب وكمان دن
برى در اكرچه بو بابده قديمًا وحديثًا تاليف اولنان كتب وبو خصوصده
اولًا واخرًا التصنيف واملا اولنان زبر جيب ودامان دهرى املا ودماغ

زمین زمانیانه تخلخیسا اولمشدر لکن شمائل رضیه وخصائل مرضیه لری بیاننده
ابو عیسی ترمذی عامله الله بلطفه الخفی حضرتلرینه منسوب اولان کتاب صحت
انتساب که شمائل النبی نامیله شهرتیاب در فی الحقیقه شمائل مذکوره یی مشتمل
وخصائل مرقومه یی کافل ومع صغر حجمه فوائد کثیره یی حاوی وعوائد وفیره یی
طاوی بر کتاب جلیل القدر وکمیاب در کویا آنک مطالعه سیله مستسعد اولان
صاحب توفیق اول جناب سعادت رفیق صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک
طلعه میمون وچهره همایونلرین مطالعه ایله دلشاد ومشاهده جمال برکماللریله
برمراد اولورنته کیم شیخ محمد جزری بیورر که اخلای ان شط الحبیب و
ربعه وعز تلاقیه ونأت منازله وفاتکم ان تبصروه بعینکم فما فاتکم
بالسمع هذی شمائله ولغیره (ای ابدت) جانا لبم از ذکر تو خاموش مبادا یاد تو ز
خاطرم فراموش مباد هرجا ز شمائلت حدیثی شنوم ذرات وجودمین
بجز کوش مباد اکرچه علماء اعلام وفضلای ذوی الاحترام کتاب مزبوری
سلفاً وخلفاً عربی وفارسی شروح ایله بیان وچهره میموننددن لثام خفا
وابهامی رفع وعیان ایتدیلر که خدمتلری بغایه مشکور وسعیلری زیاده
مبرور اولدیغی جای ارتیاب دکلدر لکن اکثری اغلاقدن خالی اولمیوب
رد وجرح سؤال وجواب ایله ممتلی اولمغله مزایاسنه اطلاعده صعوبت
اولدیغندن ناشی اصحاب همم قاصره نک فهمندن دور اولمغین بیغوله
نسیانده متروک ومهجور اولمشدر لهذا بو فقیر کم مایه وحقیر بیپایه
خالصاً لوجه الله وطلباً لمرضاة الاله فائده سی عامه وعائده سی تامه
اولمق ملاحظه سیله دیارمزده زبان زد اولان لسان ترکی اوزره
شرحنه مسارعت وترجمه سنه مبادرت ایدوب هر کوشه دن بر توشه
وهر خرمندن بر خوشه دریوزه ایتمک خلالنده الفاظنک مبانیسنی تصحیح
بابنده سعی موفور ومعانیسنی تصریح خصوصنده بذل مقدور ولغاتنی
بیاننده اهتمام تام وحاصل معانی احادیثی لسان مذکور ایله ادا
وتعبیره اقدام ایتدم وشراحک سلوک اتدکلری طرقدن اقوم واسلم

واسلم اولان طریقه کتدیم واقوم الوسائل فی ترجمة الشمائل دیو نام زد
قیلدیم اخواندن نیازمندم که واقع اولان سهو وخللنه مطلع اولدقده
اصلاحنه سعی وصلاحنه حمل بیوروب بو فقیری ذکر جمیل ایله یاد ودعاء
خیر ایله دلشاد ایده لر ان الله لا یضیع اجر المحسنین وصلی الله علی سیدنا
محمد وآله وصحبه اجمعین معلوم اوله که مصنف رحمة الله علیه امر خطیر تألیف
وشأن عظیم تصنیفه حضرت ملک قدیرک نام بیراحترامنی ذکر ایله استعانه
ایدوب بسم الله الرحمن الرحیم دیدی حرف با مقدر ومؤخر اصنف
یا ابتدئ ویه متعلق اولمق مقامه اوفق وصدد ابتدا وتصنیفده اولدیغنه
انسب والیق در ومتعلق مؤخر تقدیر اولنمق مقام اختصاصه انسب اولمغله
مسمای اسم جلال یعنی ذات حضرت خداوندی مثال کان وما یکون دن
مقدم اولدیغنی اشعار ایچون متعلقی اوزرینه تقدیم اولنمق اوجب در
ولفظة الله ذات حقک من حیث هی هی اسمیدر اکثر عارفین اسم اعظم
اولمه سنه ذاهب اولوب تأثیری درون وبیرونی ماسوادن تخلیه ایتمکله
مشروطدر دیدیلر الرحمن مقتضای حکمت وتحمل قوابل اوزره وجود کمالی
علی وجه البدایه فیض ایدیجی الرحیم نوع انسانه مخصوص کمالات معنویه یی
بحسب النهایه فیض ایدیجی دیمکدر ورحمانیت ورحیمیت صفتلری اوزره
اقتصار اولندیغی دنیا وعقباده رحمة الهیه غضبی اوزرینه مقدم اولدیغنی
اشعار ایچوندر لهذا رسول اکرم یا رحمن الدنیا ورحیم الآخرة دیو بیوردیلر
یعنی بن ذات بیچون خدایه دلالت ایدن اسم الله ایله که صفتین جامعتین
مذکورتین ایله موصوفدر تصنیف شمائله استعانه واول اسم باهر البرکاتدن
کتاب مزبورک اتمامنه استمداد ایدوب تصنیفه شروع ایده رم وچون
منعم حقیقی یه دال اولان اسم شریفی ذکر ورحمن ورحیم لفظلرینک دلالت
ایتدیکی نعم دنیویه واخرویه یی اجمالا ملاحظه وتذکر ایتدی شیوه کتاب قدیم
کریم مبتنیه اقتدا وسنن علماء دینه اقتفا بسمله یی حمدله ایله تعقیب ایدوب
الحمد لله دیدی خصوصا نسائی وابن ماجه سننلرنده وابو عوانه صحیحنده

الحمد لله

وابن حبان انواع وتقسیم نام کتابنده ابو هریره دن تخریج اتدیلر که کل
امر ذی بال لم یبداء فیه بالحمد لله فهو اقطع وابو داود کل کلام لا یبداء فیه
بالحمد لله فهو اجذم لفظیله ونسائی کل کلام لم یبداء فیه بذکر الله فهو ابتر
لفظیله روایت اتدیلر ولفظ حمدی اختیار اتدیکی حضرت الله رسولنه قل الحمد
لله وسلام علی عباده الذین اصطفی دیو امر وتعلیم ایتدیکی ایچوندر وبو لفظی
شکر اوزرینه ترجیح اتدیکی لفظ حمد نعمة وغیر نعمته شامل اولدیغنه بناءً در
زیرا حمد خواه نعمت وخواه غیر نعمت جمیل اختیاری اوزرینه ثنادن عبارتدر
ومدح اوزرینه اختیار اتدیکی حضرت الله مختار اولدیغنه ایمادر زیرا مدح مطلق
جمیل اوزرینه ثنادن عبارتدر ولفظ شکر قول وفعل واعتقاد ایله نعمتی
مقابله معناسنه اولمغله شکر حمد ومدح دن عام من وجه دردیو مشهور اولدی
ورسول اکرم ما شکر الله من لم یحمده دیو بیورد قرینه بناءً حمد شکرک راس
ورئیسی اولور والحمد ده الف لام استغراق عرفی بلکه استغراق حقیقی
ایچوندر یعنی هر حامددن صدور ایدن افراد حمد حضرت الله تعالی یه مستحق
ومخصوصدر اگرچه بعض افراد حمد صورتا غیرلر ایچون اولور لکن فی الحقیقه
حضرت اللهه راجعدر واسم ذات اولان لفظهٔ جلاله اختیار اولندیغی
حضرت الله من حیث ذاته صفات ونعوتندن قطع نظر جمیع محامده
مستحق اولدیغنی اشعار ایچوندر ومبتداء وخبردن منعقده اولان
جمله اگرچه لفظا خبریه در لکن معنا جهتندن انشائیه در وسلام سلامت
معناسنه مصدردر که آفات ظاهریه دن تعری معناسنده استعمال اولنور
قال الله تعالی مسلمة لا شیة فیها وآفات باطنیه دن تبری معناسنده دخی
استعمال اولنور قال الله تعالی الا من اتی الله بقلب سلیم وبو مقامده
ثنا حسن معناسنه اولمق جائزدر سلام علی آل یس کبی وتسلیم وتحیت
مراد اولمق دخی محتملدر علی عباده ده اولان اضافه تشریف ایچوندر
که مراد مقام عبودیتده خلوص نیت وصدق طویت وحضور بال و
خضوع وخشوع وابتهال ایله ثابت قدم اولانلردر الذین اصطفی اصطفا

اصطفادن مأخوذدر افتعال بابندن ثلاثیسی صفا یصفو صفوا در
وصفو شوائب واکداردن خلوص واصطفا اختیار الصافی دیمکدر که
فارسیده گزیده کردن لفظیله تعبیر اولنور پس مراد حضرت اللهک اجتبا و
اختیار ایتدیکی عباددر ملائکه ورسل واتباع رسل که آل واصحاب وعلما واولیا
کبی وحق سبحانه وتعالی بعضی عبادینی نقایصدن سالم ایجاد ایتمکله اصطفا
ایدر انبیا وملائکه کبی نته کیم الله یصطفی من الملائکة رسلا ومن الناس
دیو بیوردی وبعض عبادینی دخی اعمال صالحه ومتابعت انبیایه توفیق
ایتمکله اصطفا ایدر صدیقین وشهدا وصلحا کبی نته کیم ثم اورثنا الکتاب
الذین اصطفینا من عبادنا دیو بیوردی پس رسول اکرم ونبی محترم صلی
الله علیه وسلم حضرتلری عباد مذکوره ده دخول اولی ایله داخل اولور
بعض شراحک مصنفه لایق اولان بخصوصه رسول اکرمه وآل واصحابنه
صلوة وسلام ایتمک ایدی نته کیم سائر مصنفینک عادتلریدر خصوصا
کتاب شمائل رسول اکرمک صفات صوریه ومعنویه سی حقنده وارد
اولان احادیثی مشتمل در دیو اتدکلری اعتراض ساقط اولور وبعضیلر
اعتراض مزبوره شو وجهله جواب ویردیلر که مصنفک سلام علی عباده
الذین اصطفی کلامنده عباده قولندن مراد ادعاء رسول اکرم
وآل واصحابدر یا خود دعا هر چند اشمل اوله اجابته اقرب اولدیغنه
بناءً تعمیم ایتمشدر نته کیم اقرب الدعا اجابة اشمله کلامی مشهوردر
ودخی مصنفک کلامی صنعت اقتباسی متضمن اولدیغی ظاهردر قال
الله تعالی قل الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی پس عنوان
لفظ قرآنی ایله تبرک قصد ایدوب سبکنی تغییر ایتمدی آمدی مصنف
سلامی صلوتدن افراد ایتدی مع هذا بعض علما آنی مکروه عد اتدیلر
ودخی انبیانک غیرینی سلام خصوصنده انبیایه تابع قیلدی که
بعض فقها آنی تجویز ایتمدی دیو اتدکلری اعتراض مندفع اولور
ولکن ابو داود سننده ومصنف جامعنده روایت اتدیلر که رسول

کتب بنده

اکرم بیوردیلر که کل خطبة لیس فیها تشهد فهی کالید الجذماء پس مصنفه لایق
اولان آیهٔ کریمه نک عقبنده تشهدی ایراد ایتمک ایدی میرک شو وجهله
جواب ویردی که مصنف تشهدی کتابنک خطبه سنده ذکر ایتمدیکی حدیث
مذکور مصنف عندنده ضعیف اولوب تمسکه صالح اولمدغندن ناشیدر
ولئن سلم جائزدر که خطبهٔ مذکوره دن مراد خطبهٔ نکاح اوله کتب و رسائل
خطبه سی اولمیه لهذا مصنف حدیث مزبوری کتاب النکاحده باب
الخطبة فی النکاح دیدیکی محلده ذکر ایتدی مخفی اولمیه که عبادهٔ مذکوره ده
لفظ سلام رفعله سلام من الله یاخود منا تقدیرنده اولمغله نکرهٔ مخصصه
اولوب مبتدا اولمغه صالح اولور و محتملدر که تنوین تعظیم یاخود تنویع
ایچون اولوب سلام عظیم یا کثیر یا نوع سلام قوه سنده اولمغله مخصصه
اوله ابن الدهان دیدیکی نکره ایله ابتدا جائز اولمدیغی مفید اولمدیغی صورتده در
ومفید اولدیغی تقدیرده ابتدا البته صالح اولور و بو کلامده مفید اولدیغی
محل کلام دکلدر و جار و مجرور مبتدا انک خبریدر والذین اصطفا الذین
اصطفاهم تقدیرنده اولوب محل جرده عبادک صفتی اولمق ظاهردر و
بعضیلر محل رفعده مبتداء محذوفک خبری و ماقبلنک تعلیلی حکمنده در دیدیلر
لانهم الذین اصطفاهم تقدیرنده میرک دیدیکه بو وجه بغایت بعیددر
زیرا عباد مطلق و تعلیل مقید اولمق مستبعددر و اکر عباددن عباد مصطفی
مراد اولوب مقید اولور ایسه تعلیله حاجت قالمز فاما صفة اولدیغی
صورتده مصطفی اولدقلری موجب سلام اولدیغنی افاده ایدر والله
اعلم یعنی دخی بزم طرفمزدن یاخود حضرت الله طرفندن آفات ظاهره
یا آفات باطنه یا جمیع آفتدن سلامت حضرت اللهک اصطفا و اجتبا
ایتدیکی بنده لری اوزرینه در یاخود اوزرینه اولسون والله اعلم وصلی الله
علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین الی یوم الدین قال الشیخ الحافظ
ابو عیسی محمد بن عیسی بن سورة الترمذی شیخ لغتده اول کمسنه در
که اللی یاشین کیچه تا سکسان یاشنه بالغ اوله و اصطلاح علماده بر فنده

بر فنده کامل اولوب اکا اول فنده اقتدا صحیح اولان کمسنیه اطلاق
اولنور سن شبابده دخی اولور ایسه بعضیلر دیدیلر که شیخ فن حدیث
شیخ لغوی سننه بالغ اولمدقجه اکا حدیث شریف نقلی مناسب دکلدر
لکن صحیح اولان بودر که محدث نقل حدیثه مستحق اولوب ناس آکا
محتاج اولورلر ایسه حدیث نقل اتمه سی جائزدر زیرا صحابهٔ کرام و تابعین
عظامدن چوق کمسنه حین شبابده حدیث روایت ایتدیلر حتی اسحق بن
راهویه بخاری حقنده دیدیکه انظروا الی هذا الشاب واکتبوا عنه فانه
لو کان فی زمن الحسن البصری لاحتاج الیه لمعرفته بالحدیث و بخاری اون
بر یاشنه بالغ اولدقده تلمذ ایتدیکی بعض مشایخنک نقل ایتدیکی سندده
خطاسین سویلدکده کتابلرین بخاری لفظندن اصلاح ایدرلر ایدی
و اون یدی یاشنده ایکن امام مالک تعلیم ایدر ایدی الحافظ حافظدن
بو مقامده مراد حافظ حدیثدر و حافظ کتاب و سنت اولمق دخی محتملدر
اصطلاح محدثین بویله جاریدر که بر کمسنه که انک علمی متنا و اسنادا یوز
بیک حدیثی محیط اوله اکا حافظ اطلاق ایدرلر و طالب اکا دیرلر که حدیث
شریفه راغب و مبتدی اوله محدث و شیخ و امام استاد کامله دیرلر حجة
اولدر که انک علمی اوچیوز بیک حدیثی محیط اولوب متنا و اسنادا
و راویلرک احوالنه جرحا و تعدیلا و تاریخا واقف اوله حاکم اولدر که
جمیع احادیث مرویه یی وجه سابق اوزره محیط اوله شیخ جزری دیدی
که راوی اولدر که حدیث شریف اسنادی ایله نقل ایلیه محدث اولدر که
حدیثک روایتین تحمل ایدوب عقل و درایتنه اعتماد اولنه حافظ
اولدر که کندویه واصل اولان حدیثی کرکی کبی حفظ ایدوب روایة ایلیه
ابو عیسی اکر سؤال اولنور ایسه که بر کمسنه اوغلنه ابو عیسی تسمیه ایتمک
مکروهدر زیرا عیسی ایچون اب اولمغی ایهام ایدر حضرت رسول اکرمدن
مرویدر که حضور شریفلرنده بر کمسنه یه ابو عیسی دیدیلر بو کلامی استماع
ایتدکده ان عیسی لا اب له دیو بیوردیلر بو وجهله جواب ویریلور که

مکروه اولان ابتدا التسمیه در فاما اولکمسنه که اشتهاری ابو عیسی ایله اوله
اکا ابو عیسی دیمک مکروه دکلدر خصوصا امام ترمذی علماء اعلام مابیننده
ابو عیسی ایله مسمی اولدیغی مجمع علیه در محمد بن عیسی ابو عیسی دن بدل
یا عطف بیاندر ابن سوره عیسی نک صفتی در سوره سین مهمله نک فتحی
بعده واو ساکنه بعده راء مهمله مفتوحه بعده ها ایله طلحه وزننده ابن موسی
بن الضحاک السلمی در سلیمی ضم سین وفتح لام ایله صیغه تصغیرده
سلیمه منصوب درکه قیس بن عیلاندن بر قبیله در الترمذی رفع ایله
ابو عیسی نک صفتی در محیی الدین نووی دیدیکه ترمذی ده اوچ وجه جائزدر
تانک ومیمک کسری که بو وجه اشهر در تانک ومیمک ضمی تانک ضمی ومیمک
کسری ایله جیحون کنارنده مدینة الرجال نامنده بر قدیم شهرک اسمیدر ابو
عیسی ترمذی والده سندن اکمه تولد ایتدی ذهبی دیدیکه ثقه وثبتدر
محتج به وعدالت وضبطده مجمع علیه امام عصر وجلیل حفاظ دهر ایدی
مشایخ کباردن صدر اوله ملاقی اولوب علماء عظام وحفاظ مشایخ
اسلامدن چوق کمسنه دن اخذ ایتدی قتیبه وبخاری ودارمی واسحق بن
موسی کبی جامعی علو کعب ورفعت منزلتنه شاهد درحتی شیخ عبد الله
انصاری دیدی که جامع ترمذی بنم جنبمده بخاری ومسلم کتابلرندن
انفع در سن شریفلری یتمش سنه یه بالغ اولدقده ایکیوز یتمش طقوز
تاریخنده وفات ایدوب ترمدده دفن اولنمشدر کندولردن منقولدر
که بنم جدم مروزی یعنی مرو شهرندن ایدی لیث بن سیار ایامنده ترمده
نقل ایتدی وبو تالیفلرینک اسمی **شمایل** در یاء مثناة تحتیه ایله شمائلک
جمعیدر کسر شین معجمه ایله طبیعت معناسنه وبو کتابه شمایل تسمیه سی شیئه
اشرف اجزاسیله تسمیه قبیلندندر زیرا بو کتابده رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینک سیرت شریفه لرندن بحث اولندیغی کبی صورت
بشریه لرندن دخی بحث اولنور ومدار کمال اوصاف باطنیه اولدیغی متعیندر
ودخی معلوم اوله که ظاهر اولان بودر که بسمله وحمدله وتصلیه ترمذی کلامندن

کلامندن اولوب قال الشیخ کلامی بابه کلنجه تلامذه کلامی اوله خطیب دیدیکه
لایق بودر که محدث اولان کمسنه تسمیه دن صکره شیخنک اسمین وکنیه سین
ونسبتین یازوب بعده استماع ایتدیکی کلماتی وجه مسموع اوزره تحریر ایلیه
لکن بعضیلر دیدیلر که اولی بودر که وجهاً من الوجوه اصولده تصرف اولنمیوب
نسخه دن واقع اولدیغی وجه اوزره حفظ اولنه واگر شیخنک تصنیفنده سهو
واقع اولسه آنی تغییر لایق دکلدر بلکه مناسب بودر که واقع اولان سهوه
حاشیه کتابده اشارت ایده لر **باب ما جاء فی خلق رسول الله**
صلی الله علیه وسلم لفظ باب لغتده مدخل امکنه نک اسمیدر باب المدینه باب
الدار کبی علماء بلغی اصطلاحنده بر شینک اسمیدر که آنکله مقصوده توسل اولنه
بو مقامده مقصود بو بابده ذکر اولنان احادیث شریفه یه عالم اولمقدر مخفی
اولمیه که باب اولی واخری مضبوط کتابدن قسم اولوب جزء اولنیک اسمی
دکلدر بلکه معانیدن بر بیت درلیس بو معنایه باب اطلاقی مستحسن اولمازلهذا
باب بو مقامده وجه معناسنه اولمسین ترجیح ایتدیلر لکن بابک جمعی ابواب ووجه
معناسنه اولان بابک جمعی بابات کلدیکی وجه معناسنه اولمه سی موجه اولمدیغن
نما ییدایدر بعضیلر دیدیلر که کتاب بیوت متعدده یی مشتمل داره ومسائلک انواعی
بیوته واوللری قاپوسنه تشبیه اولنمغله باب اطلاقی صحیح اولور والله اعلم
ما موصوف واحادیث دن عبارتدر جاء صفتیدر مشهور اولان لفظ
بابک ما بعدینه اضافتیدر وباب مبتداء محذوفک خبریدر تقدیری هذا باب ما جاء
وباب منون اولمقده جائزدر بو تقدیرجه مبتداء محذوفک خبری اولوب ما جاء
جمله سی مستانفه اولور وجائزدر که ما استفهامیه اوله ای شیء جاء تقدیرنیه
بخارینک باب کیف بدو الوحی دیدیکی شارح بخاری کرمانی بابک ساکن
اولمه سین تجویز ایتدی بو تقدیرجه اعرابدن محلی اولمیوب ما بعدی جمله مستانفه
اولور وبو وجهه اسلوب تعداده دیرلر خلق خاء معجمه نک فتحی ولامک سکونیله
لغتده استقامت اوزره تخمین معناسنه در وماده ایله مسبوق اولمین
شیئی ایجاد وبر شیئی شیء آخردن ایجاد ایتمکه دخی دیرلر وخلق خاء معجمه نک

٤

ولامک ضمی ایله یا لامک سکونیله دین وطبیعت معناسنه در ابن اثیر نهایه ده
دیدیکی انسانک صورۀ باطنه سی که نفسی ونفسنک صفاتی در اکا خلق اطلاق
اولندیغی کبی صورت واوصاف ظاهره سنه خلق اطلاق اولنور بعضیلر
دیدیلر معجمه نک فتحی وضمی ایله اصلنده بر معنایه در شرب وشرب کبی لکن
فتحی ایله هیئت وشکل وحواس ظاهره ایله ادراک اولنان صورته وکسر ایله قوی
وحواس باطنه ایله ادراک اولنان سجیه وطبیعته تخصیص اولندی رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک اوصاف ظاهره سنه متعلق اولان احادیثک
بیانینی اوصاف باطنه سنه متعلق اولان احادیثک بیانی اوزره تقدیم ایتدی
خصوصا مدار کمالات اوصاف حسنۀ باطنه در ترتیب وجوده رعایت
ایچون یاخود اول انساندن ظاهر ومحسوس اولان اوصاف ظاهره در او یاخود
یاخود اوصاف ظاهره اوصاف باطنه یه دلیل اولدیغیچون الظاهر عنوان
الباطن وحسن الخلق یدل علی حسن الخلق بو مقامده خلقدن مراد رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک کمالات باطنه لرینه دال اولان صورت وشکللریدر
وممکندر که لفظ خلق مفعولنه مضاف اوله بو تقدیرجه معنی بودر که بو باب حضرت
الله تعالی رسول اکرم ونبی محترم حضرتلرینک وجه اتم واکمل اوزره صورتینی خلق
ایتمه سی بیاننده وارد اولان احادیث شریفه یی مشتملدر بعض علما دیدیلر که
رسول اکرم حضرتلرینه کمال ایمان بودر که اول ذات ستوده صفاتک بدن مبارکنده
مجتمع محاسن باطنیه یه دال اولان محاسن ظاهره اصلا بر فردک بدننده مجتمع
اولمشدر دیو اعتقاد اولنمق کرک وامام قرطبی روایت ایدر که رسول اکرم
حضرتلرینک حسن وجمالی تماما ظاهر اولمشدر اکر جمیع محاسن ظاهره لری ظاهر
ونمایان اولسه صحابۀ کرام اکا نظر ایتمکه طاقت کتورمزلر ایدی رسول الله
اکثر نسخده رسول الله وبعضنده النبی وبعضنده الرسول واقع اولدی
که الف لام عهد خارجی ایچون اوله وبو فنک عرفنده لفظ رسول الله خاتم
النبیین وافضل المرسلین محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک
ذات شریفلرینه علم کبی اولمغله عهد خارجی اعتبارینه حاجت یوقدر حضرت

بیانی اوصاف باطنه متعلق اولان احادیثک

کمال ایمان بیانده

حضرت امام شافعی دیدیکه لفظ رسول اطلاق مکروهدر رسول الله دیمک
کرک رسول اکرم حضرتلرینک آب جهتندن نسب شریفلری بودر که ذکر
اولنور محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی
بن کلاب بن مرة بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر بن مالک بن نضر
بن کنانه بن خزیمة بن مدرکة بن الیاس بن مضر بن نزار بن معد بن
عدنان عدنانه قدر متفق علیه واندن صکره مختلف فیه در مسند الفردوسده
ابن عباسدن روایت ایدر که حضرت رسول اکرم نسب شریفلرین تعداد
ایتدکلرنده معد بن عدنانی تجاوز ایتمیوب کذب النسابون
دیرلر ایدی لکن سهیلی دیدیکه بو کلام ابن مسعود کلامیدر حتی بعضیلر دیدیلر
که ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلری هر حین الم یأتکم نبأ الذین من
قبلکم قوم نوح وعاد وثمود والذین من بعدهم لا یعلمهم الا الله آیت
کریمه سین قراءة ایلیه کذب النسابون دیر ایدی یعنی نسابون علم النسب
دعوی ایدرلر حضرت علام الغیوب انسابک علمنی عبادندن نفی ایلدی
وحضرت عمر رضی الله عنه دن مرویدر که بز رسول اکرم حضرتلرینک نسب شریفلرین
عدنانه دک بیلورز ما فوقین بلمز ز دیدی امام مالکدن مرویدر که نسب شریفلرین
عدنانک ما فوقنه تجاوزدن احتراز اولیدر زیرا ما فوقنده تخلیط وتغییر حق
واقع اولمشدر دیدی بعضیلر عدنانک ما فوقن شو رسمه تصحیح ایتدی که ذکر
اولنور عدنان بن اود بن الهمیع بن نبت بن حمل بن قیذر بن اسمعیل
علیه السلام بن ابرهیم علیه السلام بن تارخ بن ناخور بن ساروح بن
ارغو بن فالغ بن عابر بن سالح بن ارفخشذ بن سام بن نوح علیه السلام
ابن لامک بن متوشلخ بن اخنوخ بن مهلائیل بن قینان بن انوش
ابن شیث بن آدم علیه السلام ام جهتندن نسب شریفلری بودر که ذکر
اولنور آمنه بنت وهب بن عبد مناف بن زهره بن کلاب بن مرة
المذکور ووقت ولادۀ شریفلری سال اسکندریدن سکز یوز سکسان
ایکی سنه مروروندن صکره وقعۀ فیلدن اللی کون مقدم ماه ربیع

في بيان النسب الشريف من جهة الاب

صاحب تاريخ الخميس

في نسبه الشريف من جهة الام

في وقت ولادته عليه السلام على القول الاصح

الاولك اون ايكنجي اثنين كيجه سي ثلث ثالثده واقع اولمشدر والعلم عند الله
سبحانه وتعالى مصنف رحمة الله عليه بو بابده اون دورت حديث ايراد
ايتدي الحديث الأول اخبرنا ابو رجاء قتيبة بن سعيد عن مالك بن انس
عن ربيعة بن عبد الرحمن عن انس بن مالك انه سمعه يقول بعض
نسخه ده حدثنا وبعضنده انا واقع اولدي كه اخبرنا دن مخففدر نووي
ديديكه عادت شورسمه جاريه واصطلاح بو منوال اوزره مستمر اولدي كه
حدثنا واخبرنا لفظلرندن رمز ايله اكتفا ايدوب حدثنا دن كاهي ثنا
وكاهي نا وكاهي دنا ايله اكتفا ايدرلر لكن ابن صلاح وابن عراقي قوللرندن
استفاده اولنوركه حدثنا دن كاهي دثنا ايله اكتفا ايدرلر ودخي نووي
ديدي كه اخبرنا دن انا ايله اكتفا ايدرلر لكن ابن صلاح ارنا وشيخ جزري
ابنا ورنا ايله اكتفا ايدرلر ديديلر وابن صلاح اخبرنا دن ابنا ايله اكتفا
مستحسن دكلدر ديدي شارح شمائل ميرك شاه عدم استحسانك وجهنده
ديديكه زيرا انبأنا دن اختصار اولنان ابنا لفظنه التباسي لازم كلور
ودخي معلوم اوله كه تحديث واخبار وانبا وسماع لفظلرينك متقدمين
عندنده اصلا فرقي يوقدر زهري ومالك وابن عيينه ويحيى القطان
واكثر حجازيين وكوفيين وامام ابو حنيفه وامام محمد وامام يوسف اكا
ذاهب اولديلر وعلما مغرب دائما فرق ايتمزلر وبعض متأخرين تحمل حديث
حسبيله صيغ اداده فرق ايتديلر مثلا شيخ تلفظ ايدوب راوي آني
استماع ايتديكي صورتده تحديث وسماع ديرلر وتلميذ شيخدن قراءت
ايتديكي صورتده اخبار ديرلر ابن جريج واوزاعي وامام شافعي جمهور
اهل مشرقك مذهبي بودر وبعضيلر دخي زياده ايدوب ديديلر كه راوي
شيخك كلامني تنها استماع ايتديكي صورتده حدثني وسمعت ديرلر
وغيريلر ايله استماع ايتديكي صورتده حدثنا وسمعنا ديرلر وراوي شيخدن
كندو قراءت ايتديكي صورتده اخبرني ديرلر وغيري كمسنه قراءت ايدوب
راوي استماع ايتديكي صورتده اخبرنا ديرلر اصطلاحات مذكوره يه اكر

مبحث معنى رموز الحديث في الكتب

مبحث في بيان اصطلاح المحدثين في التحديث وغيرها من صيغ الاداء

اكرچه رعايت واجب دكلدر لكن احوال تحمل متميز اولسون ايچون
رعايت اولنمق امر مستحسندر ودخي معلوم اوله كه راوي شيخدن
قراءت ايتمه سي وشيخك لفظندن استماع ايتمه سي مابينده فرق وارميدر
يوقميدر اختلاف ايتديلر امام مالك واصحابي ومعظم اهل حجاز وكوفه و
بخاري لر مابينلرنده فرق يوقدر ديديلر امام ابو حنيفه شيخدن قراءت
شيخك لفظندن استماعدن اولى در ديديلر زين الدين عراقي قول اخير
صحيحدر ديدي وجه صحتنده ديديلر كه زيرا رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
قرآن وحديثي تقرير وقراءت ايدوب صحابه كرام سماع طريقيله اخذ ايتد
كدنصكره تابعينه وتابعين تبع تابعينه ادا ايدرلر ايدي والله اعلم بو اختلاف
اختلاف عصردن ناشيدر زيرا متقدمينك قابليتي تامه واستعدادات
كامله لري اولمغله مجرد سماع ايله اخذ وافي ايدوب حفظلرينه اعتماد كلي
حاصل اولور ايدي لكن متأخرين قلت ادراك وبطوء فطانتلرندن شيخدن
حرفا بحرف قراءت ايدوب اتقان وجهي اوزره حفظ ايتمدكجه تحمللرينه
اعتماد اولنماز ابو رجاء راء مهمله بعده جيم بعده الف ممدوده ايله قتيبه نك
كنيه سيدر قتيبه قاف مضمومه وتاء مثناة فوقيه مفتوحه ومثناة تحتيه ساكنه
بعده موحده تحتيه بعده ها ايله اسمي يحيى بعضيلر علي وقتيبه لقبيدر ديديلر
بخاري ومسلم مشايخندن ثقه در يوز قرق سكز سنه هجريه سنده تولد ايدوب
ايكيوز قرق تاريخنك شعبانده وفات ايتدي ابن سعيد فتح سين مهمله
وكسر عين مهمله ايله عبد الله ثقفينك وغليدر ثقف بلخ قريه لرندن بر
قريه نك اسميدر مالك بن انس ائمه اربعه نك بريدر وتبع تابعينك كبارندن
اولوب امام شافعي آندن اخذ ايتمشدر طقسان بش سنه هجريه سنده
تولد ايتدي مرويدر كه والده سنك بطننده اوچ سنه مكث ايتدي يوز
يتمش طقوز سنه سنده مدينه منوره ده وفات ايتدي حضرت امام اعظم
ايله جمع اولوب احدهما آخردن اخذ ايتمك اوزره مشهوردر ربيعه راء
مهمله نك فتحي وباء موحده نك كسري وتحتيه مثناتك سكوني وعين مهمله نك

مبحث ان اختلاف في القراءة والسماع من الشيخ

انتهى بعده ها ايله درجلالت و مرتبه سنده ائمه مبالغه ايتديلر انس بن مالك
انصاري و خزرجيدر رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك خدمة
شريفلريله شرفياب اولدغنده سني اون سنه ايدي اون سنه دولت
خدمتلري ايله مستسعد اولدي سنين عمري يوزه بالغ اولوب جميع صحابه
كرامدن صكره بصره ده طقسان برسنه هجريه سنده وفات ايتدي روايت
اولنوركه يوز عدد اولادي دنيايه كلوب يتمش سكزي مذكر ايدي انه ضمير
منصوب ربيعه يه راجعدر ضمير شان اولمق دخي جائزدر سمعه يعني ربيعه
انسدن استماع ايتدي و دخي معلوم اوله كه عنعنه طريقيله واقع اولان
اسانيدك من حيث النحو اعرابي اشكالدن خالي اولمغله بو مقامده واقع
اولان اسنادك اعرابي وجه صواب اوزره بيان اولندي تا غير
محلده واقع اولان اسانيدك اعرابلرينه مقيس عليه اوله معلوم اوله كه
حدث و اخبر و خبر و انبأ و نبأ فعللري اوج مفعوله متعدي اولان
اعلم استعمالي كبي استعمال اولنوب مفعول اولي اعلمت بابنك مفعول
اولي و مفعول ثاني و ثالثي علمت بابنك ايكي مفعولي منزله سنه
تنزيل اولنور كاه اولوركه لفظ انّ ايله مصدر جمله اسميه مفعولينك معنى
قائم اولور و كاه اولوركه مفعوللرينك برينه بنفسها و ثاني و ثالث
ياخود ثالثك فقط مضمونلرينه حرف جر واسطه سيله متعدي اولورلر
حدثتك بخروج زيد و حدثتك بالخروج كبي و كاه اولوركه مفعولين اخيرينك
مضمونلرينه بنفسها متعدي اولورلر يومئذ تحدث اخبارها كبي اي تحدث
الناس اخبارها قاعده مذكوره متقرره اولدي ايسه معلوم اوله كه بو
مقامده واقع اولان اخبر اوج مفعوله متعديدر مفعول اولي متكلم
مع الغير ضميري و مفعول ثاني و ثالثك مقامنه حديث مذكورك مضمون
شريفي قائم اولمشدر انه سمعه ديكلدر اكرچه شارح حنفي بويله وهم
ايتدي بلكه انه سمعه لفظي ربيعه نك انسدن روايتنك كيفيتين بيان
ايچون مذكوردر حاصل معنى اسلوب عربي اوزره اخبرنا قتيبة قول

معنى في اعرابات الاسانيد الواقعة بطريق العنعنة

قول انس كان رسول الله صلى الله عليه وسلم الى آخره حال كونه منقولا
عن مالك حال كونه منقولا عن ربيعه حال كونه منقولا عن انس الى ربيعه
بانه سمعه اي بطريق السماع يس انه سمعه حرف جر تقديري ايله مجروردر
عن مالك عن ربيعه عن انس مفعولين اخيرينك مضمونندن احوال متداخله
يا احوال مترادفه درجائزدركه اخبرنك فاعلي اولان قتيبه دن حال اوله
حاصل معنى بودركه اخبرنا قتيبه هذا الحديث حال كونه ناقلا عن مالك بلا
واسطة حال كونه ناقلا عن ربيعه بواسطة حال كونه ناقلا عن انس
بواسطتين انه سمعه الخ يعني ربيعه نك انسدن روايتي بطريق السماعدر والله
اعلم ولفظ سمع ايكي مفعوله متعديدر مفعول اولي ضمير منصوب و مفعول ثانيسي
يقول جمله سيدر كان رسول الله لفظي يقول لفظنك و اخبرنا لفظنك على سبيل
التنازع مفعوليدر بعض علما ديديكه سمع لفظي صوته داخل اولورسه بر مفعوله
متعدي اولور سمعت قول زيد كبي و صوتك غيريه داخل اولور ايسه ايكي مفعوله
متعدي اولوركه مفعول ثانيسي فعل مضارع اولمق واجبدر و دخي معلوم
اوله كه سمع لفظي ماضي اولمغله قال ديمك مناسب ايكن مضارع صيغه سنه
عدول اولنمق حكايه حال ماضيه ايچوندر يعني مستمعينه شور سمعه حكايه ايدر
كه كويا حضرت رسول اكرمك اوصافني انس حالا سويلر كان رسول الله
صلى الله عليه وسلم ليس بالطويل البائن ولا بالقصير ولا بالابيض
الامهق ولا بالآدم ولا بالجعد القطط ولا بالسبط لفظ رسول الله
كان نك اسمي وليس بالطويل جمله سي خبريدر لفظ كان زمان ماضيده خبرينك
اسمي ايچون ثبوتنه دلالت ايدر كاه اولوركه جميع ازمنه ماضيه ده استمراري
مفيد اولور حتى ابن مالك لم يزل كلمه سنه مرادف استعمال اولنور ديدي
وكلمه ليس سيبويه و ابن السراج قوللرنده زمان ماضيده مضمون جمله يي
نفي ايچوندر و ابن حاجب عندنده زمان حالده نفي ايچوندر بو مقامده
مذهب اول اخذ اولنمق مناسبدر و ابن حاجب قولي اخذ اولنديغي
تقديرده حكايه حال ماضيه نكته سي اعتبار اولنمق اقتضا ايدر طويل احوف

قوله استعمال سمع

قال عصام الدين

واوي وصفة مشبهه در بائن اسم فاعل در بان يبين بيانا دن ياخود
اولورسه ظاهر معناسنه بان يبون بيونا دن ماخوذ اولور ايسه بعيد و
مفارق معناسنه اولمق اوزره ميرك شاه بياننده شيخ ابن حجر دن نقل ايدر
كه صورة اولىده باين يا ايله وصورة ثانيه ده بائن همزه ايله اولمق
اقتضا ايدر لكن بعض شراح كلامندن جميع معاني مذكوره ده واوي
اولوب بائن همزه ايله اولمق استفاده اولنور وكتب اللغة متكفلة
بهذا طولى فاحش اولان كمسنه يه باين اطلاق اولنور ناظر عندنده
طولى ظاهر اولديغيچون ياخود ناظر انك اعضاسنى برى برندن بعيد تصور
ايتديكيچون ياخود قامتي اعتداله مباين ومفارق اولديغيچون ولا بالقصير
بالطويل اوزرينه معطوف لفظ لا النفي مذكر در بو مقامده قصيردن قصير
متردد مراد در متردد اولدر كه بعض اعضاسي بعض اعضاسنه متداخل
اوله نته كيم عن قريب حضرت علي كرم الله وجهه حديثنده ذكر اولنور ان شاء
الله تعالى زيرا مقتضاي قاعدۀ اصول بودر كه بر روايتده واقع اولان
مطلق روايت اخرى ده واقع اولان مقيده حمل اولنور حاصل معني رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك قامتلري طول مفرط ومتردد مابيننده
متوسط ايدي بو اسلوب اوزره اولان قامته ربعه اطلاق اولنور نته
كيم بعض احاديث آتيه ده ذكر اولنور لكن هند ابن ابي هاله حديثنده
مربوعدن اطول وابو هريره حديثنده طوله قريب ربعه ايدي ديو واقع
اولمشدر روايات مابينين شو وجهله توفيق ممكندر كه رسول اكرم
حضرتلرينك قامت شريفه لرينه وهله اولىده نظر ايدن كمسنه مربوع ظن
ايدوب امعان نظر ايتدكده طوله قريب در ديو حكم ايدر ايدي انس
رضي الله عنه حديثنده طولي باين ايله صفتلنيوب قصري مطلق ذكر
اولنمسنده طويل فاحش اولميوب طوله قريب اولديغنه اشارت
وار در زيرا النفي قيده منصب اولمغله طولك باين اولمه سي منفي اولوب
اصل طول باقي قالور وقصيرده قيد مذكور اولمغله اصل قصر منفي اولور

قال الفقير وان نشئ لا بالطويل ولا بالقصير فانظر الى اغصان بين الطوال ... اى ان عمه الا غصن تازه

مبحث التوفيق بين الروايات الواقعة في قامته عليه السلام

بيهقي وابن عساكر روايت ايتديلر كه رسول اكرم حضرتلري هر كيمه همراه
اولوب مماشاة ايتسه لر اول كمسنه دن طويل كورينور ايدي واكر ايكي طويل
القامه آدم مابيننه توسط ايلسه ايكيسندن دخي طويل كورينور ايدي
لكن تنها اولدقده ربعه يعني اورته بويلو كورينور ايدي ابن سبع روايت
ايتدي كه رسول اكرم جلوس ايتدكلرنده مبارك دوشلري جلساسندن مرتفع
كورينور ايدي بو كيفيت رسول اكرمك معجزاتندندر يعني من حيث الصورة
والظاهر امتدن بر فرد كندولره موازي وهمپا اوله مدقلري كبي من حيث
السيرة والمعنى دخي معادل ومساوي اولمدقلرن اشعار در فسبحان قادرا
حكيما ولا بالابيض الامهق امهق حمرة ونوردن خالي شديد البياض
معناسنه در جصّ يعني كرج كبي امهق اولان كمسنه زياده كريه المنظر
اولوب اكا نظر ايدن آني ابرص ظن ايدر يعني رسول اكرم حضرتلرينك
لون بدن مباركي بياض امهق دكل بلكه حمرت ايله مخلوط نوراني ايدي
پس نفي قيده منصب اولوب اصل بياض باقي قالور ولا بالآدم ادم اسمر
وزننده صفة مشبهه ومهموز الفادر اصلي ءادم ايدي همزه سي الفه
قلب اولندي اُدْمَه دن ماخوذ در ادمه زياده اسمر اولمغه ديرلر سمرة
بياض خالص وسواد خالص مابيننده بر لوندر چونكه ولا بالآدم لفظي من
حيث المعنى ليس له عليه السلام سمرة شديدة تاويلنده در نفي قيد شديده
متوجه اولوب شديده سمرة منفي اولوب اصل سمرة ثابت اولور امدي
ولا بالابيض الامهق ولا بالآدم الفاظنك معانيسي وجه مشروح اوزره
متقرره اولدي ايسه انس رضي الله عنه حديثي ايله بعض احاديث آتيه
مابيننده نمايان اولان تناقض مندفع اولور كه حديث ثاني ده رسول
اكرم حضرتلري سمرة ايله وصف اولندي وبعض احاديث آتيه صحيحه ده
دخي بياض ايله وصف اولندي وابي طالب شعرنده دخي واقع اولديكه
شعر وابيض يستسقى الغمام بوجهه ثمال اليتامى عصمة للارامل زيرا
اثبات اولنان بياض حمرة ايله مخلوط اولان بياضدر بياض بحت دكلدر

مبحث المعجزة في قامته عليه السلام

جعد كبي ودخي اثبات اولنان سمرة سمرة ضعيفه در سمرة شديده دكلدر
يعني حمرة ايله بياضدن مركب اولان سمرة در سمرة صرفه دكلدر نتهكيم علي
رضي الله عنه حديثنده ابيض مشرب بحمرة واقع اولدي لكن ابو الطفيل
وابو هريرة حديثلرنده رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلري شدة
بياض ايله موصوف اولديغي محققين عندنده بريق ولمعان جهتندندر
اصل لون جهتندن دكلدر حتى صاحب النهاية شديد البياض نير البياض
معناسنه در ديدي وكانت الشمس تجري في وجهه حديثي ودارمي وطبراني
ربيع بنت معوذدن رسول اكرم حقنده تخريج اتدكلري حديث لو رأيته
لرأيت الشمس طالعة وهند بن ابي هاله حديثي يتلألؤ وجهه تلألؤ القمر
ليلة البدر معنى مذكوري تأييد ايدر ولا بالجعد القطط رسول اكرم
حضرتلرينك موي عنبربويلري وصفنده تعبير مذكور بعض احاديث آتيه ده دخي
ذكر اولنور جعد جيمك فتحي وعين مهملهنك سكونيله سعد وزننده جعودتدن
مأخوذدر شعرده استعمال اولندقده قورحق قيل معناسنه در ورجل جعد
وصفنده جعد اليدين وجعد الانامل ديرلر شعرده استعمال اولندقده مدح
وذمه محتملدر قطط قافك وطاء مهملهء اولانك فتحي وكسري ايله شدة جعودة
معناسنه در ولا بالسبط سين مهملهنك فتحي وباء موحدهء تحتيهنك فتحي
وكسري وسكونيله سبوطتدن مأخوذ جعودتك ضديدر يعني منبسط و
ممتد اولوب كره كير اولميان شعره اطلاق اولنور حاصل معنى رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك شعر مباركلري جعودة وسبوطة مابيننده
متوسط ايدي بعثه الله تعالى على رأس اربعين سنة بعث جملهسي
كان لفظنك خبر بعد خبريدر يعني حضرت حكيم مطلق آني خلعة نبوة
وتبليغ احكام ايچون ارسال ايلدي روايت اولنور كه رسول اكرم ونبي
محترم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك ولادة شريفهلري يوم اثنين ده
واقع اولدي ووحي يوم اثنين ده نازل اولدي ومكه دن مدينهيه
هجرة ايچون خروجلري ومدينهء منورهيه دخوللري ودار فنادن دار

دار بقايه انتقاللري يوم اثنين ده واقع اولدي ابن اسحق قولي
بودر كه بعثت شريفهلري آلتي اوج سنه بالغ اولدقده غرهء ربيع الاولده
مكه دن چيقوب بنه ربيع الاولك اون ايكنجي يوم اثنين ده مدينهيه داخل
اولديلر بس بو قول اوزره مكه دن خميس كوني خروج ايتمش اولورلر خصوصا
مكه دن خروجلري يوم اثنين ده واقع اولدغنه حاكم متواتردر ديدي وابن
حجر قولين مابيني شو وجهله توفيق اتدي كه رسول اكرم غرهء ربيع الاولده
ليلهء خميس ده مكه دن چيقوب غار ثوره كلديلر وغارده جمعه كيجهسي و سبت
كيجهسي واحد كيجهسي مكث ايدوب اثنين كيجهسي غاردن چيقوب بنه ربيع
الاولك اون ايكنجي كوني يوم اثنين مدينهيه داخل اولديلر وابتداء تاريخ
اسلامي رسول اكرمك مكه دن مدينهيه هجرتلري وقتي اعتبار اولنمغله ربيع
الاولك اون ايكنجي كوننك ضحوه كبري وقتي ابتداء تاريخ اسلامي اولور
والله اعلم على رأس اربعين سنة جار ومجرور بعثه لفظنك مفعولي
اولان ضميرمنصوبدن حالدر بعضيلر كلمهء على في معناسنه و بعضيلر لفظ
رأس زائد ومقحم درديلر بخاري حديثنده انزل عليه اي الوحي وهو
ابن اربعين سنة لفظ رأس مقحم اولمهسين تأييد ايدر مخفي اولميه كه
جمهور ارباب سير وتواريخ رسول اكرم حضرتلرينه وحيك نزولي سنين عمر
كامله قرق سنه تماميندن صكره در ديديلر امدي صدد ذكرنده اولدغمز
انس رضي الله عنه حديثنده واقع اولان اربعين سنة لفظندن اوتوز
طقوز سنه منضم اولان سنه مراد اولمق وار مثلا الحديث الاربعون
الباب الاربعون دينوب قرقي تكميل ايدن حديث واحد وباب واحد
مراد اولنور ياخود ابتداء ولادتلرندن كاملا قرق سنه نهايتي مراد اولمق
وار مثلا عمر زيد اربعون سنة دينوب كاملا قرق سنه اراده اولنور
وعلى كلا التقديرين لفظ رأسدن قرقنجي سنهنك طرف اخيري مراد
اولمق لازم در زيرا بر سنهنك ايكي رأسي اولور فاضل طيبي رحمه الله
ديديكه رأس بو مقامده آخر سنهدن مجازدر رؤس الاي ورؤس الآية

دیوب آخر آیه مراد اولدیغی کبی آخر سنه ماضیه وسنه آتیه ما بیننده فصل
مشترک اولمغله سنه آتیه نک مبداء ورأسی اولوب سنه ماضیه نک آخرینه
دخی رأس اطلاق اولندی زیرا تقدیر اوله نظراً لازم کلور که رسول اکرم
حضرتلرینه وحینک نزولی اوتوز سنه تمامنده اولوب قرقنجی سنه نک اولنده
نبوته شروع ایلیه وهو خلاف ما اتفق علیه الجمهور وتقدیر ثانی یه نظراً لازم
کلور که وحینک نزولی اول یوم ولادتلرنده اوله وهو ظاهر البطلان والحاصل
بای حال کان رأسدن آخر سنه مراد اولنمق لازم در یعنی مدة عمر شریفلری
قرق سنهٔ کامله تمام اولدقده حضرت الله سبحانه خلقه بعث ایلدی ودخی
معلوم اوله که قرقنجی سنه نک آخرنده بعث اولندی دیمک مسعودی وابن
عبد البر قوللرینه نظراً اصح اولور که رسول اکرم حضرتلری ماه ربیع الاولده
تولد ایدوب وربیع الاولده مبعوث اولدی وجامع الاصولده دیدیکه
کان مبعثه لاستکمال الاربعین یوم الاثنین اللتین خلتا من ربیع
الاول سنه اثنین وعشرین وتسعمائة الاسکندریة عند الجمهور مشهور
بودر که ماه ربیع الاولده تولد ایدوب وشهر رمضانده مبعوث اولدی
اکرچه یوم ولادتده جمهور اختلاف اتدیلر بعضیلر ربیع الاولک اکنجی
کونی وبعضیلر سکزنجی کونی تولد ایتدی دیدیلر شیخ قطب الدین قسطلانی
قول اخیر مختار اکثر اهل حدیثدر دیوب ابن عباسدن وجبیر بن مطعمدن بویله
نقل اتدی بعضیلر اون ایکنجی کونی تولد اتدی دیدیلر اهل مکه نک قوللری
بودر بو تقدیر اوزره مبعوث اولدقلری ولادتلرندن قرق بچوق یا اوتوز
طقوز بچوق سنه مرورندن صکره اولور کاملاً قرق سنه مرورندن صکره اولماز
جمهور قولی اوزره کاملاً قرق سنه مرورندن صکره مبعوث اولدیغی دیدکلری
کسری اسقاط یا کسری تکمیله مبنی در شیخ شهاب الدین بن حجر مسعودی
وابن عبد البر قوللری صحیح در دیدی الله اعلم فاقام بمکة عشر سنین
یعنی رسول اکرم بعثتدن صکره مکه ده اون سنه اقامت اتدی جمهور اهل
حدیث وسیر رسول اکرم بعد البعثة مکه ده اون اوچ سنه مکث واقامت

واقامت ایتدی دیو اتفاق ایتدکلرندن ناشی حضرت انسک بو حدیثین تأویل
وقول جمهور ایله توفیق ایدوب دیدیلرکه انس رضی الله عنه اون سنه اقامت
ایتدی دیدیکی رسول اکرم فقط رسول اولدیغی حالده دیمکدر وجمهورک اون
اوچ سنه اقامت ایتدی دیدکلری هم رسول هم نبی اولدیغی حالده دیمکدر
یاخود بعد البعثة اوچ سنه دعوت خلق ایتدی خفیة فاصدع بما تؤمر
واعرض عن المشرکین آیت کریمه سی نازل اولدقدن صکره اشکاره اون
سنه دعوت ایتدی انس حدیث مدة دعوت جهریه یه وقول جمهور مدة
دعوت مطلقه یه نظر ایله در یاخود انس نفس عقدی اعتبار وکسری اسقاط
ایدوب اون سنه اقامت اتدی دیدی وبالمدینة عشر سنین رسول
اکرم مدینه ده اون سنه اقامت اتدیکی علماء حدیث وارباب سیر ما بیننده
متفق علیه در فتوفاه الله تعالی علی رأس ستین سنة صحیحین ده
وتوفاه واو ایله واقع اولدی توفی بر شیئی تماماً اخذ ایتمکه دیرلر بو مقامده
مراد قبض روح در قال الله سبحانه الله الذی خلقکم ثم یتوفیکم ای یقبض
روحکم یعنی حق سبحانه وتعالی رسول اکرم حضرتلرینک روح پر فتوحلرین
قبض ایتدی سن شریفلری کاملاً التمش سنه یه بالغ اولدقده مخفی اولمیه
که رسول اکرم ولادتلرندن قرق سنه مرورندن صکره مبعوث اولوب جمهور
قولی اوزره مکه ده اون اوچ سنه وعلی الاتفاق مدینه ده اون سنه اقامت
ایتدیلر پس سن شریفلری التمش اوچ سنه یه بالغ اولدقده وفات ایتمش
اولورلر انشاء الله تعالی آخر کتابده رسول اکرم حضرتلرینک سن شریفلری
بیان اولندیغی محلده تحقیق اولنور والله المستعان وعلیه التکلان ولیس فی
رأسه ولحیته عشرون شعرة بیضاء لحیه لامک کسری وفتحی ایله دخی
جائزدر جمعی لحی در لامک کسری وضمی ایله شعره شین معجمه نک فتحی وعینک سکونی
ایله جمعی شعور واشعار کلور بیضاء ابیضک تأنیثی وشعره نک صفتی در
ولیس جمله سی توفاه ده اولان ضمیر رسولدن حالدر یعنی حضرت خداوند
بی مثال وخالق مقدر الآجال رسول اکرم حضرتلرینک روح مقدسلرین قبض

ایلدی باشنده وصقالنده یکرمی بیاض قیل اولمدیغی حالده بلکه حین وفاتنده
راس ولحیه سنده شعرهٔ بیضا یکرمیدن ناقص ایدی حضرت انسدن اسناد
صحیح ایله مرویدرکه رسول اکرمک حین وفاتنده راس ولحیه سنده اون
یدی یااون سکز شعرهٔ بیضا وار ایدی معلوم اولدیکه رسول اکرم ده
شیبه قلیله متحققه ایمش لهذا انس دن مروی اولان لم یشنه الله
بالشیب یعنی حضرت الله رسول اکرمی پیرلک ایله معیوب ایتمدی حدثیندن
مراد نفی شیبهٔ کثیره در دیدیلر انشاء الله تعالی شیب رسول الله بابنده
وجه لایق اوزره بیان اولنور الحدیث الثانی حدثنا حمید تصغیر
صیغه سیله در ابن مسعدة میمک وعین مهمله نک فتحیله در البصری باء موحدهٔ
تحتیه نک فتحی وکسری ایله وضمی ایله دخی حکایه اولندی حمید مذکور تبع
تابعینک اوساطندندر کنیه سی ابوعلی در روایه واسعه وحدیث کثیر
صاحبیدر روایت اولنور که وفاتندن اوچ سنه مقدم احوالی متغیر
اولدی قال ضمیر فاعل حمیده راجعدر حدثنا یعنی نسخده لفظ قال
یوقدر لهذا انه قال یاخود انه لفظی مقدردر دیدیلر میرکشاه دیدی که اهل
صناعهٔ حدیث دیدیلر که ایکنجی واوچنجی وهلم جرا مرتبه ده واقع اولان
حدثنادن مقدم لفظ قال کتابت اولنمش لیس فیها والا لفظ قال خطاً
محذوفدر قاری اولان کسنه آنی تلفظ ایتمک لایقدر وابن صلاح
واجبدر دیدی عبد الوهاب الثقفی ثاء مثلثه نک وقافک فتحی ایله ثقیف
قبیله سنه منسوبدر عن حمید حدثناء ثانی یه متعلقدر مراد ابوعبید
الخزاعی البصری در که حمید طویل دیمکله مشهوردر وصغار تابعیندن در
بعض امرا امورینه دخول ایتدیکیچون نوع ما معیوبدر عن انس بن مالک
حمید ثانیدن حالدر ناقلاً عن انس تقدیرنده قال فاعلی انسه راجعدر
یعنی قائلی انسدر عصام قائلی حمید در دیدی لکن وجه اول اقربدر
کان انه کان تقدیرنده در ومیرک دیدیکه لفظ انه بو مقوله تراکیبده
حذف اولنمق شایعدر وقاری آنی تلفظ لایقدر رسول الله صلی الله

علیه وسلم ربعة ربعه راء مهمله نک فتحی وباء موحده نک سکونی وفتحی دخی
جائزدر تاء تانیث نفس اعتباریله در رجل ربعة وامراة ربعة دیر لاغمر العرضی
شرح شفاء قاضی عیاضده دیدی که ربعة لفظنده اولان تا مبالغه ایچوندر
علامة ونسابة وراویة لفظلرنده اولان لدیغی کبی زیرا مذکر صریحه صفة استعمالی
شایع اولمغله نفس تاویلی ایله تاء تانیث دیمکدر امر مستبعددر ربعة معتدل القامة
معناسنه در ولیس بالطویل طویلدن طویل بائن مراددر یاخود مطلق کمالنه
مصروفدر ولا بالقصیر قصیردن قصیر متردد مراددرنته کیم حدیث اولده
بیان اولندی ولیس بالطویل جمله سی ربعة لفظنک عطف تفسیریدر شارح حنفی
جملهٔ مذکوره ربعة اوزرینه معطوفدر دیوب اعرابدن محلی اولان جمله یه مفرد
اوزرینه عطفده بائس یوقدر دیدی لیس واو عاطفه سز روایة اولندی بو
تقدیر اوزره ماقبلنک بیانی اولور سید اصیل الدین دن بو وجه اوزره نقل
اولندی بعضیلر کان لفظنک خبر بعد خبریدر دیدیلر حسن الجسم لفظ کانک
خبر بعد خبریدر رسول اکرم حضرتلرینک جسم لطیفلرینک حسنی لون ونعومته و
واعتدال جهتندندر لیس تعمیم بعد التخصیص قبیلندن اولور وکان شعره لیس
بجعد جعددن جعد قطط مراددر زیرا مطلق مقیده حمل اولنمق قاعدهٔ مطرده
اولدیغی سابقا بیان اولندی ولا السبط معنالری مرور ایتدی مخفی اولمیه
که بو حدیثده جعد وسبط نفس شعره صفة واقع اولوب حدیث سابقده
ذات رسول اکرمه صفة واقع اولدیغی نکته دن خالی دکلدر ابن حجر دیدی که
اطلاقین مذکورین صحیح اولدیغین اشعار ایچون حدیثین مربورینده
تفنن ایتدی بعضیلر دیدیلر که بو مقامده شعره نسبتی حقیقة وسابقا صاحب
شعره اسناد مبالغه ایچوندر رجل عدل کبی اسمر اللون لفظ اسمر منصوب
وکان رسول الله ده واقع اولان کانک خبر بعد خبریدر لیس وکان شعره جمله سی
قد تقدیریله حال اولور وظاهر بودر که وکان شعره جمله سی کان رسول الله
جمله سی اوزرینه معطوف اولوب اسمر لفظندن مقدم لفظ وکان تقدیر
اولنه قد بصکره جمله سی جمل متقدمه اوزرینه معطوف اوله ومقام مقام

علی قاری

عطف اولنمغله كان لفظني واو عاطفه ايله حذفده باس يوق در وابن مالك
كان لفظين اسمي ايله معاً حذف وخبرين ابقا نظماً ونثراً كلام عربده
واقع وشايعدر ديدي وبعض نسخه ده اسم رفعيله تصحيح اولندي بو تقديرجه
هو اسم تقديرنده اولوب اسلوب تعدادا اوزره مسرود كلام قبيلندن
اولور معلوم اوله كه اسم فارسيده كندم كون معناسنه اولمغله شدة معناسندن
بجوود كلدر وآدم ادمه دن مأخوذ اولوب معناسنده شدة سمرة معتبردر
پس رسول اكرم حضرتلرين بو حديثده سمرة ايله توصيف وحديث سابقده
ادمه يي نفي مابيننده تدافع اولماز زيرا نفي خاص واثبات عام مابيننده
تمانع يوقدر عراقي ديديكه اسمر اللون لفظنه حميد الندن روايتده تفرد ايتدي
زيرا حميددن غيري بعض روات الندن ازهر اللون لفظيله روايت
ايتدكلرندن ماعدا اون بش قدر صحابي رسول اكرمك لون شريفلرين بياض
ايله توصيف ايتديلر سمرة ايله وصف ايتمديلر وبعضيلر ديديلر كه الندن
روايت اولنان حديث مذكور انه عليه السلام كان ابيض كانما صيغ
من فضة يعني رسول اكرم حضرتلرينك جسم لطيفلري بر رتبه ده بياض
ايدي كه كويا فضه دن سبيكه در حديث شريفنه وحضرت عائشه دن
مروي اولان ولونه الذي لا يشك فيه الابيض حديث شريفنه مناقض
اولمغله بعضيلر شو وجهله توفيق ايتديلر كه اسمر اولان حرارت شمس دن
متغير اولان عضو شريفلري وابيض اولان تحت الثياب مستور
اولان اعضاء منيفه لريدر احمد مسندنده تخريج ايتديكي فنظرت الى ظهره
فكانه سبيكة فضة حديثي بو معناني تأييد ايدر ديديلر لكن وجه توفيق
مذكور ان رقبته عليه السلام كانت كالفضة البيضاء حديثي ايله منتقض
اولور زيرا رقبهٔ مباركه لري شمسه مسامت اولوب تحت الثياب
اولان اعضالرندن دكل ايكن بياض ايله وصف اولندي خصوصاً
حضرت عائشه رضي الله عنها رسول اكرم حضرتلرينك شرف تقرب
وسعادت ملازمتلري ايله مستسعده اولمغله اوصاف شريفه لرين غيري

لاري شفاء قاضي عياض شرحنده
ديديكه لفظ عائشه ده مقتضاي
قاعدهٔ عربيه حرف يا همزه يه
تبديل اولنمق ايدي لكن عامهٔ
اهل حديث يا ايله قرائتنه
اتفاق ايتديلر
منه

غيري لردن زياده اعلم ورنك بدن مباركلرينه اجانبدن افزون اطلاع
تام ايله دانادر ديو اعتراض اولندي عصام ديديكه ابيضدن مراد رسول
اكرمك حرارت شمسدن متغير اولمه ين واسمردن متغير اولان عضو لريدر
كلامي قطعهٔ سحابه سر آسمان برابرلرينه سايبان اولورايدي كلامنه منافي قصددر
وابن حجر عصامك بو اعتراضين شو وجهله دفع ايتديكه رسول اكرم حضرتلرينك
فرق فرقدان مماسلرينه سحابه تظليل ايتديكي قبل النبوة ارهاص قبيلندندر
بعد النبوة تظليل ايتديكي مضبوط دكلدر خصوصاً روايت اولنوركه حجة
الوداعده رمي جمرات ايدر ايكن حرارت آفتابي دفع ايچون رأس
شريفلرين جامه لريله تظليل ايتديلر غايته ما في الباب سمرتدن مراد بياض
امهقي نفي وحمرة قليله يي اثبات دركما بيناه سابقاً **واذا مشى تكفأ و**
اذا ظرفيه در حين معناسنه شرطيه دكلدر تكفأ فاء مشدده بعده همزه
ايله تفعل بابندن مهموز اللام در تكفوء حين يشيده قدامه ميل معناسنه در
تكفأت السفينة ديرلر حين جريانده قدامنه ميل ايدوب راست ودر
مقصود اولان سمته توجه ايتدكده بعض نسخه ده يتوكأ واقع اولدي
توكأ دن مأخوذ در اتكا معناسنه توكأت على العصا ديرلر عصايه اعتماد
ايلسه مراد تشبثدر وعلى النسختين حاصل معنا بودر كه رسول اكرم صلى الله
عليه وسلم حضرتلري مشي ايتدكلرنده خطواتي متسعه ايدي متضايقه دكل ايدي
زيرا خطوات متقاربه اصحاب تكبر واهل باب تجبر وخيلا شيوه سيدر بو معناي
سرعت مشي لازم كلور حضرت عليدن مروي اولان تكفأ كانما ينحط من
صبب يعني رسول اكرم حين يشيرنده قدامرينه ميل ايدوب سرعت ايله
شو وجهله مشي ايدرلر ايدي كه كويا مكان اعلادن مكان اسفله نزول ايدرلر
ايدي حديثي بو معناني تأييد ايدر بعضيلر ديديلر كه يمنة ويسرة تمايل ايتمكدر
بو تقديرجه حاصل معنى بودر كه رسول اكرم مشي ايتدكلري وقتده يميناً و
شمالاً خرامان اولورلر ايدي نهال نورسيده هبوب صبا وقتنده تمايل ايتديكي
كبي سؤال اولنور ايسه كه بو اسلوب اوزره مشي ايلمك عادة ارباب كبر وغرور

وسيرت مختال فخوردر وذات ستوده صفات رسول اكرمى بوكونه صفات
ذميمه دن تنزيه وساحۀ احوال سعادت مآللرين بومقوله اخلاق غير محموده دن
تبرئه لازمدر شو وجهله جواب ويرديلركه وجه مشروح اوزره مشى قصد تكبر
وخيال خيلا وتبختر ايله اولورسه مذمومدر فاما قصد تكبر ونيت تفاخر ايله
اولميوب اتفاقى وجبلى واقع اولورسه مذموم دكلدر رسول اكرم حضرتلرينه
بوكونه مشى دلاويز ورفتار حيوة انگيز مقتضاى جبليت ولازمۀ خلقت
وطبيعتدر قصد تكبر ايله مصنوع ومكتسب دكلدر عمر العرضى جواب مذكوره شو
وجهله اعتراض اتديكه حضرت خلاق بيمثال وحكيم بيهمال تقدست اسماؤه
رسول اكرم ونبى محترم حضرتلرين پيشواى مؤمنين ومقتداى موحدين ايدوب
حركات وسكناتنه اقتدا وطرز وطورينه اقتفا ايدن ارباب صدق و
وفا بهر وجهله حائز رتب عاليه ونازل منازل ساميه اوله جغى ظاهر ومتبين
ومتحقق ومتعين ايكن حاشا ثم حاشا اول ذات ملكى الملكاتى صفۀ غير
حسنۀ اصحاب تكبر وخصلت نامستحسنۀ ارباب تبختر اوزره مطبوع و
مجبول ايليه فرضا اول مائۀ وجود كون ومكان وباعث آفرينش زمين
وزمان حضرتلرينك صفۀ مشيۀ معهوده لرينه تقليد وشيوۀ تمايل مذكور
ايله تخلق اولنسه كار ستوده وفعل پسنديده اولديغى محل كلامدر والله اعلم
لفظ مشى ماضى صيغه سيله مذكور اولوب تيكفأ مستقبل صيغه سيله مذكور
اولديغى تكفو مذكور مشيه شروعدن صكره اولدیغیچون سرت حتى ادخل
البلد كبى ياخود حكايۀ حال ماضيه ايچوندر ياخود اذا مشى كان تيكفأ
تقديرنده اولدیغیچون صحيحين روايتنده اذا مشى تكفأ ماضى صيغه سيله
واقع اولدى على رضى الله عنه دن دخى ماضى صيغه سيله روايت اولندى
ان شاء الله تعالى عنقريب ذكر اولنور الحديث الثالث حدثنا بعض نسخده
ثنا واقع اولدى محمد بن بشار موحدۀ تحتيه نك ومعجمۀ مشدده نك فتحيله
ابن عثمان بن كيسان البصرى وكنيه سى ابو بكردر وبندار ديمكله مشهوردر
تبع تابعيندن اخذ ايدنلرك كبارندن اولوب تابعينه ملاقى اولمدى يعنى

يعنى العبدى ميركثره ديديكه اصل سماع نسخه سنده غيبت صيغه سى
اوزره واقع اولدى پس يعنى لفظنك قائلى مصنف اولدوغى تقديرده
سكاكى مذهبى اوزره التفات قبيلندن اولور تلامذه كلامندن اولمق دخى
محتملدر بوتقديرجه فاعل ضميرى مصنفه راجعدر وعادۀ رواة شويله جاريدر
كه كندو كلاملرين شيخلرى تصانيفنه درج ايدرلر ومتكلم مع الغير صيغه سيله
دخى قراءة اولنمق جائزدر حدثنا سياقنده بوتقديرجه مؤلف كلامندن
اولدوغى متعيندر اگر روايته مساعده اولورسه بعض شراح ديديلركه
تلامذه كلامندن اولمق ظاهردر زيرا مصنف كلامندن اولسه محمد بن
بشار العبدى ديو وهلۀ اولىدن تعبير ايدر ايدى سائر اسماء منسوبه ده
عادتى جاريه اولدوغى اوزره ودخى لفظ يعنى ده تجريد اعتبار اولنمق
التفات اعتبارندن اولىدر ومجهول صيغه سيله يعنى قراءت اولنسه
مستبعد دكلدر حدثنا يه قياس اولنمق چندان ملايم دكلدر زيرا تشريك
تحديثده در لفظ محمد بن بشاره عنايتده دكلدر عبدى قاموسده عبد بن
قيسه نسبتدر ديدى كه ربيعه دن بر قبيله در حدثنا محمد بن جعفر البصرى
كنيه سى ابو عبد الله وغندر ديمكله معروفدر ائمۀ ستۀ صحاحلرنده آنك
حديثنى تخريج اتمشلردر حدثنا شعبة ابن بسطام در بانك موحده نك كسرى
وسين مهمله نك سكونيله ثورى ديديكه شعبه حديثده امير المؤمنين درو
امام شافعى ديديكه اگر شعبه اولمسيدى عراقده حديث معروف اولمز ايدى
تبع تابعينك كبارندندر عن ابى اسحق شعبه دن حالدر راويا عنه تقديرنده
عصام حدثنا يه متعلقدر ديدى اسمى عمرو بن عبد الله السبيعى الهمدانى
الكوفيدر تابعى مشهوردر وحضرت عثمان رضى الله عنه خلافتندن
ايكى سنه دن صكره تولد ايتدى قال انه قال تقديرنده در سمعت البراء
سحاب وزننده در قصر ايله دخى روايت اولندى كنيه سى ابو عماره در
صحابى در خندقده حاضر اولمشدى مصعب ابن زبير ايامنده كوفه ده وفات
اتدى بن عازب زاء معجمه ايله صحابى در يقول جمله سى برادن حالدر خود

علی القاری سر

مرادی متکلم مع الغیر صیغه سیله اولدیغی تصنیفدر تمت

سمعت لفظنك مفعول ثانيسي در كان رسول الله صلى الله عليه وسلم رجلاً
راء مهملەنك فتحى وجيمك سكونيله جعودت وسبوطت مابينده متوسط شعر
معناسنه دركه شعر رجل ديرلر التحقيق كلام جعد قطط لفظلرنده وجه جملەء
مذكور اولان نكتەيه مراجعة اولنه بعض روايتده جيمك ضميله واقع اولدى

قال الاصمعي وغيره منه

كه مراد مراءه مقابلى در بو تقديرجه اگرچه ظاهرا كان نك خبريدر لكن معناده
خبر اولان مربوعا لفظنه توطئەدر زيرا في الحقيقة مقصود انه عليه السلام
كان مربوعا عبارتيدر كان ربعة حديثنه موافق اولان بو عبارتدر شيخ
ابن حجر عسقلانينك صحيح بخارى شرحنده رجل جيمك كسرى وفتحى وضمى و
سكونى ايله معناى واحده اطلاق اولنور كه شعرنده تكسر يسير اولمقدن
عبارتدر ديو اشعار ايتديكى اوزره شعر مبارك رسول اكرم مراد اولنمق
ظاهردر ليس توطئه خبر ديمك اقتضا ايتمز واظهر من الشمسدر كه نوع ما ادبدن
حصەمند اولان كمسنه رسول اكرم حضرتلرينك وصفنده شويله بر رجل
ايدى ديو جسارت ايتمز وهركز صحابه كرامدن بو حديثدن غيرى احاديثده
كان رجلا عنوانيله استماع اولنمشدر شويله ظن اولنور كه امراءه
مقابلى رجل مراد اولدقده رجلا لفظى صحابيدن غيرى راويدن زياده
اوله زيرا شعر رسول الله بابنده براء بن عازبدن كان رسول الله
صلى الله عليه وسلم مربوعا لفظيله ذكر اولنور بعضيلر ديديلر كه لفظ
رجلدن معناى متعارف مراد اولدوغى صورتده رجلا لفظندن

علي قاري منه

رجوليتده كامل معناسى اراده قيلنمق امر مستحسندر يا خود خبر حقيقى ايچون
توطئەدر فلان رجل كريم كبى وقرآن عظيمده انتم قوم تجهلون انتم قوم
مسرفون كبى بو تقديرجه لفظ مربوعا رجلا لفظنك صفتى اولور شعر رجل
مراد اولدقده كان لفظنك خبر بعد خبرى اولور مربوع معتدل القامه معناسنەدر
بعيد ما بين المنكبين بعيد نصب واضافه لفظيه ايله زيد حسن الوجه
كبى اكثر نسخەده تصحيح اولنديغى اوزره اعرابى مربوعا اعرابى كبى در بعض
نسخ بخاريده اضافتسز نصب ايله بعيد تصحيح اولندى وبعض نسخەده بعيد

بعيد رفعيله بلا اضافه ضبط اولندى بو تقديرجه هو بعيد تقديرنده اولور
بعيد قريبك ضديدر لفظ ما موصول وموصوف اولمق جائزدر عسقلانى
ديديكه منكب عضد وكتف استخوانلرينك مجمعيدر مراد رسول اكرم حضرتلرينك
ظهر مباركلرينك عريض اولمەسيدر بعضيلر ديديلر كه بعد منكبيندن مراد ايكى
دوشلرك مابينينك وسعتيدر زيرا سعه منكبين علامه نجابت وشانه
سيادتدر وبعضيلر ديديلر كه بعد ما بين المنكبين سعه صدر وانشراح
سينه مباركلرندن كنايەدر كه علامه جود ونشان وقاردر وبعض
نسخەده بعيد تصغير صيغەسيله تصحيح اولندى كه تصغير ترخيم قبيلندندر
غلام لفظنك تصغيرى غليم اولديغى كبى والا قياس بعيّد وغليّم يانك
تشديديلەدر وتصغير صيغەسنده شو معنايى اشعار واردر كه رسول
اكرم حضرتلرينك منكبين شريفينى مابينلرى افراطله بعيد دكل ايدى كه حتى
اعتداله منافى اوله عظيم الجمة عظيم كبير معناسنەدر عظم الشئ عظما
ديرلر كبر اولسه جمه جيمك ضمى وميم مشددەنك فتحى ايله در معلوم اوله
كه جمه لفظنك معناسنده كلمات اهل لغه غايت اضطراب واقع اولور
صوابه قريب اولان اوچ قولدر قول اول جمه منكبين اوزرينه ساقط
واقع اولان شعردر صاحب نهايه ديدى كه وفره شحمه الاذنه نازل
اولان شعردر لمه جمەدن قليل اولاندر اوزانوب منكبينه واصل
اولورسه جمەدر بو قول اشهر اقوالدر حتى شيخ جزرى بو قول عامه اهل
لغتك قوللريدر ديدى قول ثانى جمه باش اوزرينه جمع اولنان شعردر
صاحب صحاحك قولى بودر ديوان الادبده جمه مطلقا شعر معناسنەدر
ديديكى قول ثانيه قريبدر قول ثالث زمخشرى مقدمەده ديديكه جمه
شحمه الاذنه واصل اولان شعردر شيخ ابن حجر صحيح بخارى شرحنده
ديديكه جمه اول شعر مجتمعدر كه شحمه الاذنه يا منكبه يا منكبدن اشاغيه
نازل وواصل اوله شحمه الاذنه تجاوز ايتمين وفرەدر و والى شحمة اذنيه
كلامى بو قوله مناسبدر زيرا الى شحمه لفظ الجمەنك صفتيدر الواصله

الی شحمه تقدیرنده یا خود جمّه دن حالدر واصلة الی شحمة تقدیرنده معلوم
اوله که شارح حنفی دیدیکه الجمّه لفظنده اولان الف لام کمثل الحمار یحمل
اسفاراً ده واقع اولان الف لام اعتبار اولنوب الی شحمة لفظی الجمّه
لفظنه صفة واقع اولمق جائزدر مرادی بودر که الجمّه لفظنده اولان
الف لام عهد ذهنی اولوب نکره حکمنده اولمغله واصلة الی شحمة تقدیرنده
صفة اولمق جائزدر میرک شاه رحمه الله بو کلام لفظاً ومعنی خطادر
دیدی اولا محقق تفتازانی تلویحنده عهد خارجی اعتباری جائز اولان
مواضعده عهد ذهنیه عدول جائز دکلدر دیدی ثانیا راوی رسول
اکرم حضرتلرینک جمّهٔ مبارکه لرین وفاتلرندن صکره بیان صددنده
اولمغله بو مقامده ماضی تقدیر اولنمق لازمدر عهد ذهنی ایسه البتّه
مستقبل ایله توصیف اولنور نته کیم آیهٔ کریمهٔ مذکورده واقع اولدی
محققیندن شیخ رضی وغیریلر بیان ایتدیلر ثالثا فخر عالم وکزیدهٔ بنی
آدم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک وصفلرنده واقع اولان الجمّه
لفظنی الحمار لفظنه قیاس ایتمک دایرهٔ ادبدن خارجدر انتهی بعضیلر
دیدیلر که الی شحمة عظیم لفظنه متعلقدر وظرف لغودر بو وجه اوزره
مراد رسول اکرم حضرتلرینک جمّهٔ شریفه لرینک عظم وکثرتی شحمهٔ اذنلرینه
منتهی اولدوغین بیاندر یعنی شحمهٔ اذنلری جمّه نک عظم وفلظنه نهایه در
نفس جمّه یه نهایه دکلدر ودخی معلوم اوله که رسول اکرمک شعر مبارکلری
بیاننده روایات مختلفه واقع اولمشدر بر روایتده اذن وعاتقلری
ما بیننه واصل وبر روایتده اذن مبارکلرینک نصفنه واصل وبر روایتده
اذنلرینه واصل وبر روایتده منکبلرینه واصل وبر روایتده کتفلرینه
واصل دیو واقع اولمغله قاضی عیاض احادیث متخالفه ما بینین
توفیق ایدوب دیدیکه اختلافات مذکوره اختلاف اوقاتدن
ناشیدر که رسول اکرم شعر مبارکلرین قص وقطع ایتدیکی وقتده منکبلرینه
قطع ایتدیکی وقتده کاه اذنلرینه وکاه شحمهٔ اذنلرینه کاه نصف اذنلرینه واصل

واصل اولور ایدی شعر مبارکلرینک طولی وقصری بو اعتباریله در شحمه
اذن محل قرط یعنی منکوش وضع ایتدکلری لحم لیّن دیمکدر اذن همزه و
ذالک ضمّی وذالک سکونیله دخی لغتدر ودخی معلوم اوله که اذنین لفظی
تثنیه صیغه سیله مذکور ایکن شحمة لفظی مفرد صیغه سیله ذکر اولندیغی
ایکی تثنیه لفظلرین جمع ایلمک نوع ما مستکره اولدیغیچوندر علیه حلّة
اعرابی سابقنک اعرابی کبیدر شیخ عبد القاهر تجویز ایتدیکی اوزره فقط
ضمیر ایله حال اولمق دخی جائزدر ومسلم روایتنده وعلیه حلّة حدیثی
واو ایله حال اولمه سین تائید ایدر حُلّه حاء مهمله نک ضمّی ولام مشدّده نک
فتحیله قاموسده بیان ایتدیکی اوزره بُرُددن یا غیری بزدن ازار
وردا مجموعیدر حلّه البتّه ایکی ثوبدن یا استارلی بر ثوبدن اولور نووی
مسلم شرحنده دیدیکه حلّه البتّه ایکی ثوبدن واکثریا ازار وردادن اولور
ابو عبیده دن نقل اولندی که حلّه البتّه جنس واحددن ایکی ثوبدن
اولور مطرزی مغربده دیدیکه حلّه ازار ورداادن اولمق مختاردر و
حلّه لفظی حلولدن ماخوذدر ما بینلرنده فرجه اولدیغیچون وحمراء لفظی
حلّه دن تعدّد معتبر ایکن صفة واقع اولدوغی حلّه نک لفظی مفرد اولدیغنه
بنا ءدر یا خود ثوبین مذکورین ستر بدن خصوصنده ثوب واحد
حکمنده اولدغنه بنا ءدر یا خود جنس واحددن اولدقلری اعتباریله در
ودخی معلوم اوله که بو حدیث حدیث صحیح اولمغله امام شافعی انکله استدلال
ایدوب ثوب احمر کیمک جائزدر قالی یعنی بغایة یک رنک قرمزی دخی
اولورسه دیدی وبزم مذهبمزده لباس احمر منهیدر بو مقامده واقع اولان
حلّهٔ حمرادن مراد یکرنک قرمزی دکلدر بلکه اول حلّه درکه آنده خطوط
حمراء اوله یعنی قرمزی الاجه تعبیر اولنان در حتی عسقلانی دیدیکه حلّه دن
مراد خالص قرمزی دکلدر بلکه الاجه تعبیر اولنان در زیرا بردیمانی ده
متعارف اولان الاجه در خالص قرمزی دکلدر دیو اهل لغة اتفاق
ایتدیلر دیدی فرضاً حلّهٔ حمرادن خالص قرمزی مراد اولسه لبس حلّهٔ حمراء

مطلب فی لبس ثوب الاحمر

رسول اکرم حضرتلرینک خصایصندندر یاخود حضرت رسول اکرم حلهٔ حمر ایله
قامت نورسماتلرین تزیین بیوردقلری پوشش حلهٔ سرخ منهی اولمزدن
مقدمدر انشاء الله تعالی باب لباس رسول الله ده زیاده تحقیق اولنور
ما رایت شیئا قط احسن منه اعرابی سابقینک اعرابی کبی رسول
اکرم حضرتلرینک اجمال اجمالگرین بیان ایچون استیناف اولمق دخی
محتملدر و دخی معلوم اوله که رؤیتدن رؤیهٔ علمیه مراد اولنور ایسه شیئا
مفعول اولی و احسن مفعول ثانیسی اولور و اگر رؤیهٔ بصریه مراد اولنور
ایسه احسن لفظی شیئا لفظنک صفتی اولور حاصل معنی هرگز برشی رسول
اکرم حضرتلرندن احسن بلمدم یاخود رسول اکرم حضرتلرندن احسن برشی
کورمدم و دخی معلوم اوله که عبارهٔ مذکوره بحسب العرف رسول اکرمک
حسنده زیاده و حسنده مساوی کمسنه کورمدم معناسنی افاده ایدر
یعنی رسول اکرم جمله بیلدیکم یا کوردیکم شیلردن احسندر و لیس فی البلد
افضل من زید عبارتنک بحسب العرف معناسی زید بلدده اولان کمسنه لردن
افضلدر دیمکدر بو معنانک سری بودر که اکثریا ایکی کمسنه مابیننده تفاضل
بولنور تساوی بغایت نادردر لیس احد هما نک افضلیتی نفی اولنمغله
آخرک افضلیتی ثابت اولور مخفی اولمیه که عبارهٔ مذکوره ده رسول
اکرمک حسنلری توصیفده مبالغهٔ عظیمه واردر ما رایت انسانا ایله
تعبیر ایتمیوب ما رایت شیئا ایله تعبیر ایتدی تا رسول اکرمک شمس و
قمردن دخی احسن اولدغین افاده ایچون عصام دیدیکه عبارهٔ
مذکوره راوی یعنی براء بن عازب رسول اکرم حضرتلرینک جمالی بر
کمالنی بیان اثناسنده کندونک آکا اولان کمال ایمان و تمام
اعتقاد و ایقاننی دخی اشعار ایدر زیرا کلام مذکور کمال محبت و
وفور عبودیتدن نشأت ایدر و قط لفظنده براء بن عازب سن تمیز
و اذعان و درجهٔ ادراک و عرفانه بالغ اولدیغی ساعتدن برو هرگز
دیده سنه ذات فرشته سمات رسول اکرمدن غیری برشی حسن کورمدیکن

کورنمدیکن ایهام واردر لهذا ما کان شیء احسن منه عبارتیله تعبیر
ایتمدی انتهی لفظ شیئا منکر ایراد اولنمق تعمیمده مبالغه ایچوندر قط قافک
فتحی و طاء مشدده نک ضمی ایله مشهوردر و قاف مفتوحه و طاء مضمومهٔ مخففه
ایله دخی لغتدر کذلک طاء مشدده و مخففه نک ضمنه تبعا قافک ضمیله و قاف
مفتوحه و طاء ساکنه ایله دخی اسم فعل اولان قط کبی استعمال اولنور پس قط
ماده سنده بش لغت ثابته اولور قَطُّ قَطُ قُطُّ قُطُ قَطْ ظروف مبنیه دن
ماضی منفی ایچوندر ما رایت فی زمان من الازمنة الماضیة تقدیرنده در
الحدیث الرابع حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولدی محمود بن غیلان غینِ
معجمه نک فتحی و یاء مثناهٔ تحتیه نک سکونیله در و کنیه سی ابو احمد المروزیدر
بخاری و مسلم آنک حدیثین تخریج ایتدیلر تبع تابعیندن اخذ ایدنلرک کبارندندر
تابعینه ملاقی اولمدی حدثنا بعض نسخه ده ثنا و بعض نسخه ده قال حدثنا
واقع اولدی نسخهٔ اخیره اوزره عصام دیدیکه حدثنا محمودک بیانی اولور
قرآن عظیمده فوسوس الیه الشیطان قال یا آدم کبی وکیع بن الجراح الکوفی
کنیه سی ابوسفیاندر بعضیلر نیسابور قراسندن بر قریه دندر دیدیلر بعضا
کلوب انده تحدیث ایلدی امام اعظمدن استماع ایدوب آنک قولیله
افتا ایدر ایدی مکهٔ مکرمه دن عودت اثناسنده عاشورا کونی فید نام
بر موضعده وفات ایلدی حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع اولدی سفیان
مشهور اولان سینک ضمیله در لکن ابن السکیت حرکات ثلثه ایله مرویدر
دیدی مخفی اولمیه که بو مقامده واقع اولان سفیانده شراح اختلاف
ایتدیلر میرک شاه مراد سفیان ثوریدر دیو جزم ایتدی مصنف دخی جامع
بو حدیثده سفیان ثوری دردیو تصریح ایلدی عصام سفیان بن عیینه
مراد اولمق اولی درحتی سفیان ثوریدن مختار اولمغیچون حدثنا
سفیان بن عیینه دیو تصریح مناسبدر دیدی صحیح اولان سفیان ثوری
اولمقدر که سفیان بن سعید بن مسروق ابو عبد الله الثوری که ثور عبد
مناة بن اد بن طابخه یه منسوبدر طقسان بش سنه سنده تولد ایتدی

حکایت اولنورکه ابوجعفر الخلیفه مکه یه توجهی اثناسنده مکه یه نجارلر
ارسال ایلدی که سفیان ثوری یی صلب ایچون دار احضار ایده لر بو خبر
جانفرسا مکه ده شیوع بولدقده ثوری باشین فضیل بن عیاضک و
ابا غیون سفیان بن عیینه نک زانولرینه وضع ایدوب اضطجاع ایتمشیدی
ثوری یه بو ایکی رفیق شفیق دیدیلر که یا اباعبدالله جعفر سکا سوء قصد ایلمه
بو طرفه محل بند عزیمت اولدوغی درجه تواتره بالغ اولدی مناسب بلکه واجب
بودر که خونخواره فزبور ماننده ملک الموت ساحه وجود کره نزول ایتمه دن
بدنده جان کبی مختفی و وجود ارباب وفاوار کوشه اختفاده متواری
اولوب معاذالله عدوی کینه جوی وجود بهبود یکزه دست جوری دراز
ایدرسه بزلر دخی مظهر شماتت اعدا بلکه افتاده بند رنج و عنا اولمق
لازم کلور دیولب جنبان نصح و پند اولدیلر ثوری بو کلمات مشفقانه یی
استماع و مکانندن فی الحال حرکت ایدوب درون مسجده دخول و استار
کعبه یه تعلق ایلدکده روی نیازی بارکاه قاضی الحاجاته وضع و دست دعایی
آسمان اجابته و قبوله رفع ایدوب بایان ضراعتده شو وجهله نغمه ساز
نیاز اولدیکه اکر جعفر کینه ور سلامت ایله مکه یه دخول ایدرسه عمرم اولدقجه
کعبه یی خاطرمدن اخراج ایده یم تیر دعا معانق هدف اجابت اولوب همان
اول کون جعفرک وفاتی خبری مکه یه کلدی بعده ثوری خفیة بصره یه توجه
ایدوب بر آز زمان بصره ده ساکن اولوب یوز آلتمش سنه سنده دعوت
حقه لبیک اجابت دیدی اکثر اقوال بودرکه قبری بخفده در زیارت و تبرک
اولنور رحمة الله علیه عن ابی اسحق الهمدانی که همدان یمندن بر قبیله در
کوفه ده ساکن اولور ایدی عن البراء بن عازب ترجمه سی ذکر اولندی
قال انه قال تقدیرنده در ما رأیت رؤیة رؤیة بصریه اولمق متعین در
زیرا اوصاف مذکوره مبصرات قبیلندندر من ذی لمة لفظ من نفی
تاکید و جمیع افاده استغراقی تنصیص ایچون زیاده قیلندی لمة لامک
کسریله معناسی مرور ایلدی فی حلة حمراء ذی لمة لفظنک صفتیدر احسن

احسن من رسول الله صلی الله علیه وسلم احسن مجرورًا ذی لمة نک صفت
بعد صفتی در منصوبًا اندن حال اولمق جائزدر بعضیلرک مجرورًا و منصوبًا
لفظ و معنایه حملًا صفت اولمسی جائزدر دیدیکی معربک تابعی فقط لفظه
حمل اولنور دیدکلری قاعده یه موافق دکلدر حاصل معنی بودرکه شعر راسی
شحمه اذننه وصول حاجبی اولوب لابس حله حمرا اولان افراد بنی آدمدن
مابینده رسول اکرم حضرتلرینه معادل و انلاردن حسنده افزون بر فرد
کورمدیم له شعر یضرب منکبیه ذی لمة نک بیانی و تعدید طریقی اوزره
کلام مسرود مستانف اولمق محتملدر ضرب وصولدن کنایه در جمله اسمیه
صورتنده ایراد اولندوغی شو نکته یه مبنیدر که کویا راوی وصف رسول
اکرمی بیان صددنده غلبه محبت و وفرت شوق و مودتندن جمال صورت
نیکو سیرتلری خیالنده حاضر و مشاهد ملاحظه ایلدی لهذا کان له شعر تعبیری
ایله ذکر ایتمدی بعید ما بین المنکبین معناسی مرور ایتدی بعید نصب
و رفعله روایت اولندی منصوب اولدقده مقدر کان لفظنک خبریدر
مرفوع اولدقده هو بعید تقدیرنده در بعض نسخه ده بعید تصغیر صیغه سیله
ضبط اولندی لم یکن بالقصیر ولا بالطویل اعرابی سابقنک اعرابی کبیدر
بو مقامده دخی قیدین سابقین اعتبار اولنمق لازمدر در روایات
مابینین جمع ایچون یعنی بالقصیر المتردد ولا بالطویل البائن الحدیث
الخامس حدثنا محمد بن اسمعیل البخاری که امام المحدثین اولان صاحب
صحیح بخاریدر کنیه سی ابو عبدالله در محمد بن اسمعیل بن مغیرة بن بردزبه
الجعفی البخاری جدی مغیره یمان بخاری یدنده اسلامه کلوب بخارایه
نقل ایتدی و جدی بردزبه دین مجوس اوزره وفات ایتدی محمد بخاری
یوز طقسان دورت سنه هجریه شوالنک اون اوچنجی جمعه کونی بعد صلوة
الجمعه تولد ایتدی و ایکی یوز اللی التی سنه سنک عید فطری کیجه سی بعد صلوة
العشا لباس مستعار بدنی ترک ایدوب مرغ روح پرفتوحلری شاخسار
بستان قدسی آرامکاه ایتدی و خرتنک نام قریه ده مانند کنج شایکان

حکایة
ترجمه امام بخاری صاحب الصحیح
تاریخ ولادته سنه ١٩٤
شهر شوال یوم جمعه بعد الصلوة یوم فی ١٣
تاریخ وفاته سنه ٢٥٦
فی لیلة عید الفطر بعد صلوة العشا
مدة عمره
سنه ٦٢ شهر ١١ یوم ١٢
رحمة الله علیه رحمة واسعة

بدن نسیم سماتلری دفین ومخزون قیلندی وسنین عمرلری التمش اوچ سنه‌دن
اون اوچ کون مقداری نا قصدر قریهٔ خرتنگ محمد بخارینک یوم وفاتنه
کلنجه بر غیری اسمیله تسمیه اولنمش ایدی روز وفاتنده اهل سمرقند مزبور
صلوة جنازه‌سنده حاضر اولمغیچون حمار کرایه طوتوب خلق غایتده چوق
اولمغله بار با وفا ایتمیوب بر حماره ایکی کند وقیمتنجه کرایه بالغ اولدیغی
جهتدن قریهٔ مزبوره‌یه خرتنگ تسمیه اولندی محمد بخاری بخارادن قریهٔ
مزبوره‌یه که بخاریدن بعدی ایکی فرسخ مقداریدر نقل ایتدیکنه سبب
بو ایدی که خلفاء طاهریه‌دن بخاراده خلیفه اولان خالد بن احمد الذهلی
محمد بخاری‌یه هر کون سرای خلیفه‌یه کلوب اولادلرینه جامع و تاریخ تعلیم
ایلمک ایچون دعوت ایدوب بخاری دخی اجابت ایلمیوب خلیفه‌یه شو
وجهله جواب ارسال ایلدی که علم شریف جوهر کمیاب مقوله‌سندن
اولمغله انی ابواب ناسه کتوروب ذلیل وخوار ومبذول بی اعتبار
ایلمک بر وجهله معقول اولوب ارباب عقول عندنده مقبول دکلدر اگر اولادلرینک
استکمال نفوسی واستحصال کمالاتی بغایه مهم ومطلوب ونهایه مرام
ومرغوبلری ایسه تکمیل کماله عار وتحصیل علمه حیا وشنار اولمز هر روز
سائر طلبهٔ علوم ورغبهٔ فهوم ایله نطاق جد وسعیی میان همته
استوار و غیر محصلین کبی ملازم عتبهٔ استاد فیض آثار اولسونلر
دیدکده خلیفهٔ مزبور مرة بعد اخری آدملر ارسال ودعوت ایلیوب
بو شناکارلرینک اولادی همواره دولتسرای عزتده مقیم وسایه‌نشین
ناز ونعیم اولمغله استماع کلمات جواهر سماتلرینه اغیاردن خالی
تنها راغب ومجلس معقود مخصوصده تلمذ وتعلمه طالبلردر نیاز اجابت
ایله دعوت ایدرز دیو تشریفین رجا ایتمکله بخاری دخی بعض خلقی
تعلیمه تخصیص وبعض سماع علم شریفدن محروم ایلمک شیوهٔ ارباب
دانش وسیمهٔ اصحاب بینش دکلدر دیو شکرخای جواب محققانه
اولمقدن سیاقنده خلیفهٔ مزبور مغبر ومتغیر ومکدر اولوب بخارادن نفی

نفی واجلا ایتمکله قریهٔ مرقومه‌یه توجه وانده اقامت نیتی ایله جانب
خرتنگه روبراه اولدقده دیدهٔ نمناک وخاطر غمناک ایله اللهم ارهم ما
قصدونی به فی انفسهم واولادهم واهالیهم دیو لب کشای بد دعا اولدیغی
روایت اولنور که مدة یسیره مروروندن صکره غیرت حق ظهور ایدوب
باجمعهم منکوب ومقهور اولدیلر عبد القدوس سمرقندی دیدیکه قریهٔ
مزبوره‌ده اقرباسی خانه‌سنه نزول ایلدکنده دلنوازلق ایچون شرف
زیارتی ایله مستسعد اولمش ایدم عقیب صلوة عشاده شو کلماتی کندودن
استماع ایتدم که اللهم قد ضاقت علی الارض بما رحبت فاقبضنی الیک
دیو دعا ایتدی ایام قلیله مرورنده مودع کاربانسرای فنا وکجاوه‌بند
دار الامان بقا اولدی نسفی روایت ایتدی که بخاری وفات ایتدکده
بدن نظیفین پیچیدهٔ لباس کفن ایدنجه اعضاسندن عرق طیب الرایحه
ترشح ایدوب حضار جنازه‌لی اول خوش عنبربویی استشمام ایتدکلرندن
غیری خوابگاه قبره وضع اولندقدن صکره خاک مدفنندن رایحهٔ دماغ
آسا تنشم اولنمغله اهالی مملکت تراب مزارنی مانند کحل الجلاء کشیدهٔ
دیدهٔ غم دیده ایتمه‌لریله قبری رحمت مقری بالکلیه منکشوف اولمغه
قریب اولمغله مزار مزبوره خشب بسته ایله استحکام تام ویرلدی
راوی صحیح بخاری یعنی فربری دیدیکه صحیح بخاری‌یی بخاریدن مدینهٔ
فربرده قراءت ایلدیکم وقتده یتمش بیک مقداری کمسنه درس شریفه
حاضر اولورلر ایدی زهد وصلاح ایله آراسته وورع وتقوی ایله پیراسته
ایدی وزماننده اولان محدثینک اکثرینه ملازمت وعراق وحجاز و
شام ومصره سیاحت ایدوب مشایخ حدیثدن اخذ حدیث ایلدی
وجامع صحیحی که یدی بیکدن زیاده‌جه حدیثی مشتملدر مسجد حرامده
جمع وتالیف ایتدی یمین وشمالیله کتابت ایدر ایدی وکندودن
مرویدر که هر حدیث که صحیحمه ادخال ایتدم اولا اغتسال وایکی رکعت
صلوة نافله ادا ایدوب بعد الاستخاره صحتنه کمال اطلاعدن صکره

مطلب امام نسفی‌دن بعض کراماتی نقلدر

فربر مدینه‌در قریب بخارا

یتمش بیک کمسنه درس ایلدکلری بیاندر

جامع صحیحی یدی بیکدن زیاده حدیثی مشتمل اولدیغی بیاندر

تبت وتحریر ایدر ایدم وکتاب مزبوری آلتی یوز بیک حدیثدن انتخاب و اون
آلتی سنه ده تاماً وکاملاً استکتاب ایتدم و خاطرمده یوز بیک حدیث صحیح و
ایکی یوز بیک حدیث مشکوک محفوظدر بخارینک مناقبی حددن افزون و دایره
تحریردن بیرون در بو مقامده منقبه مسطوره ایله اکتفا اولندی رحمة الله علیه
حدثنا ابو نعیم نونک ضمی و عین مهمله نک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک سکونی
بعده میمله درکه اسمی افضل بن دُکین در و بخارینک کبار مشایخندندر لکن
رافعی تشیع ایله متهم در دیدی دین و فقه ده اعلم ایکن بغایة مزاح و لطیفه
کوی ایدی حفظ و اتقانده رتبهٔ عالیه یه نائل و درجهٔ حجته واصل ایدی
حدثنا المسعودی اسمی عبد الرحمن بن عبد الله بن عتبة بن عبد الله
المسعودی الکوفی در عصامٔ صدوقدر لکن موتندن مقدم عقلی مختلط
اولمشدر دیدی کبار تبع تابعیندندر عن عثمان بن مسلم بن هرمز هرمز
هاء و میمک ضمی و راء مهمله نک سکونی و زاء معجمه نک فتحیله غیر منصرفدر بعض
نسخه ده منصرف ضبط اولندی عن نافع بن جبیر تصغیر صیغه سیله در بن
مطعم مسلم وزننده در تابعی جلیل القدر در عن علی بن ابی طالب کرم الله
وجهه مخفی اولمیه که اصطلاح محدثینده آخر اسناد ده لفظ علی ذکر اولنسه
علی بن ابی طالب و لفظ عبد الله ذکر اولنسه ابن مسعود و لفظ حسن ذکر او
حسن بصری مراد اولور کذلک ابو بکر و عمر و عثمان لفظلری ذکر اولنسه خلفاء
ثلثه رضی الله عنهم مراد اولوب امیر المؤمنین قیدینه حاجت یوقدر پس عصام
بو مقامده علی بن ابی طالب لفظنی امیر المؤمنین قیدی ایله تقیید مناسب
ایدی تاکه غیر علی بن ابی طالبدن ممتاز اوله زیرا روات ده بو اسم ایله مسمی
طقوز عدد راوی واردر دیدیکی اصطلاح محدثیندن غفلتدن یاخود
مقتضای عجمیه اوزره حضرت علیه افراط عبودیت و محبتدن ناشیدر
خصوصاً ابن عبد البر استیعابده صحابهٔ کرامدن علی بن ابی طالب اسمیله
مسمی حضرت علیدن غیری کمسنه ذکر ایتمیوب علی اسمیله مسمی بش
صحابی ذکر ایتدی ابی طالبک اسمی عبد مناف الهاشمی القرشی در علی کرم

کتاب صحیحی نقدار حدیثدن انتخاب اولندوغنی و نه مقدار سنده تکمیل اولندوغنی بیانندر منه
وهم حفظنده نه مقداری حدیث صحیح و نه مقداری حدیث مشکوک واراولدوغنی بیاندر منه

الله وجهه حین صباوتده مسلم اولان صبیانک اول و اقدمیدر
وقت اسلامنده سننده اختلاف اولندی بعضیلر اون بش و بعضیلر
اون دورت و بعضیلر اون اوچ و بعضیلر سکز یاشنده ایدی دیدیلر
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلریله تبوک غزاسندن غیری جمیع غزواتده
معاً حاضر اولمشدر رسول اکرم غزوهٔ تبوکه توجه ایتدکلرنده حضرت علییی
مدینه ده اهللری اوزرینه ناظر اتترک ایدوب یا علی اما ترضی ان تکون
منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی دیو بیوردیلر عثمان رضی
الله عنه اوتوز بش سنهٔ هجریه سی ذی الحجه سنک اون سکزنجی جمعه کون شهید
اولوب همان اول کون حضرت علی استخلاف اولندی مدت خلافتی درت
سنه و آلتی مقداری اولوب سنین عمرلری التمش اوچه بالغ اولدقده
قرق سنهٔ هجریه سی رمضان شریفک اون یدنجی جمعه کوننک صباحنده
کوفه ده عبد الرحمن بن ملجم جراحهٔ عظیمه ایله مجروح ایدوب اوچ کون مرورندن
صکره مرغ روح پرفتوحی قفس تندن طیران و کنکرهٔ عرش آشیان ایتدی
و حضرات حسن و حسین و عبد الله بن جعفر غسل و حضرت حسین صلوة
جنازه سین ادا ایتدن صکره سحر وقتی دفن اولندی رضی الله عنه
قال قائلی علی در لم یکن النبی صلی الله علیه وسلم بالطویل ولا بالقصیر
مخفی اولمیه که رسول اکرم حضرتلرندن طول و قصری زمان ماضیده نفی ایتمک
جمیع سنین عمرلرینه نظراً دکلدر بلکه سنین اوقات نبوتلرینه نظرادر
حاصل معنی رسول اکرم حضرتلری سنین نبوتلرنده طویل بائن و قصیر
متردد دکل ایدی بلکه اوقات مذکوره ده همیشه اعتدال قامت اوزره
ایدی شثن الکفین والقدمین ایدی دیدیکه شثن رفعله روایت اولندی
که هو شثن تقدیرنده در و مقدر کان لفظنک خبری اولمق اوزره
نصبی دخی جائزدر عصام رفعیله مبتداء محذوفک خبری اولمه سین ترجیح
ایدوب دیدیکه جملهٔ اسمیه ایرادنده نکتهٔ جزیله واردرکه کویا هجوم حبشی
محبت و غلبهٔ شوق و ارادت برتبه یه بالغ اولدی که رسول اکرمک

٦٣ مدت عمر علی رضی الله عنه و کرم الله وجهه حضرتلرینک بعض اقوالی بیاندر منه

ذکر اوصاف جمیله سی صددنده رسول اکرمك صورت نیکو سیرتلرین راوی
خیالنده موجود و متحقق ملاحظه ایدوب شئ موجودی صفة موجوده سیله
توصیف ایدر کبی لسانینی اجرا ایلدی پس بو تعبیرده اکا اشعار وار درکه
رسول اکرم حضرتلرین صفات حسنه و اخلاق مستحسنه ایله توصیف ایدن
وصّافه اسلوب مزبوره رعایت سیاقنده وجه مذکور اوزره تصویر و ادا
مسطور ایله تعبیر سزادر لفظ شثن شین معجمه نك فتحی و ثاء مثلثه نك سکونی
و فتحی و کسری بعده نون ایله مصنف رحمه الله اصمعیدن نقل ایتدیکی اوزره کفین
و قدمین نك اصابعی غلیظ اولان معناسنه در شیخ ابن حجر العسقلانی غلیظ
الاصابع و الراحة یعنی برمقلری و الّری آیه سی غلیظ اولان دیو تفسیر ایدوب
بر روایتده ضخم الکفین و القدمین حدیثنده خطّابی غلظ و اتساع ایله تفسیر
ایتدی و بو مقامده مراد بودر دیدی میرك شاه رحمه الله دیدیکه ابن خالویه
نقل ایتدی که اصمعی موضع آخرده شثن لفظنی غلظ و اتساع ایله تفسیر ایلدکده
اصمعی یه دیدیلر که رسول اکرم حضرتلرینك کف دریانوالری لین و نعومته
ایله توصیف اولنمشدر غلظ ایله توصیف اولنمشدر اصمعی دیدیکه بعد الیوم
عزیمت ایتدم که الفاظ حدیثدن برشیئی تفسیر اتمیه یم ابن بطال دیدی که
رسول اکرم حضرتلرینك کف دریا مکافیلری بغایة اتلو ایدی و غلظ و
ضخامتی ایله زیاده یومشاق ایدی حضرت انسدن مروی اولان حدیث
صحیحده واقع اولدیکه رسول اکرم حضرتلرینك کف مبارکه لرندن لیّن و
یومشاق خزّ و حریره یاپشمدم یعنی خزّ و حریردن دخی یومشاق و لیّن
ایدی و دخی معلوم اوله که شثن لفظنك اصمعیدن نقل اولنان معناسی
ایله بعض روایات مابینده تدافع اولمغله ابن بطال مابینلرین شویله
توفیق ایتدی که رسول اکرم حضرتلرینك کیفیة کف قلزم کفایتلری اختلاف
اوقاتله مختلفه ایدی زیرا اعمال جهادیه و مهن عیال ایله اشتغال
ایامنده کف کریمه لرینه خشونت عارض اولوب اوقات استراحتلرنده
راحة فیض مایه لری خلقة اصلیه و جبلیة فطریه سی اولان لین و نعومته

ونعومته عودت ایدر ایدی پس اختلافات احادیث اختلاف مزبوردن
نشأت اتمش در ابن حجر دیدیکه تحقیق بودر که وصف رسول اکرمده واقع اولان
لفظ شثن دن مراد فقط غلظ در قصر و خشونتدن قطع نظر و دخی معلوم
اوله که ابو عبیدة اللغوی شثن لفظنی غلظ الاصابع و الکف ایله تفسیر
ایدوب روایة اخری ده سائل الاطراف یعنی پارمقلری اوزون ایدی
حدیثی و بر روایتده کان سبط الکفین یاخود بسط الکفین یعنی رسول
اکرمك کف و اصابعنده طول غیر مفرط وار ایدی زیرا کیفیة مذکوره قبض
و بسط النسب اولمغله رجالده ممدوح و نساده مذموم در دیو واقع اولان
احادیثله تفسیر ابو عبیده مابینلرنده تمانع ظاهر و تدافع باهر اولمغله صاحب
نهایه نك شثن الکفین تفسیرنده ای انهما یمیلان الی الغلظ و القصر کلامی
ایله تمانع مذکوری دفع و تدافع مزبوری منع ممکن اولدیغی بعد التأمل
الصادق ظاهر در ضخم الرأس ضاد معجمه نك فتحیله ضرب وزننده شئ غلیظ
معناسنه در یعنی رسول اکرم حضرتلرینك رأس آسمان‌لری بویك ایدی زیرا
عظم رأس کمال قوای دماغیه یه دلیل در صرصری نونیه سنده دیدی که والرأس منه
لم تعبه صلعة و الشعر فاق منابت الریحان صلعه صغر رأسدن کنایه در
ضخم الکرادیس کردوسك جمعیدر کافك فتحی و راء مهمله نك سکونی و دال
مهمله نك ضمّی بعده واو ساکنه و آخرنده سین مهمله ایله در فائق کردوس
رأس العظم یعنی کمکلرك باشلری معناسنه در دیدی دوش و زانو کبی
صاحب قاموس بر مفصلده مجتمع اولان استخوانلردر دیدی رکبتین
منکبین کبی یعنی رسول اکرم حضرتلرینك عظامی عظیمه ایدی و عظم عظام
علامت شدة بطش و قوة در رجل مکردس چیرلر شدید الخلق معناسنه مخفی
اولمیه که کف و اصابع مابینده مناسبة تامه اولمغله اضافة و احدده
جمع ایدوب و رأس کرادیس مابینده چندان مناسبت اولمغله هر برنده
ضخم لفظین مضاف ایراد ایلدی طویل المسربة میمك فتحی و سین
مهمله نك سکونی و راء مهمله نك ضمّی بعده باء موحده ایله صدر و سرّه

ممّاس حج

ما بینده ممتد اولان شعر دقیق معناسنه در اذا مشی تکفأ تکفؤا تکفؤ
قدامه میل معناسنه اولدیغی سابقا ذکر اولندی تکفأ مصدر مؤکددر
میرک ره دیدیکه تکفؤ اصلنده مهموز اللام درکاه تخفیف ایچون یایه قلب
ایدوب تکفیا دیرلر پس اگر اصل اوزره روایت اولنورسه فانک ضمیله
قراءت اولنمق گرکدر تقدم تقدما گبی واگر مخففا روایت اولنورسه
فانک کسریله قراءت اولنمق گرکدر تسمی تسمیا گبی انتهی زیرا تفعل بابنک
مصدرینک عین الفعلی اگر کلمه ناقص یایی یاخود ناقص واوی اولوب
اسم متمکنک آخری واو وما قبلی مضموم اولدقده واوی یایه قلب واجب اولدیغنه
بناء ایکی صورتده دخی یایه مجانست ایچون مکسور اولمق واجبدر واگر مهموز
اللام اولوب همزه یایه قلب ایله تخفیفا اولنورلر ایسه ناقص حکمنده اولوب
عین الفعلنک کسری واجبدر واذا مشی جمله سی مستأنفه در کانما بعض
نسخه ده کانه واقع اولدی ینحط من صبب بعض نسخه ده فی صبب واقع اولدی
کلمه فی من معناسنه در انحطاط نزول وسرعت معناسنه در آصلنده
مکان عالیدن موضع اسفله نزوله دیرلر انحدر الماء وانحط دیرلر بلنددن
پسته سرعتله نزول ایتسه صبب صاد مهمله وباء موحده نک فتحلریله حدود
وهبوط معناسنه در ابن اثیر نهایه ده الصبب الموضع المنحدر دیدی حاصل
معنی بودرکه رسول اکرم حضرتلری مشی قوی ایله مشی ایدوب مبارک
قدملرین زمیندن رفع ثابت ایله رفع ایدرلر ایدی خطوات متقاربه ایله
ناز ونعیم شیوه سیله مشی ایدن اصحاب کبر وخیلا گبی مشی ایتمزلر ایدی
دیمکدر دیدیکی بو معنایی تأیید ایدیس کانما ینحط جمله سی اذا مشی جمله سنک
بیانی حکمنده اولور لکن ظاهر اولان اذا مشی لفظنک فاعلندن حال
اولمقدر یعنی رسول اکرم مشی ایلدکلری وقتده قدملرینه میل ایدرلر ایدی
مکان عالیدن موضع اسفله نزول ایدر گبی اولدیغی حالده بر روایتده
کانما یهوی من صبوب واقع اولدی صاحب نهایه دیدیکه صبوب صادک
مهمله نک فتحیله روایت اولنورکه آلشان اوزرینه صب اولنان صو

حدود ترکیده انیش وفارسیده نشیب دیرلرمه

صو معناسنه طهور وغسول گبی وصادک ضمیله دخی روایت اولندی
بو صورتده صب لفظنک جمعی اولور لفظ صبب فک ادغامیله قراءت
اولندیغی عاشق معناسنه اولان صب لفظنه ملتبس اولمسون ایچوندر
لم ار قبله ولا بعده مثله بو مقامده رؤیت رؤیت علمیه اولمق ظاهردر
واگر رؤیت بصریه مراد اولورسه رسول اکرمک وفاتندن اول ووفاتندن
صکره اگه مماثل گورمدم دیمک اولور لم ار جمله سی رسول اکرمک کمال حسن
وبها وجمال عالم آرالرین بیان ایچون جمله مستأنفه در مخفی اولمیه که
عبارت مذکوره بحسب العرف مطلق شبیه ومماثل ونظیر ومعادلی
نفی ایچون استعمال اولنور قبلیه وبعدیه معنالرین ملاحظه دن قطع
نظر وعرفا افراد آفریده نک جمله سندن احسن اولمغی افاده ایدر زیرا
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک محاسنلرین ذکر صددنده
اگه قریب اولان مثل ومعادل نفی اولنمغله بعید اولان احری بالطریق
الاولی نفی لازم گلور والله اعلم الحدیث السادس حدثنا سفیان
بن وکیع بن الجراح بن ملیح کنیه سی ابو محمد الکوفی اوائل حالنده صدوق
ایدی لکن بلاء ورقه یعنی ضرب دراهمه مبتلا اولدی هرچند نصح وپند
ایتدیلر متنصح اولمغله احادیثی ملمند سیم دغل درجه اعتباردن ساقط
اولدی پس جائزدرکه بو مقامده واقع اولان حدیثی قبل السقوط
روایت ایتمش اوله ودخی ساقط الحدیث اولان راوینک حدیثینی
ذکر ایتمکده باس یوقدر شاهد یا متابع اولمغیچون مذکور اولور شاهد
دیو اسنادده واحد ایله مسند اولان ایکی حدیثک بری معناده آخره
موافق اولان حدیثه ومتابع دیو لفظنده موافق واسناده
مخالف اولان ایکی حدیثک بری آخری مؤید اولان حدیثه اطلاق
اولنور ومتابعده شرط بودرکه حدیثین مذکورین مرتبه اسناده
مساوی اوله لر پس راوینک شیخنده موافقت ایدرلر ایسه متابعت
تامه موافقت ایتمزلر ایسه متابعت ناقصه اولور قال حدثنا ابی

ببلیة ضرب الدراهم ابتلاه
بعض الرواة فسقط
عن درجة الاعتبار

کما استفاد من کلام
علی القاری

مراد وکیع در عن المسعودی حدثنا ابی یه متعلق در بهذا الاسناد علی طریق التنازع
حدثنا ابی و حدثنا سفیان فعللرینه متعلق در معلوم اوله که اسناد حدثنا
قائلنه رفع و ایصال و سند طریق متن حدیثدن اخباره اطلاق اولنور
معنالری متقارب اولمغله محدثین معنای و احدده استعمال ایدرلر نحوه
حدثنا ابی نک مفعول ثانیسی در ضمیر مجرور حدیث خامسه راجعدر بمعناه
ضمیری دخی اکا راجعدر و بمعناه لفظ نحوه دن حال و لفظ نحوه ابهام دن
متوغل اولمغله اکه صفة اولمق دخی جائزدر حاصل معنی ترمذی دیدی که سفیان
بن وکیع بزه تحدیث ایدوب دیدی که پدرم وکیع بزه مسعودیدن اسناد
مذکور ایله یعنی حدیث خامسده واقع اولان اسناد ایله من حیث المعنی
حدیث خامسه مشابه بر حدیثی خبر ویردیکه مسعودی عثماندن عثمان بن محمد
نافع علیدن تحدیث ایتمشلردی میرک شاه دیدیکه اصحاب حدیثک عادتلری
شور سمیه جاریه اولدی که اکر حدیث واحد اسانید متعدده ایله روایت
اولنوب اولا بر سند ایله روایت اولنسه بعده اسناد آخر ایله روایت
اولنسه اکر مذکور اولان حدیثله لفظاً و معنی موافقلر ایسه لاجل الاختصار
لفظ مثله و اکر فقط معنی موافقلر ایسه لفظ نحوه ذکر ایدرلر که اسلوب
مزبور اشهر اسالیبدر و لکن احدهما آخرک مقامنده استعمال اولنور
لیس بو مقامده واقع اولان بمعناه لفظی مماثله حدیثین مماثله معنویه
اولمغله نحو لفظی مجازا الفظره استعمال اولنمیوب مراد معنای حقیقیسی
اولدیغین اشعار قصدیله ذکر والله اعلم الحدیث السابع حدثنا احمد
بن عبدة عین مهمله نک فتحی و باء موحده نک سکونیله در الضبی البصری
ضاد معجمه نک فتحی و باء موحده نک تشدیدیله بنی ضبه یه منسوبدر که بصره
سکاننده عربدن بر قبیله در ضبی قیدی آملی دن احترازا ایچوندر و
ضبی آملیدن اوثق در و علی بن حجر حاء مهمله نک فتحی و جیمک
سکونیله در ثقه و حافظ در ابن ایاس بن مقاتل بن مخی دشل السعدی
المروزی در و ابن جعفر محمد بن الحسین و هو حسینه راجع در واو حا

که موافقه معنویه در
یعنی موافقه لفظیه ده

حالیه در عصام محمده راجعدر دیدی زیرا حسینه راجع اولسه و هو اولی
محمد بن الحسین بن ابی حلیمه دیر ایدی دیدی ابن ابی حلیمه حاء مهمله نک
فتحی و لامک کسریله در محمد مذکور جیندان مشهور اولمغله مصنف زیاده
ایضاح ایلدی و المعنی واحد واو حالیه در یعنی رجال مزبورون بزه حدیثلرین
تحدیث ایتدیلر حدیثلرینک معنالری واحد اولدیغی حالده بعض نسخه ده
بلا واو واقع اولدی علی کلتا النسختین فاعلدن حال در ابن حجر
فاعلدن و مفعولدن حال اولمق جائزدر دیدی تقدیر کلام حال کون
المعنی فی احادیثهم واحدا یاخود الاحادیث حال کونها واحد المعنی
المعنی و دخی دیدی که بعض نسخه ده واوسز واقع اولدی بو تقدیرجه
حدثنا نک مفعول محذوفنک صفتیدر تقدیر کلام حدثنا الاحادیث المعنی
فیها واحد عصام دیدیکه حاصل معنی بودر که رواة مذکورون حدیثلرین
عبارات مختلفه ایله تحدیث ایتدیلر و حدیثلرک معنالری واحد ایدی و
دخی معلوم اوله که بعض شراح اسرار مباحثدن اولمق اوزره دیدیکه
معنا انتهی ذک معناسی بودر که احادیث مرویه دن هر بری بر معنا ایچون
سوق اولنوب احدهما نک مسوق اولدیغی معنی آخردن دخی لازم کلمه
قالوا اول کلامده واقع اولان حدثنا نک بیانی ایچون جمله مستأنفه در
تقدیر کلام حدثنا احمد و علی و محمد حال کون معنی کلامهم واحدا حیث
قال کل واحد منهم یعنی رجال مذکورون کلاملرینک معنالری واحد اولدیغی
حالده تحدیث ایدوب هر بری حدثنا عیسی بن یونس دیدیلر عیسی بن
یونس ثقه و مأمون الغائله در ائمه ستة انک حدیثین تخریج ایتدیلر علم
و عملده علم و زهد و ورعده مسلم ایدی روایت اولنور که رشید زیارت
بیت الله الحرامدن عودت و کوفه جانبنه عطف عنان عزیمت ایتدکده
ابو یوسفه شو وجهله فرمان واجب الاتباع اصدار و حکم جهان مطاع
محتوم الاعتبار ایتدیکه اول حوالیده موجود اولان محدثین اولی
الایدی و الابصاره تنبیه اکید و امر واجب الامتثاله شدید اولنه

که هر بری علی ناقة الاستعجال بارگاه رشیده رومال اولدقده مسارعت وملاقات
رشیده مبادرت ایده‌رکن حکم مزبور اشاعت وامر مسطور ازاعت اولندی
شرزمهٔ محدثین فوجاً غب فوج مضمون فرمان خلیفه‌یه اطاعت ودرگاه
جهان پناهلرینه مسابقت ایتدیلر لکن عبد الله بن ادریس وعیسی بن یونس
حضرتلری خسروان ملک قناعت وساکنان کنج فراغت زهد وورعه ملازم
وعلم وعمله مداوم اولمغله فرمانه اتباع ایتمیوب ملاقات رشیددن امتناع
ایتدیلر خلیفهٔ مزبورک زهد وورعی عارف ودور ابواب عوامدن اجتنابلرینه
واقف اولدقده قرة العینینی اولان مأمون وامینی قراءت حدیث شریف
ایچون عیسی بن یونسک مجلس فیض الیفلرینه روبراه ایدوب قصد اکرام
ونیت احترام ایله اون بیک درهم فرزندلرینه همراه ایتمکله شرف مجالست
شیخ مرقوم ایله سرافراز وفیض عالم شمولیله غیریلردن ممتاز اولدقده
صرهٔ درهم معهودی پیشگاه شیخه نیازمندانه عرض ایلدکلرنده شیخ
مضطرب ودرهم اولوب قبولدن اعراض ایلدی دراهم معقودهٔ مزبوره‌یه
عدم اقبال استقلالدن نشأت ایتدی ظن ایدوب مضاعفی دینه
عرض ایلدکلرنده شیخ استغنا شعار بشو وجهله گوهربار اولدی که تعلیم
حدیث مقابله‌سنده امتعهٔ دنیای دوندن بر متاع اخذی نه احتمال
بلکه مسجدی سقفنه بالغ اولنجه زر وگوهر ایله مملو ایتسه‌لر بر قیراطنه
اقبال امر محالدر وروایت اولنور که بر سنه غزایه وبر سنه حج شریفه گیتمگی
التزام ایتمشیدی قرق بش حج وقرق بش غزاسی واردر دیو نقل
اولندی عن عمر بن عبد الله اکثر احادیثی مرسلدر ابن عباسه لاحق اولدی
انسدن وسعید بن المسیبدن حدیث استماع اولندی مولی غفرة
غین معجمه‌نک ضمی وفانک سکونی بعده راء مهمله ایله در قال قائلی عمردر
حدثنی ابرهیم بن محمد حنفی دیدیکه قال حدثنی جمله‌سی مستأنفه‌در
گویا سائل عیسی‌دن سؤال ایتدی که عمر سکا نه گونه کلام تحدیث ایتدی
عیسی جواب صددنده قال عمر حدثنی ابرهیم دیدی پس حدثنانک مفعولو

فیه من الجناس ما لا یخفی

مفعول ثانیسی محذوفدر دیمکه حاجت قالماز ابرهیم مذکوردن ترمذی ونسائی وابن ماجه حدیثنی تخریج ایتدیلر من ولد علی بن ابی
طالب مقامه مناسب اولان ابرهیمک صفتی اولمقدر زیرا عادهٔ
محدثین راوینک بیاننه اهتمامدر عصام دیدیکه من تبعیضیه یا بیانیه‌در
وجمله محمدک بیانی ایچون سوق اولنمشدر زیرا ولددن متبادر اولان
بلا واسطه ولددر ومحمددن مراد محمد الحنفیه‌در که کنیه‌سی ابو القاسمدر
وعلم وعمل وعبادت وشجاعت ایله مشهوردر وحسنیندن صکره
اولاد علینک افضلیدر وحنفی دیدیکه ابرهیمک یا محمدک صفتی اولدیغی
تقدیرجه جار ومجرورک متعلقی معرف باللام تقدیر اولنمق لازمدر
حتی صفت وموصوف مابیننده توافق حاصل اوله الکائن من ولد کبی
میرک دیدیکه محققین عندنده موصولی بعض صله ایله حذف جائز دکلدر
بعضیلر دیدیلر که من ولد ابرهیمدن حالدر لکن عاملی انکله تقییدی نومقامده
چندان ملایم اولمدیغی ظاهردر مگر حالدن حال دائمه مراد اولوب ابرهیم
بن محمدده تعدد واشتراک احتمالی اولمغله حال مذکوره ایله ابهامی رفع
اولنمش اوله ودخی معلوم اوله که لفظ ولدده روایت واو ولامک
فتحه‌لریله‌درکه مفرد وجمع استعمال اولنور کذلک ولد واوک ضمی ولامک
سکونیله مفرد وجمع استعمال اولنور وگاه ثانی اولیک جمعی مقامنده استعمال
اولنور اسد واسد کبی ایمدی لفظ ولد مفرد اعتبار اولنورسه من بیانیه
اولور هو ولد تقدیرنده یاخود تبعیضیه اولور من افراد ولد تقدیرنده
واگر جمع اعتبار اولنورسه فقط تبعیضیه اولور ودخی معلوم اوله که
ابن حجر دیدیکه محمد مذکورک امی حنفیه نام جاریه‌درکه سبایای بنی
حنیفه‌دن ابو بکر رضی الله عنه اخذ ایدوب حضرت علی‌یه اعطا
ایتمشیدی وبعض روافض سخافت عقل وقصور فهم وادعالرندن ناشی
مزبور محمد ایچون الوهیت اعتقاد ایتدیلر خذلهم الله ودمرهم قال
قائلی ابرهیمدر کان علی میرک دیدیکه بوسندده انقطاع واردر

اسنادی متصل دکلدر زیرا ابرهیم مذکور جدی علی کرم الله وجهه دن
استماع ایتمدیکی متعین در حتی مصنف جامعنده حدیث مذکوری اسناد
مزبور ایله ایراد ایتدکدن صکره اسنادی متصل دکلدر دیو تصریح ایلدی یعنی
ابرهیم وعلی بیننده ساقط الاسم راویه محتاجدر اذا وصف رسول
الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده رسول الله موضعنه النبی واقع اولدی
قال قائلی علیدر لم یکن رسول الله صلی الله علیه وسلم بالطویل الممغط مرشاه (?)
ممغط لفظنی شو رسمه تصحیح ایتدی که ممغط میم اولینک ضمی ومیم ثانیه نک
فتحی وتشدیدی وغین معجمه نک کسری بعده طاء مهمله ایله انفعال بابندن اسم
فاعلدر ثلاثیسی مغط ایکن انفعاله نقل واسم فاعل اولدقده منمغط اولمغله
نون مطاوعت میمه تبدیل واجتماع مثلین اولمغله ادغام اولندی معناسی
متناهی فی الطول دیمکدر امغط النهار دیرلر نهار ممتد اولسه ابن اثیر
جامع الاصولده دیدیکه ممغط میمک تشدیدیله در بعض محدثینک تشدید غین
ایله در دیدکلری مردوددر کذلک نهایه ده میمک تشدیدیله تصحیحدن صکره
ممعط عین مهمله ایله ممغط معناسنه در دیدی جوهری میم اولینک ضمی
ومیم ثانیه نک فتحی وغین معجمه مفتوحه نک تشدیدیله تفعیل بابندن اسم
مفعولدر دیدی وشیخ جزری جوهرینی قولین اخذ ایلدی شارح مصابیح
زین العرب میمک تشدیدی وغین معجمه ایله اسم مفعولدر دیدی والله
اعلم ولا بالقصیر المتردد متردد نهایه ده نقل اولندیغی اوزره بغایه
قصیر معناسنه در گویا بعض اعضاسی بعضی اعضاسنه رد اولنوب
تداخل ایتمش وکان ربعة من القوم لم یکن بالطویل اوزرینه معطوفدر
بعض نسخه ده کان واوسز واقع اولدی وعلی کلتا النسختین ماقبلک
بیانی یا توکیدیدر مخفی اولمیه که اگرچه ربعه معتدل القامه دیمکدر لکن
اعتدال قامت ایچون حد معین واردر صاحب قامت اولان شخصه
قیاسله زیرا صاحب قامتک کندی شبری ایله یدی شبر مقداری اولان
قامت قامت معتدله در لهذا انجمه دن برطائفه ذات حضرت بیچون

بیچون تقدست عما یقول الظالمون حقنده نور مثل لؤلؤ کالسبیکة البیضا
طوله سبعة اشبار بشبر نفسه دیو معتدل القامه اولمه سین مراد ایتدیلر لعنهم الله
وصاحب قامتک قامتی مقدار مذکوردن زیاده اولورسه طویل وناقص
اولورسه قصیر اطلاق اولنور ورسول اکرم حضرتلرینک قامتلری کندو شبرلریله
یدی شبر مقداری اولمغله ربعه اطلاقی صحیحدر وسائل الاطراف حدیثی مضمونی
اوزره شبرلری غیریلرک شبرلرندن طویل اولوب قامتلری دخی غیر مربوع
القامه لردن طویل اولور یعنی شبری قصیر اولان شخصک قامتی شبری
حسبیله معتدل اولسه رسول اکرم آندن طویل اولوب کان ربعة حدیثی
واطول من المربوع حدیثی مابیننده تناقض مندفع اولور خذ هذا فانه
من سوانح الوقت بعضیلر دفع تناقض مذکورده دیدیلر که ربعه دن مراد
طوله قریب اولان ربعه در ودخی من القوم لفظندن خاطر کلیل وذهن
علیله بر نکتهٔ جزیله ودقیقهٔ جلیله سنوح ایدر که دفع تناقض مذکورده
مسطور اولان معنی بی تأیید ایتمکله بو مقامه مثبت اولندی معلوم اوله که
اعتدال قامه اول وقت ممدوح ومطبوع اولور که تناسب اعضا ایله مجموع
اوله زیرا نیچه اشخاص واردر که منوال مشروح اوزره معتدل القامه در لکن
اعضاسی متناسبه واجزاسی متناسقه اولمغله چندان طبع نیکو پسندانه
موافق ومدح وثناء ستایش گذارانه لایق اولمز رسول اکرم حضرتلرینک
اندام دل آرالری متناسب واعضاء جانفزالری متناسق واقع اولمغین
اعتدال قامتلری بغایه دلنشین اولدیغی بالغ درجهٔ یقین اولمشدر
پس بو مقامده واقع اولان ربعه لفظندن مراد ربعهٔ کامله اولمق هر
وجهله الیق ووصف شانلی شنیلرینه انسب واوفقدر ایمدی ربعه
اشد مربوعیته تقدیرنده اولنوب کلمهٔ من مفضل علیه اوزرینه داخل
اولمش اولور حاصل معنی اکا منجر اولور که رسول اکرم حضرتلری کمال
اعتدال قامت ایله قومدن ممتاز ایدی زیرا غیر معتدل القامه دن
تمیزلری ظاهر در واعتدال قامتلری تناسب اعضایه مقرون اولمغله

سائر بلاتناسب الأعضا معتدل القامه دن متميز اولمغين جميع
افراد قومدن اعتدال القامه اولوب كان ربعة من القوم كلامي صحيح
اولور في حفظه ايضا لم يكن بالجعد القطط بياني مرور ايتدي ولا
بالسبط معناسي سبقت اتدي كان جعدا رجلا جمله سي لم يكن بالجعد
جمله سنك بياني در شارح كرماني ابن سكيت دن نقل ايتدي كه رجلا
جيمك فتح وكسريله شدة جعودة وشدة سبوطة مابينده اولان
شعر در ابن حجر ديديكه رجلا رانك فتحي وجيمك كسري وضمي وفتحي و
سكوني ايله اول شعر دركه آنده تكسر اولوب جعودة وسبوطة
مابينده اوله وليس بالمطهم ولا بالمكلثم ميرك ديديكه اسم مفعول صيغه ايدر
مطهم تطهيمدن مكلثم كلثمه دن مأخوذ در حنفي ديديكه بعض نسخه ده
متكلثم واقع اولدي تفعلل بابندن تكلثمدن مأخوذ در مصنف رحمه الله
غريب حديث شرحنده اتدوكي نسخه اولى يه دلالت ايدر انتهى مطهم
لفظي احبسا مده استعمال اولندقده اول كمسنه دركه يوزي بغايت اتلي
وفربه اولمغله عبوس قبا فتنه كيره بعضيلر جسمي لاغر وخفيف وبدني
خفيف وضعيف اولان كمسنه دن عبارت واضداددندر ديديلر
مصنف عنقريب اصمعيدن نقل ايتديكي اوزره واما المطهم فالبادن
الكثير اللحم ديو تفسير ايتديكي معناي اولى مؤيد در والوانده استعمال
اولندقده سمرتي تجاوز ايدوب سواد مرتبه سنه بالغ اولان لونيدن
اطلاق اولنور مكلثم مدور الوجه معناسنه اولمق صحيحدر ديدي توربشتي
منقولدر مكلثم مستدير الوجه دن عبارت اولمغله وكان في وجهه تدوير
قوليله بيان ايلدي ديدي يعني رسول اكرمك مبارك يوزلري بغايت
مستدير دكل ايدي بلكه وجه ما استداره دن خالي دكل ايدي قاضي
بيضاوي ولا بالمكلثم اي المدور الوجه غاية التدوير بل كان وجهه
سائلا ديديكي بو معناي تأييد ايدر ولفظ تدوير منونا ذكر اولندوغي دخي
بو معناي اشعار ووجه رسول اكرمده استداره معتدله اولدوغني ايهام

ايهام ايدر بعض نسخه ده في الوجه واقع اولدي ابيض رفعيله هو ابيض
تقديرنده جمله مستقله اولوب جمل آتيه كبي تعديد طريقيله سرد اولنمشدر
مشرب ابيضنك صفتيدر وافعال بابندن اسم مفعولدر وبعض نسخه ده
تشديد ايله مشرب واقع اولدي كه تفعيل بابندن اسم مفعولدر تكثير و
مبالغه افاده ايدر اشراب بر لوني لون اخره خلط ايتمكدن عبارتدر
كه كويا لونك بري لون اخري اسقا وسيراب ايدر بو مقامده مشرب
حمرة تقديرنده در يعني رسول اكرم حضرتلرينك رنك مباركلري حمره ايله
مخلوط بياضدر ادعج العينين صاحب نهايه ديديكه دعج ودعجه
ديده ده وغيرده شدة سواددن عبارتدر يعني رسول اكرم حضرتلري
ديدۀ مباركلرينك حدقه لري بغايت سياه ايدي بعضيلر ديديلركه دعج
شديد البياض وشديد السواد اولان ديده دن عبارتدر اهدب
الأشفار اشفار شفرك جمعيدر شفر شينك ضمي وفانك فتحيله وشينك
وفانك فتحيله دخي روايت اولنور منبت الشعر في الجفن يعني كوز
قپاغنده قيل بتن موضعه اطلاق اولنور كه اول قيله هدب ومژكان
تسميه اولنور بو معنايه نظرا اهدب الأشفار لفظنده تجريد اعتبارينه
حاجت يوقدر ولفظ هدب هانك ضمي ودال مهمله نك سكوني بعده
باء موحده ايله درق موسده هدب العين كفرح طال اهدابها اي
اشفارها ديدي مخفي اولميه كه هدب اشفارده نابت اولان شعرك
اسمي اولدقده لفظ اشفاري ذكر ايتمك لفظ اهدبده تجريد ومجرد
شعر معناسنه اولمق اقتضا ايدر عمر العرضي شفاء قاضي عياض شرحنده
ديديكه اهدب لفظندن صكره اشفار لفظي ذكر اولندوغي لفظ هدب
خمل الثوب يعني ثوبك صاچاغي معناسنه كلور بو معنا احتمالين دفعي
ايچوندر حاصلي بودركه رسول اكرم حضرتلرينك مژكان دلفريبلري
كثير ومستطيل در جليل المشاش ميمك ضمي وشينك تخفيفيله در مشاش
ومشاشه تمر وتمره كبي در وبعضيلر مشاش لفظي مشاشه نك جمعي در

ديدي صاحب نهايه مشاش رؤس العظام معناسنه در ديدي مرفقين
وركبتين وكتفين كبي يعني رسول اكرم حضرتلرينك استخوانلرينك
باشي غايه عظيمدر جوهري مشاش عظام لينه معناسنه در ديدي كه
آندن مراد غضروف ديدكلري يومشق استخوانلردركه تركيده كيرك
تعبير اولنور وعنقريب رؤس المناكب اصمعيدن ذكر اولنور انشاء الله
تعالى والكتد كافك فتحي وتاء مثناة فوقيه نك كسري وفتحي ايله مجمع
الكتفين معناسنه دركه كاهل وتركيده يغرن ديرلر يعني رسول اكرمك
مشاش وكتدي عظيم دركه بوشيلرك عظمي شدة قوة ووفرة شجاعته
دليلدر اجرد هو اجرد كتقديرنده در صاحب نهايه ديديكه اجرد بدننده
شعر اولمين كمسنه در ارض جرد ديرلر آنده نبات اولمسه واجرد
اشعرك ضديدركه جميع بدننده قيل اولان كمسنه در مخفي اولميه كه بو
مقامده اجردن مراد جميع اعضاسنده شعر يوق ديمك دكلدر بلكه جميع
اعضاسنده شعر اولمغي نفي وبعض مواضعنده شعر اولمغي اثباتدر
يعني رسول اكرم حضرتلرينك جميع اعضاسي موي دار دكلدر بلكه بدننده
موي دار اولان مواضع معدوده در مسربه وساعدين وساقين
كبي زيرا اجرد ديمكلا اشعر دكل ديمكدر وجميع اعضاسي موي دار
اولمغله بعضي اعضاسي موي دار اولمق لازم كلور ليس عنقريب حديث
آينده ده كان له شعر كلامنه مناقض اولمز صاحب مهذب ديديكه
اجرد ذو موي يعني بدننك شعري صغير اولان كمسنه لكن عصام
ديديكه بو معنا ايله رسول اكرمي توصيف چندان مستحسن دكلدر
زيرا شعر رأس ولحيه واهداب وحاجبينلرنده بو معني جاري دكلدر
على الخصوص صاحب قاموسك كلامي اني رد ايدر زيرا ديدي كه لفظ
اجرد ونس وصفنده مذكور صغير الشعر مراد اولنور ورجل وصفنده
مذكور اولسه شعري يوق ديمك مراد اولور بعضيلر ديديلر كه اجردن
مراد رسول اكرم حضرتلرينك دل بي غل وسينه بي كينه لري حقد وحسد

وحسددن مبرا بلكه جميع اخلاق رديه دن مجرد ومبرا اولوب قلب
شريفلرنده نور ايمان لامع وپرتو آفتاب ايقان ساطع در ديمكدر
مخفي دكلدر كه وصف مذكور رسول اكرم حقنده صادقدر لكن صورت
بشريه لرين بيان صددنده معناي مزبوري اراده چندان سياقه ملايم
دكلدر ذو مسربه شثن الكفين والقدمين معنالري بيان اولندي اذا مشي
تقلع جمله سي على طريق التعديد جمل مسروده دندر كانما ينحط في صبب جمله سي
تقلع نك بياني در قلع الشجرة ديرلر اگر شجره يي اصل وبيخندن نزع واخراج
ايتسه لر صاحب نهايه ديديكه بو مقامده مراد رسول اكرم مشي ايلدكده
مشي قوي ايله مشي ايدر ايدي كه گويا مبارك قدملرين زميندن قلع قوي ايله
قلع ايدوب خطوه تي متسعه ايدي مشي نسوان ورفتار ارباب خيلاكبي
متقارب دكل ايدي پس معناي مذكور معناي تكفوء قريب در نته كيم تفصيلي
مرور ايتدي بعض نسخه ده كانما ينحط موضعنه كانما مشي واقع اولدي
مشكوة دن عن الترمذي يمشي عبارتيله مذكوردر وبعض نسخه ده كذلك
بعض روايتده من صبب واقع اولمغله في من معناسنه دردیدیلر ولفظ
من تعلقه مناسبدر وبعض حروف جاره بعضك مقامنه قائم اولور
ومن ابتدائيه وفي ظرفيه اولمغله اختلاطه من مناسبدر واذا التفت
التفت معا اذا مشي اوزرينه معطوفدر معا جميعا معناسنه در يعني
رسول اكرم حضرتلري برشيئه نظر ايلدكلرنده مبارك گردنلرين يمينا و
شمالا بوكمزلر واصحاب طيش وخفت كبي باقمزلر ايدي بلكه اقبال
ايتدكلري شيئه اهتمام تام اظهاري ايچون جمله بدنلريله اقبال لكن بعد
قضاء الوطر جميع تنلريله ادبار ايدرلر ايدي فرضا مكالمه ايچون برمسنه
توجه ايتسه لر مجموع جوارحلريله توجه ايدوب مانند اصحاب تكبر فقط
باشلرين چويروب نظر ايتمزلر ايدي بين كتفيه خاتم النبوة جمله
سابقه يه مناسبتي اولمغله عطف اولنمدي خاتم تانك فتحيله اسم وكسري
ايله صفتدر ايكي صورتده دخي ما يختم به معناسنه در لكن صورة ثانيه ده

الّتدن اسم فاعل ایله تعبیر اولندی لفظ خاتم لفظ نبوته مضاف ذکر
اولندوغی رسول اکرم حضرتلری دنیادن آخرته انتقال ایتدکلرندن صکره
خاندان نبوته غیری کمسنه دخول ایتمسون دیو بیت نبوته مهر وضع
اولندوغنی اشعار ایچوندر بعضیلر دیدیلرکه چون برشی تمام اولدقده
اکا مهر وضع اولنمق عادة معروفه اولمغله سلسلهٔ نبوت رسول اکرمک
ذات شریفلریله منقطع واتمام پذیر اولدوغنه تنبیه ایچوندر مترجم فقیر
المحتاج الی عفو ربه القدیر وحدة نامه نام منظومه سنده نظم ایتمشدی
خاتم الأنبیاء بی ثانی ❊ خاتم فص جود سبحانی ❊ حجت حق دینلسه اکه سزا
اکه شاهد اومهر یله امضا ❊ ایتدی ختم نبوتی اشعار ❊ یعنی بابانه یتدی اول
طومار ❊ نیکه قاضی عدل روز جزا ❊ ذیل منشوره نامنی املا ❊ ایتدی تا ابنیا
روز شمار ❊ ایده مضمون شهادتین اظهار ❊ بو سبیدن اکه کتاب مجید
کاه شاهد دیدی وکاهی شهید ❊ انشاء الله تعالی محلی کلدکده زیاده تفصیل
اولنور **وهو خاتم النبیین** لفظاً ومعنیً خاتم مذکور کبیدر و ما قبلنه
معطوفدر و ما قبلنک تکمیلی ایچون جملهٔ حالیه اولمق انسبدر خاتم النبیین
خاتم نبوة النبیین تقدیرنده در یعنی نبوت تمامنک علامتی یاخود
نبوتی موثوقه ومقبوله اولدوغنک نشانه سیدر لیس اگر خاتم لفظی کسر تا ایله
قراءت اولنور ایسه رسول اکرم حضرتلری انبیالی ختم ایدیجی که لا نبی
بعدی اگر فتح تا ایله قراءت اولنور ایسه انبیای عظام رسول اکرم
حضرتلری ایله ختم وختام بولدی وآنک ذات ستوده صفاتلری ایله
ممهور اولدی دیمک اولور **اجود الناس صدرا** هو اجود تقدیرنده در صدرا
تمییزدر معلوم اوله که جود انشراح صدر یک فرعیدر منبع جود وسخا
ومعدن کرم واعطا قلب ومحل قلب صدر اولمغله قلبه صدر اطلاقی و
جودک صدره نسبتی تسمیة الشی باسم حاله یا باسم مجاوره طریقیله
مجاز اولمغه مبنیدر قال اجود الناس قلبا یعنی رسول اکرم حضرتلرینک
قلب شریفلرینه حب زخارف دنیویه دن برحبه دخول ومیل ایتمغه فانیه

فانیه دن برذره حلول ایتمیوب معارف الهیه ایله مملو وانوار عالم قدسی
ایله طولو اولدوغیندن ناشی قطعا مستحقیندن زخارف مذکوره یی بخل
وقطع ومستعدینیدن معارف مزبوره یی دریغ ومنع ایتمکله دل بی
غللری قلوب سائر ناسدن هزار مرتبه اجود واسخی واکرم واعطی در
یاخود رسول اکرمدن ظهور ایدن جود وکرم وبذل اموال ونعم همیشه
مقتضای طبع وسجیت ومقتضای طینت وجبلیت اولوب تکلفدن بری
وتصلفدن عری اولمغله اکثر حالده چرکاب ریا وسمعه ودنس منت و
کلفت ایله آلوده اولان قلوب اغراض خلقدن اجود وجوانمرددر میرک
دیدیکه لفظ اجود جوددن جیمک ضمیله سعة معناسنه مأخوذدر او سعهم
قلبا تقدیرنده یعنی رسول اکرم حضرتلرینک قلب شریفلری بغایت فسیح
ووسیع اولمغله جور اغیار یله ملول ومتضجر وجفاء جفاة اعراب ایله متکدر
اولمیوب تنک حوصله اولان سائر افراد انساندن ممتاز واجود
وسرافرازدر وابن سعد کتاب طبقاتنده اسناد مذکور ایله سعید بن منصور
وحکم بن موسی نک عیسی بن یونسدن روایت ایتدکلری اجود الناس
کفا وارحب الناس صدرا دیو تخریج ایتدیکی حدیث معنای ثانی یی مؤیددر
زیرا رحب سعة معناسنه در محتملدر که مصنف روایتنده کفا وارحب
الناس لفظلری ساقط اولمش اوله وبعضیلر دیدیلرکه اجود جوددن
جیمک فتحیله مأخوذدر جاد الخط دیرلر خط جید وحسن اولسه یعنی رسول
اکرم حضرتلرینک قلب معارف پرورلری رذائل باطنیه دن مبرا و
ادناس صفات دنیه دن معرا اولمغله مغلوب جیوش اخلاق غیر رضیه
وآلوده چرکاب خصائل نامرضیه اولان قلوب سائر ناسدن احسن
ودل پر غش وغل اقوامدن جید ومستحسندر **اصدق الناس لهجة** لهجه
مهذبده تصحیح اولندیغی اوزره لامک فتحیله وهانک سکونی ایله لسان
معناسنه فایقده هانک فتحیله دیدیکی لغة ضعیفه در ابو حاتم جمعیدن
فقط هانک سکونیله نقل ایتدی بعضیلر لهجه کلام منطوقه اطلاق اولنور

دیدیلر یعنی رسول اکرم حضرتلری بغایة صادق القول در بعض نسخه ده اصدق الناس لهجة منقولدر
که معنای عبارۀ مذکوره رسول اکرم حضرتلرینک لسان معارف عنوانلری اصدق
السنه در یعنی مخارج حروفه اول مرتبه ده رعایت ایدرلر ایدی که ناسک رتبه
قدرتندن خارج ایدی دیدی **والینهم عریکة** لفظا ومعنی طبیعة کبیدر والین
لین لفظندن افعل تفضیل در یعنی رسول اکرم حضرتلری ممدوح الأئتلاف
وعدیم الخلاف حلمی وافر وتواضعی متکاثر کمال مسامحه ایله موصوف
وشدت انقیاد ایله معروف طبع نیکو پسندلری منقاد وسرشت مکرمت
معتادلری مطواع اولوب سائر افراد قومدن لین وارفق ومجالست
منادمتلری طایع ارباب قلوبه اوفق ایدی **واکرمهم عشیرة** لفظا ومعنی
قبیلة کبیدر حتی مصابیحده قبیلة واقع اولدی بعض نسخه ده عشرة عینک
کسری وشینک سکونیله واقع اولدی که صحبة معناسنه در عنقریب مصنفک
اصمعیدن نقل اتدیکی نسخۀ ثانیه یه انسب وسیاق وسباقه اوفق در محقی
دکلدر که نسختین مذکورتینک معنالری رسول اکرم حقنده واقع در زیرا
قبیله لری اشرف قبائلدر نته کیم ان الله اختار القبائل فجعلنی فی
خیرهم قبیلة حدیثی ناطقدر وقرآن عظیمده ولقد جاءکم رسول من
انفسکم قول شریفی فانک فتحیله انفسکم قرائتنه نظرا رسول اکرم حضرتلری
انفس قبائل واشرف عشائردن مبعوث اولدقلرینه دلیل در ومخالطة اکرم
ومجالسة اکرم من مخالطة جمیع الناس حدیث مرفوعی حسن معاشرت
وکرم مصاحبتلرینه شاهد عدلدر **من راه بدیهة** راه نک مفعول مطلقی در
رؤیة بدیهة تقدیرنده بدیهة وبداهة بغتة وفجأة برشیء ظهور اتمکدر
بده الامردن مأخوذدر **هابه** هیبتدن مأخوذدر خوف معناسنه هاب
الشیء مهابة دیرلر اول شیدن خوف یا اول شیئه توقیر وتعظیم ایلسه
یعنی رسول اکرم حضرتلرنده ایداع اولنان مهابة آلهیه وکوکبۀ سمائیه دن
ناشی جمال برکمالرینه فجأة وبغتة نظر ایدن کمسنه هیبت وخوف
مستولی اولور ایدی **ومن خالطه معرفة** خالطه نک مفعول مطلقی در

۳۰

مطلقی در مخالطة معرفة تقدیرنده یعنی بر کمسنه رسول اکرم حضرتلریله
حسن خلقلرینه عارف اولمق وجهیله مخالطة ومصاحبة ایلسه حسن
معاشرتلرندن ناشی **احبه** رسول اکرمه حب شدید ایله محبت ووداکید
ایله مودت ایدر ایدی که اول کمسنه پدر وپسر بلکه کافۀ بشردن احب
اولور ایدی **یقول ناعته** حکایة حال ماضیه اچون لفظ مستقبل صیغه سی
اختیار اولندی نعت برشیئی صفة حسنۀ موجوده وسمۀ ستوده ایله
توصیفدن عبارتدر وصفة قبیحه ده استعمال اولنماز ولفظ وصف
حسن وقبیحه ده استعمال اولنور طیبی دیدیکه رسول اکرم حضرتلرینک جمال باکمال
عدیم المثللرین توصیف واخلاق حمیدۀ بی همالرین تعریف وکما هو حقه
اعلام وعلی الوجه اللائق افهام مراد ایلین کمسنه عجزینه مقر وقصورینه
معترف اولمغله شوررسمه کوهرپاش مقال اولور که **لم ار قبله ولا بعده مثله
صلی الله علیه وسلم** یعنی رسول اکرمدن اول وصکره اکا ذاتده عدیل وصفاتده
مثیل کمسنه کورمدم یا بیلمدم میرک دیدیکه حاصل معنی بودر که رسول اکرمک
نعوت عالیه وصفة کامله لرین وصف مراد ایلین کمسنه یه لم ار قبله ولا
بعده مثله یعنی صورة وسیرة وخلقا وخلقا ناسده آنده مماثل ومخلوقاتده
آنده شبیه ومعادل کمسنه کورمدم دیمک لایق وبو کلام ایله تکلم اتمکه مستحق در
قال ابو عیسی لفظی بعض نسخ مصححه ده واقع اولوب وبعضنده واقع
اولمدی کنیه تعبیری ایله ذکر اولندغندن متبادر اولان مصنف کندو نفسین
مراد اتمکدر شیخنک یعنی ابو عبد الله محمد بن اسمعیل البخارینک دخی صحیحنده
قال ابو عبد الله دیوب کندی نفسین مراد ایلمک عادتی اولمغله شیخنک
مسلکنه سلوک ایلدی سید اصیل الدین دیدیکه رواة کلامندن اولمق
دخی محتملدر **سمعت ابا جعفر محمد بن الحسین** مراد ابن حلیمه درکه مصنف
حدیث مذکوری روایت اتدیکی شیوخ ثلثه نک بریدر **یقول** حنفی دیدیکه
بعض نسخه ده قال واقع اولدی عصام دیدیکه لفظ یقول سمعت لفظنک
مفعول ثانیسی در چون سمعت لفظنک مفعول ثانیسی فعل مضارع اولمق

رؤیت دن رؤیة بصریه مراد اولونجه ناظر در
رؤیت دن رؤیة علمیه مراد اولونجه ناظر در

قاعدهٔ مقرره در قال نسخه سی قاعدهٔ مذکوره یه مخالف اولور سمعت
الاصمعی همزه نک فتحیله لغوی مشهور در و استعمالات لغهٔ عربه بغایت
واقف ایدی جدی اصمعی بصری یه منسوبدر جماعهٔ کثیره دن حدیث و آنده
وجماعهٔ کثیره آندن حدیث روایت اتدی یحیی بن معین دیدیکه اصمعی دن
استماع اتدم که مالک ابن انس بندن حدیث استماع ایتدی دیدی و
اصمعی ثقه اولدیغی اتفاقیدر هارون الرشید آنی مجلس خاصنه ادخال
ایدوب ابو یوسف القاضینک اوزرینه تقدیم ایدر ایدی یقول قائل
اصمعیدر فی تفسیر صفة النبی صلی الله علیه وسلم یعنی روایت اولنان حدیث
مذکورده واقع لغاتک شرحنده اصمعی دیر ایدی مخفی اولمیه که اصمعی نک
تفسیر اتدیکی لغات مذکوره ترتیب الفاظ حدیث مذکور اوزره اولمغله
مصنف فی تفسیر هذا الحدیث دیو تعبیر اتمیوب تعبیر مذکور ایله ادا
ایتدی زیرا ابو جعفر اصمعینک کلامنی حدیث مذکورک لغاتنی تفسیر
صددنده استماع اتمیدی بلکه تفسیر ایتدیکی لغات حدیث مزبورده
اتفاقی واقع اولدی الممغط ضبطی مرور ایتدی الذاهب طولا یعنی ممغط
شول شخصه اطلاق اولنور که قامتنک طولی افراط اوزره اوله حنفی
دیدی که لفظ طولا ذاهب لفظنک فاعله نسبتندن تمییز دریا خود
مفعول لاجله در عصام دیدیکه طول امتداددن عبارتدر الذاهب
فی طوله تقدیرنده اولوب ذاهب لفظنه مفعول فیه واقع اولمشدر
قال اصح اقوال قائل اصمعی اولمقدر بعضیلر قائل ابو جعفر بعضیلر مصنفدر
دیدیلر وسمعت اعرابیا حنفی دیدیکه بعض نسخه ده وقال سمعت واقع
اولدی و بعض نسخه ده اصلا واو ثبت اولنمدی اعرابی اعرابه منسوبدر
که عربدن بادیه نشین اولنه دیرلر واهل حضر اولان عرب اکثریا عجم
ایله مختلط اولمغله اعرابینک لسانی عربی فح وافصح در یقول قائل اعرابیدر
فی کلامه یعنی اعرابی اثناء کلامنده لفظ آتی یعنی تمغط فی نشابه
لفظنی تکلم ایدر ایکن استماع ایتدم مخفی اولمیه که حدیث مذکورده

مذکورده اولان ممغط انفعال بابندن اسم فاعلدر و اصمعی نک
اعرابیدن نقل اتدیکی تمغط تفعل بابندن فعل ماضیدر لکن ممغط
لفظندن مراد اولان اصل امتداد معناسیله تمغط لفظنک معناسی
مابیننده مناسبت اولمغله اصل امتداد معناسین تأیید ایچون ذکر
اولنمشدر ابن حجر دیدیکه اگرچه تمغط لفظی مبحوث عنه اولان ماده دن
دکلدر لکن لفظا متقارب اولمغله ذکر اولندی مخفی اولمیه که لفظین
مذکورین مابیننده ماده ده توافق و معنای اصلیده تطابق اولوب
تخالف فقط بابده در بعضیلر لفظین مزبورین برینک برینه نظیری اولمغله
تمغط لفظی تفسیر بعیدن خالی دکلدر دیدی فی نشابته اولان کلمه فی
تعدیه ایچوندر نشابه نونک ضمی و شین معجمه نک تشدیدی و بانک موحده
فتحیله سهم معناسنه در بعض نسخه ده نشاب واقع اولدیغی تانک حذفیله
حنفی کلامندن فهم اولنور که نشابه و نشاب تمره و تمر کبی اوله و
زمخشری اساس البلاغه ده رماه بنشابة و تراموا بالنشاب و النشاب
و معهم ناشبة رماه بالنشاب کلامندن استفاده اولنور که لفظ
نشاب اسم جنس و لفظ نشاشیب لفظ نشابه نک جمعی اوله نشیب
اصلنده برشینک برشینه باتماسندن عبارتدر که فارسیده خلیدن
ایله تعبیر اولنور ناشیب صاحب السهم معناسنه در و نشاب فتح
نونله بایع السهم معناسنه نسبت ایچون عطار و بزاز و بقال کبی پس
سهمه بو لفظ ایله تسمیه نک سببی ظاهردر ای مدها مدا شدیدا ظاهر
بودر که اصمعی اعرابیدن تمغط فی نشابته لفظین استماع ایدوب
عبارهٔ مذکوره ده اولان تمغط لفظنک معناسنی کندو تفسیر
ایتدی حاصل معنا بودر که اعرابینک تمغط فی نشابته کلامنک معناسی
فلان سهمنی مد شدید ایله مد ایتدی دیمکدر لکن قاموسده تمغط
فی قوسه و معغطه اغرق فیه کلامندن فهم اولنور که اصل مد قوسده
اوله سهمده اولمیه لهذا اکثر شراح دیدیلر که قوسی مد شدید ایله مد ایلمک

رمی سهم ایچون اولمغله قوسی سهمه اضافه قوسه اضافه دن مجازدر
وبعضیلر تعمیق نظر ایدوب ممدود اولان فی الحقیقة قوسک وتریدر
پس مد سهمه اضافه وتره اضافه دن مجازدر دیدیلر اساس البلاغه مد
الجبل وغیره فا متد دیدیکی مدی وتره اضافه حقیقت اولمه سنی تصریح در
وعصام اعرابینک کلامنی نقل دن مقصود لغة نظیری توضیح ایله بیان
قبیلندندر یعنی کلمهٔ مزبوره مدّ وامتداد معناسندن خروج ایتمز پس
ای مدّها مدّا شدیدًا قولی مدّ وامتداد کلمهٔ مزبوره یه لازم اولدیغن
بیان در دیدی بعض شرّاح لفظ تمغط لازم ایکن ای متعدی یعنی
مدّ ایله تفسیری مستحسن دکلدر مگر تمغط متعدی وکلمهٔ فی تقویهٔ عمل ایچون
ذکر اولنمش اوله زیرا اکثریا حروف جارّه تقویهٔ عمل ایچون ذکر اولنور
دیدی عصام قول مذکوری شو وجهله ردّ ایتدیکه لفظ تمغط لازم
اولدیغی متعین در وتقویهٔ عمل ایچون حرف لامدن غیری حرف جر زیاده
اولنمدیغندن ماعدا فعل متقدمی تقویه ایچون زیاده اولنماز بلکه
ایسمک وفعل متاخرک تقویتی ایچون زیاده قیلنور والمتردد الداخل بعضه
فی بعضه بعض نسخه ده بعض بلا ضمیر واقع اولدی قصرًا قافک کسری
وصادک فتحیله لفظ داخل ایچون مفعول له در لقصره تقدیرنده
یعنی بغایه قصیر اولان کمسنه یه متردد اطلاق اولنور اعضاسی بری
برینه متردد وتداخل ایتمش کبی اولدیغیچون بعضیلر وجه تسمیه ده دیدیلر
که زیرا اول شخصه نظر ایدن کمسنه صبی ورجل مابیننده تردّد ده دوشر
واما القطط ضبط سابق اوزره فالشدید الجعودة بعض نسخه ده شدید
الجعودة واقع اولدی یعنی قطط شعرنده زیاده جعودة وموینه
پیچ پیچ وخم بخم اولان کمسنه در زنوج وبعض هنود کبی والرجل
ضبط مذکور اوزره الذی فی شعره شینک فتحی وعینک سکونی وفتحی
ایله در مخفی اولمیه که وصف مذکور نفس شعرکدر صاحب شعرک
دکلدر پس بو مقامده وصف مزبور ایله صاحب شعری توصیف حالک

قال الحریری فی درّة الغواص وشذ قولهم قطط شعره من القطط انتهی ای فی فکّ الادغام

حالک وصفنی محلنه اثبات قبیلندن مجازدر پس حدیث مذکورده
واقع اولان کان جعدًا رجلا عبارتنده دخی مجاز اعتبار اولنور
زیرا کان ضمیری رسول اکرمه راجع در بعضیلر دیدیلر که مراد رجل لفظنک
لغتده بیان دکلدر بلکه حدیث مذکورده واقع اولان رجل لفظندن مراد
اولان معنانی بیاندر حجونة حاء مهمله نک ضمّی بعده جیم ایله انعطاف
یعنی بوکولمک معناسنه در ای تثنّ تاء مثناة فوقیه نک وثاء مثلثه نک
فتحلری ونونک تشدیدیله تفعل بابندن مصدر در که ماضیسی تثنّی در معلوم
اوله که اصمعی رجل لفظنی الذی فی شعره حجونة دیو تفسیر ایله اکتفا ایلدکده
بو تفسیری استماع ایدن ابو عیسی یاخود ابو جعفر حجونة لفظنک معناسنده
غموضت اولمغله من عند نفسه حجونتی ای تثنّ دیو تفسیر ایتدی پس
اصمعی کلامندن اولمز اکر اصمعی کلامندن اولسه قصر مسافه ایچون الذی
فی شعره تثنّ دیر ایدی قلیلًا تثنّ لفظندن حالدر زیرا تثنّ نوعی
ایله متعین اولمغله معرفه حکمنده در یعنی رجل اول کمسنه در که انک شعرنده
انعطاف وخمیده لک اوله که اول انعطاف قلیل اولدیغی حالده مخفی اولمیه
که حجونة لفظنی تثنّی قلیل ایله تفسیر صاحب قاموسک حجن لفظنی شعر
مسلسل مسترسل ایله تفسیرینه مخالف در زیرا تسلسل واسترساله شعرک
طولی وانعطافنک کثرتی لازمدر لهذا بعض شرّاح دیدیکه اصمعی رجل
لفظنی الذی فی شعره حجونة دیو تفسیر اندکده صاحب قاموس تفسیر ایتدیکی
اوزره رسول اکرمک شعرنده حجونة اولمغله ابو عیسی یاخود ابو جعفر
فی شعره حجونة قولی رسول اکرم حقنده صحیح اولمدیغنه واقف اولنجه
استدراک وجهی اوزره واقعده رسول اکرمک وصفنه مطابق ای
تثنّ قلیلا لفظیله تفسیر ایلدی پس لفظ ای استدراک منزله سنده در
والله اعلم واما المطهّم هاء مشدده نک فتحیله فالبادن ضخم معناسنه در
بدن الرجل وبدن بدنا وبدانة فهو بدین وبادن دیرلر سمین
وفربه اولسه الکثیر اللحم الکثیر رفعیله بادنک صفتی کاشفه سی واللحم

کذا فی الاساس

لفظنه مضافدر والمكلثم ثاء مثلثه نك فتحيله المدور الوجه بيانی مرور
ایتدی والمشرب رانك فتحيله افعال بابندن تشدید ایله روایت اولنور
ایسه تفعیل بابندن مبالغه ایچوندر الذی فی بیاضه حمرة مخفی اولمیه
که سابقا بیان اولندی که اشراب برلونی لون آخره خلط ایتمکه دیرلر
نه کونه لون اولور ایسه اولسون آمدی بومقامده بیاض وحمرتی تخصیص
مجرد تمثیل ایچوندر یا خود فی الواقع رسول اکرمك لون شریفلرین بیان
ایچون ذکر اولنمشدر والادعج الشدید سواد العین الشدید لفظی سواد
العین لفظنه مضافدر یعنی دیده لرینك حدقه لری بغایة سیاه اولان
کمسنه یه ادعج اطلاق اولنور بعضیلر دیده لرینك سواد وبیاضی بغایة
شدید اولان کمسنه در دیدی مقام مدحه بو معنی انسبدر والاهدب الطویل
الاشفار مخفی اولمیه که لفظ حدیث مذکور اهدب الاشفار در اشفار
شفره نك جمعیدر شینك ضمی وفتحیله طرف جفن یعنی کوز قپاغنك کناری
که آنده شعر یعنی مژکان نابت ورسته اولور اهدب دیو اجفاننك
موبلری یعنی مژکانلری کثیر اولان کمسنه در اصمعینك الطویل الاشفار
کلامی طویل اشفاره تقدیرنده ایهام ایدر که اشفار اهداب معناسنه
اوله زیرا اشفار طول ایله موصوف اولماز امام مطرزی مغربده ان
احدا من الثقات لم یذکر ان الاشفار الاهدب دیدکدن صکره الطویل
شعر الاشفار تقدیرنده مضاف محذوفدر یا اشفاردن مراد اهداب
اولوب تسمیة الحال باسم المحل قبیلندن مجازدر دیو توجیه ایتدی و
الکتد تانك فتحی وکسری ایله مجتمع الکتفین مجتمع میم اولنك ضمی و
ثانیه نك فتحیله اسم مکاندر ولفظ کتف اصولده کافك فتحی وتانك
کسریله ضبط اولندی قاموسده تانك سکونی وفتحیله دخی لغتدر دیدی
وهو یعنی مجتمع الکتفین الکاهل هانك کسریله فارسیده میان هردو
شانه وترکیده ایکی کورك اورتاسی دیدکلری موضعدر والمسربة میمك
فتحی وضمی ایله هو الشعر الدقیق الذی کانه قضیب صاحب نهایه وصاحب

وصاحب قاموس دیدیلر که قضیب غصن لطیف یعنی نهال تازه وسیف
دقیق لطیف معناسنه در وصاحب مهذب دیدیکه سهم ظریف یعنی
تیر نازك معناسنه در جمعی قضبان کلور من الصدر الی السرة یعنی مسربه
اول موی باریکدرکه سینه دن مبتدی وناف سره یه منتهی اولدیغی حالده
الشثن ثانك سکونیله الغلیظ الاصابع من الکفین والقدمین تحقیقی مرور
ایتدی والتقلع ان یمشی بقوة یعنی قدمینی زمیندن رفع ایلدکده
رفع قوی ایله رفع ایلمك که مشی ارباب خیلا وزفتار مرضا ونسا کبی
اولمیه والصبب صادك وباءك اولینك فتحلریله در الحدور حاء مهمله نك
فتحیله آلچق که فارسیده جای نشیب معناسنه در وصعودك ضدیدر
وحانك ضمیله بلند دن پسته نزول معناسنه در تقول انحدرنا نزلنا
معناسنه در فی صبوب صاد مهمله نك فتحی وضمیله مکان منحدر معناسنه در
صادك ضمیله جمعدر وصبب صاد وباءك اولینك فتحه لریله تقول جملة سی
اصمعی یا ابو عیسی یا ابو جعفر کلامندن اولوب بیان طریق استعمال ایچون
ذکر اولنمشدر وقوله جلیل المشاش میمك ضمیله مشاشه لفظنك جمعیدر
یعنی جلیل المشاش قولنك قائلی مشاش قولیله مراد ایدر رؤس
المناکب ورؤس مرافق ورکب دخی مشاشدندر رئیس اولی اولان عظم رؤسلی
العظام دیمك ایدی مکر مجرد تمثیل ایچون تخصیص اولنمش اوله والعشرة
عین مهمله نك کسریله الصحبة یعنی همنشین اولمقدر والعشیر معاشر معناسنه در
الصاحب مخفی اولمیه که حدیث مذکورده عشیر ذکر اولنمش ایکن بومقامده
معناسنی تفسیر مجرد عشرة صحبة معناسنه اولدیغنی تأیید ایچوندر
ومنها العشیر بمعنی الصاحب تقدیرنده بعضیلر دیدیلر که عشرة وعشیر
لفظلرینك تفسیرلرین جمع ایلمك ایکی نسخه نك وجودنی اشعار ایچوندر
وعشرة لفظنك تفسیرینی تقدیم اصل واصح اولان عشرة لفظی
اولدیغنی ایهام ایدر و دخی معلوم اوله که قبیله معناسنه اولان عشیره
لفظی عشرتدن مأخوذ اولمق احتمال قریب در زیرا اکثریا رجال قبیله

بری بریله صحبت ایدرلر والبديهة المفاجاة بغتة معناسنه در بلا فکر وروية
سنوح ایدن معنایه بدیهی دیرلر یقال بدهته فتح بابندندر بام حرف
بالتعدیه ایچوندر فجئته علم یا فتح بابندندر نووی دیدیکه بومقامده
بزم روایتمز جیمک کسریله در وبعض نسخه ده فاجاته واقع اولدیکه
مفاجاة لفظنه انسب در وشیخ جزری دیدیکه فجئه الأمر فجاءة وفجئ بر
ضم ومد ایله وفاجاه مفاجاة دخی دیرلر بلا تقدم سبب راست کلوب
وبعضیلر فجاة فانک فتحی وجیمک سکونیله بلا مد قید ایلدیلر بناء مرة اوزره
اوزره والله اعلم الحدیث السابع حدثنا سفیان بن وکیع ترجمه سی
مرور ایتدی حدثنا جمیع جیمک ضمی ومیمک فتحی بعده عین مهمله ایله در
ابن حبان ثقه در دیدی وعسقلانی جمیع ضعیف ورافضی در دیدی
معلوم اوله که مبتدعک روایتی مقبوله اولدغنده اختلاف اولندی
صحیح اولان قول بودر که اگر مبتدعک بدعتی کفره مؤدی اولمیوب وبدعتنه
غیریری دعوت وترغیب ایتمیوب ضبط وورع صاحبی اولورسه روایتی
روایتی مقبوله در والا مقبوله دکلدر ابن عمر عینک ومیمک فتحی ایله در
اکثر شمائل نسخه لرنده بووجهله ضبط اولندی صاحب تهذیب وذهبی
دخی بووجهله تصحیح ایتدیلر لکن شیخ ابن حجر تقریب ده جمیع بن عمیر تصغیر
صیغه سیله تصحیح ایتدی عصام دیدیکه اصلده کذلک شفاء قاضی
عیاض ده واو ایله عمرو واقع اولوب بعض نسخه ده عمر واقع اولدی
بعضیلر تدقیق نظر ایدوب دیدیکه جمیع مزبورک پدرینک اسمی اصلنده
عمر ایدی لکن مقتضای رافضیت اوزره لفظ عمری کاه عمرو
وکاه عمیره تغییر ایتدی وبعض روافض تعصب ده بو رتبه یه بالغ
اولدیلر که حتی لا احب التمر لشبهه الصوری بعمر العجلی عینک کسری
وجیمک سکونیله عجله منسوبدر که عبدن قبیلۀ عظیمه در املاء جمیعدن
حالدر حدثنا جمیع حال کونه مملیا وتالیا وقاریا علینا من کتابه تقدیر
یعنی سفیان دیدی که جمیع بزه کندو کتابندن قراءت ایتدیکی حالده

قال علی القاری

حالده تحدیث ایتدی حفظندن تحدیث ایتمدی زیاده احتیاط یا
خود روایت اولنان حدیثک بعض الفاظنی فراموش ایتدیکیچون و
لفظ املاء حدثنا جمیع تحدیثا املاء تقدیرنده یاخود لفظنک غیرنده
حدثنانک مفعول مطلقی اولمق محتملدر واملاء افعال بابندن املیت
لفظنک مصدریدر املیت واملت لغه فصیحه در املاء واملال برمعناده
صاحب مغرب دیدیکه املاء اصلنده املال ایدی تخفیف ایچون لام ثانیه یی
همزه یه تبدیل ایتدیلر املاء املال یعنی مهلت ویرمک معناسنه دخی
کلور قرآن عظیمده املیت للکافرین کبی ای امهلتهم لکن بومعنایه
ناقص یائیدر مضاعف دکلدر وبعض نسخه ده املاه واقع اولدی پس
کلمه قد تقدیریله حدثنانک فاعلندن حالدر چونکه املا حفظ وکتابتدن
اولمق محتمل او تمغله من کتابه قیدیله تقیید ایلدی حفظ ایله اولان
املادن احترازایچون بعض شراح دیدیلر که اصطلاح محدثینده
املاء حدیث ایتدن عبارتدر که راوی طالبه حدیثی نشو وجهله القا ایده
که آنده اولان لغات غامضه بیان ونکات خفیه لی اعلان و
عیان ایله جمیع مزبور سفیانه ایتدیکی کلام حدثنی لفظیدر پس قال
حدثنی رجل کلامنده واقع اولان لفظ قال حدثنا جمیع لفظنک عطف
بیانی اولور بعض نسخه ده اخبرنی واقع اولدی من بنی تمیم رجل
لفظنک صفتیدر عسقلانی دیدیکه رجل مذکور ابو عبد الله التمیمی درکه
احوالی چندان معلوم دکلدر من ولد ابی هالة صفت ثانیه در بو
مقامده ولد واوک ضمی ولامک سکونیله جمع صیغه سیله مرویدر من
اولاد ابی هاله یعنی من اسباطه معناسنه در پس بو مقامده ولد اسباط
ولد مراددر زوج خدیجة ابی هاله نک صفتی یا عطف بیانی یا آندن
بدلدر خدیجه بنت خویلد که زمان جاهلیتده نامنه طاهره دیرلر
ایدی اول عقیق بن خالد المخزومینک تحت فراشنده ایکن بر
فرزندی وبر دختری وجوده کلمشدی عقیق مذکور وفات ایتدکدن

يقال امللت الكتاب وامليت
اذا القيته على الكاتب ليكتبه
كذا في النهاية

صکره ابی هاله نک تحت نکاحنه دخول ایدوب آندن ایکی فرزندی که بری
هاله وبری هند در وجوده کلدی وابو هاله نک وفاتندن صکره رسول
اکرم حضرتلرینک سنین سنی یکرمی بش وخدیجه نک قرق تمام اولمشدی
که مابینلرنده عقد ازدواج واقع اولدی وهند مذکور رسول اکرمک حجر
تربیه لرنده نشو ونما بولدی ورسول اکرمک ابرهیمدن ماعدا ذکور واناث
اولادلریله لام برادردر وخدیجه رضی الله عنها رسول اکرم حضرتلرینه جمله دن
اول ایمان کتوردیکی علما مابینده متفق علیه در ورسول اکرمک تحت فراشنده
یکرمی بش سنه قالوب سنین عمری التمش بشه بالغ اولدقده مکه ده نبوتک
اونجی سنه سنده دار فنادن نزهتکاه بقایه ارتحال ایتدی وجبل
حجونده دفن اولندی واول وقتده صلوة جنازه مشروع اولمشدی
وخدیجه نک مناقبنه بو دفترتنک حوصله کنجایش دکلدر رضی الله عنها
وابو هاله نک اسمنده اختلاف اولندی بعضیلر نبّاش وبعضیلر مالک
بعضیلر زرارة بعضیلر هند بن زرارة بن نبّاش بعضیلر عمرو بن
تمیم بن الحرث دردیدیلر اشراف قریشدن ایدی وزمان جاهلیتده
وفات اتدی یکنی رجل لفظنک صفه ثالثه سیدر عصام دیدیکه
یکنی مجهول صیغه سیله در مخففاً روایت اولنور ایسه ثلاثیدن و
افعال بابندن اولمق محتملدر مشدّداً روایت اولنور ایسه تفعیل
بابندندر وجمله سی بر معنایه درکاه ایکی مفعوله بنفسه متعدّی اولور
که یکنی اباعبد الله بو قبیلدندر وکاه مفعول ثانیه حرف جر واسطه سیله
متعدی اولور دیو قاموسدن نقل اتدکدن صکره میرکشاه مخففاً
مجهول صیغه سیله ثلاثی مجرّد درو اباعبد الله نزع خافضیت اوزرینه
منصوبدر دیدیکی کلامی ردّ ایچون فلا تکن من القاصرین فتخرج
من زمرة المتبصرین دیو تعریض ایلدی عن ابن لابی هالة ابن ابی
هاله دن مراد ابی هاله نک حفیدیدر بلا واسطه ابنی دکلدر دولابی
اسمی هند در دیدی وشیخ ابن حجر بو قولی اختیار ایتدی میرک دیدی

دیدی که اسمی هند درکه بو اسناد ده حسن بن علینک شیخیدر رئیس
عسکرینک ابی هاله نک اسمی هند در دیدیکی اوزره بو مقامده ابن
ابی هاله دن مراد هند بن هند بن هند درکه هند اول راوی هند ثانی
ربیب رسول اکرم هند ثالث ابو هاله در وذهبی میزاننده اسمی عمر در
دیدی بعض نسخه ده ابن ابی هاله واقع اولدی هند بن ابی هاله غزوهٔ
بدرده حاضر ایدی وهند بن هند بن ابی هاله بصره ده طاعوندن وفات
ایدوب جم غفیر جنازه سنه رغبت ایتمکله کندو جنازه لرین ترک
اتدیلر ابن عبد البر حکایت اتدی که هند مزبورک وقت وفاتنده بر
خاتون صیحه ایدوب دیر ایدی که واهند بن هنداه ابن ربیب رسول الله
رحمة الله علیه عن الحسن بن علی رضی الله عنهما مراد سبط رسول اکرم
وسید شبان اهل جنت درهجرتک اوچنجی سنه سنک رمضان شریفی
اواسطنده تولد ایتدی کنیه سی ابو محمد ولقبی تقی در اب امجدی شهید
اولدیغی ساعت قرق بیک مقداری کمسنه کندودن بیعت اتدیلر
وهجرتدن قرق بر سنه مرورندن صکره امور خلافتی معاویه یه تسلیم
ایدوب رسول اکرمک کلمات جواهر سماتلرین تحقیق ایچون که بیورمشلر
ایدی ان ابنی هذا سیّد ولعل الله ان یصلح به بین فئتین عظیمتین
من المسلمین وقرق بش تاریخنده وفات ایدوب نسل کریملری حسن بن
حسن وزید بن حسندن باقی ومنتشر اولدی قال قائل حسن بن
علی رضی الله عنهما درسألت خالی که والده سی ولان فاطمة الزهرانک
لام برادری در هند بن ابی هالة یعنی خالدن مراد رسول اکرمک
ربیبی اولان هند بن ابی هاله که والده سی خدیجه در وکان وصّافا
کان نک اسمی هند مذکوره راجعدر وجمله سی قد تقدیریله سألت لفظنک
مفعولندن حالدر وصّاف مبالغه صیغه سیدر وصفت الشیء وصفاً
وصفةً دن ماخوذ در صاحب قاموس وصّاف صفتی عارف
اولان کمسنه در دیدی نسّاب نسبی عارف معناسنه اولدیغی کبی

بو معنی مقامه انسبدر پس کان وصافاً نک معناسی بودر که هند مذکورک
عادتی اشیایی وصف بلیغ ایله کما هو حقها وصف ایتمک ایدی زیرا
تعمیق نظر وتحدیق بصردن صکره وصف ایدر ایدی لهذا حسن رضی الله
عنه رسول اکرم حضرتلرینک اوصافنی هنددن سؤال ایتدی که کنهی
ایله بیان وکما هو حقها عیان ایلیه عن حلیة رسول الله صلی الله علیه وسلم
جار ومجرور سألت لفظنه متعلقدر قاضی عیاضک شفاده سألت
خالی هند بن ابی هاله عن حلیة رسول الله وکان وصافاً دیو روایت
ایتدیکی آنی تأیید ایدر پس کان جمله‌سی سألت لفظنک مفعولینی بیننده
معترضه‌در ابن حجر دیدیکه وصافاً مخبراً معناسنی متضمن اولمغله لفظ
عن حلیة سألت ووصافاً لفظلرینک علی طریق التنازع معمولیدر
بعضیلر عن حلیة لفظی وصافاً لفظنه متعلقدر کاشفاً معناسنی
متضمن اولمغله کلمهٔ عن ایله متعدی اولدی دیدیلر پس وکان وصافاً
لفظنک معناسی بودر که هند مذکور رسول اکرمک اوصافنی وجه لایق
اوزره ضابط وهمیشه شرف خدمتلریله مشرف اولدیغندن ناشی
شمائل کریمه‌لرینه واقف اولمغله حسن رضی الله عنه آنی سؤال
خصوصنده غیریلردن ممتاز ورسول اکرمک اوصاف کریمه‌لرین
بر نسخه‌ده تخصیص ایلدی حلیه حانک کسری ولامک سکونیله هیئة
وشکل معناسنه‌در ومقامه انسب اولان بو معنادر وکاهی زینت
وکاهی تزیین وکاهی تزیین ایدجک اسباب وجواهر معناسنه دخی
استعمال اولنور وانا اشتهی ان یصف لی جمله‌سی سألت لفظنک فاعلندن
حالدر محققین عندنده فعل واحدک فاعل ومفعولنک هر برندن حاللر
ایراد اولنسه مفعول متأخرک حالنی فاعل متقدمک حالنک اوزرینه
تقدیم مستحسندر یا مفعولندن یا فاعل ومفعول مجموعندن حالدر معترضه
اولمق دخی محتملدر واصف ابن ابی هاله‌در منها ضمیری حلیه‌یه راجعدر
شیئاً یصف‌نک مفعولیدر ابن حجر دیدیکه تنوین تعظیم یا تکثیر یا تقلیل

یا تقلیل ایچوندر مقامه مناسب معنای اخیردر یعنی هند بن ابی هاله رسول
اکرمک بعض اوصاف جمیله ونعوت جلیله‌لرین وصف ایلمسین استر ایدم
بو تعبیر جمیع وصفلرین بیان قدرت وصافیندن خارج اولدیغنی اشعار
وارددر اتعلق به ضمیر مجرور یصف دلالت ایتدیکی لفظ وصفه راجعدر
واتعلق جمله‌سی سؤال مذکورک غایتی‌در یعنی هند مزبور حلیهٔ رسول اکرمی
بیان ایتمه‌سین استر ایدم تا که اول وصفه تشبث ایدوب آنی خزینهٔ
خیالمده حفظ ایلیم یا آنکله تخلق ایلیم رسول اکرم دنیادن آخرته انتقال
ایتدکلرنده حسن رضی الله عنه سن تمیز کامله بالغ اولمیوب حفظ اشکال
وضبط صورته قادر اولمغله کلام مذکوری تکلم ایتدی فقال قائل هنددر
وجمله سألت اوزرینه معطوفدر کان مجرد ربط کلام ایچون ذکر اولنمشدر
رسول الله صلی الله علیه وسلم فخماً بعضیلر خانک فتحی وخاء معجمه‌نک سکونی
ایله وبعضیلر خاء معجمه‌نک کسری ایله ضبط ایتدیلر میرک کتب لغة ضبط
اوله مساعده ایدر دیدی ضیاء الحلقوم صاحبی سکون عین ایله فعل
ماده‌سنده دیدیکه رجل فخم عظیم القدر وکلام فخم جزل یعنی رسول اکرم
حضرتلری حد ذاتنده عظیم القدر ایدی مفخماً تفعیل بابندن اسم
مفعولدر وکان‌نک خبر بعد خبریدر یعنی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
صدور بنی آدمده معظم وجمال بیر کمالینه نظر ایلین ناظرینک قلوبنده
مفخم ایدی بعض شراح دیدیکه اگرچه رسول اکرمک جسم لطیفلرنده فی
الحقیقة فخامت وبدن لطیفلرنده نوع ما سمن وضخامت وار ایدی
وحق جل وعلا آنلری اواخر عمرلرنده غم جانگدازامتدن تخلیص و
اجابهٔ جمیع مسئوله تخصیص ایتمکله بدن نازکلرینه فخامت وتن مبارکلرینه
ضخامت طاری اولمشدی ومخفی دکلدر که ان الله لا یحب السمین یعنی
حضرت الله فربه وملحم اولان کمسنه‌یه محبت ایتمز دیو وارد اولان حدیث
شریفده واقع اولان سمیندن مراد هوا وغفلت ونعمت حسنیه ایله
حاصل اولان سمیندر لکن روحتی تابعیندن بریسنک جسمنده سمن

تحقق اولمقدر اوصاف باطنیه ایله تحقق
تخلق ایلمکدر ظاهره ایله تخلق
حد امکاندن خارجدر

وعظم وارایدی ما هذا السمن یعنی بو سمزلک ندر دیو سؤال ایتدیلر کلما
تذکرت کثرة امة محمد علیه السلام وما اختصهم الله به ازددت سمنًا
یعنی امة محمدک کثرتنی وحضرت اللهک بو امتی سائر امتدن ممتاز ایتدیکی
نعمتنی فکر ایلدکجه جسممده سمن زیاده اولور دیو جواب ویردی لکن بو مقامده
واقع اولان فخامتدن مراد رسول اکرمک نحیف مقابلی فخیم الجسم وسمین
اولمه سی دکلدر یتلألؤ مستنیر اولور وجهه تلألؤ القمر تلألؤ منصوبدر
کتلألؤ تقدیرنده تلألؤ لمعان معناسنه در لیلة البدر آیک اون دورنجی
کیجه سنده قمر بغایة نورانی وتام اولدقده قمره بدر اطلاق اولنور مبادره دن
مأخوذدر بادره فبدره تقدیرنده دیرلر بر شیئی بر شیئه سبقت ایلسه لیلهٔ
مزبوره ده قمرک طلوعی شمسک غروبنه سبقت ایتدیکیچون بدر تسمیه اولندی
وجه شبه کمال نورانیتدر یعنی رسول اکرمک وجه کریملری بغایة نورانی و
لامع اولمغله لیلهٔ بدرده قمر لمعان واشراق ایدرکبی لامع ومشرق اولور
ایدی مخفی اولمیه که رسول اکرم حضرتلری احسن مخلوقات واشرف موجودات
والطف کائنات اولوب هرکز عالم ناسوتده اکا مع دل ومملکت شهودده
اکا مماثل اصلا بر موجود یوغیکن چهرهٔ بی نظیر وروی دلپذیرلرین
شمس وقمره تشبیه عادت شاعران سخن پرور وشیوهٔ مداحان مدحت
کستر اوزره مبنی در خصوصًا عالم کون وفساده جهت حسنده آفتاب
وماهدن اشهر موجود اولمدیغی امر مقرردر پس ابن ابی هاله نک تشبیه
مزبوردن مقصودی حضرت رسالت پناهک وجه میمونلرینک غایة
حسن وبهاسین عادت مذکوره اوزره مجرد حسنه تعلیم وتمثیل
طریقیله ذهنه تقریب وتفهیمدر امدی مشبه به مشبه دن وجه شبه ده
اتم واکمل اولمق لازمدر دیدکلری قاعده یه نقض وارد اولماز و حاشا
ثم حاشا کلام مذکوردن رسول اکرمک شان عالی شانلرینه نقصان کلمز
اکرچه نور قمر نور شمسه نسبت ایله محقر وماه خورشیده نظرًا شیء غیر
معتبردر لکن چشم ناظر شعشعهٔ شمسه طاقت کتورمیوب بصره ایذای

ایذاسی متبیّن و قمره نظر بصری تکدیر ایتمدیکی بیّن اولمغله ابن ابی هاله
نور روی رسول اکرمی نور بدره تشبیهی اختیار ایتدی اطول نصب
ایله کان نک خبر بعد خبریدر من المربوع ربعه کبی معتدل القامه معناسنه در
حدیث مذکور ایله وکان ربعة حدیثنک مابینلرین توفیقک تحقیقی
مرور ایتدی واقصر نصب ایله اطول اوزرینه معطوفدر من المشذب
تفعیل بابندن اسم مفعولدر غایة طویل اولوب لحمی ناقص ولاغر اولان
کمسنه یه مشذب اطلاق اولنور مشذب اصلنده شول خرما آغاجنه
دیرلرکه قامتی طویل اولسون ایچون شاخلرین قطع ایده لر بعض نسخه ده
متشذب واقع اولدی تفعّل بابندن اسم فاعلدر ومشذبک مطاوعی
تشذیب وتشذّب تنبیه وتنبّه کبی درقیتبنی دیدیکه تشذیب تفریق
معناسنه در شذّبت المال دیرلر مالی تفریق ایتسه کویا غایة طویل اولان
کمسنه نک اعضاسی بری برندن تفریق اولنمشدر پس قصیر متردده
مقابل اولور عظیم الهامة عظیم منصوب وکان نک خبر بعد خبریدر
هامه میمک تخفیفیله رأس معناسنه درکه بو مقامده مراد بو معنی درصاحب
مهذب وسط الرأس معناسنه در دیدی وهامه وهام تمر وتمرة کبی در
اجوف واویدر رجل الشعر رجل راء مهمله نک فتحی وجیمک سکونی
وکسریله جعودة وسبوطة مابینده اولان شعر در پس کلامده تجرید
معتبردر وشعر عین مهمله نک فتحی وسکونی ایله در ان انفرقت عقیقته
فرق انفرق تفرقه نک یا فرق نک مطاوعی در فرقت الشیء تفریقا
وفرقته فرقا فانفرق دیرلر بر شیئی ایکی بولک ایتسه لر عقیقه اصلنده
اول شعر درکه ولد تولد ایتدکده آنکله معًا تولد ایدر عق لفظندن
مأخوذدر شق وقطع معناسنه واول شعری عادتا یدنجی کونده تراش
وذبح غنم واطعام فقرا ایدرلر تراش اولندقدن صکره مجددا ظهور
ایدن شعره حقیقة عقیقه دیمزلر بلکه مجازًا عقیقه حقیقیه نک منبتنده
نابت اولمغله اطلاق اولنور بو مقامده معنای مجازی یعنی شعر رأس

نعمه ... ساعده ذبح اولنان غنمه
... اولنان شعره
وتراش ... تسمیه اولندیغی
عقیقه تنبیه
آنلرده ...
وقطع ...
ایجوندر
منه

مراددر زیرا عادت عرب اوزره رسول اکرمک عقیقهٔ حقیقیه سی
یوم سابعده تراش اولنمق امر مستبعددر لکن محتملدر که یوم
سابعده رسول اکرمک عقیقه سی تراش اولنان وقتده ذبح اولنان
غنم لات وعزی نامیله ذبح اولنمق ظاهر اولمغله حضرت الله سبحانه
آنلاری بو معنادن حفظ ایچون عادهٔ عربه رعایةً عقیقه لری
تراش اولنمش وحالی اوزرینه قالمش اوله حتی قفال مروزی فتاوا
دیدیکه اولکمسنه که بلوغندن اول انک ایچون عقیقه اولمش اولمیه
اول کمسنه کندو نفسی ایچون عقیقه ایتمک مستحبدر زیرا رسول اکرم
بعد النبوة کندو نفسلری ایچون عقیقه اتدیلر بعضیلر دیدیلرکه
رسول اکرم کندولری ایچون عقیقه اتیدکلری مقدما مشرکینک
اتدکلری عقیقه یه اعتبار ایتمدکلری ایچون اولمق محتملدر زیرا
عرب اول وقتده نام اصنام اوزره ذبح ایدرلر ایدی وبر روایتده
قاف ثانیه نک بدلنه صاد مهمله ایله عقیصه واقع اولدی که مراد
رسول اکرمک مفتول واورلمش شعر مبارکلریدر ولفظ فرق تخفیف
ایله ثلاثی درفرق شعره دیرلر اگر شعرنی فرقنده یعنی وسط راسنده
تقسیم ایدوب هر قسمنی باشنک ایکی طرفنه القا وارسال ایلسه
یعنی رسول اکرم حضرتلرینک موی سر عنبر برابرلری بنفسه وبلا عمل
ایکی بولک اولسه اول حال اوزرینه ابقا وباشلرینک ایکی جانبنه
ارسال والقا ایدرلر ایدی واول متفرق اولان شعری جمعه تقیید
ایتمزلر ایدی **والا** یعنی موی مبارکلری بنفسه متفرق وایکی بولک
اولمسه **فلا** یعنی تفریق وباشلرینک ایکی جانبنه ارسال ایله مقید
اولمیوب مفتول اولدیغی حال اوزره ترک ایدرلر ایدی حاصلی
کشاده اولان شعرک عقصنی ومعقوص اولان شعرک فتحی ایله
تقیید بیورمزلر ایدی **یجاوز** جملهٔ مستأنفه وابتداء کلامدر **شعره**
یعنی احیانا شعرلری تجاوز ایدر ایدی **شحمة اذنیه** کوشلرینک نرم

نرم ولین اولان موضعنی **اذا** ای وزنک ظرفیدر **هو** رسول
اکرمه راجعدر **وفّره** واوک فتحی وفاء مفتوحه نک تشدیدیله ضمیر منصوب
شعره راجعدر توفیر بر شیئی کثیر ووافر ایتمکه دیرلر بعضیلر فتح معناسنه در
دیدی بعضیلر وفرفی نک تخفیفیله کثر وتشدیدیله انما معناسنه در دیدیلر
انما شعری قطع ایتمیوب اوزاتمق معناسنه یعنی رسول اکرم شعرلرین
تکثیر ایتسه لر یاخود مفتول ایکن اچسه لر یاخود قص وقطع ایتمیوب
اوزاتسه لر شحمهٔ اذنلرینی تجاوز ایدر ایدی وبعض شراحک کلامندن
استفاده اولنور که یجاوز حرف نفینک مدخولی وکلمهٔ اذا لفظ لا
یجاوزنک ظرفی اوله تا که معنی بودر که اگر شعرلری بنفسه متفرق اولور
ایسه اول حال اوزره ترک وارسال ایدوب شحمهٔ اذنلرین تجاوز ایدر
ایدی والا یعنی شعرلری متفرق اولمیوب مفتول ومجموع اولدقده شحمهٔ
اذنلرین تجاوز ایتمز ایدی بو وجه اوزره اذا هو وفره کلامی والا دن
مستفاد اولان وان لم یتفرق کلامنی مبین اولور زیرا توفیردیو
شعری جمع ایتمکه دیرلر ابن حجر وفره ای جعله وفرة ای مجموعا دیدی
ودخی معلوم اوله که فرق دیو شعر راسنی تفریق وجبهه دن اجماع و
سدل دیو جبهه دن آچمایوب شعری باشدن القا وارسال ایتمکه
دیرلر مشرکینک عادتی سدل واهل کتابک عادتی فرق ایدی رسول
اکرم حضرتلری میان مشرکینده نشو ونما بولمغله اول سدل ایدرلر
ایدی وبر شئ که انک حقنده امر ونهی الهی وارد اولمیه رسول اکرم
اول شیده اهل کتاب شیوه سین اختیار ایتمک عادهٔ کریمه لری
اولمغله صکره عادهٔ اهل کتاب اوزره فرق ایدر اولدیلر متعمر
روایتنده رسول اکرم کندولری فرق وفرقله امر اتدی و فرق
اتمه سی وحی ایله دردیدی حتی بعضیلر سدل منسوخ ومنهی اولمغله
ذاهب اولدیلر لکن قرطبی دیدیکه رسول اکرم فرق خصوصنده اهل
کتابه موافقت اتدیکی آنلر ایله استیناس والفت وآنلرک قلوبلرین

ارین ان شاء الله تعالى ان جابر بن [illegible] ... الله ... رواقع ابن عباس ... صفیره ... اوتدی

حذف ایچون ایدی چون موافقت مذکوره مفید اولمادی وصخرهٔ
صمّا کبی اولان درون عداوت مشحونلرینه قطعا تاثیر ایتمدی اکثر
امورده اهل کتابه مخالفت ایتمکه عزیمت ایتدیلر واکر سدل منسوخ
اولیدی صحابهٔ کرام سؤال ایتمزلر ایدی باخصوص بعض صحابه
فرق وبعضی سدل ایتدکلری نقل صحیح ایله منقولدر پس صحیح اولان
فرق مستحبدر وواجب دکلدر امام مالک وجمهورک قولی بودر ازهر
اللون ازهر نصب ایله کانک خبر بعد خبریدر شیخ ابن حجر دیدیکه
مراد حمرة ایله مخلوط بیاضدر صاحب نهایه دیدیکه ازهر ابیض و
مستنیر معناسنه در وزهر وزهرة بیاض وبراق معناسنه درکه
احسن الوان در صاحب قاموس زهرة بیاض وحسن معناسنه در
دیدی بو وجهه اوزره ازهر اسم تفضیل واحسن معناسنه اولوب
احسن اللون تقدیرنده اولور واسع الجبین معلوم اوله که جبهه
فارسیده پیشانی وترکیده آلن دیدکلری موضعدر وجبهه نک ایکی
جانبلرینه جبینان دیرلر که جبهه نک یمین وشمالنده صدغ ایله
حاجب مابینده اولان ایکی موضعدر یعنی رسول اکرمک جبینی
کشاده وطولاً وعرضاً ممتد وکشیده ایدی بعضیلر طلاقة وجهدن
کنایه در دیدیلر ازج الحواجب نهایهٔ جزریه ده دیدیکه زجج طرفی طویل
اولان حاجبده تقوس وخمیده لکدر صاحب فائق دیدیکه زجج
حاجبلرک دقیق اولوب کوز قویروغنه منتهی اولوبجه ممتد اولمه سندن
عبارتدر حواجب حاجبک جمعیدر که فارسیده ابرو وترکیده قاش
دیرلر حجب دن ماخوذدر منع معناسنه ابرو دخی چشمه غبار وقذار
وقوعنه مانع اولمغله حاجب تسمیه اولندی حاجب العین دیرلر
جمعی حواجب در حاجب الامیر دخی بو بابدندر لکن جمعی حجّاب وحجبه
کلور مخفی اولمیه که هر انسانده ایکی حاجب وار ایکن بو مقامده
جمع صیغه سیله ذکر اولندی محقق رضی دیدی که مبالغة هر قطعه سنه

هر قطعه سنه حاجب اطلاق اولنوب قطع مختلفه یه حواجب اطلاق اولندی
بعضیلر ما فوق الواحده جمع اطلاق اولندیغی نحوندر دیدیلر بینهما عرق
کلامی بو وجهی تأیید ایدر سوابغ نصبیله حواجبدن حالدر زیرا
حواجب معناده فاعلدر که رقّت الحواجب وتقوست حال کونهما سوابغ
تقدیرنده بعضیلر مدح اوزرینه منصوبدر دیدیلر اعنی یا خود امدح سوابغ
تقدیرنده سوابغ سابغ لفظنک جمعیدر کامل وتام معناسنه میرک دیدیکی
که فاعل وزنی اسم اولدقده جمعی فواعل کلور حاجب وحواجب کبی صفة
اولدقده جمعی فواعل کلمز پس سابغ صفت ایکن جمعی سوابغ کلدیکی حواجب
لفظنه مشاکلة در ابن حاجب ایضاحنده دیدیکه فاعل لفظی مالا یعقل
صفتی اولدقده جمعی فواعل کلمک قیاس مطرددر فی غیر قرن قاف و
رانک فتحیله ابرولر بری برینه متصل اولمغه قرن اطلاق اولنور رجل اقرن
دیرلر قشری بری برینه مقرون وچاتوق اولسه بعضی روایتده من غیر
قرن واقع اولدی پس فی من معناسنه وغیر لا معناسنه بلا قرن تقدیرنده
حواجبدن حال متداخله در حاصل معنی رسول اکرمک ابرولری بغایت طویل و
دقیق ومقوس وزیاده کامل وتام ایدی بری برینه ملاقی اولمغه قریب اولمش
لکن ملاقی اولمش میان عربده چاتوق قاش ممدوح دکلدر بلج که ایکی قاشک
مابینی کشاده اولمقدر بغایت محبوبدر رسول اکرمک ابرولری وصفنده صحیح
اولان بودر روایتدر ام معبد حدیثنده ازج واقرن واقع اولمغله حدیثین
مابینی شو وجهله توفیق ایتدیلر که ظاهر رسول اکرمک ابرولری مقرون و
متصل کورینور ایدی لکن امعان نظر اولندقده ایکی ابرولری مابینده بر
فرجه دقیقه محسوس اولور ایدی پس بحسب الظاهر اقرن وبحسب الواقع غیر
اقرن اولوب لطافت عرب وظرافت عجمی جامع اولمشلر ایدی بینهما عرق
تثنیه ضمیری حواجبه راجع اولدیغی حاجبین معناسنه اولدیغی ایچوندر
وجمع اسمیه اولمغله بلا واو حواجبدن حال اولمق صحیح اولور عرق عینک
مهمله نک کسری وراء مهمله نک سکونیله درعرق فارسیده رک وترکیده

طمر معناسنه در وعصب کرپی وسکر درعرقدن فرقی بودر که عرق مجف دم ایله مملو در عصب مجف دکلدر یدرّه الغضب جمله سی عرقک صفتی در یدرّ افعالی بابندن مضارع وادرار دن ماخوذ درمیرک دیدی که بعض نسخه ده یدرّ نصر بابندن مضارع و متعدی اولمق اوزره تصحیح اولندی ادرار اصلنده تحریک معناسنه در ادرّت المرأة المغزل دیرلر چرخه سین زیاده چویرسه یعنی رسول اکرمک ایکی ابرولری ما بیننده بر طمر وار ایدیکه غضب اول طمری تحریک ایدوب جبین جلملرنده اول طمر محسوس وکل وقت غضبلرنده نمایان اولور ایدی صاحب نهایه دیدیکه کلام مذکورک معناسی بودر که رسول اکرمک حاجبری ما بیننده بر عرق وار ایدی که غضب وقتنده دم ایله ممتلی اولور ایدی مخفی اولمیه که بو تقدیرجه شیئی لازمی ایله تفسیر قبیلندندر ولفظ ادرار متعدی اولمغله غضب اول طمری دم ایله مملو ایدر تقدیر مناسبدر صرصری رسول اکرمک جبین مبارکلری وصفنده دیدی که

رحب الجبین یخال ضوء جبینه ٭ کالشمس بعد الضحو فی نیسان ٭ زان امتداد الحاجبین جبینه ٭ حتی کأنهما به نونان ٭ بجبینه عرق یدرّه اذ سطا ٭ غضبًا علی الاقران یوم طعان

اقنی العرنین اقنی قنادن ماخوذ درکه بورونک اوزون واوجی اینجه اولوب میاننده انحداب اولمغه دیرلر رجل اقنی الانف وامرأة قنواء دیرلر بورنی وجه مشروح اوزره اولورایسه عرنین عین مهمله نک کسری وراء مهمله نک سکونی بعده نونک کسری بعده یاء مثناة تحتیه بعده نون ایله انف یعنی بورون معناسنه وعرنین شیئک اولنه دخی دیرلر واشراف ناسه عرانین الناس وسحابدن اول نازل اولان مطره عرنین السحاب دیرلر وعرنین الانف ابرولرک جمع اولدیغی موضعک تحتنده اولان موضعه دیرلر زیرا اول موضع انفک اولی وراسی در پس اقنی العرنین کلامنده تجرید معتبر وکان نک خبر بعد خبریدر مخفی اولمیه که بو مقامده مذکور اولان اقنی لفظی افعل صفة در مع هذا لون وعیبدن غیریده مستعملدر معلوم

کأنه توهمه بعضهم

معلوم اولدیکه بو وجه اوزره استعمالی جائز ایمش له نور یعلوه ضمیرلر عرنینه راجعدر رسول اکرمه راجع دکلدر زیرا ما قبلنده وما بعدنده ذکر اولنان صفتلر انفک صفتی ایکن رسول اکرمک صفتی انف منیفک صفتلری ما بیننه توسیط چندان طبعه ملایم دکلدر معنی بودرکه رسول اکرمک انف شریفلری ایچون بر نور وار ایدی که انفه عالی اولمش ایدی حاصل بورنک اوزرنده بر نور وار ایدی که اول سببی ایله یحسبه ضمیر منصوب رسول اکرمه راجعدر وجمله عرنیندن حال یا مستأنفه در یحسب سین مهمله نک کسری وفتحی ایله نظن معناسنه در من لم یتأمله یعنی لم یتأمل فی رسول الله یا خود فی انفه یا خود فی وجهه تقدیرنده در وجمله موصول وصله یحسب نک فاعلیدر اشمّ همزه نک وشینک فتحلری ومیمک تشدیدیله شممدن ماخوذ درکه قصبهٔ انف بلند واعلاسی هموار واوجی پست والحق اولمقدن عبارتدر مهذبده دیدی که الاشم بلند بینی وترکیده اشمّه بورناز دیرلر واشم یحسب نک مفعول ثانیسیدر حاصل معنی بودرکه رسول اکرمک انفی اقنی والفینک اوزرنده بر نور متلألأ وار ایدی که نور مزبور کما هو حقه نظر وتأمله مانع اولمغله جمله اولی دن نظر ایدن کمسنه رسول اکرمی اشم ظن ایدر ایدی امعان نظر وتحدیق بصردن صکره اشم اولمدیغی قرینه عارف اولور ایدی کث اللحیة کث کافک فتحی وثاء مثلثه نک تشدیدی ایله صفت مشبهه در وغلیظ معناسنه کثاثتدن ماخوذدر غلظ معناسنه جمعی کث کلور کافک ضمی ایله وبر روایتده کثیف اللحیة وروایت اخریده عظیم اللحیة واقع اولمشدر پس ابن حجرک کث اللحیة تفسیرنده غیر دقیقها ولا طویلها دیدیکی اولا روایته مخالفدر زیرا روایتده طولدن سکوت عنه در وثانیا درایته مخالفدر زیرا لحیه عظیم اولوب طویل اولمق عرفا مستحسن دکلدر اگرچه طول مفرط دخی ممدوح دکلدر سهل الخدین سهل هموار یعنی دوز وخد رخ یعنی یوز معناسنه در یعنی رسول اکرمک مبارک رخلری هموار ایدی وینا قلری مرتفع ویومری دکل ایدی ضلیع الفم ضلیع الفم

ضلاعتدن ماخوذدر قوة معناسنه ضلیع الفم دهانی عظیم وواسع اولان
کمسنیه اطلاق اولنور عند العرب سعة فم ممدوح وصغر فم مذمومدر صاحب
فایق دیدیکه ضلیع اصلنده ضلعلری عظیم ووافر اولوب ایکی یانلری وسیع
اولان شیئه اطلاق اولنور ایدی صکره مطلقا عظیم اولان شیئه اطلاق
اولندی بعض شراح دیدیلرکه ضلیع الفم تعبیرنده رسول اکرمک قوة فصاحة
وسعة بلاغتنه ایما واردر مفلج الاسنان مفلج میمک ضمی وفا ولام مشدده نک
فتحیله تفعیل بابندن اسم مفعولدر وتفلجدن مأخوذدر جوهری دیدیکه
مفلج الاسنان منفرج الاسنان یعنی دشلری سیرک معناسنه در وارباب
لغة مابیننده مشهور اولان بودرکه فلج فا ولامک فتحیله فرجة ما بین
الثنایا یعنی اوک دشلر مابیننده فرجه وسیرک اولمق معناسنه در ان شاء
الله تعالی آخر بابده ذکر اولنورکه رسول اکرم حقنده ابن عباسدن مرویدر
که کان افلج الثنیتین پس بو مقامده واقع اولان لفظ مفلج معناسنک
جزئی اولان انفراج مطلقده استعمال واسناندن دخی مطلقا اسنان
مراد اولنمیوب بلکه ثنایا مراد اولنمق لازمدر تاکه قول مشهور مذکوره
منافی وابن ابی هاله حدیثی ابن عباس حدیثنه مناقض اولمیه بعضیلر تناقض
مزبوری شو وجهله دفع ایتدیلرکه بو مقامده واقع اولان مفلج جمله اسنانه
نسبت اولندیغی تغلیبه بناءدرکه مفلج اولان فی الواقع ابن عباس دیدیکی
کبی رسول اکرمک فقط ثنایاسی ایدی لکن سائر اسنانه تغلیب ایدوب
ابن ابی هاله مفلج الاسنان دیدی یاخود فی الواقع جمیع اسنانی مفلج
ایدی لکن ثنایاده واقع اولان فرجه سائر اسنانک فرجه لرینه نسبته
بغایة ظاهر وزائد اولمغله ابن عباس ثنایاده اولان فرجه یی تخصیص
وابن ابی هاله جمیع اسنانده اولان فرجه لری بیان ایتدی یاخود هر راوی
مطلع اولدیغی مرتبه یی روایت ایتدی ابن عباس چندان اهتمام
ایتممکله فقط ثنایا فرجه سنی عارف اولوب اطلاعی مقداری و ابن
ابی هاله رسول اکرمک اوصاف وشمایلنه تقیید تام ایدوب جمیع

مطلق مقیده حمل اولنمق
قاعده مطرده اولدیغنه
بناءً
منه

جمیع اسنانک فرجه لرینه واقف اولوب وقوفی اوزره روایت ایلدی
والعلم عند الله ودخی معلوم اوله که لعن الله المتفلجات للحسن حدیث
شریفنده واقع اولان تفلجدن مراد تفلج تکلفیدر تفلج جبلی دکلدر یعنی مراد
کندولرین تحسین ایچون دندانلرنده فرجه احداث ایلین نسالی حضرت
الله رحمتندن ابعاد ایلسون یا ایلدی دیمکدر ودخی معلوم اوله که بر
روایتده افلج الاسنان وبر روایتده اشنب مفلج الاسنان واقع
اولدی شنب شین معجمه نک فتحی ونونک سکونی بعده باء موحده ایله صاحب
فایق بیان ایتدیکی اوزره دقة الاسنان وماؤها وبریقها یعنی دندانلرک
اینجه وآبدار وبراق اولمه سندن عبارتدر وآبدار اولان اناره رمانته
شنباء دیرلر وقاضی عیاض کتاب شفاده الشنب رونق الاسنان
وماؤها دیدی وبر روایتده باء موحده ایله مبلج الثنایا وابن عساکر روایتنده
براق الثنایا واقع اولدی صرصری نونیه سنده دیدیکه ~ افتی بلوح
النور من عرنینه ۞ حلو المباسم اشنب الاسنان ۞ یفتر عن مثل
الاقاحی ضمها ۞ شفتان کالیاقوت مشرقتان ۞ دقیق المسربه مسربه
میمک وسین مهمله نک سکونی وراء مهمله نک ضمی بعده باء موحده ایله
یعنی لبه وسره یعنی بوغازک چوقوری وکوبک مابیننده ممتد اولان اینجه
قیل درمسربه معناسنده دقة اخذ اولنمغله دقیق لفظنی ذکر ایتمک مبالغه
یاخود تجریده مبنیدر مسربه راء مهمله نک فتحی ایله مرعی معناسنه
جمعی مسارب کلور کان نونک تشدیدیله در عنقه عین مهمله نک ونونک
ضمه لریله ونونک سکونیله دخی لغة فصیحه درکه فارسیده کردن وترکیده
بویون دیرلر تذکیر وتأنیثی جائزدر جید دمیة جید جیمک کسری ایله
عنق معناسنه درعنق دمیة دیمدی تکرار لفظندن احترازا یا تفنن
معنویه رعایةً دمیه دال مهمله نک ضمی ومیمک سکونی ویاء مثناة تحتیه نک
فتحیله صاحب فایق کلامندن فهم اولندیغی اوزره مطلقا تصویر اولنان
صورتدر بعضیلر دیدیلرکه دمیه اصلنده شول صورة منقوشه درکه آنده

قان كبی قرمزی لون اوله وبعضیلر دیدیلر كه دُمیه عاجدن یعنی استخوان
فیلدن وغیریدن یاپیلدقلری صورتدر وجمعی دُمی كلور وبومقامده
دُمیه‌دن مراد مطلقا صورتدر ومعلوم اوله كه مصوّرلر تصویر ایتدكلری
صورتده واعضاسنده كلّی اهتمام وحسن بهاسنه صرف قدرت ایدرلر
و وصّافلر ومدّاحلر برشیئی یا اعضاسندن برعضوی حسن بلیغ ایله
توصیف وجمال اتمّ ایله تعریف مراد ایتسه‌لر اول شیئی صورهٔ مصورهٔ
یا اعضاسندن برعضوی صورت اعضاسندن برعضوه تشبیه ایدوب
كمال حسن بیان وجمال كاملین تفهیم ایدرلر بومقامده دخی رسول اكرمك
عنق شریفلرین جید دمیه‌یه تشبیه‌دن مقصود عنق مباركلرینك بغایت
اعتدال ونهایت حسن وجمال اوزره اولدیغن بیاندر **فی صفاء الفضة** محلّنك
رفعیله جید دمیه‌نك صفتی یاخود كانك خبر بعد خبریدر وجرّ ایله دمیه‌نك
صفتی اولمق محتملدر معلوم اوله كه رسول اكرمك عنق مباركلری یرتو
آفتابه ملاقی اولان مواضعدن ایكن فضه كبی برّاق وابیض اولنیجق
سائر تحت الثیاب اولوب حرارت خورشیددن متأثر اولمین اعضای
شریفه‌لری بالطریق الاولی زیاده ابیض وبغایت برّاق وصاف اولدیغی
متعیّن اولور وبودقیقه‌یی اشعار ایچون اكثریا بلغای عرب عنقی بیاض
وبریق ایله توصیف ایدرلر **معتدل الخلق** ؛ نصب ایله اول كلامده واقع
كانك خبر بعد خبریدر یاخود مقدّر كانك خبری ورفعله مبتدای محذوفك
خبریدر هو معتدل تقدیرنده اولمق ممكندر وخلق خای معجمه‌نك فتحیله والف
لام استغراق ایچوندر یعنی رسول اكرمك جمیع اعضاسی متناسب وجمله
اجزاسی متناسق ایدی حنفی دیدیكه ظاهر اولان بودر كه معتدل الخلق
كلامی ماقبلنه نسبتهٔ اجمال بعد التفصیل ومابعدنه نسبتهٔ اجمال قبل التفصیلدر
ابن حجر كلامندن خای معجمه‌نك ضمّیله اولمق فهم اولنور زیرا معتدل الخلق
عبارتنی حق سبحانه وتعالی رسول اكرمی جمیع اوصاف ذاتیه‌سنده
معتدل خلق ایتدی زیرا خلقنی وشریعتنی وامّتنی افراط وتفریط غائله

لرندن حفظ وحمایت ایلدی دیو بیان ایتدی **بادن متماسك**
حنفی دیدیكه بومقامه كلنجه بزم روایتمز نصب ایله وبومقامدن آخر
حدیثه وارنجه رفعله در یس هو بادن متماسك تقدیرنده مبتدای محذوفك
خبریدر وجمله‌سی جملهٔ مستقله یاخود كانك خبر بعد خبری اولور میرك دخی
اصول نسخه‌لرندن رفعله روایت وجمله‌سی وجهین مذكورین اوزره
اولمه‌سین بیان ایتدكدنصكره بعضیلردن بشو وجهله نقل ایتدیكه مقتضای
سیاق اوزره بادن متماسك نصب ایله قراءة اولنوب وقراءهٔ مذكورهٔ
رسم خطك مساعده‌سی اولمغله متقدمین كتابلرنده الفاظ منصوبه‌ده حركهٔ
نصب ایله الفدن اكتفا ایتمك رسملری وعادتلری اولدیغی منوال اوزره
بادنٌ متماسكٌ لفظلرنده دخی حركهٔ نصب ایله الفدن اكتفا اولندی
دیدیلر وجامع الاصولده شمائل ترمذیدن نقل ایدوب الفی اثباتله بادنًا
متماسكًا دیدیكی كذلك فائقده وشفای قاضی عیاضده دخی الف ایله
واقع اولدیغی وجه مذكور اوزره منصوب وكانك خبر بعد خبری اولمه‌لرین
تأیید ایدر ودخی معلوم اوله كه لفظ بادن اسم فاعل ونصر بابندن بدن
بیدن بدنًا وبدانةً یاخود حسُن بابندن بدن یبدن بدانةً دندر
كه بدانة ضخامت معناسنه وبادن ضخم معناسنه دركه فارسیده
بزرك وتركیده بیوك دیرلر وضخامت كاه اعضا بیوك اولمقدن
وكاه سِمَن وفربه لكدن اولور ورسول اكرم سِمَن ایله وصف اولنمدیغندن
بعض شرّاح دیدیلر كه بادن اعضاسی بیوك معناسنه در ومتماسك
اول كمسنه در كه بعض اعضاسی امساك ایدوب طوتمش كویا حدّ اعتدالدن
اخراج ایتمش پس بادن لفظنی متماسك لفظی ایله توصیف رسول
اكرمك اعضاسی بیوك اولدیغی سمینز وسمین اولدقلری ایچون
اولمیوب واعضالرینك ضخامتی اعتدالرینه مانع اولمدیغین اشعار
ایچوندر وبعضیلر دیدیلر كه بادندن اراده قلنان ضخامت سِمَن
وسمینزلكدن اولان ضخامتدر ومتماسك مكتنز اللحم یعنی اتی صیقی

اولوب مسترخی اولمین کسنه درلیس بو وجه اوزره بادن دن سمین وسمور
مراد اولور قاضی عیاض بادن لفظنی کثیر اللحم ایله تفسیر ایتدیکی بو معنایی
تأیید ایدر ومتماسک ایله توصیف عند العرب مذموم وکریه المنظر اولان
مسترخی وسولیک اولمه سین نفی ایچوندر ومقصود رسول اکرمک سمن
ونحافت یعنی سموز وآرق مابینینده اولدقلرین بیاندر ودخی معلوم اوله
که معتدل الخلق کلامندن صکره بادن متماسک کلامی تخصیص بعد التعمیم
یاخود تذییل وتتمیم قبیلندندر **سواء البطن والصدر** میرک اصل سماعنده
واکثر نسخ مصححه ده سواءٌ رفع وتنوین ایله والبطن والصدر دخی رفعله
والف لام مضاف الیه دن عوض سواء لبطنه وصدره تقدیرنده دردیدی
پس بو تصحیح وضبط اوزره سواء مقدم خبر والبطن والصدر مؤخر
مبتداء اولوب هما متساویان تأویلنده جمله سی بادن نک صفتی اولور
که الف لام موصوفه عائد دن عوض اولور یاخود مبتداء محذوفه خبر
اولور هو سواء البطن تقدیرنده التمیمی منوال بدر هم قبیلندن اوله
عصام سواء لفظنک بلا تنوین البطن لفظنه مضاف اولمه سین ترجیح
ایتدی وفائق روایتی دخی بلا تنوین واقع اولدی بو وجه اوزره هو سواء
تقدیرنده اولور ولفظ سواء قاموسده سینک فتحیله وکسریله دردیدی
یعنی رسول اکرمک بطن وصدری هموار ایدی احدهما مرتفع واخر منخفض
دکل ایدی صاحب نهایه دیدیکه غمینک وسطنه سواء اطلاق اولنور
زیرا وسط اولان موضع ایله اطرافی مابینینده اولان مسافه متساویه در
صاحب فائق سواء اصلنده استوا معناسنه اسم در سائر مصادر ایله
وصف واقع اولدیغی کبی سواء ایله دخی وصف واقع اولدی بو مقامده
مستو معناسنه البطن لفظنه مضافدر وآنده مبتدایه راجع ضمیر واردر
معناسی بودر که رسول اکرمک بطن وصدرندن هر بری آخره مساوی
ایدی یعنی بطنی وصدری اوزرینه وصدری بطنی اوزرینه زائد دکل
دیدی وبطنی منخفض اولمغله صدرینه مساوی وصدری عریض اولمغله بطننه

بطننه مساوی دیمک اولورلیس بو وجه اوزره **عریض الصدر** قولی ماقبلنی مؤکد
کبی اولور عریض الصدر اولمق رجالده ممدوح درصرصری دیدیکه ؎ والبطن منه
لم تعبه نخلة؛ هو فی الجمال وصدره ستان **بعید مابین المنکبین ضخم
الکرادیس** معنالری مرور ایتدی **انور المتجرد** متجرد رانک فتحیله تفعل بابندن
اسم مفعولدر بعض نسخه ده مجرد تفعیل بابندن اسم مفعول اولمق اوزره
واقع اولدی متجرد ثوبلی صویولان بدندن عبارتدر وتجرید اثوابدن صویمق
معناسنه در متجرد ومعری بر معنایه در لسان ترکیده صویقونی کوزل دیجک
یرده عرب حسن العریة والمعری وحسن المتجرد والجردة والمجرد دیرلر یعنی
رسول اکرمک تحت الثیاب اولان اعضای لطیفه سی ثیابدن مکشوف اولدقده
غایت مستنیر وبراق ایدی بعضیلر اسم تفضیل مفرد معرفه یه مضاف اولمق
جائز اولمدیغنه بناءً لفظ انور نیّر معناسنه در نظم کریمده وهو اهون
علیه هیّن علیه معناسنه اولدیغی کبی دیدی ونیّر ابیض وبراق ونورانی
دیمکدر صاحب نهایه نک ای ما جرد عنه الثیاب من جسده وکشف یرید
انه کان مشرق الجسد دیدیکی بو معنایی تأیید ایدر وحنفی نک انور لفظی
اسم تفضیل معناسندن اخراج اولنمیوب رسول اکرمک جمیع اعضاسی
نورانی وتحت الثیاب اولان اعضاسی سائر اعضاسنه نسبت ایله زیاده
نورانی ایدی دیمک اولی در دیدیکی فنعم المعنی لکن قاعده مذکوره یه مخالف
اولور ودخی حنفی دیدیکه متجرد رانک کسریله تفعل بابندن اسم فاعل
رانک فتحیله اسم مکان اولمق اوزره روایت اولندی رسول اکرمک
ثوبندن عاری اولیجی اعضاسی وثوبدن عاری اوله جق موضعی انور
ایدی معنالری متقاربدر **موصول مابین اللبة والسرة** موصول لفظنک
مابعدنه اضافتی صفتک معمولنه اضافتی قبیلندندر وکلمهٔ ما موصول اولمق
وموصوف اولمق جائزدر لبّه لامک فتحی وباء موحده نک فتح وتشدیدیله
موضع قلاده ده سینه نک فوقنده واقع اولان نقره یعنی چوقوردر جمعی
لباب کلور **بشعر** موصول لفظنه متعلقدر یعنی رسول اکرمک لبه وسره سی

نحیفا بنا شتنک ضمنی وحکمتی کونی
البطن معناسنه در
ایله غلظتیم

انتشر فی المعنی علی ترتیب اللف
فی اللفظ فلا تغفل

مابینی شعر ایله اولشمش ایدی **یجری** یعنی اول منوال اوزره که شعر ممتد اولور
کالخط دقّتده وطولده خط کبی بعض روایاتده کالخیط واقع اولدی اولده بر
برشعری حرف وجملهٔ مجموعی حروفدن ترکب ایدن خطه تشبیه ملاحظه‌سی اولمغله
ثانیدن ابلغ واولیدر بو مقامده توصیف اولنان شعر سابقا علی رضی الله
عنه حدیثنده واقع اولان دقیق المسربه کلامنک معناسیدر **عاری الثدیین**
والبطن ثدی ثاء مثلثه‌نک فتحی ودال مهمله‌نک سکونیله فارسیده پستان
وترکیده ممه دیرلر تذکیر وتانیثی جائزدر ورجل وامراءده استعمال اولنور عمر
العوضی شفاء قاضی عیاض شرحنده دیدیکی عاری الثندوتین دخی روایت
اولندی که رجل ایچون ثندوه ومراءة ایچون ثدی استعمال اولنور ثعلبدن
نقل اولندیکه ثاء مثلثه‌نک ضمیله قراءت اولنور ایسه ثندؤ مهموزا وفتحله
قراءت اولنور ایسه ثندوه بلا همز مستعملدر **مما سوی ذلک** من عاری
لفظنه متعلقدر حنفی دیدیکه ذلک خط کبی جاری اولان شعره یاخود
مابین اللبه والسره که موضع مسربه‌در اکا اشارتدر یعنی رسول اکرمک
ثدیلرنده وبطننده مسربه‌دن غیری شعر یوق ایدی بعضیلر دیدیلرکه عاری
الثدیین دن مراد ثدیلرنده لحم یوق وسائر بدنی ایله برابر وهموار ایدی
دیمکدر میرک دیدیکه بو وجه اوزره والبطن مما سوی ذلک کلامی معطل اولمق
لازم کلور وابن سعددن مروی اولان له شعر من لبته الی سرته یجری کالقضیب
لیس فی بطنه ولا صدره شعر غیره حدیثی معنای مقصودی کما هو حقه افاده ایدر
اشعر الذراعین ذراع ذال معجمه‌نک کسریله مرفقدن اصابعه وارنجه قول
تعبیر اولنان عضودر **والمنکبین** منکب میمک فتحی ونونک سکونی وکافک کسریله
بازو وکورک کموکلری جمع اولنان موضع که فارسیده دوش وترکیده اوموز
دیرلر **واعالی الصدر** اعالی اعلانک جمعیدر فوق معناسنه واشعر افعل صفه‌در
احمر کبی افعل تفضیل دکلدر واجردک ضدیدر مآموسده اشعر شعری کثیر اولان
وطویل اولان کمسنه‌در دیدی یعنی رسول اکرمک ذراعلرنده ومنکبلرنده
وصدرینک اعلارنده شعر کثیر ایدی **طویل الزندین** زند زاء معجمه‌نک فتحی ونونک

وسکونی بعده دال مهمله ایله درزندان اول ایکی استخواندرکه کف
دسته قریب که بری اصل ابهامه وبری اصل خنصره ملاصقدرکه اوله
کوع وثانیه کاغ وکرسوغ دیرلر صاحب مغرب دیدیکه زندان بیلک
طرفلریدر **رحب الراحة** رحب راء مهمله‌نک فتحی وحانک سکونی بعده باء
موحده ایله واسع معناسنه راء مهمله‌نک ضمیله وسعة معناسنه‌در راحه
کف دست یعنی ال ایاسی دیمکدر عند العرب وسعة کف علامات سخادن
اولمغله ممدوح وضیق کف علامات بخلدن اولمغله مذموم‌در یعنی رسول
اکرمک کف پر کفایتی بغایة فراخ وواسع ایدی بعضیلر دیدیلرکه راحه‌دن
مراد علی طریق الکنایه عطادر ورحب الراحة کثیر العطا معناسنه‌در وبعضیلر
دیدیلرکه رحب الراحة واسع القوة معناسنه‌در ابو عون روایتنده قلدوا
امورکم رحب الذراع حدیثی بو معنایی مؤیددرکه کنایةً واسع القوة عند
الشدائد دیمکدر میرک دیدیکه معنیین اخیرین بغایة لطیف وحسندر لکن
مقامه مناسب دکلدر زیرا مقام رسول اکرمک صفات صوریه‌سی بیان
صددنده‌در لکن معنای کنائی معنای حقیقی ارادهسنه مانع اولمغله بونلر
دخی اعتبار اولنمقده باس یوقدر **شثن الکفین والقدمین** بیانی مرور
ایتدی **سائل الاطراف** سائل عین مهمله‌نک فتحی بعده الف بعده همزهٔ مکسوره
ایله بعده لام ایله ممتد وطویل معناسنه‌در سالت الغرة فی جبهة الخیل دیرلر اکر
فرسک جبهه‌سنده اولان اوزون واقع اولسه اطرافدن مراد اصابعدر
قاضی عیاض شفاده سائل الاطراف طویل الاصابع ایله تفسیر ایتدی یعنی
رسول اکرمک مبارک پرمقلری طویل ایدی وبعضیلر علی وجه الاعتدال بدیکی
طویل واصبعلری مرتفع معناسنه‌در دیدیلر وبعضیلر سائن لامدن بدل نون
ایله روایت ایتدیلرکه سائل معناسنه‌در جبریل وجبرین کبی سیوطی مختصر نهایه‌ده
سائل الاطراف وبالنون ممتد الاصابع دیدی **اوقال شائل الاطراف**
کلمهٔ اوراویدن شکی افاده ایدر یعنی ابن ابی هاله یاخود حسن بو حدیثی تکلم
ایتدکده سائل الاطراف می دیدی یوخسه شائل الاطراف می دیدی کرکی کبی

مرتفع منقبض تقابلی در

متعين اولمدي وشين معجمه ايله شائل لفظنك معناسي ارتفاع الاصابع وطويل
اليدين معناسنه راجع اولور شالت الميزان ديرلر ترازونك بر كفه سي مرتفع
اولسه وبعض روايتده شثن الكفين والقدمين عبارتندن صكره وسائر
الاطراف لفظي واقع اولدي وقاضي عياض شفاده ابن الانباريدن وسائر
الاطراف روايتين نقل ايدوب بو روايته رسول اكرمك فخامت جوارحنه اشارتدر
ديدي وحنفي شمائل نسخه لرنده وسائر الاطراف عبارتي موجود اولديغي صورتده
واو عاطفه ايله قدمين اوزرينه معطوف وسائر سؤردن مأخوذ در باقي
معناسنه حاصل معني رسول اكرمك كفيني وقدميني وباقي اطرافي شثن وغليظ
ايدي ديمكدر ديدي خمصان الاخمصين اخمصين اخمص لفظنك تثنيه سيدر
وهروي غريبنده ديديكه اخمص قدمدن بر موضعدر كه زمينه باصدقده
اول موضع زمينه طوقنماز وخمصان اول قدمدر كه انك اخمصي ارضدن
زياده مرتفع اولوب ارضه قطعا ملاصق اولميه خمص خمصه ضامر واينجه
اولمق معناسني مستلزم اولمغله موضع مذكوردخي قدمه دخول ايدوب ضامر لق
واينجه لك كلديكي اچون اخمص تسميه اولندي رجل خمصان وامرأة
خمصانة ديرلر ضامر البطن يعني قارني مرتفع اولميوب كوچك اولسه قاموسده
خمصان بالضم والتحريك ديوب عمر الوضي بو كلامي يعني خانك ضمي وميمك
سكونيله خمصان ديو تفسير ايتدي مخفي اولميه كه ابن اثير خمصان لفظنده
مبالغه اعتبار ايتديكي لفظ خمصان مبالغه صيغه سي اولدغيچون دكلدر بلكه
مبالغه خمصانك اخمصينه اضافتندن استفاده اولنور يعني رسول اكرمك
قدملرين زمينه وضع ايتدكده اسفل قدملرنده اولان موضع معهود زمينه
زياده بعيد اولوب طوقنماز ايدي صاحب نهايه ديديكه اخمص خصوصنده
ابن الاعرابيدن سؤال ايتديلر ديديكه اسفل قدم زميندن زياده مرتفع
اولوب ارضه قطعا ملاصق اولمسه ياخود اسفل قدم نهايته هموار اولوب
جمله سي ارضه ملاصق اولورسه بغايته مذموم در واكر اسفل قدم قسمين مذكورين
مابينده متوسط اولور ايسه زياده ممدوح در امدي رسول اكرمك قدم منيفه

لري وصفنه انسب اولان معنا بودر كه اخمص شريفلري معتدل الخمص در
يعني قدملرينك اسفلي نه زميندن زياده مرتفع ونه غايته مستوي اولمغله زمينه
ملاصق ايدي وصاحب فائق خمصان الاخمصين تفسيرنده رسول اكرمك
قدملرينك اسفلي زميندن مرتفع ايدي وارتح دكل ايدي ديديكي معناي اخري
مؤيد در ارتح همزه نك وراءنك فتحه لريله وحاء مهمله نك تشديديله اسفل
قدمي مستوي وهموار اولمغله ارضه ملاصق اولان كمسنه يه اطلاق اولنور ودخي
معلوم اوله كه قاضي عياض شفاده ابو هريره دن روايت ايتديكي اذا وطئ بقدمه
وطئ بكلها وليس له اخمص حديثي رسول اكرمك اخمص اولمه سيني نفي وبو مقامده
واقع اولان ابن ابي هاله حديثي اخمص اولمه سيني اثبات ايتمكله حديثين
مذكورين مابينده تعارض كلي اولديغي ظاهر در وقاضي عياض ابو هريره
حديثني ترجيح سياقنده مسيح القدمين كلامنه ابو هريره حديثي مناسبدر
زيرا مسيح القدمين اخمص دكل ديمكدر حتي عيسي بن مريمه مسيح تسميه اولنديغي
اخمص اولمديغيچوندر ديديلر ديديكي چندان مقبول ومستحسن دكلدر زيرا مسيح
القدمين كلامني روايت ايدن راوي خمصان الاخمصين كلامندن
صكره ذكر ايتمشدر اكر مسيح القدمين كلامنك معناسي قاضي عياض ديديكي
كبي اولسه راوينك كلاميني مابينده تعارض اولور ايدي پس معلوم اولدي
كه مسيح القدمين كلامندن مقصود عنقريب بيان اولنديغي اوزره
معناي آخر ومخفي دكلدر كه ابن ابي هاله حديثي وابو هريره حديثي مابينده
اولان تعارض صاحب نهايه نك ابن الاعرابيدن نقل ايتديكي معنا ايله
بالكليه مندفع اولور يعني رسول اكرمك اخمص واسفل قدمي بغايته اعتدال اوزره
ايدي پس ابن ابي هاله نك اثبات ايتديكي خمص خمص يسير وابو هريره نك
نفي ايتديكي خمص خمص كثير اولمغله تعارض مذكور مرتفع اولور ميرك ديدي كه
حديثين مذكورين مابينني جمع وتوفيقده غايته ممكن توجيه بودر لكن
ابو هريره حديثي من حيث الاسناد ابن ابي هاله حديثندن ارجح واقوادر
زيرا ابو هريره حديثين يعقوب بن سفيان وبزاز وبنجه ثقه اسانيد

قوی ایله تخریج ایتدیلر اما ابن ابی هاله نک حدیث مذکورینک اسنادی ضعفدن
خالی دکلدر زیرا جمیع بن عمیر ضعیف اولدیغی ترجمه سنده مرور ایتدی و اسنادنده
ایکی مجهول الحال کمسنه لر وار در والله اعلم مسیح القدمین مسیح فعیل
بمعنی مفعولدر ممسوح معناسنه ارض مسحاء دیرلر انده نبات اولمسه کویا
مسح اولنوب سلنمک ایله هموار اولمش یعنی رسول اکرمک مبارک قدملرینک
ظاهری بغایة هموار ایدی و هرکز اوزرلرنده وسخ و انشقاق و انکسار دن
اثر یوق ایدی ینبو عنهما الماء جمله سی ماقبلنی توکید و زیاده مسیح اولدقلرینی
بیان ایچون مسوقدر ینبو نبودن ماخوذدر تباعد و اوزاقلق معناسنه
صاحب فایق دیدیکه رسول اکرمک قدملرینک ظاهری بغایة مستوی و هموار
اولمغله اوزرلرینه صو دوکولسه سرعتله آقار و کچوب کیدر ایدی و ابو
موسی مدینی نک ظهر قدملری زیاده مستوی اولوب و خشونتی اولمغله
اوزرلرنده صو دورماز و هر جانبه روان اولوردی دیدیکی بو معنی
تحقیق ایچوندر شیخ جزری مسیح القدمین مبارک قدملری قلیل اللحم
و ایاقلرینک التی خفیف دیمکدر دیدی برهان الحلبی مسیح القدمین
قدملرینک جرمی هموار اولمق معناسنه ظن ایتمکله خمصان الاخمصین
کلامی و مسیح القدمین کلامی مابینده تنافی توهم ایتدی خفی دکلدر
که وجه مشروح اوزره معنالری ملاحظه اولنسه بعنایة الله تعالی تعارضه
مجال و تنافی یه احتمال اولمز و بدرتا ذفی شرح منظومه صرصری ده
ممسوح الظاهر و خمصان الباطن دیدیکی فهم مقامده کافی و افاده
مرامده وافیدر اذا زال فاعل ضمیری رسول اکرمه راجعدر قدم مؤنث
سماعی اولمغله اکه رجوعی جائز دکلدر و اکر اذا زال قدمه تقدیرنده
اولنسه مستبعد دکلدر زال قلعاً قلع قافک فتحی و لامک سکونیله در یعنی
رسول اکرم مکانندن قالقوب ذاهب اولدیغی وقتده قدملرینی
زمیندن رفع قوی و تباعد خطوات ایله رفع ایدر ایدی شیوه ارباب
خیلا و عادة نسا اوزره قدملرین زمینه سوریوب خطوات متقاربه ایله

ایله رفتار ایتمز ایدی صاحب نهایه دیدیکه قلعاً قافک فتحی و لامک
سکونیله کذلک قافک ضمیله دخی روایت اولندی روایت اولی ده
اسم فاعل معناسنه مصدر اولور زال قالعاً رجله من الارض تقدیرنده
و روایة ثانیه اوزره مصدر یاخود اسم اولور فتح معناسنه هروی
دیدیکه بن ابن الانباری نک غریب حدیثنده کذلک ازهری خطیله دخی
قلعاً قافک فتحی و لامک کسریله قراءت ایتدم که من حیث المعنی وصف
مشی رسول اکرمده واقع اولان کانما ینحط من صبب کلامنه قریبدر
زیرا صبب دن انحدار و ارضدن قلع متقاربدر حاصلی رسول اکرم
حین مشینده تثبت و وقار و تمکن اوزره اولوب نسق واحده رشک
انداز درون طوبی اولان قد رعنا خراملری رفتار ایلدکده مانند جویبار
بهشت دوان اولوب جنبش پای فلک پیمالرنده نه ظن استعجال و نه
وهم استعمال اولنور ایدی قرآن عظیم و فرقان کریمده واقع اولان
و اقصد فی مشیک فرمان واجب الاذعان دخی خیر الامور اوسطها
مخواسی اوزره مشیه معهوده ایله مشی ایتمکیچون وارد اولمش فرمان قضا
جریاندر قلعا قالعا معناسنه حال یاخود زوال قلع تقدیرنده مفعول
مطلقدر حنفی دیدیکه قلعاً لفظنک صله سی حذف اولندی تاکه ذهن
قلعاً من الارض و قلع رجل من رجل آخر معنالرینه ذاهب اولسون ایچون
یخطو تکفیا خطودن ماخوذدر یغزو وزننده مشی معناسنده در تکفیا
فاء مشدده نک کسری بعده یا ایله در بعض نسخه ده تکفؤا فانک ضمی
بعده همزه ایله واقع اولدی و تحقیقی مرور ایتدی و یخطو جمله سی من
حیث المعنی اذا زال زال قلعاً مضمونی مؤکددر یعنی رسول اکرم
مشی ایلدکلرنده مطلوب اولان سمته توجه ایدوب یمین و شمالرینه
میل ایتمزلر ایدی و یمشی تفنن فی العبارة قبیلندندر هونا هونک
سکینة و وقار و تثبت معناسنه در حنفی دیدیکه هونا لفظی یمشی
لفظنک مفعول مطلقیدر یمشی مشی هون تقدیرنده ضربت سوطا

كبي وابن حجر مشيا هونا تقديرنده مصدر محذوفك صفتي ياخود هينا
معناسنه حالدر ديدي يعني رسول اكرم تؤده وسكون ووقار اوزره
مشي ايدر ايدي وقدملرين زمينه ضرب ايتميوب وكفشلرينك صداسي
اولمديغي حالده زيرا بو وجه ايله روش عادة متكبرين وشيوهٔ متبخترين در
حتى ابن عباس وعباد الرحمن الذين يمشون على الارض هونا آيت
كريمه سنده واقع اولان هون لفظني بالطاعة والعفاف والتواضع
ايله تفسير ايتدي ذريع المشية ذريع ذال معجمه وراء وعين مهملتين
ايله عليم وزننده سريع المشي وواسع الخطوه معناسنه در فرس ذريع
ديرلر ذراعلري مابينده خطوه سي واسع اولسه چاربردي ديديكه مشيه
ميمك كسري ايله نوع ايچوندر صاحبنك معتاد اولديغي مشي ديمكدر
يعني رسول اكرمك مشيي سريع وخطواتي وسيع ايدي شو وجهله مشي
سريع ايدي كه كويا زمين زير پايلرنده طي اولور ايدي مع هذا رفق
وتثبت اوزره ايدي عجله ايله دكل ايدي مخفي اولميه كه يمشي هونا رسول
اكرمك كيفيت مشيلرينك بياني اتماممدن اولوب يخطو اوزرينه
معطوفدر ذريع المشية كاننك خبر بعد خبريدر ميرك ديديكه اذا زال
قلعا كلامي رسول اكرم قدملرين زميندن رفع ايتمه لرينك كيفيتنه
ويمشي هونا كلامي قدملرين وضع ايتمه لرينك كيفيتنه وذريع المشية
حال مشيلرنده واسع الخطوات اولدقلرينه اشارة در ورحالده حين مشيده
وسعة خطوات ووتثناده وقت رفتارده ضيق خطوات ممدوح
اولديغي محتاج بيان دكلدر اذا مشى كانما ينحط من صبب يعني رسول
اكرم شو وجهله سريع المشي ايدي كه كويا مكان بلنددن موضع پستنه
نزول ايدر ايدي وتحقيقي مرور ايتدي معلوم اوله كه اذا مشى لفظي
ذريع المشية تتمه سي ومابعدنه متعلق اولمق دخي محتملدر وعلى كلا
الوجهين ذريع المشيه نك بياني در واذا التفت التفت جميعا جمله سي
شرطيه اولى يعني اذا زال جمله سنه معطوفدر جميعا اكثر اصول مصححه ده

مصححه ده فعيلاً وزننده واقع اولدي بعض روايتده جمعا ضربا وزننده
واقع اولدي يعني رسول اكرم بر شيئه التفات اتدكلرنده ذر ديده
نظر وشيوهٔ متكبرانه ايله التفات ايتميوب جميع بدن وجمله اندام وتن لري
ايله اقبال وتوجه بعده ادبار ايدرلر ايدي بعضيلر ديديلركه يعني كردنلرين
يمين وشماله بوكمزلر ايدي زيرا بو شيوه شيوهٔ ارباب طيش وخفت در
ولايق اصحاب جلالت ومهابه دكلدر خافض الطرف خافض رفعله
هو خافض ونصبله كاننك خبر بعد خبري اولمق دخي محتملدر وخفض
رفعك ضديدر طرف طاء مهمله نك فتحي وراء مهمله نك سكوني بعده فا
ايله عين معناسنه در يعني رسول اكرم بلا حاجة يمين ويسارينه التفات
ايتمز واطراف وجوانبه بلا سبب باقمز ايدي بلكه هميشه عالم غيبه و
امور آخرته مشغول جانب ارضه نظر ايدر ايدي پس نظره الى الارض
اطول من نظره الى السماء جمله سي خافض الطرف جمله سني مفسر اولور
يعني رسول اكرمك سوي زمينه نظري جانب آسمانه نظرندن اكثر ايدي
ياخود سوي زمينه نظري نك زماني جانب آسمانه نظرينك زمانندن اطول
ايدي وممكندر كه رسول اكرمك نهايتده تواضع وزياده خضوع وحضرت
ذي الجلالدن نهايت حياسني بيان ايچون جمله مستقله مسروده اوله
حاصلي رسول اكرم بر كمسنه يه توجه ايتميوب سكوت اتدكلري وقتده ارضه
نظرلري سمايه نظرلرندن چوق ايدي پس ابوداود كه عبد الله بن سلامدن
رسول اكرمك اكثر نظري جانب آسمانه ايدي ديو تخريج ايتديكي حديث
شريفه مناقض اولمز باخصوص جانب آسمانه نظرلري انتظار وحي و
ترقب نزول احكام شرعيه وقتنده اولوب هر كز بر شيئه التفات
ايتمدكلري وقتده زمينه نظرلري آسمانه نظرلرندن چوق ايدي جل
نظره الملاحظة جل جيمك ضمي ولامك تشديديله معظم معناسنه در ملاحظه
مفاعله بابندن لحظدن لامك فتحيله مأخوذدر كه لحاظ ايله نظر ديمكدر
لحظه ولحظ اليه ديرلر كوز قويروغيله نظر ايلسه لحاظ لامك فتحيله چشمك

كوش سمتنه اولان طرفنه ديرلر وحيثمك بورون سمتنه اولان طرفنه
موق وماق ديرلر تركيده كوز بكاري ديدكلري موضعدر ولحاظ لامك
كسريله لاحظته لفظنك مصدريدر كه ملاحظه ورعايت معناسنه در حاصلي
رسول اكرم حضرتلري مخاطبه ومكالمه وقتنده جميعاً التفات ايدوب وسائر
اوقاتده غايت حيالرندن معظم نظرلري كوشهٔ چشم ايله نكاه ايدي لرايدي
وصفلرنده اشد حياءً من العذراء في خدرها وارد اولدي يسوق اصحابه
سوقدن ماخوذدر يعني رسول اكرم اصحابي ايله همراه اولدقده غايت تواضعندن
اصحابي تقديم ايدوب كندو جملهنك آردنده يورولر ايدي وارباب جاه و
جهلا واصحاب تكبر وخيلا كبي آردنجه كمسنه يورومز ايدي وكندوسي راعي و
حامي اولوب صحابهٔ كرامي حفظ وحمايت وضعفاسنه رعايت وفقراسنه
اغاثت واعانت ايچون جملهنك آردنه قالور ايدي دراعي اسناد صحيح ايله
تخريج ايتديكه كندوسي جملهدن صكره يه قالوب ظهرمي ملائكه ايچون ترك
ايدك ديو بيورر ايدي صرصرينك ونهي الصحابة ان يقام له وان
يطري وان يوطأ عقبان بيتنك شرحنده بدر تاذفي ديدي كه انه
عليه السلام لايمكن احدا من المشي خلفه وكان يقول خلوا ظهري للملائكة
وجائزدر كه نظم كريمده والملائكة بعد ذلك ظهيرا معني مذكوره اشارت
اوله وبعض روايتده يقدم اصحابه وبعضنده ينس اصحابه واقع
اولديكه نس دن ماخوذدر كه نون وسين مشدده ايله سوق معناسنه در
ويبدر بدره وبدر اليه ديرلر نصر بابندن سبق معناسنه وبدرت
الشيء بدره بدورا ديرلر اسرعت اليه معناسنه بعض نسخهده يبدو واقع
اولمشدر بداءدن ماخوذدر ابتدا معناسنه من لقي بالسلام جار ومجرور
يبدريه متعلقدر وسلام تسليم معناسنه در زيرا التفعيل بابندن مصدردر
يعني رسول اكرم ملاقي اولديغي كمسنهيه سلام ايله سبقت ايدر ايدي ياخود
سلام ايله اسراع ايدر ايدي حاصلي اول ملاقاتده سلام ويرور
ايدي زيرا بو شيوه عادهٔ متواضعين در بعضيلر سلام ايله ابتدا

كذا في القاموس والفائق

ابتدا اتدكلرينك توجيهنده سلام ايله ابتدا سنت وجواب سلام
فرض اولمغله فرضك ثوابي سنتك ثوابندن اكثر اولمغله رسول اكرم
حضرتلري اجزل ثوابه نائل اولمغه ملاقي اولديغي كمسنهيي كندو نفسلرينه
ترجيح اتدكلرندندر ديدي بعض شراح توجيه مذكوري شو وجهله
تزييف ايتديكه اولا عباداتده ايثار ممدوح دكلدر وثانيا كلام
فربور علماء اعلامك ابتداء سلام اكرچه سنتدر لكن فرضه وسيله
اولمغله ثوابي فرضك ثوابندن اكثر ديدكلري مسئلهدن غفلتدن ناشيدر
بعضيلر ديديلر كه رسول اكرم ملاقي اولديغي كمسنهيه سلام ايله ابتدا
اتديكنك وجهي نفس شريف عالية المرتبه سين ملاقي اولديغي كمسنه
نسبتله هضم ايدوب ارشاداً للامة كندوسين ادون اتخاذ اتدكلرندندر
زيرا سلام خصوصنده قاعدهٔ مقرره بودر كه ايكي مؤمن ملاقي اولدقلرنده
ادني اولان اعلي اولانه سلام ايله ابتدا ايدر ومتلاقيان متساويلر
ايسه هربري سلام ايله ابتدا اتمك لازمدر ودخي معلوم اوله كه ابتداء
سلام ورد سلامك سنيت وفرضيتنده اختلاف كثيره واردر
اصح اقوال بودر كه ابتداء سلام سنت ورد سلام فرض كفايهدر
اكرچه امام ابو يوسف سلم عليه اولان جماعتك هربرينه رد سلام
فرداً فرداً واجبدر ديو نقل اولندي ابو داود وبزاز علي رضي
الله عنهدن تخريج ايتدكلري يجزء عن الجماعة اذا مروا ان يسلم احدهم
ويجزئ عن الجلوس ان يرد احدهم حديثي قول اصحي مؤيددر والله اعلم
الحديث الثامن حدثنا محمد بن المثنى تفعيل بابندن اسم مفعولدر
نسبتي بصري وشهرتي زمن در ثقه اولمغله كتب ستهده حديثي تخريج
اولنمشدر حدثنا محمد بن جعفر كه غندر ديمكله معروفدر ترجمهسي سبقت
ايتدي حدثنا شعبة عن سماك سينك كسري وميمك تخفيفي ايله تابعي
مشهوردر سكسان قدر صحابي يه لاحق اولمشدر ابن حرب سماكك صفتيدر
وسماك ابن الوليددن احترازاچوندر قال قائل سماكدر سمعت

عصام

علي القاري

جابر بن سمرة سین مهملەنك فتحی ومیمك ضمیله در جابر وسمرة صحابیلردر
یقول جملەسی جابردن حالدر كان رسول الله صلی الله علیه وسلم ضلیع
الفم ضلیع واسع معناسنه در فم فانك فتحی ومیمك تخفیف وتشدیدیله لغةدر
یعنی رسول اكرمك مبارك دهانی واسع ایدی ووسعت دهان عند العرب
ممدوحدر وكمال بلاغة وتمام فصاحتدن كنایه اولمق محتملدر اشكل العین
اكثر نسخه ده عین مفرد واقع اولوب جنس مراد اولمشدر وبعض نسخه ده
العینین واقع اولدی یعنی رسول اكرمك دیده لرنده شكله وار ایدی
شكله اولدر كه دیده لرك بیاضنده براز حمرة اوله كه عند العرب بغایة
محمود وحدر وشهله اولدر كه دیده لرك سوادنده براز حمرة اوله صاحب
قاموس دیدیكه اشكل اول دیده در كه بیاضی حمرة ایله مختلط یاخود بیاضی
حمرته مائل اوله وشهله شینك ضمی ایله حدقه ده زرقتدن اقل وحسن در
كه حدقه ده حمرة اوله لكن اول حمرة شكله كبی خطوط اولمیه وسواد
حدقه قلیل اولوب حمرته مائل اوله منهوس العقب جمهور سین مهمله ایله
ضبط ایتدیلر صاحب مجمع البحرین وصاحب نهایه دیدیلر كه مهمله ومعجمه ایله
روایت اولندی كه معنالری متقاربدر نهس اصل لغتده اخذ اللحم باطراف
الاسنان ونهش معجمه ایله اخذ اللحم بالاضراس معناسنه در قلیل
اللحم اولان عقبه منهوس ومنهوش اطلاق اولندیغی اصل معنالرنده
لحمی دندان ایله اخذ وتنقیص معتبر اولدیغیچوندر عقب عین مهمله نك
فتحی وقافك كسری بعده با ایله موخر القدم كه فارسیده پاشنه وتركیده
اوكچه دیرلر یعنی رسول اكرمك اوكچه لرینك اتی آز ایدی قال شعبة مراد
سنده مذكور اولان شعبه در قلت لسماك كه شعبه نك شیخیدر ما ضلیع
الفم یعنی شعبه دیدیكه شیخم سماكه ضلیع الفم عبارتنك معناسندن سؤال
ایتدم قال سماك جواب ویروب دیدیكه عظیم الفم آغزی بویوك
معناسنه در وبعضیلر عظیم الاسنان معناسنه در دیدیلر قلت
شعبه دیر كه سماكه سؤال ایدوب دیدم كه ما اشكل العین بو عبارتك معنا

معناسی نه در قال سماك جواب ویروب دیدیكه طویل شق العین
دیده سنك شقی طویل یعنی چشم خانه سی طویل معناسنه در شق شین
معجمه نك فتحیله در قاضی عیاض كتاب الشفاده دیدیكه سماكك اشكل
العین عبارتنی طویل شق العین ایله تفسیری وهمدر صواب اولان
علما واصحاب غریبك اتفاق ایتدكلری معنادر كه الشكلة حمرة فی
بیاض العین دیو تفسیر ایتدیلر وبیهقینك علی رضی الله عنه دن تخریج
ایتدیكی مشرب العین بحمرة حدیثی بو معنایی مؤیددر قلت ما منهوس
العقب شعبه دیر كه سماكدن بو لفظك معناسندن سؤال ایتدم
قال قلیل لحم العقب اوكچه سنك اتی آز اولان معناسنه در
دیو جواب ویردی والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین
الحدیث التاسع حدثنا هناد نونك تشدیدیله در بن السری سین
مهمله نك فتحی وراءنك كسری ویانك تشدیدیله در هناد كوفی وتمیمی وثقه در
حدثنا عبثر عین مهمله نك فتحی وباء موحده نك سكونی وثاء مثلثه نك
فتحی بعده راء مهمله ایله در ابن القاسم الزبیدی عبثر كوفی وثقه در عن
اشعث همزه نك فتحی وشینك سكونی وعین مهمله وثاء مثلثه نك
فتحه لریله در یعنی مؤلف كلامی وهناد قولی وعبثر قولی اولمق محتملدر
لكن عبثر قولی اولدیغی صورتده سكاكی مذهبی اوزره التفات اولور
ابن سوار واوك تشدیدیله در عن اشعث بن سوار دیمدی تا شیخك
كلامنی زیاده ونقصان ایله تغییردن احتراز ایچون زیرا احادیث شریفه
مشایخك صدرلرندن صدره امانتلردر لفظ شیخی تغییر امانته خیانت كبیدر عن
ابی اسحق ترجمه سی مرور ایتدی عن جابر بن سمرة بخاریدن منقولدر كه
بو حدیثی جابره وبراءیه اسناد صحیحدر لكن نسائی جابره نسبت خطادر صواب
اولان براءیه اسناددر دیدی بعضیلر دیدیلر كه قول اول صحیحدر قال
جابر در رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم فی لیلة تنوین ایله در اضحیان
همزه نك كسری وضاد معجمه نك سكونی وحاء مهمله نك كسری ویاء مثناة تحتیه نك

تخفيفي بعده الف بعده نون منونه ايله درميرك ديديكه روايتده بو وجهله ثابت
اولدي اكرچه صاحب نهايه قولي اوزره الف ونون زائده در مع هذا منصرفدر
فعلانة موجود اولديغي اچون زيرا اضحيانة موجوددر وليلة لفظنك صفتي در
معناسي مقمره يعني اول شب كه آنده ماه طالع اولمش اوله واصل كلمه بروز وظهور
اچوندر ولفظ اضحيان البته مؤنثه صفت اولور حايض وطالق كبي بعض
روايتده ليلة اضحيان آيك سكزنجي كيجه سي اولمق اوزره واقع اولدي صاحب
فائق ديديكه ليلة ضحياء واضحيان واضحيانة ليلة مقمرة كه اولندن آخرنه
قمر فوق الارض اوله كه ليلة بدردر اكر روايت مساعده ايدرسه بو قول بغايه
مناسبدر زيرا انور قمر ليلة بدرده اعم وحسني اتم در رسول اكرمك وجه مباركلرين
انكله مقايسه وصف حسنلرنده زياده اليق در ودخي صاحب فائق ديدي كه
كلام عربده افعلان وزني بغايه نادردر حتي سيبويه اسماده اسحيان كه بر
كوچك اسميدر وابدان كه شوره زارده اولان آبك اسميدر وصفاتده
اضحياندن غيري يوقدر ديدي وعليه حلة حمراء جمله سي مفعولدن حالدر
رسول اكرم حضرتلري سرو بوستان قدس اولان قامت دلفريبلرين جامه
سرخ ايله آراسته ايلدكلرنده جمال بركمال ذاتيلري متزايد وليلة قمرده
پوشش حلة حمر احسن روزافزونلرين مؤكد اولمغله راوي بالضروره
حسن بي همتالرينه دلداده وكما هو حقه جمال وبهالرين سر تبصرت واهتمام
ايله مطالعه وقمر ايله مقايسه يه آماده اولدغندن ناشي لهو احسن من
القمر ديو ويرديكي خبر واقعه مطابق ونفس الامره موافق اولدغين اشعار
اچون لابس حلة حمرا اولدقلرين بيان ايتدي ياخود قضيه مزبوره ده متانت
حفظ وقوة ضبطين افاده اچون ذكر ايتدي فجعلت شرعت معناسنه
وافعال مقاربه دندر انظر اليه يعني كاهي روي رسول اكرمه والى القمر
وكاهي چهره قمره ترديد نظر ايتمكه شروع ايتدم تا روي رسول اكرم ايله
قمر مابيننده حسن كامل تفتيشي اچون در مطلع اولام فلهو لام لام ابتدا
ولام قسم اولمق محتملدر ضمير رسول اكرمه راجع در يعني اجالة اقداح نظر

نظر وادارهٔ احداق بصردن صكره رسول اكرمك روبي عندي بنم
عندمده كه بن حسن وحسني تميزه قادرونيك وبدك تشخيصنده ماهر
اولدیغمدن احسن من القمر قمردن احسندر ليس عندي قيدي تخصيص
اچون دكلدر زيرا رسول اكرمك حسن عالمكيري ديدهٔ عامهٔ مسلميننده
مسلم اولديغي متبين در ونور ايمان وايقان ايله نظر ايدنلر عندنده
موجوداتدن احسن اولمه سي متعين در مكر خفاش صفت اعمي البصائر
اولان معاندين وآلودهٔ چوكاب انكار اولان ملحدين جمال بركمالين
كركي كبي كورمزلر وكمال بي مثالني كما هو حقه مطالعه قيلمزلر قال الله سبحانه
وتريهم ينظرون اليك وهم لا يبصرون. كر نه بيند بروز شپره چشم
چشمهٔ آفتاب را چه كناه. رسول اكرمك نوري آفاق وانفسده تابان
وپرتو روي فرخنده سي ديدهٔ اولي الابصارده درخشان وحاير كمالات
صوريه اولمقده بي مثل وجامع مزاياي معنوي اولمغله بي عديل بلكه جميع
انوارانك نور آفاق كيرندن مقتبس وبنيان وجود كائنات اول
ذات حميده صفاتك وجود بهبودي اوزره مؤسس در نور ذاتيلري
مؤبد وبناي رفعتلري مشيد ايكن بازار حسن وبهاده قمر نور مستعار
ايله مانند سيم دغل انكشت مه شكافلرينه بها وعرضگاه جمالده حاشا
دعواي برابري ايتمكه سزا اولمز صلى الله عليه وسلم الحديث العاشر
حدثنا سفيان بن وكيع حدثنا حميد تصغير صيغه سيله در بن
عبد الرحمن الرؤاسي راء مهمله نك ضمي بعده همزه وهمزه يي واوه
تبديل جائز در روايتيه اچون رواس جدي در سيوطي لب اللباب ده
ديديكه الرواسي بالضم والتخفيف الى رواس بطن من قيس غيلان ومن
همدان سمعاني ديديكه بني رواسه منسوبدر كنيه سي ابو عوف در كوفي
وثقه در عن زهير تصغير صيغه سيله در عصام ديديكه زهير ايكي در بري
ابو خيثمه زهير بن الحرب وبري زهير بن محمد التميمي در بو مقامده واقع
اولان زهير زهير تيمي در زيرا زهير اول ابو اسحقه لاحق اولمدي

عن ابی اسحق ترجمه سی مرور ایتدی قال قائل ابو اسحق در سئل رجل عن
البراء بن عازب ابو اسحق دیدیکه بر آدم برادن سؤال ایتدیکه اکان
وجه رسول الله صلی الله علیه وسلم مثل السیف رسول اکرمک یوزی حسن و
لمعانده سیف کبی می ایدی دیو مثل نصبله کانک خبریدر بعض نسخه ده
کان بلا همزة الاستفهام واقع اولدی بعضیلر دیدیکه مقصود سیف کبی
طولانی می ایدی دیو سؤالدر زیرا ابو هریره حدیثنده واقع اولان اسیل
الخدین یعنی یوزلرنده وجه ما طول وار ایدی کلامندن بو سؤال نشأت
ایتدی قال قائل براء در چون براء سائلک تشبیهنی بغایة ناقص کوروب
رد ایچون دیدیکه لا نعم کلمه سنک لفقیضی در یعنی سیف کبی دکل ایدی بل
مثل القمر بلکه قمر کبی ایدی مثل منصوب و براء کلامنده کلمهٔ لا دن مستفاد
اولان مثل السیف اوزرینه معطوفدر لیس برانک سبک کلامی شو وجهله مقدردر
که لم یکن وجه رسول الله کالسیف بل کان مثل القمر یعنی رسول اکرمک وجهی
سیف کبی دکل ایدی بلکه لمعان و استداره یه مائل اولمقده قمر کبی ایدی
لیس سائلک مرادی رسول اکرمک وجهنی سیفه تشبیه مجرد لمعانده ایسه
توجیه جواب بودرکه براء آنی رد ایدوب بلکه لمعان و استداره ده جامع
اولان قمر کبی ایدی دیدی واکر مرادی طولده تشبیه ایسه توجیه جواب
شو وجهله درکه براء آنی رد ایدوب طویل دکل بلکه قمر کبی مستدیر ایدی
معناسی اولهرق ردک مداری تشبیه ناقص اولمق و ثانیده وجه شبه مشاهده
بولونمقدر کعب بن مالکدن روایت اولنان کان وجهه قطعة قمر
حدیثی کذلک بعض نسخه ده مثل رفعله مضبوط اولدیغی هو مثل تقدیرنده
و بعض نسخه ده لفظ بل اولمیوب وجهه مثل القمر تقدیرنده اولدیغی معنای اولی
تأیید ایدر و بعض طرق حدیثده اسمعیلی عندنده واقع اولان اکان وجه
رسول الله مدیدا مثل السیف قال لا بل مثل القمر حدیثی معنای اخری
تأیید ایدر بعضیلر دیدیلر که براءنک کلامی لم یکن کالسیف بل لم یکن کالقمر
تقدیرنده اولوب یعنی رسول اکرمک وجهی نه سیفه و نه قمره مشابه در بلکه

بلکه بو ایکیسندن احسن ایدی فلهو عندی احسن من القمر حدیثی بو معنایی مؤیدر
شعر اذا اعتبها شبهتها البدر طالعا ✿ وحسبک من عیب لها شبهها البدر
صحیح مسلمده جابر بن سمره دن ان رجلا قال له اکان وجه رسول الله صلی الله
علیه وسلم مثل السیف قال لا بل کان مثل الشمس والقمر دیو واقع اولدی سائلک
سیفه تشبیه دن مرادی طول یاخود لمعان جهتندن اولمق احتمالی اولمغله
رد بلیغ ایله رد ایدوب بل مثل الشمس والقمر دیدی و عادتا اشیاء حسنه لی
شمسه تشبیه اشراقده و قمره تشبیه ملاحتده اولمغله و کان مستدیرا دیدی که
رسول اکرمک وجهنی شمس و قمره تشبیه ده استداره نک دخی وجه شبه اعتبار
اولندیغین اشعار ایچون ابو عبیده دیدی که وجهی بغایة مستدیر دیمک
دکلدر بلکه وجه ما تدویری وار ایدی دیمکدر علی کرم الله وجهه حدیثنده و کان
فی وجهه تدویر بو معنایه اشارتدر والله اعلم الحدیث الحادی عشر حدثنا
ابو داود المصاحفی میمک فتحی و حاء مهمله نک کسریله مصاحفه نسبتدر که مصحفک
جمعیدرکه میمنده حرکات ثلثه جائزدر کاتب المصاحف یا بایع المصاحف
معناسنه سلیمن بن سلم سین مهمله نک فتحی و لامک سکونیله در حدثنا
النضر ضاد معجمه نک سکونیله در معلوم اوله که محدثین معجمه ایله نضر و مهمله
ایله نصر ما بینین فرق ایچون معجمه ده الف لامک ذکرین و مهمله ده ترکین
عادة و التزام ایتدیلر ابن شمیل شین معجمه نک ضمی و میمک فتحی و یاء مثناة
تحتیه بعده لام ایله در و نضر مذکوردن مراد ابو الحسن المازنی النحوی در
که مرو ساکنلرندندر و ثقه و ثبت درکه ائمه سته حدیثین تخریج ایتدیلر عن
صالح بن ابی الاخضر الشامی که هشام بن عبد الملکک مولاسیدر ضعیفدر
حدیثینی بعض ائمه سته تخریج ایتدیلر عن ابن شهاب معجمه نک کسریله که ابو
بکر محمد بن اسلم الزهری که زهرة بن الکلابه منسوبدر تابعی صغیر و فقیه
حافظ در عن ابی سلمة بن عبد الرحمن بن عوف الزهری المدنی که ثقه
و مکثردر و اسمی عبد الله یا ابرهیم در عن ابی هریرة اسمنده قرق
مقداری اقوال وار در اصحی عبد الرحمن بن صخر الدوسی در جاهلیتده کنیه سی

ابو الاسود ایدی رسول اکرم عبد الله یا عبد الرحمن تسمیه ایتدی و بغایت
نظیف و ابیض اللون و اکثر اوقاتده حتا استعمال ایدر ایدی و اهل صفه دن
و رسول اکرمک اخبارینی سائر صحابه دن زیاده حفظ ایدر ایدی امام ابوبکر
السمعانی دیدی که اسحق بن راهویه دیدیکه رسول اکرمدن احکامه متعلق
روایه اولنان اوج بیک احادیثک نشوزی ابو هریره یه دائر در و ابو هریره
دیدیکه اوائل حالمده کندو اهل و جماعتمک کوسفندلرین رعی ایدر ایدم و
بر کربه بچه ایله استیناس ایتمش ایدم که کیجه اولدقده آنی بر شجره اوزرینه وضع
ایدوب نهارا اولدقده اول موضعدن اخذ ایدوب آنکله ملاعبه ایدیکیم
قبیله ده شهرة بولمغله ابو هریره دیو بکا کنیه ایتدیلر و ابو هریره نک اسلامی حدیبیه
ایله خیبر مابیننده واقع اولدی و مهاجرا مدینه یه کلدکده رسول اکرم خیبرده
بولنمغله خیبر فتحنده حاضر بولندی و اوج سنه مقداری رسول اکرمک شرف
ملازمتلری ایله مستسعد اولدی هجرتک اللی طقوزنجی سنه سی معاویه ایامنده
مدینه ده جوار رحمة حقه واصل اولدی و شام و عراق و بحرین ده حدیث
شریف نشر ایتمشدر رضی الله عنه قال قائل ابو هریره در کان رسول الله
صلی الله علیه و سلم بعض نسخه ده النبی واقع اولدی ابیض کانما صیغ من
فضة صیغ غین معجمه ایله صوغدن ماخوذ ماضی مجهولدر صوغ حلی
صنع و ایجاد ایتمکدن عبارتدر یعنی رسول اکرمک لون اعضاسی بر درجه ده
سفید ایدی که کویا سیمدن صوغ و ایجاد اولندی زیرا رسول اکرم نورانیت
و اضاءتی جامع اولمغله سرا پا سیم صافدن دوکلمش جسمه بکزر ایدی
قاموس و صحاحده دیدیکه صاغ الله فلانا دیرلر وجه حسن و اسلوب مستحسن
اوزره خلق اولنه ایمدی تعبیر مذکورده رسول اکرمک تناسب اعضا و
تماسک اجزا و من القرن الی القدم نورانیت و اضاءت و لمعاننه و ابیض
امهق اولمدقلرینه و ازهر اللون اولدقلرینه اشارت واردر مخفی اولمیه
که رسول اکرمک لون خلقی و رنک طبیعیلری حدیث مذکور و بر روایتده
شدید الوضح و روایة اخری ده شدید البیاض حدیثلری ناطق اولدیغی

اولدیغی اوزره بیاض خالص اولمقدر لکن حدیث آخرده کان مشربا بالحمرة
که مراد اسمریة در احادیث مذکوره یه ظاهرا مناقض اولمغله شو وجهله توفیق
ممکندر که رسول اکرمک لون عامهٔ اعضا و رنک کافهٔ اجزالری بیاض صاف
و سفید خالص ایدی لکن بعض اجزالری شمسک تاثیرندن کرم و کثرة
دمدن حمرة حاصل اولمغله اسمریة عارضه حاصل اولدی حاصلی بیاض خالص
لون ذاتی و سمرة لون عارضی اولوب بعض رواة اصلی لی و بعضی لون
عارضی لی اعتبار ایدوب یاخود بعض حرارة شمسدن متغیر اولمین
اعضایه و بعض متغیر اولان اجزایه نظر ایدوب هر بری عندنده ملحوظ
و مضبوط اولان وجهله بیان ایتدیلر پس معلوم اولدیکه رسول اکرمک
لونده بیاضلق محقق در و غایة ما فی الباب بعض اجزا خلقتی اوزره
باقی ابیض و بعض اجزا عارض سببی ایله متغیر و اسمر اولمش اوله و علما
اعلام دیدیلر که بر کمسنه رسول اکرم اسود ایدی دیسه کافر اولور زیرا تواتر
ایله ثابت اولان وصفندن غیری وصفله توصیفک مآلی حاشا رسول
اکرمک نفینه و تکذیبنه منجر اولور و العیاذ بالله و کانما جمله سی کانک خبر
بعد خبری و خبر اولیک بیانی کبی در رجل الشعر جیمک کسری و سکونی و فتحی
دخی جائزدر شعر شینک فتحی و عینک سکونی و فتحیله دخی جائزدر یعنی
رسول اکرمک موی عنبر بویلری قطط و سبط مابیننده متوسط ایدی و
رجل لفظیله خبر بعد خبر یا رفعله هو رجل تقدیرنده در و صلی الله علی محمد
و آله و صحبه و سلم الحدیث الثانی عشر حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا
اللیث بن سعد عینک سکونیله در بعض نسخه ده قال اخبرنا و بعضنده انبانا
واقع اولدی لیث مذکور فقه و حدیثده امام ایدی امام شافعی دیدیکه
لیث امام مالکدن افقه ایدی لکن اصحابی آنک فقهین ضایع ایتدیلر و دخی
دیدیکه درونمده بر غصه جایگیر اولمشدر که بندن حین موتمه دک مفارقت
ایتمز که لیثک زماننه لاحق اولمدم لکن جمال پر کمالیله شرفیاب اولمدیم
و لیث مزبور اکثریا مصرده ساکن ایدی بر کره بغدادده رشید مجلسنه

داخل اولدقده شرف قدومين غنيمت بيلوب رسوم ميزبانى وقواعد
اكرامى مرعى طوتدقدن صكره هنكام موادعت وزمان مفارقتده اخراجات
ارضيه مصردن مرفه الحال ومجتمع البال اولمغيچون ادرارات وافره و
قطايع متكاثره تعيين ايتدكده عمال مصردن صورت ظلم وحيف نمايان
اولورسه دست تطاولى دراز ايتمكه آغاز ايدنلرك عزلى وتأديبى ليث
مرقومك دست مشيتنه مربوط وصلاح حال رعايا وضعفانى مزبورك
راى اصابت پيراسنه منوط قيلدى حكايه اولنوركه رشيد حليله سى
زبيده خاتون ايله كه عم زاده سى ايدى بركون اثناء مكالمه ده لسانندن
انت طالق ان لم اكن من اهل الجنة عبارتى صدور ايتدى اهل بهشتدن
ودوزخ دنياده متعين اولميوب بلكه روز فردا ده متبين اولهجغندن
طلاقك وقوعى خوفى شوهر وزنى عظيم حزن وغمه القا ايتمكله بو معمانك
حلنى علماء عظامدن استفتا ايلدكلرنده هيچ برفرد قضيه يه فيصل
ويرمكه جراءت ومزبورلرى بند غمدن آزاد ايتمكه جسارت ايتمدى
بالآخره ليث بن سعدى دعوت وبو قفلك فتحنى آنك كليد همتنه مراجعت
ايدوب مسئلهٔ مزبورهٔ معضله يى ليثك پيش راى مشكل كشاسنه عرض
ايلدكده ليث لب جنبان استنطاق اولوب شو سياقده رشيددن
استفسار ايتديكه يا امير المؤمنين عظمت وجلال حضرت خداوند متعال
ور روز حسابده اولين وآخرين وعراة ديوان محاسبه اعماله حاضر اولدقلرنده
بعضى مظهر لطف ونعيم وبعضى قناده چاه جحيم اوله جقلرينه اعتقادك مجزوم
ومعاذ الله فرقهٔ ثانيهٔ غير ناجيه دن اولمق احتمالندن خوف وبيمك
محتوم ميدر ديدكده رشيد دخى ميدان سخنده كميت جوابه جولان ويروب
ديديكه ياليث حق بودركه فكر احوال قيامتدن زهره م چاك وروز باز
خواست ده حضور رب العالمين ده مقام خطاب وجواب واحتمال
عتاب وعقابى ملاحظه ايتدكجه قناده چاه هلاكه اولمغه قريب اولوب شدائد
يوم الميزان خوفندن دل صد پاره مانند برك خزان لرزان وهميشه مآل

مآل احوال يوم التسوالده نيه منجر اولور ديو هراسان اولديغم محل اشتباه دكلدر
ليث چون بو كلامى صحت انجامى استماع ايتدى ديديكه يا امير المؤمنين خاطركدن
كرد كدرى كيدركه مقتضاى وعدلى خلف سبحانى وپيغام مژده لى خلاف قرآنى
يعنى نص كريم ولمن خاف مقام ربه جنتان مضمونى اوزره ايكى جنته مستحق
واهل بهشتدن اولديغك متحقق در ديو عقدهٔ اشكالنه كشاده دل غمكينندن
بند المدن آزاد ايلدكده رشيد وزبيده جوائز وخلع بسيار ونوازش بى
شمار ايله مقابله ايتديلر يوز يتمش بش سنهٔ هجريه سنده جوار رحمت حقه واصل
اولدى رحمة الله عليه عن ابى الزبير تصغير صيغه سيله دركه محمد بن اسلم
المكى الأسدى در اگرچه صدوقدر واصحاب كتب سته حديثين تخريج ايتديلر
لكن اكثريا تدليس ايدر عن جابر بن عبد الله الانصارى كه رسول اكرمدن
روايتى چوقدر رسول اكرم ايله اون طقوز غزايه حاضر اولوب مصر وشامه
رحلت ايتدى ومكهٔ مكرمه ده براز زمان مجاور وآخر عمرنده اعمى اولدى سنين
عمرى طقسان دورده بالغ اولدقده هجرتك يتمش يدى سنه سنده مدينهٔ منوره ده
آخرته انتقال ايتدى ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال عرض مجهول
صيغه سيله عرضدن مأخوذدر على عين ولام وياء مشدده نك فتحه لريله الأنبياء
رسول اكرم بيورديلركه انبيا بنم اوزريمه عرض اولنديلر وكوسترلديلر چون رسول
اكرم سپه سالار انبيا در وانبيا اكه نسبته جيش وحشم منزله سنه در لشكر عرض
حضور سلطانه عرض اولنمق معتاددر رسول اكرمك سائر انبيا اوزرينه
فضل ومزيتى معلوم اولور حتى بعض عارفين ديديلركه رسول اكرم قلب العسكر
وانبيا مقدمة الجيش واوليا ساقه دمبدار وملائكه جناحين وشياطين
قطاع طريق منزله سنه در وبو مقامده انبيادن معناى اعم مراد دركه رسول
وبنى يه شامل در ودخى معلوم اوله كه پيشگاه رسول اكرمه عرض اولنان انبياء
عظام ازمنهٔ سالفه وقرون خاليه ده دنيادن آخرته انتقال ايتمشلر ايكن
دنياده موجود اولدقلرى شكل واسلوب وقيافه ايله رسول اكرمه عرض
اولنمه لرى اشكال واخلاقدن خالى اولمغله كيفيت عرضنده كذلك مكان

عرضده اختلاف اولندی بعضیلر دیدیلر که انبیاء عظامک رسول اکرم حضورلرینه
سؤال محرّرا اوزره عرض اولنملری حین منامنده ایدی زیرا صور ابدانلری
رسول اکرمه واقعه لرنده عرض و مرئی اولمق مستبعد دکلدر و بعض طرقده واقع
اولان بینا انا نائم رأیتنی اطوف بالکعبة حدیثی بو معنایی مؤید در و اگر حال
یقظه ده اولورسه جائزدر که انبیاء عظامک ارواحی دنیاده اولدقلری
اسلوب و قیافته تمثل ایدوب عزّ حضورلرینه عرض اولنهلر و ابن عباس
روایتنده کأنی انظر الی موسی وکأنی انظر الی یونس حدیثنده تشبیه طریقیله
واقع اولدیغی بو معنایی مؤیددر بعضیلر دیدیلر که رسول اکرمه انبیا عرض
اولندی دیدکلری انبیاء مذکورین حال حیوتلرنده بولندقلری قیافه
و نشأه اولیده موصوف اولدقلری وکیفیته وحی طریقیله بکا اعلام اولندی
کویا دیده ظاهر ایله مرئی اولمق رتبه سنه بالغ اولدی دیمکدر سابقا
بیان اولندیغی وجه اوزره تشبیه طریقیله وقوعی بو معنایی مؤکددر و بعض
دیدیلر که انبیا شهدادن افضل اولدیغی ظاهردر شهدا احیاء عند ربهم
اکرامیله مکرم اولدقده انبیانک احیا اولملری بالطریق الاولی پس جائزدر
که رسول اکرم انبیاء مذکورینی احیاء عند ربهم شخص و هیئتلریله کوره والله
اعلم و عرض مذکور شب اسراده اولدیغی احادیث صحیحة الاسانید ایله
ثابتدر لکن مکان عرضده روایات مختلفه وارد اولمغله عرض مذکورک
امکنۀ متعدده ده مکررا وقوعی قولی ایله تدافع مندفع و تعارض مرتفع اولور
صحیح مسلمده مرفوعا انسدن روایت اولندی که رسول اکرم بیوردیلر
که لیلۀ اسراده کثیب احمرده موسی یه اوغرادم کوزدم که قبرینک اوزرنده
نماز قیلار و بیهقی دیدیکه سعید بن المسیب ابو هریره دن نقل ایتدیکی
حدیثک مقتضاسی رسول اکرم انبیایه بیت المقدسده و ابوذر و مالک
ابن صعصعه حدیثلرینک مقتضاسی سماواتده اولمقدر و اکثر اهل سیر
قولی بودر که رسول اکرم سماواته عروج ایتمزدن اول انبیاء عظام ایله
بیت المقدسده جمع اولدیلر لکن بیهقی دیدیکه ظاهر اولان بودر که رسول

اکرم اولا موسی یی قبری اوزرنده مصلیا کوردکدن صکره
موسی و سائر انبیاء مذکورین سمواته عروج ایتدیلر رسول اکرم دخی
عروج ایتدکده سموتده ملاقی اولدیلر بعده جملهسی سمواتدن نزول ایدوب
بیت المقدسده جمع اولدیلر که نمازک وقتی داخل اولدی رسول اکرم امامتیله
ایدوب نمازی جماعت ایله قیلدیلر شیخ عماد الدین بن کثیر دخی تقریر ایدی
صحیح اولان بودرکه رسول اکرم اولا انبیا ایله سمواتده جمع اولدیلر
بعده بیت المقدسه نزول ایتدکده انبیایی آنده حاضر بولوب انبیایه
آنده امام اولدی میرک شاه دیدیکه ظاهر اولان بو قولدر زیرا معراج
حدیثنده واقع اولان طرق صحیحهنک اکثرنده واقع اولدی که رسول
اکرم سمواتده انبیایه ملاقی اولدقده انبیاء مذکورینک اسملرینی و احوالرینی
بکا یک حضرت جبرئیلدن سؤال ایتدی اگر سمواته عروجدن مقدم
بیت المقدسده کورمش اولسهلر جبرئیلدن سؤال ایتمکه حاجت اولمز
ایدی و دخی معلوم اوله که بیهقی انبیانک قبورده احیا اولدقلرینی
بیان ایچون تصنیف ایتدیکی تألیفنده مرفوعا انسدن روایت
ایتدیکه الانبیاء احیاء فی قبورهم یصلون و ابو داود مرفوعا ابو
هریره دن تخریج ایتدیکی صلّوا علیّ فان صلوتکم تبلغنی حیث کنتم
حدیثی حدیث مذکوره شاهددر و شیخ ابن حبان ثواب الاعمال کتابنده شو
وجهله تخریج ایتدیکه من صلی علی عند قبری سمعته و سبکی طبقاتنده ابن فورکدن
نقل ایتدیکه انه علیه السلام حیّ فی قبره رسول الله ابد الاباد علی الحقیقة لا علی
المجاز یعنی رسول اکرم قبرنده حیدر الی انقراض الدوران حضرت الله سبحانه
طرفندن رسول اولدیغی حالده و بو کلامده قطعا مجاز یوقدر بلکه حقیقتدر و
امام غزالی ثم الرافعی انا اکرم علی ربی من ان یترکنی فی قبری بعد ثلاث دیو
ذکر ایتدیکی حدیثک قطعا اصلی یوقدر دیدی امدی شیخ ابن حجر دیدیکی اوزره
احادیث مذکورهدن انبیای عظام احیاء عند ربهم اولدقلری کالشمس فی
رابعة النهار ظاهر و پدیدار اولور و دخی معلوم اوله که صددنده اولدیغمز جابر

حدیثندن استفاده اولنور که لایق اولان بودر که بعض عظما و علما وصلحانک
صورة و هیئاتین کوروب شرف ملاقات دیدار ایله شرفیاب اولان کمسنه لر
کورمیوب مشرف اولمین کمسنه لره مزبورلرک حلیه و شمایللرین تبلیغ ایده لر
زیرا آنلرک شکل و هیئتلرینه نظرده برکت اولدیغی کبی حلیه و صورتلرینک خزانه
خیالده علی ما هو الواقع حاضر و مخزون اولمه سنده دخی برکت کثیره مقرردر پس
بو کلامده رسول اکرمک حلیه و شمائل شریفه سین حفظ و ضبط ایتمکه ترغیب
و تشویق کلی واردر والله الموفق فاذا موسی کلمه فا تعجب المعنی عاطفه و اذا
مفاجأه ایچوندر عرض علی الانبیاء ففوجئ موسی تقدیرنده در و اذا مفاجأه
مبرد عندنده ظرف مکان و غیریلر عندنده ظرف زمان ایچوندر و ابن حاجب عندنده
آنده عامل معنای مفاجأه در و بعضیلر دیدیلر که کلامده ایجاز واردر که فرأیت
موسی تقدیرنده در رأیت حیثیتی قرینه سیله حذف اولندی ضرب ضاد معجمه نک
فتحی و راء مهمله نک سکونی بعده با ایله خفیف اللحم معناسنه در قاضی عیاض
کثرة و قلة لحم مابیننده متوسط معناسنه در دیدی و ابن حجر تخفیف ایله تفسیر
ایتدی و ضرب رفعله مبتدانک خبریدر و من الرجال ضرب لفظنک صفتیدر
ضرب کائن من بین الرجال تقدیرنده در مبرک دیدیکه اذا مفاجأه ده ضرب
عامل اولمق ممکندر کأنه ضمیر موسی یه راجعدر من رجال شنوءة شین معجمه نک
فتحی و نونک ضمی واوک سکونی بعده همزه مفتوحه بعده تا ایله فعوله وزننده
یمن دن بر قبیله معروفه نک اسمیدر که شنوءه یه منتسبلردر که عبد الله بن
کعب بن عبد الله بن مالک بن نصر بن ازدک لقبیدر قومی ایله کندی
مابیننده شنآن و تفرق و تباغض واقع اولمغله شنوءه تسمیه اولندی
ابن قتیبه دیدیکه عبد الله مزبورده شنوءه یعنی تقذر که ادناسدن تباعد
معناسنه در واقع اولوب بغایه نظیف اولدیغی ایچون تسمیه اولندی
نسبتی شنوءی یا شنائی کلور قاضی بیضاوی دیدیکه نسبلری ظاهر و
سیرتلری حسن و عمللری پسندیده و مستقذراتدن بعید اولدقلری ایچون
تسمیه اولندی و بعضیلر دیدیلر که قومنک منازلندن بعید اولدیغی ایچوندر

ابن

فی اذا اللتی للمفاجاة

ابن سکیت دیدیکه شنوءت مروءت کبی دخی استعمال اولنور و قبیله
مرقومه نک رجالی خفة و سمن مابیننده متوسط ایدیلر معلوم اوله که بخارینک
ابن عمردن تخریج ایتدیکی فاما موسی فآدم جسیم کأنه من رجال زط حدیثنده
واقع اولان جسیم دن کثیر اللحم مراد اولمیوب بلکه زیاده طویل معناسی
مراد اولمغله ما نحن فیه ده واقع اولان حدیثه معارض اولمز کأنه من رجال
زط کلامی بو معنایی مؤیددر زیرا زط زاء معجمه نک فتحی و طاء مهمله نک تشدیدیله
سوداندن بر صنف درکه نحافة جسم ایله معروفلردر و اگر جسیم کثیر اللحم معناسنه
اولسه تشبیه مذکور صحیح اولمز و بینه بخاریده عبد الرزاق روایتنده ضرب مقامنده
مضطرب طویل شدید معناسنه واقع اولدی که حدیث مذکوره منافی دکلدر
زیرا طول و خفت لحم مابیننده تنافی یوقدر لکن عبد الرزاق مزبور حدیثی روایت
ایتمکه شروع ایدنده فاذا رجل حسبته قال مضطرب یعنی رسول اکرم فاذا
رجل لفظنی تکلم ایتدکدن صکره تکلم ایتدیکی لفظ کرکی کبی خاطرمده قالمدی
اما ظنم بودرکه مضطرب دیدی دیمکله قاضی عیاض مسلم شرحنده دیدیکه
ضرب روایت ایدوب و نحیف ایله تفسیر ایدن کمسنه نک روایتی مضطرب
روایتندن اصح در زیرا حسبت ظنی مفیددر و ابن اثیر جامع الاصولده
دیدیکه مضطرب لفظی ضربدن مأخوذ افتعال بابندن اسم فاعلدر که طاء
افتعال تاسندن بدل اولمق محتملدر مستدق و قلیل اللحم معناسنه پس
حدیث مذکور ایله معناده متفق اولور بعضیلر وجه دفع مدافعه روایاتده
دیدیلر که جائزدر که رؤیا متعدد اولمغله روایات متخالفه اوله زیرا رؤیاده
اول صورت مرئی اولوب ثانیا نیه مرئی اولسه صورتلرین متخالفه اولمق
مستبعد دکلدر بلکه صور ظاهریه دخی اوقات اختلافیله مختلفه اولور
پس ممکندر که روایات متعارضه اوقات متعدده ده صورتلک مرئی
اولمه سی حسبیله اوله و دخی معلوم اوله که کأنه من رجال شنوءة جمله سی
خبر بعد خبردر پس موسی یی رجال شنوءه یه تشبیه قلت لحم جهتندن اولور
ما قبلنک توکیدی واگر مجرد صورت یاخود شنوءة لفظنک معنای

علی قاری منه

اصليسي جهتندن اولورسه تانيس اولور وبعضيلر ديديلر كه حديث مذكورده
موسى يى متعدد وغير معيّنه وانبياء باقيه يى فرد معيّنه تشبيههك نكته سي حضرت
موسى نك سائر انبياء مذكورينه نسبتله امّتى كثير واتباعى وافر اولدغينه
اشارتدر وبعضيلر ديديلر كه جائز كه موسى نك صورتى رسول اكرمك خاطر
شريفنده كركى كبى محفوظ ومشخص اولمغله غير معيّنه تشبيه ايتدى والله اعلم و
رايت عيسى بن مريم عليه السلام بعض نسخده عليهما السلام واقع اولدى
فاذا اقرب رفعله مبتدا ومن لفظنه مضافدر ومن موصوله در موصوفه
اولسه مبتدا انك تنكيرى لازم كلور رايت متكلم صيغه سيله ابصرت معناسنه
رايته تقديرنده در ولفظ به مابعدنده شبها لفظنه متعلقدر وشبها شين
وبانك فتحه لريله مثابهت معناسنه اقرب لفظنك من رايت جمله سنه نسبته اضافتى
سندن تميز اولمق اوزره منصوبدر كه قريب مذكوردن مراد بحسب الصورة
قرب اولدغين بيان ايچون مذكوردر وبه ضميرى عيسى يه راجعدر وحرف با
اكثريا قربك صله سى كلمه من وكلمه الى نك غناسنى مغنى اولوب اقرب الناس
اليه قوه سنده در ياخود اشبه الناس تا ويلنده اولوب قربك صله سنى ذكره
حاجت قالمامشدر وجائزدر كه كوفيين مذهبى اوزره حرف با من يا الى معناسنه
اولوب اقرب نك صله سى اوله فاضل طيبى ديديكه به عاملنك يعنى شبها اوزرينه
افاده اختصاص ايچون تقديم اولندى تا اقرب لفظنك من لفظنه اضافتى
مؤكد اوله پس كان عروه اخص الناس به شبها تقديرنده اولور عروه رفعله
مبتدا انك خبرى اولمق عكسندن اولى در ميرك ديديكه زيرا استمع رايت عيسى
لفظنى استماع اتدكده آنك يا متعلقاتندن برينك اوزرينه برشئيله حكم
اولنمغه مترقب اولور بن مسعود الثقفى كه مغيرة بن شعبه نك عمى در يوم
حديبيه ده مشرك ورسول اكرم واهل مكه مابيننده سفير وايلچى ايدى طائفك
كبراسندندر رسول اكرم طائفى محاصره ايتدكده طائفده بولنمدى رسول
اكرم طائفدن رجعت اتدكده مدينه يه داخل اولمزدن اوّلجه عروه رسول
اكرمى آرزو ايدوب يولده يتيشدى وهجرتك طقوزنجى سنه سنده اسلامه كلوب

كرفاذا اقرب در
منه

قومنه

قومنه رجعت ايتمك ايچون ايكى كره استيذان ايتدكده بالآخره اوچنجى دفعده
اذن ويرديلر وقومنه واصل اولدقده هر برينى اسلامه دعوت ايتدى معانده
ومعادات ايدوب صلوة فجر ايچون كندو غرفه سنده اذان اوقور ايكن
قومندن برخبيث سنك دل تيرجكر دوز ايله جوار رحمته واصل ايتدى وعروه نك
بو خبر جانفرساسى رسول اكرمه بالغ اولدقده بيورديكه عروه نك مثلى صاحب
ياسين مثلى دركه قومنى حضرت اللهه دعوت ايتدى قومى ابا واستكبار ايدوب
قتل ايتديلر ودخى معلوم اوله كه رسول اكرم حديث مذكورده عيسى يى عروة بن مسعوده
تشبيه عروه يى كوروب قيافتنه مطلع اولان صحابه كرام عيسى نك حليه و
قيافتين مقايسه ايله فهم ايدرلر لكن عروه نك حليه سى مضبوط اولمغله بزم
ايچون عيسى نك حليه سنه اطلاع ممكن اولمدى قاضى عياض شفاده ابو هريره دن
ورايت عيسى فاذا رجل ربعة كثير خيلان الوجه احمر كانما خرج من ديماس يعنى
عيسى يى كوردم اورته بويلو يوزنده خاللرى چوق حمامدن چقمش كبى قزارمش
ديو نقل ايتدى وصحيح بخاريده عيسى وصفنده سالم روايتنده انه ادم سبط الشعر
يعنى عيسى اسمر اللون وشعرى ارسال اولنمش ايدى ديو واقع اولدى حديثين
مذكورين متعارض اولمغله شو وجهله توفيق اولندى كه عيسى ده حمره قليله وادمه
قليله بولنمغله كاهى حمره وكاهى ادمه ايله توصيف اولندى ياخود اختلاف
تعدد رؤيايه مبنى در ياخود اختلاف حليه اختلاف اوقاتدن ناشى در ياخود
سمره لون اصليسى اولوب حمره تعب وغضب كبى عارضدن نشأة ايتمشدر
وابن عمر روايتنده ينطف من رأسه ماء يعنى باشندن ما تقاطر ايدر ايدى
ديو واقع اولدى كه جائزدر كه فى الحقيقه عرق ريز اوله وجائزدر كه وجهنده
نضارت عظيمه دن كنايه اوله وبعض رواياتده واقع اولان جعد مربوع
يعنى قورجق صاچلى اورته بويلو حديثى سابقا سالم حديثنده سبط الشعر
يعنى صاچى اشاغه صالنمش حديثنه مناقض اولمغله بخاريده رايت موسى
جعدا حديثنده نووى بيان ايتديكنه قياس ايله جعددن مراد جعوده
شعر دكلدر بلكه جعوده جسمدر يعنى جسمى مجتمع ومكتنز وصيقى ايدى ديمكلر

ياخود حمزة واذمّه ده مذكور اولان وجه توفيق ايله تعارض مندفع اولور والله اعلم
ورايت ابرهيم عليه السلام فاذا اقرب من رايت به شبها صاحبكم
بر روايتده انا اشبه ولد ابرهيم به واقع اولدی يعنی نفسنه جابر ياخود
جابردن صكره راوی كلامی در يعنی رسول اكرم صاحبكم قوليله كندو نفس نفيسلرين
مراد ايدر وجمله معترضه اولمغله غنیدر اولمغله اعرابدن محلی يوقدر ميرك صدر
كلامده واقع اولان قال لفظنك فاعلندن ياخود مفعولندن كه مراد مقول
قول اولان رايت در حال اولمق قال ذلك حال كونه يعنی بصاحبكم نفسه تقديرنده
جائزدر ديدی مصنف كلامندن بعيددر مگر التفات طريقنه سلوك اولنه و
رايت جبرئيل عليه السلام معلوم اوله كه محققين عندنده متقرر اولديغی
وجه اوزره شيخ محی الدين نووی تهذيب الاسما نام كتابنده ديديكه رسول
كاهی ملك وكاهی آدمی وكاهی نبی اولور اما نبی فقط آدمی اولور ليس عرض
علی الانبياء كلامندن صكره ورايت جبرئيل قولنی توجيهه محتاج اولمغله
ابن حجر ديديكه ورايت جمله سی عرض جمله سی اوزرينه عطف القصة علی القصة
قبيلندن معطوفدر بعضيلر كلامده تغليب واردر زيرا جبرئيل حامل وحی اولوب
انبياء عظام ايله مناسبة كليه سی اولمغله اكا دخی نبی اطلاق اولندی ديديلر و
بعضيلر انبيادن رسل مراد اولمغله جبرئيل انبيادن معدود اولمق صحيح در
ديديلر وبعضيلر انبيادن معنای لغوی يعنی شرفاء مرتفعون مراد در زيرا
نبوة اصلنده شرف وارتفاع معناسنه در وجبرئيلك شرف ورفعتی متوفر
اولمغله نبی اطلاق اولندی ديديلر **فاذا اقرب من رايت به شبها دحية** اكثر
اهل حديث دال مهمله نك كسری وحاء مهمله نك سكونی بعده ياء مثناة تحتيه ايله
روايت ايتديلر وابن ماكولا اكمل نام كتابنده دالك فتحيله در ديدی ودحية
ابن خليفة الكلبی كه بنی كلب عربدن بر قبيلهٔ عظيمه در صحابی جليل القدر در
غزوهٔ بدرده حاضر اولميوب بعده واقع اولان غزواتك جملسنه حاضر
اولدی وتحت الشجره ده بيعت ايتدی رسول اكرم آنی سفارت طريقيله
هجرتك آلتنجی سنه سنده قيصر رومه ارسال ايتدی وبغايه حسن وجمال ايله

موصوف

موصوف ايدی حتی مدينه يه كلدكجه اهالی مدينه تماشايه چيقرلر ايدی شام
قريه لرندن بر قريه يه نزول ايدوب ايام معاويه ده وفات ايتدی صحيحينده
واقع اولدی كه جبرئيل رسول اكرمه كلدكجه اكثريا دحية كلبی صورتنه تمثل ايدوب
كلور ايدی ودحية رسول اكرمدن اوچ حديث روايت ايتدی حاصل معنای
حديث بودر كه رسول اكرم ديدی كه بكا انبيا عرض اولندی ناگاه موسی يی
كوردم كه رجالك بننده بغايت فربه وبغايت لاغر دكل بلكه متوسط اللحم ايدی
كويا شنوءه رجالندندر وعيسی بن مريمی كوردم بنم كوردكلرمده صورت
جهتندن اكا اك بكزر اولان عروة بن مسعوددر وابرهيمی كوردم بنم
كوردكلرمده صورت جهتندن اكا اك بكزر اولان سزك صاحبكز يعنی
بن وجبرئيلی كوردم اكا اك بكزر اولان دحية كلبی در حنفی ديديكه تشبيهات
مذكوره دن مراد مشبه اولان انبيا وجبرئيلك حالنی بياندر زيرا موسی
صفتٔ وسائرلری صورتٔ تشبيه اولندی وطيبی موسی نك تشبيهی مجرد بيان
وباقيلرك تشبيهی بيان ومشبه به اولانلرك تعظيمنی اشعار ايچوندر ديدی
والله اعلم وصلی الله علی محمد واله وصحبه وسلم الحديث الثالث عشر **حدثنا
سفيان بن وكيع ومحمد بن بشار** ترجمه لری مرور ايتدی **المعنی واحد** جمله
معترضه در بلا واو اولمغله حال وقوعی ضعيف در يعنی سفيان ومحمدك بزه
تحديث ايتدكلری حديثلرك معنالری بردر **قالا اخبرنا** بعض نسخه ده حدثنا
واقع اولدی **يزيد** زياده دن ماخوذ فعل مضارع وزننده در **بن هارون**
السلمی عابد ومتقن وحديث وفقه ايله مشهورلردندر ائمهٔ ستّه حديثين
تخريج ايتديلر يحيی بن ابی طالب ديديكه يزيد بن هارونك بغدادده مجلسنه
حاضر اولدم واندن حديث استماع ايتدم مجلسنده يتمش بيك مقدار
آدم حاضر ايدی ديو سويلرلر ايدی **عن سعيد الجريری** جيمك ضمی وراء مهمله نك
فتحيله اجدادندن برينه نسبتدر احمد ديدی كه سعيد مزبور اهل بصره نك محدثی در
ابو حاتم ديديكه وفاتندن اوچ سنه مقدم حفظی متغير اولدی حسن الحديثدر
ائمهٔ ستّه حديثين تخريج ايتديلر **قال** قائل سعيد در **سمعت ابا الطفيل** طاء

مهمله نك ضمى و فانك فتحى بعده يا بعده لام ايله و تصغير صيغه سيله اسمى عامر بن
واثله در هجرتك اوچنجى سنه سى تولد ايتدى رسول اكرمك حياتنه سكز سنه بالغ
اولوب وفاتلرندن صكره يوز ايكى سنه دخى حياتده قالوب هجرتك يوز
اون سنه سنده وفات ايتدى و صحابى دن وجه ارضده بوندن غيرى
كمسنه قالمش ايدى و صحابه نك آخر وفات ايدنى ابو الطفيل در يقول
رايت النبى صلى الله عليه وسلم جمله سى يقول نك مقوليدر و ما بقى جمله سى رايت
جمله سنه معطوفدر اكرچه حال اولمه سنده خفى تكلف ايتدى لكن حال اولديغى
صورتده معنى فاسد اولديغى ظاهردر على وجه الارض قيدى عيسى نبى اخراج
ايچوندر كه اكرچه رسول اكرمى كوردى لكن سماده ايدى احد دن متبادر
اولان بشردر پس ملك و جن ايله منتقض اولمز بعضيلر مراد صحابى در ديدى
راه جمله سى احدك صفتى در غيرى احد دن بدل يا مستثنى در يعنى ابو الطفيل
ديديكه بن رسول اكرمى كوردم و آنى كورن كمسنه ارده حالا روى زمينده
بندن غيرى حياتده كمسنه قالمدى آمدى بن رسول اكرمك وصفين
شنيدن كى بود مانند ديدن كركى كبى بيليورم و آنى بندن پرسش ايت در
معنا زين كوسترمكله قلت قائل سعيد در صفه لى يعنى فى الحقيقه
رسول اكرمى كوردك ايسه بنم ايچون وصفنى بيان ايله ديدم قال قائل
ابو الطفيل در كان ابيض مليحا ملح الشئ يملح فهو مليح و ملاح ديرلر
حسن يابندن برشئ كوزل و دلنشين و مطبوع اولسه مخفى اولميه
كه برشئنك لطافتى و طباع ارباب قلوبده وقعى و قبولى اولمسه اكا
بى نمك و بى حلاوت ديرلر زيرا طعام بى نمك ناپسنديده و منفور طباع در
مليح دخى بانمك و باحلاوتدن مجاز اولمق مستبعد دكلدر حمره ايله
مخلوط ازهر اللون اولدقلرى سابقا بيان اولنديغى اوزره رسول
اكرمك بغايت حسن و ملاحتلرينه دليل در بعضيلر ملاحتدن صباحت
مراددر ديديلر و صباحت بدنده لونك حسنى اوزره زائد بر معنى در
كه آندن آن ايله تعبير اولنور مقصدا ميمك ضمى و قاف و صاد مشدده نك

فتحه

فتحه ايله قصددن ماخوذ در متوسط معناسنه يعنى نه طويل و نه قصير
و نه جسيم و نه نحيف ايدى بلكه كيفيات مذكوره مابينده متوسط
ايدى صلوات الله و سلامه عليه معلوم اوله كه حديث مذكوردن استنباط
اولنوركه رسول اكرمك اصحابندن آخر وفات ايدن ابو الطفيل اوله
صاحب مواهب لدنيه ائمه حفاظ شو وجهله حفظ ايتديلر كه على الاطلاق
اصحابدن آخر وفات ايدن ابو الطفيل عامر بن واثلة الليثى در و
مسلم صحيحنده بو معنايى جزم ايتدى و هجرتك يوزنجى سنه سى وفات
ايتدى قولى صحيحدر ديدى لكن ذهبى هجرتك يوز اونجى سنه سى وفات
ايتدى قولى صحيحدر ديدى و عصام رسول اكرمك وفاتندن يوز سنه
مروريندن صكره وفات ايتدى ديديكى بو قوله موافقدر و رسول اكرم
وفاتندن بر آى مقدم لا يبقى على راس مائة على وجه الارض ممن
هو عليها اليوم احد ديو بيوردقلرى حديثه مطابقدر و بعضيلر
يوز يدنجى سنه سنده وفات ايتدى ديديلر ميركشاه ابو الطفيلك
ولادتى هجرتك اوچنجى سنه سنده در ديو تصريح ايتديكى اوزره وفاتى
يوز يدى سنه سنده اولسه مسلم حديثنه موافق ايكن بعيددركه ذهبى
قولين اخذ ايتدى مع هذا ميرك ديديكى اوزره رسول اكرم حديث
مذكورى تكلم بيوردقلرى وقتده ابو الطفيل يدى ياشنده اولور ايسه
اكر يوز اون سنه سنده وفات ايتمش اولسه رسول اكرمك وفاتندن
يوز اوچ سنه صكره وفات ايدوب حديث مذكوره مخالف اولور
كذلك على قاريتك رسول اكرمك حياتندن سكز سنه يه يتيشوب و
وفاتلرندن يوز ايكى سنه صكره وفات ايتدى ديديكى حديث مذكوره
مخالفته ظاهره ايله مخالف اولور و بر روايتده رسول اكرم آخر
حيوتلرنده صلوة عشايى ادا ايدوب سلامدن صكره قائم اولوب
بيوردقلرى ارايتكم ليلتكم هذه فان راس مائة سنة لا يبقى ممن هو
اليوم على ظهر الارض احد حديثنه دخى مخالفدر فليتأمل حاصلى

صحابهٔ کرامک جمله‌سندن صکره ابو الطفیل وفات ایدوب صحابه آنک وفاتیله
منقرض اولدی پس عکراش بن ذؤیب یوم جملدن صکره یوز سنه باقی قالدی
دیدکلری و معمر مغربی و بابا رتن هندی که هجرتک آلتی یوز اوتوز سنه‌سنده کلوب
صحابیلق ادّعا ایتدیکی و کریع بن محمود که تاریخ مزبوردن صکره کلوب اصحاب
علیه‌دن اولمق اوزره دعوی ایتدیکی جمله‌سی اکاذیب و اراجیف و افسانه و
اضحوکه قبیلندندر حدیثین مذکورینک منطوقلرینه مخالف اولمغله ذهن سلیم و
عقل مستقیم آنک استماع و تصدیقندن آبا ایدر عصام دیدیکه حدیث مزبور و
خبر ابو الطفیل حضرت خضرک وجودیله اشکالدن خالی دکلدر زیرا رسول اکرمک
زمان سعادت اقترانلرنده خضرک وجودنده کلمات اهل صدق و یقین اتفاق
ایلدی بعضیلر اشکال مذکوری شو وجهله دفع ایتدیلر که حضرت خضر اکثر اوقاتده
علی وجه الماء اولدیغی مشهور اولمغله حدیث مذکورده علی وجه الارض قیدی
ایله خارج اولور و بعضیلر دیدیلر که خضر و عیسی معمرلیندن اولدقلری معروف و
مشهور اولمغله حکم مذکوردن استثناء عقلی طریقیله مستثنا اولور و بعضیلر
حدیث مذکورده واقع اولان احد لفظندن مراد رسول اکرمک اهل زمانی
اولانلردر خضر ایسه متقدمیندن اولوب موسی زماننده موجود ایدی پس
معناده عیسی کبی مستثنی اولور والله اعلم حضرت خضر حقنده هزار قیل و قال
و اقاویل مختلفه اولمغله کنجایش پذیر حوصلهٔ ترجمه اولمدیغندن ماعدا ما نحن
فیه‌ده چندان نفعی محسوس اولمیوب تحاشیاً عن الاطناب و تجافیاً عن
الاسهاب انک ذکری ایله تکثیر سواد صفوف سطور قیلنمدی و صلی الله علی محمد
و آله و سلم الحدیث الرابع عشر حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن الطائفی الثقفی
ابن یعلی که صدوقدر اخبرنا ابرهیم بن المنذر انذاردن مأخوذ اسم فاعل
صیغه‌سیله‌در الحزامی حاء مهمله‌نک کسری بعده زاء معجمه ایله احد اجدادنه منسوبدر
صدوقدر اصحاب ستهٔ حدیثین تخریج ایتدیلر اخبرنا عبد العزیز بن ثابت
ثباتدن مأخوذ اسم فاعل صیغه‌سیله‌در میرک دیدیکه اصل سماعمز نسخه‌سی
و اکثر نسخ ابن ثابت واقع اولدی لکن اسماء رجال علماسنک محققینی ابن ابی

ثابت

ثابت اولمق اوزره تحقیق ایتدیلر اسمی عمران بن عبد العزیزدر الزهری بنی
زهره‌یه منسوبدر زانک ضمی و هانک سکونی ایله کتابلری محترق اولوب حفظی
فاسد و غلطی شدید اولمغله متروک اولدی و حدیث مذکوری بعینه بو سند
ایله دارمی و طبرانی دخی تخریج ایتدیلر حدثنی بعض نسخه‌ده قال حدثنی واقع
اولدی اسمعیل بن ابرهیم الاسدی که ثقه‌در ابن اخی موسی بن عقبة
ابن اول رفعله اسمعیلدن بدل یا عطف بیاندر ابرهیمک صفتی دکلدر زیرا
موسی ابرهیمک برادریدر لهذا الف ایله کتابت اولندی مهذبده اسمعیل بن
ابرهیم بن عقبة ابو اسمعیل المدنی عن عمه عن موسی بن عقبة دیو تصریح ایتدی
عن موسی بن عقبة عین مهمله‌نک ضمی و قافک سکونیله‌در فقیه و ثقه و مغازیده
امامدر عن کریب تصغیر صیغه‌سیله ابن ابی المسلم الهاشمیدر ثقه‌در عن
ابن عباس قال کان رسول الله صلی الله علیه و سلم افلج الثنیتین یانک
تشدیدیله ثنیّه لفظنک تثنیه‌سیدر مهذبده دیدیکه الثنایا چهار دندان
پیش که دو زبر و دو زیر الثنیتان دو و الثنیّة یکی الرباعیات چهار دندان
که از پیش ثنایا بود رباعیّة یکی ترکیده ثنایا دورت اوک دیشلرکه ایکیسی
آلتده و ایکیسی اوستده اولورکه ایکیسنه ثنیّتین و برینه ثنیّه دیرلر
رباعیات ناب ایله ثنایا مابیننده اولان دورت دیشدرکه ایکیسی آلتده
و ایکیسی اوستده اولور برینه رباعیّه دیرلر طیبی دیدیکه فلج ثنایا و
رباعیات مابیننده اولان فرجه‌یه و فرق ثنایا مابیننده اولان فرجه‌یه
اطلاق اولنور پس بو مقامده واقع اولان فلج فرق معناسنه اخذ
اولنور ثنایایه اضافه قرینه‌سیله لکن جوهرینک رجل مفلج الثنایا
ای منفرجها دیدیکی اوزره فلج معنیین مذکورین مابیننده مشترک اولمق
فهم اولنور پس بو تقدیرجه فرق معناسنه دردیمکه حاجت قالمز میرک
دیدیکه فلج لفظنک معنای ثانیده استعمالی مجاز لغوی طریقیله اولمق
محتملدر بعض نسخه‌ده مفلج الثنایا واقع اولدی جمع صیغه‌سیله علی رضی الله
عنه‌دن مبلج الثنایا باء موحده ایله روایه اولندی ابن عساکر علیدن

بعضیلر الف ایله یکتوب اولدیغی
صاحب مابیننده واقع اولدیغی
ایچون دیدیلر

براق الثنایا دیو تخریج ایتدی رسول اکرمک لب و دندانی توصیفنده دیدیلر که
٭ بحر من الشهد فی فیه مراشفه ٭ یاقوته صدف فیه جواهره اذا تکلم جمله
شرطیه کالنک خبر بعد خبریدر رسول اکرم تکلم ایتدیکی وقتده نور حسی و معنویسی
ظاهر اولمغله شرطیه مذکوره ایله تقیید ایتدی رُؤِیَ رانک ضمی وهمزه نک
کسری ایله رؤیتدن ماخوذ ماضی مجهولدر ابصر معناسنه حین تکلمنده نورک
ظهوری هرکس عندنده مرئی و نمایان اولمغله مجهول صیغه سی ذکر اولندی کالنور
کاف مثل معناسنه رؤی نک نائب فاعلیدر رئی مثل النور تقدیرنده یخرج
من بین ثنایاه صلی الله علیه وسلم جمله سی مثل دن حال و فاعل ضمیری اکا راجعدر
رؤی مثل النور خارجا تقدیرنده ولفظ مثل اضافه سببیله تعریف کسب ایتممکله
یخرج جمله سی اکا صفت اولمق دخی جائزدر بعضیلر کاف مرفوعه زائده اولمق
جائزدر عندی کذا درهم کبی دیدیلر پس فاعل ضمیری نوره راجع وجمله نوردن
حال یا صفت اولور طیبی کلامندن استفاده اولنورکه کاف مثل معناسنه
اولدیغی صورتده مدار کلام تشبیه اوزره مبنی اولوب رسول اکرم تکلم بیوردقلری
وقتده حقهٔ دهانلرندن پاشیده اولان الفاظ گوهربار بیان وظهور جهتندن
ماننده نور جلوه کر انجمن ظهور اولور ایدی دیمک اولور اگر زائده اولور ایسه
حین تکلملرنده درج دهانلرنده تعبیه قلینان ثنایاء لؤلؤ نمالری میانندن فی
الحقیقه نور لامع اولور ایدی دیمک اولورکه بو کیفیت سائر معجزات قبیلندن
معدود اولور بعضیلر دیدیلرکه یخرج ده اولان فاعل ضمیری تکلم لفظندن استفاده
اولنان کلامه راجعدر پس ثنایاسی ما بیننده کلام ماننده نور خروج ایدر ایدی
دیمک اولور مواهب لدنیه ده ابی قرصافه دن روایت ایتدی که ابی قرصافه
دیدیکه بن و والده ام و خاله م رسول اکرمک شرف پایبوسلری ایله
مستسعد اولوب بیعت ایتدکدن صکره رجعت ایلدک اثناء طریقده
والده م و خاله م بکا دیدیلر که ما راینا مثل هذا الرجل احسن وجها
ولا انقی ثوبا ولا الین کلاما ورایناکالنور یخرج من فیه وصلی الله علی محمد
وآله وصحبه اجمعین باب ما جاء فی خاتم النبوة یعنی خاتم

مرشفه خاتم از انکشتری که زه بر سر کوینست

الأنبیاء حضرتلرینک خاتم نبوتی شرحنده واقع اولان اخبارک بیانی
بابیدر که خاتم نبوتک لونی و مقداری ورسول اکرمک جسد لطیفلرندن
مکانی المعلوم اولور وخاتم النبوة اهل کتاب عندنده علامات نبی آخر
الزماندن اولمق اوزره معروف ایدی معلوم اوله که لفظ خاتمده
برقاچ لغت مشهوره وارددر خاتم تانک فتحی وکسری ایله وختام تادن
صکره الف زیاده سیله وخیتام خانک فتحی ومثناة تحتیه نک سکونیله
وخاتام جمله سی مهر لیه جک آلتک اسمیدر بو مقامده مراد بو معنا دکلدر
بلکه رسول اکرمک جسد مبارکلرنده موجود اولان اثر ختمدر ولفظ
خاتم لفظ نبوته مضاف اولدیغی نبوة اوزرینه مهر وزیلوب نبوة
انک وجود مراحم نمودلریله ختم وتمام اولدیغن اشعار ایچوندر که اثری
جسم شریفلرنده نمایان قیلندی زیرا عادتا بر شینک اوزرینه مهر وضع
ایتمک اول شینک تمامیتنه دلیلدر پس لا نبی بعدی نکته سی ماننده نوعروس
دلفریب جلوه کر منصهٔ ثبوت اولور فهو خاتم الأنبیاء والرسل یاخود
نبوة اسراری متضمن بر مکتوب مرغوب بدیع الأسلوبه تشبیه اولنوب
مکتوب مرقوم اطلاع اغیاردن حفظ ایچون مهر وضع اولندیغی کبی نبوة
دخی رسول اکرمدن اغیار و بیکانه اکا دست تعرضی دراز ایتمکدن
منع ایچون اوزرینه مهر وضع اولندیغن اشعاردر یاخود رسول اکرمک
نبوتنه دلیل اولدیغن اعلامدر زیرا سلمان حدیثی دلالت ایتدیکی
اوزره کتب متقدمه ده رسول اکرم خاتم نبوة ایله توصیف اولنمشدر
کسر تا ایله خاتم روایتی بو مقامه مناسب دکلدر بلکه خاتم النبیین تعبیرنده
اوفقدر مصنف رحمة الله بو بابده سکز حدیث ذکر ایتدی الحدیث الأول
حدثنا قتیبة بن سعید بعض نسخه ده حدثنا ابو رجا قتیبة بن سعید واقع
اولدی قال انا یعنی اخبرنا خاتم تانک کسریله در بن اسمعیل ثقه در صحاح
سته حدیثین تخریج ایتدیلر عن الجعد جیمک فتحی وعینک سکونیله در بعض نسخه ده
تصغیر صیغه سیله واقع اولدی حدیثنی شیخین تخریج ایتدیلر بن عبد الرحمن قال

قائل جوددر سمعت السائب همزه نك كسريله در بن يزيد سائب لش حديثم قوع
روايت ايتدي دوردي بخاريده وبري متفق عليه در كنيه سي ابو يزيد الكندي در هجرتك
ايكنجي سنه سنده تولد ايدوب باباسيله حجة الوداعده حاضر اولدي هجرتك سكسنجي
سنه سي وفات ايتدي تقول قائل سائب در ذهبت بي خالتي الى رسول الله
صلى الله عليه وسلم بي لفظنده اولان حرف با تعديه ايچوندر مصاحبة معناسي
دخي ملحوظ در يعني خالتم بني كيدردي كندو بنم ايله بيله كتدي شمس الدين كرماني صحيح
بخاري شرحنده ديديكه اذهبه ايله ذهب به مابيننده فرق بودر كه اذهبه بر شيئي
كيدروب ازاله ايدوب كندو قالديغي مقامده وذهب به كيدروب كندي بيله
كتديكي مقامده استعمال اولنور پس سائب ذهبت بي تعبيريني اختيار ايتديكي
خالته سي بيله كتديكين اشعار ايچوندر واهل عربيتدن مبرد وسهيلي قوللري دخي بودر
كه باء معديه مع معناسنه دردي تصريح ايتديلر بعضيلر فرق مذكوره شو وجهله
اعتراض ايتدي كه حرف بادن منفهم اولان مصاحبة تعديه قسيم در اجتماعلري
جائز دكلدر و ذهبت به ده مصاحبة معناسي ملحوظ در ديدكلري نظم كريمده ذهب الله
بنورهم قوليله منتقض اولور زيرا آنده مصاحبة معناسني اعتبار متصور دكلدر
انتهى خاطر فاتره شويله خطور ايدر كه قائل مذكورك مصاحبة تعديه قسيم در
ديديكي قول مقبول دكلدر زيرا حرف با معنيين مذكورينه شامل معناي اعمدن
عبارة دكلدر كه حتى معنيين مذكورين آنك جزئياتندن اولوب بري برينه
قسيم اوله لر بلكه لفظ بانك انلاره وضعي ودلالتي اشتراك طريقيله در ومشترك
معنالرينه بري برينه نسبت قسيم اطلاق اولنماز معلومدر كه شافعيه مشتركك
معنالري اطلاق واحد ايله جمع واراده اولنمق جائزدر ديديلر پس باء مذكور
تعديه ومصاحبة معًا ملحوظ اولمق جائز اولور وقائل مذكور كويا ذهب الله
بنورهم تفسيرنده علماء تفسيرك تحقيقاتنه مطلع اولمامش بيضاوي ديديكه
عدي الفعل بالباء دون الهمزة لما فيها من الاستصحاب والاستمساك يعني
ذهب فعلي با ايله متعدي اولدي همزه ايله متعدي اولمدي باده استصحاب
واستمساك معناسي موجود اولديغي ايچون بعضيلر ذهب السلطان بماله ايله

وذكره بيانيه … باب التحصيل

تمثيل

تمثيل ايتديلر يعني سلطان فلان كمسنه نك مالني اخذ وامساك وكندويه مصحوب
ايتدي ملا خسرو انوار التنزيل شرحنده بو مقامده لما فيها من الاستصحاب
قولنك بياننده ديديكه لان الفرق بين اذهبه وذهب به ان معنى اذهبه
ازاله وجعله ذاهبا وذهب به استصحبه ومضى به قديم الايامدن حرف جرك
اسباب تعديه دن اولمه سي طبع عليله خلجان ويرر كه همزه وتضعيف فعل لازمي
مفعول صريحه متعدي اولمغه سبب اولدقلري ظاهردر اذهبت زيدا وفرحت
عمروا كبي اما حرف جر سببيله متعدي اولان فعل لازم مفعول به غير صريحه متعدي
اولور ومنلا خسروك مقام مزبورده الهمزة اظهر في التعدية ديديكي بو معنادن
نشأت ايتمك كرك وبقي لي فيه كلام يفوت بذكره الغرض الاصلي والله
الموفق شيخ جزري ديدي كه سائب بن يزيدك خالته سي نمر بن قاسط
الكندي نك همشيره سيدر ابن حجر ديدي كه سائبك خالته سنك اسمنه وقوف
اولنمديم ووالده سنك اسمي عتبة بنت شريح در فقالت يا رسول الله
ان ابن اختي وجع وجع واوك فتحي وجيمك كسري بعده عين مهمله نك
تنوينى ايله ذو وجع يعني الم صاحبي در ديمك در صحيح بخاريده اكثر رواياتده
وقع واوك فتحي وقافك كسري وعينك تنوينى ايله واقع اولدي ابن حجر شرحنده
اي اصابه وجع في قدمه ديدي اهل لغة ديديلر كه وقع تحريكله قدمده حاصل
وجع ديمكدر وقع الرجل ديرلر علم بابندن اياغنك التي خشونة ارض و
غلظة حجردن متأذي اوله ابن بطال ديديكه بزم عندمزده معروف
اولان وقع در ماضي صيغه سيله پس معناسي ارض اوزرينه دوشدي وعليل
اولدي ياخود مرضه دوشوب نشو حاله كيردي ديمك اولور فمسح رسول الله
صلى الله عليه وسلم رأسي يعني سائب ديدي كه خالتم بني رسول اكرمك
حضورينه كتوروب ديدي كه يا رسول الله همشيره زاده مك بر وجعي و
يا اياغنده المي واردر ديو استشفا ايتدي رسول اكرم دخي بنم باشمي
مبارك اللريله صيغادي بيهقي ديدي كه سائبك باشنده رسول اكرمك
اللري طوقونان مواضع معلوم ايدي كه باشندن غيري اعضاسنك

مویلری آغاردی وباشنک قبلی آغارمیوب سیاه قالدی بعضیلر دیدیلر
که سائبک باشنه مسح ایتدکلرندن منفهم اولورکه مرض باشنده اوله اگر
وجع ایاغنده اولیدی ایاغنه مسح ایدر ایدی مخفی دکلدر که رسول اکرم
قوهٔ قدسیه یه مصدر وتائید الهی یه مظهر اولمغله راسک قدمه بعد کلیسی
واریکن راسنه مسح ایدوب موضع مرضنه مسح ایتمکله شفاخانهٔ غیبدن
داروی صحت منصب اولدیغی رسول اکرمک شرف شان وعلو کعبلرینه
دلیل قوی اولدیغین اظهار وحالهٔ مزبوره معجزات باهره دن اولدیغین
اشعار ایچوندر وقضا سائبک برسر موینه مسح ومس ایتمه لرینه تواتر
متحقق اولور ایدی علی الخصوص قدمده اولان امراضک منبعی واکثریا
منشائی راسدر ودخی راس اعضاء سائره نک رئیسی وشریفیدر و
بو حدیث شریفده رسول اکرمک اصحابنه غایت تلطف ونهایت تعطفنی
اشعار واردر خصوصا حداثت سنی اولانلره وذات شریفلرینک کبریا
وتمنع واظهار خیلا وترفعدن تقدسلرینه دلیل ظاهر واردر ودعا لی
بالبرکه باورانک فتحه لریله برک البعیردن مأخوذدر اشتر سینه سنی زمینه
وضع ایدوب چوکدی معناسنه ومعناسنده لزوم وعدم انفکاک معتبردر
لهذا صو جمع اولان موضعه برکه تسمیه اولندی صو آنده ثابت اولدیغی
ایچون بعضیلر نما وزیاده معناسنه دردیدیلر تبریک برکه ایله دعا دیمکدر
طعام بریک دیرلر مبارک معناسنه بارک الله لک وفیک وعلیک وبارکک
دیو استعمال اولنور وحضرت الله طرفندن برشیده اولان خیره برکه
دیرلر واول شیئه مبارک اطلاق اولنور میرک دیدی که دعالی بالبرکه نک
معناسی قال فی شانی اللهم بارک له ای فی عمره وصحته دیمکدر ابن سعد عطاء
مولی السائب طریقندن تخریج ایتدیکه رسول اکرم سائب حقنده بارک الله
فیک دیو دعا ایتدی ودعاسی مستجاب اولدی که صحیح بخاری ده حدیث
مذکورک سندنده ذکر اولنان جعددن روایت ایتدی که سائب بن یزیدی
طقسان دورت سنه بالغ اولمش کوردم جلادت واعضاسی اعتدال

اعتدال وسلامت اوزره ایدی سائب دیدیکه بنم سمع وبصرمدن حال
شبابمده اولدیغی کبی تمتع وانتفاع رسول اکرمک دعاسی برکتیدر وتوضأ
رسول اکرم آبدست آلدی فشربت من وضوئه وضوء واوک فتحیله
مرویدر آبدست صوی معناسنه فطور وسحور کبی افطار اولنان و
سحر وقتی اکل اولنان طعام معناسنه صاحب نهایه دیدیکه اصل کلمه
وضاءتدن مأخوذدر حسن معناسنه ابن حجر دیدیکه وضوءدن مراد
آبدست ایچون احضار اولنان صو یا آبدستدن آرتوب ابریقده
فضله قلان صو یا آبدست ایچون استعمال اولنان صودر مخفی اولمیه که
معنای اولدن فاء تعقیبیه آبی اولدیغندن ماعدا رسول اکرم ایچون
احضار اولنان آبدست صوینی بلا تکلف ایچمک خلاف ادبدر لهذا
قاضی بیضاوی معنیین اخیرین اوزره قصر ایتدی مرک مناسب اولان
آبدست ایچون استعمال ایتدکلری صو اولمقدر زیرا تبرک وتیمن بو صوده
اقوی واتمدر وبعض فقها احکام میاهده ماء مستعملک طهارتنه
حدیث مذکور ایله استدلال ایتدکلری بو معنایی ترجیح ایتدکلرنده صریحدر
زیرا النجس ایله تبرک اولمز دیدی مخفی اولمیه که آبدستدن فضله قلان صو
مراد اولدیغنه شربت تعبیری قرینه در زیرا معنای اخیر مراد اولسه
تبرکت دیو تعبیر ایدر ایدی وبعض اصحاب شافعیه حدیث مذکور ایله احکام
میاهده ماء مستعملک طهارتنه استدلالری موجه دکلدر لا یصح الاستدلال
مع وجود الاحتمال قاعدهٔ مقرره در وقمت خلف ظهره ورسول اکرمک
ظهرینک آردینه طوردم ادبه رعایة یا خود رسول اکرمک امرینه امتثالا
فنظرت الی الخاتم مهر نبوتک محلی مکشوف اولمغله یا خود سائبک رؤیتنه
آنی کورمکه اشتیاق کلی اولدیغین رسول اکرم مکاشفه ایله فهم ایتدکلرندن
خاتمی کشف ایتمه لریله خاتمه نظر ایتدم بین کتفیه روایت کافک فتحی
وتانک کسری ایله در وبین لفظی الکائن بین تقدیرنده الخاتم لفظنک
صفتی یا کائنا بین تقدیرنده آندن حال اولور شمائل نسخه لرنده بعض

نسخ مصححه ده الى الخاتم الذي بين كتفيه واقع اولديغي صفة اولمه سين مرجح در
وبعض روايتده رايت الخاتم عند كتفيه واقع اولدي موضع خاتمده اولان
اختلاف وكيفيه وهيئات ولون خاتم ان شاء الله تعالى آخر بابده ترجمه
احاديث ثمانيه تمامنده بيان اولنور والله الموفق فاذا مفاجاة علميه
ايچوندر هو خاتمه راجعدر مثل زر الحجلة زر زاء معجمه نك كسري و راء
مشدده ايله فارسيده وتركيده توكمه ديرلر جمعي ازرار كلور وحجله حاء
مهمله نك وجيمك فتحلريله بيت العروس قبه كبي خانه دركه آني ثياب وجهاز
ويرده ارده تزيين ايدرلر وآنك چوق زر وعروه سي يعني توكمه وايلكي
اولور جمعي حجال كلور يعني مهر نبوته نظر اتدكده انك حجله توكمه سي مقدارنجه اولدي
على الفور مطلع اولدم جمهور قولي بو معنادر بعضلر ديديلر كه حجل دن مراد فارسيده
كبك وتركيده كلكيك وعربيده قبج ويعقوب مذكرينه وقبجه ويعقوبه وحجله
مونثنه ديرلر بو معنايه حجله نك جمعي حجل وحجلان وحجلى كلور پس بيضه كبك زره
مشابه اولمغله استعاره طريقي وكبك معناسنه حجله يه اضافتي قرينه سيله زر
ذكر وبيضه اراده قلندي صحيح مسلم شرحي مفهم نام كتابده ديديكه رايت في
بعض الكتب ان زر الشئ اصله پس بو وجه اوزره بيضه دخي طيوره نسبة
اصل اولمغله اكه حقيقةً زر اطلاقي صحيح اولور وخاتم نبوتي كلكلك يومورطه سي
مقدارنجه كوردم ديمك اولور وحديث ثاني مثل بيضة الحمام كلامي بو معناي
مؤيد در خطابي ديديكه راء مهمله لي زاء معجمه اوزرينه تقديميله رز دخي روايت
اولندي كه مراد بيضه در رزت الجرادة ديرلر چكركه قويروغين زمينه ادخال
ايدوب بيضه القا ايتسه وبعض نسخ بخاري ده واقع اولدي كه ابو عبيدة
صحيح اولان راء مهمله لي زاء معجمه اوزرينه تقديمدر ديدي پس شمس الدين
تورپشتي نك راء مهمله نك تقديمنه روايت مساعده ايتمز ديديكي كلام مرضي
دكلدر وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم الحديث الثاني حدثنا سعيد بن يعقوب
الطالقاني لامك سكونيله وكسر وفتحيله دخي جائزدر طالقان ايكي شهردر بري
خراسانده وبري قزوينه قريبدر وبو مقامده ثاني مراددر سعيد ثقه در لكن ابن

ابن حبان كاهي خطا ايدر ديدي وحديثني ترمذي وابو داود ونسائي
تخريج ايتديلر انا يعني اخبرنا ايوب بن جابر ضعيفدر حديثني ابو داود و
ترمذي تخريج ايتديلر عن سماك سينك كسري وميمك تخفيفيله بن حرب كه تابعي
جليل القدردر عن جابر بن سمرة ذكري مرور ايتدي قال قائل جابردر
رايت ابصرت معناسنه در الخاتم بين كتفي رسول الله صلى الله عليه و
سلم ظرف رايت نك معموليدر ودخي الخاتم الكائن بين تقديرنده صفة و
كائنا بين تقديرنده حال اولمق جائز اولديغي حديث اولده سبقت ايتدي
غدة غين معجمه نك ضمي ودال مهمله مشدده نك فتحيله شول آت پاره سيدر
كه تحت الجلد ظاهر اولور كه فارسيده دژپه وتركيده بز ديرلر جمعي غدد كلور
مراد خاتمي غده يه تشبيه در حمراء غده نك صفتيدر مراد حمرته مائل ديمكدر
زيرا رسول اكرمك جسد لطيفندن جزء اولوب جسد لطيفي لونينده ايدي وصحيح
مسلم ده انه كان على لون جسده صلى الله عليه وسلم واقع اولدي مثل بيضة
الحمامة غده ومثل نصبدر خاتمدن حال مترادفه يا حال متداخله در يعني خاتمي
رسول اكرمك كتفيني مابيننده كوردم خاتم قرمزي غده كبي وكوكرچين يومورطه سي
كبي اولديغي حالده كبوتر بيضه سنه تشبيه مقدار وصورة وبريق وصفوتده در
اماميتاجده ديديكه حمام كبوتر وهر جانوري كه باطوق بود چون فاخته و
قمري وسنك خواره الواحد حمامة الحديث الثالث حدثنا ابو مصعب
اسم مفعول صيغه سيله در ابن معين ثقه در ديدي ابو داود وترمذي ونسائي
حديثين تخريج ايتديلر بو كتابده بو حديثدن غيري حديثي يوقدر المديني بعض نسخده
المدني واقع اولدي كه قياسه موافقدر زيرا انسبتده قياس يائي حذفدر
جهينه نسبتده جهني ديرلر نووي ديديكه يائي اثبات اصله نظر ايله در معلوم
اوله كه صاحب صحاح طيبه يه نسبته مدني ومدينة المنصور يعني بغداده نسبته
مديني ومداين كسري يه نسبته مدايني در ديدي پس ابو مصعب كه احمد بن
ابي بكر بن القاسم بن الحرث الزهري در طيبه دن اولمغله مديني نسبتي صحيح
اولمز بخاري ديديكه مديني يا ايله اول كمسنه دركه مدينه ده اقامت ايدوب

فالنسب والفرق بين المدني والمديني
والمدايني والمدني

موضع آخره نقل ایتمیه ومدنی بلایاء اول کمسنه درکه مدینه ده تولد ایدوب موضع
آخره نقل ایلیه وسیوطی لب اللباب نام کتابنده دیدی که مَدِینی میمک ویانک
فتحلریله مدینه نسبتدر که جد درو دالک کسری ویانک سکونیله مدینهٔ مروه و
مدینهٔ نیسابوره ومدینهٔ اصبهانه ومدینهٔ قزوینه ومدینهٔ بخاری یه ومدینهٔ
سمرقنده ومدینهٔ نسفه نسبتدر وعلی قلّة مدینة الرسول دخی نسبة اولنور
لکن اکثر اولان مدینهٔ رسوله نسبة مدنی درمیمک و دالک فتحلریله که قیاس
بودر انا یعنی اخبرنا یوسف بن الماجشون اصول مصحّحه ده جیمک کسری و
شینک ضمّی ونونک کسریله ضبط اولندی سمعانی دخی بووجهله ضبط ایتدی
وقاموسده جیمک ضمّیله دردیدی یوسف مذکور یوسف بن یعقوب بن
عبدالله بن ابی سلمة الماجشون در سمعانی انسابده دیدیکه ماجشون
تسمیه سنک وجهی یوزلری قرمزی اولدیغی ایچوندر واهل مدینه یوزلری
قرمزی کمسنه یه ماجشون دیرلر صاحب قاموس ماجشون لقب دماء
کوندن معرّب دردیدی می کون لفظندن معرب اولمق انسب ملاحظه
اولنور ومنصرف اولدیغی معرّب باللام اولدیغی ایچوندر عن ابیه که مراد جدّ
اعلاسی اولان ابی سلمة الماجشون در عن عاصم بن عمر بن قتادة عاصم
مدنی واوسی وانصاری در مغازی یه وقوف تامّی وار ایدی عن جدّته رمیثة
رانک ضمّی ومیمک فتحی ویانک سکونی بعده ثاء مثلثه بعده ها ایله درصحابیه در
وایکی حدیثی وار دربری حدیث مذکور وبری صلوهٔ ضحی حقنده عائشه دن
روایت ایدر قالت سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی رُمیثه
دیدیکه رسول اکرمک اهتز له عرش الرحمن کلامنی استماع ایتدم شوحالده
که ولو اشاء ان اقبل الخاتم الذی بین کتفیه رسول اکرمک کتفلری ماببنیده
اولان خاتمی اوپمک مراد ایده ایدم من قربه خاتم بکا بغایت قریب
اولدغندن ناشی لفعلت اشلر ایدم یعنی اوپر ایدم لکن مراد
ایتمدم واوپمدم من قربه ده من تعلیلیه و مابعدنده لفعلت یه متعلقدر
که اهتمام یا اختصاص ایچون تقدیم اولندی ضمیر مجرور خاتمه راجع در رسول
ورسول

ورسول اکرمه راجع اولمق دخی محتملدر لفعلت لو کلمه سنک جوابی در رمیثه نک
بو کلامنده رسول اکرمک حضور فائض النورلرنده کندونک قرب تام وانبساط
کلیسی اولدیغین اشعار ورسول اکرمک حسن معاشرت خصوصا عجایز
واراملهٔ ملاطفتلری اولدیغین اظهار وار در میرک دیدی که اشا لفظنده
مضارع صیغه سین اختیار ایتدی اکرچه کلمهٔ لو آنی ماضی صیغه سنه تحویل
ایدر صورت حال ماضیه یی استحضار وحالة معهوده رمیثه نک خاطرنده
حاضر ومشاهد اولدیغین اظهار ایچون وتشیع ومفعولی اولان ان
اقبل لفظنه موافق ومقصودی اولان لفظ مذکوره معنا مطابق اولدیغی
کبی لفظاً دخی مطابق اولسون ایچون ولو اشاء ده واو حالیه در وجمله
شرطیه قالت تحتنده رُمیثه یه راجع فاعل ضمیرندن حالدر عصام واو
اعتراضیه وجملهٔ شرطیه سمعت نک مفعوللری ماببنده رمیثه رسول اکرمه
بغایة قربنی افاده وسماعی اتقان وجهی اوزره اولوب استماعنده خلل
وضبطنده ذلل اولمدیغین تفهیم ایچون اعتراض واقع اولدی دیدی مخفی
اولمیه که حدیث مذکورده محل استشهاد الخاتم بین کتفیه لفظیدر یقول
قائل رسول اکرمدر جمله سی سمعت نک مفعولندن بدل اشتمال یا حال مبنیه لهیئة
المفعول در عصام قولی اوزره سمعت نک مفعول ثانیسی در سمعت ماضی
صیغه سی ایله مذکور ایکن یقول مضارع صیغه سیله ذکر اولندیغی رمیثه حال
سماعنده اولان حالتی سامعک ذهننده احضار ایتمکیچوندر لسعد بن
معاذ یعنی رسول اکرم سعد بن معاذ حقنده اهتز له کلامنی سویلر ایکن
ایشتدم سعد بن معاذ انصارک سیدی وبین العقبتین مصعب بن
عمیر یدنده اسلامی قبول ایتمشدر وانک اسلامی سببیله جمله بنو عبد الاشهل
اسلامه کلدیلر میان قومنده مقدم وامری مطاع ایدی غزوهٔ بدرده
حاضر اولوب غزوهٔ احدده رسول اکرمک خدمتندن منفک اولمیوب
ثابت قدم ایدی وهجرتک بشنجی سنه سی ذی القعده سنده که سعد بن
معاذ اوتوز یدی سننه بالغ اولمشدی که یوم خندقده حبّان بن

العرقة الكحل بندن اوق ایله مجروح ایدوب وبر وجهله قاننی امساك ممکن اولمغله برآیدن صکره وفات ایتدی وبقیع ده دفن اولندی قسطلانی دیدیکه الکحل همزه‌نك فتحی وکافك سکونی وحاء مهمله‌نك فتحی بعده لام ایله وسط ذراعده واقع بر طمردرکه ترکیده کوده طمری دیرلر اوج طمرکه تولدم مجتمع اولمشدر اورتاده اولان طمردر خلیل دیدیکه الکحل عرق الحیوة در وبعضیلر دیدیلرکه الکحل بر طمردرکه جمیع اعضاده اندن برشعبه واردر بذده اولانه الکحل ظهرده اولانه ابهل فخذده اولانه نسا دیرلر معاذ الله عروق مذکوره دن بری قطع اولنسه قانی بر وجهله طورمز یوم مات فاعل ضمیری سعده راجعدر مخفی اولمیه که یوم مات لفظی اکر میته کلامندن اولورسه تقولنك ظرفی رسول اکرم کلامی اولورسه اهتز لفظنك ظرفی اولور اهتز اهتزازدن مأخوذدر حرکه معناسنه یعنی متحرك اولدی له عرش الرحمن سعدك موتی ایچون پس ضمیر مجرور سعده راجع اولور مضاف تقدیریله لاجل موت سعد تقدیرنده روایت اخری ده لها واقع اولدی که روحه راجعدر لاجل روح سعد تقدیرنده زیرا لفظ روح مذکر ومؤنث استعمال اولنور معلوم اوله‌که علماء اعلام عرش رحمندن مراد سموات سبعك فوقنده اولان عرش اولدیغنه اتفاق ایدوب اهتز لفظنك معناسنده اختلاف ایتدیلر شیخ ابن حجر دیدیکه عرش رحمنك سعد ایچون حرکتی روح شریفی عرشه صعود ایدوب عرش انك روح پرفتوحنه دولت مواصلت ایله سرافراز اولدیغی ایچوندر زیرا برکمسنه برذات پرحبورك قدوم جالب السرورلرندن شاد وفرحناك اولسه اهتز له دیرلر وزمین کیاه تازه ایله سبزه زار اولسه اهتزت الارض بالنبات دیدکلری دخی بو قبیلدندر وحاکم بن عمردن تخریج ایتدیکی اهتز العرش فرحا حدیثی بو معنایی مؤیددر وبعضیلر عرش الرحمن دست قدرت وبازوی حکمت تحریك ایتمك ملائکه‌یی سعدك موتندن آگاه ایدوب وسعدك علو شان وسمو مکان ودرجه رفعت ورتبه منزلتنی ملائکه‌یه تفهیمدر دیدیلر وبعضیلر مراد سعدك روحنك قدومیله اهل عرشك حرکت وفرح واستبشارلریدر دیدیلر بو توجیه اوزره واسئل القریة کبی حذف مضاف یاخود ذکر محل واراده حال قبیلندن اولور وحاکم تخریج ایتدیکی ان جبرئیل قال من هذا المیت الذی فتحت له ابواب السماء واستبشر به اهلها حدیثی بو معنایی مؤیددر وبو توجیه اوزره جائزدرکه اهل عرشك حرکتلری سعدك صلوة جنازه‌سنه فوجا بعد فوج حاضر اولمغیچون آسماندن زمینه نزول ایتدکلرندن ناشی اوله ونسائی‌نك ابن عمردن روایت ایتدیکی هذا الذی تحرك له العرش وفتحت له ابواب السماء وشهده سبعون الفا لقد ضم ضمة ثم فرج عنه حدیثی معنای مجوزی مؤیددر ودخی ترمذینك انسدن تخریج ایتدیکی حدیث که سعدك جنازه‌سی تا بوتی قالدیرلدقده منافقلر دیدیلرکه سعدك جنازه‌سی بغایة خفیفدر رسول اکرم بو کلامی استماع ایتدکده ان الملائکة تحمله دیو بیوردقلری بو معنایی مقویدر حنفی دیدیکه کلام مذکور سعدك شان ووفاتنه تعظیمدن کنایه‌در زیرا عرب برشیئی معظم اشیایه نسبت ایدرلر مثلا اظلمت الارض بموت فلان وقامت القیمة له دیرلر ودخی معلوم اوله‌که مقتضای ظاهر حدیث نفس عرش الرحمنك فرحناك یاغمناك اولدقلرندن حرکته کلمه‌سیدر نووی مختار اولان بودر دیدی ومیرك دیدیکه حدیث مذکوری ظاهرندن اخراج ایدوب تأویلات بعیده ایله تأویل ایتدکلری ذی روح اولمین شیئدن بو مقوله خارق العاده حرکتی استبعاد ایتدکلرندن اولمق کرك حاشا ثم حاشا حضرت حکیم فعال لما یریدك حکمت باهره وقدرت قاهره‌سندن بعید دکلدرکه جسم لی جانده احداث احساس لذت وایجاد ادراك الم ایتمه‌سیله مسرور ومغموم ایلیه قادر حکیم ببهیما الذی یفعل فی ملکه ما یشاء حضرتلرینك حکمتی تامه وقدرتی عامه اولدیغنه تسبیح حصا وحنین جذع ایکی شاهد عدللردر وان منها لما یهبط من خشیة الله نص کریمی ادراك حجاره‌یه دلیل قویدر سبحان قادر یفعل ما یشاء ویحکم ما یرید وما ذلك عن قدرته وقوته ببعید ودخی معلوم اوله‌که بعض طرق حدیثده اهتز العرش لموت سعد بن

وجمادات حقنده دخی زیاده‌جه

معاذ واقع اولدی وبراء بن عازبدن روایت اولندی که عرش مذکور
سعدک جنازه سی وضع اولنان سریر یعنی جنازه در تابوتدر دیدی وبخاری
صحیحنده بو حدیثی جابردن روایت ایتدکدن صکره حکایت ایتدی
که برکمسنه جابره اعتراض طریقیله دیدیکه یا جابر براء بن عازب اهتز
السریر دیو روایت ایتدی جابر جوابنده کان بین الحیین ضغاین یعنی
ایکی قبیله ما بیننده معادات قدیمه وعداوات دیرینه وار ایدی بنم
رسول اکرمدن استماع ایتدیکیم اهتز عرش الرحمن لموت سعد بن معاذ در
لفظیدر دیدی خطابی بو مجملک تفصیلین شو وجهله بیان ایتدی که قبیلتین
مراد اوس وخزرجدر سعد بن معاذ اوسدن وبراء بن عازب خزرجدن
اولمغله خزرج اوسک فضل ورتبه سنه قائل اولمدیغندن براء سعدک فضلنی
سترًا اهتز السریر دیدی لکن عسقلانی دیدیکه خطابینک بو کلامی خطاء
فاحشدر زیرا براء بن عازب دخی اوسدندر زیرا سلسلهٔ نسبی معاذک
سلسلهٔ نسبی ایله حارثة بن الخزرجده مجتمع اولورلر حارثه نک باباسی اولان
خزرج اوس مقابلی اولان خزرج دکلدر خطابی اوس مقابلی خزرج ظن ایدوب
خطا ایتدی بلکه جابر کندو اوس مقابلی خزرجدن ایکن عداوت قبیلتین
حقی اظهاره مانع اولمیوب سعدک فضلنی اقرار ایچون بو کلامی تکلم ایتدی
که کویا براء بن عازبدن تعجب ایدوب زهی امر مستغرب وفعل متعجبدر
که براء سعد ایله قبیلهٔ واحده دن اولمغله سعدک غیرت کشی اولمق
مناسب ایکن بلکه انک فضلنی اظهار واجب ایدی بحمد الله بن حقی ستر و
سعدک فضلنی کتم ایتمکله غدر ایتمم وبن خزرجی وسعد اوسی اولوب
قبیله لریمز ما بیننده آتش عداوت قائم وحقد قدیمی دائم القصه
میانمزده ضغینه متقرر وکینه مستمر اولدیغی حقی تکلمه ممانعت و سعدک
فضلنی اظهاره مدافعت ایتمز فی الحقیقه بنم رسول اکرمدن استماع
ایتدیکیم اهتز له عرش الرحمن لفظیدر دیدی ودخی مخفی اولمیه که براء
بن عازبک قصدی سعد بن معاذک فضلنی ستر دکل ایدی بلکه برایه

برایه حدیث مذکور اهتز العرش لفظیله بالغ اولمغله عذری مقبولدر وابن
عمر دخی براء ایتدیکی تأویله ذاهب اولمش ایدی صکره رجوع ایدوب عرش
الرحمن لفظنه عودت وجزم ایتدیکی درجهٔ صحته بالغ اولمشدر اکرچه اهتز العرش
لموت سعد حدیثی اون قدر صحابیدن روایت اولنمشدر لکن حاکم نیسابوری
دیدیکه اهتزاز عرشی مصرح اولان احادیث جمله صحیحینده تخریج اولنمشدر
وقطعی معارض اولان احادیثدن بری صحیحینده ذکر اولنمشدر والله
اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم الحدیث الرابع حدثنا احمد بن
عبدة عین مهمله نک فتحی وباء موحده نک سکونی ایله الضبی ضاد معجمه نک
وباء موحده نک تشدیدیله در وعلی بن حجر حانک ضمی بعده جیمک سکونیله در
وغیر واحد ما قبلنه معطوفدر یعنی احمد وعلیدن غیری نیجه کمسنه لر دخی بزه
تحدیث ایتدیلر مخفی اولمیه که حدیث مذکور باب اولده بطوله ذکر اولندقده
مصنفک بو حدیثده شیخی ابو جعفر محمد بن الحسین اولمق اوزره ذکر اولنمشدی
لکن مصنف حدیث مذکوری جماعهٔ کثیره دن آخذ ایدوب بعضنک
اسمنی سابقده وبعضنک اسمنی بو مقامده ذکر ده تفنن ایلدی قالوا انا
یعنی اخبرنا عیسی بن یونس عن عمر بن عبد الله مولی غفرة مولی عمردن
بدل وغفره غین معجمه نک ضمی بعده فانک سکونیله در قال قائل عمردر حدثنی
ابرهیم بن محمد من ولد علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ولد واوک و
لامک فتحه ایله مفرد ودخی واوک ضمی ولامک سکونیله جمع اولمق اوزره
ضبط اولندی قال قائل ابرهیم در کان علی اذا وصف رسول الله
صلی الله علیه وسلم جمله سی مقول قولدر یعنی ابرهیم کان علی لفظنی
ذکردن صکره فذکر ذکر ایدن ابرهیم یا علیدر الحدیث یعنی باب اولده
مذکور اولان حدیثی بطوله یعنی تمامه ذکر ایتدی وقال یعنی علی یا
ابرهیم حدیث مذکورک خلالنده اذا التفت التفت معًا لفظندن
صکره دیدیکه کان بین کتفیه کافک فتحی وتانک کسری ایله مضبوطدر
خاتم النبوة تانک فتحی وکسری جائزدر وهو حالدر یعنی که رسول اکرم

خاتم النبيين تاده فتح وكسر جائزدر معلوم اوله كه حديث مذكور باب اولده
ذكر اولنمش ايكن باب ثانيده بركره دخي ذكر اولنديغي بين كتفيه خاتم النبوة
لفظيله استشهاد ايچوندر زيرا لفظ مذكور خاتمك وجودينه ورسول اكرمك جسد
لطيفلرنده محلنه دلالت ايدر والله اعلم الحديث الخامس حدثنا بعض نسخه ده
ثنا واقع اولدي محمد بن بشار ذكري مرور ايتدي انا يعني اخبرنا ابو عاصم كه
ضحاك بن مخلد دركه نبيل ديمكله تصغير صيغه سيله معروفدر اكابر علمادن و
حديثي كتب سته ده مذكوردر انا يعني اخبرنا عزرة عين مهمله نك فتحي وزاء
معجمه نك كسري بعده راء مهمله ايله در بن ثابت بن ابي زيد الانصاري البصري
كه ثقه در حدثني علباء عين مهمله نك كسري بعده لامك سكوني بعده باء موحده
بعده مد ايله در بن احمر كه بصري وصدوق وقرادندر قال قائل علبادر حدثني
ابو زيد كنيه سي ايله مشهوردر عمرو بن اخطب خاء معجمه ايله در الانصاري
ابو زيدك صفتيدر رسول اكرمك زمان سعادت اقترانلرنده جامع قرآن
اولان اصحاب اربعه نك بريدر قال قائل ابو زيددر قال لي رسول الله صلى الله
عليه وسلم يا ابا زيد معلوم اوله كه حرف ندانك آخرنده اولان الف
ابا زيدك همزه سيدر وحرف ندا ايچون الف كتابت اولنميوب كتابته اولنان
الفي حرف ندا ايله قراءة ايدوب بعده همزه قراءت اولنمق اكثر محدثينك
عرفلريدر وصحابه كرامك رسم مصحف شريفده اجرا ايتدكلري صورته موافق
اولان بودر ميرك ديديكه كاهي قراءتدن دخي تخفيفاً حذف اولنور
ادن همزه نك ضمي ودال مهمله نك سكوني بعده نونك ضميله دنودن
مأخوذ امر حاضردر وجمله سي قال لي نك مقوليدر اقرب مني يعني بكا
يقين اول ويا نيمه كل فامسح سينك فتحيله مسحدن مأخوذ امردر ظهري
يعني ظهرمي قاشي ياخود رسول اكرمك ثوبنده ظهر شريفنه اذا ويرور
شيء تخيل ايتدكلرندن اول موذي اولان شيئي تفحص ايدوب بولوب
ازاله ايتمك ايچون ابو زيده ظهر مباركلرين مسحيله امر ايتديلر يا ابو زيدك
دروننده مهر نبوتك كيفيتنه اطلاع آرزوسي جايگير اولديغين رسول

فائدة مهمة فاحفظ

رسول اكرم نور نبوة ايله كشف ايدوب ابو زيد بو آرزودن قضاء
وطر ايتسون ايچون لطيفانه وظريفانه مسح ظهرلريله امر ايتديلر مخفي
دكلدر كه كلام مذكورده رسول اكرم حضرتلرينك ابو زيده بغايت حسن
اهتمام ونهايت لطف نوازش تا في اشعار واردر مصنف جامعنده
شو وجهله روايت ايتديكه رسول اكرم دست كرم پيوستلرين ابو زيدك
چهره سنه وضع ايدوب مسح واللهم جمله ديو دعا ايتديلر وابو زيدك
دختر زاده سي عزرة بن ثابت روايت ايتدي كه جدم ابو زيد رسول
اكرمك دعاء اجابت قرينلري بركاتيله يوز يكرمي ياشنه بالغ اولوب
رأس ولحيه سنده معدود بر قاچ موي سفيد وار ايدي فمسحت ظهره
يعني رسول اكرمك امرلرينه امتثالا اياقلرينه واردم ومبارك ظهرلرينه مسح
ايتدم فوقعت اصابعي على الخاتم اتفاقي بر مقدار مهر نبوة اوزرينه
واقع اولدي قلت قائل علبادر يعني ابو زيددن خاتم لفظني استماع
ايتدكده كيفيت خاتمه مطلع وهيئتنه واقف اولمق ايچون ابو زيده ديدم كه وما
الخاتم خاتم نه نشيدر ومقداري وهيئتي نه در قال ابو زيد جوابنده خاتمي
بعينه كوروب اصابعي واقع اولديغي وجه اوزره ديديكه شعرات مجتمعات
شعرات عينك فتحيله شعره نك جمعيدر مجتمعات ميمك كسري ايله اسم فاعل
صيغه سيدر يعني بر نسنه دركه اوزرنده مجتمع بر آز مويلر وار مخفي اولميه كه
شعرات لفظني خاتم اوزرينه حمل چندان صحيح اولميوب سائر احاديث
صحيحه يه مخالف اولمغله ذو شعرات يا ما فيه شعرات يا عليه شعرات تأويلنده
اولمق لازمدر والله اعلم الحديث السادس حدثنا بعض نسخه ده ثنا واقع
اولدي ابو عمار عينك فتحي وميمك تشديديله در الحسين بن حريث حاء
مهمله نك ضمي وراء مهمله نك فتحي وياء مثناة تحتيه نك سكوني بعده ثاء مثلثه
ايله در الخزاعي خاء معجمه نك ضميله خزاعه يه منسوبدر كه ازد دن بر قبيله در ثقه در
انا يعني اخبرنا علي بن حسين بن واقد صدوقدر حدثني بخاري ادب
مفرده تخريج ايتدي حدثني ابي كه حسين بن واقددر حدثني عبد الله

بن بریدة بن الحصیب الأسلمی المروزی ائمهٔ ستّه حدیثین تخریج ایتدیلر
بریده وحصیب تصغیر صیغه سیله در قال قائل عبد الله در سمعت
ابی بریدة بریده ابی دن بدل یا عطف بیاندر بریده صحابی در مدینه ده
بر آز زمان ساکن اولوب بعده بصره یه بعده مروه نقل و مروده وفات
ایتدی یقول قائل بریده در جاء سلمان الفارسی رانک کسری ایله کورهٔ
فارسه نسبتدر و رانک سکونی ایله لحن یا تغییرات نسب قبیلندندر و
کورهٔ مزبوره یه فارس تسمیه سنک وجهی رجالی فارس الخیل و شجیع اولدقلری
ایچوندر و بعضیلر فارس بن کیومرثه منسوب اولدقلری ایچوندر دیدیلر
میرکشه دیدی که شیراز و کشتر مابینده رام هرمز نام قصبه که اعمال
فارسدندر سلمان اول قصبه دن نشائت ایتمکله فارسی اطلاق
اولندی لکن مدینهٔ صفاهانه قریب جیران نام قریه دن نشات ایتدی
دیدکلری وجهله او وزره فارسی اطلاق اولندیغی عرب مطلقا عجم شاهلرینک
ملکنده اولان مملکته فارس اطلاق ایتدکلرینه بناءً در و آل اصفهان
اعمال فارسدن دکلدر معلوم اوله که سلمان فارسینک بعض احوالی حدیث
مذکور ناطق اولوب و ارباب تواریخ بیان ایتدکلری او وزره بو مقامده
شرح و ترجمه اولنمق حدیث مذکورک ترجمه سنه معین اولمق ملاحظه سیله
کمیت سبک خرام قلمه ارخاء عنان اولنوب میدان سفید کاغذده شو
وجهله خطوه ریز و صحرای پهنای معناده شورسمه کرد انکیز اولور که
مورخان صحیحة الاخبار و قصه کذاران مرضیة الآثار سلمان فارسینک
احوالین حکایت و مآل مقالین روایت صددنده سلمانک کندو
لساننده استماع اولنان سرکذشتن و آغاز و انجام بازکشتن شو
وجهله بیان و شو منوال او وزره عیان ایتدیلر که بنم یوم ولادتم و منشأ
و میلادم مدینهٔ صفاهانه قریب جیران نام قریه اولدیغی شک و مریه دن
عاری در و پدرم قریهٔ مزبوره نک دهقانی یعنی اهالی قریه مطیع فرمانی
ایدی کیش مجوسیتده دائم و عبادة ناره مداوم و پرستش آتشه ملازم

مطلب سلمان فارسی اسلامی و سبب [illegible]

ملازم اولوب منادمت اغنیا ربنی هواگیر و مصاحبت اشرار تغییر المسنون
ایچون قرة العینی کبی محافظه و همیشه احتیاط تام ایله محارسه ایدوب
درون خانه ده بنا ایتدیکی آتشکده ده بنی اشتعال نار ایله اشتغال و
خدمت آتش ایله نتیجهٔ ماه و سال بی مجال ایتمشدی و بیرون قریه ده بر ضیعهٔ
وسیعة الأطراف و بوستان فسیحة الاکناف وار ایدی که ایام
بهارده نزهتکاهم و هنگام تفرجده بنا همراز ایدی احیانا ضیعه جانبنه
روان اولدقچه پدرم مانند سایه بنمدن آیرلماز و لازم بین بالمعنی
الأخص کبی بر آن بندن منفک اولماز ایدی چون روز نوروز کلدی و
بوستاننک تربیه و تیماری لازم و اصلاح جدار و مرمت در و دیواری مهم
اولدی بابام ایله جانب ضیعه یه روان و مرغ قفس شکسته کبی خرم و
شادمان اولدم قضایا بر مصلحت مهمه ظهور ایتدی که بنی تنها خانه جانبنه
اول مهمک اتمامی ایچون فرستاده و کندو بوستانده شغل آخر ایچون توقف
ایتمک اقتضا ایتدی بن دخی مانند باد وزان سوی خانه یه روان اولدم
ناکاه اثناء طریقده بر دیره کذر قیلدم که درونندن آوازه لر آسمانه متوجه
و ولوله های و هوطاس مقرنسه بر مقتضای ایان شتاب بو قضیه نک
غورینه اطلاع ایچون درون دیره شتاب ایتدم و کوردم که جم غفیر و جمع
کثیر که کیمی سوز و کداز و تضرع و نیاز و کیمی سینهٔ چاک و دیدهٔ نمناک ایله
عبادة حق ذی الجلاله مداومت و اشتغال ایدرلر و میانلرنده بر پیر سیه
پوش هزار آداب ایله نشست و پیشکاهنده بر کتاب کشاده جماعة بیشمار
آنی نقطهٔ پرکار کبی دائرةً مادار احاطه ایتمشلر که آنلره بعض ناشنیده
کلمات تعلیم و مدة العمر بنم کوش زدم اولمین معانی تفهیم ایدر بیلدم
که پیر مزبور رئیس قوم مذکور و اسقف دیر مسفور در مجلسنه داخل و حضورنه
واصل اولدقده بنم اوضاع و اطوار و جنبش ناهموارمدن غریب اولدیغمه
استدلال و اضطراب و طبطابه انتقال ایدوب بندن سؤال ایتدی که
ای جوان نوهوس مشکلک وار ایسه عرض ایله و بو کنیسه یه کلمکدن مقصودک

نه ایسه سویله بن دخی درونمه خلجان ویرن وضع نادیده‌نک استخبارینه وقوم
مزبورک طرز وطورلرینک سببنک استفساری‌نه آغاز ایدوب دیدم که ای پیر گشاده
ضمیر بو عمل که اکا مداومت و بو مشغله که آکه ملازم سز نه کونه شغل و عمل و نه وضع
بی محل در بو کارک نا منی بکا تفهیم و منشا و سببنی تعلیم ایدوب بو کمینه‌یی دلشاد
و حقیقت حالینه مطلع قیلمغله برمراد بیوره سز پیر مرقوم دخی بو کوردکک عمل عیسی
دینی و مسیح آیینی اوزره عبادتدر و بو کتاب کلام سبحانی و وحی آسمانی در انکلیون
اسمیله نامزد عیسی‌نک کتابی در که جل همته آنک قوله انقیاد و اطاعتدر دیو
جواب ایله مقابله ایلدکده خاطریمه شویله خطور ایتدیکه بو شیوه بزم شیوه‌مزدن
اولی و بو قومک عبادتی بزم عباداتمزدن اصوب و اعلی در بو کروهک طاعتی سلامت
انسب و بزم عباداتمز تهلکیه اقرب در پرستش آتشن بیحاصل بلکه اکا تقرب خیر
امکانده دکل زیرا بزم معبود اتخاذ ایتدیکمز نار زبندهٔ دیرینه‌سین یا قار
و عابد هزار ساله‌سین هیزم خشک ایله برابر طوتار پیر مزبوره شو وجهله
توجیه خطاب ایتدم که بو آیینک سرچشمه‌سی و منشاء و منبعی نه جانبده در پیر دخی
حالا دیار شامده بر کنیسه‌یی مانند و آنده ساکن بر اسقف دلپسند واردر که
بو دینک حقایقین و بو آیینک دقایقین قوم نصاری آندن اخذ و تلقف
ایدرلر دیو جواب شافی و کلام وافی ایله مقابله ایتدی بن بو کفت و کوده و بو
معنایه حیرت آلوده هنگام شب کلمش و ضیعه‌نک مهم معهودی بالکلیه ضایع
و مهمل قالمش پدرم دخی بوستانده هزار ترقب و انتظار و توقف اصطباردن
صکره صد پیچ و تاب و قلق و اضطراب ایله بنی تفحص و تفقد ایچون جانب
خانه‌یه شتاب ایتمش بن دخی عقلمی جمع و سوی خانه‌یه دوان اولمش ایدم
که اثناء طریقده پدرم ایله ملاقات ایتدک ومعا برایکی خطوه کتدک بکا
اولان غضب و حدتین و خشم و شدتین مشاهده ایتدم حیرت آلوده
سرگذشتمی سویلدیم و باعث مکث نه اولدیغین سراپا بیان ایلدیم بنم
دین نصاری‌یه رغبتم و آیین مسیحه میل و همتم کوروب کوناکون توبیخ
و تهدید و تعنیف و تشنیع ایدوب درون خانه‌ده بنی بستهٔ آهنین خلخال

مطلب انجیل انکلیوندن معرب اولدیغی بیانده

خلخال و بیرون خانه‌یه خروجی محال ایلدی بن دخی ناچار دل پر غم و دیدهٔ پرنم
ایله مانند اسیر فتادهٔ بند زنجیر اولدم آخر الامر آرزوی دین نصاری تنزاید
و وصول دین عیسی‌یه اشتیاقم اولمغله خفیةً جانب دیره بر کسنه ارسال ایدوب
بطریق معهوددن شو وجهله نیاز و رجا و هزار تضرع ایله استدعا ایتدم که جانب شامدن
قافلهٔ تجار بو حوالی‌یه گذار ایتدکده بنی خبردار ایده‌لر برایکی کوندن صکره اهالی
دیر طرف شامدن تجار و نصاری طایفه‌سندن سوداکارک کلوب عنقریب بینه
شامه رجعت ایده جکلرین بکا اشعار ایتمشلر بن دخی بو خبردن خرم و دلشاد
و باقی حال کان قیدغمدن آزاد اولدم یعنی پایمده اولان قید حدیدی هزار
علاج ایله شکسته و آخراج ایدوب سکان خانه خوابگاه فراغته وارد قده
مرغ شکسته قفس کبی پران و قافلهٔ مزبوره‌یه لاحق اولنجه دوان اولدم
و طایفهٔ تجار ایله حوالی شامه واصل و بی حد حبت وجود بی نهایه تک و پو
ایله مأخذ دین مسیحی اولان اسقفک دیرینه داخل اولوب جان و باشیله
کنیسهٔ مرقومه‌ده فراش و صدق نیت و خلوص عقیدت ایله مثال بندهٔ
اسقف مزبوره ملازم و روز و شب مانند عبد زرخریده خدمتنده مداوم
اولدم بر آز مدتدن صکره چراغ حیات اسقف صرصر وفات ایله مرده
اولمغله موضعنه اسقف آخر اجلاس ایتدیلر زمان مدید و امد بعید آنک خدمتنده
دخی صرف مقدور و سعی موفور ایتدم زمان وفاتی قریب اولدقده بکا شو وجهله
وصیت و شو رسمه نصیحت ایتدیکه یا سلمان بنم مرغ روحم ربودهٔ چنگال
شاهین اجل اولدقده شهر موصلده بر دیرده دین مسیحک حقایقنه واقف
بر اسقف کامل واردر بر آن توقف ایتمیوب آنک مجلسنه روان و خدمتنه
شتابان اوله‌سین بناءً علی هذا اخطهٔ شامدن جانب موصله محمل بند
عزیمت اولدم و تجسس و تفحص ایدرک دیر نشین اولان اسقفی بولدم
زمان وافر و آوان متکاثر خدمتیله سرافراز و آز زمانده صداقت ایله
چوق خدامدن ممتاز اولدم آنک دخی شیشهٔ حیوتی سنک خوردهٔ دست
وفات اولمغه قریب اولدقده شو وجهله لب جنبان وصیت اولدی

كه يا سلمان نجم آب حيوتم غبار مماتله مكدر وآيينۀ روانم گرد وفاتله مغبر
اولدقده شهر نصيبين ده بر اسقف ديرنشين واردر كه آيين مسيحانك دقايقنه
بغايت واقف در علي رغم الاستعجال انك خدمتنه كشاده بال اوله سن لهذا بن
دخي سوي نصيبينه صرف زمام همت وعطف لجام عزيمت ايدوب ديرنشين اولان
اسقف مرقومك خدمتنه واردم وماجرايي وجه كان قدمينه يوز سوردم مدد مديده
وازمنۀ بعيده خدمتنده مقيم وملازمتنده مستديم اولدوم آنك دخي نخل
حيوتي بريدۀ تيشۀ ممات اولمغه قريب اولدقده شورسمه لب گشاي وصيت
اولدي كه يا سلمان نجم جام سرشار حياتم ريختۀ خاك وفات اولدقده
شهر عموريه ده كه حالا السنه ناسده بروسه نامیله شهير ووطن اقامتۀ
مترجم فقيردر بر بطريق صاحب طريق واردر كه حلال مشكلات دين
عيسي وكشاف معضلات آيين مسيحي آندن عزيز كمسنه بلمم وآندن اعلم
اساقف نصاري ده كمسنه فهم ايلمم انك صحيفۀ مجلسنه قلم وار مشيا
علي الراس مسارعت وباقي حال كان خدمتنه مبادرت ايليه سن بناء
عليه بن دخي جانب نصيبين دن نطاق عزيمتي كمر بند ايدوب سوي بروسه يه
وصول بولدم وبهر طريق بطريق مزبورك دولت مواصلتي ايله مغتنم و
شرف خدمتيله متنعم اولدم مدۀ بسيار وهنگام بيشمار مدينۀ بروسه ده
ساكن وحضور درون ايله آنده متمكن اولمق خلالنده گاهي خدمت
بطريق ايله مشتغل وگاهي كسب مال ومعاشده مستقل اولمغله طريق
اكتساب مواشي يه سالك وبر آز بقر وغنمه مالك اولدم اولدخي تلخكام
زهراب اجل اولمغه قريب اولدقده شو وجهله گوهرپاش وصيت اولدي
كه يا سلمان بو قدر مدتدر مانند بنده صداقتله خدمتكله بني ممنون ايتدك
وخلوص واستقامتله راستان مسلكنه گيتدك يا سلمان آگاه اول كه بعد
اليوم دين عيسينك طراوتي زائل وآيين مسيحانك نضارتي مضمحل اولسه
گرك زيرا بن كتب قديمه ده شويله قراءت ايتدم كه عنقريب ديار
عربده دين ابرهيم اوزره مكه ده بني آخر الزمان مبعوث اولوب بر

مطلب

بر آز مدتدن صكره بر موضعه هجرت ايدر كه اول موضعك طاشلري سياه
وساحه سنده اشجار خرما قد وبالا چكمشدر واول نبي مذكور دين حق اوزره
مبعوث اولوب كتب متقدمه ده مسطور اولديغي اوزره نبي موعود
اولديغنك اوچ علامتي واردر اولا صدقه قبول ايتمز وثانيا هديه قبول
ايدر وثالثا صاغ دوشنده خاتم نبوت واردر آمدي يا سلمان نجم سرمايۀ
حيوتمه نفاد ومتاع عمرمه كساد گلوب لباس مستعار بدني تارك وشاهراه
فنايه سالك اولديغمدن صكره گركدر كه بر آن بو حواليده توقف ايتميوب
گندوگي آنك شرف خدمتنه ايصال وانك اصحابي زمره سنه ادخال ايده سن
وانك حق پيغمبر اولديغنه تصديق ايدوب سعادت سرمديه يه نائل وسياده
دارينه واصل اوله سن ديوب بطريق مزبور جاني جان بخشه تسليم ايتدي
بن دخي آنك وصيتي وبكا اولان نصيحتي ايله عامل اولوب مدينۀ بروسه دن
ديار عربه گيتمگه عازم وقبلۀ آمال واماني سمتنه احرام بند عزيمت اولمغه جازم
ويا در ركاب تهيئ ايكن ناگاه بني الكليب قبيله سندن بر جماعه بروسه
مرور وعربستان طرفنه عبور ايتديلر انلاردن نياز والتماس ايتدم كه بني
همراه ايدوب ديار عربه ايصال تعهد ايده لر وبو خدمتلري مقابله سنده
سلك ملكمده منسلك اولان گاو وگوسفند كندولرك ملكي اولا آنلر دخي
بو قول اوزره قرار ايدوب بني همراه ايتمگه راضي اولديلر واعزاز واكرام
ايله رفاقت ايدوب تا وادي القري نام موضعه دك گتديلر وموضع
مزبوره واصل اولدقده بني اسير ايديوب بر يهوديه بيع ايتديلر ناچار
زمان بسيار يهودينك خدمتنده پايدار واول حوالي ده شجرۀ نخل
گوروب بروسه ده بطريقك توصيف ايتديگي مواضع بودر ديو دلشاد
اولدم بر ايكي گوندن صكره مستدم اولان يهودينك بني قريظه دن
عمزاده سي گلوب بني اندن اشترا ومدينه جانبنه رهپيما ايلدكده اول
حواليده سنگ سياه بسيار گوردكده يقينا بلدم كه بطريق معهودك
موضع هجره ديو توصيف ايتديگي موضع بودر بو معنا باكه مايۀ سرور اولوب

نبی آخر الزمانک وقت ظهورینه انتظار ایله سیدم خدمتنه مشغول اولدم
مگر رسول اکرم مکه ده مبعوث اولوب کوس نبوته طرقه ووروشدن سیدم
خدمتنه مکث ومشتغل اولمغله هرگز صداسی گوشمه بالغ اولممش برگون
سیدم ایله نخلستانه بعضی مهم ایچون روان اولدق بن اقتطاف خرما
ایچون بالای نخله عروج ایدوب سیدم پای نخلده پشت راحت کسترده قلمشدی
عم زاده سی هزار طبطاب واضطراب ایله مدینه دن سیدم حضورنه
گلوب دیدیکه قاتل الله بنی القیلة که مرادی انصاردر برامر عجیب وشئ
غریبه دوچار اولدم مکه جانبندن برکمسنه نبوة ادعاسیله ظهور ایدوب
مبعوث من عند الله ونبی آخر الزمانم دیو دعوی ایدر حالا قبایه گلوب
وگروه انبوه تجمع ایدوب انک ایچون قباده برمسجد بناسنه شروع
ایتدیلر بن بو کلماتی بالای نخلدن استماع ایتدکده انداممه لرزه وموبمو
اعضامه رعشه طاری اولوب کندیمی بالا درختدن سیدمک اوزرینه
القا ایتمکه قریب اولدم خواه وناخواه اعضامه تشبث ایله تثبت ایتدم
صبره طاقتم وشکیبه استطاعتم قالمیوب ناچار بالای نخلدن زمینه
نزول ایدوب عم زاده وسیدمه مذاکره سی سبقت ایدن کلمات و
تعجب گونه مکالمه ایتدیگکز مقالات نه دردیو استفسار ایلدکده سیدم
بنی لطمهٔ عنیفه ایله لطم وضربهٔ شدیده ایله ضرب وشتم ایدوب ای غلام
دیرین سال فضول سنک بو مقوله اقوال ایله مناسبتک نه درکه غورینه
وصول ایچون سؤال صددنده اولورسن وفهمنه قادر اولمدیغک معنایی
نه بیلورسن سکا کندی کاریکه اشتغال لازم وخدمت سیدک مهم در دیو
زجر وتوبیخ ایلدی بن دخی ناچار بالای نخله صعود وظاهرا اقتطاف
خرمایه شروع ایدوب باطنمده نبی مبعوثک خاکپاینه نه وجهله رومال
اولسم دیو غریق بحر فکرت اولمشدم وقت شام قریب اولوب
سیدم ایله مقام مدینه یه عودت ایتدم واقتطاف ایتدیگم خرمادن
برقاچ عدد خرما سیدم نفقهٔ شام ایچون بکا ویرمشدی تناول ایتمیوب رسول

رسول اکرمک حضور جالب السرورلرینه ادخار ایلدیم معلوم اوله که سلمان
فارسینک بعض احوالی کند ولسانندن اولمق اوزره بو مقامه کلنجه
بیان اولندی ان شاء الله تعالی بعض احوال سائره سی دخی بریده
حدیثی ترجمه سی خلالنده بیان اولنمق مناسب ملاحظه اولندی و دخی
معلوم اوله که سلمان فارسینک رسول اکرم حضورنه کلدیکی هجرتک سنه
اولی سنده ایدی که بریده نک حین قدم المدینة کلامی اکا اشارتدر
یعنی سلمان رسول اکرم حضرتلرینک مدینهٔ منوره یه قدومی وقتنده حضور
مستوجب السرورلریله شرفیاب اولدی بمائدة لفظنده اولان حرف
باء جاء لفظنک تعدیه سی ایچون اولوب الصاق بیان اولندیغی اوزره
مصاحبت معناسنی مفید اولمه سی ظاهردر یعنی سلمان رسول اکرم حضورنه
مائده ایله کلدی فاحتملتها علی عاتقی روایتی بو معنایی تأیید ایدر و
ارباب لغت مابیننده مشهور اولان بودر که مائده شول خوان در یعنی سفره در
که اوزرنده طعام اوله والا اکا خوان دیرلر مائده دیمزلر آمدی اگر رطب
طعامدن معدود اولورسه علیها رطب قولی مائده اوزرنده اولان طعام
نه ایدوکن تعیین ایچون اولور واگر فاکهه اولوب طعامدن معدود اولمز
مائده لفظی ظرف ایچون استعاره یا تجرید طریقیله خوان معناسنه اولور
وصاحب صحاحک الطعام ما یؤکل قولی معنای اولی مؤیددر صاحب ضیاء
الحلوم دیدیکه الطعام الزاد المأکول صاحب مهذب دیدیکه المائدة خوان
آراسته والموائد جمع الرطب خرمای تر والواحد رطبة شیخ ابن حجر دیدیکه مائده
مطلقا اوزرینه طعام وضع اولنان شیئه استعمال اولنور زیرا میداندن
مأخوذدر تحرک معناسنه مائده حین وضع وبسط ورفعده تحرکدن خالی اولمدیغی
ایچون مائده تسمیه اولندی وگاه مائده وطعام اراده قلنور وصاحب محکم
دیدی که مائده نفس خوانه دخی اطلاق اولنور لیکن بو وجه اوزره تکلف
وتأویله حاجت قالمز و دخی معلوم اوله که ابن العراقی تقریب الاسانید
شرحنده دیدیکه حدیث مذکورک ظاهری دلالت ایدرکه سلمان رسول اکرم

حضورلرینه فقط رطب هدا ایتمش اوله لكن احمد وطبرانی اسانید جیده
ایله سلمانك كندو حدیثین تخریج اتدیلر كه سلمان دیدی كه براز هیزم جمع و
بازارده فروخت و قیمتیله طعام اشترا و ترتیب و رسول اكرم حضورلرینه
كتوردم وطبرانی دخی تخریج اتدیكه سلمان دیدیكه هیزمك قیمتیله لحم جزور اشترا
وطبخ و بر كاسه‌یه ترید ایدوب رسول اكرم حضورینه كتوردم پس ذكر اولنان
حدیثلر اقتضا ایدر كه مائده‌ده طعام و رطب مجتمعاً موجود اوله میرك دیدی
كه ابن العراقی قولی اوزره مائده‌نك مفهومندن طعام واحد مأخوذدر
دیدكلری قول مشهوره علیها رطب قولی بغایت مناسب اولوب قال
معنی اكه منجر اولور كه خوان اوزرنده طعام كه مائده‌نك معناسندن جزودر
و رطب دخی قودم دیمك اولور و بو كلام رطبك طعام اولمدیغنه دلیلدر زیرا
طعام اولسه تصریحه حاجت اولمزایدی فوضعها بین یدی رسول الله
صلی الله علیه وسلم یعنی سلمان مائده معهوده‌یی رسول اكرمك پیشكاهنه وضع
ایلدی فقال قائل رسول اكرم در یا سلمان رسول اكرم سلمانك اسمی بو اسم
اولدیغین نور نبوة ایله كشف اتدكلری ایچون سلمان دیو ندا اتدیلر یاخود
كندودن سؤال اتدیلر یاخود جبرائیل تعلیم ایتدی یا حضار مجلس اسمنی
اخبار اتدیلر و جائزدر مقدما ملاقی و اسمنه واقف اولالر ما هذا یعنی بو
كتوروب پیشكاهمه وضع اتدیكك نه در مائده‌یه اشارت اوله هذه كرك
ایدی فقال قائل سلماندر صدقة لك و علی اصحابك وضع اتدكم شیء سكا
و اصحابكه صدقه در ارباب تواریخ شو وجهله بیان اتدیلر كه ادخار اتدیكی
خرمایی اخذ ایدوب قباده رسول اكرمك مجلسنه دخول و خرمایی پیشكاهنه
وضع ایدوب رسول اكرم دخی یا سلمان بو نه در دیو سؤال اتدكده دیدی كه
رجل صالح و عابد و عفیف و زاهد اولوب و حلالی حرامدن تمیز اتمكله شهر
و هر خصوصده احتیاط و پرهیزه قدرتك و خدمتكده صلحادن واجب
الاكرام و غزادن لازم الاحترام كمسنه‌لر اولدیغین دخی استماع اتدم
مدة مدیددر كه شو خرمایی مستحقنه صدقه اتمك اوزره ادخار اتمشدم الحالة

الحالة هذه سندن احق و عندكده اولان غزادن الیق كمسنه بولمدیغمدن حضور
شریفیه كتوردم دیدی فقال قائل رسول اكرم در ارفعها یعنی رسول اكرم دیدی
كه بو مائده‌یی یاخود بو صدقه‌یی بنم پیشكاهمدن قالدر احمد و طبرانی روایت
اتدیلر كه رسول اكرم مائده‌دن الین چكوب اصحابه سز اكل ایدك دیدی كندو
اكل اتمدی فانا رفعها امرك علتیدر یعنی زیرا بز كه معاشر انبیاییز یاخود بنی
هاشم و بنی عبد المطلب دن اقربیز لا ناكل الصدقة صدقه‌یی اكل
اتمزز و جائزدر كه متكلم مع الغیر ضمیری عظمة معناسنی افاده ایچون
مذكور اوله و اگر رسول اكرم و اصحابندن كنایه اولسه اصحابه دخی صدقه
حرام اولمق لازم كلور و آنی هیچ بر فرد قائل اولمدی مگر رسول اكرمك
حضورنده صحابه كرام میاننده عشیره اقربین دن كمسنه موجود و حاضر
اوله بو صورتده اكل ایله امر اتدكلری عشیرتدن غیری صحابه‌یه خاص اولور
رسول اكرمه و عشیرتنه صدقه‌نك حرمتنه متعلق اختلافات اقواله
كتب فروع متكفل اولمغله بو مقامده آنك بیاننه تصدی اولنمادی
قال قائل بریدة بن الحصیب در فرفعها یعنی بریده دیدیكه امره امتثالا
سلمان مائده‌یی رفع اتدی رسول اكرمك پیشكاهندن یاخود صحابه
كرام اكلدن فارغ اولدقدن صكره رفع ایلدی قال لهم كلوا و امسك
یده روایتی بو معنایی مؤیددر اصحاب تواریخ دیدیلر كه سلمان رسول
اكرمك صدقه‌یی قبول اتمدكلرندن مشاهده اتدكده دیدیكه عموریه‌ده
بطریق معهودك بیان اتدیكی علامات ثلثه‌نك بری ظهور ایتدی
فجاء فاعل ضمیری سلمانه راجعدر الغد نصبله فی الغد تقدیرنده‌در
غددن مراد یا حقیقة غددر یا حكماً غددر كه مراد بر غیری كونده دیمك
اولور بمثله با تعدیه و مصاحبت ایچوندر یعنی سلمان اولا كتوردیكی
مائده و رطب كبی فردا ده دخی رسول اكرمك حضورنه كتوردی میرك
دیدیكه مثله ضمیری‌نك مائده‌یه رجوعی مذكور اعتباریله در ابن حجر
رطبه راجعدر دیدی فوضعه سلمان صكره كتوردیكی مائده‌یی دخی

وضع ايلدی بين يدی رسول الله صلی الله عليه وسلم رسول اكرمك
پیشگاهنه فقال رسول اكرم ديديكه ما هذا يا سلمان يا سلمان بو كتوردو
وضع اتدكك نه در فقال سلمان جوابنده ديديكه هدية لك سنك ايچون
هدية در بعض شراح ديديلر كه صدقه بر احسان در كه مصدق آني ثواب
اميدی ايله مستحقنه اعطا ايدر وصدقه اعلی دن ادنايه اولمغله آخذ طرفندن
ذللی و مصدق طرفندن مرحمتی مشعر در پس صدقة عليك لفظنده اولان علی
استعلا معناسنی مفيد اولمغله بو معنايه ايما در و هدية بر عطيه در كه آنكله
مهدی آخذه اولان محبتنی اظهار و اكا تقرب قصد ايدر پس هدية ده لك
ديوب رسول اكرمه تخصيص اتديكی هدية ايله مقصود بالذات فقط رسول
اكرمه تقرب اولديغين اظهار ايچوندر و دخی معلوم اوله كه حرف علی مضرة
و حرف لام منفعت ايچون ديو مشهور اولان معنی اطلاقی اوزره كلدر
بلكه نعل واحد علی ايله استعمال اولندقده مضرة معناسين ولام ايله استعمال
اولندقده منفعة معناسين افاده ايدر شهد عليه وشهد له وحكم عليه وحكم له
كبی والا علی ولام هر موقع استعمالاتنده ضرر و نفع معنالرين مفيد اولمزلر
پس عصامك صدقة عليك و هدية لك ده اولان علی ولام ضرر و نفع ايچون
معنالرين افاده ايدر ديديكی كلام مقبول دكلدر سلمان رسول اكرمك هديه
قبول اتديكنی مشاهده اتدكده عموريه ده بطريق معهود ك بيان اتديكی
علامات ثلثه نك بری دخی ظهور اتيدی ديدی فقال رسول الله صلی الله
عليه وسلم لأصحابه ابسطوا اكثر نسخه ده همزه نك ضمی و بانك سكونی و سينك
ضمیله ضبط اولندی كه بسط دن ماخوذ در كه نصر بابندن ايصال معناسنه
يعنی اللريكوزی مائده يه ايصال و آندن اكل ايلك زيرا البسط يد ايصالدن
كنايه در قال الله تعالی لئن بسطت الی يدك پس سياق قرينه سيله ايديكم
لفظی محذوف و مقدر در يا خود نشر معناسنه طعامی مجلسده نشر ايلك
كه حضار كلری اكا واصل اولسون يا خود هديه لی تقسيم ايلك يا خود
سلمان ايله انبساط وقد وميله استبشار ايلك تا كه قلبی مطيبا اوله و بعض

بعض انشطوا نون وشين معجمه ايله واقع اولدی نشاط دن ماخوذ در
يعنی نهم ايله معا اكل اتمكله عزم و نشاط ويلك بعضيلر همزه نك و شين
معجمه نك كسره لريله ضبط اتديلر ضرب بابندن يعنی مائده نك عقده سنی
حل ايلك كويا سلمانك مائده سی معقوده و سربسته ايدی كه رسول اكرم
حلی ايله امر ايلدی مخفی اولميه كه معنای اخير اكثر اصحاب لغاتك قوللرينه
مخالفدر كه ثلاثيدن اولان نشط عقد معناسنه وافعالدن اولان
انشاط حل عقد معناسنه كه همزه ازاله ايچوندر حتی صاحب نهايه
ديديكه يقال نشطت العقدة اذا عقدتها وانشطتها اذا حللتها لكن
صاحب تاج الانشوطه كره واكشادن وهو من الاضداد ديديكی معنی ايله
مندفع اولور و بعضيلر همزه نك فتحی و شينك كسری ايله ضبط اتدكلری
اوزره انشاط دن ماخوذ اولوب حل معناسنه اهل لغة قوللرينه موافق
اولور و دخی معلوم اوله كه سلمانك رسول اكرم حضورينه كوتورديكی خرماسيد
كندويه نفقه ايچون ويرديكی خرما اولديغی صورتده كلام نوقدر و جائزدر
كه سيد نك اذنی منضم اولمش اوله و حديث مذكور هديه مهدينك كندی ملكی
اولديغين و اولمديغين تفحص ايتمه دن ظاهر حاله اعتمادا قبولنك جوازنی
اشعار ايدر و دخی مهدی اليه اولان كمسنه هديه يی قبولدن صكره جلساسنی
حصه مند اتمك مستحب اولديغنه دليل در ومن اهدی له هدية فجلساؤه
شركاءه فيها حديثی اگر چه ضعيف در بو معنايی مؤيد در ترمذی اصولنده
ديديكه حديث ضعيف مزبور ده واقع اولان جلسا دن مراد مهدی اليه
اولان كمسنه نك مجلسنه مداوم و ساكن بيتی و معتكف بابی اولاندر
قبول هديه وقتنده موجود اولان جلسا دكلدر الهدايا تشترك كلامی
اگر چه من حيث المعنی حديث ضعيف مزبوره موافقدر لكن لفظنك اصلی
يوقدر حكايت اولنور كه مشايخ عظامدن بر مرد كامله دراهم و دنانير
وامتعه قسمندن هدية عظيمه كلدی و بر مرد مسافر مجلسده بو كنو
الهدايا تشترك ديدكده شيخ مزبور ليك تنها خوشتر ك ديدی مازمزبور

ظن ایتدی که شیخك تنها کندو ایچون اولوب مسافره هدیه دن حصه اولمیه
دیو سویلدیکی کلامه نادم و بغایة متألم اولوب چونکه شیخ تغیردن خلاص ایتدی
لیک تنها بهر تو شد خوشتر دیدی و هدیهٔ مزبوره یی بتمامها ویردی
هدیه نك کثرتندن مسافر معهود مال بولمش مغولی کبی شاد اولوب تحملنه
قادر اولمامغله خدام معاونت ایتدیلر و منزلنه کتوروب کتدیلر و دخی روایت
اولنور که امام یوسفه وافر نقود هدیه کلدی حضاردن بری الهدایا تشترك
دیدکده ابو یوسف دیدیکه ای فلان الهدایاده اولان الف لام عهد خارجی
ایچوندر یعنی خرما و زبیب مقوله سندن اولان هدیه یه شامل در نقوده
صادق دکلدر و شتان ما بین علماء الباطن و الظاهر و حدیث مذکورده
کافرك هدیه سنی قبول جائز اولدیغنه دلیل واردر زیرا سلمان حین اهداده
مسلم دکل ایدی و حدیث مذکور ایله هدیه ده ایجاب و قبول شرط اولمدیغنه
استدلال اولنور و دخی معلوم اوله که سلمان فارسی نبی آخر الزمانك علاماتی
ثلثه سندن ایکی علامت مشاهده ایدوب خاتم نبوتك مشاهده سنه
آرزومند ایکن صحابهٔ کرامدن بر کمسنه وفات ایدوب رسول اکرم انك جنازه سین
تشییع ایچون بقیع جانبنه روان اولمشلر ایدی دفن ایتدکدن صکره صحابه میاننه
جلوس ایتدیلر سلمان دخی مهر نبوتی مشاهده آرزوسیله اول حوالی یه واروب
رسول اکرمك ظهری سمتنه استداره ایتدکده رسول اکرم نور نبوة ایله کشف ایتدی
که سلمانك استدبار و استداره دن مرادی کندویه وصف اولنمش بر شیئك
اطلاعیدر مبارك ظهرلرندن ردائی القا ایتدیلر سلمان مهر نبوتی مشاهده
ایتدکده بی اختیار اوزرینه دوشوب تقبیل ایتدکده رسول اکرم بیوردیلر
که یا سلمان تحول یعنی کرو کیت کیرو کیت سلمان دخی سرکذشتن بیان
ایلدیکه ثم نظر الی الخاتم علی ظهر رسول الله صلی الله علیه وسلم قولی بو
معنایه اشارتدر لفظ ثم سلمان علامتین مذکورتینی مشاهده ایتدیکی وقتدن
صکره وافر زمان مرور ایدوب متراخیا نظر ایتدیکنی اشعار ایچوندر فآمن
به حرف فا التعقیب ایچوندر یعنی سلمان علامات ثلثه یی مشاهده نك تمامنده

تمامنده متعاقبا رسول اکرمی تصدیق و اسلامی قبول ایتدی حضرت مولانا
جامی شواهد النبوة نام تألیفنده دیدیکه سلمان رسول اکرمك مجلس شریفلرینه
مستسعد اولدقده لسان عربی یی عالم اولمامغله رسول اکرم ترجمان طلب
ایتدکده تاجر بر یهودی احضار ایتدیلر که عربی و فارسی لسانه واقف ایدی
رسول اکرم و سلمان ما بیننده ترجمانلق صددنده رسول اکرمی لسان فارسی
ایله مدح ایلدکده یهودی ترجمه یی تحریف ایدوب یا محمد سلمان سکا شتم ایدر
دیدی رسول اکرم من یسمع یخل نحواسی اوزره بو فارسی مجرد بزه ایذا ایچون
کلمش دیدی فی الحال جبرئیل امین نازل اولوب سلمانك کلماتنی صحیح ترجمه
و رسول اکرمی مدح ایتدیکنی بیان ایلدکده رسول اکرم ترجمان معهوده یا یهودی
سلمانك کلماتنك معناسی سنك ترجمه ایتدیکك کبی دکل بلکه بزی مدح ایدر دیدکده
یهودی دیدیکه یا محمد چونکه سن لسان فارسی یی عالم سن بنی نه ایچون ترجمان
اولمغه دعوت ایتدك رسول اکرم لسان فارسی یی شو وقته دك بلمز ایدم
لکن حالا جبرئیل علیه السلام بکا تعلیم ایلدی دیدکده یهودی دیدی که
شو وقته دك یا محمد سنك نبوتکده شبهم وار ایدی و سنی کاذب در دیو تهمت
ایدر ایدم حالا عندمده متحقق اولدی که حق پیغمبرسن اشهد ان لا اله
الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله دیوب شرف اسلام ایله مشرف
اولدی بعده رسول اکرم جبرائیله دیدیکه یا جبرئیل سلمانه لسان عربی یی
تعلیم ایله جبرائیل دخی سلمانه اغزیکی آچ و کوزلریکی اچمه دیدی سلمان
دخی امرینه امتثال ایتدکده جبرائیل سلمانك دهاننه بزاقین القا و سلمان
فی الحال لسان عربی یی فصاحت ایله تکلمه آغاز ایتدی و دخی معلوم
اوله که سلمان اسلامی قبول ایتدکدن صکره بش سنه مقداری یهودینك
ربقهٔ رقیتنده قالدی وکان الیهود لفظی بو معنایه اشارتدر یهودك
مفردی یهودی در واو حالیه و جمله آمنه تحتنده فاعل ضمیرندن
حالدر یعنی سلمان شرف ایمانله مشرف اولدی رقبه سی یهودك ربقهٔ
رقیتیله مربوط اولدیغی حالده مخفی اولمیه که لفظ یهود و یعرس لهم

ضمیری جمع صورتنده مذکور اولدقلری اشعار ایدر که سلمان بر قاچ یهودی
مابیننده مشترک اوله و ابن سعدک ابن عباسدن تخریج ایتدیکی اوزره که سلمانی
بنی الکلب عموریه دن کتوروب وادی القری ده بر یهودی یه بیع ویر
روایتده دخی بر امراءه بیع ایتدکلری جائزدر که یهودی و امراءه علی طریق
الاشتراک اشترا ایتمش اوله لر و جائزدر که فقط بر شخص اشترا ایدوب
مشترینک کندویه و عیال و توابعنه خدمت ایتدیکی ایچون تغلیبا جمع
صیغه سیله ذکر اولنمش اوله بو توجیه النسب در بعضیلر مضاف محذوف
لبعض الیهود تقدیرنده دیدیلر سلماندن مرویدر که ازاد اولنجه اون
بش قدر سیده نقل ایتدم دیدی فاشتراه رسول الله صلی الله علیه و
سلم بکذا و کذا درهما یعنی رسول اکرم سلمانی شو قدر درهمه اشترا
ایتدی علی ان یغرس یانک فتحی و رانک کسریله در فی الحقیقه رسول اکرم
اشترا ایتدی ایسه غارس دخی آنلر اولمق ظاهردر لهم سلمانک مالکی اولان
یهود ایچون نخلاً نخیل یعنی درخت خرما معناسنه مفردی نخله در و
کلمهٔ علی مع معناسنه اولدیغی روایهٔ اخری ده و علی ان یغرس واقع
اولدیغی مؤیددر معلوم اوله که اکثر ارباب سیر و تواریخ بیان ایتدکلری اوزره
سلمانک کندو لسانندن روایت اولنان بودر که شرف اسلامله مشرف
اولدیغمدن صکره رسول اکرم بکا بیوردیلر که یا سلمان سیدکدن کندوکی
کتابته وجهی اوزره اشترا ایله بن دخی قرق وقیه زر خالص که اول وقتده
قرق درهمه بر وقیه دیرلر ایدی و اوچیوز عدد نخل فدانی غرس و میوه دار اولنجه
خدمت و تیمار ایدوب بعده آزاد اولمق اوزره عقد کتابت ایتدم رسول
اکرم و صحابهٔ کرام غرس نخله بکا معاونت ایدوب اوچیوز عدد مقداری
فدان جمع ایتدیلر بن دخی سیدمک اراضیسندن بر زمینی اصلاح و تسویه ایتدم
رسول اکرم کندو ید کریمه لریله ایکی یوز طقسان طقوز عدد فدانی زمان
مزبوره غرس بیوردیلر فقط بر فدان که آنی عمر رضی الله عنه غرس ایلدی رسول
اکرمک غرس بیوردقلری فدانلر همان اول سنه جمله میوه ویروب حضرت عمر

عمر غرس ایتدیکی بر فدان میوه ویرمدیکنی رسول اکرم مشاهده ایتدکده تعجب کونه
سببندن سؤال بیوردیلر حضرت عمر دیدیکه یا رسول الله اول میوه دار اولمین
فدانی بن غرس ایتمشدم پس رسول اکرم اول فدانی اخراج و کندو دست کرم
پیوستلریله مجدداً غرس ایتدیلر اول دخی همان اول سنه ده میوه ویردی
و هجرتک التنجی سنه سنده بعض غزواتده رسول اکرمه بیضهٔ ماکیان مقداری
شمامهٔ زر کلمش ایدی خاطر عاطرینه بنم احوالم خطور ایتدکده دردمند فارسینک
احوالی نیجه اولدی دیو بو کمینه لرین تفقد بیورمشلر خاک پایلرینه یوز سوردم
شمامهٔ مزبوره یی بکا ویروب شو شمامهٔ لقیه بدل کتابتک ایچون سیدکه
ویروب بالکلیه رقبه کی فک ایله دیو بیوردیلر شمامه یی آلدم و تخمین ایتدم
که یکرمی وقیه ایچق کلور یا رسول الله بو شمامه بنم دینم اولان قرق وقیه
مقدارینجه دکل بلکه نصفنه ایچق وفا ایدر دیدم شمامه کی المدن آلدیلر
و لسان مبارکلرین شمامه یه طوقوندردیلر بنه بنم الیمه ویردیلر اوزریمه
اداسی لازم اولان قرق وقیه آلتونی سیدمه ادا ایتدکدن صکره قرق
وقیه قدر آلتون دخی فضله بکا قالدی رسول اکرمک مبارک لسانلری مس
ایتدیکینک برکتیله القصه تاریخ مزبورده بالکلیه رقبه می فک و سائر احرار
مسلمین کبی آزاد اولدم دیدی و احمد مسندنده سلماندن تخریج ایتدیکی
حدیث قصهٔ مسطوره یی مؤیددر و حدیث بابک ظاهرندن منفهم اولان
رسول اکرمک کندولری اشترا ایتمکدر خصوصاً یغرس ضمیری رسول اکرمه
یا خود سلمانه راجع اولدیغی صورتنده بایع منفعة مبیعی مدة مجهوله ایله
استثنا و کندو نفعی ایچون ابقا ایدوب غرس و خدمت نخلی داخل
ثمن یا شرط عقد بیع ایتمک لازم کلور بو ایسه منهی عنه در لهذا الشیخ ابن
العراقی دیدیکه حدیث بابده واقع اولان اشترادن مراد رسول اکرمک
سلمانه بدل کتابتی ویروب کندوکی سیدکدن اشترا ایله دیدکلرندن
مجازدر حقیقهٔ اشترا دکلدر کویا رسول اکرم بدل کتابتی کندولر ادا
ایتمکله اشترا التسمیه اولندی پس محذور مذکور مندفع و ارباب تواریخ

كلاملرینه اولان تناقض مرتفع اولور فيعمل سلمان نعمل نصبله نخرس اوزرینه
معطوفدر وبو تركيب افاده ایدركه سلمانك نخل مغروسه ده عملی بدل كتابتده
داخل اوله فيه بعض نسخده فيعمل فيها سلمان واقع اولدی میرك ضمیرك
تذكیری نخیل وتانیثی نخل اعتباریله دردیدی لكن نظم كریمده واقع اولان
نخل منقعر ونخل خاویه لفظ نخلك مذكر ومؤنث استعمالن آشعار ایدر علامه
زمخشری كانهم اعجاز نخل منقعر تفسیرنده دیدیكه ذكر صفة نخل على اللفظ
ولو حملها على المعنى لانث كما قال اعجاز نخل خاوية پس بو مقامده دخی ضمیر
تذكیر وتأنیثی لفظ ومعنایه نظراً اولمق محتملدر حتى تطعم تانك ضمی وعینك
كسری ایله افعال بابندن مضارع معروفدر حتى تثمر معناسنه اطعمت النخلة دیرلر
نخله میوه ویردكده حنفی تطعم معروف ومجهول ومذكر ومؤنث روایت اولندی
دیدی میرك بو كلامی تزییف الجون نزم روایتمزده وثت نخم اصولنده
مجهول صیغه سی بو قدر دیدی مخفی اولمیه كه حدیث بابده واقع اولان تطعمنك
فاعل ضمیری نخله یه راجعدر پس معروف صیغه سندن غیری اولمق جائز
دكلدر وصاحب نهایه نك وفي الحديث نهى عن بيع التمر حتى تطعم يقال اطعمت
الشجرة اذا اثمرت واطعمت الثمرة اذا ادركت اي صارت ذا طعم يؤكل
منها وروي حتى تطعم اي تؤكل لانها لا تؤكل الا اذا ادركت قولنه تشبث
وحدیث بابده تطعم مجهول صیغه سیله روایت اولدغنه استدلال حیندن
معقول دكلدر زیرا صاحب نهایه كلامندن منفهم اولان بودركه تطعم
ماده سی ماكول اولان شیئه اسناد اولندقده معروف ومجهول اولمق
صحیح اوله حدیث بابده واقع اولان تطعم كه غیر ماكوله اسناد اولنمشدر
ماكوله اسناد اولنان تطعم لفظنه قیاس اولنمق مستبعددر وحدیث بابده
مجهول اولسه حتى تؤكل النخلة دیمك اولور وحنفی كلامنی تصحیح ایكی كره مجاز
اعتبارینه محتاجدر بر كره ادراكدن اكل وبر كره دخی نخله دن ثمر مراد
اولنمغله بو تكلف ارتكاب اولنمقدن معروف صیغه سی اوزره اقتصار
اولنمق صوابدر والله اعلم فغرس رسول الله صلى الله عليه وسلم النخل یعنی

حنفی میرك بحث ایدر ایدندن
اخذ حدیث ایتدم
دیو ادعا ایدر ایمش

یعنی رسول اكرم كندو ید كریمه لری ایله اوچیوز عدد نخل فدانینی غرس ایتدی
الا نخلة الا اوچیوز فدادن بر فدانی غرس ایتمدی پس واحدة لفظی
نخله دن مستفاد اولان وحدة معناسین مؤكد اولور كویا سائل سؤال ایتدی
كه اول بر فدانی كیم غرس ایتدی غرسها عمر رضي الله عنه جمله مستأنفه سیله
جواب ویردی یعنی آنی حضرت عمر ایتدی وجمله نخله لفظنه صفة اولمق دخی
جائزدر فحملت النخل من عامها كلمه من فی معناسنه اولدیغین روایة
اخری ده فی عامها واقع اولدیغی مؤیددر وضمیر مجرور نخله راجعدر وعام
كه سنه معناسنه در ضمیره اضافتی نخل اول سنه ده مغروس اولمغله ادنی
ملابسه ایچوندر یعنی جمیع نخل فدانلری غرس اولندیغی سنه ده میوه ویردی
ولم تحمل نخلة لكن بر فدان مابینلرندن شاذ اولوب میوه ویرمدی
اصول مصححه ده تحمل بای مثناة تحتیه ایله ضبط اولندی فقال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ما شان هذه اشارة نخله غیر مثمره یه در یعنی رسول
اكرم اول بر نخله سائر نخله لركبی میوه دار اولمغه سبب نه در دیدی فقال عمر
رضي الله عنه يا رسول الله انا غرستها عمر جوابنده یا رسول الله اول میوه
ویرمین فدانی بن غرس ایلدیم وسنك ید كریمه كوز اكاوصل اولمدی فنزعها
رسول الله صلى الله عليه وسلم فغرسها فحملت من عامه رسول
اكرم اول فدانی نزع واخراج ایدوب كندو مبارك اللریله مجدداً غرس
ایتدیلر همان اول سنه ده میوه ویردی مخفی اولمیه كه عامه ده اولان ضمیر
مجرور غرسهادن مستفاد اولان غرسه راجعدر ودخی معلوم اوله كه رسول اكرم
حین غرس نخل ده ایكی یوز طقسان طقوز فدانی كندو ید كریمه لریله غرس
ایدوب همان اول سنه میوه ویردیكی اظهار معجزه اولدیغین حضرت عمر غرس
ایتدیكی فدان اول سنه ده میوه ویرمدیكی تأیید ایدر زیرا نخل فدانی غرس
اولندیغی سنه ده میوه ویرمك خارق عادتدر وحضرت عمرك غرس ایتدیكی
فدانی وغرسن سیورد قلری سنه ده میوه ویردیكی معجزه اخری در صلى الله
عليه وسلم سلمان فارسی هجرتك التنجی سنه سنده آزاد وعبودیت الهیه یه

خاص اولمغله تشا داولوب یوم خندقده حاضر اولدقده رسول اکرم آنک حقنده
سلمان منا اهل البیت دیو بیوردیلر امام شعرانی طبقاتنده دیدی که سلمان
اهل بیتدن اولمغله صدقه قبول ایتمز ایدی بعده جمیع غزواتده حاضر اولمشدی
روایت اولندی که سلمان معمرلردن ایدی حتی عیسی بن مریمک وصیسنه
لاحق اولوب توریة وانجیلی اندن تعلم اتدی وبعضیلر اوچیوز اللی و
بعضیلر ایکی یوز اللی سنه بالغ اولدی دیدیلر واسمنده اختلاف اولندی
بعضیلر ماهویه بعضیلر مابه بعضیلر بهبود بن بدخشان که منوچهر ملك نسلندندر
دیدیلر حضرت عثمانک ایام خلافتنده مداینده وفات اتدی بعضیلر
اسلامی هجرتک اوتلکی سنه سنک جماذی الاولیسنده ایدی دیدیلر رسول
اکرم بیع ایدن یهودینک اسمی عثمان بن اسهل الیهودی القرظیدر و
بعضیلر حضرت عثمانک زمان خلافتنده صفاهانه کتدی دیدیلر والله
اعلم بحقیقة الحال الحدیث السابع حدثنا محمد بن بشار اخبرنا بشر باء موحده نك
کسری وشینک سکونی بعده را ایله در بن الوضاح ضاد معجمه نک تشدیدیله در که ابو
الهیثم البصری وصدوقدر اخبرنا ابو عقیل عین مهمله نک فتحی وقافک کسریله اسمی
بشر بن عقبه در الدورقی دالك ورانك فتحه لری وها بینده واو ساکنه ایله در قه
نسبتدر سیوطی خوزستانده برشهردر دیدی عن ابی نضرة نونک فتحی وضاد
معجمه نک سکونی بعده را وتا ایله اسمی منذر بن مالك بن قطعة در قال قال ابو
نضره در سألت اباسعید بن مالك بن سنان الانصاری الخدری خاء
معجمه نک ضمی ودال مهمله نک فتحیله بنی خدره یه نسبتدر که انصاردن برقبیله در
عن خاتم رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی لفظنک قائلی ابو عقیل در
وفاعل ضمیری ابو نضره یه راجع در خاتم النبوة حاصلی ابو عقیل ابو
نضره دن شو وجهله روایت اتدی ابو نضره ابو سعیددن خاتمی سوال
ایتدم دیدکده رسول اکرمک یدکریملرنده اولان خاتم مراد اولمدیغین
افاده ایچون ابو عقیل ابو نضره نک مرادن تفسیر ایلدی فقال قائل
ابو سعید در کان ضمیری خاتمه راجع در فی ظهره ضمیر مجرور رسول اکرمه عائد

ملك

قرنطه یه نسبتدر که یهوددن برقبیله در سنه

عائد در بضعة ناشزة بضعة باء موحده نك فتحی بعده ضاد معجمه نك
سکونی بعده عین مهمله ایله ات پارهسی معنی صاحب نهایه وقد تکسر الباء
قطعة من اللحم دیدی ونصبله کان نك خبریدر ناشزه زاء معجمه ایله نشزدن
ماخوذدر ارتفاع معناسنه ونصبله بضعة نك صفتیدر یعنی خاتم نبوة
رسول اکرمك ظهر مبارکلرنده قطعه لحم مرتفعه ایدی وبعض روایاتده بضعة
ناشزة کلمه لری رفعله واقع اولدی که کان تامه اولدغنه بناء در وجائزدر
که کان ناقصه اولوب بضعة رفعله اسمی وفی ظهره مقدم خبری اوله
ودخی تحتنده اسمی خاتمه راجع وفی ظهره خبر وبضعة نصبله خبر بعد
خبری اولمق محتملدر شرح السنه ده صاحب مشکوة ابی رمثه دن نقل
اتدیکی اوزره شو وجهله واقع اولدی که ابو رمثه دیدی که پدرم ایله
رسول اکرمك حضور عالیلرینه واردق پدرم دیدی که یا رسول الله بن
طبیب حاذقم لطف ایدوب رضاء شریفکوزا ولسون که ظهر مبارکده
اولان شیئه علاج ایده یم رسول اکرم دیدیکه انت رفیق والله الطبیب
طبیبی دیدیکه رسول اکرمك ظهرنده اولان مهر نبوتی فضلات بدندن
متولد حیبان ظن ایدوب علاج ایده یم دیدکده رسول اکرم بیوردیلر
که بنم ظهرمده اولان شیء علاجه محتاج امراض قبیلندن دکلدر بلکه سن
کندوکه طبیب اطلاق ایلدکن سنك کلامك اصلاح وعلاجه محتاج در زیرا
فی الحقیقه داء ودوانك حقیقتنه عالم وصحته بقایه قادر طبیب مداوی
شافی حقیقی فقط حضرت حکیم لم یزلدر سن مریضه علاج ایله رفق
ایدرسن ویرشیئه قادر دکلسن وصلی الله علی محمد واله وصحبه اجمعین
الحدیث الثامن حدثنا احمد بن المقدام میمك کسریله در ابو الاشعث ثاء
مثلثه ایله در العجلی عین مهمله نك کسری وجیمك سکونیله در بنی عجله نسبتدر
البصری صدوقدر اخبرنا حماد میمك تشدیدیله در بن زید حماد بن سلمة
البصری دن احترازدر ابن یحیی دیدیکه حماددن احفظ کمسنه کورمدم
عن عاصم الاحول بن سلیمان ابو عبد الرحمن البصری ثقة در لکن امور

ولایته داخل ورتبۀ حکومته واصل اولمغله ابن قطان مطعوندر دیدی عن
عبد الله بن سرجس سین مهمله نك فتحی وجیمك کسری بعده سین مهمله ایله نرجس
وزننده در که غیر منصرف اولمق اوزره ضبط اولنمشدر عبد الله مزبور صحابیدر
وبصره ده ساکن ایدی ائمۀ سته حدیثین تخریج ایتدیلر قال قائل عبد الله در
اتیت رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو فی ناس یعنی رسول اکرم
حضورلرینه کلدم حال بوکه رسول اکرم صحابه دن برجماعت ایچینده جلوس
ایتمشلر ایدی بعض نسخه ده فی اناس واقع اولدی فدرت دوردن ماخوذ
فعل ماضی متکلم وحده در هکذا کیفیته دورانمه اشارتدر من خلفه ضمیر
مجرور رسول اکرمه راجعدر یعنی رسول اکرمك حضورلرینه واردقده طوردیغم
مکاندن کتدم ورسول اکرمك ظهری طرفنده طوردم پس لفظ هکذا طوردیغم
مکاندن کیدوب رسول اکرمك ظهری طرفنه نه کیفیته ایله واردیغنه اشارت
اولورمیکه دیدیکه جائزدر که عبد الله بو حدیثی مسجد نبوی ده رسول اکرمك
صحابه ایله جلوس ایتدیکی موضعده تحدیث ایدوب وهکذا لفظیله شو مکاندن
کتدیم شو مکانه طوردوم دیمکه اشارت ایتمش اوله فوق الذی ارید یعنی
رسول اکرم نور نبوة ایله یاخود بنم خلف ظهرلرینه دوراتم قرینه سیله مراد
ایتدیکیم شیئی بلدی که رؤیت خاتم نبوتدر فالقی الرداء من ظهره بنم مرادم
حاصل اولسون ایچون ردائی ظهر طاهرلرندن براقدیلر فرایت موضع الخاتم
اول وقتده خاتم نبوتك موضعنی کوردم طبرانی روایتنده فرایت
الخاتم واقع اولدی پس حدیث بابده لفظ موضع مقحم اولمق ملاحظه اولنور
زیرا عبد اللهك مرادی خاتمی کورمکدر موضعی کورمك دکلدر مکر محلك
رؤیتندن حالك رؤیتی لازم کلور دیه نیز پس رؤیة محل ایله تعبیر مبالغه
ایچون اولور یعنی خاتمی بر رتبه ده معاینةً مشاهده ایتدم که محلی دخی مستور
قالمدی علی کتفیه اکثر نسخه ده تثنیه وبعضنده افراد صیغه سیله واقع
اولدی وعلی کلتا النسختین رایت لفظنه متعلقدر میکه موضع الخاتمدن
یا خاتمدن حال اولمه سین تجویز ایتدی خاطر فاطره خطور ایدر که علی

علی کتفیه مقدر رایت لفظنه متعلق اولوب جمله جملۀ مستأنفه اوله
کویا عاصم احول عبد اللهدن رایت موضع الخاتم لفظنی استماع ایتدکده
کرکی کبی مقصودی افاده ایتممکله سؤال ایتدیکه موضع خاتمی رسول اکرمك
جسد مبارکلرینك نه طرفنده کوردك جواب ویردیکه رایت علی کتفیه وعلی
ای حال علی کتفیه تاویله محتاجدر زیرا خاتم نبوة رسول اکرمك کتف ایسرینه
قریب اولدیغی اصح روایاتدر انشاء الله تعالی آخر بابده بیان اولنور
والله الموفق مثل الجمع نصبله خاتمدن حالدر جمع جیمك ضمی ومیمك
سکونیله مشهوردر کسائی جیمك کسرنی تجویز ایلدی ومراد جمع کفدر که
اصابعك جمع وضم اولمه سندن عبارتدر که فارسیده مشت وترکیده
یومرق دیرلر پس فعل بمعنی مفعول وکف مجموع معناسنه اولور مخفی اولمیه که
خاتم نبوتی جمع کفه تشبیه مجرد هیئة مجموعه جهتندندر مقدار جهتندن دکلدر
زیرا حدیث آخرده بیضۀ کبکه تشبیه اولندیغی سبقت ایتدی یاخود خاتم
نبوتده خطوط اولدیغین افاده ایچون کف مجموعده بین الاصابع خطوط
اولمغله کف مجموعه تشبیه اولندی طبرانی روایتنده کانه جمع کف وبرروایتده
کانه جمع وابن سعد روایتنده بمثل الجمع واقع اولدی که مراد جمع کفدر
حولها ضمیر مجرور خاتمه راجعدر قطعه لحم تاویلی ایله واکثر شراح تانیث ضمیر
مذکورده تکلفات بعیده ارتکاب ایتدیلر میرك جمع دن منفهم اولان بضعة
یاخود جمعدن ملحوظ اولان اجزا اعتباریله در دیدی حنفی مثل یا جمع لفظینه
شعرات یا اجزاء جمع اعتباریله راجعدر دیدی عصام خاتمه راجعدر علامة
نبوة اعتباریله دیدی وحولها ظرف منصوب ومبتداسی اولان خیلان
اوزرینه تقدیم جمله سی خاتمدن حال یا صفة بعد صفتیدر خیلان خانك
کسری ویانك سکونیله خالك جمعیدر که ترکیده بك دیرلر کانها ضمیر خیلانه
راجعدر ثآلیل ثاء مثلثه وهمزه ممدوده ایله قنادیل وزننده ثؤلولك جمعیدر
که فارسیده زخ وترکیده سکل دیرلر یعنی خاتمی مشت کبی کوردم که اوزرنده
خاللر وار هر خال کویا سکلدر وچون خاتم نبوتی کوردم نائل مرام اولدم

رجعت رسول اکرمك ظهری طرفندن رجوع ایتدم **حتی استقبلته** تا ثیسکالرینه
طوردم یا اوتوردم وچون بنم بر مرادم اولمم ایچون رد الرین القا ایدوب
بنی ممنون بیوردیلر **فقلت** رسول اکرمه دیدم که **غفر الله لك یا رسول الله**
جائزدر که عبد الله بن سرجسك مرادی حق سبحانه وتعالی رسول اکرمی لیغفر
لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر مضمونی اوزره مغفور ایتدکندن
اخبار اوله وجائزدر که مغفرت ایله دعا اوله وبعضیلر دیدیلر که آیت
مذکوره نك مضمونی اوزره رسول اکرمك مغفور اولدیغی متحقق اولمغین
مغفرة ایله دعا استحصال حاصل قبیلندن اولور وبعضیلر دخی شو وجهله
جواب ویردیلر که جائزدر که بو وقعه آیه مزبوره نك نزولندن یاخود عبد الله
آیتك مضموننه اطلاعدن مقدم اوله میرك دیدیکه محتملدر که عبد اللهك قصدی
رسول اکرمك استغفاره احتیاج وعدم احتیاجلرندن قطع نظر مجرد دعا
ایتمکله کندونك ممنون اولدیغین اظهار اوله ومحتملدر که عبد اللهك مرادی
رسول اکرمه دعا بهانه سیله آنلرك دعاسنه ودخی تحیت ایله توجه شریفلرینی
استجلاب ایله غیرلردن ممتاز اولمق اوله وبعض شراح عبد اللهك مرادی
طلب ازدیاد مغفرة یا مغفرة اوزرینه ثبات یا امتی ایچون طلب مغفرة
اوله دیدیلر **فقال** قائل رسول اکرمدر **ولك** یعنی غفر الله لك مخفی اولمیه که
رسول اکرمك بو کلامی احسانی احسان ایله مقابله قبیلندندر قال الله تعالی
واذا حییتم بتحیة فحیوا باحسن منها او ردوها اگرچه قسم ثانیدن
اولمه سی ظاهردر لکن فی الحقیقه رسول اکرمك امتی ایچون اولان دعاسی
امتك بری برینه دعاسندن افضل اولمغله قسم اولدن معدود اولور
فقال القوم لفظنك قائلی عاصم الاحولدر وقومدن مراد عبد الله بن
سرجس تحدیث ایتدکده حاضر المجلس اولان قومدر یعنی عاصم دیدی که عبد الله
حدیث مذکوری تحدیث ایتدکده حضار مجلس آکا دیدیلر که یا عبد الله رسول
اکرم سنك ایچون استغفار ایتدی یاخود استغفار ایتدیمی ومحتملدر که
فقال القوم لفظنك قائلی عبد الله مذکوردر وقومدن مراد صحابه کرام اوله

اوله یعنی عبد الله دیدی که صحابه کرام بکا دیدیلر که رسول اکرم سنك ایچون
استغفار ایتدی یاخود ایتدیمی پس **استغفر لك رسول الله صلی الله علیه وسلم**
جمله سی خبریه یا همزه استفهام تقدیریله استفهامیه اولور ولفظ استغفر
همزه نك فتحیله روایت اولندیغی اوزره استفهامیه اولمق متعین اولور
فقال نعم ولكم یعنی عاصم دیدیکه بو سؤالك جوابنده عبد الله بن
سرجس رسول اکرم بنم ایچون وسزك ایچون استغفار ایتدی دیدی ابن
حجر دیدیکه استغفر جمله سی استفهامیه اولمق متعیندر زیرا خبریه
اولسه نعم لفظی فائده دن خالی اولور پس قال تحتنده فاعل ضمیری عبد الله
بن سرجسه راجعدر حنفی رسول اکرمه راجعدر دیدیکی کلام مقبول دکلدر
میرك دیدیکه فقال القوم کلامنك قائلی عاصم الاحولدر طبرانی عندنده
قالوا قد استغفر لك رسول الله صلی الله علیه وسلم وروایة اخریده فقال
رجل من القوم هل استغفر لك رسول الله صلی الله علیه وسلم واقع اولدی
ومسلم اوچ طریقله عاصم الاحولدن تخریج ایتدیکی فقلت استغفر لك
رسول الله صلی الله علیه وسلم روایتنده قائل علی التعیین عاصم الاحول
اولدیغی ظاهردر پس روایة بابده قول مزبوری قومه اسناد مجازا اولور
قتل بنو فلان قبیلندن وقومدن مراد مجلس تحدیثده حاضر اولان قومدر
ومحتملدر که عاصم سؤال ایتدیکی کبی سائر حضار مجلس دخی سؤال ایتمش
اوله لر لهذا بعض روایاتده سؤال عاصمه وبعض روایاتده قومه اسناد
واقع اولدی بعضیلر دیدیلر که جائزدر که عاصم کندوبی مبهم ایتمش اوله
که اکثر رواتك عادتلری بودر یعنی عاصم کندو سؤال ایتمشکن بن سؤال
ایتدم دیمیوب قوم سؤال ایتدی دیدی زیرا کندو حضار مجلسدن
بعضدر ودخی معلوم اوله که سائلك بو سؤالدن مقصودی عبد الله
بن سرجس رسول اکرمك صحبتنده بولندیغی علی وجه الایقان عالم اولمق
ایچوندر طبرانی عبد الله بن سرجسدن شو وجهله روایت ایتدی که قال
قائل عبد الله درا ترون هذا الشیخ که عبد الله کندوبی مراد ایدر کلمت

رسول الله واكلت معه رسول اكرمه سويلدم وآنكله معًا طعام اكل اتدم و
روايه اخرى ده واقع اولديغى اوزره طعى مدن مرادى خبز ولحم يا ثريد در عاصم
الاحول عبد الله بن سرجسدن بو كلامى استماع ايدوب و رسول اكرمك
استغفارندن سؤال اتمشكن مستعجب بودر كه ابن عبد البر استيعابده
عاصم الاحولدن روايت اتديكه عاصم ديدى كه عبد الله بن سرجس رسول
اكرمك ديدار فرخ اثارين مشاهده اتدى لكن صحبت شريفه لريله سرفراز اولمدى
ديدى ميرك ديديكه جائزدر كه عاصم عبد الله بن سرجسدن بو وقعه لى استماع
ايتمزدن اول رسول اكرم ايله صحبتنى انكار صددنده اولمغله بو وقعه لى عبد الله
استماع اتدكده تعجب كونه سؤال ايدوب بعده انكارندن رجوع ايتمش
اوله وصحبتنه مقر اولديغى اچون بو حديثى آندن روايت ايليه ثم تلا
هذه الآية نقل منك قائلى عاصم وتلاوت ايدن عبد الله بن سرجسدر يعنى
عاصم ديدى كه عبد الله بزم سؤالمزه جواب صددنده نعم استغفر لكم ايضا
ديدكدن صكره رسول اكرمك سائرلر اچون دخى استغفار اتدكلرينك وجهنى
بيان اچون واستغفر لذنبك وللمؤمنين والمؤمنات قول شريفنى تلاوت
اتدى يعنى بنم اچون خاصة استغفار اتديلر و بو آيه كريمه يه امتثالا سائر
اچون دخى استغفار اتدكلرى محل شبهه دكلدر مخفى اولميه كه آيه مذكوره يه متعلق
اولان قال و قيله كتب تفاسير كفيل اولمغله بو مقامده تطويل اولنميوب باب
ثانى خاتم نبوته متعلق بعض فوايد ايله تذييل اولنمق مناسب ملاحظه اولندى
والله الموفق معلوم اوله كه خاتم نبوتك مقدار و هيئه وشكلنده روايات مختلفه
واحاديث متخالفه وارد اولدى بعض روايتده مثل زر الحجلة يعنى بيت
العروس توكمه سى يا بيضه كبك مقدارى ايدى وبعضنده بيضه كبوتر
مقدارنده غدة حمرا ايدى وبعضنده مجتمع مويلر ايدى وبعضنده قطعه
لحم ايدى وبعضنده مشت مقدارى ايدى وبعضنده لحمدن بندقه ايدى
مصنف جامعنده تفاحه مقدارى ايدى ديدى بيهقى روايتنده سلعه
كه تركيده اور ديرلر ايدى طبرانى عندنده ركبه عنزه يعنى كچى دزى مقدارى

مقدارى ايدى وبعض روايتده ثنيه صغيره يعنى كوچك انجير مقدارى
ايدى وبعضنده نور مثلألأ ايدى روض الانف ده لحم اوزرينه وضع
اولنان محجمه نك اثرى مقدارى آيدى تاريخ ابن ابى خيثمه ده مثل خال ايدى
ديدى وبعض روايتده صاروبه مائل سياه خال ايدى كه اطرافنده عرف الفرس
يعنى آت يالى كبى مويلر وار ايدى وحكيم ترمذى خاتم نبوتك باطننده الله
وحده لا شريك له وظاهرنده توجه حيث شئت فانك منصور لفظلرى مكتوب
ايدى ديدى تاريخ نيسابورده محمد رسول الله مكتوب ايدى ديدى قرطبى
ديدى كه احاديث ثابته نك مقتضاسى بودر كه خاتم نبوة رسول اكرمك
جسد لطيفلرنده بيضه حمامه مقدارى قرمزى برشئ اوله ليس زر الحجله
وثنيه صغيره مقدارى اولديغنه ناطق اولان احاديثه مخالف اولماز
لكن تفاحه ومشت مقدارى اولمق اوزره اولان روايته مناقض
اولور وابن العراقى قرطبى دن نقل اتديكه بعض رواة خاتم نبوتك
كوچك اولديغين تصوير ايدوب بيضه حمامه وبعض رواة بويوكلكين
تصوير ايدوب تفاحه ومشته تشبيه اتديلر وبعض علماء نقل دن دن
شو وجهله روايت اولندى كه روايات سابقه دن استنباط اولنور
كه خاتم نبوة رسول اكرمك جسد لطيفلرنده غده ناتيه يعنى ظاهر بز
واوزرنده خاللر كبى سكللر و مجتمع قيللر اولوب آندن نور متلألأ
ظاهر اوله و هر مشاهده ايدن كند و ادراكى مرتبه سى برشيئه تشبيه
اتديلر و شيخ ابن حجر ركبه عنزه واثر محجمه وشمامه سودا وخضرا واوزرنده
بعض خط مكتوب ديو واقع اولان روايات هرگز ثابت اولمدى ديدى
وصحيح مسلمده جابر بن سمره حديثين شو وجهله روايت اتدى كه
خاتم نبوة رسول اكرمك جسد لطيفلرينك لوننده ايدى كذلك ابن
سعد دخى بو وجهله روايت ايلدى ومخفى دكلدر كه باب اولده ذكر
اولنديكه رسول اكرمك جسد لطيفلرى ابيض ايدى كويا فضه دن صوغ
اولنمش و بنه جابر بن سمره دن روايت اولندى كه خاتمك لونى قرمزى

عُدّه عربيده نوتوله ديرلر منه

شمامه يه فارسيده دستنبويه ديرلر منه

میرک شاه

ایدی پس جابرک قوللری ما بیننده تناقض ظاهر اولمغله بعض افاضل دفع
تناقض مذکور ایچون دیدی که جابر رسول اکرمک جسد شریفلری ابیض
وفضه دن صوغ اولنمشدی دیو ایتدیکی تشبیه خضرة ودهمة وسوادلی
نفی ایچوندر حمرتلی نفی ایچون دکلدر امدی جائزکه جسد شریفلری حمرته
مائل اولمغله جابر حدیث آخرنده خاتمک لونی حمرته مائل ایدی دیمک اوله
والله اعلم ودخی معلوم اوله که خاتم نبوة رسول اکرمک جسد شریفلرینک
نه طرفنده اولدیغنده دخی روایات متخالفه واقع اولدی اکثر روایتدن
بین کتفیه واقع اولدی مسلم عبد الله بن سرجسدن شو وجهله تخریج
ایتدی که خاتم نبوة کتف ایسرینک ناغضنده یعنی اعلاسنده ایدی
وبر روایتده کتف ایسرینک غضروفنده یعنی صول شانه سنک لین
اولان طرفنده ایدی طبرانی عندنده طرف ایسرلرنده ایدی وابن
نعیم عائشه دن تخریج ایتدیکی حدیثده کتفنده فقارینه یعنی بیل کموکنه
قریب ایدی دیو واقع اولدی واکثر محدثین بین الکتفین اولدیغی
اصح وارجح اولمغله انی اختیار ویمنی ویسری حدیثلری متعارض
اولمغله آندن اعتراض ایتدیلر حاکم مستدرکده وهب بن منبه دن
تخریج ایتدی که حق سبحانه وتعالی هرکز بر پیغمبر بعث ایمدی الا آنک
ید یمناسنده شامه نبوة وار ایدی الا نبیمز پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم
آنک شامه نبوتی کتفلری ما بیننده ایدی شیخ ابن حجر دیدی که خاتم نبوة
رسول اکرمک کتف ایسری طرفنه وضع اولدیغنک حکمتی قلب جانب ایسرده
اولدیغی ایچوندر ابن عبد البر سند قوی ایله میمون بن مهران عمر بن عبد
العزیزدن روایت ایتدیکی خبر مقطوعده شو وجهله تخریج ایتدیکه بر کمسنه
حضرت اللهدن یا رب بکا شیطانک موضعنی کوستر دیو دعا ایتدی خبر
قبولده واقع اولمغله واقعه سنده بلور کبی بر شئ کوردی بیرونندن درونی
کورینور شیطان بر ضفدع صورتنده اول جسدک کتف ایسرنده قلبک
برابرنده طورمش بعوض یعنی پشه کبی خرطومنی قلبه ادخال ایدوب وسوسه

وسوسه ایدر بنده خدا اللهی ذکر ایتدکجه خرطومنی اخراج ایدوب وسوسه دن
فارغ اولور سعید بن منصور عروة بن رویم طریقندن تخریج ایتدیکه عیسی بن
مریم حضرت اللهدن نیاز ایتدیکه یا رب بکا بنی آدمده شیطانک موضعنی
کوستر دیو دعاسی اجابته قرین اولوب کوردیکه باشی ییلان باشی
کبی ثمرهٔ قلبا وزرینه وضع ایتمش بندهٔ خدا ربنی ذکر ایتدکده باشنی چکر
وذکردن غافل اولدقده ینه کلوب باشنی وضع ووسوسه یه شروع
ایدر سهیلی دیدیکه خاتم نبوتی علی وجه الاعتنا وضع ایلمکده حکمت
بودر که رسول اکرمک قلب شریفلرین علم وحکمت ایله مملو ایتدکده لکره
لآلی وجواهر وضع واملا اولنان اشیایه مهر وضع اولندیغی کبی خاتم
نبوة ایله مهر وضع اولندی وکتف ایسرینه تخصیص اولندیغنک وجهی
شیطان علیه اللعنه نک دست وسوسه لی دراز ایده جکی موضع جانب
ایسر اولدیغی ایچوندر ودخی معلوم اوله که قاضی عیاض خاتم نبوتک
وصفنده وهو اثر شق الملکین بین کتفیه دیدی شیخ محی الدین نووی
قاضینک بو کلامی باطلدر زیرا ملک اک شقی رسول اکرمک صدرنده
اولوب اثری صدرلرنده خط کبی ظاهر وباقی ایدی هرکز ثابت اولمدی
که اثر شق ظهر مبارکلرینه نفوذ ایدوب ظهرلرنده اثری ظهور ایلیه
فرضا ظهرلرینه نفوذ ایدوب مهر نبوة آنک اثری اولسه صدرلرنده
دخی مستطیل خط اولمق اقتضا ایدر ایدی پس امام مذکورک بو قولی
غفلتدن ناشی رددیدی شیخ ابن حجر دیدیکه بن قاضی عیاضک
سندینه واقف اولدم احمد وطبرانی عتبه دن تخریج ایتدیلر که برکون
رسول اکرمدن سؤال اولندی که یا رسول الله سنک اوائل حالکز
نه کیفیت ایله اولدی رسول اکرم دخی جوابنده قبیلهٔ بنی سعدده واقع
اولان وقایعی حکایت بیورمق خلالنده بیوردیلر که اول ایکی ملک
کلوب صدرمی شق ایلدکلرنده ملکک بری آخره دیدیکه شقی خیاطه
ایله یعنی دیک واول دخی خیاطه ایلدی وخاتم نبوة ایله اوزرینه

مهر وضع ایلدی آمدی چونکه خاتم نبوّة رسول اکرمک ظهرلرنده کتفلری
ما بیننه وضع اولندیغی اخبار صحیحه ایله ثابت اولدی قاضی شو وجهله
ملاحظه اتدی که رسول اکرمک صدرلرنده واقع اولان شق خیاطه
اولنوب و کالأول ملتئم اولوب و ختم کتفلری ما بیننده واقع
اولمغله خاتم نبوّة شقک اثریدر لیس قاضینک بین کتفیه لفظی اثر
لفظنه متعلق در نووی ظن اتدیکه شق لفظنه متعلق اوله ابو یعلی و ابو
نعیم شداد بن اوس دن ملک رسول اکرمک قلب شریفلرین اخراج و غسل
و نیه محلنه وضع و بدنده اولان نوردن خاتم ایله ختم ایلدکده قلب
شریفلری نور نبوّة و حکمت ایله ممتلی اولدی دیو تخریج اتدکلری حدیث معنای
مشروحی مؤید در زیرا محتملدر که نور مذکور ظهر مبارکلرینک کتف ایسرنده ظهور
اتمش اوله و قلب جانب ایسرده اولدیغی متعین در و ابو داود و طیالسی
و حارث بن ابی اسامة و ابو نعیم حضرت عایشه دن رسول اکرم بیوردیلر
که وقت بعثتده جبرائیل و میکائیل نازل اولدقلرنده جبرائیل بنی یوزم یوقارو
القا و قلبمی شق و اخراج و ماء زمزم ایله التوندن طشت ایچنده غسل بعده
ظهرمه ختم ایلدی حتی خاتمک مسّ اتدیکنی قلبمده حس ایلدم دیو تخریج اتدکلری
حدیث دخی مؤیددر بلکه قاضی عیاضک مستندیدر و مخفی اولمیه که احادیث
اقتضا ایدر که خاتم نبوة رسول اکرمک حین ولادتلرنده موجود اولمیه
و بیهقی دلائلده واقدی طریقندن تخریج اتدیکه چون که ناس رسول اکرمک
وفاتنده شک ایدوب بعضیلری وفات اتدی و بعضیلری وفات
ایتمدی دیو اختلاف اتدیلر اسماء بنت عمیس الینی رسول اکرمک ظهرینه
ادخال اتدی دیدیکه رسول اکرمک وفات اتدکنده شبهه یوقدر زیرا
خاتم نبوة رفع و اخذ اولنمش والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب
وصلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه الی یوم الحساب باب
فی شعر رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمک زیور
اندام سرو خراملری اولان موی عنبر بویلری حقنده وارد اولان احادیث

شریفه بیانندهدر شعر عینک فتحیله و سکونیله دخی لغتدر
و شعرة عینک سکونیله در فقط و شعر اسم جنس در شعر و شعرة تمر و
تمرة کبی در جمعی شعور و شعرات کلور مصنف بو بابده دخی سکز حدیث
ذکر اتدی الحدیث الأول حدثنا علی بن حجر حاء مهملهنک ضمی و
جیمک سکونیله اخبرنا اسمعیل بن ابرهیم عن حمید تصغیر صیغهسیله مراد حمید
الطویل در عن انس بن مالک کان شعر رسول الله صلی الله علیه وسلم
الی نصف اذنیه اذن همزه و ذالک ضمیله و ذالک سکونیله دخی لغتدر
و نصف اذنیه لفظی نصف کل واحد من اذنیه تقدیرندهدر رسول اکرمک
شعری اذنلرینک نصفلرینه منتهی اولمش ایدی معناسنی مفید اولمغله
مفردک تثنیهیه اضافتنه مبالات اولنمدی میرک دیدیکه مفردک تثنیهیه
اضافتی ایکی تثنیه لفظلرینک اجتماعنده کراهة اولدیغی ایچوندر و
المضاف اذنیه جمعک تثنیهیه اضافتیله صغت قلوبکما کبی عن قریب
ذکر اولنور انشاء الله تعالی و بعض نسخهده نصف اذنه مفرد صیغهسیله
واقع اولدی و شعر مذکوردن مراد عقص جمع اولنان شعردر و رسول
اکرمک شعرلری حقنده وارد اولان احادیث مختلفهنک توفیق و
تحقیقی ان شاء الله تعالی آخر بابده بیان اولنور والله الموفق
الحدیث الثانی حدثنا هنّاد نونک تشدیدیله در بن السّری سین
مهملهنک فتحی و راء مهملهنک کسری و یانک تشدیدیله حدثنا عبد الرحمن
بن ابی الزناد زاء معجمهنک کسری بعده نون ایله در که اسمی عبد الله بن
ذکوان المدنی در عبد الرحمن مذکور اگرچه صدوق ایدی لکن بغداده
کلدکده حفظنه خلل طاری اولدی عن هشام فقهاء سبعهنک بری
و ثقه اولدیغی متفق علیه در لکن احیانا تدلیس ایدر عن عروة بن
الزبیر بن العوام که فقهاء تابعیندن حضرت عایشهنک همشیرهسی
اسماء بنت ابو بکرک اوغلیدر حکایت اولندی که شامده ولید
زماننده عروهنک ایاغنده آکله مرضی حادث اولمغله اطبا قطعدن

غيري جاره بوقدر ديودا روى هوش براچوروب بعده قطع مراد ايتدكلرنده
عروه ديديكه بن تعنمي بووقته كلنجه مقدر اولان شيدن منع ايتدم همان تسبيح
وتهليله شروع ايتدي كه بو حال اوزره ايكن اياغين قطع ايتديلر واول كون
شدة وجع وار ايكن نمازني ترك ايتدي هجرتك طقسان اوچنجي سنه سنده
مدينه يه قريب كند وضيعه سنده وفات ايتدي ابن شهاب ديديكه كان عروة
بحراً لا يدرك وابن عيينه ديديكه عايشه حدثني عروة بغاية اعلم در عن ابيه كه
زبير بن العوام بن خويلد دركه حضرت خديجه نك برادرزاده سي در اولا
ارض حبشه بعده رسول اكرم ايله مدينه يه هجرت ايتدي ويوم الفتحده رسول
اكرمك علمداري ايدي هجرتك اوتوزنجي سنه سنده يوم الجملده مقتول اولدي
عن عايشة رضي الله عنها قالت كنت اغتسل انا اغتسل مضارع صيغه سيله
مذكور اولديغي حكايه حال ماضيه ورسول اكرم ايله معاً اغتسالي مكرر واقع
اولدغين افاده ايچوندر ورسول الله صلى الله عليه وسلم رفعله اغتسل تحتنده
فاعل ضميري اوزرينه معطوفدر لهذا انا لفظيله توكيد اولندي مخفي اولميه كه
عطف مزبور متكلمي غائب اوزرينه تغليبه مبني در اسكن انت وزوجك
الجنة قول شريفنده مخاطب غائب اوزرينه تغليب اولنديغي كبي واول عطف
مزبورك ظاهري اقتضا ايدركه اغتسل رسول الله تقديرنده اوله و دخي معلوم
اوله كه محلنده متقرر اولديكه مقتضاي ظاهردن تغليبه عدول نكتهٔ خفيه يه
رعايتي متضمن اولمق لازم در لهذا ارباب تفاسير ديديلر كه آيهٔ مذكوره ده
تغليبه عدول حضرت آدمك سكوني جنتده اصل اولديغني اشعار ايچوندر و
بو مقامده تغليبك نكته سي نسانك محل شهوات اولوب سبب اغتسال
اولدقلريني اشعار در پس بو اعتبار ايله نسا اصل اولمش اولور ميرك ديدي
كه رفعله وتغتسل رسول الله تقديرنده عطف الجملة على الجملة اولمق دخي
محتملدر ونصبله دخي مفعول معه اولمق اوزره روايت اولندي من اناء
واحد اغتسل يه متعلقدر معلوم اوله كه حاكم حماد بن سلمة طريقندن من
تور من شبه لفظيله تخريج ايتدي كه تور بر گونه قصعه وشبه لسان تركيده

كذا قاله الطيبي وميرك

تركيده پرنج ديدكلري شيدن مصنوعدر كه نحاس ايله توتيادن حاصل اولور
ومعدنيسي دخي اولور كه نحاس اصفر ديرلر وبخاري روايتنده فرق ايتدي كه اهل
مدينه مابيننده مستعمل بر چناق قدركه اون آلتي رطل قدر شيئه ظرف اولور وعلى
اي حال كان بو مقوله انادن ايكيلمسنه اغتسال ايتمك متعسر در پس رسول اكرم
وعايشه اناء مزبوردن متعاقبا اغتسال ايتدكلري صورتده رسول اكرم
عايشه دن مقدم اغتسال ايده جكي مقتضاي عقل صحيح در فرضا معاً اغتسال
ايتدكلري صورتده مقتضاي اداب نبويه بودركه تستر ايده لر وتستر ايتمدكلري
تقديرجه طرفين دن مقتضاي حجاب بودركه احدهما آخرك عورتنه نظر ايتميه
وحضرت عايشه دن ما رايت فرج رسول الله روايتي وبر روايتده ما رايت
منه وما راى مني يعني رسول اكرم بنم وبن رسول اكرمك فرجني گورمدك
حديثي بو معنايي تاييد ايدر ايدي ميرك ههنا بعض فضلادن زوج زوجه
وزوجه زوجك فرجنه نظر جائزا ولدعنه خذيث مذكور باب ايله استدلال
ايتديلر ديديكي چنداں ظاهر دكلدر وكان له جمله سي حاليه وضمير مجرور رسول
اكرمه راجع در وحذف مضاف يعني لرأسه تقديرنده اولمق معني جهتندن
اظهر در شعرٌ يعني رسول اكرم ايله معاً اغتسال ايدر ايدك رسول اكرمك
رأس شريفلرينك موي غاليه بويلري اولديغي حالده فوق الجمة جيمك
ضمي وميمك تشديديله منكب اوزرينه نازل اولان شعردن عبارتدر
ودون الوفرة واوك فتحي وفانك سكوني بعده راء مهمله ايله شحمهٔ
اذنه واصل اولان شعردن عبارتدر يعني رسول اكرمك شعرلري جمه و
وفره مابيننده متوسط كه شحمة الاذنلرين تجاوز ايدوب منكبلرينه
واصل اولمش ايدي وحديث مذكور جامع الاصول ونهايه ده دخي
لفظ مذكور ايله واقع اولدي لكن ابو داود وابن ماجه تخريجلري اوزره
عكسي يعني فوق الوفرة دون الجمة واقع اولدي وبعضيلر صواب بودر
ديديلر وشيخ ابن حجر شيخ ابن العراقينك جامع ترمذي شرحنده روايتين
مذكورتين مابينني جمع وتوفيق ايتديكيني شو وجهله نقل ايتديكه فوق و

دون لفظلرندن مراد كاهي محله نسبته وكاهي مقداره نسبته ايله درآمدي
فوق الجمة دن مراد محل جهتندن جمه دن يوقارو ودون الجمة دن
مراد مقدار جهتندن جمه دن اشاغي يعني قليل ديمكدر پس رسول اكرمك
شعر شريفلري منكبلرندن يوقارو وجمه دن آز ايدي ديمك اولور فوق
الوفرة دون الوفرة دخي اكا قياس اولنه ابن حجر بخاري شرحنده ديدي
كه ابن العراقينك اتديكي جمع بغايت جيد ايدي اگر مخرج حديث متحد
اولميه ايدي حنفي ديديكه مخرج حديثك اتحادنده باس يوقدر زيرا
جمع مذكور اوزره روايتينك مآلي معناي واحد اولوب فقط تفاوت
عبارتده اولور غايته ما في الباب عايشه يا خود آندن آشاغي اولان
راوي معناي واحدي ايكي عبارته ايله تعبير ايتمش اوله والله اعلم
الحديث الثالث حدثنا احمد بن منيع ميمك فتحي ونونك كسريله در احمدنك
ابو جعفر الاصم دركه ثقه وحافظ در اخبرنا ابو قطن قاف وطاء مهمله نك
فتحه لريله اسمي عمرو بن الهيثم بن قطن البصري در وثقه وصدوق در حدثنا
شعبة عن ابي اسحق عن البراء بن عازب قال قائل براء در كان رسول
الله عليه وسلم مربوعا بعيد ما بين المنكبين باب اولده معنالري
مرور اتدي بو بابده مقصود اولان وكانت جمته تضرب شحمة اذنيه
لفظيدر بو مقامده جمه دن شعر مراد در يعني رسول اكرمك شعر رأسلرينك
معظمي ومجتمع اولاني شحمۀ اذنلرينه واصل اولور ايدي وجائز دركه جمه مذكوره
وفره معناسنه اوله زيرا زمخشري مقدمه ده جمه ووفره مرادفلر در وجمه
اذنه بالغ اولان شعر در ديدي وديوان الادب ده جمه مطلق شعر معناسنه در
ديدي والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا وهب بن
جرير جيمك فتحيله در بن حازم حاء مهمله وزاء معجمه نك كسريله در مراد وهب
الازدي البصري دركه حديثين ائمۀ ستّه تخريج اتديلر حدثني ابي كه مراد
جرير بن حازم در عن قتادة بن دعامة البصري كه تابعي جليل القدر در
وحسن بصري اصحابنك احفظي اولمق اوزره اتفاق اولندي واكمه

واكمه تولد اتدي وايدي كونده بر ختم شريفي التزام اتمشدي ورمضان
شريفده اوچ كونده بر ختم ايدوب عشر اخيرده كونده بر كره ختم ايدر
ايدي هجرتك التمشنجي سنه سنده تولد ايدوب يوز آلتي سنه سنده
واسطده وفات اتدي ابن المديني ديديكه قتاده نك قاپوسنه بر سائل
اعرابي كلوب دريوزه اتدي وكتدي واول وقت خانه دن بر قدح
زائل ضايع اولدي كه تخميناً آني سائل مزبور اخذ وسرقه اتمش اوله
بو وقعه دن اون سنه دن صكره قتاده حج شريفه توجه اتدي واعرابي
مزبور كلوب مكه ده ينه كالاول قتاده نك قاپوسنه دريوزه اتدكده قتاده
مزبورك صداسن استماع ايدوب قدحي اخذ ايدن بو اعرابي در ديدي
اعرابيدن سؤال اتديلر كه بصره ده قتاده نك خانه سندن بر قدح
اخذ اتدكمي اعرابي اخذ اتدكينه مقر اولدي قال قائل قتاده در قلت
لانس بن مالك كيف كان شعر رسول الله صلى الله عليه وسلم قال قائل انس در
لم يكن بالجعد ولا بالسبط لفظا ومعنى ترجمه لري مرور اتدي كان يبلغ
شعره شعر دن مراد شعر مجموعدر شحمة اذنيه يعني رسول اكرمك شعري
مجعّد ومرسل دكل ايدي ومجتمع اولان شعري قولقلرينك يومشاغنه
بالغ اولور ايدي پس براء بن عازب حديثنه موافق اولور الحديث
الخامس حدثنا محمد بن يحيى بن ابي عمر بعضيلر ابو عمر يحيى نك كنيه سيدر ديديلر
المكي محقق اولميه كه شمائلده ابن ابي عمر ذكر اولندقده اندن مراد محمد بن
يحيى المكي در اخبرنا سفيان بن عيينة عن ابن ابي نجيح نون مفتوحه جيم
مكسوره بعده ياء مثناة تحتيه بعده حاء مهمله ايله در اسمي عبد الله در ترجمه سي
كلمسه دن استماع اولنمدي عن مجاهد بن جبر كه جيمك فتحي وباء موحده نك
سكونيله المخزومي علم وفقه ده امام وثقه در سكسان اوچ ياشنه
بالغ اولدقده هجرتك يوز اوچنجي سنه سنده مكه ده وفات اتدي عن ام
هانئ نونك كسري واخرنده همزه ايله در اسمي فاخته يا عاتكه يا هند در
بنت ابي طالب وهمشيره علي كرم الله وجهه در يوم فتح مكه ده اسلامي

قبول ایتدی و رسول اکرمدن نقل ایتدیکی حدیث قرق آلتی حدیثدر مصنف جامعنده
دیدی که بخاری دیدیکه بزمحی هدک ام هانیءدن حدیث استماع ایتدیکین
بلمز لکن ابن حجر شرح صحیح بخاری ده حدیث مذکورک رجالی ثقات و ابوداود
دخی تخریج ایتدی دیدی قالت قائله ام هانیءدر قدم علم بابندن جار معنسنه در
رسول الله صلی الله علیه وسلم مکة قدم نک ظرفیدر و روایة اخری ده قدم علینا
بمکة لفظی آنی تایید ایدر قدمة قافک فتحی و دالک سکونی ایله قدومدن بناء
مرّه در بعض روایات ده دلالت ایدر که قدوم مذکور یوم فتحده اوله وله
اربع غدائر غینن معجمه نک فتحیله غدیره نک جمعیدرکه ذوابه معنسنه در و ضفیره
و غدیره مترادفدر و جمله حالیّه در یعنی رسول اکرم سرکرّه مکه یه کلدی آنک ایچون
دورت زلف اولدیغی حالده الحدیث السادس حدثنا سُوَید سین مهمله نک
ضمی و واوک فتحی و تصغیر صیغه سیله در بن نصر نونک فتحی و صاد مهمله نک سکونیله در
ابن حجر مقدمه ده حدیثنی ترمذی و نسائی تخریج ایتدیلر دیدی حدثنا بعض نسخه ده
انا واقع اولدی عبد الله بن المبارك المروزی فضائل علوم و مناقبی جامع
و محدث ایدی اکثر اوقاتده غزواتده بولنوب تقسیم غنائم و قتنده غائب
وقتاله مباشرت اولندقده ینه حاضر اولور ایدی روایت اولندی که
بر کمسنه عبد الله بن مبارکدن سؤال ایتدی که یا عبد الله سن قتاله و غنیمه
وقتنده غائب اولورسن سبب نه در یعرفنی من اقاتل له دیو جواب ویردی
یحیی بن آدم دیدیکه دقائق مسائلدن بر مسئله یی ابن مبارکک کتابلرنده
مطلع اولمسیم اول مسئله دن مأیوس اولور ایدم و یحیی بن معین دیدی که عبد الله
بن مبارک بغایت کیّس و ثبت و ثقه و حدیث صحیح بغایة عالم ایدی امام ابو
حنیفه دیدیکه ابن مبارکدن حدیثی چوق کمسنه یه ملاقی اولمدم سلمة بن سلیمان
دیدیکه عبد الله مکّی ذکر اولونسه مراد ابن الزبیر و عبد الله مدنی ذکر اولونسه
مراد ابن عمر و عبد الله کوفی ذکر اولونسه مراد ابن مسعود و عبد الله بصری
ذکر اولنسه ابن عباس و عبد الله مصری ذکر اولنسه ابن عمرو بن العاص عبد الله
خراسانی ذکر اولنسه عبد الله بن المبارك مراد اولور و ابن مبارك هجرتک یوز

اصطلاح المحدثین فی العبادله

سکسان برنجی سنه سنده جزیره ده هیت نام موضعده وفات ایتدی و
حالا مزاری ایله تبرک اولنور و بعضیلر دیدیلر که پدری همدانده بر کمسنه نک
مملوکی ایدی عن معمر میمک فتحی و عین مهمله نک سکونیله ابن راشد
البصری در یمنده ساکن اولور ایدی حدیثنی ائمه تخریج ایتدیلر عن ثابت
بن اسلم البنانی بصری در انسدن استماع ایتدی و عبد الله بن عمری
کوردی و انس ثابت مفاتیح خیردندر دیدی عمارة بن زاذان دیدی
که ثابت روز و شبده بیک رکعت نماز قیلار ایدی و صائم الدهر ایدی
و قبرینی کندو حفر ایدوب آنده نماز ادا و تلاوت قران ایدر ایدی عن
انس ان شعر رسول الله صلی الله علیه وسلم کان الی انصاف اذنیه آذنیه تثنیه
صیغه سیله مذکور اولمغله انصاف که نصفک جمعیدر ما فوق الواحد مراد
اولور یا خود انصاف بعض معناسنه اولان نصفک جمعیدر تعلموا الفرائض
فانها نصف العلم کلامنده واقع اولان نصف لفظی کبی و معلوم درکه هر
اذنک ابعاض متعدده سی وار در پس حاصل معنی بودرکه رسول اکرمک شعر
شریفی اذنلرینک ابعاضنه واصل اولور ایدی کاهی شحمه اذنه و کاهی فوقنه
و کاهی انک فوقنه و نصف نیم معناسنه اولدیغی صورتده لفظ کان عموم
اوقات ماضیه ایچون اولمیوب بعض احیان ایچون اولمق مناسبدر مخفی
اولمیه که حدیث مذکور اول بابده حمید روایتیندن نقل اولنمش ایکن بو مقامده
ثابت روایتیندن نقل اولندیغی حدیث اولی تقویه و تعدد اسناد ایله
روایت اولندیغین و حمید الطویل مدلس اولمق تهمتین ازاله ایچوندر والله اعلم
الحدیث السابع حدثنا سوید بن نصر اخبرنا بعض نسخه ده ثنا واقع
اولدی عبد الله بن المبارك عن یونس بن یزید الأیلی که حدیثنی ائمه
سته تخریج ایتدیلر عن الزهری ابن شهاب که ترجمه سی سبقت ایتدی اخبرنا
عبید الله تصغیر ایله ابن عبد الله تکبیر ایله بن عتبة عین مهمله نک
ضمی و تاء مثناة فوقیه نک سکونی و باء موحده ایله در فقیه ثبت در
پدری عبد الله اعیان علماء راسخین دن تابعی جلیل القدر در و جدی

بالضم وتخفیف النون الى بنانة بن سعد بن لؤی بن غالب ومنهم ثابت ومحله بالبصرة نزلت هذه القبیلة بها لذا قیل ثابت البنانی

بالفتح والسکون الى ایلة بلد بالشام

عتبة عبد الله بن مسعودك برادريدر عن عبد الله بن عباس بن عبد المطلب
وعبد الله بن عباسك علمي كثير وفضلي وفير اولمغله خير الامة بحر الامة فقيه
الامة لتسميه اولندي ورسول اكرم آنك حقنده اللهم علمه الحكمة وتاويل
الكتاب ديو دعا ايتديلر ورسول اكرمك جبرائل ايله نجوى ومساره لريني استماع
ايتدي وجبرائيلي معاينة كوردي روايت اولندي كه عباس اوغلي عبد الله
ايله رسول اكرمك حضور عاليلرينه واردیلر عبد الله پدري عباسه ديدي كه
حالا بن رسول اكرمك عندنده بر رجل مشاهده ايدرم عباس ديدي كه يا رسول
الله ابن عمك شويله زعم ايدر كه حالا عندكزده بر رجل اوله رسول اكرم
ديدي كه بلي انك كورديكي جبرائيلدر وهر كيم كه اجانبدن جبرائيلي مشاهده
ايده البته اعمى اولور حضرت اللهدن رجا ايدرم كه عبد اللهك عماسي آخر
عمرنده اوله في الحقيقه عبد الله بن عباس آخر عمرنده اعمى اولدي وهجرتدن
اوچ سنه مقدم تولد ايتدي سعيد بن جبير عبد الله بن عباسدن روايت
ايتدي كه رسول اكرم دار فنادن عازم منزلگاه بقا اولدقده بن اون بش
ياشنده ايدم هجرتك التمش سكزنجي سنه سنده طائفده وداع دار البلاء
فنا ايتدي ومحمد بن الحنفيه صلوة جنازه سين ادا ايتدي ميمون بن سعد
ديديكه عبد الله بن عباس تكفين اولندقده بر مرغ سفيد كلوب كفني
ميانينه دخول ايتدي وحضار جنازه سي بو حالتي كوروب اول مرغ سفيد
عبد اللهك علمي ايدي كه انكله معا دفن اولندي ديديلر وقبرينه وضع اولندقده
يا ايتها النفس المطمئنة الاية نداسني جمله حاضرون تمامتقدن استماع ايتديلر
رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم يسدل شعره يسدل يضرب
يا ينصر بابندن مضارع معلوم در يعني رسول اكرم ناصيه سنده اولان شعري
جبيني اوزرينه ارسال ايدر ايدي نووي ديديكه علماء ديديلر كه مراد جبينه
اوزرينه ارسال ايدوب قصه ايتمكدر قصه قافك ضمي وصاد مهمله نك فتحي
ايله موي پيشاني كه تركيده آلن صاچي ديدكلري مويلردر بعضيلر ديديلر كه سدل
شعري ارسال ايدوب اطرافني جمع ايتمكدن عبارتدر وبعضيلر ديديلر كه سدل

سدل شعري آردينه ارسال ايدوب ايكي بولك ايتمكدن عبارتدر وفرق ارسال
ايدوب ايكي بولك ايتمكه ديرلر هر فرقه سنه ذوابه ديرلر وقول اخير وكان المشركون
يفرقون رؤسهم كلاميله مقابله جهتندن انسبدر يفرقون يضرب يا
خود ينصر بابندن مضارع ثلاثي در تفعيل بابندن اولمق اوزره دخي
روايت اولندي رؤسدن مراد شعوردر ذكر محل وارادۀ حال يا حذف
مضاف طريقيله يعني مشركين باشلرينك شعورلريني بعضني بعضندن فرق
ايدوب وپيشانيلرندن آچوب بر آزني يمينا وبر آزني يسارا ارسال
ايدرلر ايدي ابن حجر عسقلاني فرق شعري تقسيم ايتمكه ديرلر ديدي
ومفرق ميمك فتحي يا خود كسري كذلك رانك فتحي يا خود كسري ايله جبيندن
وسط راسه وارنجه شعر ايچون تقسيم اولنان مكانك اسميدر وكان
اهل الكتاب يسدلون رؤسهم يعني اهل كتاب باشلرينك شعرلريني
پيشانيلري اوزرينه ارسال ايدرلر ايدي وكان ضمير رسول اكرمه راجعدر
يحب موافقة اهل الكتاب فيما لم يؤمر فيه بشئ يعني رسول اكرم اهل كتابك
شيوه لرينه موافقت ايتمكي سورلر ايدي اول شيوه كه امر ونهي ايله وحي نازل
يا خود كندو شريعتنه مخالف اولمش اوله اهل كتاب موحد وانبيادن برينى
مصدق واكثر قواعد حنيفيه يي مراعي اولملريله نوع تام مناسبت ووجه
مجانست اولديغي ايچون ودخي اهل كتاب ايمانه اقرب اولملريله آنلار
ايله الفت اولى ومخالطت احرى وانلري بو وجهله كندويه جذب وبو
مناسبت ايله ايلاف اليق واحق اولديغي ايچون ميركشاه ديديكه اهل
كتاب شرايع رسل متقدمينك بعضنه تمسك ايتمه لريله عبدۀ اصنامك
احوال ناپسنديده لرينه موافقت منفور طبع نيكو پسندلري اولمغله عادت
اهل كتابه موافقته رغبت ايدرلر ايدي شيخ محي الدين نووي ديدي كه
رسول اكرمك بعض امورده اهل كتابه موافقت بيوردقلرينك تاويلنده
اختلاف ايتديلر بعضيلر ديديلر كه موافقۀ مذكوره اوائل اسلامده اهل
كتابي كندويه مالوف ومانوس ايدوب واهل كتاب عبدۀ اصنامه مخالفة

اتیمکی التزام ایتمه لریله مخالفت فربوره ده آنلره موافقت ایچوندر چونکه دین
اسلام غالب وسائر ادیان اوزرینه ظاهر اولدی رسول اکرم مقدما
موافقت ایتدکلری اشیانک بعضنده مخالفت ایتمکه شروع ایتدیلر وبعضیلر
دیدیلرکه محتملدرکه رسول اکرم امر ونهی اردا ولمیوب وتبدیل وتغییر ایتمدکلری
متعین اولان اموردہ اهل کتابه متابعت ایله مأمور اولمش اوله ثم فرق
فانک فتحی ورانک تخفیفی یاخود تشدیدی ایله رسول الله صلی الله علیه وسلم
رأسه یعنی بعدزمان رسول اکرم مبارک باشلرینک شعرلرینی ایکی جانبلرینه
ارسال ایدوب جبهه لری اوزرنده اصل شعر ابقا ایتمدیلر واکثر علما فرق
سنتدر دیدیلر زیرا رسول اکرم آخر الامر فرق ایتمکه عودت وآنی عادت
ایتدی میرک دیدی اول حدیثده انه کان یحب موافقة اهل الکتاب فیما
لم یؤمر فیه بشئ کلامی دلالت ایدرکه رسول اکرمک فرقه رجوعلری وحی ایله اوله
قاضی عیاض دیدیکه رسول اکرم فرقی اختیار ایتدکلری اهل کتابه مخالفت
ایچون عن اجتهاد ایدی وحی ایله دکل ایدی پس فرق مستحب اولور واجب
اولماز کذلک قرطبی دخی رسول اکرم مقدما اهل کتابه سدل خصوصنده موافقت
ایتدیکی انلرک قلوبنی جلب استیلاف ایچون ایدی لکن موافقه مذکوره نک
قطعی اثری ظهور ایتمکله مخالفتلرینه رغبت ایتدیلر پس مستحب اولور واجب
اولماز دیدی وکانت له صلی الله تعالی علیه وسلم لمة فان فرقت فرقها
والا ترکها حدیثی وصحابهٔ کرام کاهی فرق وکاهی سدل ایدوب بعضی بعضنی
بو خصوصده تعییب ایتمدکلری فرق واجب اولمدیغین تأیید ایدر
وامام مالک وجمهور قولی دخی بودر وشیخ محیی الدین نووی صحیح اولان
سدل وفرقک جمیعا جوازیدر دیدی والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا
محمد بن بشار اخبرنا عبد الرحمن بن مهدی میمک فتحی ویانک تشدیدیله تهدادن
مأخوذ اسم مفعول صیغه سیدر عبد الرحمن مذکور ثقه وثبت وعدل وحافظ در
عن ابرهیم بن نافع المکی المخزومی ثقه در عن ابن نجیح عن ام هانیٔ
ترجمه وضبطلری مرور ایتدی قالت قانده ام هانیٔ در رأیت رسول الله صلی

صلی الله علیه وسلم ذا ضفایر اربع ضفایر ضفیره نک جمعیدرکه عقیصه
معناسنه غدیره ایله مترادفدر ضفر شعری نسج وفتل ایتمکه دیرلر یعنی
رسول اکرمی کوردم دورت ضفیره صاحبی معلوم اوله که رسول اکرمک
شعر نافه شعارلری وصفنده وارد اولان اخبارک ملخصی آلتی عدد روایته
مبنیدر اولا اذنلرینک نصفنه واصل ثانیا شحمهٔ اذنلرینه واصل رابعا
منکبلرینی ضرب ایدر خامسا اذنلرینی تجاوز ایدوب لکن منکبلرینه واصل
اولمش سادسا دورت غدیره لری وار ایدی قاضی عیاض روایات
مذکوره مختلفه مابینلرین شو وجهله جمع وتوفیق ایتدی که رسول اکرمک مقدم
راسلرنده اولان شعرلری اذنلرینک نصفنه وآندن صکره اولان شعرلری
شحمهٔ اذنلرینه واکا قریب اولان شعرلری اذنلریله عاتقلری مابینلرینه واصل
وخلف راسلرنده اولان شعرلری منکبلرینی ضرب ایدر یا منکبلرینی ضرب ایتمکه
قریب ایدی میرک ده دیدیکه توفیق مذکور بعددن خالی دکلدر زیرا رسول
اکرمک شعرلرینی وصف ایدن وصافلر یا مجموع شعرلرین یا معظم شعرلرین
وصف ایتمشلردر یوخسه هر قطعه سین وصف ایتممشلردر وشیخ محیی الدین
نووی ابن بطاله تبعا شو وجهله توفیق ایتدیکه اختلاف روایات
اختلاف اوقاته مبنیدر یعنی رسول اکرم احیانا مسامحه ایدوب شعرلرین
تقصیر ایتمیوب قیرقمسه لر منکبلرینه بالغ اولور ایدی واحیانا تقصیر ایتسه لر
اذنلرینک نصفنه بالغ اولور ایدی پس تقصیر ایتدکلرندن صکره آهسته آهسته
اوزانوب راویلر اتفاقی بعض ازمانده مشاهده ایتدکلری مقداردن خبر
ویروب هر بری کوردوکی وجه اوزره وصف ایلدی میرک ده دیدیکه توفیق
دخی محل تأملدر زیرا صحیحینده واقع اولدیغی اوزره رسول اکرم شعرلرین
فقط برکره تقصیر بیوردقلری ثابت اولمشدر آمدی جمع وتوفیقده وجه
وجیه بودرکه رسول اکرم بر عمره وبر حجه ده مبارک باشلرین تراش ایتدکلری
ثابت اولدی پس بنه تراش وقتی قریب اولدقده اذنلرینک نصفنه بالغ
اولوب بعده آهسته آهسته اوزانوب کاهی شحمهٔ اذنلرینه وکاهی اذنلریله

ثالثا اذنلریله عاتقلری مابینلرینه واصل
خامسا منکبلرینی ضرب ایدر
...
بحث فی اختلاف الروایات فی شعره
علیه السلام والتوفیق بینها

عاتقلری یا بننه واصل اولوب اگر تراش اتدکدن صکره وافر زمان مسامحه
بیورسه لر شعرلرینک غایة طولی وقتنده منکبلرینی ضرب ایدر ایدی پس راویلر
ازمنهٔ مذکوره ده هر بری بر زمانده مشاهده اتدکلری وجه اوزره شعر
شریفلرین وصف اتدیلر و بعض شروح مصابیحده اختلافات مذکوره یی
نقلدن صکره اختلاف مذکور اختلاف زمان حسبیله در زیرا رسول اکرم
هجرتدن صکره بر کرّه حدیبیه سنه سنده صکره عمرة القضا سنه سنده صکره
حجة الوداع سنه سنده مبارک باشلرین تراش اتدیلر طول و قصر شعرلری
ازمنهٔ مذکوره نک طول و قصری حسبیله اولوب و ازمنهٔ مذکوره نک غایت
قصری حجة وداعده تراش اتدکلرندن صکره اوج آی مقداری متمر اولدیلر
دیو بیان اولندیغی وجه توفیق مذکوری تأیید ایدر والله اعلم وصلی الله علی
علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم **باب ما جاء فی ترجل**
رسول الله صلی الله علیه وسلم ترجّل و ترجیل شعری طارامق و پاک اتمک و کوزل
اتمکدن عبارتدر وقی رسیده شانه و ترکیده طاراق و عربیده مشط
دیدکلری آلته مرجل و مسرح دخی دیرلر مشارقده دیدیکه رجل شعره دیرلر
اگر شعری اب یا روغن ایله طلا ایدوب پریشان اولانی جمع و منقبض
اولانی مدّ و بسط اچون طاراسه شیخ ابن حجر ابن بطالدن روایت
اتدی که ترجّل موی سر ولحیه یی تسریح و تزیین اتمکه و یا غلمغه دیرلر که تجمّل
نظافتدن اولمغله شرع اکا ترغیب ایدوب رسول اکرم النظافة من
الدین دیو بیوردیلر و نظم کریمده خذوا زینتکم عند کل مسجد دیو امر عالی
واقع اولدی ابو داود سند صحیح ایله ابو هریره دن تخریج اتدیکه رسول
اکرم من کان له شعر فلیکرمه یعنی شعری اولان کمسنه شعرنه اکرام اتسون
دیو بیوردیلر موطاء ده زید بن اسلمدن روایت اولندی که رسول اکرم
بر کمسنه یی کوردی که موی سر ولحیه سی پژمرده و پریشان اولمش اکا
مویلرینی اصلاح ایله دیو اشارت بیوردیلر و بو حدیث اگرچه مرسلدر
لکن سندی صحیح در و ابو داود و نسائی سند حسن ایله جابردن تخریج

تخریج اتدکلری حدیث زید بن اسلم حدیثنه شاهددر والله اعلم مصنف رحمه
بو بابده بش حدیث ذکر اتدی الحدیث الاول حدثنا اسحق بن موسی الانصاری
ثقه در و اتقان صاحبی در حدثنا معن بن عیسی معن میمک فتحی و عین
مهمله نک سکونی بعده نون ایله در ثقه و ثبت در حدثنا مالک بن انس عن
هشام عن عروة عن ابیه عن عائشة رضی الله عنها قالت کنت ارجّل همزه نک
ضمّی و جیمک تشدیدیله تفعیل بابندن متکلم وحده صیغه سیدر رأس رسول
الله صلی الله علیه وسلم یعنی رسول اکرمک مبارک باشلرینک مویلرین طارار
ایدم و انا حائض جمله سی حالیه در که حائض ایله مخالطه جائز اولدیغین افاده
ایدر میرک دیدیکه مالکدن روایت ایدنلر اکثر لفظ مذکور ایله روایت
اتدیلر لکن ابو حذیفه مالکدن شو وجهله روایت و دارقطنی تخریج اتدی
که انها کانت تغسل رأس رسول الله صلی الله علیه وسلم و هو مجاور فی
المسجد و هی حائض تخرجه الیها یعنی عائشه رسول اکرمک مبارک باشلرین
غسل ایدر ایدی رسول اکرم مسجدده مجاور و حضرت عائشه حائض اولدیغی
حالده که رسول اکرم باشلرین عائشه غسل اتسون اچون مسجددن طشره
اخراج ایدرلر ایدی و بو حدیثده حائضک بدن و عرقی پاک اولدیغنه و معتکف
ممنوع اولدیغی مباشرت جماع و مقدمات جماع اولدیغنه و حائض مسجده
داخل اولمق جائز اولدیغنه دلیل واردر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
یوسف بن عیسی ابن ماجه دن غیری ائمهٔ حدیثین تخریج اتدیلر اخبرنا وکیع
بدیع وزننده در اخبرنا الربیع رانک فتحی و باء موحده نک کسریله سعدی البصری در
ثقه و ضعیف اولدیغنده واقع اولان اقوال عن قریب ذکر اولنور بن صبیح
وکیع وزننده در عن یزید زیاده دن ماخوذ در مضارع معلوم صیغه سیله در
ابن حجر یزید ضعیف و بو حدیث معلولدر دیدی بعضیلر دیدیلر که زیدک
ضعیف اولمه سندن حدیثنک معلول اولمه سی لازم کلمز جائز در که بعضیلر
عندنده ضعیف و بعضیلر عندنده ضعیف اولمیه حتی یزیدک حدیثین بخاری
ادب مفرده تخریج اتدی بن ابان همزه نک فتحی و باء موحده نک تخفیفی ایله در

پس اکر فعال وزننده اولور ایسه منصرف وافعل وزننده اولور ایسه غیر منصرف
اولور نووی ومغنی اللبیب صاحبی صرفی اظهر دردیدی عصام دیدیکه ابان افعل
وزننده اولمق جائز دکلدر زیرا اجوف اولان افعل اعلال اولنمز بس منصرف
اولدیغی متعین اولور هو الرقاشی راء مهمله نک فتحی وقافک تخفیفی و
شین معجمه ایله رقاش بنت ضبیعه یه نسبتدر سیوطی رقاش بنت قیس بن ثعلبه یه
نسبتدر دیدی صاحب قاموس رقاش قطام کبی اعلام نسادندر دیدی عن
انس بن مالک قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یکثر اکثاردن ماخوذ
مضارع معلوم در دهن راسه دهن دالک فتحی وهانک سکونیله استعمال
دهن معناسنه در یعنی رسول اکرم اکثریا مبارک باشلرین یاغلارلر ایدی
وتسریح لحیته تسریح لفظ دهن اوزرینه معطوفدر یعنی مبارک لحیه لرین
اکثریا طارایوب مویلرین ارسال وحل ایدرلر ایدی ابن جوزی کتاب
وفاده انس دن روایت ایتدیکه رسول اکرم کیجه وقتنده خوابکاهلرنده رخت
اولدقده مسواکنی وآبدست صوینی وصقال طاراغنی یاننلرینه وضع
ایدوب خوابندن بیدار اولدقلرنده مسواکی استعمال ایدوب بعده وضو
بعده طاراغی استعمال ایدرلر ایدی وخطیب بغدادی کفایه ده عایشه دن
تخریج ایتدیکه رسول اکرم بش نسنه یی حضر وسفرده ترک ایتمزلر ایدی آیینه
سرمه دان مشط مدرا مسواک مدرا میمک کسری ودال مهمله نک سکونی
ایله عود یا حدیددن مصنوع خلال کبی برشیدر که نسوان صاچلری بری
برینه قارشمه سون ایچون باشلرینه صوقارلر وابن جوزی خطیبک روایت
ایتدیکی حدیثی ابی ابرهیم الترجمانی طریقندن عایشه دن شو وجهله تخریج
ایتدی که رسول اکرم یدی نسنه یی حضر وسفرده ترک ایتمزلر ایدی قاروره
مشط آیینه سرمه دان مسواک مقص مدرا مقص میمک کسریله مقراض
دیمکدر وطبرانی اوسطده عایشه دن شو وجهله تخریج ایتدیکه رسول اکرم
مبارک یوزلرین آیینه ده کورکده الحمد لله الذی سوی خلقی فعدله وکرم
صورة وجهی وحسنها وجعلنی من المسلمین دیرلر ایدی وصفوان طریقندن

طریقندن ابن عباسدن روایت اولندی که رسول اکرم آیینه یه نظر ایتدکده
الحمد لله الذی حسن خلقی وزان منی ما شان فی غیری دیرلر ایدی وانس وهلال
طریقندن عایشه دن روایت اولندی که رسول اکرم آیینه یه نظر ایتدکده
اللهم کما حسنت خلقی فحسن خلقی دیرلر ایدی ویکثر القناع قافک کسری
ونونک تخفیفی ایله باشه اورتدکلری بز پارهسیدر که بومقامده رسول اکرم
باشلارین یاغلادقدن صکره عمامه لرین اثر روغندن وسخدن حفظ
حفظ ایچون عمامه لرینک آلتنه وضع ایتدکلری بز پارهسندن عبارتدر یعنی
رسول اکرم قناعی چوق استعمال ایدرلر ایدی حتی کان نونک تشدیدیله در
ثوبه کان رسول اکرمک بدنی اوزرنده اولان ثوبلری اکثریا دهنی استعمال
وقناعی چوق وضع ایتدکلرندن ناشی ثوب زیات زیت استخراج ایدن یا
خود زیت بیع ایدن کمسنه نک ثوبنه بکزر ایدی زیات زانک فتحی ویاء مثناة
تحتیه نک تشدیدیله عطار وبزاز کبی نسبت صیغه سیدر وثوبدن مراد قناع
مذکوردر دیو ابن حجر جزم ایدوب حنفی دخی اولی اولان بودر دیدی زیرا رسول
اکرم بغایت نظیف اولدقلری متعین اولمغله بدن مبارکلرنده اولان اثوابی
زیات اثوابنه تشبیه مقتضای ادب دکلدر دیدی لکن عصام دیدیکه اکر مراد
قناع مذکور اولسه ایدی کانه ثوب زیات دیو تعبیر ایدر ایدی شیخ جزری
تصحیح مصابیحده ربیع بن صبیح صالح وعابد ایدی لکن علم حدیثده ضعیفدر
وابن حبان دیدیکه عابد اولدیغنده شبهه یوقدر لکن علم حدیثه انتسابی
اولمغله روایت ایتدکلری حدیثلرده منکر حدیث چوق واقع اولمشدر
وشیخ جزری مذکور دیدیکه منکر اولان حدیثلردن بری دخی کان ثوبه
ثوب زیات حدیثیدر زیرا رسول اکرم نظافت بدن جهتندن خلقک انظفی
ولطافت تن خصوصنده خلقک الطفی وضع واسلوبی مطبوع وپسندیده
ولباس وثیابی بغایت پاک وپاکیزه اولدیغی جای تردد دکلدر حتی هر ویدر
که برکره رثیث الهیئه بر کمسنه یی کوردیلر که اوزرنده اولان اثوابی چرک
آلوده وناشسته بیوردیلر که شو آدم اثوابنی غسل ایده جک شی بولمه دیمی

اوله ودخی اصلحوا اثوابکم حتی تکونوا کالشامة بین الناس یعنی اثوابکزی
اصلاح وپاک ایدک تاکه ناس میاننده بک کبی اوله سز دیو بیوردیلر شیخ
جلال الدین محدث دیدیکه بو مقامده واقع اولان ثوبدن مراد ادهان
یعنی باشلارین یاغلادقدن صکره باشلری اوزرینه وضع ایتدکلری بز
پاره سیدر قمیص وردا وعمامه دکلدر ذهبی حسن بن دینار ابو سعید التمیمی ترجمه سنده
ایراد ایتدی که بعض طرق حدیثده حتی کان ملحفته ملحفة زیات دیو واقع اولمشدر
پس بو حدیث ربیع بن صبیح حدیثین تایید ایدر وبعضیلر ربیع مزبوری ثقه‌در
دیدیلر وابو زرعه صدوقدر دیدی ابن عدی ربیعک حدیثلری صالح ومستقیمدر
بن هرکز انک منکر حدیثین کورمدم امیدم بودرکه آنک حدیثنی نقل ایتمکده
باس اولمیه دیدی میرک دیدیکه ابن سعد عمر بن حفص العبدی طریقندن الشیخ
تخریج ایتدیکه کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یکثر القناع کان ثوبه ثوب
زیات او دهان حدیثی ربیع بن صبیح حدیث مذکورده متفرد اولمدیغنه دلیل
واکر ثوبدن مراد ادهاندن صکره عمامه وسائر اثوابی دهندن محافظه ایچون
ایچون تحت العمامه وضع ایتدکلری ملحفه اولور ایسه ردا وقمیص وسائر اثوابلری
نظافتنه مانع اولمز بلکه نظافت ثوبلرینه بغایت اهتمام بیوردقلرینه دلیل
اولور بعض شراح دیدیکه بو معنا متعین اولدیغنه دلیل قوی بودرکه یکثر
القناع لفظنی ذکر ایتدکدن صکره حتی کان ثوبه ثوب زیات لفظنی ذکر
واکثار قناعه غایت ایتدی اکر مرادی معنای مذکور اولمسه کان یکثر دهن
رأسه حتی کان ثوبه ثوب زیات دیر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا هناد هانک فتحی ونونک تشدیدیله در بن السری سینک ضمی وراءنک
تشدیدیله درزنی قریه لریندن شرنام قریه یه نسبتدر اخبرنا ابو الاحوص
اسمی سلام بن سلیم درثقه ومتقن در بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی عن
اشعث بن ابی الشعثاء شین معجمه وعین مهمله وثاء مثلثه ایله درلر عن
ابیه مراد ابی الشعثاء مذکوردرکه اسمی سلیم بن عامردر عن مسروق ابن
الأجدع بن مالک الهمدانی الکوفی که عبد الله بن مسعود اصحابندندر جال

جال صغرنده سرقه اولنمغله مسروق تسمیه اولندی معدی کربک همشیره زاده‌سیدر
حضرت عایشه آنی اوغوللغه اتخاذ ایتمش ایدی ومسروقک بر دختری تولد
ایدوب عایشه تسمیه اولندی لهذا کنیه‌سی ابو عایشه در تاریخ وفاتی
کوفه ده التمش اوج یاشنده بالغ اولدقده التمش اوج سنهٔ هجریه سنده
واقع اولمغله هجرتک اولکی سنه سنده تولد ایتمه سنه جزم ایتدیلر ابو بکر وعمر
وعثمان وعلی وصحابه دن جماعهٔ کثیره یه لاحق اولدی عن عایشة قالت
ان کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اکثر شراح دیدیلر که ان مثقله دن
مخففه درکه لیحب لفظنده واقع اولان لام فارقه مخففه ونافیه ما بینین
فرق ایدر مخففه اولدیغنه قرینه درپس ضمیر شان محذوف اولوب انه
تقدیرنده اولور عصام ان مخففه نک الغاسی کثیر اولدیغنه بناءً بو مقامده
واقع اولان ان فعله داخل اولمغله اسمه محتاج دکلدر پس انه تقدیرینه
حاجت قالمز دیدی لیحب التیمن صاحب نهایه دیدی که تیمن هرشیده
صاغ جانبیله ابتدا ایتمکدر یعنی صاغ الیله وصاغ ایاغیله وسائر
صاغ طرفیله اهل جنت اصحاب یمین یعنی روز جزاده دفتر اعماللری
صاغ جانبلرندن ویرلمکله دنیاده تیمن فال حسن اولدیغی ایچون
رسول اکرم تیمنی سورلر ایدی واکثریا صاغ طرف قوی اولوب صول
جانب اوزرینه فضل ومزیتی اولمغله آنی استعمال عادة اللهدر زیرا ارباب
استعداد هروجهله غیرلردن ممتاز اولمق امر مستحسندر وصول
جانبی چوق استعمال ناقصی تربیه ونا مستعدی ترویج قبیلندن اولدیغندن
ماعدا ضعفالی القاب بلکه زبون کیرلک چندان ممدوح اولمدیغی
ظاهردر بخاری روایتنده لیحب التیمن ما استطاع واقع اولدی یعنی
صاغ جانبی ممکن اولدیغی مرتبه استعمال ایتمکی سورلردی مکر بر مانع
منع ایلیه فی طهوره میرک دیدیکه طاء مهمله نک فتحیله وضمیله روایت
اولندی که بر معنایه در وطهوره فاعلنه مضافدر ومشهور اولان بودر
که ضمیله مصدر وفتحیله پاک اولنجق شیئک اسمیدر پس بو وجه اوزره

بو مقامده طانك فتحيله مناسب اولمغله مضاف تقديرينه محتاجدر يعني في
استعمال طهوره صحيح اولان بودركه ازهري وغيري اهل لغة بيان اتدكلري
اوزره طهور طانك فتحيله دخي مصدر استعمال اولنور اذا تطهر يعني طهارته
مشغول اولدقلري وقتده وطهارة وضوء وغسل وتيممه شاملدر ولكن بو
ماده دن نجاسة حقيقيه يي ازاله خصوصي مستثني در وفي ترجله جيم مشدد ننك
ضميله موي سر ولحيه يي طارامقدر اذا ترجل يعني شعرلريني طارامغه شروع
اتدكلري وقتده دخي صاغ طرفندن ابتدا اتمكي سورلر آيدي وبو ماده ده
شعرلريني ياغلمق خصوصي داخلدر وفي انتعاله انتعال پاپوش گيمكه ديرلر
اذا انتعل يعني لبس نعل مراد اتدكلري وقتده دخي لبس نعلده صاغ اياقدن
ابتدا ايتمكي سورلر ايدي وابو داود روايتنده كان يحبه التيمن في
تنعله وترجله وسواكه ديو واقع اولدي لكن پاپوش چقارمق وقتنده
صول جانبدن ابتدا ايتمك مستحبدر حاصلي اكرامي متضمن اولان اشياده
تيمن مستحبدر لبس ثوب وخف واخذ واعطا ودخول مسجد ودار وتراش
وقص شارب وطرناق كسمك وقولتوغين يولمق وسرمه چكمك ويا تماق
واكل وشرب ومسواك استعمال ايتمك كبي واكرامي متضمن اولميان اشياده
تيمن مستحب دكلدر مسجددن خروج وخلايه دخول كبي محيي الدين نووي ديديكه
قاعده مستمره نبوي شو وجهله دركه تكريم وتزيين قبيلندن اولان اشياده
يمين ايله ابتدا وتكريم وتزيين قبيلندن اولميان اشياده يسار ايله
ابتدا مستحبدر وابو داوده عائشه دن كانت يد رسول الله اليمنى
لطهوره وطعامه وكانت يده اليسرى لخلائه ديو تخريج ايتديلر نووي
صحيح مسلم شرحنده ديديكه وضوده جانب يمني جانب يسار اوزرينه تقديم
ايتمك سنة اولدغنه علما اتفاق اتديلر وبو سنتي ترك ايدن كمسنه نك
اكرچه وضوئي صحيحدر لكن تيمن فضيلتندن محروم اولور عسقلاني
ديديكه علماء مذكورين دن مراد علماء اهل سنة در زيرا شيعه امامية
مذهبنده تيمن وضوءده واجبدر ودخي معلوم اوله كه ابتداء وضوده

وضوده ايكي الي معا غسل اولنمغله آنده تيمن معتبر دكلدر كذلك غسل وجه
ومسح اذنينده دخي معتبر دكلدر شيخ جوزي تصحيح مصابيحده ديديكه وضوده
جانب يميني جانب يسار اوزرينه تقديم ماده سندن قول صحيح اوزره
مسح اذنين مستثنادر ماوردي اصحاب طهارتده جميعا تيمن مستحبدر
لكن اذنينك معا مسحي اسهل اولمغله آنده تيمن مستحب دكلدر ديدي مكر اقطع
يعني الي كسلمش كمسنه اذنلريني معا مسحه قادر اولمزسه اكر مسح اذنين ده
تيمن مستحبدر روياني دن نقل اولندي كه مسح اذنين ده دخي تيمن مستحبدر
ديدي بعض شراح قولين مذكورين مابيننى شو وجهله توفيق ايتدي كه مسح
اذنين ده تيمن مستحب اولديغي اذنيني منفردا مسح ايتديكي صورتده در
مستحب اولمديغي مجتمعا مسح اتديكي صورتده در صحيح بخاري ده شعبه طريقندن
كان النبي صلى الله عليه وسلم يحبه التيمن في تنعله وترجله وطهوره في شانه
كله ديو تخريج اولندي وبعض روايتده في شانه كله واو عاطفه ايله واقع
اولدي ميرك ديديكه في شانه كله لفظيله مسجده دخولده وتيممده وخلادن
خروجده يمين ايله ابتدا مستحبدر اكرچه تراش وقص شارب ظاهرا ازاله
قبيلندن اولوب جانب يسار ايله ابتدا اولنمق مناسب ايدي لكن عبادة
وتزيين قبيلندن اولمغله آنلرده دخي تيمن مستحب اولدي وطرناق كسمك
ونتف الابط واكتحال وسواك واشياء حسنه يي ياپشمقده دخي تيمن مستحبدر
وبعضي فقها دخي استدلال اتديلر كه امامك ومسجدك صاغ طرفنده نماز
قيلمق مستحب اوله كذلك اكل وشربده دخي تيمن مستحبدر ومذكورلرك ضدنده
جانب يسار ايله ابتدا مستحبدر خلع نعل وخف وسراويل وكم ودخول خلا
واستنجا ايچون تناول احجار وامتخاط يعني سومكرمك كبي والله اعلم وصلى
الله على محمد واله وسلم الحديث الرابع حدثنا محمد بن بشار اخبرنا يحيى بن
سعيد بن فروخ حدثني ائمه ستة تخريج ايتديلر عن هشام بن حسان
حسندن ماخوذ مبالغه ايچون فعال وزننده اولورسه منصرف واكر حسندن
ماخوذ فعلان وزننده اولور ايسه غير منصرف اولور بعض علمادن سؤال

ایتدیلر که عفان لفظی منصرفمیدر غیر منصرفمیدر جواب ویردیلر که هجو اولنسه
منصرف مدح اولنسه غیر منصرفدر یعنی هجو مراد اینسه عفوة دن مدح مراد
اینسه عفة دن ماخوذ اولوب اولده نظراً منصرف وثانیده نظراً غیر منصرف
اولور هشام مذکور ازدیدر وثقه در عن الحسن البصری که اسمی یسار
الأنصاری که صحابه کرامدن یوز اوتوز مقداری کمسنه یه لاحق اولوب
تابعی جلیل القدردر که ترجمه دن مستغنی در عن عبد الله بن مغفل عین معجمه
وفاء مشدده ایله در عبد الله مذکور اصحاب شجره وبیعة رضواندندر
مدینه ده مدة مدیده ساکن اولوب بعده بصره یه نقل ایتدکدن صکره التمش
تاریخنده بصره ده وفات ایدوب ابو هریره صلوة جنازه سنه امام
اولدی عبد الله بن مغفل دیدیکه رسول اکرم ایله قرار ایتمک اوزره تحت
شجره ده بیعت ایتدیکمز وقتده شجرهٔ مزبوره نک بر غصننی المده طوتوب
رسول اکرمی انکله تظلیل ایدر ایدم رضی الله عنه قال نهی رسول الله صلی الله
علیه وسلم عن الترجل الا غبا غین معجمه نک کسری وباء موحده نک تشدیدیله اصلنده
دوه یه کون اشری صو ویرمکه دیرلردی صکره هر فعلی برکون اشلیوب
وبرکون یا زیاده ترک ایدوب بعده ینه اشلمه که نقل اولندی زین العرب
دیدیکه غب دیو بر شیئی کون اشری اشلمه که دیرلر وبعضیلر دیدیلر که بو
مقامده حیناً بعد حین معناسنه در پس حاصل معنی بودر که رسول اکرم
هر وقتده صقالی طرامقدن وهر بار شعری یاغلامقدن منع ونهی ایدر
ایدی بعض محققین دیدیکه راوینک حدیث مذکوردن مرادی رسول
اکرم ترجله هر کون مداومتدن نهی ایدوب علی سبیل الاستحباب برکون
ترجل ایدوب بر قاج کون ترک ایتمکله امر ایتدکلرینی بیاندر زیرا هر کون
ترجلده تنعم وتکلف وتربیهٔ جسم وهوای نفسه متابعت متحققدر عسقلانی
دیدیکه رسول اکرمک ترجلدن الا غبا نهی ایتدکلرینک معناسی ترفه ده
مبالغه یی ترک دیمکدر قاضی عیاض دیدیکه مراد هر بار ترجلدن وهر وقتده
ترجله اهتمامدن نهی در زیرا ترفه تهالک وتزیینده مبالغه ممدوح دکلدر والله

کذا فی الاستیعاب

والله اعلم الحديث الخامس حدثنا حسن بن عرفة عین مهمله وراء مهمله
بعده فانک فتحه ایله در صدوقدر حدثنا عبد السلام بن حرب حاء مهمله نک
فتحی وراء مهمله نک سکونیله در عن یزید بن ابی خالد شمائل نسخه لرنده بو
لفظله واقع اولدی لکن صواب اولان لفظ ابن اسقاط اولنمقدر زیرا
ابی خالد یزیدک کنیه سیدر یزیدی دکلدر ثقه وعابددر عن ابی العلا اسمی داود
بن عبد الله در الأودی همزه نک فتحی وواوک سکونی ودال مهمله نک کسریله
اود بن مصعب بن سعد العشیرته نسبه در عن حمید تصغیر صیغه سیله در
بن عبد الرحمن ترجمه سی مرور ایتدی عن رجل من اصحاب النبی صلی الله علیه
وسلم معلوم اوله که صحابینک اسمی مذکور اولمق حدیثی ایله احتجاجه مانع دکلدر
زیرا اصحابک جمله سی عدلدر ومعتمد علیه در بعض محدثین دیدیلر که رجل
مذکوردن مراد حکم بن عمرو وبعضیلر عبد الله بن سرجس وبعضیلر عبد الله بن
مغفل در دیدیلر میرک دیدیکه قول اخیر حدیث رابعه قریب اولمغله اقرب
اقوالدر ان النبی صلی الله علیه وسلم یترجل غبا یعنی رسول اکرم موی عنبر
بویلرین حیناً بعد حین یعنی کاهی کاهی طرار ایدوب هر کون مداومت ایتمزلر
ایدی تشانی حمید بن عبد الرحمن دن روایت ایتدی که رسول اکرم ایله مدة
مدیده صحبت ایتمش بر کمسنه راست کلدم دیدیکه رسول اکرم بزی هر کون صقال
طرامقدن نهی ایدی دیدی وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین الی یوم الدین

باب ما جاء فی شیب رسول الله صلی الله علیه وسلم

شیب وشیبة شاب یشیب دن مصدرلردر معنالری شعرک بیاض اولمه سی دیمکدر
یعنی بو باب رسول اکرمک شعرلرینک بیاض اولمه سی حقنده وارد اولان احادیث
بیاننده در مصنف بو بابده سکز حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا محمد
بن بشار اخبرنا ابو داود مراد ابو داود طیالسی در مصاحفی دکلدر زیرا
همامدن استماع ایدن طیالسی در اسمی سلیمان بن داود در ثقه وحافظ در
اخبرنا بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی همام میمک تشدیدیله مراد همام
بن یحیی در همام بن منبه دکلدر ثقه در حدیثنی ائمهٔ سته تخریج ایتدیلر عن قتاده

تابعی مشهوردر قال قائل قتاده در قلت لانس بن مالک هل خضب ضاد
معجمه نک فتحیله در رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی قتاده دیدیکه انسدن سؤال
ایتدم که رسول اکرم مبارک شعرلرین بویادیلرمی قال قائل انس در لم یبلغ ذلک
لم یبلغ تحتنده ضمیر مستکنی رسول اکرمه راجعدر و ذلک خضب لفظندن مستفاد
اولان خضابه اشارتدر یعنی انس جوابنده دیدی که رسول اکرم شعرلرینی
بویامق مرتبه سنه بالغ اولمدی و مسلم محمد بن سیریندن سألت انس بن مالک
هل کان رسول الله صلی الله علیه وسلم خضب فقال لم یبلغ الخضاب دیو تخریج
ایتدیکی حدیث بو معنایی مؤیددر و بعضیلر ضمیر مستکنی شعره راجع و ذلک
خضابه اشارتدر یعنی رسول اکرمک شعری خضاب محلنه بالغ اولمدی دیدیلر
بعضیلر ضمیر مستکنی خضب قرینه سیله حکماً مذکور اولان شیبه راجع و ذلک
خضابه اشارتدر یعنی رسول اکرمک شیبی خضاب اولنجق مرتبه یه بالغ اولمدی
دیدیلر بو معنایی انما کان شیئا لفظی تأیید ایدر شیئا لفظنده اولان تنوین
تقلیل ایچوندر یعنی رسول اکرمک شیبی قلیل یعنی شعرلرینک بیاضی آز ایدی بعض
نسخه ده شیئاً واقع اولدی یعنی شعرلرینک بیاضی یسیر ایدی فی صدغیه صاد مهمله نک
ضمی و دال مهمله نک سکونیله شیئا یا شیبا دن حالدر یعنی رسول اکرمک شیبی
شیء قلیل یا شیب یسیر ایدی صدغلرنده اولدیغی حالده صدغ کوز ایله قولاق
مابیننده اولان مسافه یه وکاهی اول مسافه ده اولان شعره اطلاق اولنور
مراد بو مقامده معنای آخیردر یاخود شعر مذکوره اطلاق حالیة و محلیة
علاقه سیله مجازا در صدغ صاد ایله سدغ سین ایله مرادفلردر بخاری روایتنده
انما کان شیء رفعله واقع اولدی معلوم اوله که لفظ انما بعضیلر عندنده
حصری و بعضیلر عندنده توکیدی افاده ایدر پس حدیث مذکور عنقریب
رسول اکرمک راس و لحیه لرنده اون دورت بیاض شعردن غیری بیاض
شعر تعداد اولنمدی دیو وارد اولان حدیثه منافی اولور بعضیلر شو وجهله
توفیق ایتدیلر که بو مقامده واقع اولان حصر فقط رسول اکرمک لحیه لرینه نسبته
ایله در جمیع شعرلرینه نسبت ایله دکلدر مخفی اولمیه که بو توجیه اوزره قتاده

قتاده نک هل خضب رسول الله قولی هل خضب رسول الله لحیته تقدیرنده اولمق
اقتضا ایدر کذلک حدیث مذکور صحیح بخاری ده ابو جحیفه دن تخریج ایتدیکی
ان الشعر الابیض کان فی عنفقته حدیثنه دخی منافی اولور عنفقه شفه
سفلی ایله ذقن مابیننه یا مابینلرنده اولان شعره دیرلر و حدیثین مذکورین
مابینی شو وجهله توفیق ممکندر که بو مقامده انسدن روایت اولنان حدیث
انسدن مروی بر حدیث طویلدن مقتطعدر زیرا مسلم انسدن تخریج
ایتدی که قال یعنی انس لم یخضب رسول الله صلی الله علیه وسلم و انما کان البیاض
فی عنفقته و فی الصدغین و فی الراس نبذ نونک ضمی و باء موحده نک فتحی
یاخود نونک فتحی و موحده نک سکونیله متفرق معناسنه در یعنی انس دیدی
که رسول اکرم شعرلرینی بویامادیلر زیرا فقط بیاض عنفقه لرنده و صدغلرنده
ایدی و راسلرنده دخی برقاچ متفرق بیاض شعر وار ایدی غایة ما فی الباب
رسول اکرمک اوچ عضوینک شعرنده بیاض وار ایدی حدیث بابده صدغلرینک
بیاضنک صحیح بخاری حدیثنده عنفقه لرینک بیاضنک بیانینه تعرض اولندی
سؤال اولنورسه که صحیحین ده ابن عمردن تخریج اولندی که ابن عمر بن کوردم
که رسول اکرم صفره ایله صباغت ایتدی دیدی شو وجهله جواب ویریلور که
محتملدر که رسول اکرم اوقاتدن بر وقتده بیاض اولان برقاچ شعرلری
صباغت ایدوب اکثر اوقاتده صباغتی ترک ایتمکله هر راوی اوقات
مختلفه ده مشاهده ایتدیکی وجه اوزره روایت ایتدی یاخود صباغتی
نفی ایدن راوی دوام صباغتی و اثبات ایدن راوی قلت صباغتی
مراد ایتدی پس منافات مرتفع اولور ان شاء الله تعالی باب خضابده
وجه لایق اوزره بیان اولنور ولکن ابو بکر رضی الله عنه خضب بالحناء
والکتم ابو بکر صدیقک جاهلیتده اسمی عبد الکعبة ایدی رسول اکرم عبد الله
تسمیه ایتدی اوصاف حمیده سی کالشمس فی رابعة النهار ظاهر اولمغله بیانه
محتاج دکلدر واقدی دیدیکه ابو بکر صدیق رضی الله عنه یوم بارده غسل
ایتمکله حمایه مبتلا اولوب اون بش کون صاحب فراش اولدقدن صکره التمش

نته کیم صدغ معناسنده ذکر اولندی

اوج یاشنه بالغ اولدقده هجرتك اون اوچنجی سنه سنك جماذی الآخره سنك
یکرمی اکنجی ثلث کونی وفات ایدوب زوجه سی اسما بنت عمیس غسل ایدوب حضرت
عمر صلوة جنازه سنه امام اولوب کیجه وقتنده عائشه نك خانه سنده رسول
اکرمك جوارنه دفن اولندی معلوم اولدیکه ابوبکر صدیق سن جهتندن رسول
اکرمه قریب ایمش لهذا استدلال ایدوب دیدیکه لکن ابوبکر صدیق رسول اکرمه
سن جهتندن قریب ایکن شعرینی حنا وکتم ایله خضاب ایدر ایدی کتم کافك
وتاء مخففه نك فتحه سیله اکثر نسخ مصححه ده تصحیح اولندی ابوعبیده تانك تشدیدیله
دخی لغة در دیدی میرك دیدیکه مسلم عندنده عاصم الأحول طریقندن ابن
سیرین روایتندن شو وجهله تخریج اولندی که قلت له اکان ابوبکر یخضب
فقال نعم بالحناء والکتم واحمد هشام بن حسان طریقندن محمد بن سیریندن
تخریج ایتدیکی ولکن ابابکر وعمر خضبا بالحناء والکتم حدیثنده عمری دخی تشریك
ایتدی وملاحظه اولنور که لفظ عمری ذکر ایلمك وهم در زیرا مسلم حماد بن
سلمه طریقندن انسدن تخریج ایتدی که وقد اختضب ابوبکر بالحناء والکتم
واختضب عمر بالحناء بحتا یعنی ابوبکر حنا وکتم ایله وعمر خالص حنا ایله خضاب
ایدی و دخی معلوم اوله که کتم لفظنك معناسنده اختلاف اولندی بعض
کتب لغتده مرسین ورقنه مشابه بر ورقدر که انکله خضاب اولنور فهذه
وسمه یعنی راستوخ در دیدی صحاح ده بر اوتدر که وسمه ایله خلط ایدوب
خضاب ایدرلر دیدی فائقده بر اوتدر که وسمه ایله خلط ایدوب سیاه
بویارلر دیدی ابن اثیر نهایه ده دیدیکه حدیثك معناسنده غالب احتمال
بودر که ابوبکر حنا وکتمی قرشدرمیوب فرداً فرداً خضاب ایدر ایدی
زیرا قرشدرسه لر شعری سیاه ایدر وثابت اولدی که رسول اکرم سیاهدن
نهی ایتدی اگرچه حدیث مذکور روایات مختلفه اوزره بالحناء والکتم
دیو واو واصله ایله واقع اولدی لکن ظن اولنور که اصل حدیثده
بالحناء او الکتم ایدی او فاصله ایله بعض شراح دیدیکه محتملدر که واو
واصله او فاصله معناسنده اوله میرك دیدی که عمر خالص حنا ایله خضاب

خضاب ایدر ایدی دیو ذکر اولنان حدیث ابوبکر حنا وکتمی خلط
اتدکینه قرینه در زیرا خالص مخلوط مقابلی در لیس صاحب نهایه نك
کلامی کلام معقول دکلدر مخفی اولمیه که محتملدر که حدیث مذکورك معناسی عمر
دائماً منفرداً فقط حنا ایله خضاب ایدوب هرگز کتم استعمال ایتمز ایدی
وابوبکر علی سبیل المناوبه کاهی فقط حنا وکاهی فقط کتم ایله خضاب
ایدر ایدی دیمك اولور لیس صاحب نهایه نك کلامی مستقیم اولور وشیخ
جزری صاحب نهایه نك کلامنه تجربه مساعده ایتمز دیدی زیرا تجربه
اولندی که حنا وکتم خلط اولنوب خضاب اولنسه سیاه رنك حاصل
اولمز بلکه حناده اولان حمره وصفرتی خضرته تبدیل ایدر که سیاه مرتبه سنه
بالغ اولمز شیخ ابن حجر کتم یمن ده اولور بر نباتك اسمیدر که حمرته مائل سیاه
رنك احداث ایدر وحنانك رنکی قرمزی اولمغله حنا وکتم جمع اولندقده
سیاه وقرمز مابیننده بر رنك حاصل اولور دیدی والله اعلم الحدیث الثانی
حدثنا اسحق بن منصور السلولی که صدوقدر ویحیی بن موسی البلخی قال
حدثنا عبد الرزاق بن همام بن نافع الحمیری حافظ کبیر ومصنف شهیردر
لکن آخر عمرنده اعمی اولوب متغیر اولدی واسحق مزبور وعبد الرزاق
مسفور تشیع ایله متهم ایدیلر والله اعلم عن معمر ذکری سبقت ایتدی
عن ثابت عن انس قال قائل اندر ما عددت فی رأس رسول الله
صلی الله علیه وسلم ولحیته الا اربع عشرة شعرة بیضاء لفظ اربع ولفظ عشرة
فتحله وشینك سکونیله در شونك میم شینی مکسور ایدرلر یعنی انس دیدیکه رسول
اکرمك مبارك باشلرنده ولحیه لرنده تعداد ایتمدم الا اون دورت بیاض
شعر تعداد ایتدم معلوم اوله که رسول اکرمك رأس ولحیه لرنده اولان بیاض
شعرلرین عددنده انسدن روایات متخالفه واقع اولدی روایت بابده
اون دورده حصر ایتدی وباب اولده ربیعة بن عبد الرحمن انسدن روایتنده
رسول اکرمك رأس ولحیه لرنده یکرمی بیاض شعر یوق ایدی وابن سعد
انسدن اسناد صحیح ایله تخریج ایتدی که رسول اکرمك رأس ولحیه لرنده

یعنی مسلم حماد طریقندن انسدن
تخریج ایتدیکی حدیثده

بالفتح والضم الی آن سکون بطن
من عکرنده کذا فی القب

ترکیده تحریف اولنوب
راستق دیرلر

بیاض شعر یوق ایدی الا اون یدی یا اون سکز بیاض شعر وار ایدی و دینه
ابن سعد اسناد صحیح ایله حدیث طویل اثناسنده انسدن تخریج ایتدی
که رسول اکرمک لحیه لرنده اولان بیاض شعر یکرمی یه بالغ اولمدی و اون
یدی بیاض شعر عنفقه لرنده اولمدیغن اشعار ایچون کندو عنفقه سنه
اشارت ایتدی ابن ابی خیثمه حمید طریقندن انسدن تخریج اتدیکه رسول
اکرمک لحیه لرنده یکرمی بیاض شعر یوق ایدی و حمید دیدیکه اون یدی ایدی
و عبد بن حمید مسندنده حماد طریقندن انسدن تخریج اتدی که رسول
اکرمک راس و لحیه لرنده اون دورت شعر بیاض صایدم و بو حدیث حدیث
بابه موافقدر ابن ماجه طریق اخردن انسدن تخریج ایتدی که اون یدی یا
خود یکرمی بیاض شعر وار ایدی و حاکم مستدرکده عبد الله بن محمد بن
عقیل طریقندن انسدن تخریج ایتدی که رسول اکرمک راس و لحیه لرنده
اولان بیاض شعری تعداد ایلسم اون بردن زیاده تعداد اتیمز ایدم
مخفی اولمیه که فی الحقیقه اختلاف عدد اون دورت و اون یدی و اون
بر مابیننده دائردر زیرا رسول اکرمک راس و لحیه لرنده یکرمی بیاض شعر
اولمدیغنه ناطق اولان حدیث و ابن سعد عندنده یکرمی یه بالغ اولمدیغنه
ناطق اولان حدیث کذلک ابن ابی الخیثمه عندنده مذکور اولان حدیث
ایله اعداد ثلثهٔ مذکوره مابیننده منافات یوقدر زیرا یکرمی عددی نفی
یکرمیدن اقل اولان عددلری نفی لازم کلمز و دخی اون یدی و اون سکز
و یکرمیده واقع اولان شک اعتبار یوقدر زیرا اون یدی البته متحقق
اولوب شک اون سکزده و یکرمیده اولور پس ذکر اولندیغی اوزره اختلاف
اون دورت و اون یدی و اون بر مابیننده دائر اولدیغی متعین اولدی
و اون بر روایتنده عبد الله بن محمد بن عقیل تفرد اتمکله شاذ بلکه منکر
قبیلندن اولور پس اختلاف اون یدی ایله اون دورت مابیننده
دائر اولور و مخفی دکلدر که اون یدی روایتی طرق متعدده دن واقع
اولدیغندن غیری ثقه نک زیاده سی مقبوله اولمغله اون یدی متعین

متعین اولور و دخی معلوم اوله که اون یدی روایتی دخی ابن عمردن
نحوًا من عشرین شعرة روایتنه منافی دکلدر زیرا اون یدی یکرمی یه
قریب اولمغله کویا ابن عمر رسول اکرمک بیاض اولان شعری یکرمی یه بالغ
اولمیوب یکرمی یه قریب ایدی دیوب انس دخی بو مجملی اون یدی ایله تفسیر
ایتدی و دخی اختلافات مذکوره محتملدر که اختلاف ازمنه یه مبنی اوله انته
کیم امثالی مرور ایتدی والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا ابو موسی
محمد بن المثنی اخبرنا بعض نسخه ده انبانا واقع اولدی ابو داود الطیالسی
اخبرنا بعض نسخه ده حدثنا واقع اولدی شعبة عن سماك بن حرب قال قائل
سماکدر سمعت جابر بن سمرة سئل عن شیب رسول الله صلی الله علیه وسلم
فقال اصول معتمده ده فا ایله و بعض نسخه ده قال واقع اولدی نسخهٔ اخیره
اوزره قال جمله سی بیان یاخود سمعت لفظنک مفعول ثانیسی اولوب
سئل جمله سی قد تقدیریله حال و معترضه اولور یعنی سماك دیدیکه جابرک کان
اذا دهن رأسه قولنی استماع ایتدم رسول اکرمک شیبندن سؤال اولندیغی
حالده نسخهٔ اولی اوزره سئل فقال مجموعی مسموعی بیان اولور انی سمعت
کلام سائله جواب تقدیرنده دهن هانک فتحیله کذلك لم یدهن اکثر نسخه ده
ثلاثیدن و بعض نسخه ده ادّهن کذلك لم یدّهن افتعال بابندن اولمق اوزره
واقع اولدی میرك دیدی که و علی کلتا النسختین رأسه لفظی نصبله مفعول
اولور لکن مطرزی دیدیکه دهن رأسه و شاربه دیرلر اگر راس و شاربنی
روغن ایله طلا اتسه ادّهن دیرلر افتعال بابندن اگر کندو کندوسنی
یاغلاسه پس مفعول ذکر اولنمز و ادّهن شاربه دیمك خطادر دیدی صاحب
تاج دیدیکه ادّهان خویشتن را بروغن چرب کردن حنفی ادّهن دالك
تشدیدیله دخی روایت اولندی که دهن و ادّهن مرادفدر استعمال
دهن معناسنه در مخفی اولمیه که ادّهن افتعال بابندن لازم و دهن
ثلاثی متعدی در قاموسده دهن رأسه و ادّهن به دیو تصریح ایتدی
خاطر فاتره شو وجهله خطور ایدر که ثلاثیدن دهن روایتنده لفظ

رأسه مذكور اولوب وافتعالدن اذهن رواتينده مذكور دكل ايدي لكن
اذهن لفظين روايت ايدن دهن رواتينده مذكور اولان رأسه لفظني
اخذ وروايت ايدوب مابينلرنده اولان فرقي ملاحظه ايتمدي والله اعلم
لم يُرَ منه ضمير مجرور رأسه راجع در مضاف تقديريله يعني من شعر رأسه شيب
يعني رسول اكرم مباركك باشلارين ياغلادقده بياضي كورنمز ايدي واذا لم
يدهن اكثر نسخه ده هانك ضمي ايله مضبوط در حنفي وعصام شعره حركات ثلثه ايله
جائزدر ديديلر رُءِيَ ضمير مستكن شيبه راجع در منه ضمير مجرور رأسه راجعدر
يعني اكر شعرلرين ياغلامسه لر شعرلرنك بياضي كورينور ايدي ومسلم ونسائي
جابردن شو لفظله روايت ايتدي كه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم قد
شمط مقدم رأسه ولحيته وكان اذا ادهن لم يتبين واذا شعث رأسه
تبين يعني رسول اكرم مبارك باشلرينك مقدميني ولحيه لريني طارارلر ايدي
ودهن ايله طلا ايتدكلري وقتده شعرلرنك بياضي ظاهر اولماز وشعرلرين
تفريق ايتدكلري وقتده ظاهر اولور ايدي زيرا بياض اولان شعرلري بغايه
قليل اولمغله ياغلادقلري وقتده شعرلري مجتمع وبري برينه منضم اولوب
ظاهر اولمز ايدي پريشان ايتدكلري وقتده ظاهر اولور ايدي پس حديث بابده
واقع اولان اذا لم يدهن لفظنك معناسي اكر دهن استعمال ايتميوب شعرلرين
تفريق وپريشان ايتسه لر ديمكدر بعضيلر ديديلر كه ياغلادقده ظاهر اولمديغي
دهن سببيله شعرلرنده حاصل اولان بريق ولمعاندن ناشي بياضي سياهيه
مشتبه وملتبس اولوب كورنمز ايدي والله اعلم الحديث الرابع حدثنا محمد
بن عمر بن وليد الكندي كافك كسريله كنديه نسبتدر كه قبايل عربدن بر قبيله در
كوفه ده بر محله نك اسميدر الكوفي صدوقدر اخبرنا يحيى بن آدم حديثين ائمه
سته تخريج ايتديلر عن شريك شينك فتحي وراءنك كسريله تصحيح اولندي نخعي وكوفي در
عمر بن عبد العزيزه لاحق اولدي يوز طقسان بش سنه سنده بخاريده تولد
ايدوب كوفه يه نقل ايتدي حكايت اولنور كه منصور امام ابوحنيفه يي و
سفيان ثوري ومسعر بن كرام وشريكي دعوت ايتدي بر برينه تقليد قضا

قضا ايتمك ايچون ثوري يولده فرار ايتدي مسعر دخي تجنن وخلط كلام ايدوب
مجنون در ديو ترك ايتديلر ابوحنيفه ديديكه بن قضايه صالح دكلم منصور ديدي كه
كذب ايتدك ابوحنيفه ديدي كه يا منصور اكر سن بو كلامده صادق ايسك بنم كاذب
اولديغم متحقق اولور وكاذب قضايه صالح اولمديغي متعين اولور واكر كاذب ايسم
بنم قضايه صالح اولمديغم متعين اولور وينه ابوحنيفه ديديكه بكا بغايه نسيان
غالبدر منصور ديديكه سكا لبان ويررز نسيانك مندفع اولور زيرا مضغ لبان
نسياني دافع در وينه ابوحنيفه ديديكه بنم خفقتم واردر منصور ديديكه سكا
هركون بادام ياغيله تربيه اولنمش سكري پالوده ويررز خفقتك مندفع
اولور پس ناچار بر قاچ كون قضايي قبول ايتدي حمدان بن علي الاصفهاني
ديديكه بر كون شريكك عندنده ايدم ناكاه مهدينك بعض اولادي كلوب
ديواره مستند اولدقلري حالده شريكدن بر حديث سؤال ايتديلر اصلا
شريك التفات ايتمدي ينه سؤال ايتديلر ينه التفات ايتمدي مزبورلر ديديلر
كه اولاد خلفايي تحقير بر وجهله لايق دكلدر شريك ديديكه حاشا من ذلك
لكن علم شريف اهلي عندنده عزيز ومحترم صورتده استخفافده تعلم علم
آيين ادبدن خارجدر ديدكده هزار ادبله جلوس وحديثدن سؤال
ايتديلر شريك ديدي كه بارك الله فيكم هكذا يطلب العلم ديدي وشريك ايكي
يوز سكسان سنه سنده وفات ايتدي وحديثين ائمه سته تخريج ايتديلر
عن عبيد الله بن عمر بن حفص بن عاصم بن عمر بن الخطاب العمري المدني ثقه وثبت در عن نافع كه ابن عمرك مولاسيدر رحمه
ثقه وثبت در مشهوردر عن ابن عمر ابي عبد الرحمن عبد الله كه حضرت
عمرك اكبر اولادي در مبعثدن بر ايكي كون مقدم تولد ايتدي وپدري
ايله معا هجرت ايتدي اهل صفه دندر طويل القامه ومنكبلرينه وارنجه شعرلرين
ارسال ايدوب شاربلرين تراش مقداري قص ايدر ايدي وهميشه نصف
ساقنه وارنجه تشمير ازار ايدي ولحيه سين صفره ايله خضاب معتادي
ايدي وفاتي وقتنه كلنجه بيك مقداري غلام ازاد ايلدي ابونعيم ديدي كه
ابن عمر يتمش اوچ سنه سنده مكه ده وفات ايتدي رسول اكرم ايله طقوز

بعده دورت غزاده حاضر اولدی و رسول اکرمدن بیک آلتی یوز اوتوز حدیث
روایت ایتدی قال قائل ابن عمر در انما کان شیب رسول الله صلی الله علیه وسلم
نحوا قریبا معناسنه در من عشرین شعرة بیضا یعنی رسول اکرمک بیاض اولان
شعری دکل ایدی آلا یکرمی بیاض شعره قریب ایدی بو حدیثک تحقیقی حدیث
ثالث ترجمه سنده ذکر اولندی الحدیث الخامس حدثنا ابو کریب محمد بن
العلاء حدیثین ائمه تخریج ایتدیلر اخبرنا معاویة بن هشام اکرچه صدوق در
لکن اوهامدن خالی دکلدر حدیثینی بخاری ادب مفرده ده تخریج ایتدیلر عن شیبان
اکرچه صدوق در لکن قدریه اولمغله متهم در حدیثین مسلم و ترمذی و نسائی
تخریج ایتدیلر عن ابی اسحق السبیعی عن عکرمة عین مهمله نک کسری ایله ابن
عباسک مولیسیدر و کبار تابعین دندر حبیب بن ثابت الاصفهانی دیدی
بر وقتده عندمده عطا و طاوس و مجاهد و سعید بن جبیر و عکرمه جمع اولدیلر
مجاهد و سعید قران عظیمدن هر آیتک تفسیرینی عکرمه دن سؤال ایدرلر ایدی
عکرمه بلا تلعثم تفسیر وافی و تقریر کافی ایله جواب ویرر ایدی عکرمه بر کون
مسجدده دیدی که بن بو مسجدده ایکی یوز صحابی یه لاحق اولدم عکرمه و
کثیر عزه ده یوم واحدده وفات ایدوب ناس جنازه لرین اخراج ایتدکده
دیدیلر که مات الیوم افقه الناس واشعر الناس عن ابن عباس قال قائل ابن
عباس در قال ابو بکر یا رسول الله قد شبت شینک کسریله بعث و کلت کبی ماضی
مفرد معلوم مخاطبدر یعنی ابو بکر دیدی که یا رسول الله سنده ضعفا
اماراتی ظاهر و شیب علاماتی نمایان اولدی مخفی اولمیه که بو حدیث مذکور
انسدن روایت اولنان رسول اکرم شیب مرتبه سنه بالغ اولمدی حدیثنه
مخالف دکلدر زیرا انس حدیثندن مراد رسول اکرم خضاب مرتبه سنه بالغ
اولمدی دیمکدر و روایات صحیحه ایله ثابت اولدی که رسول اکرمک راس و لحیه لری
شیب ایله حکم اولنجق مرتبه یه بالغ اولمدی پس قال صلی الله علیه وسلم شیبتنی
کلامندن مراد رسول اکرم دیدی که بنی ضعیف و ناتوان و استخوان اندامی
سست ایتدی دیمکدر هود بعض نسخه ده ضمه واحده و بعضنده ضمتین ایله

السبیع بطن من همدان

ایله منصرف و غیر منصرف اولمق اوزره تصحیح اولندی شیخ رضی کافیه شرحنده
قرائت هودا قولنده هوددن مضاف تقدیریله سوره هود مراد اولور
ایسه هود منصرف و اکر سوره نک اسمی مراد اولور ایسه غیر منصرف اولور
ماه و جور که کبی دیدی والواقعة والمرسلات وعم یتساءلون واذا الشمس کورت
یعنی سور مذکوره ده واقع اولان احوال و زجر و اهوال و شداید یوم
قیامت و یوم موعودده خلایقک اوضاع مختلفه سی و امم سالفه یه نازل
اولان نوازل و بلیاتی ملاحظه ایدوب ضعفا امتمک روز بازخواستده
انجامی نیه منجر اولور دیو تفکر بنی شیب و قتندن مقدم شیبه مبتلا ایتدی
شرح السنه ده بعض صلحادن شو وجهله روایت اولندی که رسول اکرمی
واقعه ده کوروب دیدم که یا رسول الله جناب شفاعت نصابکزدن شیبتنی
هود دیو بیوردیغکز روایت اولنور رسول اکرم نعم قول مذکوری بن تکلم
ایتدم دیو بیوردیلر نه بن دیدم که سوره هودک قنغی آیاتندن قنقی آیه
قول مذکوری تکلمه باعث اولدی رسول اکرم بیوردیلر که فاستقم کما امرت
قول شریفی باعث اولدی و ظاهر در که موقف استقامتده ثبات اعلای
مراتب و اقصای مطالب و اصعب امور در حتی دیدیلر که الاستقامة
خیر من الف کرامة و مخفی دکلدر که سور مذکوره باعث تشیب اولدیغی
سبب آخردن نشأت ایلیه با خصوص جمله نک مرجعی شیء واحد در نته
کیم بیانی مرورا ایتدی والله اعلم الحدیث السادس حدثنا سفیان بن
وکیع اخبرنا محمد بن بشر باء موحده نک کسریله در حدیثین ائمه سته
تخریج ایتدیلر عن علی بن صالح حدیثین مسلم و اربعه اخراج ایتدیلر عن ابی
اسحق عن ابی جحیفة جیمک ضمی و حاء مهمله نک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک
سکونی بعده فا ایله در صحابی مشهور در اسمی وهب بن عبد الله السوائی در
علی کرم الله وجهه آنی کوفه نک بیت المالنه امین نصب ایتمش ایدی و رسول
اکرم وفات ایتدکده بلوغ مرتبه سنه بالغ اولمشدی قال قائل ابو جحیفه در

یعنی قیامته

که مراد سور مذکوره ده اولان احوال و زجر اقولمزدر

منسوب الی سواة بن عامر بن صعصعة

قالوا ضمیر جمع اصحابه راجعدر اگرچه قول مزبورك قائلی شخص واحددر لكن معنده سنده
متفق اولدقلری ایچون جمله‌یه نسبت اولندی یاخود حدیث خامس قرینه‌سیله
ابوبكره راجعدر زیرا مطلق مقیده حمل اولنمق قاعدهٔ مقرره‌در پس جمع
صیغه‌سی تعظیم ایچون اولور یا رسول الله نراك رؤیتدن رؤیت علمیه مراد
اولور ایسه قد شبت جمله‌سی محل نصبده مفعول ثانی ور رؤیت بصریه مراد اولور
ایسه نراك لفظنك مفعولندن حال اولور یعنی دیدیلر كه یا رسول الله بز سنی
شیب مرتبه‌سنه بالغ اولدی فهم ایدرز یاخود سنی شیب مرتبه‌سنه بالغ
اولدیغك حالده كورورز قال قائل رسول اكرمدر شیبتنی هود واخواتها
یعنی بنی ضعیف وناتوان ایتدی سورهٔ هود وامثالی متضمن اولدیغی
امور هائله وذكر احوال قیامت وعذاب امم سالفه مخفی اولمیه كه اخواتدن
مراد سور قرآنیه‌دن هر سوره كه آنده امور مرقومه مذكور اوله حدیث
خامسده ابن عباسدن روایت اولنان سوره‌لره مخصوص دكلدر
ابن سعد ابی صخر طریقندن اسنادن تخریج ایتدی كه بر وقتده ابوبكر وعمر
منبر قربنده جلوس ایتمشلر ایدی ناگاه رسول اكرم بعض نسالری خانه‌سندن
ظاهر اولدیلر لحیه‌لرین صیغیوب واللرمی ایله لحیه‌لرین قالدوروب نظر
ایتدكلری حالده ابوبكر بغایت رقت ولینت كمنه اوغلیه بابی وامی لقد
اسرع فیك الشیب دیدكده رسول اكرم لحیه‌لرین اللرینه آلوب نظر ایتدیلر
وبو كیفیتدن ابوبكرك دیده‌لری اشكبار اولدی رسول اكرم اجل شیبتنی
هود واخواتها دیدیلر ابوبكر دیدی كه اخواتی دیو بیوردغكز نه‌در دیدی
رسول اكرم دیدی كه واقعه وقارعه وسأل سائل واذا الشمس كورت و
بعض روایتده شیبتنی هود واخواتها وما فعل بالامم قبلی واقع اولدی
والله اعلم الحدیث السابع حدثنا علی بن حجر حاء مهمله‌نك ضمی وجیمك
سكونیله‌در اخبرنا شعیب بن صفوان صادك فتحیله‌در حدیثین بخاری
تخریج ایتدی عن عبد الملك بن عمیر تصغیر صیغه‌سیله‌در حدیثنی ائمهٔ ستّه

ستّه تخریج ایتدیلر عن ایاد همزه‌نك كسری ومثناة تحتیه‌نك تخفیفی ودال مهمله
ایله‌در ابن لقیط العجلی عن ابی رمثة راء مهمله‌نك كسری ومیمك سكونی
وثاء مثلثه ایله صحابیدر اسمنده اختلاف اولندی ابن عبد البر استیعابنده
حبیب بن تخیل وبعضیلر حیّان بن وهب دردیدیلر ومصنّف قارعه‌در
دیدی التیمی تیم قبیله‌سنه نسبتدر تیم الرباب جوهری رانك كسری ایله
تصحیح ومیرك دخی اصل سماعی بو وجهله روایت وابن حجر صحیح بخاری
شرحنده كتاب الهبه‌ده رانك فتحیله تصحیح ایتدی رباب بش قبیله‌دن
عبارتدر كه بری بریله اتحاد ایچون تحالف ایتدیلر كه ضبّه ثور عكل تیم
عدیدر وتیم الربابدن مراد قبائل مذكوره‌دن بعض اولان تیمدر تیم
قریشدن احترازا یاء نسبتدن قطع نظر التیمی لفظنی بیان ایچون ذكر اولنمشدر
لیس اكثر نسخه‌ده تصحیح اولندیغی اوزره تیم جرّ ایله اولمق ظاهردر عصام تصحیله
اعنی تیم الرباب تقدیرنده‌در دیدی قال قائل ابو رمثه‌در اتیت النبی صلی الله
علیه وسلم ومعی ابن لی واو حالیه وجمله‌سی اتیت لفظنك فاعلندن حالدر
یعنی رسول اكرمك حضور عالیلریله مشرف اولدم اوغلوم بكا مقارن اولدیغی
حالده میرك دیدی كه ابن مذكورك اسمی معلوم اولمدی ابوداود ونسائی
روایتنده حدیث مذكور ابن لسانندن اتیت النبی علیه السلام مع ابی
لفظیله واقع اولدی قال قائل ابن مذكوردر فاریته اراءتدن بصریه‌دن
مأخوذدر ماضی متكلم مجهولدر كه تا مفعول اول وقائم مقام فاعلدر و
ضمیر منصوب مفعول ثانیدر یعنی پدرم یاخود برغیری كمسنه رسول اكرمی
بكا كوستردی ودیدی كه رسول اكرم بودر فقلت لما رأیته یعنی بن كوردكم
كبی بلا تأمل ولا توقف دیدم كه هذا نبی الله بو اللهك نبیسی وحق پیغمبردر
زیرا جمال بركمالنی وجهابته شهامتی بر مرتبه‌یه بالغ اولمش كه حق پیغمبر
اولدیغنه معجزه اظهارینه دلیل وبرهانه محتاج دكل حنفی دیدی كه استفهامیه
یعنی بنی دیدكلری بومیدر دیدم ودخی اراءیته لفظی معلوم صیغه‌سیله
اولمق محتملدر كه قالده ضمیر مستكن ابو رمثه‌یه راجع ومفعول ثانی محذوف

وضمیر منصوب ابن لفظنه راجع اولور فا رایت ابنی ایاه تقدیرنده یعنی
ابو رمثه رسول اکرمی کوردکده اثار ظاهره لرندن نبی اولدقلرینه مطلع اولدقدن
صکره فرزندینه دخی دیدیکه یا بنیّ هذا نبی الله واحمد عبد الملک بن عمیر
طریقندن ابی رمثه دن رسول اکرمه کلدم واو غلومه کوستروب دیدم که
رسول الله بودر او غلوم رسول اکرمی کوردکده مهابتندن وجودنه لرزه
واندامنه رعده دوشدی دیو تخریج اتدیکی حدیث کذلک احمد ثابت بن
منقذ طریقندن ابن ابی رمثه دن بن پدرم ایله رسول اکرمه کلدیم مؤینه
طریقلرندن بر طریقده رسول اکرمه ملاقی اولدق پدرم بکا دیدی که یا بنی
هذا رسول الله وبن اول وقته کلنجه ظن ایدر ایدم که رسول اکرم سائر
ناسه مشابه اولمیه دیو تخریج اتدیکی حدیث معلوم صیغه سیله اولمیه سین تایید
ایدر وعلیه ثوبان اخضران جمله سی اریته لفظنک مفعولندن حالدر دیدی
حنفی اریته نک فاعلندن یا قلت نک فاعلندن دعصام نبی الله دن
حال در دیدی ثوب اخضر دن متبادر اولان بتمامه خضرة ایله صباغت
اولنان ثوب در یعنی رسول اکرمی کوردم اوزرلرنده ایکی یشیل لباس
اولدیغی حالده وبعض اخبارده وارد اولدی که اهل جنتک لباسی یشیلدر
وبعض روایتده وعلیه بردان اخضران لفظیله واقع اولدی و عادتا
برد دیدکلری جامه مخطوط یعنی آلاجه اولمغله حدیث مذکورده دخی ثوب
اخضر دن مراد ثوب اخضر مخطوط در دیدیلر وله شعرٌ تنوین تقلیل ایچوندر
دیدیلر قد علاه الشیب یعنی رسول اکرمک برقاج معدود شعرلری وار
که اکا شیب غالب وشامل اولمش وشیبه احمر حمرة شیب آندن عبارتدر
که شعرلرک اطرافنده حمرة ظهور ایدوب شعرلر حمرة ایله مخلوط اوله
زیرا عادتا شیب شعرلرک اصولندن ابتدا ایدوب شعرلر اول قرمزی
صکره آهسته آهسته بیاض اولور پس حاصل معنی بودر که رسول اکرمک
برقاج شعری وار ایدی که اکه شیب مستولی اولمش شو مذکورک شیبی
حمرة ایله مخلوط یعنی اصول اشعار قیزارمغه شروع اتدیکی حالده بعضیلر

بعضیلر دیدیلر که شیب دن مراد بیاض در یعنی رسول اکرمک برقاج
شعری اغاروب حمرة ایله خضاب اولمشدی وحاکم ابو رمثه دن
ان شیبه احمر مصبوغ بالحناء دیو تخریج اتدیکی حدیث بو معنایی مؤیددر
والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا احمد بن منیع اخبرنا سریج سرجک تصغیریدر
بن النعمان البغدادی الجوهری که اصلی صفاهانی در اخبرنا حماد بن سلمة
عن سماک بن حرب قال قائل سماکدر قیل لجابر بن سمرة یعنی جابر بن سمره دن
سؤال اتدیلر که اکان فی رأس رسول الله صلی الله علیه وسلم شیبٌ رسول
اکرمک باشنده موی سفید وار می ایدی دیو بعض نسخه ده هل کان واقع
اولدی قال جابر جوابنده دیدی که لم یکن فی رأسه شیبٌ الا شعرات
فی مفرق رأسه شعرات ده اولان تنوین تقلیل ایچون در مفرق میمک فتحی
وفانک سکونی ورانک کسریله باشده شعر متفرق اولاجق موضعک اسمیدر
یعنی باشنده بیاض شعر یوق ایدی الا باشنک وسطنده برقاج معدود
بیاض شعر وار ایدی که اذا ادهن دالک تشدیدیله افتعال بابندن فعل
ماضی در واراهن مواراتدن ماخوذ در ستر واخفا معناسنه الدهن
یعنی رسول اکرم دهن استعمال ایدوب مبارک باشلارین یاغلادقلری
وقتده دهن اول بیاض شعرلری ستر واخفا ایدر ایدی مقصود بیاض
اولان شعرک قلتنی بیاندر پس لفظ دهن دالک ضمی وهانک سکونیله
فارسیده روغن وترکیده یاغ معناسنه اولمق ظاهر در حنفی وابن حجر
دالک فتحیله دخی جائزدر دیدکلری اوزره دهن روغن ایله طلا اتمک
معناسنه اولور میرک دالک ضمیله اولدیغی صورتده سببه اسناد
قبیلندن اولور واگر دالک فتحنه روایت مساعده ایتسه معنا جهتندن
اوفق اولور که دهنک سببیتی ظاهر در دیدی زیرا دالک فتحیله اولدقده
ساتر اولان روغن ایله ضمیله اولدقده نفس روغن اولور والله اعلم
وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی خضاب رسول الله صلی الله علیه وسلم

خضاب مایختضب به یعنی حنا

اندكلري شي معناسنه در وخضب وخضاب ضرب بابندن بوياتق معناسنده
دخي استعمال اولنور بو مقامه مناسب اولان بودر صاحب تهذيب ديديكه
كه خاضب الرجل ديرلر اكر حنا ايله خضاب ايتسه لر واكر حنانك غيري ايله
خضاب ايتسه صبغ ديرلر مصنف بو بابده دورت حديث ذكر ايلدي
الحديث الاول حدثنا احمد بن منيع اخبرنا هشيم هانك ضمي وشينك
فتحي ايله در حديثين ائمه ستة تخريج ايتديلر اخبرنا عبد الملك بن عمير عن
اياد بن لقيط قال قائل اياد در اخبرني ابو رمثة قال اخبرني نك
على طريق الاستيناف بياني در اتيت النبي صلى الله عليه وسلم
مع ابن لي اتيت نك ظرفيدر بعض نسخه ده معي يانك سكوني يا فتحيله ابن لي
رفعيله واقع اولدي فقال قائل رسول اكرمدر ابنك مبتدا هذا خبريدر
ا ابنك هذا التقديرنده در همزه استفهاميه ايله نته كيم بعض روايتده
واقع اولدي واكر همزه نك فتحيله اولسه همزه استفهام غناسني مغني
اولور استكبرت ام كنت من العالين قول شريفي كبي لكن روايت
مساعده اتديكي معلوم دكلدر وروايت درايتدن مقدم اولديغي
معتبردر يعني ابو رمثه ديدي كه رسول اكرمك حضورلرينه كلدم اوغلوم
ايله معًا رسول اكرم بيورديلر كه يا ابا رمثه اوغلوك بو ميدر كويا رسول
اكرم ابو رمثه نك اوغلي وار ايديكين بيلوب تعيينني معلوملري دكل ايدي
بعضيلر ديديلر كه سياق قرينه سيله هذا موخر مبتدادر يعني بو شخص
اوغلوك ميدر ديو سؤال بيورديلر فقلت نعم يعني بن جوابنده اوغلوم
بودر يا بو اوغلمدر ديدم اشهد به همزه نك كسري اعلم وزننده امر حاضر
اولمق روايت اولندي يعني يا رسول الله سن دخي بو بنم صلبي اوغلوم
اولدغنه اقرار اتديكمه شاهد اول بعض نسخه ده متكلم وحده اولمق اوزره
ضبط اولندي يعني بن بو شخص اوغلوم اولدغنه اقرار واعتراف ايدرم
پس اشهد به جمله سي نعم لفظنك معناسني مقرره اولور معلوم اوله كه زمان
جاهليتده پسر و پدر مابيننده ضمان جنايات عادت ايدي پدرك جنايتيله

جنايتيله پسر و پسرك جنايتيله پدر اخذ اولنور ايدي پس ابو رمثه اشهد به
لفظني ايراددن مرادي كندو اوغلي مياننده ضمان مذكور متحقق اولديغني
اشعار اتدي لكن شرع مطهر بو قاعده ذميمه ابطال ايتدي قال الله
سبحانه وتعالى ولا تزر وازرة وزر اخرى لهذا قال قال رسول اكرم
ديديكه لا يجني عليك ولا تجني عليه اوغلوك سنك جنايتكله ماخوذ اولمز
وسن دخي اوغلوكك جنايتيله ماخوذ اولمزسن زيرا عادت معهوده
جاهليه نسخ اولنمشدر وحديث اخرده بو لفظله واقع اولديكه الا لا يجني
جان على ولده ولا مولود على والده واحمد ثابت بن منقذ طريقندن
ابن ابي رمثه دن تخريج اتدي كه پدرم ايله رسول اكرم حضورلرينه واردق
رسول اكرم پدرمه ابنك هذا ديو سؤال اتديلر پدرم دخي اي ورب
الكعبة يعني نعم رب كعبه حقيچون اوغلوم بودر ديدي رسول اكرم
حقا ديو بيورديلر پدرم ديدي كه اشهد به ابن ابي رمثه ديدي كه
رسول اكرم بنم پدرمه غايت مشابهتمي و پدرم دخي يمين اتديكني كوروب
تبسم اتديلر واما انه لا يجني عليك ولا تجني عليه ديوب ولا تزر وازرة وزر
اخرى ديو بيورديلر قال قائل ابو رمثه در ورايت الشيب احمر يعني رسول
اكرمك شعرني احمر كوردم اغلب مغره قريب اولديغي ايچون يا خود حنا ايله
خضاب اتدكلري ايچون مقامه مناسب معناي ثاني در حاكم وشيبه احمر
مخضوب بالحناء ديو تخريج اتديكي معناي ثاني يي وابو داود كان قد لطخ
لحيته بالحناء ديو تخريج اتديكي معناي ثاني يي مؤيد در وابن جوزي كتاب
الوفاده غيلان بن جامع طريقندن ابي رمثه دن كان رسول الله
صلى الله عليه وسلم يخضب بالحناء والكتم ديو تخريج اتديكي رسول
اكرم خضاب اتدكلرنده صريحدر انشاء الله تعالى اخر بابده خضابه
متعلق اولان اختلافات تفصيل اولنور قال ابو عيسى نسخ مصححه ده
بو لفظله واقع اولدي ميرك ديديكه مصنفك كنيه سي اسمي اوزرينه
غالب اولمغله كندو كلامندن اولمق ظاهردر والا صحيح كمسنه كندودن

كنيه ايله تعبير متعارف دكلدر عصام ديديكه قلت لفظيله تعبير ايتمدي
اثناء حديث مذكورده واقع اولان قلت لفظيله اشتباه اولنمسون
ايچون وقال لفظيله دخي تعبير ايتمدي مرجع ضمير سبقت ايتمديكي ايچون
هذا حديث مذكوره اشارتدر احسن شيء روي في هذا الباب
لفظ شيء روايتدن عبارتدر وبابدن مراد رسول اكرم حضرتلرينك خضاب
ايتدكلرينه دال اولان احاديثك ارجحي در وافسره دخي بيان جهتندن اوضحي
ودلالت خصوصندن اظهري فسردن مأخوذدر فانك فتحي وسينك سكونيله
كشف وبيان معناسنه مصباح منير صاحبي ديديكه فسرت الشيء فسرا
من باب ضرب بينته واوضحته والتفعيل للمبالغة لان الروايات الصحيحة
ان النبي صلى الله عليه وسلم لم يبلغ الشيب وجه احسنيتي بيان در
يعني زيرا روايات رسول اكرمك شيب مرتبه سنه بالغ اولميوب شعرلرنده
خضابه محتاج اوله جق مرتبه بياض ظاهر اولمدیغنه دلالت ايدر اما ابو
رمثه بيان ايتديكي اوزره رسول اكرمك شيبي حمرة ايله تغيير اولنمق لايق در
مخفي اولميه كه مصنفك بو كلامندن ظاهر اولان بودركه ابو رمثه نك
رايت الشيب احمر قولنده حمرة دن مراد مقدمه شيب اولان حمرة
اولوب خضابدن حاصل اولان حمرة اولميه كويا رسول اكرم مقدمه
شيب مرتبه سنه بالغ اولوب عين شيب مرتبه سنه بالغ اولمدي كه
حتى خضابه محتاج اوله وبو كلام دلالت ايدركه مصنف خضابه قائل
اولميوب وطرق متعدده دن ابو رمثه دن رسول اكرمك خضاب ايتدكلري
مصرح اولان روايات مصنف عندنده ثابت اولميه يا خود مؤول اوله
مع هذا احاديث آتيه نك سوقندن منفهم اولان بودركه مصنف خضابه
قائل اوله وخاطر فاتره خطور ايدركه مصنفك في هذا الباب قولنده
بابدن مرادي شيب وخضاب خصوصيدر زيرا شيب وخضاب
بربرينه متقارب در وروايتدن مراد مفضل عليه اولان روايتدر
وحاصل معنا بودركه ابو رمثه حديثي شيب وخضاب خصوصنده وارد

وارد اولان سائر روايتدن ارجح واظهردر زيرا رسول اكرم شيب مرتبه سنه
بالغ اولمدقلرينه دلالت ايدن روايات رسول اكرم خضاب ايتمدكلرينه ضمنا
دلالت ايدر فاما ابو رمثه نك ورايت الشيب احمر قولندن صراحة خضاب
ايتدكلري وخضاب ايتدكلرين ابو رمثه بعين الراس مشاهده ايتديكي منفهم اولور
ايمدي ابو رمثه حديثين بركره باب شيبده ذكر وبركره باب خضابده ذكر
ايتدكينه باعث حديث مذكورك شيبي اثبات جهتندن باب شيبه وخضابي
اثبات جهتندن باب خضابه مناسبتي اولديغي در وروايات صحيحه ايله
رسول اكرم شيب مرتبه سنه بالغ اولمدقلرينك معناسي شيبلري چوق دكل
ايدي وباب شيبده ذكر اولنان ابن ابي رمثه نك وشيبه احمر ديدكنك
معناسي وله شعر قد علاه الشيب قرينه سيله شيبي قليل ايدي وباب خضابده
ابو رمثه نك ورايت الشيب احمر ديدكنك معناسي بن رسول اكرمك شيبني
خضاب ايتدكلري ايچون احمر كوردم يعني اوغلم شيبك حمرتن مقدمه شيب
قليل اولمق اوزره مشاهده ايتمشدم وبن خضاب اولمق اوزره مشاهده ايتدم
ديمك اولور ودخي اصحاب وجدان ذو منضانه پوشيده دكلدركه مصنف عنوانی
باب خضابده باب ما جاء في خضاب رسول الله ديو سرآغاز ايدوب ابو رمثه
حديثين عدم خضابه حمل ايتمك بغايه مستبعد در اگر عدم خضابه قائل
اولسه باب ما جاء في خضاب رسول الله وعدمه ديمك مناسب ايدي هذا
ما سمح به الطبع العليل والذهن الكليل والله يقول الحق وهو يهدي السبيل
وابو رمثه اسمه رفاعة رانك كسريله در بن يثربي يثربه نسبتدركه زمان
جاهليتده مدينة الرسولك اسمي يثرب ايدي التيمي بيانی باب خضابده
مرور ايتدي خاطر فاتره خطور ايدركه مصنف ابو رمثه نك اسمني بيان
ايتديكي ابو رمثة البلوي يه اشتباهي دفع ايچوندر زيرا بلوي صحابه دندر
وابن عبد البر استيعابده ابو رمثة التيمي ترجمه سنده ديديكه قدم على
النبي صلى الله عليه وسلم مع ابنه فقال عليه السلام ما هذا منك قال ابني
الحديث الثاني حدثنا سفيان بن وكيع اخبرنا ابي كه مراد وكيع در

عن شريك عن عثمان بن موهب هانك فتحيله درعثمانك پدري عبدالله در
وموهب جدّي در تيمي ومدني واعج ايله مشهور در ثقه در قال قائل عثمان در
سئل عن ابي هريرة هل خضب رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني
ابوهريره دن سؤال اولندي كه رسول اكرم شعرلرين خضاب ايدرلرمي
ايدي ديو قال ابوهريره جوابنده ديدي كه نعم خضاب ايدرلر ايدي
قال ابو عيسى الترمذي كه مراد مصنفدر وروى ابوعوانة عينِ مهملهنك
فتحيله الوضّاح الواسطي البزاز در حديثين ستّه تخريج اتديلر هذا الحديث
ابوهريره دن روايت اولنان حديث مذكوره اشارتدر عن عثمان
بن عبدالله بن موهب سند سابقده ذكر اولنان عثمان در كه جدّينه
نسبت اولنمشدي بومقامده پدرينه نسبت اولندي فقال قائل عثماندر
عن ام سلمة بنت ابي امية بن المغيرة كه رسول اكرمك ازواج مطهره سندندر
يعني ابوعوانه حديثي عثماندن روايت اتدكده ابوهريره موضعنده ام
سلمه ذكر اتدي مخفي اولميه كه مصنف ابوعوانه سندني ذكر اتمكدن مرادي
محتملدر كه ابوهريره حديثين تقويه اوله عثمان حديث مذكوري ابوهريره دن
نقل اتديكي كبي ام سلمه دن دخي نقل اتديكي ايچون ومحتملدر كه حديث مذكور
فقط ام سلمه دن روايت اولنمشدر شريك ابوهريره يه نسبت اتديكي
وهم دره ديمك اوله زيرا شريكده وحفظنده قيل وقال وبلكه نيجه منكر
حديثي واردر بخاري واحمد وابن ماجه واحمد طريقندن ابن الجوزي
كتاب الوفاده وابن سعد واسمعيلي طرق متعدده ايله عثمان بن عبدالله
بن موهبدن بخاري نك ام سلمه حضورينه واردم رسول اكرمك شعرلرندن
برشعر مخضوب چيقاروب بكا كوستردي ديو تخريج اتديكي ابن ماجهنك
حنا وكتم ايله مخضوب شعر كوستردي ديو زياده وتخريج وابن سعدك ام
سلمه عثمان بن موهبه رسول اكرمك احمر شعريني كوستردي ديو روايت
اتديكي واسمعيلي نك عثمان بن موهبه دن ام سلمه عندنده رسول اكرمك
لحيه لرندن برشعر وارايدي آنده حنا وكتم اثري وارايدي ديو تخريج اتديكي

اتديكي جمله احتمال اخيري تأييد ايدر زيرا جائزدر كه ام سلمه عثمانه شعر
مخصوصني كوستردكده عثمان سؤال ايليه كه رسول اكرم شعرلريني خضاب
ايدرلرمي ايدي ديو ام سلمه نعم خضاب ايدرلر ايدي ديو جواب ويره ليس
مصنّف ابوعوانه طريقني ايرادندن مرادي شريك روايتنك شاذ بلكه
منكر اولدغيني اشعار اولمق ظاهردر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا
ابرهيم بن هرون البلخي اخبرنا النضر بن زرارة زاء معجمه نك ضمّي و
ايكي راء مهمله ايله در عن ابي جناب جيمك فتحي ونونك تخفيفيله ضبط
اولنمق صوابدر بعض نسخه ده جبّاب مجاب حبّاب ضبط اتدكلري خطادر
محدّث مشهوردر صدوقدر لكن تدليسي چوقدر عن اياد بن لقيط عن
الجهذمة جيمك فتحي وهانك سكوني وذال معجمه نك فتحي بعده ميم ايله در تابعيه در
ديديكه بني شيبانه دندر رسول اكرمدن ايكي ياخود اوچ حديث روايت اتدي
ديدي امرأة لبشير باء موحده نك فتحي ايله در بديع وزننده بشر غلطدر
بن الخصاصية خاء معجمه نك فتحي وايكي صاد مهمله وياء مثناة تحتيه نك تخفيفي
ايله در كراهية وعلانية وزننده مجد الدين فيروزآبادي دن نقل اولندي
كه تشديدي لحن در زيرا لسان عربيده تشديد ايله فعالية يوقدر عصام
ديديكه لفظ خصاصية مصدر استعمال اولندغي استماع اولندي ليكن جائزدر
كه يا نسبت ايچون اولوب مشدّد اوله وابن حجر ديديكه خصاصية علم
اولمغله اوزان معروفه يه موافقتي لازم دكلدر پس تشديد ايله اولمق خطا
دكلدر وخصاصيه مذكوره بشيرك والده سي در وپدرينك اسمي معبددر
رسول اكرم خصاصيه نك اسمني تغيير ايدوب ليلى تسميه اتديلر قالت قائله
جهذمه در انا رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يخرج من بيته جمله سي
مفعولدن حالدر ينفض رأسه جمله سي حالدر نفض برشيئي تحريكدن
عبارتدر لكن بومقامده مسح معناسنه در قد اغتسل جمله سي مستأنفه در
يعني جهذمه ديديكه فقط بن رسول اكرمي كوردم باشلرينك شعريني
صوبي طملاسون ايچون مسح ايدر اولدقلري حالده سعادتخانه لرندن

سنداتی اله میرک

طشره چقدیلر زیرا غسل ایتمشلر ایدی وبرأسه واو حالیه در ردغ راء
مهمله نك فتحی و دال مهمله نك سکونی و غین معجمه ایله صاحب قاموس دیدیکه ردغة
دالك تحریکی یا تسکینی ایله جمعدر وحل شدید یعنی چوق چامور معناسنه یعنی
رسول اکرمك باشلرنده حنا وزعفران متلطخ اولمشلردن چوق وغلیظلیکی
اولدیغی حالده او قال ردع عین مهمله ایله زعفران وطیب دن اثر معناسنه
مهمله ایله صبغ معجمه ایله طیب کثیر معناسنه دخی استعمال اولنور من حناء مد
ایله در شك فی هذا الشیخ مصنف کلامندندر یعنی ردغ ردع ماده سنده
مصنفك شیخی که اول سندده واقع اولان ابرهیم بن هارون در شك
ایتدی بعض نسخه ده الشك لابرهیم بن هارون واقع اولدی که قال بردر
پس قال لفظنده ضمیر مستکن شیخ ابرهیم مذکوره راجعدر خاطر فاتره خطور
ایدر که اگرچه بعض نسخه ده شك شیخ ابرهیمك اولدیغی مصرحدر لکن اکثر
نسخه لرده واقع اولان او قال ردع تعبیرینك سبکی اقتضا ایدر که قول
مذکور مصنف کلامندن اولمیوب تلامذه کلامندن اوله یعنی تلامذه دیدیلر
که شیخمز یعنی ابو عیسی ترمذی رحمه ردغ وردع ماده سنده شك ایتدی
زیرا اگر شیخ ابراهیمك اولسه قال اوردع دیو تعبیر مناسب اولدیغی اهل
لسانه مخفی دکلدر والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله اجمعین الحدیث
الرابع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن که فضل بن بهرام السمرقندی ابو محمد الدارمیدر
که مسند صاحبیدر اخبرنا عمرو واو ایله در بن عاصم بن عبد الله الکلابی
القیسی اگرچه صدوقدر لکن حفظی مدخولدر حدیثین سته تخریج ایتدیلر
اخبرنا حماد بن سلمه اخبرنا حمید الطویل عن انس بن مالك قال قال
انس در رایت شعر رسول الله صلی الله علیه وسلم مخضوبا یعنی انس دیدی
که بن رسول اکرمك شعرلرینی خضاب اولنمش کوردم مخفی اولمیه که رسول
اکرمك خضابی خصوصنده انسدن روایت اولنان سائر احادیث
صحیحه کثیره رسول اکرم خضاب ایتمیوب وشیبلری دخی خضاب
مرتبه سنه بالغ اولمدقلرنده صریح درلکن بو حدیثك ظاهرندن رسول

پس بنه قال ده اولان ضمیر
مستکن شیخ ابرهیمه راجعدر
کویا ترمذی دیدیکه کرکی کبی
خاطرمده قالمدی که شیخم
شیخ ابرهیم ردغ می
دیدی ردع می دیدی
وتلامذه بو معنایی
خبر ویردیلر
[illegible]
الدارمی [illegible] السیوطی
من بنی تمیم

رسول اکرم خضاب ایتدکلری منفهم اولوب نثر احادیث ایله متخالف
اولمغله ما بینلرنده توفیقده تکالیف بارده ارتکاب بلکه اطناب ایتدیلر
بعضیلر دیدیلر که انس رسول اکرمك خضابنی نفی ایتدیکی اکثر اوقاته و
اثبات ایتدیکی اقل اوقاته نظر ایله در یاخود رسول اکرم دفع صداع ایچون
باشلرینه حنا یا زعفران استعمال ایتمکله شعرلرنده باقی قلان اثر حمرته
نظر ایله مخضوب اطلاق ایتدی یاخود مقدمه شیبده عادتا شعر قرمزی
اولمغله اکا مخضوب اطلاق ایلدی وبعضیلر دخی انسك بو مقامده واقع
اولان حدیثی شاذدر زیرا اسنادنده مذکور اولان حمید اگرچه صدوقدر
لکن اکثر یا صحابه دن استماع ایتمکله مدلسیدر حتی حماد بن سلمه دیدی که
حمید طویل انسدن روایت ایتدیکی حدیثلری ثابت دن استماع واخذ
ایدوب تدلیس ایدر وشعبه حمید طویل انسدن یکرمی دورت حدیثدن
زیاده حدیث اخذ ایتمدی ویکرمی دورت حدیثدن غیری انسدن
روایت ایتدیکی حدیثلری ثابت دن استماع ایدوب تدلیس ایتدیکی
ومع هذا حمیددن بو حدیثده کندودن اوثق اولان محمد بن سیرین
وثابت وقتاده نك انسدن روایات صحیحه ایله رسول اکرمك شعرلری
مخضوب دکل ایدی دیو روایت ایتدکلری احادیثه مخالفت ایتدی حاصلی
انسك بو حدیثی درجه اعتباردن ساقطدر دیدیلر خاطر فاتر مترجم
قاصره خطور ایدر که دارقطنی رجال مالکنده کذلك غرایب مالکنده
روایه صحیحه ایله ابو هریره دن روایت ایتدی که رسول اکرم وفات
ایتدکده صحابه کرامدن هر کمسه نك عندنده که شعر شریفلری بولنمش ایدی
آنی مده مدیده فانی اولمسون ایچون خضاب ایدوب حفظ ایدرلر
ایدی بناء علی هذا جائزدر که انسك والده سنك شوهری اولان
ابو طلحه عندنده یاخود والده سی اولان ام سلیم عندنده موجود
اولان شعرلرین دخی خضاب ایدوب حفظ ایتمشلر ایدی انس
دخی ابو طلحه یا ام سلیم عندنده شعر مزبوری مخضوب کوروب رایت

شعر رسول الله صلى الله عليه وسلم مخضوبا ديو خبر ويرمش اوله انسك بو كلامندن
مرادی رسول اکرمك حال حیوتلرنده شعرلرینی مخضوب کوردم دیمك دکلدر
حتی احادیث سائره سنه مخالف اوله اکر مرادی رسول اکرم خضاب ایدرلر
ایدی دیمك اولسه کان رسول الله صلى الله عليه وسلم یخضب دیو تعبیر ایدرایدی
مع هذا مصنف حدیث مذکوردن انسك مرادی تحریر اولنان معنا
اولدیغین اشعار وکندو مشربی عدم خضابه مائل اولمغله اهتماما خضاب
حقنده انسدن روایت اولنان احادیث نسق واحد اوزرینه رسول
اکرم خضاب ایتمزلر ایدی دیو وارد اولدیغنه تنبیه ایچون سند حدیث مذکوردن
ذکر اولنان حماددن روایت ایدوب دیدی که قال حماد المذکور و
اخبرنا واو عاطفه ایله در عبد الله بن محمد بن عقیل ابن ابی طالب الهاشمی
عبد الله مذکورك والده سی زینب بنت علی بن ابی طالب رضی الله عنه در
وصدوق در قال قائل عبد الله در رایت شعر رسول الله صلى الله
عليه وسلم عند انس بن مالك مخضوبا یعنی حماد دیدی که حمید
انسدن بزه رسول اکرمك شعرینی مخضوبا کورمدم دیدیکنی خبر ویردی
وعبد الله دخی انس بن مالك عندنده رسول اکرمك شعر مبارکلرین
مخضوبا کوردکنی بزه خبر ویردی امدی جائزدر که عبد الله انس
عندنده کوردیکی شعر مخضوب انسك والده سنك شوهری اولان ابو
طلحه یا ام سلیم عندنده کوردوکی شعر اوله که وفاتلرندن صکره انسه
نقل ایتمش اوله وعبد الله بو کلامنده رسول اکرم حیوتلرنده خضاب
اتدکلرینه دلالت اولمدیغی کبی حمیدك دخی انسدن روایت اتدیکی حدیثده
دخی دلالت یوقدر پس انسدن خضاب خصوصنده روایت اولنان
احادیث مابیننده تدافع اولمازلمتی تخلیت لك حقیقة الحال فلا تصغ
الی ما قیل او یقال والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب معلوم اوله
که رسول اکرم موی عنبر بویلرینی خضاب اتدکلری وخضاب اتمدکلری
خصوصنده احادیث متناقضه روایت اولندی محیی الدین نووی

نووی دیدی که رسول اکرم احیانا خضاب واحیانا ترك ایتمکله هر کس خضاب
وعدم خضابلرین کوردوکی وجه اوزره روایت ایلدی ودخی معلوم اوله
که سلف وخلف علما اختلاف اتدیلر که حالا شعری خضاب اتمکمی معقول
ومناسبدر یا ترکمی معقول ومناسبدر بعض علما خضاب اتمك معقولدر
دیدیلر زیرا بخاری ومسلم ونسائی ابو هریره دن تخریج اتدیلر که رسول اکرم
بیوردیلر که یهود ونصارا کبی شعرلرین صباغت ایتمزلر سز انلره بو خصوصده
مخالفت ایدوب صباغت ایلك کذلك احمد سند حسن ایله ابو امامه دن تخریج
اتدی که رسول اکرم انصاردن برقاچ آق صقاللی پیرلر کوروب یا معشر الانصار
صقاللریکوزی قرمزی یا صاروایله بویایوب اهل کتابه مخالفت ایلك
طبرانی کبیرده عتبة بن عبددن تخریج اتدی که رسول اکرم اعاجمه مخالفت
ایچون شعری تغییر ایله امر ایدرلر ایدی لهذا حسن وحسین وکبار صحابه دن
جم غفیر رضی الله عنهم صقاللرین بویارلر ایدی واکثر علما ترك خضاب اولی
دیدیلر زیرا طبری عمرو بن شعیبدن مرفوعا روایت اتدی که رسول اکرم
بیوردیلر که من شاب شيبة فهي له نور الا ان ينتفها او يخضبها یعنی بر کمسنه
صقالنی اغارتسه انك آق صقالی کا نور اولور مکر که بیاضلرین قوپاره یا
بویایه زیرا قوپاروب یا بویاسه نور اولمز وترمذی وابن ماجه کعب بن
مره دن تخریج اتدیلر که رسول اکرم بیوردیلر که من شاب شيبة في الاسلام كانت
له نورا يوم القيمة یعنی بر کمسنه اسلامده صقالنی اغارتسه انك آق صقالی
اکا قیامت کوننده نور اولور وطبری ابن مسعود حدیثندن تخریج اتدی
که رسول اکرم آق صقالی تغییر ایتمکی سومزلر ایدی لهذا علی وسلمة بن الاكوع
وابی بن کعب وکبار صحابه دن جم غفیر رضی الله عنهم صقاللرین بویامدیلر
طبرانی خضاب وعدم خضابه دال اولان حدیثلر مابیننی شو وجهله توفیق
اتدی که رسول اکرمك خضاب ایله امر اتدکلری اوکمسنه یه نظر ادر که انك
صقالنك اغی بشیع وشنیع اولوب مطبوع اولمیه پس اوکمسنه یه خضاب
مستحبدر وخضابدن منع اتدکلری بو وجه اوزره اولمیان کمسنه یه نظرا در

پس بو کمسنه حقنده خضاب مستحب دکلدر لکن مطلقا خضاب ایتمک اولی در
رسول اکرمک اهل کتابه مخالفت ایتمکله امرلرینه امتثال ایچون و دخی شعری خضاب
ایتمکله غباردن و کدردن شعر محفوظ اولور لکن صقالی بویامق عرف بلده
دکل ایسه خضاب ایله تفرد ایتمک باعث شهرت اولمغله خضابی ترک ایلمک اولیدر
و دخی معلوم اوله که صقالی بویامق مستحب اولدغنه قائل اولان علما دخی
اختلاف ایتدیلر که صقالی سیاه ایله بویامق جائز میدر صارو و قرمزی
ایله بویامق می افضلدر دیو اکثر علما سیاه ایله بویامق مکروه در دیدیلر
شیخ محیی الدین نووی کراهة تحریم اولمسنه میل ایلدی و بعض علما دیدیلر که
غزاده سیاه ایله بویامق رخصت واردر سائر اوقاتده رخصت یوقدر
و قرمزی و صارو ایله بویامق مستحبدر دیدیلر زیرا احمد انس حدیثندن تخریج
ایتدی که ابو بکر رضی الله عنه پدری ابو قحافه یی یوم فتح مکه ده صیرتنه یوکلنوب
رسول اکرمک حضور عالیلرینه کتوردی و پیشکاهلرینه وضع ایدوب ابو
قحافه شرف اسلام ایله مشرف اولدقده باشی و صقالی ثغامه دیدکلری اوت
کبی اغارمش ایدی رسول اکرم غیروا هذا و اجتنبوا السواد یعنی ابو
قحافه نک صاچین صقالین خضاب ایله تغییر ایلیک لکن سیاه ایله خضاب
ایتمکدن اجتناب ایلیک دیو بیوردیلر کذلک مسلم جابردن حدیث مذکوره
قریب تخریج ایتدی و طبرانی و ابن عاصم جابردن تخریج و زیاده ایتدیلر که
ابو قحافه یی کتوروب صاچین و صقالین قرمزی ایله بویادیلر و ائمه اربعه
و ابن حبان ابو ذردن تخریج ایتدیلر و ترمذی تصحیح ایتدی که رسول اکرم
بیوردیلر که ان احسن ما غیرتم به الشیب الحناء والکتم یعنی بیاض شعری
تغییر ایده جک اشیانک زیاده کوزلی حنا و کتمدر و سابقا بیان اولنشدی
که حنا و کتم ایله معا صباغت اولنسه قرمزی و سیاه مابیننده بر رنک حاصل
اولور و ابو داود و ابن ماجه ابن عباسدن تخریج ایتدیلر که رسول اکرم
حضورلرینه بر کمسنه اوغرادی که صقالین حنا ایله بویامش رسول اکرم
بیوردیلر که ما احسن هذا دیو یعنی شونک عجب کوزل رنکدر و بر کمسنه دخی

دخی اوغرادی که حنا و کتم ایله خضاب ایتمش رسول اکرم بیوردیلر که هذا
احسن من هذا یعنی شو رنک اولکی رنکدن زیاده کوزل و بر کمسنه دخی
اوغرادی که صقالین صارو ایله بویامش رسول اکرم بیوردیلر که هذا
احسن من هذا کله یعنی شو رنک اولکی رنکلرک جمله سندن زیاده کوزلدر
دیو بیوردیلر و ابو داود و نسائی ابن عباسدن تخریج ایتدیلر که رسول
اکرم بیوردیلر یکون قوم فی آخر الزمان یخضبون بهذا السواد کحواصل
الحمام لا یجدون رائحة الجنة یعنی آخر زمانده بر قوم اولور که شو سیاه ایله
کوکرجین قورساغی کبی بویارلر و قوم مذکور جنت رائحه سین بولمازلر
یعنی جنته کیرمزلر و طبرانی و ابن عاصم ابو الدردا حدیثندن تخریج ایتدیلر
که رسول اکرم بیوردیلر که من خضب بالسواد سود الله وجهه یوم القیمة
یعنی بر کمسنه سیاه ایله خضاب ایلیسه حضرت الله تعالی قیامت کوننده
انک یوزنی سیاه ایلیسون یا ایلدی و بعضیلر سیاه ایله خضاب نسایه
جائز و رجاله جائز دکلدر دیدیلر و اللری و ایاقلری خضاب نسایه مستحب
و رجاله حرامدر مکر علاج ایچون اوله و دخی معلوم اوله که ابن کلبی دیدی
که بنی آدمدن اول سیاه ایله خضاب ایدن فرعون و عبد بن عبد
المطلبدر و ابن عبد البر استیعابده دیدیکه اسلامده اول حمره ایله
خضاب ایدن ابو قحافه در و دخی معلوم اوله که اکثر علما عندنده اغارن
قیللری یولمق مکروه در ائمه اربعه عمرو بن شعیبدن مرفوعا تخریج و تحسین
ایتدیلر که رسول اکرم بیوردیلر که لا تنتفوا الشیب فانه نور المؤمن یعنی
اغاران قیللری یولمک زیرا آق قیل مسلم اولان کمسنه نک نوریدر
مسلم قتاده طریقندن انسدن تخریج ایتدی که کان یکره نتف الرجل
الشعرة البیضاء من رأسه ولحیته یعنی رسول اکرم هر کمسنه نک
باشندن و صقالندن اغارمش قیلی قوپارمغی و یولمغی اسوغرلر ایدی
بعض علما دیدیلر که اغاران قیلی قوپارمق مکروه دکلدر مکر تزیین قصدیله
اوله ابن العراقی دیدیکه رسول اکرم نتف شعردن نهی ایدوب خضابی

سندی ضعیفدر

ترمذی بو حدیث غریب در دیمش

نهی ایتمه‌کلرینک حکمتی بودرکه نتف شعرده نظر ایدن شخصه خلقتی تغییر اولنور
خضاب بده تغییر خلقة اصلیه یوقدر ودخی معلوم اوله که ترمذی عمرو بن شعیب دن
روایت ایتدی که رسول اکرم حضرتلری مبارک لحیه‌لرینک طول وعرضندن
قطع ایدرلر ایدی وترمذی ابن عباسدن تخریج وتحسین ایتدی که رسول
اکرم مبارک شاربلرین قص ایدرلر ایدی شارب ترکیده بیق وفارسیده
بروت دیرلر قص قرقمق دیمکدر وترمذی زید بن ارقم دن تخریج ایتدی
که قال علیه السلام من لم یاخذ شاربه فلیس منا یعنی رسول اکرم بیورر دیلر که بیغنی
آلمین کمسنه بزم گروهمزدن معدود دکلدر صحیحینده واقع اولدیکه خالفوا
المشرکین ووفروا اللحی واحفوا الشوارب یعنی رسول اکرم بیورر دیلر
که مشرکینه مخالفت ایدوب صقاللری چوغالدک وبیغلری زیاده قص ایلک
ودخی معلوم اوله که بیغی قرقمق می افضلدر تراش ایتمک می افضلدر دیو علما
اختلاف ایتدیلر موطاء دیدیکه بیغی شویله قرقمق کرکدر که طوطاغک طرفی کورنه
ابن عبد الحکم مالکدن روایت ایتدی که ویحفی الشارب ویعفی اللحی یعنی
شاربی احفا ولحیه‌یی چوق ایلمک کرک دیدکدن صکره شاربی احفا تراش
ایتمک دیمک دکلدر بلکه بیغنی تراش ایدن کمسنه نیم عندمده تادیب
اولنمق کرکدر دیدی اشهبدن نقل اولندی که بیغی تراش ایتمک بدعتدر
تراش ایتدیکی ایچون ضرب شدید ایله ضرب اولنمق کرک نووی دیدیکه قص
شاربده مختار اولان بودر که طوطاغک طرفی ظاهر اولنجق قدر قص
اولنوب اصلندن احفا اولنمیه طحاوی وبی شافعیدن بو خصوصه متعلق
نص کورمدک دیدی وامام ابو حنیفه وامامین عندنده شعر راس وشاربده
احفا تقصیردن افضلدر ودخی بیغی قرقمغک کیفیتنده علماء اختلاف
ایتدیلر امام غزالی احیاء العلومده دیدیکه سباله‌لری ترک ایتمکده باس
یوقدر وحضرت عمر رضی الله عنه بو منوال اوزره ایدر ایدی وسبالتین
بیغک ایکی طرفندن عبارتدر وبعضیلر سباله‌لری قرقمق مکروه‌در دیدیلر
اعاجم ومجوس واهل کتابه تشبه اولمسون ایچون قسطلانی صواب بودر

بودر دیدی زیرا ابن حبان صحیحنده ابن عمر حدیثندن روایت ایتدی که رسول
اکرم حضورلرنده مجوس احوالی ذکر اولندی رسول اکرم بیورر دیلر که انهم یوفرون
سبالهم ویحلقون لحاهم فخالفوهم واحمد مسندنده ابی امامه دن
روایت ایتدی که رسول اکرم بیورر دیلر که قصوا سبالکم ووفروا عثانینکم و
خالفوا اهل الکتاب شرح تقریب الاسانیدده دیدی که عثانین عثنونک
جمعیدر لحیه معناسنه والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد واله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی کحل رسول الله صلی الله علیه وسلم

کحل کافک فتحیله کوزه سرمه چکمک معناسنه وضمیله سرمه معناسنه در بو مقامده
من حیث الروایة کافک ضمیله استماع اولنمشدر ومن حیث المعنی فتح کاف
ایله اولسه مناسبدر زیرا احادیث بابک اکثری فتح کاف ایله کحل لفظنه مناسبدر
یعنی بو باب رسول اکرمک کحلی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در
مصنف بو بابده باعتبار الطریق التی حدیث ذکر ایتدی لکن فی الحقیقه
دورت حدیثدر الحدیث الاول حدثنا محمد بن حمید تصغیر صیغه‌سیله در
ابو عبد الله الرازی که ابن معین حسن الرای دردیدی اخبرنا ابو داود
الطیالسی طیالسه نسبتدر که طیلسانک جمعیدر عن عباد عین مهمله‌نک
فتحی وباء موحده‌نک تشدیدیله درکه ابو سلمة البصری القاضی در صدوقدر
لکن قدر ایله متهمدر واواخر عمرنده متغیر اولدی بن منصور عن عکرمة
عن ابن عباس ان النبی صلی الله علیه وسلم قال اکتحلوا بالاثمد
یعنی رسول اکرم اثمد ایله اکتحاله مداومت ایله امر ایلدی اثمد همزه‌نک کسری
وثاء مثلثه‌نک سکونی ومیمک کسری بعده دال ایله قیرمزیه مائل بر سیاه
طاشدر که حجازده چوق بولنور واییسی اصفهانده اولور حتی بعضیلر
اثمده سرمه اصفهانی دیرلر وحجر مذکوردن یاپیلان سرمه‌یه دخی اثمد
اطلاق اولنیر جوهری کلامندن استنباط اولنور تاج الاسامیده
اثمد توتیادر دیدی دائما کوزدن یاش اقمغی وکوزده اولان یاره‌لری
دفع ایدر وکوزده اولان عصبلره استحکام ویرور وکوزک صحتن حفظ ایدر

بيرلره وصبيانه بغايت نافع در ابوداود سعيد بن هوذه دن شو لفظله تخريج
اتدي كه انه عليه السلام امر بالاثمد المروح عند النوم يعني رسول اكرم وقت
خوابده مسك خالص اضافه اولنمش اثمد استعمالي ايله امر ايلدي صاحب
نهايه مروح تسميه اولندغنك وجهنده ديدي كه كويا كندو رايحه سي يوق ايكن
مسك اضافه اولنمغله رايحه ويرلدي فانه ضمير اثمد لفظنه يا خود اثمد ايله
اكتحال اتمكه راجعدر يجلو البصر جلادن مأخوذدر يعني زيرا اثمد يا اثمد
ايله اكتحال كوزه جلا ويرور و باشدن اولان نوازل دينه بي ايتديكي ايچون
كوزي كوزل ايدر وينبت الشعر انبات دن مأخوذدر بتمك معناسنه ميرك
ديديكه شعر عنك فتحيله روايت اولندي و شعر مذكوردن مراد مژكانلردر
يعني دخي كوزك كيرپكلرين بتورر ابن ابي عاصم و طبراني علي كرم الله وجهه دن
شو لفظله تخريج اتديلركه عليكم بالاثمد فانه منبتة للشعر مذهبة للقذا مصفاة
للبصر يعني اثمده ملازمت ايدك زيرا اثمد قيلي بتوريجي در و كوزه دوشن
چوپي كيدريجي در و كوزي صاف ايديجيدر وزعم معلوم اوله كه ابن ماجه
روايتيندن فهم اولنوب واحاديث آتيه دن استنباط اولندغي اوزره
ضمير مستكن ابن عباسه راجع اولوب زعم دن مراد قول محققدر ديمكدر
يعني ابن عباس على التحقيق ديدي كه آلخ زيرا زعم لفظي قول محققده دخي
استعمال اولنور اگرچه اكثر استعمالاتي قول مشكوكدر بعضيلر محمد بن حميده
راجعدر ديديلر پس زعم معناسي متبادري نه محمولدر و محمد بن حميد رسول
اكرم ايله كندو مابيننده واقع اولان وسايطي اسقاط ايدوب رسول
اكرمك مكحله سي وار ايدي ديو كندو خبر ويرديكي ايچون حديثنك ضعفني اشعار
ايچون زعم عنوانيله ذكر اولندي ان النبي صلى الله عليه وسلم ان همزه نك
فتحيله در و لفظ زعم اكثريا ظن معناسنه اولديغي كانت له مكحلة ميمك ضمي
وكافك سكوني وحاء مهمله نك ضمي و لامك فتحيله على خلاف القياس آلة كحل
معناسنه كه مراد سرمه داندر و يكتحل منها كل ليلة ثلاثة في هذه و
ثلاثة في هذه يعني رسول اكرمك بر سرمه داني وار ايدي كه هر كيجه شكر خوابه

بصر لفظنه شبيله كلمه اوليق كرك

خوابه وارمزدن مقدم اوچ كره صاغ كوزينه و اوچ كره صول كوزينه
مزبور سرمه داندن سرمه چكرلر ايدي راوي ثلثة ديدكده تفهيم ايچون في
هذه ديوب صاغ كوزينه و ثلاثة في هذه ديوب صول كوزينه اشارت ايلدي
ابوداود ابو هريره دن تخريج اتدي كه رسول اكرم بيورديلر كه من اكتحل
فليوتر يعني كوزلرينه سرمه چكن كمسنه تك ايليسون و شيخ محيي الدين فيروز
آبادي صراط مستقيم نام فارسي كتابنده ديديكه رسول اكرمك كندولره
مخصوص بر سرمه دانلري وار ايدي مبارك كوزلرينه سرمه چكدكده اوچ
كره صاغ و ايكي كره صول كوزلرينه چكرلر ايدي و صاغ كوزلريله ابتدا
وينه صاغ كوزلريله ختم ايدرلر ايدي كه ابتدا ايكي ميل صاغ كوزه بعده
ايكي ميل دخي صول كوزه بعده بر ميل ينه صاغ كوزه چكوب من اكتحل
فليوتر ديو بيوررلر ايدي و ايكي كوزه سرمه يي تك چكمكده ايكي قول
واردر قول اول بودر كه هر بر كوزه اوچر كره ميل چكوب هر بر كوزه نظر ايله
تك اولور قول آخر بودر كه صاغ كوزه اوچ ميل و صول كوزه ايكي ميل
چكوب كوزلره نظر ايله تك اولور و ابن حجر احتمال آخر دخي ذكر اتدي
كه هر كوزه ايكي ميل و بر دخي ايكي كوزه چكمكدر والله اعلم الحديث الثاني
حدثنا عبد الله بن الصباح صبح دن مأخوذدر نسبت صيغه سيله عطار
كبي الهاشمي البصري حديثني ابن ماجه دن غيري آئمه تخريج اتديلر اخبرنا
عبد الله بن موسى العبسي حديثني سته تخريج اتديلر اخبرنا اسرائيل
بن يونس بن ابي اسحق السبيعي عن عباد بن منصور ح اكثر نسخ مصححه ده
لفظ منصوردن صكره حرف حاء مهمله كتابت اولنمشدر مخفي اولميه كه
متقدمينك عادتلري شو وجه اوزره جاري اولمش ايدي كه بر حديثك
ايكي زياده سندي اولوب محدث سندك برندن سند اخره نقل مراد
ايتسه ايكي سندك مابينه حرف حا كتابت ايدرلر ايدي متأخرين بو رمزك
بياننده اختلاف اتديلر جوزي ديديكه تحويله اشارتدر و محدثه لايق
اولان بودر كه حرف حايه واصل اولدقده مد ايله قراءت ايدوب مابعدني

العبس بالفتح والسكون ابن بطن من عطفان ومن الازد

قراءت ایتمکده توقف ایتمیه بعضیلر حاء مزبوره سندین مابیننه حائل اولدیغی ایچون
حیلولته اشارتدر دیدیلر و حدیثدن اولمغله لایق اولان بودر که انی تلفظ
ایتمیه لر و بعضیلر دخی دیدیلر که الحدیث لفظنه اشارتدر یعنی بعضیله اقرء الحدیث
الی آخره تقدیرنده و بعضیلر لفظ صح علامتیدر دیدیلر اسناد اول تمام
اولوب منتهاسنه واصل اولمدیغین اشعار ایچون یا خود حدیث اولک
سندی سقط توهم اولنمسون ایچون یا خود سندلر مختلط اولوب سند
واحد ظن اولنمسون ایچون بعض متقدمینک حرف حا موضعنده صح کتابت
اتدکلرندن فهم اولنور که حرف حا صح لفظنک رمزی اوله و بعضیلر حرف خاء
معجمه کتابت ایدرلر اسناد آخره رمز ایچون میرک دیدی که اسناد حدیث
اولده مصنف ایله عباد بن منصور مابیننده ایکی کمسنه و اسناد ثانیده
اوچ کمسنه اولمغله من حیث الظاهر سند ثانی سند اولدن نازلدر دوندر
و نفس الامرده سند اولده مصنفک شیخی محمد بن حمید و سند ثانیده عبد الله بن
الصباح درکه اتفاق جهتندن محمد بن حمیددن اعلیدر لیس سند ثانی سند
اولدن اعلیدر لکن مصنف من حیث الظاهر سند ثانینک سند اولدن
منزللکنی ملاحظه ایدوب ابن الصباح سندندن علی بن حجر سندینه تحول ایدوب
وقال حدثنا علی بن حجر بعض نسخه ده وحدثنا و بعضنده قال وحدثنا
واقع اولدیکه بو ظاهردر و لفظ قال تلامذه کلامندندر که ضمیر مستکن
مصنفه راجعدر حدثنا یزید بن هارون اخبرنا بعض نسخه ده قال
اخبرنا واقع اولدی عباد بن منصور عن عکرمة عن ابن عباس قال
قائل ابن عباسدر کان النبی صلی الله علیه وسلم یکتحل قبل ان ینام
بالاثمد ثلاثا فی کل عین یعنی رسول اکرم نوم وقتی اولدقده
اولا هر کوزلرینه اوچر کره اثمد ایله اکتحال ایدرلر ایدی قال یزید بن
هرون فی حدیثه یعنی یزید بن هرون ابن عباسدن روایتنده
دیدیکه ان همزه نک کسریله مقول اولمق اولیدر النبی صلی الله علیه وسلم
کانت له مکحلة یکتحل منها عند النوم ثلاثا فی کل عین مخفی اولمیه

اولمیه که بو کلامی ایراددن مراد سند سابقده اسرائیلک عباددن
روایتی و بو سندده یزیدک عباددن روایتی متحد اللفظدر که اسرائیل
لفظ متقدم ایله و یزید بو لفظ ایله روایت ایتدی دیمکدر و اسنادلرک
سبکنک تصویری شو وجهله درکه نا عبد الله نا عبید الله نا اسرائیل
عن عباد عن عکرمة عن ابن عباس قال کان النبی صلی الله علیه
وسلم الحدیث نا علی نا یزید نا عباد عن عکرمة عن ابن عباس
ان النبی صلی الله علیه وسلم کانت له الحدیث الحدیث الثانی حدثنا
احمد بن منیع اخبرنا محمد بن یزید الکلاعی الشامی ثقه در عن محمد بن
اسحق بن یسار که اصحاب مغازینک امامیدر ثقه در عن محمد بن المنکدر
تابعی جلیل القدردر عن جابر بعض نسخه ده جابر بن عبد الله واقع
اولدی قال قائل جابردر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم علیکم
بالاثمد علیکم خذوا معناسنه اسم فعلدر یعنی اثمده ملازمت و
انکله اکتحاله مداومت ایلک ابن حجر امر ندب ایچوندر اجماعا دیدی
فانه یجلو البصر وینبت الشعر اثمد ایله اکتحالک فائده سنی بیان
ایچون ذکر اولندی یعنی زیرا اثمد ایله اکتحال کوزه جلا ویرور و
مژکانی بیتورر مخفی اولمیه که عبادت بدنیه سلامت اسباب ایله کامله
و جناب باری جل شانه جانبنه توجه و فراغ بال ایله وجود بولور
نفسک مطیتک فارفق بها قول شریفی بو معنایه شاهدر آمدی
اکرچه اثمد ایله اکتحال منافع بدنیه یه مؤدیدر لکن فی الحقیقه منافع
اخرویه یه مفضی اولمغله رسول اکرم اثمد ایله اکتحال ایله امر ایتدیلر
آدمی چشمست و باقی استخوان مفهومی اوزره بعض علما بصری سمع
اوزرینه تفضیل ایتدیلر هل یستوی الاعمی والبصیر مادامکه دیده ده
جلا اولمیه چندان انتفاعه صالح اولماز و مژکان دخی کرکی کبی صف
زده اولمیه دیده غبار و قذار مثللو عوارضدن سالم اولماز والله
اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا بشر بن المفضل

ثقة در عن عبد الله بن عثمان بن خثيم خاء معجمه نك ضمی وثاء مثلثه نك
فتحی وياء مثناة تحتيه نك سكونيله در حديثنی بخاری تعليقنده وخمسه صحاحلرنده
تخريج ايتديلر عن سعيد بن جبير الأسدی الكوفی ثقة وثبت وفقيه وافضل
تابعين در عن ابن عباس قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم ان خير
اكحالكم الاثمد يعنی تحقيق سزك سرمه لريكوزك خيرلوسی ايوسی اثمد در صحة
عين محافظه سنه معين اولديغی ظاهر در لكن مرض ديده دفعنه چندان مساعد
دكلدر زيرا كوز اغريتسه سرمه چكمك مناسب دكلدر يجلو البصر وينبت الشعر
جمله سی استيناف طريقيله جمله متقدمه نك علتی در كويا سائل خيرت اثمددن
سؤال ايدوب لانه يجلو اتقديرنده جواب ويريلدی والله اعلم الحديث الرابع
حدثنا ابرهيم بن المستمر البصری استمراردن ماخوذ اسم فاعل صيغه سيدر
صدوق در حدثنا ابو عاصم ضحاك بن مخلد در عن عثمن بن عبد الملك
المكی كه مستقيم ديمكله مشهور در عن سالم بن عبد الله بن عمر كه تابعی جليل
القدر در و مدينه ده فقهاء سبعه نك بری در عن ابن عمر كه عبد الله مذكور در
قال قائل عبد الله بن عمر در قال رسول الله صلی الله عليه وسلم عليكم بالاثمد
فانه يجلو البصر وينبت الشعر معلوم اولا كه بو حديثی اسانيد مختلفه ايله مكررا
ايراددن مراد اصل خبری تقويه ومضموننی توكيد در زيرا عباد بن منصور
ضعيف ومدلس اولدغندن ماعدا قدريه دن اولمغله متهم در ذهبی ميزاننده
ابن حبان دن نقل ايتديكه هر حديث كه عباد بن منصور عكرمه دن روايت
ايلدی ابرهيم بن ابی يحيی دن استماع ايتمشدر مقدسی ديديكه ابرهيم مذكور
دخی چندان معتد به دكلدر لهذا مصنف عباد بن منصورك روايتنی
طرق مزبوره ايله خصوصا سعيد بن جبير حديثی ايله تقويه ويردی والله
اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی لباس رسول الله صلی الله عليه وسلم

يعنی بو باب رسول اكرمك لباسلرينك شرح
وبياننده وارد اولان احاديث شريفه بياننده در مخفی اولميه كه رسول اكرمدن
صدور ايلين افعال يا عادت قبيلندندر يا عبادت قبيلندندر وبعض
عادات كاه اولور كه عبادتك صحتنه شرط اولور ستر عورة ايدجك
مقداری لباس كبی لهذا رسول اكرمك لباس خصوصنده اولان عادة ميمونه لرينی
بيان مهمات مقوله سندن اولدی مصنف بو بابده اون دورت حديث ذكر
ايتدی لكن سند اعتباريله اون يدی حديثدر الحديث الاول اخبرنا بعض
نسخه ده حدثنا واقع اولدی محمد بن حميد الرازی اخبرنا الفضل بن موسی
ابو عبد الله المروزی ثقة در وابو تميلة تاء مثناة فوقيه نك ضميله تصغير
سيله در كه يحيی بن واضح المروزی الانصاری در ثقة در و زيد بن حباب
حاء مهمله نك ضمی وباء موحده نك تخفيفی ايله در ثقة در عن عبد المؤمن بن
خالد المروزی ثقة در عن عبد الله بن بريدة ترجمه سی مرور ايتدی عن ام
سلمة كه ام المؤمنين در قالت كان احب الثياب الی رسول الله
صلی الله عليه وسلم القميص روايت مشهوره احب رفعيله كان نك اسمی
والقميص نصبيله خبری اولمق اوزره واقع اولدی يعنی رسول اكرمه ثيابك
محبوبی قميص ايدی كندولر وغيريلر كيمك ايچون ميرك احب نك خبر و
القميص كه اسم اولمسی دخی جائز در ديدی وبعض شراح هر برنده رفع
ونصبيله روايت اولندی ديديلر مخفی اولميه كه افعال ناقصه نك معمولارندن
تعيينی مقصود اولان رفعيله اسم ونصبيله خبر اولور آمدی بو مقامده
اكر مقصود رسول اكرمه ثياب مابيننده زياده سوكلو اولان شی تعيين
اولورسه احب اسم اولور واكر رسول اكرم عندنده قميصك احوالنی بيان
اولورسه القميص اسم اولور لكن احب وصف وقميص ذات اولمغله احب
محكوم به والقميص محكوم عليه اولمق اولی ملاحظه اولنور ثياب ثوبك
جمعيدر كه شخص كندوبی انكله ستر ايتديكی شيدن عبارتدر وكيلمش اولسون
اولمسون مطرزی ثوب ناسك كتان وپنبه وصوف وابريشم و
كوركدن كيديكی شيئه اطلاق اولنور ويرده يه ثوب اطلاق اولنماز
ديدی جوزی ديديكه قميص بر ثوب دركه دكيلمش اولوب ايكی يكی اوله
لكن قفتان كبی اوكی شق اولمش اولميه كه اثوابك آلتنه كيرلر مطرزی شرح

مصابیحده قمیص فارسیده پیراهن دیرلر دیدی وصاحب قاموس قمیص
بینه دن اولور وصوفدن که ترکیده یوک وفارسیده پشم دیرلر اولمز دیدی
وحدیث مذکورده قمیص دن مراد بینه دن اولمق متبادردر شیخ محیی الدین
فیروزابادی عایشه دن روایت ایتدی که رسول اکرم صوفدن بر قمیص
پیدا ایدوب البس ایتدم اندام سعادت انجاملری عرق ریز اولدقده
صوف مزبوردن رایحهٔ کریهه استشمام ایتمکله بنیه اخراج ایتدیلر قمیصک جمعی
قمصان وقمص کلور قاف ضمیله ورسول اکرمک قمیصه زیاده رغبتلری
قمیص بدنی ردادن وازاردن زیاده ستر ایتدیکی ایچوندر وبدنه ثقلتی
یوقدر وخفیف المونه در ولبس قمیص تواضعه مناسبدر الحدیث الثانی
که حدیث اولک عینی لکن اسنادی متخالفدر مقصود متن حدیثی تأییددر
حدثنا علی بن حجر حاء مهمله نک ضمی وجیمک سکونیله در حدثنا فضل بن
موسی عن عبد المومن بن خالد عن عبد الله بن بریدة عن ام سلمة
قالت کان احب الثیاب الی رسول الله صلی الله علیه وسلم القمیص
بیانی مرور ایتدی الحدیث الثالث حدثنا زیاد زاء معجمه نک کسری ویاء
مثناة تحتیه نک تخفیفی ایله در بن ایوب البغدادی ابو هاشم که اصلی
طوسدندر ثقه در حدثنا ابو تمیلة عن عبد المومن بن خالد عن
عبد الله بن بریدة عن امه اسمی معلوم اولمدی عن ام سلمة قالت
کان احب الثیاب الی رسول الله صلی الله علیه وسلم القمیص
معلوم اوله که مصنف حدیث مذکوری اوج اسناد ایله ذکر ایتدی روایت
ثالثه ده جمیع نسخه ده عن امه لفظی مذکور اولوب بعض رجالی مغایر
اولدیغی جهتدن اسنادین سابقینه مغایرتی ظاهردر وبعض نسخه ده
بو روایتده یلبسه القمیص لفظی ایله واقع اولدی یلبسه جمله سی احب
الثیابدن حالدر وضمیر منصوبک ثیابه رجوعی ثوب اعتباریله در
پس اسنادین سابقینه اوج وجهله مغایر اولور قال تلامذه کلامندر
ضمیر مستکن ابو عیسی یه راجعدر که مصنف کتاب شمائلدر بعض نسخه ده

نسخه ده قال ابو عیسی واقع اولدیغی بو معنایه قرینه در هکذا عن امه
لفظی زیاده یه اشارتدر قال زیاد بن ایوب البغدادی فی حدیثه
قال یه متعلقدر عن عبد الله بن بریدة عن امه عن ام سلمة محتملدر
که عن عبد الله الی آخره مقول قول اوله یعنی زیاد حدیثنده بو لفظی سویلدی
که اثنا سندده عن امه لفظی موجوددر ومحتملدر که حدیثه موافق عن امه
لفظی مقول قول اوله یعنی زیاد عبد الله دن روایتنده عن امه عن ام
سلمة دیدی حاصلی مصنف دیدیکه بنم شیخم اولان زیاد بکا بو حدیثی
تحدیث ایتدکده عن امه لفظی ذکر ایتدی بو تقدیرجه حدیث مذکورده عن امه
لفظی ابن زیاده تمدر وهکذا روی غیر واحد کلامندن مقصود زیاد
بن ایوبک روایتن تقویه در یعنی عن امه لفظی زیاده زیاد بن ایوبه
مخصوص دکلدر بلکه ضبط واتقان صاحبی نیچه مشایخم دخی بو لفظله روایت
ایتدیلر وابو تمیلة که زیاد بن ایوبک شیخیدر یزید فی هذا الحدیث
عن امه وهو اصح مصنفک بو کلامدن مرادی ابو تمیله بعض
اوقاتده تحدیث ایتدکده اسنادده عن امه لفظی زیاده ایدر ایدی
مثلا زیاد بن ایوبه تحدیث ایتدیکی کبی وبعض اوقاتده زیاده ایتمز ایدی
مثلا محمد بن حمید الرازی یه تحدیث ایتدیکی کبی لکن زیاده ایتدیکی اصحدر دیمک
اولور ومحتملدر که ابو تمیله دائما حدیث مذکورک اسنادنده عن امه
لفظی زیاده ایدر ایدی اسنادده اولدقده محمد بن حمید الرازی عن امه
لفظی اسقاط ایتدیکی تخلیطندن ناشیدر زیرا محمد مزبور روایتن
زید بن الحباب وفضل بن موسی روایتلری ایله معا ذکر ایتدی مع هذا محمد بن
حمید الرازی اکثر عندنده ثقه دکلدر پس احتمالین مذکورینده هو اصح
قولی مصنف کلامندن اولور واحتمال راجح بودر که وهو اصح قولی ابو
تمیله کلامی اولوب یزیدک مفعولی عن امه لفظی ذکر ایتدکده زیاده یی
بیان ایچون اولور یعنی ابو تمیله حدیث مزبوری روایت ایدوب عن
امه لفظی ذکر ایتدکدن صکره وهو اصح دیر ایدی امدی اسنادده اولده

احتمالین اولینی بیان ایدرکن ذکر ایدر

محمد بن حميدك فضل بن موسى و ابو تميله و زيد بن حباب عبد المؤمن بن خالددن
روايت ايتديلر كه ايوب عن امه لفظنى اسقاط ايتديكى واقعه مطابق دكلدر
زيرا ابو تميله عن امه لفظنى زياده ايدوب اصح بودر ديدى و زياددن
ايو بك ابو تميله دن روايتى واقعه مطابقدر و بو خصوصده نيجه مشايخ
ابو تميله دن روايتده و عن امه لفظنى زياده ده زياد بن ايوبه موافقت
ايتديلر مع هذا ابو تميله ثقه و ثبت در و فضل بن موسى نك نيجه منكر حديثى
واردر و زيد بن حباب اكرچه صدوقدر لكن خطاسى چوقدر ديو على بن
المدينى تصريح ايتدى والله اعلم الحديث الرابع حدثنا عبد الله بن محمد
بن الحجاج حاء مهمله نك فتحى و جيم اولى نك تشديديله درصدوقدر حدثنا
معاذ بن هشام عن بديل باء موحده نك ضمى و دال مهمله نك فتحى و ياء
مثناة تحتيه نك سكونى ايله يعنى ابن صليب صاد مهمله نك ضمى و لامك
فتحى و ياء مثناة تحتيه نك سكونى و باء موحده ايله درميرك اكثر نسخه ده
بو لفظ ايله و بعض نسخه ده عن بديل بن ميسرة واقع اولدى كه صواب
بودر ديدى العقيلى نصبيله ابن لفظنك صفتيدر عن شهر شين معجمه نك
فتحى و هانك سكونيله در بن حوشب حاء مهمله نك فتحى و واوك سكونى و شين
معجمه نك فتحى ايله بعده باء موحده ايله درصدوقدر و مرسل حديثى چوقدر مسلم
متروكدر ديدى نووى اكثر سلف ثقه در ديديلر ديدى و احمد بن حنبل
ما احسن حديثه ديدى عن اسماء بنت يزيد الانصاريه معاذ بن جبلك
عمته سى قزيدر صاحبات عقل و دين و مبايعات دندر روايت اولندى
كه بر كون رسول اكرمك خاكپايلرينه رومال اولوب ديدى كه يا رسول الله
جماعه نساء مسلمين بو جاريه كوزى سفير ايدوب خاكپاى اكسير نما كوزه شو
و جمله چهره سا اولوب عرض عبوديت و انهاء مقال ايدرلر كه حضرت
خداوند ذو الجلال جلت ذاته عن الند و المثال جناب حكمت نصابكزى
رجال و نسايه ارسال ايلديكى كالشمس فى رابعة النهار ظاهر و پديداردر
فامنا بك و اتبعناك بزلر معشر نسا و نتر زمره بيچاره كان و كروه دردمندانز

دردمندانز مقصورات و مخدرات و قواعد بيوت و مواقع شهوات و حاملات
اولاد اولدوغمزدن ناشى خيل رجال حضور جمعات و جنايز و شهود جهاد درتبه لرينى
احراز ايدوب بزم اوزريمزه مفضل بلكه هر خصوصده نيل ثواب بابنده بزدن
مكمل درلر لكن ازواجمز جهاد كفار بدكاره كمربند عزيمت اولدقلرنده هر برمز
بذل قدرت و صرف مكنت ايدوب انلارك اموال و ارزاقنى محافظتده احتياط
تام و تربيت اولادلرنده سعى و اهتمام ايتمكله رجالمزك نائل اولدقلرى اجر و
مثوبته بزلر دخى مشارك و مستحق اولدقلرى مكافات و درجاته مساهم
اولورميوز ديو هر برى هزار شرم و حيا ايله جناب نبوت انتسابدن استفسار
و بو خصوصده جواب پرصوابكزه بيك دل و جان ايله استظهار ايدرلر
ديدكده رسول اكرم صحابه كرام جانبنه توجيه خطاب ايدوب ديديكه هل سمعتم
مقالة امراة احسن سؤالا عن دينها من هذه صحابه دخى بلى والله يا رسو
الله ديديلر رسول اكرم ديدى كه يا اسما نساء مسلمينه سويله و شو وجهله تعليم
ايله كه هر برى صدق درون ايله زوجنك خدمتنده قائمه و شوهرينك رضاسى
اوزره حركتده دائمه و تطييب خاطرلرينه ساعيه و حقوق زوجيته راعيه اولسه
شبهه يوقدر كه رجالك نائل اولديغى مثوبته نائل و ازواجك احراز ايتديكى
مراتبه واصل اولور قالت كان كم قميص رسول الله صلى الله عليه
وسلم الى الرسغ كم كافك ضمى و ميمك تشديديله فارسيده آستين و
تركيده يك ديرلر رسغ راء مهمله نك ضمى و سين مهمله نك سكونى بعده غين
معجمه ايله تركيده بيلك ديرلر كه قول ايله ال جمع اولديغى موضعدر و سين
موضعنده صاد مهمله ايله رصغ دخى لغتدر كوع دخى ديرلر يعنى اسماء
ديديكه رسول اكرمك قميصنك آستينى بيلكلرينه بالغ اولوب تجاوز ايتمز
ايدى شيخ جزرى ديديكه بو حديثك قميصك غيرى ثوبده سنت اولان
بارمقلرينك باشين تجاوز ايتمكدر و ابن الجوزى كتاب الوفاده ابن
حباندن مسلم بن يسار طريقندن مجاهددن ابن عباسدن ذكر ايتدى
كه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يلبس قميصا فوق الكعبين مستوى

الكمين باطراف الاصابع يعني رسول اكرمك كيديكي قميص طبوقلرنيك فوقنه بالغ
اولوب بيكلري بارمقلرنيك باشنه برابر ايدي بو حديث ايله حديث باب بيننى
شو وجهله جمع و توفيق ايتديلر كه رسول اكرمك قميصي متعدد ايدي كه بعض قميصلرنيك
كمي رسغلرينه و بعضنك كمي بارمقلرنيك باشنه بالغ اولور ايدي ياخود حديث باب
ظن و تخمينه مبني در و بعضيلر ديديلر كه رسول اكرمك قميصي غسل اولنمزدن مقدم
اجزاي كمده بعض چين و بوكون اطوله سببي ايله قصير اولوب رسغلرينه واصل
و غسل اولنديقدن صكره چينلر آچيلوب منبسط اولمغله اوزانوب بارمقلرنيك
باشنه واصل اولور ايدي ميرك ديدي كه ابن سعد ابن عباسك حديثيني ابن حبانك
تخريج اتديكي طريقدن شو لفظله تخريج اتديكه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يلبس
قميصا قصير اليدين والطول و ابن ماجه دخي بو لفظله تخريج اتدي يعني رسول اكرم
بكلري و بويي قصير قميص كيرلر ايدي كذلك ابن سعد و ابن حبان انس حديثيندن تخريج
اتديلر كه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم قميص قطني قصير الطول والكمين و ابن
حبانك رواتينده وهم اولمق ظن اولنور ديدي والله اعلم الحديث الخامس
حدثنا ابو عمار الحسين بن حريث تصغير صيغه سيله در اخبرنا ابو نعيم تصغير
صيغه سيله در ذكري مرور اتدي اخبرنا زهير زبير وزننده در عن عروة بن
عبد الله بن قشير زهير وزننده در عن معاوية بن قرة قافك ضمي و راء
مهمله نك تشديديله در عن ابيه كه قرة در قال اتيت رسول الله صلى الله عليه و
سلم في رهط في ظرفيه ايچون در و مع معناسنه اولمق محتملدر ادخلوا في امم
قول كريمنده اولديغي كبي رهط رانك فتحي و هانك سكونيله عشره دن اشاغي
اطلاق اولنور بعضيلر عشره دن اربعينه وارنجه كه ايچلرنده مرأة اولميه ديديلر
و كندو لفظندن مفردي يوقدر و قوم و قبيله يه دخي رهط ديرلر و كاهي ارهط
و ارهاط اوزره جمعلنور و جمعنك جمعي اراهط كلور من مزينة ميمك ضمي و زاء
معجمه نك فتحي و ياء مثناة تحتيه نك سكوني ايله مضردن بر قبيله در و جار و مجرور
رهط لفظنك صفتي در لنبايعه اتيت لفظنه متعلقدر يعني قرة ديدي
كه مزينه قبيله سندن بر جماعه ايله رسول اكرمك حضورلرينه كلديم آنلاردن بيعت

بيعت ايتمك ايچون وان قميصه لمطلق جمله سي اتيت نك مفعولندن حالدر
يعني رسول اكرمك قميصي دوكمه ايله بغلو اولمديغي حالده ميرك لفظ مطلقك تفسيرنده
غير مشدود الازرار ديدي عسقلاني غير مزرور ديدي صاحب تاج ديديكه اطلاق
تركيبي تحليله و ارساله دلالت ايدر او قال زر رفعله مبتدا اولفظ قميصه مضافدر
مطلق خبردر و نصبله وان زر قميصه تقديرنده اولمق دخي محتملدر و لفظ
او قال راويدن شكي بيان ايچوندر شك مصنفك شيخندن واقع اولمشدر
يعني ابو عمار ابو نعيمدن مصنفه تحديث اتدكده ابو نعيمك بكا تحديث
اتدكده ابو نعيمك بكا تحديثنده ذكر اولنان ايكي لفظك بري ايدي زيرا
ابن سعد اسناد مزبور ايله ابو نعيمدن ان قميصه لمطلق لفظيله تخريج
ايدوب شك ايتمدي كذلك ابن ماجه ابي بكر بن شيبه دن طريقندن ابو نعيمدن
لفظ مذكور ايله تخريج ايدوب شك ايتمدي و ابن الجوزي كتاب الوفاده ابن
عمردن تخريج اتدي كه ما اتخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم قميصا له زر قال
قائل قرة در بعض نسخه ده قال لفظي ذكر اولنمدي فادخلت يدي دالك
كسريله مفرددر في جيب قميصه جيب جيمك فتحيله ثوبدن باش يا ال چيقمق ايچون
شق اتدكلري موضع در و جيب اصلنده بر شيئي قطع و خرق ايتمكه ديرلر
ابو عبيده جيب ثوبك صدرنده بعض اشيا قومق ايچون تيكدكلري موضعه
ديرلر ديدي و بو مقامده جيبدن مراد فارسيده كريبان و تركيده ياقه
ديدكلري در و اسمعيلي ديديكه جيب الثوب ديرلر ثوبده باش چيقارمق ايچون
نقب يعني دلك وضع اولنسه فمست لغة فصحه سينك اولينك كسريلهدر
ابو عبيده فتحيله دخي روايت اتدي الخاتم تانك كسري يا فتحيله مراد مهر
نبوتدر يعني قرة ديديكه رسول اكرمك پيراهنلري ايليكي اولميوب اچق اولمغله
پيراهنلرينك كريبانه اليمي صوقدم و مهر نبوته مس اتدم والله اعلم الحديث
السادس حدثنا عبد بن حميد حدثنا محمد بن الفضل السدوسي كه عارم
ايله ملقبدر ثقه و ثبتدر لكن اخر عمرنده متغير اولدي اخبرنا حماد بن
سلمة ذكري مرور اتدي عن حبيب حاء مهمله نك فتحي و باء موحده نك كسريله در

اولمغله عصام منه

الفصحى واما في شرحنده قاضي زكريا العيني درلر مصطفى بن ... سر

بعض نسخه ده خاء معجمه نك ضمی وباء موحده نك فتحیله ضبط اولندی بن الشهید عن
الحسن البصری عن انس بن مالك ان النبی صلی الله علیه وسلم خرج وهو متكئ
علی اسامة بن زید متكئ اتكادن ماخوذدر استناد وطیانمق معناسنه
بعض نسخه ده متوكئ واقع اولدی توكادن ماخوذدر اتكا معناسنه اسامه
بن زید صحابی مشهوردر زید بن الحارثه بن شراحیل الكلبینك والده سی سعدی
اسامه نك پدری در
بنت ثعلبه ایله طفولیتی ایامنده زمان جاهلیتده بنی القین دن بر جماعت غارت
واسیر ایدوب زیدی سوق عكاظه ده بیعه عرض ایتدیلر حكیم بن حزام بن خویلد
عمته سی خدیجه بنت خویلد ایچون دورت یوز درهمه اشترا ایتدی رسول اكرم
خدیجه یی تزوج ایتدكده زیدی رسول اكرمه هبه ایلدی بنی كلبدن بر جماعه
مكه یه حج ایچون كلمشلر ایدی زیدی رسول اكرم خدمتنده بیلدیلر وزید دخی
آنلری بیلدی جماعت مرقومه قبیله بنی الكلبه واروب حارثه یه زیدك
حالینی اعلام ایتدیلر حارثه وبرادری كعب زیده فدا ایدوب رسول اكرمدن
آلمق ملاحظه سیله مكه یه كلوب رسول اكرمی مسجدده بولوب حضورینه واردیلر
ودیدیلر كه یا ابن عبد المطلب یا ابن هاشم سزلر كرم واحسان ایله شهیر
ومروت ومرحمتده بی نظیرسز لطف عمیمكزدن نیازمندز كه بزی دخی ممنون
ایدوب ورد مسئول ایله محزون ایتمیوب فدامزی قبول وزیدی بزه رد
بیورمغله بو كمینه لریكوزی منت دار ایده سز رسول اكرم كه نعم المسئول
زیدی دعوت ایتسونلر اگر سزی طیب خاطر ایله اختیار ایدر ایسه كتوروب
كیدرسز زیدی دعوت ایدوب رسول اكرم دیدی كه یا زید بو كمینه لری
بیلورمیسون دیدكده دیدیكه نعم بیلورم بری پدرم وبری عمم در بیوردیلر
كه بو كمینه لر سنی آرزو ایدوب جگرگوشه لری اولدوغكدن فدا ویروب
آلمق نیاز ایدرلر اگر پدر وعمیكی اختیار ایدرسك آنلره همراه اولوب
روان اولورسین والّا بنه سن بیلورسن زید جوابنده دیدیكه بن
جناب مرحمت نصابكزدن غیری بر فردی اختیار ایتمم سز بو كمینه نك
هم پدری هم عمی منزله سنده سز پدر وعمی دیدیلر كه ویحك یا زید اتختار

العبودیة علی الحریة وعلی ابیك وعلی عمك واهل بیتك زید دیدی كه
نعم اختار عبودیة هذا الرجل علی الدنیا وعلی من فیها رسول اكرم زیددن
بو كلامی استماع ایتدكده حجره دن چیقوب دیدی كه یا من حضر اشهدوا ان زیدا
ابنی یرثنی وارثه چون زیدك پدر وعمی بو كیفیتی كوردیلر مطیب اولوب مكانلرینه
عودت ایتدیلر واسامه بن زیده حب بن الحب دیرلر ایدی والده سی رسول
اكرمك جاریه لری بركه نام كنیه سی ام ایمن در رسول اكرم وفات ایتدكده
یكرمی یاشنده ایدی ومعاویه خلافتنده اللی طقوز تاریخنده وفات ایتدی
رضی الله عنه وهو متكئ جمله سی واو وضمیر ایله خرج نك فاعلندن حالدر یعنی
انس دیدی كه رسول اكرم سعادتخانه لرندن طشره خروج ایتدیلر اسامه بن
زیده طیاندقلری حالده رسول اكرمك اتكاسی بابنده حماد بن سلمه طریقندن
انسدن شو لفظله روایت اولنور كه ان النبی صلی الله علیه وسلم كان شاكیا
فخرج یتوكؤ علی اسامة بن زید الخ یعنی رسول اكرم مریض اولمغله ضعفلرندن
ناشی خانه لرندن اسامه یه طیانوب طشره چقدیلر محتملدر كه اتكاء مذكور
مرض موتلرنده اوله یا وقت اخرده اوله لكن احتمال اول ظاهردر دار قطنی
روایتنده واقع اولدی كه انه خرج بین اسامة بن زید والفضل بن عباس
الی الصلوة فی مرضه الذی مات فیه فصلی باصحابه وبخاری عندنده ابن
عباسدن ثابت اولدی كه خرج رسول الله صلی الله علیه وسلم فی مرضه الذی
مات فیه وعلیه ملحفة متعطفا بها ابن حجر متوشحا مرتدیا دیو تفسیر ایتدی
ومصنفك شو قولی دخی تأیید ایدر كه علیه ضمیر مجرور رسول اكرمه عائد
ثوب قطری قافك كسری وطاء مهمله نك سكونیله بردن بر نوع در
كه آنده حمره وتمغاسی واردر وبر از خشونتی واردر بعضیلر بحرین
جانبندن كلور ایو ولطیف حله لردر دیدیلر ازهری دیدیكه قطر قافك
ضمیله بحرین سمتندن بر قریه در ظنم بودر كه ثیاب قطریه اول قریه یه
منسوبدر قافك كسری تغییرات نسبیه دندر سیوطی لب اللبابده
قافك فتحیله بصره وواسط مابیننده بر موضع دردیدی نسخ جایزدر

که بو وجه اوزره دخی قافک کسری تغییرات نسبدن اوله مخفی اولمیه که علیه ثوب
جمله سی دخی حالدر لکن ضمیر ایله اکتفا اولدی کلمته فوه الی فی گبی کویا بعض نحاة
ضعیفدر دیدکلری حدیث مذکوره عدم اطلاعلرندن ناشیدر قد تحقیق اکوندر
توشح به ضمیر مستکن رسول اکرمه وضمیر مجرور ثوبه راجعدر و جمله سی ثوب لفظنک
صفتی بعد صفتیدر توشح اصلنده لبس وشاح یاخود اخذ وشاح معناسنه در
وشاح جواهر ایله مرصع حلی نوعندن برشیدر که نسوان کردنلرینه قلاده
وکاهی حمائلی یاغلنورلر میرک دیدی که مراد بومقامده رسول اکرم محرم احرام
باغلادیغی گبی ثوب مذکوری صاغ قولتوغنک آلتندن ایصال ایدوب وطول
دوشنگا اوزرینه القا ایتدی دیمکدر بعضیلر ثوب مذکوری بورندی دیمکدر
دیدیلر بخاری رینک ابن عباسدن وعلیه ملحفة متعطفا به دیو تخریج وابن حجرک
ای متوشحا مرتدیا دیو تفسیر ایتدیکی بومعنایی تأیید ایدر فصلی بهم یعنی
رسول اکرم اسلوب مشروح اوزره قوم ایله نماز قلدیلر وابن سعد ابی ضمره
اللیثی طریقندن حمیددن انسدن شو لفظله تخریج ایتدی که اخر صلوة صلاها
رسول الله صلی الله علیه وسلم مع القوم فی مرضه الذی قبض فیه ثوب واحد
متوشحا به قاعدا قال عبد بن حمید که مصنفک شیخیدر قال محمد بن الفضل
که عبدک شیخیدر سألنی یحیی بن معین که جلالت وتوثیق وحفظی
متفق علیه در عصام دیدی که یحیا وفات ایتدکده رسول اکرمک بدن مبارککی
غسل اولنان سریر اوزرنده غسل اولنوب ورسول اکرمک ورسولک
جمد لطیفی وضع اولنان جنازه ایله قبری جانبنه کتوردیلر عن هذا
الحدیث که انسدن روایت اولنان حدیث مشروحدر اول ما جلس
الی اول نزع خافضیت اوزره منصوبدر یعنی عبد دیدی که محمد دیدی
که یحیی حدیث مذکوری بنم ایله اول ملاقاتی وبنم عندمده جلوسی وقتنده
بندن سؤال ایتدی فقلت حدثنا حماد بن سلمة یعنی بن جواب بنده
بو لفظی سویلدم مخفی اولمیه که عبد بن حمید مصنفه تحدیث ایتدیکی
محمد بن الفضلک حماد بن سلمه دن اخذنی اخبرنا لفظیله ومحمد بن الفضل

الفضل یحیی بن المعینه جوابنده حدثنا لفظیله تعبیردن فهم اولنور که بعض
محدثین ذاهب اولدقلری اوزره مابینلرنده فرق اولمیه قال قائل
یحیی در لو کان من کتابک کان نک اسمی تحدیثه راجعدر وکلمهٔ لو شرط
ایچون اولورسه جوابی محذوف اولور ای لکان خیرا یعنی یا محمد سنک
ایتدکک تحدیث کتابکدن اولسه معقول اولور ایدی واکر تمنی ایچون
اولورسه جوابه محتاج اولمز یعنی سنک بکا تحدیثک کاشکی کتابدن اوله
ایدی زیرا روایت کتابدن استماع ایله اتقانه ووثوقه اوفقدر فقمت
بن بو کلامی یحییدن استماع ایتدیکم گبی قالقدیم لاخرج کتابی روایتم
کتابنی خانمدن چیقاروب یحییه قراءت ایتمک ایچون فقبض علی
ثوبی یحیی ثوبمدن بنم خانه یه کتاب اخراجی ایچون کتمه مانع اولدی تحصیل
علمه زیاده حرصندن وفرصت بعض موانع ظهوریله فوت اولمق خوفندن
ثم قال قائل یحییدر املله املالدن مأخوذ امردر بعض نسخه ده املیه مخففه نک
سکونیله املاءدن مأخوذدر املال واملاء کتابت معناسنه در یعنی
یحیی دیدی که یا محمد حدیث مزبوری بنم ایچون کتابت ایله فانی اخاف
ان لا القاک یعنی بن خوف ایدرم که بر کره دخی سکا ملاقی اولمیم
که جیش موانع کمین هجومده آماده ووقت سیف قاطع وکواکب عوائق
افق بشتیده لامع درشمشیر اجل قاطع رشتهٔ امال وشاهین مرگ
همواره تیز چنکالدر قال قائل محمددر فاملیته علیه املیت املاءدن
مأخوذدر یحیی املال ماده سیله محمد املا ماده سیله تعبیر مجرد تفنندر
یعنی بن دخی حدیث مزبوری یحیی ایچون کتابت ایتدم ثم اخرجت
کتابی فقرات علیه یعنی صکره کتابمی خانه دن چیقاردم ویحییه
حدیث مزبوری قراءت ایتدم حاصلی اول حفظمدن کتابت ایتدم
صکره اصلمدن قراءت ایتدم مخفی اولمیه که یحیی بن معین بغایه
ثقه وجلالت قدری هرکس عندنده مسلمدر محمد بن فضلدن بو مرتبه
اهتمام ایله حدیث مزبوری اخذ ایلدکلری معلوم اولدی که محمد بن

فضلنك دخی جلالتی منزلتی وارد رلیس سند مزبورک متانتی وحدیث مرقومک
صحتی درجهٔ کماله بالغ اولمش اولور والله اعلم الحدیث السابع حدثنا سوید بن
النضر اخبرنا عبد الله بن المبارک ذکری مرور ایتدی عن سعید بن
ایاس الجریری تصغیر صیغه سیله جریره نسبتدر کرچه اجدادندن بری در
اکرچه وفاتندن اوچ سنه مقدم مختلط اولدی لکن اختلاطی فاحش دکل
ایدی ابن معین ثقه در دیدی عن ابی نضرة باب خاتمده ذکری مرور
ایتدی عن ابی سعید الخدری اسمی سعد بن ملک بن سنان در خدره نسبتدر
که انصاردن بر قبیله در قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
اذا استجد ثوبا یعنی رسول اکرم ثوب جدید کیسه لر هرنه وقت
اولورسه ابن حبان انسدن شو لفظله تخریج ایتدی کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم اذا استجد ثوبا لبسه یوم الجمعة سماه باسمه یعنی ثوب جدیده
وضع اولنان اسم ایله تسمیه ایدوب اول نامی سویلرایدی مثلا ثوب
جدید عمامه ایسه رزقنی الله هذه العمامة یاخود کسانی الله هذه العمامة
دیرلرایدی فیروزآبادی اللهم انت کسوتنی هذه القمیص او الرداء او
العمامة دیرلرایدی عمامة مهمله نک کسریله در او قمیصا او رداء یعنی
ثوب جدید ثیاب مذکوره نک هر قنغی اولورسه مراد تمثیل وتعمیم در ازار
ورداوخف دخی بویله در ثم یقول رسول اکرم لبس وتسمیه دن صکره
دیرایدی اللهم لک الحمد کما کسوتنیه ضمیر منصوب تسمیه ایتدکلری لباس
جدیده راجع در میرک دیدیکه محتملدر که رسول اکرم تسمیه لی دعا اثناسنده
ایده یعنی کسوتنیه ده اولان ضمیر منصوبی ذکر ایتمیوب ضمیرک مرجعین
ذکر ایده لر مثلا دیه لر که اللهم لک الحمد کما کسوتنی هذه العمامة ومتقدما فیروز
آبادی دن نقل اولنان دعانک سبکی بو احتمالی مؤید در لکن ثم
لفظیله عطف معنای سابقی ترجیح ایدر ودخی معلوم اوله که کما کسوتنیه
جمله سی مبتدا اولمق اوزره محلی مرفوعدر وخبری اسألک خیره
جمله سی در ومشبه در وجه مشبه بلا قوة ولا قدرة ایصال در یعنی یارب

یارب حمد سکا مخصوص در بنم قدرتم وقوتمک مداخله سی یوق مثلا عمامه‌یی
بکا اکسا والباس ایتدکک کبی وجه مذکور اوزره عمامه نک خیرینی بکا ایصالی سندن
رجا ایدرم وخیر ما صنع له بو لفظک معناسنی اکرچه بعض شراح کما هو حقه بیان
ایتدیلر لکن خاطر فاتره خطور ایدر که ما عضودن عبارتدر صنع ترکیده یا عمق
وایشلمک ایله تعبیر اولنور وضمیر مستکن ثوب جدید مسمی یه راجعدر مثلا عمامه‌یی
باش ایچون وقمیصی اکثر اعضا ایچون یاپدیلر حاصل معنی بودر که مثلا عمامه نک
خیرینی رجا ایتدیکم کبی باشمک دخی خیرینی رجا ایدرم پس اسألک خیر العمامة وخیر
راسی تقدیرنده اولور راسک خیری ما خلق له سنه صرف اولنمه سیدر باشک عضونک
شکری صرف مذکوردر والله اعلم ومحتملدر که ما شکردن عبارت اولوب صنع خلق
معناسنه اوله حاصل معنی بودر که دخی مثلا عمامه نه ایچون خلق اولندیسه انک خیرنی
رجا ایدرم لباس ایله دفع حر وبرد وبدن مستریح اولمق مقابله سنده جوارح و
قلب ایله خالق لباسه شکر ایچوندر پس مقصود اکمل حمد وابلغ شکری سؤال اولور
واعوذ بک اسئلک اوزرینه معطوفدر یعنی دخی یاربی سکا استعاذه ایدرم و
صیغینورم من شره وشر ما صنع له مقابلنک معناسنه قیاس ایله معناسی
معلوم اولور ومحتملدر که کما کسوتنیه ده ما مصدریه اولوب کاف یا تشبیه ایچون
اوله حمدا مثل کسوتک ایای الثوب یعنی انعام کسوة طبقنجه وآنک ازاسنده
حمد سنک ایچوندر یاخود علی معناسنه اوله علی قدر انعامک الکسوة الی او بازاءها
تقدیرنده یاخود صاحب مغنی تجویز ایتدیکی اوزره تعلیل ایچون اوله لاجل
کسوتک ایاه لی تقدیرنده یاخود مبادرت ایچون اوله انتبه کما سقط کبی
الحمد فی الحال اذ کسوتنیه تقدیرنده یاخود غزالی دن نقل اولندیغی اوزره
کما اذ معناسنه اوله لک الحمد اذ کسوتنیه تقدیرنده میرک دیدیکه ثوبک خیری
کج اسکیوب پاک اولوب ضرورت وحاجه مقداری اوله قدنصکره تکبر وخیلا
ایچون اولمقدر خیر ما صنع له اول ضرورة در که لباس انک ایچون اشلنور دفع
حر وبرد وستر عورت کبی پس مراد مذکوره ده خیری رجادر وثوبی احسان
ایلین حضرت اللهک عبادة وطاعتنه وسیله اولمسی سؤالدر زیرا خلق

ثوبده حکمت بودر وشر ثوب تیز کهنه اولوب دوام ونا پاک اولمه سید روشتر
ما صنع له معاصی یه وسیله اولمه سید رو دخی معلوم اوله که لبس جدید وقتنده اولان
دعالر حقنده نیچه احادیث وارد اولدی ابن ماجه وحاکم وترمذی جامعنده
مرفوعا عمر حدیثندن تخریج ایدیلر که برکمسنه یکی ثوب کیدیکی وقتده الحمد لله الذی
کسانی ما اواری به عورتی واتجمل به فی حیاتی دیوب اسکی ثوبی تصدق ایتسه
حیا ومیتا حضرت اللهک حفظ وحمایه سنده اولور ودخی احمد وترمذی جامعنده
وابوداود وحاکم معاذ بن انس حدیثندن مرفوعا تخریج ایتدیلر که برکمسنه ثوب
جدید کیدکده الحمد لله الذی کسانی هذا ورزقنیه من غیر حول منی ولا قوة
دیسه حضرت الله انک کچمش کناهلرین ابوداود کله جک کناهلرین دخی مغفر
ایدر دیو زیاده ایتدی ودخی حاکم مستدرکده عائشه حدیثندن تخریج ایتدی
که بر بنده خدا بر دیناره یاخود نصف دیناره بر ثوب اشترا ایدوب اول
ثوب مقابله سنده حضرت الله تعالی یه حمد ایلسه اول ثوبی کیوب دخی دیزلرینه
بالغ اولمه دن حضرت الله اول بنده یی مغفرت ایدر والله اعلم الحدیث الثامن
حدثنا هشام بن یونس الکوفی اخبرنا القاسم بن المالک المزنی
میمک ضمی وزاء معجمه نک فتحیله مزینه قبیله سنه نسبتدر عن الجریر عن ابی
نضرة عن ابی سعید الخدری عن النبی صلی الله علیه وسلم نحوه یعنی
معنی جهتندن حدیث سابع کبی ابو سعیددن دخی روایت ایدر اکر لفظ جهتندن
اولسه مثله تعبیر اولنور ایدی والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا محمد بن
بشار اخبرنا معاذ بن هشام حدثنی ابی که هشام در عن قتادة
عن انس بن مالک کان احب رفعله یا نصبله در الثیاب الی رسول
الله صلی الله علیه وسلم یلبسه بعض نسخه ده یلبسها واقع اولدی بس ضمیر
منصوبی تذکیر احب لفظنه یا ثیاب لفظنه مضاف اعتباریله وتأنیث
ثیاب لفظنه راجع وجمله یا احبک یا ثیابک صفتی در الحبرة حاء مهمله نک
کسری وباء موحده نک فتحیله عنبه وزننده رفعله ونصبله اولمق محتملدر
نته کیم ام سلمه حدیثنده سابقا بیان اولندی حبره برد یمانی انوعندن

یعنی اکرچه ضمیر مذکر ثیاب لفظنه راجعدر لکن تذکیری مضافی اولان احب مذکر اولدیغی اعتبار ایله در منه

بر نوع

بر نوع درکه زنکی یشل اولمغله لباس اهل الجنة الخضر فحواسی اوزره رسول اکرم
زیاده سورلر ایدی بعضیلر قرمزی ایله مختلط یعنی الاجه در دیدیلر وبعضیلر
برد مزبورک زینتی اولمیوب وکیج وسنخ پذیر اولدیغی ایچون زیاده سورلر
ایدی دیدی لیث دن نقل اولندی که برد حبرة وصفله وبرد حبرة اضافتله
استعمال اولنور لکن ثانی اکثردر وبرود یمن دن بر نوع در قرطبی دیدی
که حبره تسمیه اولندیغی مزین اولدیغی ایچوندر زیرا التحبیر تزیین معناسنه در
جوزی دیدی که بو حدیثده حبره والاجه کیمک مستحب اولدیغنه دلیل واردر
میرک دیدیکه حدیث مذکورده احب ثیاب حبره واول بابده احب ثیاب
قمیص ایدی حدیثینک ما بینلرین شو وجهله جمع ممکندر که قمیص حدیثنده
واقع اولان ثیابدن ثیاب عادة وحبره حدیثنده واقع اولان ثیابدن
ثیاب زینت مراد در یاخود اولدن تیکلمش وثانیدن تیکلممش مراد در یاخود
قمیص وحبره احب افراددندر زیرا جائزدر که ایکی شئ سائر اشیایه نسبت
احب اوله وممکندر که قمیص تحت الثیاب ملبوس اولمغله اولا احبیت
قمیص ایچون ثابت وقمیص اوزرینه ملبوس اولان ثیابه نسبت ثانیا
حبره ایچون احبیت ثابت اوله یاخود قمیصک احبیتی ذات قمیص و
حبره نک احبیتی لون حبره اعتباریله اوله والله اعلم الحدیث العاشر
حدثنا محمود بن غیلان اخبرنا عبد الرزاق اخبرنا سفیان الثوری
عن عون بن ابی جحیفة عن ابیه ابو جحیفه در قال قائل ابو جحیفه در
رأیت النبی صلی الله علیه وسلم وعلیه حلة حمراء مراد قیرمزی و
سیاه دن طوقونمش برد یمانی درکه صرف قرمزی دکل ایدی زیرا خالص
قرمزی منهی ومکروه در ابوداود عبد الله بن عمرودن تخریج ایتدی که رسول
اکرم حضورلرینه برکمسنه اوغرادی که اوزرنده ایکی حله حمر اوار ایدی
رسول اکرمه سلام ویردی رسول اکرم سلامنی رد ایتمدی لکن بیهقی فرق
ایدوب دیدی که اکر طوقوندقدنصکره صباغت اولنمش ایسه مکروه در
اکر طوقونمزدن مقدم ایلکی صباغت اولنمش ایسه مکروه دکلدر دیدی

حله نک تفصیلی مقدما سبقت ایتدی منه

لکن ظاهر بودرکه اصلا کراهتده فرقی یوقدر زیرا قرمزی ثوب شیطان
زینتیدر مطلقا موجب کبر وخیلادر بزار احسن روایت اتدی که رسول
الحمرة من زینة الشیطان دیو بیوردیلر میرک دیدیکه بخاری تصریح
اتدیکی اوزره ابو جحیفه نک رسول اکرمی اوزرلرنده حلهٔ حمراء اولدیغی
حالده کوردیکی حجة الوداعده بطحی دیدکلری موضعده ایدی که مکه دن
طاشره بر موضعدر که ابطح دخی دیرلر وبخاری روایتنده خرج فی حلة
حمراء مشمرا لفظی واقع اولدی. وکانی انظر الی بریق ساقیه
لفظ انظر مستقبل لفظیله ذکر اولندیغی استحضار صورة ماضیه ایچوندر بریق
لمعان معناسنه برق الشیء برقا دیرلر لمعان اتسه یعنی کویا ساقلرینک بریق و
لمعاننه الآن نظر ایدرم بخاری روایتی اوزره ابو جحیفه نک ساقلرینه نظری
رسول اکرمک تشمیری وقتنده اولوریس تشمیر ساق علی الخصوص سفرده مستحب
اولدوغنه ومحل فتنه اولمیجق یرده رجلک ساقنه نظرک جوازینه بو حدیث ایله
استدلال اولنور بعضیلر کلامندن فهم اولنور که رسول اکرمک ساقلری کرونان
اولدیغی ثوبلرینک قصیر اولدیغندن اوله لهذا ثوبی قیصه اتمک مستحب اولدیغنه
بو حدیث ایله استدلال اولنور دیدیلر قال سفیان الثوری لفظ سفیان
مطلق ذکر اولنسه سفیان ثوری مراددر لفظ حسن ذکر اولنسه حسن بصری مراد
اولدیغی کبی اراها مضارع مجهول متکلم وحده صیغه سیدر حبرة یعنی سفیان
دیدی که ابو جحیفه نک حلهٔ حمراء دیدیکی حبره اولمق اوزره کورینور یعنی بن
آنی حبره ظن ایدرم بعضی نسخه ده براه واقع اولوب مفعول ضمیرینک
حله یه رجوعی ثوب اعتباریله در الحدیث الحادی عشر حدثنا علی بن خشرم
خاء معجمه نک فتحی وشین معجمه نک سکونی بعده راء مهمله ایله قاموسده جعفر
کبی منصر فدر دیدی بعض نسخه ده میمک فتحیله غیر منصرف اولمق اوزره
ضبط اولندی لفظ اعجمی اولمق احتماله بنا، اخبرنا عیسی بن یونس
عن اسرائیل عن ابی اسحق عن البراء بن عازب قال قائل براءدر ما رایت احدا من الناس
من بیانیه در احسن فی حلة حمراء من رسول الله صلی الله علیه وسلم باب ذلک حدیث

حدیث ثالثده بو حدیثه متعلق اولان تحقیقات بیان اولندی یعنی براء دیدی
که نوع بشردن قرمزی حله ده رسول اکرمدن کوزل بر فرد کورمدم حله قرمزی
اولمق متعارف اولمغله حمراء لفظی واقعی بیان ایچون مذکوردر قید احترازی
دکلدر ان کانت ان مخففه وضمیر شان مقدردر لتضرب ده اولان لام لام
فارقه در جمته جیمک ضمی ومیمک تشدیدی ایله شعر راس دیمکدر لتضرب قریبا
من منکبیه ضرب ووروق لکن بو مقامده وصولدن کنایه در یعنی تحقیق شان
رسول اکرمک شعورشریفی ایکی طرفندن اوموزلرینه قریب موضعلره واصل
اولور ایدی ابو داود هلال بن عامردن پدرندن تخریج اتدی که رسول اکرمی
منی ده بر احمر ایله بعیرلری اوزرنده خطبه اوقور ایکن کوردم کذلک طبرانی
اسناد حسن ایله طارق محاربی دن حدیث هلال مثللو تخریج اتدی لکن سوق
ذی المجازده کوردم دیدی میرک دیدیکه احادیث مذکوره ده مطلق قرمزی ثوب
کیمک جائز اولدیغنه دلیل واردر علما بو خصوصده اقوال مختلفه ایله اختلاف
اتدیلر قول اول مطلق قرمزی کیمک جائزدر احادیث مذکوره ایچون ثانی مطلقا
عدم جوازدر مسلم عبدالله بن عمرو حدیثندن تخریج اتدی که رسول اکرم بنم اوزرمده
عصفر ایله صباغت اولنمش ایکی ثوب کوروب بیوردیلر که یا عبدالله سن بونلاری
کیمه کیم بو ثوبلری کافرلر کیجکی در عبدالله دیدی که بن دیدم که یا رسول الله وارو
غسل ایده یم رسول اکرم یوق یوق وار بونلاری آتشه یاق دیو بیوردیلر ودخی
ابن ماجه وبیهقی ابن عمردن تخریج اتدیلر که رسول اکرم مفدمدن نهی اتدیلر مفدم
عصفر ایله صباغت اولنمش قرمزی ثوب دیمکدر ودخی بیهقی شعبی دن ابی
بکر هذلی طریقندن حسن بصریدن رافع بن زید الثقفی دن تخریج اتدی که رسول
اکرم بیوردیلر که شیطان قرمزی شیئی سور قرمزیدن وباعث شهرت اولان
ثوبدن احتراز ایلک ودخی ابو داود وترمذی جامعنده وبزار عبدالله
بن عمرودن تخریج اتدیلر که رسول اکرمک حضور عالیلرینه ایکی قرمزی ثوب کیمش
بر کمسنه اوغرایوب سلام ویردی رسول اکرم سلامنی رد اتمدی ودخی
ابو داود بنی اسددن بر خاتوندن تخریج اتدی که ام المؤمنین زینبک خانه سنده

زینتک برثوبنی معزه ایله صباغت ایدر ایدک ناکاه رسول اکرم اوزریمزه کلوب
معزه یی کوردیلر وکیرو دوندیلر زینب بو حالی کوروب علی العجله ثوب مزبوری غسل
ایدوب قرمزی یه متعلق هر نه وار ایسه صاقلادیلر بعده رسول اکرم ایچرو
کیردیلر ثالث بغایة قرمزی ثوبی کیمک مکروه در قرمزی خفیف اولور ایسه
مکروه دکلدر وبو قولک حجتی سابقا ذکر اولنان ابن عمر حدیثیدر رابع مطلقا
قرمزی کیمک مکروه در زینت وشهرت قصدیله اولورسه وخدمت وقتنده
کیمک مکروه دکلدر خامس ایلکی قرمزیه صباغت اولنوب بعده طوقنمش ایسه
کیمک جائزدر وطوقندقدن صکره قرمزیه صباغت اولنمش ایسه جائز دکلدر
خطابی بو قوله میل ایدوب دیدیکه رسول اکرمک حلهٔ حمراء کیدکلری احادیث
وارده ده واقع حلهٔ حمر اوبرد احمر یمنیده ایلکنی صباغت ایدوب بعده طوقورلر
سادس عصفر ایله صباغت اولنان قرمزنی کیمک مکروه در زیرا احادیث
سابقه معصفردن نهی ایچون وارد اولمشدر غیری شی ایله قرمزی یه صباغت
اولنان مکروه دکلدر لکن بو قوله معزه خصوصی مناقض در سابع بتون
قرمزی اولان ثوبی کیمک منهی در اما بیاضلی یا قاره لی قرمزی الاجه اولسه
منهی دکلدر حلهٔ حمر احقنده وارد اولان احادیث بو معنایه حمل اولنور زیرا
حلهٔ یمانیه اکثریا الاجه قرمزی اولور ابن القیم دیدیکه بعض علماء سنته اولمق
ملاحظه سیله خالص قرمزی کیرار ایدی لکن بو ملاحظه خطادر زیرا حلهٔ
حمراء برد یمانی نوعندندر برد یمانی بتون قرمزی اولماز طبری اقوال
مذکوره نک اکثرینی رد ایتدکدن صکره دیدیکه بنم رائیم هر رنک ایله صباغت
اولنان ثیابی کیمنک جوازیدر لکن خالص قرمزی بلکه مطلقا قرمزی
ثوبی ثیاب اوزرینه کیمکی سومم بزم زمانمزده اهل مروت لباسی دکلدر
زیرا اهل زمان زیتی رعایت اولنمق مروتدر مکر که اثم اوله زیتی اهل زمانه
مخالفت شهرتدن خالی دکلدر مخفی اولمیه که زیتی اهل زمانه مخالفت
سنته موافق اولور ایسه بدعت اوزرینه مبنی اولان مروته اعتبار
یوقدر وطبری کلامندن قول ثامن استخراج ایتمک ممکندر عسقلانی کلامندن

معزه ومعزه ترکیده آشی بویا یه دیرلر طین احمر معناسنه

کلامندن قول رابعی ترجیح فهم اولنور والله اعلم واحکم الحديث الثاني عشر
حدثنا محمد بن بشار انبانا عبد الرحمن بن مهدي اخبرنا عبيد الله بن
اياد همزه نک کسری بعده یاء مثناة تحتیه ایله بعض ده زیاده واقع اولدی
وهو ابن لقيط عن ابيه که ایاد در عن ابي رمثة قال قائل ابو رمثه در
رايت النبي صلى الله عليه وسلم وعليه بردان اخضران برد نهایه ده
بیاض اولندیغی اوزره ثیابدن بر نوع معروفدر که الاجه در لیس اخضر
ایله توصیف اولندیغی ثیل الاجه اولدیغین بیان ایچوندر یعنی ابو رمثه دیدیکه
بن رسول اکرمی اوزرنده ایکی یشیل الاجه برد یمانی اولدیغی حالده کوردم
واکر برد ده الاجه لق معتبر اولمز ایسه بتون یشیل اولدیغی حالده دیمک اولور
وابن حجر کلامندن دخی بو معنی فهم اولنور زیرا الاجه یه تخصیص دلیله محتاجدر
دیدی ابن بطال یشیل لباس اهل جنت لباسیدر دیدی مشکوة ده یعلی بن امیه دن
روایت اولندی که رسول اکرم بیت مکرمی برد اخضری قولتقلرینه آلوب
طواف ایتدیلر وترمذی وابو داود وابن ماجه ودارمی بو لفظله روایت
ایتدیلر والله اعلم الحديث الثالث عشر حدثنا عبد بن حميد قال اخبرنا
عفان بن مسلم اخبرنا عبد الله بن حسان سینک تشدیدیله منصرف
وغیر منصرف اولمق اوزره ضبط اولندی العنبري عن جدتيه دحيبة
دال مهمله نک ضمی وحاء مهمله نک فتحیله کذلک وعليبة عین مهمله نک ضمی و
لامک فتحی وایکیسنده دخی باء موحده ایله تصغیر صیغه سیله درلر عن قيلة
قافک فتحیله در بنت مخرمة میمک فتحی وخاء معجمه نک سکونی ورانک ومیمک
فتحه لریله میرک دیدیکه شمائل نسخه لرنده بو لفظله واقع اولدی لکن خطادر
صواب اولان مؤلفک جامعنده ذکر ایتدیکیدر که عن جدتيه دحيبة
وصفية در صفیه صاد مهمله نک فتحی وفانک کسریله در علیبه حرمله بن عبد الله
بن ایاسک اوقلیدر وعلیبه ودحیبه وصفیه نک پدرلری اولمق اوزره ابن
عبد الله وابن منده وابن سعد تصریح ایتدیلر ودحیبه وصفیه عبد الله بن
حسانک جده لری دربری پدری طرفندن وبری والده سی طرفندن ابن

خاله وبنت خاله یعنی بری تکره نک اوغلی وبری تکره نک قزی مابیننده ازدواج
واقع اولدیغی ایچوندر و دحیبه وصفیه بدرلرینک جده سی اولان قیله بنت
مخرمه دن روایت ایدرلر مصنف جامعنده قیله دحیبه وصفیه نک بابالرینک
جده سی درکه مزبوره لری تربیه اتمشدر وصی بتّایتدندر دیدی قالت قائله
قیله در رایت النبی صلی الله علیه وسلم وعلیه اسمال ملیّتین اسمال سین
مهمله ایله سمل لفظنک سین ومیمک فتحه لریله جمعیدرکه کهنه ثوب دیمکدر ملیتین
ملیه نک که یانک تشدیدیله ملاءة نک که میمک ضمی ومدّی ایله همزه یی حذفدن
صکره تصغیری در تثنیه سیدر ملاءة نهایه ده ازار در دیدی صحاحده ریطه
یعنی ملحفه که ترکیده چار دیدکلری ثوبدرکه موسده اجزاسی بری برینه تکلموب
بکپاره طوقنان ثوبه دیرلر دیدی اسمالک اضافتی بیانیه درجرد قطیفه کبی
وجمعدن مافوق الواحد مراددر ملیتین لفظنه مناسب اولسون ایچون یس
ملیتین سملتین تقدیرنده اولور یعنی قیله دیدی که رسول اکرمی کوردم اوزرنده
ایکی کهنه جه ثوبی اولدیغی حالده کانتا بزعفران یعنی اول ایکی کهنه جه ازار
زعفران ایله صباغت اولنمشلر ایدی و قد نفضتا میرک دیدی که اصل
سماعمزده فعل ماضی معلوم صیغه سیله درکه مصنف دخی جامعنده بولفظله
روایت ایتدی که ضمیر مستکن ملیتین لفظنه راجع در ومفعول ضمیری
محذوفدر اهذا الذی بعث الله رسولا قول شریفنده بعثه تقدیرنده
اولدیغی کبی یعنی اول ایکی کهنه جه ازارلر زعفران رنکنی سیلکوب وتوکوب
زعفراندن اثر قالمدی حالده اکثر شمائل نسخه لرنده مفرد ضمیری ایله وقد نفضته
واقع اولدی که اسماله یاخود ملیتین دن هر برینه راجعدر وبعض نسخه ده مجهول
وتثنیه صیغه سیله نفضتا واقع اولدی که ضمیر مستکن ملیتینه راجع در مخفی
اولمیه که نفض اصلنده تحریک دیمکدر پس نفضی ملیه یه اسناد مجاز اولور ودخی
میرک دیدیکه جائزدر که نفض الثوب نفوضا فهو نافض قوللرندن ماخوذ اوله
وصاحب صحاح دیدیکی اوزره نفض الثوب دیرلر اکر ثوبک بعضی لونی کتسه پس
بو وجه اوزره مفعول تقدیری تکلفنه حاجت قالمز صاحب نهایه نک وقد نفضتا

ازار شمول ثوبه دیرلرکه باشدن باشه بورویه

وقد نفضتا تفسیرنده ای نصل لون صبغتهما ولم یبق منه الا الاثر دیدیکی ومزینک
تهذیب الکمالده انما جمعت الاسمال وثنت الملیتین لانها ارادت انهما کانتا
قد انقطعتا حتی صار قطعا ونفضتا ای ذهب لونه منهما الا الیسیر قیل لطول لبسهما
واستعمالها دیدیکی وجه ثانی یی مؤیددر لکن بعض نسخه ده نفضته واقع اولدیغی وجه
اوّلی ومفعول تقدیرینی مرجح در و فی الحدیث قصة طویلة یعنی قیله حدیثنده بر
طویل حکایه واردر ابن حجر دیدیکه اول قصه نک ماتحن فیهه حیذان مناسبتی اولمغله
مصنف ذکرندن اعراض ایلدی ابن عبد البر استیعابده قیله ترجمه سنده دیدیکه
قیله نک بر حدیث طویل فصیحی واردرکه اصحاب علوم نیجه شروح ایله شرح ایتدیلر بو
فقیر کم بضاعه حدیث مذکورک ورودینه کلنجه قصهٔ طویله دن بر حصه بیان
ایدرم زیرا بتمامه قصه ذکر اولنمق اطنابه مؤدی واسهابه مفضی اولور بخصوص
شروح شمائلده قصهٔ معهوده شفاء صدور ویره جک مرتبه ذکر اولنمدی الا
میرکشاه شکر الله سعیه بتمامها قصه لی تحریر بعده شرح وافی ایله بیان ایتدی
انّ ده سی عامه وفی نده سی نامه اولسون ایچون تعبیرات سهله ایله بیان
اولنور ومنه الاستعانة والتوفیق الی سواء الطریق بوقصه لی طبرانی
معجم کبیرنده حفص بن عمر طریقندن تخریج ایتدی قیله حکایت ایتدی که بن زمان
سالفده حبیب بن ازهرک تحت نکاحنده ایدم که بر قاچ قیزلریمز دنیایه
کلمش ایدی حبیب وفات ایتدی وحبیبک قرنداشی که قزلرک عمیسی در اثوب
بن ازهر قزلری بنم المدن چکدی آلدی ابتداء اسلامده رسول اکرمک
اوصاف کریمه سنی استماع ایتدکدن ناشی شرف صحبتلریله مستسعد
سائر جاریه لری عدادندن معدود اولمق ملاحظه سیله تدارکمی کوروب
ناقه می تجهیز اثناسنده مزبوره قزلرک کوچکی بندن مفارقته تحمل ایده میوب
زیاده اغلادی ودنیا زایلدی زیرا سائر قزلاره نسبته بغایت دردمند
وکوچکلکی ایله آمده صیتنده بر مرض حادث اولوب کوزا ولمش ایدی یاقدم
که اوزرنده بر سیاه جل که اکه بورنمش بن دخی ناچار مرحمت ایدوب قیزی
آلدم واثوبدن خفیة قبیله دن طشره رسول اکرم جانبنه روان اولدم

ونا قه‌لي زياده سوروب كيدر ايكن ناكاه اوكومزه بر طوشان چيقه كلدي
عادت عرب اوزره قزيم بكا ديديكه الفصية يعني يا والده اوغوردر شدايدن
تفصي ايتدك ومشقتلردن خلاص اولدق بر آز دخي كيتدك بر تلكي چيقدي قزيم
ينه اول كلامي سويلدي بر آز دخي كيتدك ناقه‌مز سرعت سيره تحمل ايده ميوب
ناچار زمينه چوكدي و وجودينه لرزه دوشوب بر وجهله مكانندن حركت
ايتمدي بو اثناده مگر اثوب بنم آرديمه دوشمش و سل سيف ايدوب كلور
امش قزم اثوبك بو كيفيتين كورمش بكا چاغروب ديدي كه والله اثوب
قريب اولدي بن ديدم كه ويحك يا صدبا نيچه ايده‌يم ناقه مكانندن حركت
ايتمز كه فرار ايده‌لم قيز ديدي كه يا اماه صبر ايتكدن جميع اثوابكي چقار واو كوني آردينه
وآردينه اوكينه كتور و بر اوزرنده بر آز يوو الان وناقه‌نك اجلاشني دخي
تبديل ايله بن دخي قيز ديديكي كبي ايتدم قيز دخي صبرتندن معهود جلي چيقاروب او كوني
آردينه كتوردي وكوزي كبي اوكونه بر كوز بيدا ايتدي بيراو زرنده بر آز
يووالندي كوردم كه ناقه حركت ايدوب قالقدي ينه روان اولدق اثوب
بزه بالغ اوله‌جق وقت بر جماعتك ايچنه دوشدك وناقه‌لي بر خانه‌نك صفه‌سنه
چكدك اثوب بو حال اوزره ايكن يتيشوب بنم اوزريمه سيفني حواله والقي
الي انته اخي يا دفار ديو فرياد ايتدي بالضروره قيزي اوزرينه اتدم آلدي
يوكلنوب كلديكي يوله كيتدي بني شيانده بر كمسنه‌نك تحت نكاحنده بر همشيرم وار
وار ايدي آنك خانه‌سي جانبينه روان اولوب همشيره‌مه رسول اكرمك شرف صحبتي
آرزوسيله حقيقتمي نقل ايتدم و بر ايكي كيجه آنده قالدم بر كيجه همشيره‌مك زوجي
ياران صحبتندن خانيه كلدي وبن جامه خوابه واروب كوزلريمي يوممش ايدم
بني اويور ظن ايدوب همشيرمه ديدي كه يا حليله قيله ايچون رسول اكرمك حضورينه
كتمكه بر مناسب رفيق شفيق بولدم على الصباح حريث بن حسان الشيباني
بني بكر بن وائل طرفندن رسول اكرم حضورلرينه ايلچيلك طريقيله كيته‌جك
همشيرم ديدي كه آهسته سويله كه بو كلامي اشتمه‌سين آنك قوم وقبيله‌سندن
قطعا باينده كمسنه يوق ايكن اجنبي كمسنه ايله همراه اولمق نيچه متصور در

ميركد ديديكه قلب ثعاليدن
مرادي تفأل ايتديكي شيدر
بوعملك اصلي واردر كه اشتقاق ده
ايدرلر يووالنمق دخي
تقلب قبيلندندر
ديدي
منه

بن بو سوزلري استماع ايتدم وعلى السحر مهماتمي ناقه‌يه تحميل ايدوب حريث
جانبينه واردم واكا رفاقت ايدوب رسول اكرم طرفلرينه واصل اولدق
كه فجر آچلمش وصلوة فجره شروع اولنمش لكن ظلمت فجردن رجال ونساء
چندان تميز دكل ايدي بن دخي صفوف رجالدن بر صفه طوروب نمازه
اقتدا ايتدم يانمده طوران رجل بكا ديدي كه سن رجل ميسين امرأه ميسين
بن ديديم كه امرأه‌يم رجل مزبور ديدي كه آردكده اولان نساء صفنده
طور رجال صفنده طورمه باقديم كه حجره‌لر طرفنده نساء صف اولمشلر
بايلرينه واردم وطلوع شمس وقتنه دك آنلار ايله اوتوردم كون طوغدغي
وقتده رسول اكرمك خاكپاينه يوز سورمك ايچون توجه ايتدم و بندن اول
بر كمسنه كلدي السلام عليك يا رسول الله ديدي رسول اكرم دخي عليك السلام
ورحمة ديديلر كه اول وقت رسول اكرمي بيلديم كوردم كه اوزرلرنده ايكي كهنه جامه
ازار وار كه زعفران ايله صباغت اولنمش امش زعفرانك رنكي توكولمش
والرنده قابوغي صويلمش بر خرما شاخي وار جمال باكماللرين كوردوكم
كبي وجوديمه لرزه واندامه رعشه دوشدي رسول اكرمك يانينده طوران
كمسنه‌لرك بري بنم بو حالمي كوروب ديدي كه يا رسول الله ارعدت المسكينة
بن رسول اكرمك آردلرنده طورمش ايدم يوزمه نظر ايتميوب يا مسكينة
عليك السكينة ديو بيوردي همان درونمده اولان رعب كيتدي واندامه
مستولي اولان رعشه زايل اولدي والله اعلم الحديث الرابع عشر
حدثنا قتيبة بن سعيد اخبرنا بشر بن المفضل عن عبد الله بن عثمان
بن خثيم عن سعيد بن جبير عن ابن عباس قال قال ابن عباس در
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم عليكم خذوا معناسنه اسم فعل در
بالبياض من الثياب مخفي اولميه كه بياض جسم ابيض ايله قايم صفتدر
لهذا بذي البياض تقديرنده مضاف محذوف در يا خود بياضدن ابيض مراد در
مبالغه طريقيله رجل عدل كبي كه مقصود بياضلقده كامل اولوب ابيض معناسنه
يعني يا معشر الامة سز ثوبلرك ابيضنه ملازمت ايلك ليلبسها لام مكسوره

وباء مفتوحه ایله در احیائکم حیاتده اولانلریکوز بیاض اثوابی کیسونلر
وکفنوا فیها موتیکم وفات ایدنلریکزی آنده تکفین ایدک فانها من خیار
ثیابکم زیرا بیاض اولان اثواب سزک ثوبلریکزک ایولرندندر مخفی اولمیه که
خیریت ثوب ثوب ابیضه مخصوص دکلدر زیرا اثیل اولان ثوبده دخی
لباس اهل جنت اولمغله خیریت متحقق در لهذا من تبعیضیه ایله ذکر ایدو
فانها خیار دیمه دیلر و دخی معلوم اوله که لیلبسها لفظنی علیکم لفظندن
فصل ایتدکلری علیکم لفظی بیان واقع اولوب ما بینلرنده کمال اتصال
اولدیغی ایچوندر والله سبحانه اعلم الحدیث الخامس عشر حدثنا محمد بن بشار
اخبرنا عبد الرحمن بن مهدی اخبرنا سفیان عن حبیب بن ابی ثابت
عن میمون بن ابی شبیب مهملات ایله حبیب وزننده در عن سمرة بن
جندب جیمک و دالک ضمیله یاخود دالک فتحیله در محمد بن سیرین
دیدی که سمره صدق و قدر رسول اکرمدن چوق حدیث حفظ اتمش در اللی
سکز تاریخنده بصره ده کزاز شدیده مبتلا اولمغله علاج ایچون ماء حار ایله
بعض اعشاب قینذوب اوزرینه جلوس ایتدکده ظرفک ایچینه واقع اولوب
وفات ایتدی قال قائل سمره در قال رسول الله صلی الله علیه وسلم البسوا
البیاض فانها اطهر واطیب یعنی سمره دیدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه
بیاض ثوبلر کیک یا معشر المسلمین زیرا ثیاب بیاض زیاده پاکدر و
نظافت کوزلدر معلوم اوله ثوب ابیض زیاده پاک اولدیغنک وجهی
بودر که ابیض اولان ثوبه بویا طوقنمیوب ناپاک اولممشدر زیرا ممکندر
که بویا بعض ناپاک اجزا ایله مختلط اولوب ثوبی دخی ناپاک ایلیه و دخی
جائزدر که براز اثواب بویانک ظرفنه القا اولندقده ایچلرنده ناپاک
ثوب اولوب نجاسته بویایه و سائر اثوابه سرایت ایلیه و دخی بویاتی
ثوبه نجس اصابت ایلسه بیاض ثوبده نمایان اولدیغی کبی نمایان اولمز
و دخی بیاض ثوبده اثری زیاده ظاهر اولمغله زیاده غسل اولنوب
زیاده پاک اولور اطیب طیب دن مأخوذدر وطیب دن دخی مأخوذ

یعنی عطف ایتمدکلری

کزاز صوقدن حاصل اولور بر مرضدر

مأخوذ اولمق محتملدر و دخی معلوم اوله که ثوب ابیض زیاده طیب اولدوغنک
وجهی بودر که ابیض اولان ثوب غالبا علامت تواضع در و کبردن عاریدر
فاما رنکلو اولان ثیاب اسباب تکبر و علامات تجبر و نمونه تفاخردر
زیاده حسن اولدوغنک وجهی بودر که بیاض اولان ثوبک لونی خلقتی اوزره
قالوب تغییر و تبدیل اولنممشدر و حضرت اللهک خلق ایتدیکی شیئی تغییر مستحسن دکلدر
مکر تغییری مستحب اولدوغنه ناطق نص وارد اوله نسوان اللرینی حنا ایله تغییر ایتمک
کبی بعضیلر دیدیلر که اطهر اولدیغی غسل اولندقده رنکی زائل اولمق احتمالی اولمدیغی
ایچوندر و اطیب اولدیغی مؤمنک لذتی ثوبنک پاکلکنده اولدیغی ایچوندر و کفنوا
فیها موتاکم و میتلریکزی بیاض اولان ثیابده تکفین ایلک بعض اصحاب قلب
دیدیلر که رسول اکرم حال حیوتده و وقت مماتده لبس ثوب ابیض ایله امر بیوردقلرینک
حکمتی بودر که حین مماتده میت جمعیتگاه ملائکه یه توجه صددنده اولوب محفل
عظیمه یه حاضر اولان کمسنیه لبس بیاض افضل اولدیغی کبی میته دخی بیاض کفن الباس
اولنمق افضلدر و حال حیوتده لبس بیاض مذکر موتدر و موتینی تذکر ایدن
کمسنه تکلفات عادیه دن علی الخصوص ثوب بابنده تکلفدن احتراز لازمدر
مخفی اولمیه که حدیثین مذکورین ده اگرچه رسول اکرم بیاض کیدکلرینه تصریح یوقدر لکن
لبس بیاض ایله امر و ترغیبلرندن منفهم اولور که کندولر دخی اندام سرور فرجاملرینی
جامۀ سفید ایله تزیین ایدرلر ایمش صحیحین ده ابوذردن تخریج اولندی که بن
رسول اکرمک حضور عالیلرینه کلدم اوزرلرنده ثوب ابیض اولدیغی حالده والله
اعلم الحدیث السادس عشر حدثنا احمد بن منیع اخبرنا یحیی بن زکریاء مد ایله
وقصر ایله جائزدر بن ابی زائدة که اسمی خالددر بعضیلر هبیره در دیدیلر اخبرنا
ابی که ابو زائده در عن مصعب بن ابی شیبة عن صفیة بنت شیبة عن
عائشة قالت خرج رسول الله صلی الله علیه وسلم ذات غداة لفظ ذات
مقحم و مجاز احتمالین دفع ایچوندر بعضیلر شینک ذاتی کندو و حقیقتی دیمکدر
مراد مضاف الیه در دیدیلر زیرا عرب ذات یوم ذات لیلة دیرلر و مضاف
الیهک نفسنی مراد ایدرلر و لفظ ذو و ذات بعض ظروفه مضاف اولور

کذا قاله عصام

سبب اطیب والذ معنا سنده در ... اطرفاتره خطور ایدرکه بیاض ایکی
موضعده مؤنث ضمیری ارجاع اولندیغی ... الف لام استغراق
البیاض لفظنده ... بعضا ... نعدد ... طبیعی
ایچوندر ... اوله جوقی طبیعی ... اولدیغی ...
جمع صیغه سیله ... اوله ... لازم ... دخی ...

جمعه و جماعت ملاقات علماء و کبرا وقتنده اولدیغی کبی

وسماعی در وکاه ذو وکاه ذات ذکر اتدکلری دخی سماعی در وعلیه مرط
میمک کسری ورا مهمله نک سکونی بعده طاء مهمله ایله بر نوع ثوب طویل در واسعدر
که ابریشمدن یا صوفدن یا شعردن یا کتاندن طوقورلر واکثریا ازارکبی
بورونورلر ابن الاعرابی مرط ازاردر دیدی پس من شعر لفظی مرط مزبورک
نوعنی بیان ایچون مذکوردر بعض نسخه ده مرط شعر واقع اولدی اسود بعض
نسخه ده فتحه صورتنده جر ایله قید اولندی شعرک صفتی اولمق اوزره شعردن ابیض
احترازایچون وبعضی نسخه ده رفعله ضبط اولندی مرط لفظنک صفتی اولمق
اوزره شیخ جزری مرط البته شیل اولوردیو نقل اتدیکی ثابت اولورسه شیلدن

شیخ جوزی بزم روایتیز فقط رفعله در دیدی مـه

احترازاولور وعلیه مرط جمله سی متعلقنی ایله خرج نک فاعلندن حالدر یعنی
عائشه دیدی که رسول اکرم بر صباح وقتی سعادتخانه لرندن طاشره چقدیلر
اوزرلرنده سیاه قیلدن طوقنمش ازار اولدیغی حالده بخاری ومسلم روایت اتدیلر
که رسول اکرمک کیجه دن برکسی وار ایدی کاهی کیوب بن دخی بر عبد عاجزم عبدلر
کیدیکی کبی کیرم دیو بیورورلر ایدی والله اعلم الحدیث السابع عشر حدثنا یوسف بن
عیسی اخبرنا وکیع اخبرنا یوسف بن ابی اسحق که اسمی عمرو بن عبد الله در عن ابیه
که مراد ابو اسحق در عن الشعبی شینک فتحی ومهمله نک سکونیله اسمی عامر بن شراحیل در
عن عروة بن المغیرة بن شعبة عن ابیه که مراد مغیره در ان النبی صلی الله
علیه وسلم لبس جبة جیمک ضمی وباء موحده نک تشدیدی ایله ایکی قات ثوب در
که مابینه بینه وضع اولنمش اوله لکن صوفدن اولدقده بر قات اولوب بینه لو
اولماز رومیة میرک دیدی که ترمذی روایتنده لفظ مذکور ایله واقع اولدی
ابو داود روایتنده جبة من صوف من جباب الروم واقع اولدی صحیحین
وغیریلر روایتنده جبة شامیة واقع اولدی معلوم اوله که رومیه وشامیه
مابینده منافات یوقدر زیرا رسول اکرمک زمان سعادت اقترانلرنده شام
دخی روم ملکی قیصرک تحت حکومتنده اولمغله ملک اعتباریله رومدن معدود

شامیه ابن حجر باء مشدده ومخففه ایله دخی جائزدر دیدی مـه

اولور ومحتملدر که جبه معهوده نک هیئتی معهوده سی رومیه وخیاطتنک
اسلوب وصورتی شامیه اوله پس بو ایکی اعتبار ایله رومیه وشامیه اطلاقی

اطلاقی صحیح اولور ضیقة الکمین یعنی مغیره دیدی که یکلری طار جبه رومیه
کیدیلر معلوم اوله که رسول اکرمک جبه مزبوره یی کیدکلری بخارینک زکریا ابن زائده
طریقیندن مغیره دن تخریج اتدیکی اوزره سفرده ایدی مغیره دیدیکه رسول اکرم ایله
سفرده ایدم بکا دیدیلر که یا مغیره صویک وارمی بن دخی نعم یا رسول الله دیدم
راحله دن نزول ایدوب ظلمت لیلده بندن مستور اولدقدن صکره کلدیلر المده
اولان مطهره دن بن صو دوکدم انلار یوزلرین واللرین غسل اتدیلر که اوزرلرنده
صوفدن بر جبه شامیه وار ایدی قوللرینی جبه دن چقرمق مراد اتدیلر ممکن اولمدی
حتی جبه نک اشاغیسندن چقاردیلر بینه بخاری طریق آخردن تخریج که اللرینی
جبه نک یکلرندن چقارمق مراد اتدیلر یکلری زیاده طار اولمغله جبه نک اسفلندن
چقاردیلر مسلم زیاده ایدوب دیدی که جبه یی منکبلری اوزرینه براقوب
اللرین وقوللرین غسل وباشلرینه وخفلرینه مسح اتدیلر مالک واحمد وابو
داود روایتلرنده بو خصوص تبوک غزاسنده ایدی موطاده ابو داود مسندنده
بو حالت صباح نمازی ایچون واقع اولدی دیدیلر مسلم عباد بن زیاد طریقیندن
مغیره دن تخریج اتیدی که رسول اکرم ایله توجه اتدک حتی کوردک که ناس
عبد الرحمن بن عوفی امام اتمشلر رسول اکرم دخی رکعت اخیره ده ادراک اتدی
عبد الرحمن سلام ویردکده رسول اکرم نمازنی اتمام ایچون قالقدیلر ناسه
نوعما تلاش دوشدی بر روایتده دخی واقع اولدی که مغیره دیدیکه رسول
اکرم وارد قده عبد الرحمنی امامتدن چکمک استدم رسول اکرم ترک ایله وتجمه
دیدیلر میرک دیدیکه بو حدیثک فوائدندن بری بودر که کفارک ثیابی ایله انتفاع
جائزدر نجاستی متحقق اولمدقجه زیرا رسول اکرم جبه رومیه یی کیدکده طهارت
ونجاستنی استقصا ایتمدی قرطبی بو حدیث ایله میته نک صوفی نجس
اولمدیغنه استدلال اتدی زیرا جبه معهوده صوفدن وشامیه ایدی و
اول وقتده شام دار کفر وکفره نک ماکولاتی میته ایدی وفوائدندن بری
دخی بودر که صوف کیمک جائزدر مالک دیدیکه صوفدن غیری ثوبی اولان
کمسنیه صوف کیمک مکروه در زیرا زهد ایله شهرتی متضمن در واخفاء عمل

اولی دربعضیلر بوحدیثده سفرده یکی طار ثوب کیمک مندوب اولدغنه دلیل
وار دردیدیلر لکن حضرده مندوب دکلدر زیرا اصحابه کرامک ثوبلرینک
یکی واسع ایدی ابن حجر دیدیکه بوکلام اول وقت تمام اولور که رسول
اکرم جبه معهوده یی فقط سفر ایچون اتدکلری ثابت اوله واو احتمالدر
که صوقدن محافظه ایچون یاخود غیری مصلحت ایچون کیمش اوله لروصحیح
کرامک یکلری واسع ایدی دیدکلری اکمام الصحابة کانت واسعة لفظنده
واقع اولان لفظ اکمام کم لفظنک جمعی اولمق اوزره توهم اتدکلرندن ناشیدر
بلکه لفظ مذکور کمه نک جمعیدر که کمه دیوباشه کیدکلری سنیه دیرلر قلنسوه کبی
کویا بومعنایه ذاهب اولنلر ائمه نک من البدع المذمومة اتساع الکمین دیدکلرین
استماع امتدیلر لکن ممکندر که مذموم اولان افراط اوزره واسع اولان یک اوله
وصحابه نک یکلری افراط اوزره واسع اولمدیغی ظاهر در حتی صاحب تنف دیدی
که یستحب اتساع الکم قدر شبر والله اعلم وصلی الله علی محمد واله وصحبه اجمعین
باب ماجاء فی عیش رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی بوباب
رسول اکرمک حال حیوتلرنده معیشتلرینک کیفیتنده وارد اولان احادیث
بیاننده در صاحب صحاح عیش حیوة دیمکدر دیدی تاج الاسامی صاحبی
دیدیکه عیش حیوة وسبب حیوة اولان شیئ در معیشة کبی عیش مره و
حیش مره رفاهیة وشدة ده ضرب اولنور مثل درویوم علینا ویوم لنا
ویوم نساء ویوم نسر بیت خنده صبح بخوناب شفق بیوستست هیچ
کس شاد نکردید که غمناک نشد مضمونی اوزره معلوم اوله که جمال الدین
المحدث الحسینی دن نقل اولندی که اصل سماعمزده بوباب صغیر رسول اکرمک
عیشی حقنده واقع اولدی واواخر کتابده رسول اکرمک اسامی شریفه لری
بابندن صکره رسول اکرمک عیشی حقنده برباب واسع ذکر اولنور که احادیث
کثیره یی مشتمل در بعض نسخه ده باب واسع مزبور بومقامده واقع اولدی
که مثبت نجم اصولنده بوقدر و علی التقدیرین عیش بابنی باب لباس وباب
الخف مابیننده ایراد اتمک چندان ملایم دکلدر ظاهر بودر که کتابک صنعتی

اوله والله اعلم مصنف رحمه بوبابده ایکی حدیث ذکر اتدی الحدیث الاول حدثنا
قتیبة بن سعید حدثنا حماد بن زید عن ایوب السختیانی عن محمد بن
سیرین سینک کسری ویانک سکونی ونونک فتحیله ضبط اولندی وبعض نسخه ده
منصرف اولمق اوزره ضبط اولندی پس اگر سیرین والده سنک اسمی اولدیغی
متعین ایسه تانیث وعلمیة ایچون غیر منصرف اولور تابعی جلیل القدر در حضرت
انسک غلامی ایدی یکرمی بیک درهمه کتابه کسوب ادا اتدکدن صکره آزاد اولدی
حدیثنی ائمه سته تخریج اتدیلر لطیفه کوی وخوش لق وشعر وقصص کتابتنه مائل
ایدی وتعبیر رؤیاده عدیم النظیر ایدی حکایت اولنور که برخاتون صاحبة
الجمال ابن سیرینی کندویه دعوت اتدی ابن سیرین امتناع ایدوب واقعه سنده
کوردی که برصبیح الوجه کمسنه کلوب اغزینه بزاقنی القا ایلدکده دیدیکه بن
یوسف بن یعقوبم یا محمد سن بکا عفتده شریک اولدک بعد الیوم تعبیر واقعه
دخی بنم ایله مشارکت ایله چون ابن سیرین خوابدن بیدار اولدی تعبیر
واقعه ده سرافراز اولدی تعبیراتی بغایة مشهور وکتب ده مسطور در یوز
اون تاریخنده وفات اتدی قال قائل محمد بن سیرین در کنا عند ابی هریرة
وعلیه ثوبان ممشقان شین معجمه نک فتح وتشدیدیله تفعیل بابندن اسم
مفعولدر مشقدن که میمک کسری وشینک سکونیله طین احمر که فارسیده گل
سرخ وترکیده اشو دیرلر من کتان تاء مثناة فوقیه نک تشدیدیله در من
ثوبانی بیان ایچوندر یعنی محمد بن سیرین دیدیکه ابوهریره نک عندنده ایدک
اوزرنده کتان بزندن آشو ایله صباغت اولنمش ایکی ثوب اولدیغی حالده
مخفی اولمیه که آشو بویاسی ایله حاصل اولان قرمزی چندان خالص ومقبول
دکلدر رسول اکرمک نهی اتدیکی بومقوله قرمزی دکلدر بلکه احمر خالص که اکه
قانی دیرلر منهی اولان بودر زیرا اشونک قرمزیسی زینت شیطان اولدیغی مرتبه دکلدر
فتمخط تمخط ترکیده سومکرمک بورننی پاک اتمک دیمکدر وسومکه مخاط
دیرلر فی احدهما ضمیر ثوبانه راجعدر فقال قائل ابوهریره در بخ بخ بای موحده نک
فتحی وخاء معجمه نک سکونیله در بعض نسخه ده خانک کسری وتنوینی ایله در وبعضنده

حیشه بوغون کتان ایلکندن
طوقونمش پیراهن در
مس

میرکث بک کندو خطیله کتاب
باشنده واقع اولدی ظن
اولنور که میرک شه کندولی
مراد ایتدی
مس

بحمده سبحانه میرکشه نم حرزه
مسطور بولدق بعینه ماصل اولدیکه
ترجمه اولنان معنی کندونک زاده
طبعی در مس

تشدیدی وتنوینی ایله ضبط اولندی صاحب نهایه دیدیکه بخ بر کلمه درکه فرح وبر
شیدن رضا وقتنده تکلم اولنور ومبالغه ایچون تکرار تکلم اولنور وقاضی
عیاض دیدیکه رفعله روایت اولندی مکرر ذکر اولنور ایسه مختار اولان اولیک
تحریکی وثانینک تسکینی در ابن دُرَید دیدی که معناسی بر امری تفخیم وتعظیم در
حرف خا ساکندر هل وبل ده اولان لام کبی وکسر وتنوین ایله تکلم ایدن اصوته
تشبیه اتدیکی ایچوندر صَهٍ ومَهٍ کبی ابن السکیت دیدی که بخ بخ وبه به بر معنایه در
داودی دیدی که بر کلمه درکه بر شیئی مدح وثنا وقتنده تکلم ایدرلر بعضیلر
تعجب وقتنده تکلم اولنور دیدی شیخ محیی الدین نووی دیدیکه اهل لغة دیدی
که بخ دینلور خانک سکونیله ودخی کسر وتنوینی ایله قاضی تنوینسز کسرایله
حکایت ایلدی احمر تشدید ایله حکایت ایلدی شیخ ابن حجر بخاری شرحنده
دیدیکه بر شیدن رضا وقتنده بعضیلر تعظیم وقتنده بخ بخ دیرلر دیدیلر و
آنده لغات وار در دیدیلر خانک اسکانی تنوین ایله وتنوینسز کسری وخانک
ضمی تنوین ایله وتشدیدی ضمله وتشدید ایله خطابی مکرر اولدقده اولیک
تنوینی وثانینک تسکینی اختیار اتدی والله اعلم وبو مقامده ظاهرا اولان
تعجب واستغراق ایچون اولمقدر **تمخط ابو هریرة فی الکتان** یعنی ابو هریره
ثوبین مذکورینک برینه سومکردی ودیدی که امر عجیب وشئ غریب درکه ابو
هریره حالا کتاندن ثوبه سومکر **لقد** رایتنی تقدیرنده در **رایتنی** اگرچه رؤیتدن
مراد رؤیة بصریه در لکن رؤیة علمیه یه حملا فاعل ومفعول ضمیرلرینه متعدی
اولدی علمتنی کبی رایتنی ده غیبتدن تکلمه التفات وار در **وانی لاخر** ضرب
بابندن متکلم وحده در خروردن مشتق در زمین اوزره دوشمک معناسنه
سجده ایلین کمسنه نک هیئتی کبی وجمله اسمیه رایتنک مفعولندن حالدر
فیما بین منبر رسول الله صلی الله علیه وسلم وحجرة عائشة رضی الله عنها
مغشیا علی غشی عقلک مغلوب اولمسندن عبارتدر که بو مقامده زیاده
جوعک غلبه سندن بی خود اولمق مراد در وجمله آخرک فاعلندن حالدر **فیجیئ**
الجائی مراد کلیجی جنسندن فرد غیر معین در **فیضع** واضع جائی در **قدمه علی**

لى ترکیده
په په دیرلرمه

علی عنقی که ترکیده بویون وبوغاز دیرلر **یُرَی** مضارع مجهول صیغه سیدر
ظن الجائی معناسنه وجمله مستأنفه یا حالیه در **ان بی جنونا** بو مقامده
صرع در **وما بی جنونٌ** جمله سی حالیه در وما نافیه در **وما هو** ما هو بی تقدیرنده در
الا الجوع ما نافیه در جائی ابو هریره ده بر شیئی وار دیو جزم واول شیئی جنون در
دیو ظن اتمکله ابو هریره گویا جائی یه بر شیئی وار دیو اعتقادنده تصدیق
وجنون دیو تعیینده تکذیب ایدوب دیدی که ای جائی وار دیو اعتقاد
اتدکک دکل ایدی الا جوع ایدی جنون دکل ایدی پس هو شیئی ضمیری مقدر
مزبوره راجع اولور مخفی اولمیه که زمان ماضیده واقع اولان شیلری
مستقبل صیغه سی ایله تعبیر استحضار صورة حالة ماضیه ایچوندر حاصل
معنی ابو هریره ثوبین مزبورینک برینه سومکردکدن صکره تعجب واستغراب
ایدرک دیدیکم نه غریب درکه حالا ابو هریره کتان بزینه سومکر والله بر وقت
وار ایدی که بن کندومی رسول اکرمک منبری ایله عائشه نک حجره سی مابیننده بیخود
دوشمش کورر ایدم که اوزریمه بر کمسنه اوغراسه اضطرابم ساکن اولور ملاحظه سیله
ایاغنی بوغازمه باصار ایدی که بنی صرع مرضنه مبتلا اولمش ظن اتدکندن ناشی
حال بوکه اصلا صرعدن اثر یوق بلکه بنم حالتم مزبوره یه مبتلا اولدوغم زیاده
جوعک غلبه سندن معلوم اولمه که حدیث مذکوری رسول اکرمک عیشنی بیان
حقنده اولان بابده ذکر ایتمه نک وجهی بودر که رسول اکرمک ایام عسرتلرنده
اولان فقرلرینک رتبه سنی بیان ایچوندر زیرا ابو هریره اصحاب صفه دن
اولوب واصحاب صفه رسول اکرمک اضیافی وانلارک هر خصوصده اصحاب
صفه وسائر محتاجینه اهتمام کلیلری اولدیغی ظاهر ایکن ابو هریره نک
بو مرتبه جوعک استیلاسندن کیفیة معهوده یه مبتلا اولدیغی رسول اکرمک
زیاده عسرتلرندن وبغایة فقرلرندن اولدیغی متعین در ابن حبان ابو
هریره دن تخریج اتدی که اوچ کون مقداری اصلا بر طعامه موفق اولمدم
جوعک غلبه سندن افتان وخیزان صفه جانبنه روان اولدم زیاده بی
تابلقدن اثناء طریقده بی خود دوشدم صبیان ابو هریره مصروع اولمش

بوفقیرک خاطر فاترینه بو مقامدن
اصح معنی خطور اتمدی مقدر
طوبتارمه
عتیقة نحو
کرالشئ الذی وقوعه درمه

دیو سویلرلر ایدی باتی حال کان صفّه یه بالغ اولدم اتفاقا رسول اکرم اصحاب
صفّه ایچون برکاسه یه ثرید قیوب کتوردیلر واصحاب صفّه یی دعوت ایدوب اکل
ایتمکه شروع ایتدیلر بن دخی بنی دعوت ایده لر دیو کندیمی کوسترهدم قال لقد بلر
کاسه ده برشئ قالمش الا کنارنده بغایت قلیل ثرید دن اثر قالمش رسول
اکرم جمع ایدوب برلقمه مقداری طعام پیدا اولدی مبارک برمقلرینه وضع
ایدوب کل باسم الله دیو امر ایتدیلر اول الله حقیچون که بنم نفسم آنک یدقدرتنده در
اول لقمه یی اکل ایتدم و مرادا اوزره طویدم والله اعلم الحدیث الثانی
حدثنا قتیبة حدثنا جعفر بن سلیمان الضبعی ضاد معجمه نک ضمی و باء
موحده نک فتحی و عین مهمله ایله بنی ضبیعه یه نسبتدر جهینه نک نسبتنده جهنی
دیدکلری کبی جعفر مزبور صدوق و زاهددر لکن تشیع ایله متهمدر عن مالک
بن دینار صغار تابعین دندر پس حدیث مذکور مرسل اولور میرک معضل
اولور دیدی زیرا ابو عیسی مدنی و اصحاب غرایب مالک بن دینار بو حدیثی
حسن بصریدن روایت اتدی دیو تخریج اتدیلر مالک و حسن تابعیلردر اللهم معضل
قیلیندن اولور رسول اکرمک عیشی حقنده عقد اولنان باب طوبلده ان
شاء الله انس حدیثندن حدیث مذکوره شاهد ذکر اولنور قال قایل مالکدر
ما شبع رسول الله صلی الله علیه وسلم من خبز تنوین تکثیر ایچوندر پس خبز
حنطه و خبز شعیره شامل اولور قط اشهر لغات قافک فتحی و مهمله نک تشدیدیله
و دهر معناسنه ابدا مقامنده استعمال اولنور و لحم خبز اوزرینه معطوف
من لحم تقدیرنده تنوینی تعمیم ایچوندر بعض نسخه ده و لا لحم وقوعی و اوک مع
معناسنه و لمیه سین تایید ایدر الا علی ضفف ضاد معجمه نک و فاء اولینک
فتحه لریله در بعضیلر استثنایی متصل و بعضیلر منقطع در دیدیلر میرک لفظ
قط دلالت اتدیکی دهردن استثنا در پس فی الحقیقه ایکی نفی و ایکی استثنایه
منجر اولور دیدی یعنی رسول اکرم مطلقا خبزدن طویمدیلر الا ضفف
اوزره کذلک مطلقا لحمدن طویمدیلر الا ضفف اوزره قال مالک بن دینار
سألت رجلا من اهل البادیة یعنی مالک دیدیکه اهل بادیه دن بغایت لغات

اسنادمرسل اولدر که تابعی اولان
کمسنه صحابه یی اسقاط ایدوب قال
رسول الله کذا دیر پس مرسلده
ساقط اولان ذات شخص واحد
اولور و معضل اولی کمسنه متوالیا
ساقط اولاندر چونکه مالک بن
دینار حسن بصری یی و صحابه یی
اسقاط اتدی معضل قبیلندن
اولور

لغات عربیه یه زیاده مطلع اولدقلرندن ناشی اهل بادیه دن برکمسنه یه سؤال ایدوب
دیدم که ما الضفف ضففک معناسی نه در فقال رجل مزبور جوابنده دیدی که
ان یتناول مجهول صیغه سیله ضبط اولندی مع الناس ظرف قائم مقام
فاعلدر یعنی ضفف دیو ناس ایله معا تناول اولنمغه دیرلر حاصل معنای حدیث
مذکور بو فقیره نظر ایدر که رسول اکرم مطلقا خبزدن و مطلقا لحمدن
تنها تناول اتدکلری وقتده طویمدیلر لکن بو ایکیسندن طویدیلر ناس ایله
اکل اتدکلری وقتده مخفی اولمیه که بو مقامده شبعدن مراد ثلث بطنی طولدرمقدر
زیرا رسول اکرم بوتون بطنلری طوله جق مقداری طعام تناول اتمدکلری
متعین بلکه متواتردر ابن السکیت دیدیکه ضفف کثرت عیالدن عبارتدر
ابو زید دیدیکه ضفف ضیق و شدت دیمکدر و ناسک ازدحام کثرتندن
عبارتدر ثعلب دیدیکه ضفف اولدر که اکل ایدن کمسنه لر مقدار طعامدن
چوق اوله خفف اولدر که اکل ایدن کمسنه لر طعام مقدارنجه اوله ابو زید
قولی اوزره معنای حدیث رسول اکرم احوالدن بر حال اوزره طویمدیلر
الا ضیق و شدت حالی اوزره طویدیلر حاصلی خبز و لحمدن تنعم و رفاهیت
و سعت اوزره طویمدیلر دیمک اولور والله اعلم باب
ما جاء فی خف رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمک
خفلری حقنده وارد اولان حدیثلر بیاننده در مصنف بو بابده دخی ایکی حدیث
ذکر اتدی الحدیث الاول حدثنا هناد بن السری حدثنا وکیع عن دلهم
دال مهمله نک فتحی و لامک سکونی و هانک فتحیله جعفر وزننده در بن صالح العبدی
الکوفی حدیثنی ابو داود و ابن ماجه و بخاری قراءة جزؤنده تخریج اتدیلر عن حجیر
حدیثنی بعض ائمه تخریج اتدیلر بن عبد الله عن ابی بریده تصغیر صیغه سیله در
میرک دیدی که بعض نسخ شمائلده بو لفظ ایله واقع اولدی که غلط فاحشدر
که قلم نساخدن صادر اولمشدر صواب اولان بعض نسخه ده واقع اولان یعنی
عن ابن بریده در که اسمی عبد الله در و بریده پدرینک اسمیدر و صاحب استیعاب
دیدیکه بریده بن الاصحب الاسلمی رسول اکرم مکه دن مدینه یه هجرت اتدکده نجیم نام

موضوعه کلدکده بریده کلوب سکسان قدر کمسنه ایله شرف اسلام ایله مشرف اولدیلر
وصلوة عشائی رسول اکرمک خلفنده ادا ایدوب قومی جانبنه روان اولدیلر احددن
صکره مدینه یه کلوب برقاج غزاده حاضر اولدی و مدینه ده بر آز مدة ساکن اولوب
بصره یه و بصره دن خراسانه کتدی یزید بن معاویه نک امارتی ایامنده مروده
وفات اتدی وقبری حصین ده در و یدری اهل مشرقک قائدی و نوری در زیرا
رسول اکرم بیوردیلر که ایما رجل مات من اصحابی ببلدة فهو قائدهم ونورهم
یوم القیمة عن ابیه که بریده در ان النجاشی صاحب نهایه ذکر اتدیکی اوزره
نونک فتحی وجیمک تخفیفی وشین معجمه نک کسری وآخرنده یانک تشدیدیله در
بعضیلر صواب اولان یانک تخفیفی در دیدیلر شیخ ابن حجر ابن التین دن
نقل اتدی که نجاشی یانک سکونیله در یعنی یاء اصلیه در یاء نسبت دکلدر ونونک
کسری ایله حکایت اولندی نجاشی حبشه ملوکنک لقبی در تبع یمن ملوکنک
کسری فرس ملوکنک قیصر روم وشام ملوکنک هرقل فقط شام ملوکنک
فرعون مصر ملوکنک زمان جاهلیتده القابی اولدیغی کبی لکن حالا حبشه
ملوکنک لقبی حطی در حاء مهمله نک فتحی وطاء مهمله نک و یانک تخفیفیله ورسول
اکرمه خف اهدا ایلین نجاشینک اسمی اصحمه ایدی همزه نک فتحی وصاد
مهمله نک سکونیله وپدرینک اسمی ابجر ایدی رسول اکرم بر مکتوب تحریر و اسلامه
دعوت و عمرو بن امیه ایله ارسال ایلدی هجرتک التنجی سنه سنده جعفر بن
ابی طالب یدنده اسلامی قبول اتدی ابن حبان هیثم بن عدی طریقندن
دلهم دن اسناد مذکور ایله تخریج اتدی که رسول اکرمه شو وجهله عبودیت
نامه تحریر اتدی که انی زوجتک امرأة من قومک وهی علی دینک ام حبیبة
بنت ابی سفیان واهدیتک هدیة جامعة قمیص وسراویل وعطاف
خفین ساذجین فتوضأ النبی صلی الله علیه وسلم ومسح علیهما هیثم دن
عطاف نه در دیو سؤال اتدیلر طیلسان در دیو جواب ویردی نجاشی
هجرتک طقوزنجی سنه سنده وفات ایتدی صحیح بخاری ده جابردن روایت
اولندی که نجاشی وفات اتدیکی کون رسول اکرم مدینه ده صحابه کرامه دیدیلر

دیوان اللغه ده نونک فتحیله
یاء کسریله و یانک تشدیدیله در
ونونک فتحی ایله و یانک
تخفیفیله در دیدی
مـ

نجا ریده بو یله واقع اولدی
ابن ابی شیبه ده صحمه واقع
اولدی مـ

مکتوب مزبوره هدایا رسول
اکرمه وصول بولوب فتوضأ
الخ مـ
سؤال ایدن حدیثک راویسی
سلیمن بن داود در
مـ

دیدیلر که بو کون حبش دن بر رجل صالح وفات اتدی کلیک صلوة جنازه سنی ادا ایلیک
جابر دیدیکه صفوف اولدق رسول اکرم صلوة جنازه سنده امام اولدی و بن صف
ثانی ده ایدم اهدی للنبی صلی الله علیه وسلم اکثر نسخه ده للنبی وبعض نسخه ده
الی النبی واقع اولدی میرک دیدیکه اهدی نک لام والی ایله استعمالی کلام عربده
شایع در خفین اسودین ساذجین ساذج ساده نک معربی در یعنی بریده
دیدیکه نجاشی رسول اکرمه هدیه طریقیله ایکی سیاه خف ارسال اتدی که خیاطه
یا غیری شی ایله منقش دکل ایدی بعضیلر شعردن مجرد ایدی دیدیلر ابن سعد
دیدیکه ساذج ذال معجمه نک فتحی وکسری ایله لون واحد اوزره اولان شیئه
دیرلر فلبسهما یعنی رسول اکرم طهارة کامله ایله خفین مزبورینی کیدیلر ثم توضأ
صکره رسول اکرم حدث وقوعندن صکره آبدست الدیلر ومسح علیهما وخفین
معهودین اوزرینه مسح اتدیلر الحدیث الثانی حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا
یحیی بن زکریا ابن ابی زائدة عن الحسن بن عیاش عن ابی اسحق عن الشعبی
شینک فتحی وعینک سکونیله در قال قائل شعبی در قال المغیرة بن شعبة اهدی
دحیة بن خلیفه بن فروة الکلبی جمهور عندنده دالک کسریله در جامع الاصولده
دیدیکه ابن ماکولا فتحیله در دیدی صحابی جلیل القدر در احد وصکره اولان غزواته
حاضر اولدی هجرتک التنجی سنه سی رسول اکرم انی قیصره کوندروب قیصر ایمانه
کلمش ایکن بطریقلر راضی اولمدیغی قصه سی مشهور در و بغایه جمال صورة صاحبی
ایدی حتی جبرئیل علیه السلام آنک صورتنده اکثریا تمثل ایدوب رسول اکرمک
حضورینه انک صورتنده کلور ایدی للنبی بعض نسخه ده الی النبی واقع اولدی
صلی الله علیه وسلم خفین یعنی مصنفک شیخی اولان قتیبه دیدیکه رجال مذکورین
واسطه سیله مغیره دن مصنفه تحدیث اتدی که رسول اکرم حضورلرینه فقط
ایکی خف اهدا ایتدی وقال اسرائیل میرک دیدیکه محتملدر که بو لفظ یحیی بن
زکریاء مذکور کلامندن اوله لیس من حیث المعنی عن الحسن اوزرینه معطوف
اولوب حاصل معنی بودر که قتیبه دیدیکه یحیی فقط خفین اهداسنی حسن دن
ابی اسحق دن شعبی دن مغیره دن روایت ایتدی وخفین وجبه اهداسنی

[illegible] اسماعیل بن ابی خالد [illegible]
[illegible] عیاش بن عبد [illegible]
[illegible] مـ

اسرائيلدن جابردن شعبی دن روایت اتدی نته کیم مصنف دیدیکه عن جابر
الجعفی عن عامر که سند مزبورده مذکور اولان شعبی در و جبة و محتملدر که قال
اسرائیل لفظی مصنف کلامی اولوب ترمذی تعلیق ایتمک ظاهر ملاحظه اولنور لیس
محتملدر که مغیره مذکور اولمغله عن عامر یعنی مرسلا تقدیرنده اوله یاخود عن عامر
عن مغیره تقدیرنده اوله وجبة لفظی خفین اوزرینه معطوف اولدیغی احتمال
اخیری تایید ایدر یعنی رسول اکرمه ایکی خف و بر جبه اهدا ایتدی فلبسهما حتی
تخرقا تثنیه ضمیرلری خفین وجبه یه راجع در زیرا خفین فی الحقیقه ملبوس
واحددر یعنی رسول اکرم خفین وجبه یی کهنه اولوب چاک اولنجه کیدیلر
و فقط خفینه راجع اولمق دخی محتملدر روایة اولی ده اولدیغی اوزره و بو معنیه
قول آتی تایید ایدر لا یدری از کی هما ام لا فاعل ضمیری رسول اکرمه راجع در
از کی زکوة دن ماخوذ افعل تفضیل در و هما خفین مذکورینه راجع در یعنی
یعنی رسول اکرم خفین معهودینی کیدکده بلمزلر ایدی که شرعا پاک و مذبوح
اولان یاخود دباغت اولنمش میته جلدنمی اتخاذ اولندی بو نسخه دکلمی ایدی
ولفظ هما از کی نک سادمسد الخبر فاعلی در ابی الشیخ ابن حبان الاصفهانی
هیثم بن جمیل طریقندن عامردن دحیه دن تخریج اتدی که انه اهدی الی رسول الله
صلی الله علیه وسلم جبة من الشام وخفین فلبسهما حتی تخرقا فلم یتبین
اولم یعلم از کیان هما ام میتة روایت ایدن صحابی رسول اکرم بلمز ایدی دیدیکی
رسول اکرم صراحة بن بلمم دیو سویلمشلر یاخود سؤال و استقصا بیورمدقلری
قرینه سیله اوله و حدیث مذکورده اشیاء مجهوله ده طهارة اصل اولدیغنه
دلیل وارد رقال ابو عیسی که مصنف کتابدر وابو اسحق هذا هو ابو اسحق
الشیبانی یعنی سند مزبورده مذکور اولان ابو اسحق الشیبانی در ابو اسحق
السبیعی دکلدر اگرچه اسرائیل مزبور سبیعی اولادندن اولدیغی ابو اسحق
سبیعی اولمه سین ایهام ایدر واسمه ابو اسحق شیبانینک نامی سلیمان
بن ابی سلیمن درکه اسمی فیروز یا خاقاندر میرک دیدیکه حدیثین مذکورینده
رسول اکرم خف کیوب اوزرینه مسح اتدکلرینه دلیل وارد ر و سفرده حضرده

زیرا مصنف اسرائیلی کورمدی منه

بعض نسخه ده از کی همزه استفهامیه و صیغه مشبهه اولمق اوزره تصحیح اولندی منه

حضرده خفین اوزرینه مسح اتدکلری اهل سنة عندنده تواتر ایله ثابت اولمشدر
طبرانی اوسطده بیهقی دعوات کبیرده ابن عباسدن اسناد صحیح ایله تخریج اتدیلر
که رسول اکرم قضاء حاجت مراد اتدکلرنده خلقدن نهایه بعید کیدرلر ایدی
بر کون ینه کیدوب بر آغاجک آلتنده اوتوردیلر و خفلرین چقاردیلر و ارض
اوزرینه وضع اتدیلر صکره خفک برینی کیدیلر و برینی دخی کیه جکده ایکن قنده بر قوش
هوادن نزول ایدوب اول خفی قاپوب ینه هوایه پرواز اتدی حتی سماده
طیران ایدوب خفی باش اشاغی طوتدی ایچندن بر سیاه ییلان زمینه دوشدی
رسول اکرم بو حالی کوروب هذه کرامة اکرمنی الله بها دیو بیوردیلر صکره اللهم
انی اعوذ بک من شر من یمشی علی بطنه ومن شر من یمشی علی رجلین ومن
شر من یمشی علی اربع دیو بیوردیلر والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله
وصحبه اجمعین

باب ما جاء فی نعل رسول الله صلی الله علیه وسلم

نعل مصدر و اسم استعمال اولنور یعنی بو باب رسول اکرمک نعللرینک صفتنی و
نه طرز اوزره کیدکلرینی بیان ایدر نعل اسم اولدقده مشی وقتنده کیدکلری
نسنه در ابن حجر نعل مؤنث در و کاهی مطلق اباغی حفظ ایدن نسنه یه
اطلاق اولنور دیدی ابن اثیر دیدیکه نعل حالا تاسومه دیدکلری رجعی
نعالکلور ابن العربی دیدیکه نعل انبیا لباسیدر و غیریلر نعل اتخاذ اتدکلری
مسکنلری اولان اراضی چامور اولدیغی ایچوندر و بزم پیغمبریمز شریعتنده نعل
کیمک مستحبدر مسلم جابردن مرفوعا تخریج اتدیکه و استکثروا من النعال فان
الرجل لا یزال راکبا ما انتعل یعنی پاپوشلری چوق ایلک زیرا پاپوش کیین
کمسنه خفة مشی و قلة تعب سلامت قدم جهتندن راکب کبیدر مصنف
بو بابده اون بر حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن بشار
اخبرنا ابو داود اخبرنا همام هانک فتحی و میمک تشدیدیله در عن قتادة
قال قائل قتاده در قلت لانس بن مالک کیف کان نعل رسول الله
صلی الله علیه وسلم مخفی اولمیه که لفظ نعل اگرچه مؤنث سماعی در لکن تانیثی
حقیقی اولمیوب عاملندن صکره مذکور اولمغله کانت دیمدی یعنی قتاده

صاحب حکمیدن ... اولنمشدر

قال الله تعالی اخلع نعلیک خطابا لموسی علیه السلام

... هذا الکلام غریب ولفظ فصیح لا ینبغی علی منواله ... منه

دیدی که انس دن سؤال ایتدم که رسول اکرمك نعللرینك کیفیتی نیجه ایدی
قباله لری وارمی ایدی یوقمی ایدی دیو قال قائل انس در کان لهما قبالان
محتملدر که تثنیه لی تثنیه یه مقابله طریقیله هر بر نعل ایچون بر قبال وار ایدی
دیمك اوله و محتملدر که هر بر نعل ایچون ایکی قبال وار ایدی دیمك اوله آخر بابده
ابو هریره دن رسول اکرمك نعلنك ایکی قبالی وار ایدی دیو ذکر اولنه جق حدیث
احتمال آخیری مؤیددر قبال قافك کسری و باء موحده نك تخفیفیله نعلك زمامی
که سیر نعل دیرلر دوال معناسنه یعنی اول قایش که ایاغك اورته بارمغی و یاننده
بارمغی ایله ایاغك اوستنه کلن نقمه مابیننده اولور جزری دیدیکه رسول
اکرمك نعلنك ایکی سیری وار ایدی که برینی باش برمغی ایله یاننده اولان
بارمغك میاننه و برینی دخی اورته بارمغی و یاننده اولان بارمغك میاننه
وضع ایدرلر ایدی که بو ایکی سیر قدمنك اوزرنده اولان سیرده جمع اولور
که اکا شراك دیرلر الحدیث الثانی حدثنا ابو کریب بتصغیر صیغه سیله در
محمد بن العلاء اخبرنا وکیع عن سفیان الثوری عن خالد الحذاء حاء
مهمله نك فتحی و ذال معجمه نك تشدیدی ایله نعلی تقدیر یده و قطع ایدن کمسنه
دیمکدر خالد مزبوره حذاء تسمیه اولندیغی عمل مذکوری ایتدیکی ایچوندر بعضیلر
حذائین چارسوسنده جلوس ایتدیکی ایچوندر دیدیلر حدیثینی اگرچه ائمه سته
تخریج ایتدیلر لکن عمل سلطانه داخل اولدیغی ایچون معیوبدر عن عبد الله
بن الحارث بن نوفل الهاشمی تابعی جلیل القدردر اب و جدك صحبتی
وکندونك رؤیتی واردر ثقه اولدیغی مجمع علیه در عن ابن عباس قال
قائل ابن عباس در کان لنعل رسول الله صلی الله علیه وسلم قبالان
مثنی تثنیه دن مأخوذ اسم مفعولدر بعض نسخه ده میمك فتحی و ثانك سکونی
و یانك تشدیدیله ثنی دن مأخوذ اسم مفعول اولمق اوزره ضبط اولندی
مآل و ماده لری بردر که ترکیده ایکی قات و فارسیده دو تو دیمکدر قبالا
صفتیدر بعضیلر شو وجهله فرق ایتدیلر که تثنیه ماده سنده اول ایکی شئ
بر جنسدن و ثنی ماده سنده ایکی جنسدن اولمق ملحوظدر شراکهما رفعله

رفعله مثنی نك قائم مقام فاعلیدر شراك شینك کسریله نعلك یوزنده اولان
نقمه در یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرمك نعلنك ایکی قبالی وار ایدی
که شراکلری ایکی قات ایدی الحدیث الثالث حدثنا احمد بن منیع
اخبرنا ابو احمد الزبیری بتصغیر صیغه سیله جدّه نسبته در حدیثینی سته
تخریج ایتدیلر اخبرنا عیسی بن طهمان مهمله نك فتحی و هانك سکونیله در
قال قائل عیسی در اخرج الینا انس بن مالك نعلین جرداوین
جرداء اجردك مؤنثیدر که شعری اولمین نسنه معناسنه ارض جرداء دیرلر
اوتی اولمین معناسنه خطابی و حافظ ابو موسی اسکی و کهنه معناسنه در
دیدیلر لهما قبالان یعنی عیسی دیدی که انس بزم ایچون ایکی شعرسز یاخود
ایکی کهنه نعل چیقاردی که قبالری وار قال قائل عیسی بن طهمان در فحدثنی
ثابت البنانی عن انس بعد مضاف الیه دن مقطوع ضم اوزرینه
مبنی در بعد هذا المجلس تقدیرنده انهما انسك اخراج ایتدیکی نعلین مزبورینه
راجعدر کانتا نعلی رسول الله صلی الله علیه وسلم حاصل معنی انس نعلین
مذکورینی عیسی بن طهمانه کوستردیکی و فقتده نعلین کیمك اولدیغین
سویلدی عیسی دیدیکه انس نعلینی کوستردیکی مجلسدن صکره ثابت بکا
تحدیث ایتدی که انسك چیقاروب کوستردیکی نعلین رسول اکرمك نعلینی
ایدی دیو والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا اسحق بن موسی الانصاری
قال اخبرنا معن قال اخبرنا سعید بن ابی سعید که اسمی کیسان بن ابی سعید در
المقبری میمك فتحی و قافك سکونی و باء موحده نك ضمی یا فتحیله کوفه ده
بر مزارستانه نسبتدر که آنده نزول ایتمشدی بعضیلر اکثریا قبوری زیارت
ایتدیکی ایچوندر و بعضیلر ابن دینارك قبرینك حافظی اولدیغی ایچوندر دیدیلر
تابعی در زیرا ابو هریره دن روایتی واردر و سته آندن روایت ایتدیلر عن
عبید بن جریج جیمك ضمی و مهمله نك فتحی و یانك سکونی بعده جیم ایله تصغیر
صیغه سیدر مدنی و تابعی در پس اسناد مذکورده تابعینك تابعی دن روایتی
واردر انه عبیده راجعدر قال لابن عمر رأیتك رؤیة بصریه دن مأخوذدر

تلبس النعال جمله سی رأیت نك مفعولندن حالدر السبتیة سین
مهمله نك كسری وباء موحده نك سكونی بعده تاء مثناة فوقیه ایله سبته
نسبتدر كه سبت ورق السلم ایله كه اكه قرظ دیرلر دباغت اولنمش جلد بقره
دیرلركه آندن نعل اتخاذ ایدرلر بعضیلر سینك ضمیله سبته نسبتدر دیدیلر
سبت براوتدركه انكله دباغت اولنور ابن قرقول سوق السبته نسبتدر
دیدی بعضیلر قطع معناسنه سبت دن ماخوذ اولمق ملاحظه سیله شعری
ازاله اولنان جلددر دیدیلر پس حلق لفظیله مرادف اولور ابن عمرك جوابی
بو معنایی تأیید ایدر واصمعی وخلیل وابو عبیده وجمهور اهل لغة سبتیه
مدبوغ معناسنه اولمق اوزره اتفاق اتدیلر وسبتیه جلد مدبوغه اطلاق
اولندیغنك وجهی جلد مدبوغ لین ویومشاق اولدیغی ایچوندر دیدیلر
ابو عبیده دیدیكه زمان جاهلیتده نعال سبتیه یی اصحاب تنعم وارباب
ترفه كیرلرایدی آمدی ابن جریج ابن عمردن بن سنی نعال سبتیه كیراولدیغك
حالده كوردم دیو كلامی اعتراض طریقیله اولمش اولور لكن ظاهر اولان
بودركه ابن عمرك نعل مزبوره مداومتنك حكمتن بیلمك ایچوندر زیرا ابن
جریج صحابه كرامك ملبوسنده نوع معین ایله عدم تقیدلرینه واقفدر
كویا سؤال اتدی كه لبس نعل حقنده سائر صحابه یه مخالفتك حكمتی نه در
قال ابن عمر جوابنده دیدی كه بنم نعل سبتیه یه اعتبارمك حكمتی بودركه
انی رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یلبس النعال التی لیس فیها
شعر ویتوضأ فیها بن رسول اكرمی شعری اولمین نعللر ایاقلرنده ایكن
آبدست آلدقلرینی كوردم بو كلام نعال مزبوره نك طهارتنه دلالت ایدر
رسول اكرم ایاقلری یایش اولدیغی وقتده نعلین مزبورتیندن اجتناب
اتمدكلری یا اصل طهارتلرینه یا دباغت ایله طهارتلرینه اعتماد بیورد قلرندن
ناشی در فانا احب ان البسها پس بنده رسول اكرمه موافقت ایچون
نعال مزبوره یی كیمكی سورم حدیث مذكور ایله هر وقتده وهر حالده نعال
سبتیه كیمك جائز اولدیغنه استدلال اتدیلر احمد مقابرده كیمك مكروهدر دیدی

دیدی احمد وابو داود وحاكم بشیر بن الخصاصیه دن تخریج ایتدیلركه
بركون مزارستانده نعل سبتیه ایله كزر ایدم ناگاه آردمدن بركمسنه
ندا ایدوب دیدی كه یا صاحب السبتیتین اذا كنت فی هذا الموضع
فاخلع نعلیك صحاوی اعتراض اتدی كه جائزدركه سبتیتینی خلع ایله
امر موتای مسلمینه نعلین مزبورتین دن اذیت حاصل اولدوغنه بناءً
اوله زیرا حدیث شریفده ثابت اولدیكه میتی دفن ایدوب هركس منزلنه
توجه وعودت اتدكلرنده میت آنلارك نعللرینك صداسنی استماع
ایدر و دیدی كه انس حدیثندن ثابت اولدیكه رسول اكرم نعللری ایاقلرنده
ایكن نماز قیلدیلر و دیدیكه مسجده نعل ایله كیرمك جائز اولدقده مزار
كزمك بالطریق الاولی جائز اولور شیخ ابن حجر دیدی كه امر مذكور میته
اكرام ایچون اولمق محتملدر قبر اوزرینه جلوسدن نهی اولندیغی كبی و
سبتیتینی ذكر تخصیص ایچون دكلدر بلكه اتفاقی سبتیتین ایله بولندیغی
ایچوندر پس مراد مطلقا نعال ایله مقابرده كزمكدن نهی در والله اعلم
الحدیث الثانی حدثنا اسحق بن منصور اخبرنا عبد الرزاق عن
معمر عن ابن ابی ذئب كه محمد بن عبد الرحمن المغیره در میرك كبیر الشأندر
دیدی عن صالح مولی التوءمة تاء مثناة فوقیه نك فتحی وواوك سكونی
وهمزه نك فتحی ایله درجه وزننده دركه صحابیه در خاتونك اسمی دربطن واحدده
بر همشیره ایله جمع اولدیغی ایچون تسمیه اولندی ربیعة ابنت امیة بن خلف الجمحی نك
همشیره سیدر عن ابی هریرة قال قائل ابو هریره در كان لنعل رسول الله
صلی الله علیه وسلم قبالان قبالك معناسی مرور ایتدی الحدیث الثالث
حدثنا احمد بن منیع قال حدثنا ابو احمد قال اخبرنا سفیان الثوری
السدی سین مهمله نك ضمی ودال مهمله نك تشدیدی ایله سده یه نسبتدر
صاحب صحاح سده باب الدار در دیدی میرك دیدیكه كوفه ده جامع قپوسنده
واقع صفه یه نسبتدر زیرا سده صفه دیمكدركه آنده ساكن اولور ایدی
اسمی اسمعیل بن عبد الرحمن در صاحب تقریب صدوق در لكن تشیع ایله

بالضم والفتح الی بنی جمح بطن من قریش كذا فی لب اللباب

متهم دردیدی معلوم اوله که بو مقامده مذکور اولان سدّی دن تفسیر صاحبی
مشهور سدّی کبیر درکه وثاقة وضعفنده اختلاف اتدیلر سدّی صغیر مراد
دکلدر که سدّی کبیرک حفیدیدر واسمی محمّد بن مرواندر که انک ضعفی اتفاقیدر
بعضیلر کذب ایله بعضیلر رفضله متهم در دیدیلر قال قایل سدّی در حدثنی
من سمع عمرو بن حریث تصغیر صیغه سیله در عمرو مزبور صحابی صغیر در
واقدی دیدیکه رسول اکرم وفات اتدکده اون ایکی یاشنده ایدی محقق
اولمیه که سدّی عمرو بن حریث دن استماع ایدن کمسنه نک تصریح اتمامی
بعض ثقات عمرو دن حدیث روایت ایدن کمسنه نک اسامی سین تعدا
اتدکدن صکره دیدیکه ظنّم بودر که بو حدیثی استماع ایدن عطاء بن السّائبدر
یعنی عطانک اختلاطندن صکره حدیث اخذ ایتمکله متفطن اولمدیلر
دیو مبهم ذکر اتدی نقاد علماء اسماء رجال دیدیلر که عطاء بن السّائبدن
قبل الاختلاط استماع ایدن معتمد در بعد الاختلاط استماع ایدن
معتمد ومعتدّ به دکلدر لکن ابن حبّان شعبة بن حمید طریقندن ابی
ذردن قال رایت رسول الله صلّی الله علیه وسلم یصلی فی نعلین مخصوفتین
من جلود البقر دیو تخریج اتدیکی حدیث بابه شاهد در یقول قایل عمرو
بن حریث در رایت رسول الله صلّی الله علیه وسلم یصلّی فی نعلین
مخصوفتین خصف برشیئی برشیئ اوزرینه وضع ایتمکدر صاحب صحاح
دیدیکه الخصف برهم نهادن نعلین ودوختن حنفی دیدیکه رسول اکرمک
نعللری ایکی قات دریدن دیکلمش ایدی وصلوة مذکوره جنازه
نمازی وغیر نماز اولمق محتمل در حاصل معنی سدّی دیدیکه عمرو بن حریث دن
استماع برکمسنه بکا خبر ویردی که عمرو بن حریث دیر ایدی که بن رسول
اکرمی ایکی قات دیکلمش ایکی نعل ایاقلرنده ایکن نماز قیلار کوردم
ودخی معلوم اوله که رسول اکرم نعلینی کندو تیکر ایدی زیرا ابن حبّان
وحاکم عائشه حدیثندن تخریج اتدیلر که رسول اکرم ثوبلرینی خیاطت و
نعللرینی کندو خصافت ودلوکلرینی کندو رقاعت ایدرلر ایدی والله

والله اعلم الحدیث السّابع حدّثنا اسحق بن موسی الانصاری اخبرنا
معن اخبرنا مالک عن ابی الزّناد عن الاعرج که اسمی عبد الرحمن در
کنیه سی ابو داود المزنی در حدیثنی ستّه تخریج اتدیلر عن ابی هریرة ان
رسول الله صلّی الله علیه وسلم قال لا یمشینّ احدکم فی نعل واحد
لا یمشینّ نون مشدّده ایله نهی غایب در وبعض نسخه ده واقع اولان
لا یمشی نفی صورتنده نهی درکه نهی ایله تصریحدن ابلغ اولدیغی کتب معانیده
بیان اولنمشدر وبعض نسخه ده وروایت ده واحدة تأنیث ایله واقع
اولدیغی نعل مؤنث اولدغنه وتذکیر ایله واحد ایله توصیف اولندیغی
نعلک تأنیثی غیر حقیقی یا خود نعل ملبوس ایله مأوّل اولدغنه بناءً در
خطّابی دیدیکه بر نعلده مشیدن نهی اولندغنک حکمتی بودر که بر نعل ایله
یوریمک نهایة مشکل اولدغندن غیری اکا نظر ایدن سخافة رای
وضعف عقله حمل ایدوب زیاده کریه وقبیح شکل کورینور بعضیلر
جوارح ما بیننده تعدیل اولمدیغی اچوندر دیدی ابن العربی بر نعل ایله یوریمک
شیطان یوریشی در دیدی بیهقی عادة خلقه مخالف اولمغله باعث
شهرت اولدیغی اچوندر وکباسده نهی اولندی پس هر سنه که شهرته مؤدّی
اوله آندن اجتناب اولنمق لایق در دیدی شیخ ابن حجر ابن ماجه دن
لا یمش احدکم فی نعل واحد ولا فی خف واحد دیو تخریج اتدی دیدی لیتنعلهما
شیخ محیی الدین نووی یانک فتحیله انعالدن یعنی افعال بابندن امر
غایب اولمق اوزره ضبط اتدی شیخ ابن حجر العراقی جامع ترمذی شرحنده
دیدیکه اهل لغة نعل عینک فتحی وکسری ایله وانتعل دیرلر نعلی کیدی معناسنه
پس ثلاثیدن یانک فتحی وعینک فتحی وکسری ایله اولور وشیخ ابن
حجر اهل لغة دن انعل رجله قولنی نقل اتدی ایاغنه نعل کیدردی معناسنه
ودخی دیدیکه اکر هما ضمیری قدمینه راجع اولورسه ضم وفتح یا جائزدر
نعلینه راجع اولورسه فتحی متعیّن اولور مخفی اولمیه که ضمیر مذکور
قدمینه راجع اولدیغی صورتده ضم وفتحک جوازی صاحب قاموس

نووی [illegible]

[illegible]

متحقق اولور نعل کفرح ونعل وانتعل لبسهما ونعلهم کمنع وهب لهم النعال
والدابة البسها النعل کانعلها ونعلها و او لیحفهما ده اولان هما ضمیری
قدمینه راجع اولمق متعین و نووی ضبطنه معین در و بعض نسخه ده مسلم و
موطاء روایتلرینه موافق ولیخلعهما واقع اولدیغی فتح باری تایید ایدر زیرا
هما ضمیری نعلینه ضمیری راجع اولمق متعین در و اکثر نسخه ده واقع اولان
لیحفهما بخاری روایتنه موافق درکه یانک ضمی وحاء مهملهنک سکونی وفانک
کسری ایله احفادن ماخوذ امر غائب در نعلی یا خفی چقارمق معناسنه
وکلمهٔ او تخییر ایچوندر و ابن عبد البر دیدیکه لینعلهما ده اولان هما ضمیری
قدمینه راجع در ذکری سبقت ایتمدی مرجع ضمیر ذکر اولنمش ایکن ضمیری
ارجاع لغهٔ عربده شایع در و قرآن عظیمده دخی واقع در حتی توارت
بالحجاب ای توارت الشمس وقال ما ترک علی ظهرها من دابة ای علی الارض
جمیعا موضعینده واقع اولان تثنیه ضمیرلری مؤکددر معا معناسنه حاصل
معنی ابو هریره دیدی که رسول اکرم دیدیکه البته سزک بریکوزنک نعل ده
یورومه سین مخیردر استرسه ایکی نعلی معا استرسه ایکی نعلی معا چقاروب
یا برهنه اولسون مخفی اولمیه که بو حدیثی باب نعل رسول الله ده ادخال
شو معنایه اشارة ایچوندر که رسول اکرم بر نعل ایله مشی و بو هیئة منهیه
او وزره اندام سرو خوامنی خطوه ریز ایتمدیلر خطابی دیدیکه هر حفت
اولان لباس خف و چموق و چورب کبی کذلک بریکینی کیوب و بریکینی
کیممک کبی وردایی بر دوشنه وضع ایتمک و مثلا برایاغنه خف و بر
ایاغنه پاپوش کیمک بو بابده داخل و مکروه در دیدیلر والله اعلم حدثنا
قتیبة عن مالک عن ابی الزناد نحوه نصبله حدثنک مفعول
ثانیسی در یعنی بزه اسحق سند مذکور ایله حدیث مزبوری تحدیث ایتدیکی
کبی قتیبه دخی مالکدن ابی الزناددن اعرجدن ابو هریره دن من حیث
المعنی حدیث مذکور مثللو تحدیث ایلدی پس قتیبه حدیثی منقطع
اولمز اعرج مذکور اولدیغی ایچون و مرسل دخی اولمز ابو هریره که صحابیدر

کاوبهنه العصام

که صحابی در مذکورا ولدیغی ایچون والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا اسحق
بن موسی اخبرنا معن اخبرنا مالک عن ابی الزبیر عن جابر ان النبی
صلی الله علیه وسلم نهی ان یاکل لفظنده ضمیر مستترک مرجعی مذکور
ومعلوم اولمغله جابر یعنی الرجل دیدی یعنی رسول اکرم یاکل ضمیری ایله
رجل مراد ایلدی جابر مرجع ضمیری بیان ایتمسه لفظ جابر مقدما ورینا
مذکور اولمغله اکا راجع ظن اولنور ایدی لفظ بشماله ده جار یاکل لفظنه
او یمشی نصبله یاکل اوزرینه معطوفدر فی نعل واحدة مؤنث صیغه سیله
روایت اولندی یعنی جابر دیدی که رسول اکرم رجلک صول الیله یمه سنی
ودخی بر نعلده یورومه سنی نهی ایلدی مخفی اولمیه که رجل اصل ومتبوع و
امراءه فرع وتابعه اولمغله امور شرعیه اولا رجاله بالاصاله وثانیا نسایه
بالتبع توجه ایدر پس بو مقامده دخی نهی مذکور اصالةً وتبعیت وجهی اوزره
رجال ونسایه شاملدر بعضیلر بو مقامده رجلدن عموم مجاز طریقیله شخص
مراد ورجل وامراءه یه تعمیمه محتملدر دیدیلر ودخی معلوم اوله که صول ال ایله یمک
منهی اولدیغنک علتی مسلم ابن عمردن تخریج ایتدیکی حدیثدن معلوم اولور
که لا یاکلن احدکم بشماله ولا یشربن بها فان الشیطان یاکل بشماله ویشرب
بشماله فینبغی لکل مسلم ان یحترز عن مشابهة الشیطان لئلا یاثم به یعنی
رسول اکرم بیوردی که سزدن بری صول الیله البته یمسون وصول الیله
البته ایچمسون زیرا شیطان صول الیله یر وصول الیله ایچر پس هر مسلمه لایق
اولان شیطانه بکزه ممکدر تا بو فعل ایله کناهکار اولمیه ودخی معلوم اوله که
نهی مذکور صبیانه دخی شاملدر صحیحینده عمر بن ابی سلمه دن روایت اولندی
که بن رسول اکرمک قوجاغنده ایدم بکا صاغ الکله اکل ایله حتی صاغ ال
ایله یمکه معتاد اوله سین دیو بیوردیلر انشاء الله تعالی اطعمه بابنده بو
خصوصه متعلق اولان کلمات بیان اولنور الحدیث التاسع حدثنا
قتیبة عن مالک وحوف ح تحریر اولنمغک حکمتی سابقا مفصلا بیان اولندی
واخبرنا اسحق بن موسی اخبرنا معن اخبرنا مالک عن ابی الزناد عن

نعل واحده ده مشی ایتمکنک علتی
سابقا بیان اولندی

الاعرج عن ابي هريره ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال اذا
انتعل احدكم فليبدأ باليمين انتعال نعل كيمك يمين دن صاغ جانب
مراددر اذا انتعل اذا اراد الانتعال تقديرنده در كذلك واذا نزع
اذا اراد نزعهما تقديرنده در نزع نعلي چيقارمق فليبدأ بالشمال
يعني ابو هريره ديديكه رسول اكرم بيورديلر كه سزدن بريكوز پاپوش
كيمك مراد ايلدكده صاغ جانبني ايله ابتدا ايدوب اول صاغ اياغنه
كيسون و پاپوش چيقارمق مراد ايلدكده صول جانبني ايله ابتدا ايليو
اول صول اياغنك پاپوشني چيقارسون خطابي ديديكه پاپوش
كيمكدن مراد اياغه اكرام و اياغي محافظه در و صاغ جانب صول جانبدن
افضل اولمغله پاپوشي اول صاغ اياغنه كيوب و صاغ اياغندن پاپوشني
صكره چيقاردقده پاپوشك صاغ اياقده دورماسنك زماني چوقدر و
صاغ اياغه اكرام زياده اولور شيخ ابن حجر ديديكه قاضي عياض و
غيري امر مذكورك استحباب ايچون اولمه سنده اجماع وارددر ديو
نقل اتديلر فلتكن اليمنى بعض نسخه ده فليكن اليمين واقع اولدي
اولهما ده اولان هما رجلينه راجع در و ظاهر اولهما ايدي زيرا
كاننك خبريدر و اسمي كه يمنى در مونث در و رجل يمنى تقديرنده
اكرچه رجلك تذكير و تانيثنده اختلاف اولندي لكن صحيح اولان تانيثدر
پس مذكر صيغه سيله ذكر اولنديغي عضو تاويلي ايله در و لفظ اولهما
و تنعل نك اعرابنده قيل وقال اولندي لكن اظهر اولان اولهما كانه
خبري و تنعل اسمندن حال اولمقدر يعني صاغ اياق اياقلرك اولي
اولسون صاغ اياغه پاپوش كيدرلديكي حالده و اخرهما تنزع
مقابله اولنه يعني صاغ اياق اياقلرك اخري اولسون صاغ اياغك
پاپوشي چيقارلديغي حالده و بعض نسخه ده ينزع مذكر صيغه سيله واقع
اولدي كه يمنى يه ضمير كه رجوعي عضو اعتباريله در نته كيم سابقا اشارت
اولندي معلوم اوله كه انتعال و انتزاعده تباين ايله امردن صكره

صكره جمله ثانيه ايله تعريفك فائده سي بودر كه خصلت معهوده ملكه
راسخه اولسون و اعتنا داتميكه سعي ايدوب بو خصوصي امر سهل ظن اتمسونلر
و تقديم و تاخير خصوصنده بغايت اهتمام ايليسونلر و هميشه صاغ جانبك
اكرامنده تقصير اولنمسون ميرك ديدي كه ابن التين ابن وضاحدن روايت
كه حديث مرفوع مذكور لفظ الشمالده تمام اولوب بعده مذكور اولان
الفاظ حديث مرفوعي شرح و تاكيد ايچون بعض رواة كلامندندر و دخي
معلوم اوله كه فلتكن اليمنى لفظنده رجل يمنى يه امر صاحب رجله فعلهو
ايله امري متضمن در فليكتب القلم ديرلر فليكتب بالقلم معناسنه والله اعلم
الحديث العاشر حدثنا ابو موسى محمد بن المثنى اخبرنا محمد بن جعفر قال
اخبرنا شعبة قال اخبرنا اشعث شعبه اشعثي بيان ايتمكله مصنف وهو ابن
ابي الشعثاء جمله سيله بيان اتدي شعثا شينك فتحي و مهمله نك سكونيله در
عن ابيه كه مراد ابو الشعثادر عن مسروق عن عائشة قالت كان
رسول الله صلى الله عليه وسلم يحب التيمن يعني عائشه ديدي كه رسول اكرم امور
شريفه ده صاغ جانبني استعمالي سورلر ايدي ما استطاع مادة ايچوندر يعني
قادر اولدقجه تيمن اختيارني توكيد ايچوندر الضرورات تبيح المحظورات
مفهومي اوزره بحسب الاقتضا صول جانبني استعمال اتدكلرينه اشارتدر
في ترجله بحث يه متعلق در شعري طارامق و تزيين ايتمك معناسنه
و تنعله لبس نعل معناسنه و طهوره طانك ضمي و فتحي ايله معناي مصدريده
لغة در ماتيطهر به معناسنه كه مراد استعمال طهور در حاصل معني رسول اكرم
قادر اولدقجه شعرلرين طارامقده و نعلرين كيمكده و آلت طهارة استعمالنده
صاغ جانبلرين استعمال اتمكي سورلر ايدي مخفي اولميه كه اشياء ثلاثه
مذكوره يي ذكر حصر ايچون دكلدر بلكه رسول اكرم من الفرق الى القدم تيامن
اتدكلرينه تمثيل در الحديث الحادي عشر حدثنا محمد بن مرزوق ابو عبد الله
حدثنا عبد الرحمن بن قيس ابو معاوية الضبي الزعفراني حدثني
سته تخريج اتديلر حدثنا هشام عن محمد بن سيرين عن ابي هريرة قال

کان لنعل رسول الله صلی الله علیه وسلم قبالان کان نك اسمی در
وابی بکر وعمر رسول الله اوزرینه معطوفدر و معطوف و معطوف علیه
مابیننه اجنبی اولان قبالان لفظی توسط اتدیکی قباللرینك شاننه اهتمام
وخبردن مقصود قباللر اولدغینی اشعار و اعلام ایچوندر قبال لفظنك
معناسی بو بابده بیان اولندی یعنی ابو هریره دیدی که رسول اکرمك
هر بر نعلی ایچون کذلك ابو بکر و عمرك هر بر نعللری ایچون ایکی قبال یعنی
دوال وار ایدی واول من عقد عقدا عثمان رضی الله عنه یعنی اول بر دوکوم
دوکوب بر قبال اتخاذ ایدن عثمان در بو کلامده بر دوال اتخاذی
جائز اولدغنه و رسول اکرمك ایکی دوال اتدکلری عادة طریقیله اولوب
عبادة طریقیله اولمدیغنه اشارت واردر والله اعلم بالصواب وصلی الله
علی سیدنا محمد واله وصحبه اجمعین باب ما جاء فی ذکر خاتم
رسول الله صلی الله علیه وسلم مخفی اولمیه که مصنفك سائر ابوابك عنوانلرنده
عادتنه موافق اولان باب ما جاء فی خاتم دیمك ایدی لکن کتاب شمائلده
مقدما مهر نبوة معناسنه اولان خاتم ایچون مخصوص باب عقد اتمکله
بو مقامده باب خاتم مکررا ذکر اولندی دیو توهم اولنمسون ایچون ذکری
ذکر ایله تغییر اسلوب قدیم ایلدی ولفظ خاتم ده سکز لغة واردر که بو
بیت انلاری جامعدر ؎ خاتام خاتم ختم خاتم وخاتام خاتیام و
ختیوم وختیام لکن ختم وخاتام مهر وضع ایده جك آلته مخصوص
وآلة تزیین ده التی باقی مستعملدر یعنی بو باب رسول اکرمك خاتمی ذکری
حقنده وارد اولان اخبار بیاننده در مصنف بو بابده سکز حدیث
ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید وغیر واحد یعنی مصنفك
مشایخندن جم غفیر عن عبد الله بن وهب عن یونس الایلی عن ابن
شهاب الزهری که تابعی جلیل القدردر عن انس بن مالك قال کان
خاتم النبی صلی الله علیه وسلم من ورق واوك فتحی و رانك کسریله فضه یعنی
کومش معناسنه در وکان فصه فانك تثلیثی وصادك تشدیدیله ترکیده

ایله بلدة علیه اربعه فراسخ من البصرة

ترکیده یوزك قاشی دیدکلری در جوهری فانك فتحیله در و عامه کسریله تلفظ
ایدرلر و بعضیلر دخی ضمی زیاده اتدیلر دیدی و ابن مالك دخی مثلث ده
بو منوال اوزره جوابان اتدی صاحب قاموس فص مثلث الفا در وکسر
لحن دکلدر و جوهری وهم اتدی دیدی حبشیا حبشه نسبته در یعنی انس
که رسول اکرمك خاتمی کومشدن و فصی حبشی طاش ایدی و حبشیا لفظنك
معناسنده اختلاف اتدیلر بعضیلر بلاد حبشه منسوب طاش دیمکدر
که معدنی بلاد حبشدر و بعضیلر اهل حبش رنکنده دیمکدر دیدیلر یاخود
حبشی اطلاقی نقش خاتمی حبش اهالیسنك رسمی اوزره اولدیغی ایچوندر
یاخود جزع و یاخود عقیق ایدی دیمکدر زیرا جزع و عقیق اکثریا حبش
و یمن دیارندن کلور و یمن حبش کوره سنده در والله اعلم الحدیث
الثانی حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا ابو عوانة که وضاح دیمکله مشهوردر
عن ابی بشر عن نافع عن ابن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم اتخذ خاتما
من فضة اتخاذ خاتم رسول اکرم کندولری قویومجیه امر ایدوب یا پدر مغله
و حاضر یا پلمش بولوب المغله دخی اولور وکان یختم ضرب بابندندر به
خاتمه راجعدر ولا یلبسه علم بابندندر حاصل معنی ابن عمر دیدی که رسول
اکرم کومشدن خاتم اتخاذ ایدوب و اول خاتم ایله ملوکه ارسال اتدکلری
مکتوبلری مهرلرایدی و اول خاتمی طاقنمزلر ایدی میرك دیدیکه حدیث
مذکور ایله رسول اکرمك خاتم طاقندقلرینه ناطق اولان روایات
مابیننی شو وجهله جمع ممکندر که حدیث مذکورده واقع اولان ولا یلبسه
جمله سی یختم نك فاعلندن حالدر و حاصل معنی بودر که خاتم مزبور ایله
مهر وضع ایدرلر ایدی خاتم پارمقلرنده اولمدیغی حالده پس بو کلامدن
مطلقا طاقنمق لازم کلمز زیرا جائزدر که مهر وضع اتدکلری وقتده
پارمقلرندن چیقاروب و مکتوبی مهرلیوب ینه پارمقلرینه طاقه لر
و بو وضعك سری بودر که خاتم پارمقده ایکن مهرلمك کبر و خیلادن
خالی دکلدر پس مرادی اظهار تواضع وارشاد امتدر و دخی محتملدر

که ولا یلبسه لفظی بخیتم اوزرینه معطوف اولوب مقصود علی سبیل الآثار
طاقیمیوب بلکه بعض روایاتده تصریح اولندیغی اوزره مهر وضع ایلمک
اقتضا اتدکده طاقنورلر ایدی دیمکدر ودخی خطابی اشارت اتدیکی اوزره
محتملدر که راوینک عبارهٔ مذکوره دن مرادی رسول اکرمک خاتم اتخاذندن
مراد شریفلری مجرد اقتضا اتدکده مهر وضع اتمک اولوب طاقنوب تزین
قصدیله اولمدیغنی بیان اوله زیرا خاتم طاقمق عادت عرب دکلدر لبس
خاتم خصوصنه متعلق اختلافات کتب فقهیه ده تفصیل اولنمغله بو مقامده
انک بیاننه تعرض اولنمادی قال ابو عیسی که مراد مصنفدر ابو بشر
سند مذکورده مذکوردر اسمه جعفر بن ابی وحشیة واوک فتحی وحاء مهملهنک
سکونی ویانک تشدیدیله در بعض نسخهده وحشیة واقع اولدی که غیر منصرفدر
واختلف فیه یعنی ابو بشرده اختلاف اولندی که بعضیلر ثقه وبعضیلر
ضعیفدر دیدیلر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا محمود بن غیلان
اخبرنا حفص بن عمر بن عبید تصغیر صیغهسیله در هو الطنافسی طاء
مهملهنک فتحی وفانک کسریله طنافسه نسبتهدر که طنفسهنک جمعیدر طانک ضمی
وفانک ضمی وکسریله وطانک کسر وفتحی دخی جائزدر بساط معناسنه در
کاهی عرضی بر ذراع مقداری خرما یپراغندن طوقنمش حصیره وصچقلو
قالیچهیه اطلاق اولنور حفص مزبوره طنافسی اطلاق اولندیغی طنفسه
عمل اتدوب یاخود بیع اتدیکی ایچوندر ثقهدر اخبرنا زهیر تصغیر صیغهسیله در
ابو خیثمة حاء مهملهنک فتحی ویاء مثناة تحتیهنک سکونیله وثاء مثلثهنک
فتحیله بعده میم ایله در زهیر ابو المنذردن احترازدر زیرا بو ثقه دکلدر
عن حمید الطویل عن انس رضی الله عنه قال کان خاتم رسول الله صلی الله
علیه وسلم من فضة وفصه منه ظاهر اولان منها ایدی زیرا فضهیه رجوعدر
امدی فضهیه رجوعی ورق اعتباریله در یاخود من تبعیض ایچون وضمیر
خاتمه راجعدر فضه بعض من الخاتم تقدیرنده خاتم فضهدن اولمغله
فص خاتمدن بعض اولدقده فصک دخی فضهدن اولمهسی لازم کلور فص

فص حجردن اولسه خاتمدن منفصل اولمغله خاتمدن بعض دیمک اولمز
ابو داود عندنده زهیر طریقندن اسناد مذکور ایله شو وجهله واقع
اولدی که من فضة کله حاصل معنی انس دیدیکه رسول اکرمک کمشدن
بر خاتمی وار ایدی که فصی کمش ایدی یعنی خاتم بوتون کمش ایدی
میرک دیدی که بو حدیث بوندن اقدم انسدن روایة اولنان کان
فصه حبشیا حدیثنه معارض دکلدر زیرا حبشیاً دن مراد خاتمی یاپان
قویومجی یا خاتمک نقشنی ایدن کمسنه حبشه منسوب ایدی دیمکدر یاخود
رسول اکرمک متعدد خاتمی اولمق اوزره محمولدر والله اعلم الحدیث الرابع
حدثنا اسحق بن منصور اخبرنا معاذ بن هشام قال حدثنی ابی
که مراد هشامدر عن قتادة عن انس بن مالک لما اراد رسول الله
صلی الله علیه وسلم بو قضیه رسول اکرم حدیبیهدن رجوع اتدکلری وقتده
واقع اولدی ان یکتب الی العجم مراد ملوک عجمدر که اسامیسی عنقریب
انس حدیثنده تصریح اولنور بخاری روایتندن منفهم اولور که عجمدن
مراد روم اوله قیل له قائل بنه عجمدن بر کمسنه ایدی ابن سعد طاوس
مرسلندن روایة اتدیکی اوزره قائل قریشدن ایدی ان العجم لا یقبلون
قبولدن مأخوذدر اعتماد معناسنه الا کتابا علیه خاتم جار ومجرور
مقدر وضع لفظنه متعلقدر بعضیلر مضاف محذوفدر علیه نقش خاتم
تقدیرنده دیدیلر یعنی انس دیدیکه رسول اکرم عجم ملوکنی دین حقه دعوت
اتمک ایچون مکتوبلر تحریر وارسال اتمک مراد ایلدکده بر کمسنه رسول
اکرمه دیدی که عجمک عادتی بودر که هرگز بر مکتوبه اعتماد اتمزلر الا
اوزرینه مهر وضع اولنمش مکتوبه اعتماد ایدرلر علامه کرمانی دیدی که
ممهور اولان مکتوبی قبول اتدکلری اسرار منکشف اولمق خوفندن
احترازاً اولکندروله غرض اولنان احواله اغیار مطلع اولمق لایق
اولمدیغنی اشعار ایچوندر مخفی اولمیه که بو کلام اقتضا ایدر که مهردن
مراد مکتوب تحریر وطی اولندقدن صکره اوزرینه وضع اولنان مهر اوله

آچلمه‌سون ایچون ظاهر بودر که مهردن مراد مکتوب تحریر اولندقدن صکره
ذیلنه وضع اولنان مهردرکه وضع اولنمسه مکتوب کیمک طرفندن وارد
اولدیغی متعین اولمیوب درونده مسطور اولان الفاظک معانیسنه
اعتماد کلمز فاصطنع خاتماً صنعدن مأخوذ افتعال بابندن اصلنده اصتنع
ایدی یعنی رسول اکرم قائل مذکورک کلامین استماع ایتدکده کندو ایچون
بر خاتم یاپلمغه امر ایلدی صاحب فائق دیدی که اکتتب دیرلر بر کمسنه
کندو ایچون کتابت اولنمغه امر ایلسه اضطرب لفظیله دخی روایت اولندی
ضربدن مأخوذ افتعال بابندن اصلنده اضترب ایدی یعنی کندو ایچون
بر خاتم ضرب اولنمغه امر ایلدی کأنی بعض نسخه‌ده فکأنی واقع اولدی
انظر الی بیاضه ضمیر خاتمه راجعدر فی کفه بیاضدن یا ضمیر مجروردن حالدر
یعنی انس دیدیکه خاتم مزبور فضه‌دن اولمغله کویا خاتمک بیاضنی کورزم
خاتم رسول اکرمک کفنده اولدیغی حالده یاخود بو خصوصه اول مرتبه جزم
ویقینم وارد رکه کویا خاتم مزبورک بیاضی حالا کوزم اوکنده در تخفی
اولمیه که بو کلامک ظاهری خاتم بارمغک باطننده اولمه‌سین اشعار
ایدر میرک دیدی که کفدن مراد ذکر کل اراده جزء طریقیله اصبع‌در و
کلامده قلب اولدیغی اصحاب بصایر وقلوبه پوشیده دکلدر و دخی معلوم
اوله که انسدن رسول اکرم خاتمک فصنی کفی جانبنه وضع ایدر ایدی
دیو روایه اولنان حدیث متفق علیه حدیث باب مذکوره شاهددر
لهذا بعض علما کتابلرنده شو وجهله تحریر ایتدیلر که رجال فضه‌دن خاتم اتخاذ
ایتسه‌لر لایق اولان بودر که فصنی باطن کف جانبنه وضع ایده‌لر تزیین
قصدی ایله اولمق وهمنی دفع ایچون ابن بطال خاتمک فصی ظاهر کف
و باطن کفده وضع اولنمق حقنده امر ونهی وارد اولمدی دیدی که مرادی
امر ونهیده حدیث قولی وارد اولمدی دیمکدر امام مالکه دیدیلر که خاتمک
فصنی باطن کفه وضع ایدرمیسز جوابنده لا دیدی والله اعلم الحدیث
الخامس حدثنا محمد بن یحیی اخبرنا محمد بن عبد الله الانصاری بن

بن المثنی بن عبد الله بن انس بن مالک الانصاری حدیثنی سته تخریج ایتدیلر
معلوم اوله که اسم مذکور ایله مسمی اوچ عدد کمسنه‌در که بریسنک جدی
ذکر اولندی و بریسنک جدی حفص و بریسنک جدی زیاددر قال حدثنی ابی
که عبد الله بن المثنی درصدوق در لکن غلطی چوقدر عن ثمامة ثاء مثلثه‌نک
ضمی ایله ابن عبد الله بن انس بن مالک الانصاری در سته حدیثنی تخریج
ایتدیلر عن انس بن مالک قال کان نقش خاتم النبی صلی الله علیه و
سلم بخاری روایتنده کان نقش الخاتم ثلاثة اسطر واقع اولدیغی وترتیبیله
بو مقامده دخی کان‌نک خبری محذوف اولمق ظن اولنورلیس محمد سطر
جمله‌سی مبتدا و خبر و استیناف طریقیله مقدر اولان ثلثة اسطر لفظی
مبین اولور و رسول رفعله تنوینسز محکی اولمق اوزره ظاهردر و لفظ
سطر خبری اولدیغنه نظراً مرفوع و منون اولمق دخی جائزدر کذلک والله
رفع و جر ایله جائزدر سطر یعنی مجموع نقش خاتم محمد رسول الله لفظی اولور
لکن ابو الشیخ اخلاق النبی‌ده عزرة بن البرندن روایتندن انسدن
تخریج ایتدی که کان فص خاتم رسول الله صلی الله علیه و سلم حبشیاً مکتوباً
علیه لا اله الا الله محمد رسول الله ابن سعد ابن سیرین مرسلندن نقش
خاتم بسم الله محمد رسول الله ایدی دیو روایت ایلدی لکن ابن سعد
طاوس و حسن بصری و ابراهیم نخعی و سالم بن جعددن حدیث باب
لفظیله ایراد ایلدی امدی اکر تعدد خواتیمه حمل اولنور ایسه تعارض و ایات
مرتفع اولور میرک دیدی که خاتم نقشنده حروف منقوشه مقلوب رسم
اولنمدقجه مهر درست چقماز و حدیث مذکورک ظاهرندن منفهم اولان ایسه ترتیب
مزبور اوزره اولمقدر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا نصر بن علی
الجهضمی جیمک فتحی و هانک سکونی و ضاد معجمه‌نک فتحیله جهاضمه‌یه نسبتدر
که بصره‌ده بر محله‌نک اسمیدر ابو عمرو کنیه‌سیدر حدیثنی سته تخریج ایتدیلر
قال اخبرنا نوح بن قیس الحدانی البصری صدوق در لکن تشیع ایله متهمدر
حدیثنی اکثر ائمه تخریج ایتدیلر عن خالد بن قیس بن رباح البصری عن قتادة

عن انس ان النبي صلى الله عليه وسلم كتب ارادان يكتب معناسنه در
الى كسرى كافك كسرى وفتحيله دخى ملوك فرسك لقبي درمطرزى معربدر فتح
افصح دردیدی صاحب قاموس خسروك معربى در واسع الملك معناسنه ديدى
وقيصر ملك رومك لقبي در حكايت اولنوركه رسول اكرمك مكتوب بلاغت مصحوب
فصاحت اسلوبلرى كسرى يه واصل اولدقده محض عنادندن تمزيق وشق
ايلديكى خبرى رسول اكرمه بالغ اولدقده اللهم مزق ملكه ديو دعاء اجابت
يقينلرى سببيله ملك كسرى مدة قليله ده تارومار اولدى وروم ملكى هرقله
ارسال اتدكلرى مكتوبى حرزجان كبى محفوظ اتمكله مدة مديده ملكت روم
آسيب زوالدن مصون اولدى والنجاشي ملوك حبشه نك لقبي در فقيل
له ملوك مذكوره يه مكتوب تحرير اولنمغه امر ايلدكده بركمسنه رسول اكرمه ديدى
كه انهم تحقيق ملوك سابقه لايقبلون كتابا الا بخاتم هركز بر مكتوبى
قبول اتمزلر مكر اوزرنده مهر وضع اولنمش اوله فصاغ رسول الله صلى الله
عليه وسلم خاتما قائل مزبورك قولنى رسول اكرم استماع اتدكده برخاتم
ياپمغه امر اتديلر پس بو كلام بنى الامير المدينة قبيلندن مجاز اولور زيرا في
الحقيقه خاتمى ياپان يعلى بن اميه ايدى صاحب نهايه ديدى كه صواغ حلى
صوغ ايدن كمسنه در صاغ يصوغ فهو صائغ وصواغ ديرلر حديث شريفده
اكذب الناس الصواغون واقع اولدى حلقته لامك فتحى وسكونى ايله در
محيي الدين نووى صحيح مسلمده حلقة فضة واقع اولمغله شرحنده حلقة
نصب وفضه يه اضافة ايله خاتما لفظندن بدل در ديو تصحيح اتدكدن
صكره حلقه لامك سكونيله مشهور وفتحيله شاذ در ديدى فضة حلقه نك
خبرى وجمله مستانفه در يعنى خاتم مزبورك حلقه سى كوموش ايدى وفصى
كوموش اولمغى اشعار ايدر ونقش فيه اصول متعدده ونسخ مصححه ده مجهول
صيغه سى اولمق اوزره ضبط اولندى وضمير مجرور خاتمه راجع در فى
فص الخاتم تقديرنده وصحيح بخارى ده ضمير مستكن رسول اكرمه راجع
واسناد مجازى اولمق اوزره معلوم صيغه سيله ضبط اولندى وعلى كلا

كلا التصحيحين محمد رسول الله رفعله در مجهوله نظرا قائم مقام فاعل و
معلومه نظرا حكايه طريقيله محلى منصوب مفعول اولور يعنى خاتم مزبورك
فصنك نقشى محمد رسول الله ايدى والله اعلم الحديث السابع حدثنا اسحق
بن منصور اخبرنا سعيد بن عامر الضبعي ابو محمد البصرى حديثني سته
تخريج اتديلر والحجاج بن منهال ميمك كسرى ونونك سكونيله ابو محمد السلمي البصرى در
حديثنى ائمه تخريج اتديلر عن همام هانك فتحى وميم اولى نك تشديديله در عن
ابن جريج جيمك ضمى ورانك فتحى بعده ياء بعده جيم ايله در تصغير صيغه سيله در
ذكرلرى مرور اتدى عن الزهرى تابعى جليل القدر در عن انس بن مالك
ان النبي صلى الله عليه وسلم كان اذا دخل الخلاء خاء معجمه نك فتحى
ومد ايله اصلنده مكان خالى معناسنه در انسان قضاء حاجت وقتنده
مكان خالى ده جلوس اتمكله مجازا مكان مزبورده استعمال اولندى اذا اراد
ان يدخل الخلاء تقديرنده در نزع خاتمه يعنى انس ديديكه رسول اكرم قضاء
حاجت ايچون خلايه كيرمك مراد اتدكلرى وقتده مبارك برمقلرندن خاتمى
اخراج ايدرلر ايدى خاتم مزبور لفظه اللهى مشتمل اولديغى ايچون زيرا
خاتم لفظه جلالى مشتمل اولمغله خلاده چيقارمق مكروه در وبعضيلر خاتم
مزبورك نقشى ايات قرانيه دن برآيت اولديغى ايچوندر ديدى يعنى محمد
رسول الله لفظى سوره فتح ده واقع ايه دن جزؤ اولديغى ايچون علماء بو
حديثله استدلال اتديلركه خلايه كيرن كمسنه نك اوزرنده اسماء اللهدن بر
اسم بولنسه اسم الهى يه تعظيم ايچون آنى چيقارمق كرك واسماء رسل دخى
بو قبيلدندر وبو خصوصده صحيح اولان عمران وصحابه نك فرقى اولمقدر
ولايق اولان قضاء حاجه ايچون جلوسدن مقدم چيقارمق در اخراج
ايتميوب خلاده خاطرينه كلسه اوچى الجنه آلمق وبعضيلر عمامه سنه وبعضيلر
آغزنه وضع ايلمك كرك ديديلر والله اعلم الحديث الثامن حدثنا اسحق بن
منصور واخبرنا عبد الله بن نمير نونك ضمى وميمك فتحيله تصغير صيغه سيله در
حديثنى سته اخراج اتديلر اخبرنا عبيد الله بن عمر عن نافع عن ابن عمر

قال اتخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم خاتما من ورق فكان في يده يعني ابن عمر ديدي كه رسول اكرم كومشدن بر خاتم اتخاذ ايتديلر كه حياتده اولدقجه مبارك اللرنده ياخود تحت تصرفلرنده ايدي **ثم كان** رسول اكرمك وفاتندن صكره خاتم مذكور اولدي **في يد ابو بكر** ابو بكرك النده **و** ابو بكردن صكره **عمر** عمرك النده **ثم كان** ابو بكر وعمردن صكره خاتم مزبور اولدي **في يد عثمان** عثمانك النده بخاري روايتي اوزره خلفاء مذكورون خاتم مزبوري بارمقلرينه طاقارلر ايدي پس يددن مراد ذكر كل واراده جزء طريقيله اصبع اولور ياخود خاتم مزبور تحت حكومت وزير تصرفلرنده ايدي كاهي تبرك قصديله بارمقلرينه طاقوب واقتضا اتدكجه ملوك اطرافه نامه لر تحرير اتدكده آنكله مهرلرلر ايدي پس اكثر روايايتده خصوصا ابو داود ونسائي روايتلرنده رسول اكرمك خاتمي حديددن واوزرينه فضه صارلمش ايدي وهميشه خاتم مزبور سعيد بن ابي العاصك غلامي معيقيبك تحت ضبطنده ايدي ديو واقع اولان حديثه مناقض اولمز **حتى وقع من يد عثمان في بئر اريس** همزه نك فتحي ورانك كسريله مدينه ده مسجد قبايه قريب بر موضعك اسميدر ابن حجر بر بستان معروفدر صرف وعدم صرفي جائزدر ديدي مخفي اولميه كه عنقريب ايوب بن موسى طريقندن ابن عمردن روايت اولنور كه خاتم مزبور بئر اريسه معيقيب يدندن دوشدي ديو بخاري الندن تخريج اتدي كه خاتم مزبور عثمانك النده ايكن بئر اريسك كنارنده اوتوروب خاتمي بارمغنده اوينادراق چيقاردي النده خاتمي اويناداركن مزبور قويويه دوشدي اوج كون مقداري قويونك صويني چيقاروب خاتمي تجسس اتدك بولنمادي كذلك ابن سعد الندن تخريج اتدي كه عثمان ايله بئر اريسده ايدك عثمانك عادتي بو ايدي كه خاتمي بارماغنه ادخال واخراج ايدر ايدي معهود قويونك كنارنده اوتوروب خاتمي اوينادر ايكن خاتم قويويه دوشدي وآفر اهتمام ايله آراديلر بولنمدي شيخ ابن حجر ديديكه خاتمك سقوطني كاهي عثمان يدندن وكاهي

زيرا قال ابن عمر لبس الخاتم بعد النبي صلى الله عليه وسلم ابو بكر وعمر وعثمان ديدي منه

معيقيب يدندن ديدكلري سببنه اسناد قبيلندن مجازدر كه عثمان معيقيبدن خاتمي برشيئ مهرلمك ايچون آلوب ومهرليوب وبرشيئ فكرنده اولمغله خاتمي فكره مشغول ايكن النده اويناداردي كه خاتم الندن قويويه دوشدي ياخود مهرليوب خاتمي معيقيبك الينه ويروب معيقيبك الندن قويويه دوشدي ميرك ديديكه محتملدر كه عثمان خاتمي معيقيبك الندن آلمق يا معيقيبك الينه ويرمك صددنده ايكن ايكيسنك مابينده قويويه دوشمش اوله زيرا عادتا بر كمسنه يه برشيئ ويرور ايكن يا آلور ايكن ويرن الآني آلدي والآن دخي ويره بي ويرمدي بلكه النده در ديوظن اتمكله ايكيسنك مابينده دوشوب ضايع اولور پس راوي كيمك الندن دوشديكيني تعيين ايده مدكندن كاهي عثمان الندن وكاهي معيقيب الندن دوشدي ديو روايت اتديلر ودخي عثمان خاتمي النده اويناداركن قويويه دوشور كلامندن عثمانه اويناتمق عيبيني نسبة محذوري نسائي ده بيان اولنان نكته ايله مندفع اولور كه عثمان النده خاتمي اويناديغي عثمانك فكره توغلي وغلبۀ تحيرندن اولوب قصده مقارن دكل ايدي ابن بطال ديديكه بو حديثده دليل واردر كه بعض صلحا خاتمي ياخود بر غيري شيئي النده اويناتمق عيب دكلدر شيخ ابن حجر ديديكه عيب اولمديغي عثمان كبي كمسنه لردن بو مقوله شيئ صادر اولديغي بعض امور خيريه فكري ايله مشغول اولديغي ايچوندر كرماني ديديكه عثمان خاتمي النده اويناد رايدي ديمك خاتمي برماغنده تحريك ايدر ياخود خاتمي اخراج وادخال ايدر ايدي كه اوينا تمق تصور تنده ديمكدر والا في الحقيقه عثمان النده خاتم ايله اويناد ايدي ديمك دكلدر زيرا عثمانك بووضعي بعضي خير مصلحتلر تفكر ايدن كمسنه لر وضعيدر شيخ محيي الدين نووي ديديكه حديث مذكورده صالحينك اثاري ايله تبرك ولباسلريني كيمك ايله تيمن اولديغنه دليل وخاتم طاقمق جائز اولديغني اشعار واردر ابن بطال ديديكه شيئ قليل دخي ضايع اولدقده آني اهتمام ايله آرايوب وتفتيشنده تقيد لازم اولديغنه ودخي اوج كون قدر آرايوب

حاصلي عثمان يدندن ومعيقيب يدندن ساقط اولدي ديو وارد اولان روايات وجوه مذكوره ايله توفيق اولنور ميرك ديديكه وفق نفس الامرده غريب چيتينك عثمان يدندن ساقط اولدي ديو وارد اولان روايات ارجحدر زيرا اولي مذكوره متفق عليهادر واولان روايه ساقط اولديغي ايكي وار ومعيقيب يدندن تفرد ايتمشدر والله اعلم منه

تقییددن صکره بو لنمز الیسه فراغت اولنمنه و مطلوبک تعذرنده اوج کون قدر تفحص وطلب کافی اولدغنه دلیل واردر نقشه یعنی خاتم مزبورک نقشک نقشی محمد رسول الله کلمه سی ایدی معلوم اوله که خاتم مزبور رسول اکرمک عقبنده ابوبکره کذلک عمره کذلک عثمانه انتقال ایتدیکی متعیّن درلیس فاء تعقیبیّه موقعنده تراخی ایچون وضع اولنان ثم لفظی ایراد اولندیغی فعل اولک آخرندن فعل ثانینک آخری متراخی اولدغنه نظر ایله در و اکر فعل اولک آخری و فعل ثانینک اوّلی اعتبار اولنور ایسه فاء تعقیبیّه ذکر اولنور بعضیلر قرّا مذهبنده ثم لفظنده تراخی معتبر اولمدیغنه مبنی دردیدیلر بعض علما دیدیلر که بئر اریسه ساقط اولان خاتم رسول اکرمده حضرت سلیمانک خاتمنده اولدیغی کبی بعض اسرار واوایدی و سلیمانک خاتمی غائب اولدقده ملکی الندن کتدیکی کبی عثمانک الندن رسول اکرمک خاتمی ضایع اولدقده عثمانک دخی احوالی پریشان اولوب خارجیلر خروج ایدوب اخر الامر قتلنه مؤدی و بوفتنه اخر زمانه دک متمادی اولدی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله اجمعین

باب ماجاء فی تختم رسول الله صلی الله علیه وسلم

یعنی بو باب رسول اکرم خاتمی نه کیفیت اوزره طاقندقلرنده وارد اولان احادیث بیاننده در بعض نسخ شمائلده باب فی ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یتختم فی یمینه واقع اولدی لیس ظاهر اولان بودر که مصنف عندنده رسول اکرم خاتمی صاغ الینه طاقندقلرینه دلالت ایدن روایات صول الینه طاقندقلرینه دلالت ایدن روایاتدن راجحدر لهذا بو بابده صول الینه طاقدغینه دال حدیث ایراد اتمدی بلکه جامعنده دیدی که بعض اصحاب قتاده دن انسدن رسول اکرم خاتمی صول الینه طاقدی دیو روایت ایتدی و بو روایت صحیح دکلدر دیدی و اکثر علما رسول اکرم خاتمی صاغ الینه طاقدغینه دلالت ایدن احادیث موجبی اوزره صاغ اله طاقمغی ترجیح ایتدیلر و بیهقی خصوص لبس خاتمده واقع اولان احادیث متعارضه مابیننی شو وجهله توفیق ایتدی که رسول اکرمک صاغ الینه طاقدیغی خاتم ذهب

كذا قاله العصام

ذهب و صول الینه طاقدیغی خاتم فضه ایدی و آخر بابده موسی بن عقبه طریقندن ابن عمردن روایت اولنان حدیث صول الینه طاقدیغی خاتم فضه اولدغینه دلالت ایدر دیدی لکن مسلم انسدن ان النبی صلی الله علیه وسلم لبس خاتما من فضة فی یمینه فصه حبشی دیو تخریج ایتدیکی حدیث ایله بیهقی کلامی مشکل اولور و بعضیلر شو وجهله جمع ایتدیلر که رسول اکرم اوّل حالده صاغ الینه طاقمش ایدی لکن صول الینه تحویل ایتدی زیرا ابو الشیخ و ابن عدی عبدالله بن عطادن نافعدن ابن عمردن رسول اکرم خاتمی صاغ الینه طاقمش ایدی صکره صول الینه تحویل ایتدی دیو تخریج ایتدیلر و ابن سعد جعفر بن محمد طریقندن رسول اکرم خاتم ذهبی طرح ایدوب و خاتم فضه اتخاذ ایتدکده صول الینه طاقدی دیو تخریج ایتدی مخفی اولمیه که ذکر اولنان ابن عمر حدیثینک سندی ضعیف و حدیث آخر مرسل یاخود معضل در لکن بعض علما دیدیلر که مرسل جمهور عندنده حجّت و معضل سندی ضعیف اولان حدیثی تقوی اولور و بغوی دخی بو وجهله توفیق ایدوب دیدیکه رسول اکرم اوائلده صاغ الینه طاقوب صکره صول الینه تحویل ایتدیلر و بو منوال اوزره مستمر اولدی ابن ابی حاتم ابی ذرعه دن بو بابده واقع اولان احادیث مختلفه دن سؤال ایتدم دیدی جوابمده دیدیکه لا یثبت هذا ولا هذا ولکن فی یمینه اکثر شیخ محیی الدین نووی دیدی که فقها خاتمی صاغ اله و صول اله طاقمق جائز اولدغنه اتفاق ایدوب هر برینه طاقمق مکروه دکلدر دیدکدنصکره افضل اولاننده اختلاف ایتدیلر سلفدن چوق کمسنه لر صاغه و چوق کمسنه لر صوله تختم ایتدیلر و امام مالک صاغه طاقمق مکروه بلکه مستحب اولان صوله طاقمقدر دیدی و دخی معلوم اوله که رجاله مستحب اولان خاتمی خنصره یعنی کوچک پارمغه طاقمقدر بخاری انسدن فانی لاری بریقه فی خنصره دیو تخریج ایتدی سبابه و وسطی یه طاقمقدن نهی اولندیغی علی کرم الله وجهه دن ابی بریده طریقندن مسلم و ابو داود و مصنف جامعنده نهانی رسول الله ان البس خاتمی فی هذه و هذه که مراد سبابه و وسطی در

كذا قاله ديركرمس

والیه جنح الشافعیة والحنفیة

دیو تخریج اتدکلری حدیث ایله ثابت درو ابهام و تبصره طاقمق خصوصنده
رسول اکرم و صحابی و تابعین دن هیچ روایت وارد اولمدی و نسانک جمیع
بارمقلرینه طاقمق جائزدر والله اعلم مصنف بو بابده طقوز حدیث
ایراد ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن سهل بن عسکر البغدادی
حدیثنی مسلم و ترمذی و نسائی تخریج اتدیلر و عبد الله بن عبد الرحمن قالا
محمد و عبد الله در اخبرنا یحیی بن حسان فعال و فعلان وزننی دن
اوزره اولمق محتمل اولمغله صرف و عدم صرفی محتملدر حدیثنی ابن ماجه
غیری ائمه تخریج اتدیلر اخبرنا سلیمن بن بلال حدیثنی سته تخریج
اتدیلر عن شریک بن عبد الله بن ابی نمر نونک فتحی و میمک کسری و
راء مهمله ایله در شریک بن عبد الله القاضی دن احترازدر عن ابرهیم
بن عبد الله بن حنین عن ابیه که عبد الله بن حنین در حدیثنی سته
تخریج اتدیلر عن علی بن ابی طالب رضی الله عنه ان النبی صلی الله
علیه وسلم کان یلبس بانک فتحیله علم بابندن لامک ضمتیله لبس دن
مأخوذدر خاتمه فی یمینه یعنی علی دیدی که رسول اکرم خاتمنی صاغ الینه
طاقار ایدی ابن حجر فی اکثر الاحوال قیدی ایله تقیید ایتدی زیرا
تختم نوع ما تزیینی متضمندر و صاغ ال تزیینه مناسبدر مخفی اولمیه
که مصنف حدیث مذکوری ایکی وجه دن مراد ایدوب وجه ثانیی
حدثنا محمد بن یحیی اخبرنا احمد بن صالح اخبرنا عبد الله بن
وهب عن سلیمان بن بلال عن شریک بن عبد الله بن نمر
نحوه دیدی و ابن حبان تصحیح و ابو داود و نسائی تخریج اتدیلر
پس جائزدر که رسول اکرم خاتمی صول الینه طاقدیغی مجرد صول الینه
طاقمق جائز اولدیغین اشعار ایچون اوله لکن جمهور خاتمی صول
اله طاقمق سنته اولدیغنه مسلم انسدن کان صلی الله علیه وسلم
تختم فی یساره دیو روایت اتدیکی حدیث ایله و بعض حفاظ
صول اله طاقمق صحابه و تابعین دن مرویدر دیدکلری کلام ایله

ایله استدلال اولنور و مصنف عنقریب جابردن روایت اتدیکی
حدیث ضعیفدر و رسول اکرم خاتم صاغ الینده ایکن وفات ایتدی دیو
وارد اولان متروکدر کذلک بزازک کان تختم فی یمینه و قبض والخاتم
فی یمینه دیو ایراد ایتدیکی حدیثک سندنده کذاب واردر و دخی حافظ ابن رجب
رسول اکرم خاتمی صول الینه طاقدیغی رسول اکرمک آخر امریدر دیو حدیث
وارد اولمدیغیله و کیعک التختم بالیمین لیس بسنة قولیله استدلال
اتدیلر و شارح شرعة الاسلام دیدی که و قوله علیه السلام اجعلها فی یمینک
کان ذلک فی بدء الاسلام ثم صار ذلک من علامات البغی و دخی انس دیدی
که خاتم النبی صلی الله علیه وسلم فی هذه و صول الینک خنصرنی کوستردی و صول
الی خاتم ایچون اختیار اتدکلرینک وجهنده دیدیلر که صول ال صاغ اله نسبت
ضعیف و ناقص و افعال محموده دن محروم اولمغله ٩ اول که کاملدر آنی
محتاج زیور قلمدی مضمونی اوزره جبر نقصان و حرکات ظاهره سی
قلیل اولمغله کبر و خیلادن بعید اولدیغی ایچوندر کذلک خنصری اختیار دخی
بو معنی و خنصر جمله اصابعدن کوچک اولمغله تو یوک خاتمه محتاج اولمدیغی
ایچوندر و دخی معلوم اوله که بر حدیث ضعیفده وارد اولدی که رسول اکرم
بر مهم حاجتک نسیاننندن خوف ایلسه خاتمنه مذکرا اولسون ایچون
بر رشته باغلار ایدی ابو یعلی دن دخی بو مثللو روایت اولندی لکن ابن حجر
موضوعدر دیدی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا احمد بن منیع اخبرنا
یزید بن هارون عن حماد بن سلمة قال قائل حماددر رایت
ابن ابی رافع اسمی عبد الله و حماد بن سلمه نک شیخیدر اکثر ائمه حدیثنی
تخریج اتدیلر یتختم فی یمینه جمله سی رایت نک مفعولندن حالدر فسالته
ضمیر منصوب ابن ابی رافعه راجعدر عن ذلک تختم فی الیمنة اشارة و
عن ذلک تقدیرنده در فقال قائل ابن ابی رافع در رایت عبد الله بن
جعفر الطیار ابن ابی طالب ارض حبشه ده تولد ایتدی و ارض حبشه ده
اسلامده اول تولد ایدن بودر رسول اکرمدن بیعت اتدکده یدی

یاشنده ایدی اون یاشنه بالغ اولدقده رسول اکرم وفات اتدی سکسان
یاشنه بالغ اولوب هجرتدن سکسان سنه مرورنده مدینه ده عبدالملک
خلافتنده وفات ایدوب عبدالملک صلوة جنازه سنی قلدی عمی علی
کرم الله وجهه زینب بنت فاطمه یی اکا تزویج اتمش ایدی جواد وعفیف
وظریف وحلیم ایدی که قطب السخا وبحر الجود تسمیه ایدرلر ایدی کاشانی
دیدی که اسلامده عبدالله بن جعفردن اسخی کمسنه کلمدی ومدحنده نصیب
الشاعر دیدی که لزمت نعم حتی کانک لم تکن عرفت من الأشیاء شیئا
سوی نعم وعادیت لا حتی کانک لم تکن سمعت بلا فی سالف الدهر
والأمم حدیثی ستة تخریج اتدیلر تختم فی یمینه وقال عبدالله بن جعفر
کان النبی صلی الله علیه وسلم یتختم فی یمینه یعنی حماد بن سلمه دیدی که
ابن ابی رافعی کوردم خاتمی صاغ الینه طاقار اولدیغی حالده وآندن بو
کیفیتک سببندن سؤال ایتدم جوابنده دیدی که عبدالله بن جعفری کوردم
خاتمی صاغ الینه طاقار اولدیغی حالده وعبدالله بن جعفر مذکور دیدی که
رسول اکرم خاتمی صاغ الینه طاقار ایدی مخفی اولمیه که مصنف حدیث
مذکوری ایکی وجهدن ایراد ایلدی وجه ثانی بودر که حدثنا یحیی بن موسی
اخبرنا عبدالله بن نمیر اخبرنا ابرهیم بن الفضل عن عبدالله بن محمد بن
عقیل عن عبدالله بن جعفر ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یتختم فی یمینه
یعنی محمد عبدالله بن جعفردن روایت اتدی که رسول اکرم خاتمی صاغ
الینه طاقار ایدی مصنف جامعنده بخاریدن نقل اتدی که خاتمی صاغ
ال طاقمق خصوصنده وارد اولان احادیثک نهایته اصحی عبدالله بن
جعفرک بو حدیثیدر الحدیث الثالث حدثنا ابو الخطاب خاء معجمه نک فتحی
وطاء مهمله نک تشدیدیله کنیه سیدر اسمی زیاد حدیثنی ستة تخریج اتدیلر
بن یحیی اخبرنا عبدالله بن میمون عن جعفر بن محمد الصادق ایله
ملقبدر بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالبدر ووالده سی فروه
بنت القاسم بن محمد بن ابو بکردر رضی الله عنهم مناقبی رتبۀ تحریردن

عام جحاف ده که بطن مکه ده سیل عظیم اولوب خسارت کلیه اولدیغی سنه درمه

مهمله نک فتحی وقافک کسریله درمه

تحریردن افزون وحیطۀ تقریردن بیرون در جمیع طوایف عندنده حمیده
وهر فرقه میاننده ستوده در حتی اهل خواص وتکسیر بلکه ارباب کیمیا
واکسیر دخی اکا ادعاء انتساب واهل کلام وتصوف انک آثار پسندیده
سندن فضائل اقتباس ومعارف اکتساب ایدرلر فوائد شریفه لرندن
بری بودر که بر کمسنه یی مرض هائل تعجیز ایلسه او زرینه یوز کره آیة الکرسی
قراءة ایتسه لر حق سبحانه وتعالی اول کمسنه یه شفا احسان ایدر ایدی
حکایت اولنور که دوانقی جعفر صادق حضرتلرین احضار وقتلنه فرمان
اصدار اتدی ناگاه بر اژدر دندان خای ظهور ودوانقی اوزرینه
هجوم ایلدی دوانقی نک غلبۀ رعبندن اندامنه لرزه واعضاسنه
رعشه دوشوب جعفرک حضورنده هزار شرم وندم ایله جلوس ایدوب
دیدی که یا جعفر بندن هر نه خاطر قلزم مآثریکه خطور ایلیه بلا توقف
رجا ایله که اسعافنه مبادرت وقبولنه مسارعت اولنور جعفر
دیدیکه سندن رجا ایدرم که بنی حضوریکه بر کره دخی احضار ایلمیه و
بندن برشئ رجا ایلمیه دیو رجا ایلمه ودخی حکایت اولنور که جعفردن
سؤال ایتدیلر که سنک صانعک وار اولدیغنه دلیلک نه در جواب
ویردی که اعظم ادله کندو نفسمده موجوددر زیرا بنم نفسیم ایکی احتمالدن
خالی دکلدر که یا بن وار اولوب کندیمی ایجاد ایتدم یا خود یوق اولوب
کندیمی ایجاد ایتدم اول ایجاد موجودی مستلزم وثانی معدومک ایجادینی
مقتضی در پس طرفینک فسادینی کوروب یقیناً بیلدم که نفسمک بر
غیری صانع موجودی وقادری وار در که آنی ایجاد ایلدی عن ابیه
که محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالبدر لقبی باقردر علمی بقر
یعنی شق ایدوب اصل وفرعنه وجلی وخفیسنه عالم اولدیغی ایچون
تابعی جلیل القدردر جابر وانس دن استماع اتدی کلمات معجز
نشانلرندن بری سلاح اللئام قبیح الکلام عن جابر ان النبی
صلی الله علیه وسلم تختم فی یمینه معناسی مرور اتدی معلوم اوله که

شیخ ابن حجر عسقلانی بو حدیثک سندنده ضعیف وار در دیدی هرکه
دیدی که عبد الله بن میمون جهتندن اولمق ظن اولنور زیرا بخاری
انک حقنده ذاهب الحدیث دیدی وابو ذرعه واهی الحدیث ومصنف
منکر الحدیث ابو حاتم متروک الحدیث ابن حبان آنک تفرد ایتدیکی
حدیث ایله احتجاج جائز دکلدر دیدی ودخی حدیث مذکورک شواهدی
اولمغله روایتی متقوی اولوب حدنکارتدن چیقدی دیدی والله اعلم
الحدیث الرابع حدثنا محمد بن حمید الرازی اخبرنا جریر عن محمد بن
اسحق عن الصلت بن عبد الله بن نوفل بن حارث بن عبد المطلب قال قائل
صلتدر کان ابن عباس یتختم فی یمینه ولا اخاله همزه نک کسری
ایله لا اظنه معناسنه در صاحب صحاح خلت الشیء خیلا وخیلة ومخیلة
وخیلولة دیرلر شیء ظن ایلسه مستقبلنده اخاله دیرلر همزه نک کسری ایله
که افصح بودر بنو اسد قیاس اوزره اخاله دیرلر همزه نک فتحیله وضمیر منصوب
ابن عباسه راجع در الا قال قائل ابن عباس در کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم یتختم فی یمینه یعنی صلت دیدی که ابن عباس خاتمی صاغ
الینه طاقار ایدی وبن ابن عباسی ظن اتمم الا رسول اکرم خاتمی صاغ
الینه طاقار ایدی دیو سویلدی ظن ایدرم وابو داود بو وجهدن محمد بن
اسحقدن روایت ایتدی که صلت بن عبد اللهی صاغ الینک کوچک پارمغنه
خاتم طاقمش کوردم وسببندن سؤال ایتدم جوابنده دیدیکه ابن عباسی
کوردم که خاتمی شو وجهله طاقنور دیوب فصنی صاغ الینک ظهرنده کتوردی
ودیدی که ابن عباسی ظن اتمم الا بو کیفیتی رسول اکرمدن کوروب خاطرنده
قالمشدر والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا ابن ابی عمر که اسمی محمد بن یحیی
بن عمردر که جدینه نسبته ایله مشهوردر اخبرنا سفیان بن عیینة عن ایوب
بن موسی حدیثنی سته تخریج ایتدیلر عن نافع عن ابن عمر ان رسول الله
صلی الله علیه وسلم اتخذ خاتما من فضة وجعل فصه مما یلی کفه
وسلم روایتنده مما یلی باطن کفه واقع اولدی یعنی ابن عمر دیدی که رسول

رسول اکرم کومشدن بر خاتم اتخاذ ایدوب وخاتمک فصنی کفنک ایچنی
ولی ایدن جانبه ایلدی حاصلی فصنی اوجنک ایچنه آلدی وعلما دیدیلر
که رسول اکرم خاتمک فصنی باطن کفه وظاهر کفه وضع ایلمک خصوصنده
بر شیء ایله امر ایلمدی پس ایکی جانبه وضع ایلمک جائزدر وسلف ایکی
وجه ایله دخی عمل ایتدیلر وابن عباس ظاهر کفه وضع ایدر ایدی شیخ محیی
الدین نووی صحیح مسلم شرحنده دیدیکه باطن کفه وضع ایلمک اولیدر
دیدیلر زیرا رسول اکرمه اقتدا وعجب وکبردن بعید اولدغندن ماعدا
فصک محفوظ اولمسنه مناسبدر ونقش مجهول صیغه سیله در فیه ضمیر خاتمه
یا فصه راجع در محمد رسول الله یعنی خاتم یا فصده بو لفظ نقش اولنمش
ایدی پس جملهٔ اسمیه تأویل مفردده مرفوع المحل قائم مقام فاعل اولور
واکر نقش معلوم صیغه سیله اولورسه ضمیر مستکن رسول اکرمه راجع
اولوب جملهٔ اسمیه منصوب المحل مفعولی وامر بنقشه فیه لفظ محمد رسول
الله قوده سنده اولور ونهی ضمیر مستکن رسول اکرمه راجع در ان ینقش
فاعلک ضمیمه در احد علیه یعنی دخی رسول اکرم نهی ایلدی بر غیری کندی
خاتمنه محمد رسول الله لفظنی حک ایلمکدن یا خود رسول اکرمک خاتمی منوال
اوزره نقش ایلمکدن پس ان ینقش احد خاتمه علی هذا النقش یا علی نقش
خاتمه علیه السلام تقدیرنده اولور شیخ ابن حجر دیدیکه نهی مذکورک سببی
بودر که رسول اکرم خاتم اتخاذ واسم وصفتنی اننده نقش ایتمکدن
مرادلری ارسال ایتدکلری نامه لری مهرلمک ایچون در پس کندولره مخصوص
علامة اولمق لازم در واکر غیریلر دخی نقش معهودکبی نقش ایتسه لر اعتماد
قالمیوب بلکه مفسده یه مؤدی اولور وهو الذی سقط من معیقیب ابن ابی
فاطمة الدوسی که حلیف بنی عبد شمس در وصاحب الهجرتین در عمر رضی الله
عنه امین بیت المال ایتمش ایدی جذام مرضنه مبتلا اولوب عمر بن
الخطاب امری ایله حنظل ایله علاج ایتدیلر حبشه یه هجرت ایدوب
بعد زمان مدینهٔ منوره ده رسول اکرمک شرف خدمتلریله مشرف اولدی

معیقیب قلیل الحدیثدر ولفظ بو بر حدیث
روایت ایتمشدر وفاتی عثمان خلافتی
اواخرنده در

رسول اکرمک خاتمنی محافظه خدمتیله شرفیاب اولدی فی بئر اریس یعنی
معیقیبک الندن بئر اریسه ساقط اولان خاتم ذکری مروراً یدن خاتم
ایدی وسقوط خاتمک کیفیتی سابقا بیان اولندی دمیری شرح منهاج
نوویده شویله روایت ایلدی که معاذ رضی الله عنه بر خاتم اتخاذ
ایدوب انده محمد رسول الله لفظنی نقش ایتمش ایدی رسول اکرم بو کیفیته واقف
اولدقده آمن کل شیء من معاذ حتی خاتمه دیو بیوردیلر و معاذدن خاتمی
مزبوری آلوب بارمقلرینه طاقدیلر محتملدرکه معاذک بو فعلی نهیدن اول
اولمش اوله یاخود نهیی استماع ایتمزدن ایتمش اوله یاخود معاذ نهی مزبوری
تنزیهی ظن ایتمش اولوب اتخاذ ایلیه ابن حجر معاذه مخصوص اولمق محتملدر
دیدی لکن رسول اکرم خاتمی معاذدن اخذ ایتدی بو واقع اولان روایت
حیندن بو احتماله مناسب کلدر الحدیث السادس حدثنا قتیبة بن سعید
اخبرنا حاتم حاء مهمله نک فتحی و تاء مثناة فوقیه نک کسریله در بن اسمعیل
عن جعفر الصادق بن محمد الباقر عن ابیه که محمد باقردر کان الحسن
والحسین رضی الله عنهما یتختمان فی یسارهما یعنی محمد باقر دیدی
که حسن وحسین خاتملرینی صول الله رینه طاقنورلر ایدی رسول اکرم اکثرا اوقاتده
صول الله رینه طاقق ایله انکا متابعت ایچون وحسن وحسین رسول اکرمی بو
کیفیتده کورمسه لر ایدی انلار دخی بو منوال اوزره ایتمزلر ایدی امدی بو تقریر
اوزره بو حدیثک عنوان بابه مناسبتی ظاهر اولور مخفی اولمیه که بو حدیث حضرت
حسنه نسبت ایله مرسل اولور زیرا باقر حسنی اصلا کورمدی وحسینی بو کیفیتده
کورمک محتملدر یا خود باقر بو کیفیتی پدری زین العابدین دن استماع ایتمش
اوله پس حسینه نظرا دخی مرسل اولور مصنف حدیث مذکوری حسین اوزرینه
موقوفا ذکر ایلدی لکن بیهقی ادبده ابی جعفر باقر طریقندن شو لفظیله تخریج
ایتدی که کان النبی صلی الله علیه وسلم وابو بکر وعمر وعلی والحسن والحسین یتختمون
فی الیسار وابو الشیخ ابن حبان کتاب اخلاق نبی ده سلیمان بن بلال
طریقندن محمد باقردن تخریج ایتدیکی حدیثده لفظ عثمانی دخی زیاده و ذکر ایلدی

ایلدی والله اعلم الحدیث السابع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن اخبرنا
محمد بن عیسی وهو ابن الطباع بانک تشدیدیله حکاک دیمکدر که
فارسیده مهرکن دیرلر حدثنا عباد باء موحده نک سکونیله در بن العوام
واوک تشدیدیله در حدیثنی سته تخریج ایتدیلر عن سعید بن ابی عروبة
عین مهمله نک فتحی وراء مهمله نک ضمی بعده واو ساکنه بعده باء موحده
ایله در حدیثنی سته تخریج ایتدیلر عن قتادة عن انس بن مالک ان النبی
صلی الله علیه وسلم تختم فی یمینه بعض اصحاب قتاده دن انس دن
ان النبی صلی الله علیه وسلم تختم فی یساره لفظیله تخریج ایلدی مصنف
جامعنده حدیث باب مذکوره حدیث غریب و اصحاب قتاده روایت
ایتدیکی حدیث مذکوره غیری صحیح در زیرا طرق اخری دن رسول اکرمک
یمین ویسارینه تختم ایتدکلری ثابتدر دیدی میرک دیدیکه مسلم حماد بن
سلمه طریقندن انس دن کان خاتم النبی صلی الله علیه وسلم فی هذه واشار
الی الخنصر الیسری کذلک ابو الشیخ وبیهقی قتاده طریقندن انس دن
بو لفظله تخریج ایتدیلر ودخی ابو داود ابن عمر دن کان رسول الله صلی
الله علیه وسلم یتختم فی یساره دیو تخریج ایتدی نووی دیدیکه ایکیسی دخی
دخی صحیحدر والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا محمد بن عبید تصغیر
صیغه سیله در المحاربی کیمک ضمیله سیوطی دیدی که محاربه نسبتدر
که قریشدن و عبد القیس دن بر بطن در وجد در بعض نسخه ده الکوفی
لفظی زیاده اولندی حدثنا عبد العزیز بن ابی حازم حاء مهمله و
زاء معجمه نک کسریله در عن موسی بن عقبة عن نافع عن ابن عمر
قال اتخذ رسول الله صلی الله علیه وسلم خاتما من ذهب یعنی ابن عمر
دیدی که رسول اکرم آلتوندن بر خاتم اتخاذ ایتدی ظاهر بودر که خالص
آلتون خاتم طاقتمق حرام اولمزدن اول ایدی فکان یلبسه فی یمینه
واول آلتون خاتمی صاغ الینه طاقار ایدی فاتخذ الناس خواتیم من
ذهب پس ناس رسول اکرمک آلتون خاتم اتخاذ ایتدیکنی کوروب

بالفتح والکسر نسبة الی دمیرة قریة بمصر

اكر متابعت ايچون آلتوندن خاتملر ياپديرديلر فطرح رسول الله صلى الله
عليه وسلم ليس رجاله آلتون خاتم حرام اولديغنه وحى نازل اولديغى كبى رسول
اكرم خاتم مزبورى بارمغندن چيقاروب آتدى وقال دخى ديديكه لاالبسه
بن بو خاتمى ابدا طاقنمم ظاهر بودركه مكروه اولان طاقنمقدر يايديرمق
مكروه دكلدر فطرح الناس خواتيمهم ناس رسول اكرمك طرح اتديكنى كوردكلرى
كبى بارمقلرندن آلتون خاتملرين طرح اتديلر حنفى ديديكه ناسدن مراد
رجاللردر زيرا آلتون حرمتى ذكورك صغار وكبارينه نظر ايله در ونسايه حلالدر
ياخود اول وقت ذكور واناثه حرام اولوب بعده منسوخ ورجاله نسبت حرمته
ابقا واناثه نسبت حلال قلندى دبو وجه اوزره ذكور واناثه شامل اولور
معلوم اوله كه ابن شهاب طريقندن انسدن ثابت اولدى كه رسول اكرم
بركون بارمغنه كومشدن خاتم طاقنديدى ناس دخى متابعت ايچون
كومشدن خاتملر ياپديروب طاقنديلر رسول اكرم خاتم مزبورى طرح ايدوب
ناس دخى طرح اتديلر محيى السنه ديديكه كومشدن خاتم طاقنمق جائز ايكن
رسول اكرم ناس دخى طرح اتسونلر ديو طرح اتدكنك سببى ناسه لبس خاتم
فضه ايله كبر وخيلا طارى اولمق خوفندن ايدى وبعضيلر خاتم ايله برشيئى
مهرلمكه محتاج اولمين كمسنه خاتم طاقنمسون ديو اشعار ايچون ايدى
ديديلر معلوم اوله كه خلفا وسلفا جمهور علما آلتون خاتم طاقنمق رجال
ايچون حرام اولمسنه اتفاق اتديلر ونسا ايچون حرام دكلدر ديديلر امام ابو
حنيفه عندنده اعتبار حلقه يه در وخاتم اوزرينه آلتوندن مسمار واوزرينه
نقش اتمك جائزدر وبعض علما آلتون خاتم طاقنمق كراهة تنزيهيه ايله مكروه در
ديديلر وقاضى عياض حرمتى عند الناس مجمع عليه در ديديكى كلام ظاهر البعض
علما قولنه مخالف ولمغله قاضينك كلامنى شو وجهله تأويل اتديلر كه كراهة تنزيهيه
ذاهب اولان قرن منقرض اولوب حالا تحريمنه اجماع منعقد اولدى ديمكدر
ديديلر وابن ابى شيبه كتابنده روايت اتديكى اوزره سعد بن ابى وقاص و
طلحة بن عبد الله وصهيب وجابر بن سمرة وعبد الله بن يزيد الخطمى وحذيفه وابو

وابو اسيد آلتوندن خاتم طاقندقلرى تأويل مذكورى تاييد ايدر ودخى معلوم
اوله كه آلتون خاتمدن نهى اولنديغى احاديث صحيحه ايله ثابتدر يونس زهريدن
بر رجل صحابيدن روايت ايتدى كه رسول اكرمك شرف صحبتلريله مستعد
اولدم وبارمغمده آلتون خاتم وار ايدى رسول اكرم خاتمى كوروب النده اولان
قضيب ايله قرع ايدوب يعنى اوروب الق هذا ديو بيورديلر ومطلقا ذهب
وحرير حقنده هذا حرامان على رجال امتى حل لنسائها ديو بيوردقلرى سند
صحيح ايله ثابتدر وعبد الله بن عمر مرفوعا روايت ايلدى كه رسول اكرم
بيورديلر كه من مات من امتى وهو يلبس الذهب حرم الله عليه ذهب الجنة
احمد وطبرانى بو لفظله تخريج اتديلر ودخى معلوم اوله كه آلتون خاتمدن
نهى جميع احوالده شاملدر يعنى حربه مباشرت ايدن كمسنه يه لبس حريره رخصت
واردر ولبس خاتم ذهبه رخصت يوقدر زيرا خاتم ذهبك جنكه تعلقى يوقدر
فاما حين محاربه ده لبس حرير وآلتونلى شمشير وسپر وقوشاق جنكده وقتنده
مرخصدر وجنكدن فارغ اولدقده اشياء مذكوره يى دخى چيقارمق
لازمدر ودخى رجاله آلتون استعمالى حرام اولمق خصوصندن مستثنى در
كه بر كمسنه نك بورنى دوشسه آلتوندن بورون اتخاذ اتمك كذلك
دندان وبارمقلرك اوجى دوشسه آلتوندن اتخاذ ايتمك جائزدر
فضه دن اتخاذ ايتمك بالطريق الاولى لكن تماما بارمغى ياخود الى دوشسه
آلتوندن وكومشدن اتخاذ ايلمك جائز دكلدر ومصحف شريفى آلتون
ايله تحليه ايتمك خصوصنده دورت وجه واردر واكثر اصح وجوه اكثر
علما عندنده اكر مصحف امرأه نك ايسه جائز رجلك ايسه جائز دكلدر وجه
ثانى مطلقا حرام اولمقدر وجه ثالث مطلقا حلال اولمقدر وجه رابع نفس
مصحفى تحليه حلال وغلاف منفصلنى تحليه حرام اولمقدر اضعف وجوه
بودر وساير كتبى تحليه مطلقا حرامدر بالاتفاق كعبه ومساجدى آلتون
وكومش ايله تزيين ايتمك وآلتوندن وكومشدن قنديللر اصمقده
ايكى وجه واردر اصحى تحريمدر وجه ثانى جوازدر وكعبه مكرمه يى ديبا ايله

كذا قاله ميرك

سترک جوازی بو وجهدن مأخوذدر والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه و
سلم تسلیما کثیرا **باب ما جاء فی صفة سیف رسول الله صلی الله**
علیه وسلم صفة وصف کشف وبیان معناسنه در یعنی بو باب رسول اکرمک
سیفنک وصفی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مخفی اولمیه که
باب خاتمک عقبنده باب سیف ذکر اولندغنک وجهی بودر که رسول اکرم خاتم
اتخاذ ایتدکلری ملوک اطرافه تحریر بیوردقلری نامه لری مهرلمک ایچون اولدیغی
متعین در پس رسول اکرم ملوکک مالک اولدقلری سیف ومغفر ودرع مثللو متاعه
مالک اولدقلرینه دال اولان احادیثی احادیث خاتمه تعقیب مناسب اولدی و سیف
آلات حرب میاننده زیاده مستعمل وانفع وایسر اولمغله آکا متعلق اولان احادیثی
تقدیم ایلدی وتعقیب مذکورده بر لطیفهٔ معقوله یه تلمیح واردر که سرکشان حضرت
دین مبینه دعوت وکلمهٔ توحید دعوته اجابتلرینه ناطق مکاتیب تحریر ومهمورا
ارسال اولنمق خلالنده هر بری فرمان واجب الاذعان نبوی یه امتثال
ایدرلر ایسه فبها ونعم والا شمشیر عدوکش بسته میان انتقام اولهجغی لم
محقق در زیرا سیف صارم کبی حجت قاطعه وتیغ دشمن فکن ماننده ی
قضا پای خصومتی برهان قاطع وکرد هیجاده برق شمشیر کبی دلیل ساطع
یوقدر مصنف بو بابده دورت حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول **حدثنا**
محمد بن بشار اخبرنا وهب بن جریر اخبرنا ابی بعض نسخه ده حدثنی
ابی واقع اولدی مراد جریردر **عن قتادة عن انس بن مالک قال**
کانت قبیعة سیف رسول الله صلی الله علیه وسلم من فضة
قبیعه قافک فتحی وباء موحده نک کسریله ترکیده بالچاق تعبیر اولنور که
فضه دن وحدیددن یاپارلر بعض شراح مصابیح کلامندن منفهم اولان
بودر که قبیعة السیف شعیرة السکین منزله سنه در شعیرة السکین
ترکیده بیرزوانه دیدکلری در پس قبیعة السیف قلجک بالچاغی اولور که
بچاغک بیرزوانه سی حکمنده در حدیث مذکورده سیف وآلات فضه
قلیله ایله تحلیه وتزیین ایتمک جائز اولدیغنه دلیل واردر و ذهب ایله

ایله تحلیه مباح دکلدر حنفی دیدیکه قوشاق دخی بو قبیلدندر ولجام وسرج
تحلیه سنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر سیفه قیاس ایله مباح وبعضیلر زینت دابه در
دیو حرام دردیدیلر خنجر وقلمدانی فضهٔ قلیله ایله تحلیه ده دخی اختلاف ایتدیلر
ودخی میرک دیدی که حدیث مذکور رسول اکرمک سیفنک فقط بالچاغی کومش
اولدیغنه دلالت ایدر ولکن ابن سعد اسرائیل طریقندن جابردن عامردن
تخریج ایتدی که علی بن الحسین رسول اکرمک سیفنی بزه کوستردی که قبیعه سی و
حمائل طاقدقلری حلقه لری فضه ایدی و بن غلافندن چیقاردم که ایچنه بر
قلیج واصلنده منبه بن حجاج سهمینک ایمش رسول اکرم یوم بدرده مالک اولمشلر
وسلیمان بن بلال طریقندن جعفر بن محمددن تخریج ایتدیکه رسول اکرمک سیفنک
نعلی وقباعی وحلقه لری کومش ایدی نعل سیف ترکیده دیبلک دیدکلری در
والله اعلم الحدیث الثانی **حدثنا محمد بن بشار اخبرنا معاذ بن هشام**
حدثنی ابی که هشام در **عن قتادة عن سعید بن ابی الحسن** که حسن بصرینک
برادری در وحدیثنی سته تخریج ایتدیلر مخفی اولمیه که سعید مذکور تابعینک اوساطندن
اولمغله حدیث مذکور مرسل اولور لکن حدیث اول اکا شاهددر **قال** قائل سعید در
کانت بعض نسخه ده کان واقع اولدی **قبیعة سیف رسول الله صلی الله**
علیه وسلم من فضة بیانی مرور ایتدی الحدیث الثالث **حدثنا ابو**
جعفر محمد بن صدران صاد مهمله نک ضمی ودال مهمله نک سکونیله در **البصری**
موحده نک فتح وکسری جائزدر **اخبرنا طالب بن حجیر عن هود** تنوین ایله
وهو عبد الله بن سعید اکثر نسخ شمائلده سعید یا ایله واقع اولدی لکن علماء
اسماء رجال تحقیق ایتدکلری اوزره سعد یاسز صواب در **عن جده** ضمیر عبد الله یه
راجع در مراد والده سی طرفندن جدی در اسمنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر مزیده
بن جابر وبعضیلر مزیده بن مالک دیدیلر قول ثانی اصح در **العصری** مهملتینک
فتحه لریله العبدی بن عبد القیس صحابی در ابن منده دیدی که رسول اکرمه
کلن الجیلر دندر مزیده بتصحیحنده اصح اولان جزری تصحیح المصابیحده بیان
ایتدیکی اوزره میمک فتحی ومعجمه نک سکونی ویاء مثناة تحتیه نک فتحیله در **قال**

قائل مزيده در دخل رسول الله صلى الله عليه وسلم مكة يوم الفتح وعلى
سيفه ذهب وفضة يعني مزيده ديديكه رسول اكرم مكه نك فتحي كوني مكه يه
داخل اولدي سيفنك اوزرنده آلتون وكومش اولديغي حالده مخفي اولميه
كه استعمال ذهب رجاله حرام اولديغي احاديث صحيحه ايله ثابت وحرمت مزبوره
فتح مكه دن مقدم صدور ايتديكي روايات معتمده ايله متبين اولمشدر كه
مزيده حديثي آنلاره معارض اولمق احتمالي يوقدر خصوصا مؤلف معنده
مزيده حديثي حقنده حسن وغريب در ديوب وابن قطان نيم عندمده
ضعيفدر حسن دكلدر ديدي وابو حاتم رازي منكر در ديدي ذهبي ميزانده
ابن قطانك كلامي حقدر ديدي وشيخ تورپشتي بو حديث احتجاجه صالح
دكلدر ديدي ابن عبد البر استيعابده بو حديثك سندي قوي دكلدر
ديدي وصحتي ثابت اولديغي تقديرده رسول اكرمك سيفنك ذهب و
فضه سي وار ايدي ديديكي فضه اوزرينه آلتون يالدوز اولنمش ايدي ديمكدر
كه فضه اصل وذهب عارض وفرع اولدغنه طالبك فضه في سؤالده
تخصيص بالذكر ايتديكي دلالت ايدر كه قال طالب فسألته عن الفضة
طالب ديدي كه شيخم هوددن آلتون يالدوز اولان فضه دن سؤال
ايتدم كه رسول اكرمك سيفنك نه طرفنده ايدي ديو فقال هود جوابنده ديديكه
كانت قبيعة السيف فضة سيف معهودك بالچاغي كومش ايدي معلوم
اوله كه بخاري صحيحنده اوزاعي طريقندن سليمان بن حبيب دن روايت
ايتدي كه ابوامامه دن استماع ايلدك كه بر قوم بلي حدود قياس فتحلر ايتديلر
هيچ برينك سيفنك حليه سي ذهب وفضه دكل ايدي بلكه حليه سي علابي و
آنك وحديد ايدي ديدي شيخ ابن حجر صحيح بخاري شرحنده ديديكه ابوامامه
حديثي دلالت ايدر كه سيف وسائر آلات حربي ذهب وفضه دن غيري
شئ ايله تحليه ايتمك اولى اوله لكن ذهب وفضه ايله تحليه ايتمك مباح در
ديلر جواب ويرديلر كه ذهب وفضه ايله تحليه ايتمك قلوب اعدايه رعب
القاسي ايچون مشروع اولدي وصحابه كرامك نفسلرنده شدة وايمانلرنده

وايمانلرنده قوة متحققه اولمغله آنلار بو مقوله اسباب رعبه تصديدن
مستغني ايديلر پس آنلرك حال وشانلري زمانه خلقنك حال وشانه قياس
اولنماز بيت حريفان باده ها خوردند ورفتند * تهي خمخانه ها كردند ورفتند
علابي عين مهمله نك ولامك فتحلريله علبانك لامك سكونيله جمعيدر ابو
نعيم مستخرجنده اوزاعي دن روايت ايتديكي اوزره دباغت اولنمش
خام جلد در وغيريلر ديديلر كه علابي شول عصبدر كه ياش ايكن قلجك
قبضه سنه صاررلر وقورودقده بغايت مستحكم اولور حتى شيشه حيلا دقده
بو منوال اوزره صاررلر خطابي ديدي كه اوغلاق عصبندن ايدرلر
زيرا آنك عصبي سائر عصبلردن متين در آنك مدّ ونونك ضمي بعده
كاف ايله رصاص در كه تركيده قالاي وفارسيده ارزيز ديرلر مفرد در
كه جمعي يوقدر وبعضيلر رصاص خالص در ديديلر ابن الجوزي ديديكه آنك
رصاص قلعي در لامك فتحيله قلعه يه نسبتدر كه باديه ده بر موضعك اسميدر
وبعض سيوفي دخي اكا نسبت ايدوب سيف قلعي ديرلر ميرك ديديكه ظن
اولنور كه اول معدن دن رصاص وحديد استخراج اولنه والله اعلم الحديث
الرابع حدثنا محمد بن شجاع شينك ضميله در بعضيلر وكاف ثلثه ايله در
ديديلر البغدادي حديثني ترمذي ونسائي تخريج ايتديلر اخبرنا ابو عبيدة الحداد
حديثني بخاري وابوداود وترمذي ونسائي تخريج ايتديلر عن عثمان بن سعد
ضعيفدر حديثني ابوداود وترمذي تخريج ايتديلر عن ابن سيرين سائر برادري
مابيننده محمد بن سيرينك لقبيدر قال قائل ابن سيرين در صنعت صنعدن
مأخوذ امرت ان يصنع تقديرنده در سيفي على سيف سمرة بن جندب
يعني ابن سيرين ديديكه بن سيفمي سمره نك سيفي تمثالنده اولمق اوزره
ستيافه امر ايلديم كه شكل ووضع وطرز واسلوبده آنك سيفي كبي اوله و
بو وجهي اختيار ايتديكمه سبب بو ايدي كه زعم سمرة سمره ديدي ياخود
ظن ايلدي كه انه سمره صنع يا بمعنا امر ايلدي سيفه كندو سيفني
على سيف رسول الله صلى الله عليه وسلم رسول اكرمك سيفي تمثالي اوزره

امدی زعم یا قول یا ظن معناسنه در ایکی مقامده لفظ علی سیف علی تمثال
سیف تقدیرنده در وصنع معلوم صیغه سیله سیفه مفعول در بعض نسخه ده
صیغ وصنع مجهول صیغه لریله ضبط اولندی که سیفه رفعله قائم مقام
فاعل اولور وکان جمله سی محتملدر که سمره نک زعمی تحتنده داخل اوله ومحتمل در
که واقعی بیان ایچون جمله مستقله اولوب ابن سیرین کلامندن اوله ضمیر
مستکن سیف رسول اللهه راجع اوله حنفیا بنی حنیفه یه نسبته درکه
یمامه دن بر قبیله درکه مسیلمه نک قبیله سیدر یعنی رسول اکرمک سیفی
قبیلهٔ مزبوره ده یاپلمش یاخود قبیلهٔ مزبوره ده یاپلمش سیف اسلوبنده
ایدی کرچه صانعی قبیلهٔ معهوده دن دکل ایدی وقبیلهٔ معهوده ده یاپلان
سیوف لغاته مستحسن ایدی بعضیلر دیدیلر که رسول اکرمه سیف مزبور
قبیلهٔ بنی حنیفه دن کلمش ایدی اکرچه صانعی معلوم دکل ایدی مصنف
جامعنده دیدیکه بو حدیث غریب در وابن قطان عثمان بن سعد
سیئ الحفظ در دیدی ومصنف مذکوری سند آخر ایله نقل ایدوب دیدیکه
حدثنا عقبة عین مهمله نک ضمی وقافک سکونیله در بن مکرم اکرامدن ماخوذ
اسم مفعول در البصری قال حدثنا محمد بن بکیر حدثنی سته تخریج ایتدیلر عن
عثمان بن بهذا الاسناد که مراد بوندن مقدم اولان اسناد در نحوه
که عثمان ابن سیریندن حدیث مذکور کبی من حیث المعنی اخبار ایلدی
احمد بن الخطیب القسطلانی مواهب لدنیه ده دیدی که رسول اکرم حضرتلرینک
طقوز عدد سیفلری وار ایدی ما ثور که رسول اکرمک اول مالک اولدقلری
سیف درکه حین هجرتده مدینه یه معا کتوردیلر عضب رسول اکرم بدره
توجه ایتدکده سعد بن عباده نک کوندردیکی سیفدر هدیة ذو الفقار
وجه تسمیه فقرات ظهر کبی میاننده فقره لر اولدیغیدر فانک فتح وکسری
جائزدر که رسول اکرم بدرده مالک اولدیغی سیفدر هیچ بر حربده یانلرندن
آیرمزلر ایدی قلعی قافک ضمی ولامک فتحیله درکه بادیه ده قلع دیدکلری
موضعده مالک اولدقلری سیفدر حتف موت معناسنه در مخذم قاطع

قاطع معناسنه در رسوب رسب یرسب دن صفة مشبهه در اسفله
کیدیجی معناسنه زیرا رسوب چوکمکه دیرلر قضیب قاطع دیمکدر بتار دخی
قاطع دیمکدر والله اعلم قضیبه بدری عبد اللهدن میراث طریقیله مالک
اولدی دیدیلر بعض فضلا سیوف نشئهٔ مرقومه لی ایکی بیتده جمع ایتدیلر شعر
سیوف نبینا العالی المنار * هو الماثور عضب ذو الفقار * مع القلعی
حتف والرسوب * بتار مخذم ثم القضیب * وصلی الله علی محمد واله
اجمعین باب ما جاء فی درع رسول الله صلی الله علیه وسلم
درع دال مهمله نک کسری وراء مهمله نک سکونی بعده عین مهمله ایله جوشن
وزره دیرلر مونث در جمع قلتی ادرع وادراع وجمع کثرتی دروع در
تصغیری دریع در علی غیر القیاس زیرا قیاس ایله دریعة در لکن ابو
عبیده تذکیر وتانیثی روایت ایلدی و درع المراة ده قمیص معناسنه
مذکردر یعنی بو باب رسول اکرمک درعی نه کیفیتده کیدکلری حقنده
وارد اولان حدیثلر بیاننده در قسطلانی دیدیکه رسول اکرمک یدی
یدی درعی وار ایدی ذات الفضول ضاد معجمه ایله طویل اولمغله بو اسم
ایله تسمیه اولندی حدیددن ایدی رسول اکرم بدره توجه ایتدکده سعد بن
عباده هدیه طریقیله ارسال ایتمش ایدی ابو الشحم الیهودیدن شعیر
صاع مقداری شعیر اخذ ایتدکده رهن وضع ایتدکلری بو درع ایدی که
برسنه ایدی ذات الوشاح ذات الحواشی السعدیه عین مهمله ایله اصلنده
عکبر القینقاعینک ایدی بعضیلر داود علیه السلام جالوت ایله جنک وقتل
ایتدکده کیدیکی درع در دیدیلر قصه نامنده اولان درعلریله سعدیه نام
درعه بنی قینقاعدن مالک اولدیلر تبرا قصیر اولمغله بو اسم ایله تسمیه اولندی
خرنق خاء معجمه نک کسریله اصلنده ولد الارنب یعنی طاوشان یاوروسنه
اسم در رسول اکرم یوم احدده فضه وذات الفضولی معا کیمشلر ایدی
ویوم حنینده ذات الفضول وسعدیه یی معا کیمشلر ایدی مصنف بو بابده
ایکی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا ابو سعید عبد الله بن سعید

مصنف اسب درع تقدیرنده در
... مناسب اولسون
... احبابه

الأشجّ جیمك تشدیدیله در حدیثنی ستّه تخریج ایتدیلر انبأنا یونس بن بکیر حدّثنی
نسائی دن غیری ائمّه تخریج ایتدیلر عن محمد بن اسحق عن یحیی بن عبّاد بن
عبید الله بن الزبیر عن ابیه که عبّاد در عن جدّه عبد الله بن الزبیر که عبّاد له
اربعه نك بریدر والده سی اسماء بنت ابی بکر خالته سی عائشه جدّی ابو بکر
الصدّیق در عمّته سی خدیجه وجدّه تته سی صفیّه که رسول اکرمك عمّته سیدر
مهاجرین دن مدینه ده قبا ده اوّل تولد ایدن بودر یهود بز محمّدیلره سحر
ایتدك تعد الیوم ولدلری اولماز دیمیشلر ایله اسماء عبد اللهی وضع ایتدیکی
استماع اولندقده مسلمین باجمعهم تکبیر وحمد ایتدیلر واسما اول ساعتده
رسول اکرمك حضورینه کتوردی رسول اکرم بر خرمانی مبارك اغزلرینه آلوب
واول خرما ایله عبد اللهك اغزنی آجدی یدی یاشنه بالغ اولدقده رسول
اکرمدن بیعت ایتدی ورسول اکرم وفات ایتدکده اون یاشنده ایدی
عالم وزاهد وعابد ایدی مدینه ده صومه ابتدا ایدوب مکه ده افطار ایدر
ایدی آلتمش دورت تاریخنده خلافت ایچون بیعت اولنوب ممالك
اسلام تابع اولدی الا اهل شام یتمش بر سنه سنه دك مستمر اولدی
بغایه شجیع ایدی وهمیشه بو کلام ایله ترنم ایدر ایدی کتب القتل والقتال
علینا وعلی المحصنات جرّ الذیول یتمش اوچ یاشنه بالغ اولدقده
یتمش اوچ سنه سنده حجّاج صلب ایتدیکی مشهور وکتب ده مفصّلا مسطوردر
عن الزبیر بن العوام بن خویلد که عشرهٔ مبشّره دندر ارض حبشه یه هجرت
بعده مکه ده رسول اکرم حضورلرینه کلدکده مدینه یه معا هجرت ایتدیلر
سبیل الله ده اوّل سلّ سیف ایدن بودر یوم فتحده صاحب رایت ایدی
سکز یاشنده اسلامی قبول ایلدی آلتمش دورت یاشنه بالغ اولدقده
اوتوز آلتی تاریخنده یوم جمل ده ابن خرموز یدینده مقتول در بعض نسخه ده
زبیر بن العوام لفظی ذکر اولنمدی که خطاء محض در ذکر اولنمدیغی صورتده
حدیث مرسل اولور صواب اولان ذکر اولنمقدر که حدیث متصل اولور
خصوصا عبد الله ابن الزبیر وقعهٔ احدده حاضر دکل ایدی زیرا عبد الله هجرتدن

هجرتدن سنهٔ اولی ده تولد ایتدی ووقعهٔ احد هجرتك اوچنجی سنه سنده ایدی
پس عبد الله وقعهٔ احدده واقع اولان احوالی کندو نقل ایتمك صحیح اولماز
مکر عبد الله پدرندن استماع ایدوب لکن سندده پدری ذکر اولنمیوب
حدیث مراسیل صحابه قبیلندن اوله کان علی رسول الله صلی الله علیه وسلم
یوم احد درعان یعنی زبیر دیدی که یوم احدده رسول اکرمك اوزرنده ایکی
درع وار ایدی که ذات الفضول وفضّه در فنهض منع یا بندن در قائم
اولدی وحرکت ایتدی معناسنه الی الصخرة که حجر عظیم دیمکدر یعنی رسول
اکرم مکانندن حرکت وبر بیوك طاش اوزرینه چقماغه توجه ایتدی که موضع
عالی یه صعود ایتمکله ناس کندولی کوروب حیاتنه مطلع اولمغله یاننده
جمع اولهلر فلم یستطع رسول اکرم صخره اوزرینه چقماغه قادر اولمدی
اوزرلرنده اولان ایکی درعك اغرلغندن ناشی یاخود یوم معهودده
اصابت ایدن جراحتدن آقان دم کثیرك ضعفندن ناشی فاقعد
طلحة رسول اکرم پس طلحه لی اوتوردی تحته کندو آلتنه فصعد عینك
کسریله در النبی صلی الله علیه وسلم پس رسول اکرم طلحه نك صیرتنه باصوب
آنك امدادی ایله چیقدی حتی استوی علی الصخرة تا معهود طاشك
اوزرینه واصل اولوب متمکّن اولدی قال قائل زبیر بن العوام در
فسمعت النبی صلی الله علیه وسلم اصول مصحّحه ده ونسخ معتمده ده فا
ایله واقع اولدی یقول اوجب طلحة مطرزی دیدیکه اوجب الرجل الجنة
او النار بر کمسنه جنت یا ناری ایجاب ایلین عمل اشلسه یعنی زبیر دیدی
که کیفیّت معهوده اثناسنده رسول اکرم طلحه کندو نفسی ایچون جنتی
یا شفاعتی یا ثواب عظیمی واجب قیلدی دیو سویلدکلرین ایشتدم
طلحه بو یله تنك محلده رسول اکرمك خدمتنده بولندیغی ایچون یاخود نفسنی
یوم معهودده رسول اکرم اوزرینه فدا ایتدیکی ایچون زیرا اول کونده بر
الی چولاق اولوب سکساندن زیاده جراحت اصابت ایلدی والله اعلم
الحدیث الثانی حدّثنا ابن ابی عمر اسمی محمد بن یحیی بن عمر در حدّثنا

سفیان بن عیینة عن یزید بن خصیفة خاء مهملەنك ضمی وصاد مهملەنك
فتحیلە عیینە وزننده در حدیثنی ستە تخریج اتدیلر عن السائب بن یزید
كە هجرتك ایكنجی سنەسنده تولد ایتدی وهجرتك اوننجی سنەسنده پدری ایلە
حجة الوداعده رسول اكرم ایلە وپدری ایلە معًا بولندی پس میرك دیدیكی اوزره
بو حدیث مراسیل صحابە قبیلندن اولور كە وقعۀ احد هجرتك اوچنجی سنەسنده
وسائب اول وقتده بر یاشنده ایدی واحوال احده مطلع اولەجق دكل ایدی
ابو داود مسدد طریقندن سفیاندن روایت اتدی كە یزید بن خصیفەدن
سائب بن یزیددن بر رجلدن كە سائب انك اسمنی ذكر ایتمدی اشتدم
ظن ایدرم كە رسول اكرم یوم احدده ایكی درع كیمشلر ایدی دیو محتملدر كە
اسمی مبهم اولان رجل زبیر بن العوّام اولە زیرا حدیث اوّلی من حیث المعنی
بو حدیث كبی روایت ایلدی ومحتملدر كە طلحە اولە بخاری سائب بن یزیددن
روایت ایتدی كە سائب دیدی كە ابن عوف وطلحة بن عبید الله ومقداد
وسعد ایلە كورشدم هیچ بری رسول اكرمە متعلق كلام سویلمدی الّا طلحە كە یوم
احده متعلق بعض كلمات سویلدی پس بو روایت طلحە اولمەسین تأیید ایدر
علی الخصوص عسقلانی دیدی كە سائب بن یزید یوم احده متعلق طلحەیە دیدكین
بیان ایتمدی وابو یعلی یزید بن خصیفە طریقندن سائب بن یزیددن یا طلحەدن
سائبە تحدیث ایدن كمسنەدن انّه صلی الله علیه وسلم ظاهر بین درعین یوم احد
دیو تخریج ایلدی ومحتملدر كە محمد بن مسلمة الانصاری اولە زیرا بعض اهل السّنة
آندن روایت ایتدیلر كە رایت علی رسول الله صلعم یوم احد درعین درعة ذات
الفضول والسّعدیة والله اعلم انّ رسول الله صلی الله علیه وسلم كان علیه یوم
احد درعان قد ظاهر بینهما یعنی سائب دیدی كە رسول اكرمك یوم احدده اوزرنده
ایكی درع وار ایدی كە مابینلرین مظاهره ایدوب برینی ظهاره وبرینی بطانە
ایتمش ایدی حاصلی برینی آستر كبی آلتنە وبرینی یوز كبی اوستنە كیر ایدی میرك دیدیكە
محتملدر كە ایكی درعك مابیننە ظهارە ایقاع ایدر ایدی دیمك اولە زیرا متعارف
بودر كە ایكی زرخ بری بری اوزرینە كیدكلرنده زرخك برینی اول كیوب واوزرینه

الهلالی مشغوربن كرامك مولودی یوزیدی تاریخنده كوفەده تولد اتدی وتمش كره حج اتدی یوز طقسان سكزده مكەده وفات اتدی اعلام تابعیندن سكسان التی كمسنەیە لاحق اولدی

صاحب نهایە وصاحب مغرب كلامندن فهم اولنان بو معنادر

واوزرینه بردن بر كوملك كیدكدن صكره اوزرینه زرخك برینی دخی كیرلر و
مابینلرنده حائل اولمدیجە زرخلر بری برینی قوجماز والله اعلم وصلی الله علی
محمد وآله وصحبه اجمعین باب ما جاء فی صفة مغفر رسول الله
صلی الله علیه وسلم مغفر میمك كسری وغین معجمەنك سكونی وفانك فتحی بعده
راء مهملە ایلە بیضەنك آلتنە كیدكلری نسنەیە وبیضەیە دخی اطلاق اولنور و
اصلنده غفردن مأخوذدر ستر معناسنە صاحب صحاح اصمعیدن روایت
اتدی كە باش مقدارنجە نسج اولنوب قلنسوە آلتنە كیدكلری زرخدر صاحب
محكم بیضە آلتنە كیدكلری تقیەدر دیدی بعضیلر بیضە ومغفر مابیننی شویلە
فرق اتدیلر كە مغفر قلنسوەیە مشابەدر وكاهی بوروندن اوزرینە نازل بر حدید
دخی ایدرلر اما بیضە طویل اولوب تپەسنده بر قبەلی عیر طە قدر بر شیئی واردر
ونیچە حلقەلری واردر كە كردن ودوش وسینەیە نازل اولوب انلاری ستر
ایدر بعض اهل سیر رسول اكرمك ایكی مغفری وار ایدی دیدیلر كە برینە موشح
وبرینە ذو السّبوغ دیرلر ایدی وبعضیلر دیدیلر كە بر بیضەسی وار ایدی كە
یوم احدده باشلرنده ایدی مصنّف بو بابده من حیث الاسناد ایكی ومن
جهة المعنی بر حدیث ایراد ایلدی الحدیث الاوّل حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا
الامام مالك بن انس عن ابن شهاب الزهری عن انس بن مالك انّ رسول
الله صلی الله علیه وسلم دخل مكة وعلیه مغفر یعنی انس دیدی كە رسول اكرم مكەیە
داخل اولدقده مغفر اولدیغی حالده ظاهر اولان حدیث ثانی قرینەسیلە داخل
اولدقلری فتح مكە سنەسنده اولە دارقطنی غرائبده وحاكم اكلیلده زید بن الحباب
مالكدن مغفر من حدید لفظیلە تخریج اتدیلر معلوم اولە كە حاكم اكلیل زعم اتدی كە
انسك بو حدیثنی ایلە باب عمامەده مذكور وصحیح مسلمده تخریج اولنان انّه كان
علی رأسه عمامة سوداء حدیثی مابیننده تعارض اولە لكن حدیثین مابیننی شویلە
وجهلە جمع اتدیلر كە رسول اكرم مكەیە اول دخولنده باشنده مغفر وار ایدی همان
اول ساعت اخراج ایدوب عمامە كیدی هر راوی كوردیكی حالی اوزره روایت
ایلدی مسلم تخریج اتدیكی خطب الناس وعلیه عمامة سوداء حدیثی بو معنالی

قاضی عیاض بو وجهلە جمع ایلدی وعراقی دخی بوكا اتفاق ایلدی

تأییداید رزیرا رسول اکرمك خطبه قراءت اتدیکی فتح تمام اولدقدن صکره کعبه نک
قاپوسنده ایدی مخفی اولمیه که حالک زمانی عاملک زمانیله متحد اولمق لازمدر دیدکلری
قاعده اقتضا ایدرکه رسول اکرمك مکه یه دخولی زمانیله باشنده عمامهٔ سودانك کذلك
مغفرك وجودی زمانی ایله متحد اوله لیس بو توجیه معهود چندان مستقیم اولماز مکر زمان
دخول زمان متسع اولوب اوّل جزؤنده لبس مغفر و جزؤ ثانیده لبس عمامهٔ سودا
کنجایش پذیر اوله واقرب توجیهات بودرکه رسول اکرم حدیددن مغفر مبارك
باشلرینه الم ویرمسون ایچون التنه بر پارهسی کیوب برکه اوزرینه مغفری کیمشلر
ایدی حرارت آفتاب سببیله عرق وصدیدك دخی ژنکی وغبار طریق کرباس معهودی
توسیخ ایدوب آنی کورن سوادایله صباغت اولنمش بر ظن ایدر ایدی پس رسول
اکرم اوّل وقت دخولده مغفری باشندن اخراج اتدکده التنه وضع اتدکلری کرباس
غبار آلود نمایان اولمغله آنی سواد ایله مصبوغ عمامه ظن ایلدی دخل مکة وعلیه
عصابة دسماء یعنی مکه یه داخل اولدی اوزرنده غبار آلود کرباس پارهسی اولدیغی
حالده دیو وارد اولان روایة بو توجیهی تأیید ایدر معلوم اوله که انسك دخل مكة
وعلیه مغفر دیو روایت اتدیکی حدیث مسلمك جابردن سمعت رسول الله صلعم
یقول لا یحل لاحدکم ان یحمل بمكة السلاح دیو روایت اتدیکی حدیثه معارضدر
وبعضیلر مابینلرین شو وجهله توفیق اتدیلرکه طحاوینك انها لم تحل لی الا
ساعة من نهار دیو روایت اتدیکی حدیث فحواسی اوزره رسول اکرمك مغفر
کیدکلری حلال اولان ساعتده واقع اولمش ایدی که ساعة مزبوره مرورندن
صکره اصلا وقطعا بر فرده حمل سلاح حلال اولمدی وبعضیلر دیدیلرکه حمل
سلاح مذکورك حرمتی حمل سلاح ضروری اولمین اوقاته مخصوصدر واوقات
ضرورة بو حکمدن مستثنی درلهذا رسول اکرم عمرة القضا سنه سنده
مکه یه دخول اتدکده کندولری وسائر مسلمینك یانلرنده سلاحلر وار ایدی
ومحتملدرکه حرمة مذکوره رسول اکرمك مغفر ایله مکه یه دخولندن صکره صادر
اتمش اوله والله اعلم فقیل له یعنی رسول اکرم مغفری چیقاردقدنصکره
کلوب اکه برکمسنه دیدیکه هذا ابن خطل شو ابن خطلدر متعلق باستار الكعبة

کعبه نك پرده لرینه یاپشیجیدر خطل خاء معجمه نك وطاء مهمله نك فتحه لریله در
متعلق هذانك خبر بعد خبریدر ابن خطل اسمنده اختلاف اتدیلر ابن اسحق
عبد الله در دیدی وابن بکار هلال بن عبد الله دیدی مشهور اولان
بودرکه جاهلیتده اسمی عبد العزی ایدی اسلامی قبول اتدکده رسول اکرم
عبد الله تسمیه ایتدی وبر آز زمان کاتب وحی اولمش ایدی بانته انصاردن
برکمسنه همراه ایدوب زکوة جمعی ایچون کوندردی که انصارینك خدمتنده
بر مسلم غلامی وار ایدی ابن خطل انصاری یه دیدیکه بن خوابدن
بیدار اولنجه بر تکه ذبح وطعام احضار ایله بامر الله انصاریه
دخی نوم غالب اولمغله طعام احضاری ممکن اولمدی ابن خطل بیدار
اولوب طعامی حاضر بولمدیغندن غضبه کلوب انصاری یی قتل ایدوب
والعیاذ بالله مرتد وارتدادنده مصر اولدی بو مافیوما رسول اکرمه وسائر
مسلمینه عداوتی متزاید اولوب ایکی مغنیه جاریه سی وار ایدی که همیشه
رسول اکرم ومسلمینك هجوی ایله ترانه اتدرر ایدی فتح مکه میسر اولدقده
قتل اولنمق خوفندن استار کعبه یه تعلق اتمش ایدی زیرا عادة
جاهلیة بو ایدی که کعبه نك پرده سنه تعلق ایدن کمسنه نك جرمی عظیم
دخی اولورسه اکا تعرض ایتمیوب بلکه تعظیم ایدرلر ایدی بو ملاحظه
ایله ابن خطل دخی تعلق ایدوب بو حالده ایکن برکمسنه کوروب رسول
اکرمه سویلدیکی کبی فقال اقتلوه رسول اکرم ابن خطلی قتل ایله فرمان
ایلدی واوّل ساعت مقام وزمزم مابیننده قتل اتدیلر وصحابه دن
برکمسنه قتل اتمکله صحابه یه توجه ایلین فرض کفایه عهده سندن
چیقدیلر قاتلنده اختلاف اتدیلر حاکم سعید بن زید بزاز سعد بن
ابی وقاص دارقطنی وبیهقی زبیر بن العوام ابن منده وابن ابی شیبه
سعید بن حریث ابو سعد النیسابوری ابو برزة الاسلمی ایدی دیدی
صاحب مواهب دیدیکه ابن خطلك قاتلی ابو برزة الاسلمی اولدیغی
اصح روایاتدر اهل سیردن جم غفیر ابو برزه اولدیغنه جزم اتدیلر

خطلك اسمی عبد مناف ودنی تیم
فهر بن غالب دن ایدی

ورواية اولنان كمسنه لر ابوبرزه ايله معاً قتلنه مبادرت ايدوب جمله دن
اول ابوبرزه قتلنه مباشرت اتدی دیمكله نوع ما روايات مابيننده فرق
بولنور سيره ابن هشامده سعيد بن حريث وابوبرزه اشتراكا قتل اتدكلرينه
جزم اتديلر واقدی ابوبرزه اولدیغین ترجيح اتدی بلادری ديديكه اثبت
اقوال ابن خطلك قتلنه مباشرت ايدن ابوبرزة الأسلمی دركه ركن
ومقام مابيننده قتل ايلدی ابن المبارك بر وصلده ابوبرزه نك
كندو حدثنی روايت اتدی كه قال يعنی ابوبرزه قتلت ابن خطل وهو
متعلق باستار الكعبة والله اعلم الحديث الثانی حدثنا عيسى بن
احمد ثقه در حدثنا عبد الله بن وهب قال حدثنی الامام مالك بن انس
عن ابن شهاب عن انس بن مالك ان رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل مكة
عام الفتح ومكه نك فتحی هجرتك سكزنجی سنه سنده در وعلى راسه المغفر قال قائل
انس در ابن شهاب قال لفظنی ذكر اتديكی طول كلامدن ناشی قائلنی تذكير
ايچون یاخود انسك بو كلامنی مجلس آخرده استماع اتدكلری ايچون فلما
نزعه ضمير مستكن رسول اكرمه وضمير منصوب مغفره راجع در جاءه
رجل كلن كمسنه ابوبرزة الأسلمی در فقال قائل رجل مذكور در ابن الخطل
متعلق باستار الكعبة مبتدا وخبر جمله سی مقول قول در فقال قائل رسول
اكرم در اقتلوه يعنی انس ديديكه رسول اكرم مكه نك فتحی سنه سنده مكه يه
داخل اولدی او زرنده مغفر اولدیغی حالده انس ديديكه رسول اكرم باشندن
مغفری چيقاردیغی وقتده بر كمسنه رسول اكرم حضورينه كلوب ديدیكه
كه ابن خطل كعبه نك پرده لرينه یاپشمش طورور رسول اكرم بو كلامی
استماع اتديكی كبی حاضر اولان جماعته خطاب ايدوب انی قتل ايدك
دیو امر ايلدی حاكم و دارقطنی روايت اتديلر كه رسول اكرم بيوردیلر
كه دورت كمسنه يه نه حلده نه حرمده امان ويرمم حويرث بن نقيد هلال
بن خطل مقيس بن ضبابه عبد الله بن ابی سرح پس بو دورت كمسنه نك
قتلری بن دخل المسجد فهو امن ومن دخل دار ابی سفيان فهو امن ومن

150

ومن اغلق عليه بابه فهو امن حديثنده اولان حكمدن مستثنی اولوب منافات
مرتفع اولور وبزاز وحاكم وبيهقی سعد بن ابی وقاص حديثنده اقتلوهم
وان وجدتموهم متعلقين باستار الكعبة ديو روايت اتدكلری بو معنايی
مؤيد در قال ابن شهاب الزهری مبرك ديديكه بو كلام ماقبلنده ذكر
اولنان اسناده موصول در متعلق قبيلندن دكلدر زيرا موطاءده
قال مالك قال ابن شهاب ولم يكن رسول الله صلعم يومئذ محرما لفظيله
واقع اولدی وبلغنی ان رسول الله صلى الله عليه وسلم لم يكن يومئذ محرما
يعنی ابن شهاب ديدیكه بانكه بالغ اولدی وبر صحابيدن شويله
استماع اتدم كه رسول اكرم يوم فتحده مكه يه داخل اولدیغی كونده محرم
دكل ومحرم لباسی كيممش ايدی بلكه حلال لباسی كيمش ايدی علما اختلاف
اتديلر كه حج وعمره قصدی اولميان كمسنه مكه يه داخل اولدقده احرام
كيمك لازم ميدر دكل ميدر ديو شافعيدن مشهور اولان بودر كه خواه
مكرر حاجت ايچون داخل اولسون اوطونجی واوتجی واوجی كبی خواه مكرر
حاجت ايچون داخل اولماسون تجارته وزيارت كبی مطلقا واجب
اولمامقدر وآندن قول ضعيف وار مطلق واجب اولمقدر ائمه ثلاثه عندنده
واجب در وهر بريندن عدم وجوب دخی روايت اولندی حنابله ارباب
حاجات متكرره يی استثنا اتديلر ابن عبد البر اكثر صحابه وتابعين
وجوبه قائللر در ديدی وعدم وجوبنه حديث باب دلالت ايدر تحقيق
كلامه كتب فقهيه متكفل اولمغله بو مقدارا وزره اكتفا اولندی والله
اعلم باب ما جاء فی عمامة رسول الله صلى الله عليه وسلم بعض نسخه ده
فی صفة عمامته واقع اولدی عمامه عينك كسريله معروفدر كه تركيده صاروق
وفارسيده دستار ديرلر بيضه ومغفره عمامه اطلاق اولندیغی قاموسدن
استنباط اولنور مبرك ديديكه ترجمهٔ بابده عمامه دن مراد مطلقا باشه
باغلانان شئ در مغفر اوستنه والتنه وقلنسوه اوزرينه باغلادقلر
وحين مرضده باشه باغلادقلری كبی احاديث بابده معلوم اولور مصنف

عصا ایله تحت عمامه‌یه ویرنده‌در
دیدیکی وهم محض
سه

بو بابده بش حديث ذكر ايلدي الحديث الأول حدثنا محمد بن بشار حدثنا
عبد الرحمن بن مهدي عن حماد بن سلمة ح تحويل اسنادده اشارتدر اولديغي
سابقا بيان اولندي حدثنا محمود بن غيلان حدثنا وكيع عن حماد بن
سلمة عن ابي الزبير عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال دخل رسول الله صلى الله
عليه وسلم مكة يوم الفتح وعليه عمامة سوداء يعني جابر ديدي
كه رسول اكرم مكه يه فتحي كوني داخل اولدي اوزرنده سياه عمامه اولديغي
حالده مسلم روايتنده بغير احرام لفظي زياده قلندي بعض علما بو حديث
ايله سياه ثوب كيمك سنت اولديغنه استدلال ايتديلر اگرچه خير ثيابكم البيض
حديث صحيحي موجبنجه بياض ثوب كيمك افضلدر ورسول اكرم عمامهٔ سودا
كيدكلري لبس اسود جائز اولديغين اشعار ايچوندر ديديلر نووي صحيح
مسلم شرحنده خطب الناس وعليه عمامة سوداء حديثنك شرحنده ديدي
كه بو حديثده حين خطبهده لبس اسود جائز اولديغنه اشعار واردر
اگرچه لبس بياض افضلدر شيخ جزري ديديكه رسول اكرم يوم فتحده عمامه
سودا كيدكلرينك سري بودر كه بو دين مبين و آيين مستبين وجهها من
الوجوه متغير اولماز و ثوب سياه عوارض سببي ايله متبدل اولمديغي كبي
وكاب طعن اغيار ايله متكدر اولمديغنه اشارتدر وسائر الوان ادنى
عارض سببيله متغير اولور والله اعلم الحديث الثاني حدثنا ابن ابي عمر
حدثنا سفيان بن عيينة عن مساور ميمك ضمي وسين مهملهنك فتحي و واوك
كسري وراء مهمله ايله در الوراق رانك تشديديله بايع ورق يا صانع ورق
معناسنه عن جعفر بن عمرو بن حريث حاء مهملهنك ضمي وراء مهملهنك فتحي و يانك
سكوني بعده ثاء مثلثه ايله حرثك تصغيريدر حديثني اكثر ائمه تخريج ايتديلر
عن ابيه كه عمرودر قال رأيت على النبي صلى الله عليه وسلم عمامة سوداء
يعني عمرو ديديكه رسول اكرمك اوزرنده سياه عمامه كوردم مخفي اولميه
كه عمروك بو حديثنده رسول اكرم عمامهٔ سودايي نه وقت كيدكلرينه اشارة
يوقدر لكن عمروك حديثي سند آخر ايله ذكر اولندقده معلوم اولور كه رسول

رسول اكرمك سياه كيدكلري حين خطبه ايمش مصنف عمروك حديثني طريق آخر
ايله بيان ايلدي كه ذكر اولنور الحديث الثالث حدثنا محمود بن غيلان و
يوسف بن عيسى قالا حدثنا وكيع عن مساور الوراق عن جعفر بن
عمرو بن حريث عن ابيه كه عمرودر ان النبي صلى الله عليه وسلم خطب الناس
وعليه عمامة سوداء يعني عمرو ديدي كه رسول اكرم ناسه خطبه قرائت ايلدي
اوزرنده عمامهٔ سودا اولديغي حالده معلوم اوله كه حديث مذكورده رسول
اكرمك عمامهٔ سودا ايله ناسه خطبه ايتديكي نه مقامده اولديغنه اشارت
يوقدر و ابن حجر كلامندن منفهم اولور كه بو خطبه كعبه قپوسنده اوله لكن
مسلم ابي اسامة طريقندن عمرو بن حريثدن كاني انظر الى رسول الله صلى الله عليه وسلم
على المنبر وعليه عمامة سوداء قد ارخى طرفيها بين كتفيه ديو تخريج ايتديكي حديث
ابن حجر كلامنه خدشه ويرور زيرا يوم فتحده كعبه قپوسنده منبر اولديغي
هيچ بر احددن منقول دكلدر بلكه منقول اولان بودر كه رسول اكرم يوم
فتحده كعبه يه دخول بعده خروج ايدوب وقپونك عضادهلرينه ياپشوب
ناسه خطبه ايتديلر لهذا صاحب مصابيح بو حديثي باب خطبة الجمعهده ذكر
ايلدي والله اعلم بعض نسخ شمائلده عصابة سوداء واقع اولدي مغرب
وقاموسده عصابه عمامه معناسنه ديو ذكر اولندي و بو نسخه عمامهيي
مغفر آلتنه وضع ايتدكلرين تأييد ايدر اگر خطبه يوم فتحده اولور ايسه الحديث
الرابع حدثنا هرون بن اسحق الهمداني ميمك سكونيله يمندن همدان
قبيله سنه نسبتدر حدثنا يحيى بن محمد المديني مدينة السلامه نسبتدر
بعض نسخهده المدني واقع اولدي عن عبد العزيز بن محمد حديثني
تخريج ايتديلر عن عبيد الله بن عمر جدينه نسبتدر زيرا عبيد بن عبد الله
بن عمردر عن نافع عن ابن عمر قال قائل ابن عمردر كان النبي
صلى الله عليه وسلم اذا اعتم اعتمامدن مأخوذ فعل ماضيدر كه باش
صارق صارمق معناسنه سدل عمامته صاحب مغرب ديدي كه سدل
الثوب سدلا ديرلر طلب ايلدن ثوبك جانبلرين ضم ايتميوب ارسال

ایلسه وسدل عمامه آندن عبارتدر که عمامه لی باشه صاروب منکبلری اوزرینه
ارخا ایده لر اسدل خطادر **بین کتفیه** یعنی ابن عمر دیدی که رسول اکرم
مبارک باشلرینه عمامه صاردقلری وقتده عمامه لرینی ایکی کتفلرینک میاننه
ارخا ایدرلر ایدی وبر روایتده ارسلها بین یدیه ومن خلفه دیو وارد
اولدی لکن افضل اولان کتفلری مابیننه ارسال ایتمکدر ابن الجوزی
وفاده ابی معشر طریقندن خالد الحذاءدن تخریج اتدی که ابو عبد السلام
نکاشو وجهله اخبار اتدی که ابن عمردن سؤال اتدم که رسول اکرم عمامه سنی
نه کیفیتده استعمال ایدرلر ایدی دیو جواب ویردی که کورر عمامه سنی باشلرینه
طولاشدوروب واوجنی ظهرلری جانبنه غرس یعنی صوقارلر ایدی وکاهی
کتفلری میاننه ذوابه ارسال ایدرلر ایدی وکتب سیرده روایات صحیحه
ایله ثابت اولدی که رسول اکرم کاهی کتفلری میاننه علاقه ارسال ایدوب
وکاهی عمامه لی علاقه سز کیرلر ایدی **قال نافع** جمله سی عبید الله کلامندندر **کان
ابن عمر یفعل ذلک** یعنی عبید الله بن عمر نافعدن روایت اتدی که ابن عمر دخی
اعتمام اتدکده عمامه سنی کتفلری میاننه ارخا ایدر ایدی **قال عبید الله** جمله سی عبد
العزیز کلامندندر وقال نافع اوزرینه معطوفدر **ورایت القاسم بن محمد و
سالما یفعلان ذلک** یعنی عبید الله دیدی که ابن محمد وسالمی کوردم فعل
مذکوری اشلدکلری حالده حاصلی عبید الله نافعک ابن عمری وکندونک قاسم و
سالمی کیفیت معهوده اوزره کوردوکنی روایت ایلدی دیو عبد العزیز تحدیث
ایلدی معلوم اوله که علاقه لی کتفین مابیننه ومنکبلر اوزرینه وخلف وقدامه
ارسال ایلمک مسنوندر ابو داود مصنف جامعنده اسنادلریله اهل مدینه دن
بر شیخدن شو وجهله روایت اتدیلر که عبد الرحمن بن عوف دیدی که رسول
اکرم بنم باشیمه عمامه صاریوب خلف وقدامه سدل ایلدی ابن ابی شیبه علی
کرم الله وجهه دن روایت ایتدی که رسول اکرم علیه عمامه کید روب طرفینی
منکبلری اوزرینه ارسال ایلدی شرح السنه ده دیدیکه محمد بن قیس دیدیکه ابن
عمری کوردم باشنه عمامه کیوب خلف وقدامینه ارسال ایلمش ودخی ابن عباسدن

عباسدن روایت اولندی که رسول اکرم کاهی قلنسوه اوزرینه عمامه وکاهی
قلنسوه سز عمامه صارورلر ایدی وشیخ جزری دیدیکه بعض علماء دیدیلر که سنت
اولان قلنسوه وعمامه کیمکدر وفقط قلنسوه کیمک مشرکین زیی در زیرا
ابو داود وترمذی رکانه دن تخریج اتدیلر که رسول اکرمی استماع ایتدم بیوردیلر
که بزم ایله مشرکین میاننی قلانس اوزرینه عمایم فرق ایدر دیو ودخی جزری
دیدیکه قلنسوه سز عمامه باشده طورمز خصوصا آبدست وقتنده وقلنسوه
عمامه یی محکم طوتر ودخی شیخ جزری تصحیح مصابیحده دیدیکه تتبع وسیر وتواریخی تفحص
ایتدم که رسول اکرمک عمامه سنک طولی نه مقدار اولدوغنه مطلع اولمق ایچون
لکن بر وجهله اطلاع ممکن اولمش ایدی ناگاه اعتماد اتدیکیم کمسنه لردن برکیمسنه
بکا خبر ویردی که شیخ محیی الدین نووی کلامندن بر شیئه مطلع اولدم مآلی بودر که
رسول اکرمک بر قصیر وبر طویل عمامه سی وار ایدی که قصیر اولان عمامه نک طولی یدی
ذراع طویلک طولی اون ایکی ذراع ایدی والله اعلم الحدیث الخامس **حدثنا
یوسف بن عیسی حدثنا وکیع حدثنا ابو سلیمن** بن سلیمن بن عبد الله
بن حنظله حدیثنی اکثر ائمه تخریج اتدیلر وهو ابو سلیمانه راجعدر **عبد الرحمن
بن الغسیل** فعیل بمعنی مفعول در مغسول معناسنه حنظله انصارینک لقبیدر
میرک دیدی عبد الرحمن بن سلیمان بن عبد الله بن حنظلة بن ابی عامر المدنی المعروف
بابن الغسیل پس غسیل پدرینک جدی در یوم احدده نفیری استماع ایدوب
جنابتدن غسل میسر اولمغله جنبا شهید اولده رسول اکرم کوردی که انی ملائکه
غسل جنابت ایله غسل ایدرلر لهذا غسیل دیو لقب اتدیلر **عن عکرمة** که ابن عباسک
غلامی ایدی **عن ابن عباس ان النبی صلی الله علیه وسلم خطب الناس وعلیه
عصابة دسماء** عصابه عینک کسریله اکثریا مریض باشنه باغلادیغی کرباسده
استعمال اولنور وعمامه معناسنه دخی کلور حتی بعض نسخه ده عصابه موضعنده
عمامه ذکر اولندی دسماء دال مهمله نک فتحی وسین مهمله نک سکونیله سیاه دیمکدر
بعض نسخه ده سوداء واقع اولدی یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم ناسه خطبه
قراءت ایلدی باشنده بر سیاه عمامه اولدیغی حالده یاخود کرباس پاره سی

نقلیمیرک کبتی

اولدیغی حالده تبرک دیدی که صحیح بخاری ده تخریج اولندیغی اوزره بو خطبه رسول
اکرمک مرض وفاتلرنده ایدی و انسدن دخی تخریج ایتدی که رسول اکرم بو خطبه دن
صکره بر دخی منبره چیقوب خطبه اوقومق میسر اولمدی پس عصابه دن مراد مندیلر
باشلارینه باغلادقلری بز پاره سی اولمق احتمال راجح در و دخی دسماء عرق و
غباردن چرک آلود معناسنه اولمق محتملدر زیرا دسماء نظیف مقابلی استعمال
اولنور یا خود رسول اکرم اکثریا مبارک لحیه لرینی دهن ایله طلا ایتدکلرندن ناشی
عصابه مزبوره ... اولمش اوله و کاهی بو لون عارضی اولمز بلکه اصلی اولور
بخارینک انسدن عصابه مزبوره برد کناری ایدی دیو تخریج ایتدیکی بو احتمالی
مؤید در زیرا کنار رنکی اصلک رنکنه مغایر اولور والله اعلم باب ما جاء
فی صفة ازار رسول الله صلی الله علیه وسلم ازار همزه نک کسریله ملحفه در که فارسیده
چادر شب دیرلر بو مقامده مراد اسفل بدنی ستر ایده جک نسنه در و ردا اعلای
بدنی ستر ایده جک نسنه در ابن الجوزی وفاده عروة بن الزبیردن اسنادی
ایله روایت ایتدی که رسول اکرمک ردالرینک طولی دورت زراع و عرضی ایکی بوچق
زراع ایدی ابن القیم واقدی دن روایت ایتدی که رسول اکرمک رداسی برد
و طولی آلتی زراع ایدی و عرضی اوچ زراع و بر قارش و ازاری عمانده طوقونمش
طولی دورت زراع و بر قارش و عرضی ایکی زراع ایدی والله اعلم یعنی بو باب
رسول اکرمک ازارلرینک وصفی حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در مصنف
بو بابده دورت حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا
اسمعیل بن ابرهیم حدثنا ایوب السختیانی عن حمید بن هلال حدیثنی
سته تخریج ایتدیلر عن ابی بردة اسمی عامر در کوفی در و امام ابو الحسن
الاشعرینک جدی در تابعی جلیل القدر در قاضی شریح دن صکره کوفه ده قاضی
اولمش ایدی حجاج معزول ایتدی قال قائل ابو برده در اخرجت الینا عائشة
کساء کافک کسریله معروف ثوب در بو مقامده مراد ردا در ملبدا بانک و چونک
فتح و تشدیدی ایله تفعیل بابندن اسم مفعولدر مرقع معناسنه که ترکیده یامالو
دیرلر لبد اصلنده کیچه و فارسیده نمد دیدکلری نسنه کیچه کبی قات قات اولمغله

اولمغله یا یالو اولان ثوبه ملبد اطلاق اولندی نووی صحیح مسلم شرحنده ملبد مرقع در
بعضیلر دیدیلر که اول ثوب در که اورتاسی غلیظ اولوب کیچه کبی اوله دیدی وازارا
غلیظا یعنی ابو برده دیدیکه عائشه بزه بر مرقع ردا و غلیظ ایلکدن طوقونمش
بر ازار چیقاردی و کساء مزبور و ازار معهود رسول اکرمک وائل حالی و ایام
عسرتنده اولان لباسی اولمق وهم اولنمسون دیو فقالت عائشه کساء و ازارکی
کوستردکده دیدیکه قبض مجهول صیغه سیله در آخذ معناسنه روح رسول الله
صلی الله علیه وسلم فی هذین رسول اکرمک روح پر فتوحی بو کساء و ازارده قبض
اولندی اگرچه رسول اکرم پایان امر و آخر عمرنده ترفه و غنایه نائل اولمش
ایدی لکن البسۀ خشنه عبودیته انسب و تواضعه اقرب اولمغله فقر و فنا
اختیار ایدوب جمهور انبیایه اقتدا و خلاصۀ اولیا و اصفیایه اقتفا ایدرلر ایدی
شیخ محیی الدین نووی دیدی که بو حدیث و امثالی رسول اکرمک لذایذ دنیای
دون و شهوات اعراضندن زهادة و اعتراض ایدوب قدر کفایه ایله اکتفا
ایتمک عادۀ کریمه لری اولدیغین بیان ایدر پس سیر و اخلاق محمدی اولان عاقله
لایق اولان که پیشوای انبیا حضرتلرینک مسلکنه سلوک ایدوب آنک اخلاق
و خصوصا لباسده وقایۀ حر و برد اوله جق مرتبه دن تجاوز ایلمیه شعر بو خسه
دنیا لباسی درفانی چاک اولور دامن و کریبانی هر نه دکلو اولورسه ده زیبا
چاک ایدر آخرنده دست قضا الحدیث الثانی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا
ابو داود عن شعبة عن الاشعث بن سلیم تصغیر صیغه سیله در قال
قائل اشعث در سمعت عمتی اسمی رهم در رانک ضمی و هانک سکونیله بنت
الاسود بن خالد در تحدث عن عمها که اسمی عبید بن خالد المحاربی در کوفه ده
ساکن اولور ایدی یعنی اشعث دیدی که عمه مدن اشیتدم که عمی سندن تحدیث
و حکایت ایلدی میرک دیدیکه تهذیب الکمالدن عن عم ابیه لفظیله روایت
ایتدی که ضمیر مجرور اشعثه راجعدر مآل واحد در زیرا بر کمسنه نک عمه سنک
عمی کندو پدرینک عمی اولور بینما اصلی بین در وسط معناسنه کاهی نونک
فتحی اشباع اولنوب بینا اولور نته کیم بعض نسخه شمائلده واقع اولدی و کاهی

میم زیاده قلنوب بینما اولور نته کیم اکثر نسخه ده واقع اولدی مابعدنه مضاف
اولور بعضیلر الف وما حذف اولنان مضاف الیه دن عوض در دیدیلر صاحب
نهایه دیدیکه ظرف زماندر مفاجأه معناسنه فعل وفاعلدن یاخود مبتدا وخبردن
مرکب جمله یه مضاف اولور ومعناسی تمام اولمق ایچون جوابه محتاج در وجوابنده
افصح اولان لفظ اذ ولفظ اذا ذکر اولنمقدر انا امشي بالمدينة مشی برمکاندن
برمکانه کتمک واراده سیله نقل دیمکدر وحرف با فی معناسنه در فی المدینه تقدیرنده
نته کیم بعض نسخه ده واقع اولدی امشي مضارع صیغه سیله ذکر اولندیغی استحضار
صورت ماضیه ایچوندر . اذا مفاجاة ایچوندر انسان خلفي يقول جمله سی مبتدا
اولان انسان لفظنک خبریدر وضمیر مستکن انسانه راجعدر ولفظ انسان
نکره موصوفه اولمغله مبتدا اولمغه صالحدر ومقول قول ارفع ازارك جمله سیدر
تقدیر کلام ان فی اثناء اوقات مشی فی المدینة فاجأت وقت وجود انسان
حاصل خلفي وهو لي پس بینما لفظی فاجأت فعلنک ظرفی واذا وقت معناسنه
مفعولیدر یعنی مدینه ده یورودیکم اوقات اثناسنده ازاریمی زمینه سورر ک
یورر ایدم ناکاه ازاریکی زمیندن یوقاری قالدر دیو سویلدیلر بر کمسنه آردیمدن
ظهور اتدی که فانه زیرا ازاری یوقارو رفع ایلمک انقى تقوایه زیاده قریب
وتقوایه بغایت دلیل در زیرا صاحبنک کبر وخیلادن بری اولدیغنه دلالت
ایدر اتقی وقایه دن ماخوذ افعل تفضیل در اصلنده اوقی ایدی تالی واوه
بدل ایدوب برمرتبه استعمالی شایع اولدی که تانفس کلمه دن ظن اولنور ورمی
یرمی کبی تقی یتقی دیدیلر بعض نسخه ده انقى واقع اولدی نون ایله نقادن ماخوذدر
نظافت وپاکلک معناسنه یعنی ازاری زمیندن رفع ایلمک زیاده ازارک
نظافتنه سببدر وابقى وزیاده ازارک بقاسنه سببدر زیرا ازار زمینه
سورونمکله نجس ایله آلوده اولور وتیز کهنه اولمسنه باعث در اما رفع اولندقده
هم پاک اولور وهم کیج کهنه اولور رسول اکرم رفع ازاره ایکی منفعت ذکر اتدی
بری منفعت دینیه وبری منفعت دنیاویه ومنفعت دینیه مقصود بالذات
واهم مهماتدن اولمغله آنی تقدیم ایلدی پس بو کلامده منافع اخرویه منافع دنیویه

دنیویه دن خالی اولمدیغنه ایما وارد ر فالتفت التفتدن ماخوذ ماضی متکلم
وحده در فاذا هو اسنه راجع مبتدادر رسول الله صلى الله عليه وسلم
یعنی دوندم آردیمه باقدم مکر ازاریکی رفع ایله دیو تکلم ایدن رسول اکرم ایمش
پس ازاریمی زمینه سورودوکمدن اعتذار ملاحظه سیله فقلت رسول اکرمه
دیدمکه يا رسول الله هي ازار معهود بردة ملحاء برده اعراب استعمال ایدر
برکسادر پس ازاره راجع اولان ضمیرک تانیثی خبری اولان برده اعتباریله در
وملحاء میمک فتحی ولامک سکونی وحاء مهمله ومد ایله سواد وبیاض ایله اولان
الاجه در بعضیلر بیاضی غالب اولاندر دیدیلر یعنی یا رسول الله بنم زمینه
سورودکم ازار اعراب استعمال اتدیکی آقلی قارالی الاجه در که چندان قیمتی
یوقدر وزمینه سورومک اسباب کبر وخیلادن اولمغه تحملی یوقدر وتیز کهنه
اولماسون دیو رفع ایدوب اهتمام اولنمغه دکمز دیدم قال قائل رسول اکرم در
اما لك فی استفهام انکاری وما نافیه ولام مفتوحه جارّه وکاف خطاب ایچوندر فی
یانک تشدیدیله وفتحیله در اسوة همزه نک کسری وضمی وسین مهمله نک سکونی
وواوک فتحیله بر کمسنه غیری کمسنه یه اتباع ایلدکده حاصل اولان عبارتدن بعضیلر
اقتدا ومتابعتدر دیدیلر یعنی رسول اکرم دیدی که سنک ایچون بنم فعلمده اقتدا
یوقمیدر که ازار کیمک خصوصنده بنم فعلمه متابعت اتمزمیسن بلکه متابعت ایدرسین
زیرا معقولی اقتدا اتمکدر فنظرت فاذا ازاره الى نصف ساقيه رسول
اکرمک ازارینه نظر ایتدم ناکاه کوردم کیبی ازاری صاقلرینک نصفنه بالغ اولمش
رسول اکرم صحابی مزبوره لسانا رفع ازار ایله ومتابعت فعلی ایله امر ایلدی پس
عاقل کامله لایق اولان بودر که هر خصوصده رسول اکرمک قولنه اطاعت
وفعلنه متابعت ایلیه والله الموفق الحديث الثالث حدثنا سويد تصغیر
صیغه سیله بن نصر صاد مهمله نک سکونیله در حدثنا عبد الله بن المبارك
عن موسى بن عبيدة تصغیر صیغه سیله در عن اياس همزه نک کسریله در
بن سلمة بن الأكوع حدثني ستة تخریج اتدیلر عن ابيه که سلمة بن الاكوع در

رسول اکرمک اتقی قولندن واتقی قولندن
مرادی اعتذار اولدیغی بزم
تعبیرمزدن نا... در بعض
اقوال ...
اولنمشدر

جدّنه نسبته در زیرا سلمه نک پدرینک اسمی عمرو در و اکوعک اسمی سنان بن عبد الله در
وکنیه سی ابو ایاس در و سلمه مزبوره تحت الشجره ده بیعت ایدنلردندر و ذئبک
تکلم ایتدیکی حکایت مشهوره سلمة بن الاکوع ایچوندر یزید بن ابی عبیده
دیدی که سلمه دن ایشتدم دیدی که رسول اکرم ایله یدی کره و ارسال ایتدکاری
سرعسکرلر ایله یدی کره غزایه کتدم و سکسان یاشنه بالغ اولدقده هجرتک
یتمش دوردنجی سنه سنده مدینه ده وفات ایلدی **قال** قائل سلمه در **کان
عثمان بن عفان** انصراف و عدم انصرافی اختلافی در **یأتزر** همزه نک
سکونیله و الفه قلبی دخی جائزدر ایتزاردن ماخوذدر لبس ازار معناسنه
الی انصاف جمعدن ما فوق الواحد مراددر **ساقیه** قرینه سیله یعنی سلمه
دیدی که عثمان رضی الله عنه ازارکیروساقلرینک نصفلرینه دک ارخا ایدر
ایدی **وقال** قائل عثمان در **هكذا** کندونک ازارکیمه سنک طرزینه اشارتدر
کانت ازرة صاحبی ازره همزه نک کسری و زانک سکونی و رانک فتحیله
نوع صیغه سیدر که هیئة معناسنی افاده ایدر یعنی عثمان دیدی که بنم ازار
کیمه مک صورته و هیئتی کبی ایدی صاحبمک ازارکیمه سنک صورتی و هیئتی حاصلی
صاحبم دخی ازاری بنم کیدیکم کبی کیر ایدی عثمان صاحبم دیدکندن مراد
کیم اولدیغی معلوم اولمغله سلمه مرادینی تفسیر ایدوب دیدی که **یعنی** ضمیر
مستکن عثمانه راجعدر **النبی صلی الله علیه وسلم** یعنی عثمان صاحبی
لفظیله رسول اکرمی مراد ایدر مخفی اولمیه که یأتزر قولنه مناسب اولان
یقول هكذا دیمک ایدی تا که یأتزر لفظی کبی استمراری مفید اوله لکن عثمانک
ازارکیمه سی مستمر و قول مذکوری تکلمی غیر مستمر اولمغله یأتزر لفظنده مضارع
و قال لفظنده ماضی اختیار ایلدی و دخی سلمه صحابی ایکن نه کرامدن اولوب رسول
اکرمک کیفیت ایتزارینی کندو کورمش ایکن عثمانک کیفیت ایتزارین حکایت
ایتدیکی هیئة معهوده او زره لبس ازار سنّة موروثه و قاعده محفوظه اولوب
حتی رسول اکرمک خلیفه سی دخی بو شیوهٔ مرضیه یه رعایت ایتدیکین افاده
ایتمک ایچوندر و الله اعلم الحدیث الرابع **حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا** بعض

بعض نسخه ده حدثنا و بعضنده انبانا واقع اولدی **ابو الاحوص عن ابی
اسحق** السبیعی **عن مسلم بن نذیر** اصح نسخه نذیر نونک ضمی و ذال معجمه نک
فتحی و یانک سکونی بعده راء مهمله و تصغیر صیغه سیدر **عن حذیفة بن الیمان**
یمانک اسمی حسیل بن جابر و یمان لقبی در و حذیفه کبار صحابه دن و رسول
اکرمک صاحب سرّی ایدی رسول اکرم یوم الخندقده آنی مشرکینک احوالنه
اطلاع ایچون جاسوس کوندرمش ایدی و برکمسنه صحابه دن وفات ایتسه
حضرت عمر نظر ایدر ایدی که جنازه سنده حذیفه حاضر اولورسه عمر دخی حاضر
اولمز ایسه اولمز ایدی حذیفه و پدری یمان و برادری صفوان یوم احدده
حاضرلر ایدی لکن بعض مسلمین خطاءً مشرکیندن ظن ایدوب یمانی قتل
ایتدی و حذیفه دیتینی هبه ایلدی و همدان و ری و دینور حذیفه یدنده
فتح اولدی و اوتوز التی تاریخنده حضرت علینک ابتداء خلافتنده
وفات ایلدی **قال** قائل حذیفه در **اخذ رسول الله صلی الله علیه وسلم
بعضلة ساقی** عضله عین مهمله و ضاد معجمه و لامک فتحه لریله ترکیده
سکرلوات تعبیر ایتدکلریدر **او ساقه** لفظنده اولان کلمهٔ او راویدن
شک ایچوندر که حذیفه دن بو حدیثی روایت ایدن مسلم بن نذیر
حذیفه ساقی می دیدی ساقه می دیدی دیو تردد ایتدیکنی افاده ایدر
و ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر میرک دیدیکه بعض طرقده اخذ النبی صلی
الله علیه وسلم اسفل من عضلة ساقی لفظیله بلا شک وارد اولدی یعنی
حذیفه دیدی که رسول اکرم بنم ساقمک یاخود کندو ساقنک عضله سنی
یاپشدی **فقال** پس رسول اکرم دیدیکه **هذا موضع الازار** شو یعنی عضله
ازارک موضعیدر که لایق اولان عضله ساقدن اشاغه چکمکدر و لفظ
هذانک تذکیری خبری اعتباریله در **فان ابیت** و اکر سن افضل عملدن
قاچوب ازاری عضله دن اشاغی چورمک مراد ایدرسن **فاسفل**
ازارک موضعی عضله دن آشاغیجه کعبینک یوقاریسی در **فان ابیت** اکر
بو موضعه وضع ایتمکدن قاچوب دخی اشاغی تجاوز مراد ایدرسک

ویرانیا فضیلتی بیلورلر ایدی
وحضرت عمرانک فضیلتک احوالنی
آندن سؤال ایدرلر ایدی
منه

معقول و مناسب دكلدر بيلمش اول كه فلا حق للازار في الكعبين ازارك
طبوقلرده حقي و طبوقلره واصل اولمغه لياقت و تحملي يوقدر مخفي اولميه كه حديث
مذكورك ظاهري دلالت ايدر كه ازاري كعبينه دك اوزاتمق ممنوع اوله لكن بخاري نك
ابو هريره دن ان النبي صلى الله عليه وسلم قال ما اسفل من الكعبين من الازار
في النار يعني ازاردن طبوقلردن اشاغي اولان جهنمده در ديو تخريج اتديكي
حديثك ظاهري دلالت ايدر كه ازاري كعبينه دك اوزاتمق جائز اوله لهذا نووي
ديدي كه ازاردن قدر مستحب نصف ساقه دك اوزاتمقدر و بلا كراهة جائز اولان
ساقدن اشاغي كعبلره وارنجه اوزاتمقدر و كعبين دن اشاغي اوزاتمقدر كه رو
خيلا ايچون اولورسه منع تحريم ايله ممنوع و الا منع تنزيهيه ايله ممنوعدر پس
حذيفه نك بو حديثي كعبينه دك اوزاتمقده نهي اولنمقده مبالغه يه محمولدر تا كه
كعبين دن اشاغي اوزاتمغه منجر اولميه بوندن منفهم اولور كه كعبيندن اشاغي
كچورمك زياده مكروه اوله و دخي معلوم اوله كه عربك اكثر ملبوساتي ردا و ازار
اولمغله حديث مذكورده ازار تخصيص بالذكر اولندي و الا قميص و ساير ملبوسات
دخي بو خصوصده ازار كبي در و دخي ازاري طبوقلردن اشاغي كچورمك ممنوع
اولديغي حال ضرورتدن غيري اولان احواله مخصوصدر پس بر كمسنه نك طوپوغندن
آشاغي جراحتي اولوب ذبابك اذا اسندن خوف ايلسه و جراحتك اوزرينه باغليو
ستر ايده جك نسنه بولمسه اول كمسنه يه ازاريني يا غيري ثوبيني طوپوغندن
آشاغي كچورمك جائز اولديغني شيخ ابن العراقي تصريح و رسول اكرمك عبد الرحمن
بن عوف و زبير بن العوام حكه يه مبتلا اولدقلرنده حريردن قميص كيمكه اذن
ويردكلري ايله بو معني يه استدلال ايلدي نته كيم بخاري روايت ايلدي و بعض
روايتده قمل دن كه تركيده كهله ديرلر رسول اكرمه شكايت اتدكلري ايچون اذن
ويرديلر ديو واقع اولمغله روايتين مابينني شو وجهله توفيق اتديلر كه جائزدر
كه هم حكه يه هم كهله يه معا مبتلا اولمش اوله لر يا خود حكه نك مبداي كهله نك كثرتي
اولوب كاهي سببنه كاهي مسببنه تعرض اولنمش اوله و شرعا منهي اولان شئي
اقتضاء ضرورت حسبيله ارتكاب ده باس اولمديغي متحقق در تداوي ايچون

ايچون كشف عورت جائز اولديغي كبي و دخي معلوم اوله كه ازار خصوصنده مذكور
اولان احكام رجاله مخصوص اولوب نساده اولمديغنه قاضي عياض اجماع
واردر ديو نقل ايلدي زيرا نسائي سننده و ترمذي جامعنده روايت اتديلر
كه ام المؤمنين ام سلمه رسول اكرمدن ازاري كعبيندن آشاغي ارسال
اتمك حقنده اولان وعيدي استماع اتدكده ديدي كه يا رسول الله نسا ذيللرينه
نه صنعت ايتسونلر و نه اشلسونلر رسول اكرم ديدي كه بر شبر مقداري ارخا
ايتسونلر ام سلمه ديديكه بو تقدير جه ايا قلري آچوق قالور پس رسول اكرم ديديكه
بر ذراع مقداري ارخا ايدوب بوندن زياده اتمسونلر آمدي معلوم اولدي
كه حكم ازار بر عامدر كه تخصيص اولنمشدر حاصلي لبس ازار خصوصنده و ازاره
مشابه اثواب حقنده رجال ايچون ايكي حال واردر بري حال استحباب در
كه نصف ساق اوزرينه اقتصاردر و بري حال جوازدر كه نصف ساقدن
آشاغي كعبه وارنجه ارسالدر كه كعبه مساست اولميه كذلك نسا ايچون دخي ايكي حال
واردر بري حال استحبابدر كه رجال ايچون جايز اولان مقداردن بر شبر مقداري
زياده اولمقدر و بري دخي حال جوازدر كه قدر اول اوزرينه بر ذراع مقداري
زياده اولمقدر پس بيان اولنان مقداردن زياده اولور ايسه رجال و نسا ايه
مكروه و اسراف مذموم در و دخي جر ازاردن نهي اولنديغي كبر و خيلايي متضمن
اولديغي ايچوندر و بو حكمده پيراهنك و ساير ملبوساتك آستينلرين تطويل و
توسيع اتمك دخي داخلدر قاضي عياض معتاددن زياده اولان مكروه در
ديو نقل ايلدي و طبري دخي بو قوله ذاهب اولدي ابن العراقي ديديكه اهل
زمانه مابيننده بر اصطلاح ظاهر اولدي و خلايقدن هر صنف ايچون بر علامت
پيدا اتديلر تا كه هر فرقه كندويه مخصوص اولان شعار ايله غيريلردن ممتاز اوله
آمدي اگر خيلا طريقيله اولور ايسه تحريمنده شك يوقدر و عادت طريقيله اولور
اسراف مذموم مرتبه سنه بالغ اولمز ايسه انده نهي جاري دكلدر ديدي و دخي
معلوم اوله كه رسول اكرمك بدن تطيفندن طيب دن غيري شيء ظاهر اولمغله
اصلا ثوبلري متنتن و چرك الود اولمز ايدي و خواصندن بري بو ايدي كه ثوبلري

روايت ايتدردن ... اولان افندم بخاري ابو هريره دن

کهنه حادث اولمز ایدی امام رازی تو بلرینک اوزرینه ذباب واقع اولمز ایدی دیدی و بعوض دخی ملرینی مص ایتمز ایدی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی مشیة رسول الله صلی الله علیه وسلم

مشیه میمک کسریله برشخصک کندویه مخصوص معتاد اولدیغی رفتاری دیمکدر یعنی بو باب رسول اکرمک معتاد اولدیغی یورویش حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در مصنف بو بابده اوچ حدیث ذکر ایلدی الحدیث الأول حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا ابن لهیعة لامک فتحی و هانک کسریله میرک صدوق در دیدی تقریبده کتابلری محترق اولدقدن صکره خلط ایلدی دیدی نووی تهذیبده ضعفنه جزم ایلدی عن ابی یونس عن ابی هریرة قال ما رأیت رؤیة بصریه اولور ایسه شیئاً مفعولیدر احسن شیئانک صفتی اولور و اگر رؤیة علمیه اولور ایسه

تنوین تنکیر ایچوندر سه

مفعول اول و مفعول ثانی اولورلر من رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی ابوهریره دیدیکه رسول اکرمدن گوزل هرگز برشیئ گورمدم یاخود بیلمدم عرفاً بو کلامدن فهم اولنان بودرکه رسول اکرمدن گوزل برشی یوقدر کأنّ الشمس تجری فی وجهه جمله سی استیناف بیانی یاخود ماقبلنک تعلیلیدر شمسک فلکنده جریانینی حسن و نورک رسول اکرمک چهره سنده جریاننه تشبیه ایلدی تشبیه معکوس طریقیله مبالغه قصدیله یعنی گویا شمس فلکنده حسن و بها رسول اکرمک یوزنده جاری اولدیغی کبی جاری اولور ایدی تناهی تشبیه قبیلندن اولمق دخی محتملدر یعنی گویا شمس رسول اکرمک یوزنده متمکن ایدی طبرانی و دارمی ربیع بنت معوذدن لو رأیته لرأیت الشمس طالعة دیو تخریج ایتدکلری حدیث و ابن الجوزی و فاده عمرو بن عمرو طریقندن محمد بن السایبدن ابی صالحدن ابن عباسدن لم یکن لرسول الله صلی الله علیه وسلم ظل ولم یقم مع الشمس قط الا غلب ضوءه ضوء الشمس ولم یقم مع السراج قط الا غلب ضوءه ضوء السراج دیو تخریج ایتدیکی حدیث معنای اخیری مؤیددر مخفی اولمیه که سائر اعضانک حسنی وجهک حسننه غالباً تابع و هرکسک حسنی چهره سندن نمایان اولمغله وجهی تخصیص بالذکر ایلدی وما رأیت احداً اسرع فی مشیته میمک کسریله کیفیت مشی معناسنه بعض نسخه ده مشیه واقع اولدی که معنالری متقاربدر من رسول الله صلی الله علیه وسلم دخی یورویشده رسول اکرمدن زیاده سریع کیمسنه گورمدم کأنما الأرض تطوی له گویا زمین رسول اکرم ایچون قدملرینک تحتنده طی و جمع اولنور ایدی انّا همزه نک کسریله استیناف بیانیدر بعض نسخه ده وانّا واقع اولدی لنجهد انفسنا نجهد نونک ضمی و جیمک سکونیله و هانک کسریله اجهاددن مأخوذ متکلم مع الغیر صیغه سیله و نون و هانک فتحلریله جهددن مأخوذ اولمق دخی جائزدر دیو شیخ جزری تصحیح ایلدی اجهد دابته و جهدها دیرلر اگر دابه‌یی طاقتندن زیاده سوروب دابه مشقته دوشسه یعنی رسول اکرم مشی ایتدیکی وقتده بز آردندن یتیشمک ایچون کندومزه عظیم زحمت ویرور ایدک وانه لغیر مکترث جمله سی نجهدنک فاعلندن یا مفعولندن حالدر اکتراث برشیئه مبالات ایتمیوب مهم اتمکدن عبارتدر ما اکترث به دیرلر ما ابالی به معناسنه صاحب نهایه دیدیکه دائما نفیده استعمال اولنور و اثباتده استعمالی شاذدر یعنی بزم نفسمزه مشقت ویردیگمز قاییرمدیغی حالده مقصود رسول اکرمک مشیی نغایه هون و تأنی اوزره اولوب سرعت فاحشه ایله دگل ایدی که وقارینه منافی اوله بلکه مشیده سرعت ایتدیکی کمال قوتندن ایدی کندویه تعب ویروب عجله ایتدیگندن دگل ایدی بعضیلر دیدیلر که غیر مکترث غیر مکثر فی الاسراع دیمکدر یعنی کندویه مشقت ویره جک مرتبه سرعت ایتمز ایدی تورپشتی دیدیکه کترث لفظی ظن اولنور که کثر لفظنک مقلوبی اوله جبذ و جذب کبی میرک دیدیکه معنای حدیث بودرکه رسول اکرم عادتلری اوزره مشی ایلسه کندومزه هر چند زحمت ویرور ایدک آردندن یتیشمک ایچون یتیشمکه قادر اولمز ایدک والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا علی بن حجر حاء مهمله نک ضمی و جیمک سکونیله در وغیر واحد یعنی مشایخمزدن علیدن غیری کمسنه لر دخی تحدیث ایتدیلر قالوا حدثنا عیسی بن یونس عن عمر بن عبد الله مولی غفرة غین معجمه نک فتحی و فانک سکونیله قال حدثنی ابرهیم بن محمد من ولد واو و لامک فتحه لریله مفرد و اسم جنس و واوک ضمی و لامک سکونیله جمع اولمق دخی محتملدر اولاد معناسنه علی بن ابی طالب کرم الله وجهه

قال قائل ابرهیمدر کان علی اذا وصف رسول الله صلّی الله علیه وسلّم قال قائل علیدر کان ضمیر مستکن رسول اکرمه راجعدر اذا مشی تقلّع تقلّع ایا عنی زمیندن قوّة ایله رفع ایدوب اصحاب کبروخیلا کبی خطوات متقاربه ایله مشی ایتمکدر یعنی برهیم دیدیکه حضرت علی رسول اکرمی وصف ایلدکده دیر ایدی که مشی ایتدکده تقلّعا مشی ایدوب ایاغین ارضدن قوّة ایله رفع ایدوب ارباب خیلا ونسا کبی تقارب خطوات ایله مشی ایتمزلر ایدی کانّما ینحطّ طانک تشدیدیله انحطاطدن مأخوذدر نزول معناسنه فی صبب صاد مهملهنک وموحدهنک فتحهلریله فارسیده شیب وترکیده انیش دیرلر یعنی کویا مکان عالیدن مکان سافله نزول ایدرلر ایدی الحدیث الثالث

حدثنا سفیان بن وکیع انبأنا ابی که وکیعدر عن المسعودی عن عثمان بن مسلم بن هرمز ها ومیمک ضمهلریله غیر منصرفدر عن نافع بن جبیر تصغیر صیغهسیلهدر بن مطعم تخفیف واسم فاعل صیغهسیلهدر عن علی رضی الله عنه قال کان النبی صلّی الله علیه وسلّم اذا مشی تکفّأ فانک تشدیدی بعده همزه ایله ماضی صیغهسیلهدر تکفّؤا تفعّل بابندن مصدردر یعنی نافع دیدی که علی دیدی که رسول اکرم مشی ایلدیکی وقتده ایاقلرین زمیندن دفعهٔ واحدهده رفع ایتمک ایچون قدملرینه میل ایتمکلک ایله میل ایدرلر ایدی نه خستهلر کبی حرکت ونه متکبّرلر کبی جنبش ایدرلر ایدی مخفی اولمیه که بو بابده واقع اولان حدیث ثانی وثالث باب اوّلده مذکور اولوب ترجمهسی اول محلده ذکر اولندی لهذا بو مقامده بو مقداراوزره اقتصار اولندی والله الموفق کانّما ینحطّ من صبب معناسی سبقت ایتدی وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین

باب ما جاء فی تقنّع رسول الله صلّی الله علیه وسلّم

تقنّع قاف ونون مشدّده ایله باشی بورومکدن عبارتدر خواه فوق العمامه خواه تحت العمامه وبو مقامده مراد استعمال قناعدر وقناع برثوبدر که دهن استعمالندن صکره قلنسوه وعمامهٔ وبعض اجزاء

بیان معظم

اجزاءتوبی محافظه ایچون باشه بورورلر لکن بخاری صحیحنده هجرة حکایهسنده عائشهدن قالت قال قائل لابی بکر هذا رسول الله مقبلا متقنّعا دیو تخریج ایتدیکی حدیثدن منفهم اولورکه رسول اکرم دهن استعمال ایتمش ایکن دخی قناع استعمال ایدرکه زیرا بو وقتده تقنّع ایتدکلری کندولری اصلا کمسنه بلمسون خصوصا مدینهیه هجرة صددنده اولمغله اهل مکهدن اختفا ایچون ایدی مخفی اولمیه که مصنف بو بابده بر حدیث ایراد ایلدی که بعینه باب ترجّلده ایراد ایتمش ایدی وشبهه یوقدرکه حدیث واحددن احکام متعدده استنباط اولنسه اول حدیثی ابواب متفرقهده مرّة بعد اخری ذکر ایلمکده باس یوقدر نته کیم صحیح بخارینک بعض ابوابنده واقع اولمشدر لکن باب تقنّعی باب مشیته وباب جلستهنک بیننده توسیطک وجهی ظاهر دکلدر دیو عصام تصریح ایلدی خاطر فاتره خطور که باب مشیتک متضمن اولدیغی احادیث ثلثهدن ایکی حدیث باب اولده ذکر اولنمش ایکن مکرّرا باب مشیتهده ذکر اولندیغی کبی باب تقنّعده مذکور اولان حدیث واحدک باب ترجّلده ذکری سبقت ایتمش پس حدیثلر تکرّر ذکری واسطهسیله بابین معهودین مابیننده مناسبت تما حاصل اولدیغی باعث توسیط اولدی والله اعلم حدثنا یوسف بن عیسی اخبرنا وکیع اخبرنا الربیع بن صبیح واوک ورانک وصادک فتحهلریله تکبیر صیغهلریدر عن یزید بن ابان همزهنک فتحی وباء موحّده ایله منصرف وغیر منصرف اولمق جائزدر عن انس بن مالک قال کان رسول الله صلّی الله علیه وسلّم یکثر القناع یعنی انس دیدیکه رسول اکرم قناعی چوق استعمال ایدرلر ایدی کانّ ثوبه ثوب زیّات نونک تشدیدیلهدر ثوبه ثوب زیّات نسبت صیغهسیلهدر بایع الزیت یاخود صانع الزیت معناسنهدر یعنی کویا رسول اکرمک ثوبنک یوقاریسی یاخود قناعی زیت فروش یاخود زیت اخراج ایدن کمسنهنک ثوبیدر تفصیلی حدیث باب ترجّلده مرور ایلدی وصلی الله علیه وآله وصحبه وسلّم

باب ما جاء فی جلسته صلّی الله علیه وسلّم

بعض نسخهده فی جلسة رسول الله واقع اولدی جلسه جیمک کسری ولامک سکونیله جلوسک هیئتی وکیفیتی

دیمکدر و ظاهر اولان بودر که بو مقامده قومه مقابلی اوله استلقا حدیثنه
مناسبتی اولیچون مصنف بو بابده اوج حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول
حدثنا عبد بن حمید انبانا عفان بن مسلم حدثنا عبد الله بن حسان
سین مهمله نک تشدیدیله منصرف و غیر منصرف استعمال اولنور عن جدتیه
بعض نسخه ده افراد صیغه سیله واقع اولدی عن قیلة بنت مخرمة القنویة
ابن عبد البر استیعابده دیدیکه صفیه و دحیه که عبد الله بن حسانک
جده لریدر قیله دن حدیث روایت ایتدیلر انها رات رسول الله صلی الله
علیه و سلم فی المسجد و هو قاعد جمله سی رات لفظنک مفعولندن حالدر القرفصاء
قافک ضمی و راء مهمله نک سکونی و صاد مهمله و مد ایله درفرادیدیکه قاف
و فای مضموم ایدر ایسک ممدود و مکسور ایدر ایسک مقصور ایدرسن
جوهری کلامندن ضم ایله ممدود و مقصور اولمق جائزدر دیو منفهم اولور
قعوددن بر نوعدر پس قعد فلان القرفصاء دیمک قعد قعودا مخصوصا
دیمکدر بخاری قرفصا یدایله احتبا دیمکدر دیدی تصویری بودر که بعض
درویشلر کمره کیردکلری هیئتده الّرینی کمر موضعنده استعمال ایدوب
ترکیده سکردن دیدکلری موضعلری زمینه وضع ایدوب داویلوقلرین
تا زمینه قویوب اللرینی ساقلرینک اوزرینه باغلارلر که اکثریا اعراب بو
اسلوب اوزره جلوس ایدرلر یعنی قیله دیدی که بن رسول اکرمی مسجدده
کوردم قرفصا قعود یله قعود ایتدیکی حالده قالت قائله قیله در فلما رایت
رسول الله صلی الله علیه و سلم قاضی بیضاوی اختیار ایتدیکی اوزره رؤیتدن
مراد رؤیة بصریه در المتخشع نصبله رسول لفظنک صفتی اولور متخشع
تخشعدن ماخوذدر ظهور خشوع معناسنه که متخشع مظهر خشوع و متواضع
دیمکدر میرک دیدیکه رؤیة علمیه معناسنه اولوب مفعول ثانی اولمق محتملدر
زیرا خشوع امر باطنیدر او المغله بصر ایله ادراک اولنماز مخفی اولمیه که بو مقامده
مدرک خشوع دکلدر بلکه خشوعی اظهار ایدن شخصدر یعنی حنفیه خشوعی
اظهار صفتی ایله موصوف اولان رسول اکرمک ذاتیدر که بصر ایله ادراک

ادراک اولنور و دخی المتخشع ارسلها العراک قبیلندن رایت نک مفعولندن
حال اولمق محتملدر رایت رسول الله صلی الله علیه و سلم حال کونه متخشعا تقدیرنده
فی الجلسة یعنی کیفیة قعودده متواضع اولان رسول اکرمی کوردکم و قعودده
یاخود رسول اکرمی کیفیة قعودده متواضع بیلدیکم ایسه یاخود رسول
اکرمی کیفیة قعودده تواضع اظهار ایتدیکی حالده کوردم ایسه ارعدت
مجهول صیغه سیله در من الفرق فا و راء مهمله نک فتحه لریله خوف معناسنه در
یعنی انداممه رعشه القا اولندی خوفدن ناشی طیبی دیدی که المتخشع لفظی
صفة اولدیغی صورتده کلامده تجرید واردر کویا قیله رسول اکرمک ذات
زکیه سندن بر شخص متخشع اخراج ایلدی که مقصودی رسول اکرمک کال
خشوعنی اظهار و کندو او زرینه بو کیفیتی مشاهده دن ناشی مستولی
اولان مهابتی افاده در لهذا لمانک جوابنده ماضی مجهول صیغه سیله ارعدت
دیدی صاحب کشاف تجریدی بو بیت ایله تمثیل ایتدی که ؞ فلئن بقیت
لأرحلن بغزوة ؞ تحوی الغنایم او یموت کریم ؞ که کریمدن مرادی کندو نفسیدر
بیضاوی دیدیکه یعنی رسول اکرم اکرچه تواضع ایله شهرهٔ آفاقدر مع هذا
بو کیفیت ایله کوردکده بکا مهابتی مستولی اولوب انداممه لرزه و سراپا اعضامه
رعشه دوشدی پس رسول اکرمده اولان مهابت درجهٔ کماله بالغ اولوب
امر سماوی اولدغنه و کسب و تصنع ایله اولمدیغنه اشارت اولور امدی بو
مقامده تفعل صیغه سی تکلف ایچون دکلدر بلکه معناده زیاده لک و مبالغه
ایچوندر نته کیم اسم الهیده لفظ متکبر بو قبیلدندر پس معلوم اولدی که
رسول اکرمک خشوع کاملی وار ایکن مهابة کامله سی دخی وار ایمش باب
لباس رسول الله ده واقع اون ایکنجی حدیثده بیان ایتدکمز اوزره قیله
بو حالتی رسول اکرم ایله اول ملاقاتنده اولدیغی تفصیل اولنمش ایدی
حضرت علیدن روایت اولنان من راه بدیهة هابه حدیثی قیله نک رعده
معهوده سیله منکشف اولور و رسول اکرم قیله دن بو حالتی ازاله
ایچون یا مسکینة علیک السکینة دیو بیوردقده قیله دن رعده زائل اولوب

استیناس حاصل اولمغله حضرت علیدن روایت اولنان ومن خالط معرفته
احبه حدیثی متحقق اولور والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا سعید بن عبد الرحمن
المخزومی ثقه در وغیر واحد من المشایخ قالوا انبانا سفیان عن
الزهری عن عباد بن تمیم الانصاری المزنی ثقه در بعضیلر رؤیتی واردر
دیدیلر عن عمه که عبد الله بن زید بن عاصم در که تمیم مذکورک لانام برادریدر
صحابی مشهوردر و مسیلمة الکذابی قتل ایلدی انه ضمیر عمه راجع در رای
النبی صلی الله علیه وسلم مستلقیا استلقادن ماخوذ اضطجاع معناسنه
ترکیده یاتی اوزرینه یاتمق دیمکدر فی المسجد واضعا مستلقیا کبی رأی نک
مفعولندن حال اولورلر ایسه احوال مترادفه قبیلندن واگر واضعا مستلقیادن
اولان ضمیر مستکندن حال اولورلر ایسه احوال متداخله قبیلندن اولورلر
احدی رجلیه علی الاخری یعنی عبد الله رسول اکرمی مسجدده یاتی اوزرینه
یاتوب بر ایاغنی بر ایاغنک اوزرینه قودوغی حالده کوردی محتملدر که ایاغنک
برینی تکوب وبرینی انک اوزرینه وضع ایلیه ومحتملدر که ایاغنک برینی اوزادوب
وبرینی انک اوزرینه وضع ایلیه مخفی اولمیه که حدیث مذکور صحیحینده مسطوردر
لکن ظاهری مسلمک جابردن ان النبی صلی الله علیه وسلم قال لا یستلقین احدکم
ثم یضع احدی رجلیه علی الاخری یعنی رسول اکرم دیدیکه سزدن برکیمسه البته
یوزین یوقاری یاتوب ایاقلرینک برینی اول بر ایاغنک اوزرینه وضع اتمسون
دیو تخریج اتدیکی حدیثه معارض درمیک دیدیکه مابینلرین شو وجهله جمع ممکندر که
بر ایاغی بر ایاغک اوزرینه وضع اتمک ایکی وجه اوزره اولور وجه اول بودر که
ایاغنک برینی اوزادوب وبر ایاغنی انک اوزرینه وضع ایلیه بو وجهده
باس یوقدر زیرا بو هیئتده کشف عورت بولنماز وجه ثانی بودر که دیزینک
برینی نصب ایدوب وبر ایاغنی انک اوزرینه وضع ایلیه بو وجهده اگر ایاغنده
شلوار اولوب یاخود ازاری یاخود جامه سنک دامنی اوزون اولمغله انکشاف
عورتدن امین اولورسه بنه باس یوقدر امدی حدیث باب وجه اول صورتنه محمولدر
وحدیث جابر وجه ثانی صورتنده کشف عورتدن امین اولمدقلرینه متوجه در خطابی

خطابی حدیث نهی منسوخ اولمق محتملدر دیدی شیخ ابن حجر نسخ ادعاسندن
تأویل اولی در زیرا مجرد احتمال ایله نسخه مراجعت اولنماز و جائز اولدیغی خصائص
نبی علیه السلام مندر دیدکلری بعید در زیرا بو دخی احتمال ایله ثابت اولماز خصوصا
رسول اکرمک وفاتندن صکره بعض صحابه مسجدده فعل مذکوری ایدرلر ایدی و هرگز
بر فرد مسلمیندن اوزرلرینه بو فعلی انکار ایتمز ایدی و تاویل مذکوره بیهقی و
بغوی جزم ایتدیلر کذلک اکثر محققین دخی جزم اتدیلر و ابن بطال واتباعی نسخه
جزم ایتدیلر ظاهر اولان بودر که رسول اکرمک بو فعلی مجرد بیان الجواز در والله اعلم
الحدیث الثالث حدثنا سلمة بن شبیب شین معجمه نک فتحی و باء موحده نک
کسریله اکثر ائمه حدیثین تخریج اتدیلر حدثنا عبد الله بن ابرهیم المدنی متروک
الحدیثدر ابن حبان ضعفه نسبة ایلدی لکن حدیثنی ابو داود و ترمذی تخریج
ایتدیلر انبانا اسحق بن محمد الانصاری مجهول الاحوالدر عن ربیح رانک
ضمی و بانک فتحیله مصغردر بن عبد الرحمن بن سعید مقبول الحدیثدر عن ابیه
که عبد الرحمن در عن جده ابی سعید الخدری قال قائل ابو سعیددر کان رسول الله
صلی الله علیه وسلم اذا جلس فی المسجد بعض نسخه ده فی المجلس واقع اولدی احتبی
بیدیه بزاز و نصب رکبتیه لفظنی زیاده اتدی و بزاز ابو هریره دن جلس عند الکعبة
فضم رجلیه واقامهما واحتبی بیدیه لفظیله تخریج ایلدی بعض نسخه ده صلوات
الله علیه بعضنده صلوات الله وسلامه علیه واقع اولدی احتبا اولدر که برکمسنه
ظهر و ساقلرینی ازار ایله یا ایپ ایله یا قایش ایله جمع ایلیه و بو عملی برشیئه طایانمقدن
بدل ایدرلر اندن اسم حبوه کلور حانک ضمی و کسری ایله جمعی حبی کلور حانک کسری
ایله و ید ایله احتبا بودر که اللرینی ازار و سائرندن بدل ایدوب هیئت مزبوره
اوزره جلوس ایلیه یعنی ابو سعید الخدری دیدیکه رسول اکرم مسجدده جلوس
اتدکلری وقتده ایکی اللری ایله احتبا ایدر ایدی شیخ ابن حجر دیدیکه احتبا اعراب
جلسه سیدر لهذا الاحتباء حیطان العرب دیرلر زیرا بادیه ده دیوار اولمغله
استناد ایده جک نسنه بولنمیوب احتبا ایدرلر و احتبا اتدکلری کمر دوشمه لرینه
مانع اولوب انلره نسبة دیوار اولور و رسول اکرم یوم جمعه خطیب خطبه ده ایکن

مسجده احتبادن طحی ایتدی زیرا ابو حنیفه اکثریا نوم ایراث اتمکله استماع خطبه
فوت اولور بلکه نقض وضویه مفضی اولمغله صلوة جمعه فوت اولور ودخی معلوم اوله
که ابوداود اسانید صحیحه ایله جابر بن سمره دن ان النبی صلی الله علیه وسلم اذا صلی
الفجر تربع فی مجلسه حتی تطلع الشمس حسناء یعنی رسول اکرم صباح نمازینی قلدیغی موضعده
تربع ایدر ایدی تا افتاب صاف وپاک وبیضا طلوع ایدنجه دیو تخریج اتدیکی حدیث
ابو سعید حدیثنه مناقض دکلدر زیرا حدیث جابر مخصوص صدر یاخود اختلاف احواله
محمولدر که رسول اکرم کاهی تربع وکاهی احتبا وکاهی استلقا ایدر ایدی امته
جوازی بیان وتوسیع ایچون والله اعلم وصلی الله علی محمد واله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی تکاءة رسول الله صلی الله علیه وسلم

صاحب نهایه دیدیکه تکاءه همزه وزننده طایانجق شینک اسمیدر وساده
وغیری کبی کثیرا الاتکاء معناسنه دخی کلور اصلنده وکاءه ایدی واودن تائی
ابدال اتدیلر تراث وتجاه کبی بو مقامده مراد اتکا ایچون ادخار اولنان نسنه در
وبرکمسنه اننه اتکا ایتسه اول انسانه تکاءه دیرلر لهذا مصنف تکاءه ایچون
برباب واتکا ایچون برباب عقد ایلدی لکن احادیث بابدن منفهم اولورکه
تکاءه لفظنک ایکی معناسنی دخی ملاحظه ایتمش اوله وبو بابده اوچ حدیث
ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا عباس بن محمد بن حاتم بن واقد الدوری
دال مهمله نک ضمیله بغدادده برمحله یه یا بغداده قریب برقریه یه منسوبدر البغدادی
ثقه وحافظدر اخبرنا اسحق بن منصور عن اسرائیل عن سماک سینک
کسریله در بن حرب عن جابر بن سمرة قال رایت البصرت معناسنه در
رسول الله صلی الله علیه وسلم متکاء رسولدن حالدر علی وسادة
متکاءنه متعلقدر وساده واوک کسریله تاسز وساده دخی دیرلر همزیل واودن
همزه یی بدل ایدوب اساده دیرلر دیدی علی یساره وساده نک صفتی در
موضوعة علی یساره تقدیرنده یعنی جابر دیدیکه بن رسول اکرمی کوردم
صول جانبنه وضع اولنمش بریاصدیغه طایاندیغی حالده مقصود واقعی
بیاندر تقیید دکلدر پس یمین ویساره اتکا جائزدر والله اعلم الحدیث

بالرکی یاصندق وفارسیده بالین دیرلر

مخفی اولمیه که فعله صیغه سنی فعلک عادت اولدیغینی اشعار ایچوندر همزه ولمزه کبی
منه

الحدیث الثانی حدثنا حمید بن مسعدة اخبرنا بشر بن الفضل انبانا الجریری
جیمک ضمی وراءنک فتحیله سعید بن ایاس در عن عبد الرحمن البصری التابعی که
بصره ده اسلامده اول تولد ایدن بودر حدیثنی ائمه تخریج اتدیلر بن ابی بکرة
صحابی مشهوردر یوم طائفده اهل طائفدن برقاچ غلاملر ایله قلعه دن
نزول ایدوب اسلامی قبول ایتدیلر ورسول اکرم وقت سجده ده ازاد ایتمکله
ابو بکره تسمیه اولندی عن ابیه که ابو بکره در قال قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم الا همزه استفهامیه ولا نافیه در احدثکم بعض روایات
صحیحه ده الا اخبرکم وبعض طرقده الا انبئکم واقع اولدی جمله نک معناسی
بردر وبعض طرق صحیحه ده الا انبئکم باکبر الکبائر دن صکره لفظ ثلاثا
زیاده قلندی که رسول اکرم بو لفظی اوچ کره تکرار اتدکلری خبر ویره جکلری
شینک شاننه اهتمام ومستمع استماع ایچون کرکی کبی متیقظ اولوب ضبط
وحفظنه سعی ایتمکی اشعار ایچوندر مخفی اولمیه که باکبر الکبائر احدثکم لفظنه
متعلق واکبرک کبائره اضافتی ظاهرا اقتضا ایدرکه جمیع کبیره دن زیاده
کبیره دن خبر ویره لر شبهه یوقدر که جمیع کبیره یه نسبته زیاده کبیره شئ واحد
اولور تعدد قبول ایتمز زیرا تمال معنا بکبیرة اکبر من جمیع ما عداها من الکبائر
دیمکدر لهذا عصام دیدیکه اکبریه ایله موصوف اولان شئ متعدد اولدقده
معنا متعدد من الکبائر کل منه اکبر من جمیع ما عدا ذلک المتعدد دیمک اولور
پس اکبریه متعدد اولان اکبرلردن ما عدایه نسبته ایله اولور واکر لفظ اکبردن
جنس مراد اولنوب بجنس معصیته هی اکبر المعاصی الکبار تقدیرنده اولورسه
اشکال مندفع اولور فلیتامل کبائر کبیره نک جمعیدر کبیره شول کناهدرکه
شارع انک حقنده بخصوصه دنیاده حد یاخود آخرتده عقوبت ایله توعید
ایتمش اوله یعنی جابر دیدیکه سزه کناه کبایردن زیاده کبیره اولاندن خبر
ویرمیه یم می قالوا صحابه دیدیلرکه بلی خبر ویریا رسول الله بو تعبیرده
رسول اکرمک شان شریفنی تعظیم واستماع کلمات کوهربارلرینه هزار
رغبت واقبال ایله تکریم اولدیغی ظاهردر قال رسول اکرم اکبر کبایری

تعداده شروع ایدوب الاشراک بالله وعقوق الوالدین دیدی حنفی دیدیکه
بومقامده اشراکدن مراد حضرت اللهدن غیری آله اتخاذ ایتمکدر ابن حجر مراد
مطلق کفردر دیدی میرک دیدی که محتملدرکه مراد مطلق کفر اوله وشرکی تخصیص
بالذکر اتدکلری شرکک وجودی علی الخصوص بلاد عربده غالب وشایع اولدیغی
ایچوندر پس شرکی سائر کفره تنبیه در واکر مراد فقط اشراک اولورسه اشراکدن
اقبح اولان بعض کفر ایله سؤال وارد اولور مثلا تعطیل که نفی مطلقدر ومعلومدر
که اشراک اثبات مقیددر امدی مطلق کفر مراد اولمق اولیدر عقوق عینک ضمیله
حقینه رعایت واجب اولان کمسنه یه مخالفتدن عبارتدر عقدن ماخوذدر
قطع معناسنه بومقامده مراد ولد والدک یا والده نک متاذی اوله جغی شیئی
اشلمکدر خواه قولا خواه فعلا شرک ومعصیتده مخالفت بوحکمدن مستثنیدر قال
الله تعالی ولا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقال وان جاهداک علی ان تشرک بی
ما لیس لک به علم فلا تطعهما وصاحبهما فی الدنیا معروفا بو آیت کریمه دلالت
ایدرکه عقوق والدین حرام اوله کافر دخی اولورلر ایسه وقال علیه السلام لا
طاعة لمخلوق فی معصیة الخالق یعنی خالق موجوداته عاصی اولمق خصوصنده
هرکز بر مخلوقه اطاعت ایتمک اولمز ابن عطیه والدینه اطاعت مباحاتده
واجبدر خواه فعلا خواه ترکا مندوبات وفروض کفایه ده مستحبدر دیدی
ابن حجر دیدیکه ائمه مز عندنده عقوقک ضابطه سی بودرکه والدینه بروجهله اذی
ایلیه که عادتا اتدیکی اذیت سهل اولمیه حاصلی عقوق اولدرکه ولد والدینک
غضبلرینه مؤدی اولجق فعل اشلیه کبیره اولان بودر وبوندن دون اولان
صغیره در ومخفی اولمیه که کبیره اولان والد ووالده دن هر برینه عقوقدر پس
عقوق الوالدین عقوق کل من الوالدین تقدیرنده در بعضیلر احدهما یه عقوق
آخرک دخی عقوقنه منجر اولدیغی ایچون والد ووالده یی جمع ایلدی دیدیکی امر
کلی ومطرد دکلدر قال قائل ابو بکره در وجلس رسول الله صلی الله علیه و
سلم وکان متکئا جمله سی جلس نک فاعلندن حالدر یعنی ابو بکره دیدیکه
رسول اکرم جلوس اتدی حال بوکه اوله اولان کلماتی تکلم اتدیکی وقتده برشیئه

برشیئه طایانمش ایدی مستمع ابو بکره نک بوکلامنی استماع اتدکده کویا سؤال
اتیدی که رسول اکرم بوکیفیتی اختیار اتدکده نه سویلدی ابو بکره استیناف
طریقیله جواب ویروب قال وشهادة الزور دیدی یعنی رسول اکرم جلوس
اتدکدن صکره اکر کبایرک بر دخی بیلان شهادتلغیدر دیدی پس شهادة الزور من
حیث المعنی الاشراک بالله اوزرینه معطوفدر صاحب نهایه دیدیکه زورک تحلیله
کذب وباطل وتهمت معناسنه در طبرانی دیدیکه زور اصلنده برشیئی واقعده اولان
صفتنک خلافنجه وصف ایدوب تحسین وتزیین ایتمکدرکه تا مستمع اول شیئی
وصف اولندیغی اوزره تخیل اتسون ایچون وکذبه زور اطلاق اتدکلرینک وجهی
جهتدن مائل واصلندن منحرف اولدیغی ایچوندر اوقول الزور لفظنده اولان
او کلمه سی حنفی دیدیکی اوزره راویدن شک اولدیغین افاده ایدر لکن بخاری
خالد طریقندن الا وقول الزور وشهادة الزور لفظیله بلا شک تخریج ایلدی
کذلک عمده ده واو ایله روایت اولندی وابن دقیق العید دیدیکه شهادة
زوری واو ایله قول زور اوزرینه عطف عطف الخاص علی العام قبیلندن
اولمق محتملدر لکن لایق اولان عطف تفسیری طریقیله توکید اولمقدر
زیرا اکر لفظ قول الزورده واقع اولان لفظ قول اطلاقی اوزره ابقا اولنسه
کذبه واحده کبیره اولمق لازم کلور بو ایسه خلاف واقعدر وشبهه یوقدرکه
کذبک عظمی کذبک عظمنک مراتبی کذبک مراتبی حسبیله متفاوتدر قال عز
من قائل ومن یکسب خطیئة او اثما ثم یرم به بریئا فقد احتمل بهتانا واثما
مبینا بعضیلر دیدیلرکه عطف الخاص علی العام اولمق جائزدر ومحتملدرکه
قول الزوردن مقصود نوع خاص اوله مخفی اولمیه که نوع خاص مراد اولدقده
وشهادة الزور نوع مخصوصی تعیین ایچون عطف تفسیر اولور والله اعلم
ودخی معلوم اولسون که رسول اکرم کیفیت اتکایی ترک ایدوب جلوس اتدکدن صکره
وشهادة الزور واقول الزور لفظنی تکلم اتدکلری اشعار ایدرکه فعلین
مذکورینک حرمتی مؤکد وقبحی عظیم اوله ورسول اکرمک بومرتبه ده اهتمام
اتدکلرینک سببی بودرکه شهادة زور وقول زور خلق مابیننده چوق واقع اولور

بعض شراح اوتوضیح ایچون دیدیلر ... [illegible]

ویانلرنده امر سهل کورینور فاما اشراک برشیءدر که مسلمک قلبی آندن ابا وام
ایله ابا ایدر وعقوق برشیءدر که طبع سلیم وذهن مستقیم آندن اعراض و
استکراه ایدر اما زورک اسبابی وافره وحوامل متکاثره مثلا عداوت وحسد
واخذ اجرت کبی امدی انی خلقک نظرنده امر عظیم قلمق ایچون زیاده اهتمامه
محتاج اولدی واهتمامدن غرض اشراکه نسبت ایله تعظیم دکلدر بلکه زورک
مفسده سی شاهده وغیرلره تجاوز اتدیکی ایچوندر اما اشراکک مضرتی صاحبنی
تجاوز ایتمز وقطبی دیدی که شهادة زور باطله توصل ایچون کذب ایله شهادتدر
تلف نفس واخذ مال وتحریم حلال وتحلیل حرام کبی پس شرکدن صکره بوندن
ضرری عظیم وفسادی کثیر شیء یوقدر ودخی معلوم اوله که ترتیب اکبر کبائرده
مناسب اولان اشراکی بعقوقدن صکره قول الزور ذکر اولنمق ایدی زیرا کلمهٔ
کفر قول زورا افرادندندر لکن عقوق الدین معاذ الله کاهی کفره مؤدی اولمغله
اشراک عقبنده ذکر مناسب اولدی زیرا دارقطنی وبیهقی شعب الایمانده
کذلک دلائل النبوه ده عبد الله بن ابی اوفی دن تخریج اتدیلر که برکون رسول
اکرم حضورلرینه برکمسنه سرعتله کلوب دیدی که یا رسول الله بو مقامه قریب
موضعده بر غلامک پنجهٔ اجل کریبانن طوتمش وجان شیرینی حلقومنه کلوب
محتضر یاتمش هرچند کلمهٔ توحید تلقین ایدرلر اول کلامی تکلمه قادر اولمز
معاذ الله سوء خاتمه سندن خوف اولنور رسول اکرم بیوردیلر که غلام مزبور
بو وقتدن متقدم کلمهٔ شهادتی لسانینه اجرا ایدوب شرف اسلام ایله
شرفیاب اولمش می ایدی جواب ویردیلر که نعم رسول اکرم تعجب کونه
مزبورک عقد لسانینه سبب وکلمهٔ شهادتی تکلمنه مانع نه اولمق کرک دیو
مقاملرندن حرکت اتدیلر وغلام معهودک بالیننه دک کتدیلر راوی دیدیکه
صحابهٔ کرامدن جم غفیر رسول اکرمه همراه اولدق وغلامی دیدکلری حجره
اوزره محتضر بولدق رسول اکرم بیوردیلر که یا غلام قل لا اله الا الله غلام
دیدیکه کلمهٔ مزبوره یی تکلمه قطعا قدرتم یوقدر رسول اکرم دیدیلر که نه
ایچون قادر دکلسین خصوصا ایام صحت واوقات سلامتکده بو کلمهٔ

شریفه سنک زیور حالک وزیب مقالک اولور ایمش غلام دیدیکه
یا رسول الله بنم برسال خورده مادرم وار ایدی که همیشه بن آنی ایذا ایله دل
شکسته قیلمش وهمواره انک رضاسنه مخالف حرکت ایله بلای عقوبته مبتلا
اولمش ایدم ظنم بودر که کلمهٔ شهادتدن عقل لسانمه وبو کلامی تکلمدن عقد زبانمه
باعث مادرک انکساری وحقوقنه رعایت ایتمیوب عقوق ایله معامله ایتدیکمدر
رسول اکرم سؤال ایتدیلر که حالا اول عجوز لابسهٔ لباس حیا ممیدر جواب ویردی
که نعم دست زورکیر مرک جامهٔ حیاتنی چاک ایتمدی ونیم نفس آخیرده بوکشاکشه
مبتلا اولدیغم کورمه دن صحرای عدمه کتمدی دیدکده عجوز معهوده یی رسول
اکرم حضورلرینه دعوت ایدوب رسول اکرم اکا توجیه خطاب ایلیوب دیدیلر
که ای فرتوت کهن سال بونه بوالعجب حالدر که حالا سنک فرزندک زیر پنجهٔ شیر
مرکده زبون ورایت حیاتی حملهٔ پهلوان مماتا ایله نکون هرچند کلمهٔ شهادة
ایله سیراب ایلمک استر دهاننه آلماز وسببنی سکا ایتدیکی عقوقدن غیری نسنه
بیلمز فی الواقع بو غلام سنک حقوقکی عقوقه مبدل وسنک رضاکی اذایه بدل ایتمشدی
ایدی وشاهراه صوابدن جنکلستان خطایه کتمش می ایدی عجوز دیدی که نعم
یا رسول الله بو غلام رضامه مخالف حرکتی ایله بنی دلخراش واذیت وآزار ایله
درون افکاریمه باعث تلاش اولمشدر رسول اکرم بیوردیلر که ای بانوی خاطر
شکسته فرضا بر آتش شراره فشان ایقاد وفرزندکی اول آتشه القا ایتمک
صددنده سندن التماس ایتسه لرکه اکر شفاعتک یاور دستکیر اولورسه آتش
معهوده القا ایتمکدن فارغ اولورز والا مانند کباب بو آتش ایله سوخته ایدرز
بو وقتده نه رای ایدرسین شفاعتک ایله آتشدن تخلیص ایدرمیسین یا خود
اغماض ایلیوب آتشه القا اتدکلرینه رضا ویررمیسین مادری دیدی که
بویله محلده شفاعت طریقنی اختیاردن غیری چاره یوقدر رسول اکرم بیوردیلر
که حضرت اللهی وبزلری او غلوکدن صدور ایدن کناه خلفی عفو ایلدیکه اشهاد
ایله تا که آتش دوزخدن شفاعتک انضمامی ایله آزاد اوله خاتون عفو
وجرمنی محو ایتدم دیدکده رسول اکرم غلامه توجیه خطاب ایدوب یا غلام

قل لا اله الا الله دیو بیورديلر غلام دخی کلمهٔ لا اله الا الله ایله کشده زبان ودم آخرده
شربت خوشگوار توحید ایله سیراب وریان اولدی رسول اکرم الحمد لله الذی انقذه
بی من النار کلامیله صحن گوش حضاره گوهربار اولدیلر ودخی معلوم اوله که قتل نفس
وزنا عقوق والدین اکبر کبیره در حتی بعضیلر دیدیلر که کفردن صکره اکبر ذنوب
بغیر حق مسلمی قتلدر رسول اکرم تعداد اکبر کبایر صددنده آنلری ذکر ایتمدکلری احادیث
اخرده مذکور اولدقلرینه اعتماداً در یاخود رسول اکرمک عادهٔ حسنه وشیوهٔ مستحسنه لری
همیشه مقتضای حاله رعایت ایدی پس جائزدر که حدیث بابده مذکور اولان اکبر
کبایری تخصیص بالذکر ایتدکلری مقتضای وقته بناءً اوله دیمیرک دیدیکه شرک اکبر
کبایردن اولدیغی محل شبهه دکلدر والدین سبب وجود ظاهری اولمغله دلده انلارک
حقوقنه رعایت محلنده عقوق ایلمک شرکه قریبدر وشهادهٔ زور حقی مستحقلردن
غیری یه اثباته مفضی اولمغله شرک کبی کبیره اولمغه مناسبدر لهذا نظم قدیم وفرقان
کریمده شرکدن نهی ووالدینه احسان ایله امری سلک واحده جمع ایلدی قال الله
تعالی وقضی ربک الا تعبدوا الا اياه وبالوالدین احسانا کذلک شرکدن وقول زوردن
وتیرهٔ واحده ده ذکر ایلدی قال عز من قائل فاجتنبوا الرجس من الاوثان واجتنبوا
قول الزور والله اعلم قال قائل ابو بکره در فما زال رسول الله صلی الله علیه وسلم
یقولها مفعول ضمیری وشهادهٔ او قول الزوره راجعدر یعنی ابو بکره دیدیکه رسول
اکرم کلمتین مزبورتینی سویلمکده مستمر اولدیلر که کثرت تکراردن دل تنگ اولوب انلرک
بو خصوصده چکدکلری زحمتی کوردکمزده شفقت ایدوب حتی قلنا لیته سکت
سکوت ایتمهلرینی تمنی صددنده کاشکی بو کلمهلری تکراردن فراغت ایدهلر ونفس
نفیسلرینه زحمت ویرمیهلر ایدی دیدک بعضیلر سبب تمنی غلبهٔ غضبدن لسانلرینه
نزول عذاب ایجاب ایده جک شیء جریانندن خوف ایدی دیدیلر والله اعلم الحدیث
الثالث که مصنف ایکی اسناد ایله روایت ایلدی الاول حدثنا قتیبة بن سعید
حدثنا شریک عن علی بن الاقمر عن ابی جحیفة جیمک ضمی وحاء مهملهنک فتحی ایله
اسمی وهب بن عبد الله در رسول اکرم وفات ایتدکده ابو جحیفه بلوغ مرتبهسنه
بالغ اولمشدی لکن رسول اکرمدن استماع ایدوب حدیث روایت ایلدی قال قائل

قائل ابو جحیفه در قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اما همزهنک فتحی ومیمک تشدیدیله
بو مقامده مجرد توکید ایچوندر انا فلا آکل همزهنک مدی ایله متکلم وحده صیغهسیدر
متکئا یعنی ابو جحیفه دیدیکه رسول اکرم جمله بن برشیئه یاصلانديغم حالده طعام
یمم مخفی اولمیه که بو کلام اهل جاهلیه والمجامه تعریض در نته کیم شرب خمر ایدن کمسنهنک
یانندهلسنت بشارب الخمر دیرلر زیرا انلر اظهار عظمت وکبریا وابراز افتخار خیلاء
ایچون متکئا اکل ایدرلر ایدی یعنی انلر بو هیئت اوزره اکل ایدرلر اما بن و بکا
تابع اولنلر بو هیئت اوزره اکل ایتمز زیرکه دیدیکه علماء متحققین اتکاء دورت
نوع اوزره در دیدیلر اول ایکی یانینک بری اوزرینه طایانمق ثانی الینک برینی
زمینه وضع ایدوب انک اوزرینه طایانمق ثالث دوشک اوزرینه مربع اوتورمق
و باغداش قوروب یرلشمک رابع ظهرینی یاصدغیه یا دیواره طایانمق انواع
اربعهنک جملهسی اکل حالنده مذموم ومنهیدر زیرا هربری تکبر نشانیدر اکل وقتنده
سنت اولان طعامه مائل قعود ایلمکدر پس محتملدر که حدیث مذکورده نفی اولنان
اتکادن مراد جملهٔ انواع اربعهنک نفیی اوله یعنی بن انواع اربعه اوزره اتکا ایدوب
اکل ایلمم لکن خطابی دیدیکه بو مقامده اتکادن مراد دوزانو اوتوروب یرلشمکدر
صاحب نهایه دیدیکه عربیتده متکئا اولکمسنه درکه دوشمه اوزرینه یرلشوب
قعود ایلیه عامه متکی اول کمسنهیه دیرلر که قعودنده میل ایدوب ایکی یانینک برینی
اوزرینه طایانه اتکاءده اولان تا واودن بدلدر اصلنده وکاءدن ماخوذدر
که وکا کیسه یاغیری نسنه باغلادقلری شیئنک اسمیدر گویا متکاء اولان کمسنه مقعدنی
آلتنده اولان دوشمه اوزرینه قعود ایله باغلادی پس معنای حدیث بودر که
بن طعام اکل ایتدیکم وقتده یرلشوب اوتورمم زیرا بو هیئت اکول کمسنهلر
فعلیدر وبن قدر کفایه اکل ایدوب همان قالقمق صددندهیم واتکادن مراد
بر یانینک اوزرینه میل اولورسه اتکادن نهی قاعدهٔ طبیه مخالف اولدیغی ایچون
اولور زیرا بو هیئتده طعام سهولت ایله مجاری یه منحدر وصعود فم کرکی کبی خوشگوار
اولمز بلکه کاهی زحمت چکیلور والله اعلم ودخی معلوم اوله که حدیث مذکورک سبب
ورودی بودر که ابن ماجه وطبرانی اسناد حسن ایله عبد الله بسردن تخریج ایتدیلر

كه رسول اكرمك حضور عاليلرينه بر شاة اهدا ايلديلر ايكي دزلري اوزرينه جلوس ايدوب
اكل اتيمكه شروع ايتديلر ناگاه براعرابي كلوب ما هذه الجلسة يعني بو اوتوروش نه
اوتوروشدر ديدكده رسول اكرم بيورديلركه ان الله جعلني عبدا كريما ولم يجعلني
جبارا عنيدا يعني تحقيق حضرت الله بني بنده صاحب كرم قيلدي وبني جبار معاند
قيلمدي ابن بطال ديديكه رسول اكرم بو فعلي حضرت الله تواضع ايچون ايتدي و
ايوب طريقندن زهريدن روايت ايتدي كه رسول اكرمك حضورلرينه بر ملك كلدي
كه اول وقتدن اول هركز كلديكي يوق ايدي وديدي كه يا محمد ربك سني عبد نبي وملك نبي
اولمق مابيننده مخير ايلدي هر قنغيسيني مراد ايدرسيك اني اختيار ايله رسول اكرم مشاوره
ايدركبي جبرائيلك يوزينه باقدي جبرائيل دخي تواضع ايلمكه اوزره اشارة ايلدكده
رسول اكرم دخي عبد نبي اولمغي اختيار ايدرم ديدي راوي ديدي كه بو قصه دن صكره
رسول اكرم هركز متكئا اكل ايتمديلر ودخي سلف متكئا طعام اكل ائمه نك حكمنده اختلاف
ايتديلر بعضيلر ديديلر كه كراهيتي رسول اكرمك خصايصيندندر وامته مكروه دكلدر بعضي
ديديكه اتكاء هيئت متعظمين اولمغله امته نسبته دخي مكروهدر زيرا اصلنده ملوك
عجمدن اخذ اولنمشدر مگر مانع اولوب اتكادن غيري هيئت ايله جلوس واكل اتمه قادر
اولمز ايسه كراهة مرتفع اولور ابن ابي شيبه جم غفيردن مطلقا جوازني تخريج ايلدي
امدي اتكاء مكروه ياخود خلاف اولي اولدقده اكل طعام ايچون جلوسده مستحب
اولان دزلري اوزرينه وايا قلرينك ظهرينه ياخود صاغ دزيني تيكوب صول
دزينك اوزرينه اوتورمقدر لكن غزالي ياني اوزرينه ياتدوغي يردن نقل يمك
مكروه دكلدر ديدي ودخي متكئا اكل طعام مكروه اولدوغنك علتنده اختلاف
اولندي بو بابده اقوي ومعتمد عليه ابن ابي شيبه نك ابرهيم نخعي طريقندن تخريج
ايتديكي دركه ديدي كه متكئا طعام اكل ايتمدكلري قارنلري بويك اولمق خوفندن
ناشي ايدي بعض احاديثده دخي بو نوع مابو معنايه اشارة واردر وصاحب نهايه
دخي من جهة الطب مناسب دكلدر ديو اشارة ايلدي تتمه كيم مرور ايلدي والله
اعلم الثاني حدثنا محمد بن بشار انبأنا عبد الرحمن بن مهدي ميمك فتحي
وحانك سكوني ودالك كسري وياءنك تشديديله در انبأنا سفيان الثوري عن علي

علي بن الاقمر قال سمعت ابا جحيفة يقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
لا اكل متكئا معناسي مرور ايتدي سيد اصيل الدين ديدي كه حديثين مابيننده فرق
بعض رجال سندك اختلافي وتغيير يسير ايله در مخفي اولميه كه اول حديث بابك سندنده ومتننده
نوع ما اشكال وزيادة اولمغله مصنف اول حديثي ينه جابردن روايت ايدوب ديديكه
حدثنا يوسف بن عيسى حدثنا وكيع حدثنا اسرائيل عن سماك سينك كسريله در
بن حرب عن جابر بن سمرة قال قائل جابردر رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم
متكئا حالدر على وسادة معناسي مرور ايتدي قال ابو عيسى كه مراد مصنفدر
لم يذكر فيه معلوم صيغه سيله در وضمير مجرور حديث مذكوره راجعدر وكيع رفعله لم
يذكرك فاعليدر على يساره لفظي مراد مفعوليدر يعني ابو عيسى ترمذي ديدي كه حديث
مذكورك اسرائيلدن راويسي اولان وكيع حديث مذكوري روايت على يساره قيدني
ذكر ايتميوب فقط رسول اكرمدن وسادةيه اتكانك وقوعني ذكر ايلدي لكن جانبلرينه
اتكاء ايتدكلرينك كيفيتيني ذكر ايتمدي وهكذا طريق مذكور ايله على يساره قيدي ذكر اولنمدغنه
اشارتدر روى غير واحد عن اسرائيل نحو رواية وكيع يعني حديث مذكورده على يساره
قيدي ذكر اولنمامق اوزره مشايخدن چوق كمسنه اسرائيلدن روايت ايلدي وكيعك
روايت ايتديكي كبي ولا نعلم احدا روى فيه على يساره الا ما روى اسحق بن منصور
عن اسرائيل وحديث مزبورده على يساره لفظني روايت ايتمش كمسنه بلمزز الا
اسحق بن منصوركه اسرائيلدن روايت ايلدي پس اسحق زيادهٔ مذكورهده تفرد
ايتمكله اصطلاح اهل حديثده حديث مذكوري اسحق روايتي غرائبدن اولور مخفي
دكلدركه عبارتده مسامحه واردر الا اسحق بن منصور ديمك مناسب ايدي ودخي
مناسب اولان بو طريقي اسحق بن منصور طريقنك عقبنده ذكر ايتمك ايدي حكمه
آخر بابده ايراد ككوجهي بو قدر والله اعلم وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم تسليما كثيرا

باب ما جاء في اتكاء رسول الله صلى الله عليه وسلم مخفي
اولميه كه بو بابدن مقصود رسول اكرمك صحابهٔ كرامدن برينه بحسب الاقتضاء
اتكاء ايتدكلريني بيان ايدر لهذا بو باب ايله ماقبلنده واقع اولان بابي باب
واحد قيلمدي مصنف بو بابده ايكي حديث ذكر ايلدي الحديث الاول حدثنا عبد الله

بن عبد الرحمن انبانا عمرو بن عاصم انبانا حماد بن سلمة عن حميد تصغير
صيغه سيله در عن انس ميرك ديديكه بو حديث باب لباسده غيري لفظيله ايراد ايلدي
لكن معنالري بردر ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان شاكيا
مريض معناسنه در شكويدن ماخوذ در شكايت مرض ديمكدر ميرك مريضا ذا اشتكاء
من المرض الذي عرض له ديو تفسير ايلدي فخرج يتوكا جمله سي فخرج ده رسول
اكرمه راجع ضمير فاعلدن حالدر على اسامة بن زيد كه رسول اكرمك مولى سي ايدي
وعليه ضمير مجرور رسول اكرمه راجعدر قطري قافك كسري و يانك تشديدي ايله
بردن بر نوع دركه غليظدر قد توشح به توشح ديو ثوبي صاغ الينك التنه
ادخال ايدوب صول منكبنك اوزرينه القا ايتمكه ديرلر محرم اولان كمسنه
ايتديكي كبي فصلى بهم ضمير مجرور صحابه يه راجعدر يعني انس ديديكه رسول اكرمه
بر مرض اصابت ايتمش ايديكه حجرۀ شريفه لرندن طاشره چقديلر اسامه يه طايانديلر قطري
حالده حال بوكه اوزرلرنده ثوب قطري وار ايديكه اكا صارلمشلر ايدي پس
صحابۀ كرامه امام اولوب نماز قيلديلر الحديث الثالث حدثنا عبد الله بن عبد
الرحمن انبانا محمد بن المبارك حدثنا عطاء بن مسلم الخفاف نسبة صنعتيه در
صانع الخف يا بايع الخف معناسنه الحلبي انبانا جعفر بن برقان باء موحده نك
ضمي و راء مهمله نك سكوني بعده قاف ايله در عن عطاء بن ابي رباح رانك فتحيله در
عن الفضل بن عباس عم رسول الله قال قائل فضل در دخلت على رسول
الله صلى الله عليه وسلم في مرضه الذي توفي فيه معروف و مجهول صيغه سيله
اولمق محتملدر موت معناسنه وعلى راسه عصابة عينك كسريله خرقه اولان
كمسنه باشنه باغلاديغي بز پاره سيدر عمامه يه دخي اطلاق اولنور عصب باغلامغه
ديرلر صفراء يعني فضل ديديكه رسول اكرمك زيارته و عيادتلرينه واردم
اول مرضلرنده كه اول مرضلرندن وفات ايتديلر و مبارك باشلرينه بر صاري بز پاره
باغلامشلر ايدي مخفي اولميه كه عصابه دن مراد بز پاره سي اولور ايسه اشكال يوقدر
اكر عمامه اولورسه ظاهر بودركه رسول اكرمك مرضلرنده عرق وغيريدن صادر
اولمشدر عصابة دسماء حديثي بو معنايي تاييد ايدر فسلمت دخول ايتديكيم عقبنده

عقبنده سلام ويردم رسول اكرم رد سلام ايلدي فقال لي رسول اكرم بكا ندا
ايدوب يا فضل ديدي قلت بن دخي لبيك يا رسول الله ديدم قال رسول
اكرم ديديكه اشدد بهذه العصابة راسي شو عصابه ايله بنم باشمي محكم باغله
قال فضل ديديكه ففعلت بن دخي امرلرينه امتثال ايدوب باغلادم و رسول
اكرم بو وقتده يانلري اوزرلرينه ياتمشلر ايدي ثم قعد صكره اوتوردق مراد
اتكر وزياده ضعفلرندن ناشي فوضع كفه على منكبي بر اللريني بنم منكبمه وضع
ايدوب اوتورديلر ياخود اوتوردقدنصكره ياخود قيام مراد ايتدكلرنده وضع
ايتديلر معناي اخير ظاهر در ميرك وضع معهوددن مراد اتكادر ديدي ثم قام
صكره اياق اوزرينه قالقديلر ودخل في المسجد دخي مسجده كيرديلر ابن حجر دخل
بنفسه متعدي اولوب كلمۀ في اكثريا حذف اولنور ديدي لهذا بعض نسخه ده دخل المسجد
واقع اولدي وفي الحديث قصة طويلة يعني حديث معهودك آخرنده اوزون
حكايه وار در ان شاء الله تعالى باب وفاتده ذكر اولنور باب
ما جاء في اكل رسول الله صلى الله عليه وسلم اكل مايع اولمين نسنه يي آغزنه ادخاله
وشرب مايع فقط اولان نسنه يي ادخاله ديرلر مصنف بو بابده آلتي حديث ذكر ايلدي
الحديث الاول حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدي عن سفيان
عن سعد بن ابراهيم عن ابن لكعب بن مالك ميركدن نقل اولنديكه اسمي
عبد الله بن كعب در عن ابيه كه كعب بن مالك بن ابي كعب در صحابي مشهوردر
رسول اكرمك شعراسندن ايدي و تبوك غزاسندن تخلف ايدن اوچ كمسنه نك
بريدر ابن سيرين ديديكه شعراي اسلام اوچ كمسنه ايدي حسان بن ثابت
عبد الله بن رواحه كعب بن مالك و شعراي مشركين دخي اوچ ايدي عمرو بن
العاص عبد الله بن الزبعري ابو سفيان بن الحرث ان النبي صلى الله عليه و
سلم كان يلعق عينك فتحيله لعقدن ماخوذ در تركيده يالامق معناسنه
اصابعه ثلثا لفظ ثلثا اصابعك قيديدر اصابعه الثلث تقديرنده نته كيم
طرق كثيره ده بو لفظ ايله روايت اولندي پس لايق اولان بو مقامده واقع
اولان مجملي سائر طرقده واقع اولان مفصله حمل ايلمكدر على الخصوص بنه كعبدن

یاکل باصابعه الثلث ویلعقهن لفظیله روایت اولندیغی عن قریب ذکر اولنور
یعنی کعب دیدیکه رسول اکرم طعامدن فارغ اولدقدن صکره اوچ بارمغنی یالار
ایدی واگر یلعق نک قیدی اولسه هر بارمغنی اوچر کره یالار ایدی دیمک اولور
بو معنا هرگز بر روایتده واقع اولمدی قال ابو عیسی مراد مصنفدر وروی عن
محمد بن بشار بهذا الحدیث یعنی مصنف دیدیکه محمد بن بشار کغیری کمسنه بو حدیثی
روایت ایلدی قال اول کمسنه دیدیکه کان یلعق اصابعه الثلث رسول اکرم اوچ
بارمغنی یالار ایدی که مراد ابهام ومسبحه ووسطی در شیخ ابن حجر دیدیکه طبرانی
اوسطده کعب بن عجره حدیثنی روایت ایتدی که رسول اکرمی کوردم اوچ بارماغی
ایله اکل ایدر ابهام مسبحه ووسطی صکره کوردم بو اوچ بارماغنی یالادی بر شیئه
سلمزدن اول اول وسطایی صکره مسبحه یی صکره ابهامی یالادی کان سرّی بودر
که وسطی جمله دن اوزون اولمغله طعامه جمله دن اول واقع اولوب زیاده ملوث
اولور ودخی بارماقلرنی یالاین کمسنه الینک ایچنی یوزی جانبنه طوتوب یالارسه
وسطادن ابتدا ایدوب ترتیبله صاغ جانبنه نقل ایدوب تا ابهام ایله اتمام ایدر
ابن دقیق عید دیدیکه بارمقلرینی یالامانک علتی بعض روایات صحیحه ده شو وجهله
واقع اولدی که برکت قنغی طعامده اولدیغی معلوم دکلدر ودخی بو وجهله تعلیل
اولنمق ممکندر که یالامزدن اول الینی پشکیره سیلر ایسه پشکیر زیاده ملوث اولور
واغزک لعابی ایله تطهیر اولندقده پشکیره سیلمکه حاجت قالمز بعض شراح دیدی که
تعلیلین مابینده منافات یوقدر زیرا بری نقلی وبری عقلیدر ودخی مسلم جابر حدیثنی
تخریج ایتدیکی که اذا سقطت لقمة احدکم فلیمط ما اصاب بها من اذی ولیأکلها
ولا یمسح یده حتی یلعقها او یُلعقها فانه لا یدری فی ای طعامه البرکة یعنی رسول
اکرم دیدیکه سزک بریکوزک لقمه سی دوشسه اول لقمه یه اصابت ایدن اذالی
کیدروب اول لقمه یی اکل ایلسین والینی سیلمه دن یالایوب یا آخره یالاتمدقجه
زیرا بلمز که برکت طعامینک قنغیسنده در نسائی ولا یرفع الصحفة حتی یلعقها او
یلعقها لفظنی زیاده ایلدی قاضی عیاض یالامق ایله امرک علتنده دیدی که
تا طعامک قلیلنی تحقیر ایتمیه لر نووی لا یدری فی ای طعامه البرکة لفظنک معناسنی

بو لفظک معناسی عن قریب نووی
کلامیله تفسیر اولنور

معناسنی شو وجهله بیان ایلدی که اول طعام که انسان انی اکل ایچون احضار
ایلیه انده برکت محقق درلکن معلوم دکلدر که اول برکت اکل اولنان طعامده میدر یا صحفه ده
میدر قالان طعامده میدر یا قصعه نک اسفلنده قالان طعامده میدر یا ساقط اولان
لقمه ده میدر پس لایق اولان بودر که برکت تحصیلی ایچون هر برینه رعایت اولنه میرک
دیدیکه حدیثک اولنده جابردن ابو سفیان روایتی مسلم شو وجهله تخریج ایتدی که
ان الشیطان یحضر احدکم عند کل شیء من شأنه حتی یحضر عند طعامه فاذا سقطت
من احدکم اللقمة فلیمط ما کان بها من اذی ثم لیأکلها ولا یدعها للشیطان
یعنی شیطان سزک هر ایشکوزه که اول ایشی شیطان دخی ایشلمک ممکن اوله حاضر
اولور وقاریشور حتی طعام یمکزه دخی حاضر اولور پس اگر سزدن بریکوزدن بر لقمه
دوشسه آنده اولان اذالی دفع ایدوب اول لقمه یی اکل ایلسون وشیطانه براقمیون
والنسدن امر بان نسلت القصعة دیو مسلم روایت ایلدی خطابی دیدی که سلت
اولدر که قصعه ده باقی قلان طعامی تتبع ایده لر نووی دیدیکه برکتدن مراد انکله
تغذیه حاصل اولوب صکره امتلا مشللو زحمتی چکلمیه وطاعته قوه ویره وبو حدیثده
بارمقلری یالامغی استکراه ایدن کمسنه لی ردّ وارددر لغم طعامی اکل اثناسنده
یالار ایسه استکراه حاصل اولور زیرا اغزینک ریقی بارمقلرینک اوزرنده ایکن
ینه طعامه ادخال ایلمکدن طبیعت تنفر ایدر خطابی دیدیکه ترفه دن عقللرینه
نقصان طاری اولان کمسنه بارمقلرینی یالایان کمسنه لری تعییب ایدرلر کویا
بو معنایی فهم ایتمزلر که بارمقلره وکاسه یه بولاشان طعام اکل ایتدیکی طعامدن
جزؤدر اکل ایتدیکی طعام پاک اولدیغی کبی انلارده اولان طعام دخی پاکدر واگر
بارمقلرینی اغزینه ادخال ایدوب طوطاقلریله مص ایتدیکی ایچون تعییب ایدرلر ایسه
انده باس اولمدیغنده عاقل شک ایلمز زیرا مضمضه ایچون بر کمسنه بارمقلرین اغزینه
ادخال ایدوب طوطاقلرین ودیشلرین قارشدرر هیچ بر کمسنه تعییب ایدوب
بو عمل ناپاکلکدر دیو منع ایلمز ابن حجر دیدی که کلام بو عملدن من حیث هو استکراه
ایدن کمسنه ده در حاشا رسول اکرمه نسبته ایله استکراه ایدر ایسه انک کفرندن خوف
اولنور زیرا رسول اکرمک احوالندن بر شیئی انلره نسبتی اولدیغنی بیلور ایکن استقذار

ایلمک کفودر و دخی قصعه‌یی دخی یالیه‌مق سنّتدر احمد و مصنّف و ابن ماجه و
ابن شاهین و دارمی و غیریلر روایت ایتدیلر که من اکل فی قصعة ثم لحسها استغفرت
له القصعة و ابو الشیخ روایت ایتدیکه من اکل ما یسقط من الخوان و القصعة
امن من الفقر و البرص و الجذام و صرف عن ولده الحمق دیلمی روایت ایلدی که
من اکل ما یسقط من المائدة خرج ولده صباح الوجوه و نفی عنه الفقر احیاده شو
لفظله روایت ایلدی که عاش فی سعة و عوفی فی ولده والله اعلم الحدیث الثانی
حدثنا الحسن بن علی الخلال خاء معجمه‌نک فتحی و لامک تشدیدیله خل یاخود خلالدن
ماخوذدر نسبت صیغه‌سیدر حدثنا عفان اگر عفه‌دن ماخوذ فعلان اولورسه
غیر منصرف عفونتدن ماخوذ اولورسه منصرف اولور حدثنا حماد بن سلمة
عن ثابت عن انس قال کان النبی صلی الله علیه و سلم اذا اکل طعاما لعق
عینک کسریله لحس معناسنه‌در که لحس ترکیده یالامق و فارسیده لیسیدن دیرلر
اصابعه الثلث یعنی انس دیدیکه رسول اکرم طعام اکل ایدوب اکلدن فارغ
اولدیغی وقتده اوچ بارمغینی یالار ایدی روایت اولنذی که رسول اکرم ایکی
بارماغی ایله اکل ایتمیوب شیطان ایکی بارمغیله اکل ایدر دیدیلر لهذا اوچ
بارمغیله اکل ایلمک سنتدر دیدیلر مگر ضرورت اقتضا ایلیه والله اعلم الحدیث
الثالث حدثنا الحسین بن علی بن یزید الصدائی صاد مهمله‌نک ضمیله صداء
نسبتدر که قبیله‌در البغدادی حدثنا یعقوب بن اسحق یعنی الحضرمی اخبرنا
شعبة عن سفیان الثوری عن علی بن الاقمر عن ابی جحیفة قال قال النبی
صلی الله علیه و سلم اما انا فلا اکل متکئا یعنی ابو جحیفه دیدیکه رسول اکرم
بیوردیلر که هله بن متکئ اولدیغم حالده طعام اکل ایلمم بو حدیث باب اتکاده
بیان اولنذی فلیرجع الیه والله الموفق حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن
بن مهدی اخبرنا سفیان عن علی بن الاقمر نحوه نصبله حدثنانک مفعولیدر
یعنی محمد سندمذکور ایله من حیث المعنی لا من حیث اللفظ حدیث سابق کبی
بو حدیثی بزه تحدیث ایلدی الحدیث الرابع حدثنا هرون بن اسحق الهمدانی
میمک سکونی ایله‌در حدثنا عبدة باء موحده‌نک سکونیله‌در بن سلیمان عن

عن هشام بن عروة عن ابن تنوین ایله‌در لکعب بن مالک عن ابیه که کعبدر
قال قائل کعبدر کان رسول الله صلی الله علیه و سلم یاکل باصابعه الثلث و یلعقهن
یعنی کعب دیدیکه رسول اکرم اوچ بارمغیله اکل ایدوب و اوچ بارمقلرین یالار ایدی
معلوم اوله که اوچ بارمغیله اکل ایلمک مستحبدر دوردنجی و بشنجی بارمغینی ضم ایلمیه مگر
ضرورت اقتضا ایده و سعید بن منصورک ابن شهابدن مرسلندن ان النبی صلی الله علیه
و سلم کان اذا اکل اکل بخمس دیو تخریج ایتدیکی حدیث و نادره محمولدر جواز فی امته بیتهیم
ایچون و دخی رسول اکرم اوچ بارمغیله اکل ایتدکلرینک وجهنده دیدیلر که متکبر بر
بارمغله شیطان ایکی بارمغله حریص بش بارمغیله و آوجی ایله اکل ایدر و دورت بارمغله
اکلده ان الله وتر یحب الوتر مضموننه رعایت فوت اولور خیر الامور اوسطها
والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا احمد بن منیع میمک فتحی و نونک کسریله‌در حدثنا الفضل
بن دکین دالک ضمی و کافک فتحیله تصغیر صیغه‌سیله‌در حدثنا مصعب بن سلیم قال
قائل مصعبدر سمعت انس بن مالک یقول اتی رسول الله صلی الله علیه و سلم
مجهول صیغه‌سیله جیئ معناسنه‌در بتمر فرایته ضمیر منصوب رسول اکرمه راجعدر
یاکل ضمیر مزبوردن حالدر و هو مقع من الجوع جمله‌سی یاکلده اولان ضمیر مستکندن
حالدر مقع اقعادن ماخوذ اسم فاعلدر احتبا معناسنه‌که ابنیانک اوتورشیدر
و کلمهٔ من لام تعلیلیه معناسنه‌در یعنی مصعب دیدی که انسدن استماع ایتدم دیدی که
رسول اکرم حضورلرینه بر آز خرما گتوردیلر رسول اکرمی آجلقلرندن ناشی اقعا
ایدیجی اولدقلری حال اوزره اکل ایدیجی حالده گوردم و جوعدن ناشی اقعادن مراد
جوعدن ناشی ضعف سببیله وار الندهٔ اولان تشنیه استناد ایتمکدر آمدی متکئا
اکل ایتدکلری ضعف و ضرورة اقتضاسیله اولمغله اما انا فلا اکل متکئا حدیثینه
مخالف اولمازو والله اعلم باب ما جاء فی صفة خبز رسول
الله صلی الله علیه و سلم یعنی بو باب رسول اکرمک ایتمه‌کنک صفتی حقنده وارد اولان
احادیث شریفه بیاننده‌در مخفی اولمیه که کلام مذکور رسول اکرمک کندونکل تناول
ایتدکلرینه و عیالنک اکل ایتدکلرینه شاملدر زیرا عیالک اکل ایتدیکی خبز دخی رسول
اکرمک اولدیغی محل شبهه دگلدر پس احادیث باب عنوان بابه مناسب اولور مصنف

بو بابده سکز حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد المثنی ومحمد بن بشار
قالا حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابی اسحق قال سمعت عبد الرحمن
بن یزید بن قیس النخعی ابو بکر الکوفی ثقة در بحدث عن الاسود که عبد
الرحمن مذکورک برادریدر بن یزید بن قیس عن عائشة رضی الله عنها
انها قالت ما شبع آل محمد صلی الله علیه وسلم آل محمد دن مراد اهل بیت رسول
اکرمک تحت مؤنتنده اولانلردر صدقه قبول ایتمک حرام اولان جماعتی دکلدر میرک
میرک صاحب نهایه دن نقل ایتدیکه آل نبی ده اختلاف ایتدیلر اکثر اهل بیت دردیلر
شافعی لا یحل الصدقة لمحمد وآل محمد حدیثی موجبی اوزره صدقه حرام اولان جماعتدر
دیدی خمس عوض اولمق اوزره آنلره تعیین اولنمشدر ودخی دیدیکه لفظ آل مقحم
اولوب ما شبع رسول الله تقدیرنده اولمق محتملدر وآخر بابده شعبه طریقندن
اسنادی ایله بو حدیثی ما شبع رسول الله لفظیله تخریج ایتدیکی بو معنایی تأیید ایدر
مخفی اولمیه که بو توجیه اوزره حدیث مزبور عنوان بابه مناسب اولور من خبز
الشعیر یومین بخاری عائشه دن تخریج ایتدیکی حدیثده ثلث لیال قیدی ایله واقع
اولدی لکن من خبز بر لفظیله اولمق اوزره وروایتین ما بیننده منافات
یوقدر ویوم دن مراد یوم مع لیلته ولیل دن لیل مع یومه اولمق ظاهردر
متتابعین یعنی عائشه دیدی که آل محمد متوالیة ایکی کون اریه اتمکندن
طویمدیلر من حیث المفهوم اقتضا ایدرکه ایکی کون طویمش اولرلکن متعاقبا
دکل مثلا یکشنبه کون طویوب دوشنبه کون طویمیه لر وسه شنبه کون ینه
طویه لر وبو کیفیت مستمره اولدی حتی قبض صلی الله علیه وسلم تا رسول
اکرم دنیادن آخرته انتقال ایتدی وبو کلامده رسول اکرم مدینه ده اون سنه
مقداری اقامتی ایامنده که حج وعمره وغزواته سفرلری ایامی ایله بو حالتک
استمرارینه اشارة واردر زیرا حضرت عائشه رسول اکرمک تشرف خدمتلریله
مدینه یه هجرتلرندن صکره مستسعده اولدی وبخارینک عائشه دن ما شبع آل
محمد صلی الله علیه وسلم منذ قدم المدینة من طعام بر ثلاث لیال تباعا حتی
قبض لفظیله تخریج حدیثده بو معنانی تصریح واردر شیخ ابن حجر دیدیکه منذ قدم

قدم المدینة قولی قبل الهجرة اولان احوالدن احتراز ایچوندر عن طعام بر
قولی سایر مأکولاتدن احتراز در تباعا قولی تفرق اولان شبعلرندن احتراز
ودخی بخاری ما اکل آل محمد اکلتین فی یوم الا واحدیهما تمر لفظیله تخریج ایلدی
ابن سعد عمران بن زید طریقندن بدری زیددن تخریج ایتدی که حضرت عائشه نک
حضورنه واردق بزه دیدیکه رسول اکرم دنیادن آخرته انتقال ایتدی مبارک
قارنلری برکونده ایکی طعامدن طویمدی خرمادن طویدقده اریه اتمکندن طویمدی
اریه اتمکندن طویدقده خرمادن طویمادی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
عباس بن محمد الدوری دالک ضمیله در حدثنا یحیی بن ابی بکیر بای موحده نک
ضمی وکافک فتحیله در بعض نسخه ده ابی بکرة واقع اولدی حدثنا حریز حای مهمله نک
فتحی ورای مهمله نک کسری ویای مثناة تحتیه نک سکونی بعده زای معجمه ایله در بن
عثمان عن سلیم تصغیر صیغه سیله در بن عامر قال سمعت ابا امامة الباهلی
یقول ما کان یفضل ضاد معجمه نک ضمیله در عن اهل بیت رسول الله صلی
الله علیه وسلم خبز الشعیر یعنی سلیم دیدیکه ابو امامه سویلر ایکن ایشتدم
که رسول اکرمک اهل بیتندن اریه اتمکی آرتوب قالمدی بو کلام عدم
شبعلرندن کنایه در یعنی خبز شعیردن طویمدیلر میرک دیدیکه یعنی سفره لرندن
مأکوللرندن فضله بر ریزه نان قالمزایدی وابن سعد وجه آخر ایله عائشه دن
ما رفع عن مائدته کسرة خبز فضلا حتی قبض ودخی دیدیکه بو حدیث خبزدن
طویمدقلرینه دلالت ایتمز وحدیث اول دلالت ایدر والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا عبد الله بن معاویة الجمحی جیمک ضمی ومیمک فتحیله در حدثنا ثابت
بن یزید عن هلال بن خباب خای معجمه نک فتحی وبای اولینک تشدیدیله در
عن عکرمة عن ابن عباس قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یبیت
اللیالی المتتابعة طاویا میرک دیدی که الطوی الجوع طوی بالکسر یطوی
طویا اذا جاع فهو طاو وطیان ای جایع وطوی بالفتح یطوی طیا اذا
جوع نفسه قصدا الیسر طاویا بو مقامده مکسور العین اولورسه جایع مفتوح
العین اولورسه عن قصد نفسنه جبر ایدوب جایع اولان معناسنه اولور

الجمعی بالضم والفتح وصله الی تحیح
یعنی من یزید تان الی الب
سلیم

لکن سیاق حدیث معنای اوله مناسب در یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم متوالیهٔ
برقاچ کیجه آج یاتورلر ایدی هو واهله مبتدا، لایجدون جمله سی خبر اولمق ظاهر در
ومحتملدر که هو واهله کان نک اسمندن بدل و لایجدون جمله سی استیناف بیانی
اوله صاحب مغرب دیدیکه رجلک اهلی زوجه سیدر و ولدی و تحت نفقه سنده اولانلر در
کذلک اخ واخت وعم وابن عم اول اجنبی صبی که خانه ده خدمت ایلیه و لفظ اهل
ایله زوجه دن کنایه اولنور قال الله تعالی وسار باهله تأهل تزوج دیمکدر آهل بیت
خانه ده ساکن اولانلر دیمکدر ضمیر جمع رسول واهلنه راجع در عشاء عینک فتحیله
عینک کسریله اولان عشا وقتنده اکل اولنان طعامه دیرلر اکثریا آخر نهارده اکل
اولنان طعامده استعمال اولنور یعنی رسول اکرم کندو واهلی اخشام وقتی تناول
ایده جک طعام بولمزلر ایدی وکان اکثر خبزهم خبز الشعیر و انلرک اکثر اوقاتده
یدکلری اتمک اریه اتمکی ایدی والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا عبد الله بن عبد
الرحمن حدثنا عبید الله تصغیر صیغه سیله در بن عبد المجید الحنفی حدثنا
عبد الرحمن وهو عبد الله بن دینار حدثنا ابو حازم عن سهل بن سعد
انه شان قیل له ضمیر مجرور سهله راجعدر اکل میر که حرف استفهام حذف اولنوب
ءاکل تقدیرنده در دیدی نته کیم بعض نسخه ده واقع اولدی رسول الله صلی الله
علیه وسلم النقی نونک فتحی وقافک کسری ویانک تشدیدیله نقاوه دن مأخوذدر
پاکلک معناسنه صفة مشبهه در بو مقامده مراد درمکه درکه فارسیده میده
دیرلر که کیکدن صاف و پاک اتمش اوندن یاپلمش اتمک دیمکدر یعنی ابو
حازم دیدیکه سهل دن سؤال اتدیلر که رسول اکرم نقی اکل ایتدیمی دیو لکن نقینک
معناسی معلوم اولمغله راوی نقینک تفسیرینی درج ایدوب دیدیکه یعنی
سهل دن سؤال ایدن کمسنه نقی لفظیله مراد ایلدی الحواری حواری دیدکلری
اتمکی تحویردن مأخوذدر بر شیئی آغارتمق معناسنه صاحب نهایه دیدیکه حواری
حاء مهمله نک ضمی و واو مفتوحک تشدیدی و راء مهمله نک فتحی ایله شول اتمکدر
که اونی برقاچ کره النوب پاک و بیاض اوله فقال سهل سهل دخی جوابنده
دیدیکه ما رای رسول الله صلی الله علیه وسلم النقی رسول اکرم نقی دیدکلری

علی القاری یعنی ضمیر مستکن سهله راجعدر دیدی مخفی اولمیه که بو معنا سیاقی وسیاقه مناسب دکلدر بلکه اکر قیل له فقلت اولسه صحیح اولور ایدی فتامل والنصف منه

دیدکلری اتمکی کورمدی حتی لقی الله عز وجل حتی غالب و عظیم اولان حضرت اللهه
ملاقی اولدی حاصلی رسول اکرم حیوتده اولدقجه خاص اتمک دیدکلری اتمکی کورمدی
قتنده قالدی اکل ایلمک بو کلامده مبالغهٔ عظیمه وار در ملاقاتدن مراد موتدر
زیرا رسول اکرمک روح پرفتوحی اشیانهٔ بدنلریندن سوی کنکرهٔ عرشه طیران اتدکده
حضرت خداوندی کم وکیف حضرتلرینک شرف رؤیهٔ ذات کریمه لرینه نائل و دولت
لقاء جالب البقالرینه مستسهل اولدیغی متعین و متبین در فقیل له ضمیر مجرور
سهله راجع در هل کانت تامه در لکم مناخل میمک فتحیله منخل لفظنک که میمک
ضمی و نونک سکونی وخانک ضمیله جمعی در علی غیر القیاس آلة نخل معناسنه که ترکیده
الک و فارسیده پرویزن و ماشو دیرلر علی عهد فی زمان معناسنه در رسول الله
صلی الله علیه وسلم مخفی اولمیه که لکم ده اولان کم علی طریق التغلیب صحابهٔ کرامه
خطاب ایچوندر که مهاجرین وانصاردن رسول اکرمک زمان سعادت اقترانلرده
مدینهٔ منوره ده ساکن اولانلر در یعنی ینه سهلدن سؤال اتدیلر که یا سهل رسول
اکرم زماننده سزک اون الیه جک الکلریکوز وارمی ایدی دیو قال سهل جوابنده دیدیکه
ما کانت لنا مناخل بزم هیچ بریمزک رسول اکرم زماننده الکی یوق ایدی
پس جمع جمعه مقابل اولمغله افراد صحابه دن افراد منخلی نفی لازم کلور و جوابده فی
عهده علیه السلام ملحوظ اولمغله سؤاله مطابق اولور و واقعه دخی مطابق اولور
زیرا رسول اکرم زماننده هر کز بر کمسنه ده الک یوق ایدی بعده بعض ارباب
ترفه الک پیدا ایتدیلر حتی المنخل اول بدعة فی الاسلام کلامی مشهور در فقیل
سهل رسول اکرم زماننده الک یوق ایدی دیو جواب ویردکده ینه سهله سؤال
ایتدیلر که کیف کنتم تصنعون بالشعیر آریه اونندن اتمک یوغورمق مراد
ایلدکده نه ایشلر ایدکز زیرا انک کبکی سایر اونلره نسبة ایله زیاده چوقدر قال سهل
جوابنده دیدیکه کنا ننفخه الیمز ایله یاخود بر غیری شئ ایله آریه اوننی اوچورور
وصاورر ایدک فیطیر منه ما طار اول اوندن صمان وکبک کبی خفیف اولوب
اوچه جق شئ اوچوب ثقیل و محکم اولان قالدقده ثم نعجنه صکره خمیر ایدر
ایدک بو کلامدن معلوم اولدیکه رسول اکرم مأکولات خصوصنده قطعا اهتمام

نسخه فانک ضمیدر

نسخه جیمک کسریله در

ایتمزلر ایمش میرک دیدیکه بعض طرقده سهلدن روایت اولندی که ما رأی رسول الله صلی الله علیه وسلم منخلا من حین بعثه الله الی حین قبضه شیخ ابن حجر دیدی که ظنم بودرکه سهل بو قید ایله قبل البعث اولان احوالدن احتراز ایلدی زیرا رسول اکرم ایام فترتده ایکی کره شام جانبنه توجه اتدی بصری یه واصل و بحیراء راهبک ضیافتنه داخل اولدی و شام اول وقتده روم ایله و تحت حکومت قیصرده ایدی و آنلرک عندنده خبز نقی یعنی خاص اتمک چوق ایدی و ظاهر بودرکه رسول اکرم معهود خاص اتمکی انلرک عندنده کورمش اوله کذلک الک و سائر اسباب ترفهی دخی انلرک یاننده کورمش اوله و مبعثدن صکره رسول اکرم مکه و طائف و مدینه ده ساکن اولوب رسول اکرم و اصحاب کرام امکنه مذکوره طرق معاش بغایه تنک اولدیغی خواه اختیارًا و خواه اضطرارًا مشهور در مخفی اولمیه که اگرچه رسول اکرم هجرتک طقوزنجی سنه سی اعمال شامدن اولان تبوک غزاسنه توجه ایلدی لکن اول اطراف تماما فتح میسر اولمیوب اول حوالیده مدت مدیده مکث بیورمدقلرندن غیری رسول اکرم اول جانبده ایکن شام سمتندن قافله کلدیکی استماع اولنما مشدر پس جائزدر که اول طرفده دخی الک کورمیوب سهلک جبری نفس الأمره قیاس ایله صحیح اوله بعضیلر دیدیلر که سهلک جبری کندو علمی لاحق اولدیغی مرتبه دن اولوب واقعه قیاس ایله اولمق محتملدر پس جائزدر که رسول اکرم خاص اتمکی و الکی بعد البعثه کورسون و سهل مطلع اولمسون والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمد بن بشار اخبرنا معاذ بن هشام حدثنی ابی که هشام درو نسبتی دستوائی در عن یونس بن ابی الفرات عبید البصری که اسکاف دیمکله مشهور در عن قتاده مخفی اولمیه که معاذ و پدری هشام طبقهٔ واحده دن اولوب معاذک هشامدن روایتی روایت اقران قبیلندن اولور و هشام قتاده دن چوق حدیث روایت اتمشدر لکن بو حدیثی قتاده دن بالذات استماع ایتمیوب یونس قتاده دن و هشام یونسدن روایت ایلدی عن انس بن مالک قال ما اکل نبی الله صلی الله علیه وسلم علی خوان خاء معجمه نک کسریله و ضمی دخی جائزدر اول مائده در که اوزرنده طعام اولمدقده خوان دیرلر جمعی اخاوین اخونه

واخونه و خون کلور عصرمزلساننده پیش خوان دیرلر ایاقلی زمیندن مرتفع برنسنه در که ارباب ترفه باشلرین آشاغی اکمک زحمتندن خلاص ایچون طعامی آنک اوزرنده اکل ایدرلر انک اوزرندن طعام اکل ایلمک بدعتدر لکن جائزدر یعنی انس دیدیکه رسول اکرم خوان اوزرندن طعام اکل ایتمدی ولا فی سکرجة دخی سکرجه ده اکل ایتمدی سکرجه سینک و کافک و راء مشدده نک ضمه لریله خرده چاناق درکه نان خورش و طعام قلیل و اکثریا هضمه معین اولان بعض جوارش و ترشی قورلرکه حالا بزم لسانمزده طبق ویکمردی کاسه دیرلر میرک دیدیکه سکرجه ده اولان راء مضموم در ابن مکی دیدیکه صواب اولان رانک فتحیدر عرب اکثر جوارش و بعضی سرکه لو نسنه قویوب سفره کنارینه اشتها کتورمک و طعام هضم اولمق ایچون وضع ایدرلر بو شیوه ارباب ترفه و اصحاب حرص شیوه سی اولمغله رسول اکرم سکرجه دن اکل اتمدیلر ولا خبز فعل ما لم یسم فاعله مجهول صیغه سیدر له ضمیر مجرور رسول اکرمه راجع در مرقق رفعله خبزنک قائم مقام فاعلیدر میمک ضمی و رانک و قاف مشدده نک فتحه لریله ترقیق دن مأخوذدر اول خبزدر که خبز حواری کبی تطهیر و تنظیف اولنه بعضیلر دیدیلر که خبز مرقق بیوک و اینجه رغیفدر که ترکیده یوفقه دیرلر یعنی دخی رسول اکرم ایچون مرقق دیدکلری خبزی کمسنه یاپمدی شیخ ابن حجر دیدیکه ترقیق خبز ارباب تکلف عملیدر و رسول اکرمک اصحابی تنعم و ارباب تکلفدن اولمدیغی متقرردر و حدیث مذکورک ظاهری دلالت ایلر که رسول اکرم خبز مرققی قبل البعثه و بعد البعثه اکل ایتمش اوله و خبز مرقق غیری کمسنه ایچون یاپلسه اکل ایدرلر اوله و آخر بابده ذکر اولنان حدیث مطلقا اکل ایتمدکلرینه دلالت ایدر بخاری نک انسدن ما اعلم ان النبی صلی الله علیه وسلم رأی رغیفا مرققا حتی لحق بالله ولا رأی شاة سمیطا بعینه الا لحق بالله سمیط اولورکه قوزی یا اوغلاغی اسی صوده حاشله یوب قیللرین ازاله اندکدن صکره جلدی ایله بریان ایدرلر قال قائل یونس در فقلت لقتادة علی ما کانوا یأکلون شمائل نسخه لرنده کذلک بعض رواة بخاری عندنده لفظ ما میمک فتحی اشباع و الف ایله واقع اولدی و اکثر رواة عندنده علام فقط میم ایله واقع اولدی معلوم اوله که حرف مای استفهامیه یه داخل اولدقده

متخل میمک ضمی و خاء معجمه نک ضمی درو خانک فتحی دخی لغتدر کذا فی الجوهری منه

دستوائی نسبة الی دستواء بلدة بالأهواز والی ثیاب تجلب منها منه

خوان فی رسیدن معبد بر

فی رسیدن معبد بر منه

استعمالی کثیر اولمغله الف حذف اولنور و علی وجه القلة الف اثبات اولنور
ودخی آخرنده یا اولان حرف جرّه الفی حذف اولنان مای استفهامیه متصل اولسه
هر بری الف ایله کتابت اولنور حتّام الام وعلام کبی ضمیر جمع رسول اکرمه
راجع در تعظیم ایچون جمع صیغه سیله ذکر اولندی یا خود رسول اکرم و اهل بیت جملەسنه رجع در
یعنی یونس دیدیکه قتاده دن سؤال ایتدم که خوان اوزرنده اکل ایتمینجه بس نه نک اوزرنده
اکل ایدرلر ایدی دیو قال قتاده جوابنده دیدی که علی هذه السفر شو سفره اوزرنده
اکل ایدرلر ایدی دیو اکثریا مسافرلرده اولان جلد مستدیره اشارت ایلدی سفرسینک
ضمی و فانک فتحیله سفره نک جمعیدر صاحب نهایه دیدیکه سفره اصلنده مسافر اولان کمسنه
ادخار ایتدیکی طعامه دیرلر ایدی که اول طعامی اکثریا مدور جلد ایچنه وضع ایدرلر بعده
جلد مذکوره اطلاق اولندی صکره اوزرینه طعام وضع اتدکلری نسنه ده اطلاقی شایع
اولدی مائده دن ماعدا زیرا مائده غالبا متکبرلر شعاریدر قال محمد بن بشار
یونس هذا الذی روی عن قتادة هو یونس الاسکاف همزه نک کسری و سینک
سکونیله صانع القفش که ترکیده پاپوشجی دیرلر یعنی محمد بن بشار دیدی که قتاده دن
بو حدیثی روایت ایدن یونس اسکاف ایله مشهور اولان یونسدر والله اعلم الحدیث
السادس حدثنا احمد بن منیع حدثنا عباد بن عباد المهلبی لام مشدده نک
فتحیله در عن مجالد لامک کسریله در عن الشعبی شینک فتحی و عینک سکونیله تابعی
جلیل القدر و اسمی عامر بن شرحبیل الکوفیدر دیدی که بو وقته کلنجه برشینی یازمادم و
برشیی برکمسنه دن استماع ایتمدم الا انی حفظ ایلدم و صحابه دن بشیوز قدر کمسنه
کوردم دیدی علی و بعض صحابه دن حدیث استماع ایلدی سکسان ایکی یاشنه بالغ
اولدقده یوز دورت سنه سنده وفات ایتدی عن مسروق رسول اکرمک وفاتندن
مقدم اسلامی قبول ایتدی حال صغرنده سرقه اولنمش ایدی ابوبکر و عمر و عثمان
و علی و ابن مسعوده و عائشه یه لاحق اولدی خوارج جنکنده بولندی و یوز ایکی سنه سنده
کوفه ده وفات ایتدی قال دخلت علی عائشة رضی الله عنها فدعت لی بطعام
دعت دعوه دن ماخوذ ماضی معلوم مؤنث صیغه سیدر یعنی مسروق دیدی که عائشه نک
یانینه واردم خدمتکارینی بنم ایچون طعام احضار ایلمک ایچون چاغردی میرک

من شعب همدان

میرک عائشه بکا ضیافت ایلدی معناسنه در دیدی وقالت ما اشبع من طعام
ما نافیه و تنوین تنکیر ایچون در فاشاء ان ابکی فاء سببیه در حنفی تعلیلیه در
ما اشبع من طعام الا بکیت لانی اشاء ان ابکی تقدیرنده اولوب علتی شئ ننه
اهتمام ایچون معلومک اجزاسی مابینینه توسط ایلدی دیدی بعضیلر تعقیب ایچوندر
دیدیلر الا بکیت یعنی و دخی عائشه دیدیکه عندمده بولنان طعامدن طوق اولمم
و عقبنده بکا اتمک مراد ایدرم الا بکا ایدرم حاصلی هر نه حین که طعامدن سیر اولام
رسول اکرمک چکدیکی شدائد خاطرمه کلور البته بکا ایدرم قال مسروق دیدیکه قلت
عائشه یه دیدم لم نه ایچون هر طعامدن طویدقجه اغلارسین قالت عائشه جوابنده
دیدی که بکیجه اغلامیه یم زیرا اذکر الحال التی فارق علیها رسول الله صلی الله
علیه وسلم الدنیا بعض نسخه ده علینا واقع اولدی میرک دیدی که علیها ضمیری
حال مذکوره یه راجع در فارق علی تلک الحال من الدنیا تقدیرنده یعنی تذکر ایدرم اول
حالی که رسول اکرم اول حال اوزرینه دنیادن مفارقت و دار بقایه رحلت ایلدی
پس عائشه حال مذکوره یی بیان ایدوب دیدیکه والله ما شبع رسول الله صلی الله
علیه وسلم من خبز و لحم تنوینلر عموم قصدیله تنکیر ایچوندر و لا نفینی توکید ایچون
مزیده در مرتین فی یوم واحد یعنی والله رسول اکرم ایام عمرلریندن برکونده
سیان خلقده کثیر الوجود اولان خبز و لحمدن ایکی کره طویمدی یعنی برکون اولمدی
که خبز و لحم مجموعندن و فقط خبز و فقط لحمدن اول کونده ایکی کره طویمش اوله
حنفی دیدیکه کلمه لا آنی افاده ایدر که رسول اکرم یوم واحده ایکی کره خبزدن
طویمش اوله پس مقصود هر بریندن یوم واحده ایکی کره شبعلرن نفیدر مجموعندن
یوم واحده ایکی شبعلرن نفی دکلدر والله اعلم الحدیث السابع حدثنا محمود بن
غیلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن ابی اسحق قال سمعت عبد الرحمن
بن یزید یحدث عن الاسود بن یزید بن قیس النخعی مسلما رسول اکرمک وقت
حیاتلرینه لاحق اولدی لکن کورمدی ابن مسعود ایله صحبتی وار در کبار تابعین دن
و کوفیین دن معدود در فاضل و عابد و کوفه ده ساکن ایدی عن عائشة
قالت ما شبع رسول الله صلی الله علیه وسلم من خبز شعیر یومین متتابعین

حتى قبض يعني ابو اسحق ديديكه عبد الرحمني اسوددن تحديث ايدر ايكن ايشتدم
كه اسود عائشه دن شو وجهله روايت ايتدي كه رسول اكرم آريه اتمكدن متواليا
ايكي كون طويمدي بغداي اتمكي قنده قالدي حتى روح پرفتوحلري قبض اولندي
روايت اولندي كه رسول اكرمه دنيا وفنا عرض اولندي فقر وفناي دنيا ومافيها
اوزرينه ترجيح ايدوب اريد ان اجوع يوما فاصبر واشبع يوما فاشكر ديو بيورديلر
والله اعلم الحديث الثاني حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عبد الله بن
عمرو ابو معمر عمرو لفظي عينك فتحيله وواو ايله در ابو معمر لفظي عبد الله بن عمرونك
كنيه سيدر وعطف بياني در ديو اصحاب اسماء رجال بيان ايتديلر قال قائل عبد الله در
حدثنا عبد الوارث عن سعيد بن ابي عروبة عن قتادة عن انس قال قائل
انس در ما اكل رسول الله صلى الله عليه وسلم على خوان ولا اكل خبزا مرققا
حتى مات صلى الله عليه وسلم خوان ومرققك معنالري سابقا بيان اولندي
يعني انس ديديكه رسول اكرم خوان اوزرنده طعام وخبز مرقق اكل ايتمدي
حتى دنيادن آخرته انتقال ايتدي حنفي ديديكه بو حديثده رسول اكرمك اصلا
خبز مرقق اكل ايتمدكلرينه تصريح واردر وانسدن روايت اولنان حديث
خامسده بو تصريح يوقدر ميرك ديديكه موضعنده بيان اولندي كه بر حديثي
مكررا ذكر ايلمك سندنك رجالنك جمله سنده ياخود بعضنده اختلاف ايله و
بعض الفاظنده اقتصار وتطويل ايتمكله تفاوت ايله احاديث اخرى يي تقويه
ايچوندر وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء في صفة ادام رسول الله صلى الله عليه وسلم

ادام همزه نك كسريله ابن الانباري
ديديكي اوزره ما يطيب به الخبز ويصلحه ويتلذذ به الآكل كذلك ادم همزه نك
ضميله بو معنايه در كه تركيده اتمك قاتغي وفارسيده نان خورش ديرلر جمعي
آدام كلور حلم واحلام كبي وتركيبك مداري موافقة وملايمة اوزره در
ادم الله بينهم ديرلر اصلح والف معناسنه صاحب نهايه ديديكه الادام
بالكسر والادم بالضم ما يؤكل مع الخبز اي شيء كان يعني مايع وغير مايعه
اطلاق اولنور ميرك ديديكه الادام بكسر الهمزة كالادم بضم الهمزة وسكون
الدال المهملة ويقال بضمها ايضا ما يؤتدم به ويؤكل مع الخبز وجمعها
ادم بضم الهمزة والدال ككتاب وكتب ويقال ادم الخبز باللحم من حد ضرب اذا
اكلهما معا شيخ ابن حجر مقدمه شرح بخاريده ادم همزه نك ضمي ودالك سكونيله
ادامك جمعي اولمه سين اختيار ايتدي يعني بو باب رسول اكرمك اتمكه قاتوق ايتدكلري
شيئك وصفنده وارد اولان احاديث شريفه بياننده بعض نسخه ده وما اكل من
الالوان لفظي واقع اولدي يعني دخي رسول اكرمك انواع اطعمه واصناف ماكولاتدن
اكل ايتدكلري شيئك بياننده در معلوم اوله كه رسول اكرم غذا ايچون بر شيئه حصر
ايتمزلر ايدي هر نه قدر نفيس ودني اولورسه زيرا غذاي واحده مداومت ايتمك بدنه
مضردر كاهي بر ايكي نوع طعامي جمع وكاهي بر وقتده بر نوع طعام ووقت آخرده
نوع آخر اكل ايدرلر ايدي والله اعلم مصنف بو بابده اوتوز حديث ذكر ايلدي
الحديث الاول حدثنا محمد بن سهل بن عسكر وعبد الله بن عبد الرحمن قالا اخبرنا
يحيى بن حسان حدثنا سليمان بن بلال عن هشام بن عروة عن ابيه كه عروه در
عن عائشة رضي الله عنها ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال نعم الادام الخل
يعني عائشه ديديكه رسول اكرم سركه كوزل اتمك قاتوغي در ديو بيورديلر قال عبد الله
بن عبد الرحمن في حديثه نعم الادم همزه نك ضمي ودالك سكونيله او الادام همزه نك
كسريله ايكيسي بر معنايه در لفظا وروايتده شك ايچوندر الخل مصنفك بو حديثده
ايكي شيخي اولوب بري محمد وبري عبد الله اولديغي ابتداء سندده معلوم اولمش ايدي
بو كلامدن مرادي بودر كه بو حديثي بكا محمد بن سهل تحديث ايتدكده بلا شك الادام
لفظي ايله تحديث ايلدي لكن عبد الله تحديث ايتدكده ادام وادم لفظلري بيننده
شك ايله تحديث ايلدي ديمكدر نووي وقاضي عياض ديديلر كه حديث مذكوردن
مقصود ماكولاتده شيء يسير ايله اكتفا ونفسي لذائذ اطعمه دن منع ايلمك امر
ممدوح اولديغين افاده در تقدير كلام ائتدموا بالخل وما في معناه مما يخف مؤنته
ولا يعز وجوده ديمكدر ديو خطابيدن نقل ايتديلر والله اعلم الحديث الثاني
حدثنا قتيبة بعض نسخه ده زياده بن سعيد واقع اولدي حدثنا ابو الاحوص
كه اسمي سلام بن سليم در ثقه در عن سماك بن حرب قال سمعت النعمان بن بشير يقول

السبتم خطاب تابعینه یا رسول اکرمک وفاتندن صکره اولان صحابه یه در فی
طعام وشراب ما شئتم فی اکل طعام وشراب مقدار ما شئتم تقدیرنده استفهام
انکاریدر یعنی ای مخاطبین سز استدیکوز قدر ییمکده واچمکده دکل میسز بلکه
بو فعله مبتلا سز لکن ماکولات ومشروباتده بو مرتبه افراط مقتدا کز اولان
پیغمبریکوز آیینینه مخالف وانک عادۀ کریمه سنه مغایر در زیرا والله لقد رایت
نبیکم صلی الله علیه وسلم بن سزک پیشوا کز اولان پیغمبریکوزی کوردم وما یجد
من الدقل ما یملاء بطنه اسکی قوری خرمادن قرنین طویره جق قدر بولمدیغی
حالده پس لفظ نبینک ضمیر مخاطبینه اضافتی زیاده توبیخ والزام ایچوندر
ما نافیه وجمله رایت نک مفعولندن حالدر زیرا ظاهر اولان نعمان صحابه کرامک
اشبهی اولمغله رؤیة بصریه اولمقدر دقل دال مهمله وقافک فتحیله اسکی
وقوری خرما دیمکدر وبو مقوله خرما بغایة ردی اولمغله هرکز اکا کمسنه رغبت
وجمع ایتمیوب اغاج دیبنده چورر لهذا صاحب نهایه انک ایچون اسم مخصوص
یوقدر دیدی ما یملاء ده ما موصول یا موصوفدر من بیانیه درکه تقدیم اولندی
وجمله یجد نک مفعولیدر والله اعلم معلوم اوله که مالک بن نویره خالد حضورینه
کلوب اثناء کلامده کان صاحبکم یقول کذا دیدکده خالد کان صاحبنا
ولیس بصاحبک دیورد ومالکی قتل اتدیکی مالکک مرتد اولدوغنی استماع
ایدوب بو معنا عندنده متوکد اولدیغی ایچون ایدی حاشا نعمانک نبیکم
قولی مالکک صاحبکم قولنه قیاس اولنمز والله سبحانه اعلم حدثنا عبدة بن
عبد الله الخزاعی خاء معجمه نک ضمیله خزاعه قبیله سنه نسبتدر حدثنا معاویة
بن هشام عن سفیان الثوری عن محارب اسم فاعل صیغه سیدر بن
دثار دالک کسری ومثلثه نک تخفیفی آخرنده راء مهمله ایله در عن جابر بن عبد الله
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم نعم الادام الخل یعنی جابر دیدیکه
رسول اکرم سرکه یی کوزل اتمک قاتوغیدر دیو بیوردیلر صحیح مسلمده جابر بن
عبد الله حدیثی شو وجهله روایت اولندی که رسول اکرم اهلندن ادام استدی
اهلی عندمزده سرکه دن غیری شی یوقدر دیدیلر رسول اکرم کتورک دیدی احضار

قسم لام موطاءه دن مستفاد در منه

احضار اتدیلر نعم الادام الخل دیه رک اکله شروع اتدیلر ابن ماجه ام سعددن
تخریج اتدیکه رسول اکرم نعم الادام الخل اللهم بارک فی الخل دیو بیوردیلر وبر
روایتده فانه کان ادام الانبیاء قبلی واقع اولدی ودخی حدیث آخرده
لا یفقر بیت فیه خل یعنی آنده سرکه بولنان خانه محتاج اولمز دیو واقع اولدی
مخفی اولمیه که رسول اکرم اهلندن ادام طلب اتدکلرنده خبزی ادام ایله اکل
ایلمک اسباب حفظ صحت بدندن اولدیغنه اشارة وارد والله اعلم الحدیث
الثالث حدثنا هناد نونک تشدیدیله در حدثنا وکیع عن سفیان عن
ایوب عن ابی قلابة قافک کسریله در اسمی عبد الله بن زید در عن زهدم
زانک فتحی وهانک سکونی ودالک فتحیله در الجرمی جیمک فتحی ورانک سکونیله در
صاحب تقریب ابو مسلم البصری در وطبقۀ ثالثه دن ثقه در دیدی قال لنا کنا
عند ابی موسی فاتی ماضی مجهولدر بلحم دجاج جار ومجرور اتی نک نائب
فاعلیدر یا خود اتی ده ضمیر مستکن ابو موسی یه راجع در وجار ومجرور اتی نک
مفعول به غیر صریحی در میرک شیخندن نقل اتدیکه دجاج اسم جنسدر ومنذری
وابن ماجه ذکر اتدکلری اوزره دالده حرکات ثلثه جائزدر مفردی دجاجه در
دالک حرکاتیله بعضیلر ضم دال ضعیفدر دیدیلر وبعضیلر دجاج دالک کسری
ایله مذکرک اسمی درکه مفردی دیکدر ودالک فتحیله مؤنثک اسمیدرکه مفردی
دالک فتحیله دجاجه در دیدیلر دج یدج دن مأخوذدر نصر یابندن اسرع یسرع
معناسنه دجاج دخی حرکتنده سریع اولمغله بو اسم ایله تسمیه اولندی ترکیده
تاوق وفارسیده ماکیان دیرلر فتنحی تنحی دن مشتق وتحودن مأخوذ در
جماعتدن آیریلوب برطرفه چکلمک معناسنه رجل من القوم یعنی زهدم دیدی
که ابو موسی نک مجلسنده ایدک طعام احضار اولندقده سفره یه تاوق
کتوردیلر قومدن برکمسنه سفره باشندن قالقوب کیرو چکلدی فقال ابو
موسی اول کمسنه یه دیدی که مالک سنک ایچون نه عذر ونه مانع وار درکه اکل
دجاجدن امتناع ایلدک قال اول کمسنه جوابنده دیدی که انی رایتها
تحقیق بن دجاجه یی کوردم تاکل شیئا قاذوراتدن برشی اکل ایدر ایدیغی

الجرمی بالفتح والسکون الی جرم قبائل بلده وبالکسر الی جرم من بلاد ندخال منه

قاله الحنفی منه

قال ابن حجر منه

حالده وطبیعتم تاوقدن استکراه ایلدی لهذا **فحلفت** یمین اتدم که **ان لا**
اکلها تاوق یمیه یم دیو بعض نسخه ده شیئا موضعنه نتنا وبعضنده شیئا
نتنا واقع اولدی نتن نونک فتحی وتانک کسریله زمن وزننده صفت مشبهه دربد
رایحه لو شی معناسنه شیئا دن بدل در صفت اولسه شیئا ذا نتن ایله تأویله محتاج در
قال قائل ابوموسی در **ادن** دنودن مأخوذ امر حاضر در یعنی ابوموسی اول کمسنه یه
دیدیکه یقین کل سفره یه قریب اول ومقتضای طبیعتکدن اعراض ایدوب سائر
جماعت کبی جاجه دن اکل اتمکله رسول اکرمک فعلنه متابعت ایله زیرا **فانی رایت**
رسول الله صلی الله علیه وسلم یاکل لحم دجاج تحقیق بن رسول اکرمی کوردم
تاوق اتنی اکل ایدر اولدیغی حالده پس سکا دخی مناسب بلکه واجب بودر که لایومن
احدکم حتی یکون هواه تبعا لما جئت به حدیثی موجبنجه رسول اکرمک فعلنه متابعت
واذا حلفت علی یمین ورایت غیرها خیرا منها فأت الذی هو خیر وکفر عن یمینک
خبر صحیحی مخواسی اوزره یمینکه کفارت ایده سین والله اعلم الحدیث الرابع **حدثنا**
الفضل بن سهل الاعرج البغدادی حدثنا ابرهیم بن عبد الرحمن بن مهدی
میمک فتحیله در میرک دیدیکه تهذیب الکماله ترمذی وابوداود ابرهیم مزبورک بر حدیثنی
روایت اتدیلر دیدی بخاری بو حدیثک اسنادی مجهولدر دیدی عقیلی بو طریقدن
غیری طریقیله معروف دکلدر دیدی **عن ابرهیم بن عمر بن سفینة عن ابیه** که عمر در
عن جده که سفینه در واسمی مهران در رسول اکرمک مولی سیدر **فقال** قائل سفینه در
اکلت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم لحم حباری حاء مهمله نک ضمی وبانک تخفیفی
ورانک فتحیله در وآخرنده اولان الف تانیث ایچوندر معرفه ونکره ده غیر منصرفدر
که آخرنه تنوین کلمز مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور مفرد وجمعی برابردر ترکیده طوی
قوشی دیرلر بغایت شدید الطیران وزیاده اوزاق اوچر بصره ده شکار اولنور
وقورصاغنده حبة الخضراء دیدکلری میوه بولنور که شجر بطمک میوه سیدر وشجر بطم
شام حوالیسنده اولور غیری مواضعده بتمز حتی بر کمسنه مطلوبنی تحصیلده زیاده
متحرک اولسه اطلب من الحباری دیو ضرب مثل ایدرلر واتی قاز اتندن خفیف
وتاوق اتندن ثقیل در وهمیشه کندوبی شکار ایدرلر وکندو بر شی شکار ایتمکه قادر

قادر دکلدر وحباری نک یاورسنه نهار وکروانک یاورسنه لیل اطلاق ایدرلر
حتی بو بیت ملغز اتدن معدوددر بیت ونهارا رایت نصف اللیل ولیلا
رایت منتصف النهار وزیاده احمقلقده حباری ایله ضرب مثل ایدوب کل شیء
یحب ولده حتی الحباری دیرلر حباری یی تخصیصک وجهی بودر که بغایت احمق
ایکن ولدنی سور وولدنه اوچمق تعلیم ایدر وجز الحباری دیرلر قارننده بر طاش
وارد اول طاشی بر کمسنه اوزرنده کتورسه اسهالی منقطع اولور صاحب نهایه
دیدی که انس حدیثنده واقع اولدیکه ان الحباری لیموت بذنب بنی ادم یعنی حضرت
الله جل شانه بنی آدمک کناهلری شآمتندن ناشی بارانی حبس ایدر وروی زمینده
اوت بتمز اولور حتی حباری یاش اوت طلبنده حیت وچالاک وجستجوی
کیاهده بی باک ایکن طعمه ایده جک کیاه بولمیوب زیاده جوعندن هلاک اولور
والله اعلم یعنی سفینه دیدیکه بن رسول اکرم ایله معا حباری اتی اکل ایلدم الحدیث
الخامس **حدثنا علی بن حجر** حاء مهمله نک ضمی وجیمک سکونیله در **حدثنا اسمعیل بن**
ابرهیم عن ایوب عن القاسم بن عاصم **التمیمی عن زهدم الجرمی قال کنا**
عند ابی موسی فقال فتقدم تقدم دن مأخوذ فعل ماضی مجهولدر بعض نسخه ده
تقدیم دن مأخوذ قدم ماضی مجهول صیغه سیله واقع اولدی **طعامه** یعنی زهدم
دیدی که ابوموسی نک عندنده حاضر ایدک سفره سنه اطعمهٔ متعدده کتورلدی
وقدم فی طعامه لحم دجاج سائر طعامدن اول طاوق اتی تقدیم اولنوب
جمله دن مقدم سفره یه وضع اولندی **وفی القوم رجل من بنی تیم الله** تیم الله
عبد الله معناسنه در تیمه الحب دیرلر بر کمسنه یی محبت وذلیل ایلسه بنی بکردن
بر قبیله که آنلره لهازم دیرلر **احمر** رفعیله رجلک صفتیدر یعنی حاضر اولان قومک
میاننده قبیلهٔ مذکوره دن بر قرمزی چهره لو رجل وار ایدی **کانه مولی** کویا
چهره سندن استدلال اولنور که قبیلهٔ معهوده نک مولی سی ایدی **قال** قائل زهدم در
یعنی زهدم دیدیکه **فلم یدن** رجل معهود قریب اولمدی یعنی طاوق اتنی اکل
اتمکه اقبال ایتمیوب سفره یا شنه کلمدی دنودن مأخوذ در قرب معناسنه
فقال له ابوموسی ادن ابوموسی رجل مزبوره دیدی که قریب اول وبری کل سائر

مادامکه طاشن اوزرنده اولدقجه
احتلام اولور واسهال اولان
منه

صفار مجلس كبي سندخي طاوق اتدن تناول ايله زيرا فاني رايت رسول الله
صلى الله عليه وسلم اكل منه تحقيق بن رسول اكرمي لحم دجاج اكل ايتديكي حالده كوردم
طاوق ايتني يمكدن احتراز قانون نبويه مخالفدر قال رجل معهود ديدي كه اني
رايته ياكل شيئا تحقيق بن طاوغي مردار نسنه اكل ايدر ايكن كوردم لهذا فقذرته
آني استقذار و مردار غدا ايلدم و طبعم آندن استكراه ايتدكندن ناشي فحلفت ان
لا اطعمه ابدا يمين ايتدم كه حيوتده اولدقچه ا‌وقاتي يمه يه يم مخفي اولميه كه بو قصه ده
دجاج اعتباريله ضمير لر مذكر و قصه سابقه ده دجاجه اعتباريله مؤنث ذكر اولنمشدر و
دخي قصتين مذكورتينك سبكندن فهم اولنور كه ابو موسي عندنده قصه دجاج مكرر
واقع اولمش اوله اكرچه بعض شراح ارتكاب تكلفات ايله قصه واحده يه ارجاع ايتديلر
والله اعلم ابن الجوزي تلبيس ابليس نام كتابنده ديديكه جهله صوفيه دن بعض نادانلر
تقليل طعام و ياغلو نفيس اطعمه دن پرهيز ايدوب بدنيني قور ودر و صوف و پلاس
كيوب و صووق صودن پرهيز ايتمكله كندو نفسنه عذاب ويرور بو عمل بغايه حماقتدن
ناشيدر زيرا رسول اكرم صلى الله عليه وسلم و صحابه كرام عليهم التحية والرضوان
حضرتلرينك طريقنه مخالفت و انلرك عادت كريمه لرينه مغايردر اكرچه آنلر كاهي آج اولورلر
ايدي لكن اكل ايده جك نسنه بولمدقلري وقتده ايدي فاما اكل ايده جك طعام
بولدقلري وقتده مراد اوزره تناول ايدرلر ايدي رسول اكرم اتي سورلر و اكل
ايدرلر ايدي و دجاج اكل ايدرلر ايدي و حلوايي زياده سوروب صووق صويي
استرلر ايدي زيرا ماء حار حرارتي كيدرمز و معده يه زحمت ويرور و حسن بصري
حضرتلرينك مجلسنده بر كمسنه بن خانه كي صارو حلوا اكل اتمم زيرا شكرينك عهده سندن
كلمم ديدي حسن بصري ديديكه شو آدم غايه احمق آدمه بكزر صووق صويي ايچر و
انك شكرينك عهده سندن نيچه كلور سفيان ثوري سفره كندكده بتون بر قوزي
بريان ايتدوروب و سكري حلوا ايدا ايدوب كتورر ايدي قال الله تعالى قل من
حرم زينة الله التي اخرج لعباده والطيبات من الرزق وقال يا ايها الرسل
كلوا من الطيبات واعملوا صالحا وقال صلى الله عليه وسلم اللهم اجعل حبك
احب الي من الماء البارد والله اعلم الحديث السادس حدثنا محمود بن

عُ ذال معجمه نك كسريله استقذرت معناسنه در منه

عُ عينك فتحيله لا اكل معناسنه در منه

بن غيلان اخبرنا ابو احمد محمد بن عبد الله بن الزبير بن عمر بن درهم الزبيري
زانك ضمي و بانك فتحيله در و ابو نعيم تصغير صيغه سيله در قالا حدثنا سفيان
عن عبد الله بن عيسى عن رجل من اهل الشام يقال له عطاء صاحب
تقريب شامي انصاري در و طبقه رابعه دن مقبوللر ديدي عن ابي اسيد
شيخ ابن حجر تقريب ده دارقطني دن نقل ايديكه ابو اسيد بن ثابت المدني الانصاري
كه اسمي عبد الله در صحيح اولان همزه نك فتحيله در قال قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم كلوا الزيت وادهنوا به افتعال بابندن ادهان دن ماخوذدر
حاضر در اصلنده اتدهان ايدي ياغلمق معناسنه يعني ابو اسيد ديديكه رسول
اكرم بيوردي لر كه زيتون ياغني اتمك قاتوغي ايدوب اكل و آنكله بدنكوزي
ياغلايك فانه من شجرة مباركة زيتونة لا شرقية ولا غربية يكاد زيتها يضيء
ولو لم تمسسه نار زيرا زيت كثير البركه بر شجره دن حاصل اولور و شجره نك بركتي
ثمره سنه و ثمره سندن استخراج اولنان زيته سرايت ايدر طبراني و ابو نعيم
عقبة بن عامردن روايت ايتديلر كه رسول اكرم بيوردي لر كه عليكم بهذه الشجرة
المباركة زيت الزيتون فتداووا به فانه مصحة من الباسور و ابو نعيم
طب ده ابو هريره دن روايت ايتدي كه كلوا الزيت وادهنوا به فان فيه
شفاء من سبعين داء منها الجذام و دخي حديث مذكورده وارد اولان امر استعمال زيته
قادر اولان كمسنه يه نسبت استحباب ايچوندر و مخاطبينه استعمال زيت ايله امر ايتدكلرندن
مستفاد اولور كه رسول اكرم دخي زيتي استعمال ايدرلر و زيت مايعاتدن اولمغله
عادتا مشروباتدن معدود ايكن اكل ايله امر بيوردقلرندن منفهم اولور كه مقصودلري
اتمك قاتوغي ايليكلامردر كويا ايتدموا بالزيت قولي حكمنده در پس حديث مذكور
عنوان بابه مناسب اولور والله اعلم حديث مذكوري بعينه عمر بن الخطاب دن دخي روايت
اولندي كه حدثنا يحيى بن موسى حدثنا عبد الرزاق حدثنا معمر ميم اولي نك
فتحي و عين مهمله نك سكوني و ميم ثانيه نك فتحي بعده راء مهمله ايله در عن زيد بن
اسلم عن ابيه كه اسلم در عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم كلوا الزيت وادهنوا به فانه من شجرة مباركة

عُ زيت مايع اولمغله ياغ اولق جهتيندن اوملر ايدرنا ديرلر اولمدير منه

معناسی مرور اتدی جامع الصغیرده حدیث مذکوری ترمذی عمردن و احمد و ترمذی
و حاکم ابو اسیددن و ابن ماجه و حاکم ابو هریره دن کلوا الزیت وادهنوا به
فانه طیب مبارک لفظیله روایت اتدیلر دیدی ابو نعیم طبده فان فیه شفاء
من سبعین داء منها الجذام لفظیله روایت اتدی قال ابو عیسی که مراد مصنفدر
وعبد الرزاق کان یضطرب فی هذا الحدیث یعنی مصنف دیدی که حدیث مذکورک
راویلرندن بعضی اولان عبد الرزاق حدیث مذکورده مضطرب اولوب سندنی نسق
واحد اوزره ذکر ایتمز ایدی زیرا فربما اسنده کاهی صحابیی ذکر ایدوب رسول اکرمه
اتصال ایدر ایدی وربما ارسله وکاهی ارسال ایدوب صحابهیی ذکر ایتمز ایدی
نته کیم سند سابقده عمر بن الخطابی ذکر ایلدی و ذکر اولنهجق سندده صحابیی
ترک ایدوب مرسل اتدی و مرسل اتدیکی صورتی بیان ایدوب مصنف دیدی که
حدثنا السنجی سین مهملهنک کسری و نونک سکونی بعده جیم ایله سنجه نسبتدر که سنج
مرو قریهلرندن بر قریهدر وهو ابو داود سلیمن بن معبد میمک فتحی و عین
مهملهنک سکونی و باء موحدهنک فتحیله در المروزی مروه علی غیر القیاس نسبتدر
السنجی لفظنی مکرر ذکر اتدیکی ارباب حدیث آنی کاهی نسبتیله و کاهی اسمیله و نسبتیله
ذکر اتدکلرینه اشارت ایچوندر حدثنا عبد الرزاق عن معمر عن زید بن اسلم
عن ابیه که اسلمدر عن النبی صلی الله علیه وسلم نحوه لفظا و معنی ولم یذکر
عبد الرزاق ذکر ایتمدی فیه سند مذکورده عن عمر لفظنی پس حدیث بو طریق
اعتباریله مرسل اولور زیرا صحابی ترک اولندی حاصلی مصنفک حدیث مذکورده
ایکی شیخی وار در بری یحیی بن موسی که شیخ عبد الرزاق در و بری سنجی که انک شیخی
دخی عبد الرزاق در پس عبد الرزاق حدیث مذکوری یحییه روایت اتدکده سندنده
عمری ذکر ایدوب حدیث مسند قبیلندن و سنجییه روایت اتدکده ترک ایدوب حدیث
مرسل قبیلندن اولدی لهذا عبد الرزاقه مضطرب اطلاق ایلدی جواهر الاصولده
دیدیکه مضطرب اول حدیثدر که رواتی آنده اختلاف ایدهلر یعنی بعضی بر وجه
اوزره و بعضی اول مخالف وجه اوزره روایت ایدهلر و اضطراب کاهی فقط
اسنادده و کاهی فقط متنده و کاهی هم اسنادده هم متنده واقع اولور

خواه راوی بر اولسون خواه زیاده اولسون امدی اگر روایتیندن اولان
راویلره نظر اولنوب برینک راویلرینک حفظ و اتقانلری یا خود مروی عنه
اولان صحابینک صحبتی چوق اولورسه اول روایت اخری اوزرینه ترجیح
اولنور و اضطراب اولمز والا مضطرب اولوب ضعیف اولور والله اعلم الحدیث
السابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن جعفر و عبد الرحمن بن مهدی قالا
حدثنا شعبة عن قتادة عن انس بن مالک قال کان النبی صلی الله علیه
وسلم یعجبه اعجابدن ماخوذ مضارع معلومدر الدباء فاعلیدر که دالک
ضمی و بانک تشدیدی و مدایله و قصری دخی جایزدر یقطین و قرع دیرلر فارسیده
کدو و ترکیده قباق دیدکلری در نووی مد ایله مشهور و قاضی قصر ایلدخی حکایت
ایلدی مفردی دباءت و دباةدر دیدی یعنی انس دیدیکه رسول اکرمی قباق اکل
ایتمک راضی ایدر ایدی حاصلی قباقی استحسان و اکلنی سور ایدی فاتی ماضی
مجهول و اتیاندن ماخوذدر کلمک معناسنه بطعام دهاولان باء تعدیه
ایچوندر او دعی دعوهدن ماخوذ ماضی مجهولدر ضمیر مستکن رسول اکرمه راجعدر له
ضمیری طعامه عائددر و لفظ او انسدن یا خود راویدن برینک شکنی افاده ایدر
یعنی دباء ایله طبخ اولنمش بر طعامی رسول اکرمک حضورینه کتوردیلر یا خود طعام
معهود ایچون رسول اکرمی دعوه اتدیلر فجعلت شرعت معناسنه در اتتبعه
تتبعدن ماخوذ مضارع متکلمدر طلب ایتمک و اراشدرمق معناسنهدر یعنی
انس دیدیکه طعام معهودک ایچندن قباغی اراشدرمغه باشلدیم فاضعه بین
یدیه قصعهدن قباغی بولدقجه رسول اکرمک اوکلرینه وضع ایدر ایدم تو حدیثده
دلیل واردر که بر کاسهده مختلط طعام اولسه طعام صاحبی راضی اولدیغی صورتده
اول کاسهدن اکل ایدن کمسنه غیری کمسنهنک اوکندهاولان جانبهالنی اوزاتمق
جائز اوله و ما فرک بعضی بعضنک اوکینه لقمه قومق ضیافت صاحبنک رضاسنه
بناء جائز اوله لما اعلم ما مصدریه اولمق ظاهردر انه ضمیر رسول اکرمه
راجعدر یحبه ضمیر مستکن رسول اکرمه و ضمیر منصوب دبایه راجعدر یعنی
بولدیغم قباغی اوکلرینه وضع اتدیکیم رسول اکرم قباغی سودکلرینی بلدیکیم

ایچون ایدی رسول اکرم قباغه محبت ایتدکلرینک سرّنده دیدیلر که قباق عقلی
زیاده و رطوبت معتدله ایراث ایدر و قباقده حضرت اللهک ایداع ایتدیکی سر
ملاحظه سندن ناشی ایدی که حضرت یونسک اوزرنده بیتوب آنی حرّ و بردن
محافظه و سایه سنده آم مشفقه کبی انی تربیه ایتمکله آنده بر خاصه زیاده متقرّر
والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا حفص بن غیاث
عن اسمعیل بن ابی خالد عن حکیم بن جابر بن طارق بن نافق الاحمسی
که ثقه در عن ابیه که جابر در صحابی قلیل الحدیثدر قال دخلت علی النبی صلی
الله علیه وسلم فرایت عنده دباء یقطع تقطیعدن ماخوذدر تفعیل
بابندن که تکثیر ایچوندر بعض نسخه ده مجهول و اکثرنده معلوم صیغه سیله مضبوطدر
و مجهول صیغه سی ظاهر ملاحظه اولنور یعنی جابر دیدیکه رسول اکرمک حضور
عالیلرینه واردم کوردوم که بایلرنده پاره پاره اولمش قبق وار معلوم
صیغه سیله اولسه رسول اکرم بنفسه قباغی پاره پاره ایدر کوردم دیمک اولور
فقلت قباغی چوق پاره ایتدکلرین کوردکده دیدم که یا رسول الله ما هذا
بونه در یعنی قباغی بو مرتبه پاره پاره ایتمک فائده سی نه در قال جوابنده
بیوردیلر که نکثر به طعامنا بز قباغی چوق پاره ایتمکله طعاممزی چوق
ایدرز اکثر نسخه ده نکثر تفعیلدن اولمق اوزره مضبوطدر و بعضنده
افعالدن اولمق اوزره ضبط اولندی معناری بردر و بعضنده یکثر
یانک فتحی و ثانک ضمیله حسن بابندن اولمق اوزره واقع اولدی مزیددن
اولدیغی صورتده طعامنا نصبله مفعول ثلاثیدن اولدیغی صورتده رفعله
فاعل اولور یعنی تقطیع سببی ایله طعاممز چوق اولور قال ابو عیسی یعنی
مصنف دیدی که وجابر هذا شو جابر که حدیث مذکورک سندنده ذکر
اولندی هو جابر بن طارق طارق اوغلی جابردر صحابه دن غیری جابرلر
جابر بن عبد الله و جابر بن سمره و جابر بن سفیان کبی ویقال ابن ابی
طارق کاهی بو کنیه ایله ذکر اولنور وهو جابر مذکور رجل من اصحاب
النبی صلی الله علیه وسلم رسول اکرمک اصحابندن بر کمسنه درکه ولا نعرف

ولا نعرف له الا هذا الحدیث الواحد و بز جابر معهودک شو ذکر اولنان
بر حدیثدن غیری حدیثین بلمز بعض نسخه ده لا یعرف مضارع غایب مجهول
صیغه سیله ضبط اولندی که هذا الحدیث رفعله قایم مقام فاعلی اولور مخفی اولمیه
که سابقا مذکور اولان اسید دخی جابر کبی بر حدیث روایت ایتمشدر فقط
لکن اسیدک کیفیتی معلوم اولمغله مصنف انک حالنی بیانه تعرض ایتمدی یا
خود اسیدک حالی کرکی کبی مضبوط اولمغله ذکر ایتمدی الحدیث التاسع حدثنا
قتیبة بن سعید عن مالک بن انس عن اسحق بن عبد الله که مالک بن انسک
اخ اخیافیسی در بن ابی طلحة که اسمی زید بن سهل در انه اسحق بن عبد الله
سمع انس بن مالک یقول ان خیاطا دعا رسول الله صلی الله علیه وسلم
لطعام صنعه جمله سی طعامک صفتیدر یعنی اسحق انسی سویلر اولدیغی حالده
اشیتدی که بر درزی رسول اکرمی بیدا ایتدیکی طعامه دعوت ایلدی شیخ ابن
حجر دیدیکه خیاط مزبورک اسمنه واقف اولمدیم لکن ابو تمامه نک انسدن
روایت ایتدیکی اوزره ان مولی خیاطا دعاه لفظیله واقع اولدی اسنادا
بعضیلر دیدیلر که خیاط مزبور رسول اکرمک غلامی ایدی قال اسحق دیدی که
فقال انس فذهبت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم الی ذلک الطعام
انس دیدیکه رسول اکرمک خادمی اولمق تقریبیله طعام مزبوره بن بیله کتدیم
یا خود بنی دخی مخصوصا دعوت ایتدیکی ایچون رسول اکرمه همراه اولدم
فقرّب رانک مشدده نک فتحیله قدّم معناسنه در و ضمیر مستکن رسول اکرمه
خیاطه راجعدر الی رسول الله صلی الله علیه وسلم خبزا من شعیر و مرقا میم
و رانک فتحه لریله شوروا دیمکدر فیه دبّاء جمله سی مرقانک صفتیدر و قدید
دبّاء اوزرینه معطوفدر که آفتابده قورتمش طوزلوات دیمکدر که ترکیده
باصدرمه دیرلر فعیل بمعنی مفعولدر مقدود معناسنه قد شق کبی طولا بر شینی
قطع ایتمکه دیرلر یعنی خیاط منزلنه وارد قده خیاط رسول اکرمک حضورلرینه
اربه اوننده اتخاذ اولنمش اتمک و بر شوروا کتوردیکه اول شوروانک
ایچنده قبق و باصدرمه وار قال انس فرایت النبی صلی الله علیه وسلم

لا نعرف نسخه بنصب هذا الحدیث
منصوب و نعرف اولور
مصحح

تتبّع تتبّعدن مأخوذ مضارع معلوم در تفحّص وارامق معناسنه الدُبّاء
حوالي القصعة حنفي ديدي كه حوالي حاء مهمله نك فتحي و واو مفتوحه نك تخفيفي
بعده الف ولامك فتحي وياء مثناة تحتيه نك سكونيله لفظا مفرد ومعنا جمع در
جوانب معناسنه رايت الناس حوله وحواليه ديرلر لامك فتحيله وكسري جائز
دكلدر ديدي قصعه قافك فتحيله مهذب الاسماده ديديكي اوزره اول جناقدر
كه اون عدد كمسنه آندن تناول ايدوب هر بري طويه لر بعض نسخه ده حوالي
الصّحفة واقع اولدي صحفه اول جناقدر كه آندن بش عدد كمسنه طويه لر يعني
انس ديديكه رسول اكرم قصعه نك اطرافندن قباق آرشدررايكن كوردم
مخفي اولميه كه رسول اكرم قصعه نك كندويه قريب اولان جانبندن تتبّع امتثال
ايسه اشكال يوقدر اكر سائر كمسنه لره قريب اولان جانبندن تتبّع امتثال
رسول اكرم آندن نهي اتدكلرينك وجهي تلويث واذايه سبب اولديغيدر رسول
اكرمدن بو مقوله شيئي كمسنه استكراه ايلمز بلكه آنلردن هر نه كه صدور ايده
انكله تبرك ايدرلر ايدي حتي بصاق ومخي طلرين تبركا اخذ ايدوب يوزلرينه
وكوزلرينه سوررلر ايدي وبعضيلر دملرين وبوللرين اچديلر آنلردن بر روايتده
فلما رايت ذلك جعلت اتتبعه اليه ولا اطعمه لفظيله واقع اولدي يعني رسول
اكرمك جوانب قصعه دن قباق تتبع اتدكلرين كوردم بن طعام يمكدن فراغت
ايدوب رسول اكرم اچون قباق تتبع اتمكه باشلدم فلم ازل احب الدبّاء
من يومئذ اكثر نسخه ده ميمك كسريله ضبط اولندي من ايله مجرور ومعرب
اولمق اوزره وبعض نسخه ده ميمك فتحيله قيد اولندي مضاف اليه دن بنا كسب
ايدوب مبني اولمق اوزره يعني رسول اكرمي بو حال اوزره كوردوكم كوندن
بري قباقه محبّت شرعيّه ايله محبّت اتمكده ثابت ودائم اولدم حديث
مذكورده شريف اولان كمسنه كندودن ادني كمسنه نك دعوتنه اجابت و
انك طعامني اكل وخدمتكاريله معا طعام يمك جائز اولديغنه دليل وار
ورسول اكرم حضرتلرينك تواضع ايدوب اصحابنه اولان لطف ودلنوازلقلرينه
وبنده خانه فقرايي برتو تشريفلريله منوّر بيوردقلرينه اشارت واردر نووي

نووي ديديكه قباغه محبت سنّت اولديغي رسول اكرم محبت اتدكلرينه بناءدر
كذلك هر نسنه كه رسول اكرم آكا محبّت ايدرلر بو منوال اوزره در ودخي خياطت
صنعتي خسيسه اولمديغنه دليلدر والله اعلم الحديث العاشر حدثنا احمد بن
ابرهيم الدورقي وسلمة بن شبيب حبيب وزننده در ومحمود بن غيلان
قالوا اخبرنا ابو اسامة كه اسمي حماد بن اسامه در عن هشام بن عروة
عن ابيه كه عروه در عن عائشة رضي الله عنها قالت كان النبي صلى الله
عليه وسلم يحبّ الحلواء صاحب مغرب ديديكه مدّ وقصر ايله جائز وجمعي
حلاوي كلور ديدي بعضيلر هر حلاوة ولذتي اولان شيئه حلوا اطلاق
اولنور خواه مصنوع وخواه غير مصنوع ديديلر پس والعسل قولي تخصيص بعد
التعميم اولور وبعضيلر حلوادن مراد مجيع در ديديلر خرمايي لبن ايله
قارشدررلر ونامنه مجيع ديرلر وبعضيلر مطلقا طاتلو ايله قارشدردقلري
طعامه حلوا ديرلر ديدي حلوا اصمعي ديديكه مقصوردر ويا ايله كتابت اولنور
وفراء ممدوددر الف ايله كتابت اولنور ديدي يعني عائشه ديديكه رسول
اكرم حلوا وعسلي سورلر ايدي خطابي ديديكه رسول اكرم حلوا وعسلي سو
رايدي ديمه نك معناسي زياده اشتها ونفسك بغايت طلب وحرصندن ناشي
سورايدي ديمك دكلدر بلكه عسل وحلوا احضار اولندقده نوع ما ميل ورغبت
بيوردقلري حسن اولمغله سودكلرينه استدلال اولنور آيدي ديمكدر روايت
اولندي كه بر قافله كلدي كه ايچلرنده رسول اكرمك بر دوه سي وار ايدي كه
اول دوه يه خاص اون وبال يوكلنمش ايدي رسول اكرمه كتورديلر بركت
ايله دعا ايدوب بر طنجره استدي طنجره يي آتش اوزرينه قويوب ايچنه
بال وياغ واون وضع اتدي تا كه كبي تخته اولنجه قارشدرديلر واندن
قالدروب ارض اوزرينه وضع ايدوب كلوا هذا شيء تسمّيه فارس الخبيص
ديو بيورديلر والله اعلم الحديث الحادي عشر حدثنا الحسن بن محمد الزعفراني
زعفرانيه نام بر قريه يه نسبتدر اخبرنا حجاج بن محمد قال قال ابن جريج
جيم اولي نك ضمي بعده راء مهمله نك فتحي ويانك سكوني بعده جيم وتصغير

صیغه سیله عبد الملك بن عبد العزیز بن جریج در اخبرنی محمد بن یوسف انّ
عطاء بن یسار اخبره انّ امّ سلمة که اسمی هند بن ابی امیّه در اخبرته
یعنی ابن جریج دیدیکه بکا محمّد خبر وردی که اکا دخی عطا خبر ویردی که امّ سلمه خبر ویردی که انّها
ضمیر مؤنث امّ سلمه یه راجع در قرّبت تقریب دن ماخوذ ماضی معلوم مؤنث
صیغه سیله در قدّمت معناسنه الی رسول الله صلی الله علیه وسلم جنبا جیمک فتحی
ونونک سکونیله ترکیده یان وقابورغه دیرلر مشویّا اشواء دن ماخوذ
اسم مفعولدر یعنی امّ سلمه رسول اکرمه بیشکاهلرینه بریان اولونمش یان آتی
کتوردی فاکل منه پس رسول اکرم اول آندن اکل ایلدی ثمّ قام الی الصلوة
وما توضّأ صکره نماز قیلمق ایچون قالقدی تجدید وضوء اتمدیکی حالده
مصنف دیدی که بو حدیث صحیح توضّؤا ممّا مسّت النّار حدیثنی ناسخ در که اول
رسول اکرم آتش طوقونمش شیئی اکل ایلمک ناقض وضوء در دو تارمش ایدی شیئی
اکل اتدیکیوز وقتده آبدست الکز دیو بیورمشلر ایدی امّ سلمه حدیثنده مذکور
اولان فعللریله بو قوللری منسوخ اولدی وخبر صحیحده واقع اولدی که کان
الآخر من فعل رسول الله صلی الله علیه وسلم ترك الوضوء ممّا غیّرت النّار
معلوم اوله که حلوا وعسل ولحم وتره واحده ذکر ایلمکده اشیاء ثلثه مذکوره
غدالرک افضلی وبدن واعضاء وکبده انفع اولدیغی اشعار وارد دیدیلر
وهر کز بر فرد آنلرک اکلندن تنفّر ایتمز مگر بر علتی وبر آفت وبر مرضی اوله ابن
ماجه وغیریلری روایت اتدیلر که اللحم سیّد الطعام لاهل الدّنیا والآخرة اکرچه
بو حدیثک سندی ضعیفدر لکن ابو نعیم علی رضی الله عنه دن مرفوعا سیّد
طعام اهل الدّنیا اللحم ثمّ الارز دیو روایت اتدیکی حدیث حدیث معهوده
شاهددر کذلك ابو الشیخ ابو سمعاندن روایت اتدیکه علما فردن استماع
اتدم که رسول اکرمه اطعمه نك زیاده مرغوبی لحم ایدی ولحم قوة سامعه یی زیاده
ایدر دنیا وآخرتده طعاملرک سیّدی در دیدیلر امام شافعی لحم اکل ایلمک عقلی
زیاده ایدر دیدی زهری زیاده قوت ویرر دیدی علی رضی الله عنه دن روایت
اولندی که اکل لحم بدننك رنکنی صاف وآننا نك خلقنی کوزل ایدر وبر کمسنه

الأرز برنج

180

وبر کمسنه قرق کون مقداری ات یمسه خولی بد اولور دیدی ودخی بو حدیثده
آتش طوقنان شیئی اکل جائز اولدیغنه دلیل وارد ر والله اعلم الحدیث الثانی
عشر حدثنا قتیبة حدثنا ابن لهیعة لامك فتحی وهانک کسریله در عن سلیمان
بن زیاد عن عبد الله بن الحارث قال اکلنا مع رسول الله صلی الله علیه
وسلم شواء شینك مشوی معناسنه که بریان وکباب اولمش لحمده استعمالی شایع در
لیس لحما مشویّا بالنّار تقدیرنده اولور فی المسجد اکلنا نك ظرفیدر یعنی عبد الله
دیدی که رسول اکرم ایله مسجد ایچنده بریان اکل ایلدک مخفی اولمیه که اکل مزبور
زمان اعتکافده واقع اولمش اوله مسجده اکل طعام ترك اولیدر دیو اشکال
وارد اولمز اکر زمان اعتکافدن غیری وقتده واقع اولمش اوله مسجدی تلویث و
تقذیر لازم کلمدیکی صورتده اکلك جوازینه بناء اولور والّا مکروه بلکه حرام در ابن حجر
ثمّ قام فصلّی وصلّینا معه ولم نزد علی ان مسحنا ایدینا بالحصاء زیاده ایلدی یعنی
بریانی اکلدن صکره رسول اکرم نمازه قالقدی ونماز ادا اتدی وبز نمازی رسول
اکرم ایله بیله قیلدق الّا بزی آوفاق طاشه سیلمه دن غیری ایش اتمدیک پس اکل
شوادن صکره آبدست الملقلرین افی ده ایدر والله اعلم الحدیث الثالث عشر
حدثنا محمّد بن غیلان انبانا وکیع حدثنا مسعر میمک کسریله وسینك سکونیله
عن ابی صخرة که اسمی جامع بن شداد در عن المغیرة بن عبد الله عن المغیرة
بن شعبة قال ضفت ضیفدن ماخوذدر صرت وزننده ماضی معلوم متکلم در
مع رسول الله صلی الله علیه وسلم ذات لیلة صاحب نهایه دیدیکه ضفت
الرجل دیرلر رجلك ضیافتنه نزول ایتسه واضفته دیرلر رجله ضیافت و
ضیافتنه انزال اتسه صاحب قاموس ضفته اضیفه ضیفا نزلت علیه ضیفا
کتضیّفته صاحب صحاح ضفت الرجل ضیافة اذا نزلت علیه ضیفا صاحب مغرب
ضاف القوم وتضیّفهم نزل علیهم ضیفا واضافوه وضیّفوه انزلوه دیدیلر
پس معنای حدیث بر کیجه رسول اکرم ایله بر کمسنه یه ضیف اولدم دیمکدر وزین
العرب رسول اکرمه بر کیجه مسافر اولدم دیمکدر دیدیکی ارباب لغتك بیانلرینه اکرچه
مخالفدر لکن مع لفظی تومعنادن اباء کلی ایله ابا ایدر لکن ابو داود

وكيع طريقندن بو سند ايله صنعت النبي صلى الله عليه وسلم لفظيله تخريج ايتديكي
حديثه منسبدر جائزدر كه مغيره نك بو وقوعه سي متعدد واقع اولمش اوله ومحتملدر
كه مصنف روايتنده واقع اولان مع لفظي مقحم اوله وابو داود تخريج ايتديكي حديث
بو معنايي مؤيددر ليس زين العرب كلامي استقامتِ تامه ايله مستقيم اولور خصوصا
سياق حديثه بغايت مناسب اولديغي تأمل صادق ايله متبين اولور وصاحب
مغنينك لفظ مع عنده معناسنده استعمال اولنور ديديكي اوزره مع لفظي مقحم
اولميوب زين العرب ديديكي معنا صحيح اولور والله اعلم قاضي اسمعيل
ديديكه ضيافت معهوده رسول اكرمك عم زاده سي ضباعة بنت الزبير بن عبد
المطلب خانه سنده واقع اولدي شيخ ابن حجر ام المؤمنين ميمونه خانه سنده
اولمق محتملدر ديدي والعلم عند الله **فاتي بجنب مشوي** اتي مجهول صيغه سيله
اولمق ظاهردر ميرك روايت اخرى ده فامر بجنب مشوي واقع اولدي ديديكي
دخي بو وجهي مؤيددر يعني بريان اولمش بهلو كتورلدي يعني صاحب ضيافت
كتوردي **ثم اخذ** ضمير مستكن رسول اكرمه راجعدر **الشفرة** شين معجمه نك
فتحي وفانك سكوني وراء مهمله نك فتحي بعده تاء مثناة فوقيه ايله بويك
بچاق ديمكدر **فحز** حاء مهمله نك فتحي وزانك تشديديله قطع معناسنه در
حزه ضميله ات پاره سنه ديرلر **لي** لاجل تقديرنده حزه متعلقدر اكثر
نسخه ده فجعل يحز لي واقع اولدي **بها** با استعانت ايچون وضمير مجرور
شفره يه راجعدر وجار ومجرور حزه متعلقدر **منه** دخي اكا متعلقدر وضمير مجرور
جنب مشوي يه راجعدر يعني جنب مشوي كتورلدكدن صكره رسول اكرم بويك
بچاغي آلدي وجنب مشويدن بچاغله بنم ايچون كسدي معلوم اوله كه ابو داود
وبيهقي عائشه دن روايت ايتديلر كه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تقطعوا
اللحم بالسكين فانه من صنيع الاعاجم وانهسوه فانه اهنأ وامرأ يعني
رسول اكرم ديديكه اتي بچاق ايله قطع ايتمك زيرا بو عمل اعاجم عادتيدر واوكي
ديشلريكوز ايله قوپارك زيرا بو وجه اوزره اكل بغايت لذيذ وزياده بدنه
نافع اولوب ثقلت ويرمز بو حديث ظاهرا حديث بابه مخالفدر لكن ابو داود

ابو داود وبيهقي بو حديث ضعيفدر ديديلر ومحتملدر كه رسول اكرمك مغيره ايچون
شفره ايله اتي قطع بيوردقلري مقدما قطع دن نهي بيوردقلرين ناسخ اوله
ومحتملدر كه بو عمل قطع مزبورك جوازني بيان ونهي مذكور تنزيه ايچون اولوب
تحريم ايچون اولمديغين اشعار اوله ودخي علامه لبس ما كانوا يصنعون
قولي كرميننك تغييري اثناسنده ديديكه بر فاعله صانع اطلاق تا اول فعلده تدرب
واول عملي عادت ايتمه سين بناء عليه جائزدر كه فانه من صنيع الاعاجم قولنك معناسي
اعاجمك داب وعادتلريندندر وسنز اتي بچاغله قطع ايتمكي آنلر كبي داب وعادت ايدوب
هر حالده بچاق ايله قطع ايلمك بلكه ات كركي كبي پشمش اولورسه ديشلريكوز ايله قطع واكر
پشممش ايسه بچاق ايله قطع ايلك ديمك اولور وبيهقينك النهي عن قطع اللحم بالسكين
في لحم قد تكامل نضجه ديديكي بو معنايي تأييد ايدر غايه ما في الباب ديش ايله قوپارمق بچاق
ايله كسمكدن اولي در ودخي رسول اكرم مغيره ايچون قطع لحم ايتدكلري تواضع واظهار
محبت ايچوندر تا مغيره نك اسلامي وتيب العهد اولمغله بو كونه دلنوازلق ايله الفت
وغيريلرك دخي اسلامه رغبتلرينه منجر اوله خصوصا تواضع ذكردن فرازان بكوه
كلا كر تواضع كند خوي اوست مضموني اوزره اول ذات بلند مقام وفرشته احترام
صحابه كرامه بو مقوله وضع دربا ايله تواضع بيورسه لر غريب دكلدر **قال** قائل مغيره در
فجاء بلال كنيه سي ابو عبد الرحمن در ابو بكر رض اشترا واعتاق ايلدي موالي دن اول
اسلامي قبول ايدن بلال در التمش اوچ ياشنه بالغ اولدقده هجرتك اون سكزنجي
سنه سنده شامده وفات ايتدي **يؤذنه** همزه نك سكونيله ايذان دن مأخوذدر
مطلق اعلام معناسنه وكاهي همزه دن واوي ابدال ايدرلر بعض نسخه ده همزه نك
فتحي وذال معجمه المكسوره نك تشديديله تأذين دن مأخوذ اولمق اوزره ضبط اولندي
بو صورتده **بالصلوة** قولي يؤذن ده تجريدا اعتباريني اقتضا ايدر زيرا صاحب
نهايه تأذين تفعيل بابندن وقت صلوتي اعلامده استعماله مخصوصدر ديدي **فالقى**
القادن مأخوذدر آتمق وبراقمق معناسنه ضمير مستكن رسول اكرمه راجعدر
الشفرة يعني مغيره ديديكه بو اثناده بلال كلدي ورسول اكرمه وقت صلوتك
دخولني اعلام ايلدي پس رسول اكرم الندە اولان بچاغي غضب آلوده براقدي

ففال دیدیکه ماله بلاله نه اولدی ونه دن اقتضا اتدیکه بن طعامه مشغول ایکن بزه
شغلت ویرور علی الخصوص وقت واسع وعزیز مسافره اکرام قیدنده یوز تربت
یداه بلاله دعاء علیه در رانک کسریله تراب دن مأخوذدر زیاده فقر واحتیاجندن
الری ترابه یاپشسین دیمکدر مسکین اولان کمسنه یه ذا متربة دیدکلری دخی بو قبیلدندر
عرب بو لفظی لوم ایچون سویلر مرادلری فی الحقیقة بو معنانک وقوعی دکلدر پس جائزدر
که رسول اکرمک مرادی بلالی بو وقت ایذادن منع اوله وبعضیلر دیدیلر که رسول اکرم
شغوفی القادن مرادلری صلواته مبادرت ایچون اولوب تربت یداه کلامی بلالک
ایذانی تحسین ایچوندر یعنی لله دره ما احلاه الله تعالی بلاله خیر کثیر ویرسون [illegible]
ایو سویلر وکوزل ایذان ایدر قال قائل مغیره در وکان شاربه ضمیر مجرور مغیره یه
راجعدر فقد وفی طال معناسنه در فقال قائل رسول اکرمدر له ضمیر مجرور مغیره یه
راجعدر اقصه قصدن مأخوذ مضارع متکلمدر قرقمق معناسنه لک ده
لام اجلیه یا نفعیه در علی سواک یعنی مغیره دیدی که بنم بیغم اوزانمش ایدی
رسول اکرم بکا دیدی که سنک نفعک یا خود سنک بکا زیاده تقربک سببیله اولسون
بیغکی مسواک اوزرینه وضع ایدوب مسواکدن فضلهسین قطع ایده یم او
قصه قافک ضمیله قصدن مأخوذ امر حاضردر علی مسواک کلمهٔ او مغیره دن
یاخود مغیره دن اشاغی راویدن شک ایچوندر یعنی حسن بیغکی مسواک اوزرنده
قرق مخفی اولمیه که تقریر مذکور اوزره وکان شاربی فقال لی دیو تعبیر ایتمدیکی
یا تجرید یا التفاته بناءدر واکر قال ضمیری بلاله وشاربه وله ضمیری مغیره یه
یاخود قال ضمیری مغیره یه وشاربه وله ضمیری بلاله راجع اولسه تجرید والتفاته
مراجعت اقتضا ایتمز وضمایر مذکوره بلاله راجع اولورلر ایسه مغیره یه راجع
اولدقلری صورتده اولدیغی کبی تجرید والتفات دیمک اقتضا ایدر حنفی دیدیکه
محتملدر که شاربه ضمیری رسول اکرمه راجع اوله پس معنای اقصه لک ای لاجلک
تبرکا به دیمک اولور رسول اکرم برکمسنه یی کوردی که بیغلری اوزانمش سواک
وبچاق کتورب سواکی بیغنک التنه قویوب فضلهسنی قطع اتدی دیو واقع
اولان روایت معنای اولی تأیید ایدر ومیرک ابوداود روایتنده وکان

مخفی اولمیه که کلمهٔ او شک ایچون اولدیغنه
جمهور شراح اتفاق اتدیلر شویله
ملاحظه اولنور که علی سواک لفظی
تکرار مذکور اولدیغندن ناشی
لکن خاطر فاتره تخییر ایچون
اولمق دخی خطور ایدر معطوف
علیه اولان اقص ظاهرا خبردر
لکن لاقصه تأویلنده انشا
اولمغله معطوف ومعطوف علیه
مابیننده کمال انقطاع مرتفع
اولور بلکه فی الحقیقه لیوجد
احد الامرین قصی او قصک
تأویلنده اولمق ظاهردر
والله اعلم
منه

وکان شاربه وفی فقصه لی علی سواک واقع اولدی دیدیکی اوزره قال ضمیری
مغیره یه راجع اولدیغی متعین اولور ودخی محتملدر که قال ضمیری مغیرة بن عبد الله
راجع اولوب مغیرة بن شعبه نک کلامنک معناسنی روایت ایتمش اوله پس
بو وجه اوزره التفات وتجریده حاجت قالمز ودخی نووی دیدیکی اوزره
بو حدیث بیق قرقمقده سنت اولان طوداغک قرمزیسی ظاهر اولهجق قدر
قرقمق اولدیغنه دلیلدر وبعض نسخهده او قصه قافک فتحیله ضبط اولندی که
ظاهر اولان فقال اوزرینه معطوف اولوب قال فقال اقصه او قال قصه
علی سواک تقدیرنده اوله والله اعلم الحدیث الرابع عشر حدثنا واصل بن عبد
الاعلی حدثنا محمد بن فضیل عن ابی حیان حاء مهملهنک فتحی ویاء مثناة تحتیهنک
تشدیدیله که اسمی یحیی بن سعید بن حیان الکوفی در ثقهدر التیمی بعض نسخهده
تمیمی واقع اولدی عن ابی زرعة زاء معجمهنک ضمی وراء مهملهنک سکونی
وبعده عین مهمله ایله ابن عمرو بن جریر بن عبد الله البجلی در عن ابی هریرة
قال اتی مجهول صیغهسیله جیئ معناسنه در النبی صلی الله علیه وسلم بلحم
یعنی رسول اکرم حضورلرینه بر ازات کتوردیلر فرفع الیه الذراع پس
اول ات دن قول دیدکلری موضعی افراز ایدوب رسول اکرمک پیشکاهلرینه
قودیلر رفع معلوم صیغهسیله اولور ایسه ذراعی کندوا افراز ایدوب قالدردی
دیمک اولور وعلی الاحتمالین وکانت تعجبه جملهسی تعلیل ایچوندر یعنی زیرا
ذراع رسول اکرمی اعجاب ایدر ایدی حاصلی ذراع رسول اکرمه بغایت مرغوب
ایدی زیرا اول اتی سائر اتلره نسبت زیاده بشکین اولور وکویا قدر
موضع نجسدن بعیددر وباعث ازدیاد قوتدر فنهس منها پس رسول
اکرم ذراعدن اوکدیشلریله قوپاروب تناول بیوردیلر معلوم اوله که ذراع صاحب
مغرب دیدیکی اوزره دیرسکدن بارمقلرک اوجنه وارنجه اولان عضوه دیرلر
جوهری وفیروزآبادی مذکر ومؤنث اولور دیدیلر لکن صاحب نهایه ومطرزی
مؤنث اولدیغنه جزم ایتدیلر نهس اکثر نسخهده سین مهمله ایله وبعضنده شین
معجمه ایله واقع اولدی نهایهده دیدیکه مهمله ایله اتی دیشلر اوجیله ومعجمه ایله جمله

[illegible] اولان احوال
[illegible] بیان اولندی
منه

طبقات [illegible]
[illegible]
منه

حنفی معجمه ایله آرزو
دیشلریله اخذدر
دیدی
منه

دیشلریله طوتمقدر وبعضیلر مابینلرنده فرق بوقدر دیدیلر واتی بومنوال اوزره اکل
مستحبدر وبچاق ایله دخی قطع ایلمک جائزاولدیغی بو حدیثدن مقدم مرور ایدن
حدیثک ترجمه سنده بیان اولندی میرک دیدی که رسول اکرم لحمی نهس طریقیله اکل
بیوردقری لذیذ اولوب معده یه ثقلت ویرمدیکی وترک کبر وتکلفی مشعر واعاجمه تشبهی
ترکی مبنی اولدیغی اچوندر والله اعلم الحدیث الخمس عشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا
ابوداود عن زهیر تصغیر صیغه سیله در یعنی ابن محمد یعنی ابوداود زهیردن زهیر بن
محمدی مراد ایدر عن ابی اسحق عن سعد بن عیاض عین مهمله نک کسریله در عن
ابن مسعود قال کان النبی صلی الله علیه وسلم تعجبه الزراع یعنی ابن مسعود
دیدی که رسول اکرم قول اتین زیاده سور ایدی قال قائل ابن مسعود در و
سُمَّ فی الزراع سُمّ مدّ وزننده ماضی مجهولدر ومصدری سمّ لفظی کاهی
برکمسنه یه زهر ویرمک معناسنده وکاهی طعامه زهر قاتمق معناسنده استعمال
اولنور پس بومقامده معنای اول مراد اولور ایسه سمّ لفظنک قائم مقام فاعلی
رسول اکرمه راجع ضمیر مستکن اولور یعنی رسول اکرمه زهر ویرلدی زراع اچنده
واکر معنای ثانی مراد اولنور ایسه قایم مقام فاعلی فی الزراع لفظی اولور مرّ
بزید کبی یعنی رسول اکرمی قتل اچون زراعه سمّ وضع اولندی سمّ لفظنک سیننده
حرکات ثلثه جائز وضم اشهردر نووی کسر افصحدر دیدی مصباح منیرده دیدی
که فتح اکثر وجمعی سموم کلور فلس وفلوس کبی وسمام دخی کلور سهم وسهام
کبی ضم اهل عالیه وکسر بنی تمیم لغتیدر دیدی وکان ضمیر مستکن ابن مسعوده
راجعدر یری مجهول صیغه سیله ظن معناسنه در معلوم صیغه سیله ان
الیهود سمّوه مفعول ضمیری سمّ ده بیان اولنان ایکی استعمال اوزره
یا رسول اکرمه یا خود ذراعه راجع اولور زیرا لفظ زراع مذکر ومؤنث استعمال
اولنور یعنی ابن مسعود شویله ظن ایدر ایدی که رسول اکرمی یا خود زراعی یهود
تسمیم اتدیلر مخفی اولمیه که زراع مذکوری بر امراءه یهودیه که زینب بنت
الحارث زوجه سلام بن مشکم دیرلر ایدی تسمیم اتمش ایکن عامه یهوده
نسبت اولندیغی سائر یهودک مشوره ورضالریله اولدیغی اچوندر قتل بنو

بنو فلان کبی زیرا دمیاطی روایت اتدی که امراءه معهوده سؤال وتفتیش
اتدی که رسول اکرم قیونک اعضالرندن قنقی عضوک اکلنی سور دیو خبر ویردیلر
که زراعی زیاده سور پس بر قیون ذبح وبریان ایدوب سائر یهود ایله مشاوره
دنصکره ساعتنده قتل ایدیجی بر زهر بولوب امراءه معهوده یه ویردیلر اول
دخی بریان اتدیکی قیونک اجزاسنه وضع وکتف وذراعنه زیاده ادخال ایدوب
رسول اکرمک حضورلرینه هدیه طریقیله کتوروب وضع ایلدی رسول اکرم حاضر صحبی
ایله تناول اتمکه شروع اتدیلر بشر بن البراء دخی اول طعامده حاضر ایدی رسول
اکرم زراعدن وبشر دخی بر عضودن بر لقمه آغزلرینه آلمش ایدی که لقمه لرین
یوطدیلر رسول اکرم دیدیکه یا قوم اللریکوزی بو قیوندن چکک زیرا شو زراع
بو قیون مسمومدر دیو بکا خبر ویردی پس اللرین چکوب اکلدن فراغت اتدیلر
یهودیه معهوده یی چاغروب رسول اکرم سؤال اتدی یا ملعونه سن زهر القا
اتمشسن یهودیه دیدیکه سکا کیم خبر ویردی رسول اکرم دیدیکه شو زراع خبر
ویردی دیدکده یهودیه دخی زهر القا اتدکینه اقرار اتدکده رسول اکرم دیدی
که بو مقوله مخاطره یه نیچون جراءت وبو قدر نفوسک قتلنه نیچه مبادرت
اتدک یهودیه دیدیکه یا محمد حالا سن دعوای نبوت ادعا ایدرسن اکرسن
فی الحقیقه بو دعواده صادق ایسک سکا زهردن ضرر کلمز اکر کاذب ایسک
خلقی سنک ضررکدن تخلیص ملاحظه سیله اتدم پس رسول اکرم بو وقتده عفو و
تخلیه سبیل ایتمش ایدی لکن بر قاچ کوندن صکره بشر بن البراء زهرک
شامتندن وفات اتمکله یهودیه معهوده یی بشرک وارثلرینه دفع وتسلیم
ایدوب آنلر دخی قصاصاً قتل اتدیلر امدی اهل حدیث وارباب سیر وتواریخ
مابیننده رسول اکرم یهودیه معهوده یی قتل اتدی و قتل ایتمیوب عفو وتخلیه
سبیل اتیدی دیو واقع اولان اختلافات مندفع وتعارض اقوال واحادیث
بالکلیه بیان اولنان وجه وجیه ایله مرتفع اولور والله الموفق شیخ ابن حجر
دیدی که زراع مزبوردن رسول اکرم تناول اتیدی اکرچه اول وقت سمّ ضرر
اتمدی لکن هر سنه سمّک اثری رسول اکرمک بدن مبارکلرنده بر کره نمایان

اولور ایدی حتی زهرک اثری غالب اولمغله سعادت شهادتی احراز ایتسون
ایچون سبب شهادتلری اولدیغی درجهٔ ثبوته بالغ اولمشدر شیخ عمر الوضی شفاء
قاضی عیاض شرحنده قاضینک رسول اکرم ناسدن معصوم اولدیغنه والله یعصمک
من الناس قول کریمی ایله استدلال ایتدیکی محلده دیدیکه رسول اکرم مسموم اولوب
ومرض وفاتلرنده فما زالت اکلة خیبر تعاودنی فهذا اوان قطعت ابهری دیو
بیودقلری ثابت اولمش ایکن رسول اکرم ناسدن معصوم ایدی دیمک نیجه صحیح اولور
زیرا عصمهٔ مذکوره دن مراد عصمة من القتل اولدیغنی علامهٔ زمخشری وقعهٔ
احد ایله وارد اولان سؤالک جوابی صددنده بیان ایدی لکن زهر مزبور سبب
وفاتلری اولدقدن ناسک قتلندن معصوم اولمش اولمز دیو سؤال اولنور انسیه
جوابی بودر که حق سبحانه وتعالی رسول اکرمی زهر مزبوری اکل ایتدکلری وقتده
ضررندن عصمت ایدوب زهر تأثیر ایتمدیکی محل شبهه دکلدر لکن اجل شریفلری
قریب اولدقده حکمت الهیه اقتضا ایتدی که رسول اکرم فضیلت نبوت وسعادت
شهادتی جامع اوله لهذا قدرت جلیله سیله بقیهٔ زهری تسلیط وانی سبب نیل
شهادت ایتدی وبو خصوصده وجها من الوجوه ناسک علاقه ومدخلی یوقدر والله
اعلم الحدیث السادس عشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا مسلم بن ابرهیم حدثنا ابان
همزه نک فتحی وموحده نک تخفیفیله در بن یزید عن قتادة عن شهر بن حوشب
عن ابی عبید بلا تاء تصغیر صیغه سیله در که رسول اکرمک مولی سی در وکنیه سی ابسید
قال طبخت للنبی صلی الله علیه وسلم قدرا قافک کسری وذالک سکونیله ترکیده
چوملک وفارسیده دیک دیرلر ذکر محل واراده حال طریقیله مراد یا لحم یا شاة دریا خود
لحما فی قدر تقدیرنده در یعنی ابو عبید دیدی که رسول اکرم ایچون بر چوملک ایچنده
ات طبخ ایلدم وکان یعجبه الزراع رسول اکرم قول ایتنی زیاده سورلر ایدی بن
دخی ذراعی سودکلرینی بیلدیکمدن ناشی طلب ایتمشلر ایکن فناولته الزراع
رسول اکرمه زراعک برینی اعطا ایتدم ومبارک اللرینه ویردم ثم قال ویردیکم
زراعی اکل ایتدکدن صکره بیوردیلر که ناولنی الزراع یا ابا عبید بکا زراع ویر
فناولته بن دخی بر زراعی ویردم مخفی اولمیه که مناوله عطیه معناسنه ایکی

ایکی مفعوله متعدیدر لیس ناولنی الزراع قرینه سیله فناولته نک مفعولی محذوف
فناولته الذراع تقدیرنده در ثم قال صکره ویردیکم زراعی دخی اکل ایتدکده صکره
بیوردیلر که ناولنی الزراع یا ابا عبید بکا زراع ویر چونکه ایکی زراعی ویردم
زراع قالمدی فقلت بن دخی رسول اکرمک بو طلبندن تعجب ایدوب استفهام
طریقیله دیدم که یا رسول الله وکم للشاة من ذراع بر قویونک قاچ زراعی
اولور یعنی ایکی زراعی وار ایدی ویردم غیری زراعی یوقدر که انی دخی ویرم و
کم لفظنده اولان واو مجرد کلامی ما قبلنه ربط ایچوندر ومحتملدر که مقدر اوزرینه
عطف ایچون اوله ناولتک ما وجد من الزراع وکم للشاة تقدیرنده فقال
والذی نفسی بیده واو قسمیه وید قدرت ایله مأولدر یعنی حضرت قادر بی زوال
حقیچون که نیم نفسیم انک قبضهٔ قدرتنده در که کیف ما یشاء آنده تصرف ایدر
لو سکت اگر سکوت ایدوب وامرمه امتثال ایده ایدک واستبعاد ایدوب کلامی
سویلمیه ایدک لناولتنی الزراع ما دعوت بن هر استدکجه بکا فرد بعد فرد
زراع ویرمکه قادر اولور ایدک زیرا حضرت الله قادردر که معجزه ورسول اکرمه
اکرام ایچون هر طلب ایتدکجه بر ذراع خلق ایلیه لیس ما دعوت ده اولان ما مدة
ایچوندر معلوم اوله که حدیث مذکور دلالت ایدر که زراعک انقطاعنه سبب ابو
عبیدنک کلام مذکوری تکلمی اوله فی الحقیقه بو معنا استبعاد اولنمز زیرا محلنده
متقرردر که خوارق عادت خواه معجزه وخواه کرامة اکثر انبیا واولیا ماسوی
اللهدن مبرا ومرتبهٔ فنایه بالغ اولوب استغراق کلی رتبه سنی احراز ایتدکلری
اوقاتده ظهور ایدرلر لی مع الله وقت لا یسعنی فیه ملک مقرب ولا نبی مرسل
حدیث شریفی بو مقامه اشارتدر ابو عبید وکم للشاة من زراع کلامنی تکلم
ایتمکله رسول اکرمک عالم قدسه توجهنه بو کلامی استماع وبو سؤاله جواب ویرمک
قیدنده اولملری مانع اولوب زراعک فردا بعد فرد ظهورینه راهزن اولدی
فسبحان قدیرا یفعل ما یشاء ویخلق ما یرید الحدیث السابع عشر حدثنا الحسن
بن محمد الزعفرانی حدثنا یحیی بن عباد عن فلیح زبیر وزننده در بن سلیمان
قال حدثنی رجل من بنی عباد مهمله نک فتحی وموحده نک تشدیدیله در یقال له

عبد الوهاب بن يحيى بن عباد عن عبد الله الزبير عن عائشة رضي الله عنها
قالت ما نافيه در كانت الذراع احب اللحم الى رسول الله صلى الله عليه وسلم
يعني عائشه ديديكه لحم افرادي مابينندن زراع رسول اكرمه نسبت زياده مرغوب
دكل ايدي ولكنه لكن رسول اكرم لا يجد اللحم ات بولمزلر ايدي الا غبا الا كاهي
بولورلر ايدي غب اصلنده تركيده بركون اشري معناسنه در بوما بعد يوم كبي
لكن بو مقامده وقتا بعد وقت معناسنه مطلقا كاه كاه ديمك مناسبدر وصحيحين ده
عائشه دن كان يأتي علينا الشهر ما نوقد فيه نارا انما هو التمر والماء الا ان نوتى
باللحم ديو روايت اولنان حديث بو معنايي تأييد ايدر وكان يعجل جيمك فتحيله علم
بابندن مضارع در اليها ضمير زراعه راجع در يعني رسول اكرم زراعه عجله ايدر ايدي
لأنها زيرا زراع اعجلها اتلرك زياده سر يعيدر و تيز نيدر نضجا بشمك جهتندن
نضج نونك ضميله طبخ معناسنه در اعجلها ضميري لا يجد اللحم ده اللحم لفظنده الف
لام مفرده داخل اولمغله عموم و جمع معناسني مفيد اولديغي ايچون لحمه راجع در
حاصل معني بودر كه رسول اكرم قول اتنه ميل اتدكلري اني زياده سودكلري ايچون
دكل ايدي بلكه اني كچ كچ بولورلر ايدي زيرا قول اتي سائر
اتلره نسبته تيز بشر و مراد شريفلري قول اتي تيز بشديكي ايچون اكل خصوصندن
تيز فارغ اولوب امور آخرته شروع ايدر و قول اتي بشنه جك مدت آز و سائر اتلر
بشنجك مدت چوق اولمغله قول اتي خصوصنده اضاعت وقت آز اولور و
ياخود قول اتي تيز بشمكله اني آز مدتده اكل ممكندر و سائر اتلر كيچ بشمكله اكثريا
ناپخته اولور آز مدتده اكل ممكن اولميوب وقت چوق ضايع اولور بو دينك
رسول اكرم فراعي سودكلري زراع زياده بيشكين اولوب و بدنه ثقلتي اولميوب
ولذيذ اولدوغي و مواضع نجاستدن بعيد اولديغي ايچوندر ديديكي معناي
اخيري تأييد ايدر مخفي اولميه كه عائشه نك بو كلامدن مقصودي رسول اكرمي
مشتهيات نفسانيه و چرب و شيرين اولان شيلره ميل و حرصدن تنزيه در
والا رسول اكرم بالطبع لحمه محبت اتدكلري احاديث صحيحه ايله ثابت اولمشدر
و دخي معلوم اوله كه رسول اكرم بيون اتني دخي بغايت سورلر ايدي كه ضباعه

ضباعه بنت الزبيردن روايت اولندي كه بر قيون ذبح اتمش ايدم رسول اكرم قيون
اتندن بزه دخي حصه دن ويرسون ديو بر كمسنه كوندرمشلر بن ديدم كه قيونك
اتندن بر شيء قالمدي الا بيون اتي قالدي كه بن آني رسول اكرم حضورلرينه كوندرمكه
حيا ايدرم بيورمشلر كه كوندرسون زيرا بيون قيونك رهماسي و قيونك خيره قريب
و نجاستدن بعيد موضعيدر والله اعلم الحديث الثامن عشر حدثنا محمود بن غيلان
حدثنا ابو احمد حدثنا مسعر ميمك كسري و سينك سكونيله در قال سمعت شيخا
من فهم فانك فتحي و حانك سكونيله بر قبيله نك اسمي در شيخ مزبورك اسمي محمد بن عبد الله
بن ابي رافع الفهمي در صاحب تقريب طبقه رابعه دن مقبولدر ديدي ميرك اكثر عن شيخ
من فهم ديو واقع اولان اسناد ده اسمي بو قيدر ديدي يقول بعض نسخه ده قال واقع
اولدي ضمير مستكن شيخه راجع در سمعت عبد الله بن جعفر سمعت رسول الله صلى
الله عليه وسلم يقول ان اطيب طيب دن ماخوذدر طيب كاهي حلال و كاهي پاك
و كاهي لطيف معناسنده استعمال اولنور معنيين اخيرين بو مقامه مناسبدر اللحم
لحم الظهر يعني مسعر ديدي كه فهم قبيله سندن بر پيري الشيتدم ديديكه عبد الله بن
جعفري الشيتدم ديدي كه رسول اكرمي الشيتدم بيورديلر كه لحم افرادينك نظافت لطيف
ولذيذي و ياخود زياده پاكي صرت اتيدر مخفي اولميه كه رسول اكرمك لحم ظهري نعت
و لطافت ايله توصيفلرندن متبادر اولان كندولري دخي لحم ظهري اكل اتيمه لري در
پس متبادره بناء بو حديث ترجمه بابه مناسب اولور والله اعلم الحديث التاسع عشر
حدثنا سفيان بن وكيع حدثنا زيد بن حباب حاء مهمله نك فتحي و باء موحده نك
تخفيفيله در عن عبد الله بن المؤمل ميم ثانيه نك فتح و تشديديله تفعيل بابندن
اسم مفعول بعضيلر كسريله اسم فاعل صيغه سيله در ديديلر عن ابي مليكه ميمك ضمي
و لامك فتحيله تصغير صيغه سيله در كه عبد الله بن عبيد الله بن ابي مليكه در كه جدنه
نسبتدر عن عائشه رضي الله عنها ان النبي صلى الله عليه وسلم قال نعم الادام
الخل بوندن اقدم معناسي بيان اولندي الحديث العشرون حدثنا ابو
كريب تصغير صيغه سيله در كه محمد بن العلاء اسمي در حدثنا ابو بكر بن عياش
عينك فتحي و مثناة تحتيه نك تشديدي و آخرنده شين معجمه ايله در ابو بكرك اشتهاري

كنيه سي ايله در اسمي شعبه در عاصم القارينك صاحبي ومقري در **عن ثابت**
ابي حمزة بعض نسخه ده ابن ابي حمزة واقع اولدي **الثمالي** ثاء مثلثه نك ضمي
وميمك تخفيفي ايله ثماله يه نسبتدر كه ابي حمزه نك اجدادندن عوف بن اسلمك
لقبي در **عن الشعبي** شينك فتحي وعينك سكونيله در **عن ام هاني** آخرنده
همزه ايله بنت ابي طالب در واسمي فاخته در وبعضيلر هند در ديديلر هبيرة بن
ابي وهبك زوجه سي در فتح مكه سنه سنده اسلامي قبول ايتدي وهبيره نجرانه
فرار ايتدكده اعتذار ايچون بو ابياتي مكه يه كوندردي لعمرك ما وليت ظهري محمدا
واصحابه جبنا ولا خيفة القتل ولكنني قلبت امري فلم اجد لسيفي غناء
ان ضربت ولا نبلي وقفت فلما خفت ضيعة موقفي رجعت لعود كالهزبر
ابي الشبل **قال دخل على النبي صلى الله عليه وسلم** يعني ام هاني ديديكه مكه فتح
مكه اولديغي كون رسول اكرم بنم خانه مه داخل اولدي **فقال** ديديكه يا ام هاني
اعندك شيء ماكولاتدن عندكده برنسنه وارميدر **فقلت** بن ديدم كه **لا**
اكله صالح برنسنه يوقدر **الا خبز يابس وخل** الا قوري اتمك ايله سركه وار
پس لا شيء الا خبز تقديرنده اولوب ابن مالك تجويز ايتديكي اوزره مستثنى
منه محذوف دن مستثنى بدل قلنمق جائز اولدغنه دليل در حنفي ديديكه ام
هاني رسول اكرمك شان شريفلرينه بغايت تعظيم ايتدكندن ناشي شو وجهله
اعتقاد ايتدي كه نان خشك وسركه بويله بر ذات باهر الشرفه لايق اولميه لهذا
بلي عندي خبز ديمدي پس رسول اكرم ام هانينك خاطريني تطييب ايچون
فقال بيوردي لركه يا ام هاني عندكده بولنان شيئي احضار ايله وكتور
زيرا **ما اقفر بيت من ادم فيه خل** اول خانه كه آنده سركه اوله قاتقدن خالي
اولمدي حاصلي سركه بولنان اوقاتقسز اولمز پس ما نافيه در واقفر همزه نك فتحي
وقافك سكوني وفانك فتحي بعده راء مهمله ايله قفردن ماخوذ افعال بابندن
فعل ماضي در قفر وقفار ارض خاليه معناسنه در اي ما خلا من الادام ولا
عدم اهله الادم والقفار الطعام بلا ادام وذهي اقفر الرجل ديرلر اكر
قاتقسز اتمك ييسه بعض نسخه ده اقفر فانك قافي اوزرينه تقديميله واقع اولدي

اولدي يعني اول خانه صاحبلري فقير ومحتاج اولمديلر ادام اولديغي ايچون شويله
كه آنده خل بولنه **من ادم** همزه نك ودالك فتحلريله ياخود دالك سكوني ايله
اقفر يه متعلق در **فيه خل** جمله سي بيت لفظنك صفتي در اكرچه صفة وموصوف مابينينه
اجنبي ايله فصل واقع اولدي وبو فصل جائز اولمغله بعضيلر فيه خل حالدر ذو
الحال نكره موصوفه در **بيت من البيوت** تقديرنده در ديديلر شيخ ابن حجر من ادم
اجنبي صرف دكلدر زيرا اقفر بيت ومن ادم وفيه خل مجموعنده عاملدر لهذا فيه خل
بيت لفظنه صفة اولمقده چندان باس يوقدر ديدي حديث مذكورده خبز يابس
وخل حين حقارتله نظر ايتممكه ترغيب وارد در وتكلفسز اولان احباب صدق
محبتدن ناشي بري برندن طعام استمكده باس اولمدغنه اشعار وارد در والله اعلم

الحديث الحادي والعشرون **حدثنا محمد بن المثنى قال حدثنا محمد بن جعفر حدثنا**
شعبة عن عمرو بن مرة ميمك ضمي وراءك تشديديله ابن عبد الله بن طارق **عن**
مرة بن شراحيل **الهمداني** هانك فتحي وميمك سكونيله قبيله يه نسبتدر **عن ابي**
موسى الاشعري عن النبي صلى الله عليه وسلم قال فضل عائشة على النساء
كفضل الثريد على سائر الطعام نسادن مطلقا طائفه زنان ياخود عائشه
زماننده بولنان رسول اكرمك نساسي مراد در ثريد فعيل بمعنى مفعول در ثردت
الخبز ثردا ديرلر كسرته معناسنه فهو ثريد ومثرود لهذا ثريد شوروا ياخود
سود ايله قرشمش اتمكه در ديديلر خواه ات ايله اولسون خواه اولمسون لكن ات
ايله اولان ثريد لذيذ اولور وسائر باقي معناسنه سوردن ماخوذ در يعني ابو موسى
ديديكه رسول اكرم بيوردي لركه عائشه نك سائر نسوان اوزرينه فضل ورجحاني ثريدك
سائر اطعمه اوزرينه اولان فضل ورجحاني كبي در صاحب نهايه ديديكه بو مقامده
مراد نفس ثريد دكلدر بلكه لحمدن اتخاذ اولنان طعام وثريد مجموعيدر زيرا ثريد
غالبا لحمدن اولور خصوصا عند العرب وابو داود حديثنده واقع اولدي كه
رسول اكرم خبزدن ثريدي وحيسدن ثريدي زياده سورلر ايدي وطبراني سلمان
حديثني شو وجهله روايت ايتدي كه بركت اوچ نسنه در جماعة وثريد وسحور
بعض اطبا ديديلر كه هر طعامك ثريدي شورواسندن افضل در اتمك ثريدي شوروا

شرح بعض خاصه سيد شريف صفة وموصوف مابينينه
اجنبي ايله فصل ونفي ايله عام اولان نكره دن
صفة تقدير نسنز حال وقوعي جائز اولمق اوزره
نقل اولنور منه

خبز سود ايله وياخود ... شوروا
... حاصل اولان طعامدر منه

کذلک لحمی اولمیان طعام شوروادن افضل درمخفی اولمیه که ثریدک فضلندن
مراد بدنه نفعی زیاده و آندن شبع و بغایة خوشگوار و آنکله زیاده التذاذ و قلیل
المؤنة اولدیغی در پس بو حیثیتلر ایله شوروا سائر طعامدن افضل در صاحب نهایه
دیدیکه لحم شوروا ده کرکی کبی بشدیکی وقتده اولان لذت و قوة نفس لحمده اولان
لذت و قوتدن اکثر در اطبا دیدیلرکه هو بعید الشیخ الی صباه طیبی دیدیکه تشبیه مذکورک
سرّی بودرکه لحم ایله اولان ثرید قوة و لذت مابیننی جامع و سهل التناول و از
مضغ ایله بوطماق آسان اولدیغی اچون ثرید ایله ضرب مثل اولندی تا معلوم اوله
که عایشه یه حسن خلق و حلاوت منطق و فصاحت لهجه و جودت قریحه و رزانت رأی
و رصانت عقل و زوجنه خلوص محبت اعطا اولنمشدر پس عایشه حسن معاشرت و تحدث
و آنکله استیناس و آنک کلامنی اصغا یه هر وجهله صلاحیت تامه سی وار در فی الحقیقه
حضرت عایشه نک رسول اکرمدن فهم و اخذ اتدیکی حقایق و حکمی سائر نسا فهم و
اخذ ایتمدیلر بلکه عایشه نک رسول اکرمدن روایت اتدیکی اخباری کبی رجال روایت
ایتمدی و دخی معلوم اوله که حدیث مذکورده واقع اولان لفظ نسانک معناسنده
علما حدیث اختلاف ایتدیلر بعضیلر مطلق نسا مراد در دیدیلر پس ظاهر حدیث
اقتضا ایدرکه عایشه عامه نسادن افضل اوله ابن ابی شیبه فاطمه سیدة نساء
اهل الجنة الا مریم بنت عمران و آسیه امراءة فرعون و خدیجه بنت خویلد دیو
روایت اتدیکی حدیث دلالت ایدرکه نساء ثلث مذکوره فاطمه دن افضل اولور
عایشه دن بطریق الاولی افضل اوله لهذا عموم نسادن نساء مذکوره یی استثنا
اتدیلر و بعضیلر نسا یی رسول اکرمک نساسی ایله تاویل اتدیلر تا مریم و ام موسی
و حوا و آسیه یه شامل اولسون اچون مریم و آسیه دن غیریلرده تاویل مذکوره
دلیل یوقدر لکن خدیجه عایشه دن افضل اولمغله انی دخی استثنا لازم در زیرا
ثابت اولدی که رسول اکرم عایشه آنلره قد رزقک الله خیرا منها ای من خدیجه
دید کده عایشه دیدیکه لا والله ما رزقنی الله خیرا منها امنت بی حین کذبنی
الناس و اعطتنی مالها حین حرمنی الناس کذلک فاطمه دخی عایشه دن افضل در
زیرا رسول اکرمک اولادینه بر فرد معادل اوله مز حتی سبکی بعض ائمه عصرندن
حسن و حسینک خلفاء اربعه دن افضل اولمه سنی روایت ایلدی ابن داوددن
روایت اولندی که رسول اکرم عایشه یه جبرائیلدن سلام تبلیغ ایتدی و جبرائیل
حضرت الله تعالی طرفندن خدیجه یه سلام تبلیغ اتدی پس خدیجه رسول اکرمک
سائرنسندن افضل در دیدی بعده سوال اتدیلرکه فاطمه می افضل در یا
والده سی می افضل در دیو دیدیکه فاطمه بضعة رسول الله صلی الله علیه وسلم
فلا نعدل بها احدا سبکی دیدیکه بزم مختار یمز بودرکه فاطمه بنت محمد علیه السلام
افضل در بعده خدیجه بعده عایشه ابن العماد دیدیکه خدیجه فاطمه اوزره تفضیل اولنمه
امومه جهتندن تفضیل اولنور و الا سیادة جهتندن فاطمه تفضیل اولنور غایة
ما فی الباب روایات متخالفه و احادیث متعارضه و مسئله ظنیه در اولی اولان
توقف و اسلم عدم قطع در و خصوصا حیثیت اعتبار اولنسه هر برنده برکونه افضلیت
متحقق اولور لهذا فاطمه عایشه دن افضل در دیدیلر زیرا هر بری کندو زوجیله بوستان
بهشتده جلوه گر اولورلر حالا عایشه نک زوجنک منزلی و فاطمه نک زوجنک منزلی متساوی
اولمدیغی ظاهر در و بعض علما دیدیلرکه حدیث مذکورده عایشه زوجه افضل انبیا
و رسول اکرمک اکثر زیاده رغبتی و سائر ازواجک اعلمی و النبی و احبی اولمغله
آنده مجتمع اولان فضائل سائر نسوانده اولمدیغنه اشارة وارد در اگرچه خدیجه
و فاطمه ده دخی نیچه فضائل علیه و شمائل بهیه و خصائل حمیده وارد ر لکن عایشه ده
ثریدک فضلنه تشبیه اولنان فضل اعتبار یله مجتمع اولان خصایص سائر نساده یوقدر
لهذا دیدیلرکه حدیث مذکورده عایشه نک سائر نساء اوزرینه من جمیع الوجوه افضل
اولدیغنه تصریح یوقدر و بو معنایه عایشه نک فضلنی ثریدک فضلنه تشبیه دلیل قوی در
زیرا ثریدک سائر اطعمه اوزرینه فضلی جمیع جهاتدن دکلدر بلکه مخصوص و معدود جهتلردندر
والله اعلم مصنف حدیث مذکوری اسناد آخر ایله روایت ایدوب دیدی که حدثنا
علی بن حجر حدثنا اسمعیل بن جعفر حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن بن معمر
الانصاری ابو طوالة طاء مهمله نک ضمیله عمر بن عبد العزیز زماننده مدینه ده
قاضی اولمشدی انه سمع انس بن مالک یقول قال رسول الله صلی الله علیه
وسلم فضل عایشة علی النساء کفضل الثرید علی سائر الطعام حدیثک

معناسی بوندن اقدم بیان اولندی الحدیث الثانی والعشرون حدثنا قتیبة
بن سعید اخبرنا عبد العزیز بن محمد عن سهیل بن ابی صالح که اسمی ذکواندر
عن ابیه که ابو صالحدر عن ابی هریرة انه رای رسول الله صلی الله علیه
وسلم رؤیة بصریه مراد اولمغله توضأ جمله سی قد تقدیریله راینک مفعولندن
حال اولور من ثور اقط لفظ من اجلیه در اقط همزه نک فتحی و قافک کسریله
قویون سودنی قوروب ترکیده کاهی کش و کاهی قورود دیرلر و ثور ضم ایله
اقطدن بیوک پاره معناسنه در پس ثورک اقطه اضافتی تجریده محتاجدر یعنی ابو هریره
رسول اکرمی کشدن بر بیوک قطعه اکل ایتدکلری ایچون آبدست الور اولدیغی حالده کوردی
میرک دیدی که بعض اهل لغة دیدیلر که ثور اقطدن قطعه در پس اضافه تجرید یا خود
بیان اولمق اوزره مبنیدر و بعضیلر دیدیلر که ثور مطلق قطعه و ثور اقط اقطدن قطعه
دیمک اولور که اقط اول سوددر که طبخ اولنمغله طوکوب تحجر ایتمش اوله و توضأوا مما
مسته النار ولو من ثور اقط حدیثی بو قبیلدندر که مرادی لغوی غسل ایتمکدر و بعضیلر
ظاهرینه حمل ایدوب تجدید وضوء صلوة ثور اقط اکل ایتدکدن صکره واجبدر دیدیلر
صحیح مسلمده واقع اولدی که ابو هریره مسجد ایچنده آبدست الوب دیدیکه انما توضأ
من اثوار اقط اکلتها ثم رأه صکره ابو هریره رسول اکرمی کوردیکه اکل من
کتف شاة بر قیونک کتفندن اکل ایتدیکی حالده ثم صلی اکل ایتدکدنصکره
نماز قلدی ولم یتوضأ کتف اکل ایتدیکی ایچون تجدید وضوء ایتمدیکی حالده معلوم
اوله که وضو لغتده حسن و بهجت و نظافت معناسنه و شرعده اذا قمتم الی الصلوة
فاغسلوا آیت کریمه سندن مستفاد اولان فعل مخصوصدن عبارتدر پس حدیث
مذکورده مقام اثبات و نفی وضوءده معنیین مذکورین اعتباریله دورت احتمال
واردر لغویان شرعیین لغوی و شرعی شرعی و لغوی لکن ظاهر اولان احتمال
ثانیدر که ابو هریره نک بو کلامدن مرادی آتش مس ایدن شیئی اکل ایتدکلری ایچون
آبدست الک دیو وارد اولان حدیث شریف و فقیحه رسول اکرم کندولری ثور
اقط اکل ایتدکدن صکره توضأ بیورمشلر ایکن کتف شاة اکلندن صکره توضأ
بیورمدقلری حکم اول فعل ثانی ایله منسوخ اولدیغین بیاندر لهذا المحیی الترمذی

دیدی که توضأوا مما مسته النار حدیثی ابن عباسک ان رسول الله صلی الله علیه و
سلم اکل کتف شاة ثم صلی ولم یتوضأ دیدیکی حدیث ایله منسوخدر و بعضیلر
تدافعی دفع ایچون احتمال ثالث مراددر دیدیلر یعنی اکل ثور اقط ایتدکلری ایچون
دست و دهانلرین تنظیف و غسل و پاک ایدوب و اکل کتف شاة ایتدکلری ایچون
آبدست آلمدیلر پس مس نار ایچون توضأ حکمی باقی اولور حنفی دیدیکه مراد
احتمال ثانی و تدافع یوقدر یعنی رسول اکرم مس نار ایدن شیئی ایچون اولا توضؤ
ایدوب ثانیا توضأ ایتمدکلری آبدست المق و آلمامق مابیننده مخیر اولدقلرینه
اشارتدر جابر بن سمره نک رسول اکرمدن بر کمسنه سؤال ایتدی که یا رسول الله
بز قیون اتی اکل ایتدکمز ایچون آبدست آلالم می رسول اکرم بیوردیلر که ان شئت
فتوضأ وان شئت فلا تتوضأ دیو روایت ایتدیکی حدیث بو معنایی مؤیددر
و دخی معلوم اوله که آتش مس ایدن شیئی اکلی ایچون توضؤ خصوصنده
علماء اختلاف ایتدیلر خلفا و سلفا مس نار ایدن شیئی اکلی ناقض وضوء
اولمدیغنه جمهور ذاهب اولدیلر خلفاء اربعه و عبد الله بن مسعود و ابن عمر
و ابن عباس و ابو الدرداء و انس و جابر و زید بن ثابت و ابو موسی و ابو
هریره و ابی بن کعب و عایشه و غیریلری کبی و مس نار ایدن شیئی اکل ایدن
کمسنه یه توضؤ لازم اولمدیغنه دلالت ایدن احادیث ایله استدلال ایدوب
توضؤ لازم اولدیغنه دلالت ایدن حدیثه ایکی وجه ایله جواب ویردیلر اولا
حدیث مزبور ابو داود و نسائی و سائر اصحاب سنن اسانید صحیحه ایله روایت ایتدکلری
جابرک کان آخر الامرین من رسول الله صلی الله علیه وسلم ترک الوضوء مما مسته النار
حدیث صحیحی ایله منسوخدر دیدیلر و ثانیا حدیث مزبورده واقع اولان وضوءدن وضوء
لغوی مراددر یعنی دست و دهانی غسل و تنظیفدر دیدیلر و صدر اولده واقع اولان
بعض علماء ناقض وضوء اولدیغنه اگرچه ذاهب اولمشلر ایدی لکن صکره عامه علمانک مس
نار ایدن شیئنی اکل ایلمک ناقض وضوء اولمدیغنه اجتماع ایتدیلر والله اعلم الحدیث
الثالث والعشرون حدثنا ابن ابی عمر اسمی محمد بن یحیی بن ابی عمردر که جدنه نسبتدر
حدثنا سفیان بن عیینة عن وائل بن داود عن ابنه بکر بن وائل بعض نسخه ده

عن ابنه وهو بكر واقع اولدى عن الزهرى عن انس بن مالك قال اولم رسول الله
صلى الله عليه وسلم على صفية بتمر وسويق اولم صنع الوليمة معناسنه در مشهور
وليمه ديو عروس ايچون اولان طعامه ديرلر فقط ولم دن مأخوذ در جمع معناسنه زوجنك
اجتماعى وقتنده طبخ اولندیغى ايچون طعام مزبوره وليمه ديديلر زمخشرى دن سرور
خاص ايچون دعوة وقتنده طبخ اولنان طعامه وليمه اطلاق اولنور ديو نقل اولندى
صفية دن حيى بن اخطب اليهودينك قزى اولان صفيه در كه حضرت موسى نك
برادرى اولان هرون نسلندن ايدى بغايه جمال صاحبه سى وكنانة بن الحقيقك
زوجه سى ايدى كنانه مزبور هجرتك يدنجى سنه سنك محرمنده يوم خيبرده قتل اولنوب
صفيه اسير اسبى اولندى بعضيلر ديديلر كه دحية كلبى انى اسير اتمش ايدى رسول اكرم
يدى اسير ويروب صفيه يى اشترا ايدوب شرف اسلام ايله مشرف اولدقدن
صكره اعتاق وكندويه نكاح ايتدى سويق تركيده قاووت ديدكلرى شيء دركه اونى
صو ايله قارشدوروب حلوا كبى طبخ ايدرلر يعنى انس ديديكه رسول اكرم صفيه يى
تزوج اتدكده تمر وسويقى دوكون طعامى ايچون احضار ايتديلر شيخ ابن حجر ديديكه
وليمه اول طعام دركه نكاح وقتنده احضار ايدرلر ياخود نكاحدن صكره ايدرلر
وليمه سنت مؤكده در افضل اولان بعد الدخول ايلمكدر رسول اكرمه اقتداء والله
اعلم الحديث الرابع والعشرون حدثنا الحسين بن محمد بعض نسخه ده سفيان بن
محمد واقع اولدى مرك غلطدر رواة مابيننده سفيان بن محمد يوقدر ديدى البصرى
حدثنا الفضيل تصغير صيغه سيله در وبعض نسخه ده فضل واقع اولدى سيد
اصيل الدين غلطدر ديدى بن سليمان حدثنا فائد مولى عبيد الله بن على بن
ابى رافع مولى رسول الله صلى الله عليه وسلم ابن عبد البر استيعاب ده ديدى كه ابو
رافع حقنده اختلافات كثيره وار در صحيح اولان بودر كه اسمى اسلم در اول عباسك
غلامى ايدى رسول اكرمه هبه اتدى عباس شرف اسلام ايله مشرف اولدقده اسلامنى
ابو رافع رسول اكرمه مژده اتدى رسول اكرم زياده سروريندن ابو رافعى آزاد
ايلدى اصلى قبطى در رسول اكرم ابرهيمك قابله سى اولان سلمى نام جاريه سين
آكا تزويج ايلدى واقدى ديديكه ابو رافع عثمانك قتلندن مقدمجه مدينه ده وفات

وفات اتدى قال قائل فائد در حدثنى عبيد الله بن على بن ابى رافع عن جدته سلمى
كه ابى رافعك زوجه سيدر ان الحسن بن على بعض نسخه ده حسن موضعنده حسين واقع
اولدى وابن عباس وعبد الله بن جعفر بن ابى طالب اتوها يعنى مذكور اولان
اوچ مخدوم واجب الاكرام ولازم الاحترام زيارت طريقيله سلمى يه كلديلر فقالوا لها
پس سلمى يه ديديلر كه اصنعى لنا طعاما مما كان يعجب رسول الله صلى الله عليه وسلم
ويحسن اكله يا سلمى بزم ايچون بر طعام پيدا ايله شول طعام نوعندن كه رسول
اكرمه زياده مرغوب وانى اقبال كلى ايله سوه سوه اكل ايدر ايدى مخفى اولميه كه
يعجب ماده سى افعال بابندن اعجاب دن مأخوذ اولور ايسه ضمير مستكنى موصوله
راجع ورسول نصبله مفعولى اولور واكر علم بابندن عين وجيمك فتحه لرى ايله
عجب دن مأخوذ اولور ايسه رسول رفعله فاعلى وموصوله عائد ضمير محذوف يعجب
رسول الله تقديرنده اولور ضياء الحلوم صاحبى افعال ماده سنده اعجبه الشيء
واعجب به ديديكى كلامدن اعجاب لفظى لازم ومتعدى استعمال اولنمق فهم اولنور
پس يعجب اعجابدن مأخوذ اولديغى صورتده رسول رفعله فاعلى ويعجب رسول الله
منه تقديرنده اولمق محتملدر يحسن افعال بابندن احسان دن مأخوذ در كوزل
ايلمك معناسنه بعض نسخه ده تفعيلدن تشديد ايله واقع اولدى كه افعال معناسنه در
اكله همزه نك فتحى وكافك سكونيله ولامك نصبى ايله مفعولى در فقالت يا بنى بانك
ضمى ونونك فتحى وكافك سكونيله ولامك نصبى ايله مفعولى در وياء مفتوحه نك
تشديديله شفقت ايچون تصغير صيغه سيله در مخفى دكلدر كه مذكور اولان اوچ
كمسنه نك برى با قيلرك رضالريله طعامى طلب ايلمك متبادر در لهذا سلمى طالبه
خطاب وندا ايدوب مفرد صيغه سنى ذكر ايتدى ياخود طلب طعامده متفق اولمغله
اوچنى بر شخص منزلنه تنزيل ايتدى بعض نسخه ده بنى بانك فتحى ونونك كسرى وياء
مفتوحه نك تشديديله مكبر وجمع صيغه سيله واقع اولدى كه مابعدينه مناسب دكلدر
ومصغر اولديغى صورتده خطاب عام طريقيله اولمق مناسب ملاحظه اولنور
هر برى فردا فردا طعام طلب اتدكلرينه بناء لا اشتهيه اليوم مفعول ضميرى
مما يعجب قيديله مقيد اولان طعامه راجع در يعنى سلمى ديدى كه اى رسول اكرمك

رغبت اتدیکی طعامی کبی طعام طلب ایدن او غولجغم سن بوکونده اول طعامه اشتها
اتیمز سین و آنی سوه سوه یه مزسین قال مخاطب مخصوص یاخود هر بری دیدیکه
بلی طعام مزبوره اشتها و تبرکا اکل ایدرم چونکه طعام مزبوری طلب ایدنلرک ایام ترفّده
اکل نفیسه معتاد اولدقلرین سلمی بیلوب عرف وقته بناء طبیعتکز اقبال اتیمز دیوب
الیوم ایله تقیید ایتدی آنلر دخی بحسب التبرک نفی ایتدیکی اشتهایی اثبات اچون بلی دیدیلر
و طعام مزبوری بیدا یه ابرام ایدوب اصنعیه لنا بهمان سن اول طعامی بزم اچون
بیدا ایله دیدیلر قال قائل سلمی دن روایت ایدن یاخود مخاطب معهوددر فقامت
فاخذت شیئا تنوین ایله تقلیل اچوندر من الشعیر بعض روایتده من شعیر
واقع اولدی فطحنته ثم جعلته جعلت دقیقه تقدیرنده در فی قدر قافک کسریله
چولمک دیمکدر وصبّت علیه ضمیر مجرور مقدّر دقیقه راجعدر شیئا من زیت
و دقّقت دق دن ماخوذدر دوکوب خرده خرده ایتمک معناسنه که فارسیده کوفته
دیرلر الفلفل فالرک ضمّی و لام اولینک سکونیله ترکیده بوبر دیرلر که بیاض و سیاه
اولور و بیاضی مقبولدر مفردی فلفله در و التوابل تاء مثناة فوقیه نک فتحی
و باء موحّده نک کسریله تابل لفظنک جمعیدر بانک کسری و فتحی جائزدر بعض ادویه
حارّه درکه هند دن کلور طعام اصلاحی اچون استعمال اولنور دارچین و زنجبیل
و قاقوله کبی بعضیلر کزبره و زنجبیل و رازیانه و کمّون دن مرکبدر دیدیلر یعنی راوی
دیدی که سلمی قالقدی براز آرپه الوب دکرمنده چکوب اون [illegible] و اول اونی
بر چولمک اچنه قویوب اوزرینه براز زیتون یاغی توکدی و بوبر و بعض ادویه
حارّه دق ایدوب متفرق اولان وجه اوزره انلری دخی استعمال ایلدی جمله سنی
منوال محرّر اوزره طعام طبخ ایتدی فقربته الیه پس طبخ اتدی طعامی بر قاب
اچنه قویوب آنلرک یانینه قریب موضعه وضع یعنی اوکلرینه قودی فقالت
هذا مما کان یعجب النبی صلی الله علیه وسلم و یحسن اکله و دیدی که بو طعام
رسول اکرمک زیاده رغبت ایدوب اقبال تامّ ایله سوه سوه اکل اتدیکی طعام
نوعندندر تعجیب و تحسین لفظلرنده سابقا مرور ایدن ضبطلر و وجهلر جاریدر
والله اعلم الحدیث الخامس و العشرون حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو

کربزه کشنیخ و فارسیده کشنیز دیرلرمه

ابو احمد حدثنا سفیان عن الاسود بن قیس عن نبیح نونک ضمّی و باء موحّده نک
فتحی و یاء مثناة تحتیه نک سکونی بعده حاء مهمله ایله در العنزی عین مهمله و نونک
فتحلری و زاء معجمه ایله عنزه یه منسوبدر که ربیع دن بر قبیله در عن جابر بن عبد الله
قال اتانا النبی صلی الله علیه وسلم فی منزلنا فذبحنا له شاة شاة بر جنسدر
که قیون و کچینک مذکر و مؤنثنه اطلاق اولنور اصلنده شاهة ایدی زیرا
تصغیرنده شویهة دیرلر ها حذف اولندی و عین الفعلی واودر لکن جمعنده
شیاه دیوب واوی یا یه قلب اتدکلری ماقبلی مکسور اولدیغی اچوندر فقال قائل
رسول اکرمدر کانّهم ضمیر جابر و اهلنه راجعدر علموا انا نحب اللحم یعنی جابر
دیدی که رسول اکرم بزم منزلمزی شرف قدوملریله شرفیاب ایتدیلر بز دخی
آنلر اچون بالذات و صحابه اچون بالتبع بر شاة بوغازلدق رسول اکرم
بزم بو فعلمزی کوردکده بیوردیلر که کویا بو منزلده اولان جماعة بزم مطلقا
اتی سور ایدیکمز بیلدیلر که بنز طلب ایتمه دن مرغوبمز اولان ات ایله ضیافت
مراد ایدوب غیری طعام قیدنده اولمدیلر بو حدیثده میزبانه لایق مهمانک
محبت اتدیکی شیئی بیلدیکی تقدیرجه آنی تدارک و مهمانه لایق اولان میزبانه
زحمت اولمیه جغین بیلدیکی صورتده سودیکی طعامی طلب اولدیغنه ارشاد وار
وفی الحدیث قصّة یعنی حدیث مذکورده بر حکایه وار در ابن حجر قصّه لی جابر
لسانندن شو وجهله بیان اتدی که غزوة الخندق ده خاتونم عندنه واروب
دیدم که یا حلیله رسول اکرمی بو کون بغایة جوعندن ناشی ضعیف کوردم عندکده
اکله صالح بر شیء وارمیدر خاتون بر طغارجق چیقاردی که اچنده بر صاع
مقداری ارپه وار و بر فربه قیونمز وار ایدی بن اول قیونی بوغازلدم و
خاتون ارپه یی دکرمنده چکوب اون ایتدی و آنی چولمکه قویوب اتش اوزرینه
وضع اتدکدنصکره رسول اکرمک خاکپاینه یوز سوروب سرّا دیدم که یا رسول الله
ایکی اوچ آدمه وفا ایده جک مقداری طعام احضار اتدم جناب مکرمت مآبکز
بر ایکی نفر بنده لریکوز ایله قدم رنجیده بیوروب بنده خانه نی انشراح بولد
جوینکزی خاکدن رفع ایدرسنز دیو دعوت اتدم پس رسول اکرم آواز بلند ایله

منزف

دیدیکه یا اهل خندق جابر برسور یعنی طعام احضار ایدوب جمله کوزی دعوت
ایدر یا جمعکم کرکدر که دعوتنه اجابت وطعامنه مبادرت ایده سز بن خانه ده
اولان طعامک قلتی و اهل خندقک کثرتین فکر ایدوب عظیم تلاشه دوشدم
رسول اکرم دیدی که یا جابر سن مسارعت ایله و اهل بیتکه سویله که بن وارمدقجه
چوملکی سه پایه اوزرندن اندرمسونلر وخمیری اتمک اتمسونلر چون رسول اکرم
سعادت ایله تشریف بیوردیلر خمیره مبارک اغزلرندن بر آز لعاب و چوملکه دخی
بر آز لعاب القا وهر برینه برکت ایله دعا اتدیلر وبیوردیلر که خمیری اتمک اتمکه
شروع وچوملکی سه پایه دن ایندرمدن کفکیر ایله اچیندن اتی قوتارسونلر
جابر دیدیکه اهل خندق بیک عدد مقداری وار ایدی جمله سی ارکی کبی طویوب
کتدیلر وچوملک کالاول سه پایه اوزرنده قاینار وخمیر دخی اولکی قدر ایدی
مخفی اولمیه که قصهٔ مذکوره طرق متعدده ایله کتب معتبره ده روایت اولندی
لکن مصنفک روایت ایتدیکی حدیثه مناسبتی چندان یوقدر والله اعلم
بحقیقة الحال الحدیث السادس والعشرون حدثنا ابن ابی عمر اسمی محمد بن
یحیی در حدثنا سفیان حدثنا عبد الله بن محمد بن عقیل ابن ابی
طالب که علی رضی الله عنه حضرتلرینک برادریدر سمع جابرا ضمیر مستکن
عبد الله راجعدر ومصنف اسنادی تحویل ایدوب دیدیکه قال سفیان
وحدثنا حدثنا عبد الله اوزرینه معطوفدر بعض نسخه ده ح حدثنا محمد بن
المنکدر واقع اولدی که بر اسناددن اسناد آخره تحویله اشارتدر عن
جابر قال خرج رسول الله صلی الله علیه وسلم وانا معه جمله سی خرجک
فاعلندن حالدر یعنی جابر دیدی که رسول اکرم مسجددن یا سعادتخانه لرندن
چقدیلر بن انلره مقارن اولدوغم حالده فدخل علی امراة من الانصار
پس جماعة انصاردن بر خاتونک خانه سنه نزول ایدر فذبحت له شاة
خاتون معهوده رسول اکرم واتباعنه ضیافت اچون بر شاة بوغازلدی
وطبخ وحضور عالیلرینه احضار ایلدی فاکل منها پس رسول اکرم شاة
مزبوره دن اصالة وصحابه تبعا اکل اتدیلر واتته بقناع قافک کسری ایله خرما

خرما وقندن برسله درکه اوزرنده میوه اکل ایدرلر وباتعدیه اچوندر من رطب
من تبعیضیه در یعنی خاتون انصاریه رسول اکرم حضورلرینه بعض رطبدن وضع
اولنمش سله کتوردی فاکل منه پس رسول اکرم اول رطبدن تناول بیوردیلر ثم توضأ
للظهر فصلی صکره رسول اکرم صلوة ظهر اچون ابدست الوب خاتونک منزلنده یاخود
مسجدده ظهری ادا اتدیلر ثم انصرف صکره رسول اکرم نماز قیلدیغی مکاندن منحرف
اولدی ودوندی فاتته بعلالة من علالة الشاة علالة عینک ضمیله صاحب قاموس
دیدیکی اوزره بقیه معناسنه در وکلمهٔ من بیانیه اولمق مناسبدر وباتعدیه اچوندر
والشاة ده الف لام عهد خارجی اچوندر یعنی رسول اکرم نمازدن فارغ اولدقده
خاتون انصاریه بقیهٔ شاتی حضور عالیلرینه کتوردی فاکل ثم صلی العصر ولم
یتوضأ بقیهٔ مزبوره دن اکل اتدکدنصکره صلوة عصری ادا ایتدیلر تجدید
وضوء ایتمدیکی حالده مخفی اولمیه که حدیث مذکور بقا عایشه دن رسول اکرم بر
کونده ایکی کره طویمدی دیدیکی حدیثه معارض دکلدر زیرا عایشه نک کلامی غالبه
مبنی در خصوصا یوم مزبورده رسول اکرمک هر نوبتده شبع مرتبه سی اکل اتدکینه
دلیل یوقدر ودخی حدیث مذکورده ظهر اچون آبدست آلدقلری مسنار ایدن
شیئی اکل اتدکلری اچون اولمدغینه دلیل واردر زیرا اکر بو معنا اچون اولسه
عصر اچون دخی آبدست آلورلر ایدی والله اعلم الحدیث السابع والعشرون
حدثنا العباس بن محمد الدوری دال مهمله نک ضمیله در حدثنا یونس بن محمد
حدثنا فلیح فانک ضمی ولامک فتحیله تصغیر صیغه سیدر بن سلیمان عن عثمان
بن عبد الرحمن عن یعقوب بن ابی یعقوب عن ام المنذر که اسمی سلمی
بنت قیس بن عمرو الانصاریه در ونسبتی نجاریه در ورسول اکرمک خاله لرندن
بریدر قالت دخل علی رسول الله صلی الله علیه وسلم ومعه علی رضی الله عنه
ولنا دوال دال مهمله نک فتحی وآخرنده لام مکسوره نک تنوینی ایله در صاحب
نهایه دیدیکه دالیة نک جمعی در ودالیه اول خرما صلقیمی در که خرما بسر ایکن
قطع ایدوب بر عالی موضعه اصارلر رطب اولوجه طورر صکره اکل ایدرلر والفی
واودن منقلبه در پس معلقة رفعیله دوالک لفظی معلق معناسندن تجریده

خفی دیدیکه القناع الطبق الذی یوکل علیه فاقک کسری وضمیله . قنع دخی دیرلر . بعضیلر قناع ابلک جمعی در دیدیلر . منه

تجریده بناءً صفتی اولور یاخود دوالک معناسی تضمنی سنی توکید ایچون ذکر اولنمشدر
یعنی ابو یعقوب ام منذردن روایت ایدیکه رسول اکرم بنم خانه می تشریف ایتدی
علی بیله اولدیغی حالده و بنزم دخی آصلی برقاچ خرما صالقمز وار ایدی فقالت فجعل
فشرع معناسنه در رسول الله صلی الله علیه وسلم یاکل یعنی ام المنذر دیدیکه رسول
اکرم اول معلق دوالی دن ایاق اوزرینه قالقوب اکله شروع بیوردیلر وعلی معه یاکل
علی دخی رسول اکرم ایله بیله اکله شروع ایدی قائم اولدیغی حالده فقال رسول الله
صلی الله علیه وسلم مه یا علی مه میمک فتحی وهانک سکونیله الکف واسکت معناسنه
اسم فعلدر صاحب نهایه دیدیکه لفظ مه حدیثده مکرر ذکر اولندی یعنی رسول اکرم
علی یه خطاب ایدوب دیدیکه یا علی سن خرما یمکدن فراغت ایله زیرا فانک ناقه سن
خسته لکدن دخی یقیننده قورتیلوب اوکلی صحتک مرتبه سنه بالغ اولمدک سکا مضردر
ناقه نون ایله وقافک کسریله اسم فاعل صیغه سیله در نقه المریض ینقه نقوهة دیرلر
اگر برکمسنه خسته لکدن خلاص اولوب کمال صحته بالغ اولمسه وصحت ومرض مابیننده
اولان حالده اولسه قالت ام المنذر دیدی که رسول اکرمک ترک ایله امرینه
امتثال ایدوب فجلس علی علی خرمالی اکلدن فارغ اولوب زمین اوزرینه جلوس
والنبی صلی الله علیه وسلم یاکل حال بوکه رسول اکرم تنها یاخود سائر رفقا
ایله خرمالی اکل ایدر ایدی فقالت فجعلت لهم سلقا وشعیرا جمع ضمیری
کلامدن استفاده اولنان اضیافه راجعدر که مراد علیدر بالأصاله وسائر
رفیقلریدر بالتبع طیبی کلامندن فهم اولنور که ام المنذرک اهل بیتینه واضیافی
مجموعنه راجع اوله یعنی دیدیکه اضیافم یاخود اهل بیت واضیافم ایچون سلوق
وشعیر طبخ ایلدم پس فانک تفریع ایچون اولمه سی مناسبدر بعض مصابیح
نسخه لرنده له واقع اولمغله بعض شراح مفرد ضمیرینی خاصةً علی یه ارجاع وفایی
فصیحه اعتبار ایتدی یعنی چونکه علی اکل خرمادن فراغت ایلدی خاصةً انک
ایچون سلق وشعیر طبخ ایلدم سلق سینک کسری ولامک سکونیله ترکیده بازو
دیدکلری اوت در شعیردن یاکندو یاخود اونی مراددر حاصلی سلق وشعیر
طبخ واحضار ایتدکیمی رسول اکرم کوردکده فقال النبی صلی الله علیه وسلم یا علی

نته کیم فجلس علی قولی دلالت ایدر

یا علی من هذا فاصب بیوردیلر که چونکه بو طعام حاضر اولدی یا علی فقط بوندن
اصابت ایله اصب همزه نک فتحیله اصابتدن افعل بابندن مراد اولمق اوزره شراح
اتفاق ایدوب بو تعبیرده طعام مزبوردن اکل ایلمک صواب اولدیغنی اشعار واردر
دیدیلر نته کیم ظرفی تقدیم بو معنایه مناسبدر یعنی یا علی اصابته بونی تخصیص ایدوب
خرمایه تجاوز ایلمه زیرا فان هذا اوفق لک تحقیق بو طعام سکا زیاده مناسبدر
و سنک مزاجکه نفع ایله موافقدر شیخ ابن حجر دیدیکه رسول اکرم علی یی خرمادن منع
اکل ایتدکلری فاکهه نوعی مطلقا خسته لکدن یکی قالقمش کمسنه یه مضر اولدیغی ایچوندر
زیرا فاکهه سریع الاستحاله و طبیعت ضعیف اولمغله مضرتنی دفعه قادر اولمز لیس
اوفق لفظی موافق معناسنه اولور زیرا خرماده اصلا موافقت اولممغله تفضیل
علیه اولمغه صالح اولمز وحقیقتی اوزره اولمق دخی ممکندر یعنی خرمانک بر جهتدن
نفعی وار ایسه جهت اخری دن مضرتی محققدر فاما طعام مزبور جمیع جهاتدن نافع
اولمغله خرمایه نسبته نفعی وطبیعته موافقتی زیاده اولور واربه صوینده تغذیه و تنظیف
وتلیین وتقویه طبیعت اولمغله ناقه اولان کمسنه یه غایة نافعدر و حدیث شریفده
مریض وناقهه حمیه لایقدر دیو وارد اولدی بلکه بعض اطبا دیدیلر که فی الحقیقه حمیه
ناقهه زیاده مناسبدر زیرا خسته لکدن قالقان کمسنه طعامی تخلیط ایتمکله
انتکاسه یعنی ترکیده یکیدن اوزلمکه مؤدی اولور وانتکاس ابتداء مرضدن
دخی مشکلدر وصحیح اولان کمسنه حمیه ایلمک مریض وناقه اولان کمسنه لر تخلیط
طعام ایتمه لری کبی مضردر وکاهی طبیعت مضر اولان شیئه اشتهاء کلی ایله
میل ایدوب آندن قدر یسیر تناول ایتمکله هضم ایدوب ضرر ایتمز بلکه مریضک
اقبال ایتمیوب تناول ایتدیکی شیدن انفع اولور لهذا ابن ماجه روایت
ایتدی که صهیب دیدیکه کوزمک بری اغریر ایدی که رسول اکرمک حضورلرینه واردم
که اوکلرنده اتمک و خرما وار ایدی بیوردیلر که یا صهیب سنده کل واکل ایله خرمادن
آلدم و یمکه باشلادیم بیوردیلر که کوزک اغریر ایکن نیچون خرما یرسین بن دیدم
که یا رسول الله بن خرمالی اغریمین کوزم طرفیله چکنه رم رسول اکرم تبسم
ایدوب منع ایتمدیلر و دخی حدیث بابنده تداوی لایق اولدوغنی اشعار واردر

سید اصیل الدین دیدیکه نقاهت احوال ثلاثه ... برحالت در ... ومرض متوسط ... ونقاهته

وحديث صحيحده وارد اولديكه حضرت حكيم فيّاض مطلق هيچ بر درد انزال ايتمدي الّا انك ايچون بر درمان انزال ايلدي ودخي ثابت اولديكه يا عباد الله تداوي ايلك زيرا حضرت الله بر درد وضع ايتمدي الّا انك مقابله سنده بر درمان شفا وضع ايلدي الّا بر درد كه انك ايچون شفا وضع ايتمدي كه اول درد ديرلكدر بيرزونده موت دركه سبب ممات اولان مرضنك شفاسي يوقدر امدي مريض اولان كمسنه اسباب تداوي ايله توسّل ايتمك توكلنه مانع دكلدر حتي محيي سنّي ديديكه متوكل اولان كمسنه يه لايق اولان تداوي ايتمكدر سيّد المتوكلين رسول ربّ العالمين مقتداي اهل آسمان و زمين صلي الله عليه وسلم حضرتلرينه اقتدا والله اعلم الحديث الثامن والعشرون حدثنا محمود بن غيلان حدثنا بشر بن السّرى عن سفيان عن طلحة بن يحيى عن عائشة بنت طلحة عن عائشة امّ المؤمنين قالت كان النبي صلي الله عليه وسلم يأتيني فيقول اعندك غداء غينك فتحي ودالك فتح ومدّيله اول نهارده اكل اولنان طعامك اسمي در فاقول لا قالت فيقول انّي صائم بعض روايتده انّي اذن صائم واقع اولدي يعني عائشه ديديكه رسول اكرم كاهي على الصّباح بنم ساكن اولديغم خانه يي تشريف ايدوب يا عائشه عندكده اكل صالح برنسنه وارميدر ديو بيورررلر ايدي بن دخي احيانا يا رسول الله يوقدر ديو جواب ويرر ايديم رسول اكرم ديرلر ايديكه تحقيق بن صومه نيّت ايتدم و اول كون صائم اولورلر ايدي مخفي اولميه كه انّي صائم كلامي ظاهرا اخبر ومعنا انشا اولمق ممكن سبدر زيرا سياق حديث دلالت ايدر كه اكر عائشه عندنده طعام اولسه اكل بيورررلر ايدي وصومه نيّت همان اول وقت اولمشدر واكر اخبار مراد اولور ايسه يا عائشه عندكده طعام اولمديغي باعث كرر دكلدر زيرا بن صومه نيّت اتمش ايدم ديمك اولور قالت فاتانا بعض نسخه ده فاتاني واقع اولدي يوما فقلت يا رسول الله انّه ضميرشان در اُهْدِيَتْ مجهول صيغه سيله ارسلت معناسنه در لنا هدية قال وما هي قلت حيس حاء مهمله نك فتحي وياء مثناة تحتيّه نك سكوني بعده سين مهمله ايله اول طعامدركه خرما وياغ وكش مجموعني قارشدرمقدن حاصل اولور وكاهي

وكاهي كش موضعنه اون وضع ايدوب يا خود اتمك قريغي قاتوب ال ايله اوغوب قارشدرورلر وحيس اصل لغتده خلط معناسنه در قال اما تخفيف ايله تنبيه ايچوندر انّي اصبحت صائما يعني عائشه ديديكه رسول اكرم عادة معهوده لري اوزره بزي بركون تشريف بيوردىلر بن ديدم كه يا رسول الله بزه بوكون بر هديه ايدا اولندي رسول اكرم بيوردىلركه اول هديه ندر بن ديدم كه حيسدر رسول اكرم بيوردىلركه يا عائشه اكاه اول كه بن بوكون صائم اولمق مراد لنمش ايدم اكرچه دخي نيّت جازمه ايله نيّت اتمش ايدم قالت ثمّ اكل عائشه ديديكه بو كيفيتي كوردن صكره رسول اكرم حيسدن اكل اتديلر يا خود معناسي بودركه يا عائشه اكاه اول كه بن بوكون صومه نيّت اتمش ايدم پس صكره اكل ايتدكلري اقتضاء ضرورتدن ناشي اولور زيرا صوم وصلوة وساير عبادات نافله شروع ايله واتمامي واجب وقطع اتدكده قضاسي لازم در حنفي ديديكه بو حديثده نافله يه شروع آندن خروجه مانع اولمديغنه دليل واردر حتي صحيح مسلمده الصّائم المتطوّع امير نفسه ان شاء صام وان شاء افطر ديو واقع اولدي وعائشه صوم نفلي قطع اتدكده رسول اكرم قضاء ايله امر اتدكلرينه دال اولان حديث مرسل در و مرسل صحيحه مقاوم اولماز خصوصا جائزدركه قضا ايله امر استحبابي اوله ديدي مخفي اولميه كه حديث مرسل جمهور عندنده حجت در وشافعينك استحبابه حملي خلاف ظاهر در بلكه متبادر اولان وجوب ايچون اولمه سيدر خصوصا حديث بابده مقصوده نصّ وتصريح يوقدر وصائم متطوع نفسنك اميري ديمك قبل الشروع اميري ديمكدر والله اعلم الحديث التّاسع والعشرون حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عمر بن حفص بن غياث حدثنا ابي كه حفص در عن محمد بن ابي يحيى الأسلمي عن يزيد بن ابي امية الأعور عن يوسف بن عبد الله بن سلام بعض نسخه ده عن عبد الله بن سلام زياده اولندي يوسف بن عبد الله صحابيلردر بعضيلر ديديلر كه يوسف رسول اكرمدن فقط اوچ حديث روايت اتدي صاحب مشكوة ديدي كه يوسف بن عبد الله يوسف بن يعقوب عليهما السّلام نسلندن ايدي رسول اكرمك حال حيوتلرنده تولد اتدكده رسول اكرمك خاكپايلرينه كتوردىلر رسول اكرم

[Margin note:] انى اذن روايتى بونكته يى تأييد ايدر

آنی قوجاغنه الدی ویوسف تسمیه ایتدی وعبد الله بن سلام لامک تخفیفیله احبارد ن
ایدی ومبشر بالجنة اولانلرک بریدر قرق اوج سنه سنده مدینه ده وفات
ایتدی قال نسخه لرده اولان اختلافه بناء قائل یوسف یا عبد الله در رایت
النبی صلی الله علیه وسلم اخذ کسرة کافک کسری وسینک سکونیله قطعه معناسنه در
من خبز الشعیر بعض نسخه ده شعیر واقع اولدی فوضع علیها تمرة ثم قال هذه
تمره یه اشارتدر ادام هذه کسره یه اشارتدر فاکل بعض نسخه ده واکل واقع
اولدی یعنی یوسف یا عبد الله دیدیکه رسول اکرمی اریه اتمکدن برپارچه آلدیغی حالده

أُخذ قد تقدیریله حال اولدیغنی اشعار در

کوردم که اول قطعه نک اوزرینه برخرما وضع ایلدی صکره دیدی که شو خرما شو
پارچه نک قاتوغیدر بعده اکل ایلدی بو حدیثده غذایی بر وجهله اصلاح لایق
اولدیغنی اشعار وار در زیرا شعیر بارد ویابس وخرما حار ورطبدر ویر واخلاق

تمر ادام اولدیغنده اولان اختلافات محلنده ذکر اولنمشدر

محمدی اولانلری طریق قناعته ارشاد وار در والله اعلم الحدیث الثلاثون
حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن الدارمی حدثنا سعید بن سلیمن عن عباد
باء موحده نک تشدیدیله در بن العوام واوک تشدیدیله در عن حمید تصغیر صیغه سیله در
عن انس ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یعجبه الثفل ثاء
مثلثه نک ضمی وکسری وفانک سکونیله هر شیدن رسوب ایدن یاخود صیقدقده
یرنده قالان نسنه یه دیرلر ایدی که ترکیده چوکک وفارسیده درد دیرلر وکاهی
چاناقک دبنده قالان شیئه دخی اطلاق اولنور یعنی انس دیدیکه رسول اکرم
ثفله زیاده رغبت ایدرلر ایدی مخفی اولمیه که بو مقامده لفظ ثفلک معناسی
متعین اولمغله تفسیره محتاج اولدیغی ایچون قال عبد الله یعنی مصنفک
شیخی اولان عبد الله تفسیر ایدوب دیدیکه یعنی انس لفظ ثفل ایله مراد ایدر
ما بقی من الطعام طعامدن باقی اولان شیئی یعنی طنجره نک دبنده قالان

مظهرده دیدیکه اهل حدیث عندنده مشهور اولان وافواه محدثیندن استماع اولنان بو معنادر

طعامی مراد ایلدی زیرا بقیه مزبوره طعامک سائر اجزاسندن زیاده پخته
اولمغله سریع الهضم وخوشگوار اولور وبغایة لذیذدر وحدیث مذکورده رسول
اکرمک تواضع وصبر وقناعتلرینه اشارة وترمذی روایت ایتدیکی ساقی القوم
آخرهم شربا حدیث شریفنه تلمیح وار در زیرا رسول اکرمک داب شریفلری اهل

اهل وعیال واضیاف ومحتاجینی کندو اوزرلرینه تقدیم ایدرلر ایدی پس طنجره نک
اعلاسنده اولانی مزبورلره صرف ایدوب کندولره ثفل قالور ایدی یاخود چناغک

کذا فی لازیب العرب

دبنده قالان طعامی مراد ایلدی احمد وترمذی وابن ماجه عائشه دن روایت
ایتدکلری من اکل فی قصعة فلحسها استغفرت له القصعة حدیثی کذلک من اکل فی
قصعة ثم لحسها تقول له القصعة اعتقک الله من النار کما اعتقتنی من الشیطان
حدیثی بو معنایی مؤیددر مخفی اولمیه مصنف احادیث بابی ثفل حدیثی ایله اتمام ایتدی طعامدن
خالی دکلدر قاموسده دیدی که الثفل ما استقر تحت الشیء وصلی الله علی سیدنا
وسندنا محمد وآله وصحبه اجمعین باب ما جاء فی صفة وضوء
رسول الله صلی الله علیه وسلم عند الطعام سابقا بیان اولندی که وضوء
لفظنک معنای لغویسی غسل یدین ومعنای شرعیسی آبدست المقدر بو مقامده معنای
لغوی مراددر یعنی بو باب رسول اکرم طعامدن اول وطعامدن صکره مبارک اللرینی
غسل ایتمه لرینک صفتی بیاننده در حنفی دیدیکه وضوء شرعی مراد اولمق ممکندر یعنی
عند الطعام آبدست الوب وآلمادقلرینک بیاننده در مخفی اولمیه که مصنفک بو بابده ذکر
ایتدیکی احادیث ثلاثه دن حدیثین اولین عند الطعام وضوء شرعی مستحب اولمدیغنه
وحدیث ثالث قبله وبعده وضوء شرعی برکه تحصیلی ایچون مستحب اولدیغنه دلالت
ایدر وسید اصیل الدین دیدی که ظاهر بودر که حدیثین اولینک وضوء شرعی یی صلوة
تخصیص ایتدیکی حدیث ثالثده واقع اولان لفظ وضوءدن مراد غسل یدین اولدیغنی
تأیید ایدر پس احادیث مابیننده تناقض اولمسون ایچون عنوان بابده واحادیث
ثلثه ده واقع اولان لفظ وضوءدن غسل الیدین مراد اولمق اولی در وائمه حنفیه و
شافعیه نک مختاری بودر طعام اکل اولنان شیئک اسمیدر شراب شرب اولنان شیئک
اسمی اولدیغی کبی ولفظ طعام کاهی بره تخصیص اولنور ابن سعید حدیثنده کنا نخرج علی
عهد رسول الله صلی الله علیه وسلم صاعا من طعام وصاعا من شعیر واقع اولدی الحدیث
الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا اسمعیل بن ابرهیم عن ایوب السختیانی
عن ابن ابی ملیکة تصغیر صیغه سیله در عن ابن عباس ان رسول الله صلی الله علیه و
سلم خرج من الخلاء خاء معجمه نک فتحی ولامک تخفیفیله ومد ایله ارض خالیه دن عبارتدر

كه انده برشئ اولميه بو مقامده قضاء حاجت مكانی مراددر وخلاء خانك كسری ومد ايله مباعدة ومجانبة معناسنه در فقرب قافك ضمی ورانك كسر وتشديدی ايله تفعيل بابندن ماضی مجهولدر اليه ضمير مجرور رسول اكرمه راجعدر الطعام منكر دخی روايت اولندی فقالوا قائل بعض صحابه در الا ناتيك همزه استفهاميه در اگرچه بعض نسخه ده همزه حذف لكن من حيث المعنی ملحوظدر بوضوء واوك فتحيله آبدست صويی ديمكدر سحور وفطور سحر وقتنده وافطار وقتنده اكل اولنجق طعامه اطلاق اولنديغی كبی والا لفظی عرض معناسنی افاده ايدر الا تنزل تصيب خيرا كبی حاصل معنی الا تتوضأ ديمكه منجر اولور قال قائل رسول اكرمدر انما امرت بالوضوء واوك ضميله ابدست معناسنه در محتملدر كه وضوء توضؤ معناسنه ياخود بفعل الوضوء تقديرنده اوله پس اذا قمت جمله سنك لفظ وضوءيه تعلقی ظاهر اولور الی الصلوة يعنی ابن ابی مليكه ابن عباسدن روايت ايتدی كه رسول اكرم قضاء حاجت مكانندن چقديلر وحضورلرينه طعام كتوروب بعض صحابه ديديلر كه يا رسول الله آبدست صويی كتورميه لم می يعنی ابدست المزمی سز رسول اكرم بيورديلر كه بن امر وجوبی ايله امر اولندم الا نمازه قيام مراد ايتديكم وقتده آبدست المق ايله امر اولندم مخفی اولميه كه رسول اكرمك كلام مذكور ايله مرادلری الی قمتم الی الصلوة فاغسلوا وجوهكم آية كريمه سنه تلميح در وجوب وضوءی صلوته قيام وقتنه تخصيص كلدر والا سجدهٔ تلاوت ومس مصحف وطواف كعبه وقتلرنده دخی وضوء ايله مأمورلردر حنفی ديديكه كويا رسول اكرم سائلك طعامدن اول وضوء شرعيی واجب اولمق اوزره اعتقاد ايتديكنی بيلديلر لهذا طريق ابلغ ايله اداء حصر ايله جواب ويرديلر والله اعلم الحديث الثانی حدثنا سعيد بن عبد الرحمن المخزومی حدثنا سفيان بن عيينة عن عمرو بن دينار عن سعيد بن الحويرث عن ابن عباس قال خرج رسول الله صلی الله عليه وسلم من الغائط حنفی ديديكه غوط زميندن بغايت عميق اولان موضعه اطلاق اولنور زميندن آلچق اولان موضعه غائط ديرلر ايدی صكره عادتا قضاء حاجت زمينك آلچق موضعنده اولمغله اول مكانه اطلاق ايتديلر بعده اتساع ايدوب نفس

نفس نجوه دخی غائط ديديلر بعض علماء ديديلر كه صحيح اولان بودر كه غائط اصلنده حدث خانه لرده كنيف اتخاذ اولنمزدن اول قضاء حاجت ايچون ايتدكلری چوقور موضعك اسمی ايدی صكره مجاورت علاقه سيله نفس حدثدن كنايه ايتديلر زيرا عادة عرب بودر كه لسانلرينی ذكری مستهجن اولان اشيانك ذكرندن محافظه ايدوب كلاملرنده كنايه يی چوق استعمال ايدرلر لكن بو مقامده مراد معنای اصليسی اولان مقام مخصوصدر كه حديث سابقده خرج من الخلاء قولی بو معنايی تأييد ايدر فاتی مجهول صيغه سيله جيئ معناسنه در بطعام ده بالتعديه ايچوندر فقيل له عليه السلام الا توضأ تفعل بابندن مضارع مخاطبدر كه اصلنده تتوضأ ايدی تانك بری حذف اولندی تنزل الملائكة كبی فقال عليه السلام اصلی بعض نسخه ده اگرچه همزهٔ استفهاميه حذف اولندی لكن من حيث المعنی ملحوظدر مراد اكل ايچون ابدست آلمنك وجوبنی انكاردر فاتوضأ نفی دن صكره واقع اولوب سببيه ملاحظه سنه بناء نصب ايله در حنفی ديديكه صلوتك وضوءيه سببيتی ملاحظه سنه بناء نصبله روايت وسببيتدن قطع نظر مجرد استلزامنه بناء رفعله روايت اولندی يعنی ابن عباس ديديكه رسول اكرم خلادن چقديلر وحضورلرينه طعام احضار اولنوب بعض صحابه ديديلر كه يا رسول الله ابدست المزمی سز رسول اكرم بيورديلر كه نماز می قلسام كرك تا كه ابدست الام چونكه بو وقتده طعام اكل ايده جكم نماز قيله جق دكلم آبدست آلمغی مقتضی يوقدر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا يحيی بن موسی حدثنا عبد الله بن نمير تصغير صيغه سيله در ح حدثنا قيس بن الربيع ح تحويل اسناده اشارتدر لهذا واو عاطفه ذكر ايدوب ديدی كه وحدثنا قتيبة قال حدثنا عبد الكريم الجرجانی عن قيس بن الربيع المذكور عن ابی هاشم عن زاذان زاء معجمه بعده الف بعده ذال معجمه وآخرنده نون ايله در عن سلمان الفارسی رضی الله عنه قال قرأت فی التورية ان بركة الطعام ان اسم وخبری ايله قراءتك مفعولی اولمق ملاحظه سيله فتح همزه ايله وكلام محكی اولوب ابتداء كلامده واقع اولمق ملاحظه سيله كسر همزه ايله در الوضوء بعده ضمير مجرور طعامه راجعدر بعد الطعام تقديرنده ووضوءی بركة ايچون اثبات

بخور جنس معناسنه جمع بخ[illegible]
[illegible]

اسمنده اختلاف اولمشدر

وضونك بركته سببيتنده مبالغه ايچوندر و ذكرت ذلك ان بركه جملەسنه اشارتدر
للنبي صلى الله عليه وسلم واخبرته بما قرات في التورية اخبرت جملەسى
ذكرت جملەسنك اوزرينه عطف تفسيرى طريقيله معطوف مناسبدر لكن
اخبرت جملەسى معناى مستقل عبارتيله تأسيس اولمق مناسب ملاحظه اولنور
يعنى سلمان ديدى كه اسلامدن مقدم توريةده طعامدن صكره اللرى غسل
ايلمك طعامك بركتنه سببدر ديو قراءت ايتمش ايدم رسول اكرمه بو معنايى ذكر
ايدوب غسل يدين طعامدن صكره باعث بركت ايمش ديدم و توريةده قراءت
ايتديكمى اخبار ايدوب مدعامى تأييد ايتدم رسول اكرم بنم كلامى استماع و توريةده
حكمنى تصديق وكندو شريعتنده توريه حكمى اوزرينه زياده اولديغنى افاده
ايدوب افاده ايدوب فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم پس رسول
اكرم بيورديلر كه بركة الطعام الوضوء قبله والوضوء بعده يعنى اكل
طعامدن و اكل طعامدن صكره اللرى غسل ايلمك طعامك بركتنه سببدر رسول
اكرم توريةنك كلامنى تقرير و تسليم وكندو شريعتلرنده قبل الطعام دخى غسل
يدين زياده اولديغنى بيان بيورديلر زيرا قبل الطعام اللرى غسل نعمتى
طهارت ايله استقبال و بخشش خداوند رزاق اولان طعامى تعظيم واكرامى
مشعر درميرك ديدى كه وضوء اولدن مراد غسل يدين در ذكر كل واراده جزء
قبيلندن وحكمتى بودر كه حضرت اللهك نعمتى متضمن و مستوجب بركت درو
قبل الطعام اللرى غسل ايلمك طعامك خوشگوار اولوب بدنه ثقلتى اولمغه
سبب در خصوصا اللر تعاطى عملدن ناشى ملوث اولمقدن خالى اولمغله
آنى غسل ايلمك نظافة و تنزهه اقرب در و اكل طعامدن مقصود اصلى عبادته
استعانة اولمغله لايق اولان بودر كه طعامدن اول غسل يد ايتمكله طهارت
نمازدن اول طهارت مجراسنه اجرا اولنه پس غسل يدين ايله ابتدا ايتمك مندوبدر
وضوء ثانيدن مراد دست و دهانى پاك ايلمكدر زيرا اكل طعام وقتنده حاصل
اولان ملوثلكى ازاله و تنظيف ايتمك منفور طباع در ترمذى جامعنده و ابن
ماجه سننده و ابو داود سند صحيح ايله مسلم شرطى اوزره روايت ايتديلر كه قال النبي صلى

اول

ورسول اكرمك بو كلامى اسلوب حكيم قبيلندن ديدكلرى بغايت مستبعد درسه

مطلب في غسل اليدين قبل الطعام وبعده

صلى الله عليه وسلم من بات في يده غمر ولم يغسله فاصابه شىء فلا يلومن الا نفسه يعنى
رسول اكرم بيورديلر كه بر كمسنه نك الينده چرك اولوب اول چركى غسل ايتمديكى حالده كيجه‌يه
اول كمسنه‌يه بر مكروه اصابت ايتدكده كندو نفسندن غيرى بركسنه‌يى لوم ايتمسون
زيرا قباحت كندونكدر حنفى ديديكه طعامدن اول وضوء سببى ايله طعامك بركتنك معناسى
نفس طعامده نما و زياده لكدر بعده بركتنك معناسى طعامك فوايد و آثارنده زياده لكدر
مثلا نفسنك سكون و قرارينه و عبادات طاعاته قوة و اخلاق مرضيه و افعال سنيه‌يه
سبب اولمسى كبى صاحب نهايه ديديكه لفظ بركه برك البعيردن مأخوذدر كه شتر بر موضعده
چوكوب غيرى موضعه گيتمسه برك البعير ديرلر و كاهى زياده معناسنه اطلاق اولنور و
صلى الله على محمد واله وصحبه وسلم باب ما جاء في قول رسول الله
صلى الله عليه وسلم قبل الطعام بعض نسخه‌ده عند الطعام واقع اولدى وبعد
ما يفرغ عليه السلام منه يعنى بو باب رسول اكرم طعامدن اول سويلديكى كلام بسم الله
كبى و طعامدن صكره سويلديكى الحمد لله كبى حقنده وارد اولان احاديث بياننده‌در
مصنف بو بابده يدى حديث ذكر ايلدى الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد
حدثنا ابن لهيعة هانك كسريله اسمى عبد الله در عن يزيد بن ابي حبيب اسمى
سويد در تصغير صيغه‌سيله عن راشد بن جندل اليافعي بر موضعه يا بر قبيله‌يه منسوبدر
عن حبيب بن اوس عن ابي ايوب الانصاري الخزرجي كه اسمى زيددر
اللى برسنه هجريه سنده قسطنطنيه‌ده مرابط اولديغى حالده وفات ايتدى
حالا مزارى ايله تبرك اولنور قسطنطنيه‌يه كلوب يزيد بن معاويه ايله و آنده
وفات ايتديكى مشهور و ساير وقايع كتابلرده مسطور اولمغله بو محلده تفصيل
اولنمدى قال كنا عند النبي صلى الله عليه وسلم يوما فقرب اليه عليه السلام طعام
فلم ار طعاما كان اعظم بركة عند اول ما اكلنا اول ظرفيه اوزره منصوب
و ما مصدريه در فى اول وقت اكلنا تقديرنده ولا اقل بركة منه في آخره فى آخر
وقت اكلنا اياه تقديرنده در يعنى ابى ايوب الانصارى ديديكه بز بر گون
رسول اكرمك حضورنده ايدك رسول اكرم ايچون بالاصالة و بزم ايچون بالتبع
طعام گتورديلر كه آنى اكله شروع ايلدك بن مدة العمر وقت اكلمزك اولنده اول

طعام دن برکتی چوق طعام و وقت اکلمزک آخرنده اول طعامدن برکتی آز طعام کورمدم حاصلی اولنده برکتی چوق و آخرنده برکتی آز ایدی قلنا یا رسول الله کیف هذا دیدک که یا رسول الله بونه کیفیت در و بو حالتک حکمتی نه ایسه بزه بیان ایله قال رسول اکرم دیدی که انا ذکرنا اسم الله تعالی حین اکلنا ثم قعد من اکل و لم یسم الله تعالی فاکل معه الشیطان تحقیق بز اکله شروع اتدیکمز وقتده الله تعالینک اسم شریفنی ذکر اتدک یعنی بسم الله دیوب اکله شروع ایتدک صکره اکل ایدوب بسم الله دیمه یین کمسنه طعامه اوتوردی پس شیطان انکله بیله اکل ایدوب علی الفور برکتی منقطع اولدی حقیقة اکل شیطان ممکن اولمغله جمهور اکه ذاهب اولدیلر شافعی دن روایت اولندی که جماعتدن بری بسم الله دیمک سائرلرینه دخی کفایت ایدر و بو کلام حدیث شریف مذکورک ظاهرینه مخالف اولمغله شافعی کلامنی نیجه توجیه ایله توفیق اتدیلر و اقرب توجیهات میرک بیان اتدیکی اوزره بودرکه کلام مزبور اول وقته مخصوص در که بر جماعة اکله مشغول اولسه لر و ایچلرندن بری بسم الله دیسه حاضر اولان جماعته کفایت ایدر و الا تسمیه وقتنده حاضر اولمیوب صکره کلن کمسنه یه کفایت ایتمز زیرا التسمیه دیمکدن مقصود حاضر اولان کمسنه لرک شیطانی آنلر ایله اکله قادر اولمسون ایچوندر پس وقت تسمیه ده حاضر اولمیوب صکره کلن کمسنه نک شیطاننه تاثیر ایتمیوب اول کمسنه ایله بیله اکل اتمیکه مانع اولمز مخفی اولمیه که ابو داود امیه بن مخشی دن روایت ایتدی که بر کمسنه وار ایدی که اکل اتدکده بسم الله دیمز ایدی حتی اول مرتبه ده اکل ایتدی که فقط بر لقمه قالدی آنی اغزینه وضع ایلمک صددنده بسم الله اوله و آخره دیدی رسول اکرم تبسم ایدوب بیوردیلر که شیطان بو کمسنه ایله بیله اکل ایدر ایدی بو لفظی سویلدیکی کبی بطننده اولان طعامی قوصدی امدی ظاهر اولان بودرکه اول کمسنه رسول اکرم ایله بیله اکل ایدر ایدی پس بو حدیث شافعینک قول مزبورنی رد ایدر مکر اول کمسنه نک تنها اکل اتدیکی یا خود صکره کلدیکی ثابت اوله بو ایسه غایة مستبعد در والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا یحیی بن موسی حدثنا ابو داود حدثنا هشام الدستوائی دستوائی دیدکلری

دیدکلری بز بیع اتدیکی ایچون اکه نسبة اولندی عن بدیل باء موحده نک ضمی و دال مهمله نک فتحیله در العقیلی تصغیر صیغه سیله در عن عبد الله بن عبید بن عمیر تصغیر صیغه سیله در عن ام کلثوم بنت عقبة بن ابی معیط ابن عبد البر استیعابده دیدیکه ام کلثوم بنت عقبه مکه ده اسلامی قبول ایدوب مدینه یه اول آندن هجرت ایدوب بیعت ایدن بودرکه هجرتک یدنجی سنه سنده رسول اکرم و قریش مابیننده شو وجهله صلح منعقد اولمش ایدی که بر مؤمن هجرت اتدکده ینه آنلره اولنه دیو چون ام کلثوم هجرة اتدی برادرلری ولید و عماره صلح مزبوره بناءً رسول اکرم حضورنه کلوب همشیره لرین استدیلر رسول اکرم ابی الله ذلک دیوب ویرمدی حتی بعض یا ایها الذین آمنوا اذا جاءکم المؤمنات مهاجرات آیت کریمه آنک حقنده نازل اولدی دیدیلر عن عائشة قالت عائشه رضی الله عنها قال رسول الله صلی الله علیه و سلم اذا اکل احدکم فنسی نونک فتحی و سینک کسریله و تخفیفیله علم بابندن فعل ماضی در و بو تعبیر دلالت ایدر که بر کمسنه بن فراموش اتدم دیمسون بلکه فراموش اتدرلدیک زیرا فراموش اتدیرمک اللهک فعلی در دیو ثابت اولان حدیثده وارد اولان نهی مذکور تنزیهی اوله مجرد ادب لفظیه رعایت ایچون ان یذکر اسم الله تعالی علی طعامه فلیقل بسم الله با استعانت یا مصاحبت ایچوندر اوله و آخره ظرفیت اوزره منصوبلردر فی اوله و آخره تقدیرنده یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم بیوردیلر که سزدن بریکوز اکل طعامه شروع ایدوب بسم الله لفظنی سویلمه کی فراموش ایلسه و اثناء طعامده اول طعامده ترک اتدیکنی تذکر ایلسه بسم الله اوله و آخره دیسون که مراد طعامک جمیع اجزاسنده اللهک اسمندن عون طلب ایدرم دیمکدر و لهم رزقهم فیها بکرة و عشیا قول شریفی کبی اکلها دائم قول کریمی ایله بیله میرک دیدیکه اول و آخر لفظلری فعل محذوفک مفعوللری اولمق محتملدر اکلت اوله و اکل آخره مستعینا بالله تقدیرنده مخفی اولمیه که اکرچه شخص مزبور اول طعامی اکل اتدکده بالفعل اسم الله ایله مستعین دکلدر زیرا اول وقتده استعانته دال اولان لفظی فراموش اتمش ایدی لکن وقت مزبورده حکما مستعین در زیرا مؤمنک حال و شانی جمیع احوال واقعه لرنده

[illegible]

حضرت اللهک اسم شریفیله استغاثه‌در فرضا فراموش ایتمکله لسانله اجرا ایتمدیسه دخی
ذاکر حکمنده‌در ذکر تسمیه واجب اولان وقتده حین ذبحده کبی فراموش اولنسه ذاکر حکمنده
اولوب معفو اولدقده مستحب اولان وقتده حین اکل کبی فراموش اولنسه ذاکر
حکمنده اولوب معفو اوله‌جغی اولی بالطریقدر ابن همام دیدیکه برکمسنه ابتدای وضوءده
بسمله‌یی فراموش و اثنای وضوءده تذکر ایدوب تسمیه ایتسه سنتی اجرا ایتمش اولمز
لکن اکل بونک خلافنجه‌در زیرا وضوء عمل واحددر و اکل عمل واحد اولمغله اثنای
اکلده تسمیه ایتسه طعامک بقیه‌سنده سنتی اجرا ایتمش اولور اکرچه تدارک ما فات
ایتمز بو کلامدن استفاده اولنان بودرکه اکلدن فارغ اولدقدنصکره تسمیه ایتسه
سنتی اجرا ایتمش اولمز لکن فائده‌دن خالی دکلدر نته کیم ابوداودک سابقا بیان
ایتدیکی اوزره امیه‌دن روایت ایتدیکی حدیث بو معنایه دلالت ایدر والله اعلم الحدیث
الثالث حدثنا عبد الله بن الصباح الهاشمی البصری حدثنا عبد الاعلی
عن معمر عن هشام بن عروة عن ابیه که عروه‌در عن عمر بن ابی سلمة
که اسمی عبد الله بن عبد الاسددر و عمر مزبور رسول اکرمک ربیبیدرکه والده‌سی
ام المؤمنین ام سلمه‌در و کنیه‌سی ابو حفصدر هجرتک ایکنجی سنه‌سنده ارض حبشه‌ده
تولد ایدوب رسول اکرم وفات ایتدکده طقوز یاشنه بالغ اولمش ایدی سکسان
اوج سنه‌سنده عبد الملک بن مروان خلافتنده مدینه‌ده وفات ایتدی انه
ضمیری عمره راجعدر دخل علی رسول الله صلی الله علیه وسلم وعنده طعام
جمله‌سی حالیه و ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر فقال علیه السلام ادن دنودن
مأخوذ امر حاضردر اقرب معناسنه یا بنی تصغیر صیغه‌سیله‌در و آخرنده حرف
یاده فتح و کسر جائزدر فسم الله تعالی تسمیه‌دن مأخوذ امر ندبدر وکل بیمینک
اکلدن مأخوذ امردر یعنی عمر حکایت ایلدی که رسول اکرمک حضور عالیلرینه داخل
اولدی رسول اکرمک عندنده طعام اولدیغی حالده پس رسول اکرم عمره شفقة
ومرحمة دیدیکه ای بنم اوغلجغم بکا یاخود طعامه قریب اول و بسم الله لفظنی
سویله و صاغ الیکله اکل ایله مخفی اولمیه که شافعیه عندنده حین اکلده
بسمله سنت کفایه اولمغله ابن حجر کندی مذهبنه بناءً دیدیکه بسمله‌یی جهریله
سویلمک

سویلمک سنتدر والا سنت اولدیغی دلیل صریحه محتاجدر شیطانی طعامدن رد و رفیقی
اولدیغی صورتده تذکیر ایچون جهریله بسمله دیمک مستحب اولمق بعید دکلدر حنفی دیدیکه
بو حدیثده هر اکل ایدن کمسنه‌لره بسم الله دیمک لایق اولدیغنه اشارت واردر اکر
شافعی دیدیکی کبی سنت کفایه اولسه رسول اکرم عمره بسم الله لفظنی سویله دیمکه
حاجت قالمیوب رسول اکرمک بسمله‌سی کفایت ایدر ایدی مخفی اولمیه که بو کلام محل
تأملدر زیرا رسول اکرمک مرادی عمره تعلیم آداب اکلدر تا حال صباوتنده مأمورات
ثلثه‌یه اعتبار کسب ایلیه و حال کبرنده حین اکلده اجرایه استعداد تام بوله دیمک
دیدی جمهور علما اوامر ثلثه مذکوره‌نک ندب ایچون اولمسنه ذاهب اولدیلر لکن
بعض علما صاغ الیله اکل ایله امر وجوب ایچوندر دیدیلر صحیح مسلمده سلمة بن الاکوعدن
رسول اکرم بر شخصی صول الیله اکل ایدرکن کوروب صاغ الکله اکل ایله دیو امر ایلدی
شخص مزبور صاغ الیله اکله قادر دکلم دیدی رسول اکرم قادر اولمیه‌سین دیوب
دعا ایلدی هرکز الینی آغزینه قالدرمغه قادر اولمدی دیو روایت ایتدیکی حدیث
معنای مذکوری مؤیددر طبرانی تخریج ایتدی که رسول اکرم سبیعة الاسلمیه‌یی صول
الیله اکل ایدرکن کوردی و بد دعا ایتدی اجابته قرین اولوب طاعوندن وفات
ایلدی و جمهور بو خصوصلری زجر و سیاسته حمل ایتدیلر و ابن ماجه جابردن
لا تأکلوا بالشمال فان الشیطان یأکل بالشمال یعنی رسول اکرم بیوردیلر که صول
الیله اکل ایلمک زیرا شیطان صول الیله اکل ایدر حسن بن سفیان مسندنده ابو
هریره‌دن روایت ایتدی که رسول اکرم بیوردیلر که سیزک هر بریکز صاغ
الیله اکل ایلسون و صاغ الیله شرب ایلسون و صاغ الیله آلسون و صاغ
الیله ویرسون زیرا شیطان صول الیله یر و ایچر و آلور و ویرور ظاهر اولان
بودرکه مراد شیطانه تشبه‌دن نهی اولمغله استحبابی افاده ایدر وکل مما
یلیک دخی جانبکک سندن طرفه اولان جانبندن اکل ایله و غیریلرک اوکندن
لقمه المه اصح اولان مذکورک ندب ایچون اولمسیدر بعضیلر غیره ضرر زیاده
حرص و شره الحاق ایتمکله وجوب ایچوندر دیدیلر والله اعلم الحدیث الرابع
حدثنا محمود بن غیلان حدثنا احمد اسمی محمد بن عبد الله الزبیری

تصغیر صیغه‌سیله‌در حدثنا سفیان الثوری عن ابی هشام عن اسمعیل
بن رباح مهمله‌نک کسری وموحده ایله‌در عن رباح بن عبیدة عینک فتحی
وبانک کسریله‌در عن ابی سعید الخدری قال کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم اذا فرغ من طعامه قال الحمد لله الذی اطعمنا وسقانا و
جعلنا من المسلمین یعنی ابو سعید الخدری دیدیکه رسول اکرم طعامندن
فارغ اولدقده لفظ مذکوری سویلرلر ایدی یعنی حمد اول الله تعالی یه که بزی
طعام ایله اطعام وشراب ایله سیراب ایلدی وبزی موحد وامور دینیه منقاد ایلدی
شکر نعمت نعمتت افزون کند کفر نعمت ازکفت بیرون کند مفهومنجه نعمت طعامدن
صکره حمد ایلمک منعمک شکرینی اداونعمتک زیاده اولمه‌سنی طلبدر وانسان امیدوار
اولدیغی شیئه نائل وخوف ایتدیکی ضرردن سالم اولدقده حمد وشکر ایله مقابله ایلمک
مستحبدر حنفی دیدیکه بو مقامده حمده باعث اولان طعام وسیراب اولمق
غالبا انک تمامنده اولمغله اطعامک شأننه اهتماما تقدیم ایلدی ونعماء نعم
صددنده اولمغله اشرف نعم باطنه اولان اسلامی تخصیص ایلدی واعتبار
خواتیمه اولمغله نعم جلیله مزبوره ایله کلامی ختم ایلدی مخفی اولمیه که متکلم
مع الغیر صیغه‌لری رسول اکرم سعادتخانه‌لرنده اهل بیت ایله یاخود اصحاب
ایله اکل ایتدکلری صورتده ظاهردر والا ضعفاء امتی کندو ذات فرشته
سماتلرینه تشریک بیوردقلرینه بناء اولمق ملاحظه اولنور والله اعلم الحدیث
الخامس حدثنا محمد بن بشار حدثنا یحیی بن سعید حدثنا ثور بن یزید
حدثنا خالد بن معدان ابو عبد الشامی الکلاعی که حمصدن ایدی صحابه
کرامدن یتمش مقداری کمسنه‌یه لاحق اولدی شامیلرک ثقاتندندر یوز
دورت سنه‌سنده طرسوسده وفات ایلدی عن ابی امامة قال کان
رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا رفعت مجهول صیغه‌سیله‌در المائدة
من بین یدیه صاحب مهذب مائده‌دن خوان اراسته ایله تفسیر ایتدی
لکن عربی اولان خوانک کسریله سابقا انسدن روایت اولندیغی اوزره
رسول اکرمک انک اوزرندن طعام اکل ایتمدی لهذا حنفی دیدیکه انسدن لم

یاکل صلی الله علیه وسلم علی خوان دیو روایت اولنان حدیث حدیث بابه
مناقض اولمغله احد حدیثین تاویله محتاجدر مخفی اولمیه که حنفی صاحب مهذبک
خوان لفظنی عربی فتح خا ایله فهم ایلدی لکن خاطر فاتره خطور ایدر که خانک
فتحی و واو رسمی ایله فارسی اولوب مطلق ما یوکل علیه الطعام معناسنه اوله زیرا
لغت فارسیه‌ده خوان سفره معناسنه‌در خوان اراسته اوزرنده طعام اولان
سفره دیمک اولور پس حدیثین مابینده تدافع اولمز وبعض شراحک المائدة
تطلق علی کل ما یوضع علیه الطعام لانها مشتقة من ماد یمید اذا تحرک ولا
تختص بصفة مخصوصة دیدیکی بو معنایی مؤیددر والله الموفق الحمد لله حمدا
بالذات لفظ حمدک یاخود متضمن اولدیغی معنای فعلک یاخود مقدرک مفعول
مطلقیدر کثیرا نعم الهیه‌یی نهایه اولمغله مقابله‌سنده اولان حمدک کثرتی
عدم نهایه‌ته حمدن کنایه اولور طیبا ریا وسمعه‌دن پاک مراددر مبارکا فیه
بورک فی ذلک الحمد قوه‌سنده جار ومجرور مبارکا لفظنک قایم مقام فاعلیدر
وحمدک مبارکلکی بزه واصل اولان نعم منقطعه اولمدیغی کبی دائم وغیر منقطع
اولمه‌سیدر صاحب تاج مبارک لفظی فی وعلی ولام ایله ونفسه متعدی اولور
مخفی اولمیه که کثیرا طیبا مبارکا فیه لفظلری حمدا لفظنک صفتلریدر غیر مودع
لفظ اصول معتمده‌ده لفظه الله‌دن یاخود لفظ حمددن یاخود طعامدن حال
اولمق انسب واقربدر وبعض نسخه‌ده هو غیر تقدیرنده مبتداء محذوفک خبری
اولمق اوزره رفعله قید اولندی مودع دالک فتحیله تودیعدن ماخوذ اسم
مفعولدر ترک معناسنه کذلک ولا مستغنی عنه مقتضای رسم خط اوزره اسم
مفعول وضبطین مذکورین بونده دخی جاریدر مخفی اولمیه که اوصاف مذکوره‌یه
مناسب وظاهر بودر که هر برنده اولان ضمیر حمده راجع وحمددن حال اوله نته
کیم اشارة ما سبقت ایتدی حاصل معنی بودر که ابو امامه دیدیکه رسول اکرمک
اوکلرندن سفره قالدریلدیغی وقتده لفظ مزبوری سویلر ایدی یعنی بن حضرت
الله تعالی یه حمد ایدرم اول حمد ایله که نعمتی کبی غیر متناهی وریا وسمعه‌دن پاک و
دائم وغیر منقطع اوله وحمد مذکور متروک اولمیوب دخی آندن اعراض اولنمدیغی

حالده که مراد بارگاه حضرت حقده حیز قبولده واقع اولوب عبد دخی اول حمده استجلاب
مزید ایچون محتاج اولمه سین بیاندر و استیفاء احتمالات مرکشاه کلامندن مستفاد
اولندیغی وجهله درکه عینی ترجمه اولنور معلوم اوله که مودع لفظنده اولان ضمیر لفظة
اللهه یاخود حمده یاخود طعامه راجعدر که سیاقدن مستفاددر پس اوله نظر ایله
غیر لفظی اعنی تقدیریله یاخود الحمد لله ده اولان لفظة جلاله دن مفعولیته یا فاعلیته
معناسی ملاحظه سیله حال اولمق اوزره نصب ایله قراءة اولنمق جائزدر یعنی حضرت
الله دن طلب ترک اولنمیوب عندنده اولان شیئه رغبت اولندیغی حالده
حضرت الله دن مستغنی اولنمدیغی حالده زیرا حضرت الله جمیع اموره مرجع
و مستغاثدر و قضاء حوائجده ملجادر و رفعله قراءت اولنمق دخی جائزدر
هو غیر مودع تقدیرنده و ثانی یه نظر ایله معنا بودرکه تحقیق حمد متروک دکلدر بلکه
حمده اشتغال دائم و غیر منقطعدر حضرت اللهک نعمتلری طرفة العین بردن
منقطع اولمدیغی کبی و دخی حمد مستغنی عنه دکلدر زیرا همیشه حمد ایلمک ضروریدر
بو صورتده بینه غیر لفظنده نصب و رفع احتمالی باقیدر و ثالثه نظر ایله معنا
بودرکه تحقیق طعام متروک دکلدر زیرا اکا احتیاج دائمدر و آندن بر وجهله
متصور دکلدر پس و لا مستغنی عنه جمله سی جمله سابقه یی مؤکد اولور بو صورتده
دخی غیر لفظنده نصب و رفع احتمالی باقیدر والله اعلم شیخ ابن حجر مودع دالک
کسری ایله اسم فاعل اولمق قائلدن حال اوزره اولمق محتملدر دیدی لکن مابعدنه
عدم مناسبتی ظاهردر ربنا رفع و نصب و جر ایله روایت رفعله اولدقده
هو ربنا یاخود انت ربنا اسمع حمدنا و دعاءنا تقدیرنده یاخود مبتدا و خبری
مقدم غیر اولمق اوزره در نصب ایله منادی اولمق اوزره درکه حرف ندا حذف
اولندی جر ایله لفظة دن بدل اولمق اوزره در بعضیلر مدح اوزره یا اختصاص
اوزره یا اعنی تقدیریله نصبی تجویز ایتدیلر والله اعلم شیخ ابن حجر دیدیکه طعامدن
صکره رسول اکرم اللهم اطعمت و سقیت و اغنیت و اقنیت و هدیت و
احییت فلک الحمد علی ما اعطیت دیدکلری صحیح اولدی مسلم روایت ایتدیکه
رسول اکرم بر قومک عندنده طعام ایتسه اول قومه دعا ایتمدن کتمزلر ایدی عبد

عبد الله بن بسرک منزلنده بیوردیلر که اللهم بارک لهم فیما رزقتهم واغفر لهم وارحمهم
و ابو داود روایت ایتدی که سعدک منزلنده بیوردیلر که افطر عندکم الصائمون
و اکل طعامکم الابرار و صلت علیکم الملائکة ابن السنی روایت ایتدی که رسول
اکرم بر کیمسنه یه صو ویردی ایچدکدن صکره بیوردیلر که اللهم امتعه بشبابه شخص مزبور
سکسان یاشنه بالغ اولدی اصلا بر قیلی آغارمدی فیروزآبادی سفر السعادة
نام فارسی تألیفنده رسول اکرم طعامدن فارغ اولدقده گاهی دیرلر ایدی که الحمد لله
حمدا کثیرا طیبا مبارکا فیه غیر مکفی ولا مودع ولا مستغنی عنه ربنا بخاریده دخی بو
لفظلر واقع اولدی غیر مکفی هرکز بر فرده محتاج دکلدر زیرا اطعام ایدر اطعام
اولنماز کفایت ایدر کفایت اولنمز دیمکدر دیدیلر و بعضیلر انعامی کندو اوزرینه رد
اولنمز معناسنه در دیدیلر و بعضیلر کفایه دن مأخوذدر یعنی حضرت الله تعالی
عبادینک رزقنه آخر کفایت ایتدرمز بلکه کندو کفایت ایدر دیمکدر دیدیلر والله
اعلم و گاهی دیرلر ایدی که الحمد لله الذی اطعم من الطعام و سقی من الشراب و کسا
من العری و هدی من الضلالة و بصر من العمی و فضل علی کثیر ممن خلق تفضیلا
الحمد لله رب العالمین و گاهی دیرلر ایدی که الحمد لله الذی اطعم و سقی و سوغه والله
اعلم بیهقی عندنده خبر مرسلده واقع اولدی که سفره وضع و بسط اولندقده قوم
جمله فارغ اولمدقجه بر فرد سفره باشندن طویمش دخی اولورسه قالقمسون
زیرا اوتوران کمسنه لری تخجیل ایدر جائز که غیریلرک دخی اشتهاسی اوله والله
الموفق الحدیث السادس حدثنا ابی بکر محمد بن ابان بن وزیر صرف و عدم
صرفی جائزدر حدثنا وکیع عن هشام الدستوائی عن بدیل بن میسرة العقیلی
عن عبد الله بن عبید بن عمیر تصغیر صیغه سیله در عن ام کلثوم عن عائشة
قالت کان النبی صلی الله علیه وسلم یاکل الطعام الف لام عهد ذهنی ایچوندر
مقصود طعاملردن بر طعام دیمکدر فی ستة فی ظرف مستقر و کائنا فی ستة
تقدیرنده یاکلک فاعلندن حالدر و مع معناسنه اولمق دخی محتملدر من اصحابه
ستة نک نوعنی بیاندر یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم صحابه کرامدن آلتی
کمسنه زمره سنه داخل اولدیغی طعام اکل ایدر ایدی که طعام مزبوری کمسنه یه

وفا ایده جك قدر وار ایدی فجاء اعرابی پس بر اعرابی كلدی بسم الله دیمیوب
اكله شروع ایلدی فاكله بلقمتین واول طعامی ایكی لقمه ایله ییوب توكندی
حاصلی اعرابی ایكی لقمه النجه طعام توكندی فقال رسول الله صلی الله علیه
وسلم پس رسول اكرم بیوردیلر كه لو سمّی اگر اعرابی بسم الله دیمش اولیدی لكفاكم
طعام مزبور تسمیه بركتی ایله سزه وفا ایدر ایدی خطاب مزبور اعرابی یه دخی شاملدر
میرك دیدی كه محتملدر كه واقعهٔ مزبوره اول بابده ابو ایوب الانصاریدن روایت
اولنان واقعه ایله متحد اوله و محتملدر كه متعدد اوله و دخی محتملدر كه عایشه بو مجلسی
حجاب آیتی نازل اولمزدن مقدم یا نازل اولدقدن صكره پرده آردندن كندو كوزی
ایله كورمش اوله و محتملدر كه مراسیل صحابه قبیلندن اوله كه بو واقعه نك شرحنی
رسول اكرمدن یاخود اول مجلسده حاضر اولان صحابیدن اشتمش اوله و كندو
كوزیله كورممش اوله والله اعلم الحدیث السابع حدثنا هناد و محمود بن غیلان
قالا حدثنا ابو اسامة عن زكریا ترجمه‌لری مقدّما بیان اولنمشدر
بن ابی زائده عن سعید بن ابی بردة عن انس بن مالك قال قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم ان الله لیرضی عن العبد الف لام استغراق یا جنس
ایچوندر ان یاكل ضمیر مستكن عبده راجعدر و ان كل یاخود وقت ان
یاكل تقدیرنده یاخود یرضی نك مفعول به اولوب یحبان یاكل قوه سنده در
الاكلة همزه نك فتحیله اكلدن بناء مرّه در و اگر همزه نك ضمی ایله اولورسه
لقمه معناسنه اولور او یشرب الشربة شینك فتحیله در و اكلة و شربة فعللرینك
مفعول مطلقیدر فیحمده رفعله فهو یحمد الله تقدیرنده علیها ضمیر اكلة و شربة
هر برینه راجعدر بعض نسخه ده الاكلة دن صكره دخی بو وجهله واقع اولدی یعنی
انس دیدیكه رسول اكرم بیوردیلر كه حضرت الله تعالی اول عبدندن راضی اولور
كه بر كره اكل ایتمكله اكل ایدر و حضرت اللهه اول یمك مقابله سنده حمد ایدر و بر
كره ایچمك ایله ایچر و اول ایچمكلك مقابله سنده دخی حضرت اللهه حمد ایدر
حاصلی بو وجه اوزره ییوب و ایچمه سی سببیله راضی اولور یاخود عبدك شو
وجهله اكل و شرب ایتمه سین سور و صلی الله علی محمد و آله اجمعین باب ماجاء

ماجاء فی قدح رسول الله صلی الله علیه وسلم صاحب مغرب دیدیكه قدح
انكله ایچیلدكلری ظرفدر یعنی بو باب رسول اكرمك صو و غیری شی ایچه جك ظرفی
حقنده وارد اولان حدیثلر بیاننده در مصنف بو بابده ایكی حدیث ذكر ایتدی
الحدیث الاول حدثنا الحسین بن الاسود البغدادی حدثنا عمرو بن محمد
حدثنا عیسی بن طهمان عن ثابت قال اخرج الینا انس بن مالك
قدح خشب اضافه بیانیه در قدحا من خشب غلیظا مضببا بحدید
قوه سنده اولمغله غلیظا قدح لفظنه صفت واقع اولمق صحیح اولورنته كیم
شمائل نسخه‌لرندن اصول مصححه‌ده نصبله واقع اولدی و بعض نسخه‌ده غلیظ
مضبب واقع اولدی كه رفعله مبتداء محذوفك خبریدر ذلك القدح غلیظ مضبب
تقدیرنده بعض شراح جرّ ایله خشبك صفتیدر دیدیكی وهم محضدر زیرا مقصود
قدح مذكوری توصیفدر خصوصا قدحك مضبب خشبدن مصنوع اولمه سی
ذهن مستقیمدن هزار مرحله بعیددر مضبب تضبیبدن مأخوذ اسم مفعولدر
كه ثلاثیسی ضبا و آندن اسم ضبّه در و ضبّه قاپولرده یاپشدردقلری بیوك لصی
دمور دروباشی بیوك اكسریه دخی ضبّه دیرلر مصباح منیرده دیدیكه الضبّة من
حدید او صفر او نحوه یشعّب به الاناء و جمعها ضبّات كجنّة و جنات یعنی ثابت
دیدی كه انس بزه بر آغاجدن یاپلمش قالین و كناری دموردن پروازلی قدح
چیقاردی فقال انس یا ثابت هذا قدح رسول الله صلی الله علیه وسلم پس
انس دیدیكه یا ثابت اشته بو كوردكك قدح رسول اكرمك قدحیدر اول ذات باهر
الآیات حضرتلرینك تواضعی نه مرتبه‌ده طرح تكلف ایتدیكنی بوندن قیاس ایله
میرك دیدیكه صحیحده ثابت اولدی كه انسك عندنده اولان رسول اكرمك
قدحی بغایت كوزل ایدی كه خالص عوددن مصنوع و عرضی طولندن چوق ایدی
بعض ارباب سیر تتبع دیدكلری آغاجدن مصنوع و صاره مائل ایدی دیدیلر
و دینه صحیحده واقع اولدی كه قدح مزبور شكسته اولوب كومش ایله مرمت اولندی
و كیم مرمت ایتدكنده اختلاف اولندی قسطلانی كلامندن رسول اكرم
مرمت بیوردقلری فهم اولنور و صحیحده ان قدح النبی صلی الله علیه وسلم قد انصدع

التشعیب الجمع كذا فی الصباح

الشعب بالتحريك التفرق

فاتخذ معلوم صیغه سیله مکان الشعب سلسلة من ذهب دیو روایت اولنان
حدیث بو معنالی مؤید در و محتمل در که انس مرمت اتمش اوله و بیهقینک انسدن
فجعلت مکان الشعب سلسلة دیو اتدیکی روایت بو معنالی تایید ایدر روایتین
ما بیننی شو وجهله توفیق ایدیلر که صحیح روایتنده اولان اتخذ لفظی امر بالاتخاذ
معناسندن مجاز و بیهقی روایتنده انس کلامی اولان فجعلت حقیقة معناسنه
اولور حاصل معنی بودر که رسول اکرمک قدحی شکسته اولوقده شکست واقع
اولان موضعه کوموشدن زنجیر اتخاذ ایله دیو رسول اکرم انسه امر ایلدی و
انس دیدیکه امرلرینه امتثال ایدوب اتخاذ ایتدم روایة صحیحه ایله وارد اولدی
که انس بن مالک مراد اتدی که رسول اکرمک قدحنک حلقه سنی التونه یا کوموشه
تبدیل ایلیه ابو طلحه که ام سلیمه نک زوجی و انسک اوکی باباسیدر راضی اولمیوب
رسول اکرمک یاپدوغی شیئی تبدیل مناسب دکلدر دیدی ابن حجر دیدیکه قدح مزبور
نضر بن انسک مخلفاتندن سکز که یوز بیک درهمه فروخت اولندی بخاری
دیدیکه قدح مزبوری بن بصره ده کوردم و تبرکا اچندن صو اچدم والله
اعلم الحدیث الثانی حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا عمرو بن عاصم
حدثنا حماد بن سلمة انبانا حمید وثابت عن انس قال لقد سقیت رسول
الله صلی الله علیه وسلم سقی واسقی اکرچه بر معنایه در لکن اسقی ده الف
زیاده سی مبالغه افاده ایدر و ابن حجر سقی نک خیر و اسقی نک ضدنده استعمالی
شایع اولدی وسقاهم ربهم شرابا طهورا و اسقیناهم ماء غدقا کبی دیکی
وسقوا ماء حمیما وان لو استقاموا علی الطریقة لاسقیناهم ماء غدقا
قول کریمی ایله منتقض اولور فیومی مصباح منیرنده سقیت الزرع و اسقیته
بالالف لغة دیدیکه نصکره تعضیلدن شو وجهله روایت اتدی که اکر کندو
الی ایله اولورسه سقیته و اکر چلک نسنه پیدا ایدرسه اسقیته دیرلر جعلت له
سقیا معناسنه امدی جائز که انس اسقیت لفظنی اختیار اتمدیکی بو معنادن
احتراز اوله با خصوص مقام مقام مبالغه در بهذا القدح اشارة حدیث
اولده توصیف اولنان قدحه در زیرا انس عندنده رسول اکرمک اقداحندن قدح

قدح مزبوردن غیری قدح اولدیغی ثابت اولمدی خصوصا بو ایکی حدیثک راویسی
ثابت در و مصنف حمید و ثابت حدیثنی ثابت حدیثندن تاخیر اتدیکی مشار الیه اولان
قدح متعین و اوصافیله مشخص اولمق ایچون ملاحظه اولنور مسلم روایتنده بقدحی
هذا واقع اولدیغی قدح مزبور حین اشارتده انسک تحت ملکنده اولدیغنه بناء اولمق
کرک الشراب مراد جنس یعنی مایعاتدن مشروب اولان نسنه در کله نصبله شرابک
توکیدی در الماء والنبیذ والعسل واللبن جمله سی بدل البعض من الکل اولمق اوزره
منصوبدر صاحب نهایه دیدیکه نبیذ اولدر که صونک ایچنه خرما یا قوری اوزم یا بال
یا بغدای یا آرپه یا سائر حلویاتدن وضع ایدرلر و رسول اکرم ایچون اخشامدن نبیذ
اتخاذ ایدرلر ایدی و رسول اکرم آنی اول کیجه نک صباحی و کله جک کیجه و ایرته سی کون
وقت عصره دک تناول بیورررلر ایدی مسلم روایت اتدیکی اوزره نبیذ مزبوردن بقیه
قالورایسه آنی خدمتکارلره ویررلر یاتوکمک ایله امر ایدرلر ایدی و بو مقوله اولان نبیذ
بدنه بغایة قوة ویرر و اوچ کوندن صکره اسکار خوفندن ناشی تناول بیورمزلر ایدی
عسلدن ماء العسل مراد در زیرا انفس عسل محوس یعنی یالانور قبیلندندر مشروب
قبیلندن دکلدر یعنی انس دیدی که تحقیق بن شو اغاجدن قدح ایله رسول اکرمه
جمیع اشربه یی یعنی صو و نبیذ و بال شربتی و سودی ایچرور ایدم حنفی دیدیکه انواع
اشربه دن بو تخصیص بالذکر ایچون دکلدر بلکه سائر انواع اشربه ایله مشهور یا خود
ما بینلرنده متعارف اولان بونلر اولدغنه بناء در و صلی الله علی محمد و آله و صحبه اجمعین

باب ما جاء فی صفة فاکهة رسول الله صلی الله علیه وسلم

راغب دیدیکه جمیع میوه یه فاکهه اطلاق اولنور بعضیلر فیهما فاکهة ونخل ورمان
قول کریمنده خرما و انناری فاکهه اوزرینه عطف و عطف و معطوف معطوف
علیه ما بیننده مغایرة اقتضا اتدکینه نظر ایدوب خرما و اناری فاکهه دن استثنا
ایتدیلر خصوصا مطرزی دیدیکه فاکهه اولدر که انکله تنعم و تلذذ اولنه و طعام کبی
تغذی اولنمیه و بعضیلر تغذی و تداوی اولنمیه دیدیلر پس خرما غدا و انار دوا اولمغله
فاکهه دن معدود اولمز امام ابو حنیفه قولی دخی بودر والله اعلم مصنف بو بابده التی
حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا اسمعیل بن موسی الفزاری قال

ورانك فتحه ايله قبيلهٔ بني فزاريه نسبتدر حدثنا ابرهيم بن سعد عن ابيه كه سعددر
عن عبد الله بن جعفر الطيار قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يأكل
القثاء قافك كسري يا ضمي وثانك تشديدي ومدّ ايله كه تركيده خيار ديرلر بر قاچ
نوعدر بالرطب اول خرمادر كه كركي كبي يتيشمش ونضج مرتبه سنه بالغ اولمش لكن تمر
اولمق مرتبه سنه وارمامش اوله زيرا اهل لغة اجماع اتديلر كه رطب اولدقدن صكره اغاجلك
اوزرنده قورودقده ياخود قوروميه قريب اولدقده قطع ايدوب شمده قورودقده
تمر اطلاق اولنور مفردي رطبه در يعني عبد الله ديديكه خيار ايله رطب اكل ايلمك رسول
اكرمك عادتي ايدي صحيحده انه كان يأكل الرطب بالقثاء ديو روايت اولنان حديثدن
منفهم اولور كه رسول اكرم كاهي رطبي اصل وخياري فرع وكاهي خياري اصل ورطبي
فرع اتخاذ ايدوب احيانا رطبه واحيانا قثايه زياده جه اهتمام ايدرلر ايمش
زيرا ماكولاتده مقدم اولان اصل ومؤخر اولان فرع اولمق قاعدهٔ مقرره در
كه بو حديثده طعامين مابيني جمع واطعمه ده توسع جائز اولدغنه اشعار واردر
بو خصوصده علما مابينده خلاف يوقدر وبعض سلفدن نقل اولنان عدم
جواز بو مقوله ترفه وتوسعه اعتياد وبلا موجب هر وقتده اشلمك مكروه اولدغنه
محمولدر قرطبي ديديكه بو حديثدن اخذ اولنور كه طبايع اطعمه يه رعايت قاعدهٔ
طب اوزره اطعمه يي وجه لايق اوزره استعمال جائز اوله زيرا رطبده حرارت
وقثاده برودت محقق اولمغله ايكيسي معا اكل اولندقده معتدل اولور وادويهٔ
مركبه ده على وجه الاعتدال اولمق لازم اولدغي بيانه محتاج دكلدر ورطب وقثادن
مركب اولان طعام بغايه معتدل اولمغله مزاجي تعديل ايدر وبدني دخي سموز ايدر
ابن ماجه عايشه حديثندن تخريج ايديكه والدهم بني رسول اكرمه ويرمك مراد
ايلدكده بني سموزسين ديو علاجلر ايتديلر بر وجهله سموزمدم آخر الامر رطب وقثا
اكل ايدوب كركي كبي سموردم والله اعلم الحديث الثاني حدثنا عبدة بن عبد الله
الخزاعي البصري حدثنا معاوية بن هشام عن سفيان عن هشام بن
عروة عن ابيه كه عروه در عن عايشة ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يأكل
البطيخ بالرطب يعني عايشه ديدي كه رسول اكرم بطيخ ورطبي اكل ايدرلر ايدي بطيخ

بطيخ بانك كسريله قاون وقاربوزه شاملدر لكن قاونده استعمالي شايع اولمغله
قاربوز مراد اولدقده اكثريا بطيخ اخضر ديرلر وبو مقامده بطيخدن مراد بعضيلر
قاون وبعضيلر قاربوزدر ديديلر لكن قاربوز اولمق مناسبدر زيرا قاربوز
بارددر ورطب اولمغله رطبده اولان حرارتي كسر ايدر شيخ شمس الدين الدمشقي
ديديكه ابو داود وترمذي روايت اتديلر كه انه صلى الله عليه وسلم كان يأكل البطيخ
بالرطب ويقول يدفع حر هذا ببرد هذا وبرد هذا بحر هذا يعني رسول اكرم بطيخي رطب
ايله اكل ايدرلر ايدي وبيوررلر ايدي كه رطبك حرارتي بطيخك برودتي وبطيخك برودتي
رطبك حرارتي دفع ايدر وبو حديث بطيخدن قاربوز مراد اولدغني مؤيددر
ودخي جائزدر كه رسول اكرم احيانا رطبي قاربوز ايله واحيانا قاون ايله
اكل بيورمش اوله لر پس حديث ثاني وحديث ثالث بيننده تخالف اولمز ودخي شيخ
مزبور ديديكه بطيخ حقنده نيجه احاديث روايت اولنور وبو حديثدن ماعداسي
صحيح دكلدر وقاربوز بارد ورطبدر وآنده جلا واردر وقثا وخياردن تيز
معده دن منحدر اولور والله اعلم مخفي اولميه كه مصنف ايكي سند ايله دخي بطيخ
ورطب حديثني بيان ايدوب اولا حديثي ادنا تغير ايله روايت اتمكه شروع
اتدي حدثنا ابرهيم بن يعقوب حدثنا وهب بن جرير حدثنا ابي كه
جريردر قال جرير سمعت حميدا يقول او قال حدثني حميد كلمهٔ او روايتده
اولان شكي بيان ومقصود لفظ روايتده احتياطدر يعني جرير سمعت حميدا
يقول قال وهب قال وهب جرير حدثني حميد قال وهب لفظلري مابينده تردد
ايلدي پس روايت اولى اوزره قال وهب لفظي يقولك وروايت ثانيه اوزره
حدثنينك مفعولي اولور وكان ضمير مستكن يا وهبه يا حميده صديقا له
ضمير مجرور يا حميده يا وهبه راجع وجمله قال وهب لفظنده اولان قالك فاعلي
ايله صله سي مابينده معترضه حالدر وصديق حبيب وزننده دوستلغنده صادق
معناسنه در عن انس بن مالك جار ومجرور قال يه متعلقدر روي معنيسني
متضمن اولمق ملاحظه سيله قال وهب راوي يا عن انس تقديرنده قال انس
رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم يجمع بين الخربز والرطب صاحب نهايه

دیدی که خربز خاء معجمه نک کسری و راء مهمله نک سکونی و باء موحده نک کسری و آخرنده
زاء معجمه ایله فارسیده بطیخ دیرلر دیدی لکن ظاهر بودر که خربزه دن معربدر که فارسیده
قاون دیمکدر و کمالی ایله نضج اولمش قاونک حرارتی رطبک حرارتندن قلیل اولمغله
رطب ایله جمع اولدقده نوع تا اعتداله قریب اولور بعضیلر دیدیلر که بو مقامده خربزه دن
مراد کمالی ایله نضج اولمین نوعیدر زیرا خام اولان قاونک برودتی غالب اولمغله
رطبک حرارتنی دفع ایدر پس بعضیلر دیدیکی گبی خربزدن بطیخ اخضر یعنی قاربوز
مراددر تا قاربوزک برودتی و رطبک حرارتی بری برینی مدافع اولوب اعتدال
حاصل اولدیمکه حاجت قالماز والله اعلم وثانیا بطیخ و رطب خصوصنده عائشه دن
روایت اولنان حدیثی بر غیری طریق و ادنی تغییر ایله ذکر ایدوب دیدی که
حدثنا محمد بن یحیی حدثنا محمد بن عبد العزیز الرملی رمله یه منسوبدر حدثنا عبد الله
یزید بن الصلت عن محمد بن اسحق عن یزید بن رومان راء مهمله نک ضمیله در
عن عروة عن عائشة ان النبی صلی الله علیه وسلم اکل البطیخ بالرطب یعنی
عائشه دیدی که رسول اکرم بطیخی اکل ایلدی رطبه مقارن اولدیغی حالده حاکم انس دن
روایت ایتدی که کان علیه السلام یاکل الرطب ویلقی النوی علی الطبق یعنی انس
دیدیکه رسول اکرم خرمایی اکل و چکردکنی طبق اوزره القا ایدر ایدی مخفی اولمیه که
طبق مذکوردن مراد خرمالی اوزرینه وضع ایتدکلری دکلدر زیرا شیرازی علی
رضی الله عنه دن روایت ایتدیکه رسول اکرم رطب و تمری اکل ایدوب چکردکنی
رطب و تمر وضع اولنان طبق اوزرینه بر اقمقدن نهی ایلدی مگر رسول اکرم
جوازینی بیان ایچون چکردکین طبقی اوزرینه اکلدن القا ایتمش اوله خصوصا نهی
مزبور استقذار اولنمق ناشیدر و رسول اکرم دن بو فعلی کمسنه استقذار ایلمک
احتمالی یوقدر سخاوی دیدی که اعاجم مابیننده مشهور اولان کلوا العنب
دودو والتمر یک یک یعنی اوزمی ایکیشر ایکیشر و تمری بربر اکل ایلک حدیثی قطعا
اصلی یوقدر خصوصا طبرانی ابن عباسدن و جامع الصغیرنده ذکر ایتدی که
انه صلی الله علیه وسلم کان یاکل العنب خرطا یعنی رسول اکرم اوزمی اکل ایتدکده
اکل خرط ایله یاخود خارطا اولدیغی حالده اکل ایدر ایدی صاحب نهایه دیدی

دیدی که خرطا اوزم صلقمنی اغزینه وضع و دانه لرین اغزنده قوپاروب چپاقنی
دانه دن خالی اولدیغی حالده اغزندن طاشره چیقارمقدر و ترکیده بو عمله صیرمق
دیرلر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید عن مالک بن انس
ح تحویل اسناده اشارتدر حدثنا اسحق بن موسی حدثنا معن میمک فتحی و
عینک سکونیله در حدثنا مالک عن سهیل بن ابی صالح عن ابیه که ابو صالحدر
عن ابی هریرة قال کان الناس صحابه و غیر صحابه یه شاملدر اذا راوا
اول الثمر که مراد باکوره در که ترکیده طرفنده دیرلر جاؤا به بالتعدیه ایچوندر
و ضمیر مجرور اول الثمره راجعدر الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فاذا اخذه
رسول الله صلی الله علیه وسلم قال اللهم بارک لنا فی ثمارنا ثماری تقدیم
مقتضای وقته بناءً در و بارک لنا فی مدینتنا جمیع مداین اسلامیه یه و
ثمار و سکان و سائر منافعنه دخی شاملدر و بارک لنا فی صاعنا و فی
مدنا مراد صاع و مد ایله اولچیلن طعامدر پس همیشه زاد و ذخیره لرینک برکتی
ایچون دعادر زیرا امور معاشده رکن اعظم و معاونت امور معادده بغایت
اهم اولان بودر و کلام معجز نظام سید الانام ده تعمیم بعد التخصیص و تخصیص
بعد التعمیم واردر صاع بر ظرفدر که اکا دورت مد مقداری شیء صیغه
بالاتفاق لکن مدک مقدارنده اختلاف ایتدیلر شافعی و فقهای حجاز بر
رطل و بر ثلث رطل عراقیدر دیدیلر امام ابو حنیفه و فقهای عراق ایکی رطل
عراقیدر دیدیلر پس قول اول اوزره بر صاع بش رطل و ثلث رطل و قول ثانی
اوزره سکز رطل اولور و رطل بغدادی اون اوچ اوقیه و اوقیه بر استار و
بر استارک ایکی ثلثی و بر استار دورت مثقال و نصف مثقال و بر مثقال بر
درهم و بر درهمک یدی بخشندن اوچ بخشی و بر درهم آلتی دانق و بر دانق
سکز حبه و بر حبه نک بش بخشندن ایکی بخشیدر پس هر رطل طقسان مثقال
اولور که درهم حسابیله یوز یکرمی سکز درهم و بر درهمک یدی بخشندن دورت
بخشی مقداری اولور یعنی ابو هریره دیدیکه ناسک عادتلری بو ایدی که هر میوه
طرفنده سنی کوردکده رسول اکرمک جناب عالیلرینه تبرکا و اولا ذات فرشته سمالکه

زیرا امور معاشده رکن اعظم و معاونت
امور معادده نوبت اهم اولان
بودر دیمک

مطلب
فی معنی الصاع و المد

برکتنه حضرت اللهک احسان ایتدیکی نعمت جدیده یه زیاده لکی طلبی ایچون حضرت
رسول اکرم و کزیدۀ بنی آدمی کندو نفسلرینه ترجیح ایدوب حضورلرینه مستوجب السرور
اول ثمرۀ باکورۀ کتورورلرایدی رسول اکرم دخی اول میوۀ نورسیده یی دست کرم
پیوستلرینه اخذ اتدکده نعمت مجدده یی تضرع وابتهال ودعاء اجابت مآل ایله
استقبال ایدوب کلمات جواهر سمات مذکوره ایله کوهر پاش پیشکاه قبول حضرت
معطی المسئول ومنجح المأمول اولورلرایدی یعنی یارب بزم میوه لریمزده برکت و
شهرلریمزده برکت وصاع لریمزده ومدلریمزده برکت احسان ایله وهر فرده لایق
اولان بودرکه هر طرفنده میوه یی الله الدقده دعای مزبوری بو مقدمه کلنجه قرائت
ایتمکدر اللهم ان ابرهیم عبدک وخلیلک ونبیک وانی عبدک ونبیک وانه
دعاک لمکة وانی ادعوک للمدینة بمثل ما دعاک لمکة ومثله معه ایکی ضمیر مجرور
مثل ما دعاک یه راجع در رسول اکرم دعاء مزبوری بو دعا ایله تذییل ایدرایدی
یعنی یارب تحقیق ابرهیم سنک قولوک و دوستک وپیغمبرکدر و تحقیق بن دخی
سنک قولوک وپیغمبرکیم وابرهیم سکا مکه ایچون دعا ایتدی وبن سکا مدینه ایچون
ایدرم سکا ابرهیمک مکه ایچون ایتدیکی دعا مثللونک مثللو ایله بیله که ابرهیم مکه
ایچون فاجعل افئدة من الناس تهوی الیهم وارزقهم من الثمرات لعلهم یشکرون
دیو ایتدیکی دعاکبی و بو دعا مثللو نیجه شیلر دخی اول دعایه مقارن دعا ایدرم رسول
اکرمک دعاسی قرین اجابت اولوب ابرهیم علیه السلامک مسئولی دخی زیاده کندو
زمان سعادت عنوانلرنده و خلفاء راشدین رضوان الله علیهم اجمعین ایامنده
مشارق ومغاربدن مدینه یه جلب اولنان ذخائر و اموال کسری وقیصر و خاقانک
کنوزی مانندی بنزار بنزار خزائن حد وحصردن خارجدر معلوم اوله که لفظ خلیل
خلة دن مأخوذ خانک ضمیله فعیل بمعنی فاعل در محب معناسنه محبت ربانیه وصداقت
صمدانیه خلال قلب ابرهیمه تخلل ایتدیکی ایچون تسمیه اولندی یاخود خلة دن مأخوذ در
خانک فتحیله حاجت معناسنه حضرت ابرهیم حاجتنی اظهارده حضرت قاضی الحاجات
سدۀ عنایتنه التجا و فقط و فور مرحمت حی ذی الجلاله اتکاء ایتدیکی ایچون بو اسم
ایله تسمیه اولندی بو فقیر وحدة نامه نام منظومه مده قصۀ منجنیقده بو معنانی شو وجهله

شو وجهله نظم اتمش ایدم که ❊ اتدیلر منجنیقه چون تحمیل ❊ رو ینی آسمانه طوتدی
خلیل ❊ حضرت حقه ایلیوب زاری ❊ کریه خیز اتدی چشم خونباری ❊ دیدی ای چاره ساز
دل اثر ان ❊ دلنواز غریب وبی خویشان ❊ کام بخشندۀ کریم و رحیم ❊ بوینو باغلو
قولکدر ابرهیم ❊ دامن لطفکی طوتر دستی ❊ غیره یوقدر همیشه پابستی ❊ سندن
استر رضا و رحمت و داد ❊ سندن ایلر رجا و استمداد ❊ مرحمت کانی ذات
اکرم سین ❊ شانکه لایق سن اعلم سین ❊ و جبرائیل علیه السلام امداد ایچون
کلدیکنی بیان محلنده شو وجهله واقع اولدیکه ❊ بر هوا کلدی دیدی جبرائیل ❊
بزه خدمت نه ایسه سویله خلیل ❊ اتدی رد جواب او روشن دل ❊ حاجتم وار
لیک غیره دکل ❊ بنده سین بنده ایلین القا ❊ کندو اعلمدر ایلر ایسه رها ❊ مخفی
اولمیه که رسول اکرم قد اتخذ صاحبکم خلیلا حدیث صحیحی ناطق اولدیغی اوزره
خلیل بلکه درجۀ خلتدن ارفع واعلی اولان مقام محبوبیته نائل اولدیغی محل کلام دکل
ایکن کندولرینی عبودیت ونبوة ایله توصیف ایدوب خلة ایله توصیف اتمدکلری
مقام دعا مقام عجز وافتقار و محل تواضع وانکسار اولوب عرض حاجت و خود
فروشلق متمانع و تضرع و خودنمالق متدافع اولدیغندن ماعدا اول ثمرۀ نخل بوستان
اصطفا و شجرۀ دوحۀ عز واجتبا اولان جد ماجدلرینی صفت خلة ایله توصیف خلالنده
کندولرین دخی زیور خلة ایله متحلی قیلمق وضع کستاخانه سنا دربرابر و شیوۀ بی
ادبانه ملامت اثر اولمقدن خالی اولمدیغی ایچوندر لهذا کندونک عارج معارج خلت
و دارج مدارج قرب محبت اولدیغین اداء ادیبانه و تعبیر نازکانه ایله افاده
بیورب ومثله معه کلامیله جواهر پاش طبقۀ بلاغت اولدیلر قال ابوهریره ثم
یدعو علیه السلام اصغر ولید واوک فتحیله در بعض نسخه ده ضمیله ضبط اولندی
تصغیر صیغه سی اولمق اوزره یراه جمله سی اصغرک یا ولیدک صفتی در فیعطیه ذلک
الثمر مراد ناسک کتوردیکی طرفنده میوه در یعنی ابوهریره دیدی که رسول اکرم
دعادن فارغ اولدقدن صکره اول حوالیده بولنوب رسول اکرمک کوردیکی
چوجقلردن اک کوچکن چاغروب اول طرفنده میوه یی اکا ویرورایدی کیف ما اتفق
اول چوجق اهل بیتدن اولسون یا سائردن اولسون و مسلم فیعطیه اصغر من یحضر

من الولدان لفظیله ایدیکی روایت روایة بابی وتتمیم مزبوری مؤید در لکن مسلم
روایة اخریده یدعوا اصغر ولید له فیعطیه لفظیله تخریج ایتمکله روایتین مذکورتینه
مخالف واهل بیتنه تخصیص اولمسون ایچون له ضمیرنی رسول اکرمه ارجاع ایتمیوب
ای للمؤمنین دیو تفسیر ایدیلر خاطر فاتره خطور ایدر که جار ومجرور یدعوه متعلق
وضمیر ثمره ارجاع اولنه رسول اکرم اصغر ولیدی میوه ویرمک ایچون چاغوردویرر
ایدی معناسنه یا خود اول حدیثده واقع اولان ناسه لفظی اعتباریله ضمیر ارجاع
اولنوب جار ومجرور کالاول ولیدک صفتی اولسه روایات متوافقه و ولیده ولید
اهل بیته وغیره عام اولور یعنی اول قتده هر قنقی ولید که رسول اکرمه کورینورایدی
چاغوروب میوه یی اعطا ایدر ایدی اتفاقی اهل بیتیدن بولنور ایسه آنلره وغیرلردن
بولنور ایسه انره واکر اهل بیتدن وغیرلردن معا بولنورلر ایسه مقتضای طبع کرم پرور
وحسن آداب مکارم اثرلری غیر ولیدینی اهل بیتک ولیدی اوزرینه ایثار وترجیح در
مخفی اولمیه که باکوره مذکوره یی کندولری تناول بیورمدقلری عرق حرص وشرهی قطع
ولقمنی نیل مشتهیاتدن منع ایچون اولدغندن غیری اصحاب نفوس زکیه نعمة
مجدده نک وجودی شایع وهرکس تحصیل اکلنه قادر اولنجه مرتبه وآفراولمدقجه آکا
تنزل وغیرلر محروم ایکن کندولری تناول ایلمک دایره مروتدن بیرون اولدغنی
اشعار ایچوندر واصغر ولیده تخصیص بیوردقلری حداثت ونورسیده لکده جنسند
مناسبت ظاهره لری اولوب وصغیر وکبیر ایله اولان حسن معاشرت وآیین
ملاطفتلرین اشعار ایچوندر خصوصا لقمه صغیره ولید صغیره نسبته نواله معتد بها
وصغیرک اکا رغبت واقبالی غیرلردن زیاده در بلکه بوفعل ستوده وعمل پسندیده
نیچه مزایای وجدانیه یی متضمن در والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمد بن حمید
الرازی حدثنا ابرهیم بن المختار عن محمد بن اسحق عن ابی عبیدة بن
محمد بن عمار بن یاسر عن الربیع تصغیر صیغه سیله در ابن عبد البر بعضه تجره
مبالغا تندر دیو نقل ایتدی بنت معوذ واو مشدده نک فتحیله مشهور در
لکن میرک عسقلانیدن کسریله اولمسین نقل ایتدی قالت ربیع یعنی معاذ
بن عفرا که معوذک برادریدر معوذ ومعاذ بری برینه معاونت ایدوب ابوجهل

بن عفرا معوذک والده سیدر ویدری حارث یا حرث درحج

ابوجهل بن سفیانی یوم بدرده ضرب شدید ایله ضرب ایدوب حین غزوه ده
ایکن ابن مسعود سر نامبارکین تن ناپاکندن جدا ایتدی ومعوذ یوم مزبورده
مقاتله ایدوب اخرنده منافع یدنده شهید اولدی بقناع قافک کسریله طبق
معناسنه در وبا تعدیه ایچوندر من رطب من تبعیضیه در بقناع فیه بعض
رطب تقدیرنده وعلیه ضمیر مجرور قناعه ویا رطبه راجعدر اجر همزه نک فتحی
وجیمک سکونی وراء منونه ایله چوق جعید رجیمک کسری ورانک سکونی و
آخرنده واو ایله هرشینک کوچکنه دیرلر لهذا تعیین ایچون من بیانیه ایله بیان ایدوب
دیدی من قثاء زغب زانک ضمی وغین معجمه نک سکونی ازغب لفظنک جمعیدر
که زغبدن ماخوذدر زانک فتحیله که قوش یاوریسی توکلنمکه باشلادقده اول ظهور
ایدن اوفاق تویلر دیمکدر اکثریا اوفاق خیارک اوزرنده مزبور تویلر کبی شیلر
اولمغله قثاء یه صفت واقع اولور وزغب فعلیه روایت اولندی اجرک صفتی اولمق
اوزره وجر ایله روایت اولنان قثاءنک صفتی اولمق اوزره لکن روایت اولی
زغب معناسنه مناسبدر بعض نسخه ده اجر موضعنه اخر واقع اولدی وعلیه قناع
اخر من قثاء زغب تقدیرنده لکن اخر لفظی اجر لفظندن تصحیف ملاحظه اولنور
زیرا قاضی عیاض شفاسنده بو حدیثی روایت ایتدکده اجر لفظیله روایت ایدوب
عندمزده اولان نسخ معتمده ده اصلا اخر لفظنه متعلق کلام کورلمدی والله
اعلم یعنی ربیع دیدی که عمم معاذ بعض رطب وضع اولنمش طبق ایله اوزرنده برقاچ
اوستی توکلوجه اوفاق خیار وضع اولندوغی حالده بنی حضرت رسول اکرمه کوندردی
وعمم رطب وخرمانی اهدایه تخصیص وایکیسنی جمع ایتدکنک وجهی بو ایدی که وکان
رسول الله صلی الله علیه وسلم یحب القثاء رسول اکرم قثاءیی فقط یا خود
قثاء ورطب مجموعنک تناولنی سور ایدی فاتیته بین قناع مزبوری رسول
اکرمک حضور مکارم موفورلرینه کتوردم بین باء تعدیه ایچون اولور وملابسه یا خود
مصاحبت ایچون اولوب جار ومجرور حال اولمق دخی محتملدر یعنی حضور عالیلرینه
قناعه ملابس یا مصاحب اولدیغم حالده کلدیم بعض نسخه ده بهما واقع اولدی که
مؤنث ضمیری اشیاء مذکوره یه راجعدر وعنده علیه السلام حلیة واوحالیه

آصلنده اجر ایدی لبن ابدال اغزوری و جودر
ویا اولکبی در

کلام اولانلرک یعنی رکبی رنجه
مناسب بو در در

وحلیه حانک ضمی ولامک کسری ویانک تشدیدیله حلی نک جمعیدر حانک ضمی یا خود
کسریله بعض نسخه ده حلیه لحیه وزننده اولمق اوزره ضبط اولندی مطرزی دیدیکه
حلی فعول وزنی اوزره حلی نک جمعیدر ثدی وثدی کبی که خاتونلرک کمش و آلتوندن
زیور اتدکلری نسنه در بعضیلر جواهردن دخی دیدیلر وحلیه ذهب وفضه دن اولان
زینت در حنفی دیدیکه بوکلامدن حلی وحلیه وحلی لفظلرینک وجه لری مستفاد اولور
لکن بومقامده روایت اولنان حلیه لفظنک وجهی مستفاد اولمز مگر جمعه
تاء تأنیث الحاقنی تجویز ایده لر دیدی قد تحقیق ایچوندر قدمت دالک کسریله
قدومدن مأخوذدر وجمله حلیه دن حالدر وانک صفتی اولمق جائزدر وقدوم
سفردن عودت ایدوب کلمک معناسنه اولمغله حلیه یه اسنادنده مجاز اعتبار
اولنمق لازمدر علیه علیه السلام من البحرین بر مشهور بلده نک اسمیدر فقال علیه
السلام یده منها ضمیر حلیه یه راجعدر فاعطانیه ضمیر منصوب ملاء یده دن مستفاد
اولان مصدره یعنی ملاء یده راجعدر یعنی قناع مزبوری رسول اکرمک حضورلرینه
کتوردم یانلرنده نیجه حلی واریدی که تحقیق اول حلیلر رسول اکرمه بحرین دیدکلری
شهردن کلمش ایدی پس رسول اکرم مبارک الینی اول حلیدن طولدوروب بکا ویردی
وبوحدیثده رسول اکرمک جود وکرم وحسن معاشرتنه وهرکسه وجه مناسب
ایله وفا ایتدکلرینه اشارت واردر والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا علی بن
حجر حانک ضمی وجیمک سکونیله انبأنا شریک عن عبد الله بن محمد بن عقیل
عینک فتحیله عن الربیع بنت معوذ بن عفراء قالت اتیت النبی صلی الله
علیه وسلم بقناع من رطب واجر زغب فاعطانی ملاء کفه حلیا حانک
ضمی ولامک کسری ویانک تشدیدیله در او قالت ذهبا راویدن شکّ ایچوندر
یعنی ربیع دیدیکه رسول اکرمک حضور عالیلرینه بر طبق رطب وبر قاج اوفاق
خیار کتوردم بکا اوچ طولوسی حلی یا خود آلتون اعطا بیوردیلر باب
ما جاء فی صفة شراب رسول الله صلی الله علیه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمک
ایچدکلری شیئک وصفی حقنده وارد اولان حدیثلر بیاننده در مصنف بو بابده
ایکی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا ابن ابی عمر حدثنا سفیان بن

بن عیینة عن معمر عن الزهری عن عروة بن الزبیر عن عائشة قالت کان
احب رفعله کان نک اسمیدر الشراب الی رسول الله صلی الله علیه وسلم
جار ومجرور احب لفظنه متعلقدر الحلو البارد نصبیله کان نک خبریدر وعکسی
دخی روایت اولندی حلو بارددن طاتلو صووق صو مراددر یعنی عائشه دیدی
که رسول اکرمه مشروبات مابیننده زیاده مرغوب ومحبوب اولان صووق طاتلو
صو ایدی قسطلانی مواهب لدنیه ده دیدی که ابوداود عائشه دن روایت
ایتدی که کان صلی الله علیه وسلم یستعذب له الماء فی بیوت السقیا سینک
ضمی وقافک سکونی ایله مدینه دن ایکی قوناق بعید بر صویک اسمیدر یعنی رسول
اکرم ایچون بیوت سقیادن طاتلو صو طلب اولنور ایدی ابن بطال دیدیکه طاتلو
صو استه مک زهده مانع وترفه مذمومه ده داخل دکلدر لکن صویه مسک قاتمق اسرافدن
خالی اولمغله امام مالک مکروه در دیدی وطاتلو صو طلب ایلمک وایچمک مباحدر که
صلحا دخی ایتمشلردر رسول اکرم صووق صو ایله بال شربتی ایدوب ایچرلر ایدی
ابن القیم دیدیکه بال اکل ایلمک وعلی الریق ایچمک حفظ صحتده بی نظیردر بلغمی ازاله
ایدر ومعده ده اولان زائد شیلری کیدررز و باهه قوت ویرور ومعده یی
اعتدال اوزره قیزدرر وسده لرینی تفتیح ایدر وصووق صو رطب اولمغله
حرارتی قطع ایدوب بدنی حفظ ایدر وعائشه نک الحلو البارد قولندن مراد عسل
ایله ممزوج یا خرما واوزم قورسی وضع اولنان صودر دیدی والله اعلم الحدیث
الثانی حدثنا احمد بن منیع اخبرنا اسمعیل بن ابرهیم انبأنا علی بن
زید بن جدعان عن عمر هو یعنی عمردن مراد ابن ابی حرملة در عن ابن
عباس قال دخلت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم ودخلت ده اولان
ضمیر متصلی انا لفظیله توکید وخالد بن ولید ده اولان عطفی تصحیح ایچوندر
علی ام المؤمنین میمونة بنت الحرث الهلالیة فجاءتنا باناء من لبن فشرب
رسول الله صلی الله علیه وسلم الکربتین قبیلندن لفظ منه محذوفدر
شرب علیه بعض ما فی الاناء تقدیرنده وانا علی یمینه علیه السلام وخالد عن شماله
جمله لری شرب نک فاعلندن حالدر یعنی ابن عباس دیدی که بن وخالد رسول اکرم

ایله میمونه نک خانه سنه واردق میمونه بعض لبن وضع اولنمش بر چاناغی بزه کتوردی
رسول اکرم اول سودک برازینی ایچدی بن رسول اکرمک صاغ جانبنده و خالد صول
جانبنده اولدیغی حالده مخفی اولمیه که صاغ جانبنده اولان شخص متقدم وصول
جانبنده اولان شخص متأخر صورتنده اولمغله ابن عباس کندونک مقامنی بیان
علی و خالدک مقامنی بیانده عن لفظنی اختیار ایتدی ومحتملدر که مقصود عبارهده
تفنن اولوب ایکیسی بر معنایه اوله ابن حجر علی لفظنده کندونک رسول اکرمه
قربنه وعن لفظنده خالدک بعد وتجاوزینه اشارة واردر دیدی **فقال علیه السلام**
لی الشربة لک رسول اکرم بکا دیدی که بقیهٔ شربت سنک ایچوندر سن صاغ
طرفده اولمغله سنک استحقاقک خالددن زیاده در مالک واحمد واصحاب
ستّه آنلردن روایت ایتدیلر که الأیمن فالأیمن پس صاغ جانبه رعایت
مندوب اولور لهذا ابن عباس خالددن سنّا کوچک ایکن رسول اکرم آنی
تقدیم ایدوب شربت سنکدر دیدی **وان شئت آثرت بها خالدًا** اگر
حسن رضا ایله مراد ایدرسک بو شربتی خالده اختیار ایدرسین دیو بیوردیلر
یعنی کوکلک اولورسه شربتی سن ایچمیوب خالده ویررسین **فقلت ما کنت**
لأوثر علی سؤرک احدًا بن دیدم که بکا لایق دکلدر که سنک سؤرک اوزرینه
غیری کمسنه یی اختیار وجناب شریفلرینک تناول بیوردیغی سودک بقیه سنی
ایچمکه بر غیری فردی بن کندی اوزریمه ترجیح ایلیم پس ما نافیه ولام مکسوره
نفیی توکید واوثر ان تقدیریله منصوبدر ما صح لی ان اوثر تقدیرنده اولور
صاحب نهایه فضل بن عباسدن لا اوثر بسؤرک احدًا لفظیله روایت
ایتدی بو مقامده واقع اولان ابن عباسدن مراد عبد الله بن عباس اولمغله
بو واقعه متعدد اولمق ملاحظه اولنور زیرا سابقا بیان اولندی که محدثین
قاعده سی اوزره ابن عباس اطلاق اولنسه آندن مراد عبد الله بن عباسدر
بعض شراح دیدیلر که علی سؤرک احدا علی سؤر احد تقدیرنده در که مضاف
حذف ومضاف الیه مضاف مقامنه اقامت اولنوب مضافک اعرابنی اکتسا
ایتدی یعنی بن سنک سؤرک اوزرینه غیرک سؤرینی ترجیح ایتمم زیرا ابن عباسک بقیه

بقیهٔ لبنی خالده ویروب خالد ایچدکدنصکره ایچسه خالدک سؤرنی ایچمش اولور
و رسول اکرمک سؤرندن محروم اولور والله اعلم مطرزی دیدیکه سؤر سینک ضمی
وهمزه نک سکونی بعده راء ایله بر شخص صوئی ایچدکدنصکره اناده یا حوضده باقی
قلان صویه اطلاق اولنور ایدی صکره طعامدن وغیریدن بقیه ایچون استعاره
اولندی **ثم قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من اطعمه الله طعاما فلیقل**
اللهم بارک لنا فیه واطعمنا خیرا منه یعنی بو گفت وگودن صکره رسول
اکرم دیدیکه حضرت الله تعالی بر کمسنه یه بر طعامی اطعام واکل ایتمک میسر ایلیه
اول طعامک شکرانه سی ایچون اکلدن فارغ اولدقده بو دعایی اوقسون یعنی
یا رب سن بو طعامده بنم ایچون برکت احسان ایله و بو اکل ایتدکمز طعامدن خیرلو
طعام احسان ایدوب هر خصوصده بوندن اعلی طعامدن اطعام ایلیه **ومن**
سقاه الله لبنا فلیقل اللهم بارک لنا فیه وزدنا منه وحضرت الله تعالی
بر کمسنه یه سود ایچمک میسر ایلیه بو دعایی اوقسون یعنی یا رب سن بو سودده
بزم ایچون برکت احسان ایله وبزه بو ایچدکمز سود نوعندن زیاده ایله مخفی
اولمیه که طعام خصوصنده حاضر اولان طعامدن خیرلو اولانی وسود خصوصنده
حاضر اولان سود نوعندن زیاده لکی طلب ایدوب سوددن خیرلوسنه
طلب بیورمدقلری مشروبات مابیننده سوددن خیرلوسنه اولمدیغی ایچوندر
لهذا مصنف بو مدعانک دلیلنه اشارة قصد ایدوب دیدی **قال ابن عباس**
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لیس شیء تنوین تنکیر وتعمیم ایچوندر
یجزی یانک ضمی وآخرنده همزه ایله اجزاءدن مأخوذدر کفایت معناسنه صاحب
مغرب دیدیکه اجزأنی الشیء دیرلر کفانی معناسنه **مکان الطعام والشراب غیر**
اللبن غیر لفظی استثنا اولمق اوزره منصوبدر لا یکفی شیء مکانهما ولا یقوم
شیء مقامهما الا اللبن تقدیرنده یاخود شیء لفظندن بدل اولمق اوزره
مرفوعدر لا یجزی غیر اللبن مکانهما معناسنه حاصلی سائر طعام وشرابک مقامنه
سوددن غیری بر شیء قایم اولمز وآنلرک یرینی سوددن غیری شیء طوتمز
پس معلوم اولدی که سوددن خیرلو بر شیء یوق ایمش که حتی طلب اولنمغه لایق

اوله قسطلانی مواهب ده دیدی که رسول اکرم سودی کاه خالص وکاه صوق
صوایله قارشدیروب ایچرلرایدی زیرا سود تازه صاغلدقده حارّ اولور وبلاد
مزبوره نک غالبا حرارتی زیاده اولمغله سودک حرارتین صوق صوایله کسرایدرلر
ایدی جابر دیدیکه رسول اکرم انصاردن برکمسنه نک خانه سنه واردی که چوکینده
صواق رایدی سلام ورد سلامدن صکره دیدیکه اگر قربه ده کیجه لمش صویک وار
ایسه کتور ایچه لیم یوق ایسه شو آقان صودن ایچرز رجل مزبور دیدیکه کیجه لمش
صویوم وارد رپس چار طاقنه کتدی وبر کاسه یه صو قویوب خانه سنده اولان
شاة دن مزبور صویه برآز سود صاغیب رسول اکرم ایچدی وترمذی ابن
عمردن مرفوعا روایت ایتدی که اوچ نسنه ردّ اولنمز سود وات وتصدیق
بعضیلر انشاد ایتدیلرکه * قد کان من سیرة خیر الوری * صلی علیه الله طول
الزمن * ان لا یردّ الطیب والمتکاء * واللحم ایضا یا اخی واللبن * مصنف
ابن عباسدن روایت ایتدیکی ایکی حدیثه متعلق بعض کلام ایراد ایدوب
اوّلا حدیث اوّله نظر ایله دیدیکه قال ابو عیسی هکذا اسنادِ سابقده
نظامه اشارتدر وروی سفیان بن عیینة که مصنفک شیخنک شیخیدر
هذا الحدیث الأوّل عن معمر عن الزهری عن عروة عن عائشة یعنی
سفیان حدیث اوّلی مذکور اولان نظام ایله روایة ایتدی پس عائشه ذکر اولنمغله
حدیث مذکور متصل اولور ومصنف سند اخر بیان ایدوب دیدی که ورواه
عبد الله بن المبارک وعبد الرزاق وغیر واحد کثیردن کنایه در عن معمر
عن الزهری عن النبی صلی الله علیه وسلم مرسلا رواة مزبوره صحابه
یعنی عائشه یی حذف ایتدکلری ایچون حدیث اوّلی مرسل ایتدیلر ونیجه مرسل اولمز
که ولم یذکروا مزبورون ذکر ایتمدیلر فیه حدیث اوّلک اسنادنده عن عروة
عن عائشة لفظنی وهکذا مزبورون مرسلا روایت ایتدکلری کبی روی
یونس وغیر واحد عن الزهری عن النبی صلی الله علیه وسلم مرسلا
بو رواة دخی مرسلا ایتدیلر پس معلوم اولدی که سفیان بن عیینه موصلا حدیث
حدیث اوّلی روایتده تفرد ایلدی بو معنایه تنبیه ایدوب مصنف دیدیکه

دیدیکه وانما اسنده سفیان بن عیینة من بین الناس یعنی ابن عیینه
ناس میاننده بو حدیثی متصلا روایتده تفرّد ایتدی زیرا سائر رواة مرسلا
روایة ایتدیلر پس ابن عیینه نک حدیثی اسناد جهتندن غریب اولور لکن غریب
اولمق صحیح وحسن اولمغه منافی دکلدر حاصلی بودر که اتصال سندی ارسال
سندندن اصح در ومصنف جامعنده والصحیح ما روی عن الزهری عن النبی
صلی الله علیه وسلم مرسلا دیدیکی کلام جمهور عندنده مرسل حجة در اگر متصل ایله
متقوی اولور سه دیدکلرینه بناءً در وارسالک واقع چوق اولسه دخی حکم
اتصالک اولدیغی خود مشهور در امدی مصنف بو حدیث مرسلا ومسندا یعنی
متصلا روایة اولندیغین بیان ایدوب حکمنی بیان ایتمدیکی شهرتنه بناءً در
ودخی مصنف حدیث ثانی یه نظر ادیدیکه قال ابو عیسی ومیمونة بنت الحارث
رفعله مبتداء زوجة النبی صلی الله علیه وسلم عطف بیانی هی خالة خالد
ابن الولید وخالة عبد الله بن عباس وخالة یزید بن الاصم جمله سی
مبتدانک خبریدر یعنی رسول اکرمک زوجه سی اولان میمونه رجال مذکورونک
تیزه سیدر پس ابن عباس وابن الولید رسول اکرمه مقارن اولدقلری حالده میمونه نک
خانه سنه داخل اولدقلری مابینلرنده محرمیت اولدیغی ایچوندر وزید ابن الاصم
ذکر استطرادا واقع اولمشدر میمونه نک اسمی برّه ایدی رسول اکرم میمونه تسمیه
ایلدی جاهلیتده مسعود بن عمرو الثقفی نک تحت نکاحنده ایکن مابینلرنده مفارقت
واقع اولمغله ابو درهم تزوّج ایتدکلرندن صکره ابو درهم وفات ایدوب رسول اکرم
هجرتک یدنجی سنه سی عمرة القضاده سرف نام موضعده تزوّج بیوردیلر وتمش
بر سنه سنده بعینه موضع معهودده وفات وصلوة جنازه سنی ابن عباس ادا
ایدوب اول موضعه دفن وا وزرینه مسجد بنا اولندی حالا زیارت وتبرّک اولنور
ومیمونه رسول اکرمک آخر ازواجیدر واختلف الناس فی روایة هذا الحدیث
الثانی عن علی بن زید بن جدعان جیمک ضمی ودال مهمله نک سکونیله در یعنی
محدثین حدیث ثانی نک علی مذکوردن روایت اولندغنده اختلاف ایتدیلر
فروی بعضهم بعض محدثین عن علی بن زید عن عمر بن ابی حرملة شو جمله

روایت ایتدیلر نته کیم اسناد ده سبقت ایتدی وروی شعبة ومحدثین دن
شعبة عن علي بن زيد علی دن روایت ایلدی لکن فقال عن علي بن زيد
لفظندن صکره دیدیکه عن عمرو بن حرملة یعنی عمر موضعنده عمرو وابن ابی
حرملة موضعنده ابن حرملة ذکر ایتدی مصنف دیدیکه والصحیح عمر صحیح اولان
واوسز عمر ابن ابی حرملة وابن ایله حرمله مابیننده لفظ ابی ذکر اولنمقدر
وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین

باب ما جاء فی صفة شرب رسول الله صلی الله علیه وسلم

شرب بیهقی تا جده دیدی
که شینک حرکاتیله تشرب که فرسیده آشامیدن وترکیده ایچمک معناسنه در
وبو مقامده مراد بو معنادر ابو علی دیدیکه شرب فتحله شاربک جمعیدر صاحب
وصحب کبی وکسر ایله مشروب معناسنه در طحن ومطحون کبی وضمیله مصدر در
بعضیلر کسریله نصیب معناسنه استعمالی شایعدر دیدیلر قال الله تعالی لها شرب
ولکم شرب یوم معلوم یعنی بو باب رسول اکرمک مشروباتی شرب بیوردقلرینک
وصف وکیفیتی بیاننده در مصنف بو بابده اون حدیث ذکر ایتدی الحدیث
الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا هشیم هانک ضمی وشینک فتحیله هشیمک
تصغیریدر انبأنا عاصم الاحول ومغیرة میمک ضمی وغینک کسریله ابن مقسم
الضبی در عن الشعبی شینک فتحی وعینک سکونیله تابعی مشهوردر عن ابن
عباس ان النبی صلی الله علیه وسلم شرب من زمزم صاحب نهایه
دیدیکه مکه ده معروف بر قیودر صوبی چوق اولمغله بو اسم ایله تسمیه اولندی
ماء زمزم وزمزام دیرلر صو چوق اولسه وهو قائم جمله سی شربنک فاعلندن
حالدر یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم ماء زمزم دن ایاق اوزرنده طوردقلری
حالده ایچدیلر شیخین روایتنده شو وجهله واقع اولدی که ابن عباس
ماء زمزمدن رسول اکرمه بر قوه کتوردم قائم اولدقلری حالده ایچدیلر
بخاری عندنده علی حدیثنده وارد اولدی که علی رضی الله عنه قائم اولدیغی
حالده صو ایچدی و دیدی که چوق کمسنه ایاق اوزرنده صو ایچمکی مکروه
عد ایدرلر مع هذا رسول اکرمی بنم ایچدیکم کبی ایچدیلر مسلم روایت ایتدی که رسول

که رسول اکرم صوبی اوتورر ایکن ایچمک عادتلری ایدی دیو روایت ایتدی وینه
روایت ایتدی که رسول اکرم ایاق اوزرنده صو ایچمکدن نهی ایتدیلر دیو وینه ابو
هریره دن روایت ایتدی که ناسیاً ایاق اوزرنده صو ایچسه اول صوبی
قوصسون دیو قسطلانی دیدیکه احادیث مذکوره نک جمله سی صحیحدر اصلا مابینلرنده
تعارض واشکال یوقدر وبو خصوصده نسخ وارددر دیو ظن ایدن کمسنه غلط ایتدی
واحادیث مابینی جمع ممکن اولان موضعده نسخه مراجعت نیچه صحیح اولور
صواب اولان بودر که رسول اکرمک ایاق اوزرنده ایکن صو ایچمکی نهی بیوردقلری
کراهة تنزیهیه محمولدر وکندولری قائم ایکن ایچدکلری جوازنی بیان ایچوندر
وناسیاً ایچرسه قوصسون دیدکلری استحبابه ندبه محمولدر نووی دیدیکه
صوبی قوصمق مستحبدر مالکیه قائما شرب ایلمک لابأسدر دیو جبیر بن مطعم حدیثی
ایله استدلال ایتدیلر که جبیر دیدیکه ابو بکر صدیقی قائما صو ایچر ایکن کوردم و
مالکدن بر ایدی که عمر بن الخطاب وعثمان وعلی رضی الله عنهم ایاق اوزرنده
صو ایچدکلری خبری مالکه بالغ اولدی وابو هریره نک لایشربن احدکم قائما
فمن نسی فلیستقی حدیثندن شو وجهله جواب ویردیلر که عبد الحق دیدی
که حدیث مذکورک اسنادنده عمرو بن حمزة المعمری واردر که ضعیفدر
بعض شیوخ دیدیلر که اظهر اولان بودر که رسول اکرمک قائما شرب ایتدکلرینه
دلالت ایدن احادیث جوازنی بیانه ونهیه دلالت ایدن احادیث استحباب
واولی واکمل اولان عمله ترغیبه محمولدر زیرا ایاق اوزره طورر کن ایچمک
ضرردن خالی دکلدر کندولری اول ضرردن امین اولدقلری ایچون قائما
ایچدیلر وغیریلره ضرر ترتب ایتمک خوفندن ایچمکدن نهی ایتدیلر نخعی نک
انما نهی عن ذلک لداء البطن دیدیکی بو معنایی مؤیددر ابن القیم دیدی
که قائما صو ایچمکک نیچه آفاتی واردر ایاق اوزرنده ایچمکله کرکی کبی قانمق
اولمز ومعده دن اشاغی بیربغا نازل اولوب جگرا اول صوبی وجه لایق
اوزره اعضایه توزیع وتقسیم ایده مزلر معده یی تبرید ایتمکدن خوف
اولنور واسافل بدنه تدریج ایله نزول ایتمز وتعداد اولان ضررلر قائما

الحکمه معتاد اولان کمسنه مترتب در لکن احیانا ایچن کمسنه مترتب اولمز والله
اعلم بعضیلر دیدیلر که ممکندر که قائما شرب ماء زمزم و فضل ماء وضوءده مخصوص
اوله زیرا ماء زمزمه تخصیصک نکته سی ماء زمزمدن تضلع مستحب اولدیغنه اشارتدر
و فضل وضویه تخصیصک نکته سی ماء وضوءک برکتی جمیع اعضایه واصل اولدیغنه
اشارة اولدیغیدر بعضیلر دیدیلر که ماء زمزمی قائما ایچمک سنتدر تا که رسول
اکرمه متابعت فضیلتنی احراز ایده لر نته کیم بخاری عندنده علیدن رضی روایت
اولنان حدیثده علی رض فضیلت متابعتی احراز ایچون قائما شرب ایتدی و قائما
شربدن نهیک عدمنه نظر ایتمدی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا قتیبة بن
سعید حدثنا محمد بن جعفر عن حسین المعلم میمک ضمی و عینک فتحی و
لام مکسوره نک تشدیدیله در عن عمرو بن شعیب بن محمد بن عبد الله بن عمرو
بن العاص عن ابیه ضمیر مجرور عمروه راجعدر عن جده ضمیر مجرور اب لفظنه
راجعدر یعنی عمرو پدرندن که شعیبدر و شعیب جدندن که عبد الله بن عمرو بن
العاصدن که صحابی مشهوردر روایت ایتدی و اگر جده ضمیری ابیه ضمیری کبی
عمروه ارجاع اولنسه عمرو شعیبدن و شعیب محمددن روایت ایدر دیمک اولور
حال بو که محمد صحابی دکلدر حدیث مرسل اولمق لازم کلور مع هذا بو حدیث متصل
اولدیغی عند النقاد اتفاقیدر و سنن ابو داود و نسائی ده عن عمرو بن
شعیب عن ابیه عن جده عبد الله لفظیله واقع اولدیغی معنای اولی مؤیددر
قال قائل عبد الله بن عمرودر رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم یشرب
قائما و قاعدا حال مترادفه قبیلندندر یعنی عبد الله دیدی که بن رسول اکرمی
ایاق اوزرنده اولدیغی حالده و اوتورور اولدیغی حالده ایچر ایکن کوردم مخفی
اولمیه که حدیث اولده بیان اولندی که رسول اکرم قائما شرب بیوردقلری
جوازی بیان و قائما شربدن نهی بیوردقلری کراهة تنزیهیه محمول اولدیغی
ایچوندر پس بناء علی هذا بو حدیثک حاصلی بودر که رسول اکرم جوازی بیان
ایچون نادرا قائما شرب و اکمل و افضلی بیان ایچون کثیرا قاعدا شرب ایدرلر
ایدی قسطلانی مواهبده دیدی که اکر سؤال اولنورسه که قائما شرب مکروه

مکروه اولسه رسول اکرم قائما شرب ایتمزلر ایدی شو وجهله جواب ویریلور که قائما
شرب ایتدکلری جوازی بیان اولمغله رسول اکرم آنی اشلمک واجب اولور نجه
مکروه بلکه آنک کراهة تنزیهی ایله مکروه اولمه سی سائرلره نظر ایله در والله اعلم
الحدیث الثالث حدثنا علی بن حجر حدثنا ابن المبارک عن عاصم الاحول
عن الشعبی عن ابن عباس قال سقیت النبی صلی الله علیه وسلم من زمزم
فشرب و هو قائم یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرمه زمزمدن صو ویردم
قائم اولدقلری حالده ایچدیلر مخفی اولمیه که ابن عباسک سابقا ذکر اولنان حدیثی
مطلق و بو حدیثی مقیددر جائزدر که مطلق مقیده حمل اولنوب واقعه بر اوله
و محتملدر که متعدد اوله نته کیم سیاق حدیثدن منفهم اولور والله اعلم الحدیث
الرابع حدثنا ابو کریب محمد بن العلاء و محمد بن طریف شریف وزننده در
طاء مهمله ایله در الکوفی قالا قائللر ایکی محمددر انبأنا ابن الفضیل تصغیر
صیغه سیله در عن الاعمش عن عبد الملک بن میسرة عن النزال نونک
فتحی و زانک تشدیدیله در بن سبرة سین مهمله نک فتحی و باء موحده نک سکونی
بعده راء بعده تاء تأنیث در قال نزال اتی جی معناسنه در علی بکوز باء
تعدیه ایچوندر من ماء و هو علی فی الرحبة راء مهمله نک فتحی و حاء مهمله نک
فتحی یا سکونی ایله مکان متسع و صحرای فراخ معناسنه در و مسجدک میداننه
رحبة المسجد دیر حنفی دیدی که کاهی قری و رستاقدن مسجد قاپوسنده نماز
قیلمق ایچون یاپدقلری خطیره و دکانه رحبه اطلاق اولنور و بو مقامده
رحبه دن مراد کوفه مسجدنک وسطنده بناء اولنان دکاندر که علی رضی الله عنه
آنده اوتوروب ناسه وعظ ایدر ایدی صاحب مغرب دخی مراد بودر دیدی
فاخذ علی منه ضمیر ماء یا کوزه یه راجعدر کفا فغسل یدیه و مضمض
حنفی دیدی که اخذ اوزرینه معطوفدر کذلک و استنشق اخذ اوزرینه
معطوفدر عصام دیدیکی کبی غسل اوزرینه معطوف اولسه بر آووج صو ایله
اعضاء ثلثه یی غسل لازم کلور شرعا و عقلا مستبعددر و مسح وجهه
و ذراعیه و رأسه یعنی نزال دیدی که علی رضی الله عنه کوفه مسجدنک رحبه سنده

ایكن حضورلرینه بر برداق صو كتورلدی اول صودن بر آوج زراعلرینه دك آللرین
غسل اتدی ودخی مضمضه واستنشاق ویوزینه وقوللرینه وباشنه مسح ایلدی
كلا یاخود بعضا مخفی اولمیه كه وجه وذراع آبدست خصوصنده ممسوح اولمیوب مغسولاتدن اولمغله مسح مذكوری غسل خفیف ایله تفسیر ایدوب
وضوء مذكوردن وضوء شرعی مراد در دیدیلر وبعض روایات صحیحه ده واقع
اولان انه غسلهما بو وجهی تأیید ایدر وبعضیلر مسح وجه وذراعدن مراد یاش
الی وجه وذراع اوزرینه امرار در دیوب وضوء مذكوردن معنای لغوی مراد
دیدیلر كه تنظیفدر رجلینك مذكور اولمدیغی بو معنایی تأیید ایدر واختلاف روایتین
اختلاف واقعه یه وتعدد قصه رحبه یه مبتنی در وبعض روایاتده رأسه لفظندن
صكره ورجلیه لفظی دخی مذكور اولدی ومسح رجلیه تقدیرنده وبر روایاتده وغسل
رجلیه واقع اولدی كه اختلاف تعدد واقعه یه مبتنی اولمق كرك والله اعلم ثم
شرب منه مراد ماء مذكوریا فضل وضوء در وهو قائم جمله سی شرب ده
مستكن علی یه راجع ضمیردن حالدر ثم قال شربدن غیری فكر اولنان فعلیه
اشارة در وضوء من لم یحدث یعنی علی رضی الله عنه اعمال مذكوره یی اتمامدن
صكره ماء مزبوردن الچدی ایاق اوزرنده اولدیغی حالده صكره دیدی كه
بنم غسل ومسح دن اتدیكم عمل تجدید وضوء یاخود مجرد تنظیف مراد ایدن كمسنه نك
وضوسنك صورتیدر حدثدن طهارة مراد ایدن كمسنه نك كل زیرا محدثك وضوسنك
نیجه شرط زائدی دخی وار در هكذا رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم
فعل یعنی كوردم كه بنم غسل ومسح وشرب دن اتدیكم عملی رسول
اكرم دخی ایشلدی و حدیث مذكوری بو بابده ذكر رسول اكرم قائما شرب
اتدكلرینی متضمن اولدیغی اچوندر والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا قتیبة
بن سعید ویوسف بن حماد قالا حدثنا عبد الوارث بن سعید عن
ابی عصام عینك كسریله بصری در اسمی ثمامه یا خالد در بعض نسخه ده واقع
اولان ابو عاصم وهم در عن انس بن مالك ان النبی صلی الله علیه وسلم
یتنفس فی الاناء ثلثا اذا شرب یعنی انس دیدی كه رسول اكرم شرب

شرب اتدكلری وقتده انایه اوچ كره تنفس ایدرلر ایدی ویقول هو امرأ
واروی دخی بیوررلر ایدی كه انایه اوچ كره تنفس ایدرك اچمك زیاده خوشكوار
وهضمه معین وصوسزلغی زیاده قطع ایدر ومعده واعضایی تبریده آز تأثیر
ایدر مسلم روایتنده امرأ واروی وابرأ لفظیله واقع اولدی صحیحینده
قتاده دن روایت اولندی كه رسول اكرم انایه تنفسدن نهی اتدی امدی حدیث
بابك معناسی بودر كه رسول اكرم انایی الینه الوب اچدكده بر ایكی جرعه اچوب
انایی آغزندن ایروب تنفس ایدرلر ایدی یعنی اوچ كره بو وجه اوزره ایدرلر ایدی
دیمكدر وقتاده حدیثنك معناسی بودر كه رسول اكرم شرب ایدن كمسنه انایی
اغزندن آیرمه دن انایه تنفس اتمكدن نهی بیوردیلر وانایه تنفسدن نهیك حكمتی
بودر كه جائزدر كه بر شیء اكل اتمكله یاخود زمان مدیده مسواكی ومضمضه یی ترك
اتمكله یاخود تنفس اتدكده نفس ایله معده دن بخار صعود اتمكله صونك تغیرینه
باعث اولوب صو طبیعتندن چیقه قسطلانی دیدیكه طبرانی اوسطده سند
صحیح ایله ابو هریره دن تخریج اتدی كه رسول اكرم اوچ نفسده شرب ایدرلر ایدی
وانایی اغزلرینه قریب اتدكده بسم الله واغزلرندن آیردقده الحمد لله دیو
بو عملی اوچ كره ایدرلر ایدی وبو وجه اوزره شربده نیجه حكمت جمه وفائده
مهمه واردر كه رسول اكرم انلاری انه اروی وامرأ وابرأ قول شریفیله
بیان ایلدی اروی ری دن مأخوذدر رانك كسریله یعنی قانمق جهتندن
ابلغ وانفع در ابری بری دن مأخوذدر همزه ایله شفا معناسنه یعنی شدة
عطش مرضندن شفا ویرور زیرا زیاده حرارتی اولان معده یه صو دفعة
وارد اولمغله دفعهٔ اولی ده مندفع اولمین حرارتی دفعهٔ ثانیه ده ودفعهٔ
ثانیه ده مندفع اولمین حرارتی دفعهٔ ثالثه ده قطع ایدر ودخی معده یه تأنی
ایله واصل اولان ماء بارد كه حاقندن خوف اولنماز اما دفعهٔ واحده ده
ایصال اولندقده حرارة غریزیه یی اطفا یا تضعیف ایلمكدن خوف اولنور
بلكه معده وجگرك فسادینه مؤدی اولوب نیجه امراض ردیه یه باعث
اولور خصوصا بلاد حاره وازمنهٔ حاره ده زیاده مخوفدر وامرأ همزه

ایله مری الطعام والشراب دن مأخوذدر اکر طعام وشراب بونه سهولتله ایله داخل
ولذة ونفع ایله واصل اولسه یعنی بونه زیاده سهولة ولذة ونفع ایله واصل اولور دخی
ابو نعیم وابن سنی وبیهقی مرسلا روایت ایتدیلر که رسول اکرم بیوردی که اذا شرب
احدکم فلیمص مصا ولا یعب عبا یعنی سزک بریکوز شرب ایتدیکی وقتده آهسته آهسته
صوره صوره ایچسون بریردن کوکرجین ایچرکبی ایچسون فان الکباد من العب
زیرا کباد که جکر مرضی در بو اسلوب اوزره ایچمکدن حاصل اولور ومسند فردوسده
علی دن رضی مرفوعا معنای مذکور روایت اولندی که فان العب یورث الکباد
لفظیله واقع اولدی ودخی دفعة ایچمکده مجاری نفس منسد اولوب صولوغازه
طورمق خوفی واردر اما آهسته آهسته ایچدکده بو خوفدن امین اولور ودخی صو
دفعة ایچمکده عجلهٔ مذمومه وار بیهقی انسدن مرفوعا روایت ایتدی که التأنی
من الله والعجلة من الشیطان ابو داود وبیهقی سعددن مرفوعا روایت
ایتدیلر که التؤدة فی کل شیء خیر الا فی عمل الآخرة یعنی هر شیده تأنی وسکون
خیردر الا امور آخرتده که انده عجله خیردر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا
علی بن خشرم خاء معجمه نک فتحی وشین معجمه نک سکونی ایله صرف وعدم صرفی
جائزدر جعفر کبی انبأنا عیسی بن یونس عن رشدین تقریبده دیدیکه رانک
کسری وشین معجمه نک سکونی ودالک کسری ویانک سکونی بعده نون ایله در ترکه
دیدیکه ضعیف در بن کریب تصغیر صیغه سیله در عن ابیه که کریب در تمیرکده دیدی
که ثقه در عن ابن عباس ان النبی صلی الله علیه وسلم کان اذا شرب
تنفس مرتین یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم شرب ایتدکلری وقتده
اثناء شربده ایکی کره تنفس ایدرلر ایدی وشربدن فارغ اولدقده بالضروره
واقع اولان تنفسک انضمامیدینه تنفس اوچ اولوب سائر روایاته مخالف
اولمز یاخود مراد احیانا ایکی کره تنفس ایدرلر ایدی یعنی ازدیاد حرارت عطش
وقتنده شرب آز اولمغله ایکی کره تنفس ایدرلر ایدی میرک دیدیکه بخاری روایت ایتدکده
مرتین او ثلاثا واقع اولدی که لفظ او تنویع ایچوندر زیرا رسول اکرم ایکی
تنفس ایله سیراب اولورلر ایسه آنلر ایله اکتفا ایدرلر واکر ایکی تنفس ایله سیراب

سیراب اولمزلر ایسه اوچ کره تنفس ایده جک قدر شرب ایدوب اوچ کره تنفس ایله
سیراب اولورلر ایدی وبو حدیث ایکی کره تنفس اوزرینه اقتصاره نص دکلدر
بلکه محتملدر که مراد اثنا ده تنفس اوله وتنفس اخیری ذکر ایتمدیکی شربک تمامنده
تنفس ضروراتدن اولدیغی ایچوندر والله اعلم الحدیث السابع حدثنا ابن ابی
عمر حدثنا سفیان عن یزید بن یزید یدر وبیر اسمری بردر محمد بن محمد بن
محمد الغزالی کبی بن جابر عن عبد الرحمن بن ابی عمرة اسمی اسید یا اسامه
عن جدته کبشة کافک فتحی وباء موحده نک سکونی وشین معجمه ایله در
بنت ثابت بن المنذر الانصاریة که حسانک همشیره سیدر وتصغیر ایله
کبیشة دخی دیرلر برصا دیمکله مشهوردر قالت دخل علی رسول الله صلی الله
علیه وسلم فشرب فی قربة معلقة قائما یعنی کبشه دیدیکه رسول اکرم بنم
خانه می تشریف ایدوب آصلی قربه نک آغزندن ایچدیلر قائم اولدقلری حالده
شرب مزبور قاعدا ایچمک ممکن اولمدیغی یاجوازنی بیان ایچوندر معلوم اوله
که بخاری وابو داود وترمدی وابن ماجه انسدن رسول اکرم قربه نک اغزندن
ایچمکدن نهی ایتدی دیو کذلک بخاری ومسلم وابو داود وترمذی وابن
ماجه ابی سعید الخدریدن رسول اکرم قربه نک باشنی چویروب ایچمکدن
نهی ایلدی دیو روایت ایتدکلری افضل واکملی بیان ایچوندر نهی تنزیهی ایچوندر
ورسول اکرمک شرب ایتدکلری جوازی بیان ویاخود ضرورته اولدیغی ایچوندر
فقمت الی فیها فقطعته یعنی قربه نک اغزنی قصد ایتدیکیم حالده قالقدیم
وتبرک ایچون یاخود رسول اکرمک مبارک آغزلری مماس اولان موضعه هرکس
آغزینی وضع ایدوب مبذول اولمسون دیو قربه نک اغزینی کسدم نته کیم
نووی مسلم شرحنده بو حدیثک شرحنده ترمذی دن بو وجهلر ایله روایت ایلدی
والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن
مهدی مرمی وزننده در حدثنا عزرة عین مهمله نک فتحی وزاء معجمه نک
سکونی بعده راء مهمله وتا ایله در بن ثابت الانصاری عن ثمامة ثاء
مثلثه نک ضمیله در بن عبد الله قال کان انس بن مالک یتنفس فی

الاناء ثلاثا وزعم انس ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یتنفس فی الاناء
ثلاثا لفظ زعم بو مقامده اکرچه قال معناسنه در لکن لفظه بناءً ان فتحیله ایراد
اولندی یعنی ثمامه دیدی که انس اناده اوچ کره تنفس ایدوب دیرایدی که رسول
اکرم شرب اتدکده اناده اوچ کره تنفس ایدرلرایدی مخفی اولمیه که تنفس مزبوردن
مراد سابقا بیان اولندیغی اوزره دفعات ایله شرب دیمکدر منهی اولان تنفس
دکلدر واوچه تخصیص اکثر اوقاتلرینه یا ایکی کره تنفسلری اثناء شربده اولوب نفس
مبنی درتنتکیم سابقا تفصیل اولندی والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا
عبدالله بن عبدالرحمن انبانا ابوعاصم عن ابن جریج تصغیر ایله در
عن عبدالکریم بن مالک عن البراء بن زید تنوین ایله در و ابن الف
ایله رسم اولنوب جر ایله بن زیددن بدلدر ومابعدینه مضاف در ابنة انس
بن مالک ان النبی صلی الله علیه وسلم دخل بعض نسخه ده دخل علی ام سلیم
واقع اولدی وقربة معلقة جمله سی دخل ده مستکن ضمیردن حالدر فشرب
من فم القربة وهو قائم جمله سی شربده مستکن ضمیردن حالدر یعنی انسک
قیزی اوغلی اولان براء جدی انسدن روایت ایتدی که رسول اکرم بزم خانه یه
تشریف ایتدی که خانه ده بر اصیلی قربه اولدیغی حالده پس رسول اکرم قربه نک
اغزندن ایچدی قائم اولدیغی حالده فقامت ام سلیم والده م ام سلیم
ایاق اوزرینه قالقدی ومشی ایدرک کتدی الی رأس القربة تا قربه نک
باشنه منتهی اولدی فقطعتها پس قربه نک اغزینی کسدی یاخود قربه یه دک واروب
رأس قربه یی کسدی وضمیرک تأنیثی مضاف الیه ده اولان تأنیثه نظر ایله در بعض
نسخه ده واقع اولان فقطعته قیاسه موافقدر والله اعلم الحدیث العاشر حدثنا
احمد بن نصر النیسابوری نونک فتحی ویانک سکونی وسین مهمله ایله در انبانا
اسحق بن محمد بن اسمعیل بن عبدالله بن ابی فروه الفروی ابی فروه یه نسبتدر
که جدی در حدثتنا تأنیث صیغه سیله در عبیدة تصغیر ایله در بنت نائل
همزه ایله در عن عائشة بنت سعد بن ابی وقاص عن ابیها که سعددر
ان النبی صلی الله علیه وسلم کان یشرب قائما یعنی سعد بن ابی وقاص دیدی

دیدی که رسول اکرم قائم اولدیغی حالده شرب ایدرایدی که مراد احیانا یاخود
فضل وضوئی یاخود ماء زمزمی شرب ایدرلرایدی دیمکدر قال ابوعیسی که مراد
مصنفدر قال بعضهم ضمیر محدثین یاخود اصحاب اسماء رجاله راجعدر عبیدة
بنت نابل یعنی بعضیلر همزه ایله نائل موضعنه باء موحده ایله نابل ذکر
ایتدیلر میرک دیدیکه عبیدة تصغیر صیغه سیله در نابل نونک فتحی والفدن صکره
باء موحده ایله در وامین ابونصر بن ماکولا دخی بو وجهله تصحیح ایلدی وصلی الله
علی محمد وآله وصحبه اجمعین

باب ما جاء فی تعطر رسول الله صلی الله علیه وسلم

عطر طیب وتعطر استعمال طیب که ترکیده کوزل
قوقولی نسنه سورنمک دیمکدر یعنی بو باب رسول اکرمک عطر استعمال اتدکلری
حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در شیخ احمد بن الخطیب القسطلانی
مواهب لدنیه ده دیدی که رائحه طیبه رسول اکرمک صفتی ایدی طیبه مس اتمسه
دخی امام احمد انسدن روایت ایتدی که بن هرگز ریح مسک وعنبر شم اتمدم
رسول اکرمک قوقوسندن کوزل ترمذی روایتنده بن هرگز مسک وعطر قوقمدم که
رسول اکرمک عرقندن کوزل دیدی طبرانی معجم اوسطنده روایت ایتدی عتبة
بن فرقد السلمی نک زوجه سی ام عاصم دیدی که بز عتبه نک تحت نکاحنده دورت
خاتون ایدک که هر بریمز جهد ایدرایدک که طیب استعمالی ایله اول بریمزدن اطیب
اولا وزعتبه اصلا طیب استعمال ایتمز ایکن قوقوسی بزم هر بریمزک قوقوسندن
کوزل ایدی وخلق مابیننه چقدقده هرکس عتبه نک قوقوسی کبی کوزل قوقو کورمدک
دیرلرایدی برکون عتبه دن سؤال ایتدم که بونک سری نه در که بزلر طیب استعمالنده
صرف مقدور ایدرز وسنک قوقوک بزم قوقولریمزدن کوزلدر عتبه جوابنده
دیدیکه رسول اکرمک زمان سعادت اقترانلرنده بر مرضه مبتلا اولمش ایدم
رسول اکرمک حضور عالیلرینه کلوب مرض مزبوردن شکوی ایتدم بکا صویونمکی
دیو امر ایتدی بن دخی صویوندم واثوابمی فرجم اوزرینه وضع ایدوب
قارشولرینه اوتوردم مبارک اللرینه توکورب بنم صیرتمی وقارنمی صیغه دیلر
اول وقتدن برو بدنمده بو رائحه ظهور ایتدی ابویعلی وطبرانی روایت ایتدیلر

که بر کمسنه رسول اکرم حضورنه کلوب دیدی که یا رسول الله قیزیمی تجهیز ایتدم کرک
سزدن دخی معاونت طلب ایدرم رسول اکرمک عندنده حاضر نسنه بولنمدیغندن بر کنج
شیشه استدی کتوردیلر مبارک عرقلرندن اچنه بر ایکی قطره عرق وضع ایدوب
بیوردیکه وار قیزکه سویله شیشه نک اچنده اولان نسنه یی تعطر ایلیسون بعده وقتا
که قیز اول عرقدن استعمال ایلیه اهل مدینه رایحه سین شم ایدرلر ایدی حتی خانه سنه
بیت المطیبین تسمیه ایتدیلر دارمی و بیهقی و ابو نعیم جابر بن عبد الله دن روایت
ایتدیلر که رسول اکرم بر طریقدن کتسه لر بر کیمسه آندن صکره اول طریقدن کتسه رسول
اکرمک ریح طیبین استشمام ایدوب اول یولدن رسول اکرم روان اولدیغنه استدلال
ایدر ایدی ولله در القائل فلو ان رکبا یمموک لقادهم نسیمک حتی یستدل
به الرکب مسلم انسدن روایت ایتدی که انس دیدی که رسول اکرم خانه مزی تشریف
ایدوب انده خواب راحت وارمشلر ایدی که اندام شریف و غراملری عرق ریز اولدی
والدهم ام سلیم بر شیشه کتوروب عرق مذکوری اکا وضع ایدر ایکن رسول اکرم بیدار
اولوب یا ام سلیم نه ایشلرسین دیدی والدهم دیدیکه یا رسول الله سنک عرقکلر
که بز آنی طیبمزه ادخال ایده رز آندن اعلی طیب اولمز والله اعلم مصنف بو
بابده التی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول الحدیث الاول حدثنا محمد بن
رافع القشیری النیسابوری که اعلام محدثیندن چوق کمسنه لردن حدیث
اخذ ایتدی ثقه در و غیر واحد محمددن غیری قالوا ضمیری محمده و غیرلره راجعدر
انبانا ابو احمد الزبیری زانک ضمیله زبیره نسبتدر حدثنا شیبان عن
عبد الله بن المختار عن موسی بن انس بن مالک عن ابیه که انس در
قال کان لرسول الله صلی الله علیه وسلم سکة بعض نسخه ده وکانت
واقع اولدی سکه سینک ضمی و کافک تشدیدیله انواع طیبدن بر نوع
مخصوصدر که مشک و رامک دیدکلری شیدن یاپارلر یتطیب منها جمله سی
حال استیناف در یعنی انس دیدی که رسول اکرمک سکه سی وار ایدی که
آندن تطییب ایدرلر ایدی معلوم اوله که بو مقامده وارد اولان سکه دن
مراد سکه وضع ایتدکلری ظرف اولوب ذکر حال اراده محل قبیلندن اولدیغنه

اولدیغنه منها لفظی قرینه در اگر مراد نفس سکه اولسه بها دیر ایدی جزری
تصحیح مصابیحده نفس سکه و وعاء سکه مراد اولمق محتملدر دیدی میرک دیدی
که مراد نفس طیب اولور ایسه کلمه من تبعیضیه اولمق ظاهردر تا که رسول اکرم
اول طیبی دفعات ایله استعمال بیوردقلرینی اشعار ایچون بها لفظی اولسه
دفعه واحده ده استعمال بیورمه لرینی ایهام ایدر و اگر مراد سکه نک ظرفی اولور
ایسه من ابتدائیه اولور نسائی و بخاری تاریخنده محمد بن علیدن روایت ایتدیلر که عائشه دن
رضی الله عنها رسول اکرم طیب استعمال ایدرلرمی ایدی دیو سؤال ایتدم دیدی که نعم
بذکارة الطیب صاحب نهایه دیدیکه ذکورة الطیب ذکورة اول طیبه اطلاق اولنور
که رجال استعماله صالح اوله و لونی اولمیه مسک و عنبر و عود کبی مسلم ابن عمردن روایت
ایتدی که انه صلی الله علیه وسلم کان یستجمر بالوة غیر مطراة وبکافور یطرحه مع
الالوة یعنی رسول اکرم کاهی عودی انواع طیب ایله و کاهی عودی کافور ایله قارشدروب
مجمره وضع و تبخر ایدرلر ایدی الوه همزه نک فتحی و ضمی و واوک تشدیدیله مطلقا
عوده یاخود عودک خالصنه دیرلر الوه مطراة انواع طیب ایله مخلوط عوددر
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی
حدثنا عزرة بن ثابت عن ثمامة بن عبد الله قال کان انس بن مالک
لا یرد الطیب وقال انس ان النبی صلی الله علیه وسلم کان لا یرد الطیب
یعنی ثمامه دیدی که انس طیبی رد بلکه قلیل و کثیر قبول ایدر ایدی و دیدی که طیبی
رد ایتمک رسول اکرمک عادتی ایدی ابو داود و نسائی و ابو عوانه ابو هریره دن
تخریج ایتدیلر که من عرض علیه طیب فلا یرده فانه خفیف المحمل وطیب الرائحة محمل میم
اولینک فتحی و حانک سکونی و میم ثانیه نک کسریله حمل یعنی کتورمک معناسنه در یعنی
رسول اکرم بیوردیلر که بر کمسنه یه طیب عرض اولنسه انی رد ایتمسونلر زیرا طیب آغر
یوک دکلدر و رایحه سی کوزلدر و بر هدیه در که آز اوله و منفعتدن خالی اولمیه هدیه
ایدن کمسنه محزون اولمسونلر ایچون اول هدیه یی رد ایلمک لایق دکلدر مکر هدیه
ایدن کمسنه ویردیکی هدیه ضمننده کلی طمعی اوله مسلم عرض علیه ریحان لفظیله
روایت ایلدی والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا

فدیک بتصغیر صیغه سیله درکه اسمی محمد بن اسمعیل بن مسلم بن ابی فدیکدر عن
عبد الله بن مسلم بن جندب جیم و دالک ضمه لریدر عن ابیه که مسلم در عن
ابن عمر قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ثلاث مبتدا اولدیغی حالده
تنوین تعظیم وتشریف ایچون و قلة مؤنة وخفة حمل ایله متقید دیمکه محتاج در
نکرهٔ مخصصه اولوب لا یرد جمله سی خبری اولوب واکر ثلاث مبتدا ولا یرد
صفة اولور ایسه الوسائد وسائرلری خبر اولور وسائد وساده نک جمیدر
که ترکیده یاصدق وفارسیده بالین دیرلر وعربی ده مخده دخی دیرلر تحت الخد
وضع اولندیغی ایچون والدهن بعض نسخه ده دهن مع ضعنده الطیب واقع اولدی
جائزدرکه دهندن مراد طیبی اولان دهن اولمغله کاهی الدهن لفظیله وکاهی
الطیب لفظیله روایت اولندی واللبن اصول معتمده ده ونسخ مصححه ده
بو لفظ ایله واقع اولدی یعنی ابن عمر دیدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه اوچ دورلو
هدیه واردرکه رد اولنماز وشی خسیس اولمغله رد اولنمه سی لایق دکلدر یاصیدکی
وباغ که ایچنده طیب اوله وسود ابن حجر دیدیکه بو حدیثدن اخذ اولنورکه وساده دن
مراد اول وساده درکه خفیف المؤنة وبی تکلف اولوب دنی قیمت اولمیه تا بو اوچ
شیئه ملحق در هر نسنه که عرفاً قبولنده باس اولمیه ودخی لا یرد دالک رفعیله تصحیح
اولندیغی اوزره نهی معناسنه در وبعضیلر دالک نصبیله در نهی صریح اولمق اوزره
دیدیلر والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو داود که
اسمی عمرو بن سعددر الحفری حاء مهمله نک فتحی بعده فا ایله حفره نسبتدرکه کوفه ده
بر محله نک اسمیدر عن سفیان بن الجریری جیمک ضمیله تصغیر صیغه سیله در اسمی
سعید بن ایاسدر عن ابی نضرة فتح نون وسکون ضاد معجمه ایله منذر بن
مالکک کنیه سیدر عن رجل بعض نسخه ده عن الطفاوی واقع اولدی که طاء
مهمله نک ضمی وفا ایله ابن حجر طفاوه یه نسبتدر قیس غیلاندن بر قبیله در دیدی
وعلی کلتا النسختین حدیثک سندنده مجهول واردر میرک دیدیکه مؤلف جانبنده
بو حدیث حسن دردیدی اکرچه آنده مجهول واردر زیرا اول رجل مجهول تابعی در
وآندن روایت ایدن ثقه در پس بو جهتدن جهالتی ضرر ویرمز عن ابی هریرة

ابی هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم طیب الرجال میرک حنفی
دیدیلرکه لفظ طیب مصدر واسم استعمال اولنور وبو مقامده اسم مراددر ما
یتطیب به معناسنه ما ظهر ریحه وخفی لونه یعنی ابو هریره دیدی که رسول
اکرم بیوردیلرکه رجالک تطیب ایده جکی طیب اول طیبدرکه رایحه سی ظاهر اوله
ورنکی ظاهر اولمیه کلاب ومسک وعنبر وعود وکافور کبی وطیب النساء ما ظهر لونه
وخفی ریحه ونسانک ایده جکی طیب اول طیبدرکه رنکی ظاهر اوله ورایحه سی ظاهر
اولمیه زعفران وحنا کبی عیسی بن ابو عروبه نساده طیب بو وجهله اولدیغی خانه لرندن
طشره چقدقلری وقتده اولمق اوزره محمولدر والا شوهرلری یاننده ایکن هر نه
کونه طیب ایله تطیب ایتسه لر جائزدر زیرا طیبک رایحه سی اولدیغی حالده نسانک رجال
اوزرینه اوغرامه لری منهیدر احمد ومسلم وابو داود ونسائی ابو هریره دن ایما امرأة
اصابت بخورا فلا تشهد معنا العشاء الاخیرة یعنی هر خاتون کندوبی بخورلیه برزم
ایله بیتسو نمازنه حاضر اولمسون دیو روایت ایتدکلری حدیث بو معنایی مؤید در
احمد وترمذی ابو موسی اشعریدن کل عین زانیة والمرأة اذا استعطرت
وقرت بالمجلس فهی کذا وکذا یعنی زانیة دیو روایت ایتدکلری حدیث دخی
مؤیددر معلوم اوله که تطیب رجال ایچون جمعه وعید وحین احرام وحضور مجالس
وقراءت قران ووقت علم وذکرده ونسا ایچون دخی حین مباشرةده متوکددر
والله اعلم حدثنا علی بن حجر انبأنا اسمعیل بن ابرهیم عن الجریری
عن ابی نضرة عن الطفاوی اسمی معلوم اولمیوب رجل مجهول اولدیغنک
احکامی حدیث سابقده بیان اولندی عن ابی هریرة عن النبی صلی الله
علیه وسلم مثله نصبله حدثنا نک مفعول ثانیسی وضمیر مجرور حدیث متقدمه
راجعدر بمعناه تاکیددر یعنی ابو هریره دن سند مذکور ایله دخی رسول اکرمدن
حدیث سابق کبی لفظاً ومعنی حدیث تحدیث ایتدیلر والله اعلم الحدیث الخامس
حدثنا محمد بن خلیفة وعمرو بن علی قالا حدثنا یزید بن زریع زانک
ضمیله تصغیر صیغه سیله در حدثنا حجاج بن عثمان الصواف واوک تشدیدی
ایله در عن حنان نون اولینک تخفیفیله در عن ترتیب مصنف کلامندن

ترجمه‌سی کرا ولنور عن عثمان النهدي نونك فتحی وهانك سكونیله بنی نهده نسبتدر که یمنده بر قبیله‌در اسمی عبد الرحمن بن مل دریمك حركات ثلثه‌سی ولامك تشدیدیله کنیه‌سی مشهوردر ثقه وثبت وعابددر یوز اوتوز یاشنه بالغ اولدقده طقسان اوج سنه هجریه‌سنده وفات اتدی صاحب مشكوة اسامی رجالنده دیدیکه زمان جاهلیته لاحق اولوب رسول اكرمك زمان حیاتنده اسلامی قبول ایتدی لکن ملاقات میسر اولمدی پس سیوطی جامع صغیرده تصریح اتدیکی اوزره حدیث حدیث مرسل اولور قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا اعطی مجهول صیغه‌سیله‌در احدكم رفعله قائم مقام فاعلیدر که اصلنده مفعول اولی ایدی الريحان نصبله مفعول ثانیسیدر ریحان رایحه‌سی کوزل اولان هر اوته اطلاق اولنور میرک اهل مغرب آس که ترکیده مرسین وفارسیده مورد دیدکلرینه تخصیص ایدرلر دیدی وبو معنی مثل المنافقين الذين يقرؤا القرآن كمثل الريحانة ريحها طيب وطعمها مر یعنی قران اوقیان منافق ریحانه کبیدرکه قوقوسی کوزل وداده‌سی آجیدر دیو روایت اولنان حدیث صحیحه مناسبدر واهل عراق وشام حبق دیدکلری اوته تخصیص اتدیلرکه ترکیده یار پوز دیرلر وبعضیلر مرزنجوش دیرلر لکن اطلاق اتدکده حبق الماء دیرلر وبعضیلر ترکیده فسلکان وفارسیده سپرغم دیدکلری اوتدر دیدیلر لکن بو مقامده مناسب اولان مطلق طیب مراد اولنمقدر تا که ابو داود ومسلم ابو هریره‌دن من عرض علیه ریحان فلا یرده دیو روایت وابو داود من عرض علیه طیب دیو روایت وبخاری کان صلی الله علیه وسلم لا یرد الطیب دیو روایت وحدیث متوافق اوله فلا یرده نسخ مصححه‌ده دالك فتحیله ضبط اولندی نهی صریح اولمق اوزره ونووی صحیح مسلم شرحنده قاضی عیاضدن فتح داله محدثینك اتفاقنی مشعر کلام نقل ایتدی دالك ضمیله اولدیغی صورتده نهی صریح ونهی معناسنه نفی اولمق محتملدر مخفی اولمیه که مضاعفك امر ونهینك آخرنه ضمیر مذکر الحاق اولونسه مفتوح ایلمك واجبدر کذلك ضمیر مؤنث الحاق اولونسه مفتوح ایلمك واجبدر رده وردها کبی وابن حاجب فیه ده علی الافصح دیدکندن مستفاد اولنورکه مذکر

قاعده مهمه

که مذکر ضمیری الحاق اولندقده آخرنی مفتوح ایلمك فصیح اوله پس محدثینك حدیث مذکورده فتح اوزرینه اتفاقلری بو معنایه مبنی اولور اگرچه قاضی عیاض فتح اوزرینه روایتلرنده رواتی تخطئه اتدی ومحدثینك فتح روایتنده اتفاقلری فتحك فصیح اولدیغنه دلیل قویدر والله اعلم فانه خرج من الجنة زیرا ریحان جنتدن چیقدی یعنی اصل طیب جنتده‌در ودنیاده اولان طیب جنتده اولان طیبك نمونه‌سیدرکه حضرت الله آنی دنیاده عبادی ایچون انموذج خلق ایلدی تا دنیاده بو طیبك رایحه‌سنی استشمام ایدوب جنتده اولان طیبی تذکر واعمال صالحه‌یه اشتغال ایله جنت وجنتده اولان طیبه نائل اولمغه سعی ایده‌لر دیو ومحتملدرکه طیب مزبورك تخمی جنتدن چیقدی دیمك اوله قال ابو عيسى مراد مصنفدر ولا يعرف مضارع غایب ومجهولدر بعض نسخه‌ده لا نعرف متکلم مع الغیر صیغه‌سیله واقع اولدی لحنان غير هذا الحديث غیر رفعله لا یعرف لك تقدیم مقام فاعلی یا نصبله لا نعرفنك مفعولیدر یعنی مصنف دیدیکه سند مزبورده اولان حنان نام راوینك بو حدیثدن غیری حدیثی معروف دکلدر وقال لا یعرف اوزرینه معطوفدر وقال ابو عیسی‌نك مقولنده داخلدر عبد الرحمن بن ابي حاتم تانك کسریله‌در في كتاب الجرح والتعديل حنان الاسدي همزه‌نك وسینك فتحلری یاسینك سکونیله‌در من بني اسد بن شريك وهو صاحب الرقيق رانك فتحیله‌در عم والد مسدد وروى حنان عن ابي عثمان النهدي وروى عنه ضمیر حنانه راجعدر الحجاج بن ابي عثمان الصواف بو مقامده عبد الرحمن حنانك ترجمه‌سین تمام ایدوب دیدی که سمعت ابي که ابو حاتمدر يقول ذلك یعنی حنانك بو وجه اوزره ترجمه‌سین پدرمدن استماع اتدم میرك دیدیکه اسد بن شریك ازددن بر قبیله‌در نسبتنده سینك سکونیله اسدی وسینی زایه تبدیل ایدوب ازدی دخی دیرلر زیرا بنی اسد بن شریك ازد بن یغوث اولادندندر واسده ازد دخی دیرلر صاحب الانساب دیدیکه ازددن بر بطندرکه آنلره بنو اسد بن شریك

دیرلر شین معجمه نک ضمیله ابن مالک بن عمرو بن مالک بن فهم در بصره ده بر مکاندر
وارد رکه اکا خطهٔ بنی الاسد دیرلر و بصره محدثی مسدد بن مسرهد الاسدی آنده در
شیخ ابن حجر حنان الاسدی مسددک پدرنک عمیّ در و کوفی و مقبولدر دیدی
و غیریلر اهل بصره دن عدّ ایتدیلر اگرچه اصلنده کوفی ایدی بو حدیث مسنددن
غیری حدیثی یوقدر زیرا ابو عثمان تابعی کبیر محترم در و کندو ایله رسول اکرم
ما بیننده واسطه‌یی ذکر ایتمدی والله اعلم الحدیث السادس حدثنا عمر
اسمعیل بن مجالد بن سعید الهمدانی حدثنا ابی کر اسمعیل در عن
عن قیس بن ابی حازم عن جریر بن عبد الله بن جابر ابو عمر دیدی که بن
رسول اکرمک وفاتندن قرق کون مقدم شرف اسلام ایله مشرف اولدم
و اسلامیمدن صکره رسول اکرم بنی گوردکجه تبسم ایدرلر ایدی و ایلچیلک طریقی
ایله رسول اکرم جانبنه توجه ایتدکده رسول اکرم صحابه‌یه دیدی که تطلع
علیکم خیر ذی یمن کانّ علی وجهه مسحة ملک بو اثناده جریر مجلس عالیلرینه
واصل و درون مسجده داخل اولدی جریر کوفه‌یه نزول ایدوب صکره قرقیسیا
نام موضعه نقل ایدوب اللی برسنهٔ هجریه سنده آنده وفات ایتدی روایت
اولندی که رسول اکرم حضورینه گلوب آت اوزرنده اوتوره‌مم دیو شکایت
ایلدی رسول اکرم مبارک الیله جریرک سینه‌سنه ووروب اللهم ثبته و
اجعله هادیا مهدیا دیو دعا ایتدی رسول اکرمک دعاسی برکاتیله شجیع‌ترین
عربک فارسلرندن اولدی قال جریر عرضت مجهول صیغه‌سیله جمیع الاصولده
ضبط اولندی بین یدی عمر بن الخطاب اکثریا عرض لشکر اکا دیرلر
که سپه سالار عسکرینک شجیع و غیر شجیع و صاحب جلادت اولانی اولمیانی
بیلمک ایچون فردا بعد فرد پیشگاهندن گچوب پسند ایتدیکنی قبول و پسند
ایتمدیکنی رد ایلیه گویا جریر دیدی که حضرت عمر بنم آت اوزرنده اولان
فروسیت و جلادتم بیلوب لکن ماشیا و پیاده اولدوغم حالده اولان
شجاعت و جلادتمه مطلع اولمغله پیاده لکم وقتنده اولان جلادتمه مطلع
وجست و چابک اولدوغمه واقف اولمغیچون بنی پیشگاهنه عرض ایتدیلر فالقی

فالقی جریر رداءه جریر دخی عمره جلادتنی گوسترمک ایچون رداسنی اوزرندن
آتدی ومشی فی ازار عمرک حضورنده سبکبار ازارده اولدیغی حالده
یوریدی و مردانه و دلیرانه جنبش ایلدی مخفی اولمیه که مشیت والقیت مقامنده
التفات طریقیله القی ومشی دیدیکی اظهار ایتدیکی جلادته اعتناسنی و بو
معنایه بی باک و بی پروا جراءت ومبادرتنی اشعار ایچوندر فاء تعقیبیه
دخی بو رقیه‌یی مؤید و عارض اولان کسنه‌یی بیانه تعرض و اهتمام ایتمیوب
مجهول صیغه‌سیله عرضت قولی بو نکته‌یی مؤکددر خذ هذا فقال عمر جریرک دلاورانه
حرکتنی گوروب احوالنه مطلع اولدقده بلا تراخ لم جریره دیدی که یا جریر
خذ رداءک رداکی آل ومشی‌دن فراغت ایله زیرا کیفیتک ظاهر و جلادتک
باهر اولدی که مقامنده له دیدیکی ظاهرا التفات قبیلندندر لکن فعلین
مذکورین‌دن غیبت صیغه‌لری اختیار اولنمغله مقتضای ظاهر لکعلی در
لی لفظی دکلدر پس التفاتدن معدود اولمق مناسب ملاحظه اولنور
فقال عمر للقوم پس عمر رضی الله عنه حاضر بالمجلس اولان قومه توجیه خطاب
ایدوب دیدیکه ما رأیت رجلا احسن من صورة جریر بن جریرک صورتندن
احسن بر رجلک صورتنه عالم اولمدم بعض نسخه‌ده احسن صورة من جریر واقع
اولدی مخفی اولمیه که رسول اکرمک صورتی استثناء عقلی طریقیله مستثنی در
الا ما بلغنا من صورة یوسف علیه السلام الا بزه سماع طریقیله بالغ اولان
که یوسفک صورتی در که انک صورتی جریرک صورتندن گوزل اولدوغنه عالم اولدم
پس مفضل علیه ده مذکور اولان لفظ صورة قرینه‌سیله مفضل اولان رجلا صورة
رجل تقدیرنده در یاخود تمیز طریقیله رجلا صورة تقدیرنده ورؤیة رؤیة
علمیه اولوب مستثنی متصل و ما موصول و من بیانیه اولمق اوفق ملاحظه
اولنور و مخفی اولمیه که بو حدیثک عنوان بابه مناسبتی ظاهر دکلدر میرک دیدی
کر ظن اولنور که بعض نساخک سهوا الحاقیندن اوله الله اعلم و صلی الله علی
سیدنا محمد و آله وصحبه اجمعین باب کیف کان کلام
رسول الله صلی الله علیه وسلم لفظ باب بو مقامده منونا و غیر منون

ضبط اولندیغی صورتده مبتداء محذوفك خبری اولور هذا باب تقدیرنده
وکان تامّه وکیف حالیّه اوزرینه منصوب یاخود ناقصه خبریّه اوزرینه منصوب
اولوب بو بابدن مقصودی بیان ایچون جمله جمله مستأنفه اولور وخیر منوّن
اولدیغی صورتده کذلك مبتداء محذوفك خبری وما بعدینه مضاف اولور هذا
بیان کیف کان تقدیرنده زیرا لفظ باب جمله یه مضاف اولمز ولفظ باب
تعداد طریقیله تسکین اولنمق دخی محتملدر حاصل بو باب رسول اکرمك کلام
جواهر انتظاملرینك کیفیتینی بیان حقنده وارد اولان احادیثی متضمن در
معلوم اوله که رسول اکرم وکزیده بنی آدم حضرتلرینك فصاحت لسان وبلاغت
زبانلری کنجی نثر پذیر حوصلهٔ تقریر وتحریر دکلدر نظم در الثغر نثر مقولة فی حسنه
فی نثره ونظامه یناجی فیبجی من یناجی من الحوی فکل بر کریم بروه فی کلامه
حاکم روایت وتصحیح ایتدی که رسول اکرم بیورر لر ایدی که انا افصح العرب
وان اهل الجنة یتکلمون بلغة محمد طبرانی وحاکم وبیهقی روایت ایتدیلر که
رسول اکرم دیدی که سز عربه محبت ایلك اوج شئ ایچون زیرا بن عربی یم
وقرآن عربیدر واهل جنتك کلامی عربیدر عسکری امثالده علی رضی الله
عنه حدیثندن سند صحیح ایله روایت ایتدی که بنی نهد رسول اکرمك حضور
جالب السرورلرینه کلدکلری وقتده رسول اکرمك کلمات جواهر سمات وخطب
عالی رتبه لرینی استماع ایدوب تعجب کونه دیدك که یا رسول الله بز جمله مز
بر بابانك اولادلری یوز جمله مز بر بلده ده نشو ونما بولدق جناب بلاغت
انتسابکوز بعض عربه بعض لغت تکلم ایدرسز که بز آنی فهم ایده مزز بو معنانك
حکمتی نه در جواب ویردیلر که حضرت الله سبحانه بنی نهایت کوزل ادب ایله
ایلدی وبن بنی سعد بن بکرده نشو ونما بولدم سرقسطی دلائلده سند ضعیف
ایله روایت ایتدی که بر کمسنه رسول اکرم حضورلرینه کلوب دیدی که ءایدالك
الرجل امرأته رسول اکرم دیدی که نعم اذا کان ملحفا ابوبکر رضی الله عنه حاضر
ایدی دیدی که یا رسول الله بن عربی کزدیم وفصحاسنی کوردم هرکز جناب مکارم
مآبکز کبی افصح کمسنه استماع ایتمدم رسول اکرم دیدی که ادبنی ربی ونشأت

سرقسط مدينة بالمغرب

ونشأت فی بنی سعد ومیان ناسده مشهور اولان انا افصح من نطق بالضاد
کلامی ابن کثیر اصلی یوقدر من حیث اللفظ دیدی والله اعلم مصنف بو بابده اوج
حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول حدثنا حمید بن مسعدة البصری حدثنا حمید
بن الاسود عن اسامة بن زید اللیثی عن الزهری عن عروة بن
الزبیر عن عائشة رضی الله عنها قالت ما کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
یسرد رانك ضمیله سرددن مأخوذدر سردت الحدیث سردا دیر قتل بابندن
سوزی بر برینه اولاشدرسه سردکم نزع خافضیت اوزره منصوبدر کسرد کم
تقدیرنده نته کیم بعض نسخه ده واقع اولدی لکن یتکلم بکلام بین یانك
تشدیدیله قیّم وزننده ظاهر معناسنه در فصل جرّ ایله کلامك صفة بعد صفتیدر
یحفظه من جلس متوجها الیه یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم کلامی شویله کیم سزکبی
سویلمز ایدی که حتی هر حرفی عجله ایله بری بری آردنجه متتابعا ادا ایدوب استماع
ایدن کمسنه کرکی کبی فهم ایده میه بلکه هر ایکی کلامك ما بیننی فصل ایدوب کلام
واضح ایله تکلم ایدر ایدی غایة وضوح ایله بر مرتبه ده که رسول اکرم جانبنه اقبال و
توجه ایدن هر کس اول کلام جواهر نظامی غایة ظهور ووضوحندن حفظ واز بر ایدر
ایدی بعض نسخه بکلام بینه وبعضنده بکلام بینه فصل وبعضنده بینه وبعضنده
بین فصل واقع اولدی صحیحینده عائشه رضی الله عنهادن روایت ایتدی
که کان یحدث حدیثا لو عده العاد لاحصاه یعنی رسول اکرم کلامی شویله
سویلر ایدی که بر کمسنه حرف حرف صایمق مراد ایتسه صایمغه قادر اولور ایدی
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن یحیی حدثنا ابو قتیبة که تصغیر ایله
کنیه سیدر سلم سینك فتحی ولامك سکونیله اسمیدر بن قتیبة عن عبد الله بن
المثنی نون مفتوحه نك تشدیدیله در عن ثمامة عن انس بن مالك قال
کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یعید الکلمة مراد اولکلمه درکه لفظ و
معناسی متبیّن اولمیوب تکراره محتاج اوله ثلاثا مقدر یتکلم نك مفعولی و
جمله سی استیناف طریقیله اعاده کلمه دن مراد اولدیغنی بیاندر یعنی انس
دیدی که رسول اکرم اعاده یه محتاج اولان کلمه لی اعاده ایدر ایدی یعنی کلمه

مزبوره‌یی اوچ کره سویلر ایدی لیعید الکلمة ثلاث مرات تقدیرنده اولسه برکره
ابتداء تکلم لعده اوچ کره اعاده ایدوب و بر کلمه‌یی دورت کره تکلم ایتمک
لازم کلور کبو ایسه خلاف ظاهر در لتعقل الکلمة عنه تا کلمهٔ مزبوره رسول
اکرمدن اخذ ووجه لایق اوزره تعقل اولنه ورسول اکرمک بو فعلی کریم
اخلاق وخلقه اولان مراحم واشفاقلرندن ناشی در واوچه تخصیص مراتب
فهم اوچ اولدیغنه اشارتدر واوچ کره تکراردن صکره فهمه قادر اولمیان
میان عقلادن مردود بلکه بهایم عدادندن معدود اولدیغنی اشعاردر
والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا جمیع بن
عمر بعض نسخه‌ده عمرو وبعضنده عمیر واقع اولدی بن عبد الرحمن العجلی عینک
کسری وجیمک سکونی ایله‌در قال جمیع حدثنی رجل من بنی تمیم من ولد
ابی هالة زوج خدیجة ایله ابی هاله‌دن بولدر خدیجه رضی الله عنها یکنی ضمیر مستکن
رجل مذکوره راجعدر اباعبد الله عن ابن جار ومجرور حدثنی‌یه متعلق در
لابی هالة عن الحسن بن علی بن ابی طالب رضی الله عنهما قال الحسن سألت
خالی که والده‌سی فاطمه‌نک لام برادری در هند بن ابی هالة خالک عطف
بیانی در وکان هند وصافا جمله‌سی معترضه در قلت سألت‌نک بیانی
اولمغله عاطف ترک اولندی صف لی منطق رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعنی حسن رضی الله عنه دیدی که خالم هند بن ابی هاله‌دن سؤال ایتدم
زیرا رسول اکرمی وصفده ماهر ایدی دیدم که یا خال رسول اکرم نطق ایلر
ایدوکی وقتده نه کیفیتده نطق وسکوت بیورد قده نه هیئتده سکوت بیورر
ایدی بکا وصف ایله که بن دخی اول شیوهٔ حسنه‌یه اقتدا وسنهٔ مستحسنه‌یه
اقتفا ایدم مخفی اولمیه که هر نطق البته سکوت وعدم نطق ایله مسبوق
وسکوت لاحقی مستتبع اولوب منطق واحد سکوتین ما بینده متوسط
اولمغله ابن ابی هاله رسول اکرمک کیفیت سکوتنی بیان ایله سر آغاز ایدوب
قال دیدی که کان رسول الله صلی الله علیه وسلم متواصل الأحزان
دائم الفکر رسول اکرم همیشه متفکر ودریای شهود جلال وجبروتده مستغرق

مجهول صیغه‌سیله‌در

صدر کتابده بو سند ذکر وتفصیل اولندی

صدر کتابه مراجعت ایده‌لر

مستغرق اولمغله احزانی متواصل وغمومی متتابع اولوب غالبا حوالده صامت
واکثر اوقاتده ساکت اولورلر ایدی لهذا لیست له راحة آنلر ایچون
غموم وغلبهٔ غموم وهجوم هموم سببیله آسایش واستراحتلری یوق ایدی
ویوم معنا لوازم تواصل احزاندن اولمغله ما قبلندن فصل اولندی یا خود
دائما تحصیل خیراته اشتغال باعث تشتت بال اولمغله قطعا آسوده دکل
ایدی طبرانی وحاکم ابوداوددن روایت اتدیلر که ان الله یحب کل قلب
حزین وبعض اخبارده تفکر ساعة خیر من عبادة سنة وبر روایتده ستین
سنة وارد اولدی طویل السکت سکوتی زمانی نطقی زماننددن طویل ایدی
سکت سینک فتحی وکافک سکونی ایله سکوت معناسنه‌در وبو کلام تصریح بما
علم ضمنا وکاننک خبر بعد خبریدر احمد وترمذی عمردن تخریج اتدیلر که من صمت
نجا احمد وشیخین وترمذی وابن ماجه ابی شریحدن روایت اتدیلر که من
کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل خیرا اولیسکت وابوبکر الصدیق رضی الله
عنه دیدی که لیتنی کنت اخرس الا عن ذکر الله لا یتکلم فی غیر حاجة دنیوی
یا اخروی مقتضی اولمدقجه تکلم ایتمز ایدی یعنی ظاهری وباطنی فائده‌یی
متضمن اولمیان کلام ما لا یعنی‌یی لسانه کتورمز ایدی محدثیندن جم غفیر
روایت اتدیلر که ان من حسن اسلام المرء ترک ما لا یعنیه یعنی کشینک ایماننک
متانت وکوزلکندندر ما لا یعنی‌یی ترک ایلدیکی پس بر کمسنه ما لا یعنی کلامی ترک
ایتمدیکی اسلامی قوی اولمدیغندن ناشی در یفتتح افتتاحدن ماخوذدر
ابتدا معناسنه الکلام ویختمه تانک کسریله ختمدن ماخوذدر اتمام معناسنه
بعض نسخه‌ده یختتمه اختتامدن ماخوذدر ختم معناسنه باسم الله جار و
مجرور علی سبیل التنازع فعلین مذکورینه متعلقدر مخفی اولمیه که بو کلامک ظاهری
دلالت ایدر که رسول اکرم ابتداء کلام وختم کلام بسم الله لفظنی ذکر ایدر
مع هذا رسول اکرم کلامی بسمله ایله ختم اتدکلری معروف دکلدر لهذا ابن حجر
دیدی که ابتداء کلامده بسمله‌دن مراد لفظ بسم الله تکلم وختم کلامده الحمد
لله یا استغفار وتحمید مثللو الفاظی تکلم‌در لکن مناسب اولان بودر

ویحتملدر که اسم الله‌دن مراد لفظ الله
متضمن کلام دیمک اوله پس ابتداده لفظ
بسم الله وانتهاده لفظ الحمد لله
ذکر اولنه زیرا الحمد لله لفظنده
اسماء الله‌دن اسم
موجوددر

که کلامک طرفینی ذکر مجرد استیعاب اوقات معناسنی افاده ایچون اولدو
سبح بحمد ربک بالعشی والابکار سبح علی الاستمرار معناسنه اولدیغی کبی پس
حاصل معنی بودرکه رسول اکرم کلامی تکلم وقتنده مقدم اولان عامه اوقات
ومؤخر اولان کافه ساعاتنده حضرت اللهک اسم شریفینی ذکره مشغول ایدی
بعض ارباب حدیث لیس یتحیر اهل الجنة الا علی حدیث مرت بهم ولم یذکروا
الله فیها حدیث شریفنده واقع اولان ذکردن مراد فقط تسبیح وتهلیل
مثللو اذکار دکلدر بلکه فعلا وقولا حضرت الله تعالی یه مطیع اولان کمسنه
همیشه حضرت اللهی ذاکردر بعض نسخه ده باسم موضعنده باشداقه واقع اولدی
که شدق کجعیدر وشدق آغزینک جانبی دیمکدر وجمعدن مافوق الواحد
مراددر یاخود آغزنک ایکی جانبنک اجزاسی اعتباری ایله در یعنی رسول
اکرم تکلم اتدکده حدینی بلمین فضول متصلف کبی تون اغزینی آچماز و
ارباب رعونت واصحاب کبر کبی شفه لرینی تحریک ایله اکتفا ایتمز ایدی بلکه
تأدیه مقصودده کفایت ایده جک مقداری اغزینی فتح ایدوب بو خصوصده
دخی سمت عدالته سالک اولورلر ایدی **ویتکلم بجوامع الکلم** جوامع جامعه نک
جمعی وکلم کافک فتحی ولامک کسریله تعضید اسم جنس وبعضیلر کلمه نک
جمعیدر دیدیلر واضافه صفتنک موصوفه اضافتی قبیلندندر جرد قطیفه کبی
کلم جوامع تقدیرنده یعنی رسول اکرم معانی کثیره یی متضمن الفاظ قلیله یی
تکلم ایدرلر ایدی؛ لمترجمه درج لعلینی ایتسه کوهربار درج ایدر هر سخنده
بیک اسرار؛ اکثر شراح جوامع کلمدن اوتیت بجوامع الکلم حدیثنه قیاسا
قران مراددر دیدیلر لکن مقام مدحه مناسب اولان تعمیم در وقرآنه تخصیص
چندان مستحسن دکلدر بلکه شان شریفلرینی توصیف صددنده مطلقا
کلمات جامعه یی تکلم ایدرلر ایدی خواه قران وخواه غیر قران دیمک اوفق
والیق ملاحظه اولنور مگر عایشه رضی الله عنهادن کان خلقه القرآن دیو
روایت اولنان حدیث وفقنجه قرانی تکلمدن هر کفت وکوینده وامر ونهینده
وهر حال وشاننده قران عظیمک مضمون شریفیله عامل اولور ایدی دیمک

دیمک اوله **کلامه فصل** رجل عدل قبیلندندر اولورسه رسول اکرمک کلامی حق وباطل
میاننی فاصل اولمغله کویا نفس فصل اولدی دیمک اولور مصدر اسم فاعل معناسنه
اولورایسه مبالغه دن قطع نظر فاصل ایدیجی و ذو فصل تقدیرنده اولورسه فصل
صاحبی دیمک اولور واسم مفعول معناسنه اولدقده باطلدن آیرلمش دیمک اولور
که اصلا کلام فرخنده بیاملرنده حق وصوابدن غیری شیء یوق ایدی یاخود کلامی
حرف حرف بری برندن مفکوک ولفظ لفظ بری برندن بر درجه ده مفصول
وممتاز ایدی که مستمع فهم معناده بر وجهله عسرت چکمز ایدی یاخود کلامی فصلدن
ایجاز مخل واطناب مملدن خالی اولوب افراط وتفریط ماببینده متوسط
دیمکدر پس بو وجها اوزره **لا فضول ولا تقصیر** قولی ماقبلنی تفسیر اولور یعنی
رسول اکرمک کلامنده اداء مرامده زیاده ونقصان یوق ایدی بعض نسخه ده
اسمین مذکورین فتح ایله ضبط اولندی که حرف لا نفی جنس ایچون اولمق
اوزره لیس خبری محذوف ولا فضول فی کلامه ولا تقصیر فیه تقدیرنده اولور
وبعضنده رفعله ضبط اولندی که لا عاطفه اولمق اوزره لیس کلاء ثانیه توکید
ایچون وکلامه فصل لیس بفضول ولا تقصیر تقدیرنده اولور مخفی اولمیه که رسول
اکرمک کیفیت کفتار جواهر نثارلری اداء شیرین وتعبیر بهترین ایله جیب
دامان کوش مستمعینی مالامال ایتمکله اوصاف حمیده وشیم ستوده لرینی دخی
استماع ایتمکه شوق تام واقبال الاکلام حاصل اولوب استطراد البقیه
حدیث هند بن ابی هاله یی ذکر منتسب اولدی لهذا دیدی که **لیس بالجافی** ضمیر مستکن
رسول اکرمه راجعدر وجافی جفودن ماخوذ اسم فاعلدر غلظت طبع معناسنه
وحدیث نبوی ده واقع اولان من بدا جفا لفظنک تفسیرنده صاحب
نهایه دیدیکه برکیمسنه بادیه نشین اولسه خلق ایله مخالطه ایتمکله طبعی غلیظ
وبدخوی اولور یعنی رسول اکرم بغایه خوشخوی ونیک خصلت اولمغله صحبت
کرامه غلظت ودرشتلک ایتمیوب هر کسه لایق ومناسبی اوزره ملاطفت
ودلنوازلق ایدرلر ایدی قال عز من قائل فبما رحمة من الله لنت لهم ولو
کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک وصاحب نهایه جفا بعد

وترک صله واحسان معنالرنده دخی استعمال اولنور دیدیکی اوزره رسول اکرم
قلوبک قبولندن بعید ولمیوب هر فردک دروننده وقع تامی وار ایدی وفقرا
ضعفا ومستحقین وارباب حاجاتدن بر واحسانی دریغ ایتمز ایدی دیمک
اولور ولا بالمهین نهایه ده دیدی که میمک فتحیله وضمیله روایت اولندی
که ضم ایله اهانتدن ماخوذ اسم فاعل اولور که میم زائددر یعنی رسول اکرم هرکز
بر فردی تحقیر وحشیم حقارت ایله نظر ایتمز ایدی وفتح ایله مهانتدن ماخوذ
صفت مشبهه اولور که میم اصلیدر یعنی رسول اکرم حقیر وذمیم دکل بلکه کبیر
وعظیم ایدی که مهابت وصلابتی احبا واعدانک نظرلرنده ظاهر خصوصا
که کاسره وقیاصره پیشکاهلرنده باهر ایدی اگرچه تواضع عادت کریمه لری
ایدی ولکن تواضعلری تذلل وعجز اندن دکل ایدی * تواضع زکردن
فرازان نکوست * کدا اکر تواضع کند خوی اوست * بلکه تواضعلری موضعنده
وتکبرلری موقعنده ایدی که نظم کریم اذلة علی المؤمنین اعزة علی الکافرین
کلامیله بو معنایی افصاح وفرقان قدیم اشداء علی الکفار رحماء بینهم
قولیله بوسری ایضاح ایلدی یعظم ظانک تشدیدیله تعظیمدن ماخوذدر
النعمة الف لام جنس ایچون قلیل وکثیر وجلیل وحقیره شامل دکلمی وان
دقت لفظی عموم بیان ایچوندر دقتدن ماخوذ فعل ماضیدر که تر کیده
اینجه وفارسیده باریک دیرلر که قلت وحقارتدن کنایه در یعنی رسول اکرم
مطلق نعمته تعظیم وهر نه قدر آز وحقیر اولور ایسه قولا حمد وفعلا شکرینه
قیام ومرضات الهیه یه صرف ایدر ایدی خواه نعمت ظاهریه خواه باطنیه
خواه دنیویه خواه اخرویه خواه جلیل خواه قلیل زیرا من لم یشکر القلیل
لم یشکر الکثیر ونعمته تعظیم اتدکلرینک بعض آثارینی بیان ایدوب استیناف
طریقیله دیدی که لا یذم علیه السلام منها شیئا یعنی جمیع افراد نعمته تعظیم
اتدکلری ایچون اصلا بر نعمتی مذمت ایتمزلر ایدی بلکه هر نعمته حمد ومدح و
شکر ایله مقابله ایدرلر ایدی لفظ من شیئا نک بیانیدر که مبین اوزرینه
اهتماما تقدیم اولندی مخفی اولمیه که رسول اکرم نعمته تعظیم بیورمه لرندن لساناً

جوهری دیدیکه الدقیق خلاف الغلیظ وکذلک الدقاق بالضم والدق بالکسر

لساناً انک مدحنده اطرا ومبالغه بیورمه لری لازم کلمز بلکه ماکولات ومشروباتدن
غیری اولان نعمتی کاهی قلباً تعظیم ایدوب لساناً مدح ایتمزلر ایدی زیرا
مذوقاتی مدح اکثریا حرص وشره ومیل نفس واشتهاء درون والتهاب معدهدن
ناشی اولور ومذمت بیوردقلری مذوقات وغیر مذوقاته شامل اولدیغی سابقا
معلوم اولمش ایکن غیر انه لم یکن یذم ذواقا دیو صراحة ذکر اولندیغی
ولا یمدحه لفظندن فهم اولنان نفی مدح اثبات ذمی مستلزم اولمق
وهمنی وهله اولیدن دفع ایچوندر میرک دیدی که ذواق ما یذاق نک اسمیدر
یعنی رسول اکرم طعام وشرابی طیبی ایچون مدح وبشاعتی ایچون ذم ایتمزلر
ایدی زیرا نعمت هر نه قدر حقیر ومذوق هر نه قدر کلو لشبیع وبی مزه اولور ایسه
منعمنه تعظیم ایچون اکا تعظیم واجب وتحقیر نعمته ممونه کفران ونشانه
تکبردر لمترجمه * شکر ایله اول همیشه شکرخاه * بر بیوب بیلک شکر ایدر دانا *
ولا تغضبه تانک ضمیله اغضابدن ماخوذدر الدنیا یعنی رسول اکرمی
دنیانک جاه ومالی غضبه کتورمز ایدی که دنیای دون خسیسه وحال ومالی
حقیره اولمغله سائرلرنک حوصله لرکبی فواتندن مکدر وضیاعندن متغیر و
عدم حصولندن دریای طبع پاکلرنی متغیر اولمز ایدی ولا ما کان لها دخی
دنیایه متعلق اولان امور رسول اکرمی اغضاب ایتمز ایدی زیرا دنیا سریع
الفنا وکثیر العنا اولوب مانند لاشه مردار غوغای مردمان سک طبیعت
وحرص طینت وکشاکش اصحاب رعونت وارباب آز ونخوت آنک ایچون
اولدیغی معلومدر لیس صاحب همت واستغنا وپاک طبع با غنا آنک اقبالندن
ممنون واعراضندن محزون اولمز فاذا تعدی الحق تانک ضمیله تعدیدن
ماخوذ ماضی مجهولدر یعنی حقدن تجاوز اولنسه وبر کمسنه حقدن عدول
وباطلی اجرا ایتسه بر رتبه ده غضبناک اولورلر ایدی که لم یقم لغضبه شیء
اصلا بر شیء غضبلرینه مقاومت وعادتا باعث سکون غضب اولان
تسلیه خشملرینه ممانعت ایده مز ایدی حتی ینتصر له تجاوز اولنان
حق ایچون انتقام آلمدقجه ولا یغضب لنفسه واکر رسول اکرم کندو

یا ... قلباً تعظیم وکاه ... لساناً مدح ... نفسی ایدرلر ایدی لکن ... ماکولات ومشروباتدن ... اولان نعمتی ... صحیح

وصاحب نهایه الذواق المأکول والمشروب فعال بمعنی المذوق ویقع علی المصدر دیدی

نفس شریفه‌لری خصوصنده برکمسنه حقی تجاوز ایدوب قولا وفعلا آول کلبرک تیزدن
نازک طبع لطیفلرین آزرده ایتمکله تکدیر ایلسه غضب ایتمیوب **ولا ینتصر لها**
انک ایچون انتقام صددنده اولمز بلکه حلم وکرم ایله مقابله ومعرض سیّئه‌ده حسنه
ایله معامله ایدرلرایدی * بدی را بدی سهل باشد جزا اگر مردی احسن الی من اساء
اذا اشار رسول اکرم برشیئه اشارة مراد ایتدکلری وقتده **اشار بکفیه کلها**
ستون الیله اشارت ایدرلرایدی زیرا بعض ید ایله وبارمق ایله اشارت متکبرلر
عادتی وخودبین وخودنمالر شیوه‌سیدر **واذا تعجب** واگر برشیئدن تعجب ایتسه‌لر
قلبها النی بولوندیغی موضعدن چویرورایدی مثلا تعجب وقتنده کف دستنی
آسمان سمتنه‌کن ده بولونسه جانب زمینه تقلب ایدرلرایدی که آول تعجب
اولنن نسنه‌نک حالة موجوده‌دن حالة اخری‌یه متحول واول کیفیت تبدلات
روزکار ایله متبدل اولدجغنه اشارت ایچون یاخود فعل مزبوری تعجب ایتدکلرینه
علامت وذهنلرنده حاصل اولان معنای تعجبه دلالت ایچون عادة ایتمشلرایدی
لکن خاطرفاتره خطور ایدرکه تعجب ادراک امر غریبدن نشأت ایدوب اکثریا
تعجبدن حاصل اولان انفعال نفسانی بی اختیار ضحکه مؤدی اولمغله رسول
اکرم فعل مزبوره اشتغال ایله ذهنی ادراک مذکورک مقتضای اولان تعجبدن
وتعجبک مقتضاسی اولان ضحکدن نفسنی منع وبی محل خنده‌دن منع ایچون
عادت ایتمشلرایدی والله اعلم **واذا تحدث** تکلم ایتدکلری وقتده **اتصل بها**
سویلدکلری کلام کفلرینه متصل اولورایدی یعنی تکلملری یدلرینی تحریکه مقارن ایدی
وکیفیت مقارنة تکلم وکف معلوم اولمغله استثنافا طریقیله بیان ایدوب
دیدی که **وضرب براحته الیمنی بطن ابهامه الیسری** یعنی حین تکلمده صاغ
الیله صول الینک باش بارماغنک باطننی ضرب ایلمک عادتلری ایدی بهاده اولان
باء تعدیه ایچون اولوب واتصل ده اولان ضمیر رسول اکرمه راجع اولوب واتصل
وضرب بطن لفظنده تنازع ایتمکله ثانی اعمال واول ایچون مفعول تقدیر ایدوب
اوصل کفه الی ابهامه الیسری قوه سنده‌در دیدیلر **واذا غضب** ضاد کسریله‌در
بعض نسخه‌ده افعال بابندن ماضی مجهول اولمق اوزره اغضب واقع اولدی **اعرض**

اعرض وبرکمسنه‌یه غضب وخشم ایتدکلری وقتده مقتضای غضب اولان آزار
وانتقامدن اعراض وحلم وکرم ایله مقابله بلکه **واشاح** اعراضدن کلی مبالغه
ایدرلرایدی یاخود واعف عنهم واصفح مضمونی اوزره مبارک یوزلرین چویرورلر
ایدی وبعض نسخه‌ده شو لفظ زیاده قیلندی که **واذا فرح غض طرفه** غض غینک
وضاد معجمتین ایله کوزی نظردن منع وطرف طاء مهمله‌نک فتحی وراء مهمله‌نک
سکونی ایله بومقامده کوز معناسنه‌در یعنی رسول اکرم فرح شدید ایله شاد
اولسه‌لر مبارک دیده‌لرین یومارلرایدی تواضع ایدوب اظهار فرح وبشاشت
ایتممک ایچون ابو الشیخ اخلاق نبی‌ده زهری طریقندن ابن عمردن تخریج ایتدی
که رسول اکرمک رضا وغضبلری مبارک چهره‌لرندن محسوس ایدی راضی اولدقلری
وقتده خانه‌نک دیوارلری آیینه‌ده منعکس اولدیغی کبی چهره میمونلرنده نمایان
اولورایدی وغضبناک اولدقلری وقتده رنک رویلری متغیر اولورایدی **جل
ضحکه التبسم** جل جیمک ضمیله بویک وچوق معناسنه‌در وجیمک کسریله کبیر
معناسنه‌در دعاده واقع اولدی که اللهم اغفرلی ذنبی دقه وجله ای صغیره
وکبیره یعنی رسول اکرمک معظم خنده‌لری تبسم ایدی **یفتر** فانک وتانک فتحی
وراءنک تشدیدیله افتراردن مأخوذدر فرت الدابة افره فرا دیرلر دابه‌نک
طوطاقلرینی دیشنی کوروب ویاشنی بیلمک ایچون آچسه‌لر وانکشاف دندان
تبسمه لازم اولمغله بومقامده تبسم مراددر **عن مثل حب الغمام** غمام سحاب
وحب الغمام برکه ترکیده طلو وفارسیده تکرک دیدکلریدر یعنی رسول اکرم صفا
وبریقده طلو کبی دندانلردن تبسم ایدرلرایدی حین تبسمده بوصفت ایله موصوف
اولان اسنانی اظهار ایدرلرایدی بعضیلر حب الغمامدن مراد لؤلؤدر دیدیلر
زیرا ابرنیساندن تقاطر ایدن قطرات درون صدفه واقع اولوب تکون ایدر
مخفی دکلدرکه بومعنا مقام مدحه اوفق ورسول اکرمک تبسملرینی توصیفده التق
زیرا دهان جواهر پاشلرین درجه ودندان کوهر انتظاملرین لؤلؤیه تشبیهی
متضمندر والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه اجمعین **باب
ما جاء فی ضحک رسول الله صلی الله علیه وسلم** بعض نسخه‌ده باب ضحک وبعضنده باب

في ضحك واقع اولدي ضحك اصول معتمده ده ضادك كسريله وحانك سكونيله ضبط
اولنديلكن صاحب قاموس ضحك ضحكا بالفتح وبالكسر وبكسرتين ككتف ديدي
مصنف بو بابده طقوز حديث ذكر ايلدي الحديث الاول حدثنا احمد بن
منيع حدثنا عباد بن العوام بانك وواوك تشديدلريله در اخبرنا الحجاج حانك فتحي وجيم
اولينك تشديديله در وهو ابن ارطاة غير منصرفدر تأنيث وعلميت جمع اولديغي
ايچون صاحب قاموس ديديكه ارطي براغاجدركه سوكود چيچكي كبي چيچكي و
عناب ميوه سي كبي ميوه سي اولور لكن آجي در دوه سير مفردي ارطاة كلور والفي
الحاق ايچوندر نكره اولديغي حالده منوّن ومعرفه اولديغي حالده غير منوّندر الفي
اصليه اولور ايسه دائما منوّن ووزني افعل اولور وانكله تسميه وتكنيه اولنور
عن سماك سينك كسريله در بن حرب عن جابر بن سمرة قال في ساق مفرد صيغه سيله
ومعناسنده عموم معتبر اولديغي اضافتدن ناشي در زيرا رسول اكرمك ساقي
متعدددر وبعض نسخه ده تثنيه صيغه سيله ساقي واقع اولديغي دخي اكه شاهددر
رسول الله صلى الله عليه وسلم حموشة حاء مهمله نك وميمك ضمه لريله دقت وانجه لك
معناسنه ودقت ساق بغايت محمود در وبعض شراح خاء معجمه نك ضميله در
ديديلر لكن بو تصحيح اصول معتمده يه مخالف ولدوغندن ماعدا من حيث اللغة
مقام مدحه مناسب دكلدر مصباح منيرده ديديكه خمشت المرأة وجهها بظفرها
خمشا جرحت ظاهر البشرة ثم اطلق على الاثر وتنكير تقليل ايچوندر يعني جابر
ديديكه رسول اكرمك ساقلرنده نوع ما انجه لك وار ايدي وكان لا يضحك الا
تبسما مخفي اولميه كه ضحكي عموم مجاز طريقيله ضحك وتبسم وقهقهه يه تعميم ايدوب
تبسمي آندن اخراج اتدي زيرا استثناده اصل اتصالدر يعني رسول اكرم
انواع ضحكدن بر نوعله كولمز الا تبسم نوعيله كولر ايدي وحصر مذكور غالب
احواللرينه نظرايله در زيرا معظم ضحكلري تبسم اولديغي ونواجد كورونه جك
قدر ضحك اتدكلري ثابت اولمشدر وبعضيلر ديديلر كه ضحكلري امور آخرة
ايچون اولوب دنيا ايچون تبسم اوزره زياده اتمزلر ايدي فكنت اذا نظرت
ثلثه دن متكلم صيغه سيله ضبط اولندي ومحتملدر كه خطاب عام طريقيله مخاطب

زيرا انواع ثلثه متفاوتدر وتعظيم بعضنك مقدماتندندر مـ

نواجد جمع ناجد وهو آخر الاسنان مـ

كه مراد كنت ونظرت وقلت لفظلريدر مـ

مخاطب صيغه سي اوله لر مشكوة ده ترمذي دن وكنت لفظيله واقع اولدي
نظرت اليه عليه السلام قلت هو عليه السلام اكحل العينين و
ليس بأكحل مطرزي ديديكه رجل اكحل وعين كحلاء سوداء خلقة كأنها كحلت
كه لسان تركيده اكا قدرتدن سرمه لو ديرلر صاحب نهايه ديديكه الكحل بفتحتين
سواد في اجفان العين خلقة والرجل اكحل وكحيل صاحب قاموس ديدي
كه الكحل محركة ان يعلو منابت الاشفار سواد خلقة او ان يسود مواضع
الكحل كحل كفرح فهو كحيل وبو مقامده صاحب قاموس قولي اختيار اولنمق مناسب
اولنور يعني جابر ديديكه رسول اكرمك چهره فرخنده فاللرينه نظر اتدكجه وبلده اولدي
مبارك كوزلرينه سرمه چكلمش در دير ايدم حال بوكه مبارك ديده لري قدرتدن
سرمه لو اولوب كوزلرينك سياهلغي سرمه دن دكل ايدي ولفظ ليس مطلق
نفي ايچون اولمق انسب در واكر نفي حال ايچون اولور سه حكايه حال ماضيه
قبيلندن اولور والله اعلم الحديث الثاني حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا ابن
لهيعة عن عبيد الله بن المغيرة عن عبد الله بن الحارث بن جزء قال ما رايت
احدا اكثر تبسما من رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني عبد الله بن الحارث ديديكه
رسول اكرمدن تبسمي چوق كمسنه كورمدم زيرا تبسملري ضحكلرينه قياس ايله
چوق ايدي اما سائر ناسك ضحكلري تبسملرينه قياس ايله چوقدر پس رسول
اكرمك متواصل الاحزان اولدقلرينه منافي اولمز وبعضيلر وجه توفيقده ديديلر
كه رسول اكرم باطنا هميشه متواصل الاحزان وظاهرا ناس ايله الفت ايچون
تبسملري چوق ايدي وتواصل احزان كيفيات نفسانيه دن اولمغله كثرة
تبسملرينه منافي دكلدر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا احمد بن خالد الخلال
لامك تشديديله بيع خل يا صنعت خله نسبتدر حدثنا يحيى بن اسحق السيلحاني
سينك فتحي ويانك سكوني ومهمله نك فتحه لريله در بر قريه يه نسبتدر سيلحون ديرلر پس
نسبتي على غير القياس اولور وبعض نسخه ده سيلحي في وبعضنده سيلحيني واقع اولدي
حدثنا ليث بن سعد عن يزيد بن ابي حبيب عن عبد الله بن الحارث بن جزء
قال ما كان ضحك رسول الله صلى الله عليه وسلم الا تبسما يعني عبد الله

حنفي مـ

بن الحارث دیدی کە رسول اکرمک غالب اوقاتنده ضحکی دکل ایدی الا تبسم
ایدی قال ابو عیسی کە مراد مصنفدر هذا حدیث غریب من حدیث لیث بن
یعنی مصنف دیدیکە حدیث مذکور غریبدر کە غرابتی لیث بن سعدک تفردندن
ناشیدر لیس بو غرابت سندنده غرابت اولوب صحتنە مانع اولمز والله اعلم
الحدیث الرابع حدثنا ابو عمار الحسین بن حریث حدثنا وکیع حدثنا الاعمش
عن المعرور میمک فتحی و عینک سکونیلە مقبول وزننده در بن سوید عن ابی ذر
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم انی لاعلم اول رجل یدخل الجنة بعض نسخەده
آخر رجل واقع اولدی وآخر رجل یخرج من النار یعنی ابوذر کە رسول اکرم
بیوردیلر کە بن تحقیق وحی ویا الهام ایلە بر طریق آخر ایلە تفاصیل اهل موقفە
واقف و مطلع حتی جنتە اول داخل و جهنمدن اک صکرە خارج اولەجق
کمسنەلرک دخی حاللرینە عالم اولدم یؤتی بالرجل یوم القیمة الف لام عهد
ذهنی ایچون و رجلا من الرجال تقدیرنده و جملە استیناف طریقیلە رجل
ثالثک احوالنی بیان ایچون مذکور اولمشدر فیقال اعرضوا همزە وصل و
رانک کسریلە عرضدن مأخوذ امر حاضردر علیه ضمیر مجرور رجل مزبورە راجعدر
صغار صادک کسریلە صغیرک جمعیدر ذنوبه ویخبأ مجهول صیغەسیلە خبادن
مأخوذدر اخفا معناسنە عنه کبارها یخبأنک قائم مقام فاعلی و جملە
یؤتینک قائم مقام فاعلندن جملۀ حالیە اولمق ظاهردر و یقال اوزرینە
عطف اولنمق دخی محتملدر یعنی مطلع اولدم احوالدن بری دخی بودر کە
قیامت کوننده بر کمسنە دخی موقف حسابە کتوریلور و ملائکەیە شو کمسنەنک
صغیر اولان کناهلرین کندویە بربر عرض ایدک دیو امر اولنور کبیر اولان
کناهلری اول کمسنەدن اخفا اولنەیعنی حالدە مخفی اولمیە کە العلم عند الله
رسول اکرمک بو کلامدن مرادشریفلری احوال قیامتە سراپا کندولرک
اطلاع تامی و اهل جنت و اهل نار و اهل حسابک احواللرینە وقوفی اولدیغین
اشعار و حضرت اکرم الاکرمین تقدست اسمائەنک کنهکار بندەلرینە
اولان لطف و احسانینی افهام درجملەدن اول کندولری جنتە داخل اولە

اولەجقلری اخبار صحیحە ایلە ثابتدر و جهنمدن جملەدن صکرە خارج اولەجق
کمسنەنک کیفیت خروج و حال و شانی عنقریب ابن مسعود حدیثندن متبین
اولور لیس زمان اول دخول و زمان آخر خروج مابیننده واقع اولان رجل
ثالثک احوالی دخی بیان اولنمغلە رسول اکرم اوقات روزجزاده جاری اولان
احوالە اطلاعلری معلوم اولور فیقال لە عملت یوم کذا وکذا وهو یقر و لا
ینکر وهو مشفق اشفاقدن مأخوذدر خوف معناسنە و جملە رجلدن
حالدر فی کبارها یعنی رجل مزبورە کناه صغیرلرینی عرض صددنده ملائکە دیرلرکە
یا رجل سن فلان سنەنک فلان آینک فلان هفتەسنک فلان کوننک فلان
ساعتنده شویلە بر کناه و شویلە بر کناه اشلدک رجل مزبورک دخی خاطرینە
کلوب تصدیق ایدر انکار ایتمز حال بوکە کبیره اولان کناهلریندن خوف ایدر
صغیردن سؤال اولندقده کبیر سؤال اولنمق بالطریق الاولی دیو فیقال
اعطوه افعال بابندن امردر مکان کل سیئة عملها میمک کسریلە فعل ماضی
و جملە سیئەنک صفتیدر حسنة نصبلە اعطونک مفعول ثانیسیدر یعنی رجل
مزبورک صغیرەلری تعداد اولنوب کبیرەلرینە شروع اولنمق صددنده
هر برینک جزاسی ترتیب اولنمق خوفنده ایکن اول حضرت غفار الذنوب
و خداوند کشاف الکروب نسیم عاطفتلرین موج خیز دریای مرحمت و
رشحە انکیز قلزم مکرمت ملائکەیە توجیه خطاب ایدوب بیورر کە شو
دردمندک هر ایشلدیکی سیئە مقابلەسنده حسنە ویروک دیو رجل مزبور
مأمولنک خلافی ظهور ایدوب غرقۀ بحر کرم الهی اولمغلە زیادە طمع و شوقندن
فیقول دیر کە ان لی ذنوبا ما اراها ههنا تحقیق بنم کناهلرم وار در کە
بن آنلری موضع عرضدە یا دفتر اعمالمدە کورمم کاشکی آنلار دخی میدانە
چیقوب مقابلەسنده بر آز حسنە دخی احراز ایدەیدم دیو یا خود
صغیرەلری عرض اولندقده کبیرەلری اخفا اولنمغلە کبیرەلرمە نوبت
کلدکده احوالم نیجە اولور دیو خوف ایدر ایکن لطف الهیی مشاهده
ایدوب کبیرەلرینک دخی عرض اولنمەسنی آرزو ایدوب تا آنلرک مقابلەسنده

دخی نائل حسنات اولە یفعل الله ما یشاء و یحکم ما یرید قضیّه سنه بناءً ظهور
ایدن احسان آلهی یه علت و سبب بیانی صددنده اولمق مناسبدر کلدی قال
ابوذر ابو ذر دیدیکه رجل مزبورک حسنه طمعی ایلە سویلدیکی کلامی رسول اکرم
نقل اثناسنده فلقد رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم ضحک تحقیق رسول
اکرمی کوردم کولدی بر مرتبه ده که حتی بدت نواجذه حتی نواجذ دیدکلری دیشلر
ظاهر اولدی صاحب نهایه نواجذ ضواحکدر دیدی یعنی عادتا ضحک وقتنده
ظاهر اولان دیشلر لکن مصباح منیرده دیدیکه ناجذ آزو دیش ایله ناب مابیننده
اولان دیشدر ثعلب نابدر دیدی و بعضیلر آزو دیشلرک غایتنده اولان
دیشدرکه اکا ضرس دیرلر زیرا بلوغدن و کمال عقلدن صکره ظاهر اولور دیدیلر
بارع ده دیدی که نواجذ طرناق صاحبی اولان حیوانده انسان کبی و انیاب
ذوات الخف ده اشتر کبی استعمال اولنور و بو مقامده ضواحک مراد اولنمق
مناسبدر زیرا رسول اکرمک ضحکی تبسم اولدیغی ثابت اولمش ایکن آزو دیشلری
کورونه جک مرتبه ضحک ایتدیلر دیمک بغایة مستبعددر مکر مقصود ضحکده مبالغه
اوله ان شاء الله عنقریب ابن مسعود حدیثی ترجمه سنده تحقیق اولنور والله
اعلم الحدیث الخامس حدثنا احمد بن منیع حدثنا معاویة بن عمرو حدثنا زائدة
عن بیان عن قیس بن ابی حازم عن جریر بن عبد الله البجلی قال ما حجبنی
رسول الله صلی الله علیه وسلم منذ اسلمت حجب منع معناسنه در یعنی جریر دیدی که رسول
اکرم بنی مجلس خاصدن منع ایتمدی اسلامی قبول ایتدیکم کوندن برو یاخود بی تکلف
حضور عالیلرینه دخولدن منع ایتمدی که کاه و بی کاه استیذانه محتاج اولمەدیم
یاخود هر ایتدیکم رجایه مساعده ایدر ایدی مسلم اولدوغم وقتدن برو ولا رانی
الا ضحک رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اولدوغوم وقتدن بنی کورمز ایدی الا کولر ایدی
یعنی اول وقتدن برو بنی کوردکجه تبسم ایدر ایدی و بعض نسخه ده الا تبسم واقع
اولدی که حدیث سادسه موافقدر جریرک بعض احوالی باب طیبده واقع اولدیغی
حدیث ترجمه سنده بیان اولنەدی اول مقامه مراجعت اولنه والله الموفق الحدیث
السادس حدثنا احمد بن منیع حدثنا معاویة بن عمرو حدثنا زائدة عن اسمعیل

بن ابی خالد عن قیس بن ابی حازم عن جریر بن عبد الله قال ما حجبنی رسول الله صلی
الله علیه وسلم ولا رانی منذ اسلمت حجبنی و لا رانی یه متعلقدر علی سبیل التنازع الا
تبسم لا رانی یه مرتبطدر یعنی جریر دیدی که رسول اکرم بنی مسلم اولدوغم
وقتدن برو منع ایتمدی و اول کوندن برو هر کوردکجه تبسم بیورر لر ایدی سابقا
جریر بغایة کوزل اولدیغی و آنده اوتوره مز ایکن رسول اکرمک حسن توجهیله فارس
الخیل اولدیغی بیان اولنمش ایدی جائزکه رسول اکرم جریره زیاده دلنوازلق
ایدوب هر کوردکجه تبسم ایده لر و جریر بغایت مضمون شناس و لطیفه کوی ایدی
روایت اولندی که عمر بن الخطاب مجلسنده جماعه کثیره اوتورب و جریر دخی
مابینلرنده ایدی حضرت عمر مجلسده بر بد رایحه حس ایدوب دیدیکه شو رایحه
صاحبی قالقوب آبدست آلسون جریر دیدی که یا امیر المؤمنین صوچک
صاحبی اولمز امر ایله جمله مز آبدست آلەلیم حضرت عمر بو سوزدن غظیم محظوظ
اولوب یا جریر ما زلت سیدا فی الجاهلیة والاسلام دیدی والله اعلم الحدیث
السابع حدثنا هناد بن السری حدثنا ابو معاویة عن الاعمش عن ابرهیم
عن عبیدة عبینک فتحی و بانک کسریله ابن عمر السلمانی قبیلهٔ بنی سلمانه نسبتدر عن
عبد الله بن مسعود قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم انی لاعرف آخر اهل النار خروجا
تمیزیه اوزرینه منصوبدر بعض نسخه ده خروجا من النار واقع اولدی یعنی
ابن مسعود دیدی که رسول اکرم بیوردیلرکه تحقیق بن عصاهٔ مؤمنیندن
جهنمدن جمله دن صکره چیقان کمسنه یی بیلورم و اول کمسنه نک اسمنده
اختلاف ایتدیلر بعضیلر جهینه و بعضیلر هناد الجهنی در دیدی والعلم عند الله
رجل یخرج منها زحفا هو رجل تقدیرنده که ضمیر مرفوع آخره راجعدر و زحفا
زاحفا معناسنه حالدر یاخود خروجا زحفا تقدیرنده یخرج نک مفعول مطلقیدر
زحف ترکیده اوتوراغی اوزرینه سورونمکه دیرلر یعنی جهنمدن جمله دن
صکره چیقان کمسنه بر رجلدر که جهنمدن مقعدی اوزرینه سورونەرک
چیقار بعض روایتده زحفا موضعنده حبوا واقع اولدی که ترکیده امکلەمک
معناسنه در جائزدر که کاه مقعدی اوزرینه سورونەرک و کاهی امکلەیەرک

خروج ایلیه فیقال له رجل معهوده دیرلرکه انطلق کیت ومتوجه اول فادخل الجنة
وجنته کیر قال رسول اکرم دیدی که بو کلامی رجل معهود ملائکه دن استماع ایتدکدن
صکره فیذهب جنته جانبنه متوجها اولور لیدخل تا که جنته داخل اوله پس جنت
قاپوسندن کیروب اهل جنته نظر ایدر فیجد الناس اهل جنتی شو وجهله بولور
وشویله فهم ایدرکه قد اخذوا المنازل هر بری جنتک منزللرینی بولوب هر کس بر لو
یرنده مقیم اولمغله کندویه اوتوراجق منزل قالمامش اعتقاد ایله فیرجع ایلروه
وارمیوب جنت قاپوسندن یوق یره نه سعیه کیده یم بکا طوره جق واوتوراجق
یر قالمامش دیه رک رجوع ایدر وکندودن نسنه ایچون رجوع ایدرسن دیمه مش
ایکن فیقول دیرکه یارب قد اخذ الناس المنازل یارب بکا جنته دخوله اذن
ویردیلر بن دخی کیرمک نیتی ایله قاپودن باقدیم هر کس منازل جنتی الامش وبکا
منزل قالمامش فیقال له اتذکرت الزمان الذی کنت فی الدنیا رجل معهوده دیرلر
که دنیاده ایکن بولوندیغک زمانی خاطریکه کلدی یعنی بو زمانی دنیا زمانینه می
قیاس ایدرسین که دنیاده هر کس منزلنده اوتوروب اوتوراجق منزل قالمدیغی
وقتده اولان کیفیت کبی می ظن ایدرسین فیقول نعم پس رجل معهود جواب ایتدوه
نعم دنیا زمانی خاطریمه خطور ایدوب بکا منزل قالمدی دیو رجوع ایتدم دیر
فیقال له تمن پس رجل معهوده دیرلرکه دنیاده اولان احواله قیاس ایتمیوب
هر نیجه واسع منزل وباغ وبستان وانهار واشجار وخدمدن در وکه
خطور ایده انی ایسته که دریغ اولنمز قال رسول اکرم دیدیکه فیتمنی رجل
معهود حصوله قرین اولوب اولمیه جغندن قطع نظر خاطرینه اشیاء مذکوره دن
خطور ایده نی استر فیقال له پس اکا دیرلرکه فان لک الذی تمنیته وعشرة
اضعاف الدنیا تحقیق سنک ایچوندر آرزو ایتدکک مقداری ودخی طولا وعرضا
دنیانک اون مثلی قال رسول اکرم دیدی که رجل معهود کندو حقنده ظهور
ایدن کرم الهی واحسان نامتناهی یی مشاهده ایدوب بغایة سرورندن
لسان جبارتی کشاده ووضع کستاخانه اجرایه جرأت ایدوب فیقول
دیرکه اتسخر بی وانت الملک یارب کلام مزبور ایله بنی استهزا می ایدرسین حال

حال بو که سن بر پادشاه عظیم الشان وحاکم باهر البرهان ومالک ملک جهات
وخالق کون ومکان سین وبن بر عبد حقیر وضعیف پر تقصیرم که سنک سده کرمکدن
غیر مسندم وعتبه مرحمتکدن ماعدا مستندم یوقدر لایقمیدر که بنی استهزا و
میان ملائکه ده رسوا ایده سن مخفی اولمیه که یارب قد اخذ الناس قولی کذلک
وانت الملک کلامی قرینه سیله خطاب جناب حضرت ذی الجلاله اوله لکن بو کلام
کستاخانه رجل معهوددن صدور ایتدیکی مدة بسیار وزمان بیشمار سوخته لهب
نار اولوب جمله دن صکره دریای آتش دوزخدن ساحل نجاته چیقمش ایکن مأمول
وغیر مأمول مسئول وغیر مسئول نعم فراوان واحسان بی پایانه نائل اولمغله
هجوم جیش دهشت وغلبه عساکر حیرت مزبوری بیهوش وبغایة مدهوش ایتدیکی
ایچوندر واکر مخاطب ملک اولور ایسه نتکیم بقال آتی تأیید ایدر چندان کستاخلغه
حمل اولنمز والله اعلم معلوم اوله که اتسخر بی لفظی اصول معتمده ونسخ مصححه ده
بای موحده ایله وبعض نسخه ده نون ایله واقع اولدی که ایکیسی دخی روایت
اولندی صاحب قاموس سخر منه وبه کفرح دیدی پس نون ایله روایتده اتسخر
منی تقدیرنده نزع خافضیت او زره منصوب اولور قال ابن مسعود دیدی
که رجل معهودک کلمات غریبه والفاظ عجیبه سین بیان بیورد قده فلقد رایت
رسول الله صلی الله علیه وسلم ضحک حتی بدت نواجذه رسول اکرمی تحقیق کوردم
که خنده ایتدیلر بر رتبه ده که حتی نواجذلری ظاهر اولدی الحدیث الثامن حدثنا قتیبة
بن سعید حدثنا ابو الاحوص عن ابی اسحق عن علی بن ربیعة قال شهدت
علیا رضی الله عنه اتی بدابة با تعدیه ایچوندر وجمله فاعل یا مفعولدن حالدرلر که
یعنی علی بن ربیعه دیدیکه حضرت علینک حضورلرنده بولندم بینمک ایچون اکا بر دابه
کتورلدیکی حالده فلما وضع رجله فی الرکاب قال بسم الله چونکه علی رضی الله عنه
دابه مزبوره یه رکوب صددنده ایاغنی اوزنکیه وضع مراد ایلدی بسم الله دیدی
مخفی اولمیه که علی بو عملی رسول اکرمه اقتداء ایتدی وجائزدر که رسول اکرم دخی بو
عملی نوح علیه السلامک سفینه یه رکوب ایتدیکی وقتده ایتدیکی عملدن اخذ ایدوب
نوحه اقتدا ایچون ایتمش اوله که نوح قومنه ارکبوا فیها بسم الله دیو امر ایلدی

نوح مراکب بحریه یه رکوب وقتنده اتدیکی عملی رسول اکرم مراکب بریه یه رکوب وقتنده
اجرا ایلدی قال الله تعالی فبهدیهم اقتده فلما استوی علی ظهره چونکه علی
دابهٔ مزبورک صیرتی اوزرنده قرار داده اولدی الحمد لله دیدی بو عمل دخی رسول
اکرمک عملنه اتباعا ورسول اکرم وجعل لکم فی الفلک والانعام ما ترکبون لتستووا
علی ظهوره ثم تذکروا نعمة ربکم اذا استویتم علیه نظم کریمنک موجبنجه عمل در
ثم قال علی رضی الله عنه دابه اوزرینه مستوی اولدقدن صکره دابهٔ قویه نک
انسان ضعیفه انقیاد وتذللندن تعجب ایدوب دیدیکه سبحان الذی سخر لنا
هذا وما کنا له مقرنین وانا الی ربنا لمنقلبون یعنی بن اول ذات واجب
الوجودی نقایصدن تنزیه ایدرم که بزم ایچون بشو رکوب اتدیکم دابه یی بوعنی
تسخیر وتذلیل ومنقاد ایلدی اگر لطفا وکرما تسخیر اتمش اولمیه ایدی بز آنک
تسخیرینه قادر اولمز ایدک وتحقیق بز بزی کتم عدمدن صحرای وجوده کتورب
وجه لایق اوزره مربی مز اولان حضرت اللهک حکم وامرینه وقضا وقدرینه
رجوع ایدیجی یوز ثم قال بو تسبیحی سویلدکدن صکره تسخیر نعمتنه شکر ایچون
الحمد لله دیدی ثلاثا اوچ کره ودخی الله اکبر دیدی ثلاثا اوچ کره حمد اول نعمت
حاصله نک حصولی وحمد ثانی اخرینک حصولنه تفأل وحمد ثالث نعمتک حصولی
سببیله محنتک زوالی ایچوندر وتکبیر اول حضرت ذی الجلالک کبریا وعظمتنه و
تکبیر ثانی اول ذات کریمی تکریمه وتکبیر ثالث حضرت حقی کم وکیف استواء
مکانیدن منزه اولدوغینه اشارتدر سبحانک یا رب بن سنی تنزیه کلی ایله
تنزیه ایدرم اول نقایصدن که سنک ذات وصفاتکه شین ایراث ایدر
انی ظلمت نفسی تحقیق بن نفسمه ظلم ایتدم سنک احسان ایتدیکک نعم
متواترهنک شکرینی کرکی کبی ادا ایتمکدن ناشی فاغفر لی سن بندن صدور
ایدن خطایایی دامن لطف وکرمک ایله ستر ایله وبو بابده سنک استانهٔ مرحمتکدن
غیری ملجاء وپناهم وسنک عتبهٔ مغفرتکدن ماعدا امیدگاهم یوقدر فانه لا
یغفر الذنوب الا انت زیرا شان ذنوبی کمسنه مغفرت ایتمز الا سن ایدرسین
ثم ضحک کلمات مزبوره ایله حضرت واهب المسؤله نیازدن صکره علی

رضی الله عنه کولدی ابن ربیعه دیدی که فقلت له علینک کولدیکنی کورب اکا
دیدم که من ای شیء ضحکت قنقی شیدن کولدک وکولمکه سبب ندر یا امیر المؤمنین
بو کلام دلالت ایدر که بو واقعه علینک ایام خلافتنده اوله بعض نسخه ده فقال
له واقع اولدی که تکلمدن غیبته انتقال ایله التفات قبیلندندر لکن ظاهر
اولان بودر که راوی معنا روایت اتدیکی ایچون تفنن قصدی ایله قال دیدی
وبعض نسخه ده من ای شیء تضحک واقع اولدی قال علی رض جوابنده دیدیکه
رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم صنع کما صنعت ثم ضحک بن رسول اکرمی بعینه
قولا وفعلا بنم اتدیکیم کبی ایدر کوردم وصکره کولدی آنی دخی کورب بو وقتده
کولدکلرینک سرینه مطلع اولمق ایچون فقلت من ای شیء ضحکت قنقی شیدن
ضحک اتدیکوز وکولدکلره سبب نه در یا رسول الله دیدم قال رسول اکرم جوابنده
دیدیکه ان ربک لیعجب من عبده تحقیق سنک ربک بنده سندن عجب ایدر
یعنی راضی اولوب حظ ایدر اذا قال رب اغفر لی ذنوبی اول وقتده که بنده
مذنب یا رب بنم کناهلریمی مغفرت ایله دیو تضرع ونیاز ایده یعلم انه لا یغفر
الذنوب الا انت اول حالده نیاز ایده که بیلور که شان بندن غیری بر کمسنه
کناه مغفرت ایتمز حاصلی بندهٔ کنهکار هزار عجز وافتقار ایله بندن مغفرت
رجا ایدر بندن غیری بر فرد کناه مغفرت ایتمیه جکین بیلدیکی حالده عبدک
بو وجهله نیاز واعتقادندن حضرت الله خشنود اولور حدیث قدسیده
وارد اولدیکه یا ملائکتی قد استحییت من عبدی هذا ولیس له رب غیری فقد
عفوت عنه وغفرت له معلوم اوله که یعلم جمله سی قالنک فاعلندن حالدر
اذا قال العبد حال کونه عالما یاخود غیر غافل انه تقدیرنده وبعض نسخه ده غیری
موضعنده غیره واقع اولدی حنفی ظاهر اولان بودر دیدی زیرا بو کلام
رسول اکرم کلامیدر حضرت الله کلامی دکلدر دیدی پس بو وجه اوزره یعلم
یعجبدن بدل یاخود یعجبده رتبه راجع ضمیر مستکندن حال لازمه در ودخی
معلوم اوله که تعجب انفعال نفسانی قبیلندن اولمغله حقیقة آنی حق جل و
علا یه اسناد جائز دکلدر لهذا بعضیلر بو مقامده تعجبدن مراد استعظام

امردر زیرا ابر کمسنه ضحک ایتسه تعجب ایتدیکی شیئی استعظام ایتدیکی ایچون ضحک ایدر دیدی وبعضیلر دیدیلر که عبدک علم مذکوری حیدان استعظامه لایق دکلدر پس اوتی اولان تعجب مراد غایتی درکه رضا در ورضانک ثمره سی بنده مذنبه جزیل ثواب احسان ایتمکدر حتی رسول اکرم ضحک ایتدیکی بو معنادن فرحنک اولدیغی ایچوندر وعلی رضی الله عنه ضحک ایتدیکی رسول اکرمک بو کیفیتینی تذکر ایدوب زیاده مسرور اولدیغی ایچوندر مجرد رسول اکرمه تقلیداً دکلدر زیرا ضحک اختیاری اولمز لکن مخفی دکلدر که سابقا ذکر اولنان حدیث قدسی مقتضاسی اوزره عبدک علم مزبوری عند الله مستعظم اولدیغی محل ریب دکلدر خصوصا عبدک فاعل حقیقی ومؤثر تحقیقی سی حضرت الله در اقتاده لره دستکیر وکنهکارلره ملجا ومصیر فقط اول ذات نجیبة صفاتدر دیو اعتقاد وکندو جرمنه اعتراف ایدوب وفور کرمندن استمداد وهزار تذلل وانکسار ونیاز وافتقار ایله روی تضرع وابتهالی سوده درکاه واهب الآمال ایتدیکی هر وجهله استعظامه الیق وهر خصوصله دریای بیکران رحمت الهیه یه انسب واوفق در مع هذا رسول اکرم سبب ضحکنی بیان صددنده معنای استعظامدن لفظ تعجب ایله بیان بیوردقلری دقیقه انیقه دن خالی دکل ملاحظه اولنور والله اعلم

الحدیث التاسع حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن عبد الله الانصاری حدثنا ابن عون عن محمد بن محمد بن الاسود عن عامر بن سعد ابن ابی الزهری القرشی قال عامر قال سعد ترجمه سی عنقریب ذکر اولنور لقد رایت النبی صلی الله علیه وسلم ضحک یوم الخندق حتی بدت نواجده یعنی سعد دیدی که تحقیق بن رسول اکرمی کوردم که یوم خندقده خنده ایتدی بر رتبه ده که نواجدی ظاهر اولدی قال عامر دیدیکه سعددن بو کلامی استماع ایتدکده بو رتبه ده رسول اکرمک ضحکنک کیفیتینه وسببنه مطلع اولمق ایچون قلت سعده دیدم که کیف رسول اکرمک یوم خندقده خنده سی نه کیفیتدن ونه سببدن اولمش ایدی قال سعد جوابنده دیدی که کان رجل معه ترس بر رجل وار ایدی که یانینده قالقانی وار ایدی وکان سعد رامیا سعد بن ابی وقاص دخی بغایت تیرانداز ایدیغی اوق آز خطا ایدر ایدی وکان یقول کذا وکذا بالترس ورجل معهود شویله وبویله ایدر

کیف کان نسخه

جمله سی کانک خبریدر

ایدر ایدی قالقانی ایله یعنی قالقانینی کاهی صاغنه وکاهی صولنه چویرور ایدی فغطی جبهته جبهه سنی اورتدیکی حالده یعنی قالقانینی چویرمکدن قصدی جبهه سنی پرده ایدوب اوق طوقنمسون دیو ایدی مخفی اولمیه که بو مقامده یقول الفعل معناسنه در صاحب نهایه دیدی که عرب قول لفظیله جمیع افعالدن تعبیر ایدرلر کلامک ولسانک غیریه اطلاق ایدوب قال بیده دیرلر اخذه وقال رجله دیرلر مشی وقال بثوبه دیرلر دفعه وقال بالترس دیرلر اشار وقلب معناسنه پس بو وجه اوزره بالترس لفظی یقول یه متعلق اولوب کذا وکذا ترسی چویردیکنک کیفیتنی بیان اولور حنفی دیدی که بالترس یغطی یه متعلق ویقول تکلم معناسنه وکذا وکذا رجل معهودک رسول اکرمه واصحابنه دشنام ایدوب ناسزا کلامندن کنایه اولور یعنی رجل مزبور رسول اکرم وصحابه کرامه ناسزا اسویلر ایدی قالقانی ایله جبهه سینی ستر ایتدیکی حالده اوق اصابت ایتمسون دیو دخی معلوم اوله که قال قلت کیف کلامنده اولان قالده ضمیر مستترک مرجعنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر عامره راجعدر دیدیلر پس بو وجه اوزره قال کانده قالده ضمیر مستتر سعده راجع اولوب تکلمدن غیبته التفات یاخود نقل بالمعنی قبیلندن اولور وبعضیلر ضمیر اول محمد بن محمد بن الاسوده وضمیر ثانی عامره راجعدر دیدیکی اوزره اشکال یوقدر فنزع له سعد بسهم پس رجل مزبوره رمی وضرب ایچون سعد تیرکشندن بر اوق چیقاردی وفرصتنی کوزتدی فلما رفع راسه چونکه رجل معهود باشنی قالقانک آلتندن قالدروب جبهه سی کورندی رماه سعد اوقی مزبوره آتدی فلم تخطی هذه مزبورک جبهه سنی خطا ایتمدی منه سهم مذکوردن بلکه اوق جبهه سنه اصابت ایتدی وعامر سعد کلامنده واقع اولان هذه لفظنک مشار الیه سنی بیان ایدوب دیدیکه یعنی سعد هذه قولیله مرادی ایدر جبهته رجل معهودک جبهه سنی وتخطی تانک ضمی وخانک سکونی وطانک کسری وآخرنده همزه ساکنه ایله در وبعض نسخه ده تانک فتحی وطانک ضمی ایله بلا همزه واقع اولدی مخفی اولمیه که کلام مزبورده قلب وار در عرضت الناقة علی الحوض کبی زیرا اوق جبهه سندن خطا ایتمدی موضعنده جبهه سی اوقدن خطا ایتمدی دیو تعبیر اولندی والقلب

یعنی وعصام ابن حجر

سعد کره

رجل معهود آردی سمتنه دوشدی وشال برجله واضطر ابندن ایاغنی قالدردی
شالت الی قه بذنبها واشالته دیرلر رفعه معناسنه وباتقویه عمل ایچون مزیده در
وبعض نسخه ده اشالت واقع اولدی که باء توکید تعدیه ایچون مزیده در فضحک
النبی صلی الله علیه وسلم حتی بدت نواجده پس رسول اکرم سعدک رجل معهودی
قتلندن ودشمنه سهمک کیفیت غریبه اوزره اصابتندن واضطرابندن ناشی
ایاغنی قالدردغندن تعجب ایدوب ضحک ایتدی بر رتبه ده که نواجدی ظاهر
اولدی عامر سعددن رسول اکرمک سبب ضحکین استماع اتدکده خاطرینه خطور
اتدیکه رجل مزبور ایاغنی قالدردقده کشف عورت بولنمغله رسول اکرمک ضحکنده
آنک دخی مدخلی وارمی اوله دیو پس بو خاطره یی دفع ایچون سعددن سؤال ایتدیکی
وآنک دخی جوابنی بیان ایدوب دیدی که قلت سعده دیدم که من ای شیء
ضحک رسول اکرم اول وقتده نه شیدن کولدی وسبب نه اولدی قال سعد
جوابنده دیدی که من فعله بالرجل سعدک رجل معهوده اتدیکی ایشدن کولدی
حاشا مزبورک انکشاف عورتندن کولمدی بلکه عدو اللهک مقتول اولدغندن
شاد وخرم خصوصا کیفیت غریبه وحالت عجیبه وطبطاب اضطراب ایله جان
خبیثی واصل قعر جحیم اولدیغنه تعجب اولدیغی ایچون کولدی والا انکشاف
عورت ایچون ضحک مکارم اخلاقلرندن بعید اولدغندن ماعدا اونی نک
قصدا عورتنه نظر حرامدر والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله اجمعین باب
ماجاء فی صفة مزاح رسول الله صلی الله علیه وسلم مزاح صاحب نهایه دیدی
دعابه یعنی لاغ ولطیفه معناسنه در مزاح ضم ایله اسم وکسریله مازحه نک
مصدریدر وصاحب قاموس مزح کمنع مزحا ومزاحا بالضم دیدی ومعناسی
غیر ایله انبساطدر که اذیت وجوری متضمن اولمق شرطیله مشروطدر ومغله
هزء وسخریه دن ممتاز اولدی وبو مقامده ضم ایله مزاح مراددر کسریله
اولان دکلدر زیرا کسریله مزاح مفاعله بابندن مصدر در ومفاعله صیغه سی
مغالبه یا خود مبالغه ایچون اولمغله رسول اکرم حقنده اطلاق صحیح دکلدر
معلوم اوله مصنف جامعنده ابن عباسدن تخریج اتدیکه رسول اکرم بیوردیلر

بیوردیلر که لاتمار اخاک ولاتمازحه یعنی دینیا قرنداشکه معارضه وانکله مجادله
ولاغ ولطیفه ایلمه نووی دیدیکه منهی اولان مزاح افراط ومداومت ایله
اولان مزاحدر زیرا بو مزاح ضحک وقسوة قلب ایراث وذکر الله ومهمات
دینیه تفکردن اشتغال ایدر واکثریا ایذا وجوره مؤدی وحقد وحده
مفضی اولوب مهابت ووقاری ساقط ایدر اما امور مذکوره دن سالم
اولان مزاح مباحدر که رسول اکرمک احیانا مخاطبی تطییب وانکله انسیت
تحصیلی ایچون اتدیکی بو نوعدندر پس بو وجه اوزره اولان مزاح سنت حسنه
وشیوه مستحسنه در والله اعلم یعنی بو باب رسول اکرمک لاغ ولطیفه لرینک
کیفیتی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مصنف بو بابده
آلتی حدیث ذکر اتدی الحدیث الاول حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو اسامة
عن شریک عن عاصم الاحول عن انس بن مالک قال ان النبی صلی الله علیه وسلم قال له
یا ذا الاذنین یعنی انس دیدیکه رسول اکرم بکا یا ایکی قولاقلی دیو سویلدی
صاحب نهایه دیدیکه بو کلامدن مقصود منادی اولان کمسنه یه سویلنین
کلامی کرکی کبی استماع اتیمکه ترغیب وتنبیه واردر زیرا سمع حاسه اذن
ایله اولور حق سبحانه وتعالی بر کمسنه یه ایکی قولق احسان ایلیه واول کمسنه
القا اولنان کلامدن غافل اولوب حسن اصغا ایله اهتمام ایتمیه عند الله
معذور اولمز وبعضیلر کلام مذکور رسول اکرمک لطایفندندر دیدیلر مخفی
دکلدر که وجه اخیر مصنفک سوقنه مناسبدر لهذا شیخندن روایت ایدوب
دیدی که قال محمود بن غیلان قال ابو اسامة یعنی بنم شیخیم اولان شیخی
اولان ابو اسامه دن رسول اکرمک یا ذا الاذنین قولندن مرادلرینی
تفسیر صددنده شویله روایت اتدی که یعنی رسول اکرم قول مذکور ایله
مراد ایدر یمازحه انس بن مالکه لطیفه یی زیرا جائزدر که انس اون یاشنده
ایکن رسول اکرمک خدمت شریفه لریله سرافراز اولوب صغیر اولدیغی ایچون آکا
بو کلام ایله لطیفه قصد اتمش اوله لر واسمی ایله نداء ایتمیوب بو لفظ ایله
ندا اتدکلری شو معنایی ایهام ایدر که آنک حواس ما بیننده ایکی قولاقدن

غیری حسی بو قدر و محتمل درکه انسک قولا غلری کمسه لرک قولا قلری کبی اولمغله
لطیفه بی اذنلرینه متعلق کلامه تخصیص ایتمش اوله لر والله اعلم بعض نسخه ده محمود
موضعنده ابو عیسی واقع اولدی که مراد مصنف در یمازحه اگرچه فعل مضارع در
لکن بو مقامده مصدری اولان مزاح در تسمع بالمعیدی ده ذکر کل وارادهٔ
جزؤ طریقیله سماع مراد اولدیغی کبی خاطر فاتره خطور ایدر که یعنی ده ضمیر
مستکن انسه راجع اولوب یمازحه قولی قال له یا ذا الاذنین جمله سی نک
تفسیری اوله یعنی انسک رسول اکرم بکا یا ذا الاذنین دیو ندا اتدی
دیمکدن مرادی رسول اکرم بکا لطیفه ایدر ایدی بو کلام ایله دیمکدر و
مضارع لفظیله تفسیر اولندیغی استمرار معناسنی افاده ایچوندر یعنی بکا
همیشه بو لفظله لطیفه ایدر ایدی و ارباب اذهان مستقیمه عندنده ظاهر در
که قول مذکوری برکره تکلم ایله مراد لطیفه اولدیغی متعین اولمز والله
الموفق و کلام مذکور تجرید دن خالی دکلدر زیرا مقتضای ظاهر قال لی
دیمک ایدی یا خود نقل بالمعنی قبیلندندر والله اعلم الحدیث الثانی
حدثنا هناد بن السری حدثنا وکیع عن شعبة عن ابی التیاح یانک تشدیدیله
اسمی زید بن حمید در عن انس بن مالک قال ان مثقله دن مخففه در
انه کان النبی صلی الله علیه وسلم تقدیرنده و لیخالطنا ده لام لام فارقه در
و بعض نسخه ده لیخالطنا واقع اولدی یعنی انس دیدیکه تحقیق شان
رسول اکرم بزم ایله خلطه و ملاطفه ایدر ایدی بر مرتبه ده که بنم ابو عمیر
کنیه سی ایله مشهور بر لامّ برادرم وار ایدی که نغیر دیدکلری بر قوش
ایله صغرسن حسبیله علاقه سی اولوب اول قوش ایله اوینار ایدی ناگاه
مزبور نغیر طعمهٔ شاهین اجل اولمغله برادرم متکدّر اولمش ایدی حتی
یقول لاخ لی صغیر حتی بنم مزبور کوچک برادریمی تطییب ایچون لطیفه
طریقیله دیر ایدی که یا ابا عمیر ما فعل النغیر یا ابا عمیر نغیرنه ایشلدی عمیر
تصغیر صیغه سیله درکه اسمی کبشه بن طلحه بن زید بن سهل الانصاری در
فعل معلوم و مجهول صیغه سیله اولمق محتمل در نغیر نونک ضمی و غین

و غین معجمه نک فتحیله نغر لفظنک تصغیریدر که مفردی نغره همزه وزننده که سرچه
کبی بر قوشدر قرمزی بورونلو بعضیلر سرچه در و بعضیلر بورنی کوچک و باشی
قرمزی بر قوشدر دیدیلر و بعضیلر دیدیلر که اهل مدینه نک بلبل دیدکلری قوشدر و
رسول اکرمک بو کلامنده فانی اولان شیئه تعلق ایتمک لایق اولمدیغنه ایما وار
نتکیم حکایت اولنور که بر شخصک مانند یوسف بر معشوق دل داده سی وار ایدی
ناگاه انی ارک شیر کیر اجل ربوده دندان وفات ایتمکله همیشه بلبلی خون جگر
خورده و کلی حاصل کرده باد حسرت نصدش خار بریشان دل کرد نغمه سین هم آهنک
کریه سوز و گداز ایدی بر عارف اول عاشق دلفکارک شب و روز گریه خونین
ایله آه و انینین کوروب دیدیکه لم لم تحب الحی الذی لا یموت و لطفه لا یفوت
راغب دیدیکه فعل مؤثر جهتندن حاصل اولان تأثیر در مطلق و عمل اول فعل در
که حیواندن قصد و اختیار ایله صدور ایتمش اوله و عمل فعلدن خاص در زیرا
فعل حیوانه دخی نسبت اولنور که اندن فعل صدور ایتمش اوله و کاهی جماداته
دخی نسبت اولنور دیدی امدی ما فعل معلوم صیغه سیله اولورسه نغیره فعلی نسبت
لازم کلمسون دیو ما حال النغیر و شانه تأویلنده اولمق لازم در و مجهول
صیغه سیله اولورسه فاعل حضرت الله اولمغله فعل حقیقی اوزره جاریدر قال ابو
عیسی و فقه هذا الحدیث ان النبی صلی الله علیه وسلم یمازح یعنی مصنف دیدی
که حدیث مذکوردن استنباط اولنان مسائل فقهیه بودر که رسول اکرم احیانا
مزاح و لطیفه ایدر ایدی پس سابقا بیان اولندیغی وجه اوزره مزاح ولاغ و لطیفه
مستحب اولور وفیه انه کنی نونک تشدیدیله تفعیل بابندندر پس مفعول ثانیسی
محذوف اولوب حرف با ایله و بلا با تقدیر اولنمق لازمدر پس غلاما صغیرا
بقوله یا ابا عمیر فقال یا ابا عمیر تقدیرنده اولور یعنی دخی حدیث مذکورده
وار در که رسول اکرم غلام صغیره کنیه سی ایله ندا ایدوب یا ابا عمیر دیدی معلوم
اوله که محتملدر که صغیر مزبوره ابو عمیر ایله تکنیه همان اول وقت رسول اکرمک
لساننددن صدور ایتمش اوله یا خود اول وقتدن مقدم بو کنیه ایله تکنیه
اولنمش ایدی که رسول اکرم شیبه اسمندن ابو عمیر کنیه سنه عدول ایتمش اوله

هكذا قالوا

مبحث في الفرق بين العمل والفعل

سجعه رعایت ایچون اوله ومنهی اولان سجع تکلف طبع ایله اولان سجع مخوطدر حتی بغوی دیدیکه بو حدیثده کلام عربده سجعک جوازنه دلیل واردر رسول اکرم صدورایدن کلمات مسجعه جواهر نظام محاط دایره تعداد دکلدر مثلا اللهم انی اعوذبک من علم لاینفع وقلب لایخشع ونفس لاتشبع ومن دعوة لایسمع ومن هؤلاء الاربع خلاصه کلام بودرکه بومقوله تکنیه کذب عدادندن معدود دکلدر زیرا تکنیه دن مقصود مجرد توقیر وتفأل در ولفظ کنیه دن استفاده اولنان آب وابن وام دکلدر ودخی معلوم اوله که ابن حجر عسقلانی دیدی که لفظ عمیر عمرک تصغیری اولمغله رسول اکرمک صغیر مزبوره ابوعمیر اطلاق اتدکلری انک قصر مدة حیاتنه ایما درکه نفس الامرده صغیر مزبور رسول اکرمک ایما بیوردقلری اوزره حال صغرنده وفات اتدی لکن مخفی دکلدرکه بومقوله کلام ایله تشاؤم رسول اکرمک اخلاق حمیده واقوال سدیده لرندن بغایه مستبعد اولدغندن غیری قول مذکور اقتضا ایدرکه صغیر مزبوره کنیه معهوده ایله تکنیه اول امردن رسول اکرم لسانندن صدور اتمش اوله واول وقتدن اول صغیر مزبوره بوکنیه نک هیچ بر فرد اطلاق اتیمیه مع هذا البخاری ومسلم الندن شو جمله تخریج ایدیلر که قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم احسن الناس خلقا وکان لی اخ یقال له ابوعمیر وکان له نغیر یلعب به فمات فدخل النبی صلی الله علیه وسلم فرآه حزینا فقال ماشأنه قالوا مات نغیره فقال یا ابا عمیر ما فعل النغیر ودخی لفظ عمیر عمرک مصغری ولفظ مذکوری اول امردن رسول اکرم تکلم بیوردقلری تسلیم اولندیغی صورتده نغیرک قصر عمرینه بغایت انسب ومقام تعزیه یه اوفقدر گویا رسول اکرم صغیر مزبوره دیدیکه یا صاحب نغیره سن صاغ اول زیرا نغیره نک عمری قصیر اولمغله تیغ سرتیز اجل رشته پای حیاتنی بریده ایدوب صحرای عدمه پرواز اتدی وتنگنای فنادن فسحت سرای بقایه کتدی کل من علیها فان موجبنجه انک وفاتندن محزون وفواتندن مغبون اولمق لایق دکلدر والله اعلم وفیه انه لا باس ان یعطی الصغیر بعض نسخه ده ان یعطی الصبی واقع اولدی الطیر بعض نسخه ده الطائر واقع اولدی لیلعب به یعنی دخی حدیث مذکورده صبی صغیره

صغیره اوینامق ایچون قوش ویرلمکده باس اولمدیغنه اشارت واردر لکن طیر مزبور قوشه جور اتیمدیکی معلوم اولدیغی صورتده ودخی حدیث مذکورده صغیره استمالت وخاطرینی تطییب وقلبنه القاء سرورک جوازنه اشارت واردر و صغیر ایله تقییددن استفاده اولنور که صبی کبیر قوش ایله اوینامقدن منع اوله وانما قال له النبی صلی الله علیه وسلم ورسول اکرم صغیر مزبوره یا ابا عمیر ما فعل النغیر لفظنی بوسببدن سویلدی که لانه کان له نغیر فیلعب به فمات فحزن الغلام علیه فمازحه النبی صلی الله علیه وسلم زیرا اشان غلام مزبورک بر نغیری وار ایدی که انکله اوینار ایدی ناگاه نغیر وفات اتیمکله غلام محزون اولدی پس رسول اکرم غلامی تطییب ایچون لطیفه ایدوب دیدی که قال رسول اکرم غلام مزبوره یا ابا عمیر ما فعل النغیر دیدی مخفی اولمیه که سابقا شیخین النسدن روایت اتدکلری حدیثدن معلوم اولدی که رسول اکرم غلامک حزننی گورب سببندن سؤال اتدکده نغیرک موتندن خبر ویرمشلر ایدی پس نغیرک موتی معلوم شریفلری لیکن بنه ما فعل النغیر دیو سؤال بیوردیلر لهذا علما دیدیلرکه انسان بیلدیکی شیدن سؤال اتیمکده باس یوقدر میرک دیدیکه حدیث مذکورده امرأة اجنبیه بولنان خانه یه داخل اولمق لفتنه دن امین اولان کمسنه یه جایز اولدوغنه دلیل واردر بعض شراح میرکک بو قولنه اعتراض ایدوب وهذا الاستدلال غریب واستنباط عجیب اذ لیس فی الحدیث ذکر المرأة مطلق دیدی خاطر فاتره خطور ایدرکه میرک بو استدلالی اول حدیثده کان رسول الله صلی الله علیه وسلم لیخالطنا لفظندن اخذ ایتدی خصوصا معترض مزبور نو ویدن وضمیر الجمع لانس واهل بیته ای انتهی محی لطته باهلن کلهم دیو نقل اتمش ایکن فاضل مرقومه بو مرتبه تشنیع دائره انصافدن خارج بلکه مدارج غفلته دارج ومعارج تعصبه عارج در والله الموفق الی طریق السداد الحدیث الثالث حدثنا عباس بن محمد الدوری انبانا علی بن الحسن بن الشقیق بعض نسخه ده الحسین واقع اولدی که میرک غلط در دیدی انبانا عبد الله بن المبارک عن اسامة بن زید عن سعید المقبری عن ابی هریرة قال قالوا یا رسول الله انک تداعبنا تانک ضمی ودال مهمله وعینک کسری باء موحده نک

ضميله مداعبه دن مأخوذ درتمازحنا معناسنه يعني ابو هريره ديدي كه رسول اكرمه ديديلركه يا رسول الله سن بزي مزاح دن منع ايدرسين وسنك هر وجهله امرو نهيك مطاع وقول وفعلك واجب الاتباع درمع هذا سز كنديكوز بزم ايله مزاح ايدرسيز بونك حكمتي نه در قال رسول اكرم جوابنده ديدي كه بنم سزي منع ايتديكم مزاح ايتديكمك سري بودركه انى لا اقول الا حقا بن تحقيق حقدن غيري تكلم ايتمم حتى مزاحمده دخي حق تكلم ايدرم امدي سز دخي مزاح وقتنده باطل سويليوب اذى وكذب وقسوة قلبه مؤدي اوله جق مرتبه ضحكه سبب اولوب استهزاء وسخريه يه مفضي اولميه جغندن امين اولورسكز سزه دخي مزاح مباح اولور بعض نسخه ده تداعبنا موضعنده تلاعبنا واقع اولدي والله اعلم

الحديث الرابع حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا خالد بن عبد الله عن حميد عن انس بن مالك ان رجلا استحمل رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني انس ديديكه براېله كمسنه رسول اكرم حضورلرينه كلوب بنه جك بر دابه استدي وديدي كه بر حموله وير كه اكا ركوب ايده يم فقال رسول اكرم رجل معهودك اوغوزلغين كوروب لطيفه ايله ديدي كه انى حاملك على ولد ناقة يا فلان بن سني تحقيق ناقه ولدنه يعني ديشي دوه دن طوغمش دابه يه بندرمك مراد ايدرم پس رجل معهود رسول اكرمك ولد ناقه قولندن متبادر اولديغي اوزره اشتر بچه يعني دوه ياورسيني معناسنه انتقال ايدوب كرچكدن بمك اولمق اوزره فهم ايتمكله فقال ديديكه يا رسول الله بن جناب كرمڭزدن بني كتورمكه صالح دابه نياز ايتدم ما اصنع بولد الناقة بن دوه ياورسي ايله نه ايشليه يم و اشتر بچه بني نيجه كتورر فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم رسول اكرم رجل معهوده حقيقت حالي بيلدرمك ايچون ديدي كه يا رجل وهل تلد الابل الا النوق مطلقا اشتري ودوه نڭ صغير وكبيرني ناقه دن يعني ديشي دوه دن غيري حيوان طوغوررمي امدي بنم ولد ناقه دن مرادم ركوبه صالح دوه دن طوغمش بيوك دوه در زيرا اول دخي ناقه ولدي در پس رسول اكرمك بو كلام كوهر انتظاملرنده رجل معهودي خاصة وسائر

وسائرلريني عامة شو معنايه ارشاد واردركه بر شخص بر كلامي استماع ايتدكده مادامكه اول كلامك غورينه واصل ومعناي مقصوده وجه لايق اوزره نايل اولميه آني رد ايتمكه مبادرت وآني تزييفه مسارعت ايتميه والله اعلم

الحديث الخامس حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عبد الرزاق حدثنا معمر عن ثابت عن انس بن مالك ان رجلا من اهل البادية كان اسمه زاهرا كه ابن حرام الاشجعي دركه باديه نشين اولوب باديه دن كاهي رسول اكرمك حضورنه كلدكجه باديه ده حاصل اولان بعض هديه اوت وميوه وچيچك كتورر ايدي ورسول اكرم انك حقنده لكل حاضر بادية و بادية آل محمد زاهر بن حرام يعني هر شهرلونك بر باديه نشين دوستي اولور وآل محمدك باديه نشين دوستي زاهر بن حرام دردي بيوررلر ايدي وكان يهدي يعني ايدي كه ضميله اهدادن مأخوذ فعل مضارع در وضميري مستكن زاهره راجع در الى النبي صلى الله عليه وسلم هدية من البادية يعني زاهر مزبور رسول اكرمك زيارتنه كلدكجه چولده حاصل اولان شيلردن هديه كتورر ايدي فيجهزه تجهيزدن مأخوذدركه لوازم سفرينى حاضرلمغه ديرلر بعض نسخه ده هانڭ تخفيفيله تصحيح اولندي رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا اراد زاهر ان يخرج يعني زاهر چولدن كلوب ينه چوله كتمك مراد ايتديكي وقتده رسول اكرم شهر متاعندن چولده لازم اولان شيلر از شئ اكا ويرور ايدي چولدن كتورديكي هديه مقابله سنده فقال النبي صلى الله عليه وسلم ان زاهرا باديتنا پس رسول اكرم زاهره بو اكرامي ايتدكده بيوردیلر كه زاهر بزم باديه مزدر يعني باديه مز كبي دركه غيريلرك چولدن استفاده ايتدكلري بز زاهردن استفاده ايدرز زيرا زاهر كلدكجه بزه چول متاعي كتوررسين بو وجه اوزره تشبيه بليغ قبيلندن اولور بعضيلر ذكر محل واراده حال يا خود حذف مضاف قبيلندندر واسئل القرية ده اعتبار اولنديغي كبي ان زاهرا كان ساكن باديتنا تقديرنده در ديديلر وبعضيلر تا مبالغه ايچوندر ديديلر وبعض نسخه ده واقع اولان باديها لفظي بو وجهي مؤيد در بادي باديه نشين اولان كمسنه يه اطلاق اولنور قال الله تعالى سواء العاكف فيه والباد ونحن حاضره وبزلركه اهل خاندان نبوتز زاهر ايچون مدينه نشينوز زاهر بزه باديه متاعني

اسمه زاهرا

کتوررو بز شهرده بولونب بادیه ده لازم اولان متاعی اکا ویرور ودکان
صلی الله علیه وسلم یحبه ورسول اکرم زاهر مزبوری بغایة سور ایدی وکان رجلا
دمیما جمله سی قد تقدیر یله یحب نک فاعلندن حالدر یعنی رسول اکرم زاهری سور
ایدی حال بوکه زاهر بغایة زشت روی وکریه المنظر کمسنه ایدی لکن اعتبار حسن
سیرته در حسن صورته دکلدر فرضا خضراء الدمن کبی آرایش ظاهره عاقل دلداده
اولمز و مار منقش خبث باطن ایله موصوف اولمغله هیچ خردمند اکا میل اتمز و
حدیث شریفده وارد اولدی که ان الله لا ینظر الی صورکم واموالکم ولکن ینظر
الی قلوبکم واعمالکم ومیم مهمله ایله قبیح الصورة معناسنه در فاتاه النبی
صلی الله علیه وسلم یوما وهو زاهر یبیع متاعه جمله سی اتاه نک فاعلندن یا مفعولندن
حالدر یعنی زاهر کونلرده برکون بادیه دن کلوب چارشوده متاعنی فروخت ایتمک
ایچون اوتورمش ایدی رسول اکرم آردندن آهسته آهسته کلدی حال بوکه زاهر
متاعنی بیعه مشغول اولمغله رسول اکرمک آردندن کلدکندن خبردار دکل ایدی
واحتضنه من خلفه وزاهر آردندن قوچاقلادی ولا یبصره زاهر رسول
اکرمی کورمز اولدیغی حالده احتضان برشیئی حضننه المغه دیرلر که حضن
قولتوق قلر یا التندن بوکوردیکلری موضعدن قابورغه کموکلرینه وارنجه اولان
موضعه دیرلر وظاهر اولان بودر که لا یبصره جمله سی احتضن ده رسول اکرمه راجع
ضمیردن حال اوله حاصل معنی بودر که رسول اکرم زاهری آردندن قوچاقلادی
زاهری کورسترمز اولدیغی حالده یعنی مبارک اللری ایله زاهرک کوزلرین قابادیغی
حالده فقال من هذا پس زاهر دیدی که کیمدر بنی آردمدن قوچقلایان ارسلنی
بنی صالی ویر بعض نسخه ده ارسلنی من هذا یعنی بنی قوچقلایان هر کیم ایسه
قوی ویر و مشکوة ده دخی بو لفظله واقع اولدی فالتفت پس کوز قویرغیله
زاهر آردینه باقدی فعرف النبی صلی الله علیه وسلم ورسول اکرمی بیلدی وکندوینی
قوچقلایان اول ذات مرضیة الاخلاق اولدیغنی فهم ایلدکده بو ایله فرصت
بر زمان اله کیرمز دیو فجعل لا یألو ما الصق ظهره بصدر النبی صلی الله علیه وسلم
زاهر صیرتنی رسول اکرمک کوکسنه صیقمقده ویاپشدرمقده تقصیر اتمکه شروع

شروع ایتدی پس جعل شرع معناسنه یألو همزهٔ ساکنه وکاهی الفه قلب اولنور
ولامک ضمیله الودن ماخوذدر تقصیر معناسنه ما مصدریه در حاصلی بتر کا و
تمکن اولدقجه رسول اکرمک قوجاغنده ایکن کندو ظهرینی رسول اکرمک سینه سی کنیه
یاپشدرمقده صرف مقدور ایلدی وسوق کلامدن منفهم اولور که بو کیفیة
احتضان وقتنده ایدی حین عرفه قولی دخی بو معنایی تأیید ایدر یعنی الصاق
مذکور رسول اکرمی بیلدیکی وقتده ایدی فجعل النبی صلی الله علیه وسلم یقول من
یشتری العبد پس رسول اکرم مزاح ولطیفه قصدی ایله دیدیکه کیمدر عبد اشترا ایدن
مخفی اولمیه که لفظ مذکور انث اولدغندن ما عدا مزاح وقتنده واقع اولمغله
حقیقة حری بیع مراد دکلدر و بعض نسخه ده هذا العبد واقع اولدی فقال زاهر
دیدیکه یا رسول الله اذا والله تجدنی کاسدا یا رسول الله بنی بیعه عرض ایتدکلک تقدیرجه
والله بنی کاسد وغیر مرغوب بولورسین که بنم کبی علامه کمسنه آلمقه صایمیه لر
اذا تجدنی والله کاسدا و بعضنده جمع صیغه سیله تجدونی واقع اولدی که ضمیر
جمع رسول اکرمی تعظیم ایچون یاخود بایع اوله جق رسول اکرم ومشتری اوله جق
اهل سوق اعتباریله در وکلمهٔ اذا جواب وجزا ایچون وشرطی محذوفدر اذا
عرضتنی علی البیع تقدیرنده تجدنی نصب ورفعله اولمق محتملدر فقال رسو
ل الله صلی الله علیه وسلم پس رسول اکرم زاهرک بو کلامنی استماع ایتدکده دیدیکه یا زاهر
اکرچه سن ظاهر پرست اولان اهل سوق عندنده کاسد سین لکن عند الله لست
بکاسد لکن الله تعالی عندنده کاسد دکل سین بلکه رایج ومرغوب سین
او راویدن شکی بیانی ایچوندر قال علیه السلام انت عند الله غال یاخود
رسول اکرم دیدیکه یا زاهر سن عند الله قیمتلو واغور بها لو سین مخفی دکلدر
که بو روایت روایت اولیدن ابلغ در معلوم اوله که بعض اصحابک دخی رسول
اکرمه مزاح اتدکلری ثابت اولدی ابو یعلی روایت اتدی که صحابه کرامدن
برکمسنه یاغ ایله یا بال ایله طلو عکه لی پیدا ایدوب هدیه نامیله رسول اکرمک
حضور عالیلرینه کتورر ایدی وعکه صاحبی عکه نک قیمتین رجل مزبوردن
طلب اتدکده عکه صاحبین یانینه آلوب رسول اکرمک حضورنه کتورر ودیر ایدی

كه يا رسول الله عكه صاحبي آقچه سنين ايستر قيمتيني ويرك رسول اكرم تبسم ايدوب
عكه صاحبنه قيمتيني ادا ايدر ايدي وبر روايتده بر شخص وار ايدي كه مدينه يه هر
نه دكلو طرفه ميوه كلور ايسه البته آني اشترا ايدوب رسول اكرمك حضورنه كتورر
ايدي و دير ايدي كه بو ميوه جناب شريفكوزه بو بنده كوزك هديه سيدر ميوه صاحبي
آقچه سين استدكده يانينه دوشوب رسول اكرمه كتورر و دير ايدي كه اكل اتدكڭز
ميوه نك آقچه سين صاحبنه ويرك رسول اكرم دير ايدي كه يا فلان سن اول
ميوه يي بزه هديه ديو كتوردكمي شخص مزبور دير ايدي كه نعم هديه ديو كتوردم
ايدي لكن صاحبي چقدي و آقچه سين استر بنم ويره جك آقچه م يوق رسول
اكرم تبسم ايدوب آقچه يي صاحبنه ويرور ايدي والله اعلم الحديث السادس
حدثنا عبد بن حميد حدثنا مصعب اصعاب دن مأخوذ اسم مفعول
صيغه سيدر بعض نسخه ده مصعب موضعنده منصور واقع اولدي ميرك خطادر
ديدي بن المقدام ميم اولينك كسريله در حدثنا المبارك بن فضالة فانك ضميله در
عن الحسن البصري پس حديث مذكور مرسل اولور زيرا حسن بصري صحابي دكلدر
قال الحسن اتت عجوز النبي صلى الله عليه وسلم عجوز امرأة مسنة يعني ياشلو
خاتون معناسنه عجوزة تا ايله لغة رديه در يعني حسن بصري ديديكه رسول اكرم
حضورلرينه بر عجوز كلدي كه مراد صفية بنت عبد المطلب بن هاشم كه رسول اكرمك
عمته سي و حمزه نك لام همشيره سي و زبير بن العوامك والده سيدر اسلامي قبول و
عمر بن الخطاب رضي الله عنه ايامنده وفات اتدي فقالت يا رسول الله ادع الله
ان يدخلني الجنة و ديدي كه يا رسول الله حضرت اللهه بنم ايچون دعا ايله كه بني جنته
ادخال ايليه فقال رسول اكرم ديدي كه يا ام فلان ان الجنة لا تدخلها عجوز تحقيق جنته
عجوز كيرمز بن سنك ايچون نيجه دعا ايده يم كه حضرت اللهك عادة كريمه سي عجوزي
جنته ادخال اتيمك اوزره جاري اولمدي مخفي اولميه كه كويا راوي رسول اكرمك لساننده
جاري اولان كنيه يي فراموش ايدوب لفظ امك مضاف اليه نك مقامنه لفظ فلاني
اقامه اتدي محتملدركه رسول اكرم يا ام الزبير ديمش اوله قال الحسن تولت لامك
تشديديله توليت دن مأخوذ در ادباركه ترگيده كيرو چكلمك معناسنه وتبكي تولتك

تولتك فاعلندن حالدر ادبرت باكية تقديرنده يعني حسن غيري كمسنه دن
نقل طريقيله ديديكه عجوز مزبوره رسول اكرمك بو كلامي ايله جنته كيرمكدن مايوس
و محزون اولوب كيرو كتدي اغلاديغي حالده پس رسول اكرم مزبوره نك حزن
وكآبتنه مطلع اولوب فقال حضار مجلسه ديديكه اخبروها مزبوره يه اخبار و
اعلام كه بنم بو كلامدن مرادم اصلا نوع عجوز جنته كيرمز ديمك دكلدر انها نوع
عجوز لا تدخلها جنته كيرمز لر دهي عجوز عجوزلق صفتي ايله موصوف اولدقلري
حالده ديمكدر زيرا عجوز ايكن وفات ايدوب جنته داخل اولمغه مستحق اولان
خاتونلردن عجوزلق صفتي سلب اولنوب اوتوز اوچ ياشي صورتنده اولدقدن
صكره داخل اولورلر نته كيم ان الله تعالى تحقيق حق سبحانه وتعالى نظم كريم
و فرقان قديمنده بو معنا دن خبر ويروب يقول بيوررركه انا انشأناهن
تحقيق بز عظمت و قدرتمز ايله نساء جنتي انشا و اعاده اتديك انشاء انشاء
خاص ايله كه دنياده اولان خلقتلرينه مغاير خلقت ايله اعاده اتدك شو وجهله
كه فجعلناهن بز اول نسايي قيلدق ابكارا باكره لركه ازواجي هر وقتده انلره
تقرب ايدر انلاري باكره اولدقلري حالده بولور عربا زوجلرينه درون دلدن
وشوهرلرينه بزار صداقت ايله عاشقلر اترابا سن وسالده برابر كه اوتوز
اوچ ياشنده اولمقده زوجلريله متساويه و بعضيلر جمع مونث ضميرلرين
سياقدن فهم اولنديغي اوزره حور عينه ارجاع اتديلر و بو وجه اوزره آيتك
حديثه مناسبتي ظاهر دكلدر امدي اولي اولان سابقا ترجمه اولنديغي اوزره
نساء جنته ارجاع اولنمقدر ابن الجوزي كتاب الوفاده انسدن تخريج اتديكه
بر عجوز رسول اكرمدن برشي سؤال ايتمكيچون حضورلرينه واردي رسول
اكرم لطيفه قصديله اكا ديدي كه لا تدخل الجنة عجوز بعده نمازه چقديلر مزبوره
بو كلامدن حزن شديد ايله برمرتبه اغلادي كه حتى رسول اكرم كرو دونديلر
عايشه ديديكه يا رسول الله بو عجوز سزك سويلدككز كلامدن ناشي بكا ايدر رسول
اكرم كولدي و ديدي كه اجل لا تدخل الجنة عجوز ولكن قال الله تعالى انا انشأناهن
انشاء فجعلناهن ابكارا عربا اترابا ومن العجائز الرمص پس بو حديث وجه

مختاری تأییدایدر رمص مصانک جمعیدرکه ترکیده کوزی چیاقلی خاتونه دیمکدر
رمص کوزچاپاغنه دیرلر مخفی اولمیه که نساء جنتک عجوزلرینک حالی وشانی بو اولنجه
رجال جنتک حال وشانی اکا قیاس ایله بالطریق الاولی معلوم اولور مصنف
جامعنده معاذبن جبلدن تخریج ایتدیکه رسول اکرم بیوردیلرکه یدخل الجنة اهل الجنة
جردًا مردًا مکحلین ابناء ثلاثین او ثلاث وثلثین یعنی اهل جنت رجالا و
نساءً جنته داخل اولورلر اندامرنده موی اولمیوب وصقالسز وکوزلری
سرمه لو اولدقلری حالده اولوریا اوتوز اوچ یاشنده لکن بو مقامده عجایز
احوالنی بیانه اقتصار اولندیغی اقتضاء مقامه بناءً دریا مقالیه یه حواله در
والله اعلم وصلی الله علی محمد واله وصحبه وسلم **باب ما جاء**
فی صفة کلام رسول الله صلی الله علیه وسلم فی الشعر تاج بیهقیده شعر وشعوری دن اسمدن
ازطریق حسن دیو تفسیر اتدی وسیبویه شعر اصلنده شعرة ایدی فطنة
ودریة کبی لکن اخرندن ها حذف اولندی دیدی شعرت بکذا دیرلر علمت
علمًا دقیقًا معناسنه وشاعره شاعر دیدکلری فطانة ودقة معرفتی
اولدیغی ایچوندر حاصلی شعر اصلنده علم دقیقک اسمیدر واصطلاحده
کلام موزون ومقفی یه شعر دیرلر بو صناعته قادر اولان کمسنه یه شاعر دیرلر
تهذیب الاسماده ابن القطاع دن نقل اتدی که شاعره شاعر تسمیه
اولندیغی برقاچ وجه دندرکه قولی ادراک وتکلمی قصد ایدوب قانون عرب
اوزره کلام موزون ومقفی سویلدیکی ایچوندر پس بر کمسنه مذکور اولان
اوصافه رعایت ایتمه کندویه شاعر وکلامنه شعر دیمزلر لهذا کلامی
مقفی وشعر اولمق قصدیله سویلیه لکن موزون اولمسه شاعر وشعر
اطلاق اولنماز کذلک موزون ومقفی لکن شعر وقصد ایتمسه شاعر
وشعر اطلاقی صحیح اولماز حاصلی موزون ومقفی اولوب شعر قصدینه
مقارن اولمدقجه شاعر وشعر تسمیه اولنماز و رسول اکرم دن صدور ایدن
موزون ومقفی کلماته شعر اطلاق اولنمدیغی شعر قصدیله اولمدیغی ایچوندر
راغب مفرداتنده دیدیکه بعض کفار رسول اکرم حقنده شاعردر دیدیلر بعضلر

بعضیلر اتفاقی قران عظیمده موزون ومقفی کلمات واقع اولدیغی ایچوندر
دیدیلر ثم اقررتم وانتم تشهدون لن تنالوا البر حتی تنفقوا نصر من الله و
فتح قریب وبعضیلری شاعرک اکثریا قولی کذب اولوب اعذب الشعراء اکذبه
قضیه سنه بناءً شاعر اطلاق اتدکلری کاذب معناسنه ایدی اکثر محققین تقریر
اتدکلری اوزره شعر البته قصده مقارن اولمق لازمدر پس اتفاقی موزون
ومقفی اولان کلامه شعر تسمیه اولنماز مخفی اولمیه که قید مذکور ایله رسول اکرم دن
صدور ایدن موزون ومقفی اولان شعر تعریفندن خارج اولورزیرا قصده
مقارن دکلدر لکن نظم کریمده واقع اولان موزون ومقفی کلمات خارج اولمز
زیرا عالم کونده موجود اولان اشیا مشیة الهیه یه مقرون اولدیغی محل
ریب دکلدر غایة ما فی الباب مکر مقصود بالتبع اوله نته کیم اهل تفسیر بیدک
الخیر قول شریفنده بیان ایتدیلر والله اعلم یعنی بو باب رسول اکرمک شعر صورتنده
واقع اولان کلاملرینک وصفی حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در مصنف
بو بابده طقوز حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول **حدثنا علی بن حجر حدثنا
شریک عن المقدام بن شریح عن ابیه** که شریح بن هانی بن یزید الحارثی در و
هانی مذکور جاهلیتده حاکم اولمغله ابو الحکم دیرلرایدی ایلچیلک طریقیله رسول
اکرمه کلدکده رسول اکرم اکا شریح دیو کنیه اتدی وشریح مزبور رسول اکرم
زماننه لاحق اولوب اسلامی قبول اتدکد نصکره عیالنی کتورمک ایچون یمنه
توجه ایتدی که عودت اتدکده رسول اکرمی وفات اتمش بولدی نهایت
علم قیافه ده ماهر وکوسج وشاعر ایدی شعبی دیدی که ورع وفقه وعقلده
شریح کبی کمسنه کورمدم قرق یاشنه بالغ اولدقده عمر رضی الله عنه آنی
عراقه قاضی نصب ایلدی وعلی رضی الله عنه اصحابندن معدود در یتمش ایکی
سنۀ هجریه سنده یوز یکرمی یاشنه بالغ اولدقده وفات اتدی **عن عائشة
قال** قائل شریحدر بعض نسخه ده قالت واقع اولدی **قیل لها هل کان النبی
صلی الله علیه وسلم یتمثل** تمثلدن مأخوذ انشاد واستشهاد معناسنه
قاموسده تمثل انشد بیتًا وتمثل بالشئ ضربه مثلًا دیدی **بشئ فی الشعر** یعنی

مولانا جامی قدس سره السامی سلسلة الذهبده [illegible]

شرح دیدیکه عایشه دن سؤال اولندی که رسول اکرم شعردن برشئ ایله استشهاد
ایدرلرمی ایدی قالت عایشه جوابنده دیدیکه کان یتمثل بشعر عبد الله ابن رواحة
احیانا ابن رواحه نک شعری ایله استشهاد و کاهی انک شعرینی انشاد ایدرلر ایدی
عبد الله بن رواحه بن ثعلبه بن امرئ القیس الخزرجی احد النقباء فتح و فتحدن
صکره اولان مشاهدک غیرنده بدر و احد و خندق و حدیبیه و عمرة القضا مثللو
مشاهدده حاضر ایدی زیرا سکز سنه سنک جماذی الاولی سنده ارض شامده واقع
موته غزوه سنده شهیدا فوت اولمش ایدی و شعراء محسنین دن ایدی که اذای
مشرکینی تیغ جکرشکاف زبان ایله رسول اکرمدن دفع ایدر ایدی حتی ابن رواحه
و حسان و کعب حقنده الا الذین امنوا و عملوا الصالحات و ذکروا الله کثیرا
الآیه آیه کریمه سی نازل اولدی لطیفه ابن رواحه برکیجه خاتوننده مستور اولمق اوزره
کندو جاریه سنک فراشنه کیردی خاتونی بوکیفیتدن آگاه اولوب جاریه سنک فراشنده
اخذ ایدوب لمترجمه بو بله در تا قدمی رشک نشا خار درکوزلرنده خیل اماه
خانه ده کشف ملکش اولوب اکثر هر طرفدن ستم جکرشو بر مفهومنجه توبیخ و تشنیع
لوم اتدکده ابن رواحه انکار اتدی قضایا بوکیفیته خاتون طرفندن برقاج
کمسنه لر دخی واقف اولمشلر ایدی خاتون لوم اتدکجه ابن رواحه انکار ایدر
ایدی آخر الامر خاتون دیدی که بو خصوصک اصلی اولمدیغنه اول زمان تصدیق
ایدوب مطمئن اولورم که قرآن عظیمدن برایکی آیت قراءت ایده سین
زیرا جنب اولان مسلم تلاوت قرآنه جرات ایده مز ابن رواحه دیدی که اولسون
قراءة ایده یم لیکن بو ابیاتی اوقودی شهدت بان وعد الله حق وان النار
مثوی الکافرینا وان العرش فوق الماء طاف وفوق العرش رب العالمینا
خاتون مزبوره قرآن اوقمق بیلمز ایدی ابیات مذکوره یی قرآن اولمق اوزره
اعتقاد ایدوب ابن رواحه دن اعتذار ایدی تصدیق اتدم و نیجه حشمی
غلط ایمش دیدی ویتمثل دخی رسول اکرم غیری کمسنه نک شعریله استشهاد
ایدوب و یقول دیر ایدی که ویأتیک بالاخبار من لم تزود تانک ضمی و
واوک کسر و تشدیدی و دالک کسر و اشباعیله درکه تزوید دن ماخوذ درکه زاد

که زاد ویرمک معناسنه و حرف با تعدیه ایچوندر و صدری ستبدی لک الایام
ما کنت جاهلا ابدا دن ماخوذ در اظهار معناسنه شیخ ابو اللیث السمرقندی
بستاننده عایشه دن روایت اتدی که عایشه دن سؤال اولندی که رسول
اکرم شعر ایله تمثل ایدرلرمی ایدی دیو عایشه جوابنده دیدی که اگرچه شعر رسول
اکرمه نسبت ابغض الحدیث ایدی لکن برکره اخی قیس طرفه نک بیتیله تمثل
ایدوب اجزاء کلامی تقدیم و تاخیر اتمکله ابو بکر رضی الله عنه دیدی که یا رسول الله
بیتک بویله دکلدر سن تقدیم و تاخیر اتمکله اتدیکوز و یأتیک من لم تزود
بالاخبار دیو بیوردیلر رسول اکرم دیدیکه ما انا بشاعر ن حقیقتده شاعر دکلم
و وزننی قصدا اتمدم بلکه مرادم اندن مستفاد اولان معنا در قالب وزنده
اولدیغی اولمدیغی بنم مهمم دکلدر فی الحقیقه وزندن قطع نظر حق لفظ رسول اکرم
تکلم بیوردقلری ترتیب اوزره در زیرا عمده فضله اوزرینه مقدم در مخفی اولمیه
که مصنفک روایتی سمرقندینک روایتنه مخالف در زیرا مصنف مصراعک نبی
طرفدن صدور ایتدیکی وجه اوزره روایت ایدوب رسول اکرمدن صدور
اتدیکی وجه اوزره روایت ایتمدی مکر مقصود اصول حروف و جواهر کلمات ایله
تمثیل بیوردقلرین بیان اوله ترتیب دن قطع نظر یا خود وقعه نک تعددنه حمل
اولنه و دخی بعض نسخه ده و یتمثل بقوله واقع اولوب ظاهر عبارات اقتضا ایدر
که ضمیر مجرور ابن رواحه یه راجع اولمغله بیت مذکور ابن رواحه نک اوله مع
هذا بیت مذکور طرفه نک قصیده معلقه سندن اولدیغی بغایه مشهوردر لکن
خاطر فاتره خطور ایدر که لفظ یتمثل مکرر ذکر اولنمق قرینه سیله ضمیر مجرور طرفه یه
راجع اوله لکن اگرچه ذکری سبقت ایتمدی اما بینلرنده طرفه مشهور و بیت
مذکور انک کلامی اولدیغی معروف اولمغله مذکور حکمنده اولوب جمله ثانیه جمله
اولی دن منقطعه جمله مستقله اولور و دخی مصنف روایتندن مستفاد
اولان بودر که رسول اکرم فقط مصراع اخیری تکلم بیورمش اوله لر زیرا
مصراع آخیر ما اسئلکم علیه من اجر ان اجری الا علی الله کلام شریفنه تلمیح
و رسول اکرمک من لم تزود کلامنده اولان من دن مراد کندو نفس نفیسی

اولمق ظاهردر زیرا محصول بیت بودر که عنقریب زمانه سکا سنک بلمدیکک
اشیانی اظهار ایدر وسکا خبرلر کتورر اول کمسنه که سن اکا زاد ومرهوب وسنک
تحت تربیتکده اولمیوب سندن اجر استمه یه والله اعلم حنفی دیدیکه احادیث
صحیحه ایله ثابت اولدیکه رسول اکرم بیوردیلر که لان یمتلی جوف احدکم
قیحا خیر له من ان یمتلی شعرا یعنی سزدن بریکوزک درونی ایرین ایله
طولمق خیردر شعر ایله طولمقدن واسناد حسن ایله عائشه دن روایت
اولندی که رسول اکرمدن شعردن سؤال ایتدیلر جوابنده دیدی که هو کلام
حسنه حسن وقبیحه قبیح یعنی شعر بر کلامدر که نفس الامرده کوزل اولانی مقبول
وقبیح اولانی مردوددر علما شو وجهله تحقیق ایتدیلر که شعر نثر کبیدر لکن جمیع
اموردین وعامه اوقاتین اکا صرف ایدوب سائر معارفدن محروم اولمق مذموم
مخفی اولمیه که شعرک مدح وذمنده اولان کلمات واقوال ایله صحایف روزکار
مالامال اولمغله بو معناده بو مقدار ایله اکتفا اولی واحری ملاحظه اولندی
والله الموفق الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی
حدثنا سفیان الثوری عن عبد الملک بن عمیر حدثنا ابو سلمة عن ابی هریرة قال
قال رسول الله ان اصدق کلمة مراد کلمه نحویه دکلدر بلکه کلامدن بر قطعه دیمکدر
قالها الشاعر جمله سی کلمه نک صفتیدر کلمة لبید بن ربیعة العامری که
کنیه سی ابو عقیلدر کند وقومی اولان بنو جعفر طرفندن ایلچیلک طریقیله
کلوب رسول اکرمک حضور عالیلرینه کلدکده اسلامی قبول ایتدی اکثر علما اخبار
دیدیلر که شرف اسلام ایله مشرف اولدقدنصکره قطعا شعر سویلمدی بعضیلر
دیدیلر که اسلامده فقط بر بیت سویلدی که اول بیت واحدده اختلاف
اولندی بعضیلر الحمد لله الذی اذ لم یأتنی اجلی حتی اکتسبت من الاسلام
سربالا و بعضیلر ما عاتب المرء الکریم لنفسه والمرء یصلحه القرین الصالح
دیدیلر والله اعلم مبرد حکایت ایتدی که لبید جاهلیته واسلامده شریف
ایدی ونذر ایتمشیدی که هر صبا هبوب ایتدکجه نیجه قربان وخلقی اطعام
ایلیه چونکه لبید کوفه یه نزول ایتدی بغایة فقیر ایدی وولید بن عقبه عثمان

رضی الله عنه طرفندن کوفه ده امیر اولوب ولیدک نذرنی وحالا
اولان فقر وفاقه سنی استماع ایتمش ایدی برکون ناسه خطبه سی اثناسنده
دیدی که ایها الناس سز ابو عقیلک نذرینی بیلورسز و بن قرنداشکزه معاونت
ایدک دیوب منبردن نزول ایتدی ولبیده یوز ناقه کوندردی و هر کس دخی معاونت
ایتدیلر وصدن بیرون راحله جمع اولوب کالاول نذرنه وفا ایتدی روایت اولندی
که عمر بن الخطاب برکون لبیده خطاب ایدوب دیدی که یا ابا عقیل استرم که
بکا کندو شعرکدن برقاج بیت انشاد ایده سین لبید دیدی که یا امیر المؤمنین
حضرت الله بکا سوره بقره وسوره آل عمرانی تعلیم ایلدن برو اصلا شعر سویلمدم
پس حضرت عمر عطیه سی اولان ایکی بیک درهمک اوزرینه زیاده ایدوب علوفه سنی
ایکی بیک بشیوز درهم ایتدی چون معاویه زمانی کلدی معاویه دیدی که قدیمی اولان علوفه سی
ایکی بیک درهم سوزم یوق لکن بو علاوه اولان بشیوزه بو ربح ندر لبید دیدی که بن اولورسم
جمله سی سکا قالور معاویه مرحمت ایدوب قطع ایتمدی وعطاسنی حالی اوزره القا
ایتدی و بو وقعه دن آز مدت مرور ایتدی که وفات ایتدی هجرتک قرق برنجی سنه سنده
که معاویه کوفه یه نازل اولدقده سنی یوز قرق یا یوز اللی یه بالغ اولمش ایدی والله
اعلم یعنی ابو هریره دیدیکه رسول اکرم بیوردیلر که شعرا تکلم ایتدیکی کلمه نک زیاده
صادقی لبیدک کلمه سیدر واول کلمه الا کل شیء ما خلا الله باطل وکل نعیم لا
محالة زائل الا حرف تنبیه و ما خلا جمله سی حال در حال کونه خالیا من الله تقدیرنده
و ظرفیت اوزرینه منصوب اولمق دخی جائزدر وقت خلوه عن الله تقدیرنده باطل
فانی ومضمحل معناسنه و نعیمدن نعیم دنیا مراددر که بعده نعیمک فی الدنیا
غرور وحسرة دیو واقع اولان مصراع آنی افصاح ایدر حاصل معنی اکاه اول که
حضرت قدیم لایزال وجناب خدای متعالدن غیری هر موجود فانیدر وکل شیء
هالک الا وجهه مضمونی اوزره مضمحلدر وای نعیم لا یکدره الدهر فحوا سنجه دنیاده
اولان نعم زائله در و بعض روایتده ان اصدق بیت قالته الشاعر و بعضنده
ان اصدق بیت قالته الشعراء واقع اولدی پس جائزدر که رسول اکرمک لسان شریفلرندن
بتمامه بیت صدور ایدوب ابو هریره مصراع ثانینک اشتهارینه بناء بتمامه روایت

مطلب في الشعر

صلى الله عليه وسلم صح

روایت ایتمیه نته کیم حدیثا ولده دخی بو وجهله روایت اولندی ابن عبد البر
استیعابده دیدی که لبید شعر مذکوری حال اسلامده نظم اتدکینه ﴿وکل امرئ
یوما سیعلم سعیه اذا کشفت عند الاله المحاصل﴾ قولی دلالت ایدر و دخی
رسول اکرم بیوردیلر که کاد امیة بن ابی الصلت ان یسلم امیه بن ابی
الصلت اسلامی قبول ایتمکه قریب اولدی ابی الصلت صادک فتحی ولامک
سکونی ایله ابن ربیعة الثقفی درکه اسمی عبد الله و امیه جاهلیتده متعبد
و بعثه ایمان کتورمش ایدی تهذیب الاسماء صاحبی دیدیکه امیه بعثی
اثبات حقنده نیجه شعر ملیح سویلر ایدی اسلامه یتشدی لکن شرف اسلام
ایله مستسعد اولمدی صحیح مسلمده شرید بن سوید دن روایت اتدی که برکون
رسول اکرم بنی آردینه بندروب بر سمته متوجه اولدق رسول اکرم بکا دیدی
که امیة بن الصلت اشعارندن خاطرکده وارمیدر دیدم که نعم واردر بیوردیلر
که قراءت ایله بن دخی بر بیت قراءت ایتدم بیوردیلرکه دخی قراءت ایله بن
دخی قراءت اتدم حاصلی یوز بیت مقداری قراءت اتدم بیوردیلرکه ان
کاد لیسلم و بر روایتده فلقد کاد لیسلم فی شعره بیوردیلر الحدیث الثالث
حدثنا محمد بن المثنی حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن الاسود بن قیس عن جندب
جیمک ضمی و نونک سکونی و دالک فتحیله در بن عبد الله بن سفیان البجلی تعدیل
و جرح صاحبی دیدی که ابن سفیان العلقی البجلی که علق بجیله دن بر قبیله در
کوفه ده ساکن اولوب بعده بصره یه نزول ایتدی قال اصاب حجر اصبع رسول
الله صلی الله علیه وسلم اصبع همزه نک کسری و صادک سکونی و بانک فتحیله مشهوردر
قاموسده همزه و بانک تثلیثی ایله جائزدر دیدی صغانی اصبع لفظنک تذکیر و
تأنیثی جائزدر لکن تأنیثی غالبدر دیدی فدمیت دالک فتحی و میمک کسریله علم بابندن
دمی دن مأخوذدر قان ایله آلوده اولمق معناسنه مطرزی دیدیکه ادامیه اول
عضودر که قانی ظهور ایده لکن آقه جق مرتبه اولمیه یعنی جندب دیدی که رسول
اکرمک بارمغنه طاش طوقنوب قانه دی میرک دیدی که بخاری ابو عوانه طریقندن
اسوددن تخریج ایتدی که ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان فی بعض المشاهد

المشاهد فدمیت اصبعه کرمانی احد غزاسنده ایدی دیدیلر دیدی و صحیح مسلمده
کان صلی الله علیه وسلم فی غار فدمیت اصبعه واقع اولدی قاضی عیاض ابو الولید
باجی دن نقل اتدی که غار لفظی غازیا لفظندن مصحف ظن اولنور زیرا البعض
روایاتده فی بعض المشاهد و بعضنده بینما النبی صلی الله علیه وسلم یمشی اذ اصابه
حجر فدمیت اصبعه واقع اولدی و قاضی عیاض مسلم حدیثی بخاری حدیثنه مخالف
اولمسون دیو دیدی که غاردن مراد کهف و مغاره دیدکلری دکلدر بلکه عسکر و
جمع معناسنه در و علی رضی الله عنه غاردن عسکر مراد ایدوب دیدیکه ما ظننک
بامرئ جمع بین هذین الغارین ای العسکرین ابن حجر طیالسی تخریج اتدیکی اوزره
شعبه نک اسوددن روایتنده خرج الی الصلوة لفظیله واقع اولدی دیدی مخفی
اولمیه که رسول اکرم جبل احدده اعدادن تحفظ ایچون کردیکی مغاره دن چیقوب
صلوة ایچون مشی ایدر ایکن بارمغنه طاش طوقندی دیمکله روایات مابیننده
اولان ترافع مندفع اولوریا خود واقعه نک تعددینه محمولدر و اکثر نسخ بخاریده
اذا اصابه حجر فعثر فدمیت اصبعه واقع اولوب رسول اکرمک بارمغی قانه دیغی
عثور یعنی ایاق سرچمکدن اقتضا ایدر امدی بخارینک بو حدیثی بارمغی قانمق
واقعه سی مکررا واقع اولدیغنی ایهام ایدر والله اعلم فقال علیه السلام هل انت
الا اصبع دمیت و فی سبیل الله ما لقیت هل استفهامیه نفی معناسنی
متضمندر ما انت تقدیرنده الا استثنائیه و مستثنی منه اعم عام احوالدر
ما انت یا اصبع اصبعا موصوفة بصفة من الصفات الا اصبع موصوفة بانها
دامیة تقدیرنده و دمیت دالک فتحی و میمک کسری و تانک کسر و اشباعیله ماضی
مخاطب مؤنث و جمله سی اصبعک صفتیدر کذلک لقیت مخاطب مؤنث صیغه سیله
اولمق روایت مشهوره در و ما موصوله و مبتدا و جار و مجرور متقدم خبر و جمله
جمله حالیه الذی لقیته فی سبیل الله تقدیرنده و واو عاطفه اولمق محتملدر
محصول بودرکه مبارک بارمقلرینه حجر اصابت اتدکندن ناشی وجع حاصل
اولمغله استعاره و تشبیه طریقیله المزده اولان بارمغه تسلیت ایچون توجیه
خطاب ایدوب ایتدوب دیدیلرکه ای اصبع نه الم چکرسین سکا الم چکه جک

نه عارض اولدی فقط بر آزقان ایله آلوده اولدک الحمد لله دوشمدک و مجروح و معیوب
اولمدک خصوصا سنک بو کیفیتک عبث دکلدر زیرا سنک ملاقی و مبتلا اولدغک حالت
سبیل الله ده اولدیغی حالده در پس سکا بو خصوصده ممنون اولوب مترقب اجر
و مکافات اولملق انسب و الیق درامدی بو وجه اوزره بیت اولدیغی متعین
اولور و بعضیلر دمیت و لقیت مؤنث غایبه در دیدکلری اوزره اصلا شعر قبیلندن
اولمز و رسول اکرم شعر تکلم ایتدی دیو اشکال کلمز خطابی دیدیکه رسول اکرمک
بعض اسفار و اوقاتنده لسانلرینه جاری اولان کلام مذکور مثللو رجزلرده
حق سبحانه و تعالی رسول اکرمه شعر تعلیم اولنمدی دیو شهادت ایتمش ایکن
بو معنانک تاویلنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر رجز شعر دکلدر دیدیلر و بعضیلر
بو مثللو کلام اکرچه وزن اوزره جاری اولمشدر لکن موزون اولدیغی قصد
مقارن اولمغله شعر عدادندن معدود اولمز نتکه بو مقوله کلام مزبور امور
اتفاقیه قبیلندندر دیدیلر و بعضیلر **وما علمناه الشعر وما ینبغی له** قول شریفنک
معناسی منفی مشرکینک **بل افتراه بل هو شاعر** قوللرینی رددر رسول اکرمک
لسانندن فرضا قصده مقارن بر بیت موزون صادر اولمغله اکا شاعر و بیته
شعر اطلاق اولنمق لازم کلمز که حتی آیت کریمه نک معناسنه مخالف اوله زیرا شاعر اولدر
که قصد وزن و غرض شعر و تشبیب و وصف و مدح ایله تصرفاته مداوم اوله پس
رسول اکرم کلام موزوندن قدر یسیری لسانینه اجرا ایتمکده باس یوقدر دیدیلر والله
اعلم **حدثنا ابن ابی عمر حدثنا سفیان بن عیینة عن الاسود بن قیس عن جندب
بن عبد الله** بن سفیان البجلی **نحوه** یعنی اسود جندبدن من حیث المعنی حدیث سابق
کبی تحدیث ایلدی اکرچه من حیث اللفظ مغایردر والله اعلم الحدیث الرابع **حدثنا
محمد بن بشار حدثنا یحیی بن سعید حدثنا سفیان الثوری حدثنا ابو اسحق
عن البراء بن عازب قال قال له رجل** که قیسدن بر کمسنه در که اسمی معلوم
اولمدی **افررتم عن رسول الله صلی الله علیه وسلم یا ابا عمارة** عینک ضمیله براءنک کنیه سیدر
و استفهام انکار یا خود استعلام ایچوندر یعنی براء بن عازبدن بر کمسنه
سؤال ایتدی که یا ابا عمارة یوم حنینده رسول اکرمی ترک و آندن عزمی و کفا

وکفاردن فرار ایتدیکوزمی **فقال** جوابنده دیدیکه **لا** جمیعمز قاچمادق **والله
ما ولی رسول الله صلی الله علیه وسلم ولکن ولی سرعان الناس** وفی الشیء یتولی دیرلر قاچوب
آردینه دونلسه تولی عنه دیرلر اعراض ایلسه سرعان سینک و رانک فتحیله و
رانک تسکینی دخی جائزدر اوائل معناسنه که ترکیده چرخچی دیرلر صاحب نهایه
دیدیکه سرعان سینک و رانک فتحی یاخود سکونیله اول اوائل ناسدرکه بر شیئه
سکردرلر کرمانی سرعان سینک فتح و کسریله سریعک جمعی و سین و رانک فتحه لریله
اوائل ناس معناسنه در دیدی یعنی والله رسول اکرم ثابت قدم اولدی
لکن ناسک اوائلی تولی و اعراض و پریشانلق صورتین کوستردیلر و سبب
ادبارلری عنقریب ذکر اولنور مخفی اولمیه که براءنک جوابی سائلک سؤالنه مطابق
دکلدر زیرا مصنفک روایتی اوزره سائل سز رسول اکرمدن قاچدیکوزمی دیو
سؤالی مقابله سنده رسول اکرم فرار ایتمدی لکن اوائل ناس فرار ایتدیلر دیو جواب
ویردی میرک دیدی که براءنک جوابی سؤال افررتم من الکفار تقدیرینه و افررتم
کلکم یوم حنین روایتنه نظر ایله مستقیم اولور اما مصنفک افررتم عن رسول
الله صلی الله علیه وسلم روایتنه نظر ایله تکلفدن خالی دکلدر و توجیهی ممکندر
که براء بو کلام ایله اکا اشارت ایتدی که رسول اکرم فرار ایتمیوب اظهار شجاعت
ایتدیلر خصوصا حضرت الله آنلر حقنده والله یعصمک من الناس بیوردیلر
پس صحابه کرام بو معنایه واقف و رسول اکرمه شدة موافقتلری اولمغله
رسول اکرمی ترک و فرار ایتمه لری متصور دکلدر فرضا صحابه فرار ایتسه لر
رسول اکرم فرار و تولی ایتدیکی صورتده فرار و تولی ایدرلر و رسول اکرمک
محالدر پس صحابه نک دخی فرارلری محال اولور ایدی حنفی دیدی که براءنک لا
قولی سائلک توهم ایتدیکی ایجاب کلی نک رفعی ایچوندر و ما ولی رسول الله صلی
الله علیه وسلم خواه قسیم نفیی و خواه رفع مذکوری تاکیدا اولسون یعنی چونکه
رسول اکرم فرار ایتمدی جمیع اصحاب نیجه فرار ایدرلر نعم سرعان ناس ایچون
شویله شویله کیفیت واقع اولدی و شیخ ابن حجر دخی بو توجیهه اعتماد
و زیاده توضیح ایدوب دیدی که براءنک لا قولیله مرادی جمله مز فرار ایتمدک

بلکه بعضیمز فرار ایتدی و بعضیمز ثابت قدم اولدی دیمکدر و بعض مزبورک ثابت
قدم اولدقلرینی ماولی رسول الله قولیله تعلیل ایتدی زیرا رسول اکرمک ثابت
قدم اولدقلرینه بر آز کمسنه لرک دخی معا ثابت قدم اولملری لازم کلور زیرا
صحابهٔ کرام کندو نفسلرینی رسول اکرمک نفس شریفه سی ایچون فدا ایتمک اوزره
مجبوللردر بو معنا برانک بغایت ادب و بلاغتندن ناشیدر زیرا استفهامدن
رسول اکرمک صحابه ایله معا فرار ایتمه لری توهم اولنور اگرچه سائل بو توهمی
عن رسول الله قولیله دفع ایتدی و برای ادبده زیاده ایدوب سائل فراردن
سؤال اتمش ایکن تولی نک نفیی ایله جواب ویردی رسول اکرمک حرم رفعتن
ومقام و منزلتن لفظ فرار استعمالندن تنزیه ایچون اگرچه مقام مقام نفی در
لکن رسول اکرمک ذکری واقع اولان مقامده لفظ فراری نفیا و اثباتا لسانه
اجرا دائرهٔ ادبدن خارجدر زیرا فرار تولیدن اشنع در و تولی کاهی تحیز
وکر و تحرف ایچون اولور اما فرار اکثریا خوف و جبندن نشأت ایدر و
صحابه نک فراری مجرد خوف و جبنلرندن دکل ایدی لهذا طبرانی دیدی که انهزام
منهی عدم عود نیتیله اولان فراردر اما کر و حمله یه استعداد ایچون اولان
فرار تحیز الی فئة قبیلندندر معلوم اوله که مسلمین اجماع اتدیلر که رسول اکرم
حقنده انهزام جائز دکلدر و حاشا بر کمسنه رسول اکرم فلان حربده منهزم
اولدی دیسه اکا تادیب عظیم اولنمق لازمدر و اگر معاذ الله تحقیر و تنقیص
جهتندن سویلر ایسه قتل اولنور زیرا کافر اولور و مادامکه تائب اولمیه که
بزم عندمزده صحیح اولان بودر و امام مالکدن بعض جماعة مطلق
قتل اولنور دیدیلر و بعضیلر مبالغه ایدوب قتل اولنمق بابنده اجماع واردر
دیدیلر و دخی جواب مذکورک سؤال مزبوره وجه تطبیقنده دیدیلر که سؤال
مزبوره افررتم کلکم عن رسول الله صلی الله علیه وسلم تقدیرنده اولمغله برای
جوابنده جمله نک فرارینی نفی ایچون لا دیدی و رسول اکرمک تولیسی علی
سبیل الاستطراد عسکرک فراری متعارف اولمغله حاصل اولان
وهمی دفع ایچون نفی ایلدی و بعضیلر دخی تطبیق مزبورده دیدیلر که تقدیر کلام

کلام بودر که لا والله رسول اکرم تولی ایتمدی کذلک رسول اکرمک راسنده و
آرونده اولان جماعة دخی فرار اتمدی بلکه عسکرک مقدم واوکده اولانی
فرار اتدیلر والله اعلم خاطر فاتره خطور ایدر که جواب مذکور اسلوب حکیم قبیلندن
اوله یعنی ای سائل سکا لایق اولان بو کونه اداء بارد ایله فراردن سؤال
ایتمیوب بلکه یوم حنینده واقع اولان کیفیتدن سؤال ایتمک ایدی و اول
کونده کیفیت بودر که رسول اکرم جبل راسخ کبی لطف الهیه اعتماد ایدوب
ثابت قدم اولدیلر ایدوده اولان بر از کمسنه لر تولی اتدیلر و انلرک تولی
اتدکلری دخی بر وجه دکل ایدی بلکه تولی ایتمه لرینک سببی بو ایدی که دیوب جانبه
شروع ایدوب دیدی که تلقتهم تفعّل بابندن تلقیدن ماخوذدر قارشیله مق
معناسنه هوازن هانک فتحی و زانک کسریله تیر اندازلق ایله معروف بر مشهور
قبیله در بالنبل اسم جنسدر که مراد سهام عربیه در وکندو لفظندن مفردی
یوقدر بلکه مفردی سهم در بعضیلر نبله نک جمعیدر دیدیلر ورسول الله صلی الله
علیه وسلم علی بغلته اضافه عهد خارجی ایچوندر که مراد بغلهٔ بیضادر که
دلدل دیمکله معروفدر نته کیم بخاری لفظ البیضاء زیاده اتدی و مسلم
عندنده رسول اکرمک یوم حنینده بیندیکی بغله فروه نک اهدا اتدیکی بغله ایدی
و دلدل دیمکله معروف اولان بغله یی مقوقس اهدا ایتمشدر و جمله حالیه در
وابو سفیان بن الحارث بن عبد المطلب اخذ بلجامها و ابو سفیان بن الحارث
رسول اکرمک عم زاده سی و حلیمهٔ سعدیه جهتندن رسول اکرمک عم زاده سی
رضاعا برادری ایدی عام فتحده او و علی جعفر ایله رسول اکرم مکه یه داخل
اولمزدن مقدم ابوانام موضعده ملاقی اولوب اسلامی قبول اتدیلر رسول
اکرم ابو سفیانی بغایت سور ایدی حتی عروه دن روایت اولندی که
رسول اکرم انک حقنده ابو سفیان بن الحارث من شبان اهل الجنة
دیو سورر دیلر و هجرتک یکرمنجی سنه سنده حج شریفه توجه اتمش ایدی احرامدن
چقدقده باشنی تراش اتدردکده بر برا استره ایله باشنده اولان
سکلی قطع ایدوب آخر الامر سبب موتی اولدی بالآخره وفات اتدی

وعمر رضي الله عنه صلوة جنازه سين ادا وعقيل بن الحارثك خانه سنه دفن
اولندي رضي الله عنه يعني اوايل باسك تولي اتدكلرينك سببي هوازن آتلري
اوقلاري ايله قارشوليوب انلارك يوزلريني دوندرديلر اول حالده كه رسول
اكرم قاترينك اوزرينه بنمش وابوسفيان دخي قاطرك لجامني طوتوب
يانلرندن بر دقيقه منفك اولمامش ايدي كه رسول اكرمك بو حال اوزره اولوغي
كمال شجاعت وعدم تولي سنه دليل در علما ديديلر كه رسول اكرمك متعدد اتلري
واراكين محل حربده قاطره بندكلري نهايت شجاعت واعدايي عدم مبالاتلرند
اولدغندن ماعدا مسلمينك قلبي مطمئن ووقت حاجتده يانينه جمع اولسونلر
ايچون بغله يه ركوب ايله غيريلردن ممتاز ومتعين قلمشلر ايدي معلوم
اوله كه روايت صحيحه ايله ثابت اولدي كه مسلمين وكفار ملاقي اولدقلري
وقتده مسلمين فراره يوز طوتديلر حضرت عباس بر بلند آوازلو كمسنه ايدي
يا اصحاب الشجرة ديو نعره لر اورر ايدي وحضرت عباس ديديكه بو اثناده
رسول اكرم كفار جانبنه بغله سني زياده سورر ايدي كه بن ايلر وكفار الجنه
كيرمسون ديو لجامني وابوسفيان ركابيني طوتمش ايدك مصنف روايتيله
بو روايت مابيني شو وجهله توفيق ممكندر كه عباس وابوسفيان لجام
وركابي مقتضاي وقت اوزره على طريق المناوبه اخذ اتمش اوله لر ودخي
عباس وابوسفيان يوم حنينده رسول اكرمك خدمتندن قطعا منفك
اولمديلر ديو وارد اولان خبر صحيح قرينه سيله رسول اكرم كفار مابينده منفردا
قالدي ديو وارد اولان روايت رسول اكرمك يانلرنده اولان كمسنه لر
بغايت آز اولمقدن كنايه اولوب تدافع مندفع اولور زيرا النووي مسلم
شرحنده اون ايكي كمسنه قالمش ايدي ديدي وعباس بن عبد المطلبك شعرندن
ثابت قلم اولان اون اولمق فهم اولنور نصرنا رسول الله في الحرب
تسعة فقد فر من قد فر عنه فاقشعوا وعاشرنا لاقى الحمام بنفسه لما مسه
في الله لا يتوجع ورسول الله صلى الله عليه وسلم يقول انا النبي لا كذب انا
ابن عبد المطلب روايت صحيحه ايكي مصراعده واقع اولان باء ساكن اولمق

اولمق اوزره در قاضي عياض ديديكه بعض ناس غفلت ايدوب كذبك باسني
فتح ايله ومطلبك باسني كسر ايله قراءت اتديلر يعني بو اثناده حسب ونسبه
اعتدادا وحضرت اللهك ناسدن حفظ ايدرم ديديكي وعدكريمه اعتمادا
كفاره حمله ومشركينه صوله ايدوب دير ايدي كه بن اول نبيم كه انده كذب
بو قدر بلكه حق لا كذب در پس بن فرار اتمم وطورد غم مقامدن كتمم زيرا صفت
نبوت ايله كذب جمع اولمز ونبي اولانلردن يلان كلمز وحضرت اللهك بكا
نصرت ايله وعدي حق در واعدانك منهزم اولمه سي محققدر وبن عبد المطلبك
اوغلويم وبو كلامده رسول اكرمك شجاعة وصلابتنه دليل ظاهر وارد زيرا
يوم معهودده اصحابي يانندن پريشان اولوب اعدا مابينده بر ايكي كمسنه
ايله قالمش ايكن جهري آواز ايله بو كلام جواهر انتظام ايله اسماع اعدايي
مالامال ايدي معلوم اوله كه رسول اكرم جدي عبد المطلبه نسبت ادعا ايدوب
پدري عبد اللهه انتساب اتمه ديكي وزن وقافيه رعايتي در ياخود پدرلري عبد
المطلب حياتنده شابا وفات ايتمكله عرب عندنده عبد المطلب اشتهاري
كبي مشهور دكل ايدي وعبد المطلب قريشك سيدي واهل مكه نك رئيسي ايدي
وخلق رسول اكرمه ابن عبد المطلب ديرلر ايدي ودخي حضرت رسول اكرم
حقنده عنقريب محمد ظهور ايدوب آنك ايچون شان عظيم ودبدبه كليه اولور ديو
سيف بن ذي يزن عبد المطلبه خبر ويرمه سيله عبد المطلبك بو معناني خلقه
تبشير اتديكي عرب مابينده مشهور اولمغله گويا رسول اكرم كلام مذكور ايله بو
معناني خلقه تذكير اتدي كه فرار ايدنلرك نفسي قوي وكفارك درونه رعب
القا ايليه بو نسخه مجرد تفاخر وآيين جاهليت اوزره تبختر قصديله دكلدر معلوم
اوله كه حنين لفظ تصغير ايله ذي المجاز نام موضعه قريب بر واديك اسميدر
وغزوه حنين غزوه هوازن ديمكله مشهور در اجمالا بيان اولنمق بو مقامه
مناسب ملاحظه اولنمغله كتب معتبره ده بيان اولنديغي اوزره بو محله ثبت
اولندي بياني بودر كه رسول اكرم مكه فتحندن فارغ اولوب عامه اهل اسلامي
قبول اتدكدن صكره اشراف هوازن وثقيف رسول اكرم ومسلمينه حسداندن

ناشی تجمع ایدوب محاربهٔ مسلمینه عزم ایدیلر و رئیسلری مالک بن عوف ایدی پس
رسول اکرم هجرتک سکزنجی سنه‌سی شوالک آلتنجی سبت کونی اون ایکی بیک مسلمین
ایله که اون بیکی اهل مدینه و ایکی بیکی فتح مکه اولندقده اسلامی قبول ایدن کمسنه‌لردن
که آنلره طلقا دیرلر مکه‌دن چیقوب مزبورلرک سمتنه متوجه اولدی و مکه‌یه عتّاب
بن اسیدی عامل نصب ایلدی و رسول اکرم ایله معاً مشرکیندن سکسان عدد کمسنه
چیقدیلر که صفوان بن امیه اجلرنده ایدی و رسول اکرم اندن مهمات و لوازمیله
یوز عدد زره استعاره ایتدی پس شوالک اونبجی شنبه کیجه‌سی حنینه واصل
اولدیلر رئیس اولان مالک معهود اردوی همایونه اوچ کمسنه‌یی جاسوسلق ایچون
کوندرمش ایدی عسکر اسلامک کثرت سواد و وفرت تهیأ لرین کوروب عسکر کفاره
خبر ویرمه‌لریله درونلرینه رعب کلی طاری اولدی رسول اکرم دخی عبد الله بن حدرد
الاسلمی‌یی جاسوسلق ایچون کفاره اوردوسنه کوندروب اول اوردولرین کزوب
هوازنک مالی و منالنی و نسوانی رسول اکرمه خبر ویردکده رسول اکرم تبسم ایدوب
تلک غنیمة للمسلمین غدا ان شاء الله تعالی دیو بیوردیلر پس رسول اکرم بغلهٔ بیضاء
بینوب ایکی درع و مغفر و بیضه سپن کیدی کفار جانبنه توجه اتدکده هوازندن
جم غفیر و سواد کثیر صباحک ظلمتی وقتنده عسکر اسلامه قرشو طوردیلر و وادیدن
لشکر ظهور اتدکده بنی سلیم تولی و ادبار ایدوب اهل مکه دخی آنلره تابع اولدیلر
و سائر ناس دخی پریشان اولمغله رسول اکرم یاننده از کمسنه قالدی عباس
دیدیکه رسول اکرم بغله‌سنی کفار طرفنه سورر ایدی اعدا ایچنه کیرمیه دیو بن
بغله‌نک لجامندن و ابو سفیان رکابندن اخذ اتمش ایدک عباس بغایت جهری
آواز لو کمسنه اولمغله رسول اکرم دیدیکه یا عباس انصاره چاغر دونسونلر عباس
دخی کاهی یا اصحاب الشجرة و کاهی یا اصحاب سورة البقرة دیو ندا ایدر ایدی
چونکه مسلمین عباسک صداسنی ایشتدیلر لبیک لبیک دیه‌رک رسول اکرم جانبنه
مسارعت و خاکپایلرینه مراجعته مبادرت اتدیلر بر مرتبه‌ده که دابه‌سنی
دوندرمکه قادر اولمین کمسنه‌لر دابه‌لرندن نزول ایدوب یوزنی اوزرینه
رسول اکرم حضورلرینه کلدیلر چون جمله‌سی رسول اکرم عندنده جمع اولدیلر قتول

طلق طلیقک جمعیدر طلیق فعیل بمعنی مفعولدر یعنی فتح مکه کوننده تخلیه سبیل اولوب استرقاق اولونمش مس

رسول اکرم امر اتدی که صدق درون و کوکل بر لکی ایله کفار خاکساره حملهٔ
صحیحه ایله حمله ایده‌لر پس هر بری شیر نره کبی اعداء دینه و مقاتله‌یه شروع اتدیلر
و رسول اکرم مبارزلرک دشمانن بدآیینه ضرب شمشیر اتدکلرین مشاهده اتدیلر
الآن حمی الوطیس دیو بیوردیلر و رسول اکرم زمیندن بر آوج تراب اخذ ایتدی و
شاهت الوجوه دیوب مشرکینک یوزینه سپدی اصلا مشرکیندن بر کمسنه قالمدی
که آنک کوزلری و آغزی تراب ایله طولمیه پس رسول اکرم امر اتدی که هر کس قادر اولدیغی
قتل ایلیه مهاجرین و انصار قتله بر مرتبه‌ده آغاز اتدیلر که اطفال و نسانک قتلنه
مباشرت اتدکده رسول اکرم منع ایلدی و دیدی که من قتل قتیلا له علیه بینة فله سلبه
و اول کونده ابو طلحه کندو باشنه یکرمی قدر سلبه مستحق اولدی اجمال غزوهٔ حنین
بودرکه ذکر اولندی والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عبد
الرزاق انبأنا جعفر بن سلیمان حدثنا ثابت عن انس ان النبی صلی الله علیه وسلم دخل مکة
فی عمرة القضا معلوم اوله که رسول اکرم عمره نیتی ایله هجرتک آلتنجی سنه‌سنک ذی
القعده‌سی غره‌سنده بیک درت یوز مقداری کمسنه‌لر ایله مدینه‌دن چیقوب
مکه‌دن طقوز میل مقداری بعدی اولان حدیبیه نام قریه‌یه کلدکده مشرکین
آنلرک مکه‌یه داخل اولوب عمره‌لرینی ادایه مانع اولدقلرندن ناشی حاکم الکلیل ده
بیان اتدیکی اوزره رسول اکرم هجرتک یدنجی سنه‌سنک ذی القعده‌سی غره‌سنده
مشرکینک حدیبیه‌ده مانع اولدقلری عمره‌نک قضاسی ایچون صحابهٔ کرامه امر ایتدی
که حدیبیه‌ده هر کیم حاضر و حین صلحده آنده بولونمش ایسه بو سنهٔ مبارکه‌ده
عمره‌یه نیت ایلیه دیو پس اول حینده حاضر اولان ایکی بیک مقداری صحابه‌یی
رسول اکرم ایله معاً چیقوب رسول اکرم ابو رهم غفاری‌یی مدینه‌ده استخلاف
ایدوب مکه جانبنه متوجه اولدیلر و رسول اکرم آلتمش عدد بدنه قربان ایچون سوق
ایدوب بر آز سلاح و درع و مغفر و بیضه و نیزه و یوز عدد فرس کوتوردی و ذو
الحلیفه‌یه وارد قده آنلاری قدامنه تقدیم ایدوب محمد بن مسلمه‌یی اوزرلرینه
ناظر نصب ایلدی و سائر اسلاحی دخی تقدیم اوزرینه بشر بن سعدی تعیین
ایلیوب کندولر احرامه کیروب تلبیه‌یه شروع و مسلمین دخی تلبیه‌یه آغاز اتدیلر

محمد بن مسلمه آتلار ایله ایلر و کیدوب مر الظهران نام موضعه واصل اولدقده قریشدن
بر جماعته مصادف اولدی جماعة مزبوره آندن سؤال اتدیلر که بو آتلر نه در و کیمکدر
محمد بن مسلمه جواب ویردی که رسول اکرمکدر و کندولر دخی علی الصباح ان شاء الله
تعالی بو منزله نزول ایدرلر جماعة مزبوره بو خبری قریشه ایصال اتدکده مابینلرنده
عظیم دغدغه و اضطراب دوشدی پس رسول اکرم سعادتله مر الظهرانه نزول
ایدوب و سلاح مذکوری بطن یاجج دیدکلری موضعه اوس بن خولی نک یانینه
ایکی یوز قدر آدم قوشوب بیله کوندردی و قریش مکه دن چیقوب طاغلر باشنه
صعود اتدیلر و رسول اکرم دخی هدیلرینی قدامنه تقدیم ایدوب ذی طوی یه
کوندردی و رسول اکرم راحله سنه سوار اولور مسلمین قلیجلرین قوشانوب رسول
اکرمی مردم دیده کبی محافظه ایدرک مکه یه داخل اولدیلر وابن رواحة که رسول
اکرمک شعراسندندر یمشی بین یدیه رسول اکرمک اوکنجه یورر اولدیغی حالده
وهو ابن رواحه یقول بو شعری سویلر اولدیغی حالده که خلوا بنی الکفار
عن سبیله الیوم نضربکم علی تنزیله ضربا یزیل الهام عن مقیله ویذهل الخلیل عن خلیله
خلو تخلیه دن مأخوذ امر حاضر جمع درکه تخلیه دست باز داشتن یعنی ال قالدرمق
معناسنه استعمال اولندقده عن ایله متعدی اولور و کاهی راه دادن
معناسنه یعنی یول ویرمک و اوکندن صاولمق معناسنه کلور بنی الکفارده
حرف ندا محذوفدر تنزیل مفعولنه مضاف و فاعلی محذوف اولمق تنزیل الله
علیه تقدیرنده ظاهردر و علی مقدره متعلق بناء علی تقدیرنده در نضربکم
ضرورة شعر ایچون بانک سکونیله قراءت اولنور و ایکی مصراع اولوب ضمیر
مجرور رسول اکرمه راجعدر ضربا نضرب نک مفعول مطلقی هام هامه نک میمک
تخفیفیله جمعیدر لکن بو مقامده جنس مراددر مبالغه ایچون که راس یاخود وسط
راس معناسنه مقیل قیلوله دن مأخوذ اسم مکاندر مکان قیلوله و موضع استراحت
معناسنه لکن بو مکانده تجرید طریقیله مکان یاخود بدنه اتصالی حالنده بر مستریح
کمسنه یه تشبیه قیلندی یذهل اذهالدن مأخوذدر اشغال و اغفال معناسنه یذهل
ویذهل جمله لری ضربا نک صفتی در حاصل معنی ای اولاد کفار رسول اکرمک حرم

حرم محترمه دخولی خصوصنده یولندن صاولوک بو کون که غلبه و نصرة بزم طرفمزدن
نقض عهد ایدوب اضرار قصدنده اولورسکز سزی ضرب ایدرز حضرت الله طرفندن
رسول اکرم حق پیغمبر اولدیغنه وحی نازل اتدکینه بناءً یاخود کیچن سنه حدیبیه ده
رسول اکرمک حرمه داخل اولدیغنه عهد ایدوب حرمه تنزیل اتدکوزه بناءً بر کونه
ضرب ایله ضرب ایدرز که اول ضرب باشلری بدندن کیدررر و دوستی دوستندن
اشغال ایدوب آیرور و محبی محبتنه اونودورر مخفی اولمیه که رسول اکرم مکه یه
داخل اولدیغی کون اهل مکه چیقوب طاغلره کیتمشلر ایکن ابن رواحه نک تخلیه ایله
امری چندان ملایم اولممغله بعض شراح خلوا لفظنی دوموا علی التخلیه ایله تفسیر
ایتدیلر فقال له عمر یا ابن رواحة بین یدی رسول الله صلی الله علیه وسلم
استفهام تقدیریله در وفی حرم الله تقول شعرا اتقول تقدیرنده آیا بین
تقدیرنده یعنی عمر رضی الله عنه ابن رواحه نک شعر قراءت اتدکینی استماع
اتدکده دیدی که یا ابن رواحه سن شعرک مذموم اولدیغنی بیلور ایکن رسول اکرمک
اوکنده و حرم واجب الاحترامده شعرمی سویلرسین پس رسول اکرم عمرک ابن
رواحه یی شعردن منع و توبیخ اتدکینی استماع اتدکده فقال النبی صلی الله
علیه وسلم رسول اکرم دیدیکه خل عنه ابن رواحه یی کندو حالنه ترک ایله
و شعردن منع ایتمه یا عمر زیرا شعرک مذموم اولدیغی اطلاقی اوزره دکلدر و
شعر سائر کلام کبی حسنی مستحسن و قبیحی مستقبح در و شعر فصیحانه و کلام
بلیغانه ده باشقه حالت واردر فلهی فا تعلیلیه و لام ابتدائیه توکید ایچون
مزیده در و ضمیر تانیثا ابن رواحه دن صدور ایدن کلماته یاقصیده اعتباریله
شعره راجعدر اسرع فیهم ضمیر مجرور کفاره راجعدر من نضح النبل نضح
اصلنده صونک صیزمه سی و آقوب چغلمه سی معناسنه در لکن بو مقامده رمی
معناسنه استعاره قلندی و نبل سهام عربیه معناسنه در یعنی تحقیق ابن
رواحه نک انشا اتدیکی اشعار کفار رخساره آتیلن اوقوک تاثیرندن
زیاده سرعت ایله تاثیر ایدر و آنلری یوزلرینه قارشو هجو و ذم درون عداوت
مشحونلرینه تیر جکر دوزک تاثیرندن زیاده اثر و تیغ زبان شمشیر و سناندن

آرتق مجروح ايدر والله اعلم الحديث السادس حدثنا علي بن حجر حدثنا شريك عن سماك
بن حرب عن جابر بن سمرة قال جابر جالست النبي صلى الله عليه وسلم اكثر من مائة مرة
يعني جابر ديدي كه رسول اكرمك شرف صحبتيله يوز كره دن زياده شرفياب
اولدم وكان اصحابه يتناشدون حال بوكه رسول اكرمك اصحابي اكثريا
مجالسه وقتنده شعر اوقورلر ايدي يعني بعض اصحاب بعض اصحابدن ممدوح
شعر قراءت ايدرلر ايدي وانشاد اصلنده غيرك شعريني قراءته ديرلر و
يتذاكرون شيئا من الجاهلية وجاهليه زماننده نجه شيلردن بعض شيلر
سويليشورلر ايدي بعض نسخه ده يتناشدون وبعضنده امور وبعضنده جاهليتهم
واقع اولدي وهو ساكت حال بوكه رسول اكرم سكوت ايدوب مزبورلري تناشد
وتذاكردن منع ايتمزايدي وربما تبسم معهم واحيانا رسول اكرم اصحاب
ايله انلرك اتديكي حكايه لردن محظوظ اولوب تبسم ايدرلر ايدي جمله اصحابدن
بري ديدي كه بنم صنمم دن اتديكيم انتفاع كبي كمسنه لر انتفاع ايتمدي زيرا بن
صنمي حلوايه ويروب ايام قحط ده بكا واهل بيتمه ذخيره اولدي وبري دخي
ديدي كه بن صنمي بر موضعه قومش ايدم بر تيلكو كلوب اوزرينه تبول اتديكين
كوردم وديدم كه باشنه تيلكو تبول ايدن معبود نيجه معبود اولمغه صالح
اولور ديوب آيين جاهليتي ترك ايتدم والحمد لله شرف اسلام ايله مشرف اولدم
رسول اكرم تبسم ايتدي والله اعلم الحديث السابع حدثنا علي بن حجر اخبرنا
شريك عن عبد الله بن عمير عن ابي سلمة عن ابي هريرة عن النبي صلى الله عليه و
سلم قال اشعر كلمة تكلمت بها العرب اشعر شعر اولمقده افضل واحسن معناسنه در
كلمه دن كلام موزون يا قصيده مراد در تكلمت جمله سي كلمه نك صفتي در يعني
عرب تكلم اتديكي كلام موزون مابينده بغايت افضل اولان كلام موزون
كلمة لبيد لبيدك تكلم اتديكي كلام موزوندر كه الا كل شئ ما خلا الله باطل
كلاميدر ترجمه سي بو بابده واقع حديث ثاني شرحنده بيان اولنديغي اوله مراجعت
اولنه والله اعلم الحديث الثامن حدثنا احمد بن منيع حدثنا مروان
بن معاوية عن عبد الله بن عبد الرحمن الطائفي عن عمرو بن شريد عن ابيه كه شريد
در شينك فتحي وراءنك كسريله ابو عمرو بن سويد الثقفي در قال شريد كنت
ردف راءنك كسري ودالك سكونيله رديف معناسنه كه ترکیده دابه نك آردينه
بنن كمسنه ديرلر رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني شريد ديدي كه كونلرده
بركون رسول اكرم بني آردينه آلوب بر سمته كيدر ايدك فانشدته مائة قافية
من قول امية بن ابي الصلت بن رسول اكرمه قراءت ايتدم امية بن ابي الصلتك
شعرلرندن يوز بيت قافيه دن مراد ذكر جزء واراده كل طريقيله بيت
اولدوغنه صحيحده حتى انشدته مائة بيت دلالت ايدر كذلك شريدك
يوز بيت قراءت اتديكي رسول اكرمك طلبندن صكره اولديغي مسلم
حديثندن اخذ اولنور نته كيم بو بابده واقع حديث ثاني ترجمه سنده
بيان اولنمش ايدي معلوم اوله كه امية بن ابي الصلت شعراء جاهليتك
سر امدلرندن غواص بحار معاني ايدي اوائل اسلامه يتيشوب رسول
اكرمك مبعثي خبرين استماع اتمش ايدي لكن شرف اسلام ايله مشرف اولمغه
موفق اولمدي رسول اكرم انك حقنده امن لسانه وكفر قلبه ديو بيوردیلر
كلما انشدته انشدت له تقديرنده حذف وايصال قبيلندندر فيروزابادي
ديدي كه انشد الشعر قراءه بيتا قال لي النبي صلى الله عليه وسلم هيه هانك
اولي وثانيه نك كسره لري وما بينلرنده ياء مثناة تحتيه نك سكونيله هاء
اولي همزه دن مبدل در اصلنده ايه ايدي كلامك بقيه سني سويله ديه جك
مقامده استعمال اولنور ميرك ديدي كه كلمه ايه اسم فعل در زيرا امر معناسنه در
بر كمسنه دن بر سوزك بر آيتشك زياده لكني مراد ايتدكده تنوينسز ايه
ديرلر واكر ما بعدنه ايصال التسه لر تنوين ايله ايه حدثنا ديرلر بعضيلر
ديديلر كه ايه يا رجل ديرلر مقصود مابينلرنده معهود اولان سوزدن
زياده طلب ايدوب بو سوزدن دخي سويله ديمكدر هات الحديث قوه سنده
واكر تنوين ايله ايه دينسه مقصود مطلق سوزدن زياده طلب ايدوب
سوز سويله ديمكدر مابينلرنده معهود كلام اولسون اولمسون هات
حديثا ما قوه سنده والله اعلم يعني رسول اكرمه اميه نك شعرندن انشاد

ايدكجه شو مزبور حضرت الٰهك وحدانيتين و بعث وحشري متضمن اولدغندن
ناشي رسول اكرم استحسان ايدوب بكا دخي سويله ديو بيوررلرايدي حتى
انشدته مائة يعني بيتا نصبله يعني نك مفعوليدر بعض نسخه ده جرّ ايله
مائه نك تمييزي وحكايه اولمق اوزره واقع اولدي ياخود يعني مائة بيت
لفظ مائة حذف اولنوب مضاف اليه حالي اوزره ابقا اولندي بعض
نسخه ده انشدته مائة بيت واقع اولدي و يعني نسخه لرنده راوي يا مصنف
كلامندن اولور يعني رسول اكرم زياده طلب بيوردقلرندن ناشي اميّه
شعرندن يوز عدد بيت انشاد ايلدم ديدي فقال النبي صلى الله عليه و
سلم ان كاد ليسلم ان مثقله دن مخففه ولام فارقه وكاد قرب معناسنه
يعني رسول اكرم اميه نك ابياتن استماع بيوردقده ديديلر كه امية بن
ابي الصلت مسلم اولمغه قريب اولدي والله اعلم الحديث التاسع حدثنا
اسمعيل بن موسى الفزاري فانك و زانك فتحيله در و علي بن حجر والمعنى
واحد ايكيسنك روايت اتدكلري لفظلك معناسي واحد بردر قالا اسمعيل
وعلي ديديلر كه حدثنا عبد الرحمن بن ابي زياد زانك كسريله دركه اسمي
عبد الله بن ذكوان در عن هشام بن عروه عن ابيه كه عروه در عن
عايشة رضي الله عنها قالت كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يضع لحسان بن ثابت
لفظ حسان منصرف و غير منصرف فعّال و فعلان وزننده اولمق
ملاحظه سيله حسان بن ثابت بن منذر بن عمرو بن حرام الانصاري
يوز يكرمي ياشنه كيروب اللي دورت سنه هجريه سنده وفات ايتدي
كنيه سي ابو الوليد الانصاري الخزرجي در ابو عبيده ديديكه عرب اتفاق
اتديلر كه اهل مدرده حسان ان افصح شاعر بوقدر منبرا نبردن ماخوذدر
اسم آلة دركه نبر رفع معناسنه در في المسجد مراد مدينه ده اولان
مسجددر يقوم عليه قائما قياما معناسنه مفعول مطلق در ميرك نقل
اتدي كه كاهي مصدر اسم فاعل وزننده كلور بعض نسخه ده يقول عليه قائما
وبعضنده يقف عليه قائما واقع اولدي يفاخر عن رسول الله صلى الله

الله عليه وسلم او راويدن شك ايچوندر قال عروه ينافح عن رسول
الله صلى الله عليه وسلم بعض نسخه ده او قالت واقع اولدي كه ضمير عايشه يه
راجع در يفاخر مفاخره دن ماخوذدر و فخر ادعاء شرف و عظمة دن
عبارتدر و عن رسول الله عن جهة رسول الله تقديرنده در ياخود عن
لام اجليه معناسنه در ينافح حاء مهمله ايله منافحه دن ماخوذدر مدافعه
ومضاربه و مجاوبه معناسنه يعني عايشه ديديكه رسول اكرم حسان
بن ثابت ايچون بر يوكسك منبر وضع اتدررايدي كه حسان آنك
اوزرنده قائم اوله ياخود عروه يا عايشه ديديكه شو وجهله قائم اوله كه
مشركينك مسلمينه هجو و مذمتني تيغ زبان ايله دفع ايليه و يقول رسول
الله صلى الله عليه وسلم ان الله يؤيد حسان بعض نسخه ده حسانا واقع اولدي
بروح القدس دالك فتحي يا سكونيله مراد جبرائيل عليه السلام در و قدس
طهارت معناسنه در روحك قدسه اضافتي جبرئيل طهارتدن مخلوق
اولديغي ايچوندر و روح تسميه اولنديغي انبياء عظامه حيوة ابديه و
معرفت سرمديه كتورديكي ايچوندر ما مدة ايچوندر ينافح او راويدن
شك ياخود تنويع ايچوندر يفاخر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم بعض
روايتده ما نافح واقع اولدي يعني رسول اكرم عيشه ديرلرايدي كه تحقيق
حضرت الله حساني تاييد ايلسون جبرئيل ايله مادامكه رسول اكرم
جهتندن مفاخره يا رسول اكرم دن ازاء مشركيني دفع ايلديكجه وان
الله جمله سي ظاهرا خبريه در لكن انشا معناسنه اولمق مناسبدر و اگر
خبريتي اوزره اولورسه حاصل معني بودر كه مشركينك معاذ الله حضرت
الله و رسولي حقنده تكلم اتدكلري كلمات فاسده و اشعار كاسده نك
دفعي ايچون حسانك نظم ايتديكي جواهر گرانبهاي مدايح سائر شعرانك
نظم اتدكلري خزف پاره بي اعتبار قبيلندن دگلدر زيرا بونلرك تفوه
اتدكلري وساوس شيطانيه دن ماخوذ و حسانك تكلم ايتديكي الهامات
ملكدن مستنبط در و انشائيه دعائيه اولديغي صورتده فحش كلام اولمق

اولمق احتمالندن ناشی رسول اکرم حسّان فی فحش مذکوردن تنزیه ایچون
جبرئیل ایله مؤید اولمه سینی استدعا اتدی روایت اولندی که رسول اکرم
حسّانه دعاء مذکور ایله دعا اتدکده جبرئیل حسّانه یتمش قدر بیتله امداد
ایلدی و دخی روایت اولندی که بنو تمیم و شاعرلری اولان اقرع بن
الحابس رسول اکرمه کلوب دیدیلر که یا محمّد حتّی بزم ایله مفاخره و مشاعره
ایله زیرا بزم مدحمز زین و ذمّمز شین در رسول اکرم بیوردیلر که اللّه اذا
مدح زان و اذا ذمّ شان انّی لم ابعث بالشعر ولا بالفخر لکن کلوب
متاعکزی عرض ایلک پس خطیبلری کلوب تفاخر ایدوب شعر سویلدیلر
رسول اکرم ثابت بن قیسه امر ایتدی که آنلرک خطیبلرینه جواب ویره
ثابت دخی کرکی کبی جواب ویروب آنلره غلبه ایلدی پس اقرع بن الحابس
ایاغ اوزرینه قالقوب دیدی که ❁ اتیناک کیما یعرف الناس فضلنا
اذا خالفونا عند ذکر المکارم ❁ وانّا رؤس النّاس فی کل مشعر وان
لیس فی ارض الحجاز کدارم ❁ پس رسول اکرم حسّانه امر اتدی که اقرعه جواب
ویره حسّان دخی اباغ اوزرینه قالقوب دیدی که ❁ بنی دارم لا تفخروا
انّ فخرکم ❁ یعود وبالا عند ذکر المکارم ❁ هبلتم علینا تفخرون وانتم
لنا خول بین قنّ وحارم ❁ واللّه اعلم **حدثنا اسمعیل بن موسی الفزاری و
علی بن حجر قالا حدثنا ابن ابی الزناد** که اسمی عبد الرحمن در بعض نسخه ده عبد
الرحمن بن ابی الزناد واقع اولدی **عن ابیه** که ابی الزناد در **عن عروة عن عائشة
عن النبی صلی اللّه علیه وسلم مثله** یعنی عائشه رسول اکرم دن لفظا
ومعنا حدیث سابق کبی روایت ایتدی اکرچه اسنادلری مغایردر زیرا
بو حدیثده عبد الرحمن پدرندن روایت ایتدی وحدیث سابقده هشام دن
روایت ایلدی وصلی اللّه علی سیدنا وسندنا وشفیعنا محمّد وآله وصحبه اجمعین

باب ما جاء فی کلام رسول اللّه صلی اللّه علیه وسلم فی السمر سمر سین
مهمله ومیمک فتحه لریله مسامره دن اخذ اولنمشدر که کیجه وقتده سوز سویلشمک
دیمکدر صاحب نهایه دیدیکه روایت میمک فتحیله در وبعضیلر میمک سکونیله در

سکونیله در دیدیلر وسمر اصلنده آی ایدینی معناسنه ایدی لکن آی ایدینده
سویلشدکلری افسانه یه نقل اولندی یعنی رسول اکرمک افسانه صورتنده واقع
کلامی حقنده وارد اولان حدیثلر بیاننده در مصنف بو بابده ایکی حدیث
ذکر ایلدی الحدیث الاول **حدثنا الحسن بن صبّاح** باء موحده نک تشدیدیله در
البزّاز حدثنا ابو النّضر ضاد معجمه نک سکونیله در **حدثنا ابو عقیل الثقفی**
ثاء مثلثه وقافک فتحه لریله بنی ثقیف قبیله سنه نسبتدر **عبد اللّه بن عقیل عن
مجاهد عن الشعبی عن مسروق عن عائشة رضی اللّه عنها قالت حدث رسول اللّه صلی اللّه علیه وسلم
ذات لیلة** لفظ ذات مجرّد توکید ایچون مقحم در بعضیلر موصوف محذوفک
صفتی در ساعات ذات لیلة تقدیرنده دیدیلر **نساءه** مرادکلی ازواج یا
بعض ازواج در ومحتملدر که نسادن رسول اکرمه انتساب واختصاصی
اولان نسا اوله پس بنات اقاربه دخی شامل اولور **حدیثا** تنوین تعظیم
ایچوندر یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم برکیجه ازواج مطهره یه بر حدیث غریب
وافسانهٔ عجیب سویلدی ورسول اکرمک عادت کریمه سی اکثریا بو وجهله جاری
اولمش ایدی که ازواج طاهره نک قلوبنی تفریح وآنلر ایله حسن معاشرة ایچون
بعض لطیفه امیز حکایات عجیبه سویلرلر ایدی بخاری روایت ایتدی که قال
رسول اللّه صلی اللّه علیه وسلم خیرکم خیرکم لاهله وانا خیرکم لاهلی یعنی سیزک خیرلوکز
اهلنه خیرلو اولانلردر وبن سیزک اهلیمه خیرلوکزم ودخی بیوردیلر که انّ اکمل المؤمنین
ایمانا احسنهم خلقا والطفهم باهله یعنی مؤمنینک ایمان جهتندن زیاده
کاملی خویی زیاده کوزل اولوب دخی اهلنه زیاده لطف ایله معامله ایدن در
چون رسول اکرمدن صدور ایدن حکایهٔ غریبه یی نساء مزبوره استماع
ایتدیلر **فقالت امرأة منهن** ایچلرندن بر خاتون دیدی که **کان الحدیث
حدیث خرافة** ظن اولنور که رسول اکرمک نقل بیوردقلری حکایه حدیث
خرافه یعنی افسانهٔ عجیبه وحکایهٔ ملیحه اوله ولفظ کان همزه نک ونون مشدده نک
فتحه لریله تشبیه اداتی در خرافه خاء معجمه نک ضمیله غایهٔ ظرافت ونهایت
لطافتندن ناشی کلام ملیح دلنشین دن عبارتدر مطرزی دیدیکه خرافات

بزازك تشديديله نسبت صيغه سيدر

احادیث ملیحه معناسنه در و زمان جاهلیتده بر کمسنه‌لی عرب زعمی اوزره جن
قاپوب کتورمش ایدی مدة کثیره دن صکره انسان مابینینه رجوع ایدوب و
اجنه میاننده کوردیکی شیلری ناسه خبر ویردکده اول کمسنه‌یی تکذیب ایدوب
خرافه اسمی ایله تسمیه اتدیلر فیروزآبادی دیدی که خرافه ثمامه کبی بر رجلدر که
آنی جن قاپوب کتورمش ایدی انسان میانینه کلدکده کوردیکی شیلری اخبار
اتدکده تکذیب اتدیلر و حدیث خرافه دیدیلر حدیث مستملح کذب معناسنه و بو
کلامدن فهم اولنور که لفظ خرافه معنای ملاحة و کذبی متضمن اوله لهذا ابن
ابن حجر دیدیکه امراءهٔ مذکوره رسول اکرمک حدیثنی خرافه حدیثنه تشبیه اتدیکی
فقط ملاحت جهتندندر زیرا حدیث خرافه وصف ملاحة و وصف کذبی
مشتمل اولمغله فقط بر وصف اعتباریله تشبیه صحیح اولور و رسول اکرم حدیثنی
ملاحت و کذب اعتباریله حدیث خرافه‌یه تشبیه صحیح اولمدیغی ظاهردر لکن بو
مقامده صاحب نهایه قولی اخذ اولنمق اوفق و تکلف مذکور اعتباریدن
ابعددر که حدیث خرافه کاهی تکذیب اولنان حدیثه و کاهی استملاح و تعجب
اولنان حدیثه اطلاق اولنور دیدی پس امراءهٔ مزبوره‌نک رسول اکرم حدیثنی
حدیث خرافه‌یه تشبیه اتدیکی اطلاق ثانی اعتباریله اولور و ابن حجر دیدیکی
کبی تجریده محتاج اولمز و بعضیلر تشبیه مذکورده مبالغه وارددر دیدیلر یعنی
رسول اکرمک حدیثی بر کلام ملیح صادقدر که کذبه بکزر لکن کذب دکلدر
نته‌کیم غزالینک الموت یقین یشبه الظن عند عموم الخلق قولنده واقع
اولدی و چون رسول اکرم امراءهٔ مزبوره دن خرافه لفظنی استماع ایدوب
بو لفظک معناسنی نساء حاضراته تفهیم قصدیله سؤال ایدوب فقال
رسول اکرم دیدیکه اتدرون ما خرافة سز خرافه‌نک نه ایدیکین و ماهیتین
بیلور میسز خطاب مؤنث ده مذکر صیغه‌سیله تعبیر اولندیغی ازواج مطهره‌نک
کمال عقل و اذعان و متانت رای و ایقانده رجاله تشبیه ایله تعظیم ایچوندر
نته‌کیم وکانت من القانتین قول کریمنده واقع اولدی و بعض نسخه‌ده
خطاب مؤنث صیغه‌سیله اتدرین واقع اولدیغی رسول اکرم خاصة نساء

نسائیه خطاب اتدکلرینه شاهددر بعضیلر دیدیلر که محتملدر که مابینلرنده رجال
محارم یاخود وراء حجابده یاخود قبل نزول الحجاب اجانب بولنمغله تغلیباً
مذکر صیغه‌سیله تعبیر اولنمش اوله و رسول اکرم نساءٔ مزبوره‌نک حقیقة خرافه‌یی
عالم اولمدقلرینه مطلع اولمغله سز خرافه‌یی بیلور میسز دیو سؤال اتدکدن
صکره جوابلرینه منتظر اولمیوب لطفاً و کرماً خرافه‌نک بیاننه شروع ایتدی
و دیدیکه ان خرافة کان رجلا من عذرة عین مهمله‌نک و زاءِ معجمه‌نک سکونیله
یمن دن بر مشهور قبیله‌نک اسمیدر اسرته الجنة فی الجاهلیة فی ایام الجاهلیة
تقدیرنده در که رسول اکرمک بعثتلرندن اول اولان زماندن عبارتدر و عائشه
رضی الله عنهادن روایت اولندی که رسول اکرم بیوردیلر که رحم الله خرافة
انه کان رجلاً صالحاً فمکث کافک ضمی یاخود فتحیله مکث دن مأخوذدر
که فارسیده درنکیدن و ترکیده اکلنمک معناسنه فیهم دهراً مراد مدة مدیده در
ثم ردوه الی الانس وکان یحدث الناس بما رای فیهم من الاعاجیب
یعنی تحقیق خرافه عذره قبیله‌سندن بر رجل ایدی که جن آنی زمان جاهلیتده
اسیر ایدوب چوق زمان جنیلر مابیننده طوردقدن صکره ینه انسان
مابینینه کتوردیلر پس رجل مزبور اجنه میاننده کوردیکی عجایب و غرایبی ناسه
خبر ویرور ایدی فقال الناس حدیث خرافة پس ناس دیدیلر که خرافه حدیثیدر
یعنی خرافه‌نک خبر ویردیکی بغایة اخبار عجیبه اولمغله صکره هر قچن ناس بر
حدیث عجیب و افسانهٔ غریب استماع اتدکده تشبیه طریقیله هذا حدیث
خرافة دیدیلر و بو مثل زمان جاهلیتده اشلنددر که موردی خرافه‌نک خبر
ویردیکی احادیث عجیبه‌در والله اعلم الحدیث الثانی حدیث ام زرع
زاء معجمه‌نک فتحی و راء مهمله‌نک سکونی بعده عین مهمله ایله در ام زرع ذکر
اولنه‌جق اون بر خاتونک برینک اسمیدر و بو حدیث حدیث ام زرع دیمکله
مشهور اولمغله عنوانده انک اسمی تصریح اولندی که معظم کلام و غایة
مرام انک تقریرات دل آویز و تعبیرات وجدانکیزنده مندرجدر حدثنا
علی بن حجر اخبرنا عیسی بن یونس عن هشام بن عروة عن اخیه عبد الله

بن عروة عن عائشة رضي الله عنه قالت جلست احدى عشرة امرأة بعض نسخه ده
جلس واقع اولدی قال فلانة قبیلندندر نته کیم سیبویه بعض عربدن نقل
ایلدی که تأنیثی ظاهر اولمغله علامة تأنیثی ذکر ایتمزلر وجلست نسخه سی
ظاهردر زیرا فعل مؤنث حقیقی یه اسناد اولندی خصوصا که ما بینلرنده
فاصل یوقدر اما فاصل اولسه تذکیر وتأنیث جائز اولدیغی محلنده بیان
اولنمشدر یعنی عائشه رضی الله عنها دیدیکه اون بر عدد خاتونلر مکه قریه لرندن
بر قریه ده یاخود عدنده بر یره جمع اولوب اوتوردیلر ونساء مزبوره نک
اسملری جنیدان درجه ثبوته بالغ اولمدی ولهذا انک ذکرینه مشغول اولمدیلر
لکن ابو دریدام زرعک اسمی عاتکه ایدی دیدی والله اعلم فتعاهدن جلست
اوزرینه معطوفدر تعاهدن دخی روایت اولندی عاطفسز که تعدادطریقی
اوزره یاخود قد تقدیریله حال یاخود استیناف بیانی اولمق اوزره جمع
اولوب اوتورمقدن مرادلرینی بیان ایچون مذکور اوله وتعاقدن حنفی
دیدی که تعاهد وتعاقد من حیث اللغة متحدلردر لکن تأسیس تأکیددن
اولی اولمغله مناسب اولان اولدن تفسیرینه عهدی التزام وثانیدن
درونلرینی طوغرو سویلمکه عقد وجزم مراد اولمقدر ان لا یکتمن علی ان لا
یکتمن تقدیرنده علی طریق التنازع فعلین مذکورینه متعلقدر من اخبار لا یکتمن یه
متعلقدر ازواجهن شیئا یعنی نساء مزبوره بری بری ایله عهد وعقد ایتدیلر
که شوهرلرینک خبرلرندن برشیئ مدحا وذما کتم ایتمیوب واقع حالی بربربر سویلیه لر
فقالت الاولی بعض نسخه ده قالت واقع اولدی استیناف طریقیله زوجی
لحم جمل غث غینِ معجمه نک فتحی وثاء مثلثه نک تشدیدیله فارسیده لاغر
وترکیده آرق دیرلر جر ایله جملک ورفعله لحمک صفتی اولمق محتملدر وبعضیلر
خبر بعد خبر یاخود مبتداء محذوفک خبری در هو غث تقدیرنده دیدیلر که ضمیر
مرفوع زوج ولحم وجمله راجع اولمق محتملدر لکن روایة مشهوره جر ایله در
علی رأس جبل داغ که لحمک یاجملک صفتیدر وعر واوک فتحی وعین مهمله نک
سکونی بعده راء مهمله ایله فارسیده سخت ودشوار وترکیده قتی وچیقوازلر

شنک سکونیله در لکن بو
تمیم کسر ایله قراءت
ایدرلر مه

اوزرنده اوتورمق کوج دیو تعبیر اولنور لا سهل فارسیده آسان وترکیده
قولای دیمکدر میرک آوج وجه اوزره جائزدر دیدی که لا نفی جنس اولورسه لامک
فتحیله اسمی وجر ایله جبلک صفتی غیر سهل قوه سنده ولا لیس معناسنه اولور
علی ضعف رفع ایله اسمی اولور لیس سهل قوه سنده حنفی روایت جر ایله دردیدی
فیرتقی طبرانی روایتنده فیرتقی الیه واقع اولدی که مجهول صیغه سیله در ولا
سمین لا سهل ده ذکر اولنان حرکات ثلثه ایله در فینتقل مجهول صیغه سیله در
بعض نسخه ده فینتقی واقع اولدی ارتقا یوکسک یره چقمق وانتقال برشیئی کتورمک
وانتقا برنسنه نی اختیار ایتمک دیمکدر یعنی اولکی خاتون دیدیکه بنم شوهرم
دوه اتی کبیدر که حیوتی خصوصا که آروق ور وجهله انتفاعه صالح دکلدر
خصوصا برحیله ایله چقمق ممکن دکل طاغ باشنده در حاصلی بنم شوهر بمک
خیری یوقدر زیرا کندو خیردن بعید اولدغندن ماعداقله جیده اولان
لشه کبی دست رس محالدر آسان دکلدر حتی صعود اولنه فرضا صعود ممکن
اولسه سموز دکلدر که بر آز خیرندن اخذ اولنه یاخود اشتراغ مانندی انتفاع
صالح اولمدغندن غیری بغایه سیئ الخلق اولمغله یانینه تقرب خیز امکاننده
دکل یاری دولت ورفاهیتی اولیدی دولتیده یوق که اکا دلبسته اولنه والله
اعلم قالت الثانیة زوجی لا ابث خبره ابث باء موحده نک ضمی وثاء
مثلثه نک تشدیدیله بث دن مأخوذدر که سری اشکاره ایتمکه دیرلر وخیر و
شرده استعمال اولنور قاضی عیاض باء موحده موضعنده نون ایله لا انث
دیو روایت ایتدیکی نثک استعمالی شرده در طبرانی روایتنده لا اتم واقع
اولدی که نمیمه دن مأخوذدر انی اخاف ان لا اذره وذردن مأخوذدر ترک
معناسنه وماضیسنک استعمالی مهجوردر ضمیر منصوب زوجه یاخود ابثدن
مستفاد اولنان مصدره راجعدر یعنی خاتون ثانی دیدیکه بن تحقیق شوهرم
سرلرنی خیرا وشرا اظهار ایتمم زیرا بن انک خبرنی افشا ایتسم بلکه استماع
ایدوب بکا آزرده دل اولمغله میانمزده افتراق دوشه وبن انک فراقنه
قادر اولمیم دیو قورقرم که آندن براکی صاحبی بیتمش اولادم وار دکشیم

حدیث انی اخاف ان لا اقدر علی فراقه
معناسنه در دیدیکی وجهه مبنی در مه

قاله ابن السكيت

اكا مربوطدر ياخود بن شوهرمك وصفني و خبرني ترك ايتمكدن و غايه خبري طويل
اولدغندن ناشي قطع ايتمكدن خوف ايدرم زيرا انك خبري حددن بيرون و تعبيردن
افزوندر اكر تعدادينه شروع ايدرسم متسلسل اولوب مقطع كلام بولنميغله فراغت
ايتمكه مجالم اولمز و اطناب تصديعه مؤدي اولور ديو قورقرم بلكه ان اذكره شوهريمك
خبرني ذكره شروع ايده جك اولورسم اذكر عجره وبجره كنديمي امساكه قادر اولميوب
ظاهر وخفي هر نه سي وار ايسه ذكر ايدرم كه جميع احوالني خصوصا قبايحني سويلمك
لازم كلور عجر عين مهمله نك فتحي وجيمك فتحيله در بجر باء موحده نك ضمي وجيمك فتحيله
عجر بجر عامه احوالدن كنايه مقامنده استعمال اولنور لركه عجر ظاهر وبجر مخفي اولان
احوالدن عبارتدر بعضيلر عجر بجر غموم وهموم دن عبارتدر ديديلر يعني بن شوهريمي
ياخود خبرني ذكر ايده جك اولورسم آندن چكديكم جور واذيتي واندن كوردكم
سوء معاشرتي ذكر ايدرم حضرت علي كرم الله وجهه ديديكه اشكوا عجري وبجري
الى ربي يعني بن غموم وهموم واحزانمي ربمه شكايت ايدرم وغيري كمسنيه
كشف راز ايتمم وبعضيلر دخي ديديلر كه عجر عجره نك جمعيدر كه بوغاز طمارلرنده
نمايان اولور وبجر بجره نك جمعيدر كه كوبك يرندن طاشره چيقغه ديرلر صكره
عيوب ظاهره وباطنه ده استعمالي شايع اولدي حنفي ديدي كه لا اذره ده
اولان كلمهٔ لا زائده در ما منعك ان لا تسجد قول كريمنده واقع اولان كلمهٔ لا كبي
وضمير منصوب زوجه راجعدر يعني بن زوجمي ترك ايتمكدن خوف ايدرم بلكه
تطليق ايده والله اعلم قالت الثالثة زوجي العشنق عين مهمله وشين معجمه نك
فتحه لري ونون مفتوحه نك تشديدي بعده قاف ايله فايقده ديديكه عشنق
وعشنط طويل معناسنه در بعضيلر بدخوي معناسنه ديديلر پس اكر مرادسيئ
الخلق اولورسه مابعدي بدخوي اولدغنك ثمره سني بيان اولنور واكر طويل
اولورسه مابعدي سفاهتني بيان اولور زيرا طول مفرط ايله طويل اولان
كمسنه اكثريا سفيه اولور وخبرك تعريفي اكثريا حصري افاده ايچوندر يعني اوچنجي
خاتون ديدي كه بنم شوهرم ده اوزونلقدن ياخود بدخويلقدن غيري هنر
يوقدر كه ان انطق اطلق اكر عيوبني بو مجلسده ياخود اكا تملق وعبوديت

مخفي اولميه كه بو وجه ابن عبيد بيان ايتديكي وجهه راجع اولور مــه

ضمي

عبوديت جهتندن يانينده بعض كلمات سويلرسم بن بوشانمش اولورم يعني
بني تطليق ايدر وان اسكت اعلق واكر سكوت ايدرسم معلق قالورم ايمم
وذات بعل تمنيده نه زوجي وارخاتونلر كبي اولورم زيرا ساير ازواج
كبي بنم ايله مي لطف وحسن معاشرت ايتمز ونه زوجي يوق خاتونلر كبي اولورم
زيرا زوجي اولمين خاتونلر زوج آخره تزوج ايدوب شوهرينك تحت حمايه سنده
خوشحال ياخود بالكليه شوهردن منقطع اولوب كندوقيدين كورمكله مرفه البال
اولور پس بنم نه منطقمده سرورم ونه سكوتمده حضورم واردر ويعقوب
بن السكيت وهو على حد السنان المذلق لفظني زياده ايتدي كه مذلق
ميمك ضمي وزاء معجمه ولام مشدده نك فتحه لريله محدد وتيز وتسكين معناسنه در
يعني بنم زوجم كسكين نيزه كبيدر كه بن آندن هميشه حذرا وزره يم وبرحال
ايله امنيتم يوقدر اطلق واعلق تفعيل بابندن مضارع نفس متكلم مجهول
صيغه لريدر والله اعلم قالت الرابعة زوجي كليل تهامة تاء مثناة فوقيه نك
كسري وهانك تخفيفي بعده الف بعده ميم مخففه وبعده ها ايله مكه واطرافنه
ديرلر بعضيلر ديديلر كه نجددن آشاغي بلاد حجازك اسميدر ومدينهٔ منوره نجدو
تهامه دن معدود اولمز زيرا اغوردن يوقارو ونجددن اشاغي واقع اولمشدر
بلاد حجازه تهامه تسميه اولندیغي هواسي متغير اولدیغي ايچوندر تهم الدهن ديرلر
ياغك رايحه سي متغير اولسه وتهامه نك كيجه سنك هواسي معتدل اولمغله زوجني
اكا تشبيه ايدوب وجه شبهي لا حر ولا قر لفظيله بيان ايلدي قر قافك فتحيله
برد معناسنه در وبعضيلر روايت قافك ضميله در ديدي حنفي حرف لا عطفا
ايچون ياليس يا غير معناسنه در ديدي وعلى جميع التقادير مابعدي مرفوع و
منون اولور ونفي جنس ايچون اولوب مابعدي مفتوح اولمق دخي جائزدر لا حر
فيه تقديرنده واصول معتمده ونسخ مصححه ده مناسب اولان وجه اخيردر بعضيلر
ذو حر وذو قر ايكن تخفيف ايچون مضاف حذف اولندي ديديلر وبو مقامده حر
وقر اذانك كثير وقليلندن كنايه در زيرا حرك تاثيري بردك تاثيرندن اكثر
وحر زياده مضعفدر لهذا حري تقديم ايتدي خصوصا مكه ده حرارت برودتدن

ايتم واليوم ارسنز عورت خواه اره وارمش اولسون خواه اولمسون مــه

زیاده درود رسول اکرم بیوردیلر که من صبر علی حر مکة ساعة تباعد من نار جهنم سبعین
سنة یعنی دوردنجی خاتون شوهرینک حسن خلق وکمال اعتدالنی بیان ایدوب
دیدی که بنم شوهرم حجاز کیجه‌سی کبی معتدلدر که انده نه حرونه برد واردر بلکه
بو ایکی کیفیت ما بینده در حاصلی حر مفرط کبی بنی متأذی و سرمای سخت کبی متألم
ایتمز ولا مخافة ولا سآمة شوهریمک عندنده خوف اولنه جق شئ یوقدر دهر جهتدن
امن ورضا موارد ر و مصاحبت ومکالمه‌سی بر مرتبه دلفریبدر که استماعندن
طبعه کلال و ذهنه ملال طاری اولمز قالت الخامسة زوجی ان دخل فهد ها نک کسریله
فهد الرجل دیرلر بر کمسنه چوق اویقویه مبتلا اولسه زیرا فهد که پارس دیمکله
مشهور بر جانورک اسمیدر بغایة کثرت نوم ایله معروفدر لهذا چوق اویویان
کمسنه حقنده انوم من الفهد دیو ضرب مثل ایدرلر و بو مقامده معنی
مذکور مراد اولمق محتملدر یعنی بشنجی خاتون دیدی که بنم شوهرم کوندزلرده
کثرت شکار و مبارزه و کارزار و سائر اعمال شاقه‌یه اشتغالی سببی ایله
وجودینه تعب و اندامنه تضب طاری اولدیغندن اخشام اولوب خانه‌یه
داخل اولدقده غایة‌لی تابلغندن فهد کبی چوق خواب ایدر و محتملدر که خانه
امورینی عدم تفحص و خانه‌ده نه اولدی و نه اولمادی دیو تفتیش ایتمکدن
کنایه اوله زیرا اکثر اوقاتده خواب آلود اولان شخص هر شیدن اغماض
عین ایدر مقصود زوجنی حسن معاشرت ایله توصیفدر زیرا وقایع
خانه‌دن خرده خرده تفتیش صاحبة الداری تضییق و اضراره مؤدی اولور
و خاتون مزبوره کندوبی کمال استقامت و عفت و همیشه رضاء زوجده
اولمغله تعریفدر زیرا شوهر زوجه‌سندن هر وجهله امین و هر خصوصده
مطمئن اولدقده امور بیتدن سؤاله محل قلمز بلکه خواب راحتدن غیری
مصلحت بولمز ان خرج اسد سینک کسریله اسد الرجل دیرلر بر کمسنه اسد
کبی شجاعت اظهار ایلسه یعنی اگر شوهرم خانه‌دن طشره چیقوب امر
قتاله قائم اولسه مانند شیر اظهار شجاعت و اعلان جلادت ایدر پس
اخشام اولوب خانه‌یه داخل اولدقده طشره‌ده ایتدیکی جراءتدن حاصل اولان

اولان یعنی دفع ایچون چوق خواب ایتسه مستبعد دکلدر بو وجه اوزره جمله
ثانیه جملهٔ اولینک تعلیلی حکمنده اولور و محتملدر که جملهٔ اولینک ظاهرندن مستفاد
اولان کسل و عدم جراءت وهمتی دفع ایچون اوله ولا یسأل عما عهد تا ج
بیهقی‌ده عهد کورمک معناسنه دخی کلور دیدیکی اوزره بنم زوجم سابقده کوردیکی
شیئی سؤال ایتمز دیمک اولور یعنی زمان ماضیده واقع اولان اموری فراموش
ایدوب ما بینمزده فرضا شجه و ازده لک اولمش اولسه آنی بر دخی لسانه
کتورمز تعصبیلر دیدیلر که عهده‌سنده اولان شیدن سؤال ایتمز یعنی سخاوت
و کرمده بر مرتبه‌یه بالغ اولمشدر که اموال و ارزاق و ذخایرینی تفقد ایدوب
فلان شئ نیجه اولدی دیمکه تنزل ایتمز مخفی اولمیه که فقرات ثلثه ذم ایچون
اولمق دخی محتملدر یعنی بنم زوجم خانه‌یه کلدکده غیری ازواج مبالطت و
مصاحبت ایتمیوب اهل بیتی ایله حسن معاشرت ایتمز بلکه بر بوجاقده میت
کبی صباحه دک یاتور و اویور صباح اولدقده بنت شفه تکلم ایتمیوب طاشره
چقار و خارج دارده اولان کنز و کبی او غورسزلر ایله کولر و دنیار حاصلی
عهده‌سنه لازم اولان حوایج اهل و عیالدن سؤال ایتمز بر بی حمیت و غیرتسوزن
عبارتدر ٭ مکوان بی حمیت را که هرکز ٭ نخواهد دید روی نیکبختی ٭ روداز
خانه چون بیکانه بیرون ٭ زن و فرزند بکذارد بسختی ٭ والله اعلم قالت السادسة
زوجی ان اکل لف لف ضم و جمع که ترکیده دورمک و فارسیده نوردیدن
دیرلر و ان شرب اشتف شین معجمه ایله شفافه‌دن مأخوذدر که صاحب نهایه
دیدیکی اوزره کاسه‌نک دیبنده قالان بر ایکی قطره‌یه شفافه دیرلر اشتف الرجل
دیرلر بقیهٔ مذکوره‌لی ایچوب بر قطره ابقا ایتمسه بعض روایتده سین مهمله ایله
واقع اولدی ابو زید دیدی که سفقت الماء دیرلر صوبی چوق ایچوب ینه سیراب
اولمسه مقصود زوجنی کثرة اکل و شرب ایله مذمتدر یعنی آلتنجی خاتون دیدی
که بنم شوهرم بغایة اکل و شربه حریصدر همان قارنین طویوب طوغین بیلور
اکل طعامه شروع ایتدکده بر قاج لقمه‌یی بر لقمه ایدوب کاسه‌ی دفعهٔ واحده‌ده
سیلر سپورور و شرب ایتدکده چناقده بر قطره قالنجیه دک ایچر سائرلرندن

بعضیلر لف طعام ایچون چوق ییجیدن
وانواع اطعمه‌یی قارشدیروب
لقمه‌لری متعدد ده‌لر
واحده ایتمکدر دیرلر
دیدی سر

حجاب ایتمدکندن ماعدا عیال و اطفاله دخی قالسون دیمز اکل وشربی بو
منوال اوزره اولان حریفک اهل بیتنه مرحمتی و روز هیجاده جراءت وشجاعتی
ولبو وجه اوزره عبد البطن اولان بی حمیتک نه خیری اولور ونه نفعی کوریلور
وان اضطجع التف اضطجاع یانی اوزرینه یاتمق والتفاف برشیئه صارلمق
وبورنمک معناسنه در یعنی صغرلر کبی اکل وشرب اتدکدن صکره اویقوسی کلوب
اویومق مراد اتدکده خانه نک بر بوجاغنده کندو باشندن آرته قالجق کبه سنه
صارنوب تک وتنها طورطوب اولوب صباحه دک طوکوزلر کبی خورلر یاتور ولا
یولج الکف لیعلم البث ولوج دخول ایلاج ادخال وبث غم وحزن معناسنه در
علما بو فقره دن مراد ذم ومدح اولدیغنده اختلاف اتدیلر فقرات سابقه
سیاقنده ذم مراد اولورسه حاصل معنی بودر که اوقیرلیه جق النی بنم یوزغانم
ایچنه صوقوب بدنمه طوقندرمز که بدنمده اولان حرارت یا برودت سببی
ایله بنم حزنمه واقف اوله یاخود بن شوهریمه بر وجهله حزنمی سویلیمکه مجالم یوقدر
زیرا زوج وزوجه مابیننده نوع ما ملاطفه وانبساط اولمدیغچه زوجه شوهرینه
درد دروننی سویلیه مز بنم شوهرم اوله جق اوغورسز کندو باشنه قوریلور
یاتور بنم یورغانمه کیرمز بارکی اندن کیجدم قوروبه جق النی یورغانمه صوقسه
شوقدر ایله بنده خی منبسط اولوب درونمده اولان حزنی سویلیه یم یاخود
بنم وجودمه طاری اولان حبان یا غیری علت شوهریمک کرکی کبی خدمتنده
قائم اولمغه مانع اولمغله یورغان ودوشک بسط ایتمکه قادر اولمدیغمدن
ناشی بکا قهرلنوب کوسروب خانه نک بر سمتنده وجه مشروح اوزره یاتور
والینی بدنمه ادخال ایتمز که بنم خدمتده تقصیریمک عذرینه مطلع اوله واکر
مدح مراد اولوب ابو عبیده دیدیکی اوزره خاتون مزبوره نک بدننده بر
علت وار ایدی که اول عیبی خواتین شوهرلرندن صاقلیوب شوهرلرک
مطلع اولمه سندن عظیم مکدر اولورلر پس حاصل معنی بودر که بنم شوهریم بنم
خاطریمه رعایت ایدرو درونم مکدر اوله جق الیش اشلمز و بنم عیب معهوده
مبتلا اولدیغمی بیلور ایکن دویورمز حتی بنم ایله بر یرده یاتمز والینی بدنمه

بدنمه طوقندرمزکه الی ایله بنم عیبمه واقف اوله زیرا بیلورکه بن آنک عیبمه
اطلاعندن مکدر اولورم وبندن تنفر ایدر دیو خوفندن وشرم مجرد کرم ومروتندن
تنها یاتمغی ارتکاب ایدوب بنی مکدر اولمسون ملاحظه سیله الکن بنم قوینمه
صوقماز لکن ابن قتیبه بو فقره نک ماقبلی ذم ایچون مسوق اولوب شوهرینک
مثالب ومعایبنی تعداد صددنده بو فقره دن مدح مراد اولمه سین چندان
استحسان ایتمدی ابن الانباری شو وجهله جواب ویردی که چونکه خواتین
مزبوره شوهرلرینک نیک وبد احوالنی کتم ایتمکه تعهد ومعاهده اتدیلر بعضی
مدح صرف وبعضی ذم محض وبعضی ذم ومدحی مشعر کلمات ایله هر بری
شوهرینک واقع حالنی اعلان وکیفیة نفس الامریه سنی اعلام ایتدیلر
وجائزدر که آلتنجی خاتونک زوجی صفة حمیده وذمیمه یی جامع اولمش اوله
وابن الاعرابی وخطابی وقاضی عیاض جمیع فقرات ذم ایچون اولمسین
اختیار اتدیلر وخاطر فاتره جمله فقرات مدح ایچون اولمق احتمالی خطور
ایدر ابو عبیده دیدیکی کبی خاتون مزبوره عیوب شدیده دن نفرت طبعی
مقتضی بر عیبله معیوبه اولدیغی صورتده امراءه فصادسه دیدی که
بن مستمعیندن ایراق اولسون شویله منفر الطباع بر دردده مبتلا اولمش
ایکن بنم زوجم بنی ترک ایتمدی ووفالر طریقنه کیتدی بنی تطلیق ایله مابینمزده
مفارقت وبر غیری خاتونی تزوج ایله مابینمزده منافرت واقع اولمدی
لکن معاذ الله بنم مبتلا اولدوغم مرض امراض ساریه عادیه قبیلندن
اولمغله بنم ایله همکاسه اولمقدن احتراز اوزره اولمغین بن دخی طعام
وشرابنی کندو طعام وشرابمدن تمییز ایدوب اکا وفا ایده جک مقداری
پیشکاهنه احضار ایدرم اولدخی کندویه مخصوص اولان طعامی مردانه
مردانه ییرو شرابی دخی دلیرانه دلیرانه ایچر کسل آمیز کمسنه لر کبی یاب یاب
تناول ایتمز وطعام وشراب فقط کندویه وفا ایده جک مقداری اولمغله
کاسه ده غیریلره بر بقیه قالسون دیمز زیرا سائر اهل بیتک طعاملری
دخی مستوفا وشرابلری مهیا اولدیغین بیلور ودخی سرایتدن خوفا

ونیم مکدر اولدیغی استمد کندن بنم ایله همخواب اولمز و الجکزن بدنمه طوقنمز
والله اعلم **قالت السابعة زوجی عیایاء** عین مهملهنک فتحی و ایکی یاء مثناة
تحتیه نک فتحیله فعالاء وزننده عیّ دن مأخوذدر که ترکیده یورغونلق و
فارسیده مانده کی دیرلر جمل عیایاء دیرلر اول ارککه دوه که دیشی دوه یه جماع
قادر اولمیه و قادر اولدیغی تقدیرده دیشی دوه آندن حامل اولمیه رجل عیایاء
دیرلر بر کمسنه امره یاخود سویلمکه قادر اولمسه بعضیلر عیایاء عنّین معناسنه در
دیدیلر **او غیایاء** غین معجمه ایله عیایاء وزننده در بعضیلر اکثر روایات غین
معجمه ایله در دیدیلر لکن ابو عبیده و غیریلر صواب اولان مهمله ایله اولمقدر دیدیلر
حتی حنفی ما ادری ما الغیایاء بالمعجمه دیدی و قاضی عیاض معجمه ایله اولمسین
اختیار ایتدی و کلمهٔ او بعضیلر راویدن شک و بعضیلر تنویع یا تخییر ایچوندر
و بعضیلر بل معناسنه در دیدیلر غیایاء غین معجمه ایله غیّ دن مأخوذدر ضلالت
یا خیبت معناسنه اصلنده غوایاء ایدی واوک یا یه قلبی شذوذ ایا مشاکلة ایچوندر
یاخود غیایه دن مأخوذدر که ظلمت معناسنه و هر نسنه که انسانک اوستنه کلوب
حائل اوله ظلّ متکاثف یا ظلمت شدیده کبی اکا غیایاء دیرلر **طباقاء** طاء مهملهنک
فتحی و باء موحده و مدّ ایله اول کمسنه درکه نهایته حمقندن ایشلری بربرینه منطبق
اولوب اموری پیچاپیچ اولمش و فیصل ویرمکه قادر دکل بعضیلر جماعدن عاجز
معناسنه در دیدیلر که حین جماعده کندو سینه سنی زوجه نک سینه سنه منطبق
ایدوب یاپشدر مغله اسفلی یوقاروق لقوب کرکی کبی ایلاج بولنمیوب و
جماعه قادر اولمین دوه یه جمل طباقی دیرلر و بعضیلر تکلم وقتنده طوطاقلری
بربرینه یاپشوب سویلمکه قادر اولمین کمسنه در دیدیلر یعنی بیدیخی جاتون
دیدی که بنم زوجم هر ایشنده کسل اوزره در یاخود عنّین در یاخود بنم
زوجم ضلالت و خیبته مبتلادر یاخود ظلمته دوشمش کمسنه کبی حیران و سر
کردان کزر و مقصودی جانبنه هدایت بولمز بر شاشقین در بقدر یاخود
انسانی استیعاب ایدن سحاب متکاثف کبی جلدی ثقیل و ظلّی مستثقل
بر نابکاردر و دخی زیاده حماقتندن امورینه فیصل ویرمه نک طریقنی بیلمدکدن

بیلمدکندن اشلری بتمیوب هر ایشی مهمل و هر مصلحتی معطّل قالمشدر یاخود
صدری ثقیل اولمغله جیدان خطا اولنه جق قدر جماعه قادر دکلدر یاخود مهملا
تکلمندن بر معنی فهم اولنمز هر یاوه کاردر **کلّ داءٍ له داءٌ** داء مدّ ایله
مرض معناسنه جمعی ادوا کلور لفظ کل مبتدا اولوب له داء جمله سی خبر اولور
معنی بودر که هر نه کونه مرض که میان خلقده معروفدر بنم شوهرم ایچون اول داء
واردر و بنم زوجم اول مرض ایله موصوفدر و اکر لفظ له داءنک صفتی اولوب
فقط لفظ داء خبر اولورسه معنا بودر که بنم زوجم ایچون اولان هر مرض مرض
کاملدر که داء دیمکه مناسبدر زیرا سائر ناسده اولان امراض متنوعه علاج
پذیر و ممکن الازاله در بنم زوجمده اولان امراض متفرقه بر وجهله قابل معالجه
و ممکن الازاله دکلدر پس اکه نسبتله سائرلرک مرضی مرض صایلمز بنم زوجمک
مرضنه داروی مرکدن غیری شئ مفید اولمز و بو توجیه اوزره فقرهٔ مذکوره
هذا الفرس قبیلندن اولور **شجّک** جیمک تشدیدیله شجّ دن مأخوذ فعل ماضی
و کاف مکسوره مجلس معقود معهودده حاضره اولان سائر خواتینه خطاب
عام طریقیله خطابدر شجّ باش یرمق معناسنه در **او فلّک** لامک تشدیدیله
فلّ دن مأخوذدر که ترکیده کدمک و فارسیده رخنه دار کردن معناسنه در
و بو مقامده اعضادن بر عضوی قیرمق معناسنه در و حنفی فائقده فلّ طرد
و ابعاد معناسنه کلور دیو نقل ایتدی **او جمع کلّاً لک** و بنم زوجم او
مرتبه سیّئ الخلق و متهوّر و بد اوضاعدر که قارشوسنه وارسک یا باشکی
یارار یا اعضاکدن بر عضوکی ووریب قیرار یاخود اودن قوار یا هم
باشکی یارار و هم بر یریکی قیرار یعنی شجّ و فلّی سنک ایچون جمع ایدر بر مرحمتسز
دلودن دلو بر بدخوی قانی آلتنه اقه جق حریف در والله اعلم **قالت**
الثامنة زوجی المسّ الف لام مضاف الیه دن عوض مسّه تقدیرنده در
مسّ ارنب ترکیده طوشان و فارسیده خرکوش دیرلر زوج مبتدا اول
المسّ مبتداء ثانی و خبری جمله سی مبتداء اولک خبریدر که رابطه خصوصنده
الف لام ایله اکتفا اولنمشدر و کلام مذکور تشبیه بلیغ قبیلندندر زیرا بدنی

کبی یعنی سکزنجی خاتون دیدی که بنم شوهریمک مسّی ارنبک مسّی کبیدر که الیله بکا
یاپشدقده لین ویومشاقلق ایله یاپیشور وشدّة بطش وخشونت ایله یاپیشماز
حسن خلق ولین جانب صاحبی بر وجود مکرّم در **والریح ریح زرنب** لفظ زرنب
اعراب جهتندن سابقی کبیدر زرنب زاء معجمه نک فتحی وراء مهمله نک سکونی ایله
نباتات نوعندن خوشبوی براوتدر که ترنج رایحه سی کبی رایحه سی وبیلقون
ورقی کبی ورقی اولور بعضیلر زعفران وبعضیلر انواع طیبدن برنوعدر
دیدیلر صاحب فائق دیدی که زرنب ودزنب زاء ودال ایله بر معنایه در یعنی
بنم زوجمک بدننک یا عرقنک یا ثوبنک رایحه سی زرنب معروف کبی خوشدر یاخود
میان ناسده مشتهر در ریح زرنب ناس ما بیننده منتشر اولدیغی کبی حنفی دیدی که
کلام مذکورک ظاهری مدح در لکن محتملدر که ذم ایچون مسوق اولمش اوله وجهنی
تأمله حواله ایتدی وخاطر قاصره خطور ایدر که خاتون مزبوره المسّ والریح لفظلرنده
مضاف الیه دن بدل الف لام ذکر ایتدی که مضاف الیه ضمیر غایب تقدیر اولنه
مدح ایچون اولورنته کیم بیان اولندی فاما اولده ضمیر غائب وثانیده یاء متکلم
تقدیر اولنوب مسّه مسّ ارنب وریحی ریح زرنب قوه سنده اولورسه ذمّه حمل
ممکندر یعنی بنم زوجم بکا مس ایتدکده ارنب کبی یاپ یاپ وبیلانه یاپشور کبی مس
ایدر هزار شوق ومحبت وحرص وولع ایله یاپشمق کرک ایدی حال بوکه بنم ریحیم
زرنب ریحی کبی در دهمیشه بکا میل کلّی ایلیسون دیو زرنب ایله تطییب ایدرم مع
هذا بکا مس ایتدکده یومشقلق ایله مشهور اولان ارنب کبی مس ایدر و رغبت کامله
وخواهش درون ایله مس ایلمز **قالت التاسعة زوجی رفیع العماد** عمادک کسریله اول
آغاجدر که بیت انک اوزرنده طورر ترکیده درک وفارسیده ستون دیرلر مراد
عماد بیت شرفدر وعرب حسب ونسب جهتندن اولان شرف موضعنده بیت
استعمال ایدرلر یعنی طقوزنجی خاتون دیدی که بنم شوهریمک نسبی رفیع وحسبی
منیع رتبه سی بلند ومرتبه سی ارجمند در و معنای اصلی محتمل اولمق دخی ممکندر
زیرا ساداتک بیوتی رفیعه وخانه لرینک رفعتنه عمادلرینک طول ورفعتی لازم
کلور یاخود عماددن بیوت مراد در ذکر جزء واراده کل طریقیله وارتفاع بیوت

بیوت دخی ایکی وجه اوزره متصوردر بیوت کندو مرتفعه بنا اولندیغی امکن
مرتفعه اولمغله تا که ارباب حاجات واضیاف خصوصا ابناء سبیل بیوتنک
اصحابنه مراجعتده دلیله محتاج اولمیه لر یاخود بیوت مزبوره میان ناسده
مشتهر اولوب مرجع خاص وعام اولمغله خواه نفس بیوت مرتفعه یا غیر مرتفعه خواه
اماکن عالیه یا غیری عالیه اولسون **عظیم الرماد** کثیر الرماد معناسنه در رماد راء
مهمله نک فتحی ومیمک تخفیفی ایله ترکیده کول وفارسیده خاکستر دیرلر وکثرة رماد
زیاده کرم وسخا وکثرة ضیافتدن کنایه در زیرا زیاده جود صاحبی چوق ضیافت
ایدر وچوق ضیافت کثرة طبخی وکثرة طبخ کثرة رمادی مستلزم در حاصل معنی
بنم زوجم زیاده کرم وسخا صاحبی در دیمک اولور وکلام مذکوردن معنای حقیقی
مراد اولمق دخی محتمل در زیرا کرامک عادتلری کیجه وقتنده طاغلر باشنه بیوک
آتشلر یقرلر تا کیم ره وروندہ ظلمت لیلده اول آتش سمتنه توجه ایدوب کرام
ذوی الاحترامک ضیافتی نه سنه نزول ایده لر دیو وقلت نار خست وبخلدن
کنایه اولدوغنه بو بیت مشهور ناطق در ٭ قوم اذا استنبح الأضیاف
کلابهم ٭ یقولون لامهم بولی علی النار **طویل النجاد** نونک کسریله حمایل السیف
ترکیده قلیچ باغی معناسنه در وقلیجنک باغی اوزون اولان کمسنه قامتی اوزون
اولمق لازم اولمغله طویل النجاد لفظی طویل القامه دن کنایه ایدرلر حتی بر کمسنه نک
قلیجنک باغی اوزون اولمسه دخی آکا طویل النجاد اطلاق ایدوب طول قامتی
مراد ایدرلر حاصل معنی زوجم سرو خرامان کبی بلند قامتدر دیمکدر ومحتملدر
کر توابع وخدامنه حکمی جاری دیمکدن کنایه اوله سیف السلطان طویل دیرلر
حکمی اقصای ملکنه واصل در معناسنه **قریب البیت من الناد** اصلنده نادی
ایدی وتخفیف اولنوب آخری حذف واوزرینه وقف اولندی سجعه رعایة
ونادی ناسک جمعیتکاهنه واهل مجلسه دخی اطلاق اولنور یعنی بنم زوجمک خانه سی
محلّه نک وسطنده در که جوانب اربعه دن خلق اکا فوج فوج مراجعت ایدرلر
واهل سخا وکرمک عادتلری اوزره ارباب مجلس اکا تردده زحمت چکمیه لر دیو
منزلی منازلک میانه واقع اولمشدر ارباب خساست ودنائت کبی خانه سی

تنهاده دکلدر والله اعلم قالت العاشرة زوجی مالك اوننجی خاتون دیدی
که بنم شوهر بمك اسمی مالکدر یعنی میان خلق ده مالك نامیله معروف اولان وجود
محترم بنم زوجمدر لکن خلق مالکك نامنی ایشیدرلر وانك کنه ذات وحقیقة
صفاتین بلمزلر وما مالك اما مالك کیمدر وانك ماهیتی نه درکما هو حقه آنك کنهنه
اطلاع وحال وشاننه وقوف مشکلدر پس استفهام تعظیم وتعجب وتفخیم ایچوندر
مخفی اولمیه که ایکی موضعده سجعه رعایة ایچون لفظ مالکك کافی اوزرنه وقف
مناسبدر مسلم روایتنده فما مالك واقع اولدی مالك خیر فی ذلك ما استفهام
انکاری یاخود لیس معناسنه نفی ایچوندر وکاف خطاب کسریله مجلس معقود معهوده
حاضره اولوب عاشره دن مقدم زوجنی مدح وتعریف وجود وسخا ایله توصیف
ایدن خاتونه مخصوص خطابدر یا خواتین سابقهٔ التسعه یه یا خواتین
حاضراتك جملهسنه خطاب عام طریقیله خطابدر ولفظ ذلك زوج مذکوره
اشارتدر بعیده اشارت ایچون وضع اولنان اسم اشارتی اختیار تعظیمی
اشعاردن خالی دکلدر بعضیلر ذلك مابعدنده ذکر اولنجق وصفه اشارت
اولمق ممکندر دیدیلر لکن توجیه اول اظهردر که مالك زوج خیر من زوجی فوه سنده در
یعنی سنکیچون بنم زوجمدن خیر یوقدر حاصلی بنم زوجم سزك جملهکزك زوجندن
خیردر و زوجنك خیر اولدغنك وجهنی استیناف طریقیله بیان ایدوب دیدیکه
له ابل کثیرات المبارك قلیلات المسارح مبارك میمك فتحی ورانك کسریله مبرك لفظنك
جمعیدر که بروکدن ماخوذ اسم مکان یا اسم زمان یا مصدر میمیدر وبروك
دوه چوکمکدن عبارتدر کذلك مسارح مسرح لفظنك جمعیدر که سرح دن
ماخوذ اسم مکان یا اسم زمان یا مصدر میمیدر وسرح رعی یعنی کودمك
معناسنهدر سرحت الماشیة دیرلر رعیتها معناسنه یعنی بنم زوجم سزك
ازواجکزدن نیجه خیر اولمسون زیرا آنك دوهلری چوق اتدکده چوق و
اوتلاغه گتدکلرنده آز اولورلر شو سببدن که اخشام اولوب خانهنك
اطرافنده یاخود صو ویردکلری قیونك حوالیسنده چوکوب اوتوررلر
ایکن خانهیه نزول ایدن اضیاف ایچون مزبور دوهلردن چوق دوه ذبح

ذبح اولنمغله مکان معهوددن اوتلاغه توجه اتدکلرنده آز قالورلر بعضیلر
دیدیلر که قلیلات المسارح کلامی ما قبلنی مؤکددر یعنی زوجمك دوهلری
عدددن بیرون وتعداددن افزون ایکن اوتلاغه گیدوب قبیلهدن اوزاق
اولمزلر همان بنه قبیلهیه قریب مواضع قلیلهده اوتلارلر که خانهیه اضیاف نزول
اتدکده حاضر بولونهلر دیو خانه اطرافنده چوق چوکوب اوتوررلر کثیرات وقلیلات
لفظلرینك اضافتلری صفتك فاعلنه اضافتی قبیلندندر یاخود فی معناسنهدر
اذا سمعن ضمیر مستکن ابل بارکاته راجعدر صوت المزهر میمك کسریله عود دیدکلری
سازك اسمیدر ایقن ایقاندن ماخوذ ماضی جمع مؤنثدر که برشیئی یقیناً
وکمالی ایله بلمك معناسنه انهن هوالك هالکه لفظنك جمع مکسریدر منحور ادن
معناسنه یعنی بنم شوهر بمك عادتی بودر که اضیاف آنك خانهسنه نزول اتد
شراب وکباب وچنك وعود ورباب ایله مجلسی آراسته واسباب سرور و
آلات عشرت ایله پیراسته ایدرلر پس اول دوهلر که حوالی خانهده چوکمشلر
ایدی درون خانهده ضرب ونوازش اولنان عودك صداسنی استماع
اتدکلری ساعتده یقیناً بیلورلر که خانهیه مسافر نزول اتمشدر وبزم بر
قاچمز مسافرلره ضیافت ایچون بوغازلنهجقدر دیرلر ودخی معلوم اولکه
صاحب فایق دیدی که مزهر مسافرلر ایچون اتش یاقان کمسنهیه دخی اطلاق
اولنور زهر النار وازهرها دیرلر اوقد معناسنه پس بو وجه اوزره حاصل
معنی بودر که فناء دارده بروك ایدن ابل کثیرات گیجه وقتی نزول ایدن
اضیاف ظلمت شبده زحمت چکمیهلر دیو اتش یاقوب واتش ایله مسافرلری
استقبال ایدن کمسنهنك صداسنی استماع اتدکده علی وجه الیقین
بیلورلر که خانهیه مسافرلر گلدی بزم حوقیمز بو گیجه اول مسافرلره اکرام
ایچون ذبح اولنهجقدر دیرلر مخفی اولمیه که خواتین معهوده اهل بادیهدن
اولوب عود دیدکلری ساز اهل بادیه مابیننده معروف دکلدر ملاحظهسیله
ابو سعید نیسابوری لفظ مزهری میمك ضمیله تصحیح ایدوب یوقد آتش
معناسنی اختیار ایتدی لکن قاضی عیاض تخطئه ایدوب ضم میم ایله روا

اولنمدغندن ماعدا كسر ميم ايله مزهر عود معناسنه اشعار عربده مشهوردر مع
هذا خواتين معهوده نك اهل باديه دن اولدقلري مسلّم دكلدر زيرا يمن قريه لرندن
بر قريه دن اولدقلري روايت اولنديغي بيلر پوشيده اولميه كه في يتق ق
قاموسده مزهر ميمك كسريله نواخته اتدكلري عوده و ايقاد نار ايدن كمسنه يه
اطلاق اولنور ديو واقع اولدي و اهل باديه دن اولدقلري صورتده اهل
باديه ميانه نده عود معروف اولمديغي مسلّم دكلدر زيرا انيس المدام في شرح
الانعام نام كتابده بو فقير مطالعه ايتمش ايدم كه عود ديدكلري ساز سائر
سازلردن قديمدر ديو تحقيق ايتمشدر مع هذا لفظ مزهر مطلق سازه اطلاق
اولنور اگرچه سابقا خاصّة عودده استعمالي شايع ايدي والله اعلم قالت
الحادية عشرة نسخ مصحّحه و اصول معتمده ده بو وجه اوزره واقع اولدي
كه قاعده عربيه يه موافقدر كه مذكرده الحادي عشر و مؤنثده الحادية عشرة
ديرلر حاصلي مؤنثك ايكي جزئي تأنيث اولنور مؤنثده و تذكير اولنور مذكرده
و عشرة شينك سكوني و تانك فتحيله در و بنو تميم شيني مكسور ايدرلر زوجي
ابو زرع زرعي ياخود اولادي چوق اولمغله بو لفظله ملقب قلنديغي طبراني
صاحب زرع ديو زياده ايتديكي لفظك ظاهري وجه اولي مؤيددر وما ابو زرع
كلمه ما تعظيم و تعجب ايچوندر يعني اون بر نجي خاتون ديديكه بنم شوهرم ابو
زرع در و ابو زرع نه در و آنك ماهيتيني فهم ايلمك مشكلدر اناس نوس دن
مأخوذ افعال بابندن فعل ماضيدر كه نوس بر شي اشاغي صارقوب متحرك
اولمق ديمكدر اناسه حرك غيره معناسنه و بو مقامده اثقال ايتدي معناسنه در
كه فارسيده گران كرد لفظيله تعبير اولنور من حلي حانك ضمي يا فتحيله و يانك
تشديديله حليك جمعيدر كه حانك فتحي و لامك سكوني و يانك تخفيفيله زينة
زيور معناسنه اذني همزه نك ضمي و ذال معجمه نك سكوني جائزدر روايت
تثنيه صيغه سيله در و ملأ ميم و لام و همزه نك فتحه لريله ملأ دن ميمك فتحي
و لامك سكونيله مأخوذدر طولدردي معناسنه من شحم شين معجمه نك فتحيله
تركيده ياغ و فارسيده پيه ديرلر عضدي بازو معناسنه و تثنيه صيغه سيله

سيله روايت اولندي يعني ابو زرع بنم قولاقلريمي در و جوهر و زر و زيوردن
آغر ايلدي و بازولريمي ياغدن طولدردي كه سمورتمكدن كنايه در زيرا بازولر
سموز اولمقدن سائر اعضانك دخي سموز اولمه سي لازم كلور و بازولري تخصيص
بالذكر ايتديكي قولاقلره قريب اولديغي ايچوندر خصوصا بازولر اكثريا مكشوف اولمغله
انك سموزلكي سائر اجزايه نسبةً ظاهردر حاصلي ابو زرع بكا هميشه لطف و معامله
و هر خصوصده حسن معاشرت و مجامله ايدوب بني زر و زيوره مستغرق ايتدكدن
ماعدا مأكولات و مشروباتك كثرتي و حضور قلب ايله بي غم و الم زنده كاني
سببي ايله وجودم سراپا فربه اولدي و محتملدر كه حسن حال و طيب معاشرتدن
كنايه اوله و بجّحني باء موحده نك فتحي و جيم مفتوحه نك تشديدي و حاء
مهمله نك فتحي ايله بجح دن مأخوذدر تفعيل بابندن فعل ماضيدر بجح فرح و
تبجيح تفريح معناسنه فبجحت باء موحده نك فتحي و جيم مفتوحه يا مكسوره نك
تخفيفي و حاء مهمله نك فتحي و آخرنده تاء مثناة فوقيه نك سكونيله بجح دن
مأخوذ ثلاثي ماضي مؤنث غائبه در حنفي جيمك كسري افصحدر ديدي جوهري
فتح لغة ضعيفه در ديدي الى نفسي بجحت لفظنك فاعليدر يعني ابو زرع
بني شاد و فرحناك ايلدي و بو سببدن نفسم بكا شادلك و خرّملك اظهار
ايلدي حاصلي بني مسرور ايتدي و بنم نفسم دخي مسرور اولدي بعضيلر ابو زرع
بكا تعظيم ايتمكله بنم نفسم دخي عندمده عظيم و مفتخر اولدي معناسنه در ديديلر
وجدني في اهل غنيمة تصغير صيغه سيله در مقصود غنمك قلتني بياندر بشق
شينك فتحي و كسريله روايت اولندي و اهل لغة مابينده فتح و ارباب حديث
ميانه نده كسر ايله معروفدر فتحله اولديغي صورتده بعضيلر بر موضعك اسميدر ديديلر
و صاحب مجمل طاغك بر طرفي معناسنه كه مغاره و دره كبي بر محلدر ديدي يعني
ابو زرع تزوج ايتدكده بني فقير الحال بر قاچ قيونلي بر جماعت ايچنده ياخود طاغده
بر دره ده بولدي كه جماعه مزبوره نك كندولري و قيونلري نهايت قليل
اولمغله مغاره ده ياخود دره ده ساكن اكا صيغنشورلر ايدي و كسر ايله اولديغي
صورتده شق مشقت معناسنه در يعني بني فقير الحال بر جماعه ميانه نده

زحمت و مشقته ملابس اولدغم حالده یاخود بنی فقیر الحال وهمیشه محنت و
مشقته مبتلا اولمش بر جماعت میاننده بولدی حنفی دیدی که صواب اولان
فتحله اولمقدر و بعضیلر فتح وکسر ایله اسم موضع اولمقده لغةً در دیدیلر لکن
صحیح اولان بو مقامده شق مشقت وضیق معیشت و فقر معناسنه اولمقدر
که مقصود ابو زرع خاتون معهوده یی تزوج ایتمزدن مقدم کندونک فقیر الحال
ومشوش البال و ابو زرعک علو همت و مال ومنال صاحبی اولدیغنی بیان در
فجعلنی فی اهل صهیل واطیط و دایس و منق صهیل اصلنده ات و اطیط
دوه صوتنه دیرلر لکن بو مقامده اسب و اشترک کندولری مراد در دایس
دوسدن ماخوذ اسم فاعل درکه سنبلدن اغاج یا ایاق ایله دانه یی چیقارمغه دیرلر
واکثریا دانه یی سنبله دن صغیر وسائر حیوانات ایله چیقرمق معتاد اولمغله
بو مقامده دایس دن بقر وحمار و فرس وبغل مراد اولنمق مناسبدر و محتملدر که
بو عمله مناسب اولان خدام مراد اوله بالفعل اغاج ایله سنبله یی دوکوب
دانه سنی اخراج اندکلری یاخود دانه یی اخراج ایتمک ایچون حیوانات مزبوره یی
سنبله اوزرنده سوق اندکلری منق لفظنه مناسب اولان بو وجه در زیرا
منق میمک ضمی ونونک فتحی وقاف مکسوره نک تشدیدی ایله تنقیه دن ماخوذ
تفعیل بابندن اسم فاعلدر که دانه سنبله دن چیقوب صامان ایله مخلوط
ایکن دانه یی غربال ایله روزکارده صاورمق ایله صامانذن تمییز ایدوب
پاک ایدن خدام مراددر حاصل معنی ابو زرع بنی بر قاچ قویونلو فقیر الحال و
پریشان احوال جماعت ایچنده بولوب ارباب دولت و اصحاب ثروت
میاننه کتوردی که آتلری و دوه لری و ار و قدیمی جماعتم کبی مواشیسی بر اکی
قیونه منحصر دکل و عرب مابیننده اصحاب خیل و ابلک شان و شوکتی اصحاب
اغنامک علی الخصوص ارباب غنمه نک شان وشهرتندن زیاده در و اول
اصحاب ثروتک زراعتلری و انواع حبوباتدن خرمنلری اولمغله سنبله لردن
دانه لر اخراجی ایچون انواع حیواناتی و بو عمله مباشر و اخراج اولنان
دانه لری صامانذن تمییز و تنقیه امرینه مشغول نیچه خدامی وار در و صاحب

و صاحب زرع بسیار و زرع بیشمار اولدقلرندن ماعدا امور حبوباتی اصلاح
ایچون خرمن دوکوجی خدمتکارباشقه و صاورمق والمک ایچون نوکار باشقه
بعضیلر دیدی که منق میمک ضمی ونونک کسری وقافک تشدیدیله انقاقدن ماخوذ
اسم فاعلدر نقیق دیو تاووق و قوزغون صوتنه دیرلر و بو وجه اوزره
دخی کثرة زرع ونعمتدن کنایه اولور زیرا منق بو صورتده مصوت یعنی
صوت ایدیجی دیمک اولور و باغ و بوستان و زرعی طیوردن محافظه ایچون
نصب اولنان بکجی و قوریجی اشیاء مزبوره یه کلن طیوری سنک و کلوخ و فلاخن
و دوراندازو سائر الات ایله قووب طرد ایلدکده البته طیور مطرود ده چاغرشورلر و تصوت ایدرلر
لیس اول کمسنه یه منق و مصوت اطلاقی فی الجمله صحیح
اولور مخفی اولمیه که اصحاب ثروة مذکوره صاحب زرع اولدقلری دایس لفظندن
مستفاد اولان وجه مذکور اوزره منق بو معنایی مؤکد اولور و تاسیس
تاکیددن اولی اولدیغندن ناسی منق ذابح الطیور یعنی تاووق و قاز و اوردک
بوغزلیجی معناسنه اولمق انسب ملاحظه اولنور که مقصود ابو زرعک مضیاف
اولوب اضیاف ایچون سائر حیوانات ایله قناعت ایتمیوب خانه دکی
طیوری دخی ذبح ایدر و طیور مزبوره یی ذبح ایچون مخصوص بر کمسنه تعیین
ایتمشدر دیمک ذبح اولنان طیورک کثرتنه دخی اشارت اولور و منق لفظندن
ذابح الطیور مراد اولدیغنک وجهی بودر که طیور مزبوره حین ذبحده البته
تصوت ایدرلر لیس ذابح مذکور منق و مصوت اولور والله تعالی اعلم فعنده
ضمیر مجرور ابو زرعه راجعدر اقول فلا اقبح همزه نک ضمی وقاف و باء
موحده نک فتح و تشدیدی ایله تقبیح دن ماخوذ مضارع متکلم مجهولدر
که تقبیح بر شیئی قبیح عد ایتمکه دیرلر یعنی ابو زرع بنی اصحاب ثروت
مذکوره میاننه کتوردکدن صکره هر نه سوز که ابو زرع عندنده سویلیم اصلا
اول سوز قبیح عد اولنوب اوزریمه رد اولنماز حتی الشئی یعمی و یصم نحوی
اوزره هر نه کلام که بنک و بدآنک عندنده لسانمه جاری اوله البته اول
کلامده تقبیح اولنوب شو کلامک قبیحدر دینمز بلکه هر کلامم یاننده مقبول و

رايج در بعضيلر ابو زرع بكا قبحك الله ديمز معناسنه در ديديلر قبحت فلانا ديرلر
بركمسنه يه بانك تحقيقيله قبحك الله ديسه كه قبح دن ماخوذ در خير دن ابعاد و
اوزاق اتمك معناسنه يعني هر نه سويلر ايسم ابو زرع بكا بو كلامي سويله مز و
ارقد فاتصبح ارقد رقود دن ماخوذ در اويقو معناسنه اتصبح تصبح دن ماخوذ در
جوهري ديدي كه فلان ينام الصبحة اي ينام وقت الصبح تقول منه تصبح الرجل
يعني بنم ابو زرع عندنده اول مرتبه حسن قبولم وار دركه اخشام دن اويورم
وصبحه ديدكلري اويقولي دخي اويورم دولتي كالده اولمغله اكا خدمت ايدر جواري
كثرتندن بنم خدمتمه محتاج دكلدر بكا فرط محبتدن بني خواب رحتدن بيدار
ايتمز لهذا ابن علي السحر خوابكا بهمدن بيدار خدمتنه شتاب اتمم بلكه صباح
اويقوسين دخي اويويب صكره بيدار اولورم و بكا اولان محبت مفرطه سنه
ربط قلب وسكون درونم اولمغله خدمتنده اولان جواري ايله مخالطه و
معامله ايدر ديو خاطره ده اولمم وهر وجهله آندن امنيتم ومحبتنك بكا
منحصره اولدغنه طمانينتم درجهٔ كماله بالغ اولدغندن ناشي دولتنده شب و
روز خواب راحتمده خوشحال وهميشه تحت حمايه تنده مرفه البال و بالغدو و
الآصال حضور درون ايله كندو آسوده ليكمه اشتغال ايدرم واشرب فاتقمح
تقمح دن ماخوذ در قمح البعير و تقمح ديرلر دوه صويي ايچوب سيراب اولدقدن
صكره باشني يوقارو قالدرسه يعني بن ابو زرعدن خواب وشراب خصوصلرنده
امنيتم واردركه خواب حالي معلوم اولدي وشراب خصوصي بو وجهله دركه آب
مابينلرنده مانند آب حيات كمياب ايكن كثرة اكل نفايس اطعمه دن حاصل
اولان حرارتي دفع ايچون صويي دلخواهم اوزره ايچوب مرادم اوزره
سيراب اولورم وترك ايدوب باشمي قالدررم هركز كمسنه نك ابو زرع
دولتنده زبان تعرضي دراز ايتمكه زهره سي وهيچ بر فردك آب بابنده بكا
طعن ايتمكه چاره سي يوقدر بعض روايا تده ميم موضعنده نون وضع اولنوب
اتقنح لفظيله وارد اولدي صاحب نهايه ديدي كه تقنح صويي كسه مهلت
ايله ايچمكه و سيراب اولدقدنصكره دخي ايچمكه ديرلر لكن خطابي نون ايله

ايله روايتي انكار ايتدي معلوم اوله كه خاتون معهوده بو مقامه كلنجه زوجي
ابو زرعي تعريف واوصاف حميده ايله توصيف ايدوب ابو زرعك مادرينك
دخي احوال پسنديده سني بيان ايتمكه شروع ايتدي ابو زرعك خاندانندن
اولان ذكور وانا ثدن خوشنود وراضي اولدغين وكندونك انصاف ايله
اتصافين وهركس ايله حسن زندكاني اتدكين اشعار ايچون وبو معنا يي
زياده توكيد ايچون ام ابي زرعك احوالني تقديم ايلدي خصوصا عادة
نسوان ام زوجي سومزلر لهذا ديدي كه ام ابي زرع مبتدادركه خبري
جملهٔ آتيه در فما ام ابي زرع كلامي مجرد تعظيم وتعجب ايچون معترضه در
بو مقامده و مابعدنده روايت فا ايله و ماقبلنده فاسز واقع اولديغي ام
ابي زرع ايچون اولان تعجب او غلي ابي زرع ايچون اولان تعجب دن نشأة
ايدوب اكا متفرع اولديغني اشعار ايچون عكومها رداح عكوم عينك
ضمي ياخود فتحي ايله عكمك جمعيدر عينك كسريله عدل معناسنه كه ايچنده متاع
اوله وتركيده يوك دنكي ديرلر رداح راء مهمله نك فتحي ايله وكسريله دخي روايت
اولندي ودال مهمله واخرنده حاء مهمله ايله عظيم وثقيل معناسنه در عكوم
خبريدر وخبر مبتدا يه حمل اولنمغله من حيث المعنى عكومك صفتي در كل عكم
منها رداح تقديرنده ياخود جماعة مؤنث حكمنده اولوب لفظ رواح
مؤنثه صفتي وقوعي جائز اولمغله صفة وقوعي صحيح اولور لقد رأى في
ايات ربه الكبرى قول شريفنده واقع اولديغي كبي حنفي ديدي كه اكر عكوم
عينك فتحيله روايت اولنسه تأويله حاجت قالمز زيرا بو يوك جناق
معناسنه دركه آغز اولمغله مكانندن قالدرمق ممكن اولميه يعني ام ابي
زرع سخاوتندن ناشي طعامنك ظرفي بيوك و سفره سي واسع در و
بيتها فساح فانك فتحيله در ضميله دخي روايت اولندي واسع معناسنه
فسيح وفساح طويل وطوال كبي محيي الدين نووي ديدي كه فساح فانك
فتحي وسينك تخفيفيله واسع معناسنه در فسيح كبي وبيتها فتاح
تاء مثناة فوقيه ايله دخي روايت اولندي كه صاحب فايق واسع معناسنه

لفظ مؤنث مفرد در
يقال امراة رواح

ویدی یعنی ام ابی زرعک خانه سنک میدانی واسع در زیاده ثروتی ونعمتنک
کثرتی وتوابع وخدامک وفرتی اولدغندن ناشی ومحتملدر که خانه سنده خیر بسیار
ومال بی شمار وکشاده دست وجود وسخی سندن کنایه اوله خاتون معهوده
ابی زرعک اوغلنک وصفنه عدول ایدوب دیدی که **ابن ابی زرع فما ابن ابی
زرع مضجعه کمسل شطبة** مضجع میمک فتحی وضادک سکونی وجیمک فتحی بعده
عین مهمله ایله محل ضجوع که ترکیده یتاجق یر وفارسیده خوابکاه دیرلر که
ضجع یاننی زمین اوزرینه وضع دن عبارتدر ضجع الرجل یضجع ضجعا وضجوعا
دیرلر یاننی زمین اوزرینه وضع ایدوب یاتسه مسل میمک وسینک فتحه لری
ولامک تشدیدیله مصدر میمی در اسم مفعول یعنی مسلول معناسنه بعضیلر
سلول دن ماخوذ اسم مکاندر دیدی شطبة شین معجمه نک فتحی وطاء مهمله نک
سکونی بعده باء موحده بعده تا ایله سعفه خضرا معناسنه که یشل خرما
دالی وفارسیده نهال سبز خرما ایله تعبیر اولنور بعضیلر سیف معناسنه در
دیدیلر مقصود خوابکاهنک لطافه ونظافتنی بیاندر یعنی ابن ابی زرع ونه
ابن ابی زرع که آنک یاتاجغی موضع قابوغی صویولمش خرما نهالی یا خود
غلافندن اخراج اولنمش شمشیر مصیقل کبی نظیف وپاک ولطیفدر پس کلام
مذکور مضجعه کشطبة مسلوله تقدیرنده جود قطیفه قبیلندن اولور مخفی
اولمیه که اگرچه خوابگاهنک نظافتندن ابن مزبورک نظافتی منفهم اولور
لکن لفظا ومعنی تکلفدن خالی دکلدر اولی بلکه صواب اولان بودرکه لفظ
مسل اسم مکان اولوب مقصود مکان اضطجاعی مکان شطبه یه تشبیه اولنمه
ابن مزبورک نظافت تن ونحافت بدن ایله توصیفی اوله که بو وجه اوزره
مسل قشر یا غلاف در حاصل معنی بودر که ابن ابی زرعک خوابگاهی نهال
نورسیده نک قشری یا خود شمشیر براقک غلافی کبی در نهال قشرندن و
سیف غلافندن عریان اولدقده نه کیفیتده ایسه ابن مزبور دخی خوابگاهندن
چیقدقده اول کیفیتده اولور و مادامکه مضجعنده قرار داده اوله قشرندن
چیقمش نهال وغلافنده اولان شمشیر کبی در محصل مضجعک ابن مزبوره اشتمالی

اشتمالی قشرک نهاله وغلافک شمشیره اشتمالی کبیدر **وتشبعه ذراع الجفرة**
تشبع اشباعدن ماخوذ مضارع مؤنث غائبه معلومدر که ترکیده طویرمق
وفارسیده سیر کردن دیمکله تعبیر اولنور جفره جیمک فتحی وفانک سکونی ایله
دیشی اوغلاق که بزغاله ماده دیرلر وبعضیلر دیدیلر که دورت آیلق قوزیدر
که ممه دن کسلمش اوله مذکری جفر در مقصود ابن مزبورک قلة اکل وکثرة
حمیه ایله توصیفی یا خود لحمی قلیل ومیانی باریک اولمغله تعریفدر یعنی ابن ابی
زرع بر مرتبه کم خوار وشرعا وعرفا ممدوح اولدیغی اوزره قلیل الاکل ایدی که
آنی بر اوغلاغک یا دورت آیلق قوزینک ذراعی اشباع ایدوب طویورور
بعض روایتده وترویه فیقة البقرة لفظی زیاده قلندی ترویه اروادن
ماخوذ افعال بابندن مضارع مؤنث معلومدر که ترکیده قاندرمق وفارسیده
سیراب کردن دیرلر فیقه فانک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک سکونی بعده قاف
ایله ایکی ساغم مابیننده مجتمع اولان سوددر اصلی فوقه ایدی واوک ماقبلی
مکسور اولمغله یایه قلب اولندی جمعی فیق صکره افواق کلور صکره ینه جمعلنوب
افاویق کلور افاقت الناقة تفیق افاقة دیرلر اگر ممه سنده فیقه مجتمع
اولسه یعنی ابن مزبور بر مرتبه قلیل الشرب درکه بر صغیرک ایکی ساغمی مابیننده
مجتمع اولان سود آنی سیراب ایدر که صغیرک ممه سنی صیقوب سودینی
چیقاردقدن صکره بر دخی صیقوب چیقاره جق مابیننده اولان مدتده
حاصل اولان سود آنک عطشنی ازاله ایدر دیمکدر خاتون معهوده ابی زرعک
دخترینک وصفنه شروع ایدوب دیدیکه **بنت ابی زرع فما بنت ابی زرع
طوع ابیها وطوع امها** طوع اطاعة معناسنه رجل عدل قبیلندن مبالغه
ایچون مذکوردر یعنی ابو زرعک قیزی ونه قیزی که پدر و مادرینه مطیعه در و
هرگز آنلرک رضاسنه مخالف حرکت ایتمز ولفظ طوع مکرر ذکر اولندیغی والد
ووالده دن هر برینک امر ونهیینه مطیعه وکمال مرتبه منقاده اولدیغین اشعار
ایچوندر **وملاء کسائها** ملاء طولو که فارسیده پر دیرلر لکن بو مقامده مملی
یعنی طولدیریجی معناسنه مبالغه دن خالی دکلدر کسا ثوب معناسنه در مقصود

کذا فی اکثر روایة فی شرح ابن رقیه

حاصل اولان عیم سود کفایت ایدردی

بنت مزبوره فی فربه لک ولسنا ده ممدوح اولدیغی وجه اوزره ضخامت جسم و
کثرة لحم وشحم ایله توصیف در یعنی بنت ابی زرع بغایة سمین اولمغله ثوبنی ملأ ال
طولمشلر وثوبنده لحم وشحمدن خالی موضع یوقدر بعضیلر خانه سنده کیجک
اثوابک کثرتندن کنایه در دیدیلر یعنی خانه سی ثوبی ایله طولودر وثوبدن
غیری نسنه صیغماز مخفی اولمیه که ملء کسائها اضافة ایله اولمق ماقبلنه وما
بعدنه مناسبدر لکن محتملدر که ملأ کسائها تنوین ایله مملوة کسائها قوه سنده
اوله یعنی جسمی ایله ثوبی طولدرمشدر وبو وجهی بعض روایاتده زیاده قیلنان
وصفر رداٸها لفظی مؤیددر که صفر صادک کسری وفانک سکونیله خالی معناسنه در
هروی دیدیکه یعنی ضامرة البطن در قارنی بویوک دکلدر معناسنه زیرا ردا
بطنه وارنجه اوزون اولور قارنی کوچک اولمغله رداسی بوش اولور وغیریلر
دیدیلر که بدننک یوقاریسی اینجه وخفیف معناسنه در زیرا محل ردا اعلای بدندر
واسفل بدن محل کسا اولمغله اسفلی ممتلی وملحم دیمک اولور وبو معنایی
ملأ ازارها روایتی تأیید ایدر زیرا ازارک محلی اسفل بدندر قاضی دیدی که
اولی اولان بودر که مراد منکبلری ممتلی وملحم وممه لری مرتفع اولمغله ردانی
اعلای بدن قالدیروب جسمنک یوقاروسنه طوقنمز وردا خالی اولور لکن
اسفل بدن بومنوال اوزره اولمز واکر صفر ردائها اضافت ایله روایت اولندی
ایسه سائر فقره لر کبی لفظ صفر متعدی معناسنه تأویل اولنوب رداسنی خالی
ایدیجی دیمک اقتضا ایدر والله اعلم **وغیظ جارتها** غیظ غضب معناسنه در
جاره ضره دیمکدر که بر کمسنه نک ایکی منکوحه سی اولسه اول خاتونلره بری برینه
نسبت ضره دیرلر میرک دیدیکه قوکشی وهمسایه معناسنه اولان جار لفظنک
مؤنثی دکلدر زیرا اسم جامد اولمغله مؤنث قیلمه نک وجهی یوقدر مقصود
بنت مزبوره نک رشک زنان ومحسود همشوهرا اولدیغین بیاندر
یعنی بنت ابی زرع جمال صورت وکمال سیرت صاحبه سی اولوب زوجنک
اکا میل ورغبت وتعلق محبتنی ضره سی مشاهده ایدوب همیشه افتاده
آتش حسد اولور بعض روایاتده عقر جارتها واقع اولدی که عقر عینک

عینک فتحی وقافک سکونیله هلاک معناسنه در یعنی ضره سنی غیظ وحسده القا
ایتمکله هلاک ایدیجی در وبر روایتده عبر جارتها واقع اولدی که عبر عین مهمله نک
ضمی وباء موحده نک سکونیله یا کسریله عبرتدن مأخوذدر یعنی ضره سی انک
حسن وعفت وعقلنی کوروب اندن عبرت آلور یاخود فتحله عبرتدن مأخوذدر
کوز یاشی معناسنه یعنی ضره سی انک جمال زائد وکمال مفرطین وزوجی عندنده
حسن قبولی اولدیغین کوروب غایت رشک وحسدندن اشک حسرتی دیده لرندن
ریزان ایدر وخاتون معهوده ابو زرعک مملوکه سنک وصفنه شروع ایدوب
دیدیکه **جارية ابی زرع فما جارية ابی زرع لا تبث حديثنا تبثيثا** لا تبث
تانک فتحی وبانک ضمی وثاء مثلثه نک ضم وتشدیدیله بث دن مأخوذدر اظهار
معناسنه حدیث کلام وخبر معناسنه تبثیثا تبث نک مفعول مطلقیدر من
غیر بابه وتبتل الیه تبتیلا قول شریفنده واقع اولدیغی کبی یعنی ابو زرعک
جاریه سی ونه عجب جاریه که بزم مابینمزده وخانه مزده واقع اولان نیک و
بد کلماتی کتم ایدوب اغیاره فاش ایتمز بعض روایاتده لا تنث واقع اولدی
باء موحده موضعنده نون ایله که ایکیسی بر معنایه در وبعضی روایاتده
ولا تغث طعامنا تغثیثا دخی زیاده قلندی تغثیث غین معجمه وثاء
مثلثه ایله افساد معناسنه در غث فلان فی کلامه واغث دیرلر فاسد
کلام سویلیسه یعنی جاریه معهوده بزم طعاممزی افساد ایتمز **ولا تنقث**
قافک ضمیله تطلب وزننده نقث دن مأخوذدر نونک فتحی وقافک سکونی
وثاء مثلثه ایله نقل واخراج وتفریق وپریشان ایتمک معناسنه در فائقده
ولا تنقل دخی روایت اولندی دیدی ولا تنقث قافک کسر وتشدیدیله
تفعل بابندن اولمق اوزره دخی روایت اولندی **میرتنا** میمک کسری
وباء مثناة تحتیه نک سکونی بعده راء مهمله ایله ذخیره خانه وطعام معناسنه
تنقيثا تنقث لفظنک من غیر بابه مفعول مطلقیدر مخفی اولمیه که فعل
تحتنده اولان اجناسه ابهام اوزره متناول اولمغله تکریر وتکثیره دلالت
ایچون تفعیل صیغه سنی فعل مذکوره مفعول مطلق ایتمک صحیح اولور مقصود

جاریهٔ معهوده لی عفت و دیانت و صیانت زخایر بیت ایله توصیفدر
یعنی جاریهٔ مزبوره خانه ده اولان زخایرمزی محافظه ایدوب پریشان ایتمز
ولا تملأ بیتنا تغشیشا غین معجمه ایله غش دن ماخوذ در خالص مقابلی
لکن لا تملأ لفظی لا تغش لفظنی متضمن اولمق اوفق ملاحظه اولنور یعنی
جاریهٔ معهوده بزم خانه مزی طولدرمز خیانت و نمیمه ایله ملوث ایتدیکی حالده
یاخود فرجنی محافظه ایتمکله خانه مزی مخش ایله طولدرمز وتلویث ایتمز و بعض
نسخه ده تعشیشا عین مهمله ایله واقع اولدی که عش دن ماخوذ در آشیان
مرغ معناسنه یعنی جاریهٔ معهوده خانه مزی حس و خاشاک و کناسه ایله طولدرمز
و سلر سوپورر قوش یواسی کبی ایدر و بعض نسخه ده بیتنا موقعنده بیننا واقع اولدی
تا موضعنده نون ایله خاتون معهوده کندو سرکذشتنی بیانه شروع ایدوب
قالت دیدی که **خرج ابو زرع والأوطاب** وطب لفظنک جمعیدر واوک فتحی
وطاء مهمله نک سکونیله سقایة اللبن که یاغ چیقارمق ایچون سود وضع اتدکلری
ظرفک اسمیدر که اکا ترکیده یایوق و فارسیده بهره دیرلر ابن السکیت دیدی
که وطب جذع یعنی طقوز آیلق توزی جلدندن یاخود ایکی یاشنده قویون درسندن
یاپدقلری سود قابی در دیدی و وطبک جمعی اوطاب کلمک بغایة قلیل در بلکه اوطب
و وطوب کلور و ابو عبیدة وطبة نک جمعیدر دیدی بعض روایده وطاب واوک
کسریله وصال وزننده واقع اولدی **تمخض** مخض دن ماخوذ مضارع مؤنث مجهولدر
که مخض میمک فتحی و خاء معجمه نک سکونی بعده ضاد معجمه ایله قایمغنی آلمق ایچون سودی
ظرف معروفده چالقایوب تحریک ایتمکه دیرلر و مبتدا و خبردن منعقده اولان جمله
خرج نک فاعلندن حالدر یعنی ام زرع دیدیکه ابو زرع کونلرده برکون خانه دن
طشره چقدی سود قابلری قایمغنی آلمق ایچون چالقانور اولدیغی حالده که
مقصود ایام بهار کلوب اوقات خصب و رخا اولدیغنی اشعاردر زیرا عرب
بویله وقتلرده تجارت قصدیله خانه دن چیقوب بلادده تردد ایدرلر **فلقی**
ابو زرع **امرأة معها ولدان لها** یمشی ولدان مقروبان بها قوة سنده
امراءه نک صفتی در لفظ لها ایله تقییدولدلر مزبوره نک کندو ولدی اولوب غیری

سیمیعی بتاج المصادرده تغشیش
ماده سنده لا تملأ بیوتنا
تغشیشا روایتی اوزره شو
وجهله تفسیر ایتدی که یعنی جاریه
معهوده بزم طعامزه خیانت
ایتمز و برکوشه یه براز طعام صاقلامز
و برکوشه یه براز طعام صاقلامز
قوش برقاچ موضعده اشیانه
اتخاذ اتدکده اتدیکی کبی و محتملدر
که عشش الخبزدن ماخوذ اوله
که عشش الخبز دیرلر اتمک کوف
باغلانجه صاقلسه یعنی بزم نشمیش
اتمه کمز برخوش حفظ ایدوب
کوف باغلانجه صاقلامز بلکه
تازه تازه طبخ ایدر و دخی دیدی
که غین معجمه ایله روایت ایدنلر
بیننا عبارتیله روایت اتدیلر
یعنی بابینمزی نمیمه ایله افساد
ایتمز تغشیش نمیمه معناسنه در
دیدی

غیری کمسنه نک اولمدیغنی اشعار ایچوندر **کالفهدین** ولدان لفظنه صفة در
مشبهتان بالفهد تقدیرنده و ظاهر اولان مابعدنده **یلعبان** لفظنه متعلق
اولمقدر و یلعبان جمله سی دخی ولدان لفظنک صفتی در فهد پارس دیدکلری
جانور در حیث و چابک اولمغله انکله ضرب مثل اولنور و اکرام ایدن کمسنه یه مانوس
اولور و بویوکی کوچکنه نسبت زیاده تعلیمه قابلدر **من تحت خصرها** خاء معجمه نک
فتحیله انسان بلی و اورته سی معناسنه در **برمانتین** رمانه نک تثنیه سیدر که
انار دیدکلری میوه در یعنی ابو زرع خانه دن طاشره چیقدقده بر خاتونه راست کلدی
اولدیکه اول خاتونک یانیجه یوررایکی کندو جوجقلری وار که ایکی پارس کبی اوینارلر
خاتونک بلی آلتندن ایکی انار ایله که مراد خاتونک ممه لری در حاصلی ولدلر کوچک
اولمغله والده لرینک بلی آلتنه کیروب والده لرینک ممه لریله ملاعبه ایدرلر من تحت
صدرها و من تحت ذراعیها روایتلری بو معنانی تایید ایدر و خاتون بو
کلام ایله ابو زرعک امراهٔ مذکوره یه میل و محبت اتدکنک سببنه اشارة ایدر
که امراهٔ مذکوره اکرچه ثیبه و ایکی ولد صاحبه سی در لکن ولدلر صغیر اولوب
امراه نک ممه لری انار کبی اولدیغندن مسنه اولمدیغنه استدلال اولنور ابو عبید
دیدی که خاتونک صغرلیسی بیوک اولمغله یوزی یوقارو یاتدقده التنده بلی زمینه
طوقنیوب انار روا روب کلجک قدر فرجه حاصل اولور که جوجقلر اول فرجه دن
اللرنده اولان انارلری آتوب کیچروب و بو وجهله اوینارلردی قاضی عیاض
مسلم شرحنده بو معنانی تزییف ایدوب دیدی که صبیان والده لرینک
التندن انار آتوب کیچورمک متعارف اولمدیغندن ماعدا النسوان وجه
مذکور اوزره یاتوب رجال آنی بو سنوال اوزره مشاهده ایتمک بغایت
مستبعددر **فطلقنی** ابو زرع امراءهٔ مذکوره یی وجه مشروح اوزره کوردکده
بنی تطلیق ایدوب **ونکحها** امراءهٔ مذکوره یی نکاح ایدوب آلدی و بنی
ترک ایلدی **ونکحت بعده رجلا سریا** سین مهمله ایله شریف و بعضیلر
سخی معناسنه در دیدیلر **رکب شریا** شین معجمه و راء مهمله و یاء مشدده
ایله سریع الجری فرسدن عبارتدر که اکا فتور و انکسار طاری اولمیه **واخذ**

یعنی [illegible]

یعنی ام زرع

خطيّا خاء معجمه نك فتحيله یاخود کسریله لکن فتحله اشهردر که خط عمان وبحرین جانبنده لب دریاده واقع بر قریه نك اسمیدر وساحل خط دیرلر ماء وتراب مابینی فاصل اولدیغی ایچون قریهٔ مذکوره ده یاپیلدقلری نیزه یه رمح خطی دیرلر قاضی عیاض دیدیکه خط خشبهٔ رمح دیدکلری قول مردوددر واراح راء مهمله ایله اراحه دن ماخوذ افعال بابندن فعل ماضیدر که اخشام وقتنده ماشیه یی مرعی دن مراحنه کتورمکه دیرلر که مراح میمك ضمیله یاتاجق یر معناسنه در الیّ نَعَمًا نونك وعین مهمله نك فتحه لریله ابل وبقر وغنم مجموعی یاخود یالکز ابل دیمکدر قاضی عیاض دیدیکه اکثر اهل لغت لفظ نعمی فقط ابله اطلاق ایدرلر ثریّا که ثروه دن ماخوذ صفت مشبهه درکه اصلنده ثریو ایدی کثیر معناسنه نعم لفظنه صفت واقع اولدیغی لفظنه حملا یاخود لفظ نعم کاهی مذکر استعمال اولندیغنه بناءً در واعطانی من کلّ رائحة رائحه رواح یعنی اخشام وقتی یتاغنه کلن ابل وبقر وغنم وعبید معناسنه اسم فاعلدر که اصلنده رواحه ایدی زوجا جفت جفت یاخود صنف صنف معناسنه یعنی روایتده من کل ذابحة واقع اولدی ذال معجمه وباء موحده مکسوره ایله فاعل بمعنی مفعولدر من کل شیء یجوز ذبحه معناسنه وظن اولنور که رائحه لفظندن متغیر اوله وقال قائل زوج ثانی در کلی کافك ضمی ولامك کسریله اکل دن ماخوذ امر حاضر مؤنث دریا ام زرع حرف ندا محذوفدر ومیری میره دن ماخوذدر میمك کسریله کالاول امر حاضر مؤنث درومیره اول طعامدر که انسان آنی اهلی ایچون دیار آخردن جلب ایلیه وبومعاده اعط اهلك معناسنه در حاصل معنا بودرکه ابوزرع بنی تطلیق اتدکدن صکره بن دخی رجولیتده کامل بر شریف کمسنیه نکاحله واردم که بر صحرانورد بادپا فرسه بندی ورمح خطی یی الینه آلدی وبنم ایچون شتر وکاو وکوسفنددن چوق حیواناتی مراعالردن یاتاقلرینه کتوردی بکا حیوانات مذکوره جفت جفت اعطا ایدوب دیدی که یا ام زرع دلخواهك وزره اکل ایله وخصیم وقومکدن دخی دریغ ایتمیوب آنلره دخی مرادك قدر اعطا واحسان ایله بعده ام زرع وما الحبیب الا

حریری درة الغواص ده دیدیکه عرب نعم وانعام مابیننی فرق ایدوب لفظ نعم ایله مخصوص واکثرنده ابل اولان ماشیه یه اطلاق اولنور دیدیلر ومذکر ومؤنثی برابردر وانعام انواع مواشینك اسمیدر ابل وبقر وغنم کبی حتی بعضیلر آهو وحمار وحشی یی تعمیم ایدوب احلت لکم بهیمة الانعام قول کریمی ایله استدلال اتدیلر

الا الحبیب الاول ابوزرعك وسعت دولت ووفرت رفاهیتی زوج ثانینك دولت ورفاهیتنه ترجیح ایدوب دیدیکه فلو جمعت کل شیء اعطانیه ضمیر مستکن زوج ثانی یه راجعدر مابلغ اصغر انیة ابوزرع یعنی اکر زوج ثانینك بکا اعطا واحسان اتدیکی هرشیئی بربره جمع اتسم ابوزرعك زیاده کوچك چناغنك قیمتنه یاخود بغایه کوچك چناغنك طلوسنه بالغ اولمز بعض کتبده واقع اولدی که عروه دیدی که قالت عائشة رضی الله عنها عائشه دیدیکه مزبوره خاتونلرك کلماتنی بن سویلیوب تمام اتدکده فقال لی رسول الله صلی الله علیه وسلم یا عائشة کنت لك کابی زرع لام زرع بن سکا ام زرعه نسبت ابی زرع کبی اولدم الفت ووفا وسنی بکر ایکن تزوج وسکا اشیاء کثیره اعطا ایلمك جهتندن طلاق وافتراق جهتندن دکل زیرا تشبیه جمیع وجوه دن اولمق لازم دکلدر حنفی دیدیکه کنت لك ولام زرع قولنده بر معنای لطیفه اشارة واردر که لام منفعت ایله ذکر اولندی ومضرت معناسنی مفید اولان علی ایله ذکر اولنمدی طلاق وامراءه اخری یه تزوج احتمالنی دفع ایچون ودخی لفظ کان دوام ایچوندر یاخود انا لك قوتنده زائده در مخفی اولمیه که لفظ کان زائد اولدقده عامل اولمز وبومقامده تاء متکلم متصل وانده عامل اولمشدر ودوام اعتبارینه دخی حاجت یوقدر زیرا رسول اکرم وقت تکلمه کلنجه واقع اولان کیفیتدن اخبار ایدوب مستقبلی علم اللهه حواله ایتدی ودخی حنفی دیدیکه ام زرع حدیثنده فوائد کثیره واردر مثلا اهلی ایله حسن معاشرت وعائشه نك وسمرك جوازی کذلك امم سالفه نك خبرلرین سویلمك جائز اولدیغی وبرشیئی برشیئه تشبیه اولندقده مشبه به ایله جمیع وجوه ده متحد اولمق اولمدیغی کبی ودخی کنایات طلاق ایله نیته مقارن اولمدقجه طلاق واقع اولمدیغی زیرا رسول اکرم عائشه یه کنت لك کابی زرع دیدی وابوزرعك افعالندن بری ام زرعی تطلیق در ورسول اکرم کلام مذکور ایله طلاقه نیت ایتمکله مجرد تشبیه ایله طلاق واقع اولمدی والله سبحانه اعلم وصلی الله علی سیدنا وسندنا وشفیعنا محمد وآله الطیبین الطاهرین اجمعین

باب ما جاء في صفة نوم رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني بو باب رسول
اكرمك اويقولرينك صفتي حقنده وارد اولان احاديث شريفه بياننده در مصنف
بو بابده آلتي حديث ذكر ايلدي الحديث الاول حدثنا محمد بن المثنى حدثنا عبد الرحمن
بن مهدي حدثنا اسرائيل عن ابي اسحق عن عبد الله بن يزيد عن البراء بن عازب
ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان اذا اخذ مضجعه ميمك فتحي وضاد معجمه نك
سكوني وجيمك فتحي يا خود كسريله محل ضجوع كه ياته جق يردر واخذ مضجعدن
مراد خوابگاهه اويومقدر پس اذا اراد النوم في مضجعه تقديرنده اولور
وضع كفه اليمنى على خده الايمن بعض روايتده تحت رأسه ومسلمده اذا
يضطجع على شقه الايمن لفظيله واقع اولدي يعني براء بن عازب ديدي كه
رسول اكرم خوابگاهلرنده خواب مراد ايتدكلرنده صاغ اللرينك اياسني صاغ
يوزلرينك آلتنه وضع ايدرلر ايدي صاغ الك قوي وتيامن اولى اولديغي ايچون
وامته كيفيت نوم واضطجاعي تعليم ايچون قسطلاني مواهب لدنيه ده ديدي
كه صاغ جانبك اوزرينه ياتوب اويومقده برسر عظيم واردر كه قلب صول
جانبه معلق اولمغله صول جانبك اوزرينه ياتوب اويونان كمسنه نك اويقوسي
آغير اولوب كيچ اويانور وصاغ جانبه ياتدوغي وقتده قلب مضطرب اولوب
راحت ايله اويميوب تيز اويانور وصول جانبي اوزرينه اويومق اگرچه راحتلك
لكن قلبه مضردر زيرا اعضا قلب جانبنه ميل ايتمكله قلبه مواد منصب اولور
ويوزي قارو ياتمق استراحت ايچون ضرر ايتمز لكن اويومق ايچون مضردر
ويوزي اشاغي ياتمق جمله دن بددر سنن ابي ماجه ده واقع اولدي كه رسول
اكرم برشخصي مسجدده يوزي آشاغي ياتور كوروب اياغيله ووردي وديدي
كه قم او اقعد فانها نومة جهنمية يعني قالق يا خود اوتور زيرا بو اويقو جهنمه
منسوب اويقودر ورسول اكرم كيفيت مشروحه اوزره اويودقلري مجرد امته خيرخواهي
ارشاد وهر خصوصده تيامنه معتاد اولدقلري ايچوندر والا رسول اكرم صاغ وصول
جانبه ياتدقلري مساويدر زيرا تنام عينه ولا تنام قلبه فحواسي اوزره انك
قلبي اويومز وبر وقتده غافل اولمز وبهره قدر كه قلبك حيوتي قوي اوله بدن اويو

اويوده قلب اويومز چون بو حالت رسول اكرم ايچون حاصلدر بدن نظيفلري
خواب آلود اولدقجه آيينه قلب گيتي نمالري گرد غفلت ايله مكدر اولمز وقال
رب قني عذابك قني دن امر حاضردر احفظني معناسنه يوم تبعث عبادك
دخي رسول اكرم اول وقتده بو دعاني اوقور ايدي يعني يا رب سن بني عذابكدن
حفظ ايله قيامت كوننده كه سن قوللريكي بعث واحيا ايدرسين وبو كلامده
النوم اخ الموت مضمونته وخوابدن بيدار اولمق بعث منزله سنده اولديغنه
اشارت واردر لهذا خوابدن بيدار اولدقده الحمد لله الذي احيانا بعد ما اماتنا
واليه النشور ديو بيوررلر ايدي مخفي اولميه كه رسول اكرم كمال عصمت وعلو
منزلتلريله بو دعاني تواضعا لله وتعليما للامة ذكر ايتديلر پس بو دعاني
رسول اكرمه اقتداء حال اضطجاعده ذكر ايلمك مندوبدر وبو دعاني حال نومه
تخصيص اول وقت آخر اوقات عمر اولمق احتمالي ايچوندر بلكه عاقل عاقبت بين
همشه شهباز موتي مترصد شكار مرغ حيات بيلوب وقتا بعد وقت سكرات
مماتي تذكر وانجام حيات پنج روزه مرگ اولديغين تفكر ايلمك خلالنده يوم
موعود ايچون منتهي اولمق گرك اللهم يسر لنا حسن الخاتمة وسهل لنا
العبور من قنطرة الفنا الى منازل البقاء بحرمة محمد خاتم النبيين وصلى
الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين حدثنا محمد بن المثنى حدثنا عبد الرحمن
بن مهدي حدثنا اسرائيل عن ابي اسحق عن ابي عبيدة كه اسمي عامر بن عبد الله
بن مسعوددر عن عبد الله بن مسعود مثله يعني ابن مسعود حديث
سابق كبي روايت ايتدي وقال يوم تجمع عبادك لكن يوم تبعث عبادك
موضعنده يوم تجمع عبادك لفظني ذكر ايلدي كه مآل بردر وبعث وجمع
يوم قيامتده متحقق اولمغله ايكي حديثك برنده برني وبرنده برني ذكر
بيورديلر زيرا اولا بعث وثانيا جمع وثالثا نشر واقع اولور نته كيم واليه
البعث والنشور قول شريفنده واقع اولدي والله اعلم الحديث الثالث
حدثنا محمود بن غيلان حدثنا عبد الرزاق اخبرنا سفيان عن عبد الملك بن عمير
عن ربعي بن حراش ربعي راء مهمله نك كسري وباء موحده نك سكوني ايله تابعيدر حراش

حاء مهمله نك كسريله در عن حذيفة قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا اوى
صاحب نهايه ديديكه آوى و اوى قصر و مد ايله بر معنايه در مراد دخول و ميل در
الى فراشه فا نك كسريله هر بسط اولنان شينك اسميدر جمعى فرش كلور بو
مقامده مراد مضجع در قال اللهم باسمك اموت واحيى يعنى حذيفه ديدى كه
رسول اكرم نوم ايچون خوابگاهنه ميل و دخول اتدكده بو دعايى اوقور ايدى
يعنى يا رب بن سنك اسم شريفك ايله خواب ايدوب و خوابدن بيدار اولورم
يا خود يا رب بن سنك اسم پاكك ايله زنده اولورم مدت حيوتده اولديغجه
و سنك نام شريفكى ذكر اوزرينه وفات ايدرم وفات اتديكيم وقتده حاصلى
بنم حيوة و مماتم سنك اسمكى ذكردن منفك اولمز لره محتمل در كه لفظ اسم
زائد اوله الى الحول ثم السلام عليكما قولنده واقع اولديغى كبى بك اموت
واحيى قوه سنده يعنى بن سنك اراده علية كسببى ايله ميت و حى اولورم
اراد تك مماتمه و نوممه متعلق اولدقده ميت و نائم و حيوة و بيدار لغمه تعلق
اتدكده حى و قائم اولورم و بو مقامده مناسب اولان يا رب بن خوابدن
بيدار لغم حالنده و ممات و حيوتم وقتنده سنك نام نامى و اسم گرامیكى
لسانمه اجرا ايله متلذذ اولورم و اول اسم ايله مسمايه توسل و اول نام
ايله سنك ذات شريفكه توصل اميدنده يم حالتين مزبورتين ده سنك اسمكله
تبرك و وقتين مرقومتين ده تيمن ايدرم ديمكدر و اذا استيقظ رسول اكرم
خوابدن بيدار اولدقده قال الحمد لله الذى احيانا بعد ما اماتنا واليه النشور بو
كلامى سويلر ايدى احيادن مراد اويقودن اويانمقدر و اماتتدن مراد
اويومقدر و نشور نشر معناسنه امور معاش ايچون متفرق اولوب هر كس
بر طريق ايله اسباب معاشه تشبث ديمكدر يعنى حمد مجيد و ثناى بى عدد اول قادر
لايزال جل ذاته حضرتلرينه مخصوصدر كه بزى اويوتدقدنصكره اوياندردى
و امور معاش تحصيلى ايچون وقت نهارده متفرق اولمق فقط انك فعلى
و اصلا غيريك انده مدخلى يوقدر و محتمل دركه نشوردن مراد موت حقيقيدن
صكره اولان حياة اوله معلوم اوله كه مومه موت اطلاقى اولنديغى تشبيه

مطلب في الاسم

تشبيه و تمثيل طريقيله در كه وجه شبه حس و حركتك زوالیدر بعضيلر ديديلر كه كلام
عربده موت سكون معناسنده استعمال اولنور ماتت الريح ديرلر سكنت معناسنه
پس نائم اولان كمسنه يه ميت اطلاقى اولنديغى حركتك سكونى اعتباريله اولور
و كاهى موتدن احوال شاقه مراد ايدرلر فقر و ذل سؤال و پيرلك و خستهلك
كبى و حياتدن اشياء مذكوره نك نقيضلرى مراد اولور طيبى ديديكه اشياء
مذكوره نك انتفاعى حضرت اللهك رضاى شريفنه موافق عمل و غضبنه مظهر
اوله جق فعلدن اجتناب اتمكله در نائم اولان كمسنه انتفاع مذكوردن محروم
اولمغله حياتدن حصه مند اولميوب ميت حكمنده اولوب خوابدن بيدار
اولدقده فوت اتديكى نعمته نائل و فترهٔ مذكوره زائل اولوب انك مقابلنده
حضرت الله تعالى يه حمد و شكر واجب اولور پس واليه النشور لفظنك معناسى
بو اولور كه مرجع حضرت الله در قيامت كوننده كسب اتديكمز عملك ثوابنه
نائل اولمق خصوصنده بلكه جميع خلقك مرجعى بعد البعث حق سبحانه و تعالى
حضرتلرينك آستانهٔ كرم و عتبهٔ نعمى در پس اولا كيفيت خواب ثانيا كيفيت
خوابدن بعده تيقظ بيداريت حيات و ممات بعثك نمونه سيدر والله اعلم الحديث
الثالث حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا المفضل ميمك ضميله ابو معاوية
المصرى در بن فضالة فانك فتحيله ابن عبيد بن ثمامة المصرى در عن عقيل تصغير
صيغه سيدر اراه همزه نك ضميله اظن معناسنه در عن الزهرى يعنى ظنم بودر
كه عقيل زهريدن روايت ايتدى عن عروة عن عائشة قالت كان رسول
الله صلى الله عليه وسلم اذا اوى الى فراشه كل ليلة جمع كفيه فنفث فيهما نفثدن
ماخوذ در ثاء مثلثه ايله نفخ ايتمك و اوفورمك معناسنه بعضيلر نفث نفخ
كبيدر تفلدن آزدر زيرا تفلده آغز صويندن بر آز بولنور يعنى توكرك
ايله نفخدن عبارتدر ديديلر بعضيلر نفث آغزدن توكروك ايله ريح چقارمقدر
ديديلر نووى اذكارده ديديكه نفث اهل لغه عندنده توكروكسز آهسته جه
اوفورمكدر و قرأ فيهما قل هو الله احد و قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب
الناس يعنى عائشه ديديكه رسول اكرم خوابگاهنه ميل و دخول اتدكده هر كيجه

ایکی اللرینک آیه لرینی بر بره جمع ایدوب بو اوچ سوره یی اوقویوب و اوقودقجه
ایکی آیه لرینه اوفوردکدنصکره ثم مسح بهما ما استطاع من جسده ایکی ایلریله
اعضای شریفه سندن قادر اولدیغی عضوه مسح ایدوب صیغار ایدی و کیفیت
مسح شو وجهله ایدی که یبدأ بهما رأسه و وجهه و ما اقبل من جسده اول ایکی آیسیله
باشنی صیغار ایدی صکره یوزینی صکره اعضاسندن اوک طرفده اولان
اعضالرینی صیغار ایدی و آرد طرفده اولان اعضالرینه قدرت اولمدیغندن
صیغامز ایدی ویصنع ذلک ثلاث مرات وعمل مذکوری اوچ کره ایدر ایدی
یعنی اوچ دفعه جمع ونفث وقراءة ومسح ایدرلر ایدی میرک دیدیکه حدیث مذکورک
اکثر طرقنده جمع کفیه ثم نفث فقرأ لفظیله واقع اولدی که ظاهری دلالت
ایدر که نفث قراءتدن اول اوله وبعض علما استبعاد ایدوب قراءتدن اول
نفثک فائده سی یوقدر دیو بو لفظی راوینک وهمنه حمل ایتدیلر وبعضیلر جواب
ویردیلر که بو ترتیبک حکمتی سحره وبطلیه مخالفتدر وبعضیلر دیدیلر که ثم اراد
النفث فقرأ ولفث یعنی ایکی کفنی جمع ایدوب آنلره نفث مراد ایتدی و
قراءت ایدوب نفث ایدر ایدی معناسنه در وبعضیلر کلامده تقدیم وتأخیر
وارددر دیدیلر که اصلنده جمع کفیه فقرأ فیهما ثم نفث ایدی وبعضیلر نفث
قراءتدن اول وقراءتدن صکره دخی واقع اولدی دیدیلر لکن بو کتابک واو
ایله روایتی اوزره اشکال خفیفدر زیرا کلمهٔ واو جمع افاده ایدر و ترتیب
اقتضا ایتمز پس نفث قراءتدن صکره واقع اولدی معناسنه حمل اولنمه مانع
یوقدر و پوشیده اولمیه که بعض علما فقرأ لفظی فا ایله کاتبدن یا راویدن
سهودر دیدیلر لکن فرا حرف فا ترتیب افاده ایتمز دیوب اهلکناهم فجاءهم
بأسنا بیاتا قول شریفی ایله احتجاج ایتدیکی اوزره اشکال خفیف اولور
خصوصا فیروزآبادی حرف فا حرف واو معناسنه کلور دیدی لهذا
ابن حجر مشکوة ده فنفث فقرأ فیهما لفظیله واقع اولان روایتده
فاء ثانیه واو معناسنه اولمغله ترتیب افاده ایتمز دیدی والله اعلم الحدیث
الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن سلمة بن

بن کهیل تصغیر صیغه سیله در عن کریب مصغردر عن ابن عباس ان رسول الله صلی الله علیه وسلم نام
حتی نفخ نفخ اصلنده ترکیده اوفورمک و فارسیده دمیدن دیمکدر و لکن
بو مقامده خورلمق مراددر که فارسیده خفتن دیو تعبیر اولنور وکان علیه
السلام اذا نام نفخ فاتاه بلال فآذنه مد ایله ایذاندن مأخوذدر اعلام
معناسنه بالصلوة مراد صلوة صبح یا صلوة ظهردر دیدیلر فقام علیه السلام
وصلی ولم یتوضأ یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرم وقتلردن بر وقتده
اویودی حتی خورلدی و عادت کریمه لری بو ایدی که خواب راحتده وارد قده
خورلرلر ایدی بو اثناده بلال کلوب رسول اکرمه وقت نماز داخل اولدیغنی
اعلام ایتدی پس رسول اکرم خوابدن قالقوب نمازی ادا ایتدیلر و آبدست
آلمه دیلر و بو خصوص رسول اکرمک خصایصندندر زیرا آنلرک قلب شریفلری همیشه
بیدار اولمغله نائم اولسه لر دخی حدث وقوعنه مانعدر وفی الحدیث قصة وبو
حدیث شریفده بر حکایه واردر ان شاء الله تعالی باب عبادة رسول اکرمده
وارد اولان احادیثدن دوردنجی حدیثده ذکر اولنور و مشکوة المصابیحده
صلوة لیل بحثنده مفصلا ذکر اولنمشدر اول مقامه مراجعت اولنه الحدیث
الخامس حدثنا اسحق بن منصور حدثنا عفان بن مسلم بن عبد الله الباهلی صرف و
عدم صرفی جائزدر حدثنا حماد بن سلمة عن ثابت عن انس بن مالک ان النبی
صلی الله علیه وسلم کان اذا اوی الی فراشه قال الحمد لله الذی اطعمنا وسقانا
اطعام اکل ایتدرمک و طویورمق وسقی ترکیده صیوارمق و فارسیده سیراب
کردن ایله تعبیر اولنور وکفانا تکفیه دن مأخوذدر که هر مهمی حصوله کتورمک
و فارسیده حاجت روا کردن دیمکدر وآوانا مد و قصر ایله جائزدر لکن بو
مقامده ولا مؤوی قرینه سیله ممدود اولمق مناسبدر که افعال بابندن ایواء
مأخوذدر مسکن و مأوی یه رد ایتمک معناسنه بعضیلر دیدیلر که بو مقوله الفاظده
ضابطه بودر که لازم اولورسه افصح اولان قصر و متعدی اولورسه مد ایله
اولمقدر اکرچه اولده مد و ثانیده قصر جائزدر یعنی انس دیدیکه رسول اکرمک
عادتی فراشنه میل و دخول ایتدیکی وقتده بو کلماتی لسانته اجرا ایتمک ایدی

یعنی حمد بیشمار وثنای بسیار اول حضرت پروردکاره مخصوصدر که بزه
مطعوماتی اطعام ومشروباتی اشراب ایلدی وبزم مهماتمزی کوروب بزه
کلر ویرن عوارضی دفع واخشام اولدقده بزی مسکنلریمزه رد ایدوب
سائر حیوانات کبی صحرارده منتشر وپراکنده ایتمدی مخفی اولمیه که قوام بدن
وراحت تن اکل وشرب ونوم ایله حاصل اولور واکثریا نوم اکل وشرب
ایله وجود بولور که مادام اکل وشرب خصوصنده فراغ بال بولنمیه اعضا و
جوارح نوم سببی ایله مستریح اولمز لهذا رسول اکرم اکل وشرب نعمتلری
مقابله سنده اولان حمد وشکری هنکام خوابده تقدیم ایدوب بعده تتمیم بعد
التخصیص طریقیله جمیع حاجات وجمله مهماتی روا ایلمک نعمتی مقابله سنده
حمدی ذکر بعده بهایم کبی صحرارده مهمل ترک ایتمیوب خواب وقتنده فراش
معروف ومسکن مألوفه رد ایلمک نعمتی مقابله سنده شکر ایلدی بعده هر
حاجتی روا ومسکن وخوابگاهه ایوا ایلمک نعمة عظیمه ومنحه فخیمه اولوب
موجب حمد ومستوجب شکر اولدوغین امة مرحومه یه اعلام ایچون بیوردی
که فکم ممن لا کافی له ولا مؤوی نعم مذکوره یه حمد نیجه ممکن مهتم ومقابله سنده
اداء شکر نه وجهله لازم اولمز که مخلوقاتدن نیجه نیجه مخلوق واردر که حضرت
الله انک حاجتین روا وشر اعدانی آندن دفع واخشام اولدقده آنک ایچون
یاته جق وطوره جق مکان وبر باشین صوقوب راحت اوله جق منزل احسان
ایتمش در هزار هزار حمد وسپاس اول خالق جن وناسه که بزی مزبورلر
کبی بی مهمات وخانه بردوش ایلمدی مظهرده دیدیکه کافی ومؤدی حضرت
حضرت الله تعالیدر که بعض خلقک شرنی بعضندن منع وآنلر ایچون مسکن و
ماوی تهیه ایدر پس حمد اول اللهدر که بزی بو زمره دن قیلدی ونیجه مخلوق
واردر که حضرت الله اشرارک شرنی آنلر دفع ایتمیوب شرلر ایله ترک ایتمکله
دشمنلری آنلره غالب اولدی ونیجه مخلوق دخی واردر که حضرت الله آنلر
ایچون ماوی ومسکن خلق ایتمیوب حالة معهوده لری اوزره ترک ایتمکله
صحرانک صووغی ایله متأذی اولدیلر پوشیده اولمیه که حضرت خلاقک فتور

ورزاق

ورزاق مار ومور عامه حیواناتک کافه دوابک رزقنه متکفل اولدیغی وما
من دابة فی الارض الا علی الله رزقها مضمون شریفی اوزره متقرر ومتحقق
اولوب مرزوق اولمق خصوصنده هیچ بر فردک بر فرددن فرقی اولممغله
بعض افرادی بعض افراد اوزرینه تفضیل وکافی ومؤوی خصوصلرنده ایتدیکی
تفضیل کبی تفضیل ایتمیوب عمومی اوزره ابقا ایلدی فاما کفایت وایواده
وجه مشروح اوزره بعض افرادی بعض افراد اوزرینه ترجیح ایدوب بونلرکی
نعمت مستوجب شکر اولدیغین تعلیل طریقیله بیان ایلدی وکلمه کم اقتضا
ایتدیکی اوزره مقتضی المرام ومأوی ومسکن بولمیان افراد کام روا وصاحب
ماوی اولان افراددن چوق اولدیغی محل شبهه دکلدر ومقتضی الحاجات
اولمیان نائل مرام اولاندن چوق اولدیغی محتاج بیان دکلدر زیرا هر خصوصده
مقتضی الآمال اولمق دارج مدارج محال واکثر مأمولنه نائل اولان افراد اقل
من القلیل در ومرادات قلبیه یه نائل اولمق خصوصنده افراد مخلوقات
متساویة الاقدام در پس معلوم اولدیکه بو مقامده مقصود مرادات کثیره یه
نائل اولدیغی ایچون حمد ایدوب ونیجه کمسنه لر اکثر مراداتنه نائل اولممشدر
دیمکدر ومسکن ومأوی یه رد اولنمق خصوصنده دخی حیواناتک تفصیلی
بو وجهله در حیواناتک عجمک بعض افرادی کندو ایچون ماوی اتخاذ ایتدیکی
موضعه اخشام اولدقده کلوب وبعض افرادی جبال وصحاریده بولندیغی
موضعده قالور زیرا مخصوص ماوی اتخاذ ایتممشدر وانسانک دخی بعض
افرادی ماوی ومنزل اتخاذ ایتمکه فقرندن یاخود بعض عوارض سببندن
قادر اولمیوب خانه بردوش اخشام نرده اولورسه انده یاتور وبعض
افرادی ممکن اولدیغی مرتبه منزل پیدا ایدوب لکن منزل مزبور بغایة
تنک اولمغله کندویه وفا ایتمز وبعض افرادی اگرچه منازل وسیعه وبیوت
فسیحه پیدا ایتمشدر لکن منزل معهوده اخشام وقتی کلدکده بد خوی
زن یا غیری عارضه سببیله خواب راحته واره جق مرتبه مستریح اولمز
وبعض افرادی مأواسنده هر وجهله خوشحال وهر خصوصده مرفه البال

اولوب حضوردرون ایله نائم اولورکه علی وجه الکمال مستوجب حمد اولان بو
قسم درپس مقصود نیجه کمسنه لر واردرکه بو وجه اوزره ماوی سنه ردّ اولنمز دیمکدر
واقسام مزبوره نسبته اینه چوق اولدیغی متباین درحاصلی کثرة معناسنی مفید اولان
کلمهٔ کم کفائه وایوادن هر برینه نسبت موتعنده واقع وطیبنیک کم لقیتقضی
الکثرة ولانری من حاله هذا الا قلیلا نادرا علی انّه افتتح بقوله اطعمنا و
سقانا دیو اتدیکی استشکال مندفع اولورودخی کلمهٔ من دن فقط ذوی
العقول مراد اولمق بو مقامه انسب ملاحظه اولنور والله الموفق الحدیث
السادس حدثنا الحسین بن محمد الجریری اصول معتمده ده حاء مهمله نک فتحی
وراء مهمله نک کسریله واقع اولدی وبعض نسخه ده جیمک ضمیله وتصغیر صیغه سیله
ضبط اولندی حدثنا سلیمان بن حرب حدثنا حماد بن سلمة عن حمید عن بکر بن عبد الله
المزنی تصغیر ایله مزینه قبیله سنه نسبتدر عن عبد الله بن رباح رانک فتحیله در
عن ابی قتادة انّ النبی صلی الله علیه وسلم کان اذا عرّس تعریس دن
مأخوذدرکه مسافر کیجه آخرلرنده برآز اویویوب مستریح اولمق ایچون نزول
ایتمکه دیرلر مدّة یسیره توقف ایدوب بنه روان اوله بلیل تغریس لفظنده
مأخوذ اولان لیل معناسنی توکید یا تصریح بما علم ضمنا قیلندر یا لیل دن
ذکر محل واراده حال طریقیله نوم مراد در اضطجع اضطجاع دن مأخوذ در
که بو مقامده نوم یا خود مجرّد یاتمق معناسنه علی شقه شینک وقاف
مشدده نک کسره لریله طرف وترکیده یان معناسنه در الایمن یعنی
ابو قتاده دیدی که رسول اکرم سفرلرده یول اوزرنده برآز راحت اوکو
اولمق ایچون کیجه آخرلرنده نزول اتدکده صاغ جانبنک اوزرینه
یاتور ایدی وبعض روایاتده مبارک باشنک آلتنه کریج قور ایدی دیو
واقع اولدی بعضیلر دیدیلر که بو وضع عمران یا خود قرایه قریب مواضعده
اولمق کرک زیرا بو آری وصحاریده کریج بولنمز واذا عرّس قبل الفظنک
تصغیریدر الصبح نصب ذراعه ووضع راسه علی کفه واکر رسول اکرم صباح
اول جه نزول ایتسه قولنی تیکوب مبارک باشنی النک ایاسی اوزرینه وضع

وضع ایدوب یاتور ایدی مرادشریفی امته تعلیم درکه بیدار اولمغه مناسبدر
تا اول وقتده خوابه مستغرق اولوب صلوة صبحی فوت ایتمیه لر دیو والله اعلم و
صلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فی عبادة رسول الله صلی الله
علیه وسلم یعنی بو باب رسول اکرمک عبادة وطاعتی حقنده وارد اولان احادیث
شریفه بیاننده در مصنف بو بابده یکرمی اوج حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا
قتیبة بن سعید وبشر بن معاذ قالا حدثنا بعض نسخه ده اخبرنا واقع اولدی
ابو عوانة عن زیاد بن علاقة عینک کسریله در عن المغیرة بن شعبة قال صلی رسول الله صلی
الله علیه وسلم حتی انتفخت انتفاخدن مأخوذدرکه ترکیده شیشمک وفارسیده اماس
کردن دیرلر قدماه یعنی مغیره دیدیکه رسول اکرم نماز قیلمقده بر مرتبه جهد وسعی
اتدیکه حتی ایکی مبارک ایاقلری شیشدی فقیل له اتتکلف هذا صاحب نهایه دیدی
که تکلفت الشیء دیرلر اگر بر شیئی مشقت ایله وعادتک خلافی اوزره کسب ایلیسه
وقد غفر الله جمله سی تتکلف نک فاعلندن حالدر وبعض نسخه ده وقد غفر لک مجهول
صیغه سیله واقع اولدی لک ما تقدم من ذنبک وما تأخر پس رسول اکرمه دیدیلر که سز
نفسکوزه طاقت کتوره مدیکی شیئی زحمت ایله التزام وبای آسمان پیمانکزه بو
مشقتی روا کورمیز حال بو که سزک ساحهٔ عملکز کدر مؤاخذه دن بری ومیدان
حالیکز غبار مضایقه دن عری در زیرا حق جل وعلا سزک اول وآخر جریمه کزی
عفو وجریدهٔ اعمالکزدن نقوش سیئاتی آب مغفرت ایله محو اتمشدر قال
علیه السلام افلا اکون عبدا شکورا همزه استفهام وفاء مقدره عطف ایچوندر
اأترک الصلوة اعتمادا علی الغفران فلا اکون تقدیرنده یعنی بنم ذنوبم
مغفور اولدیغنه اعتمادا نمازی ترک ایدوب عبد شکور اولمیه یم می وبعضیلر
فاء مزبوره مقدردن سببیته معناسنی مفید دراء ترک صلوتی بما غفر لی
فلا اکون تقدیرنده یعنی حضرت الله سبحانه بنم ذنوبمی مغفرت ایتمه سی
بنم نماز قیلوب اول نعمته شکر ایتمه مه سبب درپس اول مغفرت نعمتنک شکری
بنم اوزریمه واجب ایکن اکا شکر ایچون قیلدیغم نمازی نیجه ترک ایده یم
حاصلی بن حضرت الهه نیجه شکر ایتمیه یم حال بو که مستغرق دریای نعم

ایدوب دنیوی واخروی خیراته بنی موفق ایلدی مخفی اولمیه که بو مقامده نعمتک
کثرتی وعظمتی شکور صیغه سندن مستفاددر زیرا لفظ شکور صیغ مبالغه دن
اولمغله نعمتک کثرة عظمتنی اقتضا ایدر وعبد لفظنی ذکر ایتمک غایة خشوع و
نهایة تذللنی وکندونک مقیم مقام قرب اولدیغنی اشعار ایچوندر پس حاصل معنی بودر
که بنم بو مرتبه ده عبادته ملازمتم وبو درجه ده وظایف عبودیته مداومتم عبد
شکور اولمق ایچوندر گویا سائل ظن ایتدی که مشقت عبادته تحملنک سببی
ذنب وجرمی مقابله سنده مواخذه دن خوف یا رجاء مغفرت ذنب اوله پس رسول
اکرم جواب ویردی که بنم ارتکاب مشاق عبادات ایتدیکمه سزک ملاحظه کرده کز مغایر
سبب آخر واردر که سائر اسبابدن اتم واکمل در واول سبب عبد شکور اولمغه
تحصیل استعداد واقل قلیل اولان عباد شکور عدادندن معدود اولمغه
اعداددر ربیع الابرارده علی کرم الله وجهه دن روایت اولندی که بر قوم حضرت
اللهدن خوف ایتدیکی ایچون عبادة ایدر بو مقوله عبادة عبید فعلیدر وبر قوم
دخی حضرت اللهه میل ورغبت ایتدیکی ایچون عبادت ایدر بو وجهله عبادت
تجار فعلیدر وبر قوم دخی حضرت اللهک ویردیکی نعمت مقابله سنده شکر ایچون
عبادة ایدرلر بو منوال اوزره عبادت احرار فعلیدر والله اعلم الحدیث
الثانی حدثنا ابو عمار الحسین بن حریث اخبرنا الفضل بن موسی عن محمد بن
عمرو عن ابی سلمة عن ابی هریرة قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی حتی ترم قدماه
ترم تاء مثناة فوقیه نک وراء مهمله نک کسری ومیمک تخفیفی ایله ورم دن
مأخوذ مضارع مؤنث درکه حتی دن صکره ان تقدیریله منصوبدر وبعض نسخ
مصححه ده تورم واقع اولدی تورم دن مأخوذ ماضی یاخود تانک بری حذف و
اصلنده تتورم اولمق اوزره مضارع صیغه سیله لکن ماضی اولدیغی صورتده
مؤنث غیر حقیقی اولان قدم لفظنه اسناد ظاهری ایله مسند اولمغله مذکر صیغه سیله
مذکور اولمقده باس یوقدر قال قائل ابو هریره در فقیل له علیه السلام تفعل هذا
بعض نسخه ده اتفعل هذا واقع اولمغله لفظ کتابده دخی حرف استفهام
تعجبی مقدر اولمق ملاحظه اولنور وقد جاءک جمله سی تفعل ده اولان ضمیر مستکن

مستکن دن حالدر والجملة الحال انه جاءک من عند الله تعالی فی کتابه قوله سنده
ان الله تعالی قد غفر لک ما تقدم من ذنبک وما تاخر قال علیه السلام افلا اکون عبدا شکورا
یعنی ابو هریره دیدی که رسول اکرم نماز خصوصنده بر مرتبه مجاهده ایدرلر ایدی
که حتی مبارک قدملری شیشر ایدی ابو هریره دیدیکه رسول اکرمه دیدیلر که نه
عجب که سز بو مرتبه ده نماز خصوصنده مجاهده ایدرسز وکندوکزه بو قدر
زحمتی روا گورورسز حال بوکه حضرت الله طرفندن سزه کلدی وجبرائیل
واسطه سیله بالغ اولدی که حق سبحانه وتعالی سزک ذنب متقدم و ذنب
متأخرکوزی مغفرة ایتدی رسول اکرم جوابنده دیدیکه بنم ذنوبم مغفور
اولدیغنه اعتماداً نمازی ترک ایدوب عبد شکور اولمیه یم می و ظاهر اولان
بودر که ذنب متقدمدن مراد سابقا نوع ما تقصیردن خالی اولمین عمله
ذنب متأخردن سهواً یا ناسیاً وقتندن تأخر اولنان عمللردر والله
اعلم حدثنا عیسی بن عثمان بن عیسی بن عبد الرحمن الرملی مصر وشام میاننده
رمله نامیله مشهور بلده یه نسبته در حدثنا عمی یحیی بن عیسی الرملی عن الاعمش
عن ابی صالح عن ابی هریرة قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یقوم یصلی حتی تنتفخ قدماه
انتفاخدن مأخوذدر شیشمک معناسنه تنتفخ یاء ایله مذکر صیغه سیله دخی
روایت اولندی که وجهی حدیث سابقده ذکر اولندی فیقال له یا رسول الله
تفعل هذا وقد غفر الله لک ما تقدم من ذنبک وما تاخر قال افلا اکون عبدا شکورا
یعنی ابو هریره دیدی که رسول اکرم کیجه وقتی قالقوب نماز قیلمغه شروع
ایدوب نمازده بر مرتبه مجاهده ایدر ایدی که حتی طول قیامدن مبارک
ایاقلری شیشر ایدی واکا دیرلر ایدی که یا رسول الله سز نماز خصوصنده
بو مرتبه نه عجب مجاهده ایدرسز حال بوکه حضرت الله سزک متقدم و متأخر
اولان ذنبکوزی مغفرت ایلدی رسول اکرم جوابنده دیدیکه ذنوبم
مغفور اولمشدر دیو نمازی ترک ایدوب عبد شکور اولمیه یم می وبو
وجهله مظهر اولدیغم غفران مقابله سنده وجه مشروع اوزره اولان
صلوة ایله شکر اوزریمه واجب ایکن نیچه ترک ایدرم وترک ایتمک مشاهده

حدیث مذکوری اسانید مختلفه ایله روایت تقویه و توکید ایچوندر والله
اعلم الحدیث الثالث حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابی
اسحق عن الاسود بن یزید قال سالت عایشة رضی الله عنها عن صلوة رسول الله صلی الله علیه وسلم
باللیل یعنی اسود بن یزید دیدیکه عایشه دن رسول اکرمک کیجه وقتی
قیلدیغی وتر و تهجد نمازلرینک کیفیتندن سؤال ایتدم فقالت کان ینام
اول اللیل جوابنده دیدی که رسول اکرمک اکثریا عادت کریمه لری بو
ایدی که صلوة عشایی کیجه نک نصف اولنده ادا ایدوب صکره اویورلر ایدی
ثم یقوم صکره سدس رابع و سدس خامسده اویقودن قالقارلر ایدی
فاذا کان من السحر پس سحر وقتندن یعنی سدس اخیره دن جزء اول اولقده
اوتر صلوة وتری ادا ایدرلر ایدی ابن عباسدن روایت اولندی
که رسول اکرم صلوة وتری اوچ رکعت قیلار ایدی و رکعة اولی ده
سبح اسم ربک و رکعت ثانیه ده قل یا ایها الکافرون و رکعة ثالثه ده
قل هو الله احد سوره لرین قراءت ایدر ایدی حنفی دیدی که ظن اولنور
که بو حدیثده اختصار اوله زیرا وتردن اول قیلدیغی نماز ذکر اولنمدی
و بعید دکلدر که ثم یقوم قولی اکا اشارت اوله و مسلم عندنده عایشه دن
ثابت اولدی که رسول اکرم کیجه وقتی اون اوچ رکعت نماز قیلار ایدی وتر و
فجرک ایکی رکعتی انلردن بعض درر و بخاری عندنده مسروقدن ثابت اولدی
که عایشه دن کیجه وقتی رسول اکرمک قیلدیغی نمازدن سؤال ایتدم یدی و طقوز
و اون بر رکعت ایدی و فجرک ایکی رکعتندن ماعدا ثم اتی الی فراشه صکره نوم
و استراحت ایچون خوابگاهنه کلوب داخل اولور ایدی و لهذا صلوة صبحه
تقویت ویکی خوابلقدن حاصل اولان ضعف و کسلی دفع ایچون سدس
اخیره بر آز اویومق مستحبدر فاذا بعض نسخه ده فان کان بعض نسخه ده
کانت واقع اولدی له حاجة الم همزه و لام و میم مشدده نک فتحه لریله المامدن
ماخوذ فعل ماضیدر قرب معناسنه که کنایتدر جماعدن دندر باهله یعنی اکر
مجامعت و مباشرته احتیاجی واقع اولور ایسه اهلنه تقرب و مباشرت ایدر

ایدر ایدی میرک دیدی که اکثر روایاتده ثم ان کانت له حاجة فاموضعنده
ثم ایله واقع اولدی بعض شراح حدیث دیدیلر که کلمه ثم بر فائده عظیمه یه
مشعردر که تراخی خارجی ایچون اولمغله رسول اکرم لسانندن قضاء وطری
احیاء لیل و تهجددن صکره ایتدکلرینی افاده ایدر زیرا رسول اکرمک شانلرینه
لایق اولان قضاء شهوتدن مقدم اداء عبادت ایتمکدر
طیبی دیدیکه ممکندر که کلمه ثم اخبارده تراخی ایچون اوله یعنی عایشه اولا
خبر ویردی که رسول اکرمک عادة کریمه لری کیجه نک اولنده و آخرنده قائم
اولمق اوزره مستمر اولمش ایدی دیو اکر احیانا لسانندن قضاء حاجت
اقتضا ایتسه او لا اقتضاء حاجت ایدوب ایکی حالده دخی صکره نائم اولور
ایدی فاذا سمع الاذان وثب وثوبدن ماخوذ فعل ماضیدر که ترکیده
یرندن صیچرایوب قالقمق و فارسیده زود برخاستن ازجای دیرلر
و حمیر لغتنده قعود و اوتورمق معناسنه در یعنی اذانی ایشتدیکی وقتده
خوابدن بیدار اولوب سرعت ایله یرندن قالقار ایدی فان کان جنبا
افاض علیه من الماء خوابگاهندن قالقدقده اکر جنابت واقع اولمش
ایسه اوزرینه بر از صو توکوب غسل ایدر ایدی والا توضأ و اکر غسل
اقتضا ایتمش ایسه حدث وقوعی یا خود تجدید وضوء ایچون آبدست
آلوب سنت فجری سعادتخانه ده ادا ایدوب و خرج الی الصلوة و فرض
فجری ادا ایچون مسجده چیقار ایدی مخفی اولمیه که عایشه رضی الله عنها
بیان ایتدیکی وجه اوزره رسول اکرمک بو فعلی اکثر اوقاته نظر ایله در
والا روایات صحیحه ایله ثابت اولدیکه رسول اکرم کاهی اول لیلده و
کاهی آخر لیلده ادا ایدوب کاهی جهر ایله و کاهی اخفا ایله قراءت ایدر
ایدی ابو داود و ترمذی و نسائی ام سلمه دن روایت ایتدیلر که رسول
اکرم بزم ایله نماز قیلوب نماز قیلدیغی مدت قدر اویور بعده اویودیغی
مدت قدر نماز قیلار بعده نماز قیلدیغی مدت قدر اویور تا صبح اولنجه
بو وجه ایله ایدر ایدی والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا قتیبة بن سعید عن

مالک بن انس ح تحویل سنده اشارتدر وحدثنا اسحق بن موسی الانصاری
حدثنا معن عن مالک عن مخرمة بن سلیمان عن کریب عن ابن عباس انه ضمیر منصوب
ابن عباسه واخبره ده اولان ضمیر منصوب کریبه راجع در انه ده اولان
ضمیر ابن عباسه عاید در بات بیتوتتدن مأخوذ در کیجه وقتی اویومق
معناسنه عند میمونة امهات مؤمنیندن بریدر وهی خالته ترکیده تیزه
دیدکلریدر یعنی ابن عباس کریبه شو جمله خبر ویردیکه بر کیجه میمونه نک عندنده
یاتمش ایدم ومیمونه ابن عباسک تیزه سی اولمغله محرمی ایدی زیرا میمونه
حارث الهلالیه نک قزیدر وهمشیره سی اولان ام الفضل عباسک تحت
نکاحنده وابن عباسک والده سی ایدی وسابقا میمونه نک ترجمه سی
ذکر اولندی قال ابن عباس دیدی فاضطجعت فی عرض الوسادة عرض اصح واشهر
عینک فتحیله در وضمیله دخی روایت اولندی ایکیسی بر معنایه در که ترکیده این
دیرلر اوزون مقابلی وساده واوک کسریله یاصدق وفارسیده بالین دیرلر
قاضی عیاض بو مقامده دوشک مراد در دیدی زیرا مسلم واضطجع رسول
الله صلی الله علیه وسلم لفظندن صکره واهله لفظنی زیاده ایتدی فی طولها
پس بو وجه اوزره معنا بودر که ابن عباس دیدی که بن دوشکک عرضنه
یاتدیم ورسول اکرم اهلی ایله دوشکک طولنه یاتدیلر کویا ابن عباس تبرکا
وتیمنا رسول اکرمک مبارک قدملرینک آلتنه یاتدی وبو کلامده خاتونک
محرمی یاننده زوج خاتونله من غیر مباشرة یاتمق جائز اولدیغنه دلیل وار
وکیفیت مذکوره ده مباشرت احتمالی اولمدیغنه قال ابن عباس بت عند
خالتی کانت فیها حائضا لفظیله واقع اولان روایت دلالت ایدر
ورسول اکرمک عادت کریمه لری بو وجه اوزره مستمره ایدی که اهلی ایله
فراش واحده ده همخواب اولورلر ایدی بعض اعاجم ومتکبرین زوجه سنک
فراشندن باشقه فراشده یاتدقلری شرعا وعادتا مذموم در مگر زوجه
رضا ویره یا خود تأدیبا زوجه نک فراشنه کیرمیه قال الله تعالی واللاتی
تخافون نشوزهن فعظوهن واهجروهن فی المضاجع واضربوهن فقام

فقام رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیحین روایتنده فتحدث مع اهله ساعة
ثم رقد واقع اولدی یعنی رسول اکرم فراشده اهلی ایله بر ساعت مقداری
سویلشدکدنصکره اویودی حتی اذا انتصف اللیل او قبله بقلیل او بعده
بقلیل تا که تخمینا کیجه نک نصفی یا نصفندن صکره جه اولونجه اویودی
پس ظاهر بودر که کلمهٔ او ابن عباسدن شکی مفید اوله فاستیقظ رسول الله
صلی الله علیه وسلم فجعل یمسح النوم مضاف محذوف واثر النوم تقدیرنده در
یعنی رسول اکرم مدت معهوده دن بری مرور اتدکده خواب نازدن بیدار
اولوب چشم وروییندن آثار خوابی سیلدی وازاله ایتدی شیخین روایتنده
ثلث اخر لیل مرور اتدکده رسول اکرم اوتوردی وآسمانه نظر ایتدی ثم
قرأ العشر الآیات الخواتیم خاتمه نک جمعیدر من سورة آل عمران پس سوره آل
عمراندن اون آخرده واقع آیتلری اوقودی که ان فی خلق السموات
آیه کریمه سندن سوره مزبوره نک آخرنه وارنجه در وآیات مذکوره یی
خوابدن بیدار اولدیغی وقتده قرائت ایلمک مندوب در مخفی اولمیه که
سوره آل عمران وسوره البقره لفظلرنده اولان اضافه ظاهرا ایهام
قبیح مشعر اولمغله سلف بو لفظلری تکلم مکروه بلکه السورة التی یذکر فیها
آل عمران والبقرة دیمک لازم در دیدیلر لکن حدیث مذکوردن جوازی فهم
اولنور ثم قام علیه السلام الی شن شینک معجمه نک فتحی ونونک تشدیدیله
کهنه قربه معناسنه در معلق فتوضأ منها اکثر نسخه ده مؤنث ضمیری
ایله واقع اولدی که شن قربه تأویلنده اولدیغنه بناء در فاحسن الوضوء
الف لام مضاف الیه دن عوض در وضوءه تقدیرنده در نته کیم بعض
نسخه ده واقع اولدی ثم قام علیه السلام یصلی جمله سی قامک فاعلندن
حالدر یعنی صکره رسول اکرم قالقوب آصلمش کهنه قربه دک واردی واول
قربه دن ابدست آلوب اسباغ وضوء ایلدی صکره نماز قیلمغه شروع ایدر
اولدیغی حالده قائم اولدی قال عبد الله بن عباس فقمت الی جنبه ابن عباس
دیدیکه بن دخی فراش معهوددن قالقدم وآبدست آلدم ورسول اکرمک

صول جانبنه طوردم نته کیم شیخین روایتنده واقع اولدی فوضع رسول الله
صلی الله علیه وسلم یده الیمنی علی راسی ثم اخذ باذنی الیمنی ففتلها فتل دن مأخوذ
فعل ماضی در بعض نسخه ده یفتلها مضارع صیغه سیله واقع اولدی که جمله سی
اخذنک فاعلندن حال اولور وماضی صیغه سیله اولدقده فاء عاطفه ایله اخذ
اوزرینه معطوف اولور فتل ترکیده بوکمک و بورمق و فارسیده تافتن
معناسنه در یعنی پس رسول اکرم صاغ الیمله ایله باشم اوزرینه قودی که قولاقمدن
یاپشمق آسان اولسون دیو صکره بنم صاغ قولاغمی طوتدی و بوردی شیخین
روایتنده یاپیشوب بنی کندو صاغ جانبنه دوندردی دیو واقع اولدی ابن
عباس رسول اکرمک صول طرفنه طورمغله سنته مخالفته اتدکینه تنبیه یا خود رسول
اکرمدن صدور ایدن افعالی بصیرت ایله حفظ ایتسون یاخود اثار نومی اندن
بالکلیه ازاله ایچون قولاغنی بوردی فصلی رکعتین ثم رکعتین ثم رکعتین ثم رکعتین
ثم رکعتین ثم رکعتین قال معن ست مرات پس رسول اکرم ایکی رکعت
نماز قیلدی بعده ایکی رکعت دخی بعده ایکی رکعت دخی بعده ایکی رکعت دخی بعده
ایکی رکعت دخی بعده ایکی رکعت دخی قیلدی مصنفک شیخی اولان
معن رکعتین لفظنی التی کره تکرار ایتدی که جمعا اون ایکی رکعت نماز اولور
ثم اوتر صکره صلوة وتری دخی ادا ایتدی شیخین روایتنده فتمت
صلوته ثلاث عشرة رکعة یعنی رسول اکرمک نمازی اون اوج رکعت ایله تمام
اولدی دیو واقع اولدی بعض شافعیه صلوة وترک بر رکعت اولمه سنه
بو روایت ایله استدلال ایتدیلر حنفیه دیدیلر که شفیع اخیره بر رکعت دخی
ضم ایدوب صلوة وتری اوج رکعت قیلدیغی روایات صحیحه ایله ثابتدر
ثم اضطجع رسول اکرم صلوة مذکوره یی قیلدقدن صکره استراحت و قیام
لیلدن حاصل اولان تعبی ازاله و صلوة صبحی نشاط و قوة ایله قیلمق ایچون خطیئه
یه یاتدی ثم جاءه المؤذن بر آز یاتدقدن صکره صلوة صبحک وقتی داخل
اولدیغنی اعلام ایچون مؤذن رسول اکرمه کلدی جائزکه مؤذن بلال یا
غیری اوله فقام فصلی رکعتین خفیفتین مؤذنک اعلامی عقبنده رسول اکرم
اکرم قالقوب ایکی رکعت سنت فجری خفیفا اوزره قیلدی ثم خرج فصلی الصبح
بعده مسجده چیقوب فرض صلوة صبحی قیلدی شیخین روایتنده صلوة مذکوره دن
صکره یاتدی و اویودی و خورلدی و خورلمق عادتی ایدی لیس بلال الصلوة دیو
ندا اتدکده قالقوب صلوة صبحی قلدی و آبدست آلمدی دیو واقع اولدی
والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا ابو کریب محمد بن العلاء حدثنا وکیع عن
شعبة عن ابی جمرة جیم و را ایله اسمی نصر بن عمران الضبعی در عن ابن عباس
قال کان النبی صلی الله علیه وسلم یصلی من اللیل کلمهٔ من بو مثللو مقامده
فی معناسنه در اذا نودی للصلوة من یوم الجمعة قول کریمنده واقع اولدیغی کبی
حنفی ابتدائیه در صمت من یوم الجمعة قولنده واقع اولدیغی کبی و اعوذ بالله من
الشیطان الرجیم دخی بو قبیلدندر ثلث عشرة رکعة شینک سکون و کسری
جائزدر یعنی ابن عباس دیدی که رسول اکرمک عادهٔ کریمه لری بو ایدی که کیجه وقتی
اون اوج رکعت نماز قیلارایدی حدیث سابقده بیان اولنوب شیخین
روایت اتدکلری اوزره شفیع اخیره بر رکعت دخی ضم ایدوب صلوة وتر
اوج رکعت و جمله صلوات اون اوج اولور والله اعلم الحدیث السادس
حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا ابو عوانة عن قتادة عن زرارة زاء معجمه نک ضمیله در
بن ابی اوفی عن سعد بن هشام عن عائشة ان النبی صلی الله علیه وسلم کان اذا
لم یصل باللیل منعه جمله سی استیناف تعلیلی در من ذلک صلوة مذکوره یه اشارتدر
فعل اعتباریله تذکیر اکیجه وقتی نماز اقیلدن برفعل در النوم رفعله منعنک
فاعلی در او غلبته عیناه غلبهٔ عینین آندن عبارتدر که اولیقو بر مرتبه
هجوم ایدر که اگرچه بالفعل حواس مسدود اولمز لکن آغرلق بدنی استیعاب
ایتمکله کندو بی جمع ایده مز و کلمهٔ او تنویع ایچون اولمق ظاهردر بعضیلر
راویدن شک ایچوندر دیدیلر میرک دیدیکه غلبهٔ عین دن مراد بودر که نوم
بر مرتبه ده غالب اولور که اویومغه قادر اولمز و نومک منعندن مراد
نومه زیاده رغبت ایتمکدر لکن نوم غالب اوله جق مرتبه اولمیه بعضیلر
دیدیلر که منع نوم آندن عبارتدر که هرگز بیدار اولمیه و منع غلبهٔ عین آندن

عبارتدر که خوابدن بیدار اوله لکن اویقوسی بالکلیه منع ایده میوب کندوسی
کرکی کبی جمع ایده میه صلی من النهار ثنتی عشرة رکعة یعنی عائشه دیدی
که رسول اکرمک کیجه وقتی نماز قیله میه اویقو مانع اولدیغی یا خود اویقونک
غلبه‌سندن کندوسنی جمع ایده مدیکی ایچون نهار اولدقده کیجه وقتنده فوت
اتدیکی تهجدک تلافیسی ایچون اون ایکی رکعت نماز قیلار ایدی و بو حدیثدن
استفاده اولنور که کیجه وقتی معتاد اولدیغی اوراد و اذکارینی بر مانع
سببیله ترک ایلسه نهار وقتی انی قضا اتمک لایق در صحیح مسلمده عمر رضی
الله عنه دن روایت اولندی که رسول اکرم بیوردیکه من نام عن حزبه من
اللیل او عن شیء منه فقرأه ما بین صلوة الفجر وصلوة الظهر کتب له کانما
قرأه من اللیل و بو حدیثده نافله‌یی قضا مستحب اولدیغنه دلیل واردر تا که
نفس ترکنه معتاد اولمیه والله اعلم الحدیث السابع حدثنا محمد بن العلاء
انبأنا ابو اسامة عن هشام یعنی ابن حسان سین مهمله‌نک تشدیدیله صرف و
عدم صرفی جائزدر عن محمد بن سیرین عن ابی هریرة عن النبی صلی الله علیه وسلم قال
اذا قام احدکم من اللیل فی اللیل تقدیرنده یا خود من اجل صلوة اللیل قوه سنده در
فلیفتتح صلوته برکعتین خفیفتین یعنی ابو هریره دیدی که رسول اکرم
بیوردیکه سزدن بریکوز کیجه نمازینی قیلمق ایچون فراشندن قالقسه قیلمق
مراد اتدیکی نمازینی ایکی رکعت خفیفه ایله ابتدا ایلسون تا که اول امردن
نفسنی اتعاب ایدوب بقیهٔ صلوتی کسل اوزره ادا اتمیه و تدریج ایله
طبعی عبادته معتاد ایلیه وصلوة تهجدی ایکی رکعة خفیفه ایله افتتاح
التسون دیو تعبیرده صلوة مزبوره‌یی ایکی رکعته قصر اتمک لایق اولدیغنه
اشارت واردر والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا قتیبة بن سعید عن مالک
بن انس ح تحویل اسناده اشارتدر وحدثنا اسحق بن موسی حدثنا معن
حدثنا مالک عن عبد الله بن ابی بکر بن محمد بن عمرو بن حزم عن ابیه که ابو بکردر ان
عبد الله بن قیس بن مخرمة اخبره ضمیر منصوب ابو بکره راجعدر عن زید بن
خالد الجهنی جیمک ضمی و هانک فتحیله جهینه‌یه نسبتدر که بر قبیله‌نک اسمیدر انه

انه قال قائل زیددر لارمقن رموق دن ماخوذ مضارع متکلمدر که رموق
بر شیئه تقید و اهتمام ایله باقمق معناسنه در صلوة رسول الله صلی الله علیه
وسلم یعنی عبد الله بن قیس ابو بکره زید بن خالددن شو وجهله خبر ویردیکه
زید دیدیکه سفرده بر کیجه رسول اکرم صلوة تهجدی نیجه قیلار ایدی دیو غایت
اهتمام ایله باقار ایدم ماضی موقعنده مضارع صیغه‌سیله استحضار صورت
ماضیه ایچوندر فتوسدت عتبته عین و تا و بانک فتحه‌لریله اسکفة الباب که
ترکیده ایشک و فارسیده آستان دیرلر او فسطاطه فانک ضمیله و کسریله دخی
جائزدر که قیلدن مایه قلری چادر دیمکدر و کلمهٔ او زیددن روایت ایدن راویدن
شک ایچوندر که زید عتبه‌می دیدی فسطاطه‌می دیدی اکرچه ایکی لفظدن
مقصود بردر زیرا عتبه فسطاطه تقدیرنده در یعنی رسول اکرمک کیفیت
صلواتنه کرکی کبی مطلع اولمق ایچون چادرینک آستانه‌نه طیاندم و امون
نظر ایتدم فصلی رسول الله صلی الله علیه وسلم رکعتین خفیفتین کوردم که رسول
اکرم اولا ایکی رکعت خفیفه قیلدی نته کیم ذکری سبقت ایتدی ثم صلی
رکعتین طویلتین طویلتین طویلتین صکره ایکی رکعة طویله قیلدی که بغایه
بو ایکی رکعت طویله اولدیغنی افاده ایچون طویلتین لفظنی ایکی کره تأکید
ایتدی و بو کلامده رکعتین مزبورتین رسول اکرمک عادتا قیلدقلری ایکی رکعة
نمازک اوچ مثلی مقداری اولدیغنی اشعار واردر ثم صلی رکعتین وهما
دون اللتین قبلهما ثم صلی رکعتین وهما دون اللتین قبلهما ثم صلی
رکعتین وهما دون اللتین قبلهما ثم صلی رکعتین وهما دون اللتین قبلهما
ثم صلی رکعتین وهما دون اللتین قبلهما عبارتی دورت کره واقع اولوب
حاصل معنی بودر که بغایة طویل اولان ایکی رکعتدن صکره ایکی رکعت دخی
قیلدی که ما قبلنه نسبت ایله قصیر و بو وجه و نسبت ایله ایکی رکعت دخی بعده
ایکی رکعة دخی بعده ایکی رکعت دخی قیلدی ثم اوتر رکعات مذکوره دن
صکره اوچ رکعت صلوة وتری دخی قیلدی پس رکعتین خفیفتین محسوب
اولمغله فذلک رسول اکرمدن صدور ایدن فعل صلوة مذکوره ثلاث عشرة

ركعة اون اوچ ركعت نماز وصلوة وتر بر ركعة اولمه سنه ذاهب اولان
ركعتين خفيفتانى دخى حسابه ادخال ايلدى والله اعلم الحديث التاسع
حدثنا اسحق بن موسى حدثنا معن حدثنا مالك عن سعيد بن ابى سعيد المقبرى ميمك
فتحى وقافك سكونى وباء موحده نك ضميله مقبره يه نسبتدر عن ابى سلمة بن
عبد الرحمن انه ضميرى منصوب ابى سلمه يه اخبره ضميرى سعيده انه ضميرى ابى
سلمه يه راجعدر سأل عايشة كيف كان صلوة رسول الله صلى الله عليه وسلم فى رمضان
يعنى سعيد بن ابى سعيد ابى سلمه دن شو وجهله تخريج ايدوب ديدى كه ابى سلمه
بكا خبر ويردى كه بن عايشه دن سؤال ايتدم كه رسول اكرم رمضان شريف
كيجه لرنده صلوة تهجدى نه كيفيتده قيلار ايدى فقالت عايشه ما نافيه در
كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ليزيد لام جحودك كسرى بعده ان تقديريله
آخرنده دالك فتحيله در لام مذكوره نفيى توكيد ايچون ذكر اولنور پس لم يكن
صلى الله عليه وسلم يزيد فى رمضان ولا فى غيره تقديرنده اولور على احدى عشرة
ركعة يعنى عايشه ديدى كه بنم خانه مده قيلوب وبنم كوردكم شو وجهله در
كه رمضان كيجه سنده وسائر ليالى مباركه ده نمازى اون بر ركعت اوزرينه زياده
ايتمز ايدى پس محتملدر كه عايشه نك خانه سندن غيرى موضعده اون بر ركعتدن
زياده قيلار اوله نته كيم اون اوچ ركعت قيلديغى سابقا حديث صحيح ايله ثابت
اولدى لكن تأويل مزبور سابقا عايشه دن رسول اكرم صلوة ليلى بر مانع سببى ايله
فوت ايلسه نهارا ولدقده اون ايكى ركعت نماز قيلوب فوت اتديكى صلوة
ليله تلافى ايدر ايدى ديو واردا ولان روايته ملايم دكلدر ومسلم عندنده
عايشه ديدى كه رسول اكرم تهجد ايچون قالقدقده صلوة تهجدى ايكى ركعة
خفيفه ايله ابتدا ايدر ايدى پس محتملدر كه بو مقامده عايشه حديثى قصر ايدوب
ركعتين خفيفتينى معلوم اولدغنه بناءً ذكر ايتمدى ياخود ركعتين مزبورتينى
شكر وضوء اولمق اوزره عد ايلدى امدى ابن عباس وزيد بن خالد حديثلرينه
مخالف اولمز و عايشه رسول اكرمك صلوتنك كميتنى بياندن صكره كيفيتنى
بيانه شروع ايدوب ديدى كه يصلى اربعا لا تسئل فسائله خطاب يا خطاب

يا خطاب عامدر عن حسنهن وطولهن يعنى رسول اكرم اولا دورت ركعت نماز
قيلار ايدى كه اول نمازلرك كيفيت جهتندن كوزللكندن وكميت جهتندن اوزون
اولدغندن سؤال ايلمه و بو كلام غايه حسن ونهايه طولندن كنايه در يعنى دورت
ركعات مزبوره نك حسن وطولى بر رتبه يه بالغ اولمشدر كه آنلك كنهنى بيان
حد وصفدن خارجدر و مجيب آكا كركى كبى ويرمكدن عاجز اولديغى متعين
اولمغله سائل بو بابده سكوتدن افضل نسنه اولمز پس اى مخاطب سن دخى
سؤال صددنده اولمه و بو حديث تطويل قيام و تكثير ركوع وسجوددن افضل
اولدغنه دليلدر وبعضيلر اقرب ما يكون العبد من ربه وهو ساجد حديثى
مضموننجه تكثير ركوع وسجود افضلدر ديديلر وبعضيلر كيجه وقتى تطويل قيام و
نهار وقتنده تكثير ركوع وسجود افضلدر ديديلر ثم يصلى اربعا لا تسئل عن
حسنهن وطولهن صكره دورت ركعت نماز قيلار ايدى كه حسنده بى عديل
و طولده بى نظير ظاهر حديث دلالت ايدر كه رسول اكرم صلوة تهجدده دورت
ركعتده بر سلام ويره وليل ونهارده صلوة نافله ده امام ابو حنيفه عندنده
افضل اولان بودر امام محمد وابو يوسف عندنده صلوة ليلده افضل اولان
ايكى ركعتده بر سلام ويرمكدر اولى اولان بودر كه مذهبينه رعايه دورت
ركعتى بر سلام ايله بعده ايكى ركعتى بر سلام ايله ادا ايلمكدر ثم يصلى ثلاثا صكره
سلام واحد ايله اوچ ركعت صلوة وترى قيلار ايدى مسلم صلوة ليلى ايراد
اتدكدنصكره ثم اوتر بثلاث ديو ايراد اتديكى معناى مذكورى تأييد ايدر قالت
عايشة قلت يا رسول الله اتنام قبل ان توتر يعنى عايشه ديدى كه رسول اكرمه ديدم كه
يا رسول الله سز صلوة وترى ادا ايتمزدن اول اويورميسز بلكه خوابدن بيدار
اولميوب صلوة وتر فوت اولور قال عليه السلام يا عايشة ان عينى يا نك
تشديدى وتثنيه صيغه سيله در تنامان ولا ينام قلبى رسول اكرم جوابمده ديدى
كه يا عايشه بن خوابدن بيدار اولميوب وترك فوت اولمه سندن خوف ايتمم
زيرا بنم اكرچه ظاهرا كوزلرم اويور لكن قلبم اويوماز و بو خصوص انبياء
عظامك خصايصندندر والله اعلم الحديث العاشر حدثنا اسحق بن موسى

حدثنا معن حدثنا مالک عن ابن هشام عن عروة عن عائشة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی من اللیل احدی عشرة رکعة یوتر منها بواحدة یعنی عایشه دیدی که رسول اکرم اکثریا یاخود بنم بیلدیکم اولدیغی وقتده کیجه وقتی اون بر رکعت نماز قیلار ایدی صلوة مذکوره دن بر رکعت ایله وتر ایتدیکی حالده یعنی شفعک یانینه بر رکعت دخی ضم ایدوب تک ایدر ایدی بعضیلر دیدیلر که صلوة وترک بر رکعت اولمه سی منسوخ اولدی فاذا فرغ منها پس رسول اکرم صلوة لیلدن یاخود صلوة وتردن فارغ اولدقده اضطجع علی شقه الایمن اکر صبح قریب ایسه استراحت ایچون قریب دکل ایسه نوم ایچون صاغ یاننک اوزرینه یاتور ایدی حدثنا ابن ابی عمر حدثنا معن عن مالک عن ابن شهاب بعض نسخه ده نحوه ذکر اولندی یعنی ابن ابی عمر بزه حدیث سابق مثللو حدیثی تحدیث ایلدی ح تحویل اسناده اشارتدر بعض نسخه ده نحوه لفظیله تحویل و بعضنده نحو فقط و بعضنده تحویل فقط واقع اولدی لکن مناسب اولان تحویل حدثنا معن لفظندن صکره ذکر اولنمقدر وحدثنا قتیبة لفظی و او عاطفه ایله ذکر اولندیغی تحویل مذکور اولمه سین مؤید در عن مالک عن ابن شهاب پس لفظ نحوه توکید ایچون اولور الحدیث الحادی عشر حدثنا هناد حدثنا ابو الاحوص عن الاعمش عن ابرهیم عن الاسود عن عائشة قالت کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی فی اللیل تسع رکعات یعنی عایشه دیدی که احیانا رسول اکرم کیجه وقتنده طقوز رکعت نماز قیلار ایدی که آلتی رکعتی ایکی یاخود اوچ سلام ایله تهجد و اوچی بر سلام ایله وتر اولور معلوم اوله که رسول اکرمک کیجه وقتی قیلدیغی نمازک عددی حقنده عایشه دن احادیث مختلفه روایت اولندی لکن بو اختلافات اختلاف اوقاته مبنیدر مثلا اوائل اوقاتده و مزاج شریفلری مستقیم اولدیغی ازمنه ده چوق و سن سالری چوق اولوب یاخود بر عذری مانع بولندیغی ایامده آز قیلارلر ایدی یاخود کاهی چوق وکاهی آز قیلدقلری امتنه تعلیم و هر برینک جوازنی بیان ایچوندر و احمد و ابو داود و عبد الله بن قیس دن عایشه دن روایت ایتدیلر که رسول اکرم دورت و اوچ رکعت ایله والتی

والتی و اوچ رکعت ایله و سکز و اوچ رکعت ایله و اون و اوچ رکعت ایله وتر ایدوب یدی رکعتدن نقصان و اون اوچ رکعتدن زیاده ایله وتر ایتمز ایدی قرطبی دیدیکه اهل علمه عایشه دن روایت اولنان احادیث مختلفه بغایة مشکل اولمشدر حتی بعضیلر اضطرابه حمل ایتدیلر لکن بو اشکال اول زمانده متحقق اولور که راوی بر وقت بر اولسه لیس صواب اولان بودر که عایشه دن روایت ایتدکلری اعداد مختلفه اوقات متعدده یه محمول و احوال مختلفه یه مبتنیدر نشاط و بیان جواز حسبیله و دخی امام ابو حنیفه دیدیکه وتر اوچ رکعة موصوله در زیرا اصحابه بو وجه اوزره اولمق اوزره استحسان و اتفاق ایتدیلر و زیاده و نقصان مابینلرنده اختلافی اولغله مجمع علیه اولانی اخذ و اختلافی اولانی ترک ایلدی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا یحیی بن آدم حدثنا سفیان الثوری عن الاعمش نحوه یعنی محمود بزه بقیه اسناد و لفظده اولان حدیث سابق کبی تحدیث ایتدی والله اعلم الحدیث الثانی عشر حدثنا محمد بن المثنی حدثنا محمد بن جعفر انبانا شعبة عن عمرو بن مرة میمک ضمی و رانک تشدیدیله در عن ابی حمزة رجل جر ایله ابو حمزه دن بدل یا عطف بیاندر مصنف جامعنده ابو حمزه بزم عندمزده طلحة بن زید در دیدی من الانصاری عن رجل من بنی عبس عین مهمله نک فتحی و باء موحده نک سکونیله در و رجل ثانینک اسمی صلة بن زفر العبسی الکوفیدر عن حذیفة بن الیمان انه صلی مع رسول الله صلی الله علیه وسلم من اللیل و احمد و نسائی انه صلی معه فی لیلة من رمضان لفظیله روایت ایتدیلر قال حذیفة فلما دخل علیه السلام فاء تفصیلیه در فی الصلوة قال الله اکبر یعنی رجل مبهم حذیفه دن روایت ایتدی که حذیفه رسول اکرم ایله کیجه وقتی نماز قیلوب رسول اکرمک صلوتنک کیفیتینی شو وجهله تفصیل ایتدی که چون رسول اکرم افتتاح تکبیرین ایدوب نمازه داخل اولدی الله اکبر ذو الملکوت والجبروت والکبریاء والعظمة دیدی الله اکبر لفظنک معناسنده علما اختلاف ایتدیلر بعضیلر اکبر کبیر معناسنه در دعائمه اعز و اطول کبی دردیلر و بعضیلر اکبر من کل

للفرزدق

یعنی الله اکبر نڭ معنی

شيئ معناسنه در صله سی و اضع اولمغله حذف اولندی دیدیلر صاحب نهایه
اكبر من ان یعرف كنه كبریائه معناسنه در و بو تقدیرك وجهی بودركه افعل تفضیلی
الف لام و اضافتسز استعمال اولنمز الاكبر و اكبر القوم كبی دیدی مطرزی
اكبر من كل شیء ای اعظم معناسنه در و تفضیلك كبیر معناسنه در دیدكلری ضعیف در
دیدكلری تفضیل لفظ اكبر صله دن تجرید اولندیغنك حكمتی بودركه حضرت
الله وجودات حادث و مخلوقات ظاهر اولمزدن مقدم اكبریته صفتی ایله
موصوف ایدی یا خود استعمالات مذكوره ایله تقدیر اولنمق جائز اولدیغنی
اشعار ایچوندر دیدیلر ملكوت اصلنده ملك ایدی مبالغه و كثرة ایچون اخرینه
تا الحاق اولندی رحموت و رهبوت كبی و ذو الملك و الملكوت قولنده ملكدن
ظاهر ملك و ملكوت دن باطن ملك مراد در دیو فرق ایدیلركه آنلردن عالم
شهادت و عالم غیب ایله تعبیر اولنور جبروت دخی قهر معناسنه جبردن
مأخوذ مبالغه ایچوندر كبریا کمال ذات عظمت كمال صفاتدن عبارتدر یا خود
یا خود كبریا نقائصدن تنزه و عظمت كنهی ادراك اولنمقدن تنزه دن
عبارتدر حاصل معنی یعنی حضرت الله هر شیدن عظیم و ملك عظیم و ملك
قهر كامل و ترفه و تنزه و جلال و تمنع صاحبی در **فقال** حذیفه **فقرأ البقرة**
حذیفه دیدی كه رسول اكرم كلمات مذكوره یی قراءت ایتدكدن صكره سوره
فاتحه و سوره بقره یی قراءت ایلدی ابو داود روایتنده ثم استفتح فقرأ
البقرة لفظیله واقع اولدی صاحب ازهار دیدیكه فاتحه دن صكره سوره بقره
قراءت ایتدیكی دیمكدر بعض ناسك فاتحه قراءت ایتمزدن مقدم بقره ایله
ابتدا ایتدی معناسنه در دیو توهم ایتدكلری كبی دكلدر زیرا رسول اكرم هر
صلوتنده فاتحه قراءت ایلمك عادة مستمره سی ایدی خصوصا لا صلوة
لمن لم یقرأ الفاتحة دیو بیوردقلری درجه صحته بالغ اولمشدر اگرچه ائمه
بو حدیثده واقع اولان نفی دن نفی صحت صلوة و نفی كمال صلوة اولمسنده
اختلاف ایتدیلر میرك دیدی كه راوی قراءة فاتحه یی ذكر ایتمدیكی سامع رسول
اكرمك عادة كریمه سنه واقف اولدیغنه اعتمادا در **ثم ركع فكان ركوعه نحوا**

نسخه
ثم قراء

نحوا قریبا معناسنه اولمغله **من قیامه** لفظنی اكا صله ایتدی یعنی رسول اكرم
ركوع ایتدی و ركوعی بر مرتبه قدر معهوددن زیاده ایتدی كه قیامی مدتنه
قریب اولدی **وكان یقول** مخفی اولمیه كه لفظ كان یقول مستقبلدن ماضیه
تحویل ایتمكله كلام مذكور و قال صلی الله علیه و سلم قوتنده اولور لكن ماضیدن
عدول اولندیغی كثرة معناسنی مشعر اولان استمراری افاده ایچوندر یعنی
رسول اكرم ركوعنده **سبحان ربی العظیم سبحان ربی العظیم** لفظنی چوق
چوق سویلر ایدی لیس بو كلمه یی مكررا ذكر ایتدیكی كثرة معناسنی افاده ایچوندر
عددی بیان دكلدر **ثم رفع رأسه وكان قیامه نحوا من ركوعه وكان یقول لربی الحمد**
جار و مجروری تقدیم حصر و اختصاص ایچوندر **لربی الحمد** تكریر افاده تكثیر ایچوندر
یعنی صكره رسول اكرم باشنی ركوعدن قالدیروب ركوعدن صكره اولان
قیامنك مدتی ركوعنك مدتنه قریب ایدی و حال قیامده لربی الحمد كلامنی
چوق چوق سویلر ایدی **ثم سجد وكان سجوده نحوا من قیامه وكان یقول سبحان**
ربی الاعلی سبحان ربی الاعلی قیام معهوددن صكره سجده ایلدی و سجودنك
مدتی ركوعدن صكره اولان قیام معهودك مدتنه قریب ایدی و حال سجودنده
سبحان ربی الاعلی كلامنی چوق چوق سویلر ایدی **ثم رفع رأسه فكان ما بین**
السجدتین نحوا من السجود وكان یقول رب اغفر لی رب اغفر لی صكره باشنی سجده دن
قالدردی كه ایكی سجده نك میاننده جلوسنك مدتی سجودنك مدتنه قریب ایدی
و حال جلوسنده رب اغفر لی كلامنی چوق چوق سویلر ایدی **حتی** محذوفك
غایتی در یعنی رسول اكرم لیله معهوده ده صلوتی بر مرتبه تطویل ایتدی كه حتی
قرأ فیهن البقرة وآل عمران والنساء والمائدة او راویدن شك ایچوندر **الانعام**
حتی صلوة مزبوره ده دورت سوره مذكوره یی قراءت ایلدی لكن روایتدن
بری مائده و انعامده شك ایلدی و مصنف رواة مابیننده شك كیمدن واقع
اولدیغنی افاده ایچون استیناف طریقیله **شعبة الذی شك فی المائدة والانعام**
دیدی شعبة مبتدا و موصول مع صلته خبردر یعنی مائده و انعامده شك ایدن
راویدر میرك دیدیكه بو حدیثك ظاهری اقتضا ایدركه رسول اكرم بر ركعتده سوره

بقره یی قراءت ایلدی لکن آل عمران ونساء ومائده یی رکعهٔ ثانیه ده قراءت
یاخود باقی اوج رکعتده می قراءت ایتدی متبیّن اولمدی بعض شراح دیدی
که ظاهر وجه ثانی در حتّی رکعهٔ ثانیه نک تطویلی لازم کلمیه وبومقامده واقع
اولان اقوال شرحنده چندان افاده اولمغله ذکرندن عدول اولندی
لکن شیخ ابن حجر بخاری شرحنده مسلم دن حذیفه حدیثنی روایت ایتدیکی
وجه اوزره نقل اولنمق مناسب اولندی که انه صلّی مع النبی صلی الله علیه و
سلم فقراء البقرة وال عمران والنساء فی رکعة وکان اذا مرّ بآیة فیها
تسبیح سبّح اوسؤال سئل اوتعوّذ تعوّذ ثم رکع نحوًا ممّا قام ثم قام نحوًا
ممّا رکع ثم سجد نحوًا ممّا قام پس بو حدیث صراحةً دلالت ایدر که رسول
اکرم سور ثلاثهٔ مذکوره یی بر رکعتده قراءت ایتدی ومحتمل در که مائده
یاخود انی می رکعهٔ ثانیه ده یا رکعات ثلاثهٔ باقیه ده قراءت ایتمش اوله
والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا ابوبکر محمد بن نافع البصری بعضیلر
بو اسم اسامی رجالده بولنمغله محمد بن واسع البصری دن محرّف اولمق
کرک دیدیلر حدثنا عبد الصمد بن عبد الوارث عن اسمعیل بن مسلم العبدی عن ابی المتوکل عن عائشة
قالت قام رسول الله صلی الله علیه وسلم بآیة من القران لیلةً لیلةً نصبله قام نک
ظرفیدر قام فی لیلة واحدة بقراءة آیة واحدة تقدیرنده یعنی عائشه دیدیکه
بر بتون کیجه قراءتدن بر آیه ایله قائم اولدی واول کیجه یی آیهٔ مزبوره یی
قراءت ایله احیا ایتدی که مراد کیجه نمازنده اول آیتی قراءت ایتدی دیمکدر
ابو عبیده فضائل القران نام کتابنده رسول اکرم کیجه لردن بر کیجه نماز قلدی
واول کیجه ده سراپا قراءت ایلدی تا صباح اولنجه که اول آیه ایله قائم واول
آیه ایله راکع واول آیه ایله ساجد اولوردی پس قوم ابوذردن سؤال ایتدیلر
که اول آیه قنغی آیه ایدی دیو جواب ویردی که ان تعذبهم فانهم عبادک
وان تغفر لهم فانک انت العزیز الحکیم آیتی ایدی دیو میرک دیدیکه صحیح
مسلمده علی رض دن اولنان نهانی رسول الله صلی الله علیه وسلم ان اقراء
القران راکعا او ساجدا یعنی علی رضی الله عنه دیدیکه رسول اکرم بنی راکع و

راکع وساجد اولدیغم حالده قران اوقومقدن منع ایلدی کذلک صحیح مسلمده
ابن عباسدن روایت اولنان الا انی نهیت ان اقراء القران راکعا او
ساجدا یعنی آگاه اولوک که بن راکع وساجد اولدیغم حالده قران اوقومقدن
منع اولندوم حدیثلر حدیث مذکوره معارضدر اگرچه شو وجهله ما بینلرین
جمع ممکندر که نهی مذکور لیلهٔ معهوده دن صکره صدور ایتدی یاخود نهی بو
تنزیهی در ورسول اکرمک فعلی جوازنی بیان ایچوندر یاخود فعل مزبور نهیدن
لکن صحیحده واقع اولان حدیث سائر احادیث اوزره اوزرینه راجح
اولدیغی محل شبهه دکلدر والله اعلم الحدیث الرابع عشر حدثنا محمود بن غیلان
حدثنا سلیمان بن حرب حدثنا شعبة عن الاعمش عن ابی وائل عن عبد الله بن مسعود قال
صلّیت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم فلم یزل قائما حتی هممت هم دن مأخوذدر
تشدید ایله قصد معناسنه وبا ایله متعدّی اولور بامر سوء امر کسوره اضافتی
ایله وسوء صفت اولمق اوزره اضافتدن قطعله وسوء سینک فتحی وضمی
ایله روایت اولندی کُرْه کَرْه ضُعْف ضَعْف کبی لکن فتحله اولان سوء
لفظنه ذمّی مراد اولان شیء مضاف اولور اکثریا وضمّ ایله اولان سوء
خیر مقابلی اولان شرّ معناسنه استعمال اولنور یعنی ابن مسعود دیدی که بر
کیجه رسول اکرم ایله نماز قیلدیم بر مرتبه ده قیامی تطویل ایتدی که حتی بر بد
شیئه قصد ایلدیم قیل له وما هممت به قال هممت ان اقعد وادع النبی صلی الله
علیه وسلم یصلّی قائما ابن مسعوده دیدیلر که قصد ایتدیکک نه ایدی جواب
دیدی که طول قیام بنی بر مرتبه ده بی تاب ایتدی که درونمه کلدی که اوتورم
ونمازی اوتورد وغم بیردن قیلام رسول اکرمی قائم اولدیغی حالده ترک
ایلیم یاخود اوتورم ونمازی ترک ایلیم شفعی ادا ایتدکدن صکره مراد کلّیه
ایله نمازی ترک دیمک دکلدر زیرا صلوة نافله شروع ایله لازم اولمغله صحابی
جلیل القدره بوکونه شیئی نسبت سوء ادبدن خالی دکلدر کرمانی دیدی
که صلوة نافله ده قیامه قدرت وار ایکن قاعدا ادا جایزدر لکن خصوص
مزبورده ترک ادب ورسول اکرمه مخالفت اولمغله امر سوء اطلاق اولندی

میرکه دیدی که وادع النبی صلی الله علیه وسلم قولندن مستفاد اولان رسول
اکرمه اقتدادن فارغ اولوب نمازی ترک ایلمکدر قاعداً قیلمق دیمک دکلدر
وبو عمل امرسوء اولدیغی ظاهردر والله اعلم حدثنا سفیان بن وکیع حدثنا جریر
عن الاعمش نحوه یعنی سفیان بزه اسناد وحدیث جهتندن حدیث سابق
کبی تحدیث ایلدی والله اعلم الحدیث الخامس عشر حدثنا اسحق بن موسی
الانصاری حدثنا معن حدثنا مالک عن ابی النضر عن ابی سلمة عن عائشة ان النبی صلی الله
علیه وسلم کان یصلی جالساً فیقرأ وهو جالس فاذا بقی من قرائته مقدار ما سنه در قدر
ما یکون ثلاثین او اربعین آیة قام فقرأ یعنی عایشه دیدی که رسول اکرم اوتوردیغی
یردن نماز قیلوب واوتوردیغی حالده قرآن اوقورایدی واوقودیغی سورەدن
تخمیناً اوتوز یا قرق آیه مقداری قالدقده آیاق اوزرینه قالقوب اول
آیتلری قائم اولدیغی حالده اوقورایدی فاذا بقی لفظنده قیامدن اول
قراءت اتدیکی آیات قیام حالنده قراءت اتدیکی آیاتدن چوق اولدغنه
اشارت واردر زیرا البقیة اکثر یا آز اولنده استعمال اولنور بخاری هشام
طریقندن فاذا بقی علیه من السورة ثلاثون او اربعون آیة فقرأهن
لفظیله تخریج ایلدی وکلمهٔ او راویدن شک ایچون اولمق دخی محتملدر وجائزدر
که تنویع ایچون اوله یعنی کاهی اوتوز آیه وکاهی قرق آیه مقداری قالدقده
قائم اولورایدی وهو قائم وهو جالس جمله لری قرأ ویقرأ نک فاعللرندن
حاللردر ثم رکع وسجد ثم صنع فی الرکعة الثانیة مثل ذلک قائم اولدیغی حالده
بقیهٔ آیاتی قراءت اتدکدن صکره رکوع وسجود ایدوب رکعت ثانیه ده دخی
رکعت اولی ده تفصیل اولندیغی وجه اوزره ایدر ایدی والله اعلم الحدیث السادس
عشر حدثنا احمد بن منیع حدثنا هشیم تصغیر صیغه سیله در انبأنا خالد الحذاء
ذال معجمه نک تشدیدیله در عن عبد الله بن شقیق قال سألت عائشة عن صلوة رسول
الله صلی الله علیه وسلم عن تطوعه عن صلوة رسول الله دن بدلدر تطوع طاعه دن
مأخوذدر که حضرت الله تعالی یه باعث تقرب اولان عبادتدن عبارتدر
که متطوع اولان کمسنه آنی نفسندن تبرع ایلیه ویا ایله متعدی اولور یعنی

وهو قائم صح

یعنی عبد الله دیدی که عایشه دن رسول اکرمک تطوعندن سؤال ایتدم فقالت
کان یصلی لیلاً صلوة طویلاً تقدیرنده ایدی لکن موصوف حذف اولنمغله
طویلاً ده تاء تأنیث حذف اولنوب ظاهرا لیلا لفظنه صفت ایقاع اولندی
قائما یصلی نک فاعلندن حالدر ولیلاً طویلاً قاعداً من حیث الاعراب سابقی
کبیدر یعنی عایشه دیدی که رسول اکرمک عادتی بو ایدی که بر کیجه صلوة طویل
قائم اولدیغی حالده وبر کیجه صلوة طویله یی قاعد اولدیغی حالده قیلار ایدی
فاذا قرأ فالتفصیلیه در وهو قائم رکع وسجد وهو قائم اول وهو قائم
قرأ نک فاعلندن حالدر والحال انه یصلی قائما تقدیرنده وهو قائم ثانیاً
رکع وسجد نک فاعلندن حالدر که قائم لفظی منتقل من القیام الی الرکوع
والسجود معناسنه در ومحتملدر که انتقال رکع وسجد لفظلرنده معتبر اولوب
ینتقل الیهما حال کونهما قائما معناسنه اوله واذا قرأ وهو جالس رکع وسجد
وهو جالس لفظی دخی تأویل مذکور مثللو تأویل ایله مأول اولمق لازمدر والا
حال قیامده رکوع وسجود وحال جلوسده کذلک رکوع وسجود لازم کلور لیس
حاصل معنا بودر که اولا قائم قیلدیغی نمازک کیفیتی بو ایدی که قائم اولدیغی
حالده نماز قیلوب قراءة اتدیکی وقتده رکوع وسجوده قیامدن انتقال
ایدر ایدی وثانیا جالساً قیلدیغی نمازک کیفیتی بو ایدی که جالس اولدیغی
حالده نماز قیلوب قراءة اتدیکی وقتده رکوع وسجوده جلوسدن انتقال
ایدر ایدی وعلما اجماع اتدیلر که قیامه قادر اولان کمسنه قاعداً نماز قیلمق
جائزدر لکن ثواب جهتندن قائمک نصف ثوابنه مستحق اولور دیدیلر اما
رسول اکرم بو حکمدن مستثنیدر والله اعلم الحدیث السابع عشر حدثنا اسحق بن
موسی الانصاری حدثنا معن حدثنا مالک عن ابن شهاب الزهری عن السائب بن
یزید عن المطلب بن وداعة واوک فتحیله در السهمی عن حفصة بنت عمر زوجة النبی صلی الله علیه وسلم
تهذیب الاسماء صاحبی ابن سعددن نقل ایتدی که رسول اکرم حفصه یی
هجرتدن اوتوز آی باشنده شعبانده تزوج ایلدی وحفصه مهاجراتدن
ایدی رسول اکرمدن مقدم خنیس بن حذافه نک تحت نکاحنده ایدی خنیس

مدینه ده وفات اتدکدنصکره رسول اکرم تزوج ایتدی ورسول اکرم آنی بر طلاق
تطلیق ایلمش ایدی جبرائیلک امریله ینه مراجعت ایلدی واقدی دیدی که حفصه
آلتمش یاشنه بالغ اولدقده هجرتک قرق لتش سنه سی شعباننده وفات ایتدی
وحفصه رسول اکرمدن آلتمش حدیث روایت ایلدی قالت کان رسول الله
صلی الله علیه وسلم یصلی فی سبحته قاعدا میرک دیدیکه سبحه سینک ضمی و بانک
سکونیله نافله معناسنه در واصلنده تسبیحدن ماخوذ در نافله یه تسبیح دیلدیکی
علتی بودر که زیرا فرضده اولان تسبیح نافله در وصلوة نافله یه سبحه دیلدیکی
فرضده تسبیح منزلەسنه اولدیغی ایچون در بعضیلر نافله تسبیحی مشتمل اولدیغی
ایچون سبحه تسمیه اولندی دیدیلر ویقرأ بالسورة الف لام عهد ذهنی ایچون
ومراد سوره قصیره در مثلا سوره انفال کبی ویرتلها ترتیل دن ماخوذ در
که قرآنک حروف وحرکات وسکناتنی تبیین ومخارجنی کرکی کبی تمییز ایدوب
تأنی طریقیله معناسنی ملاحظه ایدرک قرائتندن عبارتدر حتی تکون اطول
من اطول منها اعراف کبی مثلا یعنی حفصه دیدی که رسول اکرم نافله نمازنده
قعود اتدیکی حالده شو وجهله قیلارایدی که بر سوره قصیره یی انفال کبی مثلا
قراءت ایدوب اول سوره قصیره یی بر طرزده ترتیل ایدر ایدی که حتی ترتیل
سببیله سوره مزبوره کندودن آیة عددیله چوق واوزون اولان
سوره دن که انده ترتیله رعایت اولنمیه مثلا اعراف کبی اوزون اولور
ایدی الحدیث الثالث عشر حدثنا الحسن بن محمد الزعفرانی حدثنا الحجاج بن محمد
عن ابن جریج جیم اولینک ضمیله در قال اخبرنی عثمان بن ابی سلیمان ان ابا سلمة
بن عبد الرحمن اخبره ضمیر منصوب عثمانه راجع در ان عائشة اخبرته ضمیر منصوب
اباسلمه یه عائد در ان النبی صلی الله علیه وسلم لم یمت حتی کان وجد معنا
اکثر رغبة فاعلی در صلوته وهو جالس جمله سی حالدر والحال انه جالس قوه سنده
میرک دیدیکه ظاهر اولان بودر که کان تامه وهو جالس حال اوله ومحتملدر
که کان ناقصه اولوب خبری محذوف اوله ضربی زیدا قائما کبی وجایزدر
که هو جالس خبری اولوب واو زائده ورابطه محذوف اوله یعنی عائشه ابو

ابو سلمه یه خبر ویروب دیدیکه رسول اکرم اکثر صلوة نافله یی جالس اولدیغی
حالده قیلمدقجه وفات ایتمدی والله اعلم الحدیث التاسع عشر حدثنا احمد بن
منیع حدثنا اسمعیل بن ابرهیم عن ایوب عن نافع عن ابن عمر قال صلیت مع النبی
صلی الله علیه وسلم رکعتین قبل الظهر ورکعتین بعدها ورکعتین بعد المغرب فی بیته
محتمل در که ضمیر مجرور ثلاثه مذکوره یه و محتملدر که فقط سنة مغربه راجع اوله
لکن ورکعتین بعد العشاء فی بیته قولنده فی بیته لفظی ذکر اولنوب ما قبلندن
فصل اولندیغندن استفاده اولنور که فقط سنة مغربه ناظر اوله یعنی ابن
عمر دیدیکه رسول اکرم ایله معا ظهردن اول ایکی رکعت وآندن صکره ایکی رکعت
دخی مسجدده واخشامدن صکره ایکی رکعت خانه سنده وعشادن صکره ایکی
رکعت دخی خانه سنده نماز قیلدیم وبو حدیث دلالت ایدر که صلوة تطوعی مسجدده
وخانه ده قیلمق جائز اوله اکرچه افضل صلوة المرء فی بیته الا المکتوبة
حدیث صحیحی موجبنجه خانه ده قیلمق افضل در میرک دیدیکه معیت دن مراد
تبعیت در یعنی ابن عمر رسول اکرمه صلوات مذکوره یی قیلمقده مشارکت
ایتدی جمعیت مراد دکلدر که حتی روانده فرایض ده جماعة جائز اوله والله
اعلم الحدیث العشرون حدثنا احمد بن منیع حدثنا اسمعیل بن ابرهیم حدثنا
ایوب عن نافع عن ابن عمر قال [1] بعضیلر زیاده ده دیدیلر ان رسول الله صلی الله علیه و
سلم کان یصلی رکعتین حین یطلع الفجر وینادی المنادی یعنی ابن عباس دیدی
که بکا حفصه خبر ویردی که رسول اکرم صباح یری آغاروب مؤذن اذان
اوقویه جق وقتده ایکی رکعت نماز قیلار ایدی که مراد صباح نمازینک سنتی در
قال ایوب اراه همزه نک ضمیله اظنه معناسنه در وضمیر منصوب ایوبک
شیخی اولان نافعه راجع در قال ضمیر مستکن نافع مزبوره راجع در خفیفتین
یعنی ایوب دیدیکه ظنم بودر که نافع بکا بو حدیثی تحدیث اتدکده رکعتین
لفظنی تکلم اتدکدن صکره خفیفتین لفظنی دخی تکلم ایتدی خصوصا صحیحین
وغیریده طرق متعدده ده بو لفظ واقع اولدی امدی صباح نمازینک ایکی رکعة
سنتنده تخفیف مسنون اولور والله اعلم الحدیث الحادی والعشرون حدثنا

[1] ابن عمر وحدثتنی حفصة ح

قتيبة بن سعيد حدثنا مروان بن معاوية الفزاري فانك فتحيله فزاره قبيله‌سيدر
كه قيس عيلان بر قبيله در عن جعفر بن برقان باء موحده نك ضميله در عن ميمون
بن مهران عن ابن عمر قال حفظت من رسول الله صلى الله عليه وسلم ثماني ركعات
يعني ابن عمر ديديكه بن رسول اكرمدن سكز ركعت نماز ازبرلدم واول ركعتلر
سنن مؤكده دن اولديغين استيناف طريقيله بيان ايدوب ديديكه
ركعتين ثماني ركعاتدن بدل اولمق ظاهردر قبل الظهر وركعتين بعدها و
ركعتين بعد المغرب ايكي ركعت صلوة ظهردن اول وايكي ركعت صلوة
ظهردن صكره وايكي ركعة صلوة مغربدن صكره اولان ايكي ركعت سنتي
فرض مغربه متصل قلمق مندوبدر زيرا خبر صحيح ايله ثابت اولديكه من صلى بعد
المغرب ركعتين قبل ان يتكلم رفعت صلواته في عليين يعني رسول اكرم
بيورديكه بر كمسنه فرض مغربدن صكره تكلم ايتمدين ايكي ركعة نماز قيلسه
اول كمسنه نك صلوتي اعلاي عليينه واقع اولنور كه زياده قبولندن كنايه‌در
وركعتين بعد العشاء وايكي ركعة دخي يتسو نمازندن صكره كه جمله‌سي سكز ركعة
اولور قال ابن عمر وحدثتني حفصة بركعتي الغدوة ابن عمر ديديكه حفصه دخي
بكا رسول اكرمك ايكي ركعة نماز قيلديغين خبر ويردي ولم اكن اراهما من النبي
صلى الله عليه وسلم لكن بن اول ايكي ركعتي كورمدم زيرا آنلري رسول اكرم
هميشه سعادتخانه‌لرنده قيلار ايدي وساير صلوات مذكوره‌يي كاهي سعادت
خانه‌ده وكاهي مسجدده قيلديغي ايچون آنلري كندم كوردم حفظ ايتدم
وايكي سنة فجري كورمدم وحفصه‌دن استماع ايتدم والله تعالى اعلم واحكم
الحديث الثاني والعشرون حدثنا ابو سلمة يحيى بن خلف حدثنا بشر بن المفضل
عن خالد الحذاء عن عبد الله بن شقيق قال سالت عائشة عن صلوة رسول الله صلى
الله عليه وسلم قالت كان يصلي قبل الظهر ركعتين وبعدها ركعتين وبعد المغرب ثنتين بعض نسخه‌ده
ركعتين واقع اولدي وبعد العشاء ركعتين وقبل الفجر ثنتين بعض نسخه‌ده
ركعتين واقع اولدي يعني عبد الله بن شقيق ديديكه عائشه‌دن رسول
اكرمك قيلديغي سنن مؤكده نك عددندن سؤال ايتدم ديديكه صلوة ظهردن

ظهردن اول ايكي ركعت وصكره دخي ايكي ركعت واخشام نمازندن صكره
ايكي ركعت ويتسو نمازندن صكره ايكي وصباح نمازندن اول ايكي ركعت نماز قلمق
عادة مستمره‌سي ايدي والله اعلم الحديث الثالث والعشرون حدثنا محمد بن
المثنى حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابي اسحق قال سمعت عاصم بن ضمرة
ضادك فتحي وميمك سكونيله در يقول سالنا عليا رضي الله عنه عن صلوة رسول الله
صلى الله عليه وسلم يعني ابو اسحق ديديكه عاصمدن ايشتدم ديديكه علي رضي‌دن
رسول اكرمك نهاروقتنده قيلديغي نافله‌نك كيفيتندن سؤال ايتديك حضرت
علي بزم سؤالمز مجرد اول كيفيته عالم اولمق ايچون دكل بلكه رسول اكرمه
بو بابده دخي اقتدا ايتمك ايچون اولديغني فهم ايدوب فقال علي ديديكه
انكم لا تطيقون ذلك سز بو بابده رسول اكرمه نيجه اقتدا ايدرسز سز آنك
صلوتنك كيفيتنده نماز قيلمغه وانك مداومتي كبي مداومت ايتمكه تحمل ايدمزسز
قال من اطاق منا على ذلك صلى بز ديدك كه سز تعليم بيورك طاقت كتوره‌مينمز
بيلش اولسون فقال علي رضي الله عنه كان عليه السلام اذا كانت الشمس من
ههنا مشرق جانبنه اشارتدر كهيئتها من ههنا عند العصر مغرب جانبنه اشارتدر
صلى ركعتين يعني پس علي ديديكه شمسك هيئتي مشرق طرفندن عصر
وقتنده مغرب طرفندن هيئتي كبي اولديغي وقتده رسول اكرمك عادتي ايكي
ركعت نماز قيلمق ايدي مراد وقت مختارده صلوة ضحيدر واذا كانت الشمس
من ههنا كهيئتها من ههنا عند الظهر صلى اربعا وشمسك هيئتي شو جانبدن
ظهر وقتنده شو سمتدن هيئتي كبي اولديغي وقتده دورت ركعت قيلار ايدي
مراد زوالدن مقدم دن زواله قريب قيلديغي صلوة اوابيندر ويصلي
قبل الظهر اربعا وبعدها ركعتين ودخي صلوة ظهردن اول دورت ركعة
وصلوة ظهردن صكره ايكي ركعت قيلار ايدي مخفي اولميه كه رسول اكرم ظهردن
اول دورت ركعت قيلاردي و علي‌دن نقل اولنان حديث مسلمك عائشه‌دن
كان يصلي في بيته اربعا ديو تخريج ايتديكي حديثه كذلك شيخنك كان لا يدع
اربعا قبل الظهر ديو تخريج ايتدكلري حديثه موافقدر وظاهرا ابن عمر وعائشه‌دن

سكان ده دوام معتبر اولديغنه ايمادر

زيرا حديث ده زيد بن ارقمدن روايت
اولنديكه صلوة الاوابين حين
ترمض الفصال يعني صلوة اوابين
وقتي ناقه‌لرك اولادي بچه‌لرينك
ترجمه زمينك حرارتي ايله

كان يصلي قبل الظهر ركعتين ديو روايت اولنان حديثه معارض اولمغله
مابينلرينده نشو وجهله توفيق ايتديلر كه دورت قيلديغي خانه ده قيلديغي وقتده
وايكي قيلديغي مسجدده قيلديغي وقتده ايدي خصوصا كه ثقه دن روايت اولنان
زياده مقبوله اولمغله قبل الظهر دورت ركعت سنت ظهر اولمق اوزره قيلدي
ديو وارد اولان احاديث راجحه در حاصلي اختلاف مزبور اختلاف اوقات
واحواله مبني در لهذا ابو جعفر طبري ديديكه الأربع كانت في كثير من احواله
والركعتان في قليلها بعضيلر ديديلر كه محتملدر كه رسول اكرم سعادت
خانه سنده ايكي يا دورت ركعت قيلوب مسجده چيقدقده ايكي ركعت قيلار
ايدي ابن عمر مسجدده قيلديغني كوروب روايت ايلدي وعائشه ايكي صورته
مطلعه اولمغله كاهي بريني وكاهي بريني روايت ايلدي ودخي معلوم اوله كه
كان لفظي امام فخر رازي تصحيح ايتديكي اوزره تكرار اقتضا ايدر نووي ديديكه
مختار اولان قول بودر كه اصوليين اكثر محققين عندنده لغة وعرفا
تكرار اقتضا ايتمز لكن ابن دقيق العيد عرفا تكرار اقتضا ايدر ديدي وقبل
العصر اربعا وصلوة عصردن اول دورت ركعت دخي قيلار ايدي على طريق
الاستحباب وبو كلامده نوافل نهاري دورت ركعت قيلمق افضل اولدغنه
اشارت وار در حديث صحيحده وارد اولديكه رحم الله امرأ صلي قبل
العصر اربعا يفصل بين كل ركعتين بالتسليم على الملائكة المقربين والنبيين
ومن تبعهم من المؤمنين والمسلمين يعني اول دورت ركعت نمازك هر ايكي ركعتني ملائكه
مقربين وانبياء وانلره تابع اولان مؤمنين ومسلمينه تسليم ايله فصل ايدوب
آيرر ايدي مراد تشهد ايدر ايدي ديمكدر زيرا تشهدده السلام علينا وعلى
عباد الله الصالحين قولنده اولان عباد صالحين مذكورينه شامل و
رسول اكرم اصحابه تشهد تعليم ايتديكي حقنده وارد اولان حديث صحيحده
وارد اولدي كه فانكم اذا قلتم ذلك اصاب كل عبد صالح في السماء والارض
والله اعلم وصلي الله على سيدنا ونبينا محمد واله وصحبه اجمعين

باب صلوة الضحى

ضحى تركيده قوشلق وفارسيده چاشتگاه ديدكلري وقتدر صاحب
نهايه ديديكه ضحوه ضادك فتحي وحانك سكونيله اول نهارك ارتفاعيدر
وضحي ضادك ضمي وقصر ايله وقت مذكورك فوقي وضحاء ضادك فتحي ومد ايله
شمس عالي اولديغي وقتدر وبو مقامده صلوة ضحيده اولان اضافه في معناسنه در
صلوة الليل صلوة النهار كبي يا مضاف تقدير ايدوب صلوة وقت الضحى
قوه سنده در ديمكه حاجت يوقدر بعضيلر مسببك سببنه اضافتي قبيلندندر
ديديلر صلوة الظهر كبي معلوم اوله كه وقت ضحينك اولي طلوع شمس وقتنده
اولان كراهت مرور ايتدكدن صكره در وآخري زوال وقتنده اولان كراهتدن
اوّلجه اولان وقتدر واوائلنده واقع اولان نمازه صلوة اشراق و
آخرنده واقع اولان نمازه صلوة زوال واول وآخر مابيننده واقع اولان
نمازه صلوة ضحى تسميه اولنور يعني بو باب رسول اكرمك صلوة ضحى قلمسي
حقنده وارد اولان احاديث شريفه بياننده در مصنف بو بابده سكز
حديث نقل ايتدي الحديث الاول حدثنا محمود بن غيلان حدثنا ابو داود
الطيالسي انبانا شعبة عن يزيد الرشك راء مهملهنك كسري وشين معجمهنك
سكونيله در ابن الجوزي ديدي كه رشك فارسيده قبا صقاللي معناسنه در
يزيد الضبعي يه لقب ايتدكلري صقالي بغايت قبا اولديغي ايچوندر حتى بر
كون صقالنك ايچنه بر عقرب كيردي اوچ كون مقداري عقرب صقالنده
قالدي كورمدي ومصنف ديديكه رشك اهل بصره اصطلاحنده قسام
ديمكدر ويزيد مزبورك عادتي بو ايدي كه موسمدن اول مكه يه واروب
هر كس موسمده كندو ملكنه متصرف اولسون ايچون خانه لري مساحه ايدوب
تقسيم وتعيين ايدر ايدي لهذا بو اسم ايله ملقب اولدي يزيد الرشك
ثقه ومتعبد ايدي يوز اوتوز تاريخنده وفات ايتدي قال يزيد سمعت
معاذة بنت عبد الله العدوية البصرية قالت قلت لعائشة اكان رسول الله
صلى الله عليه وسلم يصلي الضحى قال نعم اربع نصبله يصلي اربع ركعات
تقديرنده در ويزيد مقدر يصلي اوزرينه معطوفدر ما شاء الله يعني يزيد الرشك
ديديكه معاذه دن اشتدم ديديكه عائشه دن بر كون سؤال ايدوب ديدم

کہ یا ام المؤمنین رسول اکرم صلوة ضحی قیلارمی ایدی جوابنده دیدیکه
نعم صلوة ضحی یی احیانا دورت رکعت قیلارایدی واحیانا حضرت
الله مراد اتدیکی مقداری دورت رکعت اوزرینه زیاده ایدرایدی
که مرادی دورت رکعت اوزرینه زیاده اتدیکینک عددمعیّنی یوق ایدی
دیمکدر لکن رسول اکرم صلوة ضحی یی اون ایکی رکعت دن زیاده قیلدیغی
روایت اولنمادی فیروزآبادی صراط مستقیم نام فارسی تألیفنده
عایشه وام سلمه دن انه صلعم کان یصلی صلوة الضحی ثنتی عشرة رکعة
دیو روایت ایلدی لکن امّ زردن قالت رایت عایشة تصلی صلوة
الضحی وتقول ما رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی الا اربع رکعات
دیو روایت اولنان حدیث اکثر اوقاته محمولدر لیس بو حدیثده صلوة
ضحی یی دورت قیلمق افضل اولدغنه اشارة واردر وصلوة ضحی نک
اقلّی ایکی رکعتدر احمد مسندنده معاذ بن انسدن تخریج ایتدی که من
قعد فی مصلاه حین ینصرف من صلوة الصبح حتی یسبح رکعتی الضحی
لا یقول الا خیرا غفر له خطایاه وان کانت مثل زبد البحر وترمذی ابو
هریره دن مرفوعا تخریج اتدی که من حافظ علی شفعتی الضحی غفر له
ذنوبه وان کانت مثل زبد البحر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن
المثنی حدثنی حکیم بن معاویة الزیادی زانک کسری بعده یاء مثناة تحتیة ایله
حدثنا زیاد بن عبید الله بعض نسخه ده عبد الله واقع اولدی بن الربیع
الزیادی عن حمید الطویل عن انس بن مالک ان النبی صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی ستّ رکعات
یعنی انس بن مالک دیدیکه رسول اکرم صلوة ضحی یی آلتی رکعت قیلار
ایدی بعض اوقاتده والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا محمد بن المثنی
حدثنا محمد بن جعفر انبانا عن عمرو بن مرّة عن عبد الرحمن بن ابی لیلی اسمی یسار یا
بلال یا داود بن بلالدر قال عبد الرحمن ما اخبرنی احد انه رای النبی
صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی الا امّ هانیٔ ام رفعله احددن بدلدر یعنی
عبد الرحمن بن ابی لیلی دیدیکه بکا هرکز صحابه دن برفرد رسول اکرمک صلوة

صلوة ضحی قیلدیغنی خبر ویرمدی الا امّ هانی خبر ویردی ابن ماجه عبد الله
بن الحارث الهاشمی دن تخریج ایتدی که حضرت عثمان زماننده صحابهٔ
کرام دن جمّ غفیر حضورنده رسول اکرم صلوة ضحی قیلدیغندن سؤال
ایتدم امّ هانی دن غیری کمسنه خبر ویرمدی الا امّ هانی خبر ویردی فانها
حدثت زیرا التحقیق امّ هانی خبر ویردی که ان رسول الله صلی الله علیه وسلم دخل
بیتها یوم فتح مکة فاغتسل رسول اکرم مکه نک فتحی کونی بنم خانمه کیروب غسل
ایتدی میرک دیدیکه بو کلام دلالت ایدر که رسول اکرمک غسلی امّ هانی خانه سنده
واقع اوله لکن موطاده صحیح مسلمده ابی مرّه طریقندن امّ هانی دن شو
وجهله روایت اولندی که رسول اکرم مکه دن یوقارو بر خانه ده ایدی بن
حضورلرینه واردم ورسول اکرمی غسل ایدر بولدم ومابینلرین واقعهٔ
مزبوره متعدد ومکرر واقع اولمش ایدی دیمکله جمع ممکن اولور وابن خزیمه
روایتنده رسول اکرم منزل مزبورده غسل اتدکده ابوذر ستر ایلدی وابو
مرّه روایتنده فاطمهٔ زهرا ستر ایلدی دیو واقع اولمغله اوّل اغتسالده
بری وآخر اغتسالده بری ستر ایلمک محتمل دردیو ابن حجر توفیق ایتدی
فسبّح صلی معناسنه در نته کیم صحیحین ده فصلّی واقع اولدی نسائی امّ
هانی دن شو وجهله روایت ایتدی که انها ذهبت الیه صلی الله علیه وسلم
عام الفتح فوجدته یغتسل وفاطمة تستره بثوب فسلّمت فقال علیه السلام
من هذا قالت امّ هانی فلما فرغ من غسله فصلّی ثمانی رکعات کرمانی دیدی
که ثمانی ثمنه نسبت ایچون ثمنی ایدی زیرا بو جزؤ ویدی یی سکز ایدیجی و
سکزک ثمنی در لیس اوّلنی مفتوح اتدیلر تغییرات نسب عادتلری اولمغله
ویاء نسبتک برینی حذف ایدوب آندن الفی عوض ویردیلر کاهی نونک
کسریله اکتفا وکاهی تخفیف ایچون مفتوح ایدرلر ابوداود روایتنده انه
صلی الله علیه وسلم یوم الفتح سبحة الضحی ثمان رکعات یسلم فی کل رکعتین
لفظی واقع اولدی ما رایته علیه السلام صلی صلوة قطّ اخفّ منها غیر
استثنائیه اوزره منصوبدر انه کان یتم الرکوع والسجود یعنی رسول اکرم

غسلدن فارغ اولدقدن صکره سکز رکعت نماز قیلدی که بن هرگز رسول اکرمک فرض ونفل نمازلرنده بو قیلدیغی سکز رکعت نماز کبی خفیف نماز قیلدیغنی کورمدم بو نمازلری بغایة خفت اوزره قیلدی چون مستمع بو کلامدن توهم ایتدی که رکوع وسجود وقیام وقراءت وتشهدده نسبت خفیف اولوب اکثر یاشده اولنمقدن خالی اولمغله رسول اکرم رکوع وسجودی دخی تخفیف ایتمشدر دیو ام هانی مستمعک بو وهمنی دفع ایچون لکن رسول اکرم رکوع وسجوددده طمانینتی ترک وبونلری تخفیف ایتمدی دیدی مخفی اولمیه که بو حدیثدن صلوة ضحی یی تخفیف ایتمک لازم کلمز زیرا رسول اکرمک صلوة ضحی یی همیشه تخفیف ایتدیکی ثابت دکلدر فاما سنت فجری تخفیفه مداومت ایتدیکی ثابت اولمغله آنلری تخفیف مندوبدر خصوصا محتملدرکه رسول اکرم یوم فتحده تخفیف ایتدیکی اشتغال فتحدن کندویه تورغونلق طاری اولوب وتقیه مهماتی دخی اتمامه مسارعت وعجله ایتدیکی ایچون اوله میرک دیدی که ام هانی حدیثی ایله صلوة ضحی نک سنت اولدیغنه استدلال ایتدیلر قاضی عیاض وبعض لکمسنه لردن ام هانی حدیثنده رسول اکرمک قیلدیغی سکز رکعت نماز ضحی نمازی اولدیغنه دلالت یوقدر دیو نقل ایتدی زیرا محتملدرکه رسول اکرم آنی صلوة فتح اولمق اوزره قیلمش اوله وخالد بن ولید بعض فتحلرنده صلوة فتح اولمق اوزره قیلار ایدی بعضیلر دیدیلر که محتملدرکه رسول اکرم یوم فتحده قیلدیغی نماز لیلهٔ فتحده بعض اشغال سببیله فوت ایتدیکی نمازلرک قضاسی اوله لیس صلوة ضحی اولدیغی ثابت اولمز غایة ما فی الباب صلوة مزبوره وقت ضحایه مصادف اولمش اوله معلوم اوله که صلوة ضحی حقنده علما مابیننده اختلافات کثیره واقع اولوب قیل وقالدن خالی اولمغله بو فقیر مترجم بعض کتب معتبره دن اخذ ایتدیکی اوزره بو مقامده بیان وتفصیلنی انسب ملاحظ ایتدی ومن الله التوفیق الی سواء السبیل معلوم اوله که رواة حدیث شکر الله سعیهم رسول اکرم حضرتلرینک صلوة ضحی قیلدیغنده اختلاف وبعضی اثبات وبعضی نفی ایدوب بعض علماء مثبتک حجتین نافینک حجتی اوزرینه ترجیح ایتدیلر زیرا اثبات زیادهٔ علم

علم وتتبعدن ناشی اولمغله جایزدرکه بو مقوله زیادهٔ اثبات بعض ناسدن خفی اولمش اوله وبعض علما دخی نافینک حجتنی ترجیح ایتدیلر وهر فرقه نک قرائن ودلائلی تفصیل احادیث ضمننده معلوم اولور انشاء الله تعالی حاکم بیان ایتدیکی اوزره صلوة ضحی یی مثبت اولان صحابی نک اسامیسی بونلردر ابو سعید ابو ذر غفاری زید بن ارقم ابو هریره بریدة الأسلمی ابو الدرداء عبد الله بن ابی اوفی عتبان بن مالک عتبة بن عبد السلمی نعیم بن همام ابو امامة الباهلی عائشه بنت ابی بکر ام هانی ام سلمه ابو سعید دیدی که کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی حتی نقول لا یدعها ویدعها حتی نقول لا یصلیها یعنی رسول اکرم صلوة ضحی یه کاهی شویله مداومت ایدر ایدی که حتی بز ترک ایلمز دیر ایدک وکاهی شویله ترک ایدر ایدی که بز ترک دخی قیلمز دیر ایدک ابو هریره دن بزاز روایت ایتدی که ان رسول الله صلی الله علیه وسلم لا یترک صلوة الضحی فی سفر ولا غیره اکرچه اسنادی ضعفدن خالی دکلدر ابن ابی اوفی دیدی رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم صلی الضحی رکعتین یوم بشر برأس ابی جهل یعنی رسول اکرمی کوردم ایکی رکعت صلوة ضحی قیلدی ابو جهلک کلهٔ بی دولتی قطع اولندی دیو مژده ایتدکلری کونده مخفی دکلدر که بو حدیثه نفی ایدن جماعت طرفندن رکعتین مزبورتین صلوة شکر ایدی یوم فتحده قیلدیغی سکز رکعت شکر فتح اولدیغی اتفاقی وقت ضحی یه مصادف اولدی دیو اعتراضه مجال واردر عتبان حدیثنی احمد شو لفظله روایت ایتدی که ان النبی صلی الله علیه وسلم صلی سبحة الضحی فقاموا وراءه فصلوا یعنی رسول اکرم صلوة ضحی یی قیلدیلر واصحاب دخی آردنده طوروب قیلدیلر عائشه حدیثنی امام مسلم واحمد وابن ماجه شو لفظله روایت ایتدیلر که کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی اربعا ویزید ما شاء الله ام هانی حدیثی کما مر کرکی کبی ترجمه اولندی اکرچه بو حدیثده صلوة ضحی اولدیغنه تصریح یوقدر لکن روایت اخری ده وذلک ضحی لفظی زیاده قیلندی ام سلمه حدیثنی حاکم شو جمله روایت ایتدی که کان صلی الله علیه وسلم یصلی الضحی ثنتی عشرة رکعة انس رضی الله عنه

دیدی که رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم صلی فی السفر سبحة الضحی ثمانی
رکعات ابن خزیمه وحاکم بو حدیث صحیحدر دیدیلر علی رضی الله عنه دن امام احمد
ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی من الضحی و ابو یعلی روایتنده کان
یصلی الضحی لفظیله واقع اولدی عتبان حدیثنی حاکم شو لفظله روایت ایتدی
که ان النبی صلی الله علیه وسلم صلی الضحی ست رکعات و انس دن مرفوعا روایت
اولندی که من صلی الضحی رکعتین لم یکتب من الغافلین ومن صلی اربع رکعات
کتب من القانتین ومن صلی ست رکعات کفی ذلک الیوم ومن صلی
ثمانیا کتب من العابدین ومن صلی ثنتی عشرة رکعة بنی الله له بیتا فی الجنة
اگرچه بو احسانک حدیثنک اسنادی ضعفدن خالی دگلدر لکن ابو الدرداء
و ابو ذر حدیثلریله متقوی اولور و نافی اولنلر دخی بعض احادیث ایله نفی صلوة
ضحی یه استدلال ایتدیلر عایشه دن بخاری و مسلم شو لفظله روایت ایتدیلر که
کان رسول الله صلی الله علیه وسلم لیدع العمل وهو یحب ان یعمل به
خشیة ان یعمل به الناس فیفرض علیهم وما سبح رسول الله صلی الله علیه و
سلم سبحة الضحی قط وانی لاسبحها یعنی رسول اکرم بر عمل ایشلمکی سور
ایکن خلق ایشلیوب دخی اوزرلرینه فرض اولمق خوفندن ترک ایدرلر ایدی
و هرگز ضحی نمازی قیلمامشدر و تحقیق اول نمازی بن قیلارم مورق عجلی
دیدی که ابن عمر حضرتلرینه دیدم که اتصلی الضحی یعنی جناب شریفکز صلوة
ضحی قیلارمیسنز جوابنده لا دیدی رسول اکرم قیلارمی ایدی دیدم لا اخاله
دیدی بخاری بو وجهله روایت ایتدی و لفظ لا اخاله توقف علامتیدر
یعنی نه قیلد یعنی یقینا بیلورم نه قیلمد یعنی یقینا بیلورم دیمک اولور
شعبی دیدی که ایشتدم که ابن عمر حضرتلری دیدیکه مسلمانلره صلوة ضحیدن
افضل بدعت احداث ایتمدیلر مجاهد دن منقولدر بن و عروة بن الزبیر
مسجده گردک که ابن عمر حضرتلری عایشه نک حجره سنه قریب اوتورمشلر
ایدی و جم غفیر مسجدده صلوة ضحی قیلرلر ایدی قیلدقلری نمازدن ابن
عمره سؤال ایتدیک بزه بدعتدر دیو جواب ویردی ابن ابی شیبه ابن

ابن عمردن صلوة ضحی حقنده بدعت ونعمت البدعة دیو نقل ایتدی و علما
احادیث مذکوره مابیننی شو وجهله توفیق ایتدیلر که رسول اکرم صلوة ضحی یه
مداومت ایتمز ایدی تا که امته فرض اولوب عهده سندن کلمیه لر دیو خوف
ایتدکلرندن ناشی لکن احیانا صلوة ضحی یی قیلارلر ایدی و عایشه نک ما رایته صلاها
قولی کان یصلیها دیدیکی قوله مخالف دگلدر زیرا رسول اکرم اکثر زمانده وقت
ضحی ده گاهی مسجدده و گاهی غیر موضعده بولنمغله عایشه آنک صلوة ضحی
قیلدیغنی کورمدکندن ما رایته صلاها دیدی و صلوة ضحی قیلدیغنی رسول اکرم
کندودن یا غیریدن ایشتمکله کان یصلیها دیدی و ابن عمرک لا اخاله
دیدیکی رسول اکرمک صلوة ضحی قیلدیغنی خبر ویرن کمسنه یه چندان اعتماد
ایتمدکندن جزم ایتمدیکی ایچوندر و بدعتدر دیدیکی احادیث مذکوره کندویه
واصل اولمدیغندن ناشیدر یا خود رسول اکرم صلوة ضحی یه مداومت ایتمش
ایکن ناسک آکا مداومتی یا خود مسجدده قیلدقلری بدعتدر دیمکدر زیرا خانه ده
قیلمق سنتدر حاصلی ابن عمر کلامنده صلوة ضحی نک عدم مشروعیتی مشعر
نسنه یوقدر ابن مسعوددن روایت اولندی که بر قومی مسجدده صلوة
ضحی قیلارایکن کوروب انکار جهتندن ان کان ولا بد فی بیوتکم دیدی
یعنی صلاة ضحی یی قیلمه قچه اولمز ایسه کز باری هر کس خانه کزده قیلک
و بعض علما دیدیلر که مستحب اولان بودر که صلوة ضحی یی گاه قیلوب گاه
ترک ایده لر ابن عباسک عادتی بو ایدی که بر کون قیلوب ویکرمی کون
ترک ایدر ایدی و بعضیلر اسبابدن بر سبب ایله قیلمق مناسبدر صلوة
شکر کبی دیدیلر امام نووی دیدیکه صواب بودر صلوة ضحی نک ثبوتنده
ام هانی حدیثی ایله استدلال اولنه زیرا ابو داود کریب طریقندن ام
هانی دن روایت ایتدی که انه صلی الله علیه وسلم صلی سبحة الضحی امام
مسلم کتاب الطهاره ده ابو مره طریقندن ام هانی دن رسول اکرمک یوم
فتحده غسلی قصه سین روایت ایتدکده ثم صلی رکعات سبحة الضحی
لفظیله نقل ایتدی ابن عبد البر عکرمة بن خالد طریقندن ام هانی دن

روايت ايتدي كه قدم رسول الله صلى الله عليه وسلم مكة فصلى ثماني ركعات
فقلت ما هذه الصلوة قال هذه صلوة الضحى بعضيلر بو روايت ايله صلوة
ضحى نك اكثري سكز ركعت اولدغنه استدلال ايتديلر لكن ايكي ركعت قيلديغي
دخي بيان اولندي ترمذي انسدن اون ايكي قيلديغني كذلك طبراني ابو
الدرداءدن مرفوعا وكذلك بزاز ابو ذردن اون ايكي ركعت صلوة ضحى
قيلديغني روايت ايتديلر حاصلي روايات مذكوره بري برينه منضم اولمغله
متقوي ومتأكد اولمغله احتجاجه صالح اولور ترمذي امام احمددن نقل
ايتدي كه بو بابده وارد اولان احاديثك اصحي ام هاني حديثيدر امام نووي
روضه سنده افضلها ثمان واكثرها ثنتي عشرة يعني صلوة ضحى نك افضلي
سكز ركعت واكثري اون ايكي ركعت دردي وب افضل واكثر مابيني فرق ايتدي
طبري وحليمي وروياني اكثرينه حديو قدر ديديلر ابراهيم نخعي طريقندن روايت
اولندي كه اسود بن يزيددن بركمسنه سؤال ايتدي كه صلوة ضحى بي قاچ ركعت
قيلايم ديو جواب ويردي كه ما شئت والله اعلم الحديث الرابع حدثنا ابن ابي
عمر حدثنا وكيع حدثنا كهمس بن الحسن عن عبد الله بن شقيق قال قلت لعائشة اكان النبي
صلى الله عليه وسلم يصلي الضحى قالت لا الا ان يجئ من مغيبه ميمك فتحي وغينك كسري بعده
باء موحده مكسوره بعده هاء ايله دركه ما فرا اولان كمسنه وطننددن غائب
اولمغله سفره مغيبه يعني زمان غيبت اطلاق اولندي بعض نسخه ده عن
مغيبه وبعضنده من سفره واقع اولدي يعني عبد الله بن شقيق ديدي كه
عائشه دن سؤال ايتدم كه رسول اكرم صلوة ضحى قيلارمي ايدي ديو جواب
ويردي كه قيلماز ايدي مگر كه سفردن گلمش اوله كعب بن مالكدن روايت
اولندي كه رسول اكرم سفردن گلدكده البته وقت نهارده ضحى وقتنده گلور
اولا مسجده گلور ايدي وانده ايكي ركعت نماز قيلوب مسجده اوتورر ايدي
والله اعلم الحديث الخامس حدثنا زياد بن ايوب البغدادي حدثنا محمد بن ربيعة عن
فضيل بن مرزوق عن عطية عن ابي سعيد الخدري قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي
الضحى حتى نقول لا يدعها ويدعها حتى يعني ابو سعيد الخدري ديدي كه رسول اكرم

نقول لا يصليها

ان الانبيأ والرسل كانوا على اديان متفقة وعلى شرايع مختلفة فالدين لم يبدل ولم يغير والشرايع
قد بدلت وغيرت   اللهم صل على الانبيأ والمرسلين الذين مضوا على دين واحد

قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم سبعة يظلهم الله تعالى تحت ظل عرشه
يوم لا ظل الا ظله امام عادل وشاب نشأ في طاعة الله ورجل ذكر الله خاليا ففاضت
عيناه من خشية الله ورجل قلبه متعلق بالمساجد ورجلان تحابا في الله اجتمعا فيه وتفرقا عليه
ورجل دعته امرأة ذات حسب وجمال فقال اني اخاف الله رب العالمين

اکرم گاهی برقاچ گون صلوة ضحی‌یه بر مرتبه مداومت ایدر ایدی که حتی بز
کندو یانمزده یا بری بریمز ایله سویلشور ایدک که شو مرتبه مداومتدن صکره
ابدًا فراغت ایتمز و گاهی بر قاچ گون شو وجهله ترک ایدر ایدی که بز دخی
قیلماز یا حالته اولی نسخ اولدیغی ایچون یا خود اجتهادی اقتضا اتدیکی
ایچون مختفی اولمیه که حدیث مذکورک ظاهری اگرچه حالت سفره مخصوص
دکلدر لکن ممکندر که حالت مغیب ایله مقید اوله زیرا رسول اکرم حضرده
صلوة ضحی‌یی سعادتخانه سنده قیلمغله ابو سعید الخدری آکا مطلع اولمق
مشکلدر مسلم تخریج ایتدی که صلوة ضحی‌نک فوایدندن بری بودر که انسانده
اولان اوچیوز التمش مفصله لازم گلن صدقه‌یه صلوة ضحی کفایت
ایدر حاکم روایت ایتدی که رسول اکرم بزه صلوة ضحی‌یی برقاچ سوره
ایله قیلمق امر اتدی که والشمس وضحیها و والضحی سوره‌لری کبی لکن دورت
رکعت قیلدقده مناسب اولان والشمس واللیل والضحی والم نشرح لک
سوره‌لریله قیلمقدر قسطلانی حافظ زین العراقیدن حکایت ایتدی
که عوام میاننده مشهور اولدی که برکمسنه صلوة ضحی‌یی بر آز زمان قیلوب
صکره فراغت ایلسه اعمی اولور دیو لهذا عن اصل صلوة ضحی‌یی ترک ایدرلر
اصلا بو کلام درست دکلدر بلکه ثواب عظیمدن محروم اولسونلر ایچون شیطان
لسانلرینه بو وهم فاسدی القا ایتمشدر لعنة الله علیه و دخی نساء ناقصات
العقول حیض و نفاس حالنده صلوة ضحی‌یی ترک ایلمک قطع مذکور
قیلنلندر دیو قطع سببیله عمادن خوف ایدوب عن اصل صلوة ضحی‌یی
قیلمیوب صلوة ضحی حیض و نفاسدن کسلمش عجوزلرکاریدر دیرلر والله
اعلم الحدیث السادس حدثنا احمد بن منیع عن هشیم تصغیر صیغه‌سیله‌در
انبأنا ابو عبیدة بن معتب الضبی عن ابرهیم النخعی عن سهم بن منجاب
میمک کسری و نونک سکونی بعده جیم بعده الف بعده باء موحده ایله‌در
عن قرثع قافک فتحی و رانک سکونی و ثاء مثلثه‌نک فتحی بعده عین مهمله
ایله‌در الضبی ضاد معجمه‌نک فتحی و باء موحده‌نک تشدیدیله او عن قزعة

وصلوة ضحی [illegible]

قافک فتحی و زاء معجمه نک سکونی بعده عین مهمله ایله در عن قزعة میرک دیدی
که بو روایتده شک ایله واقع در عنقریب ابی معاویه طریقندن عن قزعة
عن قزع بلا شک واقع اولدی عن ابی ایوب الانصاری ان النبی صلی الله علیه
وسلم کان یدمن ادماندن ماخوذ افعال بابندن فعل مضارع در ملازمت
معناسنه زمخشری مقدمه ده ادمن پیوسته کردکار را دیدی اربع رکعات
عند زوال الشمس یعنی ابو ایوب الانصاری دیدیکه رسول اکرم شمسک
زوالی محقق اولوب زوالک عقبنده دورت رکعت نماز قیلمغی معتاد دی
ایدی پس عند الزوال قولنک ظاهری مراد دکلدر زیرا وقت زوالده نماز
قیلمق منهی در بعد الزوال دیمک مناسب ایکن عند الزوال لفظنی اختیار
بیوردقلرندن مقصود همان زوالک عقیبنده اولوب بلا تراخ اولدیغنی
اشعاردر یعنی بر مرتبه زواله قریب که کویا زوال وقتنده واقع در
لهذا بو معتاد نماز صلوة الزوال تسمیه اولنور و بو کلامده اول
قیلنان سنتلری اول وقتده استعجال ایدوب قیلمق مستحب اولدیغنه
اشارة واردر فقلت یا رسول الله انک تدمن هذه الاربع الرکعات عند زوال
الشمس ابو ایوب انصاری دیدیکه رسول اکرمک صلوة معهوده یه ملازمتن
کوروب دیدم که یا رسول الله عقیب زوالده شو دورت رکعت نمازه
تحقیق مداومت ایدرسز البته بو مرتبه مواظبت بر سببدن خالی و بر
حکمتدن تهی دکلدر فقال علیه السلام ان ابواب السماء تفتح مجهول
صیغه سیله در عند زوال الشمس فلا بعض نسخه ده ولا واقع اولدی ترتج
تاء اولینک ضمی و راء مهمله نک سکونی و تاء ثانیه نک فتحی و جیمک تخفیفیله
ارتاجدن ماخوذ مضارع مجهول در افعال بابندن اغلاق و ترکیده
قاپامق معناسنه زمخشری مقدمه ده ارتج الباب ببست در را دیدی
حتی تصلی الظهر تصلی مجهول صیغه سیله الظهر قایم مقام فاعلیدر
صلوة الظهر تقدیرنده در فاحب فاء سببیه داخلدر که محبت مذکوره نک
سببی فتح ابواب سمادر ان یصعد یانک فتحیله معلوم صیغه سی اولوب

اولوب لی فی تلک الساعة خیر قولنده واقع خیر لفظی فاعل یاخود یانک ضمیله
مجهول صیغه سی اولوب خیر لفظی قائم مقام فاعل اولمق محتملدر یعنی رسول
اکرم دیدی که یا ابا ایوب بنم صلوة معهوده یه مداومتمک حکمتی بودر که
آسمانک قپولری زوال وقتنده آچیلور تا صلوة ظهر ادا اولونجه قاپانماز
پس بن دخی محبت و رجا ایدرم که و امیدوار اولورم که بنم ساعت معهوده ده
سمواته بر خیر عملم صعود ایلیه قلت افی کلهن قراءة بن دیدم که اول
دورت رکعتک هر برنده قراءت وارمیدر یعنی فاتحه دن صکره سوره
یاخود سوره مقداری ضم ایلمک لازم میدر قال رسول اکرم دیدی که
نعم ضم ایلمک کرک قلت هل فیهن تسلیم فاصل بن دیدم که اول
دورت رکعتک شفعلری مابینده نمازدن خروج ایچون سلام فاصل
وارمیدر یعنی ایکی رکعتین قیلوب سلام ویرمک اولورمی قال رسول
اکرم دیدیکه لا اول دورت رکعتک شفعلری میاننده سلام ویرمک اولمز
و بو کلامده وقت نهارده سنتی دورت قیلمق افضل اولدیغنه دلیل
واردر کذلک سنت زوال و سنت ظهر و سنت عصری وصل فصلدن اولی
اولدیغنه حجت واردر والله اعلم حدثنا احمد بن منیع حدثنا ابو معاویة
انبانا ابو عبیدة تصغیر صیغه سیله ابو عبیده آخر عمرنده مخلوط اولمغله ضعیف
دیدیلر عن ابراهیم النخعی عن سهم بن منجاب عن قزعة عن القرثع عن ابی ایوب
الانصاری عن النبی صلی الله علیه وسلم نحوه یعنی ابو ایوب الانصاری رسول
اکرمدن من حیث المعنی حدیث سابق کبی تحدیث ایلدی اگرچه متنی چندن
مغایر در والله اعلم الحدیث السابع حدثنا محمد بن المثنی حدثنا ابو داود حدثنا
محمد بن مسلم بن ابی الوضاح صاد معجمه نک تشدیدیله در عن عبد الکریم الجزری
عن مجاهد عن عبد الله بن السائب ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی
اربعا بعد ان تزول الشمس قبل الظهر وقال علیه السلام انها ضمیر منصوب بعد
ان تزول لفظندن مستفاد اولان بعد زوال الشمس لفظنه راجع
ایکن مؤنث ضمیری ذکر اولندیغی خبری اولان ساعة لفظنک تأنیثی

اچوندر تفتح مجهول و مضارع مؤنثدر فيها ضمير مجرور ساعة لفظنه راجعدر
ابواب رفعله تفتح نك قائم مقام فاعليدر السماء واحب بعض نسخه ده واحب
واقع اولدی ان يصعد يانك فتحى وضمى محتملدر لى فيها عمل صالح يعنى عبد الله
بن السائب ديدى كه رسول اكرم شمس دايره نصف النهاردن زائل اولدقدن
صكره فرض ظهردن اول دورت ركعت نماز قيلار ايدى ورسول اكرم ديدى كه
بعد الزوال بر ساعتدركه اول ساعتده آسمانك قپولرى آچيلور اهل زمينه
رحمت نازلدر و زميندن اهل طاعتك طاعتى صاعد اولمق ايچون پس استرم
كه بنم بر عمل صالحم اول ساعتده آسمانه صعود ايده و بو حديث حسن قولده واقع
اوله بيضاوى ديدى كه صلوة معهوده دن مراد فرض ظهردن اول قيلدقلرى
سنت ظهردر والله اعلم الحديث الثالث من حدثنا ابو سلمة يحيى بن خلف خاء
معجمه نك و لامك فتحه لريله در حدثنا عمر بن على المقدمى ميمك ضمى و قافك فتحى
و دال مفتوحه نك تشديديله مقدمه نسبتدر سيوطى مقدم جددر ديدى عن
مسعر ميمك كسرى و سينك سكونى و عينك فتحيله در بن كدام كافك كسرى
و دال مهمله ايله در عن ابى اسحق عن عاصم بن ضمرة عن على كرم الله وجهه انه
كان يصلى قبل الظهر اربعا و ذكر على ان النبى صلى الله عليه و سلم كان يصليها عند الزوال
ويمدّ مددن ماخوذدر چكمك و اوزاتمق معناسنه فيها يعنى عاصم على رضدن
روايت ايتدى كه على صلوة ظهردن اول دورت ركعت نماز قيلار ايدى و
دير ايدى كه صلوة مذكوره يى رسول اكرم عقيب زوالده قيلار ايدى و آنده
تطويل ايدر ايدى و محتملدر كه عند الزوال كلامندن زوالدن مقدمجه كه
صلوة ضحى نك آخر وقتيدر كه رمض فصالك اول وقتده در افضل اوقات
ضحيدر زيرا اول وقتده عالم اغياردن خالى و خلق قيلوله ايله مستريح
اولورلر والله اعلم ميرك ديديكه احاديث ثلثهٔ اخيره نك عنوان بابه
مناسبتى ظاهر دكلدر و حكايت اولندى كه احاديث مزبوره بعض نسخه ده
باب عبادتده حديث حذيفه دن صكره ذكر اولندى صوابه اشبه اولان
بودر و بنم ظنم بودر كه احاديث مزبوره لى بو بابده ايراد ايلمك نساخدن واقع

واقع اولدى بعضيلر ديديلر كه مصنفدن قراءة اولنان بعض نسخه ده باب
صلوة الضحى و باب صلوة التطوع و باب الصوم بولنمادى بلكه جميع احاديثى
باب عبادتك ذيلنده واقع اولدى پس اشكال اولمز والله اعلم و صلى الله
على سيدنا محمد و آله و صحبه اجمعين باب صلوة التطوع بو مقامده تطوعدن
مراد فرضك غيرى اولان نمازدر سنن مؤكده و مستحبه كبى يعنى بو باب خانه ده
صلوة تطوع قيلمه نك بياننده در مصنف بو بابده بر حديث ذكر ايتدى حدثنا
عباس العنبرى حدثنا عبد الرحمن بن مهدى مرقى وزننده در عن معاوية بن
صالح عن العلاء بن الحارث عن حرام حاء مهمله و راء مهمله نك فتحه لريله در بن
معاوية بن حكيم بن خالد بن سعد الانصاريدر كاهى علنسى دمشقى ديو نسبت
ايدرلر عن عمه عبد الله بن سعد الانصارى الحرامى قال سألت رسول الله صلى الله عليه
و سلم عن الصلوة فى بيتى و عن الصلوة فى المسجد يعنى عبد الله بن سعد ديدى
كه رسول اكرمدن صلوة نافله يى بيتمده قيلمام مى افضلدر مسجدده قيلمام مى
افضلدر ديو سؤال ايتدم فقال عليه السلام قد تحقيقيه ترى خطاب
اكرچه سائله در لكن مقصود خطاب عامدر و رؤيه بصريه در ما اقرب
بيتى من المسجد فعل تعجب صيغه سيدر فلأن اصلى فاء فصيحه و ان مصدريه در
فى بيتى احب الى من ان اصلى فى المسجد الا ان يكون يعنى رسول اكرم ديدى
كه تحقيق سن بنم بيتيم مسجده نه مرتبه قريبدر كورر سين پس مع هذا بكا
نافله يى بيتمده قيلمق مسجدده قيلمقدن محبوبدر زيرا نافله يى خانه ده
قيلمق ريا و عجبدن خالى در و بركتى منزله و اهل منزله واصل اولدغندن
ماعدا شيطانى خانه دن طرده سببدر لكن اكر صلوة صلوة مفروضه ايسه
آنى مسجدده قيلمق محبوب و شعائر اسلامندر شيخين زيد بن ثابت دن
مرفوعا تخريج ايتديلر كه افضل صلوة المرء فى بيته الا المكتوبة و ائمه ستة
ابن عمردن روايت ايتديلر كه اجعلوا فى بيوتكم من صلوتكم ولا تجعلوها
قبورا مخفى اولميه كه تحية المسجد بو حكمدن مستثنى در زيرا ابو قتاده
ديدى كه انه صلعم قال اذا دخل احدكم فى المسجد فليركع ركعتين قبل ان

صلوة مكتوبة صح

تجلس وسنة تراویح دخی مستثنی درکه بونلری مسجدده قیلمق افضلدر والله
اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء
فی صوم رسول الله صلی الله علیه وسلم بعض نسخه ده صیام واقع اولدی لکن صوم
فتحله وصیام کسرله برمعنایه درکه صیام اصلنده صوام ایدی اعلال اولندی
قیام کبی یعنی بو باب رسول اکرمک صومی بیاننده در مصنف بو بابده اون
آلتی حدیث ذکر ایتدی که اکثری صوم تطوعه متعلق اولمغله بو مقامده صوم
صوم تطوع مراددر لکن ابن حجر بالتبع فرض اولان صوم دخی مذکور اولدیغنه
نظر ایدوب فرض ونفله تعمیم ایلدی الحدیث الاول حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا
حماد بن زید عن ایوب عن عبد الله بن شقیق قال سألت عائشة عن صیام رسول الله
صلی الله علیه وسلم قالت کان یصوم حتی نقول میرک دیدیکه روایت نون ایله وتاء مثناة
فوقیه ایله متکلم صیغه سی اولمق جائزدر تقول ایها السامع لو ابصرته معناسنه
وتحتانیه ایله غائب صیغه سی اولمق دخی جائزدر یقول القائل تقدیرنده
بخاری عندنده ابن عباس حدیثنده ویصوم حتی یقول القائل لا والله لا
یفطر ویفطر حتی یقول القائل لا والله لا یصوم لفظیله واقع اولدیغی بو وجه
اخیری تأیید ایدر وروایة صحیحه فصیحه یقولک نصبی ایله در دیدی قد صام
ویفطر حتی نقول قد افطر یعنی عبد الله بن شقیق دیدی که عائشه دن رسول
اکرمک صیام تطوعدن سؤال ایتدم عائشه دیدیکه رسول اکرم احیاناً متوالیاً
شو وجهله صائم اولور ایدی که حتی بز کندو یانمزدن دیر ایدک یاخود ظن
ایدر ایدک که ایام شهری بتون صائم اولدی یاخود صومه مداومت ایلدی
واحیاناً متوالیاً شو وجهله افطار ایدر ایدی که حتی بز دیر ایدک که ایام
شهری بتون افطار ایلدی قالت وما صام رسول الله صلی الله علیه وسلم شهراً
کاملاً منذ قدم المدینة الا رمضان عائشه دیدیکه رسول اکرم مدینه منوره یه کلدکدن
برو بتون برآی صایم اولمدی الا ماه رمضانی بتون صائم اولدی زیرا
رمضانی بتون صایم اولمق فرض لازم ایدی وبو کلامده رسول اکرم
متوالیاً صائم اولدقده برآیدن ناقص صائم اولدیغنه ایما واردر ودخی

ودخی برآی صومدن خالی اولمق مستحب اولدیغنه اشعار واردر مخفی
اولمیه که صوم ماه رمضان هجرتک ایکنجی سنه سنده فرض اولوب رسول اکرم
وفات ایتدیکی وقته کلنجه طقوز کره رمضانی صایم اولمشدر لیکن مدینه یه ابتداء
قدومی ایله قیدک وجهی احکام شرعیه مدینه یه قدومدن صکره چوق ومتتابع
اولدیغیدر والاظهر حدیث اقتضا ایدر که صوم رمضان ابتداء هجرتده فرض
اولمش اوله والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا علی بن حجر حدثنا اسمعیل بن جعفر
عن حمید الطویل عن انس بن مالک انه سئل عن صوم النبی صلی الله علیه وسلم فقال
کان یصوم من الشهر من تبعیضیه در حتی نری نون جمع ویاء مثناة تحتیه ایله
دخی غائب مجهول وتاء مثناة فوقیه ایله مخاطب معلوم صیغه سی اولمق دخی
جائزدر نظن یظن تظن معنالرینه ان لا یرید ان مخففه ولا یرید مفعوله
انه لا یرید تقدیرنده وان ناصبه ولا یرید نصبله اولمق محتملدر ان یفطر منه
نصبله در ویفطر منه حتی انه لا یرید اکثر نسخه ده ان لا یرید واقع اولدی ان
یصوم منه ضمیر مجرور شهره راجعدر شیئاً یعنی حمید دیدیکه انسدن رسول
اکرمک صوم تطوعندن سؤال اولندی جوابنده دیدی که عادة کریمه لری
بو وجهله ایدی که احیاناً برآیدن شویله صائم اولوب مداومت ایدر
ایدی که بز ظن ایدر ایدک که اول آیک هیچ بر کوننده افطار ایتمک مراد
ایدر ایتمز واحیاناً برآیدن شویله افطار ایدر ایدی که بز ظن ایدر ایدک
که اول آیک هیچ بر کوننده صائم اولمز ایدی حاصلی کاهی برآیده صومه
وکاهی افطاره مداومت ایدر ایدی وکنت خطاب عامدر لا تشاء
ان تراه من اللیل الا ان رایته مصلیاً ولا نائماً الا رایته نائماً وسن
رسول اکرمی کیجه وقتی نماز قیلار ایکن کورمیه ایدم زیرا نائم اوله جق
وقتدر دیدیکک زمانده نماز قیلار کورر ایدک ونائم ایکن کورمیه ایدم
زیرا نماز قیلاجق وقتدر دیدیکک زمانده نائم کورر ایدک حاصلی کیجه وقتی
رسول اکرمک صلوة ونومی سنک ملاحظه ایتدیککه اویماز ونسق واحد
اوزره دکل ایدی بلکه هر نیجه میسر اولورسه اول وجهله ایدر ایدی شیخ ابن

حجر شرح بخاریده كتاب التهجدده دیدی كه رسول اكرمك صلوة ونومی كیجه وقتی
مختلف ایدی وقت معین ترتیب ایتمش ایدی بلكه هرنه كونه میسر اولورسه
اول وجهله حركت ایدر ایدی وكتاب الطهارة ده دیدی كه رسول اكرمك كیجه
وقتی صلوة تطوعی مختلف ایدی كاهی اول لیلده وكاهی وسط لیلده وكاهی
آخر لیلده قیلار ایدی پس بر كمسنه اوقات لیلدن بر وقتده رسول اكرمی
قائم كورمك مراد ایدوب مراقبه ایتسه البته مراد ایتدیكی وقتده قائم كورر
ایدی مخفی اولمیه كه حدیث مذكور ظاهرا عائشه دن رسول اكرم صارخ
یعنی خروس صداسنی استماع ایتدكده كیجه وقتی قالقار ایدی دیو روایت
اولنان حدیثه مخالف اولمغله عائشه نك خبر ویردیكی رسول اكرم صلوة
لیلی عائشه نك خانه سنده قیلوب عائشه مطلع اولدیغی صورته والكن خبر
ویردیكی صورته مذكوره نك وراسنه محمولدر دیو توفیق ایتدیلر كذلك عائشه دن
رسول اكرم بر نمازی قیلدقده اكا مداومت ایدر ایدی دیو وارد اولان
روایتده صلوة مذكوره دن مطلقا نافله مراد دكل بلكه روایت واجب
اولان صلوة دردیمكله حدیث مذكور ایله اولان تعارض مندفع اولور دیدیلر
بعضیلر وجه دفعده دیدیلر كه مثلا كاهی تهجدی اول لیلده وكاهی اوسط
لیلده وكاهی آخر لیلده قیلمق مداومته مانع دكلدر بو وجهله قیلمغه مداومت
اطلاق اولنور اول امردن تعارض یوقدر والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن ابی بشر باء
موحده نك كسری وشین معجمه نك سكونی ایله اسمی جعفر ابن ابی وحشی كه اسمی
ایاسدر قال سمعت سعید بن جبیر عن ابن عباس قال كان النبی صلی الله
علیه وسلم یصوم حتی نقول مسلم عندنده شعبه طریقندن حتی یقولوا واقع
اولدی ما یرید ان یفطر منه ویفطر منه حتی نقول ما یرید ان یصوم یعنی ابو بشر دیدی
كه سعید بن جبیری ایشتدم كه ابن عباسدن روایت ایتدی كه رسول اكرم
كاهی شو مرتبه صائم اولور ایدی كه حتی بز دیر ایدك كه شو صومدن افطار
ایتمك استه مز وكاهی شو مرتبه افطار ایدر ایدی كه حتی بز دیر ایدك كه بر

دخی صائم اولمق استه مز وماصام شهرا كاملا منذ قدم المدینة الا رمضان
ورسول اكرم بتون بر آی صائم اولمدی مدینه یه كلدن برو لكن صوم رمضان
فرض اولمغله آنی بتون صائم اولدی والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمد بن بشار
حدثنا عبد الرحمن بن مهدی عن سفیان عن منصور عن سالم بن ابی الجعد عن ابی سلمة
الزهری عن ام سلمة قالت ما رایت النبی صلی الله علیه وسلم یصوم شهرین متتابعین الا
شعبان ورمضان شهر شعبانه شعبان تسمیه اولندیغی شهر رجب الحرام تمام اولدقده
عرب اكثریا غارات وشبیخون ایچون متشعب وپراكنده اولدقلری ایچوندر
وشهر رمضانه رمضان تسمیه اولندیغی ابن حجر دیدیكه اوزره عرب اسامی شهوری
تعیین ایتدكلری وقتده شهر مزبور ایام حاره یه مصادف اولدیغی ایچوندر زیرا
رمضان رمضدن مأخوذدر شدت حرارة معناسنه یعنی ام سلمه دیدی كه
رسول اكرمی بر یبری آردنجه متوالیا ایكی آی صائم اولدیغنی كورمدم الا شعبان
ورمضانی كه بو ایكی آیی متوالیا صائم اولور ایدی معلوم اوله كه حدیث مذكور
رسول اكرمك ماه شعبانی بتون صائم اولدیغنه دلالت ایتمكله عائشه وابن عباسدن
رسول اكرم ماه رمضاندن غیری بتون صائم اولمدی دیو روایت اولنان حدیثلره
مخالف اولور میرك دیدی كه ام سلمه حدیثندن مراد رسول اكرم ماه رمضانی بتون
وماه شعبانك اكثرینی صائم اولور ایدی دیمكدر زیرا مسلم روایتنده وكان
یصوم شعبان كله كان یصومه الا قلیلا منه لفظیله واقع اولوب نووی دیدی
كه قول ثانی قول اولدن مراد اكثرینی صائم اولور ایدی دیمكدر دیو تفسیردر
پس بو مقامده ام سلمه نك شهرین متتابعین دیدیكی افطار قلیلی اعتبار ایتمكدن
ناشیدر یعنی رسول اكرمك ماه شعبانده افطاری بغایت آز اولمغله اعتبار
ایتمیوب بتون صائم اولدی دیدی وترمذی ابن مباركدن نقل ایتدی كه
كلام عربده بر كمسنه ایك اكثرینی صائم اولسه صام الشهر كله دیمكله شایعدر
وابن مبارك تخالف مذكوری بو وجهله دفع ایدوب كلدن مراد اكثردر
دیدی لكن طیبی دیدی كان یصوم شعبان كله لفظنده واقع اولان كلمه
كل شمول ومجاز احتمالین دفع ایچون مذكور اولمش ایكن آنی بعض ایله تفسیر

ایدوب مجاز ایتمک غایة مستبعددر بلکه مقصود بودر که ماه شعبانی بر وقتده
بتون و بر وقتده بعضنی صائم اولور ایدی که ماه شعبانی ماه رمضان کبی تمام
اولور ایدی که ماه شعبانی ماه رمضان اولمق واجبدر دیو توهم اولنمیه دیو
پس عایشه و ابن عباسک ما صام شهرا دیدکلری علی الدوام صائم اولمدی
دیمکدر والله اعلم قال ابو عیسی مراد مصنف درهذا اسناد سابقه اشارتدر
اسناد صحیح هكذا قال ابن ابی الجعد عن ابی سلمة عن ام سلمة ترمذی دیدی که اسناد
مذکور اسناد صحیحدر ابن ابی الجعد ابی سلمه دن ام سلمه دن بو اسناد ایله روایت
ایلدی وروی هذا الحدیث غیر واحد عن ابی سلمة عن عائشة عن النبی صلی الله علیه وسلم
و حدیث مذکوری جوق کمسنه ابی سلمه دن عایشه دن روایت اتدیلر حاصلی
ابی سلمه ام سلمه دن دخی روایت اولندیغی کبی ابی سلمه دن عایشه دن دخی
جم غفیر روایت اتدیلر ویحتمل ان یکون ابو سلمة بن عبد الرحمن قد روی هذا الحدیث
عن عائشة و ام سلمة جمیعا عن النبی صلی الله علیه وسلم
و محتملدر که ابو سلمه بو حدیثی عایشه و ام سلمه مجموعندن رسول اکرمدن
روایت ایتمش اوله میرک دیدی که نسائی تخریج اتدیکی اوزره محمد بن ابراهیم
التیمی حدیث مذکوری کاهی ابی سلمه دن عایشه دن و کاهی ابی سلمه دن
ام سلمه دن روایت اتدیکی احتمال مزبوری تأیید ایدر والله اعلم الحدیث
الخامس حدثنا هناد حدثنا عبدة عن محمد بن عمرو حدثنا ابو سلمة عن عائشة
قالت لم ار رسول الله صلی الله علیه وسلم یصوم من الشهر اکثر نصبله
یصوم نک محذوف مفعول مطلقنک صفتیدر صوما اکثر تقدیرنده من
صیامه ضمیر مجرور رسول اکرمه راجعدر فی شعبان صیامه متعلقدر و
رؤیة رؤیة بصریه اولورسه یصوم جمله سی لم ارنک مفعولندن حالدر و بصریه
اولمیوب علمیه اولور ایسه مفعول ثانیسی اولور یعنی عایشه دیدیکه بن رسول
اکرمی هیچ آیلردن بر آیده شعبانده صائم اولدیغندن جوق صائم
اولور کورمدم بلکه شعبانده صوم تطوعی سائر آیلره نسبتله جوق ایدی
کان یصوم شعبان الا قلیلا رسول اکرم ماه شعبانک کونلرنده صائم

صائم اولور ایدی الا آز کونلرنده افطار ایدر ایدی و افطار اتدیکی کونلر
بر مرتبه آز ایدی که بل کان یصوم کله ظن اولنور ایدی که جمله شعبانک
کونلرینی صائم اولدی لیس کلمهٔ بل ترقی ایچون اولوب حدیث اول بابده
ما صام صلعم شهرا کاملا منذ قدم المدینة الا رمضان حدیثنه بو حدیثی
منافی اولمز ابن المنیر دیدیکه کلمهٔ کل بو مقامده مبالغه یه محمولدر و مراد اکثر
دیمکدر یاخود عایشه نک بو قولی قول اولندن متأخردر که عایشه رسول
اکرمک اوائل حالنده ماه شعبانک اکثرینی صائم اولدیغندن خبر ویروب
و اواخر حالنده بتون صائم اولدیغندن ثانیا خبر ویردی معلوم اوله
که صحیح مسلمده ابو هریره حدیثندن مرفوعا ثابت اولدی که افضل الصیام
بعد رمضان صوم شهر الله المحرم یعنی رمضاندن صکره صوملرک افضلی
محرمک صومیدر دیو بیورمش ایکن ماه شعبانک ایامنک جوغنی صائم
اولدیغی حکمتدن خالی دکلدر میرک دیدیکه جائزدر که شعبانده بر حالت
اوله که ماه محرمده اول حالت بولنمیه نسائی و ابو داود اسامة بن زیددن
تخریج اتدیلر که اسامه دیدیکه بر کون رسول اکرمه دیدم که یا رسول الله سنی
شعبانده صائم اولدیغک قدر سائر آیلرده صائم اولمز سن بونک حکمتی ندر
بیوردیلر که یا اسامه ماه شعبان بر آیدر که انده اعمال عباد حضرت رب العالمینه
رفع اولنور بن دخی استرم که بنم عملم دخی صائم اولدیغم رفع اولنه بعضیلر دیدیلر
که رسول اکرم هر آیدن برقاچ کون صائم اولمغی معتاد اتمشلر ایدی و رمضان
بتون فرض اولمغله انی صائم اولمق اثناسنده معتاد اولدیغی صومی انده
اجرا ممکن اولمدیغندن شعبانده رمضانده فوت اولهجق صوم تطوع ایله
صائم اولوب صوم شعبان سائر آیلره نسبتله جوق اولور ایدی و دخی رسول
اکرم رمضانی شعباندن بر کون یا ایکی کون صائم اولمغله قارشولمقدن
و دخی شعبانک نصف اخیرینی صائم اولمقدن نهی اتدکلری ثابت اولمشدر
لکن علما دیدیلر که نهی مزبور اول کونلرده صوم معتادی اولمیان یاخود شعبانک
اولنده صائم اولمیوب نصف اخیرنده صومه ابتدا ایدن کمسنه یه مخصوصدر

دیو توفیق اتدیلر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا القاسم بن دینار الکوفی
حدثنا عبید الله بن موسی وطلق بن غنام نونک تشدیدیله در عن شیبان
عن عاصم عن زرّ زاء معجمه نک کسری وراء مهمله نک تشدیدیله در عن عبد الله
بن مسعود قال کان النبی صلی الله علیه وسلم یصوم من غرّة کل شهر غرّه غین معجمه نک
ضمی وراء مهمله نک تشدیدیله آیک اوّل کوننک اسمیدر لکن بو مقامده ثلثة
ایام قرینه سیله اوائل شهر مراددر یعنی ابن مسعود دیدی که رسول اکرمک
عادتی بو ایدی که هر آیک اوائلندن اوچ کون صائم اولور ایدی وقلّما
بعضیلر ماکافه وبعضیلر قلّة معناسنی تأکید ایچون مزیده بعضیلر قل
کونه معناسنه مصدریه دردیدیلر کان یفطر یوم الجمعة یعنی رسول اکرم
جمعه کوننده بغایة آز افطار ایدر ایدی یعنی اول کونی چوقلق فوت ایتمیوب
صائم اولور ایدی بعض علما دیدیلر که بو حدیث امام ابو حنیفه وامام مالک
فقط جمعه کونی صائم اولمق امر حسندر دیدکلرینه دلیلدر وجمهور شافعیه
جمعه کونینی صومه تخصیص مکروه در کرعادتنه موافق واقع اوله دیدیلر و
طرفینک دلیل وجوابلری محلنده ذکر اولنمغله بو مقامده اکا تعرض اولنمدی
تفصیلنی مراد ایدن علی قاری ومیرک شاهک بو محلده اولان شرحلرینه
مراجعت ایلسون والله الموفق الحدیث السابع حدثنا ابو حفص عمرو
بن علی حدثنا عبد الله بن داود عن ثور بن یزید عن خالد بن معدان عن ربیعة الجرشی
جرش جیمک ضمی وراء مهمله نک فتحی بعده شین معجمه ایله یمن ده بر موضعدر
عن عائشة قالت کان النبی صلی الله علیه وسلم یتحرّی تحرّی دن مأخوذدر طلب
الحری معناسنه که ظن غالبده لایق اولانی قصد ایتمک دیمکدر صوم
الاثنین والخمیس بعض روایتده یوم الاثنین والخمیس واقع اولدی که
عاملک خاصّه اضافتی قبیلندندر یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم دوشنبه
وپنجشنبه کونلرنده صائم اولمغی لایق ملاحظه اتدکندن ناشی اول
کونلرده صائم اولمق عادتی ایدی ابو قتاده دن روایت اولندی که
رسول اکرم اکثریا دوشنبه کونی صائم اولدوغنک سببندن سؤال اولندی

اولندی جوابنده دیدیکه فیه ولدت وفیه انزل علیّ مخفی اولمیه که اتفاقات
غریبه دندر که رسول اکرم دار فنادن منزلگاه بقایه یوم اثنینده
انتقال ایتدی والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا محمد بن یحیی حدثنا ابو
عاصم عن محمد بن رفاعة راء مهمله نک کسریله در عن سهیل بن ابی صالح عن
ابیه عن ابی هریرة ان النبی صلی الله علیه وسلم قال تعرض الاعمال یوم الاثنین والخمیس فاحب فا
تعقیبک مابعدنه سببیتنی افاده ایدر ان یعرض عملی وانا صائم جمله سی احبّ ده
ضمیر مستکندن حالدر یعنی ابو هریره دیدی که رسول اکرم بویوردیلر که عبادک
اعمالی دوشنبه وپنجشنبه کون حضور رب العالمینه عرض اولنور لهذا بن
دخی استرم که بنم عملم صائم اولدیغم حالده عرض اولنه ابن طلحه ابن
عباسدن ما یلفظ من قول الا لدیه رقیب عتید قول کریمنک تفسیرنده
روایت اتدی که هر کسک خیر وشر عملی وسویلدیکی حتی اکلت وشربت
وابصرت وسمعت دیدیکی دخی یازیلور پنجشنبه کون اولدقده عبادک
قول وفعلی جمله سی عرض اولنوب خیر وشر قبیلندن اولان اثبات ومقرر
قیلنوب سائری ترک اولنور ودخی دیدی که عرض ایکی نوعدر بری عرض
عامدر که هر صباح واخشام واقع اولور وبری خاصدر که دوشنبه و
پنجشنبه کونلرنده واقع اولور صحیح مسلمده ابو موسیدن روایت اولندی
که قام رسول الله صلی الله علیه وسلم بخمس کلمات فقال ان الله تعالی
لا ینام ولا ینبغی له ان ینام یخفض ویرفع یرفع الیه عمل اللیل قبل النهار
وعمل النهار قبل اللیل وبو حدیثدن منفهم اولور که کیجه وقتی اولان
عمل همان اول کیجه ونهار وقتی اولان عمل همان اول کون عرض اولنه
بو عرض عرض تفصیلیدر ودخی لیلهٔ نصف شعبانده ولیلهٔ قدرده عرض
اولنان اعمال اعمال سنه در ومذکور اولان عرض عرض اعمال اسبوعدر
حلیمی دیدیکه ملائکهٔ اعمال مناوبه طریقیله بر فرقه سی اثنیندن خمیسه دک
طوروب اول کون عروج ایدرلر وبر فرقه سی دخی خمیسدن اثنینه دک
طوروب اول کون عروج ایدرلر وهر فرقه سمواتده کندو مقامنده طوروب

بازدقلری اعمالی قراءت ایدرلر که صورتا عرض دروالا حضرت علام الغیوب
اعمال عبادی کرکی کبی عالم اولوب ملائکه نک عرضی واعلامندن مستغنی در
قال الله تعالی وهو الذی یتوفکم باللیل والنهار ویعلم ما جرحتم بالنهار والله
اعلم الحدیث التاسع حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو احمد ومعاویة بن هشام
قالا حدثنا سفیان عن منصور عن خیثمة خاء معجمه نک فتحی بعده یاء مثناة تحتیه بعده
ثاء مثلثه نک فتحیله در عن عائشة قالت کان النبی صلی الله علیه وسلم یصوم من الشهر
بعض نسخه ده فی الشهر واقع اولدی السبت والاحد والاثنین سبت لغتده
قطع معناسنه در حضرت خلاق عالم جلت عظمته سموات وارضک خلقنه
یکشنبه کون ابتدا ایدوب آلتی کونده تمامنده جمعه کون حضرت آدمی
خلق ایتدی لهذا یوم اوله احد ویوم سابعه خلق تمام ومنقطع اولمغله
اول کونه سبت تسمیه اولندی ویوم جمعه یه جمعه تسمیه اولندیغی عالمک
خلقی وآدمک خلقی جمع اولوب اول کونده عالم صغری وعالم کبری مجتمع
اولدیغی ایچوندر ومن الشهر الآخر الثلثاء ثاء اولینک فتحیله در بعض نسخه ده
ضمیله علماء وزننده ضبط اولندی والاربعاء بانک کسریله در والخمیس یعنی
عائشه دیدی که رسول اکرمک عادتی بو ایدی که برآیک کونلرندن شنبه و
یکشنبه ودوشنبه کونلرینی وصکره کلن آیده سه شنبه وچهارشنبه وپنجشنبه
کونلرینی صائم اولور ایدی طیبی دیدیکه رسول اکرم ایام اسبوعده سنته
اوزره صومک بیانینی مراد ایدوب وجه مشروح اوزره صائم اولمغله امته
تعلیم ایتدی ایام اسبوعی آلتی کون متوالیا صائم اولمدیغی امته بو بابده
اکا اقتدا زحمت اولمسون دیو مرحمةً درمیرک دیدی که حدیث مذکورده
لفظ اثنین نونک کسریله اعراب بالحروف اولمق اوزره قیاس عربیته
مطابق قراءت اولنمق جائزدر که روایت معتبره بودر وجائزدر که نونک
فتحیله قراءت اولنه لفظ اثنین دوشنبه کوننه علم اولمغله اعراب بالحرکه
اولدیغنه بناءً اشرف فقاعی ام سلمه حدیثنده کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم یأمرنی ان اصوم ثلثة ایام من کل الشهر اولها الاثنین والخمیس

قولنده دیدی که عربیته جهتندن قیاس الاثنان کرک ایدی رفعله مبتدا انک (اولهما)
خبری اولدیغی ایچون لکن لفظ اثنین یوم مزبوره علم اولمغله معرب قلندی
محقق رضی دیدیکه ایام اسبوعک علملری احد واثنین وغیری کبی غوالب ندر
لیس الف لام لازم اولور ولفظ اثنینی کاهی الف لام دن تجرید جائزدر
واحوالنده جائزدر کلدر وفعالاء یا مصدردر براکاء کبی جنکده ثبات معناسنه
یا اسم در ثلاثا کبی یا صفه در طباقا کبی وافعلاء یا مفرد در اربعا کبی یا
جمع در انبیاء کبی بو چوق وافعلاء عینک ضمیله اربعا کبی وکاهی با مفتوح
قلنور لیس انده اوچ لغت وار در زمخشری مفصل ده دیدیکه کاهی همزه و
بای مضموم ایدرلر که لغة غریبه در والله اعلم الحدیث العاشر حدثنا
ابو مصعب اسم مفعول وزننده در المدینی عن مالک بن انس عن ابی النضر
عن ابی سلمة بن عبد الرحمن عن عائشة قالت ما کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
یصوم فی شهر اکثر من صیامه فی شعبان یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم هیچ بر آیده
شعبان ده صائم اولدیغی قدر صائم اولمز ایدی بلکه شعبانک کونلرنده
چوق صائم اولور ایدی والله اعلم الحدیث الحادی عشر حدثنا محمود بن
غیلان حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن یزید الرشک ترجمه سی مرور ایتدی
قال سمعت معاذة میمک ضمیله در قالت قلت لعائشة اکان یصوم
رسول الله صلی الله علیه وسلم ثلثة ایام من کل شهر قالت نعم قالت ضمیر مجرور
شهره راجع در کان یصوم قالت کان لا یبالی مبالاتدن مأخوذدر ترکیده
قایرمق دیرلر من ایه یصوم یعنی یزید الرشک دیدیکه معاذه دن اشیتدم
دیدی که عائشه دن سؤال ایتدم رسول اکرم هر آیدن اوچ کون صائم
اولمق معتادی می ایدی دیو جوابنده نعم معتادی ایدی دیدی ینه سؤال
ایتدم هر آیدن صائم اولدیغی اوچ کون آیک اولندنمی اوسطندنمی
آخرندنمی ایدی دیو جواب ویردی که یاننده برابر ایدی اولندن اوسطندن
آخرندن نیجه مرادی اولورسه آنی صائم اولوردی علما دیدیلر که رسول
اکرم هر آیدن اوچ کونی صوم ایچون تعیین ایتمدکلری معین اوچ کونک

من ایه صح

صومی واجب ظن اولنمسون ایچوندر وسنتی اجرا ایچون هر آیدن اوچ کونی من غیر
تعیین صائم اولمغله حاصل اولور لکن بو بابده افضل اولان ایام بیض یعنی
اون اوچنجی واون دردنجی واون بشنجی کونینی صائم اولمقدر واول شهردن
اوچ کون صائم اولمق مستحبدر زیرا سابقا رسول اکرم هر آیک غره سندن
اوچ کون صائم اولدقلری بیان اولندی کذلک آخرنده دیکرمی یدی ویکرمی
سکز ویکرمی طقوزنجی کونلرین صائم اولمق مستحبدر وصحابه وتابعیندن
چوق کمسنه لر ایام بیضده صومی اختیار ایتدیلر نسائی ابن عباسدن
روایت ایتدی که رسول اکرم سفر وحضرده ایام بیضک صومنی ترک ایتمز
ایدی قاضی عیاض دیدیکه هر آیده صومی مستحب اولان اوچ کونک تعیننده
اختلاف ایتدیلر صحابه وتابعینک اکثری ایام بیض ایله تفسیر ایتدیلر حتی
حضرت عمر وابن مسعود وابو ذر بونی اختیار ایتدیلر وبعضیلر حسن بصری
کبی هر آیک اولندن اولمق اوزره اختیار ایتدیلر وبعضیلر حضرت
عائشه کبی بر آیدن شنبه ویکشنبه ودوشنبه کونلرین وبر غیری آیدن سه
شنبه وچهارشنبه وپنجشنبه کونلرین صائم اولمغی اختیار ایتدیلر والله اعلم
قال ابو عیسی که مراد مصنفدر یزید الرشک هذا هو یزید الضبعی ضاد معجمه نک
ضمی وباء موحده نک فتحیله وبعده عین مهمله ایله ضبیعه بن قیسه نسبتدر
که بکر بن وائلدن بر بطندر البصری وهو ثقة یعنی مصنف یزید الرشکک
ترجمه سنده دیدی که ضبعی وبصری وثقه در ابن حجر دیدیکه ائمه سته صحیح لرنده
آندن روایت ایتدیلر وروی عنه شعبة شعبه که جلیل القدر بر راویدر
آندن روایت ایتدی وعبد الوارث بن سعید وحماد بن زید واسمعیل بن
ابرهیم وغیر واحد من الائمة ویزید الرشک بغایت ثقه اولمغله ائمه حدیثدن
مذکورلر ودخی چوق کمسنه لر آندن روایت ایتدیلر مقصود یزید الرشکک لقن
الحدیث دردیو زعم ایدنلری رددر وهو یزید القاسم ویقال القسام واکا کاهی
یزید القاسم ویزید القسام دخی دیرلر ومصنف یزید القسام اطلاقنک
علتنه اشارت ایدوب دیدیکه والرشک بلغة اهل البصرة هو القسام زیرا

زیرا لفظ رشک اهل بصره لغتنده قسام دیمکدر ویزید مزبور تقسیم
اراضیده ماهر اولمغله بو اسم ایله تلقیب ایتدیلر مخفی اولمیه که وجه لقب مزبورده
اقوال کثیره ذکر اولندی که بعضی سابقا ترجمه سنده ذکر اولندی لکن اقرب
اقوال ابو حاتم رازی قولی اولمق ملاحظه اولنور که یزید مزبور بغایه مرد غیور
اولمغله رشک لفظیله تلقیب اولندی زیرا رشک فارسیده غیرت معناسنه در
پس مبالغه ایچون رجل عدل کبی اطلاق اولندی که کویا عین غیرت در
دیو پوشیده اولمیه که فارسیده غیرت معناسنه اولان رشکدر انک فتحیله در
امدی محتملدر که تعریب اولندقده راء مکسور قیلنوب الف لام ادخال
اولنمش اوله والله اعلم الحدیث الثانی عشر حدثنا هرون بن اسحق الهمدانی
میمک سکونیله در که همدان محطه لردن بر شعب عظیمدر حدثنا عبدة بن سلیمان
عن هشام بن عروة عن ابیه که عروه در عن عائشة قالت کان عاشوراء صاحب
نهایه دیدیکه عاشورا محرمک اوننجی کونینک اسمیدر وبو اسم اسلامیدر
عرب کلامنده فاعولاء وزنی مد ایله عاشورادن غیری یوق ایدی حکذا
تاسوعاء لفظنی اکا الحاق ایدوب محرمک طقوزنجی کوننه تاسوعا دیدیلر
وبعضیلر عاشورا محرمک طقوزنجی کونیدر دیدیلر که اعشار اوراد ابلدن
ماخوذدر وعشر عینک کسریله عرب اصطلاحنده اوراد ابلدن یوم تاسعدر
ابن حجر دیدیکه عاشوراء مد ایله مشهوردر وقصر ایله دخی روایت اولندی
قرطبی دیدیکه عاشورا عاشره لفظندن معدولدر مبالغه وتعظیم ایچون
وعاشره اصلنده لیله لفظنک صفتیدر که عشر ترکیبده اون وفارسیده
ده دیدکلری عقددن عبارتدر ولفظ یوم اکا مضاف اولوب یوم عاشورا
دینلسه یوم اللیلة العاشرة قوه سنده اولور لکن وصفیتدن عدول اولوب
اسمیته غالب اولمغله موصوفدن مستغنی اولوب لیله لفظنی حذف ایتدیلر
ومحرمک اوننجی کوننه یوم العاشوراء لفظنی اطلاق ایتدیلر ابو منصور
جوالیقی دیدیکه لسان عربده فاعولاء استماع اولنمدی الا عاشورا لفظی
وضارورا وسارورا ودالولا لفظلری که ضار وسار ودال لفظلرندن

مأخوذدر ابن المنیر دیدیکه عاشوراء ماه محرمك اوننجی كونی درکه مقتضای اشتقاق
وتسمیه بودر بعضیلر طقوزنجی كونی در دیدیلر پس مذهب اوله نظر ایله یوم
عاشوراده لفظ یوم لیلهٔ ماضیه یه و مذهب ثانی یه نظر ایله لیلهٔ آتیه یه مضاف
اولور وطقوزنجی كوننه عاشورا اطلاق اولندیغی اصطلاح عربه مبنی در زیرا
عرب دوه لرینی سكز كون قدر رعی ایدوب كوددكدن صكره طقوزنجی كون
صویه كتورسه لر وردنا عشرا دیرلر عینك كسریله مسلم حكم بن الأعرج حدیثندن
روایت ایتدی که ابن عباس حضورلرینه واردم زمزم یاننده رداسنی
وساده ایتمش اوتورر دیدم که بكا یوم عاشورادن خبر ویر دیدی که
اذا رایت هلال المحرم فاعدد واصبح یوم التاسع صائما یعنی هلال محرمی
كوردكك كوندن كونلری تعداد ایله وطقوزنجی كون صائم اولدیغك حالده
صباحه داخل اول بن دیدم که رسول اکرم دخی بویله می ایدر ایدی ابن عباس
جوابنده نعم دیدی وبو حدیثك ظاهری دلالت ایدر که عاشورا محرمك
طقوزنجی كونی اوله لكن ابن المنیر دیدی که اذا اصبحت من تاسعه فاصبح
قولی اشعار ایدر که ابن عباس اوننجی كوننی مراد ایلدی زیرا طقوزنجی كونی
صباحه داخل اولدقدن صكره صائم اولدیغی حالده صباحه داخل اولمق
ممكن دكلدر مكر كله جك كیجه دن صومه نیت اولنه که اول كیجه اوننجی كیجه اولور
میرك دیدیكه بو احتمالی مسلم وجه آخردن ابن عباسدن روایت ایتدیكی
حدیث ترجیح ایدر که رسول اکرم محرمك اوننجی كوننده صائم اولدی دیدیلر
که یا رسول الله بو كونه یهود ونصاری تعظیم ایدرلر رسول اکرم دیدی که
صاغ اولوب كله جك سنه یه یتیشر ایسك طقوزنجی كوننده صائم اوله یم
رسول اکرم كله جك سنه یه دك وفات ایدوب اول كونده صائم اولمق میسر
اولمدی وبو روایتده اوننجی كوننده صائم اولدیغنه تصریح واردر ابن
القیم دیدیكه ابن عباسدن روایت اولنان جمیع احادیثی تأمل ایدن
كمسنه نك عندنده شبهه بالكلیه زائل اولوب ابن عباسك سعهٔ علمنه
مطلع اولور زیرا ابن عباس یوم تاسع یوم عاشورادر دیمدی بلکه سائله

سائله یوم تاسعی صائم اول دیدی وسائل یوم عاشوراء یوم عاشر اولدیغنه
مطلع اولمه سیله اكتفا ایدوب تاسعی دخی صائم اولمغله امر ایتدی که اول كونك
صومنی عاشرك صومنه ضم ایلیه والله اعلم یوما یصومه قریش فی الجاهلیة
وكان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصومه یعنی عائشه دیدی که زمان جاهلیتده رسول
اکرمك بعثتندن مقدم قریش یوم عاشورایی صائم اولورلر ایدی رسول اکرم
دخی اول كونی صائم اولور ایدی قرطبی دیدی که قریش یوم مزبوری صائم
اولمقده كچمش پیغمبرلرك شرعنه استناد ایدرلر ایدی نوح وابرهیم علیهما
السلام كبی اخبارده وارد اولدی که سفینهٔ نوح یوم عاشوراده جبل جودی یه
مستوی ومستقر اولوب نوح علیه السلام اول كونده نعمت استوایه شكر
ایچون صائم اولدی و دخی قریش یوم معهوده تعظیم ایچون كعبه نك كسوتن
اول كونده اورترلر ایدی فتح الباری ده عكرمه دن روایت ایتدی که قریش
زمان جاهلیتده بر ذنب عظیم ایدوب بو ذنبك مكافاتندن خوف كلی
ایله خوف ایدوب مضطرب اولدیلر انلره دیدیلر که یوم عاشوراده صائم
اولورسكز ذنب مزبورك شآمتندن خلاص اولورسز لهذا اول كونده صائم
اولمغی عادت ایتمشلر ایدی ورسول اکرم یوم مزبوری صائم اولدیغی محتملدر
که انلره موافقت ایله مأمور اولدیغی ایچون اوله نته كیم حج خصوصنده
اولدی یاخود مجرد اول كونده صائم اولمق عمل خیر اولمغله صومی ایله مأمور
اولمش اوله فلما قدم علیه السلام المدینة صامه وامر بصومه وچون رسول
اکرم مدینه یه كلدی یوم عاشورایی كندی صائم اولوب وغیریلره دخی صائم
اولمق ایله امر ایلدی یعنی مكه ده ایكن صائم اولدیغی فرضیت ایله دكل غیریلره
امر ایتمش ایدی لكن هجرتدن صكره صوم یوم عاشورا فرض اولدی نته كیم
امام ابو حنیفه واتباعنك قولی بودر زیرا انلر عندنده امر وجوب ایچوندر
ودخی واجب اولدغنه مسلمك سلمة بن الاكوع دن تخریج ایتدیكی حدیث
تأیید ایدر که رسول اکرم یوم عاشوراده اسلم قبیله سندن بر كمسنه یی
كوندردی که خلق میاننده من كان لم یصم فلیصم ومن كان اكل فلیتم

صیامه الی اللیل دیو ندا ایلیه یعنی بو کون صباحدن صائم اولمین صائم
اولسون و طعام اکل ایتمش اولان اختشامه دک امساک ایلسون شیخین
ابن عباسدن تخریج اتدیلر که رسول اکرم مدینه یه کلدکده کوردی که یهود یوم
عاشورایی صائم اولورلر آنلردن سؤال اتدی که بو صوم نه صوم دردیو
جواب ویردیلر که بو کون بر کوندر که حضرت الله تعالی اول کونده موسی یی
فرعوندن تخلیص اتدی و فرعون قومنی غرق اتدی و موسی اول کونده
شکرًا صائم اولدی و بز دخی صائم اولورز رسول اکرم دیدی که بن سیزه
موسی دن اولی و احقم لیس کنز و صائم اولدی و غیرلره دخی صوم ایله امر
ایلدی و ظن اولنمیه که رسول اکرم بو بابده یهوده متابعت ایتمش اوله زیرا که
مکه ده ایکن دخی یوم معهودده صائم اولور ایدی و مدینه یه کلدکده عادهٔ
قدیمه سی اوزره مستمر اولوب ینه صائم اولدی حتی اکر کله جک سنه یه
صاغ چیقار سق محرمک طقوزنجی کونی صائم اولالم دیو بیوردقلری
یهوده مخالفت ایچون ایدی لکن متیسر اولمدی بعض علماء دیدیلر که بو کلامدن
رسول اکرمک مرادی اونونجی کونی طقوزنجی کونه نقل ایدوب طقوزنجی کونی
دخی ضم ایدوب ایکی کون صائم اولمقدر مسلم و احمد ابن عباسدن مرفوعا
صوموا عاشوراء و خالفوا الیهود و صوموا یوما بعده دیو تخریج اتدکلری
حدیث احتمال اخیری مؤید در لهذا بعض محققین دیدیلر که یوم عاشورانک
صومی اوچ مرتبه اوزره در ادناسی فقط یوم عاشرده و اعلاسی یوم
تاسع و عاشرده معًا و زیاده اعلاسی طقوزنجی و اونونجی و اون برنجی
کونلرنده جملةً صائم اولمقدر فلما افرض رمضان مجهول صیغه سیله در
کان رمضان هو الفریضة و ترک مجهول صیغه سیله در عاشوراء یعنی چون
رمضان فرض اولدی فرضیت صوم رمضانه منحصر اولدی و فرضیت
صوم عاشوراء منسوخ اولمغله ترک اولندی فمن شاء صامه و من شاء
ترکه پس مراد ایدن مندوب اولمق اوزره صائم اولدی مراد ایتمین
ترک ایلدی مخفی اولمیه که یوم عاشوراء و ماه رمضانک فرضیتی هجرتک

هجرتک ایکنجی سنه سنده واقع اولدی زیرا رسول اکرم مدینه یه ماه ربیع
الاولده کلدی پس صوم عاشوراء ایکنجی سنه نک اولنده فرض اولوب و صوم
رمضان ایکنجی سنه نک شعباننده فرض اولمغله ایکیسی دخی بر سنه ده فرض
اولمش اولور و دخی بو امته رمضاندن اول صوم فرض اولدیمی اولمدیمی دیو
اختلاف اولندی شافعیه عندنده مشهور اولان بودر که رمضاندن اول
هیچ بر صوم بو امته فرض اولمدی و حنفیه عندنده اولا صوم عاشوراء
فرض اولوب صوم رمضان فرض اولدقده صوم عاشورا منسوخ اولدی
و حدیث سابق بو قولی مؤید در صحیح مسلمده وارد اولدی که عاشورا یی
صائم اولمق بر سنه یی مکفردر و یوم عرفه ده صائم اولمق ایکی سنه یی مکفردر
علما دیدیلر که زیرا یوم عاشورا حضرت موسی یه منسوب و یوم عرفه رسول
اکرم و نبی محترم حضرتلرینه منسوب در و دخی وارد اولدی که بر کمسنه عاشورا
کونی عیالنک رزقنی توسیع ایلسه حضرت الله بتون سنه اول کمسنه نک رزقنی
توسیع ایدر بعض ائمه حدیث یوم عاشوراده سرمه چکمک بدعتدر حضرت
حسینی قتل ایدنلر اختراع اتدیلر دیدیلر و امام سیوطی جامع صغیرنده دیدی
که بر کمسنه عاشورا کونی اثمد ایله اکتحال ایتسه ابدًا کوزاغریسی کورمز و بیهقی
سند ضعیف ایله ابن عباسدن بو وجهله روایت ایلدی فیروزآبادی صراط
مستقیم نام فارسی تالیفنده دیدیکه درباب فضائل عاشوراء استحباب
صیام ان ثابت شده و سائر احادیث در فضل آن و فضل صلوة و انفاق
و خضاب و ادهان و اکتحال و طبخ حبوب و غیر ذلک مجموع موضوعست
والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی
حدثنا سفیان عن منصور عن ابرهیم عن علقمة قال سالت عائشة اکان رسول
الله صلی الله علیه و سلم یخص من الایام شیئا قالت کان عمله دیمةً دال مهمله نک
کسری و یاء مثناة تحتیه نک سکونی و میمک فتحیله دوام معناسنه در اصلنده
دومه ایدی واوک ماقبلی مکسور اولمغله یایه قلب اولندی بناء نوع صیغه سی
اختیار اولندیغی دوام مخصوص ایله دائم اولدیغنی اشعار ایچوندر میرک دیدیکه

یعنی عایشه رضی الله عنها دیدیکه رسول اکرم برکون بنم خانمه کلدی بنم عندمده
بر خاتون اولدیغی حالده رسول اکرم سوال ایتدی که بو خاتون کیمدر بن دخی
حولاء جاریه کوزدر که نهایة متعبّده و ریاضت کش اولمغله کیجه وقتی صلوة
و ذکر و تلاوته مشغول اولوب صباحه دک اویومزمیرک دیدیکه بو حدیثک ظاهری
دلالت ایدر که رسول اکرم عایشه نک خانه سنه وارد قده حولاء عایشه عندنده
اوله لکن مسلم زهری دن روایت ایتدیکی اوزره حولاء رسول اکرمه مرور ایدوب
اوغرادی دیو واقع اولدی روایتین مابینی شو وجهله جمع ممکندر که رسول
اکرم وارد قده حولاء اولا عایشه نک یانینده ایدی رسول اکرم داخل اولدقده
حولاء قالقدی طاشره یه چیقرایکن رسول اکرمه مرور ایتدی و حسن بن سفیان
مسندنده هشام طریقندن كانت عندي امرأة فلما قامت قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم من هذه يا عائشة فقلت هذه فلانة وهي اعبد اهل المدينة
الحديث لفظیله تخریج اولنان حدیث بو معنانی تأیید ایدر خصوصا حدیث
بابک ظاهری دلالت ایدر که عایشه حولانی لیوزینه قرشو مدح ایتمش اوله
و حسن حدیثنده غایبانه مدح ایتدیکی ظاهردر لیس مناسب اولان حدیث
کتابی حدیث حسن معناسنه حمل ایتمکدر فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم
علیکم من الاعمال ما تطیقون مقتضای مقام مؤنثه خطاب صیغه سی ایکن عموم حکم
قصد اولنوب مذکر مؤنثه تغلیب و خطاب جمع مذکر لفظی ذکر اولندی یعنی رسول
اکرم دیدیکه صلوة و صوم مثللو عمله من غیر ضرر قادر اولدیغکز مرتبه مداومته
مشغول اولوک قدرتکز مرتبه سندن خارج مداومت ایله کندوکزی اتعاب
ایلمک میرک دیدیکه بو حدیثک منطوقی اعتدال و عبادته قادر اولدیغی مرتبه
مداومت ایله امردر و مفهومی تکلیف ما لا یطاقدن نهیدر لهذا بعض علماء
بتون کیجه یی احیا ایلمک مکروهدر دیدیلر قاضی عیاض دیدی که محتملدر که بو
خصوص صلوة لیله مخصوص اوله و محتملدر که جمله اعمال شرعیه یه عام اوله
شیخ ابن حجر دیدیکه حدیث مذکورک ورودی صلوته مخصوصدر لکن اعتبار
لفظک عمومنه درمیرک دیدیکه بو کلامدن بو حدیثک و ما قبلنده و ما بعدنده

اهل لغة دیدیلر که دیمه اصلنده اول مطردر که رعد و برقدن خالی اولوب آهسته
آهسته یاغه و اقلی کیجه نک یا نهارک ثلثی مقداری یاغار و اکثرینه حد یوقدر صکره
هر دائم اولوب اعتدال اوزره منقطع اولمیان شیئه اطلاق اولندی یعنی
علقمه دیدیکه عایشه دن سؤال ایتدم که رسول اکرم بعض نافله صلوة و صومی
بعض ایامه تخصیص ایدرمی ایدی دیو عایشه جوابنده دیدیکه رسول اکرمک عملی
دائم و محلنده وقوعی لازم ایدی معلوم اوله که حدیث مذکور ایله بعض احادیث
مابیننده اولان تدافع و دفعی شروح مفصله ده تفصیل اولنمغله بو مقامده تکثیر
سواد سطوردن اجتناب اولنوب مجرد بیان معنی اوزرینه قصر اولندی
و ایکم خطاب خطابه صالح اولان کمسنه لره درخواه صحابی خواه تابعی خواه
امت اجابت یطیق ما کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یطیق موصوله عائد ضمیر
محذوف یطیقه تقدیرنده در یعنی سزک قنغکوز رسول اکرمک تحمل ایتدیکی عمله تحمل
ایده بیلور و آنک مداومتی کبی مداومته سز طاقت کتوره مزسز یا خود رسول
اکرمک کم و کیف و خضوع و خشوع و اخلاصنه سزک قنغکوز قادر اوله بیلور
مداومت و مواظبتدن قطع نظر والله اعلم الحديث الرابع عشر حدثنا هرون بن
اسحق حدثنا عبدة عن هشام بن عروة عن ابيه عن عائشة قالت دخل
علي رسول الله صلی الله علیه وسلم وعندي امرأة عبد الرزاق روایتنده حسنة
الهيئة لفظی زیاده قلندی مالک روایتنده انها من بني اسد لفظی واقع اولدی
نته کیم بخاری تخریج ایتدی مسلم عندنده زهری روایتنده بو حدیثده انها الحولاء
زیاده ایتدی که حولاء حاء مهمله و مد ایله امراء قریشدر که اسمیدر بنت تویت
بن حبیب بن اسد بن عبد العزی که ام المؤمنین خدیجه نک جماعتندن
ایدی فقال علیه السلام من هذه قلت فلانة هذه فلانة تقدیرنده در کرمانی
دیدی که فلانه لفظی بر علم مؤنث دن کنایه در و غیر منصرفدر تأنیث و علمیت
ایچون شیخ رضی دیدیکه لفظ فلان و فلانه اعلام اناسیدن کنایه در خارجده
و حکمی عنهک مجراسنه اجرا اولنوب علم حکمنده اولمغله آنلره الف لام
داخل اولمز لا تنام الليل جمله سی مبتدای محذوف معهودک خبر بعد خبریدر یعنی

که هذه لفظی درسه

اولان حدیثلرک عنوان بابه مناسبتی اخذ اولنور فوالله لا یمل الله حتی لا تملوا
میمک فتحی ولامک تشدیدیله در ملال دن مأخوذ درکه برشیئی استثقال و محبت
ایتمشیکن طبیعتک آندن نفرت اتمه سندن عبارتدر بعض نسخه‌ده حتی تسأموا
واقع اولدی که ایکیسی بر معنایه در علما دیدیلرکه ملال معنای متعارف ایله عباد
حقنده جائز وحضرت الله حقنده محالدر لهذا تأویل حدیث مذکورده دیدیلر
که یعنی تحقیق حضرت الله ملول اولان کمسنه معامله سنی ایدوب سزدن تفضل
وثوابنی کسمز تا سز عملوکزی کسوب رجادن ملول اولمدقجه حاصلی سز عملده
اولدقجه حضرت الله ثواب ویرمکدن فراغت ایتمز وسزه عملدن فتور کلوب
فارغ اولدوغکزده اول دخی ثواب ویرمکدن فارغ اولور پس ملالی حضرت
الله تعالی یه اسناد مشاکله قبیلندن اولور حتی تورپشتی دیدی که بو تعبیر
مقابله لفظیه قبیلندندر وجزاء سیئة سیئة قول شریفی کبی وبعضیلر دیدیلر
که چونکه حق سبحانه وتعالی عملدن ملول اولوب فارغ اولان کمسنه‌دن
ثوابنی قطع ایدر قطع ثوابه ملال عبد سبب اولمغله قطع ثوابه ملال اطلاق
اولندی شیئه سببنک اسمیله تسمیه قبیلندن وبو قول اشبه اقوالدر
بیضاوی دیدیکه ملال بر فتوردر که بر عمله حوق سعی ایتمکدن حاصل
اولوب اول عملدن اوصانوب آندن اعراض ایجاب ایدر وبو طرزه
فتور متغیر اولان حوادث حالیدر وقدیم اولان حضرت بی زوال
آنکله صفتلنمق محالدر پس بو مقامده ملالدن مراد ما یؤول الیه ملالدر
یعنی حضرت الله سزدن ملول اولان کمسنه اعراض ایتدیکی کبی اعراض ایتمز
وما دامکه سزده نشاط وانبساط بولونه عملکزک ثوابنی سزدن نقص
ایتمز پس چون سز عملدن یورولە سز عملدن فارغ اولوب اوتورک
زیرا سز اگر عبادتی فتور وملال ایله ایده سز حضرت اللهک سزکله معامله‌سی
ملول اولان کمسنه‌نک معامله‌سی کبی اولور وبعضیلر دیدیلر که بو مقامده
اولان حتی واو معناسنه در یعنی حضرت الله بر وجهله ملول اولمز و
اکا هرگز فتور کلمز بلکه ملال وفتور سزک شانکوزدر وعبد عاجز حالیدر وبعضیلر

وبعضیلر حتی حین معناسنه در دیدیلر یعنی حضرت الله ملول اولمز واکا
ابدا فتور کلمز سز ملول اولوب یورولدیغکز وقتده زیرا حضرت الله ملالدن
منزه در وبعض طرقدن کلفوا من العمل ما تطیقون فان الله لا یمل من الثواب
حتی تملوا من العمل لفظیله طبری سورة المزمل تفسیرنده ایراد ایلدی
وسیوطی جامع الصغیرده علیکم من الاعمال بما تطیقونه فان الله لا یمل حتی
تملوا لفظیله طبرانی دن عمران بن حصین دن روایت ایلدی وکان احب
ذلک الی رسول الله صلی الله علیه وسلم لفظ احب رفع ونصبله روایت
اولندی لکن اصل نسخه‌ده نصبله ضبط اولنمق نقل اولندی الذی یدوم
علیه صاحبه موصول مع صلته رفع ونصبله اولمق محتملدر یعنی در رسول
اکرمک زیاده سودیکی عمل اول عمل ایدی که صاحبی اول عمله مداومت ایلیه
مخفی اولمیه که بو مقامده مداومتدن مراد مداومت عرفیه درکه اکثر اوقاتده
مواظبة معناسنه زیرا مداومت حقیقیه که جمیع ازمنه‌یه شاملدر عبدک مقدوری
دکلدر والله اعلم الحدیث الخامس عشر حدثنا ابو هشام محمد بن یزید الرفاعی
رانک کسریله در حدثنا ابن فضیل تصغیر صیغه‌سیله ومنکردر عن الاعمش
عن ابی صالح قال سألت عائشة وام سلمة سألت متکلم وحده صیغه‌سیله اولور
عائشه نصبله مفعول اولی ومجهول ومؤنث صیغه‌سیله اولورسه سألته کیم
بعض نسخه‌ده بو وجهله ضبط اولندی عائشه رفعله قائم مقام فاعلی اولور
ای العمل کان احب الی رسول الله صلی الله علیه وسلم قالتا ما دیم دالک
کسری ومیمک فتحی ایله ماضی مجهولدر وان قل یعنی ابو صالح دیدی که عائشه
وام سلمه‌دن سؤال ایتدم که رسول اکرمه قنقی عمل محبوب ونه کونه عملی سور
ایدی دیو جواب ویردیلر که اول عملی سور ایدی که صاحبی اکا مداومت
ایلیه اگرچه اول عمل آز ایسه دخی زیرا مداومت اولنان عمل قلیل منقطع
اولان عمل کثیردن خیردر وقلیله مداومت ایله ذکر واخلاص دائم ونتیجه
ثمرات مواظبة متفرع اولور والله اعلم الحدیث السادس عشر حدثنا
محمد بن اسمعیل البخاری حدثنا عبد الله بن صالح حدثنی معاویة بن صالح

رانک کسری وفانک تخفیفیله [illegible]
[illegible]

عن عمرو بن قيس انه سمع عاصم بن حميد تصغير صيغه سيله در قال سمعت عوف بن
مالك الاشجعي كه اول مشاهدی خيبر ايدی و معمرين دن در كه يتمش اوچ تاريخنده
عبد الملك بن مروان خلافتنده شامده وفات اتدی يقول كنت مع رسول
الله صلى الله عليه وسلم ليلة تنوين تعظيم ايچوندر كويا كه مراد ليلهٔ قدردر
فاستاك ثم توضأ ثم قام يصلي مريد الا الصلوة معناسنه در فقمت معه
يعنی معاويه عمرودن تحديث ايدوب عمرو ديدی كه عاصم عوف بن مالكدن
شو وجهله استماع اتدی كه عوف ديدی كه ليالی مباركه دن برگيجه رسول
اكرم ايله بيله بولندم كه رسول اكرم اولا مسواك استعمال ايدوب صكره ابدست
آلدی ياخود حين مضمضه ده مسواك استعمال ايدوب صكره بقيهٔ وضوئی تكميل
ايتدی صكره نمازه مراد ايتديكی حالده نمازه قالقدی پس بن دخی آنك ايله
بيله نمازه قالقدم و معه لفظنده نوافلده اقتدا جائز اولدغنه دليل واردر
فبدأ پس رسول اكرم نيت ايله يا افتتاح تكبيری ايله نمازه شروع ايتدی
فاستفتح البقرة و سورهٔ فاتحه يی قراءت اتدكدن صكره سورهٔ بقره يی
قراءته باشلادی فلا يمر باية رحمة الا وقف فسأل و سورهٔ مزبوره دن
برآيهٔ رحمته كلمز ايدی الا كلدكده طوروب آشاغی كچمز و حضرت اللهدن
رحمت رجا ايدر ايدی ولا يمر باية عذاب الا وقف فتعوذ و برآيهٔ عذابه
كلمز ايدی الا كلدكده طوروب عذابدن حضرت اللهه صيغينور ايدی مخفی اولميه
كه بو كيفيت رسول اكرمدن صلوة نافلهده روايت اولنمغله نافله قيلان
كمسنه يه بو كيفيته رعايت ايتمك مندوب اولور صلوة فرضده مندوب اولمز
شيخ ابن حجر ديدی كه قران تلاوت ايدن كمسنه يه كيفيت مزبوره و آنك
كبی شيلره رعايت ايتمك مندوبدر مثلا فسبح باسم ربك العظيم كبی آيت
تنزيهه كلدكده تسبيح ايليه و دخی اليس الله باحكم الحاكمين ديدكده بلی وانا
علی ذلك من الشاهدين كلامنی اوقيه و دخی واسئلوا الله من فضله ديدكده اللهم
انی اسئلك من فضلك ديو دعا ايليه ثم ركع استفتح اوزرينه معطوفدر
سورهٔ بقره سورهٔ طويله اولمغله زمان قيام و قراءتدن زمان ركوع متراخی اولديغی

اولديغی ايچون ثم ايله عطف ايلدی فمكث اصل نسخه ده فتح كاف ايله ضبط
اولندی ديو نقل اولندی لكن اكثر قراءة ضم كاف ايله در راكعا بقدر قيامه يعنی
رسول اكرم حال قياممنده بقره يی قراءت اتدكدن صكره ركوع ايلدی و حال
ركوعنده حال قياممنده طورديغی مدة قدر طوردی ويقول فی ركوعه سبحان ذی
الجبروت والملكوت والكبرياء والعظمة وحال ركوعنده بو كلماتی اوقور ايدی
يعنی بن نقايصدن تنزيه ايدرم قهره مقرون اولان ملك صاحبنی و لطفه مقرون
اولان ملك صاحبنی ياخود ظاهر و باطن تصرف صاحبنی و ذات جهتندن
و صفات جهتندن بيوكلوك صاحبنی ثم سجد بقدر ركوعه ويقول فی سجوده
سبحان ذی الجبروت والملكوت والكبرياء والعظمة ركوعدن صكره سجده ايدوب
حال سجده ده حال ركوعنده طورديغی مدت قدر طوردوغی حالده بو كلماتی كالاول
اوقور ايدی ثم قرأ آل عمران ركعهٔ اولی تمام اولوب ركعهٔ ثانيه يه قالقدقده
سورهٔ آل عمرانی اوقودی ثم قرأ سورة سورة ركعهٔ ثانيه دن صكره ركعهٔ ثالثه ده
برسوره و ركعهٔ رابعه ده برسوره اوقودی مخفی اولميه كه صكره ذكر اولنان لفظ
سورهٔ اول ذكر اولنان سورة لفظنك توكيدی دكلدر بلكه سابقا مرور ايدن
حذيفه حديثی قرينه سيله سورة سورة تقديرنده در يفعل مثل ذلك و رسول
اكرم ركعهٔ ثانيه و ثالثه و رابعه ده ركعهٔ اولی ده اتديكی كبی ايدر ايدی كه قيام
و قراءة و ركوع و سجود و تسبيح كالاول رعايت ايدر ايدی و بو حديثدن رسول
اكرمك درت ركعتده بر صلوة نافله ده سلام ويردكلری فهم اولنوب
امام ابو حنيفه قولنی تأييد ايدر ميرك ديديكه بو حديثلرك عنوان بابه مناسبتی
ظاهر دكلدر شويله ظن اولنور كه بو مقامده تحرير اولندقلری نساخك سهوندن
نشأت اتمش اوله حكايت اولندی كه بو حديث بعض نسخه ده باب عبادتده
ذكر اولنان حذيفه حديثندن صكره واقع اولدی صوابه اشبه اولان بودر
والله اعلم وصلی الله علی سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين **باب ما جاء
فی قراءة رسول الله صلى الله عليه وسلم** بعض نسخه ده باب صفة قراءة
و بعضنده باب ما جاء فی صفة قراءة واقع اولدی يعنی بو باب رسول اكرمك

قرآن عظیم قراءة اتمه سنك كيفيتي بياننده در مصنف بو بابده سكز حديث ذكر
ايلدي الحديث الاول حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا الليث عن ابي مليكة تصغير
صيغه سيله در عن يعلى بن مملك ميم اولينك فتحي وميم ثانيه نك سكوني بعده
لامك فتحي بعده كاف ايله در انه يعني سال ام سلمة عن قراءة رسول الله صلى الله عليه
وسلم فاذا حرف فا عطف واذا مفاجاءه ايچوندر كه سؤالك عقبنده جوابه
تصدي ومبادرة اتديكني افاده ايدر هي ام سلمه يه راجع در تنعت عينك
فتحيله نعت دن مأخوذ وصف معناسنه قراءة مفسرة سين مفتوحه نك
تشديديله فسر دن مأخوذ در بيان وايضاح معناسنه ميرك ديديكه تفسير دخي
بو معنايه در حرفا حرفا كلمه كلمة معناسنه مفسرة نك مفعول مطلقي در مبنية
هذا التبيين قوة سنده يا خود حالدر مفصلة تأويلنده يعني يعلي ام سلمه دن
رسول اكرمك قرآن عظيم قراءة اتدكنك كيفيتندن سؤال اتدكده ام سلمه
على الفور كلمه كلمه مرتل ومبين قراءتي وصف ايتدي يعني رسول اكرمك قراءتي
كبي ترتيل وتبيين ايده رك قرآن اوقمغه باشلدي ليس تنعت قراءة قولي
وجهها لتصف الجمال قبيلندن اولور والله اعلم الحديث الثاني حدثنا
محمد بن بشار حدثنا وهب بن جرير بن حازم حدثنا ابي عن قتادة قال قلت لانس
بن مالك كيف كان قراءة رسول الله صلى الله عليه وسلم قال مدا مصدر صيغه سيدر
كه ذات مد تقديرنده يا خود فعل محذوفك مفعول مطلقي در يمد مدا انته كيم
بخاري يمد مدا لفظيله روايت اتدي وجزري تصحيح مصابيحده وجه اولي
اختيار ايتدي يعني قتاده ديديكه حضرت انسدن رسول اكرمك قرآن عظيم
قراءت اتمه سنك كيفيتيندن سؤال اتدم جوابنده ديديكه رسول اكرمك قراءتي
مد صاحبي ايدي يعني نفسني حروف مد ولين ده وفصول وغايانده تطويل
ايدر ايدي وهر حرفه كركي كبي حقني ويرور خصوصا كه ايكي ساكن جمع اولان
وقفده اشباع ايدر ايدي ومراد من غير موجب مد ده مبالغه ايدي ديمك
دكلدر جمع الوسائل صاحبي بعض مشايخدن نقل ايتدي كه مد دن مراد مد
زماندر يعني رسول اكرم بر مرتبه تجويد وترتيل وحروفي تمكين وحركاتي تتميم ايدر

بعض شراح ديديكه صواب اولان
رحيم ده طوردن صكره بالجزم ايدر
ايدي ديمكدر

ايدر ايدي كه زمان قراءة اوزانور ايدي بخاري مد الفظندن صكره ثم قراء
بسم الله الرحمن الرحيم يمد ببسم الله ويمد بالرحمن ويمد بالرحيم لفظني دخي
ذكر اتدي شيخ ابن حجر ديدي كه يعني لفظة جلال ده اولان هادن اول لامي
والرحمن ده اولان نوندن اول ميمي ورحيمده اولان حايي مد ايدر ايدي وكتب
قراءة بو خصوصه متكفل ولمغله بو مقامده اطناب اولنمادي والله اعلم الحديث
الثالث حدثنا علي بن حجر انبانا يحيى بن سعيد الاموي همزه ضمي وميمك
فتحيله بني اميه يه منسوبدر عن ابن جريج ايكي جيم وتصغير صيغه سيله در عن ابن ابي مليكة
عن ام سلمة قالت كان النبي صلى الله عليه وسلم يقطع قراءته تقطيعدن
مأخوذ در كه بر شيئي قطعه قطعه ايتمكه ديرلر يعني ام سلمه ديدي كه رسول اكرم
قرآن عظيم قراءة اتدكده قراءتني قطعه قطعه ايدر ايدي وتقطيعك كيفيتني بيان ايدو
ديديكه يقول الحمد لله رب العالمين ثم يقف مثلا الحمد لله رب العالمين ديوب
طورر ثم يقول الرحمن الرحيم ثم يقف صكره الرحمن الرحيم ديوب ينه طورر
ايدي وسائر سوره لرده دخي بر آيه باشنده طورارق قراءت ايدر ايدي
امته تعليم ايچون اگرچه بعض مواضعده توقف ايتمكله صفة موصوفدن منقطع
اولور ايدي لكن اكا نظر ايتميوب رؤس آياتده توقف ايده رك قراءت ايدر
ايدي لهذا حليمي وبيهقي ديديلر كه آية تمام اولدقده توقف ايتمك سنتدر مابعدنه
تعلقي دخي وار ايسه رسول اكرمه اتباع شرفني احراز ايچون فيروز
آبادي ديدي كه رسول اكرم هر آية تمامنده مابعدنه تعلقي دخي اولورسه توقف
اتدكلري ثابت اولمشدر وبعض قراءنك ولي اولان كلام بري برندن منفصل
اولان محلده توقف ايتمكدر ديدكلري سنته دن غفلت دن ناشي در بلكه
اولي اولان رسول اكرمه اتباعدر وبو حديثده بسمله فاتحه دن اولمغه
اشعار واردر زيرا اگر فاتحه دن اولميدي ام سلمه الحمد لله ايله ابتدا ايتمز
ايدي نته كيم امام ابو حنيفه وامام مالك عندنده بسمله فاتحه دن دكلدر
وكان يقرأ مالك يوم الدين دخي بو آيتي ابتدا ايدوب قراءة ايدر ايدي
معلوم اوله كه جمهور ملك قراءة اتديلر الفك حذفيله واكثر نسخ شمائلده

مالک الف ایله واقع اولمغله بعض شراح دیدیلر که مقصود رسول اکرم احیانا
مالک الف ایله قراءة ایدر ایدی دیمکدر سید جمال الدین دن نقل اولندی که
صواب اولان ملک در الفک حذفیله نته کیم مصنفک جامعنده اولان کلامندن
و اصفهانی نکت طبیه شرحنده دیدیکی کلامندن فهم اولنور پس بو کتابده
مالک الف ایله کاتبک سهوندن ناشیدر والله اعلم بالصواب الحدیث الرابع
حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا اللیث عن معاویة بن صالح عن عبد الله بن ابی قیس قال
سالت عائشة عن قراءة النبی صلی الله علیه وسلم اکان یسر بالقراءة ام یجهر
یعنی عبد الله بن ابی قیس دیدیکه حضرت عائشه دن رسول اکرمک قران عظیم
قرائتنک کیفیتندن سؤال ایتدم کہ رسول اکرم قرآن عظیمی اخفا ایله می قراءت
ایدر ایدی جهر ایله می قراءت ایدر ایدی دیو میرک دیدی که مصنف بو کتابده
قراءتی مطلق ذکر ایدوب بر زمان ایله تقیید ایتمدی لکن جامعنده باب القراءة
فی اللیل دیدیکی محلده بعینه اسناد مذکور ایله سالت عائشة رض کیف کانت
قراءة النبی صلی الله علیه وسلم باللیل لفظیله ایراد ایلدی و دخی دیدیکه لفظ اسرنک
با ایله استعمالی فصیح دکلدر مطرزی دیدیکه اسر الحدیث اخفاه واما اسر به
بزیادة الباء فهو سهو وظن اولنور که بو مقامده با ء زیاده سی نساخدن واقع
اوله یاخود سائل مذکور اهل بلاغتدن اولمیه عصام با فی معناسنه در یسر الصوت
فی وقت القراءة تقدیرنده دیدی والله اعلم مخفی اولمیه بو مقامده کیفیتندن
سؤال اولنان قراءتدن مراد تعوذ و بسمله دن غیریدر والا مابعدنده واقع
اولان جواب ملایم اولمز قالت کل ذلک قد کان یفعل لفظ کل رفعیله روایت
و اصول معتبره ده دخی رفعیله ضبط اولندی پس یفعله تقدیرنده اولور و نصبیله
اولورسه عائد تقدیرینه حاجت قالمز ربما اسر و ربما جهر یعنی عائشه جوابنده
دیدی که رسول اکرم قران عظیمی اخفا ایله و جهر ایله قراءت ایتمکدن هر برینی
ایدر ایدی که کاهی اخفا ایله و کاهی جهر ایله قراءت ایدر ایدی و محتملدر که
بر کیجه ده کاهی اخفا و کاهی جهر یا خود بر کیجه اخفا و بر کیجه جهر ایله قراءت
ایتمش اوله بر کیجه پس ربما اسر قولی ماقبلنده اولان اجمالی تفصیل و اخفا و جهر

مساوی اولدیغی تقریر در حاصلی کیجه نمازنده اخفا و جهر قراءت مساویدر لکن
افضل اولان جهر ایله قراءة در دیدیلر و خارج صلوة ده افضل اولان اخفامیدر
جهرمیدر دیو اختلاف اولندی لکن خشوعه اوفق و ریادن ابعد اولان افضل
اولدیغی ظاهردر فقلت الحمد لله الذی جعل فی الامر سعة سینک و عینک فتحه لریله
اتساع معناسنه در ضیق مقابلی یعنی عبد الله بن ابی قیس دیدی که عائشه دن
بو جوابی ایشتدکده عظیم ممنون اولوب حمد ایتدم یعنی حمد اول الله عظیم
الشانه در که هر شیده وسعت خلق ایدوب بنده لرینی تضییق ایتمدی مثلا
قراءة قران خصوصنده همیشه اخفا و همیشه جهر ایله امر ایتمدی اگر ایکی حالدن
بری تعیین اولنسه حال مشکل اولور ایدی زیرا طبیعت هر وقتده اخفایه
و هر زمانده جهره میل ایتمز روایت اولندی که حضرت ابو بکر رض همیشه اخفا
قراءت ایدوب اناجی ربی وهو قد علم حاجتی دیر ایدی یعنی بن ربمه مناجات
ایدرم ربم بنم حاجتمی بیلور و حضرت عمر رض همیشه جهر ایله قراءت ایدوب اطرد الشیطان
و اوقظ الوسنان یعنی شیطانی سوررم و نائم اولانلری ایقاظ ایدرم چونکه
ولا تجهر بصلوتک ولا تخافت بها وابتغ بین ذلک سبیلا آیه کریمه سی نازل
اولور رسول اکرم جهر و اخفا مابیننده سبیل وسط رعایت ایتمکله مأمور اولدیلر
حضرت ابو بکره براز جهر و حضرت عمره براز اخفا ایله امر ایتدیلر زیرا هر خصوصده
اعتدال اولی و هر بابده اقتصاد احری در بعضیلر آیه مذکوره نک معناسنده
دیدیلر که جمله نمازلرکده مخافته و جمله سنده جهر ایتمه بلکه بو ایکیسنک مابیننده
سبیل وسط اتخاذ ایله یعنی کاهی اخفات و کاهی جهر ایله دیمک اولور والله
اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمود بن غیلان حدثنا وکیع حدثنا مسعر میمک کسری
و سینک سکونی و عینک فتحیله در عن ابی العلاء العبدی عین مهمله نک فتحی و
با ء موحده نک سکونیله در بعض نسخه ده الغنوی واقع اولدی عن یحیی بن
جعدة عن ام هانی که اخرنده همزه ایله حضرت علینک همشیره سیدر قالت
کنت اسمع قراءة النبی صلی الله علیه وسلم باللیل و انا علی عریشی صاحب
نهایه دیدی که عریش سایبان در که آلتنده اوتوروب کولکه لنورلر و صاحب

معرب اوزرینه آصمه قومق ایچون یاپدقلری شیئه دخی دیرلر دیدی که ترکیده کره وت
وفارسیده کت دیرلر جمعی عروش وعرایش کلور واوزرنده یاتدقلری سریره عرش
وعرش دیرلر نسائی روایتنده وانا علی عرشی واقع اولدی که مراد سریر
معهوددر وابن ماجه دن قالت کنا نسمع قراءة النبی صلی الله علیه وسلم فی جوف
اللیل عند الکعبة وانا علی عریشی یعنی ام هانی دیدی بن رسول اکرمک قران
اوقودیغنی کیجه وقتی ایشدر ایدم سریرم اوزرنده اولدیغم حالده مقصود
رسول اکرمک جهر ایله قران اوقودیغنی بیاندر والله اعلم الحدیث السادس
حدثنا محمود بن غیلان حدثنا ابو داود اخبرنا شعبة عن معاویة بن قرة
قافک ضمی وراء مهملهنک تشدیدیله در قال سمعت عبد الله بن مغفل فاء مفتوحهنک
تشدیدیله در یقول رایت النبی صلی الله علیه وسلم علی ناقته یوم الفتح وهو یقرأ
انا فتحنا لک فتحا مبینا لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک وما تأخر قال فقرأ ورجّع
جیمک تشدیدیله ترجیع دن مأخوذدر تحسین وموضعنده مدی اشباع معناسنه
یعنی معاویه دیدی که عبد الله بن مغفلدن ایشتدم دیدی که رسول اکرمک فتح
مکه کونی کوردم که ناقه سنه سوار اولدیغی حالده سوره فتحدن مقدار مذکوری
قراءت ایدر ایدی وقراءه اتدی وبغایه نظم کریمی کوزل ایدوب کلمه بعد کلمه
تزیین اتدی ومحتملدر که مقصود سوره فتحی اخرینه دکین قراءة اتدیکی
اوله نته کیم بر روایتده واقع اولدی وزینوا القران باصواتکم حدیث صحیحی
ترجیعدن تحسین مراد اولدیغنه موافقدر یعنی قران عظیمک زینت وحسنی
کوزل ایدیک ولکل شیء حلیة وحلیة القران حسن الصوت حدیثی معنای مذکوری
مؤیددر شیخین واحمد روایت اتدیلر که ما اذن الله لشیء کاذنه لنبی حسن
الصوت یتغنی بالقران یجهر به اذن استمع واذن ذالک فتحیله استماع
معناسنه در یعنی الله شول جهر ایله قرآن قراءه ایدن خوش آواز پیغمبری
استماع اتدیکی کبی بر نسنه یی استماع ایتمدی روایت اولندی که بر کیجه ابو
موسی الاشعری قران تلاوت ایدر ایکن رسول اکرم کلوب وراء پردهدن
استماع ایدوب صکره دیدیکه یا ابا موسی سنی قران اوقور ایکن استماع اتدم

اتدم ابو موسی دیدیکه یا رسول الله اکر سزک استماع اتدککزی بلسیم حسن صوت
ایله قرانی تزیین ایدر ایدم وابو موسی حقنده رسول اکرم لقد اوتی هذا مزمارا
من مزامیر آل داود دیو بیوردیلر یعنی ابو موسی یه حضرت داود آوازندن بر
آواز احسان اولندی پس لفظ آل مقحم اولور وحضرت داودک خوش آواز وخوب
نفس اولدیغی نغایه مشهوردر صاحب مواهب روایت ایتدی که حضرت داود علیه
السلام بنی اسرائیله بعض نسنه قراءت ایتمک مراد اتدکده یدی کون متوالیا اکل
وشرب وجماعدن پرهیز ایدوب حضرت سلیمانه شو وجهله امر ایدر ایدی که
اطراف واکناف وجبال وآجام وبیابانه منادیلر کوندروب داود علیه السلام فلان
کون مجلس وعظ عقد ایده جکدر اول کونده جمله حاضر اولهلر دیو تیس یوم
معهود اولدقده صحرایه بر منبر وضع ایدوب حضرت داود اول منبره صعود
ایدوب وحضرت سلیمان یاننده طورور واطرافنه انس وجن ووحوش وطیور
ومخدرات دن نیجه خواتین جمع اولوب حضرت داودی نقطه پرکار کبی دایرا
مادار احاطه ایدرلر ایدی اولا حضرت الله تعالی یه حمد وثنا اتمکه شروع اتدکده
نیجه کمسنهلر غلبه وجد وحالدن کریبان حیوتلرین چاک وجانلرین حضرت جان
بخشه تسلیم ایدرلر ایدی بعده ذنوب احوالنی وانک مقابلهسنده اولهجق
مکافات وجزایی ذکر ایدوب دیدهلرندن اشک خون آلود ریزان اتدکده
بعض کمسنهلر دخی جان شیرینه وداع ایدرلر ایدی حاصلی منکا هکیر ودار
اجل بر مرتبه کرم اولور ایدی که حضرت داود کندو دخی بیهوش اولوب سریر
ایله سعادتخانهسنه نقل ایدرلر ایدی ودخی حدیث شریفده لیس منا
من لم یتغن بالقران یو وارد اولدی یعنی بر کمسنه قران عظیم تلاوت اتدکده
تحسین صوت وتحزین قلب وتنشیط روح وجهیله تلاوت ایتمیه بزم اهل
ملتمزدن یاخود اهل سنته وطریقتمزدن دکلدر بعضیلر معنای حدیثی شو
وجهله بیان اتدیلر که بر کمسنه قران عظیم ایله سائر اشیادن مستغنی اولمیه
وانکله کندو یه غنا کلمیه اول کمسنه بزدن دکلدر میرکشاه دیدیکه ترجیع
قراءتده ضروب حرکاتک تقاربی دروا اصلنده تردید دیمکدر وترجیع صوت

مقصود تهدیددر

بو غازده صوتی تردید ایدوب کزدرمکه دیرلر و عبد الله بن مغفل بو معنانی تفسیر
ایدوب أ آ أ دیدی که اوّلا همزهٔ مفتوحه بعده الف ساکنه بعده همزهٔ مفتوحه
ایله درو دخی حدیث بابده واقع اولان رسول اکرمک ترجیعنده ایکی احتمال
واردر بری بودر که رسول اکرم اول وقتده ناقه یه سوار اولمغله ناقه انلاری
تحریک ایتدیکی ایچون آوازلرنده ترجیع حاصل اولمش اوله وبری دخی بودر
که مدّی موضعنده اشباع ایدوب ترجیع ایتمش اوله لر لکن سیاق حدیثه
مناسب اولان احتمال ثانیدر قال شعبة وقال معاویة بن قرة لولا ان
یجتمع الناس علی لأخذت لتشرحت معناسنه در لکم فی ذلک الصوت
او قال کلمه سی شعبه دن شک ایچون و قال ده ضمیر مستکن معاویه یه راجع در کویا
شعبه دیدیکه معاویه فی ذلک الصوت می دیدی یاخود فی ذلک اللحن می دیدی
آنده شکم واردر اکرچه لحن دخی صوت معناسنه در لکن بعضیلر نغمه معناسنه در
دیدیلر لحن فی قرائته دیرلر تطریب وتعریب ایتسه یعنی خوب آواز ایله قراءت
ولغهٔ عربیهٔ فصیحه یه رعایت ایلسه وبعضیلر لحون والحان لحنک جمعیدر
دیدیلر تطریب وترجیع صوت ایدوب قراءت وشعری تحسین دیمکدر
یعنی شعبه دیدی که معاویه رسول اکرمک سورهٔ فتحی قراءة وترجیع ایتدیکنی
سویلدکدن صکره دیدی که اکر خلق باشمه جمع اولوب وبعض جهله انکار
ایدرلر دیو خوف ایتمسم سیزه رسول اکرمک صوتی یا لحنی کبی صوت ولحن
ایله قراءت ایدر ایدم لکن قورقارم که بعض جهال انکار ایدوب معصیته
واقع اوله لر معلوم اوله که ترجیع ولحن و تغنی ایله قراءة خصوصنده علما
عظیم اختلاف ایتدیلر لکن تغنی ایکی قسم اوزره اولدیغی معلوم اولسه
اختلاف مرتفع ونزاع مندفع اولور قسم اوّل طبیعت مقتضاسیدر که
برکیمسه تکلف ونغمات ایتمکه مشق وادمان ایتمیوب وغیریدن اصول
موسیقی یی تعلم ایتمه دن اذا خلّی وطبعه الحان ایلمکدر که سلفک ایتدکلری
و جائزدر دیدکلری بو معنایه اولان لحندر که قاری ومستمع بو وجه
اوزره اولان قراءتدن متأثر وروح آندن بغایه متلذذ اولور قسم

کرأخذت لکم فی ذلک اللحن
کرمراد نغمه در مسه

قسم ثانی لحن بتکلف وتغنّی بتصنّع درکه ادوار و موسیقی تعلم ایدوب
کاهی حسینی وکاهی رهاوی دیو لحن ونغمه ایدن خواننده لرک ایتدیکی زیر وبم
قبیلندندر سلفک تجویز ایتمیوب کریه عدّ ایتدکلری بو قسم درو الا بی تکلف
اولان الحان ممدوحه ونغمات مرغوبه وآواز دلاویز وصدای وجدانکیز
ایله قراءة قرآن امر ممدوح اولدیغی محل شبهه دکلدر والله اعلم الحدیث السابع
حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا نوح بن قیس الحدّانی سیوطی دیدی که حدّانی فتح و
تشدید ایله حدّانه نسبتدر که تمیم دن بر بطندر وضم ایله حدّانه نسبتدر که ازددن
بر بطندر وبصره ده آنلره منسوب بر محلّه درو بو مقامده اکثر نسخه ده حانک
ضمیله ضبط اولندی عن حسام بن مصک میمک کسری وصاد مهمله نک
فتحیله وکافک تشدیدیله درو حدیث مذکور مقطوع وحسام معهود ضعیفدر
ذهبی میزانده دیدی که احمد مطروح در دیدی و ابو معین حدیثه لیس بشئ دیدی
ابو درعه واهی الحدیث دیدی دارقطنی متروک ومن مناکیره حدیث ما بعث
الله نبیا الخ دیدی عن قتادة ما بعث الله نبیا الا حسن الوجه حسن
الصوت وکان نبیکم حسن الوجه حسن الصوت یعنی قتاده دیدی که حضرت
الله تعالی بر پیغمبر بعث ایتمدی الا خوب روی وخوش آواز بعث ایلدی
وسزک پیغمبریکز خوبروی وملیح وخوش آواز وفصیح اولدی مصنف بر روایتده
وکان نبیکم احسنهم وجها واحسنهم صوتا لفظیله واقع اولدی دیدی یعنی
سزک پیغمبریکز مبعوث اولان پیغمبرلردن خوبروی وخوش آوازدر لکن بیهقی
معراج حدیثنده روایت ایتدی که رسول اکرم دیدیکه لیلهٔ معراجده یوسفه
اوغرادیم کوردم که جمیع مخلوقاتدن کوزل وحضرت الله آنی سائر ناس
اوزرینه تفضیل ایلمش قمرک لیلهٔ بدرده سائر کواکب اوزرینه اولان
فضلی کبی حدیث مذکور ظاهرا مصنفک روایت ایتدیکی وکان نبیکم احسنهم
حدیثنه منافی اولمغله ما بینلرین شو وجهله توفیق ایتدیلر که بیهقی حدیثنده
واقع اولان مخلوقات وناس لفظلرندن مراد رسول اکرم ونبی محترم حضرت
محمد علیه السلام دن صکره اولان مخلوق وناسدر مطلق دکلدر علی الخصوص

بعض اصولیین عندنده قاعدهٔ مقرره درکه متکلم اولان کمسنه کندو تکلم ایتدیکی
کلام عاممک تحتنده داخل اولمز وکان علیه السلام لا یرجع یعنی رسول اکرم اکرچه
بغایه حسن الصوت ایدی لکن تغنی طریقیله یاخود قصده مقارن ترجیع
ایتمز ایدی والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن انبانا
یحیی بن حسان حدثنا عبد الرحمن بن زاء معجمه نک کسری بعده نون ایله در عن
عمرو بن ابی عمرو عن عکرمة عن ابن عباس قال کان قراءة النبی صلی الله
علیه وسلم یسمعها من فی الحجرة وهو واو حالیه وضمیر رسول اکرمه راجعدر
فی البیت صاحب ازهار دیدی که حجره دن مراد صحن البیت در وابن حجر
حجره بیت دن خاص در دیدی میرک دیدی که حجره دن مراد بهمان بنیه بیت در
دیدی حاصل معنا ابن عباس دیدی که رسول اکرم قراءة اتدکده جهر واخفا
ما بینینده بر وجهله قراءة ایدر ایدی که کندولری درون خانه ده اولدقلری
حالده قراءت ایدرلر و کاهی صحن خانه ده یاخود بینه درون خانه ده اولان
کمسنه استماع ایدر ایدی زیاده جهر ایله قراءة ایتمزلر ایدی که حتی صحن
دارده اولان کمسنه استماع ایتمیه والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد
وآله وصحبه اجمعین الی یوم الدین باب ما جاء فی بکاء
رسول الله صلی الله علیه وسلم شیخ ابن حجر دیدیکه بکا بانک ضمیله مقصورًا حزن
ایله کوزدن یاش چقمق معناسنه وممدودًا کوزدن یاش چقمق حزن ایله
ورفع صوتله دیو ما بینلرین فرق ایتدی یعنی بو باب رسول اکرمک بکاسی
حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مصنف بو بابده آلتی
حدیث روایت ایلدی الحدیث الاول حدثنا سوید بن النصر اخبرنا عبد
الله بن المبارک عن حماد بن سلمة عن ثابت عن مطرف راء مکسوره نک
تشدیدیله در وهو ابن عبد الله بن الشخیر شین معجمه نک کسری وخاء معجمه نک
کسر وتشدیدیله در عن ابیه که عبد الله در وصحابی در قال عبد الله اتیت
رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو یصلی ولجوفه ازیز همزه نک فتحی وزاء
معجمه نک کسری بعده یاء مثناة تحتیه نک سکونی بعده زا ایله غلیان معناسنه

أبي الزناد ح
كانت نسخ

معناسنه ترکیده قاینامق وفارسیده جوشیدن دیرلر بعضیلر غلیان وفتنده
اولان صوت در دیدیلر کازیز المرجل میمک کسری وراءنک سکونی وجیمک
فتحیله قدر معناسنه یعنی اول چوملک کبی باقردن یاد موردن یا طاش دن
اوله لکن ابن حجر مطلقا چوملکدر هر نه دن اولورسه اولسون دیدی من البکاء
من اجلیه وسببیه در یعنی عبد الله بن الشخیر دیدیکه رسول اکرمک حضورلرینه
کلدیم نماز قیلار اولدیغی حالده درونلرنده اغلامقدن ناشی برجوش وخروش
وار که آتش اوزرینه وضع اولنوب غلیان ایدن چوملکک جوش وغلیانی
کبی در بو حدیثده رسول اکرمک مقام عبودیتده خشیه وخضوعی درجهٔ کماله
بالغ اولدیغنه دلیل وار در بخاری روایت اتدی که رسول اکرم بیوردیلر که
لو تعلمون ما اعلم لضحکتم قلیلا ولبکیتم کثیرا یعنی اکر بنم بیلدیکمی اکر سز بلسه کز
هرکز کولمز وهمیشه آغلر ایدیکز قال الله تعالی انما یخشی الله من عباده العلماء
علماء خوف وخشیه ما بینینی شو وجهله فرق اتدیلر که خشیه خوفدن خاص در
وخشیه اول خوفدن عبارتدر که معرفهٔ کامله دن ناشی تعظیمه مقارن اوله
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا معاویة بن هشام
حدثنا سفیان عن الاعمش عن ابرهیم عن عبیدة عینک فتحی وباء موحده نک
کسریله در عن عبد الله بن مسعود قال قال لی رسول الله صلی الله علیه وسلم اقراء علی
یعنی عبد الله دیدی که برکون رسول اکرم بکا توجیه خطاب ایدوب دیدی که
یا عبد الله بنم یانمده قرآن تلاوة ایله دیو فقلت یا رسول الله اقراء علیک بن
دیدم که یا رسول الله بن حضورکزده قرآنی اوقورمیم وحیا ایتمزمیم
وعلیک انزل حال بو که قرآن سزه نازل اولدی بو یله ایکن بنم سزک عندکزده
قرآن تلاوة ایتمم کستاخلقدر قال علیه السلام انی احب ان اسمعه من
غیری رسول اکرم دیدیکه تحقیق بن قرآنی غیری کمسنه اوقیوب استماع
ایتمکی سورم ابن بطال دیدیکه رسول اکرمک بو قولی عرض قرآن سنة
اولدیغنی اشعار ایچوندر ومحتمل در که مستمع اولان کمسنه قراءت
ایدن کمسنه دن زیاده معانی تدبر ونشاط وانبساط ایله تفکر ایتمکه

الفرق بين الخوف والخشية

قادر اولمغله رسول اكرم دخی استماع قرائه رغبت بیورمش اولدلر فقرأت
سورة النساء ابن دخی امرلرینه امتثالا سورهٔ نسایی تلاوت اتمكه شروع ایدوم
حتی بلغت وجئنا بك علی هؤلاء شهیدا حتی سورهٔ مزبوره دن شو آیته
كلوب آنی دخی اوقودم قال عبد الله دیدی كه فرأیت عینی النبی صلی الله
صلی الله علیه وسلم تهملان كوردم كه رسول اكرمك مبارك
كوزلرندن یاش آقدی تهملان هملدن ماخوذدر سكون ایله سیلان دمع
معناسنه ضرب بابندن درمظهرده دیدیكه فكیف اذا جئنا من كل امة بشهید
وجئنا بك علی هؤلاء شهیدا آیهٔ كریمه سنك معناسی اول كونده كه هر نبینك
امتی احضار اولنوب ونبیلری امتلرینك نبیلرینی قبول یارد اتدكلرینه
شهادة ایدرلر و یا محمد سكا وسنك امتكه دخی بو معامله اولنه جقدر بویله
بر یوم عظیم الباسده خلقك حالی نیجه اولسه كركدر ابن بطال دیدی كه
رسول اكرم بو آیتی استماع اتدكده بكا اتدكلری فردای قیامتك اهوال
وشدایدنی وامتنك كندولی تصدیق اتدكلرینه شهادتنی واهل موقفك انجون
شهادة رجا ایده جكنی تصور اتدكلرندن ناشیدر و بو احوالك هر بری
باعث طول بكا اولدیغی ظاهردر دیدی شیخ ابن حجر دیدی كه سبب بكاده ظاهر
اولان ظاهر بودر كه رسول اكرم روز قیامتده امتنك عمللرینه شهادت
ایده جكنی تفكر ایدوب وامتنك عمللری جمله صالح دكل بلكه صالح اولمیوب
عذابه مفضی اوله جغنی ملاحظه بیوردقلرندن امتنه مرحمة بكا اتدیلر حنفی
دیدی كه حق سبحانه وتعالی طرفندن رسول اكرمه سن آنلره شاهدسین دیو
خطابه مظهر اولمغله حاصل اولان سروردن ناشی بكا اتمه لری محتملدر والله
اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة حدثنا جریر عن عطاء بن السائب عن
ابیه كه سایبدر عن عبد الله بن عمرو بن العاص قال انكسفت الشمس كسفت
وانكسفت بر معنایه در لكن قرا وجوهری انكسفت لفظنی انكار ایدوب
عامه یه نسبت اتدیلر وحدیث شریفك لفظی انك خلافنی مؤیددر كرمانی
دیدیكه كسفت الشمس والقمر دیرلر معلوم ومجهول صیغه لریله وانكسفا وخسفا

وخسفا دیرلر خانك فتح وضمیله وانخسفا دیرلر كه جمله سی بر معنایه در
ودخی كسفت الشمس دیرلر كاف ایله وخسف القمر خاء ایله جمهور دیدی كه
كسوف وخسوف شمس وقمرك ضوءلرینك كلا یا بعضا ذاهب اولمه سیدر
بعضیلر خسوف كلا ذاهب اولمقدر وكسوف بعضا ذاهب اولمقدر دیدیلر
وبعضیلر خسوف لونك ذهابی وكسوف لونك تغیریدر دیدیلر شیخ ابن حجر
دیدی كه اصطلاح فقهاده مشهور اولان كسوف شمس انجون وخسوف
قمر انجون اولمقدر وجوهری افصح اولان بودر دیدی علی عهد رسول الله
صلی الله علیه وسلم یعنی عبد الله بن عمرو دیدی كه رسول اكرمك زمان
سعادت اقترانلرنده بر كون كونش طوتلدی بخاری عندنده مغیرة بن
شعبه حدیثنده شو لفظله واقع اولدیكه كسفت الشمس علی عهد النبی صلی الله
علیه وسلم یوم مات ابرهیم فقال الناس كسفت الشمس لموت ابرهیم
فقام رسول الله صلی الله علیه وسلم یصلی حتی لم یكد كادیكاددن ماخوذ مضارع
منفیدر لم یقرب معناسنه یركع یعنی رسول اكرم صلوة كسوف قیلمق انجون
قائم اولدی وقیامی بر مرتبه تطویل اتدی كه حتی ركوع اتمكه قریب اولمدی
ولسان تركیده بو معنادن حتی ركوع ایتمیه یازدی دیو تعبیر اولنور كه طول
قیامدن كنایه در وروایت اولندی كه ركعت اولیده سورهٔ بقره مقداری
قراءة اتدی دیو ومابعدی دخی اكا مقایسه اولنه ثم ركع فلم یكد
یرفع رأسه قیام مزبوردن صكره ركوع ایتدی وركوعی دخی بر مرتبه تطویل
اتدی كه ركوعدن باشنی قالدرمغه قریب اولمدی ثم رفع رأسه فلم
یكد یرفع رأسه صكره ركوعدن باشنی قالدروب بر مرتبه قومه یی تطویل
اتدی كه قومه دن سجدهٔ اتمكه قریب اولمدی ثم سجد فلم یكد ان یرفع
رأسه قومه دن صكره سجده ایدوب سجده یی دخی بر مرتبه تطویل اتدی
كه باشنی سجده دن قالدرمغه قریب اولمدی ثم رفع رأسه فلم یكد ان
یسجد سجدهٔ اولیدن صكره باشنی قالدروب بر مرتبه جلسه ده تطویل
اتدی كه سجدهٔ ثانیه یی اتمكه قریب اولمدی شیخ ابن حجر وابن خزیمه ثم

رفع فجلس فاطال الجلوس حتى قيل لا يسجد لفظيله تخريج اتدی ثوری اکرچه آخر
عمرینه قریب مختلط اولدی لکن بو حدیثی عطاء بن السائب دن قبل الاختلاط
استماع ایتدی پس حدیث مذکورک صحیح اولدیغی محل کلامدر و کلدر و طرقدن بر
طریقده صلوة کسوف ده سجدتین مابیننده تطویل جلوسه متعلق بر شیئه
واقف اولمدم الا بو طریقده لکن امام غزالی جلوس مزبوری تطویلک ترکنه
اتفاق اولندیغی بو نقل ایتدی پس اکر اتفاقدن مرادی اتفاق اهل مذهب
دیمک ایسه مسلمدر و اتفاق طرق احادیث ایسه روایت مزبوره ایله اکا سؤال
واردا ولور ثم سجد فلم یکد ان یرفع رأسه تطویل جلسه دن صکره سجدهٔ ثانیه‌یی
ایتدی و سجده یی بر مرتبه تطویل ایتدی که باشنی قالدرمغه قریب اولمدی
فجعل ینفخ و یبکی و سجدهٔ ثانیه ده دماغندن بر حرف اظهار ایتمه دن نفخ
ایدوب بکا ایتمکه شروع ایتدی بعض روایاتده و جعل ینفخ فی الارض و هو
ساجد لفظیله واقع اولدی یعنی سجده ده اولدیغی حالده زمینه او فورمکه
شروع ایتدی میرک دیدیکه بو کیفیته رکعهٔ ثانیه ده ایدی و یقول رب الم
تعدنی ان لا تعذبهم و انا فیهم و دخی دیر ایدی که یا رب سن بکا وعد ایتمدکمی
که بن قومم میاننده اولدقجه سن انلری تعذیب ایتمیه سین دیو و بو کلام
و ما کان الله لیعذبهم و انت فیهم قول کریمنه تلمیح در رب الم تعدنی ان
لا تعذبهم و هم یستغفرون و نحن نستغفرک یا رب سن بکا وعد ایتمدکمی
که بنم قوممی تعذیب ایتمیه سین قومم استغفار ایتدکجه حال بو که بز سندن مغفرت
طلب ایده رز حاصلی سن وعد ایتدک که بن قومم اچنده اولدقجه و دخی
مادام که قومم استغفار ایده لر سن انلری تعذیب ایتمیم دیو حال بو که بن حالا
اچلرنده یم و دخی سکا استغفار ایده رز و سندن خلف وعد خلاف
عادتدر پس نیازمندز که انجاز وعد ایدوب تعذیب ایتمیه سین مخفی اولمیه
که حق سبحانه و تعالی نک وعدنده خلف اولمیه جغی معلوم ایکن رسول اکرم
بو مقام نیازده اولدقلری امته تعلیم در که هر چند حضرت الله طرفندن
بر شیئه وعد کرمیلری صادر اوله عبده لایق اولان روی تضرعی زمین ابتهاله

ابتهاله سوروب نیازدن فارغ اولممقدر خصوصا وعد مزبور بر شرط ایله
مشروط یا بر قید ایله مقید اولمق محتملدر و جائزدر که شرط و قید خلل پذیر
اولمش اوله بخاری عندنده فقام فزعا یخشی ان یکون الساعة لفظی
زیاده قیلندی یعنی حین کسوفده رسول اکرم فزع و فریاد ایدرک قائم اولدی
حتی قیامت قوپار دیو خوف اولنور ایدی زیرا کسوف وقوع عذابه دلالت
ایتمکله رسول اکرم عذابک وقوعندن خوف ایتدی فلما صلی رکعتین انجلت
الشمس پس چون رسول اکرم ایکی رکعت نماز قیلدی شمس آچیلوب کسوف
دفع اولدی فقام فحمد الله و اثنی علیه پس رسول اکرم نماز قیلدیغی موضعده
یا خود منبرده قائم اولوب حضرت الهیک انعامنه شکر و ذات و صفاتنه
ثنا ایتدی نسائی سمره حدیثندن و شهد انه عبد الله و رسوله لفظنی
زیاده ایلدی ثم قال ان الشمس و القمر آیتان من آیات الله دیدی که شمس و
قمر حضرت الهیک وحدانیتنه و کمال قدرتنه دلالت ایدن علامتدن بعضدر
قال الله تعالی و جعلنا الشمس و القمر آیتین یعنی بر عظمة شانمز ایله آفتاب
و ماهی قادر حکیم اولدیغمزه دلالت ایدر علامت قیلدق مرور ایام و
کرور اعوامله نسق واحد اوزره سیر و حرکت ایتمه لر ایله صحیحین ده لا
ینخسفان لموت احد و لا لحیوته لفظی زیاده قیلندی یعنی شمس و قمر
بر کمسنه نک موتی یا حیوتی سببیله منخسف اولمزلر ابن حبان تخریج
ایتدی که رسول اکرمک ابرهیم نام فرزند دلبندلری وفات ایتدیکی کون
شمس منکسف اولمغله بعض ناس زعم ایتدیلر که ابرهیمک وفاتی ایچون منکسف
اولدی رسول اکرم زعم مزبورک دفعی ایچون کلام مذکوری تکلم بیوردیلر فان
انکسفا ضمیر فاعل شمس و قمره راجع اولوب شمسه نظر ایله لفظ کسوف و
قمره نظر ایله مذکر صیغه سی تغلیبا اختیار اولندی فافزعوا زانک فتحیله فزع دن
مأخوذدر تضرع و خوف معناسنه میرک مراد التجا و مبادرت و توجه در
دیدی الی ذکر الله ذکر دن مراد صلوة در اشتمال علاقه سیله بخاری روایتنده
فاذا رأیتموها فصلوا و ادعوا واقع اولدی یعنی و دخی بیوردیلر که اکر

سبب حیثیتنه المعیتین دن اولمسی
ادا اولنمش اولور

شمس وقمر منكسف اولورسه اول وقتده اللهڭ ذكرينه يعني صلوته مبادرت
ايديڭ ورسول اكرم فقط امر استحبابي ايله صلوة ايله امر ايدوب خطبه ايله امر
ايتمديكي خطبه نڭ اول وقتده مشروع اولمديغنه دليلدر علماء ديديلركه بو
حديثده اهل جاهليتڭ كواكبڭ وجه ارضده تأثيري واردر ديو ايتدكلري
اعتقادي ردّ واردركه حتى آسماندن باران نازل اولدقده اهل جاهليه
مطرنا بنوء كذا ديوب مطري نوءه نسبت ايدرلر ايدي خطابي ديديكه اهل
جاهليت اعتقاد باطللرنجه ديرلر ايديكه كسوف شمس روي زمينده
موت وضرر مثللو تغيّر اتڭ حدوثنه سبب در پس رسول اكرم بو اعتقادڭ
باطل اولدغنه تنبيه ايدوب شمس وقمر سائر مخلوقات كبي حضرت اللهڭ
امرينه مسخر وحكمنه منقاد اولوب غيرلره ضرر ايصالنه قادر اولمدقلرندن
ما عدا كندولره عارض اولان ضررڭ دفعنه قدرتلري يوقدر ديدي ودخي
اهل هيئت شويله زعم ايتديلركه خسوف وكسوف بر امر عادي وحسابي در
كه مقتضاي حساب نجومي اوزره وقتلرندن مقدم ومؤخر اولمزلر
وزعم مزبور شو وجهله رد اولندي كه اكر امر حسابي اولسه لر وقوعي
وقتنده فزع وتضرع اولنميوب صلوة واعتاق مثللو خيرات ايله
مأمور اولمز ايدك صحيح بخاري ده واقع اولديكه فاذا رايتم ذلك
فافزعوا وكبروا وصلوا وتصدقوا بو حديثڭ مقتضاسي بودركه تأثير
كسوفدن خوف اولنان احوال شديده امور مذكوره يه مباشرت
ايله مندفع اوله ابن دقيق العيد ديديكه اهل هيئت ديدكلري كلام ايله
حديث مذكور مابينده تدافع يوقدر غايت ما في الباب كسوف بر
امر حسابي دركه احيانا واقع اولدقده حضرت الله عبادني تخويف
مراد ايتديكي وقتده واقع اولور لهذا رسول اكرم فزع وسائر وجوه
بر ايله امر ايلدي والله اعلم معلوم اوله كه علماء حنفيه عندنده صلوة
كسوفڭ طريقي بودركه امام جمعه ياخود صلوة كسوف قيلمق ايچون
جانب سلطاندن مأمور اولان كمسنه كون طوتولديغي وقتده نا

ناسه امامت ايدوب نافله صورتنده ايكي ركعت نماز قيله يعني اذان و
اقامت وجهر ايله قيلميه وخطبه اوقوميه وهر ركعتده بركرّه ركوع ايليه وهر
ركعتده دخي قراءتي تطويل ايليه وهر نمازي اتمام ايتدكدن صكره آفتاب
منجلي اولنجه نياز وتضرع ودعايه مشغول اوله واكر امام جمعه ياخود شخص مأمور
بولنماز ايسه هركس فرادا فرادا ايكيشر ركعت نمازي صفت مذكوره اوزره
قيله لر كذلك آي طوتولدقده وريح شديد اسدكده وظلمت شديده واقع اولدقده
ودشمندن خوف عظيم اولدقده دخي وجه مشروح اوزره نماز قيله لر والله اعلم
الحديث الرابع حدثنا محمود بن غيلان حدثنا ابو احمد حدثنا سفيان الثوري
عن عطاء السائب عن عكرمة عن ابن عباس قال اخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم ابنة
له تقضي قضادن مأخوذدر موت معناسنه تقضي تجبه ديرلر اكر بر كمسنه
وفات اتسه پس بو مقامده تقضي تموت معناسنه در لكن مشرف موت
اولمغله تريد ان تموت ايله تفسير اولندي ازهري ديديكه قضانڭ مآلي
بر شيئڭ منقطع اولوب وتمام اولمه سيدر فاحتضنها احتضاندن مأخوذدر
حضنه ادخال معناسنه كه حضن حاء مهمله نڭ كسري وضاد معجمه نڭ سكونيله
تركيده قوجاق وفارسيده آغوش ديرلر پس احتضان قوجاقلامق ودر آغوش
كردن ايله تعبير اولنور فوضعها بين يديه فماتت وهي بين يديه وصاحت
بعض نسخه ده فصاحت واقع اولدي صيحه دن مأخوذدر فرياد معناسنه
ام ايمن كه رسول اكرمڭ حاضنه سي وپدرلرندن ميراث ايله انتقال ايتمش
جاريه سي ايدي خديجه يي تزوج بيوردقلرنده آزاد ايدوب كندو غلاملري
زيده تزويج ايتمشلر ايدي يعني ابن عباس ديديكه رسول اكرم محتضره وموته
مشرفه بر قيزيني الينه آلوب قوجاقلادي وبر ساعت مقداري بو حال اوزره
طوتوب قارشوسنه قودي وقارشوسنده ايكن مزبوره قيز جانني جان
آفرينه تسليم ايدوب قيزڭ وفاتندن ناشي ام ايمن صيحه وفرياد ورفع
صوت ايله بكايه باشلدي فقال ضمير مستترڭ مرجعي بيان ايچون تابعي
يعني عطا ديديكه يعني ده ضمير مستترڭ ابن عباسه راجعدر يعني ابن عباس

قائل ایله مراد ایدر البنی صلی الله علیه وسلم رسول اکرمی اتبکین همزه استفهام
انکاری وخطاب مؤنث امّ ایمنه در عند رسول الله مقتضای ظاهر عندی ایدی
لکن بو لفظ زجرده ابلغ اولمغله اکا عدول اولندی زیرا بو تعبیرده امّ ایمنی
بکادن منعک علتنی اشعار وار در یعنی رسول اکرم امّ ایمنک رفع صوت
ایله فریاد و بکاسین کوروب انکار طریقیله دیدی که یا امّ ایمن سن حضور
رسول الله ده اغلارمیسین فقالت الست اراک همزه نک فتحیله ابصر معناسنه در
تبکی جمله سی ارانک مفعولندن حالدر یعنی امّ ایمن مطلقا بکا جائزدر جزع
و فریاد ایله اولسون یا اولمسون ملاحظه سنده اولمغله دیدیکه یا رسول الله
سن بنی بکادن منع ایدرسین مع هذا بن سنی آغلادیغک حالده کوردیمی
بلکه کوردم قال علیه السلام انی لست ابکی رسول اکرم دیدیکه یا امّ ایمن
بن جزع و عدم صبر طریقیله اغلامم و بنی حضرت الله تعالی ویل و ثبور و صیاح
مثللو شیلردن منع و نهی ایتمشدر انما هی ضمیر مؤنث بکایه راجع اولدیغی
دمعه یا خود خبر اعتباریله در رحمة یعنی بنم کوزلرمدن ریزان اولان قطرات
اشک حزن قلبدن ناشی در که آنده قصدیوقدر و صاحبی آنک ایچون مؤاخذه
اولنماز زیرا اختیاری دکلدر بلکه منهی اولان جزع و عدم صبردر صحیحینده
رحمة لفظندن صکره جعلها الله فی قلوب عباده فانما یرحم الله من عباده
الرحماء لفظی زیاده قیلندی یعنی حضرت الله رحمتی خاص بنده لرینک قلبلرینه وضع ایلدی
و حضرت الله قوللرندن مرحمت صاحبی اولانلره مرحمت ایدر و حدیث مذکور
عائشه دن ما بکی رسول الله صلی الله علیه وسلم علی میت قط انما غایة
حزنه ان یمسک لحیته یعنی رسول اکرم هرکز بر میت اوزره آغلامدی و رسول
اکرمک زیاده محزون اولدقلری نک علامتی بو ایدی که مبارک صقاللرینه یاپشورلر
ایدی دیو وارد اولان روایته منافی دکلدر زیرا عائشه نک مرادی رسول
اکرم میته تأسف جهتندن آغلامز ایدی بلکه مرحمت جهتندن آغلار ایدی
دیمکدر و ابرهیم وفات ایتدکده انّ العین تدمع والقلب یحزن ولا نقول
الا ما یرضی و انا علی فراقک یا ابرهیم لمحزونون دیو بیوردقلری بو معنانی

تأیید ایدر انّ المؤمن بکل خیر با ملابسه ایچوندر و جار و مجرور محل رفعده انّ نک
خبریدر علی کل حال یعنی مؤمن کامل هر خیره ملابس در هر حال اوزره زیرا
انک نظرنده نعمت و محنت منحت کورینوب هر حالده اللهه حمد ایدر انّ
نفسه تنزع مجهول صیغه سیله نزع دن ماخوذ در قبض معناسنه من بین جنبیه
وهو وا و حالیه در یحمد الله تعالی تحقیق مؤمنک روحی ایکی یانلرندن میانندن
قبض اولنوب و بدنندن جان شیرینی اخراج اولنور حال بو که بو وقتده اللهه
حمد ایدر و بو حالتی اللهدن و کندویه خیرلو بیلور لانّ الموت تحفة المؤمن
و هدیة الموقن میرک ده دیدی که نسائی حدیث مذکوری شو وجهله روایت
ایتدی که فلما حضرت بنت رسول الله صلی الله علیه وسلم صغیرة اخذها رسول الله
صلی الله علیه وسلم وضمها الی صدره ثم وضع یدیه علیها فقبضت وهی
بین یدی رسول الله صلی الله علیه وسلم فبکت امّ ایمن الحدیث و بو حدیث
اشکالدن خالی دکلدر زیرا بنت صغیره دن مراد حقیقة کندو بنت صغیره سی
اولور ایسه ثنته کیم ظاهر اولان بودر ارباب سیر و حدیث و تواریخ دیدکلری
کلامه مخالف اولور زیرا آنلر اتفاق ایتدیلر که رسول اکرمک قیزی دورد ایدی
و هر بری رتبهٔ تزوجه بالغه اولدیلر و اوچی اگرچه رسول اکرمک حیاتنده وفات
ایتدیلر لکن هیچ بری صغیره دکل ایدی حاصلی رسول اکرمک قیزلری جملةً بیوک
ایکن وفات ایتدیلر و اگر مجاز طریقیله قیزینک برینک بنت صغیره سی اولور
ایسه بو احتمال بعید دکلدر لکن بو معنا هرگز کیمسنه دن نقل اولنمادی الا
احمد مسندنده اسامة بن زیددن روایت ایتدی که اُتی النبی صلی الله علیه وسلم
بامامة بنت زینب بنت رسول الله صلی الله علیه وسلم وهی فی النزع فدمعت
عینا رسول الله علیه السلام و احمدک بو روایتی اهل علم و ارباب اخبارک
خبرلرینه مخالفدر زیرا آنلر اتفاق ایتدیلر که امامهٔ مزبوره ابی العاصک زینبدن
تولد ایتمش قیزیدر که رسول اکرمدن صکره بر آز زمان حیاتده اولوب حتی
فاطمهٔ زهرا وفات ایتدکدن صکره حضرت علی آنی تزوج ایتدی حضرت علی
قتل اولندقده حیاتده ایدی لهذا احمدک بو روایتی شو وجهله توجیه

بنت ابی العاص من زینب

اتدیلرکه امامهٔ مزبوره بغایت خسته اولوب موت مرتبه سنه کلوب رسول اکرم
اول وقتده امامه نک یاننه کلمش ایدی صکره حضرت الله تعالی رسول اکرمک
شرف قدومی برکاتیله افاقت و عافیت احسان ایلدی القصه حدیث کتاب
و حدیث ثنائی ده وهم واقع اولمشدر صواب اولان ابنة موضعنده
ابن اولمق لازمدر که مراد رسول اکرمک حقیقة ابن صغیرنده قاسم و
عبدالله و ابراهیم کبی زیرا بونلر رسول اکرمک حیاتنده صغیر ایکن وفات
اتدیلر یا خود رسول اکرمک قیزی اوغلی مراددر مجازا و ظاهر اولان بودرکه
بلاذری انسابنده دیدی که رسول اکرمک رقیه نام دختری حضرت عثمان
رضی الله عنه دن عبدالله نام بر فرزند کتورمش ایدی مزبور عبدالله رسول
اکرمک قوجاغنده وفات اتدی و رسول اکرم انما یرحم الله من عباده
الرحماء دیو بیوردیلر و بزاز مسندنده ابی هریره حدیثندن روایت اتدی
که فاطمهٔ زهرانک حضرت علی دن محسن نام بر اوغلی صغیر ایکن رسول
اکرمک حیاتنده وفات اتدی والله اعلم بحقیقة الحال الحدیث الخامس
حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان الثوری
عن عاصم عن عبید الله عن القاسم بن محمد عن عائشة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
قبّل تقبیل دن مأخوذدر اوپمک معناسنه و فارسیده بوسیدن ایله تعبیر
اولنور عثمان بن مظعون ظاء معجمه ایله درکه عثمان مزبور رسول اکرمک
رضاعا برادری در مکه ده اون اوچ کمسنه اسلامی قبول اتدکدن صکره
اسلامی قبول ایدوب بدرده حاضر اولمش ایدی و هجرتدن اوتوز ای
مرورنده ماه شعبانده مدینه ده وفات اتدی و مهاجرینده اول مدینه ده
وفات ایدن عثمان بن مظعون در و بقیع ده دفن اولندقده رسول
اکرم انک حقنده نعم السلف هو لنا دیو بیوردیلر فضلاء صحابه دن
عابد و مجتهد ایدی و هو میت و هو علیه السلام یبکی یعنی عائشه
دیدیکه رسول اکرم عثمان بن مظعونی میت اولدیغی حالده کوزندن
یا ایکی کوزینک ما بیننده اوپدی رسول اکرم اغلار اولدیغی حالده صاحب

صاحب مشکوة دیدیکه رسول اکرمک مبارک کوزلرندن جریان ایدن قطرات
اشک عثمان بن مظعونک یوزینه دوکیلدی ابن الجوزی کتاب الوفاده دیدی
که عائشه دن روایت اولندی که عثمان بن مظعون وفات اتدکده رسول
اکرم کلوب انک یوزندن ثوبی قالدردی و ایکی کوزلرینک اورتاسندن اوپوب
بکاء طویل ایله اغلادی و سریردن رفع اولندقده طوبی لک یا عثمان لم
تلبسک الدنیا و لم تلبسها دیو بیوردی یعنی یا عثمان سن دنیایه لباس
اولمدک و دنیا سکا لباس اولمدی میرک دیدی که هن لباس لکم و انتم لباس
لهن قول کریمی قبیلندندر او قال کاشانی دیدیکه ضمیر مستکن راوی یه
راجعدر لیس کلمه‌دن او احد رواتدن شک ایچون اولور عیناه تهراقان تانک
ضمی و هانک سکونی یا فتحیله در و هانک فتحیله اولدقده همزه دن بدل اولوب
ماضیسی هراق اولور و هانک سکونیله اولدقده ها مزیده اولوب ماضیسی
اهراق اولور که اصلنده اراق ایدی بیهقی تاج ده الاراقة ریختن مایع
دیدی جوهری حکایت اتدی که اهرق الماء یهرق اهراقا افعال بابندن
لغتدر کذلک هراق یهریق هراقة فهو مهریق و مهراق دخی لغتدر لکن
بو لغت اوزره ها عین الفعل اولان حرکتک کلمه‌سندن عوضدر زیرا اراق
اصلنده اروق یا خود اریق ایدی واوک یا خود یانک حرکتی ما قبلنه نقل
اولنوب واو و یا الفه قلب اولندی پس کلمه یه اوچ کونه تغییر طاری اولمغله
ضعف عارض اولوب انی جبر ایچون هایی زیاده اتدیلر لکن صاحب نهایه
دیدیکه هراق ده اولان ها اراق ده اولان همزه دن بدلدر ابراقه
اهراقا دیدکلری بدل و مبدل منه ما بینی جمع اتدکلرندن ناشیدر یعنی یا
خود عائشه رسول اکرمک کوزلری یاش دوکر ایدی دیدی مخفی اولمیه که تهراقان
مجهول صیغه سیله اولمغله جری النهر قبیلندن مجاز اعتبار اولنمق لازمدر
والله اعلم الحدیث السادس حدثنا اسحق بن منصور انبانا ابو عامر حدثنا
فلیح فانک ضمی و لامک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک سکونیله و هو فلیح مذکور
ابن سلیمان ابن سلیمان در عن هلال بن علی عن انس بن مالک قال شهدنا

ابنة رسول الله صلى الله عليه وسلم ورسول الله صلى الله عليه وسلم جالس
على القبر فرايت عينيه تدمعان يعني انس ديدی كه رسول اكرمك بر قزينك جنازه
سنده حاضر اولدق حال بو كه رسول اكرم قبرك اطرافنده اوتورمش ايدی
كوردم كه مبارك كوزلرندن ياش سيلان ايدر بنت مزبوره دن مراد ام
كلثوم دركه والده سی خديجه بنت خويلد در بعثتدن اول عتبة بن ابي لهبه
نامزد اولمش ايدی رسول اكرم مبعوث اولدقدن صكره ابولهبك ابرامی
ورسول اكرمه عداوتی سببيله عتبه بن مفارقت اتدی وهجرتك اوچنجی سنه سنده
رقيه بنت رسول الله وفات اتدكده حضرت عثمان تزوج ام كلثومی تزوج
اتدی وهجرتك طقوزنجی سنه سنده ام كلثوم وفات اتدی بعضيلر مراد
رقيه در ديديلر لكن بو كلام وهمدر زيرا رقيه وفات اتدكده رسول اكرم
بدرده بولندی فقال عليه السلام افيكم رجل لم يقارف الليلة قاف وراء
وفا ايله مقارفه الهدن ماخوذ مضارع معلوم در صاحب نهايه ديدی كه
قرف الذنب واقترفه ديرلر بر كمسنه گناه اشلسه وقارف الذنب ديرلر
گناهه قريب وملاصق اولسه وقرفه بكذا ديرلر اگر گناهی بر كمسنه يه نسبت
وگناهله تهمت ايلسه وقارف امراته ديرلر خاتونيله مجامعه ايلسه پس بو
كلام اوزره بو مقامده مفعول محذوف اولور لم يقارف الذنب ياخود
لم يقارف امراته تقديرنده جامع الاصولده لم يقارف لم يذنب معناسنه در
ديدی ابن حزم لم يجامع معناسنه اولمق اوزره جزم ايدوب ابن طلحه
رسول اكرم حضورنده بن دون كيجه گناه اشلمدم ديو تفاخر ايتمك مستبعد در
ديدی ميرك ديديكه بو وجهی تائيد ايدر بخارينك تاريخ اوسطنده وحاكمك
مستدركده حماد بن سلمه نك انسدن روايت اتديكی حديث كه لفظی بو در
لا يدخل القبر احد قارف اهله البارحة طحاوی دن حكايت اولندی كيم
لم يقارف لفظی تصحيفدر صواب اولان لم يقاول در ديدی يعنی غيريلر
ايله كلامده منازعه ايتمدی زيرا اصحابه عشادن صكره كلامی كريه عد
ايدرلر ايدی والله اعلم يعنی رسول اكرم جنازه ده حاضر اولان صحابه يه

صحابه يه خطاب ايدوب ديديكه ما بينكزده دون كيجه اهليله مجامعه ايتمش
ياخود گناه اشلمش كمسنه وار ميدر قال ابو طلحة انا ابو طلحه ديدی كه
بن يعنی دون كيجه بن مجامعت ايتمدم و ذنب ايتمدم معناسی مستبعد در
قال عليه السلام انزل رسول اكرم ابو طلحه يه ديدی قبره سن نزول ايله
فنزل في قبرها پس ابو طلحه ام كلثومك قبرينه نزول اتدی ابو طلحه نك
اسمی زيد بن سهل الانصاری در كه كنيه سی اسمنه غالب در و رسول اكرم
آنك حقنده لصوت ابي طلحة في الجيش خير من مائة رجل ديو بيورديلر و يوم
حنين ده يكرمی مقداری كافری قتل ايدوب ذيو سلبلرين اخذ ايلدی مناقبی
رتبه تقريردن برونددر و بو حديثده وفات ايدن امراه نك ولی اجنبی
كمسنه يی مزبوره نك قبرينه ايندرمكده باس اولمدوغنه دليل وار دركه امراة نك
قبرينه رجالك وضع ايتمه سی دخی جائز در زيرا بو مقوله شيلره رجال نسوان دن
زياده قادرلر در مخفی اولميه كه مقارفه دن مجامعه مراد اولديغی صورتده رسول
اكرم دون كيجه مجامعه ايتمش كمسه در ديوب ام كلثومك قبرينه انی ايندرمه نك
حكمتی بو در كه برقاچ گون مجامعه ايتميان كمسنه شهوتی فراموش ايدوب
نفسندن مطمئن اولور و قريب العهد مجامعه ايدن كمسنه منی لذتن نسوان دن
گركی خاطرندن چيقيوب چندان نفسندن مطمئن اولمز خصوصا حضرت
عثمان ام كلثومك زوجی ايكن قبرينه عثمانی ايندرمكی عثمانه نوع عار رسول
اكرمك خاطر مانده ليكی اولوب اكا عتاب ايچون ايدی زيرا روايت اولندی
كه ام كلثوم وفات اتديكی كيجه عثمان بر جاريه ايله مجامعه ايدوب رسول
اكرم بو خصوصه مطلع اولمغله بر گل تردن نازك قلب شريفلرينه غبار
عارض اولمش ايدی پس رسول اكرم كلام مذكور ايله عثمانه تعريض ايدوب
قبره ايندرممكله كوشمال اتديلر والله اعلم وصلى الله على سيدنا محمد وآله و
صحبه وسلم

باب ما جاء في فراش رسول الله صلى الله عليه وسلم

فراش فانك كسريله بر كمسنه نك آلتنه دوشديكی نسنه در جمعی فرش گلور فانك
ورانك ضمه لريله فعال معنی مفعول در لباس كبی ملبوس معناسنه مصنف بو

بابده ایکی حدیث ذکر ایتدی الحدیث الأول حدثنا علی بن حجر حدثنا علی بن
مسهر میمک ضمی وسینک سکونی وهانک کسریله در عن هشام بن عروة عن ابیه
که عروه در عن عائشة قالت انما کان فراش رسول الله صلی الله علیه وسلم لفظ
فراش بسط اولنان اشیایه عام وجلوس ونوم ایچون اولان اشیایه شامل
اولمغله الذی ینام علیه لفظیله تقیید ایتدی من ادم همزه نک و دالک
فتحه لریله ادیمک جمعیدر که دباغت اولنمش قرمزی دری یاخود مطلقا دری
معناسنه و جار ومجرور کان نک خبریدر بعض نسخه ده ادما واقع اولدی نصبیله
کان نک خبری اولمق اوزره بعض نسخه ده ادم واقع اولدی رفعیله که مبتداء محذوفک
خبریدر هو ادم تقدیرنده که جملهٔ اسمیه فراشدن حال و کان تامه در حشوه
حشو قفتان و دوشک و یاصدق مثللولرنه لرک ایچنه پنبه و یاپشم کبی شئی
طولدرمق معناسنه شایع اولمغله بو مقامده حشو محشو معناسنه در دیدیلر
لکن دوشک و یاصدیغک ایچنه وضع اولنان نسنه و وسط معناسنه دخی کلور
لیس تأویله محتاج اولمز من لیف که ترکیده خرما لیفی دیرلر و حشوه لفظنده ضمیر
مجرور فراشه راجع اولمق ظاهردر ابن حجر ادم لفظنه نظر ایله مفرد اولمغله
اکا راجعدر دیدی یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرمک سعادتخانه لرنده اوزرنده
یاتوب اویودقلری دوشک دباغت اولنمش دریدن ایدی که اول دوشکک
ایچنه خرما لیفی وضع اولنمش ایدی عصام الدین دیدی که عائشه نک کلام مذکوردن
مرادی رسول اکرمک فراشنک خشونتنی وخوابگاهلرینک سخت اولدیغنی بیاندر
و بو مقامده بر دقیقه واردر که رسول اکرم فراش معهودی کندو نفسی ایچون
اتخاذ ایتمیوب بلکه زوجه لرینک رعایهٔ خاطری ایچون اختیار ایتمشلر ایدی
و الا اکثریا کندولری خاک خشک اوزرنده یاتمق عادتلری ایدی و حضرت علی
برکون خاکا وزرینه یاتوب اویور ایکن رسول اکرم انی بو حال اوزره کوروب
مدح وستایش یوزندن اکا ابو تراب دیو کنیه بیوردقلری بو معنایه شاهددر
و حضرت علی بو کنیه دن ابو الحسن کنیه سندن زیاده ممنون اولور ایدی و ظاهردر
که رسول اکرم علی یه ابو تراب دیو کنیه ایتدیکی مجرد بدننی ترابه الصاق ایتدیکی ایچون

ایچون دکلدر بلکه علی خاک اوزرنه یاتمغله نفسنی اذلال و بدن حیاتده ایکن
اصلنه رد و تواضع ایتدیکی ایچوندر لهذا من تواضع رفعه الله فحواسنجه سید
الأولین والآخرین حضرتلری مبارک اللریله علی نک خاکدن رفع ایدوب اوزرنده
اولان غباری ازاله و کنیهٔ مزبوره ایله تکنیه ایلدی ابن ماجه ابن نمیر طریقندن
هشامدن شو وجهله روایت ایتدی که کان ضجاع رسول الله صلی الله علیه وسلم
ادما حشوه لیف ضجاع ضاد معجمه نک کسری بعده جیم ایله اوزرنده یاتوب
اویودقلری دوشک دیمکدر بخاری ابن عمر حدیثندن تخریج ایتدی که رسول
اکرم بر حصیر اوزرنده یاتوب مبارک بدنلری حصیر تأثیر ایتمش ایدی و مبارک
باشلری آلتنده بر مرفقه یعنی یوز یاصدیغی وار ایدی ادیمدن که ایچی خرما لیفی
ایله طولمش ایدی بیهقی عائشه حدیثندن تخریج ایتدی که عائشه دیدی که برکون
بر خاتون بنم خانمه کلوب رسول اکرمک فراشنی کوردی که بغایه خشن اولمغله
اوزرنده راحت ممکن دکل ایمش خاتون مزبوره خانه سنه واروب بکا ایچی
یوک ایله طولدرمش بر دوشک کوندردی بن دخی دوشکی آلدیم ناکاه رسول
اکرم خانمه کلوب بو دوشکی کوردی و دیدی که یا عائشه بو دوشکی صاحبنه
رد ایله والله اکر بن مراد ایلسم حضرت الله بنم ایله آلتوندن و کومشدن طاغلر
کبی اجرا ایدر احمد و ابو داود الطیالسی ابن مسعود حدیثندن تخریج ایتدیلر
که رسول اکرم بر حصیر اوزرنه یاتوب حصیر بدن نازکلرینه تأثیر ایتمش ایدی
بعض صحابه دیدیلر که یا رسول الله بر ثوب دخی آلتیکزه حصیرک زحمتنی دفع
ایچون دوشیه لم بیوردیلر که مالی وللدنیا انما انا والدنیا کراکب استظل
تحت شجرة ثم راح وترکها یعنی بنم دنیا ایله نه ایشیم واردر بنم ایله دنیانک
مثالی اول آتلو یولجی کمسنه کبیدر که بر آغاجک سایه سنه واروب بر لحظه طوردر
صکره یولینه کیدوب اول آغاجی ترک ایدر والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا
ابو الخطاب زیاد بن یحیی البصری حدثنا عبد الله بن میمون قال انبأنا جعفر
بن محمد الباقر عن ابیه که محمد الباقردر قال محمد الباقر سئلت عائشة مجهول
صیغه سیله درمیرک دیدیکه بو حدیثک سندنده انقطاع واردر زیرا محمد باقر

عایشه وحفصه یه ملاقی اولمدی زیرا محمد باقر هجرتک التی یدنجی سنه سنده تولد ایتدی که اول سنه ده عایشه وفات اتدی وحفصه قرق بشنجی سنه سنده وفات ایتدی ابن همام دیدی که طریق ثقاتده انقطاع حدیثک حجت اولمه سنه مانع دکلدر ماکان فراش رسول الله صلی الله علیه وسلم فی بیتک یعنی عایشه دن سؤال اولندی یعنی برکمسنه سؤال ایتدی که سنک خانکده رسول اکرمک فراشی نه ایدی ونه کیفیتده ایدی دیو عایشه نک خانه سنی تخصیص اتدیکی رسول اکرمه نسبة عایشه نک بیتی اعز بیوت ایدی آندنصکره حفصه نک بیتی کندولرنده ویدرلرنده اولان کمالاتدن ناشی قالت من ادم حشوه لیف عایشه خواتون دیدیکه رسول اکرمک بنم بیتمده فراشی دباغت اولنمش دریدن ایدی که ایچنه خرما لیفی وضع اولنمش ایدی مخفی اولمیه که عایشه نک کلامی کان فراشه من ادم تقدیرنده اولمغله حشوه لیف جمله سی مقدر کان نک خبر بعد خبری وضمیر مجرور فراشه راجع در زیرا ادم لفظی جمعدر وابن حجرک لفظی اعتباریله ادمه راجعدر دیدیکی چندان مستحسن دکلدر زیرا بوکلام ادم اسم جمع اولسه صحیح اولور ایدی وادم ادیمک جمعی اولدیغی محل کلام دکلدر وسئلت حفصة ماکان فراش رسول الله صلی الله علیه وسلم فی بیتک قالت مسحًا میمک کسری وسین مهمله نک سکونی بعده حاء مهمله ایله یوکدن طوقنمش خشین فراشک اسمیدر که آندن پلاس لفظیله تعبیر اولنور قالت کان فراشه مسحًا تقدیرنده در بعض نسخه ده ادم ومسح لفظلریله رفعله واقع اولدیکه مبتداء محذوفک خبریدر هو ادم هو مسح تقدیرنده ثثنیه ثنی دن ماخوذدر ضرب بابندن عطف معناسنه که ترکیده بوکمک وفارسیده تافتن دیرلر ثنیتین ثاء مثلثه نک کسریله ثنیه نک تثنیه سیدر قات وطاق معناسنه وتاء وحدت ایچوندر تانیث ایچون دکلدر بعض نسخه ده ثنیاین واقع اولدی یاسز وثنیتین لفظی ثنی نک مجازًا مفعول مطلقی در زیرا الثعطفه عطف ثنیتین قوه سنده در فنیام علیه یعنی عایشه دن سؤال اتدکلری کبی حفصه دن دخی سؤال اتدیلر که سنک خانکده رسول اکرمک فراشی نه ایدی حفصه جواب

جواب ویردی که بنم بیتمده فراشی بر پلاس ایدی که آنی ایکی قات بوکوب رسول اکرمک آلتنه دوشر ایدک که آنک اوزرنده اویور ایدی فلما کان ذات لیلة ذات رفعله اولورسه کان نک فاعلی وکان تامه اولور تحقق لیلة قوه سنده نصبله اولورسه ظرفیت اوزره منصوب وکان نک خبری وکان ناقصه اولوب اسمی تحتنده وقت وزمانه راجعدر وذات لفظی مقحم در ایکی صورتده دخی قلت لو ثنیته ثنی دن ماخوذ متکلم وحده صیغه سیله درضرب بابندن اربع ثنیات ثاء مثلثه نک کسریله در کان ضمیر مستکن فراش مذکوره راجع در اوطأ له وطاء یطاء دن ماخوذ افعل تفضیل در الین معناسنه که زیاده یومشاق دیمکدر یعنی حفصه دیدیکه چون برکیجه اولدی بن کندو عندمده یا خود خدمتکارلریمه دیدم که اگر پلاس فربوری دورت قات بوکوب رسول اکرمک آلتنه دوشه سم رسول اکرم آنده یاتمق ایچون زیاده یومشق اولور ایدی دیو فثنیناه له علیه السلام تخفیف ایله ثنی دن وتشدید ایله تثنیه دن اولمق اوزره روایت اولندی باربع ثنیات پس بو ملاحظه ایله پلاس معهودی دورت قات بوکوب ورسول اکرمک آلتنه دوشه دک فلما اصبح قال ما فرشتمونی اللیلة چون رسول اکرم دورت قات پلاسک اوستنده اوکیجه یاتدی وصباحه داخل اولدقده دیدیکه سز بوکیجه بنم آلتیمه نه دوشه دکز پس ما استفهامیه در اتی فرش فرشتم لی قوه سنده مذکر صیغه سی تعظیم ایچون یا تغلیب ایچوندر ورسول اکرم لیلهٔ معهوده ده یاتدیغی دوشکی لیالی سابقه ده یاتدیغی دوشکه نسبة ایله یومشاق بولما غله ظن ایتدی که اول کیجه برغیری دوشک دوشه دیلر لهذا اوجه مشروح اوزره سؤال ایتدی قالت حفصة قلنا هو فراشک اضافة عهد ایچوندر الا انا ثنیناه باربع ثنیات حفصه دیدیکه رسول اکرمک جوابنده دیدک که یا رسول الله بوکیجه دوشه دیکمز دوشک بعینه سزک معهود دوشککزدر لکن بوکیجه دورت قات بوکوب دوشه مشز ایدک کویا رسول اکرم طرفندن سؤال توجه ایتدی که خلاف معتاد دورت قات نیچون ایتدکز قلنا هو اوطاء لک سؤال مقدرک جوابنده سببنی بیان

زیرا مقتضای ظاهر فرشتن ایدی

ایدوب دیدک که فراش معهودی دورت قات ایدوب دوشه مک بنرک ایچون
اوفق و بدن شریفکوزه زیاده یومشق اولور قال علیه السلام رُدّوه ردّ
یرّه دن امر حاضر جمع در و ضمیر منصوب فراش معهوده راجع در لحالة الاولی
فانه منعتنی وطأته صلوتی اللیلة وطأة واوک فتحی و طانک سکونی بعده همزه
ایله در لین و یومشقلق معناسنه در گویا وطیء اولنوب باصلمق ایله لین
حاصل اولدی و صلوة لیلدن تهجد مراد در یعنی رسول اکرم دیدیکه فراش
معهودی اولکی حالنه ردّ ایدوب کالاوّل ایکی ایکی قات ایدک زیرا انک
یومشقلغی صلوة تهجده قالقمغه بکا مانع اولدی و حدیث شریفده وارد
اولدی که ایچی طولمش دوشکده اویومق زهده مانع دکلدر لکن کسل و غفلتی
غالب اولان کمسنه یه دوشکنی زیاده قابه ایتمک لایق دکلدر زیرا کثرة
نوم و غفلته سبب و ترک عبادت و طاعته باعث اولور صحیح مسلمده
وارد اولدیکه فراش للرجل و فراش للمرأة و فراش للضیف و فراش
للشیطان یعنی اوچ دوشکدن زیاده سی اسباب کبر و خیلادن اولمغله
مذموم و عادتا هر فعل مذموم شیطانه منسوبدر بلکه قدر حاجتدن زیاده
اولان دوشک شیطانک مبیتی در و زوجه ایچون باشقه دوشک احتیاطا
جائز در که مرض و یا غیری سببیله زوجندن باشقه یاتمق اقتضا ایده
دیو پس زوج و زوجه معًا یاتمق سنت اولدیغنه منافی اولماز والله اعلم
وصلی الله علی محمد و آله و صحبه و سلم باب ماجاء فی تواضع
رسول الله صلی الله علیه و سلم جوهری دیدی که وضع الرجل یوضع دیرلر عینک ضمّی
ایله آلچق اولدی معناسنه و وضع منه فلان دیرلر درجه سندن حط اتدی
معناسنه پس تواضع تذلل معناسنه در شیخ ابن حجر دیدیکه تواضع ضاد
معجمه نک ضمیله ضیعه دن مشتق در ضادک کسریله هوان و ذلّ معناسنه در و
تواضعدن مراد مرتبه سندن تنزّل اظهار ایدر و بعضیلر کندو فوقنده
اولان کمسنه فضلی ایچون تعظیم در دیدیلر بیهقی تاج ده تواضع فروتنی
و وضیع شدن دیدی حاصلی تواضع ترفعک خلافیدر مصنف بو بابده

كذا قاله ميرك

اون اوچ حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن منیع و سعید
بن عبد الرحمن المخزومی و غیر واحد من مشایخی قالوا انبأنا سفیان
بن عیینة عن عبید الله بن عباس عن عمر بن الخطاب رضی الله
عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم بخاری روایتنده عن
ابن عباس انه سمع عمر یقول علی المنبر سمعت النبی صلی الله علیه و سلم یقول
لفظیله واقع اولدی لا تطرونی تانک ضمیله اطرادن مأخوذدر مبالغه و بر
کمسنه یی مدح ایتمک خصوصنده کذب ایله حدی تجاوز معناسنه اطرأت
فلانا دیرلر مدحته فافرطت فی مدحه معناسنه کما اطرت النصاری عیسی
بن مریم یعنی حضرت عمر دیدیکه رسول اکرم دیدی که سز بنی مدح خصوصنده مبالغه
و حدی تجاوز ایلمک نصاری عیسی بن مریمی مدحده مبالغه و حدی تجاوز ایتدکلری
کبی که حتی عیسی ایچون الوهیته ادعا ایتدیلر جزری دیدیکه نصاری عیسی نک
وصفنده افراط و انک حقنده اطرا ایتدیلر پس رسول اکرم صحابه یی کندو
حقنده اطرا و واقع اولمین وصف ایله توصیف ایتمکدن نهی ایتدی
ابن الجزری دیدیکه بر شیئک نهیندن اول شیئک وقوعی لازم کلمز زیرا بر
استماع ایتمدک که بر کمسنه رسول اکرم حقنده نصارینک عیسی حقنده ادعا
ایتدیکی شیئی ادعا ایتمش اوله بلکه سبب نهی ده ظاهر اولان معاذ بن جبل حدیثنده
واقع اولان وقعه در که معاذ بر کون تعظیم طریقیله رسول اکرمه سجده ایتمک
ایچون کندولردن استیذان ایتدی رسول اکرم امتناع ایدوب رضا
ویرمدی و نهی ایتدی گویا رسول اکرم بو وقعه دن ناشی خوف ایتدی که
بلکه غیریلر بکا معاذک سجده مراد ایتدیکندن اشنع بر شیئه جرأت ایده لر
پس رسول اکرم نهی مذکوره مبادرت ایلدی یعنی سز بنم مدحمده واقع اولمین
شیئ ایله حدی تجاوز ایتمک که سزی کفره ایصال ایدر نته کیم نصاری
عیسی نک مدحنده واقع اولمین شیئ ایله حدی تجاوز ایتمکله کفره واصل
اولدیلر و بعضیلری اله مع الله دیدی و بعضیلری انک ایچون الوهیت ادعا
ایتدی و بعضیلری ابن الله دیدی [illegible] دیدیکه مسیح لفظندن ابن مریم

عن الزهري صح

عن عبيد الله صح

لفظنه عدولده عیسی فی مقام الوهیتدن زیاده تبعید ونصارا الی نهایة ضلالة ایله توصیف وارد یعنی نصاری مدح واطراوکذبده مبالغه ایتدیلر حتی بنساء طوامث جنسندن اولان بشری آله وابن آله قیلدیلر انما انا عبد الله بعض نسخده عبدالله وبعضنده عبد واقع اولدی یعنی بن انجق اللهک بنده سی یم وبنده عبودیت ورسالتدن غیری صفت یوقدر پس بو ایکی صفته منافی شیئی بنم حقمده سویلمک وبو ایکی صفتدن غیری صفتی بنم شانمده اعتقاد ایلمک فقولوا عبد الله ورسوله پس سز بنم ایچون همان اللهک بنده سی ورسولیدر دیک مخفی اولمیه که انما انا عبد الله لفظنده اولان قصر قصر قلبدر یعنی بن نصارانک ادعا ایتدیکی شیلردن برشی دکلم بلکه اللهک بنده سی یم وقصر اضافی اولمق دخی محتملدر پس رسول اکرمده عبودیت ورسالتدن غیری کمالات بولندیغینه منافی اولمز والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا علی بن حجر انبانا سوید بن عبد العزیز عن حمید تصغیر صیغه سیله در عن انس بن مالک ان امراة مسلم روایتنده کان فی عقلها شیء لفظی زیاده قلندی بخاری عندنده غندر طریقیدن امراة من الانصار وبر روایتده ومعها صبی لها واقع اولدی جاءت الی النبی صلی الله علیه وسلم فقالت ان لی الیک حاجة یعنی انس دیدی که بر خاتون رسول اکرم حضورلرینه کلوب دیدیکه یا رسول الله بنم سکا عرض اولنه جق حاجتم وسنکله برایشم واردرکه آنی غیریلره عرض ایتمم فقال علیه السلام اجلسی فی ای طریق المدینة شئت اجلس جواب امر اولمغله مجزومدر الیک یعنی رسول اکرم خاتون مزبوره یه دیدی که ای خاتون سن واروب مدینه زوقاقلرندن قنقی زقاقده استر ایسک اوتور بن واروب سکا متوجه اولدغم حالده یاخود سنک ایله معا اوتورورم وحاجتکی قضا ایدرم مسلم روایتنده فخلا معها فی بعض الطرق حتی فرغت من حاجتها لفظیله واقع اولدی ابن حجر دیدیکه مهلب السک

طوامث حایضات دیمکدر منه

الیک حال اولدغنه ناظردر منه

انسک فخلا معها قولنی شو وجهله توجیه ایتدی که ناسک کوزلرندن غائب اوله جق مرتبه کتمدی بلکه خاتونک شکواسنی غیریلر ایشتمیه جک مرتبه تنهایه کتدی دیمکدر ودخی دیدیکه امراهٔ مذکوره نک اسمنه واقف اولنمدم لکن بعض شراح شفاء قاضی عیاض دیدیکه خدیجه نک ماشطه سی واسمی ام زفر ایدی میرک دیدیکه بو کلام سهودر زیرا بخاری امراهٔ مذکوره انصاریه دردیو روایت ایتدی وام زفر انصاریه دکلدر شرح السنه ده دیدیکه خاتون معهوده رسول اکرمک امری اوزره طرق مدینه دن بر طریقده اوتوردی ورسول اکرم دخی واروب حاجتنی قضا ایتدی وبو حدیثده رسول اکرمک سعه حلم وتواضعنه وحوایج ناسی قضایه صبر وتحملنه دلیل واردر نسائی روایتنده رسول اکرم ارمله ومساکین ایله بیله کیدوب حاجتلرین قضا ایتمکدن قاچمازایدی دیو واقع اولدی بخاری هشیم طریقیدن انسدن تخریج ایتدی که اهل مدینه جاریه لرندن بر جاریه وار ایدی کاهی کلوب رسول اکرمک الندن طتوب استدیکی یره کتورر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا علی بن حجر انبانا علی بن مسهر افعال بابندن اسم فاعل صیغه سیله در عن مسلم الاعور که شهرتی اعور ایله در عن انس بن مالک قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یعود المریض یعود عوددن ماخوذدر خسته نک خاطرینی صورمغه وارمق معناسنه عیادة کبی یعنی انس دیدیکه رسول اکرمک عادتلری ایدی کمال تواضعلرندن مریضک خاطرینی تطییب ایچون واررلر ایدی وهر مریضه واررلر ایدی حر وعبد ووضیع وشریف حتی رسول اکرمه خدمت ایدر بر یهودی مریض اولدی آنک عیادتنه کذلک عمی مشرک ایکن عیادتنه واروب هر برینه اسلام عرض ایلدی ویهودی مزبور قبول ایتدی وعادة کریمه لری بو ایدی که خسته نک باشی اوجنه اوتوروب حالندن سؤال وکیف تجدک وکیف اصبحت یاخود کیف امسیت یاخود کیف هو دیوب لا بأس علیک طهور ان شاء الله تعالی یاخود کفارة وطهور دیر ایدی وکاهی وجع اولان موضعه مبارک الینی وضع ایدوب بسم الله ارقیک من کل داء یوذیک الله

مشغیک دیو دعا ایدر ایدی علما عیادۀ مریض فرض کفایه در دیدیلر و بعضیلر سنت
مؤکده در دیدیلر و حدیث صحیحده واقع اولدیکه اطعموا الجائع وعودوا المریض
و زید بن ارقم دیدیکه کوز آغریسنه مبتلا اولمش ایدم رسول اکرم بنی کورمکه
کلدی و اوچ نشیده عیادۀ یوقدر کوز آغریسی و چبان و دیش آغریسی دیو
وارد اولان حدیث حقنده بیهقی موقوفدر دیدی و ابن ماجه رسول اکرم خسته یی
اوچ کوندن صکره عیادۀ ایدر ایدی دیو تخریج ایتدیکی حدیث ضعیف بلکه ابو
حاتم باطلدر دیدی و یوم سبتده عیادتی ترک ایلمک بدعتدر که بر پادشاه مریض
اولوب بر یهودی طبیبه امر ایتدی که قطعی یانندن مفارقت ایتمیوب علاج
ایله تقید ایلیه جمعه کون یهودی جمعه ایرتسی قومی یانینه کیدوب آیین باطلنی
اجرا ایتمکیچون پادشاهدن استیذان ایتدکده پادشاه اذن ویرمدی یهودی
آیین معهودی خلل پذیر اولوردیو خوف ایدوب جمعه ایرته سی خسته یانینه وارمق
ایو معنا دکلدر دیوب اذن آلدی بو خصوص عوام میاننده شهرت بولدی
و الا اصلا اصلی یوقدر یهودی اختراعیدر ابن صلاح نقل ایتدی که مندوب
اولان بودر که خسته یی ایام شتاده کیجه ایله و ایام صیفده کوندز عیادت
ایده لر زیرا شتاده کیجه لر اوزون و صیفده کوندز خسته اولان کمسنه زیاده
مضطرب اولوب عیادۀ سببیله بر آز مستریح و اضطرابی زائل اولور ابتدا
لقاء الخلیل شفاء العلیل کلامی شهرتیاب اولمشدر ولیشهد الجنایز در رسول
اکرم جنازه نک نمازینه و دفنینه حاضر اولور ایدی و جنازه یه حاضر اولمق
دخی فرض کفایه در ویرکب الحمار در رسول اکرم ناقه و فرس و جمله بنمکه قادر
ایکن حماره بنر ایدی و کاهی حماره بندکدنصکره آردینه بر آدم بندرر ایدی
محب طبری روایت ایتدی که رسول اکرم قبایه کیدر ایکن بر عریان حماره
راکب اولوب ابو هریره همراه اولمش ایدی رسول اکرم دیدیکه یا ابا هریره
کل سنده خی شو حماره ردیف اول ابو هریره دیدی که یا رسول الله سنره تعلقت
ویرهم رسول اکرم ابرام ایدوب البته بنین دیمکله ابو هریره حمارک اردینه
بینمک ایچون پرتاب ایتدی لکن قادر اوله میوب رسول اکرمه یاپشدی و ابو

کوندزلر اوزون المقله
شتاده کیجه وقتی صیفده ﺣ

و ابو هریره زمینه دوشوب رسول اکرمی دخی بیله دوشوردی رسول اکرم
ینه بنیدی ابو هریره یه بنین دیو امر ایتدی ابو هریره کالاول قادر اوله میوب
حاصلی ایکی کره رسول اکرم ایله زمینه دوشدیلر اوچنجی دفعه ده ابو هریره
دیدیکه والذی بعثک بالحق ما رمیتک ثالثا ویجیب دعوة العبد ابن سعد
روایتنده دعوة المملوک واقع اولدی یعنی بر عبد غیر معتق بر مصلحتی ایچون
رسول اکرمی چاغرسه رسول اکرم اجابت ایدوب انک مصلحتنک اتمامنه سعی
ایدر ایدی یاخود معنا بودر که عبد سیدی طرفندن کلوب رسول اکرمی دعوت
ایتسه مجرد عبدک سوزیله اجابت ایدوب بنفسه سیدی کلوب دعوت اتمگی
دیو اباء اتمز ایدی نته کیم اکابر زمانک شیوۀ غیر مرضیه سی بودر وکان یوم
بنی قریظة تصغیر ایله یهوددن جماعت عظیمه در علی حمار مخطوم خطامدن
ماخوذدر خانک کسریله در زمام معناسنه که ترکیده یولار و فارسیده افسار
دیرلر بحبل من لیف علیه ضمیر مجرور حماره راجع در الاکاف همزه نک کسریله
ترکیده سمر دیرلر فرسه نسبت ایله سرج و بعیره نسبت ایله رحل منزله سنه در من
لیف بعض نسخه ده اکاف لیف واقع اولدی اضافه ایله یعنی رسول اکرم
بنی قریظه اوزرینه سفر ایدوب قلعه لرینی محاصره ایچون کیتدکلری کونده خرما
لیفندن یاپلمش ایپدن یولار ایله یولارلنمش و اوزرینه خرما لیفندن یاپلمش
پالان ایله پالانلنمش بر حماره بنمش ایدی ابو الشیخ اخلاق نبی ده جریر
طریقندن شو لفظله تخریج ایتدیکه وکان یوم خیبر ویوم قریظة والنضیر
علی حمار مخطوم بحبل من لیف تحته اکاف من لیف قریظه و نضیر خیبر
یهودیلرندن ایکی قبیله در که نسبلری حضرت هرونه منتهی اولمغله منتسبی
ایله عربه داخل اولدیلر والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا واصل بن عبد
الاعلی الکوفی حدثنا محمد بن فضیل عن الاعمش عن انس بن مالک قال
کان النبی صلی الله علیه وسلم یدعی الی خبز الشعیر والاهالة همزه نک
کسری و هانک تخفیفیله ایچ یاغندن و قویرق یاغندن اریدوب یاخود
مطلق یاغدن یا یدقلری اتمک قاتغی در السنخة سینک مهمله نک فتحی

برادر موسی علیه السلام

ونونك كسري بعده خاء معجمه نك فتحيله طول مكث دن ناشي رايحه سي متغير اولمش
نسنه در سنخ الطعام و ذنخ ديرلر متغير اولسه فيجيبه يعني رسول اكرم اريه
اتمكدن و رايحه سي متغير اولمش اهاله يه دعوة اولنور ايدي وكمال تواضعندن
اجابت ايدر ايدي ولقد كانت له درع دال مهمله نك كسريله زره ديمكدر
تذكير و تانيثي جائزدر لهذا بعض نسخه ده كان واقع اولدي حنفي جوهري دن
درع الحديد مؤنث و درع المرأة مذكردر و جهنده ديديلر كه درع الحديد آلت
معناسنه در همزه ايله و درع المراءة قميص معناسنه در عند يهودي كه اسم
وكنيه سي ابي الشحم در شين معجمه نك فتحي و حاء مهمله نك سكونيله بني ظفردن
كه ظاء معجمه و فانك فتحه لريله اوس دن بر بطن در يعني رسول اكرمك بر
درعي وار ايدي كه بر يهودي يانينده رهن وضع اتمش ايدي بخاري و احمد
و ابن ماجه و طبراني روايتلرنده اوتوز صاع شعير مقابله سنده رهن
وضع اتمش ايدي ديو واقع اولدي مصنف جامعنده و نسائي سننده
يكرمي صاع طعام مقابله سنده اولمق اوزره روايت اتديلر و روايتين
مابيني شو وجهله توفيق اولندي كه جائزدر كه اولا يكرمي صاع اخذ ايدوب
بعده اون صاع دخي المش اوله لر ميرك ديديكه جائزدر كه شعير مزبور
اوتوز صاعدن ناقص اولمغله كاهي كسري جبر ايدوب اوتوز و كاهي اسقاط
ايدوب يكرمي ديديلر ابن حبان شيبان طريقندن انس دن طعام مزبورك
قيمتي بر دينار ايدي ديو تخريج اتدي بخاري عندنده عايشه دن حديثندن
رسول اكرم بر يهوديدن وعده ايله اشترا اتدي ديو واقع اولدي ابن حبان
صحيحنده عبد الواحد طريقندن عايشه دن وعده لري بر سنه ايدي ديو
تخريج اتدي فما نافيه در وجد يفكها فانك ضمي و كافك تشديديله فكدن
ماخوذ مضارع معلومدر حتى مات يعني رسول اكرم فك رهن ايده جك
شئ بولمدي حتى بو حال اوزرينه وفات ايدوب درع يهودي يانينده
قالدي ميرك ديديكه ابن الطلاع اقضية نبويه ده ديديكه رسول اكرمك
وفاتندن صكره حضرت ابو بكر درع مزبوري يهوديدن فك ايلدي واسحق

واسحق بن راهويه سننده شعبي دن روايت اتديكه ابو بكر رضي فك ايدوب
حضرت علي يه تسليم اتدي والله اعلم علماء ديديلر كه رسول اكرم صحابه نك دولتمند
اولنلريله معامله دن يهوديك معامله سنه عدول بيوردقلرينك حكمتي بودركه اهل
ذمه ايله معامله جائز اولديغني بيان ياخود اول وقتده صحابه نك كندو
حاجتلرندن زياده طعام بولنمديغي اچون ايدي ياخود خوف ايتدي كه
انلردن طلب اتسه ثمن يا عوض المغه حيا ايده لر لهذا انلري تضييق اتمدي
مخفي اولميه كه رسول اكرمك يهودي ايله معامله سي تواضعنه دليل قويدر زيرا
صحابه نك ذي قدرت اولنلرندن طلب اتسه هزار دل و جان ايله ممنون
اولورلردي دريغ اتميه جكلرين بيلور ايكن انلردن طلب اتميوب و كندوده
اولان علو شان و رفعت منزلتدن تنزل ايدوب يهودي يه مراجعت
بيوردقلري زياده تواضعلرندن ناشيدر خصوصا امور دنيويه خسيسات
قبيلندن اولمغله بو بابده خسيسه عرض حاجت اولنمق بر دقيقه يي متضمن
اولديغي ظاهردر والله اعلم الحديث الخامس حدثنا محمد بن غيلان حدثنا
ابو داود الحفري حاء مهمله نك و فانك فتحه لريله كوفه ده بر محله يه نسبتدر
عن سفيان عن الربيع بن صبيح عن يزيد بن ابان عن انس بن مالك
قال حج رسول الله صلى الله عليه وسلم على رحل راء مهمله نك فتحي و حاء
مهمله نك سكونيله تركيده دوه سمري و فارسيده پالان شتر ديرلر كه دوه نك
سنامي مقدار نجه اوله رث راء مهمله نك فتحي و ثاء مثلثه نك تشديديله اسكي
و كهنه معناسنه جمعي رثاث كلور عليه ضمير مجرور رحله راجعدر بعضيلر رسول
اكرمه دخي رجوعني تجويز اتديلر قطيفة بزم ديارمزده آت برده سي ديمكله
مشهور صاچقلي بر كسادر لا تساوي اربعة دراهم يعني انس ديدي كه
رسول اكرم بر كره حج ايلدي كه راكب اولدقلري دوه نك سمري كهنه و اول
سمر اوزرينه وضع اولنان قطيفه فرضا بيعه عرض اولنسه دورت درهمه
معادل اولمز ايدي فقال عليه السلام اللهم اجعله ضمير منصوب حج دن مستفاد
اولان حجه راجعدر حجا لا رئاء فيه راء مكسوره دن صكره همزه ايله در

واكثر نسخه ده والسنه ناسده یا ایله واقع ومشهور اولمشدر که ایکی همزه نك
اجتماعی ثقیل عد اولنوب خصوصًا ما قبلی مکسور اولمغله یایه قلب ایدرلر ولا
سمعة سینك ضمی ومیمك سکونیله در ریاء اول عملدن عبارتدر که صاحبی
آنی خلق کوروب بینده آتسونلر دیو ایشلر سمعه اول عملدر که صاحبی آنی
خلق ایشدوب تحسین اتسونلر دیو ایشلر اکرچه اصل لغة واشتقاق جهتندن
مغایرلردر لکن خالصًا لوجه الله اولمین عمله اطلاق اولنذقلری ایچون باحدهما
آخرك موضعنده استعمال اولنور یعنی رسول اکرم دیدیکه یا رب نیم حجمی بر
حج ایله که آنده ریا وسمعه اولمسون والله اعلم شیخ ابن حجر دیدی که بو
حدیثك اسنادی ضعیفدر ابن ماجه دخی بو سند ایله تخریج اتدی میرك
دیدیکه وجه ضعفی ربیع بن الصبیح درکه ضعیفدر ونیجه منکر حدیثی واردر
ویزید بن آبان دخی متروك ومنکر الحدیثدر وبو حدیثك شاهد ضعیفی واردر
محمد بن عبد الله بن عبد الحکم طریقندن سعید بن بشیر القرشی المصری دن
عبد الله بن حکیم الکنانی که اهل یمندن بر کمسنه در بشر بن قدامة الضبابی دن
دیدی که بن کندو کوزم ایله کوردم که رسول اکرم بر قرمزی وقولاغنك
نصفی مقطوع بر دوه یه بینوب وآلتنده قطیفه یولانیه اولدیغی حالده
عرفاتده واقف اولمش ایدی ودیر ایدی که اللهم اجعلها حجة غیر ریاء
ولا هباء ولا سمعة وناس دیرلر ایدی که بو رسول الله در ذهبی میزانده
دیدیکه بو حدیثه ابن عبد الحکم تفرد اتدی وسعید بن بشیر مجهولدر ومیرك
دیدیکه بو سیاقدن منفهم اولور که علیه قطیفه ده اولان علیه ضمیری حجه
راجع اوله رسول اکرمه راجع اولمیه نته کیم بو علمدن حصه مند اولمینلر ظن
اتدیلر وبو معنانی بو بابده عنقریب بشر حدیثدن صکره کله جك حج تنده
حج علی رحل رث وقطیفة لفظنده واقع اولان قطیفه لفظی حج ایله رحل
اوزرینه معطوف اولدیغی تایید ایدر بخاری اسامة بن زیددن تخریج
اتدی که ان النبی صلی الله علیه وسلم حاد سعد بن عبادة علی حمار علیه
اکاف علیه قطیفة ابن حجر دیدیکه اوچنجی علی ایکنجی علی دن وایکنجی علی اولکی

ضباب ضادك فتحیله بنی الحرث بن
بر قبیله در کذلك قریشدن
وکسر ایله ضباب بن عامر بن
صعصعه یه منسوبدر وقلعة
الضباب کوفه ده بر محله نك
اسمیدر منه

سیوطی دیدیکه بولان طی دن
بر بطندر
منه

اولکی علی دن بدلدر حاصلی سمر حمار اوزرنده وقطیفه سمر اوزرنده راکب
قطیفه اوزرنده اولور بس بو معنی دخی علیه ضمیرنك حدیث بابده رحله رجوعنی
تایید ایدر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن
اخبرنا عفان اخبرنا حماد بن سلمة عن حمید عن انس بن مالك قال
لم یکن شخص احب الیهم ضمیر جمع صحابه راجعدر من رسول الله صلی
الله علیه وسلم انس رض دیدیکه صحابه کرامه رسول اکرمدن زیاده
محبوب بر شخص یوق ایدی بلکه رسول اکرمی جمله ناس میاننده زیاده سورلر
ایدی قال انس رض کانوا اذا رأوه لم یقوموا لما یعلمون ما موصوله
یا موصوفه در من کراهیته ما نك بیانیدر بعض نسخه ده من کراهته واقع
اولدی که کره دن ماخوذ علم بابندندر لذلك لم یقوموا دن مستفاد اولان
قیام مثبته اشارتدر یعنی انس دیدیکه صحابه رسول اکرمی بو مرتبه ده سورلر
ایکن عادتلری بو ایدی که رسول اکرمی کندولره اقبال ایدوب کلور کورسه
قیام اتمزلر ایدی زیرا بیلورلر ایدی که رسول اکرم غایة تواضعندن
کندویه قیام اتدکلرینی سومز ایدی محیی الدین نووی دیدیکه بو حدیث بعض
مسلمینك بعض مسلمینه قیام اتمه سی مکروه اولدیغنه احتجاجه صالحدر
لکن اکثر علماء قیام مذکورك جوازینه ذاهب اولوب حدیث مذکوری ایکی
وجه ایله توجیه اتدیلر اولا دیدیلر که رسول اکرم صحابه نك کندویه قیاملرینی
سومدیکی تعظیمده افراط ایده لر دیو خوفندن ایدی نته کیم لا تطرونی
دیو زیاده تعظیمدن نهی اتدیکی مروی ایدی وبعض صحابه نك بعضینه
اتدکلری قیامی کریه عد اتمدی بلکه رسول اکرم کندو وبعض صحابه یه قیام
اتدیکی ثابت اولمشدر عکرمه وعدی بن حاتم وزید بن ثابت وجعفر
بن ابی طالبه قیامی کبی ومغیره رسول اکرم حضورنده قائم اولمش ایدی
رسول اکرم مغیره یی نهی اتمدی وثانیا دیدیلر که رسول اکرم وصحابه
ما بیننده الفت وکمال محبت وصفا بر مرتبه یه بالغ اولمش ایدی که
قیام ایله اکرام سببی ایله زائد اولمق احتماله مجال قالمش ایدی و

في القيام بين الاثنين والمنور

حين قدم من حبشة

تكليف قيام ارتكابنه حاجت يوق ايدى فرضا بركمسنه نك بومنوال اوزره
دوستى اولسه قيامه احتياج قالمازميرك ديدى كه بعض مسلمينك بعضنه قيامنك
جواز و عدم جوازينك تفصيلى بومقامده تطويله مؤدى اولمغله بسط
اولنمدى بوفقير دخى اكا اقتداءً اطناب ايتمدى والله اعلم الحديث السابع
حدثنا سفيان بن وكيع حدثنا جميع تصغير صيغه سيله در بن عمر صفوا
اولان عمير در تصغير ايله بن عبد الرحمن العجلى عينك كسرى و جيمك
سكونيله عجل بن بكر بن وايله نسبتدر حدثنى رجل من بنى تميم من ولد
ابى هالة واوك ولامك فتحه سيله و واوك ضمى ولامك سكونيله اولمق
محتملدر حاصلى بعض اولاد ابى هاله قوه سنده در زوج خديجة يكنى
اباعبد الله عن ابن لأبى هالة عن الحسن بن على رض يعنى جميع
ديدى كه خديجه نك زوجى اولان ابى هاله نك اولادندن بنى تميمدن
بررجل بكا خبر ويردى كه اول رجله ابوعبد الله ديو كنيه اتمشلر ايدى
رجل مذكور دخى ابى هاله نك براوغلندن اول دخى حسن بن على دن تحديث
ايتدى بعضيلر ديديلركه بو اسناده انقطاع واردر زيرا ابن
ابى هاله قدماء صحابه دن و ابوعبد الله طبقهء سادسه دن در و بو طبقه نك
اهلى صحابه دن برفرده ملاقى اولماديلر حسن بن على رض جدى رسول
اكرمدن اون اوج حديث روايت و برادرى حسين سكز حديث روايت
ايتدى قال الحسن سألت خالى كه والده سنك لام برادريدر هند ابن
ابى هالة خالك عطف بيانى در وكان هند وصافا وصفدن ياخود
مبالغه صيغه سيدر صاحب قاموس الوصاف العارف بالوصف ديدى
عن حلية رسول الله صلى الله عليه وسلم جار و مجرور سألته متعلق
وكان جمله سى سؤال و جواب مابينده معترضه يا فاعل يا مفعولدن حاللردر
كذلك وانا اشتهى ان يصف لى منها شيئا دخى يا معترضه يا حال
مترادفه يا حال متداخله قبيلندندر يعنى حسن ديدى كه خالم هنددن
رسول اكرمك حليه سندن سؤال ايتدم و هند مزبور زياده كثير الوصف ايدى

ايدى و بن استرايدم كه بكا حليهء رسول اكرمدن برآز شئ وصف ايليه فقال
هند كان رسول الله صلى الله عليه وسلم فخما فانك فتحى و خاء معجمه نك سكونى
يا كسرى ايله كندو ذاتنده عظيم معناسنه مفخما معظما فى صفاته معناسنه
صاحب نهايه عظيما معظما فى الصدور والعيون ديو تفسير ايتدى يعنى هند
ديدى كه رسول اكرم كندو ذاتنده عظيم الشان و خلقك صدور و عيوننده
ياخود صفاتنده معظم ايدى يتلألؤ وجهه تلألؤ القمر نصبله مفعول
مطلق يا كتلألؤ تقديرنده ليلة البدر يعنى مبارك يوزلرينك نورى لمعان
ايدر ايدى ليلهء بدرده قمرك نورينك لمعانيله ياخود لمعانى كبى فذكر الحديث
بطوله اول كتابده ذكر اولنديغى اوزره حديثى هند تمامه ذكر ايلدى قال
الحسن فكتمتها الحسين نصبله حذف و ايصال قبيلندندر من الحسين
تقديرنده يعنى حسن ديدى كه حليهء مذكوره يى ياخود روايت مزبوره يى برادرم
حسيندن كتم ايتدم زمانا چوق زمان ياخود سهل مدة ثم حدثته فوجدته
قد سبقنى اليه صكره حسينه بو معنادن خبر ويردم و آنى شويله بولدم
كه هنددن رسول اكرمك حليه سنى سؤاله بكا سبقت ايدوب بندن اول
سؤال ايتمش فسأله عما سألته عنه و حسين هنددن بنم سؤال ايتديكيم
شيئى سؤال ايتمش و وجدته قد سأل اباه عن مدخله و عن مخرجه و شكله
بعض نسخه ده اباه موضعنده ابى واقع اولدى مدخلدن مراد داخل بيتده
ايكن طريق سلوكى مخرجدن مراد خارج بيتده اولان اطوارى شكلى اكثر
نسخ مصححه ده شينك فتحيله مراد مجلس شريفنده اولان اصحابى ايله اولان
حسن و سلوكيدر ابن حجر ديدى كه شكل شينك كسريله حسن طريقت و هيئت
معناسنه و فتحى دخى جائزدر كه معناسى مثل و مذهبدر مخفى اولميه كه مثل
و مذهب معنالرى محلنه مناسب دكلدر يعنى و دخى حسن ديدى كه حسينى شويله
بولدم كه بنم سؤال ايتديكمدن زياده پدرى عليدن رسول اكرمك طريق
بيتده اولان سلوكندن و خارج بيتده اولان اطوارندن و صحابهء
كرام ايله اولان معامله سندن سؤال ايتمش حنفى ديديكه روايهء مزبوره

سرينك ايكى مفعوله متعدى اولور

اكابر كرا صاغدن روايتي قبيلندندر زيرا ما بنيلرى سن جهتندن سنه كا تمه مقداري
يوقدر ديدي فلم يدع على رضي الله عنه منه ضمير مجرور حسينك سؤال ايتديكي
شيئه راجعدر شيئا يعني حسين علي دن هرنه كه سؤال اتمش ايدي جمله سني
علي بيان ايدوب برشئي اهمال ايتمدي ومحتملدر كه ضمير مستكن حسينه وضمير
مجرور حسينك سؤالنه راجع اوله يعني حسين رسول اكرمك احوالنه متعلق امور دن
سؤالدن دقيقه فوت ايتمدي قال الحسين فسألت ابي عن دخول
رسول الله صلى الله عليه وسلم حسين ديديكه بدرمدن رسول اكرمك
دخولنك كيفيتيندن سؤال اتدم فقال علي رض كان اذا اوى همزه نك فتحيله
مد وقصري جائزدر رجع معناسنه الى منزله جزاء زانك تشديدي وآخرنده
همزه نك فتحيله تجزءه دن ماخوذدر تقسيم ايتمك معناسنه دخوله زماني دخوله
تقديرنده در ثلثة اجزاء يعني علي رضي الله عنه جوابنده ديديكه رسول اكرم
طاشره دن منزلنه كلوب داخل اولدقده منزلنده مقيم اولديغي وقتي
اوج قسمه تقسيم ايتمش ايدي كه هر بر حصه لي برشيئه صرف ايدر ايدي جزء
نصبله اشياء ثلثه معا ملاحظه اولنوب معطوف ومعطوف عليه مجموعندن
بدل قيلنور ايسه بدل كل من الكل واكر فردا فردا ملاحظه اولنور ايسه بدل بعض
من الكل اولور لله يعني زمان دخولندن بر جزئي الله ايچون يعني طهارت
وصلوة وتلاوة مثللو عباداته تخصيص ايدوب بو حصه ده بر غيري عمل ايتمز
ايدي وجزء لاهله و زمان مزبورك بر جزئي دخي اهل عيالنك امورنه تخصيص
ايدوب آنلارك احواللرينه التفات وكلاملريني استماع وهر بري ايله حسن
معاشرت وملاطفه ومطايبه وملاعبت ومصاحبت مثللو عمله مشغول
اولور ايدي روايت صحيحه ايله ثابت اولدي كه رسول اكرم انصارك قيزلرندن
بر قاچ قيزي ملاعبه ومضاحكه ايتمك ايچون عايشه نك يانينه كوندرر ايدي و
عايشه ايله رسول اكرم زياده ملاطفه ايدر ايدي حتى عايشه بر كاسه دن صو
ايچسه رسول اكرم اول كاسه يي آلوب عايشه آغزيني وضع ايتديكي موضعه
مبارك آغزيني وضع ايدوب صو ايچردي عايشه ديدي كه صفيه نغايت طعام

طعام اصلاحنده مهارت صاحبه سي ايدي بر كون بر كاسه طعام اصلاح
ايدوب رسول اكرم حضورلرينه اهدا ايدوب بكا بر مرتبه رشك وغبطه
غالب اولديكه عنان اختيارم الدن كيتدي ديدم كه يا رسول الله بن بو كاسه يي
قيرسام كفارتي نه درونه لازم كلور بيوردیلر كه اناء كاناء وطعام كطعام
يعني بو كاسه كبي بر كاسه وبو طعام كبي بر طعام ايله تضمين ايدرسين وبر
روايتده رسول اكرمك بيشكاهندن كاسه يي آلدم وقيرديم و رسول اكرم
قالقوب دوكيلن لحم وطعامي جمع ايدوب غارت اتكم دير ايدي يعني
آنه كز غيرته دوشدي و رسول اكرم بيوررلر ايدي كه ان الغيراء لا تؤاخذ
تحت عقلها بما يثور عن الغيرة و روايت اخرى ده ان الغيرى لا تبصر اسفل
الوادي من اعلاه وجزء لنفسه و بر جزئيني دخي كندو مصالحي ايچون
تخصيص ايدوب كندونك كمالات دنيويه واخرويه سنه صرف ايدر ايدي
ثم جزء جزءه بينه وبين الناس و دخي كندويه مخصوص اولان جزئيني
كندو ايله ناس ما بيننده تقسيم ايتمش ايدي كه جزء مزبورده ناسك مصالحني
كورور ايدي فرد بعض نسخه ده فيرد واقع اولدي ذلك جزء معهوده اشارتدر
بالخاصة باسببيه در على العامة جار ومجرور رديه متعلقدر يعني رسول
اكرم جزء معهودي خاصه سببيله عامه او زرينه صرف ايدر ايدي ابن
الانباري ديديكه بو كلامده اوچ قول واردر قول اول بودر كه وقت معهوده
رسول اكرمك يانينه خواص كيروب عوام كيرمزلر ايدي وخواص رسول اكرمك
مجلسنده هر نه استفاده ايدرلر ايسه چيقوب طاشره ده عوامه تعليم
ايدرلر ايدي پس رسول اكرم خاصه واسطه سيله فوائد علومي عامه يه ايصال
ايتمش اولور قول ثاني بودر كه بالخاصة لفظنده اولان حرف با من معناسنه در
يعني رسول اكرم خاصه ايچون اولان جزئندن عامه او زرينه رد ايدوب
عامه دخي جزء معهوددن حصه مند اولور قول ثالث بودر كه خاصه ايچون
تعيين اولنان زمانده عامه مجلسه داخل اولوب خاصه نك زمانلرندن
بر آز زمان عامه يه صرف اولنور خاصه بدلي قول اخير او زره خاصه رسول اكرمك

مجلسنه زمان معهودده داخل اولمیوب آنلردن بدل عامه داخل اولوردیمک
اولور بو معنا مستبعد اولدغندن ماعدا ومن سیرته فی جزء الامة ایثار
اهل الفضل کلامنه منافی در شرح السنه ده قول ثانی اختیار اولندی
ولا یدّخر اصول معتمده ده دال مهملهنک تشدیدیله واقع اولدی اگرچه من حیث
اللغة ذال معجمه ایله دخی جائزدر زیرا اصلنده لایذتخر ایدی ذخیره دن
مأخوذ علم صرفده مقرر اولدیغی وجه اوزره تاء افتعال دال مهملهیه قلب اولندقدن
صکره ذال معجمه دخی دال مهملهیه قلب و مهمله مهملهده ادغام اولنور و تادن
منقلب اولان مهملهیی معجمهیه قلب و معجمه معجمهده ادغام اولنمق جائزدر عنهم
ضمیر جمع عامهیه ویا خاصهیه یا ناسه راجع اولمق محتملدر شیئا یعنی رسول
اکرم ناسه متعلق و آنلرک معاش و معادینه نافع اولان اشیادن بر شیئی
آنلردن کتم و اخفا ایتمز ایدی وکان من سیرته علیه السلام فی جزء الامة
ایثار اهل الفضل باذنه علیه السلام یعنی رسول اکرمک امت ایچون تعیین
ایتدکلری وقتده عادتلری بو ایدی که کندو حضورلرینه دخوله اذن ویرمک
خصوصنده فضیلت صاحبی اولانی اختیار ایدوب مثلا حسب و نسب و
صلاح و علم و تقوی صاحبی اولان کمسنهلره جملهدن اول دخوله اذن ویرور
ایدی و داخل اولوب رسول اکرمک شرف صحبتی ایله مشرف اولدقلرنده آنلره توجه
و اقبال ایدرلر ایدی وقسمه قافک فتحیله و رفعیله مبتدا و ضمیر مجرور رسول اکرمه
راجع و مفعولی محذوفدر و تقسیم النبی ما عنده من الخیر علی قدر فضلهم فی
الدین تقدیرنده بعض نسخهده وقسمه فیهم واقع اولدی و ضمیر جمع اهل
فضله یاخود ناسه راجعدر یعنی رسول اکرم کندو عندنده اولان دنیا و
آخرته متعلق امور خیریهیی هرکسک دینده فضل و مرتبهسنه کوره تقسیم ایدر
ایدی حسب و نسبنه کوره ایتمز ایدی قال الله تعالی ان اکرمکم عند الله
اتقیکم فمنهم فا تفصیلیهدر ذو الحاجة ومنهم ذو الحاجتین ومنهم
ذو الحوائج یعنی یا ناسک بعضی بر حاجت و بعضی ایکی و بعضی زیاده حاجتلر
صاحبی ایدی حاصلی دنیایه یا آخرته متعلق بعضنک بر ایشی و بعضنک ایکی

ایکی ایشی و بعضنک متعدد دنیچه ایشلری وار ایدی که زمان معهودده رسول
اکرمه عرض ایدرلر ایدی فیتشاغل بهم پس رسول اکرم کندویی ارباب حاجاته
مشغول ایدوب آنلرک ایشلرینه اهتمام ایدر ایدی یا خود رسول اکرم آنلره
و آنلر رسول اکرمه مشغول اولورلر ایدی ویشغلهم فیما یصلحهم متن دیکه
نسخ مصححهده یانک ضمیله ضبط اولندی اشغالدن اولمق اوزره جوهری
دیدی که قد شغلت فلانا فانا شاغل ولا تقل اشغلت فانه لغة ردیئة
و بیهقی تاجده الاشغال لغة ردیئة دیدی پس بو معاده یانک فتحیله
ثلاثیدن اولمق لازم اولور لکن ضمیله روایت اولندیغی ثابت
اولورسه لغة ردیئة دیمکه جسارت لایق دکلدر پس شراح لو صحة الروایة لکفر
من قال بالردیئة دیدی پس نسخهده فیما اصلحهم و بعضنده بما اصلحهم واقع
اولدی که ما مصدریه یا موصولهدر حاصلی رسول اکرم آنلاری دین
و دنیالرینه صالح اولان ایش ایله مشغول ایدر ایدی والامة نصبله یصلحهم ده
اولان ضمیر منصوب اوزرینه معطوفدر و یصلح الامة تقدیرنده و عامک
خاص اوزرینه عطفی قبیلندندر من مسئلتهم عنه کلمه من یصلحهم ده
اولان مانک بیانیدر و اخبارهم همزهنک کسری و جرّ ایله مسئلتهم
اوزرینه معطوفدر و ظاهر اولان مفعولنه مضاف اولوب اخبار النبی
علیه السلام ایاهم تقدیرنده اولمقدر بالذی ینبغی لهم باء اخباره متعلقدر
حاصل معنی رسول اکرم آنلره و سائر امته صالح اولان شیئه آنلری
مشغول ایدر ایدی که شیء صالحدن مراد آنلرک رسول اکرمدن سؤاللری و
رسول اکرمک آنلاره لایق اولان نسنهیی خبر ویرمهسیدر ویقول لیبلغ
لام اولی لام امر و لام ثانیه مکسور و مشدددر که تبلیغدن مأخوذدر
الشاهد منکم الغائب الشاهد رفعیله فاعل و الغائب نصبله مفعولیدر
یعنی رسول اکرمک مجلس عالیلرنده بولنان کمسنهلر رسول اکرمدن مسائل
دینیهلرین سؤال ایدوب رسول اکرم هرکسه لایق اولانی اخبار و
تعلیم ایتدکدنصکره حاضر بالمجلس اولانلره امر ایدر ایدی که هرنه که بو

صاحب قاموس اشغلته جیدة او قلیلة اوردی دیدی

مجلسده استفاده ایدیکوز دریغ ایتمیوب بو مجلسدن غائب اولنلره تعلیم
وتبلیغ ایده سز بعض نسخه ده من مسألتهم عنهم واقع اولدی که مسألة مفعولنه
مضاف اولوب من مسألته علیه السلام ایاهم عنهم تقدیرنده در یعنی مجلسده
حاضر اولنلره صالح اولان ایکی نسخه درکه هر بری رسول اکرمه مربوط درکه
رسول اکرم کندولرندن احواللرینی استفسار ایدوب بعده هر برینه لائق اولانی
خبر ویرور ومزبورلری بو ایکی معنایه مشغول ایدر ایدی بو نسخه یه کوره مزبورلر
حاجتلرین عرض ایتمزدن اول رسول اکرم هر کسک حاجتنی کندو سؤال
ایدر ایدی دیمک اولور ونسخه اولی یه یعنی عنه نسخه سنه کوره مزبورلر حاجتلرینی
کندولری عرض ایدرلر ایدی دیمک اولور مخفی اولمیه که بو مقامده شراحک
اقوالی متخالف بلکه هر بری تکلف وذهن مستقیمدن بعید اولمغله بو فقیر
سیاق وسباق حدیثه بعنایة الله تعالی وجه مشروح اوزره ملاحظه ایتدی
والله الموفق **وابلغونی حاجة من لا یستطیع ابلاغها** ودخی مزبورلره
امر ایتدی که سزلرکه مثلا فهمکه حاجتلریکزی عرضه قادرلرسز کرکدر که نسا
وعبید واما وغربا کبی ضعفا که حاجتلرینی کندولری کلوب عرضه قادر دکللردر
سزلر آنلرک حاجتلرینی بکا عرض واعلام خصوصنده تکاسل ایتمیه سز **فانه**
ضمیر شاندر **من ابلغ سلطانا** مراد صاحب قدرت وتمکندر **حاجة
من لا یستطیع ابلاغها ثبت الله قدمیه یوم القیمة** زیرا بر کمسنه
سلطانه عرض حاجته ایتمکه قادر اولمین کمسنه نک حاجتنی سلطانه عرض
وابلاغ ایلسه حق سبحانه وتعالی اول کمسنه نک قدملرینی قیامت کوننده صراط
اوزرنده ثابت ایدوب مزلة اقدام اولان موضعدن سلامت ایله عبور
ایتدورر زیرا اول قدم که مصالح ضعفا ایچون دنیاده زحمت چکه آکنند
اول قدمک جزاء وفاقی صراط کبی موضع مخوفده ثابت اولمقدر یاخود
مقام محاسبه وزمان عرض اعمالده مظهر الطاف الهیه اولوب آکا بر جهله
تلاش وتنزلزل کلمز **ولا یذکر** مجهول صیغه سیله در **عنده** علیه السلام **الا ذلک**
سابقا رسول اکرمک مجلسنده واقع اولان معامله یه اشارتدر یعنی رسول

رسول اکرمک حضور عالیلرنده عرض حاجات دینیه ورسول اکرمک لا یقنی اخبار
وافاده دن غیری کلام سویلنلمز ایدی مخفی اولمیه که حصر مذکور غالبه مبنی در
زیرا جائزدر که احوال مزبوره دن غیری بعض امور مباحه دخی احیانا سویلنله
یاخود احوال مزبوره دن غیری بعض امور احوال مزبوره یه نسبته عدم حکمنده اولمغله
حصر حقیقی اولور **ولا یقبل من احد غیره** ورسول اکرم هرکز بر فرددن احوال
مزبوره دن غیری کلامی قبول ایتمز وضا مزبورلردن بری منافع دینیه ودنیویه
متعلق اولمین بی فائده کلام سویلسه اکا راضی اولمز ایدی **یدخلون علیه
روادا** رای مهمله نک ضمی وواوک تشدیدیله رایدک جمعیدر زایر وزوار کبی
روددن ماخوذدر طلب معناسنه ورائد اصلنده ترکیده قوناقجی دیدکلریدر
لشکردن اول ماء وکلاء تدارکی ایچون ایلری کیدر واقاضل اصحاب رسول
اکرمک مجلسنه کندولری مستفید وسائرلره افاده ایتمک ایچون جمله دن مقدم
داخل اولمغله لفظ رائد آنلر ایچون استعاره اولندی یعنی مزبورلر رسول
اکرمک مجلسنه منافع وحکمی طالب اولدقلری حالده داخل اولورلر ایدی **ولا
یفترقون الا عن ذواق** ذالک فتحیله اصلنده طعم وذوق معناسنه در
که ترکیده داد وفارسیده چاشنی دیرلر وبو مقامده مذوق وطعام معناسنه در
یعنی متفرق اولمزلر ایدی الا زاد حتی یاخود زاد معنوی ایله متلذذ اولدقدن
بعده متفرق اولورلر ایدی دیمک اولور زاد معنوی مراد اولور ایسه علم
وحکمتدن حصه مند اولدقدنصکره متفرق اولورلر ایدی دیمک اولور ابن
الانباری دیدیکه علم وادبی تعلمدن صکره متفرق اولورلر ایدی وطعام وشراب
بدنی مقوی اولدیغی کبی علم وادب روحی مقوی وحافظ در وکلمه عن بعد معناسنه در
لترکبن طبقا عن طبق قول کریمنده واقع اولدیغی کبی **یخرجون ادلة** دال مهمله
ایله دلیلک جمعیدر تصحیح واشحه کبی یعنی رسول اکرمک حضورلرندن طاشره چقدقلرنده
رسول اکرمدن تعلم ایتدکلری علوم ناسه دلیل ومرشد اولوب تعلیم وافاده
ایدیجی اولدقلری حالده چیقارلر ایدی سعد الدین کازرونی منتقی ده دیدیکه
ذال معجمه ایله دخی محتملدر یعنی رسول اکرمک عندندن چیقارلر وغطیلر متعظ

ومتواضع اولدقلری حالده مخفی اولمیه که بو وجه اوزره یعنی علی الخیر کائنین علی
الخیر تقدیرنده اولور یاخود علی مع معناسنه در وآتی المال علی حبه قول شریفنده
اولدیغی کبی دال مهمله ایله اولدیغی صورتده جار ومجرور ادلة لفظنه متعلق
اولوب یعنی لفظی راوی کلامندن وضمیر مستکن علی یه راجع اولور یعنی علی
ادلة لفظیله ادلة علی الخیر لفظنی مراد ایدی که مراد خیر اوزرینه دلیل اولدقلری
حالده طاشره چقارلر دیمکدر قال الحسین فسألته ضمیر منصوب پدری علی یه
راجعدر عن مخرجه علیه السلام کیف کان یصنع فیه حسین دیدیکه پدرمدن
رسول اکرمک زمان خروجنده اولان اوضاع واطوارندن سؤال ایتدم که
اول وقتده نه ایشلر ایدی بو قال علی کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
یخزن خاء معجمه وزاء معجمه نك ضمی وکسریله یحفظ معناسنه در خزنت المال
دیرلر خزانه یه مالی وضع ایلسه وخزنت السر دیرلر سری کتم ایلسه لسانه الا
فیما یعنیه یانك فتحیله در ویؤلفهم یانك ضمی ولامك تشدیدیله تألیفدن
مأخوذدر ویعنیه اوزرینه معطوفدر یعنی رسول اکرم سعادتخانه دن طاشره
چیقدقده لسانینی هر نوع کلامدن حفظ ایدرلر وسویلمزلر ایدی الا مهم وضروری
ونافع اولان کلامی وصحابه یی کندویه مانوس ایده جك وقلبلرینی جذب والفته
باعث اولجق کلامی سویلرلر ایدی ومحتملدرکه یخزن اوزرینه معطوف اوله
یعنی رسول اکرم طیب کلام وحسن ادا ونصح وپند واحسان وانعام ایله غربوری
نفس واحده کبی جمع ومابینلرینه الفت ومحبت القا ایدرلر ایدی ولا ینفرهم
فاء مکسوره نك تشدیدیله تنفیردن مأخوذدرکه ترکیده اورکوتمك وفارسیده
رمانیدن وبیگانه کردن لفظلریله تعبیر اولنور یعنی رسول اکرم آنلری کندودن
نفرت ایتدرمزدی ووحشته باعث محبت اولجق معامله ایله مجامله ایدرلر ایدی
قال الله سبحانه ولو کنت فظا غلیظ القلب لا انفضوا من حولك وحدیث
آخرده وارد اولدی که بشروا ولا تنفروا ویسروا ولا تعسروا یعنی خلقه
طلاقت وجه اظهار ایدوب تعبس ایله کندولردن تنفیر ایلمك وناسه احسان
وجه ایله معامله ایدوب کوچ ایلمك ویکرم کریم کل قوم وهر قومك کریمنه وجه

وجه مناسب اوزره توقیر وتعظیم ایدر ایدی حدیث آخرده وارد اولدی
که اذا اتاکم کریم قوم فاکرموه وهو افضلهم دنیا وحسبا ونسبا یعنی
سیزه بر قومك کریمی ورئیسی کلدکده اکا اکرام ایدك زیرا اول کمسنه قومی مابیننده
دین وحسب ونسب جهتندن افضلیدر ویولیه لام مکسوره نك تشدیدیله در
علیهم ضمیر مجرور قوم مذکوره راجعدر یعنی هر قومك کریمنی قومی اوزرینه
والی ورئیس نصب ایدر ایدی زیرا فی الحقیقه کریم اولان کمسنه تقدیم
واکرامه لایق اولدغندن ماعدا هر قوم کریملرینه زیاده اطاعت ایدوب
نظام احواللری وجه حسن اوزره منتظم اولمغه باعث اولور وفرومایه والی
اولمق باعث اختلال امور دین ودنیا اولدیغی ظاهردر ویحذر الناس میرك
دیدی که یحذر اکثر روایتده یانك فتحی وذالك تخفیفیله واقع اولدیکه حذردن
مأخوذدر احتراس وحفظ معناسنه پس ویحترس منهم معناسنه اولور یعنی
نفسنی ناسك اذاسندن یاخود کندودن نفرتندن حفظ ایدر ایدی واکر
یانك ضمی وذالك کسر وتشدیدیله اولورسه ایکی مفعوله متعدی اولور امیددر
که بونده بأس اولمیه زیرا مادامکه هر لفظی مستقل معنایه حمل ایتمك ممکن اوله
اولی اولان علی حده معنایه حمل اولنمقدر یعنی رسول اکرم ناسك بعضنی
بعضندن تحذیر ایدوب هر برینه حزم واحتیاط ایله امر ایدوب وکندو
دخی ناسدن احتراز ایدر ایدی یاخود ناسی اللهك عذاب وعقابندن
تحذیر ایدر ایدی وبعض روایتده ویحذر الناس الفتن واقع اولدی پس
تحذیر انذار معناسنه اولور ویحترس احتراسدن مأخوذدر جوهری دیدیکه
تحرست من فلان واحترست منه بمعنی ای تحفظت من غیر ان یطوی
واوك کسریله طیدن مأخوذدر توکمك معناسنه علی احد منهم بشره بانك
کسری وشینك سکونیله طلاقت وجه وبشاشته که فارسیده کشاده رویی
ایله تعبیر اولنور ولا خلقه خانك ضمی ولامك ضم وسکونیله خوی معناسنه
که ولا حسن خلقه تقدیرنده در یعنی رسول اکرم اگرچه همیشه ناسدن حذر
اوزره ایدی لکن هیچ برندن کولر یوزینی وحسن خلقنی منع ودریغ

ایتمز حاصلی آنلردن احتراز اوزره اولدیغی حین ابرو ایله وتبدیل خلق ایله
اشعار ایتمز ایدی **ویتفقد** تفقددن مأخوذدر طلب وسؤال معناسنه تفقدلری
دیرلر طلبنی عند غیبتی معناسنه **اصحابه** یعنی رسول اکرم اصحابنی غیبتلرنده سؤال
ایدوب مریض اولورسه عیادت ومسافر اولانلر ایچون دعا وفات ایدنلر ایچون
استغفار ایدر ایدی **ویسأل الناس عما فی الناس** وناس مابینده واقع اولان
شیئی نه وار ونه یوق دیو ناسدن سؤال ایدر ایدی ظالمدن ظلم وتعدی واقع
اولمش ایسه دفع ایتمک ایچون **ویحسن** سیننک تشدیدیله تحسیندن مأخوذدر حسنه
نسبت یاحسن ایله حکم معناسنه **الحسن ویقویه** ورسول اکرم حد ذاتنده حسن
اولان شیئک حسننه حکم ایدوب مستحسن اولان لسنده استحسان ایدوب
انک حسننی دلیل عقلی یا نقلی ایله تأیید ایدر ایدی **ویقبح** بانک تشدیدیله تقبیحدن
مأخوذدر تحسین مقابلی **القبیح ویوهیه** هانک تشدیدیله توهیهدن یا
تخفیفی ایله ایهاءدن مأخوذدر تضعیف ایتمک معناسنه یعنی حد ذاتنده
قبیح اولان شیئک قبحی ایله حکم ایدوب انک قبحنی بیان وضعفنی عیان
ایدر ایدی حاصلی حسنک حسننی وقبحک قبحنی کتم واخفا ایتمز بلکه
برینی بر وجهله تأیید ایدر ایدی بعض نسخهده یوهنه یاخود یوهنه
واقع اولدی که یوهیه ویوهیه معنالری کبیدر **معتدل الأمر** رفعله
روایت اولندی که مبتداء محذوفک خبریدر هو معتدل تقدیرنده
غیر مختلف رفعله ماقبلنک توکیدی حکمندهدر یعنی رسول اکرم
هر اشنده اعتدال اوزره اولوب اموری مختلف دکل ایدی حاصلی
رسول اکرمک جمیع افعال واقوالی بغایت اعتدال اوزره اولوب امور
متخالفه واقوال متعارضه وافعال متناقضه اندن صدور ایتمز ایدی
زیرا اختلاف احوال اختلال عقلدن وخفتدن ناشیدر مخفی اولمیه که
ظاهر سیاق معتدل حرف عطف ونصب ایله ماقبلنه معطوف اولمغی
اقتضا ایدر ایدی لکن اعتدال امر رسول اکرمدن بر وجهله منفک
اولمیوب وماقبلنده مذکور اولان صفات کاهی متحقق وکاهی غیر

متحقق اولمغله ماقبلندن قطع اولندی بو معنایه اشارت ایچون فصل
لایغفل اکثر نسخ مصححهده حرف عطفسز واقع اولدی غینک معجمهنک سکونیله
وفانک ضمیله **مخافة ان یغفلوا** یعنی رسول اکرم صحابهنک مصلحتلرندن
غافل اولمیوب تذکر وارشاد ونصح ووعظدن غافل اولمز ایدی آنلر
کندو مصلحتلرندن غافل اولورلر دیو خوفندن ناشی **ویملوا** میمک
فتحی ولامک تشدیدیله ملالتدن مأخوذدر سآمت ویورغونلق معناسنه
یعنی وضیقسنلک ایدرلر دیو حاصلی رسول اکرم همیشه اصحابنی امور
دینیه ودنیویهلری خصوصنده ارشاد وتذکر ایله تحریک وتنشیط ایدر
ایدی که تا امورلرنده مجد وساعی اولهلر وتغافل ومسامحه ایتمیهلر دیو
لکل حال عنده عتاد عینک فتحیله عدة وتهیاء معناسنهدر یعنی هر
حال ایچون رسول اکرم برشئی حاضر وهر امر ایچون بر حکم وادله اسلامدن
بر دلیل مهیا ایتمشدر یاخود جمیع عبادات ایچون جهاد وغیری کبی رسول
اکرمده استعداد تام وار ایدی **لایقصر** تقصیردن مأخوذدر بعض
نسخهده صادک ضمیله ضبط اولندی قصوردن مأخوذ اولمق اوزره
عجز معناسنه مآل بردر وبعض نسخهده واو عاطفه ایله واقع اولدی **عن
الحق ولایجاوزه** ورسول اکرم حقی اجراده تقصیر وحقی تجاوز ایتمز ایدی
الذین یلونه ولیدن مأخوذدر قرب معناسنه **من الناس** [illegible]
بیانیدر **خیارهم** رفعله مبتدانک خبریدر یعنی رسول اکرمه ناسدن متقرب
اولنلر خیار ناس یعنی ناسک ایولری وخیره سعی ایدنلری ایدی **افضلهم**
رفعله مبتدا **عنده اعمهم** [illegible] خبریدر **نصیحة** نصبله تمییزدر یعنی رسول
اکرم عندنده ناسک افضلی غیرلره زیاده خیر مراد ایدن ایدی **واعظمهم
عنده منزلة احسنهم مواساة** معاش ورزق مشللوشیلرده مواسات
معناسنهدر اسیته بمال مواساة دیرلر اکر مالده کندویه مساوی ایلسه
اصلنده همزه ایله ایدی که تخفیف ایچون واوه قلب اولندی **وموازرة**
وزیردن مأخوذدر سلطانک معینی یاخود وزر وثقلنه تحمل ایدر معناسنه

بو مقامده مطلقا معین مراد در یعنی رسول اکرم عندنده ناسک رتبه جهتندن
اعظمی لطف ومدارا ونعمتده مشارکه جهتندن وضعفایه معاونه جهتندن
احسن اولانی ایدی قال قائل حسین در فسألته ضمیر منصوب علی یه راجع در
عن مجلسه علیه السلام یعنی حسین دیدی که پدرم علی دن رسول اکرمک جلوسی
وقتنده اولان کیفیتندن سؤال ایتدم فقال علی کان رسول الله صلی الله علیه
وسلم لا یقوم ولا یجلس الا علی ذکر یعنی علی جوابنده دیدیکه رسول اکرمک
عادۀ کریمه سی بو ایدی کیم بر مجلسدن قالقمز و بر موضعده اوتورمز ایدی الا
هر قالقوب اوتوردقچه حضرت اللهی ذکر ایدر ایدی علی ذکر علی ذکر الله تقدیرنده در
مضاف الیه ذکر اولنمادیغی زیاده شهرتنه اعتمادا در واذا انتهی الی قوم جلس
حیث ینتهی به علیه السلام المجلس ولامک کسریله موضع جلوس وفتحیله جلوس معناسنه
مصدر در و بو مقامده روایت کسریله یعنی رسول اکرم جلوس ایتمش بر قومه واصل
اولدقده بر موضعه جلوس ایدر ایدی که مجلس فخر نور رسول اکرم سببی ایله نهایت
بولور وجمله دن آشاغی اوتورور ایدی ویأمر بذلک وغیر یلره دخی مجلسک
نهایتنده جلوس ایله امر ایدر ایدی طبرانی وبیهقی شیبة بن عثماندن مرفوعا
روایت ایتدیلر که رسول اکرم بیوردیلر که سزدن هر بیکوز بر مجلسه وارور ایسه
اگر مجلسی توسیع ایدوب بر موضع گوسترلر ایسه اول موضعه اوتورسون
والا هر قنغی موضع خالی ایسه اول موضعه اوتورسون ویعطی کل جلسائه
بنصیبه حرف بانک مفعول ثانی یه دخولی توکید ایچون در بعضیلر اعطیت
بابنک مفعول ثانی سنه بانک دخولی لغۀ قلیله در دیدیلر لهذا بعضیلر مفعول
ثانی مقدر اولوب جار ومجرور مقدرک صفتی اولمه سنه ذاهب اولدیلر
شیئا بنصیبه تقدیرنده در و جلسائه ده ضمیر مجرور رسول اکرمه و بنصیبه ده
اولان ضمیر مجرور مفرد جلسایه راجع اولدیغی لفظ کل جمعه مضاف اولدقده
مراد جمعک هر فردی در دیدکلری قاعده یه مبنی در یعنی رسول اکرم جلساسندن
هر برینک نصیبین ویروب هرکسک استعداد ورتبه سنه گوره معامله
ودلنوازلق ایدر ایدی لا یحسب سینک فتح وکسری جائزدر جلیسه علیه السلام

السلام ان احدا اکرم علیه علیه السلام منه من نفسه قوه سنده در یعنی
رسول اکرم هر همنشیننه بر گونه لطف ایله معامله ایدر ایدی که هر همنشین ظن
ایتمز ایدی که بر فرد رسول اکرم عندنده کندودن اکرم اوله حاصلی هر جلیس
دیر ایدی که رسول اکرم عندنده بندن مکرم کمسنه یوقدر من جالسه علیه السلام
او فاوضه مفاوضه دن مأخوذ در صاحب نهایه دیدی که مفاوضه مساوات
ومشارکه معناسنه در و تفویض مفاعله در گویا هر کس کندو عندنده اولان
شیئی آخره تفویض ایتدی میرک مفاوضه کاری راندن یا کسی دیدی بعضیلر
راجعه فی حاجة دیو تغییر ایتدیلر وکلمه او تنویع ایچوندر فی حاجة صابره
ضمیر مستکن رسول اکرمه وضمیر منصوب مفعوله راجعدر حتی یکون هو ضمیر
مرفوع موصوله راجع در المنصرف عنه یکونک خبریدر وضمیر فصل
وخبرک تعریفی حصرا فی ده ایدر یعنی رسول اکرم ایله بر کمسنه اوتورسه یاخود
حضورلرینه کلوب حاجت عرض ایلسه رسول اکرم زیاده صبر وتحمل ایدر ایدی
واول کمسنه نک استثقال ایتمز ایدی حتی اول کمسنه کندو دونوب گیدنجه
حاصلی اول کمسنه رسول اکرمک حضورلرنده هر نه قدر چوق مکث ایتسه رسول اکرم
آنی استثقال ایتمز وآخر الامر اول کمسنه قالقوب گیدر ورسول اکرم اول
موضعده قالور ایدی وعرض حاجت ایدن کمسنه ایله دخی بو منوال اوزره
معامله ایدر ایدی ومن سأله حاجة لم یرده دال مشدده نک فتح وضمی
جائزدر الا بها او بمیسور من القول ورسول اکرمدن بر کمسنه حاجت
استسه اگر ممکن ایسه صفو ایدر دوا ایتوب مقتضی المرام عودت ایتدرر ممکن
اولمدیغی صورتده قول لین ایله یا وعد ایله یا بر غیری طریق ایله ممنون ایدر
ایدی قد وسع سینک محففه نک کسریله در الناس الف لام استغراق ایچون
ومنافقینه دخی شامل در بسطه جود وکرمدن کنایه یاخود مراد رسول اکرمک
منبسط وکشاده روی اولمه سیدر وخلقه ورسول اکرمک جودی یاخود
شفقت ودلنوازلقی وحسن خلقی عامه ناسه واصل اولمش ایدی زیرا غایة المنبه
رحمتدر فصار لهم ابا یس رسول اکرم ناسک اب مشفقی منزله سنده اولدی

وصاروا جمع ضميري اصحابه يا امته راجعدر كه ناس آنلردن عبارتدر عنده في الحق سواء وجميع ناس رسول اكرمك ابناسي منزله‌سنده اولمغله حق خصوصنده هر بري رسول اكرم عندنده برابر ايدي ومقتضاي شرعده هيچ برفردي برفرده ترجيح ايتمز ايدي مجلسه مجلس علم وحياء وصبر وامانة ورسول اكرمك مجلس عاليلري مجلس علم يعني قوه نظريه وقوه عمليه‌نك تكميلنه متعلق علوم ومعارف مذاكره اولنور ومجلسلرنده اولان صحابه جمله آداب وحيا ايله حلم ايدر وصبر وتحمل اربابي ايديلر وهرنه كه اول مجلسده واقع اولسه طاشره‌ده آني كمسنه‌يه اشاعت ايتميوب امانة كبي محافظه ايدرلر ايدي بعض نسخه‌ده علم موضعنده حلم واقع اولدي ولا ترفع فيه الاصوات ورسول اكرمك مجلسنده رفع صوت اولنميوب آهسته سويلشورلر ايدي قال الله تعالى لا ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبي ولا تؤبن تانك ضمي وهمزه‌نك سكوني وباء موحده‌نك فتحيله ابن دن ماخوذدر عيب يا تهمة معناسنه ميركدر ديديكه ابن باء موحده‌نك سكونيله ابنت الرجل ديرلر بر بد صفت ايله توصيف ايتسه رجل مابون ديرلر بر بد صفت ايله قذف اولنسه جوهري ديديكه ابن دن ماخوذدر كه قوسك وترنده اولان عقده‌يه ودوكومه ديرلر كه قوس انكله معيوب اولور وفاسد اولور فيه الحرم حانك ضمي وراء مهمله‌نك فتحيله حرمة لفظنك جمعيدر كه هتكي واشاعتي حلال اولمين شيئه حرمت ديرلر يعني رسول اكرمك هيچ برفردك عيبي سويلشلمز وهيچ بر كمسنه‌يه تهمت اولنمز ايدي وحرم حاء ورانك ضمه‌لريله روايت اولندي كه مراد نسادر حاصلي رسول اكرمك مجلسي بغايه پاك ايدي كه آنده فحش كلام ومجلس كرامه لائق اولمين كلمات نامناسب واقوال نامعقول ذكر اولنمز ايدي ولا تنثى تانك ضمي ونونك سكوني وثاء مثلثه‌نك فتحيله مضارع مجهولدر نثودن ماخوذ فاش وشايع معناسنه فلتاته فلته‌نك جمعيدر فائقده ديديكه الفلتة الهفوة من غير روية ولا فكر ظهور ايدن كلام كه قصده مقارن اولميه وضمير مجرور مجلس مزبوره راجعدر يعني رضا رسول اكرمك مجلسنده بر كمسنه‌دن خطاء بر سقط كلام صدور ايتسه اول كلامي اشاعت ايتميوب ستر ايدرلر وطاشره‌ده هيچ بر فرده حكايت ايتمزلر ايدي نهايه‌ده ديدي كه فلتات زلات معناسنه فلتة‌نك جمعيدر وديدي كه معناي حديث بودر كه رسول اكرمك مجلسنده حكايه اولنه‌جق زله صدور ايتمز ايدي يعني هرگز بر فردن زله صدور ايتمز ايدي كه حتي حكايه اولنه پس نفي قيد ومقيد مجموعنه متوجه اولور متعادلين اهل مجلس بو بابده بري برينه موافق اولدقلري حالده يعني زله‌لري كتم وستر خصوصنده جمله‌سي يكدل ويكجهت ايديلر ومحتملدر كه مقدر كانوا نك خبري اوله يعني اهل مجلس متساوي ايديلر حسب ونسب جهتندن لكن يتفاضلون فيه بالتقوى مجلس مزبورده بعض صحابه‌نك بعض صحابه اوزرينه فضلي واعتباري تقوى وتقوى يه متعلق اولان علم وعمل سببيله ايدي متواضعين تواضع ايدجي اولدقلري حالده يعني رسول اكرمك مجلسنده فضل ومزيتي كبره مؤدي اولمش ايدي ومحتملدر كه مقدر كانوا نك خبري اوله يوقرون فيه الكبير ويرحمون فيه الصغير ومجلس مزبورده سن يا قدر جهتندن كبير اولنلره توقير وصغير اولنلره مرحمت ايدرلر ايدي مصنف جامعنده انسدن تخريج ايتدي كه من لم يرحم صغيرنا ولم يوقر كبيرنا فليس منا ويؤثرون ايثاردن ماخوذ مهموزدر اختيار معناسنه ذا الحاجة يعني حاجة صاحبي اولاني حاجت صاحبي اولمين اوزرينه ترجيح ايدوب انك حاجتني قضايه مبادرت ايدرلر ايدي ويحفظون الغريب وغريب الديار اولنلره اكرام ومراعات ايدوب دلنوازلق ايدرلر ايدي ياخود مجلس مزبورده رسول اكرمدن استماع ايتدكلري فوائد غريبه وعلوم عجيبه‌نك حفظنده اهتمام ايدرلر ايدي والله اعلم الحديث الثامن حدثنا محمد بن عبد الله بن بزيع باء موحده‌نك فتحي وزاء معجمه‌نك كسري بعده ياء مثناة تحتيه بعده عين مهمله ايله‌در حدثنا بشر بن المفضل ضاد معجمه مفتوحه تشديديله‌در حدثنا سعيد عن قتادة عن انس بن مالك قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لو اهدي مجهول صيغه‌سيله‌در الي كراع كافك ضميله نهايه‌ده ما دون الركبة من الساق يعني ساقدن زانودن

يعني كراع واكارع كلور

آشاغی اولان عضودر دیدی مغرب ده دیدیکه کراع دوابده طیوقدن آشاغی
وانساندن زانودن آشاغی اولان عضودر لقبلت یعنی انس دیدی که
رسول اکرم بیوردیلرکه اگر بکا کراع نامنده اولان عضو حقیر اهدا اولنسه حقارته
نظر ایتمیوب اللهم واللهک نعمتنه تعظیم ایچون آنی قبول ایدر ایدم ولو خصوصده
رسول اکرمک زیاده تواضعنه واخلاق الهیه ایله متخلق اولدقلرینه دلیل ظاهر
واردر زیرا حق سبحانه وتعالی حضرتلری حسنهٔ قلیله‌یی قبول وجزاء جزیل
ایله مجازاة اتمک عادهٔ کریمه وشیوهٔ کریمانه‌لری اولدیغنی وان تک حسنة
یضاعفها ویؤت من لدنه اجرا عظیما قول کریمی ایله بیان ایلدی ولو
دعیت دعوة دن مأخوذ ماضی مجهولدر علیه بعض نسخه ده الیه واقع اولدی
لاجبت واگر بر کراعه دعوت اولنسم اجابت ایدر ایدم دعوت ایدن
کمسنه حقیر ودعوت ایتدیکی نسنه صغیر دخی اولورسه شرح السنه ده انسدن
روایت اولندی که رسول اکرمی کوردم که عریان حماره سوار اولوب مملوکک
دعوتنه اجابت ایدر وقوری بر اوزرنده اکل ایدر ایدی وبیوررلر ایدی
که بر کراعه دعوت اولنسم اجابت ایدرم وبر ذراع اهدا اولنسه قبول ایدرم
والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن حدثنا
سفیان عن محمد بن المنکدر علم وعملده تابعی جلیل القدر ومستجاب الدعوه در
کنیه‌سی ابو عبد الله المزنی در یوز اوتوز سنه‌سنده وفات ایتدی عن جابر
قال جاءنی رسول الله صلی الله علیه وسلم لیس براکب بغل ولا برذون
باء موحده‌نک کسری وراء مهمله‌نک سکونی وذال معجمه‌نک فتحی بعده واو ونون
ایله صاحب صحاح دیدیکه برذون دابه معناسنه‌در مؤنثی برذونه‌در مغرب ده
ترکی آت دیمکدر که مقابل عربی‌در وانثی‌سنه برذونه دیرلر یعنی جابر دیدی
که رسول اکرم بنم عیادتمه کلدی قاطر وآته بنمیوب بلکه مزید ثواب وارباب
الارباب تواضع واصحابه زیاده اظهار محبت ایچون ماشی اولدیغی حالده
کلدی بخاری اسناد مذکور ایله عبد الله بن محمد طریقندن سفیاندن تخریج
ایتدی که مرضت مرضا فاتانی النبی صلعم یعودنی وابو بکر رض وهما ماشیان

ماشیان فوجدانی اغمی علی فتوضأ النبی ثم صب وضوءه علی فافقت
میرک دیدیکه بخاری روایتی رسول اکرم جابرک عیادتنه ماشیا وارد قلرنده
صریحدر وبعض محدثینک صاحب مغرب قولنه بناء بغل وبرذونه
راکب اولمیوب بلکه غیری دابه‌یه راکب اولدیغی حالده کلدیکی
دیدکلری معنا بخاری حدیثی ابطال ایدر زیرا حدیث کتابده بغل و
برذوندن خصوصیته بغل وبرذون مقصود دکلدر والله اعلم الحدیث
العاشر حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن اخبرنا ابو نعیم تصغیر صیغه‌سیله‌در
حدثنا یحیی بن ابی الهیثم العطار قال سمعت یوسف بن عبد الله
بن سلام سینک فتحی ولامک تخفیفیله‌در ابن حجر تقریب ده صحابی
صغیردر دیدی عجلی ثقات تابعین ده ذکر ایتدی بخاری صحبتن
اثبات ابو حاتم نفی ایتدی لکن حدیث مذکور صحابی اولمسنه دلالت
ایدر والعلم عند الله صاحب تهذیب یوسف بن عبد الله بن سلام
الصحابی ابن الصحابی وذکره البخاری والجمهور فی الصحابة وصرحوا
بانه صحابی وقال ابن ابی حاتم لیست له صحبة ولیس کما قال دیدی
قال یوسف سمانی رسول الله صلی الله علیه وسلم یوسف واقعدنی
فی حجره حاء مهمله‌نک کسری وفتحی لغتدر ترکیده قوجاق وفارسیده
اغوش دیرلر ومسح علی راسی یعنی یحیی بن ابی الهیثم دیدی که یوسف
بن عبد الله بن سلامی ایشتدم دیدی که رسول اکرم بکا یوسف
اسمیله تسمیه ایتدی وبنی قوجاغنه اوتورتدی ومبارک الیله باشمی
صیغه دی طبرانی ودعا لی بالبرکة لفظنی زیاده ایتدی بو حدیث‌ده
رسول اکرمک تواضعنی وصغار ایله اولان معامله وحسن خلقنی
بیان واردر والله اعلم الحدیث الحادی عشر حدثنا اسحق بن منصور
حدثنا ابو داود انبانا الربیع بن صبیح حدثنا یزید الرقاشی
راء مهمله‌نک فتحی وقافک تخفیفیله‌در عن انس بن مالک انه قال
ان رسول الله صلی الله علیه وسلم حج علی رحل رانک فتحی وحاء

حمیر کوب نوعندن اولان دابه‌یه
بغوی بغی در

نسبة الى رقاش بنت ضبيعة بن قيس
كذا في اللباب

مهملنك سكونى ايله قتب كه تركيده دوه سمرى ديرلر رث رانك وثاء
مثلثه نك تشديديله تركيده اسكى وفارسيده كهنه ايله تعبير اولنور وقطيفة
جرايله رحل اوزرينه معطوف در كنا نرى نونك ضمى رانك فتحيله نظن معناسنده در
ثمنها اربعة دراهم يعنى انس ديديكه رسول اكرم براسكى سمر اوزرنده
حج اتدى كه سمر كه اوزرينه بركهنه قطيفه وضع اولنمش ودوه نك اوزرينه
قونلمش ايدى بزم ظن وتخمينمزده سمر اوزرنه وضع اولنان قطيفه نك
بهاسى دورت درهم ايدى مخفى اولميه كه بو حديث دلالت ايدركه قطيفه
مزبوره نك قيمتى دورت درهم اوله واول بابده انس دن روايت اولنان
لاتساوى اربعة دراهم لفظى دلالت ايدركه قطيفه مزبوره نك قيمتى دورت
درهمه بالغ اولميه لكن حديث اولده اولان جزم حديث ثانى ده اولان
ظن وتخمينه منافى دكلدر وبعض محدثين وهم اتدكلرى كبى واقعه متعدد
دكلدر زيرا علما رسول اكرم بركره حج اتدى ديو اتفاق اتديلر حنفى ديدى
كه لفظ نرى مجهولا نظن معناسنه ومعلوما نعلم ونعتقد معناسنه روايت
اولندى زيرا رؤية رؤية بصريه اولسه ايكى مفعوله متعدى اولمز فلما استوت
به عليه السلام راحلته قال عليه السلام لبيك بحجة لاسمعة فيها ولا رياء فاء
تفصيليه استوا تركيده دوزلمك ودوغرلمق ديمكدر وجار ومجرور راحله دن
حالدر ياخود باء تعديه ايجوندر لكن طيبى ديدى كه استوا لفظى با ايله متعدى
اولمز بلكه الى ايله متعدى اولور راحله اول دوه دركه سفره وتحمل اثقاله قادر
اوله مذكر ومؤنثى مساويدر وه مبالغه ايجون مزيده در لبيك لفظى الب بالمكاندن
ماخوذدركه مكانده قائم اولدى معناسنه واصلنده البت على خدمتك الباباً
بعد الباب ايدى كه معناسى يارب سنك اجابتكده ومقام عبوديتكده اقامت
اتدم اقامتدن صكره ديمكدر سمعه وريانك معنالرى اول بابده ذكر اولندى
حاصل معنى چونكه رسول اكرم راحله سنه سوار اولوب راحله رسول اكرمه ملتبس
اولديغى حالده مستوى اولدى لبيك بحجة لاسمعة فيها ولا رياء لفظنى تكلم
اتدى يعنى كره بعد اخرى يارب بن سكا اجابت ايدرم سمعه دن وريادن عارى

عارى اولان حج ايله والله اعلم الحديث الثانى عشر حدثنا اسحق بن منصور
حدثنا عبد الرزاق انبانا معمر عن ثابت البنانى بانك موحده نك ضميله در
عن عاصم الاحول عن انس بن مالك ان رجلا خياطا دعا رسول الله
صلى الله عليه وسلم فقرب له تقريب دن ماخوذدر بعض نسخه ده فقرب اليه
واقع اولدى ثريدا عليه دباء قال انس فكان صلى الله عليه وسلم يأخذ
الدباء وكان يحب الدباء يعنى انس ديدى كه بر درزى كمسنه رسول اكرمى
دعوت ايدوب آنلر ايجون ثريدى حضورلرينه تقريب كتوردى يعنى لحم ايله
ياخود شوروا ايله طبخ اولنمش اتمك كتوردى كه ثريدك اوزرنده قباق وار
ايدى رسول اكرم قباقدن اخذ واكل اتمكه شروع اتدى ورسول اكرم قباغى
بغايت سور ايدى قال ثابت فسمعت انسا يقول فما صنع مجهول
صيغه سيله در لى طعام اقدر الك كسريله در وقدرتدن ماخوذدر و
جمله سى طعامك صفتى در على ان يصنع مجهول صيغه سيله در فيه دباء
الا صنع مجهول صيغه سيله در يعنى ثابت ديدى كه انسى اشتدم دير
ايدى كه رسول اكرم قباغى زياده سوديكى ايجون بن دخى آنلره متابعه
التزام اتدم كه بنم ايجون بر طعام طبخ اولنمازايدى بن اول طعامه
قباق وضع ايتمكه قادر اولام الا اول طعامه قباق وضع اولنور ايدى
حاصلى بنم طعاملرمدن هر طعام كه اكا قباق ادخال ايتمك ممكن اوله
البته اول طعامه قباق ادخال ايدرلر ايدى والله اعلم الحديث الثالث
عشر حدثنا محمد بن اسمعيل البخارى صحيح صاحبى در حدثنا عبد الله
بن صالح حدثنى معاوية بن صالح عن يحيى بن سعيد عن عمرة
عينك فتحى وميمك سكونى ايله در كتاب تعديل وتجريحده ديديكه عمرة
بنت عبد الرحمن عمر بن عبد العزيز ديديكه حالا عائشه حديثنى عمره دن
غيرى بيلور كمسنه قالمدى قالت قيل لعائشة ماذا كان يعمل رسول
الله صلى الله عليه وسلم فى بيته قالت كان بشرا من البشر يعنى
عمره ديديكه عائشه دن سؤال اتديلر كه رسول اكرم سعادتخانه سنده

نه ایشلر ایدی دیو عایشه‌یه جوابنده دیدیکه رسول اکرم بشر افرادندن بر بشر
وسائر انسان کبی بر انسان ایدی بو کلام مابعدینه توطئه در یفلی ثلاثیدن
اولورسه یضرب بابندن یانک فتحی و فانک سکونی ولامک کسریله فلی دن ماخوذ
اولور تفعیلدن اولور ایسه تفلیه دن ماخوذ اولور که ایکیسی دخی بو بده قمل
تفتیشندن عبارتدر که ترکیده بتله مک وفارسیده سپش جستن لفظلریله
تعبیر اولنور من ثوبه یعنی سائر ناس کبی رسول اکرم کندو مبارک الیله جامه‌سندن
بیت آررایدی مخفی اولمیه که روایت اولندی که رسول اکرمک اوزرینه
قطعا سکک قونماز و اصلا بیت اذیت اتمز لکن محتملدر که رسول اکرمک
اثوابنده بیت بولنسون لکن اذیت امتسون پس بو روایت حدیث
مذکوره منافی اولمز ویحلب لامک کسری وضمی جائزدر حلب دن ماخوذدر که
ترکیده صاغمق وفارسیده دوشیدن دیرلر شاته ورسول اکرم قیونینی
کندو الیله صاغار ایدی ویخدم دالک ضم وکسری جائزدر نفسه ورسول
اکرم کندو کندویه خدمت ایدوب مثلا آبدست وغسل اتدکده اعضاسنه
کندو صو توکر ایدی عایشه دن بر روایتده کان یخیط ثوبه ویخصف نعله
لفظی زیاده قیلندی یعنی رسول اکرم ثوبنی کندو الیله تیکرو نعلنی کندو یامار
ایدی احمد روایتنده ویرقع دلوه یعنی دلونی کندو الیله یامار ایدی لفظی زیاده
قیلندی والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم باب
ماجاء فی خلق رسول الله صلی الله علیه وسلم صاحب نهایه دیدی که خلق خانک
ضمی ولامک سکونی یاخود ضمیله سجیه وطبیعه ومروة ودین در وحقیقتی
بودر که خلق انسانک صورة باطنه‌سی ایچون خلق منزله‌سنده در وصورتی
وصورتین مذکورتین ایچون اوصاف حسنه واوصاف قبیحه واردر وصورة
باطنه‌یه متعلق اولان ثواب وعقابدن چوقدر دیدی وخلق مطلقا غریزیه
وطبیعیه اولوب یاخود مکتسبه اولدیغی خصوصنده واقع اولان اختلافک تفصیلی
کتب اخلاقده بیان اولنمغله بو مقامده آنک بیانینه تصدی اولنمدی یعنی بو
بابده رسول اکرمک خلقی حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده مصنف بو

وهو اصح مـ

متعلق اولان ثواب وعقاب صورة ظاهره‌یه ح

بوبابده اون بش حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا عباس بن محمد
الدوری حدثنا عبد الله بن یزید المقری معلم القران معناسنه در حدثنا
لیث بن سعد حدثنی ابو عثمان الولید بن ابی الولید عن سلیمان بن
خارجة عن خارجة بن زید بن ثابت قال دخل نفر جوهری دیدیکه لفظ
نفر اوچدن اونه وارنجه اطلاق اولنور کندو لفظندن مفردی یوقدر علی زید
بن ثابت فقالوا له حدثنا احادیث رسول الله صلی الله علیه وسلم
یعنی خارجه دیدی که پدرم زید بن ثابت حضورینه بر آز کمسنه لر کلوب دیدیلر
که بزه رسول اکرمک خبرلرندن اخبار وحکایت ایله قال ماذا احدثکم زید
دیدیکه بن سیزه انک خبرلرندن نه خبر حکایت ایده یم اگر رسول اکرمک
جمیع افعال واقوال واحوالندن سؤال ایدرسکوز بو این نه بحرلیست
که پایان وکناری دارد لکن بعض احوالندن سؤال ایدرسکوز قال کنت
جاره زید دیدی که بن رسول اکرمک قوکشیسی ایدم وآنک بعض احوالنه کرکی
کبی مطلعم بو قولی زید ایله رسول اکرم میاننده اولان اتصال صوری‌یه اشارتدر
واتصال معنوی‌یه اشارت ایدوب دیدیکه فکان اذا نزل علیه الوحی
بعث الی فکتبته له پس همسایه‌سی اولمق تقریبیله عادة کریمه‌سی بو ایدی
که کندولرینه وحی نازل اولدقده بکا آدم کوندروب چاغوررلر ایدی بن دخی
خاکپایلرینه واروب نازل اولان وحیی آنلر ایچون یازر ایدم فکنا اذا
ذکرنا الدنیا ذکرها معنا ومجلس شریفلرنده بز بری بریمزله امور
دنیا سویلشسک رسول اکرم بزم ایله بیله امور دنیایی سویلر ایدی دنیا
ذکرندن مراد دنیانک مدحیدر که الدنیا مزرعة الآخرة مضمونی اوزره
دنیا مدح اولنمغه لایقدر یاخود دنیا ذمیدر یاخود امور دنیایه متعلق
مشاوره در که جهاد وآلات جنک واسباب غزا کبی واذا ذکرنا الآخرة
ذکرها معنا وامور آخرة سویلشسک بزم ایله بیله سویلشوب آخرة احوالنه
متعلق اموری ترغیب وترهیب کبی بزه تفصیل ایدر ایدی واذا ذکرنا
الطعام ذکره معنا وطعامه متعلق سوز مذاکره اتسک مثلا طعامک

نافعی ومضری وآداب اکل کبی بزم ایله بیله سویلشوب هزار حکم وفوائد
بیان ایدر ایدی فکل هذا اکل رفعله روایت اولندی پس احدثکم جمله سی
خبر وعائد محذوف اولور احدثه لکم تقدیرنده عن النبی صلی الله علیه وسلم
یعنی مذکور اولان امورک هر برینی بن سزه رسول اکرمدن روایت ایدرم وهر
برینک صحتی عندمده مجزومدر و بو حدیثده رسول اکرمک حسن خلقنه واصحابی
ایله اولان حسن معاشرتنه وخاطرلرینی تألیف وقلبلرینی جلب ایتمکه اهتمامی
وانلره کثرت مرحمت ووفرت رأفتنه دلیل ظاهر واردر والله اعلم الحدیث
الثانی حدثنا اسحق بن موسی حدثنا یونس بن بکیر تصغیر صیغه سیله در
عن محمد بن اسحق عن زیاد بن ابی زیاد عن محمد بن کعب القرظی قرظه یه
نسبتدر که یهود مدینه دن قبیله معروفه در عن عمرو بن العاص اصول
معتمده ده یانک حذفیله واقع اولدی شیخ ابن حجر دیدیکه جمهور یا ایله کتابت
ایدرلر و یانک حذفیله دخی لغتدر انتهی ولفظ عاص معتل اللام دکلدر غاز و
رام کبی بلکه قاموسدن فهم اولندیغی اوزره اجوفدر زیرا دیدیکه والأعیاص
من قریش اولاد امیة بن عبد شمس الکبیر وهم العاص وابو العاص وعیص
وابو العیص قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یقبل بوجهه و
حدیثه علی اشر القوم میرک دیدیکه لفظ اشر بو مقامده اصل اوزره
جاری اولدی خیرا ها وشرا ها دخی بونلدر خیر واخیر شر واشر دخی دیرلر
لکن الف ایله استعمالی بغایت نادردر جوهری لغة ردیه دردیدی قاموسده
قلیله یاخود ردیه دردیدی یتألفهم بذلک یعنی عمرو بن العاص دیدی
که رسول اکرم مبارک یوزیله وکلامیله قومک بغایت شریرلرینه توجه واقبال
یعنی لطف وکرم ایله نظر ونوازش وجمیله مکالمه ایدر ایدی و بو فعلدن
مرادی قوم معهودی تألیف ومدارا ایله کندویه مأنوس ایدوب بو سبب
ایله اسلام اوزرینه ثابت ایلیک ایدی اکرچه رسول اکرم اخیار ایله دخی
حسن معامله ایتمک عادتلری ایدی لکن اشراره زیاده اقبال ایتدکلری آنلر
زیاده مدارا یه محتاج اولدقلری ایچوندر زیرا اخیار قدیمدن مأنوس درلر

پس بو وجه اوزره یتألفهم ده اولان ضمیر جمع اشر قومه راجع اولور زیرا
معنی جمعدر و مطلقا قومه راجع اولمق محتملدر فکان فاء تعلیلیه یا تفریعیه در
یقبل بوجهه وحدیثه علی حتی ظننت انی خیر القوم عمرو بن العاص
دیدیکه رسول اکرم یوزیله وکلامیله اقبال ولطف ایدر ایدی بو مرتبه بکا
اقباللرندن ناشی بن ظن ایتدم که بن قومک خیری و رسول اکرم عندنده
بغایت مقبول اولام عمروه زیاده توجه ایتدکلرینک سببی آنی دخی تألیف
و مأنوس ایتمک ایدی زیرا عمروک اسلامی قریبا واقع اولدی عندندن غیری
قومنک رئیسی ایدی فقلت یا رسول الله انا خیر او ابو بکر پس ظن
مذکوره بناء دیدم که یا رسول الله بنمی خیرم یا ابو بکرمی فقال علیه السلام
ابو بکر رسول اکرم جوابنده دیدیکه ابو بکر خیردر فقلت یا رسول الله
انا خیر ام عمر پس دیدم که یا رسول الله بنمی خیرم یوقسه عمرمی فقال
عمر جوابنده دیدیکه عمر خیردر فقلت یا رسول الله انا خیر ام عثمان
پس دیدم یا رسول الله بنمی خیرم یوقسه عثمانمی فقال علیه السلام عثمان
جوابنده دیدیکه عثمان خیردر فلما سألت رسول الله صلی الله
علیه وسلم فصدقنی دالک تخفیفیله یعنی رسول اکرمه اشیاء مذکوره دن
سؤال ایتدم بنم سؤالمه جواب صادق وکلام حق ایله جواب ویردی
یعنی نفس الأمری سویلیوب اصلا کمسنه نک طرفنی طوتمدی بعض
نسخه ده صدقنی بلا فاء واقع اولدی که ظاهر اولان بودر زیرا لمانک
جوابنده فاء مشهور دکلدر اکرچه نحویون تجویز ایتدیلر لهذا بعضیلر
لمانک جوابی محذوفدر که ندمت یاخود حزنت تقدیرنده دردیدیلر پس
بو وجه اوزره فلوددت وجواب مقدر اوزرینه معطوف اولور
وددت دالک کسریله احببت معناسنه اولور انی لم اکن سألته
حاصل معنی بودر که رسول اکرمدن سؤال ایتدکده بکا درست جواب ویردکده
سؤال ایتدیکمه نادم اولدم کاشکی سؤال ایتمش اولمیه ایدم زیرا ظن ایتدیکم
شیئک خلافی ظهور ایتدکدن حیا ایتدم والله اعلم الحدیث الثالث

حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا جعفر بن سليمان الضبعي ضادک
ضمی و باء موحده نک فتحیله ضبیعه بن قیسه منسوبدر عن ثابت عن
انس بن مالک قال خدمت رسول الله صلی الله علیه وسلم عشر
سنین فما قال لی اف همزه نک ضمی و فاء مشدده نک فتحی و کسری
و تنوین ایله و تنوینسز جائز قاضی اف ماده سنده اون لغة وار در
دیدی فانک فتحی و ضمی و کسری هر برنده تنوین ایله و تنوینسز که آلتی
لغة اولور و همزه نک ضمی و فانک سکونی و همزه نک کسری و فانک فتحی
و افی و افه که همزه نک ضمیله التضجر معناسنه اسم فعلدر راغب دیدی
که اف اصلنده استقذار و استکراه اولنان نسنه در قلامه ظفر کبی و
هر تضجر و استثقال اولنان شیئه دخی دیرلر کذلک برشیئی استکراه
و تضجر وقتنده دخی اطلاق اولنوب اف له دیرلر مفرد و تثنیه و جمع و مذکر
و مؤنثی مسا ویدر ابو الحسن الرمانی دیدیکه اف ماده سنده اوتوز لغة وار در
و ابن عطیه بر لغة دخی زیاده ایدوب تکمیل اربعین اتدی و ابن حجر دیدیکه قرقوزی
کتیرتمش لغة استخراجی ممکندر تفصیلی شرح میرکشاهده بیان اولنمشدر
قط قافک فتحی و طانک ضم و تشدیدیله ماضیده واقع اولان نفیی توکید
ایچوندر یعنی انس دیدیکه رسول اکرمه اون سنه خدمت اتدم بو قدر مدتده
هرگز بکا برکره متضجر اولوب اف دیمدی معلوم اوله که معظم روایاتده
انسک رسول اکرمه خدمتی اون سنه اولمق اوزره واقع اولدی مسلم روایتنده
انس دن و الله لقد خدمته تسع سنین لفظیله وارد اولدی محیی الدین نووی
دیدیکه ظن اولنور که انسک ابتداء خدمته شروعی میان سنه ده واقع
اولمغله کاهی سنۀ مزبوره یی کامل عد ایدوب عشر و کاهی عد ایتمیوب تسع
دیمش اوله شیخ ابن حجر دیدیکه روایتین مابیننده مغایرة یوقدر زیرا
انسک رسول اکرمه ابتداء خدمتی رسول اکرم مدینه یه کلوب و انسک والده سی
ام سلیمی ابو طلحه یه تزویجدن صکره در صحیح بخاری ده انسدن روایت اولندی
که رسول اکرم مدینه یه ابتداء تشریفلرنده خدمتکاری اولمغله اوکی بابام ابو
طلحه بنم الدن یاپشوب رسول اکرمه خدمت ایچون تسلیم ایتدی و بو
حدیثده واقع اولدیکه ابو طلحه دیدیکه انس بنده کوزکتیس و زیرک اوغلیکوزدر
جناب شریفکوزه حضر و سفرده خدمت ایتسون و ابو طلحه نک سفرده کوردن
مرادی بخاری مغازیده انسدن روایت ایتدیکی اوزره که انس دیدی که
رسول اکرم خیبر غزاسنه توجه اثناسنده ابو طلحه یه دیدیکه یا ابا طلحه بکا
شو سفرده خدمت ایتمکه صالح بر خدمتکار پیدا ایله ابو طلحه دخی بنی
کتوروب رسول اکرمک خدمتنه تعیین ایتدی پس حدیث ثانی اقتضا
ایدر که انسک رسول اکرمه خدمتکار اولدیغی رسول اکرمک مدینه یه تشریفلرندن
التی ییل و درت آی مرورندن صکره غزوۀ خیبر سنه سی اولمش اوله و حدیث
اول اقتضا ایدر که رسول اکرمک مدینه یه ابتدا تشریفلری وقتنده اولمش
اوله و شو وجهله جواب ویردیلر که رسول اکرم غزوۀ خیبره توجه اثناسنده
ابو طلحه دن خدمتکار طلب ایتدیکی انس دن مسن و انسدن سفرده خدمته
زیاده قادر خدمتکار ایدی پس ابو طلحه انسک سفرده خدمته اقتدارنی
حس ایتمکله انسی کتوروب سفر مزبورده رسول اکرمک خدمتنه تعیین
ایتدی لهذا انس مغازی حدیثنده خدمته فی الحضر و السفر دیدی و دخی
رسول اکرم مدینه یه کلوب برایکی آی دن صکره ام سلیمی ابو طلحه یه تزویج
اتدکلرینک سببی بو ایدی که انسک باباسی حیاتده ایکن والده سی ام
سلیم مزبوره اسلامی قبوله مبادرت ایدوب باباسی اسلامدن ابا
ایتمش ایدی قضایا بر حاجت ایچون مدینه دن طاشره چیقدقده بر عدو
مترصد کمین فرصت اولمغله بلا امان آنی قتل ایدوب ام سلیم محلوله
اولدغندن ناشی ابو طلحه ام سلیمه طالب اولدی لکن ابو طلحه دخی اسلامی
قبول ایتمش ایدی ام سلیم دیدیکه اگر بنی تزوج غایة مطلوبی ایسه اسلامی
قبول ایتسون والا بوسودادن فارغ اولسون دیو شرط ایتمکله ابو طلحه
دخی اسلامی قبول ایدوب مابینلرنده عقد ازدواج منعقد اولدی پس بو
تقریر اوزره انسک رسول اکرمه خدمتی طقوز سنۀ کامله و برقاچ آی مقداری

مقداری مدّت اولمغله کاهی کسر مذکوری جبر ایدوب اون بیلده کاهی اسقاط ایدوب طقوز ییل خدمت ایتدم دیدی والله اعلم **وما قال لی لشیء صنعته لم صنعته ولا لشیء ترکته لم ترکته** ومدّت خدمتمده بعضی لایق اولمیان ایش ایشلهسم رسول اکرم بکا بو ایشی نیچون ایشلهدک ولایق اولان ایشی ترک ایلسم بکا بو ایشی نیچون ایشلهمدک دیو عتاب ایتمدی مخفی اولمیه که لایقی ترک وغیر لایقی فعل خصوصنده عتاب ایتمدکلری امر دنیایه متعلق اولان خصوصلره مخصوصدر واّلا شرعاً فعلی لازم اولان شیئی ترک وترکی مهم اولان شیئی فعل خصوصنده مسامحه بیورمزلر ووجه لایق اوزره عتاب وتنبیه بیورررلر ایدی زیرا امر بالمعروف ونهی عن المنکر بابنده رسول اکرمک اهتمامی آزی اولدیغی محتاج بیان دکلدر ابن الجوزی کتاب الوفاده علی بن زید طریقندن سعید بن المسیّب دن انسدن روایت ایتدی که بن رسول اکرمه نیچه ییللر خدمت ایتدم بنی بر کره آزار ایتمدی وهرگز بنی دوکمهدی وبکا قطعا تعبّس ایتمدی وبکا برنسنه امر ایدوب اول امرده تکاسل ایتسم بکا عتاب ایتمدی واگر اهلی عتاب ایتمک مراد ایتسهلر انجتمک الندن کلسه تکاسل ایتمز ایدی دیو منع ایدر ایدی وبو حدیثدن استفاده اولنور که فوت اولان خصوص ایچون عتاب ایتمک دکلدر زیرا بر دفعه ترک اولنسه دفع اولمزی ده احتیاج اولورسه تدارکی ممکندر وفائدهسی لسانی زجر وذمدن حفظ وخدمتکارک خاطرنه ایله ایلاف وایناسه سبب اولور **وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم من احسن الناس خلقاً** میرک دیدیکه لفظ خلقاً بزم ضبطمزده خانک ضمیله در زیرا مقصود رسول اکرمک حسن معاشرتندن اخباردر یعنی رسول اکرم همیشه خلق وخوی جهتندن ناسک احسنی جملهسندن ایدی مخفی اولمیه که من تبعیضیّه اقتضا ایدر که رسول اکرم حسن خلقده بعض ناسه مشارک اوله لهذا بعضیلر کلمهٔ من زائده در دیدیلر لکن زید من افضل علماء البلد کلامنده زید علماء بلد ایله افضلیتده مشارک اولمق لازم دکلدر زیرا مراتب افضلیت متعدده ومتفاوته اولمغله زید افضلیت مراتبندن

مراتبندن رتبهٔ عالیهیه بالغ اولوب نفس افضلیتده مشارک ومرتبهٔ مزبورهیی احرازاً تمکله مفارق اولمق ممکندر مثلا زید من اغنیاء مصر دینسه لر مراتب غنا متفاوته اولمغله زید اغنیاء مصرک جملهسندن غنی اولمق جائزدر مع هذا بو مقامده لفظ کان دوام واستمرار معناسنی مفید اولوب رسول اکرم همیشه احسنیّت مذکوره ایله موصوف اولمهسنی افاده ایدر وسائر احسن اولنلر بر وقتده صفت معهوده ایله موصوف اولورسه وقت آخرده موصوف اولمزلر پس رسول اکرم مراتب افضلیتدن رتبهٔ علیایه بالغ اولمش اولور فاحفظ هذا ودخی لفظ خلقاً خانک ضمیله اولمق ماقبلنه انسب لکن فتحیله مابعدینه اوفقدر لکن فی الحقیقه فتح خا ایله حسن خلق ضم خا ایله حسن خلقی مستلزمدر زیرا قاعدهٔ مقرّره درکه اعتدال مزاج صفاء النفس وجودة قریحهیی مستتبعدر حسن بصری دیدی که حسن خلقک حقیقتی بذل احسان وآذایی منع وطلاقت وجهدر **ولا مسست** سینک کسری وفتحی جائزدر **خزّاً** خاء معجمهنک فتحی وزاء معجمهنک تشدیدیله مهذّب اللغهده دیدی که خز اصلنده بر دابّهنک اسمی ایدی صکره آنک جلدندن یاپدقلری کورک مراد ایتدیلر ودیدی که الخز پوستین که از پوست خزکوش سازند صاحب نهایه خز یوک ایله ایپکدن طوقنمش ثوب دردیدی **ولا حریراً** مراد خالص ایپکدر **قط ولا شیئاً** تعمیم بعد التخصیصدر کان ده ضمیر مستکن مذکورلره کلّ واحد اعتباریله راجعدر **الین من کف رسول الله صلی الله علیه وسلم** ودخی انس دیدیکه هرگز بن خز وحریر بلکه هیچ بر شیئه یاپشمدم که رسول اکرمک مبارک الندن یومشاق اوله بلکه رسول اکرمک مبارک کفی مذکورلردن یومشاق ولطیف ایدی **ولا شممت** میم اولینک کسر وفتحیله شمّ دن ماخوذدر میمک تشدیدیله قوقمق وفارسیده بوییدن ایله تعبیر اولنور **مسکا قط ولا عطراً** مطلق خوشبوی دیمکدر پس تعمیم بعد التخصیص قبیلندن اولور **کان اطیب من عرق رسول الله صلی الله علیه وسلم** عرق عین وراءنک فتحیله دروفارسیده خوی

معناسنه در یعنی هر کز بن مسکه وعطر قوقمدم که رسول اکرمک درندن کوزل
اوله بلکه رسول اکرمک دری مذکورلردن کوزل قوقولی ایدی بخاری انسدن
تخریج اتدی که رسول اکرم خلق وخلقا ناسک احسنی وناسک زیاده کرم و
احسان صاحبی وناسک زیاده اشجعی ودلاوری ایدی علامه کرمانی دیدی
که انس اوصاف ثلثهٔ مذکوره اوزره قصر اتدیکی اوصاف ثلثهٔ مذکوره امهات
اخلاق اولدیغی ایچوندر زیرا انسانده اوچ قوة واردر اولا قوة غضبیه که کمالی
شجاعتدر ثانیا قوة شهویه که کمالی جود وسخادر ثالثا قوة عقلیه که کمالی
حکمت ایله ناطق اولمقدر وبو معنایه انس احسن الناس قولی ایله اشارت
اتدی زیرا حسن خلقت اعتدال مزاجدن ناشی در واعتدال مزاج صفاء
نفسه باعث درکه جودت قریحه دن عبارتدر که آندن حکمت نشأت ایدر
بعض نسخه ده عرق بو موضعده عرف واقع اولدی عینک فتحی ورانک سکونی
بعده فا ایله ریح طیب معناسنه والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا قتیبة
بن سعید واحمد بن عبدة الضبی والمعنی واحد یعنی تحدیثلرک مآلی
بردر قالا حدثنا حماد بن زید عن سلم سینک فتحی ولامک سکونیله در
العلوی عین ولامک فتحه لریله عن انس بن مالک عن رسول الله
صلی الله علیه وسلم انه شان کان عنده علیه السلام رجل به اثر
صفرة قال انس وکان رسول الله صلی الله علیه وسلم لا یکاد یواجه
احدا بشیء یکرهه فلما قام الرجل قال علیه السلام للقوم لو قلتم
له یدع هذه الصفرة یواجه مواجه دن ماخوذدر یوزه قارشو سویلمک
معناسنه وکلمهٔ لو تمنی ایچون در شرطیه اولمق دخی محتملدر که جوابی
محذوفدر لکان حسنا تقدیرنده یدع ترک معناسنه در یعنی انس دیدی
که برکون رسول اکرمک یاننه برکمسنه کلوب اوتوردی که اوزرنده
طیب یاخود زعفران سورنمکدن ناشی صارولق علامتی وارکه
سورندوکی شیئک اثری زائل اولمش انس دیدیکه اکثریا رسول
اکرمک عادتی ایدی که هیچ بر فردک مکدر اوله جغی نسنه یی یوزینه قارشو

قارشو سویلمز وعیبنی یوزینه ووررمز ایدی لهذا مزبور کمسنه دخی
سویلمدی مزبور مجلسدن قالقوب کتدکدنصکره حاضر اولان اصحابه دیدی
که کاشکی شو کمسنه یه سویلیه ایدیکوز که صارو نسنه سورونمکی ترک ایده ایدی
عبدالله بن عمرو بن العاصی دن روایت اولندی که برکون رسول اکرم
نیم عندمده اوزرمده ایکی ثوب کوردی که عصفر بویاسی ایله بویانمش
ایدی بیوردیلر که بو ثوبلری ترک ایله زیرا کفار ثوبی در بر روایتده وارد
اولدی که عبدالله دیدی که یا رسول الله بو ثوبلری غسل ایدوب بویاسنی
ازاله ایده یم رسول اکرم بیوردیلر که یوق یوق یا عبدالله اتشه یاق وبو
حدیث لبس معصفر حرام دردیو بعض علمانک ذاهب اولدقلری قوله دلیلدر
ابو داود عمار حدیثندن تخریج اتدی که برکیجه خانه مه کلدم واللریم صوقدن
چاتلامش ایدی اهلم الیمه زعفران ایله ملمع یاغ سوردی صباح اولدقده
رسول اکرمک حضورلرینه واروب سلام ویردم سلاممی رد ایتمدی وغیری
زمانده اتدیکی کبی مرحبا دیمدی ودیدی که یا عمار شو شیئی الکدن غسل
ایله ابو داود ونسائی قل ما کان یواجه احدا بشیء یکرهه لفظیله روایت
اتدیلر که عبدالله بن عمرو بن العاص حدیثی بو روایتی مؤید در ورسول
اکرم عبدالله بن عمروه تنبیه اکید ایله مواجه اتدکلری امر حرام اولدغنه
وحدیث بابده واقع اولان معامله لری امر مکروه اولدغنه محمولدر اکر
حرام اولسه ایدی مزبور شخص مجلسدن قالقوب کیدنجه صبر ایتمیوب مواجهه
منع ونهی ایدر ایدی والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا محمد بن بشار
حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابی اسحق عن ابی عبدالله
الجدلی جیمک ودالک فتحه لریله جدیله قبیله سنه نسبتدر واسمه عبد بن
عبد عن عائشة انها قالت لم یکن رسول الله صلی الله علیه وسلم
فاحشا قول وفعلده اولان بالطبع تفحشه شاملدر اکرچه قولده
استعمالی شایع در ولا متفحشا خلقی وکسبی اولان تفحشده تکلفدن
عبارتدر که تفحشده قصد وعمد ایله تکلف معناسنه در یعنی عائشه دیدی

كه رسول اكرم طبعاً وتكلفاً قول وفعلنده فحش وقبيح اتمزايدى داودى ديلى
كه قبيح سوز سويلمز وخلقى كولدرمك ايچون فحش استعمال اتمزايدى ديمكدر
بعض اهل لغة ديديلركه فاحش حدّى تجاوز ايدن شيئدر وفواحش مقابح
ديمكدر لهذا زنايه فاحشه اطلاق اولندى ميرك ديديكه حديث مذكورده فاحشدن
قول وفعلنده فحش صاحبى ديمكدر **ولا صخاباً** صاد مهمله نك فتحى وخاء معجمه نك
تشديديله صخب دن مأخوذدر صيحه وبلند آواز ايله چاغرمق معناسنه سخب
دخى سين ايله بو معنايه در حنفى بعض نسخه ده ولا سخاباً واقع اولدى ديدى
صاحب نهايه ديديكه صخب صاد ايله وسخب سين ايله مخاصمه وقتنده
اصواتك اضطرابندن عبارتدر **فى الأسواق** سوقك جمعيدركه بيع وشرا
اولنان موضعدركه چارسو لفظيله تعبير اولنور يعنى رسول اكرم چارسو و
بازارده زيد وعمرو ايله مخاصمه ايدوب رفع صوت اتمزايدى ولفظ صخّاب
اگرچه مبالغه صيغه سيدر لكن بو مقامده مقصود نفى ده مبالغه در مبالغه ده
نفى واصل صخبى اثبات دكلدر حاصلى هر كز صخب اتمزايدى ديمكدر نته
كيم وما انا بظلام للعبيد قول كريمنده ارباب تفاسير مقصود اصلى ظلمى
نفى ونفى ظلمده مبالغه در ديديلر مخفى اولميه كه فى الأسواق قيدى احترازى
اولمق ظاهردر زيرا رسول اكرم قرآن عظيم قراءة اتدكده وحال خطبه ده
مجلسدن بعيد اولنلره اسماع ايچون رفع صوت ايدرايدى لكن طيبى
كلامندن فهم اولنوركه مقصود صخّابيّه وسوقده اولمق مجموعنى نفى در
حاصلى رسول اكرم نه چارسو وبازاره چيقار ايدى ونه خلق ايله خصومه
ايدوب رفع صوت ايدر ايدى لارى شفا شرحنده ديديكه مقصود رسول
اكرمدن اصل صخبى نفى در زيرا اسواق خلقك رفع صوت ايده جكى
محلدر رسول اكرم بويله موضعده رفع صوت اتمدكده ساير مواضعده
رفع صوت اتمديكى بالطريق الأولى در **ولا يجزى** يانك فتحى وجيمك سكونى
وزانك كسرى بعده يا ايله جزاء دن مأخوذدر مكافات معناسنه **بالسيئة**
السيئة بامبادله ومقابله ايچوندر وسيئه اصلنده سيوئه ايدى اساءة

اساءة دن مأخوذدركه كملك ايلمك ديو تعبير اولنور يعنى رسول اكرم سيئه لى
سيئه ايله مقابله ايتمزايدى بدى را بدى سهل باشد جزا اگر مردى احسن
الى من اساء **ولكن يعفو ويصفح** يعفو عفودن مأخوذدر درونى جرمدن
تجاوز معناسنه وصفح اصلنده صحيفه وجهنى چويرمك ومجرمك مثلا يوزينه
باقممق معناسنه در لكن بو مقامده سيئه يى سيئه ايله مقابله ايمديكى حاشا
عجزندن دكل ايدى بلكه قادر ايكن درونى جرمى عفو وظاهراً انتقامدن اعراض
ايدر ايدى والله اعلم الحديث السادس **حدثنا هرون بن اسحق الهمدانى**
ميمك سكونيله در **حدثنا عبدة عن هشام بن عروة عن ابيه** كه عروة
بن الزبيردر **عن عايشة قالت ما ضرب رسول الله صلى الله عليه وسلم**
بيده شيئاً قط الا ان يجاهد بعض روايتده الا ان يضرب واقع
اولدى **فى سبيل الله** يعنى عايشه ديديكه رسول اكرم هر كز وقتلردن بر
وقتده مبارك اليله بر انسانى ضرب ايتمدى مگر فى سبيل الله جهادده وقتنده
اوله زيرا رسول اكرمك شجاعتى درجه كماله بالغ اولمش ايدى غزواتده
اليله انسان ضرب اتدى حتى يوم احدده ابىّ بن خلفى قتل اتدى مخفى
اولميه كه جهاد فى سبيل الله دن مراد فقط كفار ايله مجاهده دكلدر بلكه
بو معناده اجراء حدود وتعازير داخلدر زيرا رسول اكرم كاهى حدّ وتعزير
وقتنده كندو اليله ضرب ايدر ايدى **ولا ضرب خادماً ولا امرأة** و
رسول اكرم بر خدمتكارى وبر زوجه سنى ضرب ايتمك اولمدى بو كلام تخصيص
بعد التعميم قبيلندندر شننه اهتمام وترقى ايچون زيرا خادم وزوجه
عادتا ضرب اولنه كلمشدر پس خادم وزوجه يى اقتضا اتدكده اگرچه ضرب
جائزدر لكن اولى اولان عدم ضربدر لكن ولدك تأديب ايچون ضربى
تركندن اولى در زيرا ضرب ولدك نفعى تينه ولده راجعدر پس عفوى مندوب
اولمز وخادم وزوجه نك ضربنك نفعى ضاربه راجع اولمغله آنده حظ نفس
واردر پس تركى مندوبدر هواى نفسه مخالفت ايچون والله اعلم الحديث
السابع **حدثنا احمد بن عبدة الضبى حدثنا فضيل بن عياض عن منصور**

عن الزهري عن عروة عن عائشة قالت ما رايت رسول الله صلى الله
عليه وسلم منتصرًا انتصاردن مأخوذ اسم فاعل انتقام معناسنه من مظلمة
لامك كسريله ظالمدن طلب اولنان شيئك اسميدر مثلا ظالم بر كمسنه نك
بر شيئني اخذ ايدوب اول كمسنه شيئني ظالمدن كرو طلب ايتسه اول شيئه
مظلمه ديرلر ولامك فتحيله ظلم يظلم نك مصدري در ظلم معناسنه در ديديلر
وكلمهٔ من اجليه در ظلمها قط مجهول صيغه سيله قائم مقام فاعلي رسول
اكرمه وضمير مؤنث مظلمه يه راجع در ظلم بها تقديرنده زيرا ظلم مفعول
واحده متعدي اولور بعضيلر ضمير مؤنث مظلمه يه راجع اولمغله ظلم مظلمة
قوه سنده ضمير مذكور مفعول مطلق منزله سنده اولور ديديلر ما لم ينتهك
مجهول صيغه سيله انتهاكدن مأخوذ در و نهك محارمي بر تمتق و عقوبتده
مبالغه معناسنه در من محارم الله شيئ محارم محرمك جمعيدر حرام و
حرمت معناسنه و حقيقتي موضع الحرمة ديمكدر ليكن بو وجه اوزره محارم
اسم مكان اولور بعضيلر اسم مفعول معناسنه مصدر ميمي در ديديلر صاحب
مظهر ديديكه انتهك محارم الله ديرلر بر كمسنه اللهك حرام اتديكي فعلي ايسه
قاضي عياض ديديكه نهك محارم الله اللهك حرام اتديكي شيئي ارتكاب
اتيمكدن عبارتدر حاصل معنا بودر كه عائشه ديدي كه بن رسول اكرمي
كورمدم كه كندويه ظلم اولنان مظلمه نك سببيله ظالمدن انتقام صددنده
اوله مادام محارم اللهدن بر شيئه نهك واقع اولمدقجه مثلا بر كمسنه
رسول اكرمه جور ايتسه اول جورك ضمننده اللهك حرام اتديكي شيئي
ارتكاب بولنمز ايسه رسول اكرم جور ايدن كمسنه دن عفو ايدر ايدي
بخاري روايت اتدي كه بر اعرابي رسول اكرم حضورينه ايكي دوه ايله كلوب
رسول اكرمك رداسندن يا پشوب بر مرتبه چكدي كه ردانك ياقه سي مبارك
بويونلرنده اثر اتدي و كستاخانه ديدي كه بنم شو دوه لريمك برينه خرما
و برينه شعير يوكلت كندو مالكدن ويرمز سين و باباك مالندن ويرمز سين
ديو خشونت اتدكده رسول اكرم كولدي و امر اتدي كه اعرابينك دوه لرينه خرما

ابن حجر ديدي كه مظلمه ميمك ولامك فتحه لريله مصدر ولامك كسريله اسمدر مصدر اولدقده ضمير مؤنث مفعول مطلق واسم اولدقده ظلم نك مفعول ثانيسي اولور زيرا ظلم ايكي مفعوله متعدي اولور صاحب قاموس ظلمه حقه ديدي مصنف رحمه الله تعالى

خرما و شعير تحميل ايده لر كذلك لبيد بن العاصم رسول اكرمه سحر ايدوب رسول
اكرم مطلع اولمش ايكن انتقام صددنده اولمدي زيرا بو مقوله نسنه لر
حق آدمي در عفو ايله ساقط اولور لكن جور مزبور حقوق اللهه متعلق اولور
ايسه عظيم غضب ايدر ايدي نته كيم عائشه ديديكه فاذا انتهك من محارم
الله تعالى شيئ كان من اشدهم في ذلك غضبا يعني ظلم مذكور
ضمننده محارم اللهي نهك بولنور ايسه رسول اكرم اول خصوصده غضب
جهتندن ناسك اشدندن اولور ايدي يعني بو خصوصده زياده غضب
ايدر ايدي و من اشد لفظنده اولان كلمهٔ من سابقا من افضل الناس
خلقا لفظنده اولان من قبيلندندر اول مقامه مراجعت اولنه مخفي اولميه
كه رسول اكرم ابن خطل مثللونك قتلنه فرمان اتديكي مجرد رسول اكرمه اذيت
اتديكي ايچون دكل ايدي بلكه اذيت ضمننده نهك محارم الله بولنديغي ايچون
ايدي لهذا بعضيلر ديديلر كه ظالمدن انتقام اتمدكلري ظالمك ظلمي كفره
مبدل اولمديغي صورته محمولدر اكر سؤال اولنور ايسه كه رسول اكرمه اذيت محارم
اللهي نهكي مستلزمدر و رسول اكرمه ظلم اتيمك اكا ايذادر و رسول اكرمه اذا
اللهه ايذادر شو وجهله جواب ويريلور كه رسول اكرمه ايذا مطلقا كفر دكلدر
زيرا اكا بعض خشونت طبع صاحبي مسلمدن رسول اكرمه ايذا واقع اولدقده
رسول اكرم اول كمسنه نك تكفير ايتميوب بلكه عفو ايدر ايدي و منافقلرك
اذيتيني عفو اتديكي خلقي كندودن تنفير ايتميوب رسول اكرم اصحابي قتل
ايدر ديو كفت وكويه باعث اولمسون ايچون ايدي و كافر معاهددن
مسامحه اتدكلري قلبلريني تأليف و ايناس مصلحتي ايچون ايدي و كافر
حربيدن مسامحه اتديكي حربي احكام شرعيه يي التزام اتمديكي ايچون ايدي
وما خير عليه السلام مجهول صيغه سيله در بين امرين الا اختار ايسرهما
ما لم يكن الأيسر اثما اثم معناسنه در نته كيم صحيحينده ما لم يكن اثما لفظي
ايله واقع اولدي كه اثم معصيه معناسنه در يعني و دخي رسول اكرم ايكي
امر مابيننده مخير قيلنمدي الا اول ايكي امرك اسان اولاني اختيار ايدر ايدي

مادامکه اول آسان اولان طرفی اختیار ایدر ایدی وعایشه‌نک مالم یکن
اثما قولی منافقین وکفار تخییر ایتدیکی صورتده متصور در اما تخییر حضرت
الله طرفندن یا مسلمین طرفندن اولورسه استثناء مذکور منقطع اولور
ابن بطال دیدی که تخییر مذکور الله طرفندن دکلدر زیرا حضرت الله رسولنی
بر طرفی معصیته اولان خصوصده مخیّر ایتمز مکر بر امر دینده مخیّر ایده که بر
طرفی معصیته مؤدّی اوله مضطرب اولمق کبی مثلا بر کمسنه کندو نفسنه عباددن
بر شیئی ایجاب ایدوب اول عبادتی ایشلمکه میثاق ایتدی لکن طاقت
کتوره میوب عاجز اولدی لهذا رسول اکرم رهبانیتدن نهی ایتدی ابن
التین دیدیکه مراد دنیا امورنده تخییردر زیرا آخرت اموری نه قدر صعب
اولورسه ثوابی اعظم اولور ابن حجر دیدی که امر مذکوردن مراد امر دنیادر
مالم یکن اثما قولی بو معنایه دلالت ایدر زیرا اموردینده اثم اولماز
وخیّر لفظی مجهول صیغه‌سیله ذکر اولنوب فاعلی ابهام اولندیغی تخییر الله
طرفندن ومخلوق طرفندن اولدیغنه تعمیم ایچوندر وانسب اسهل معناسنه‌در
واثمه مؤدّی اولوب واثمه مؤدّی اولمین امرلر مابیننده تخییر مخلوق طرفندن
طرفندن ظاهردر لکن الله طرفندن مشکلدر زیرا الله طرفندن تخییر البتّه
ایکی امر جائز مابیننده اولوب هیچ بر طرفده اثم متصور دکلدر مکر ائمه مفضی
اوله حق امر ایله مفضی اولمیه جق امر مابیننده تخییر دیمک اوله مثلا حضرت الله
رسول اکرمی مخیّر ایتدی که آنک ایچون کنوز ارضی شو وجهله فتح ایلیه کنوز
مزبوره‌یه اشتغال ایله محتملدر که فراغ بال ایله عبادته مداومت ایده‌میه یا
خود فقط دنیادن کفاف مقداری احسان ایده پس بو ایکی امردن
رسول اکرم کفاف مقدارنی اختیار ایلدی والله اعلم الحدیث الثامن
حدثنا ابن ابی عمر حدثنا سفیان عن محمد بن المنکدر عن عروة عن
عایشة قالت استأذن رجل علی رسول الله صلی الله علیه وسلم و
انا عنده ابن بطال دیدی که رجلدن مراد عیینة بن حصن بن حذیفة
بن بدر الفزاری‌در که اکا احمق مطاع دیرلر ایدی عبد الغنی ابو عامر الخزّار

الخزّار طریقندن عایشه‌دن شو وجهله تخریج ایتدی که قالت جاء مخرمة بن نوفل
یستأذن فلما سمع النبی صلی الله علیه وسلم صوته قال بئس اخو العشیرة الحدیث
ابن الملقن مخرمه اولمق اوزره جزم ایتدی غایت ما فی الباب محتملدر که
واقعه متعدد اولمش اوله فقال علیه السلام بئس ابن العشیرة او اخ العشیرة
عشیره قبیله معناسنه‌در قاضی عیاض عشیره جماعة یا قبیله دیمکدر دیدی وکلمه
او راویدن شک یا خود تخییر ایچوندر یا خود واو معناسنه‌در که بخاری عندنده
روح بن الهاشم طریقندن بئس اخو العشیرة وبئس ابن العشیرة لفظیله
واو ایله کذلک مسلم عندنده معمّر طریقندن بئس اخو القوم وبئس ابن القوم
لفظیله واو ایله واقع اولدیغی آنی مؤیّددر ولفظ ابن واخک عشیره لفظنه
اضافتلری اخ العرب لفظنده واقع اولان اضافه کبی‌در یعنی عایشه
دیدی که بر کمسنه رسول اکرم مابیننه داخل اولمق ایچون اذن طلب ایتدی که
بن رسول اکرمک یاننده اولدیغم حالده رسول اکرم چون مزبورک صداسنی
ایشتدی دیدی که شو کمسنه قبیله‌سی مابیننده یارامز آدمدر چون رجل
مذکور سیئ الخلق کمسنه ایدی رسول اکرم حاضر اولان جماعته آنک سوء
فعلنی اعلام ایتدی که تا حقیقت حاله مطلع اولوب ما رمنقش کبی آنک ظاهرینه
مغرور اولمیه‌لر دیو بعضیلر رجل مذکور فاسق مجاهر اولمغله رسول اکرم بو
کلامی سویلدی پس غیبت قبیلندن اولماز ثم اذن له فالان الآنة دن
مأخوذدر ملایم سوز سویلمک معناسنه له القول یعنی رسول اکرم رجل
مزبوره اذن ویروب رسول اکرم حضورلرینه داخل اولدقده رسول اکرم
اکا لطفله معامله وکلام لین ایله مجامله ایتدی فلما خرج قلت یا رسول
الله قلت ما قلت ثم النت له القول عایشه دیدی که رجل معهود
قالقوب کتدکدن صکره تعجب جهتندن دیدم که یا رسول الله بو رجل
ایچون کرمزدن اول سوء حالنه متعلق سوز سویلدیکوز وحضورکزه
کیردکده قول لین ایله مجامله بیوردکز بونک حکمتی نه‌در فقال علیه السلام
یا عایشة ان من شر الناس من ترکه الناس او ودعه الناس

لیس مقتضی حالی اعلام الحکم
اولمغله بیان غرضه بیان
روات تجریح وتعدیل ایدرلر
س

كلمهٔ اوسفیانلردن شك ایچوندر ودع دالك تخفیفیله دریدع لفظنك ماضیسی در
ترك معناسنه قازنی دیدیكه بعض نحاة دیدیلركه ان العرب اماتوا مصدر یدع
وماضیه مع هذا رسول اكرم افصح عرب ایكن حدیث آخرده یدع نك مصدری
وحدیث بابده ماضیسنی ذكر ایتدی قاضی عیاض دیدیكه بعض نحاتك اماتوا
لفظلریندن مرادلری تركوا استعماله الا نادرا دیمكدر بالكلیه استعمالنی ترك
ایتدیلر دیمك دكلدر واما توا لفظنی اختیار ایدوب تركوا دیمدكلری بومعنایه
دلیلدر دیدی لهذا شواذده ما ودعك ربك قول شریفنده دالك تخفیفی
ایله قراءت اولندی اتقاء فحشه نصبله تركوا نك مفعول لاجله سیدر
ابن حجر دیدیكه بومقامده فحشدن مراد كلام قبیحدر ورجل مزبور جفاة
عربدن وبغایت دل آزار وبد زبان كمسنه ایدی یعنی رسول اكرم جوابنده
دیدی كه تحقیق بعض شر ناس واردر كه ناس آنی كندو حالنه ترك ایدوب
مدارا ایدرلر كلام قبیحنی استماعدن احتراز ایچون بن دخی رجل مزبور
اشر ناس اولمغله قاعدهٔ مذكوره یه رعایت ایدوب لین كلام ایله مجامله
ومدارا ایله معامله ایتدم نته كیم دیمشلردر دارهم مادمت فی دارهم
وارضهم مادمت فی ارضهم كوه دررد صدا اختیار افتاده است
باكران جانان مكو حرف كران تا نشنوی وحدیث مذكورده حسن معاشرة
ولطف كلام ممدوح وبر كمسنه نك عیبنی یوزینه ورمق امر مستحسن اولدیغنه
دلیل ظاهر واردر والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا سفیان بن وكیع
حدثنا جمیع بن عمر صواب اولان عمیر درتصغیر صیغه سیله جمیع كبی بن عبد
الرحمن العجلی عجنك كسری وجیمك سكونیله عجل بن بكر بن وائله نسبتدر
حدثنی رجل من بنی تمیم من ولد ابی هالة زوج خدیجة یكنی مجهول صیغه سیله در
اباعبد الله عن ابن لابی هالة عن الحسن بن علی رضی الله عنهما قال
قائل ابن ابی هالهدر قال الحسین بن علی سالت ابی علی كرم الله وجهه رضی الله عنه در
عن سیرة رسول الله صلی الله علیه وسلم سیره طریقت ومذهب معناسنه در
جمعی سیر كلور سینك كسری ویانك فتحیله فی جلسائه جلیسك جمعیدر مجالس

مجالس وهمنشین معناسنه یعنی حسین دیدی كه پدرم علیدن رسول اكرمك
اصحاب واحبابندن همنشین اولنلر حقنده طریقت وعادتلرندن سوال
ایتدم فقال علی كان رسول الله صلی الله علیه وسلم دائم البشر بای
موحده نك كسری وشین معجمه نك سكونی بعده راء مهمله ایله بشاشة وطلاقت
وجه معناسنه در یعنی علی جوابنده دیدیكه رسول اكرم همیشه هركس ایله كولر
یوزلو ایدی ولفظ كان ذكر اولندقده نصكره لفظ دوام ذكر اولندیغی اكا
كشاده رویی اولمق عادهٔ كریمه لری اولدیغین اشعار ایچوندر مخفی اولمیه كه
رسول اكرمك كیفیت كلامی بابنده سبقت ایدن انه كان متواصل الاحزان
لفظندن مراد رسول اكرمك حزنی امور آخرت واهوال قیامت وكیفیت نجات
امت سببیله اولدیغین بیاندر وبو مقامده واقع اولان دائم البشر لفظندن
مراد كندو احوالنه وامور دنیویه یه نسبتله مغموم اولمیوب خندان و
كشاده دندان اولدیغین بیاندر لیس ما بینلرنده تنافی یوقدر سهل
الخلق خاء معجمه نك ضمیله در وسهل خشونت مقابلی در یعنی رسول اكرم
برمرتبه خوشخوی ونیكو خصلت ایدی كه آنك خویندن بغیر حق برفرد
متاذی اولهجق برشی صدور ایتمز ایدی یاخود صعوبت مقابلی در یعنی
رسول اكرم خوینه غالب وخویی كندویه منقاد ایدی كه مراد ایتدیكی شیده
خوینی استعمال ومقتضای طبعی اولان سیرهٔ حسنه یی هر وقتده اجرایه قادر
ایدی لین الجانب لامك فتحی ویانك كسر وتشدیدیله تركیده بومشاق وفارسیده
نرم ایله تعبیر اولنور كه مراد مرحمتی سریع وعفوی جمیل ایدی دیمكدر بعضیلر قلیل
الخلاف معناسنه دردیدیلر میرك سكون وخضوع ووقار وخشوعدن كنایه در
دیدی لیس بفظ فانك فتحی وظاء معجمه نك تشدیدیله جزری دیدیكه رجالدن سیئ
الخلق معناسنه در وجوهری غلیظ معناسنه دردیدیكی اوزره ولا غلیظ
قولی ولافظ قولنك توكیدی یاخود فظدن غلظت لسان وغلیظدن
غلظت قلب صاحبی دكل ایدی دیمك مراد اولور بیضاوی دیدیكه بومقامده ولا
غلیظدن مراد ضخامت وكراهت منظر وسوء خلق صاحبی دكل ایدی دیمكدر

شیخ ابن حجر دیدیکه بو کلام ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک
قول کریمنه موافق دروا اغلظ علیهم قول شریفنه منافی دکلدر زیرا انفی مؤمنینه
وامر کفار ومنافقینه نظر ایله دریا خود نفی طبع شریفنه وامر معالجه یه محمولدر
یعنی عدم غلظة اوزره بر مرتبه مجبول ایدی که حضرت الله طرفندن مأمور
اولمقجه تغییر خلقت ایدوب جبلی غلظت اتمز ایدی ولا صخّاب ولا فحّاش
ترجمه لری سبقت ایتدی ولا عتّاب حنفی دیدی که روایت عین مهمله ایله
هیچ برفردی اصلا تعییب ایتمز ایدی معناسنه وغین معجمه ایله دخی محتملدر
هیچ برفردی غیبت ایتمز ایدی معناسنه حاصلی مقصود مبالغه یی نفی در
نفی مبالغه دکلدر ولا مشاحّ میمک ضمی وحاء مهمله نک تشدیدیله مفاعله بابندن
اسم فاعلدر که شح دن مأخوذدر بخل معناسنه بعضیلر بخل شدید وبعضیلر حرص
مقارن اولان بخل معناسنه در دیدیلر بعضیلر بخل جزئیاتده استعمال
اولنور وشح عامدر وبعضیلر بخل مال ایله وشح مالی وجاه ایله دردیو فرق
اتدیلر یعنی رسول اکرم انواع بخلدن منزه ایدی میرک دیدیکه تشاحّ علی
فلان دیرلر برکمسنه برکمسنه یی برامر ایچون تضییق اتسه یعنی رسول اکرم
هرکز برفرد ایله مجادله ومناقشه اتمز ایدی بعض نسخه ده ولا مسّاح موضعنده
ولا مدّاح وبعضنده ولا مزّاح واقع اولدی یعنی رسول اکرم مبالغه ایله بر
شیئی مدح ایتمز یا خود مبالغه ایله مزاح ایتمز ایدی لکن بو ماده لرده نفی مبالغه یه
راجع در زیرا رسول اکرمده اصل مدح ومزاح ثابت ایدی یتغافل عما لا یشتهی
تغافل برشیدن آکاه ایکن تکلف ایله غفلت اظهارندن عبارتدر یعنی قول
وفعلده مشرب عالیلرینه موافق اولمیوب استحسان اتمدیکی نسنه دن
تغافل ایدر ایدی واستحسان اتمدیکنی اظهار اتمز ایدی ولا یؤیس منه
یانک ضمی وهمزه نک سکونی بعده یانک کسریله ماضیسی آیس در افعال بابندن
بعض نسخه ده یانک ضمی بعده واوک سکونی بعده همزه نک کسریله واقع اولدی
که ماضیسی آیاس در که اصلنده ائیس ایدی اوله کوره مهموز الفاء ومعتل
العین وثانی یه کوره معتل الفاء ومهموز العین اولور مطرزی دیدی که

یعنی یئیسه درمه

دیدی که یائس انقطاع رجادن عبارتدر یئس منه فهو یائس وذاک میؤس
منه وایأسته انا جعلته یائسا دیرلر وآنده بر لغة دخی وارد ر آیس
وآیسن دیرلر ومعنالری بردر وضمیر مجرور دخی رسول اکرمه راجع در یعنی
رسول اکرم کندودن رجا ایدن کمسنه یی مأیوس وکرمندن نا امید ایتمز
ایدی بعضیلر ما لا یشتهی ده اولان موصوله راجع در دیدیلر یعنی رسول
اکرم استحسان اتمدیکی شیئ خصوصنده استحسان اتمدیکنی اظهار
اتمکله اول شیدن غیری کمسنه یی مأیوس اتمز ایدی بعض نسخه ده ولا
یجیب فیه جیم ایله واقع اولدی که اجابتدن مأخوذدر وضمیر مجرور موصوله
راجع اولمق ظاهردر یعنی رسول اکرم استحسان اتمدیکی شیئ خصوصنده برفرده
جواب ویرمیوب عفوا اوکرما سکوت ایدر ایدی وبعض نسخه ده لا یخیب خاء
معجمه ویانک تشدیدیله واقع اولدی بو وجهی تأیید ایدر تاج ده دیدیکه التخییب
نومید کردن یعنی رسول اکرم شیئ مرهود حقنده برفردی بالکلیه محروم ایتمز
ایدی وفیه ضمیری نسخه ثانیه ده رسول اکرمه راجع اولور انسیه ورسول اکرم
کندو حقنده رجا ایدن کمسنه یی محروم ایتمز ایدی دیمک اولور میرک دیدی که منه
وفیه ده اولان ضمیر مجرورلرک ما لا یشتهی یه راجع اولمه سی ظاهردر بعض نسخه ده
یخیب یانک فتحیله مجرددن اولمق اوزره ضبط اولندی میرک دیدیکه بو سهودر
زیرا خاب لازمدر خاب الرجل خیبة دیرلر برکمسنه مرادنه نائل اولمسه وبو
مقامده بر وجهله مناسب دکلدر وبعضیلر افعال بابندن اولمق اوزره یانک
ضمیله ضبط اتدیلر میرک دیدیکه اخاب لفظنک متعدی استعمال اولندیغین
کورمدم قد ترک نفسه من ثلاث لفظ ترک منع معناسنی متضمن اولمغله
من ایله متعدی اولدی یعنی رسول اکرم خصال ذمیمه مابیننده علی الخصوص
اوچ نسنه دن نفسنی منع اتمش ایدی المراء مطلق جدال معناسنه در
که خصومتده مبالغه دن عبارتدر حدیث شریفده ثابت اولدی که من ترک
المراء وهو محق بنی الله له بیتا فی الجنة وجادلهم بالتی هی احسن کلام
مابیننده واقع اولان جدلدن مراد اول جدلدرکه رفق ولین ووجه الیسیر

ع یعنی یؤیس ضمیری مشکل رسول اکرمه راجع اولدیغی بیان

زیرا استحسان اتمدیکنی اظهار موجب یأس اولدیغی ظاهردر

ومقامات مشهوره ایله معاندین ایله واقع اولورلیس جائزدرکه تومقامده منفی
اولان جدل مسلمین ایله واقع اولان جدل اوله **والاکبار** بهمزه نک کسری و
کافک سکونی بعده باء موحده ایله اکبره دن ماخوذدر استعظام معناسنه
که برشیئی بیوک عد ایتمک دیمکدر میرک دیدیکه بعض نسخه ده الاکبار موضعنده
الاکثار واقع اولدی ثاء مثلثه ایله چوق سویلمک معناسنه **ومالا یعنیه**
که دیننده مهم ودنیاسنده ضروری اولمین شیدن عبارتدر یعنی
رسول اکرمک ترک ایتدیکی اشیاء ثلثه نک بری جدال وبری کندو نفسنی
بیوک عد ایلمک وبری دخی امور دین ودنیاده قولاً وفعلاً اقتضاسی
اولمین نسنه **وترک الناس من ثلاث** ورسول اکرم ناسی اوج نسنه دن
ترک ایتدی یعنی ناسک خاطرلرینه رعایةً اوج شیلرینی لسانه کتورمز ایدی
کان لا یذم احداً ولا یعیبه اولا هرکز مواجهةً برکمسنه نی ذم و
غیبتنده تعییب ایتمز ایدی یاخود امور اختیاریه سنده ذم وامور
خلقیه سنده اوزون ایدی وقصه ایدی دیمک کبی تعییب ایتمز ایدی
بعض نسخه ده لا یعیبه موضعنده لا یعیره واقع اولدی که تعییردن ماخوذدر
توبیخ معناسنه که ترکیده باشه قاقمق وفارسیده سرزنش کردن ایله
تعبیر اولنور **ولا یطلب عورته** عورته اول امر مخفیدرکه صاحبی انک
ظاهر اولمه سندن حیا ایدر یعنی ایکنجی بودرکه هرکز برفردک ستر ایتدیکی
نسنه نی اظهار ایتمک ایچون تجسس ایتمز ایدی حاصلی هرفردک عیبنی
آرامازایدی **ولا یتکلم الا فیما رجا ثوابه من الناس** رجا فعل ماضیدر
توقع معناسنه مصدری رجاء کلور مد ایله واوی در زیرا رجوته دیرلر
توقعته معناسنه وثوابه ده ضمیر مجرور مقام قرینه سیله احده راجع
اولوب من الناس احدک بیانی حکمنده در یعنی رسول اکرم تکلم ایتمز ایدی
الا برکمسنه نک ثوابنی امید ایتدیکی نسنه ده تکلم ایدر ایدی حاصلی تکلم
ایتدکده برکمسنه یه ثواب حاصل اوله جق شیئی تکلم ایدر ایدی **واذا تکلم**
اطرق جلساؤه کانما علی رؤسهم الطیر اطرق اطراقدن ماخوذدر

سکون وسکوت ایله باشنی سینه جانبنه میل ایندرمک معناسنه کانما ده
ما کافه اولمغله جار ومجرور مقدم خبر والطیر رفعله مؤخر مبتدادر مقصود
رسول اکرمک کیفیت تکلمنی بیان ایتدکدنصکره مستمعینک کیفیت استماعلرینی
بیان ایدر یعنی رسول اکرم تکلمه شروع ایتدکده مجلسنده اولان مستمعین صامت
وساکت اولدقلری حالده کلام جواهر نظامنی حفظ وتلقف ایچون شو
وجهله طورورلر ایدی که کویا باشلرینک اوزرنده قوش قونمشدر زیرا متحرک
اولان شیئه قوش قونمز وبرکمسنه نک باشنه قوش قنوب اول کمسنه آنی
صید مراد ایتسه حرکت ایتدیکی صورتده قوش اوچوب کیدر دیو خوف ایتدکندن
ناشی اصلا حرکت ایتمز جوهری دیدی که کان علی رؤسهم الطیر دیرلر اکر
هیبتدن ناشی سکوت ایتسه واصلی بودرکه بر دوه نک باشنه غراب قونوب
دوه نک باشنده اولان کنه وبتی التقاط واکل ایتمکه شروع ایتدکده مزبور
دوه کندویه حاصل اولان راحت ملاحظه سیله اصلا باشنی تحریک ایتمز
که غراب اوچوب کندویه حاصل اوله جق راحتدن محروم اولمق خوفندن
امدی رسول اکرم تکلم وتبلیغ احکام شرعیه ایتدکده حاضر اولان جلسانک
حالی تعبیر مزبورک حالنه تشبیه اولندی رسول اکرمک کلامنی استماعلره متلذذ
اولدقلری ایچون حتی رسول اکرمک کلام جواهر سماتنک انقطاعنی وسکوتنی
استمزلر ایدی بعضیلر دیدیلر که کلام معهودک اصلی بودرکه سلیمان علیه السلام
طیوره قومی اوزره سایبان اوله لر دیو امر ایتدکده قوم مزبور مهابةً
کوزلرین یوموب اصلا حرکت ایتمزلر وسلیمان انلردن برشی سؤال ایتمدکجه
سویلمزلر ایدی پس برقوم وجه مشروح اوزره ساکت اولسه لر کان علی
رؤسهم الطیر دیرلر اصلی صحابه کرام رسول اکرم تکلم ایدر ایکن قطعا تکلم
ایتمزلر ایدی **فاذا سکت تکلموا** ورسول اکرم تکلمدن فارغ اولوب سکوت
ایتدیکی وقتده جلسا تکلمه شروع ایدرلر ایدی ومقتضای آداب اوزره
جلسا مجلسده تکلم ابتدا ایتمزلر ورسول اکرمک سوزی اراسنه سوز
قاتمزلر ایدی رضی الله عنهم **لا یتنازعون عنده الحدیث** جمله سی حالیه

واستینافیه اولمق محتملدر تنازع تخاصم معناسنه در یعنی رسول اکرم
سکوت اتدکده تکلمه شروع ایدرلر ایدی رسول اکرم عندنده حدیثی تنازع
اتمدکلری حالده مثلا جلسادن بری بر کلامه شروع اتدکده بر غیریسی اول
کلامی آنک آغزیندن آلوب سویلمز ایدی یاخود رسول اکرم عندنده بر کلام
ایچون نزاع و مخاصمه اتمزلر ایدی بلکه **ومن تکلم عنده انصتوا له**
حتی یفرغ رسول اکرم عندنده جلسادن بری بر سوزه باشلسه سائرلری
اول کمسنه کلامندن فارغ اولنجه سکوت ایدوب انک کلامنی استماع
ایدرلر ایدی **حدیثهم عنده حدیث اولهم** حدیث ثانی رفعله تشبیه
بلیغ و تحدیثهم اولهم قوه سنده اولمق محتملدر یعنی جلسانک رسول
اکرم عندنده سوزلری اوللرینک سوزی کبی ایدی زیرا عادتا ابتداءً
کلامه شروع ایدن کمسنه نک کلامی اصغا اولنوب استماعندن ملالت
حاصل اولمز و آندن صکره تکلمه شروع ایدن کمسنه نک کلامی کرکی استماع
اولنماز بلکه مستمعینه آندن کلال کلور لکن جلساء معهوده نک جمله سنک کلامی
ابتداءً شروع ایدن کمسنه نک کلامی کبی حسن اصغا ایله اصغا اولنوب ملالت
و کلال ایراث اتمز و محتملدر که ظاهری مراد اولوب اداة تشبیه مقدر اولمیه
بو وجه اوزره بعضیلر دیدیلر که اولدن مراد دینده افضل اولان صحابیدر
زیرا رسول اکرمک حضورنه اولا اکابر صحابه داخل اولورلر ایدی پس حاصل معنی
بودر که رسول اکرم حضورنده اکابر تکلم و اصاغر استماع ایدرلر ایدی
و بعضیلر اولدن مراد سلفدر دیدیلر یعنی رسول اکرم عندنده جلسا
سلف سوزلرین سویلیشورلر ایدی و بعض نسخه ده اولیهم لفظی بو معنایی
مؤیددر خاطر فاتره خطور ایدر که جلسانک کلماتی امور دین یاخود آخرته
معین اولمق جهتندن امور دنیا اولوب مجلس مزبورده تشتت کلمات
واقع اولمز بلکه صدور ایدن کلمات وتیره واحده و نسق واحد اوزره اولمغله
حدیثلری اولا کلامه شروع ایدن کمسنه نک کلامی اولور مآل معنی بودر که رسول
اکرم عندنده تفرق کلمات یوق ایدی دیمک اولور و ممکندر که مقصود جلسانی

جلسائی صدق اوزره اتفاق ایله توصیف اوله مثلا اولا بر اول رسول اکرم
حضورنه بر کمسنه داخل اولوب بر شیدن خبر ویرسه صکره داخل اولان
دخی همان اول وجه اوزره خبر ویرور ولاحق سابقنه مخالف سوز سویلمز
ایدی والله اعلم **یضحک** علیه السلام **مما یضحکون منه** و دخی رسول اکرم
استحسان احوالدن ناشی صحابه نک کولدکلری شیدن کولر و جلسانک
ضحک خصوصنده مشارکت ایدر ایدی **و یتعجب مما یتعجبون منه** سببک
مسبب اوزرینه عطفی قبیلندن اولمق ملاحظه اولنور پس اولی اولان
واوک حالیه اولمه سیدر یعنی رسول اکرم جلسایه ضحکده مشارکت ایدر ایدی
جلسانک تعجب اتدکلری شیدن تعجب اتدیکی حالده **و یصبر للغریب علی**
الجفوة جیمک فتح و کسریله جفا و غلظة معناسنه در **و مسئلته** ضمیر مجرورلر
غریبه راجعدرلر **حتی ان** مثقله دن مخففه در **کان اصحابه لیستجلبونهم**
لام مفتوحه لام فارقه در و ضمیر جمع منصوب غربایه راجعدر یعنی رسول
اکرم غریبک رعایة خاطرنده زیاده اهتمام ایدوب غریبک نطقنده و سؤالنده
اتدیکی جوره صبر و تحمل ایدر ایدی و مسئلته محتملدر که امر معاش یا امور
شرعیه و مسائل دینیه دن اوله نته کیم ساحهٔ ادبدن هزار مرحله دور
اولان جفاة اعرابک اتدکلری کبی و حدیث صحیحده ثابت اولدی که من
بدا جفا یعنی اهل بادیه صاحب غلظة اولور حتی صبر و تحملی بر رتبه یه بالغ
اولمش ایدی که صحابه کرام غربانی استجلاب ایدرلر ایدی یعنی آرزو ایدرلر
ایدی که بر غریب کلوب و یاننه قوشلوب رسول اکرم حضورنه معاً داخل
اولهلر و غریب رسول اکرمدن سؤال ایدوب انک بهانه سیله فوائد و حکم
استفاده ایدهلر زیرا صحابه کرام کندولری سؤال و ابرامدن منع اولنمشلر
ایدی و صحابه بیلورلر ایدی که غریب هرنه دکلو سؤال ایدر ایسه رسول اکرم
اکا تحمل ایدر و ظاهر بودر که صحابه مطلقا سؤالدن منع اولنمیوب بلکه کثرة
سؤالدن ممنوعلر ایدی نته کیم ابو هریره دن مرفوعا روایت اولندی که
رسول اکرم بیوردیلر که ما نهیتکم عنه فاجتنبوه و ما امرتکم به فافعلوا منه

ما استطعتم فانما اهلك الذين من قبلكم كثرة مسائلهم واختلافهم على
انبيائهم بتفضیل استجلاب غربادن مراد غربایه دلنوازلق وخاطرلرینه مراعات
وجفالرینه تحمللردیدیلر یعنی صحابهٔ کرام رسول اکرمک غربا ایله اولان معامله‌سینی
کوروب انلردخی غربایه اول معامله‌یی ایدرلر ایدی وبتفضیل غربایی رسول
اکرمک مجلسندن جذب واخراج مراددر دیدیلر یعنی صحابه غربانک رسول
اکرمه اتدکلری تصدیع وکستاخانه وضعلرینی کوروب کل برک تردن نازک
طبع عالیلری خارزار ایله رنجیده اولمسون دیو غربایی مجلسدن طرد و
جذب وثقلترین دفع ایدرلر ایدی بو معنا چندان مقام مدحه مناسبت
دکل ملاحظه اولنور ٭ درشتی کند با غریبان کسی که نابوده باشد بغر
بسی ٭ تیمار غریبان سبب ذکر جمیلست ٭ جانا مکر این قاعده در شهر شما
نیست ویقول علیه السلام اذا اتیتم طالب حاجة تنوین تعمیم ایچوندر
یطلبها جمله‌سی حالیه‌در فارفدوه رفددن ماخوذ امر حاضردر اعانه
معناسنه یعنی رسول اکرم دیر ایدی که برحاجه طلب ایدن کمسنه‌یی طلب
اتدیکی حالده کوردکز وقتده اول کمسنه‌نک حاجتی حاصل اولمق بابنده
اکا معاونت ایدیک ولایقبل علیه السلام الثناء الا من مكافئ
همزه ایله درمیرک دیدیکه مکافی مماثل معناسنه کلور یعنی رسول اکرم
اصلا برکمسنه‌دن مدحی قبول واستحسان اتمز ایدی مکر اول کمسنه مؤمن
واصل ایمانده رسول اکرمه مماثل ومنافقین زمره‌سندن خارج اولمش اوله
بو صفت ایله موصوف اولان کمسنه رسول اکرمی مدح اتسه رسول اکرم انک
مدحنی قبول ایدر ایدی یاخود مدحی واقعه مطابق ونفس الامره موافق اولوب
حدی تجاوز ایله اطرا وجه لایقده تقصیر اتمیین کمسنه‌نک مدحنی قبول ایدر
ایدی ودخی مکافی مجازی معناسنه استعمال اولنور یعنی رسول اکرم برکمسنه‌یه
انعام واحسان ایدوب اول کمسنه نائل اولدیغی نعمه مقابله‌سنده اظهار
تشکر وممنونیت ایچون رسول اکرمه مدح وثنا اتسه رسول اکرم انک مدحنی
قبول ایدر ایدی ولا یقطع على احد حدیثه ضمیر مجرور احده راجعدر رسول

رسول اکرمه راجعدر دینوهم اتدی حتى یجوز جیم وزا ایله یتجاوز معناسنه‌در
فیقطعه ضمیر مستکن رسول اکرم حضرتلرینه وضمیر مفعول حدیثه راجعدر
بنهی او قیام یعنی برکمسنه رسول اکرم عندنده برسوزه باشلسه رسول
اکرم انی استماع ایدر وکسمز ایدی مکر حدی یاحقی تجاوز ایده بو صورتده
کلام مزبوری نهی ایله یا قیام ایله قطع ایدر ایدی یعنی بو سوزدن فارغ
اول دیر یا مجلسدن قالقوب کیدر ایدی بعض نسخ وفادهٔ یجور جیم ورا
ایله تصحیح اولندی که جوردن ماخوذدر طریق مستقیمدن میل وانحراف معناسنه
یعنی مکر حد اعتدالدن متکلم میل ایده اول وقتده نهی ویا قیام ایله کلامنی
قطع ایدر ایدی والله اعلم الحدیث الحادی عشر حدثنا محمد بن بشار حدثنا
عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن محمد بن المنكدر قال سمعت
جابر بن عبد الله یقول ما سئل مجهول صیغه‌سیله طلب معناسنه‌در
رسول الله صلى الله علیه وسلم شیئا قط فقال لا یعنی محمد بن المنکدر
دیدی که جابر بن عبد اللهدن اشتدم دیدی که رسول اکرمدن امور دنیایه
متعلق برشی طلب اولنمدی اصلا که رسول اکرم انک مقابله‌سنده لا دیه
بلکه مسئول اولان شی وار ایسه البته ویرور یوق ایسه یا وعد ایدر یاردّ
لیّن ایله ردّ ایدر ایدی ابن سعد عندنده ابن حنفیه‌دن مرسلا شو لفظ ایله
روایت اولندی که اذا سئل فاراد ان یفعل قال نعم واذا لم یرد ان یفعل
سکت یعنی رسول اکرمدن بر عملک فعلی طلب اولنسه اکر مرادی اول عملی
ایشلمک ایسه نعم دیر ایدی واکر مراد اتمز ایسه سکوت ایدر ایدی لکن ظاهر
اولان بودر که ابن الحنفیه حدیثی مطلوب اولان فعل وجابر حدیثی مطلوب
اولان عطیه اولدیغنه مخصوصدر ورسول اکرم ردّ لیّن ایله وقول میسور
ایله ردّ اتدکده اغناکم الله یاخود رزقنا الله وایاکم دیر ایدی نته کیم
برزم دیارمزده الله ویره دیرلر شیخ عز الدین بن عبد السلامدن نقل اولندی
که رسول اکرم لا لفظنی عطایی منع ایچون یعنی ویرمم معناسنه سویلمز
ایدی لکن اعتذار ایچون یعنی یوقدر یوخسه ویرورم ایدم معناسنه

لالفظي سويلمك محتملدر نته كيم قل لا اجد ما احملكم عليه قول كريمنده واقع
اولدي زيرا الا اجد ما احملكم ايله لا احملكم ما بيننده فرق بيّن واردر قال الفرزدق
ماقال لا قط الا في تشهده لولا التشهد كانت لاؤه نعم والله اعلم الحديث
الحادي عشر حدثنا عبد الله بن عمران ابو القاسم القرشي المكي حدثنا
ابرهيم بن سعد عن ابن شهاب الزهري عن عبيد الله بن عبد الله
بن عتبة بن مسعود عن ابن عباس قال كان رسول الله صلى الله
عليه وسلم اجود الناس بالخير اجود جوددن ماخوذ افعل تفضيل دركه
اعطاء ما ينبغي على من ينبغي يعني جود آندن عبارتدركه وجه لايق
اوزره لايق اولان شيئي لايق اولان كمسنيه اعطا ايده لرخير حالا وما لا اخيره
شاملدر يعني ابن عباس ديديكه رسول اكرم حضرتي سخاوت ايدن ناسك
زياده سخيسي وكريمي ايدي كرماني ديديكه رسول اكرمك نفسي اشرف نفوس
ومزاجي اعدل امزجه اولديغي محققدر پس فعلي احسن افعال وخلقي احسن
اخلاق اولوب اجود ناس اولديغي متعين اولور وكان اجود ما يكون
في شهر رمضان ابن حجر ديديكه اجود اكثر روايتده رفعله واقع اولدي
كه كان نك اسمي در وخبري حذف واجب ايله محذوفدر نته كيم اخطب ما يكون
الامير يوم الجمعة ده واقع اولدي وما مصدريه در وفي رمضان حال محلنده
محذوف اولان خبر موقعنه واقع در تقدير كلام اجود اكوانه عليه السلام
حاصلا في رمضان يعني رسول اكرمك اكوانك اجودي رمضانده حاصل
ايدي ولفظ ما يكون مصدريا وليديده اولوب جمع صيغه سيله ذكر اولنديغي
افعل تفضيل مفرده مضاف اولديغنه بناء در بعضيلر ديديلر كه كان نك
اسمي تحتنده ضمير شان واجود ابتدائيه اوزره مرفوع وما بعدنده ما
يكون لفظنه تأويل مصدرده اولدقدنصكره مضاف وفي رمضان مبتدا نك
خبري وجمله ضمير شان مفسره در وكان الشان اجود اكوانه حاصل في
رمضان تقديرنده بعضيلر ديديلر كه وقت مقدر در وكان اجود اوقاته وقت
كونه في رمضان تقديرنده لكن بو صورتده جودي وقته اسناد مبالغه

كه اكوانك لفظيدر مسه

مبالغه اجوندر نته كيم نهاره صائم ده واقع اولوب اصيلي روايتنده
اجود نصبله واقع اولديكه كان نك خبريدر واسمي رسول اكرمه راجع ضمير
مستكندر كان عليه السلام مدة كونه في رمضان اجود من نفسه في غيره
تقديرنده نووي رفع اشهر ونصب جائزدر ديدي ابن حجر ديديكه بخاري
عندنده كتاب الصوم ده وفضائل القرآن ده كان لفظي مذكور اولمديغي
اجودنك رفعني تاييد ايدر حتى ينسلخ انسلاخدن ماخوذدركه سلخ آيك
آخر كوننه ديرلر پس تمم معناسني مستلزم اولور حاصل معني رسول اكرم
عامه اوقاتده ناسك اجودي ورمضان شريفده من اوله الى آخره سائر
اوقاتده اولان جودندن زياده جود ايدر ايدي زيرا رمضان خيرات
موسمي اولوب حضرت الله رمضانده بنده لرينه سائر اوقاتده اتديكي
تفضلدن زياده تفضل ايتمكله رسول اكرم دخي اخلاق الهيه ايله تخلق
ايتدي فيأتيه جبرئيل حرف في رسول اكرمك رمضانده زياده اجود اولديغنه
تعليل اجوندر تفصيليه اولمق دخي محتملدر بخاري عندنده بر روايتده حين
يلقاه جبرئيل وروايت اخرى ده لان جبرئيل يلقاه لفظيله واقع اولديغي تعليلي
اولمغي مؤيددر فيعرض يائك فتحي ورائك كسريله عرضدن ماخوذدر عينك
فتحي ورائك سكونيله يقرؤ معناسنه عليه القرآن ميرك ديديكه محتملدركه يعرض ده
اولان ضمير مستكن جبرائيله وعليه ده اولان ضمير مجرور رسول اكرمه راجع اوله
نته كيم سياقدن ظاهر اولان بودر يعني رسول اكرمه جبرائيل كلوب جبرائيل
قرآني رسول اكرمه عرض ايدر ايدي ومحتملدركه عكسي اوله يعني جبرئيل رسول
اكرمه كلدكده رسول اكرم قرآني جبرائيله عرض ايدر ايدي بخاري كتاب فضائل
القرآن ده يعرض عليه النبي صلى الله عليه وسلم القرآن لفظيله روايت
ايتمشيكن ترجمه سنده كان جبرائيل يعرض القرآن على النبي صلى الله عليه وسلم
ديدي ابن حجر ديديكه بخارينك ترجمه سي حديثك مضموننه مخالفدر ظن
اولنوركه بخاري ترجمه بي بعض طرق حديثده واقع اولديغي وجه ايتدي زيرا
اسمعيلي عندنده كان جبرائيل يعرض على النبي صلى الله عليه وسلم القرآن في

رمضان لفظیله واقع اولدی پس بخاری هربری آخره قرآنی عرض ایتدکلرینه
ترجمهٔ مزبوره ده اشارت ایتدی بخاری عندنده فیدارسه القرآن ودخی فاطمه
حدیثنده قالت اسرّ الیّ النبی صلّی الله علیه وسلّم انّ جبرائیل کان یعارضنی
بالقرآن لفظلریله واقع اولان حدیثلر بو معنایی تأیید ایدر زیرا لفظ مدارسه
ومعارضه مفاعله صیغه‌لری اولمغله درس وعرضک طرفیندن وقوعنی اقتضا
ایدر پس معلوم اولدیکه کاهی جبرائیل عرض ایدوب رسول اکرم استماع وکاهی
رسول اکرم عرض ایدوب جبرائیل استماع ایدر ایمش والله اعلم مخفی اولمیه
که یعرض علیه جوامع کلم قبیلندن معنیین مذکورینه محتملدر که ارباب بدیع
اکا صنعة محتمل النقیضین دیرلر حکایت اولنور که علماءدن بریندن سؤال
ایتدیلر که رسول اکرمدن صکره افضل اولان کیمدر دیو جواب ویردی که من بنته
فی بیته که بنته ضمیری رسول اکرمه بیته ضمیری من کلمه‌سنه راجع اولورسه حضرت
علی واکر بنته ضمیری من کلمه‌سنه وبیته ضمیری رسول اکرمه راجع اولورسه حضرت
ابوبکر الصدیق دیمک اولور میرک دیدیکه حدیث بابده بعض قرآنه ومعظم
قرآنه قرآن اطلاق اولندیغنه دلیل واردر زیرا هجرتک اولکی سنه‌سندن صکره واقع
اولان اولکی رمضانه دک بعض قرآن نازل اولوب تا رمضان اخیره دک بو وجهله
نازل اولدی که رمضان اخیرده وهجرتک اونبجی سنه‌سنده نزولی تمام اولدی اگرچه
بعض آیات رمضان اخیردن صکره نزول ایتدی مثلا الیوم اکملت لکم دینکم
آیتی رسول اکرمک وفاتندن تقریبًا اوچ آی مقدم عرفه کونی نازل اولوب رسول
اکرم اول سنه‌نک یعنی هجرتک اون برنجی سنه‌سنک ربیع الاولنده وفات ایتدی
پس معلوم اولدیکه بعض قرآنه دخی مجازا قرآن اطلاق اولنور فاذا لقیه جبرائیل
کان رسول الله صلی الله علیه وسلّم اجود بالخیر من الریح المرسلة سینک
فتحیله در مطلقه معناسنه وجار ومجرور اجودیه متعلق اولدیغی اسرع معناسنی
متضمن اولمغله در وریح مرسله‌دن مراد محتملدر که مطلقا ارسال اولنوب
هبوب ایدن ریح اوله که اصلا اکا برنسنه حائل وهبوبنه مانع اوله پس الف
لام جنس ایچون اولور ومحتملدر که انزال رحمت ایچون ارسال اولنان ریح
ریح اوله قال الله تعالی الله الذی ارسل الریاح الآیة پس الف لام عهد ایچون
اولور وجه اول اوزره حاصل معنی بودر که رسول جبرائیل ملاقی اولدیغی وقتده
رسول اکرم بذل خیرده بلا مانع هبوب ایدن ریحدن اسرع اولوب نته کیم بو
اسلوب اوزره هبوب ایدن ریح جمیع صغیر وکبیر وقلیل وکثیره مرور ایدر رسول
اکرم دخی جمیع وجوه خیری بذل ایدوب انواع بردن برشیئی ترک ایتمز وجه
ثانی اوزره حاصل معنا بودر که رسول اکرم وقت معهودده ریح رحمت قطرات
مطری بلاده نشر ایدوب نفعی اعم وفیضی اتم اولور ایدی زیرا ریح معهوده
بعد موتها ارضی ورسول اکرم موتندن صکره قلوبی احیا ایدر فقشتان ما بین
الاحیائین معلوم اوله که کلام مذکورده ترقی طریقیله تخصیص واردر زیرا اولا
رسول اکرمک جودنی جمیع افرادناسک اوزرینه تفضیل وثانیا رمضانده اولان
جودنی سائر اوقاتده اولان جودی اوزرینه تفضیل وثالثا جبرائیل ایله
ملاقات وقتنده اولان جودنی مطلقا رمضانده اولان جودی اوزرینه
تفضیل ایتدی که وقت مزبورده اولان جودی ممکن اولان افراد جودک جمله‌سندن
زیاده وافضل ایدی زیرا وقت معهودده افضل ملائکه‌نک افضل رسل اوزرینه
افضل کلام ایله افضل متکلمدن نزولی واقع اولمشدر والله اعلم الحدیث الثانی
عشر حدثنا قتیبة بن سعید اخبرنا جعفر بن سلیمان عن ثابت
عن انس بن مالک قال کان رسول الله صلی الله علیه وسلّم لا یدّخر
شیئا لغد لا یدّخر ادّخاردن مأخوذدر که اصلنده اذتخار ایدی
ذخیره حاضر ایتمک معناسنه یعنی انس دیدیکه رسول اکرم کمال توکلندن
کندو نفسی ایچون یارین ایچون ذخیره حاضر ایتمز ایدی بلکه عیال
ضعفا اولمغله انلر ایچون برسنه‌لک ذخیره احضار ایدر ایدی صحیحینده
کان النبی صلی الله علیه وسلّم یدّخر لاهله قوت سنتهم ومسند اسحق بن
راهویه ده کان ینفق علی اهله نفقة سنتهم من مال بنی النضیر و
بخاری ده کان یبیع نخل بنی النضیر لاهله قوت سنتهم دیو واقع اولدی
لهذا رسول اکرمک عیالی ایچون ذخیره ادّخار ایتدیکی فتح خیبردن صکره

ایدی دیدیلر ابن دقیق العید دیدی که بخاری حدیثنده عیال ایچون بر سنه لک
ذخیره ادخار اتمک جائز اولدیغنه دلیل وارد ر و حدیث باب ایله ما بینلری شو
وجهله جمع اولنور که حدیث باب کندو ایچون ادخار ایتمز بلکه ادخار ایدر سه
غیریلر ایچون ادخار ایدر دیمکدر اولور اگر چه غیریلر ایچون ادخار اتدیکی ذخیره ده
کندو دخی مشارکدر لکن ادخاردن مقصود بالذات عیالدر کندو دکلدر
فرضا عیالی اولمسه ادخار اتمز ایدی و دخی شو وجهله جمع ممکندر که ادخار و
عدم ادخار اختلاف احواله مبتنیدر مثلا ناسک ذخیره یه احتیاجی اولدیغی
وقتده ادخار ایتمز و ناسک ذخیره یه محتاج اولمیوب وقت خصب و رخاده
ادخار ایدر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا هرون بن موسی
بن ابی علقمة الفروی المدینی میمک فتحی و دالک کسریله در حدثنی ابی که
موسی در عن هشام بن سعد عن زید بن اسلم عن ابیه که اسلم در
عن عمر بن الخطاب رض ان رجلا جاء الی رسول الله صلی الله علیه
وسلم فسأله ان یعطیه فقال صلی الله علیه وسلم ما عندی شیء و
لکن ابتع ابتیاعدن مأخوذ امر حاضر در اشترا معناسنه علی فاذا
جاءنی شیء قضیته یعنی حضرت عمر دیدی که بر کمسنه رسول اکرم
حضورلرینه کلوب اشیاء دنیویه دن بر شیء اعطاسنی نیاز اتدی
رسول اکرم بیوردیلر که حالا حاضر یانمده سکا ویره جک بر شیء یوقدر
لکن مرادک اولان شیئی قیمتیله اشترا ایله که بهاسنی بن ویرمک اوزره
ان شاء الله باب اللهدن بر شیء فتح اولوب کلدکده بن اول شیئک
قیمتنی ویره یم فقال عمر مقتضای ظاهر قلت ایدی لکن بعض اهل لغت
مذهبی اوزره التفاتا قال ذکر اولندی یا خود عمرک اسمی تصریح اولندیغی
کلام اتی اسلم کلامندن اولمق وهمنی دفع ایچوندر و محتملدر که اسلم عمر
کلامنی نقل بالمعنی طریقیله نقل اتمش اوله یا رسول الله قد اعطیته
فما کلفک الله بما لا تقدر علیه یعنی عمر دیدی که رسول اکرمک بو کلامنی
استماع اتدکده دیدم که یا رسول الله رجل معهوده تحقیق اعطا اتدیکوز

الفروجد كذا في اللب

اتدیکوز و ردلین و قول میسور ایله جواب ویردیکوز ابتیاع مزبور تکلفنه
حاجت قالمدی زیرا حضرت الله سزه مقدور یکوز اولمیان شیئی تکلیف
اتمز الحالة هذه تحت قدرتکزده اولان قول میسوری دریغ اتمدیکوز
رجل معهود بیلور ایسه بوندن اعلی عطیه اولماز بعضیلر دیدیلر که رجل
معهوده بوندن اقدم نیچه کره عطیه ویردیکوز شمدی بو تکلفه حاجت نه در
دیمکدر فکره النبی صلی الله علیه السلام قول عمر رسول اکرم عمرک کلامندن کوکلری
منقبض اولوب استحسان اتمدی زیرا قول مذکور رسول اکرمک جود
طبیعی و کرم فطریلری مقتضاسنه منافیدر فقال رجل من الانصار
انفق ولا تخف من ذی العرش اقلالا میرک دیدی که اقلال اندک
کردن و درویش شدن یعنی کرمای انصاردن بر کمسنه مجلسده حاضر
ایدی دیدیکه یا رسول الله انفاق ایله و رازق مار و مور اولان ذی
العرشدن بنی فقیر ایدر دیو خوف ایلمه طیبی دیدیکه لفظ ذی العرش بغایت
موقعنده واقع اولمشدر یعنی اول حضرت بیچون که سمادن اموری
بسیط خاکه انزال و جمیع عالمک رزق و نظامنی تدبیر ایدر سنک کبی بر
ذات خجسته صفاتی فقیر و ضایع اتمک نه احتمالدر هرکز بو احتماله
درون مکارم مشحونکه احضار ایدوب انفاقدن فارغ اولمه بلکه قدیمی
معتقدک اولان نسنه اوزرینه ثابت اول فتبسم رسول الله صلی الله
علیه وسلم وعرف فی وجهه البشر لقول الانصاری بشر بانک کسریله در
یعنی انصارینک بو کلامی مشرب عالیلرینه موافق اولمغله رسول اکرم
تبسم بیوردیلر و چهره لرندن عمر کلامندن حاصل اولان انقباض
زائل اولوب مبارک یوزلرنده بشاشت معروف زائل اولدی ثم قال
بهذا امرت صکره رسول اکرم دیدیکه بن انفاق و عدم خوف فقر ایله
مامور اولدم والله اعلم الحدیث الرابع عشر حدثنا علی بن حجر اخبرنا
شریک عن عبد الله بن محمد بن عقیل عن الربیع رانک ضمی و باء
موحده نک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک کسر و تشدیدی بعده عین مهمله ایله

زیرا مقصود عدم خوف ایله امر دکلدر
بلکه عدم خوف اوزره ثبات ایله
امردر

بنت معوذ واو مشدده نک کسریله در بن عفراء عینک فتحیله و مد ایله در
قالت اتیت النبی صلی الله علیه وسلم بقناع قافک کسریله طبق معناسنه در
من رطب واجر همزه فتحی و جیمک سکونی بعده راء ایله اوفق خیار دیمکدر
زغب زانک ضمی و غین معجمه نک سکونیله ازغب لفظنک جمعیدر که زغب دن
ماخوذ در زانک فتحیله که اصلنده قوش یاورسینک اوزرنده اول ظهور
ایدن تویی فاعطانی علیه السلام ملء کفه حلیا حاء مهمله نک ضمی و
لامک کسری و یانک تشدیدیله آلتوندن و کومشدن تزیین ایچون یاپدقلری
نسنه در او ذهبا بو حدیث باب صفة فاکهة رسول الله ده مرور ایتدی یعنی
ربیع دیدیکه رسول اکرمه هدیه نامیله بر طبق رطب و اوستی تویلی بر قاچ اوفق
خیار کوتوردم قسمة عطایا وقتنه مصادف اولمغله یا خود کتوردیکم هدیه
مقابلهسنده بکا آوچی طلوسی حلی و حلی دن غیری آلتون احسان ایلدی
والله اعلم الحدیث الخامس عشر حدثنا علی بن حشرم حانک فتحی و شینک
سکونیله در وغیر واحد قالوا حدثنا عیسی بن یونس عن هشام بن عروة
عن ابیه که عروة بن الزبیردر عن عائشة ان النبی صلی الله علیه وسلم
کان یقبل الهدیة ویثیب علیها یثیب اثابه دن ماخوذدر صاحب نهایه
دیدی که اثابه مجازاة معناسنه اسمی ثواب در و خیر و شرده استعمال اولنور
لکن خیرده استعمالی کثیر و شایع در یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم هدیه یی
قبول و هدیه صاحبنه هدیهسنک قیمتندن زیاده یا آکا مساوی شیء ایله
مجازاة ایدر ایدی وصلی الله علی سیدنا محمد و آله وصحبه اجمعین الی یوم الدین

باب ما جاء فی حیاء رسول الله صلی الله علیه وسلم حیاء
لغتده مد ایله بر تغیر و انکساردر که تعییب اولنمق خوفندن ناشی انسانه
عارض اولور و شرعده بر خلقدن عبارتدر که قبیحدن اجتنابه باعث
و صاحب حقک حقنی ویرمکده تقصیردن منع ایدر ابن دقیق العید عمده
شرحنده دیدیکه حیاء اصلنده امتناع یعنی بر نسنهدن قاچنمق معناسنه
ایدی صکره انقباض معنده استعمال اولندی میرک دیدیکه حق اولان بودر که امتناع

امتناع مذکور حیانک لوازمندندر لهذا حیایه ترغیب ایتمک تعییب اولنه جق
شینک فعلندن امتناعه ترغیبی مستلزم اولور و قصر ایله حیا مثلا بر کمسنه یه
حیا ایله امر تعییب اولنه جق شیدن اجتناب ایله امری مستلزم اولور
و قصر ایله حیا مطر معناسنه در بعضیلر دیدیلرکه ممدود و مقصور حیادن
ماخوذدر زیرا ممدود باعث حیاة قلب و مقصور سبب حیاة ارض در یعنی
بو باب رسول اکرمک حیاسنه متعلق اولان حدیثلر بیاننده در مصنف بو
بابده ایکی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمود بن غیلان
حدثنا ابو داود حدثنا شعبة عن قتادة قال سمعت عبد الله بن
عتبة یحدث عن ابی سعید الخدری قال کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم اشد حیاء من العذراء عین مهمله نک فتحی و ذال معجمه نک
سکونی بعده را و بعده مد ایله بکر معناسنه در و عذره عینک ضمیله بکارة
که ترکیده قزلق دیمکدر نووی دیدیکه عذره بکارتک جلدتی و صلابتی در
فی خدرها خاء معجمه نک کسری و دال مهمله نک سکونیله خانه نک بر سمتنده قیز
ایچون قوردقلری پرده در و جار و مجرور حال یا صفة در یعنی قتاده دیدیکه
عبد الله بن عتبه دن ایشتدم که ابو سعید خدری دن روایت ایدر ایدی
که رسول اکرم خدر و پرده ایچنده اوتوران قزدن زیاده حیا صاحبی ایدی
مخفی اولمیه که فی خدرها قیدی تتمیم فائده ایچون مذکوردر زیرا مطلق ابکار
اگرچه حیا غالبدر لکن وراء پردهده پرورش بولوب ارباب خانه ایله
اختلاط ایتمین بکرک حیاسی متصوردن زیاده اولدیغی محل شبهه دکلدر
میرک و ابن حجر کلاملرندن فهم اولنان بودر که عذراء خلوتده زیاده
حیاء صاحبهسی اولوب خارج خلوتده اولان عذرا کبی دکلدر زیرا خلوة
مظنه مباشرت در آمدی فی خدرها ایله تقیید دن مراد بودر که عذرا خدرنده
تنها اوتورر ایکن اوزرینه بر رجل کیرسه حیاسی سائر اوقاتده اولان حیاسندن
زیاده اولور مثلا خدرده تنها یا خود کندو کبی عذرا ایله معا اوتوردیغی
وقتدن وقت مذکورده حیاسی زیاده اولور والله اعلم وکان علیه السلام

که مراد اوزرینه رجل کیردیکی وقتدر

ستره سنه قزنوق سیده دوشنه دیرلر

اذا کره شیئاً عرفناه من وجهه علیه السلام ودخی ابوسعید خدری
دیدی که رسول اکرم برشیئی استحسان اتمسه استحسان اتمدیکنی مبارک
یوزندن فهم ایدر ایدک زیرا الغایه حیاسندن استحسان اتمدیکی شیئی
استحسان اتمدیکنی لساناً ومواجهةً اظهار اتمز لکن چهره لری متغیر
اولور ایدی نته کیم بکر مخدره غالبا میان ناسده حیاسندن تکلم اتمیوب
اکثریا برشیئه رضا وعدم رضاسی رنک رویندن منفهم اولور والله
اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمود بن غیلان حدثنا وکیع حدثنا سفیان
عن منصور عن موسی بن عبد الله بن یزید الخطمی خاء معجمه نک
فتحی وطاء مهمله نک سکونیله خطم قبیله سنه نسبتدر عن مولی لعائشة قال
قالت ما نظرت الی فرج رسول الله صلی الله علیه وسلم او قالت
راویدن شک ایچوندر ما ابصرت فرج رسول الله صلی الله علیه وسلم قط ظاهر
بودر که لفظ قط روایتینک هر برینه ناظر اوله پس راوینک شکی ما نظرت
الی فرج لفظیله ما ابصرت فرج لفظی ما بیننده واقعدر لفظ اوله نظراً
معنا بودر که عائشه دیدی که بن هرکز رسول اکرمک فرجنه نظر اتمدم زیرا
رسول اکرم کمال وقار وحیاسندن فرجنه نظر اولندیغنه راضی اولمدیغین
یقیناً بیلمکدن ناشی بکا دخی نظر اتمکه حیا کلور ایدی وعادتا حیاسی
اولان کمسنه دن حیا اولنور خصوصا خلاف مرضیسی اولدیغی عندمده
متعین ایدی ولفظ ثانی یه نظراً معنی بودر که رسول اکرم کمال حیاسندن
همیشه فرجی کورونمکدن احتراز واحتیاط اوزره اولمغله بن هرکز
رسول اکرمک فرجنی کورمدم وعائشه دن برروایتده ما رأیت منه
وما رأی منی لفظیله واقع اولدی یعنی بن رسول اکرمک فرجنی کورمدم
ورسول اکرم بنم فرجمی کورمدی مخفی اولمیه که عائشه رسول اکرمک نساسی
ما بیننده رسول اکرمه بغایة محبوبه وانکله اولان انبساطی سائر ازواج
مطهره ایله اولان انبساطندن زیاده ایدی پس عائشه رسول اکرمک
فرجنی کورممکدن سائر نسانک کورممه سی بالطریق الاولی لازم کلور وعائشه نک

روایت

بو کلامی ما رأی احد من النساء فرج رسول الله قوه سنده اولور
ابوصالح ابن عباسدن روایت اتدی که عائشه دیدیکه ما اتی رسول الله
صلی الله علیه وسلم احداً من نسائه الا مقنعا یرخی الثوب علی رأسه وما
رأیته من رسول الله صلی الله علیه وسلم ولا رآها منی نته کیم ابن الجوزی
کتاب الوفاده خطیبدن ایتدی ودخی مسروق طریقندن ام سلمه دن
روایت اتدی که کان رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا اتی امرأة من
نسائه اغمض عینیه وقنع رأسه وقال للتی تحته علیک بالسکینة والوقار و
صلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین الی یوم البعث والدین امین

باب ما جاء فی حجامة رسول الله صلی الله علیه وسلم

حجم حجامک فعلندن عبارتدر وحجامة کسریله اسمی در صاحب قاموس حجم مص معناسنه در
دیدی یعنی بو باب رسول اکرمک حجامتی حقنده وارد اولان احادیث
بیاننده در مصنف بو بابده التی حدیث نقل ایلدی الحدیث الاول حدثنا
علی بن حجر حدثنا اسمعیل بن جعفر عن حمید تصغیر صیغه سیله در قال سئل
انس بن مالک عن کسب الحجام فقال انس احتجم رسول الله صلی الله علیه
وسلم حجمه ابو طیبة فامر له بصاعین من طعام ابو طیبة طاء مهمله نک
فتحی ویاء مثناة تحتیه نک سکونی وباء موحده نک فتحیله صحیح اولان بودر
که اسمی نافعدر احمد وابن السکین وطبرانی روایتلرندن منفهم اولور
که حجام مزبور محیصة بن مسعود بن کعبک غلامی اوله وابن عبد البر
ابو طیبه نک اسمی دیناردر دیدی لکن میرک بو وهمدر دیدی زیرا
دینار حجام نافع حجامدن حدیث روایت ایدر وتابعیدر عسکری
صحیح بودر که ابو طیبه نک اسمی معلوم دکلدر دیدی وابن الحذاء رجال موطاءده
دیدیکه ابو طیبه یوز قرق اوچ یاشنده وفات اتدی یعنی حمید دیدی که
انس بن مالکدن سوال اتدیلر که حجامک کسبی طیب میدر دکل میدر دیو انس
دیدیکه رسول اکرم برکره با خود کرات ایله حجامت اتدردی که حجامتی ایدن
کمسنه ابو طیبه ایدی حجامت اتدکدن صکره اجرت عملی ایچون رسول اکرم

محیصه میمک ضمی وحاء مهمله نک فتحی
ویاء مشدده نک کسری وصاد مهمله ایله در
کذا فی جامع الاصول س

حجام مزبوره ایکی صاع طعام ویره لر دیو امر ایلدی بخاری روایتنده فاعطاه
لفظیله واقع اولدی لکن اعطاء ایله امر ایدن کمسنه معطی اطلاقی صحیح
اولمغله حدیث بابه منافی اولمز یا خود فاعطاه لفظی فامر باعطائه
معناسنه در و طعام مزبوردن تمر مراد اولمق مناسب در زیرا بخاری
مالک طریقندن فامر له بصاع من تمر لفظیله تخریج ایتدی حاصلی اکر
حجامک کسبی حرام اولسه رسول اکرم حجام مزبوره اجرت ویرمز ایدی
وکلم علیه السلام اهله مراد موالی در نته کیم بخاری روایتنده
واقع اولدی وضمیر مجرور ابو طیبه یه راجع در فوضعوا عنه من خراجه
خاء معجمه نک فتحیله کل یوم تعیین اولنان وظیفه در یعنی رسول اکرم
ابو طیبه نک مالکلرینه ابو طیبه نک هر کون ویره کلدیکی وظیفه دن
تنقیص ایدیک دیو امر ایلدی انلر دخی وظیفهٔ معهوده نک بعضنی
حط و تنقیص ایتدیلر تفصیلی عن قریب ذکر اولنور مخفی اولمیه که سابقا
بیان اولندی که ابو طیبه نک مولی سی محیصة بن مسعود در که بنو حارثه دندر
پس بو مقامده موالی جمع صیغه سیله ذکر اولندیغی قتل بنو فلان قتیلندندر
و محتملدر که بنو حارثه دن بر قاچ کمسنه ما بیننده مشترک اوله یا خود مراد
مولی سی و مولیسنک اتباعی در وقال علیه السلام بو کلام دخی اسناد
سابقه متصل در ان افضل ما تداویتم به الحجامة او راویدن شک
ایچوندر ان من امثل دوائکم الحجامة یعنی رسول اکرم دیدیکه تحقیق
تداوی ایتدکلرکز شیلرک افضلی حجامه در یا خود تحقیق حجامه سزک تداوی
ایتدکلرکز شیلرک افضلندندر بعض در لفظ اولده مبالغه وار در اهل معرفت
دیدیلر که خطاب مذکور اهل حجازه و حجازه مماثل بلاد حاره اهلنه متوجه در
زیرا بلاد مذکوره سکاننک دملری بغایة رقیق اولوب خارجده اولان
حرارت انلرک دملرینی سطح بدنه جذب ایتمکله دملری ظاهر بدنه میل ایدر
بعض فضلا بو مقامده شو وجه اوزره تفصیل ایتدیلر که رسول اکرم کندولری
احتجامه مداومة و غیریلره احتجام ایله امر و احتجامک فضلنی بیان ایتدی

ایتدی و فصدا تمیوب و غیریلره فصد ایله امر ایتمدیلر خصوصا که خفظ صحة
موجوده ورد صحة مفقوده خصوصنده فصد رکن عظیم در زیرا رسول
اکرمک ساکن اولدیغی بلده نک مقتضاسی بودر زیرا بلاد حاره افرجه نی
تغییر عجیب ایله تغییر ایدر بلاد زنج و حبشه کبی بلاد حاره فرط حرارتدن
ناشی مزاجی قیزدررو قوریدر و ظاهر بدنی یاقار لهذا بدنلرینک رنکی
سیاه و قیللری قورجق و بدنلرینک اشاغی طرفی اینجه و یوزلری اوزون
و بورونلری بویک و کوزلری کاسه سندن طشره چیقمش و بویوک اولور
دخی دماغلرینک مزاجی اعتدالدن خارج اولمغله نفوس ناطقه لری افعال
عجیبه اظهار فرح و طرب و صفاء صوت کبی و دماغلری فاسد اولمغله بلادتلری
غالب اولور و بلاد مذکوره نک مقابلی بلاد ترک در زیرا بلاد ترک بارد و رطب
اولمغله مزاجلرینی تبرید و ترطیب ایدر و ظاهر بدنلری حرارت شدیده ایله حاره
اولور لکن هوانک برودتی سببیله ظاهر بدندن حرارت باطن بدنه میل ایدر
ضدندن هارب اولدیغی ایچون نته کیم ایام شتاده هوانک برودتی سببیله
حرارت غریزیه باطن بدنه میل ایتمکله هضم قوتی و امراض آز واقع اولور
لهذا ابقراط دیدیکه ایام شتاده اجواف متسخن اولور و نوم طویل اولور
و ایام صیف حالة شتانک عکسی اوزره در زیرا اغذایی اصلاح ایدن
حرارة غریزیه الجنس الی الجنس یمیل مضمونی اوزره هواده اولان حرارته
منجذب اولور ظاهر بدنه میل ایدر و باطن بدنده حرارة آز اولمغله هضم ضعیف
و امراض چوق واقع اولور امدی بلاد حجاز حار و یابس اولمغله حرارة غریزیه
ابدانی محیط اولان هواء حاره مجانسه سببیله بالضروره ظاهر بدنه میل
ایدوب باطن بدن بارد اولور لهذا عسل و تمر و غلیظ لحم اکل ایدرلر چونکه
بارد و تخلل چوق اولمغله ضرر ایتمز و چون حرارت باطندن ظاهره میل ایده
بدن فصده تحمل ایده مز زیرا فصد دمی عروقدن و باطن اعضادن جذب
ایدوب باطن بدنده حرارت آز اولمغله بدنک اکا طاقتی کتوره مز لکن البته
حجامة اقتضا ایدر زیرا حجامة دمی فقط ظاهر بدندن جذب ایتمکله بدن

اکا طاقت کتورورای سالک طریق محمدیّه رسول اکرمک نور نبوة ایله اقتباس
اتدیکی دقیقهٔ لطیفهٔ مذکوره‌یی فهم ایله موفّق بغدادی دیدیکه حجامه سطح
بدنی فصددن زیاده تنقیه ایدر وفصد اعماق بدنی تنقیه ایدر وبلاد
حارّه ده وصبیان ایچون حجامه فصددن اولی ومامون الغائله در
صاحب الهدی دیدیکه تحقیق بودرکه ازمان حارّه واماکن حارّه که اصحابنک
دمی غایه نضج ده اوله حجامه زیاده نافعدر وفصد مذکورک عکسی اوزره در
لهذا صبیان ایچون حجامه نافعدر وتقریر اولنان معنادن اخذ اولنور
که خطاب شیوخدن غیری اوله زیرا آنلرک بدنلرینک حرارتی آزدر طبرانی
ابن سیریندن سند صحیح ایله تخریج اتدیکه ابن سیرین دیدی که اذا بلغ
الرجل اربعین سنة لم یحتجم یعنی برکمسنه قرق یاشنه بالغ اولدقده
حجامه اتدرمه سین طبرانی سکبینده دیدیکه زیرا قوای جسدیّه سنک
انحلالی وعمرینک انتقاصی زمانی اولمغله اخراج دم ایله انی آرترمق لایق
دکلدر میرک دیدیکه بوکلام حجامته احتیاج واقع اولمدیغی وقته وحجامته
معتاد اولمین کمسنه‌لره محمولدر ابن سینا ارجوزه سنده دیدیکه شعر
ومن یکن تعوّد الفصادة * فلا یمکن ترک تلک العادة * صکره شوبعنا
اشارة اتدی که معتاد اولان کمسنه تدریج ایله عادتنی ترک اتمکه سعی
اتمک مناسب دکلدر الحدیث الثانی حدثنا عمرو بن علی حدثنا ابو
داود حدثنا ورقاء بن عمر عن عبد الاعلی عن ابی جمیلة جیمک فتحیله اسمی میسرة
بن یعقوب الطهوی در عثمان وعلیدن روایت ایدر اتفاقا صحبتی
یوقدر عن علی رضی الله عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم احتجم وامرنی فاعطیت
الحجام اجره یعنی حضرت علی دیدی که رسول اکرم حجامه اتدردی وبکا حجّامک
اجرتنی ویر دیو امر ایلدی بن دخی اجرتنی حجّامه ویردم که اجرتنک مقداری
حدیث اولده ذکر اولنان ایکی صاع در ابن العربی رسول اکرمک حجّامه
اجرت ویرمه‌سیله کسب الحجام خبیث قولنک مابیننی بشو وجهله جمع اتدی
که محلّ جواز اجرت عمل معلوم اوزرینه اولدیغی ومحلّ زجر عمل مجهول اوزرینه

نسبة الى طهیة بطن من تمیم منه

اوزرینه اولدیغیدر احمد حرّ وعبد مابیننی فرقه ذاهب اولوب دیدی که
حرّه صنعت حجامه مکروه در واجرة حجامتدن کندو ونفسنه انفاق حرامدر
دیوب غلمان ودوابنه انفاقی تجویز ایتدی وعبد ایچون صنعت حجامه
مباحدر دیدی وسندی حمیصه حدیثیدر که حمیصه رسول اکرمدن کسب
حجامتدن سوال اتدکده رسول اکرم نهی ایتدی وحمیصه احتیاجنی بیان
اتدکده رسول اکرم دیدیکه اعلفه نواضحک یعنی کسب حجامتی صو کتورن
دوه‌لرکه علف بها ایله ابن الجوزی دیدیکه اجرت حجام حرام اولدیغنک
وجهی بودرکه زیرا حجامه برشیدر وقت حاجتده مسلم انکله مسلمه
معاونت اتمه‌سی واجبدر لیس بو مقوله شیدن اجرت آلمق بروجهله
لایق دکلدر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا هرون بن اسحق الهمدانی
میمک سکونیله در حدثنا عبدة عن سفیان الثوری عن جابر عن الشعبی شینک
فتحی وعینک سکونیله عامر بن شراحیل درکه اکابر تابعیندندر وشعبیه
نسبتدرکه همداندن بر بطندر عن ابن عباس رضی الله عنهما انه قال
ان النبی صلی الله علیه وسلم احتجم فی الاخدعین بوینک ایکی جانبنده
ایکی طماردرکه ورید دیدکلری طمردن تشعّب اتمشدر وبین الکتفین
الخ حدیثنده فی الاخدعین والکاهل لفظیله وارد اولدی که کاهل
هانک کسریله مابین الکتفین معناسنه درکه ترکیده ایکی کورک اورتاسی
وفارسیده میان هردوشانه ایله تعبیر اولنور میرک یبوینه قریب ظهرک
مقدّمیدر دیدی که اکا کتددیرلر یعنی ابن عباس دیدیکه رسول اکرم
اخدعیندن ومابین الکتفیندن حجامه اتدردی عبد الرزاق
روایت اتدی که رسول اکرم خیبرده اوچ کرّه مابین الکتفیندن حجامه
اتدردی ظاهر بودرکه خیبرده ویردکلری سمّک ضررینی دفع ایچون ایدی
اطبا دیدیلر که استفراغ مطلقا سمّک ضررینی دفع ایدر وحجامه بغایة
نافعدر خصوصا بلاد حارّه ده وازمنه حارّه ده زیاده نافعدر زیرا
سمّک مهلک اولدیغنه سبب بودرکه سمّیتی دمه سرایت اتمکله دمی تکیف

عروق ومجاريدن كيفية سمي قلبه ايصال ايدر فاما حجامة سببيله چيقان قان
ايله كيفية سم دخي چيقار ليس استفراغ كلي بولنور اليسه بالكلية بدنده كيفية
سم قالمازوالابراز سمك سورتنه نقصان كلوب طبيعة اكا غالب
اولور وضررين دفع ايدر ورسول اكرم مابين الكتفين دن حجامة اتديكي
زيرا موضع مزبور قلبه قريب اولمغله اخراج دم سريعا سمك ضررني
دفع ايدر لكن رسول اكرمدن ضرر سم بالكلية مندفع اولميوب حضرت الله
رسولنه رتبهٔ شهادتي احراز ايتدرمك ايچون اثر سمي براز ابقا اتديكي
سابقا تفصيل اولندي ابن ماجه علي رض دن روايت اتدي كه جبريل
عليه السلام رسول اكرمه اخدعين وكاهلدن حجامة اتمكي تعليم اتدي
ودخي روايت اولندي كه برآدم صيرتي اوستنه يا تدقده باشندن
زمينه اصابت ايدن موضعدن حجامة حقنده رسول اكرم بيورديلر كه
انها شفاء من اثنين وسبعين داء يعني موضع معهوددن حجامت
اتمش ايكي درلو مرضه شفادر لكن ابن سينا ديديكه موضع مزبوردن
حجامة ايتمك نسيان ايراث ايدر ولفظي بودر كه مؤخر الدماغ موضع الحفظ
وتضعفه الحجامة بعضيلر ديديلر كه ابن سينانك كلامي موضع معهوددن
حجامة اقتضا ايتمديكي وقتده در والا غليان دم واقتضا اتديكي وقتده
شرعا وطبا نافع اولديغي محل كلام دكلدر احمد جرير بن حازم طريقندن
تخريج اتديكه قتاده يي ايشتدم انسدن تحديث ايدر ايدي كه رسول
اكرم اوچ كره حجامة اتدرر ايدي محجمه يي بر كره كاهلنه وايكي كره اخدعين
اوزرينه وضع اتدرر ايدي ابن سعد عبد العزيز طريقندن تخريج ايتدي
كه رسول اكرم ايكي كره اخدعين دن وبر كره كاهلندن حجامة اتدروب
غيريلره دخي وتر يعني تك ايله امر ايدر ايدي اهل طب ديديلر كه باسليقدن
فصد ايلمك حرارت كبد وطحال وريه يه وشوصه يه يعني قارنده اولان
يلكره وطلاغه واويكنه وقابورغه لرده اولان امراضه كذلك ذات
الجنبه وسائر ديردن واويلوغه وارنجه اولان امراض دمويه يه نافع در الكحل

الكحل كه قولده جمع اولان اوچ طمرك ميانده اولان طمركه كوده طمري ديرلر
آندن فصد ايلمك جميع بدنه عارض اولان امتلايه نافع در دموي اولور يسه
خصوصا كه فاسد اولمش اوله قيفالدن كه باش طمري در كه فصد ايلمك باش
وبيون مرضلرينه نافع در ودجين دن كه شاه طمر ديرلر فصد ايلمك طحال
وريه يه نافعدر كاهل دن حجامة ايتمك منكبلر وبوغاز مرضلرينه نافع در
وباسليقدن فصد ايتمكه بدل اولور تحت الذقن كه تركيده چكه آلتي در
آندن حجامة ايتمك ديشلره وبوغازه ويوزه نافع در وباشي تنقيه ايدر
اياق اوستندن حجامة ايتمك فخذده وصاقده اولان يارهلره ودم
حيضك انقطاعنه وخايهلرده اولان حكه يه نافع در وصافندن فصد
بدل اولور كه صافن طبوغه قريب بر طمار در اسفل صدردن حجامة اتمك
فخذده اولان چبانلره وسيويلجهلره ونقرسه وبواسيره وداء الفيل
وحكهٔ ظهره نافع در وبو مذكور اولان افعال احتياج واقع اولوب هيجان
دم زماننده اولمق مناسب در واعطى الحجام اجره ولو كان حراما
لم يعطه يعني رسول اكرم حجامة معهوده عملنك اجرني ويردي اكر اجر
حجام حرام اولسه رسول اكرم حجامه اجر ويرمز ايدي علما بو مسئله ده
اختلاف اتديلر جمهور حجاملك كسبي حلال اولدغنه ذاهب اولوب بو حديث
ايله استدلال اتديلر لكن دناءتي متضمن كسب در وحرام دكلدر ذنوب
زجري تنزيهه حمل اتديلر بعضيلر بو بابده نسخ ادعا ايدوب اول حرام
ايدي صكره مباح اولدي ديديلر طحاوي دخي بو قوله ميل ايتدي والله
اعلم الحديث الرابع حدثنا هرون بن اسحق حدثنا عبدة عن ابي ليلى عن
نافع عن ابن عمر ان النبي صلى الله عليه وسلم دعا حجاما فحجمه وسأله كم خراجك
فقال ثلاثة آصع همزهٔ ممدوده وصاد مضمومه ايله صاعك جمعيدر
لكن قاموس وصحاحده اصع اصوع لفظنك مقلوبيدر كه اء صع
ايكن همزهٔ ثانيه الفه قلب اولندي وبئرك جمعي آبار كلديكي بو قبيلدندر
فوضع عنه صاعا واعطاه اجره يعني ابن عمر ديديكه رسول اكرم بر حجام

عأبتركي اويوزه كچيك مسه

جاغوب حجامة اتدی که مراد ابو طیبه در واندن سؤال اتدی که افندیلرکه
کل یوم نه ویرورسین ابو طیبه دیدی که اوج صاع ویرورم ورسول اکرم سابقا
بیان اولندیغی اوزره خراج مزبوردن حط ونقص اتدی واجرة عملنی اعطا
اتدی والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا عبد القدوس بن محمد العطار البصری
حدثنا عمرو بن عاصم حدثنا همام هانک فتحی ومیمک تشدیدیله در وجریر بن
حازم قالا حدثنا قتادة عن انس بن مالک قال کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم یحتجم فی الأخدعین والکاهل وکان یحتجم لسبع عشرة
وتسع عشرة واحدی وعشرین یعنی انس دیدیکه رسول اکرم
اخدعین وکاهلده احتجام ایدردی وکاهی آیک اون یدنجی کونی وکاهی اون طقوزنجی
کونی وکاهی یکرمی برنجی کونی احتجام ایدر ایدی ابو داود ابو هریره حدیثندن
تخریج ورفع اتدی که من احتجم لسبع عشرة وتسع عشرة واحدی وعشرین
کان شفاء من کل داء ابن ماجه عندنده ابن عمر حدیثندن تعیین ایام
حجامتده واقع اولدی که الحجامة تزید الحافظة حفظا والعاقل عقلا فاحتجموا
علی برکة الله یوم الخمیس واحتجموا یوم الثلاثاء والاثنین واجتنبوا الحجامة
یوم الأربعاء والجمعة والسبت والاحد احمددن نقل اتدی که ایام مذکورده
مکروه در اکرچه حدیث ضعیف در حکایت اولندی که بر کمسنه اربعا کونی احتجام
ایدوب اکا برمرض اصابت اتدی حدیثه تهاون اتدیکی ایچون ابو داود
ابو بکره دن اخراج اتدی که ابو بکره ثلثا کونی حجامتی استحسان اتمز ایدی
ودیدی که رسول اکرم دیدی که یوم ثلثا یوم دم در اول کونده بر ساعت
واردر که آنده دم رقیق اولمز خلال دیدیکه احادیث مزبوره دن هیچ
بری درجهٔ صحته بالغ اولمغله احمد هر نه زمان دم هیجان ایدرسه وهر نه
ساعة اولور ایسه احتجام ایدر ایدی اطبا اتفاق اتدی که آیک نصف اخیرنده
وربع ثالثنده حجامة اول وآخرنده حجامه دن اولی در موفق بغدادی دیدی
که زیرا اخلاط اول شهرده هیجان ایدوب آخر شهرده ساکن اولور
پس استفراغ اواسط شهره اوفق در ودخی اطبا عندنده حجامة نهارک

نهارک ایکنجی یا اوچنجی ساعتنده اولمق نافع در ولایق اولان بودر که استفرا
وحمامدن وجماعدن صکره حجامت اتمیه لر کذلک فرط شبع وجوع وقتنده
مناسب دکلدر والله اعلم الحدیث السادس حدثنا اسحق بن منصور انبانا
عبد الرزاق عن معمر عن قتادة عن انس بن مالک ان رسول الله صلی الله
احتجم وهو محرم بملل علی ظهر القدم بملل احتجم یه
متعلق وهو محرم جمله سی حالیه در وملل میمک ولام اولینک فتحیله مکه ومدینه
مابیننده بر موضعک اسمیدر ومدینه دن اون یدی میل بعدی وار در علی
ظهر دخی احتجم یه متعلقدر یعنی انس دیدی که رسول اکرم محرم اولدیغی حالده
ملل دیدکلری موضعده ایاغنک اوزرندن احتجام اتدی علماء محرم اولان
کمسنه نک احتجام اتمه سی مسئله سنده اختلاف اتدیلر نووی دیدی که محرم
اولان کمسنه من غیر حاجة حجامة مراد اتسه اکر قیل قطع اولنه جق موضعده
حجامة ایدرسه حرام در واکر قیل اولمین موضعدن یا خود قیل اولوب لکن
قطع اولنمز ایسه جمهور تجویز اتدیلر وفدیه لازم کلمز مالک مکروه در دیدی وحسن
فدیه لازم در قیل قطع اولنمز ایسه دخی دیدی واکر حجامة ضروری اولورسه قیلی
قطع جائز وفدیه لازم اولور بخاری ابن عباس وعبد الله بن بحینه حدیثندن
تخریج اتدی که ابن عباس احتجم رسول الله صلی الله علیه وسلم فی رأسه وهو
محرم من وجع کان به بماء یقال له لحی جمل دیدی ابن عباسدن بر روایتده
ان النبی صلی الله علیه وسلم احتجم وهو محرم فی وسط رأسه من شقیقة کان به
لفظیله واقع اولدی وابن بحینه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم احتجم
بلحی جمل من طریق مکة وهو محرم فی وسط رأسه دیدی پس بو حدیثلر مکان
احتجام وموضع احتجام جهتندن حدیث بابه معارض اولمغله واقعه نک
تعددنه حمل اولنوب تعارض مندفع اولدی حازمی وغیریلر وسط رأسندن
حجامة اتدکلری حجة الوداعده واقع اولمش اوله میرک دیدی که لحی جمل لفظی
روایاتده تثنیه وبعضنده افراد ایله واقع اولدی ولامک فتح وکسری
جائزدر وحاء مهمله نک سکونیله در وجمل جیمک ومیمک فتحه لریله طریق مکه ده

بر موضعك اسمی در وابن وضاح بقعهٔ معروفه در دیدی و وسط واوك
وسینك فتحه‌لریله وسینك تسكینی دخی جائزدر وشقیقه شین معجمه نك فتحی و
وقاف اولینك كسری ایله عظیمه وزننده در معلوم اوله كه صداع بر وجع در
كه باش اجزاسنك كلنده یا بعضنده اولور واكر فقط بر جانبنده اولورسه
اكا شقیقه دیرلر سببی بخارك صعودی یا اخلاط حاره نك یا بارده نك دماغه
ارتفاعیدر كه منفذ بولمدیغندن باشده وجع احداث ایدر بر طرفه میل
ایدرایسه شقیقه واكر جمله باشك اجزاسنی احاطه ایدرسه اكا بیضه دیرلر
بیضهٔ درع دن ماخوذدر وكاهی صداع معده ده یا طمارلرنده ورم و
كاهی معده ده غلیظ ریح وكاهی امتلادن حاصل اولور وكاهی حركه عنیفه دن
حاصل اولور مثلا جماع وقیئ اتمك كبی وكاهی معتاد اوزره اویومقدن
وچوق سویلمكدن وكاهی اعراض نفسانیه دن اولور زیاده غم كبی وچوق
آج اوتورمقدن وهوانك حرارة وبرودتی مثللو شیلردن اولور لكن
شقیقه باشده اولان شراینده وباشك ضعیف اولان مواضعنده
حادث اولور امام احمد بریده دن روایت اتدی كه رسول اكرمه شقیقه
عارض اولوب بر ایكی كون ممتد اولور ایدی والله اعلم وصلی الله علیه وسلم

باب ما جاء فی اسماء رسول الله صلی الله علیه وسلم

اسماء مذكوره دن
رسول اكرمه اطلاق اولنان الفاظدر خواه علم وخواه وصف اسماء
اصطلاحیه دكلدر ابن ماجه دیدیكه رسول اكرمك طقسان طقوز اسمی
واردر اسماء حسنای الهیه یه موافق ابن العربی جامع ترمذی شرحنده
بعض صوفیه دن نقل اتدی كه رسول اكرمك بیك اسمی واردر نته كیم حق
جل وعلانك بیك اسمی واردر تاریخ خمیس صاحبی اختیار اتدیكی اوزره
رسول اكرمك اسامیسنی بو فقیر وحدة نامه ده نظم اتمش ایدم
نام پر احترامنی قران ٭ ایلدی یك بیك شورسمه بیان ٭ احمد وهم محمد و
داعی ٭ نث هدو پس مصدق وهادی ٭ خاتم الانبیا رسول ونذیر ٭
رحمت ونعمت ونبی وبشیر ٭ هم سراج منیر وحق مبین ٭ منذر داعی طه
طه ویس ٭ دیدی مزمل ورؤف ورحیم ٭ پس مذكر مبشر ایله كریم ٭ كاه
مدثر ایله قلدی ندا ٭ كاه عبد الله ایله لطف ادا ٭ یعنی بو باب رسول اكرمك
اسامی شریفه‌لری حقنده وارد اولان حدیثلر بیاننده در مصنف بو بابده
ایكی حدیث ذكر اتدی الحدیث الاول حدثنا سعید بن عبد الرحمن المخزومی و
غیر واحد قالوا حدثنا سفیان عن الزهری عن محمد بن جبیر بن مطعم اسم فاعل
صیغه سیله در عن ابیه كه جبیر در قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان
لی اسماء یعنی جبیر دیدیكه رسول اكرم دیدیكه بنم بنچه اسملرم واردر بخاری معن
بن عیسی طریقندن ان لی خمسة اسماء لفظیله تخریج ایدوب حدیث بابی
كبی ذكر اتدی یعنی بنم ایچون بش اسم واردر كه بندن اول كمسنه یه بو اسملر
اطلاق اولنمدی یا خود امم سالفه میاننده مشهور اولان بو بش
اسمدر پس جار ومجرورك تقدیمندن استفاده اولنان حصر اضافی
اولور حقیقی اولمز زیرا بشدن زیاده اسملری دخی روایت اولندی
انا محمد اسامی مذكوره نك بیاننه استیناف طریقیله شروع در محمد
تحمیددن ماخوذ اسم مفعولدر مبالغه ایچون اسمیتدن وصفیته
نقل اولندی رسول اكرمه محمد تسمیه اولندیغی خصال محموده سی چوق
اولدیغی یا خود مرة بعد اخری حمد اولندیغی یا خود حضرت الله تعالی
آنی غایة كماله بالغ در دیو چوق حمد اتدیكی یا خود ملائكه وانبیاء واولیا
آنی مدح اتدیكی یا خود تفائل قصدی ایچون صاحب مواهب دیدی كه رسول
اكرمه محمد اسمنی عبد المطلب اطلاق اتدی روایت اولندی كه عبد المطلبدن
سؤال اتدیلر كه اوغلوكك اسمنی نه وضع اتدك عبد المطلب دیدیكه محمد تسمیه
اتدم پس سؤال اتدیلر كه آبا واجدادكزده اولمین اسمیله نیچون تسمیه
اتدك دیدیكه امیدم بودر كه اهل ارض اكا حمد ایدرلر عبد المطلب بو كلامی
سویلدیكی كوردیكی واقعه‌یه مبنی در علی قروانی بستان نام كتابنده
دیدیكه رؤیاسنده كوردیكه كومشدن بر زنجیر كندو ظهرندن چیقوب
بر طرفی آسمانه وبر طرفی مشرقه وبر طرفی مغربه واصل اولدی بعده زنجیر

مذكور بر آغاج صورتنه كيردى كه جمله اوراقى نوردن كويا اهل مشرق ومغرب
اول آغاجه ياپيشمشلر بو رؤيايى معبرلره عرض اتدكده شو وجهله تعبير اتديلر
كه يا عبد المطلب سنك ظهركدن بر ولد ظهور ايدركه اكا اهل مشرق و
مغرب تابع اولوب اهل سما وارض اكا حمد ايدرلر لهذا محمد اسميله تسميه
اتدى خصوصا رسول اكرمك والده سى آمنه عبد المطلبه خبر ويرمش ايدى
كه بن حامل اولدقده هاتفدن بر ندا استماعه واصل اولدى كه يا آمنه سن بو
امتك سيدينه حامل اولدك وضع اتدكده اكا محمد اسميله تسميه ايله ديو **وانا
احمد** افعل بمعنى فاعل اولورسه بن حامدينك زياده حمد ايدجيسى يم معنى
مفعول اولورسه بن محمودينك زياده حمد اولنمشى يم ديمك اولور و
اسم تفضيلك فاعل معناسنه استعمالى كثيردر قاضى ديديكه لفظ احمدك
معناسى احمد الحامدين لربه ديمكدر زيرا صحيحده وارد اولديكه يوم قيامتده
رسول اكرمه اول مرتبه محامد فتح اولوركه هركز آندن اول بر فرده اول
محامد فتح اولمشدر و محامد مذكوره ايله حضرت اللهه حمد ايدر لهذا رسول
اكرم ايچون لواء حمد عقد اولنوب مقام محموده مخصوص قلينور نتهكيم سوره
الحمده مخصوص قلينديى و اكل وشرب وعودده سفردن صكره انك ايچون
حمد مشروع اولدى و امتنه حمادون تسميه قلينديى ودخى اسمين
مذكورينك سائر اسماسى اوزرينه مزيتى محققدر و احمديتى محمديتى
اوزرينه مقدمدر زيرا رسول اكرم نشأهٔ اولى ده حضرت اللهه
حامديتندن صكره نبوت ايله تشريف اولنوب مبعوث اولدى و
ميان ناسده محمديت ومحموديت ايله موصوف اولدى كذلك نشأهٔ
اخرى ده كنديه فتح اولان محامد مذكوره ايله حضرت اللهه حمد ايدوب
شفيع ومشفع اولدقدنصكره عموم وقبول شفاعتى ايچون ميان
اهل محشرده محمديه ومحموديه ايله موصوف ومعروف اولور لكن
حديث بابده لفظ محمد تقديم اولنديغى اسم محمد مشهور ومعنى جهتندن
اسماء الهيه دن محموده موافق اولديغنه مبنى اولمق محتملدر حسنان

حسان ديدى كه * وشق له من اسمه ليجله * فذو العرش محمود وهذا محمد
ابو نعيم خبرنده واقع اولدى كه حضرت حق جل وعلا ديديكه عزم جلالم حقيچون
يا محمد سنك اسمك كدن برى ايله تسميه اولنان كمسنه يى بن جهنمده تعذيب
اتمم ديلمى على رضى الله عنه دن روايت اتدى كه بر مائده اوزرنده احمد ياخود
محمد اسميله تسميه اولنمش كمسنه بولونسه حضرت الله تعالى اول منزلى كونده
ايكى كره تقديس ايدر ابن قتيبه ديدى رسول اكرمك اعلام نبوتندن برى
بودركه رسول اكرمدن اول محمد اسميله هركز بر فرد تسميه اولنمدى اسم مذكورى
صيانة ايچون لكن رسول اكرمك دنيايى تشريف بيورمه لرى قريب اولوب
اهل كتاب قدومنى تبشير اتدكده بعض كمسنه لر فرزندلرينك اسمنى محمد وضع
اتديلر نبى موعود فرزندلرى اولمق اميدى ايله والله اعلم حيث يجعل رسالته
واول وقتده محمد اسميله تسميه اولنان فرزندلرك عددنده اختلاف
اولنديى مشهور اولان اون التيدر والله اعلم **وانا الماحى** محودن ماخوذ
اسم فاعلدر **الذى يمحوا الله بى الكفر** كرمانى ديديكه لفظ ماحى اكرچه
صفتدر اسم دكلدر لكن اسم صفته اكثريا اطلاق اولنور يعنى دخى بن
ماحى يم ومحو ايديجى يم كه حضرت الله بنم سببيم ايله كفرى ديار عربدن
وسائر بلاددن محو ايدر ياخود حضرت الله بنى حجت ايله غالب و دينمى
سائر اديان اوزرينه ظاهر ايدر ابن حجر ديدى كه محو كفرى ديار
عربه تخصيص مناسب دكلدر زيرا مسلم عندنده عقيل ومعمر روايتلرنده
يمحوا الله بى الكفرة لفظيله واقع اولدى ميرك ديديكه شو وجهله جواب
ممكندر كه حديث بابده محو كفردن مراد اهل كفرى محو ايله كفرى ازاله
ديمكدر و جزيرهٔ عرب ايله تقييد اتدكلرى كفر جميع ارض و بلاددن بالكليه
محو اولمديغنه بناءً در **وانا الحاشر الذى يحشر الناس على قدمى** دالك
فتحيله وميمك كسريله و يانك سكون وتخفيفيله مفرد وميمك فتحى و يانك
فتح وتشديديله جمع اولمق اوزره دخى ضبط اولنديى ويحشر مجهول
صيغه سيله در ودخى بن حاشر وحشر ايديجى يم كه ناس بنم قدمم اوزره

حشر اولنورکه جمله ناسدن اول بن حشر اولنورم و ناس بندن صکره
بنم حشر اولندیغم وجهه اوزره محشور اولورلر یاخود بکا تابع اولورلر حدیث
آخرده انا اول من تنشق الأرض عنه لفظی بو معنایی تأیید ایدر لذلك
یحشر الناس علی عقبی حدیثنه دخی موافقدر شیخ جزری دیدیکه یعنی ناس
بنم زمان نبوتمک عقبنده حشر اولنورلر لیس قدم وقت معناسنه
اولوب کلام مذکور لا نبی بعدی معناسنه تلمیح اولور و رسول اکرمک
ظهوری علامات حشر و قیامتدن اولمغله حاصل معنی علامات حشرک
ظهوریله قیامم وقتنده ناس حشر اولنور دیمک اولور و نافع روایتنده انا
حاشر بعثت مع الساعة حدیثی بو معنایی تأیید ایدر مخفی اولمیه که فی الحقیقه
ماحی کفر و حاشر ناس حضرت الله و رسول اکرم سبب اولمغله رسول اکرمه
حاشر و ماحی تسمیه اولنمقده سببیت مذکوره کافیه در وانا العاقب بن جمله
انبیانک عقبنده کلیجی یم صاحب نهایه دیدیکه عاقب اول کمسنه در که
کندودن اول کچن کمسنه ارکی موضعنه خبر ایله قائم اولور والعاقب
الذی لیس بعده نبی شیخ جزری دیدیکه ظاهر اولان بودر که لفظ مذکور
مدرج اولوب یعنی حدیثدن اولمیوب محتملدر که راوی و محتملدر که
مصنف کلامی اوله لکن ترمذی سفیان بن عیینه دن جامعنده لیس بعدی
نبی لفظیله روایت ایتدی معلوم اوله که بو مقوله لفظلرده کاهی موصوف
جانبنه رعایت ایدوب ضمیر غائب ایله ذکر ایدرلر و کاهی معنی جانبنه
رعایت ایدوب یاء متکلم ذکر ایدرلر نتهکیم کلام علیده انا الذی سمتنی
امی حیدره واقع اولدی لیس بو مقامده لفظ حدیث بابده بعده لفظی
کلام مذکورک مدرج اولدیغنه قرینه اولمز حاصلی سفیان حدیثنده معنایه
وانا لفظنه رعایة یاء متکلم ذکر اولندی نتهکیم نحو الله لی و علی قدمی
لفظلرنده واقع اولدی و لفظ حدیث بابده ضمیر غائب ایله ذکر اولندی
لفظ موصوله رعایة بلکه لفظ مزبورک حدیثدن اولمه سی بر نکته جزئیه یی
متضمن ملاحظه اولنور که رسول اکرم که فصاحتده علم و بلاغتده مسلّم در

مسلّم در استعمالین معهودینه ارساد بیوردقلرندن ماعدا ماحی و حاشر
لفظلریله تسمیه نک علتنی سیاق واحدده ذکر ایدوب عاقب اسمیله مسمی
اولدقلرینک وجهنی ترک ایتمه لری جندان طبع فیض ماثرلرینه مناسب
دکلدر و عاقب اسمنی سائر اسامیدن تأخیر و ختم کلامده ذکر بیوردقلری
دخی عاقب اسمیله تسمیه نک علتنه مناسب لطیفه دن خالی دکلدر لیس محتملدر
که وجه تسمیه یی اسلوب آخر ایله ذکر بیوردقلری مستمعینک ذهننی تنشیط و
ذکر اولنان نکته لری تفحص ایتمکه بعث ایتمک اولمق ملاحظه اولنور والله
اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن طریف طاء مهمله نک فتحیله در الکوفی
حدثنا ابو بکر بن عیاش المقری که عاصمک تلمیذی در عن عاصم عن ابی وائل
که اسمی شقیق بن ابی سلمه در عن حذیفة قال لقیت النبی صلی الله علیه وسلم
فی بعض طرق المدینة بعض نسخ مصححه ده طریق مفرد لفظیله واقع اولدی
که مرادی جنس در فقال انا محمد وانا احمد وانا نبی الرحمة یعنی حذیفه دیدی
که مدینه نک بعض زوقاقنده رسول اکرمه ملاقی اولدم بیوردیلر که بن محمدم
و بن احمدم و بن رحمت نبیسی یم قال الله تعالی وما ارسلناك الا رحمة
للعالمین و رسول اکرم مؤمن و کافر ایچون رحمتدر زیرا بعثتی آنلرک
سعادتنه باعث و صلاح معاش و معادلرینه سببدر و بعضیلر دیدیلر
که کفار ایچون رحمت اولدیغی انک دنیایی تشریفی سببیله کفار خسف
و مسخ و عذاب استیصالدن خلاص بولدقلری ایچوندر ونبی التوبة دخی بن
توبه نبیسی یم دیمکدر دیدیکه زیرا رسول اکرم توبه و تراحم ایله کلوب و بونلره
ترغیب و بونلر ایله امر ایلدی زیرا امتی توابون و رحماء در نتهکیم حضرت
الله حقلرنده التائبون العابدون و رحماء بینهم دیو مدح ایلدی حاصلی
توبه و رحمت صنفلری رسول اکرمک امتنده سائر امم دن زیاده اولمغله
لفظ نبی نک رحمة و توبه یه اضافتی صحیح اولور وانا المقفی میمک ضمی
و قافک فتحی و فاء مکسوره نک تشدیدی ایله تقفیه دن مأخوذ اسم فاعلدر
اتباع معناسنه یعنی دخی بن انبیاء سابقه نک آثارینه تابع و اصفیاء

سالفه نک اطوارینه متبع قال الله سبحانه اولئك الذین هدی الله فبهدیهم
اقتده ورسول اکرم انبیاء سالفه یه اصل توحید ومکارم اخلاقده تابع در
اگرچه بعض فروعده بعضنه مخالفت ایتدی که صاحب نهایه دیدی
المقفی المولی الذاهب یعنی رسول اکرم اتباع اولنوب انقیاد اولنان
انبیانک آخریدر که ناسی کندویه اتباع ایتدرن انبیانک لا نبی بعدی
مضموننه موافق اولور ومقفی لفظی اسم المفعول صیغه سیله دخی روایت
اولندی یعنی بن آثار انبیایه تابع قیلنوب ناسه انلردن صکره مبعوث
قیلندم وبنم ایله رسالت ختم اولندی که بو اقفی الک فاعلی حضرت اللهدر
وان الحاشر معناسی مرور ایتدی ونبی الملاحم میمک فتحی وحاء مهمله نک کسریله
ملحمه نک جمعیدر میمک فتحی ولامک سکونی وحانک فتحیله که قتال شدید اولان
حرب معناسنه زیرا ناس بو مقوله قتالده بربری بربرینه مشتبک اولورلر
یاخود حرب مزبورده مقتوللرک لحمی چوق اولدیغی اچون ملحمه تسمیه اولندی
یعنی بن حرب عظیمه نبیسی یم که بنم زمانمده وبندن صکره امتم زماننده
کفار ایله جهادلر واقع اولور فیروزآبادی دیدیکه نبی الملاحم تسمیه اولندیغی
رسول اکرم خلقک اجتماع والتحامنه سبب اولدیغی اچوندر علما دیدیلر
که اسماء مذکوره اوزرینه اقتصار اولندیغی اسماء مذکوره کتب سابقه ده
موجوده اولدیغی اچوندر والله اعلم حدثنا اسحق بن منصور حدثنا
النضر بن شمیل انبانا حماد بن سلمة عن عاصم عن زر عن حذیفة عن النبی
صلی الله علیه وسلم نحوه بمعناه هکذا قال حماد بن سلمة عن عاصم عن زر عن حذیفة
یعنی سند مذکور ایله دخی حدیث سابق کبی بر حدیثی بزه اسحق دخی تحدیث
ایتدی که معنا جهتندن بردر حماد بن سلمة عاصمدن عاصم زردن
زر حذیفه دن بو وجه اوزره تحدیث ایتدی والله اعلم وصلی الله علی
محمد وآله وصحبه وسلم باب ما جاء فی عیش رسول الله صلی الله علیه وسلم
صاحب تاج دیدیکه عیش حیوة وما به الحیوة معناسنه ولفظ عیشک معناسی
کتابک اولنده مصنف عیش رسول اکرم حقنده عقد ایتدیکی بابده ذکر

ذکر وبسط اولندی اولی اولان مصنف ایکی بابده ذکر ایتدیکی حدیثلری
جمع وباب واحده ذکر ایتمک ایدی الله اعلم بو تفریق رواتک یا کتابک
تصرفیدر حتی بعض نسخ متعدده مصححه ده بر موضعده جمع اولندی یعنی بو
باب رسول اکرمک حال حیوتنده معیشتنک کیفیتی حقنده وارد اولان احادیث
بیاننده در مصنف بو بابده طقوز حدیث ذکر ایتدی الحدیث الاول
حدثنا قتیبة بن سعید حدثنا ابو الاحوص حاء مهمله وصاد مهمله ایله در
عن سماک بن حرب قال سمعت النعمان بن بشیر یقول الستم فی
طعام وشراب ما شئتم ماء موصوله وموصول صله سیله مصدر
محذوفک صفتیدر الستم متنعمین فی طعام وشراب مقدار ما شئتم
تقدیرنده ومصدریه اولمق دخی محتملدر یعنی سماک بن حرب دیدیکه نعمان
بن بشیری ایشتدم دیدیکه سزلر مراد ایتدککز قدر طعام وشرابده متنعم
ومترفه دکلمی سز مقصود تعییر وتوبیخ در لقد رأیت نبیکم صلی الله
علیه وسلم وما یجد من الدقل ما یملأ بطنه رؤیة رؤیة بصریه
اولورسه وما یجد جمله سی حالیه اولور وعلمیه اولور ایسه جمله مذکوره
مفعول ثانیسی اولور لکن واو ادخال اولندیغی اخفش وکوفیین مذهبنه
کوره کان واخواتنک خبرلرینه تشبیه اولندیغندن ناشی در بعضیلر واو
زائده در دیدیلر دقل دالک وقافک فتحه لریله خرمانک لذتی اولمیوب کهنه
اولانی در یعنی بن سزک پیغمبریکوزی تحقیق کوردم که اسکی خرمادن قارننی
طویره جق مقداری شی بوله مزدی وسزلر دخی قلیل ایله قناعت خصوصنده
دخی مقتدالر اولان پیغمبریکوزه اقتدا ایلهک مخفی اولمیه که رسول اکرمک
فقری اختیاری ایدی اضطراری دکل ایدی وتا وقت وفاتنه دک بو حال
اوزرینه مستمر اولدی حتی وفات ایتدکده درعی بر یهودی ده رهن ایدی
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا هرون بن اسحق حدثنا عبدة عن
هشام بن عروة عن ابیه که عروه در عن عائشة قالت کنا بعض
نسخه ده ان کنا ان مخففه ایله واقع اولدی آل محمد لضبطه مقدر اعنی نک

مفعولی اولمق ظاهردر نمکث شهرا جمله سی کنانک خبریدر وان مخففه واقع
اولان نسخه لرده لنمکث واقع اولدی لام فارقه ایله میرک دیدیکه آل فعله
کنا ده اولان فاعل ضمیرندن بدل اولمق جائزدر کذلک بفضله امدح آل
تقدیرنده مدح اوزره منصوب اولمق محتملدر دیدی ما نستوقد بنارا جمله سی
حالیه یاخود خبر بعد خبر یاخود شهرا انک صفتی یاخود خبر اولک بیانی در
که عائد حذف اولنمشدر یعنی عائشه دیدیکه بزلرکه آل محمدز بر آی مکث
ایدر ایدک که بر نسنه طبخ اتمک ایچون آتش یاقماز ایدک طبخ ایده جک شئ
بولمدغمزدن ناشی ان هو سیاق کلامدن مستفاد اولان مطعومه
عائددرکه ماکول و مشروبه شامل در الا التمر والماء یعنی بسدرمق اولاجق
قدر ماکول و مشروبمز دکل ایدی الا خرما و صو ایدی وجمله سی استثنا فدر
کویا سائل سؤال ایتدی که چون مطبوخ اولان طعامه مالک دکل ایدیکوز
پس غداکز نه ایدی دیو بعض نسخه ده الا الماء والتمر واقع اولدی کلا
صونک خرمایه نسبت کثیر اولدغینه اشارة الماء لفظی تقدیم اولندی
وبعض نسخه ده الا الاسودان واقع اولدی که مراد تغلیبا خرما و مادر
زیرا صونک کندو رنکی یوقدر بلکه ظرفنک رنکنه تابع در مخفی اولمیه
که آل محمد بر آی مقداری منوال مشروح اوزره صبر اتدکلری متقرر
اولدقده رسول اکرمک دخی صبر وتحمل ایتدیکی بالطریق الاولی تحقق
اولور والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا عبد الله بن ابی زیاد
حدثنا سیار سین مهمله نک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک تشدیدیله در
حدثنا سهل بن اسلم عن یزید بن ابی منصور عن انس عن ابی طلحه
قال شکونا الی رسول الله صلی الله علیه وسلم الجوع ورفعنا عن بطو
بطوننا عن حجر حجر رفع وضع مقابلی در ترکیده قالدرمق معناسنه
لکن بو مقامده کشف معناسنی متضمن اولمغله عن بطوننا
رفعنا یه متعلق اولانی اولمق صحیح اولور وعن حجر مصدر
محذوفک صفتی در کشفنا ثیابنا عن حجر عن بطوننا

عن بطوننا کشفا ناشیا عن حجر حجر تقدیرنده یعنی ابو طلحه دیدیکه
رسول اکرمه برکون آجلقدن شکایت ایدوب قارنلریمزدن اثوابمزی
آچدق وقارنلاریمزه آجلقدن باغلادیغمز طاشلری کوسترمک ایچون
که هر بریمزک قارنده بر طاش وار ایدی پس لفظ حجر مکرر ذکر اولندیغی
رفع ایدن کمسنه لر متعدد اولدیغی ایچوندر وزیاده قارنی آج اولان
کمسنه لرک قارنلرینه طاش باغلمق عادتلری در تا که انک سببیله بیللرینه قوة
حاصل اوله بعضیلر قارنلری شیشمسون ایچون دیدیلر زین العرب عن
حجر عن بطوننا دن بدل اشتمالدر دیدی زید کشف عن وجهه عن حزن
خارقده اعاده جار ایله اولدیغی کبی فرفع رسول الله صلی الله علیه وسلم عن
بطنه عن حجرین یعنی پس رسول اکرم مبارک قارنندن ثوبنی آچدی آجلقدن
باغلادیغی ایکی طاشی کوسترمک ایچون صاحب مظهر دیدیکه اصحابک قارنلرینه
کذلک عربک عادتلری بودرکه زیاده آجلقلری مشتد اولوب قارنلری
خالی اولسه قارنلرینه بر طاش باغلرلر تا بطنی مسترخی اولمیه وباغارسقلری
اشاغی نازل اولمیوب حرکته قادر اولمق ایچون پس قارنلرینه طاش
باغلادقلرنده قارنلری محکم اولوب حرکت اتمکه قدرة حاصل اولور
وقارنی بغایت آج اولان کمسنه قارنینه ایکی طاش باغلار ورسول اکرمک
آجلغی سائرلرک آجلغندن زیاده وریاضتی غیریلرک ریاضتندن شدید
اولمغله مبارک قارنینه ایکی طاش باغلامش ایدی بعضیلر دیدیلرکه قارنه
طاش ربط اتمه نک حکمتی بودرکه ربط حجر نوعا ما آجلق المنی تسکین ایدر
زیرا معده ده اولان حرارة غریزیه مادامکه طعامه مشغول اوله حرارتنه
نقصان طاری اولور ومعده ده طعام اولمدقده جسمده اولان
رطوبات وجواهر جسمیه مشغول اولمغله الم حاصل اولور ومادامکه معده نک
اوزرینه باغارسق وجلد بدن ضم اولنمیه اول الم زیاده اولور پس
قارنینه طاش باغلادقده معده یه باغارسق وجلد بدن ضم اولمغله
حرارة غریزیه نوعا ما ضعیف اولوب رطوبات وجواهر جسمیه چوق مشغول

اوله میوب الم مزبوره نقصان کلور والله اعلم قال ابو عیسی که مراد مصنفدر
هذا حدیث غریب من حدیث ابی طلحة لا نعرفه الا من هذا الوجه یعنی مصنف
دیدی که حدیث مذکور حدیث غریبدر و غرابتی ابی طلحه طریقندن ناشیدر
و بو حدیثی بز فقط بو وجهدن بیلورز دیمکدر دیدی که حدیث مذکورک راویلری
ثقه اولمغله غریب اولمه سنده ضرر یوقدر نیتکم حسن و صحیح اولمه سنه منافی اولمز
زیرا غریب اولدر که رجال نقلدن بر عدل و ضابط انک روایتنده تفرد
ایتمش اوله بو دخی ایکی قسمدر متناً غریب و اسناداً غریب متناً غریب اولدر
که متن حدیثک روایتنده تفرد ایتمش اوله اسناداً غریب اولدر که حدیث
بر صحابیدن روایت اولندیغی معروف ایکن بر عدل کمسنه اول حدیثی بر
آخر صحابیدن روایت ایتمش اوله و ترمذینک غریب من هذا الوجه قولندن
مراد قسم ثانیدر و معنی قوله ورفعنا عن بطوننا عن حجر حجر کان احدهم
یشد فی بطنه الحجر من الجهد والضعف الذی به من الجوع جهد جیمک ضمیله در بعض
نسخه ده فتحله ضبط اولندی نهایه ده دیدیکه ضم ایله وسع و طاقه و فتحله
مشقت معناسنه در بعضیلر مبالغه و غایه معناسنه در دیدیلر و بعضیلر
ضم و فتحله وسع و طاقتده لغه در لکن مشقه و غایه معناسنه اولان
فقط فتحله در دیدیلر و ضعف ضادک فتحیله در و ضمی دخی جائزدر و ما بـ قولنک
تفسیری حکمنده در من اولی تعلیلیه و من ثانیه بیانیه یا ابتدائیه در
یعنی دخی مصنف دیدیکه ابو طلحه نک و رفعنا عن بطوننا عن حجر حجر
قولنک حاصل معناسی بودر که هر بری قارننه مشقتدن و مبتلا اولدیغی
آجلقدن ناشی حاصل اولان ضعفدن طاش باغلارلر ایدی صحیحینده
وارد اولدی که رسول اکرم صحابه کرامی صوم وصالدن منع ایتدکده صحابه
دیدیلر که یا رسول الله سزی صوم وصال ایله صائم اولور کورورز آنده سزه
اقتدا ایدرز رسول اکرم دیدیکه سز کندوکزی بکا قیاس ایتمک زیرا بنی ربم
اطعام و اسقا ایدر ابن حبان بو حدیثه تمسک ایدوب رسول اکرمک
آجلقدن قارننه طاش باغلادیغین انکار ایتدی دیدیکه بو سیاقده مذکور

مذکور اولان حدیثلرده واقع اولان لفظ حجر راء مهمله ایله دکلدر بلکه
زاء معجمه ایله حجزدر که ظرف ازار معناسنه در زیرا ربط حجز آجلغه مفید اولمز
لکن ربط حجر خصوصنده احادیث صحیحه وارد اولوب و لفظ حجر راء
مهمله ایله ضبط و تصحیح اولنمغله حدیث ربط حجر و صحیحینده واقع اولان
حدیث مزبور ما بینینی شو وجهله توفیق ایتدیلر که رسول اکرم ربم بنی اطعام
و اسقا ایدر دیدیکی صوم وصال وقتنه مخصوصدر و محتملدر که صوم وصال
وقتندن غیری آجلق وقتلرنده آجلق المنی دفع ایچون ربط حجر ایده
اطعام و اسقاء مذکور بولنمدیغی ایچون حاصلی حضرت الله کاهی آجلق
وقتنده اطعام و اسقا ایدوب ربط حجره احتیاج اولمز و کاهی آجلق
وقتنده اطعام و اسقا اولنمغله ربط حجره محتاج اولور والله سبحانه اعلم
الحدیث الرابع حدثنا محمد بن اسمعیل که صحیح صاحبی بخاریدر رحمه الله حدثنا
ادم بن ابی ایاس همزه نک کسریله در حدثنا شیبان ابو معاویة
حدثنا عبد الملک بن عمیر تصغیر صیغه سیله در عن ابی سلمة بن عبد
الرحمن عن ابی هریرة قال خرج النبی صلی الله علیه وسلم فی ساعة
لا یخرج فیها جمله سی ساعه نک صفتیدر ولا یلقاه فیه احد یعنی ابو
هریره دیدیکه بر کون رسول اکرم سعادتخانه سندن طشره چقدی
بر ساعتده که اول ساعتده طشره چقمق معتادی دکل و اول ساعتده
هر کز بر فرد رسول اکرمه ملاقی اولمق دخی معتادی دکل ایدی فاتاه ابو
بکر فقال ع م ما استفهامیه جاء بک بالتعدیه ایچوندر یا ابا بکر فقال ابو
بکر خرجت القی لعلی القی قوه سنده در رسول الله صلی الله علیه وسلم
و انظر فی وجهه و التسلیم علیه میرک دیدیکه التسلیم نصبله فعل
مقدرک مفعولیدر که ما قبلنه معطوفدر و اریدالتسلیم تقدیرنده
و جر ایله اولورسه و اتشرف بالتسلیم علیه تقدیرنده اولور و محتملدر
که من حیث المعنی ما قبلنه معطوف اوله للقاء رسول الله والتسلیم
علیه قوه سنده دیدی یعنی رسول اکرم خلاف معتاد چقدقده ابو بکر

مراد بطنلرینی ربط و سقیلرین حدیثی وارسه

صوم وصال وقتی کبی سه

صوم وصال وقتندن غیری آجلق وقتی کبی سه

دخی خلاف معتاد رسول اکرمک حضورینه کلدی لهذا رسول اکرم سؤال ایتدی
که یا ابا بکر سنی بو مقامه نه کتوردی و معتادک خلافی کلمکه سبب نه اولدی
ابوبکر جوابنده دیدیکه یا رسول الله جناب شریفکوزه ملاقی اولوب
و جمال بر کمالکزه باقمق و جنابکزه سلام ویرمک امیدی ایله کلمش
ایدم **فلم یلبث** باء موحّده نک فتحیله علم یابندندر **ان جاء عمر**
ان مصدریه در و یلبث ده ضمیر مستکن رسول اکرمه یا ابوبکره راجعدر
و محتملدر که ان جاء جمله سی تاویل مصدرده یلبث نک فاعلی اوله لم یلبث
مجیئ عمر تقدیرنده **فقال** عم **ما جاء بک یا عمر قال عمر الجوع یا رسول
الله** یعنی رسول اکرم ابوبکر ایله ملاقاتی وقتندن آز زمان کچدی که
عمر کلدی یاخود عمرک کلمه سی اکلمندی پس رسول اکرم عمره دیدی که یا
عمر سنی بو مقامه نه کتوردی و کلمکه سبب نه اولدی عمر جوابنده آجلق
سبب اولدی یا رسول الله دیدی حاصل ابوبکر و عمرک خلاف معتاد
کلدکلرینه سبب آجلق ایدی لکن ابوبکر تادّب ایدوب آجلغی ذکر
ایتمدی اما عمر خلاف عادة ابوبکری رسول اکرم عندنده کوردکده
ابوبکر دخی آجلق سببی ایله کلدیکنی فهم ایتدی و ظن ایتدی که ابوبکر
آجلق خصوصنی رسول اکرمه ذکر ایتمش اوله لهذا عمر آجلق سبب
اولدیغنی سویلمکه مبادرت ایتدی **فقال رسول الله صلی الله علیه
وسلم و انا قد وجدت بعض ذلک** پس رسول اکرم دیدیکه بن دخی
سزک مبتلا اولدیغکز آجلغک بعضنی بولدم یعنی براز بن دخی مبتلا
اولدم بنم دخی بو وقت بو مقامه چیقدیغمک سببی آجلقدر معلوم
اوله که رسول اکرم و ابوبکر و عمر حقنده مرور ایدن آجلق خصوصی
بعض اوقاتده کمال ایثارلرندن ناشی واقع اولوردی پس فقرلری
اختیاری در اضطراری دکلدر مصنف روایت ایتدی که رسول
اکرم بیوردیلر که ربم بکا بطحاء مکه یی سنک ایچون آلتون ایده یم
دیو عرض ایلدی بن دیدم که یا ربّ استه مم برکون طوق و بر

وبرکون آچ اولورم آچ اولدیغم وقتده سکا تضرع و سنی ذکر و طوق
اولدیغم وقتده سکا حمد و شکر ایدرم طبرانی اسناد حسن ایله روایت
ایتدی که برکون رسول اکرم جبرائیل ایله صفاده ایدیلر رسول اکرم دیدی که
یا جبرائیل سنی حق ایله ارسال ایدن الله حقیچون بو اخشام آل محمدک
بر الک اونی و بر آوج سویقی یوقدر بو کلام اثناسنده آسمان جانبندن
بر مهیب حالت ظهور ایتدی که رسول اکرم دیدی که حضرت الله قیامته
قائم اولمغه امر ایتدی جبرائیل دیدی که یوق یوق بلکه اسرافیلک سنک کلام
مذکورک تکلم ایتدیککی ایشدوب نازل اولدی پس اسرافیل رسول اکرم حضورینه
نازل اولوب دیدیکه یا محمد حضرت الله سنک کلام مذکوری تکلم ایتدیککی
استماع ایدوب بنی خزاین ارضک مفتاحلریله سکا کوندردی و بکا
امر ایتدی که تهامه طاغلرینی زمرد و یاقوت و آلتون و کومش ایدوب
سنک ایله بیله کزدرم مراد ایدرسک نبی ملک مراد ایدرسک نبی عبد اولمسنی
دیو سنی مخیر ایتدی پس جبرائیل رسول اکرمه تواضع ایله دیو اشارة ایتدی
رسول اکرم دخی نبی عبد اولمغی اختیار ایدرم دیدی اوچ کرّه و بو حدیث
صابروغنی شاکر اولدیغنه نص در حلیمی دیدیکه رسول اکرمی بن الناسک
ممدوح اولمین صفته ایله توصیف جائز دکلدر سبکی شفادن نقل ایتدی
که فقهاء اندلس رسول اکرمک حقنی استخفاف ایدن کمسنه نک قتلنه
فتوی ویردیلر مثلا بر کمسنه اثناء محاورده رسول اکرم یتیم ایدی دیسه
یاخود شویله زعم ایتسه که حاشا رسول اکرمک زهد و ریاضت ایتدیکی طیبات
بولمدیغندندر اکر طیباته قادر اولسه اکل ایدر ایدی دیسه و لسان خلقده
مشهور اولان الفقر فخری کلامی باطلدر اصلی یوقدر نته کیم حفاظ
احادیث تصریح ایتدیلر **فانطلقوا الی منزل ابی الهیثم** کاسمی مالکدر
بن التیهان تانک فتحی و یاء مثناة تحتیه نک کسر و تشدیدیله لقبیدر
و اسمی عمرودر بعضیلر عتیک بن عمرودر دیدیلر **الانصاری** بعضیلر
اصلی قضاعیدر لکن انصارک حلیفی اولمغله انصاره نسبة اولندی

الفقر فخری کلامنک باطل اولدوغنی بیان

دیدیلر وکان ابو الهیثم رجلا کثیر النخل مفردی نخلة در خرما آغاجی معناسنه
پس بعض نسخه ده واقع اولان والشجر لفظی عامک خاص اوزرینه عطفی قبیلندندر
والشاء همزه ایله شاتک جمعیدر تا ایله صاحب نهایه دیدی که شاة
لفظی اصلنده شاهة ایدی لام الفعلی حذف اولندی که جمعی شیاه و شاء
کلور و تصغیری شویهة کلور ولم یکن له خدم خاء و دالک فتحه لریله
خادمک جمعیدر مذکر و مؤنثه اطلاق اولنور مقصود افراد خادمی نفیدر
و ما بعدنه توطئه در فلم یجدوه یعنی رسول اکرم و ابو بکر و عمر رض اوچی
معًا ابو الهیثم الانصارینک خانه سنه کتدیلر خرما و قیونلری چوق
بر آدم ایدی لکن خدمتکاری اولمغله مصالح دارینی کندو کورمک ایله
بر خدمته کیدوب خانه سنده بولمدیلر فقالوا للامرأة این صاحبک
پس خاتوننه دن یولداشک نه یرده در دیو سؤال اتدیلر فقالت
انطلق یستعذب لنا الماء یستعذب استعذابدن مأخوذدر طلب ماء
عذب یعنی دادلو آره مق معناسنه و عذب شول ماء طیبه درکه آنده
ملوحه اولمیه پس الماء لفظی ذکر توکید الحوت یا خود تجریده بناءً در
و جمله سی فاعلدن حالدر یعنی خاتون جواب ویردی که بزم ایچون دادلو
صو آرامغه کتدی فلم یلبثوا ان جاء ابو الهیثم بقربة با تعدیه ایچوندر
یزعبها عین مهمله نک فتحیله زعبدن مأخوذدر قربه یی طولدرمق
معناسنه بعضیلر طلو قربه یی یوکلنمک معناسنه در دیدیلر و بعض
نسخه ده یانک ضمی و غینک کسریله افعال بابندن اولمق اوزره ضبط
اولندی که اذعاب اولدر که قربه آغز اولمغله تدافع ایده رک کتورمک
دیمکدر فوضعها یعنی ابو الهیثمک خانه سنده آز مدة توقف اتدیلر
که ابو الهیثم بر قربه یی صو ایله طولدروب کتوردی و قربه یی یره وضع
ایلدی ثم جاء یلتزم النبی صلی الله علیه وسلم و یفدیه بابیه و امه یفدیه
دالک کسر و تشدیدیله تفدیه دن مأخوذدر که فداک ابی و امی دیمکدن
عبارتدر یعنی ابو الهیثم قربه یی زمینه وضع اتدکدن صکره کلوب رسول

حدیقه مرغزار با درخت و بوستان با دیوار کذا فی الصراح منه

فاء تعقیبیه نک معناسنه اشارتدر منه

رسول اکرم ایله معانقه اتدی و پدر و مادرم سکا فدا اولسون دیدی
فانطلق بهم باء مصاحبت ایچون اولمق ظاهردر الی حدیقته
حدیقه اول باغچه درکه اشجاری مشتمل اوله بعضیلر دیوار چکلمش بستاندر
دیدیلر فبسط لهم بساطا بانک کسریله فرش اولنه جق شیدر یعنی پس
ابو الهیثم آنلری باغنه آلوب باغه کتدی و آنلر ایچون بر او توره جق شی
دوشدی ثم انطلق الی نخلة فجاء بقنو با تعدیه ایچوندر و قنو قافک
کسری و نونک سکونیله عذق درکه ترکیده خرما صالقمی و فارسیده خوشه
خرما ایله تعبیر اولنور مسلم روایتنده بعذق واقع اولوب خرما بوداغی
ایله تفسیر اتدیلر که آنده بسر و تمر و رطب بولونه یعنی ابو الهیثم آنلری
اجلاس اتدکدن صکره و بر خرما آغاجنه کتدی و بر صالقم قوپاروب کتوردی
فوضعه اول صالقمی آنلرک پیشکاهنه وضع اتدی فقال النبی صلی الله
علیه وسلم افلا تنقیت تانک و نونک و قاف مشدده نک فتحه لریله
تنقی دن مأخوذدر که نیک و بدی بری برندن تمییز ایدوب ایوسنی آیرمق
و سچمک معناسنه در و حرف فا مقدره عطف ایچوندر اسرعت فلا
تنقیت تقدیرنده لنا من رطبه رانک ضمی و طانک فتحی ایله یاش خرما
دیمکدر مفردی رطبة و جمعی رطاب کلور یعنی پس رسول اکرم دیدیکه
یا ابا الهیثم بو قنوی کتورمکده عجله می اتدک که بزم ایچون رطبنی کندو
الک ایله سچیدک فقال ابو الهیثم انی اردت ان تختاروا او
تخیروا کلمه او راویدن شکدر تخیروا اصلنده تتخیروا ایدی
تا را تلفظی کبی و اختیار و تخیر تنقیه و سچمک معناسنه در من رطبه
و بسره کلمه من ابتدائیه و تبعیضیه اولمق محتملدر یعنی ابو الهیثم
دیدیکه یا رسول الله رطبنی کندو المله سچیدم و مرادم بو ایدی که سز
کندو الکز ایله قنوک رطب و بسرندن نسچه سکز و هر نوعدن مراد
ایدرسکوز تناول ایده سز دیو بعض علما دیدیلر که بو حدیثدن ما فی
ایچون ما حضر احضار اتمک و فاکهه یی سائر طعام اوزرینه تقدیم

ایلمك مستحب اولدیغی استفاده اولنور زیرا میوه سائر طعامه نسبتله سریع الهضمدر
قال الله تعالی وفاكهة مما یتخیرون ولحم طیر مما یشتهون فاكلوا احضار
اولنان خرمادن اكل ایتدیلر وشربوا من ذلك الماء و قربه ده اولان صوق
الجدیلر وقال النبی صلی الله علیه وسلم هذا ماكول ومشروب مذكوره و تظلل
ایتدكلری سایه یه اشارتدر و مبتدادر والذی نفسی بیده حكمی توكید ایچون
مبتدا و خبر ما بیننه توسیط اولنمش قسمدر من النعیم الذی تسألون
عنه یوم القیمة ثم لتسألن یومئذ عن النعیم قول كریمنه تلمیحدر یعنی
یعنی رسول اكرم دیدی كه بزم تناول ایتدیكمز نعمت و تظلل ایتدیكمز سایه
اول الله حقیچون كه بنم نفسیم انك قبضهٔ قدرتنده در اول نعمتلردندر بعض در
كه سز تحقیق انلرك شكرینه كما هو حقه قائم اولمزكزدن سؤال اولنورسز
نووی دیدیكه بو مقامده سؤالدن مراد روز جزاده تعداد نعم و اظهار
كرم ایچون منت طریقیله سؤالدر توبیخ طریقیله سؤال دكلدر ظل بارد
مبتدا انك خبر بعد خبری یاخود مقدر مبتدا انك خبریدر كه جملهٔ مستقله
جملهٔ سابقه نك تعلیلی حكمنده در و رطب اسم جنس اولمغله طیب
لفظی مذكر ذكر اولندی و رسول اكرم ابو الهیثمه رطبی تمییز ایتمدك
دیو بیوردقلرندن فهم اولنور كه رسول اكرم فقط رطب اكل ایتمش اوله
لهذا بو مقامده رطبی تخصیص بالذكر ایتدی و بسری ذكر ایتمدی بعضیلر
اكتفا و بعضیلر تغلیب قبیلندندر بسردن ماكول اولان آز اولدیغی
ایچون دیدیلر وماء بارد كه مراد ماء عذب مذكوردر یعنی اول نعمتدن
سؤال اولنه جغنك سببی نعمة جلیله اولدیغی ایچوندر زیرا صووق
كولكه در و كوزل رطب در و دادلو صووق صودر فانطلق ابو
الهیثم لیصنع لهم طعاما مراد مطبوخ نسنه كیم لفظ صنع اكا دلالت
ایدر و مقامدن دخی استفاده اولنور و عرف عامده طعام اوجاقده
آتش ایله طبخ اولنان ماكوله اطلاق اولنور اگرچه من حیث اللغة
فاكهه یه دخی طعام دیرلر یعنی ابو الهیثم آنلره فاكهه دن ما حضر ویردكدن

قاله القاضی عیاض

ویردكدن صكره آنلر ایچون پیشمش طعام پیدا ایتمك ایچون گیتمك مراد
و رسول اكرم قرائن حال ایله فهم ایتدی كه ابو الهیثم آنلر ایچون شاة
ذبح ایتمك مراد ایدر لهذا فقال النبی صلی الله علیه وسلم لا تذبحن
لنا ذات در رسول اكرم دیدی كه یا ابا الهیثم البته بزم ایچون سود
صاحبنی ذبح ایلمه یعنی حالا سودلی اولان و بعد الیوم سود ویره جك
حیوان ذبح ایلمه مخفی اولمیه كه رسول اكرم بو كلامی ما بینلرنده تكلف
مطروح اولوب ابو الهیثمه اولان محبتنی اشعار ایچون سویلدی و ذات
لبن ابو الهیثمك عیالنه نافع اولمغله شفقة آنی ذبحدن نهی اكید ایله
نهی ایلدی خصوصا ذات لبن اولانك غیری ذبح ایله دخی مقصود
حاصل اولور در دالك فتحی و رانك تشدیدیله لبن معناسنه در بعض
روایتنده ایاك و الحلوب لفظیله واقع اولدی فذبح لهم عناقا عین
مهمله نك فتحیله دورت آیلق دیشی اوغلاق دیمكدر او جدیا جیمك
فتحی و دالك سكونی بعده یا ایله یاشنه گیرمش اركك اوغلاق كه فارسیده
بزغاله تعبیر دیرلر و كلمهٔ او راویدن شك ایچوندر فاتاهم بها فاكلوا
پس ابو الهیثم انلر ایچون عناق یا جدی ذبح ایدوب طبخ اولندقدن
صكره بیشكاهلرینه كتوردی و اكل ایتدیلر چون ابو الهیثمك كندو
خدمت ایتدیكنی رسول اكرم كورب حاضر خدمتكاری اولمدیغین
بیلدی لكن غائب ده خدمتكاری اولوب و اولمدیغنه واقف
اولمق ایچون فقال النبی صلی الله علیه وسلم هل لك خادم رسول
اكرم سؤال ایدوب دیدیكه یا ابا الهیثم سنك خدمتكارك واریمیدر
قال لا ابو الهیثم دیدیكه یوقدر یا رسول الله قال عم فاذا اتانا
سبی سینك فتحی و بانك سكونیله مسبی معناسنه در كه مراد عبد
و جاریه دن كتوردكلری اسیردر فاتنا یعنی رسول اكرم دیدیكه
چونكه خدمتكارك یوق ایمش بزه بر طرفدن اسیر كلدیكی وقتده
سن بزه كل و اول وقتده حاضر اول مراد تشریفلری ابو الهیثمه

اكرام وايديكی اكرام وضيافته مكافات در فاتی مجهول صيغه سيله در
النبی صلى الله عليه وسلم نصبله بالنبی تقديرنده در باسيرين ليس
معهما ثالث پس رسول اكرمه ایكی باش اسير كتورلدی كه آنلر ايله
ثالث يوق يعنی فقط ایكی باش اسير كتورديلر فاتاه ابو الهيثم
پس اول وقتده مقتضای وعدا اوزره يا اتفاقی ابو الهيثم رسول
اكرم حضورنه كلدی واول ایكی اسيری كوردی فقال النبی صلى الله
عليه وسلم اختر منهما فقال ابو الهيثم يا نبی الله اختر لی
رسول اكرم ديدی كه يا ابا الهيثم شو ایكی اسيردن برينی اختيار
ايدوب هر قنقيسی سكا خوش كلورسه كتوركيت ابو الهيثم ادبه
رعايه ديدی كه يا نبی الله بنم ايچون سز اختيار ايدك زيرا سزك
اختيار ايتدكز بنم ايچون خيردر فقال النبی صلى الله عليه وسلم
ان المستشار مؤتمن مستشار استشاره دن ماخوذ اسم
مفعولدر استخراج رأی معناسنه اسمی مشورة ومشورة كلور
واوك فتحی وضمی ايله شرت العسل ديرلر علی شمعندن چيقارسه لر
ومؤتمن ائتماندن ماخوذدر امين اتخاذ ايدوب رأيندن
استفتا ايتمك معناسنه ان المستشار مؤتمن بر حديث صحيح
كه متواتر مرتبه سنه قريبدر معناسی بودركه بركمسنه برأی صاحبی
كمسنه ايله بر امرده مشاوره ايتسه يعنی كندويه اول امرده وجه اصلح
نه ايديكی معلوم اولمدغندن ناشی اول كمسنه نك رأيندن استمداد
ايلسه مستشير اولان كمسنه مستشار اولان كمسنه يی امين
اتخاذ ايتمش اولور پس مستشاره لازم اولان اول امرده بيلديكی
مرتبه اصلح اولانی سويلمكدر اصلح اولانك خلافنی سوق والقا
ايدر ايسه خيانت ايتمش اولور يعنی ابو الهيثم رسول اكرمه سز
اختيار ايدك ديوب مشاوره صورتنده سويلدكده كلام مزبوری
سويلدی يعنی يا ابا الهيثم چونكه سن بنم ايله مشورة ايتدك بن دخی

دخی سكا اصلح اولانی سوق ايدرم پس اول ایكی اسيرك برينه اشارة
ايدوب ديدی كه خذ هذا فانی رأيته يصلی واستوص به معروفا
ميرك ديدی كه استوص استوصی دن اوصی معناسنه امر حاضر وخذ
اوزرينه معطوفدر وبا ايله متعدی اولور يعنی رسول اكرم ديدی كه
يا ابا الهيثم شو اسيری اخذ ايله وسكا اصلح اولان بونی المقدر زيرا
بن آنی نماز قيلار ايكن كوردم پس آنده نمونه صلاح واردر وآلدقدن
صكره سن آكا معروف ايله امر ايله وبيلمديكنی تعليم ايله بعضيلر ديديلر
كه استوصی قبل وصيّة احد مقامنده استعمال اولنور يعنی شو اسير
حقنده سكا ايده جكم خير ايله وصيّتی قبول ايله وبعضيلر ديديلر كه
مقصود مبالغه طريقيله خير ايله وصيّة ايله ديمكدر زيرا سين طلب
ايچون اولمغله كويا موصی كندو نفسندن وصيّة طلب ايدر پس مراد
وصيّتده مبالغه در بعض نسخه ده واستوصی ماضی صيغه سيله واقع
اولدی يعنی رسول اكرم ابو الهيثمه اسير معهود ايچون خيرله وصيّة
ايتدی مثلا بو اسيره امر دين تعليم ايدوب تربيه سنده اهتمام ايليه
ديمك كبی فانطلق ابو الهيثم الى امرأته فاخبرها بقول رسول
الله صلى الله عليه وسلم پس ابو الهيثم خاتونی جانبنه كتدی ورسول
اكرمك اسير مزبور حقنده معروف ايله امر ايتدكينی خبر ويردی فقالت
امرأته ما نافيه در انت ببالغ ما قال فيه النبی صلى الله عليه وسلم
الا ان تعتقه خاتونی ابو الهيثمه ديدی كه سن اسير مزبور حقنده
هر نه معروف ايشلسك رسول اكرمك انك حقنده سويلديكی معروفه
واصل اولمزسين مكر آنی ازاد ايده سين قال فهو عتيق ابو
الهيثم ديديكه يا صاحبه چونكه احوال سنك تقرير ايتدككا وزره در
اسير مزبور معتوق وازاد اولسون فقال رسول الله صلى الله
عليه وسلم ان الله تعالى لم يبعث نبيا ولا خليفة الا وله
بطانتان بطانه بانك كسريله ثوبك ايچ يوزنده اولان استار

معناسنه ایدی که خلافی ظهارة درصکره اول محب صادق ایچون تعاره
اولندی که صاحب سر اولوب انکله مشاوره اولنه آنک حفظ سرینه
و امانتنه و استقامته رائینه اعتمادًا صاحب صحاح دیدیکه یقال
الرجل اذا جعلته من خواصک حاصلی بطانة هم سر دیمکدر **بطانة**
تأمره بالمعروف وتنهاه عن المنکر وبطانة لا تألوه الایألوا
الوادن در زمخشری دیدیکه الا فی الامر اذا قصر فیه وایکی مفعوله
متعدیًا استعمال اولنور لا الوک نصحًا ولا الوک جهدًا ایکی منع و
نقص معناسنی متضمن اولمق ایچون لا امنعک نصحًا ولا انقصنک
جهدًا تقدیرنده **خبالا** فسادًا معناسنه مفعول ثانی در یا خود لا
تمنعه من فساد یفعله تقدیرنده نزع خافضیته اوزره منصوب در
و جائز در که لا یقصر فی حقه من ادخال الخبال معناسنه اوله
محصل معنا بودر که رسول اکرم ابو الهیثم ایله خاتونی مابیننده اولان
جاری اولان احوالی ابو الهیثم دن یا خود بر غیری کمسنه دن
استماع اتدکده دیدی که حق سبحانه وتعالی انبیادن بر نبیی
و خلفادن بر خلیفه یی کوندرمدی الا انلرک ایکیشر همسری وار در
همسرلری بری اکا معروف ایله امر و منکر دن نهی ایدر و بری دخی
آنی ایشلدیکی فساددن منع اتمز یا خود فساده ادخال اتمکده
انک حقنده تقصیر اتمز **ومن یوق** مجهول صیغه سیله اصلنده
یوقی ایدی وقایه دن مأخوذ در حفظ معناسنه **بطانة السوء**
سینک فتح و ضمیله لغتدر کره وضعف کبی لکن فتحله اولان سوء
لفظنه دخی مقصود اولان شیئ مضاف اولنور اکثریا وضم ایله
اولان سوء لفظی خیرک نقیضی اولان شر مجراسنه جاریدر **فقد**
وقی ماضی مجهولدر یعنی اول کمسنه که شر اولان همسر دن محفوظ
اوله جمیع مکاره دن و مبداء و معادنده شرور دن محفوظ اولور
یسوءقی نک صله سی حذف اولندیغی تعمیم قصدیله در والله اعلم

اعلم و حدیث آخرده وارد اولدی که رسول اکرم بیوردیلر که سزک
هر بر یکزک یاننده بر جن و بر ملک موکل قرین وضع اولنمشدر سؤال اتدیلر
که سزک دخی جن موکلکز وار میدر بیوردیلر که بنم دخی وار در لکن بکا
حضرت الله معین اولمغله بکا خیردن غیری بر نسنه ایله امر اتمز والله
اعلم الحدیث الخامس **حدثنا عمر بن اسمعیل بن مجالد** میمک ضمی بعده جیم
بعده لامک کسریله در **بن سعید حدثنی ابی** مراد سعید در **عن بیان**
باء موحده نک فتحی و یاء مثناة تحتیة ایله در بعض نسخه ده ابن بشر
لفظی زیاده قیلندی که بانک کسری و شینک سکونی ایله در **حدثنی قیس**
بن ابی حازم قال سمعت سعد بن ابی وقاص که اسمی مالک بن اهیب
یا خود وهیب در **یقول انی لاول رجل اهراق** هانک فتحیله یا سکونیله در
بعض نسخه ده هراق بلا همزة واقع اولدی سابقا باب ما جاء فی
بکاء رسول الله ده تفصیل اولندی اول مقامه مراجعت اولنه **دمًا**
فی سبیل الله یعنی ابن ابی حازم دیدی که بن سعد بن ابی وقاصی اشتدم
دیر ایدی که تحقیق بن سبیل الله ده قان دوکن کمسنه لرک اولیکم
یعنی بن جمله دن اول اسلامده قان دوکدم ابن اسحق روایت
اتدی که صحابه کرام ابتداء اسلامده احتیاط تام ایله مشرکیندن
احتراز اوزره اولوب نمازلرینی طاغلرده و مغاره لرده قیلارلر
ایدی برکون سعد بن ابی وقاص مکه طاغلرندن بر طاغده بر قاچ
صحابه ایله نماز قیلارلر ایکن مشرکیندن بر طائفه اوزرلرینه اوغرایوب
انلاری نماز قیلارایکن کوروب تشنیع اتدیلر و مابینلرنده شقاق
مشتد اولوب سعد مشرکلک برینک باشنه بر دوه کموکیله ورب
یاردی اسلامده اول دوکیلن قان مشرک معهودک باشندن اقان
قاندر **وانی لاول رجل رمی بسهم فی سبیل الله** و دخی تحقیق بن سبیل الله ده
بوامتده اوق اتان کمسنه لرک اولیم صحیحین ده ثابت اولدی
که سعد دیدیکه انی لاول العرب رمی بسهم فی سبیل الله میرک دیدی که

اكثر اهل سير ومغازي ديديلر كه رسول اكرمك اول ايتديكي غزا ابوا غزاسيدر
كه مدينه كلدكلرندن اون برآي مرورندن صكره قريش دن بركاربان
قصديله اول جانبه توجه المشلر ايدي ابن عائذ مغازيسنده ابن
عباس دن روايت اتدي كه چون سفر مزبورده رسول اكرم ابوا يه
واردي عبيدة بن الحارث انصار دن التمش مقداري رجله رئيس
ايدوب برلوا عقد ايلدي كه اسلامده اول عقد اولنان لوا اودر
و قريش دن جمع كثيره ملاقي اولديلر كه ابوسفيان رئيسلري ايدي
ايكي طرفدن تيرباران شروع اولندقده جمله دن اول مسلمين طرفندن
مشركينه سعد بن ابي وقاص اوق اتدي و اسلامده في سبيل الله اتيلن
اوق بو اوق در ابوا همزه نك فتحي و باء موحده نك سكوني و مد ايله صحا
قاموس بر موضع در ديدي لكن نهايه ده مكه و مدينه ما بينده بر جبل در
كه اكا قريب بر بلده واقع اولمشدر كه جبل مذكور اكا نسبة اولنوب
جبل ابوا ديرلر **لقد رايتني اغزو في العصابة** عينك كسريله اوندن
قرقه وارنجه اولان جماعته اطلاق اولنور عصبه دخي بو معنايه در
وكندو لفظندن مفردي يوقدر **من اصحاب محمد صلي الله عليه وسلم**
ما ناكل الا ورق الشجر والحبلة حاء مهمله نك ضمي و باء موحده نك سكوني
ايله سمره كه تركيده ساقز اغاجي ديرلر انك ميوه سيدر كه لوبيايه
يعني بوكرلجه يه مشابه در بعضيلر ثمر العضاة در ديديلر عضاة تيكنلو
بويوك اغاجك اسميدر كه سمره اندن بر نوع در و الحبلة نصبله
ورق اوزرينه معطوفدر **حتي ان احدنا ليصنع كما يصنع الشاة**
والبعير يعني سعد ديدي كه بن تحقيق كندو نفسمي اصحاب محمد دن
بر جماعت اچنده غزا ايدر كوردم كه اكل ايده جك طعام بولمدقمزدن
ناشي اغاج يپراغي و ساقز اغاجنك ميوه سني اكل ايدر ايدك
حتي بزم بريمز قضاء حاجه اچون خلايه وارسه فضلاتني قويون
و دوه فضلاتي كبي وضع ايدر ايدي يا خود قويون و دوه فضلات

فضلات وضع ايدركبي وضع ايدر ايدي يعني مألوف اولدقمز غدا
و معروف اولان طعام اولمدقندن فضلات شاة فضلاتي كبي
يابس و منجمد خروج ايدر ايدي و بو قضيه هجرتك سكزنجي سنه سنده
واقع اولان غزوة الخبطده واقع اولدي كه رسول اكرم اوچيوز مقداري
كمسنه لره ابو عبيده يي رئيس نصب ايدوب بر ظرف رجق خرما يي آنلره زاد
سفر اولمق اوزره ويردي ابو عبيده اول خرمادن بر اوچ هر كسه بر
رمق ويرور ايدي صكره خرما آزالمغله هر كون آدم باشنه بر خرما
ويرمكه باشلدي و انكله سد رمق ممكن اولميوب خبط اكل اتمكه يعني
آغاجك يپراغني سيلكوب يره دوشن ياپراقلري يمكه باشلاديلر حتي
آغزلري دوه اغزي كبي اولدي بعنايه الله تعالي دريا طاشره يه بغاية
بويوك بر بالق القا اتدي بر آي مقداري اول بالقدن يديلر و اول بالغك
نوعنه عنبر ديرلر ايدي بويوكلكي بر مرتبه ده ايدي كه بر ضلعني صحرايه وضع
اتديلر و دوه يه بينن ادم اول ضلعك آلتندن دوه اوزرنده ايكن
اگلجه وباشي طوقنمز ايدي مخفي اولميه كه رسول اكرم ايثارا وزره مجبول
اولدیغي محتاج بيان دكلدر و صحابه كرامك ضيق عيشي متحقق اولمغله
رسول اكرمك دخي بالطريق الاولي ضيق عيشي اولمق لازم كلور بو
جهتدن حديث مذكور عنوان بابه مناسب اولور زيرا معلوم در كه رسو
اكرمك وسعة عيشي اولسه مزبورلره بر ظرف رجق خرما ايله اكتفا اتمز ايدي
واصبحت ماضي مؤنث در صارت معناسنه **بنو اسد** كه سعدك كندو
قبيله در **يعزروني** تعزير دن مأخوذ در تاديب و توبيخ معناسنه **في**
الدين مراد نماز در بخاري روايتنده تعزرني علي الاسلام واقع
اولدي طيبي ديديكه صلوة دن اسلام ايله تعبير اتديكي صلوة عماد
دين ورأس اسلام اولدیغني اشعار اچوندر **لقد خبت** خانك كسري
و باء موحده نك سكونيله خيبت دن مأخوذ ماضي متكلم در حرمان و
خسران معناسنه **اذا** اذ كنت محتاجا الي تعليمهم و تأديبهم **وضل**

خطاب لبني اسد الجمع تحتين
باكلاي درختن
بر نيس

بطل معناسنه در عملی یعنی سعد دیدی که بنم اسلامده سبقتم و دین مبینه
جمله دن اول جان و باش ایله خدمتم وار ایکن بنو اسد بنی نمازی
وجهله لایقیله قیلماز دیو توبیخ ایدر اولدیلر ایشته بو یوزدن اول نجباء
طراق بنم باشمه بنم تحقیقا اتدیکم سعیلر و دین اچون چکدیکم زحمتلر
ضایع اولدی و فائده یه یاره مدی و خایب خاسر اولدم و بو کلامه
سبب بو ایدی که بنو اسد سعد نمازی کرکی کبی قیلماز دیو امیر بصره یه
نماملق اتمشلر ایدی نته کیم بخاری روایتنده تصریح اولندی و الله اعلم
الحدیث السادس حدثنا محمد بن بشار حدثنا صفوان بن عیسی
حدثنا عمرو بن عیسی ابو نعامة صواب اولان نونک فتحیله اولمقدر
که اسمی عیسی بن سوادة در العدوی عین مهمله نک و دالک فتحه لریله در
قال سمعت خالد بن عمیر و شویسا تصغیر صیغه لریله در ابا الرقاد
رانک ضمی و قافک تخفیفیله شویسک کنیه سیدر قال بعث عمر بن
الخطاب عتبة بن غزوان غین معجمه نک فتحی و زاء معجمه نک سکونیله در
وقال عمر انطلق انت ومن معک حتی اذا کنتم فی اقصی ارض
العرب وادنی بلاد ارض العجم یعنی ابو نعامه دیدی که خالد و شویسی
ایشتدم دیدیلر که حضرت عمر اوز خلافتنده عتبة بن غزوانی سر
عسکر ایدوب کوندردی و شو وجهله توصیه ایتدی که سن و یانکده
اولان عسکر ایله ارض عربک نهایتنه و بلاد عجمک ارض عربه قریب
اولان موضعنه دک روان اول فاقبلوا اقبالدن مأخوذ فعل
ماضی در توجه اتمک معناسنه حتی اذا کانوا بالمربد میمک کسری
و رانک سکونی و باء موحده نک فتحیله قویون و دوه آغیلی و قوروتمق
ایچون رطب سردکلری مکان مربد بصره دخی بوندن در ربد بالمکان
دیرلر آنده اقامت ایلسه و ربده دیرلر حبس ایلسه وجدوا هذا
الکذان کافک فتحی و ذال معجمه نک تشدیدیله بر بیاض یومشاق طاشک
اسمیدر که ترکیده کوفکه دیرلر و فعال وزننده نون اصلیه در بعضیلر

بعضیلر فعلان وزننده زائده در دیدیلر لفظ بصره دخی کوفکه طاش
معناسنه در و اکثر بناسی کوفکه اولمغله مدینه مشهوره یه بصره تسمیه اولندی
فقالوا ما هذه هذه البصرة بعض نسخه ده قالوا هذه البصرة واقع اولدی
بر نسخه مزه کوره قالوا مقدر اولور و محتملدر که همزه استفهامیه
مقدر اولوب اهذه البصرة تقدیرنده اوله یعنی پس عتبه و عسکره مأمور
اولدقلری جانبه توجه ایتدیلر حتی مربد نام موضعه و اصل شو طاشی کذان
دیمکله معروف در بولدیلر و بو قرینه ایله بری برینه دیدیلر که بو زمینک اسمی
اولمق کرکدر دیو دیدیلر که بو بصره در فساروا حتی اذا بلغوا حبال الجسر حا
مهمله نک کسری و یاء مثناة تحتیه ایله مقابله معناسنه که ترکیده قارشو
لفظیله تعبیر اولنور الجسر الصغیر جیمک کسری و سینک سکونیله صو اوزرینه
تخته و اغاجدن یاپدقلری کوپریدر فقالوا ههنا امرتم فنزلوا یعنی
مربددن تجاوز ایدوب یوریدیلر حتی جسر صغیره قارشوسنه واردقلری
وقتده بری برینه دیدیلر که سز بو مقامده نزول ایله مأمور اولدیکز
تا که صو طرفندن دشمن کلوب جسری ضبط ایتمیه پس اول مقامده نزول
اتدیلر فذکر الحدیث بطوله و خالد و شویس بو حدیثک تمامنی مع طوله
ذکر اتدیلر لکن بقیه حدیث ما نحن فیه ده لازم اولمغله بو مقامده
ثبت اولنمدی که عتبة بن غزوان بصره یی بنا ایدوب اولا قمشدن
بر مسجد بنا اتدی حضرت عمر خلافتنده هجرتک اون یدنجی سنه سنده
و اون سکزنجی سنه ده خلق ساکن اولدیلر بعضیلر دیدیلر که ارض بصره ده
اصلا صنم پرستش اولدیلر اولنمدی و بصره یه قبة الاسلام و خزنة
العرب دخی دیرلر مخفی اولمیه که فذکروا اکثر نسخده جمع صیغه سیله واقع
اولمغله جمعدن ما فوق الواحد مراد در زیرا ذکر ایدن ایکی کمسنه در و بعض
نسخه ده فذکرا تثنیه صیغه سیله واقع اولدیکه ظاهر اولان بودر و
بعضنده ذکر مفرد صیغه سیله واقع اولدی پس مفرد ضمیری محمد بن
بشاره یاخود ابو نعامه یه یاخود کل واحد اعتباریله خالد و شویسه

راجح اولورو قال لفظی نسخهٔ اخیره یی ترجیح ایدر و بعض نسخه ده قالا
واقع اولدی فقال عتبة بن غزوان لقد رأیتنی وانی همزه نک
کسریله واو حالیه در لسابع سبعة مع رسول الله صلی الله علیه وسلم
ما لنا طعام الا ورق الشجر ورق رفعیله طعام دن بدل در حتی تقرحت
تانک و قافک و راء مشدده نک فتحه لریله تقرّح دن مأخوذدر که ترکیده
یاره اولمق ایله تعبیر اولنور اشداقنا شدقک جمعیدر آغز کناری
معناسنه یعنی عتبه دیدیکه بن تحقیق کندومی کوردم حال بوکه بن رسول
اکرم ایله بیله اسلامده یدی کمسنه نک یدنجیسی یم سفر معهودده اغج
یپراغندن غیری طعاممز یوق و آغاج یپراغنک خشونت و حرارتندن
ناشی آغزلریمزک کناری یاره اولمش ایدی عتبه کندوینی سابع اعتبار
ایدیکی التی رجله کندوینی ضم اتمکله یدی حاصل اولدوغی ایچوندر زیرا
عتبه التی کمسنه نک اسلامندن صکره اسلامی قبول اتمشدر فالتقطت
صاحب صحاح التقاط زمیندن بر شیئی اخذ اتمکدر دیدی میرک [illegible]
وطلب اتمزدن اول بر شیئه مطلع اولمقدر دیدی بردة باء موحده نک
ضمی و رانک سکونیله الاجه شمله دیمکدر بعضیلر چارکوشه سیاه کسادر
که صیارو خطلری واردر اکثریا اعراب کیرلر دیدی فقسمتها سینک
تخفیف و تشدیدی جائزدر بینی و بین سعد بن مالک اصول صحیحه معتبره
معتمده ده بو لفظله واقع اولدی میرک دیدی که بعض نسخه ده سعد
موضعنده سبعة واقع اولدی که سهودر زیرا اسلم روایتنده
فقسمتها بینی وبین سعد بن مالک فاتزرت بنصفها واتزر
سعد بنصفها لفظیله واقع اولدی یعنی پس بر برده التقاط ایدوب
کندم ایله سعد مابیننده اول برده یی ایکی پاره اتدم که بر پاره سنی
کندیم بوروندم و بر پاره سنی سعد بروندی فما منا من اولئک
السبعة احد الا وهو امیر مصر من الامصار یعنی بزدن اول
یدی کمسنه دن بر کمسنه دکلدر الا شهرلردن بر شهرک امیری در حاصلی

حاصلی هر بری بر شهره بیک اولدی وستجربون الامراء بعدنا عن
قریب بزدن صکره اولان بکلری کوررواحوالرین تجربه ایدرسنز که صحابهٔ
کرام رسول اکرمدن کوردکلری ریاضت و هوای نفسه مخالفت و اخلاق
حسنه ایله اتصاف و عدالت و دیانت ایله ائتلاف ایله موصوف
اولدقلری حالده حکومت ایدرلر و آنلردن صکره کلن امرا صفات
مذکوره نک خلافیله موصوف اولدقلری حالده امارت ایتسه لرکرکدر
والله اعلم الحدیث السابع حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن حدثنا
روح راء مهمله نک فتحی و واوک سکونیله در بن اسلم ابو حاتم تانک
کسریله در البصری حدثنا حماد بن سلمة حدثنا ثابت عن انس قال
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لقد اخفت اخافه دن مأخوذ ماضی
مجهول متکلمدر خوفت معناسنه فی الله وما یخاف واو حالیه وما
نافیه و یخاف مجهول صیغه سیله در احد غیری ولقد اوذیت ایذادن
مأخوذ ماضی مجهولدر انجتمک معناسنه که فارسیده رنج بیدن دیرلر و
ما یؤذی مجهول صیغه سیله در احد یعنی انس دیدی که رسول اکرم کندو
سرکذشتن بیان صددنده بیوردیلر که تحقیق بن دین اللهی ابتدا
اظهارم وقتنده بر مرتبه اخافه اولندم و بر درجه ده قورقودلدم حال
بوکه بندن غیری کمسنه اول خوف ایله اخافه اولنماز زیرا اول وقتده
یار و یاورم یوق ایدی و دین الله خصوصنده بر حدده اذیت اولندم
که حال بوکه بندن غیری کمسنه اول اذیت ایله اذیت اولنماز حاصلی
کفاردن بنم چکدیکم خوفی کمسنه لر چکمش و بنم کوردیکم اذیتی کمسنه لر کورمشدر
ولقد اتت علی ثلاثون من بین لیلة ویوم لطیبی شمول ایچون
توکیددر ثلاثون یوما ولیلة متواترات لا ینقص منها شیء قوه
سنده در دیدی ومالی ولبلال طعام یأکله ذو کبد بانک کسریله جگر دیمکدر
و جگر حیواندن غیریده اولمغله ذو کبددن مراد حیوانندر الا شیء یواریه
مواراة دن مأخوذدر ستر معناسنه ابط بلال و تحقیق بنم اوزریمه

كاملاً برآي مرور ايدر ايدي حال بوكه بنم وبلالك طعامي بولنمز ايدي
كه آني حيوانلردن بر حيوان اكل ايدوب شبع حاصل اوله الا اول طعام
قليل بولنور ايدي كه غايت قلتندن بلالك قولتوغي اني ستر و آزلغندن
بلالك قولتوغنه صغار و بر طرفه وضع ايتمكه تحملي يوق ايدي صاحب
مظهر ديديكه يعني بعض اوقاتده اوتوز كون كجر ايدي كه بنم طعام
وكسوه يه متعلق بر شيئم بولنمز ايدي و اول كونلرده بلال بنم رفيقم
ايدي كه بولدغمز طعامي بغايت قليل اولمغله بلال قولتوغي آلتنه
آلور ايدي و طعام قويه جق بر ظرفمز دخي يوق ايدي مصنف
جامعنده بو حديثي روايت ايتدكده ديدي كه بو حالت اول وقتده
ايدي كه رسول اكرم مكه دن فرار ايتدكده بلال رفيقي و قولتوغنه
بلال بر آز طعام المش ايدي والله اعلم الحديث الثامن حدثنا
عبد الله بن عبد الرحمن انبأنا عفان بن مسلم حدثنا ابان بن
يزيد العطار حدثنا قتادة عن انس بن مالك قال ان النبي
صلى الله عليه وسلم لم يجتمع عنده غداء غين معجمه نك فتحي و دال
مهمله ايله اول نهارده اكل اولنان طعامدن عبارتدر ولا عشاء
عين مهمله نك فتحيله آخر نهارده اكل اولنان طعامدن عبارتدر
صاحب نهايه عشادن صلوة مغرب مراددر ديدي لكن عربك
عادتي اول ليلده اكل ايتمكدر لهذا آخر نهاره عشاء اطلاقي اولندي
من خبز ولحم الا على ضفف ضاد معجمه نك و فاء اولينك فتحه لريله قلت و شدت
معناسنه در بعضيلر ديديلر كه ضفف اول طعامدر كه اكل ايدن كمسنه لر طعامي
تحملندن چوق اولور و تحملي اولدقده اول طعامه حفف ديرلر يعني انس
يعني انس ديديكه رسول اكرم عندنده خبز ولحم مجموعندن غدا و عشا جمع
اولمدي الا جمع اولدقده اكل ايدن كمسنه لر طعامك مقدارندن چوق اولور
ايدي بلكه اتمك بولنورسه ات بولنمز و ات بولنسه اتمك بولنمز اگر ايكيسي
جمع اولسه خورنده چوق اولور ايدي قال عبد الله بن عبد الرحمن كه ترمذينك

كه ترمذينك شيخي در قال بعضهم مراد بعض محدثين يا لغويين در هو
ضفف لفظنه راجع در كثرة الايدي يعني عبد الله ديدي كه بعضيلر
ديدي كه ضفف كثرة ايدي در يعني طعام اوزرنده اولان كمسنه لرك
كثرتي در ابو زيد ضفف ضيق و شدة در ابن السكيت كثرة عيال معنا
ديدي ابن الاعرابي ديديكه ضفف و حفف و شظف قلة و ضيق عيش
معناسنه در فرا ديدي كه جاءنا على ضفف و خفف اي على حاجة والله
اعلم الحديث التاسع حدثنا عبد بن حميد تصغير صيغه سيله در حدثنا
محمد بن اسمعيل بن ابي فديك حدثنا ابن ابي ذئب عن مسلم بن
جندب جيمك ضمي و نونك سكوني و دالك فتحيله در عن نوفل بن اياس
همزه نك كسريله در الهذلي هانك ضمي و ذالك فتحيله هذيل بن مدركه يه منسوبدر
قال كان عبد الرحمن بن عوف عشره مبشره دن در لنا جليسا و
كان نعم الجليس هو وانه انقلب بنا بامع معناسنه يا مصاحبت
ايچوندر انقلب معنا او مصاحبا لنا من السوق تقديرنده و تعديه
ايچون اولمق محتمل در رددنا من الطريق معناسنه ذات يوم حتى اذا
دخلنا بيته و دخل مغتسله فاغتسل ثم خرج واتينا مجهول صيغه سيله
اتيان دن مأخوذ در بصحفة فيها خبز ولحم صاحب نهايه ديدي كه
صحفه اول انادر كه منبسط چناق كبي اولور جمعي صحاف كلور فلما وضعت
بكى عبد الرحمن فقلت له يا ابا محمد ما استفهاميه در يبكيك ابكادن
مأخوذ در اغلامق معناسنه قال هلك رسول الله صلى الله عليه وسلم
هلك مات معناسنه در ابن حجر ديديكه بو حديثدن لفظ هلاكي انبيايه
نسبتك جوازي اخذ اولنور و قرآن عظيمده يوسف عليه السلام حقنده
حتى اذا هلك قلتم الآية واقع اولدي ولم يشبع هو عليه السلام
و اهل بيته من خبز الشعير فلا ارانا مجهول صيغه سيله لا اظن
ايانا قوه سنده در اخرنا مجهول صيغه سيله تأخيردن مأخوذ در لما
هو خير لنا حاصل معني بودر كه نوفل ديدي كه عبد الرحمن بن عوف بزم

همنشینم ایدی وبغایت کوزل همنشین ولی تکلف اکثرا وقاتده کورشور
ایدک کونلرده برکون بزم ایله معًا چارسودن دوندی وبزی خانه سنه
کتوردی تا واروب عبد الرحمنک خانه سنه داخل اولدق عبد الرحمن
غسلخانه سنه کیروب غسل ایتدی صکره بزم یانمزه چقدی وبیشکاهمزه
الجنه آت واتمک وضع اولنمش بر چناق کتوردیلر چونکه مزبور چناغی
قودیلر عبد الرحمن اغلمغه باشلادی نوفل دیدیکه اکا دیدم که سنی اغلادن
نه یعنی اغلامغه سبب نه در جوابنده دیدیکه یا نوفل نیچه اغلامیه یم فخر
عالم ورسول اکرم دنیادن آخرته انتقال ایتدی کندو واهل بیتی
آرپه اتمکندن طویونجه یمه دیلر چونکه رسول اکرم واهل بیتی دنیاده ضیق
عیش ایله وقت کیچوردیلر وبزلر انلردن صکره بویله متنعم ومترفه
اولدق بن ظن ایتمم که بزلر بزه خیر اولان شئ ایچون صالح قالمش
اولهیز بلکه حالتمز ممدوحه رسول اکرمک ضیق معیشت ایله وقت کذار
اولدیغیدر وبزم نائل اولدوغمز سعة عیش ممدوحه دکلدر زیرا سوء
عاقبتدن خوف اولنور واکثر صحابه مترفه برکمسنه یی کورسه لر
دیرلر ایدی که ربما عجلت طیباته فی الحیوة الدنیا یعنی محتملدرکه بو
کمسنه نک طیباتی دنیاده ویریلوب آخرتده طیباتدن محروم اوله
عصمنا الله من سوء العاقبة والله اعلم وصلی الله علی محمد وآله
وصحبه وسلم

باب ماجاء فی سن رسول الله صلی الله علیه وسلم

یعنی بو باب رسول اکرمک مدة عمری قاچ یاشنده وفات ایتدیکی
حقنده وارد اولان احادیث بیاننده در مصنف بو بابده دورت
حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا روح
روح رانک فتحیله در بن عباده حدثنا زکریا مد وقصری جائزدر
بن اسحق حدثنا عمرو بن دینار عن ابن عباس قال مکث رسول الله صلی الله
علیه وسلم بمکة ثلاث عشرة یوحی الیه یعنی ابن عباس دیدی که
رسول اکرم عم مکه ده اون اوج سنه مکث ایتدی کندویه وحی

وحی نازل اولدیغی حالده معلوم اوله که صدر کتابده انس حدیثنده
سبقت ایتدی که رسول اکرم مکه ده اون سنه مکث ایتدی و ابن
عباسدن روایت اولندی که رسول اکرم مکه ده اون بش سنه
مکث ایتدی که یدی سنه مقداری نور کورور و صوت اشیدر
ولکن ملک کورمز ایدی و سکز سنه مقداری وحی نازل اولور ایدی
و روایات ثلثه مذکوره صحیحین ده مذکوردر لکن ابن عباسدن
روایت اولنان حدیثلر مابینده ایکی جهتدن تدافع واردر
زیرا بر روایتده مکه ده مکثی اون اوج و روایة اخری ده اون بش
سنه واقع اولدی و بر روایتده زمان وحی اون اوج و روایة
اخری ده سکز سنه واقع اولدی حنفی تدافع مذکوری شو وجهله
دفع ایتدی که اون سنه مقداری وحی دن مطلقا وحی مراددر
یعنی خواه ملک مرئی اولسون خواه اولمسون و سکز سنه مقداری
وحی دن مراد ملک رؤیتی ایله اولان وحی در بعض نسخه ده بو مقامده
بالمدینة عشرًا لفظی زیاده قیلندی یعنی رسول اکرم اون سنه
مقداری مدینه ده مکث ایلدی وتوفی مجهول صیغه سیله توفی دن
مأخوذدر موت معناسنه وهو ابن ثلاث وستین ورسول
اکرم دنیادن آخرته انتقال ایتدی آلتمش اوج یاشنه بالغ اولدیغی
حالده میرک دیدیکه رسول اکرمک مدة عمرنده اوج روایة واردر
روایة اولی آلتمش و روایة ثانیه آلتمش بش و روایة ثالثه آلتمش
اوج سنه در اصح واشهر اولان روایة ثالثه در که بخاری ابن
عباس و معاویه حدیثندن و مسلم عائشه وابن عباس و معاویه
حدیثندن آلتمش اوج اولمق اوزره تخریج ایتدیلر و علماء دخی
آلتمش اوج اولمق اوزره اتفاق ایدوب باقی روایتلری
تاویل ایتدیلر که آلتمش دیو روایة عقودی اعتبار ایدوب اوج
یا خود بش کسری اسقاط ایتدی و آلتمش بش دیو روایة ایدن

ولادة و وفات سنه لرین دخی ضم اتدی وعروة ابن عباسک
آلتمش دیدیکی غلط در خصوصا ابن عباس اول نبوته یتیشمدی ورسول
اکرم ایله صحبتی آز در دیدی و دیدی که علما اتفاق اتدیلر که رسول
اکرم مدینه ده هجرتدن صکره اون سنه ومکه ده بعثتدن اول
قرق سنه مکث اتدی وبعثتدن صکره هجرتدن اول مکه ده مدة
مکثنده اختلاف اتدیلر صحیح اولان اون اوچ سنه در پس مدة
عمری آلتمش اوچ سنه اولور و رسول اکرم سنین عمرندن قرق
سنه یه بالغ اولدقده مبعوث اولدیغی اصح واشهر وجمهور علماء
محققین انی اخذ اتمشلر در میرک دیدی که ابن عباس وسعید بن
المسیب دن قرق اوچ یاشنه بالغ اولدقده مبعوث اولدی دیو
وارد اولان روایة مجاهرةً دعوتی قرق اوچنجی سنه ده فاصدع
بما تؤمر آیه کریمه سی نازل اولدقدن صکره واقع اولدیغنه محمولدر
والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن جعفر
عن شعبة عن ابی اسحق عن عامر بن سعد عن جریر عن معاویة بن سفیان
انه ضمیر جریره راجع در سمعه ضمیر مرفوع جریره وضمیر منصوب
معاویه یه راجعدر یخطب جمله سی مفعول ضمیرندن حالدر قال
معاویة مات رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو ابن ثلاث وستین وابوبکر
وعمر رسول اللهه اوزرینه معطوفلردر یعنی جریر معاویه یی خطبه
اوقودیغی حالده ایشتدی که معاویه اثناء خطبه سنده دیدیکه
رسول اکرم کذلک ابوبکر وعمر دخی آلتمش اوچ یاشنده وفات
اتدیلر وانا ابن ثلاث وستین وبن دخی آلتمش اوچ یاشنه
بالغ اولدم امیدوارم که آلتمش اوچ یاشنده آنلر کبی وفات
ایدم میرک دیدی که معاویه بو آرزوسنه نائل اولمدی زیرا مدت
عمری سکسانه قریب اولدقده وفات ایتدی جامع الاصولده
دیدیکه معاویه بو حدیثی نقل اتدکده آلتمش اوچ یاشنده ایدی و

وفات اتمدی بلکه یتمش سکز یاشنده وفات اتدی ومعاویه عثمانی
ذکر ایتمدی زیرا عثمان قتل اولندقده سکسان ایکی یاشنده
ایدی وحضرت علی اگرچه اصح روایاتده آلتمش اوچ یاشنده
وفات اتدی لکن بو حدیثی معاویه سویلدکده علی حیاتده ایدی یاخود
مابینلرنده خصومت اولمغله یاخود علینک مدة عمری معاویه عندنده
معلوم اولمغله انی ذکر اتمدی والله اعلم بحقیقة الحال حدثنا حسین
بن مهدی البصری حدثنا عبد الرزاق عن ابن جریج ایکی جیم وتصغیر
صیغه سیله در عن الزهری عن عروة عن عائشة ان النبی صلی الله علیه
وسلم مات وهو ابن ثلاث وستین یعنی عایشه دیدیکه رسول اکرم وفات
اتدی مدت عمری آلتمش اوچ یاشنه بالغ اولدیغی حالده بعض عارفین
مدت عمرک اجنبی آلتمش اوچ سنه در واندن صکره حیوتک لذتی
یوقدر دیو آلتمش اوچ یاشنه بالغ اولدقده موت ایچون تهیأ ایدوب
مهمات میت تدارک ایدرلر ایدی والله اعلم الحدیث الثالث
حدثنا احمد بن منیع ویعقوب بن ابرهیم الدورقی سیوطی دیدی که دالک
فتحیله دورقه نسبتدر که خوزستانده بر شهردر و دورقه یه نسبتدر
که آندلس ده بر شهردر قالا حدثنا اسمعیل بن علیّة عین مهمله نک
ضمی ولامک فتحی ویاء مثناة تحتیه نک تشدیدیله والده سنک
اسمیدر عن خالد الحذّاء حاء مهمله نک فتحی وذال المعجمه نک تشدیدی
ومدایله در حدثنی عمّار عین مهمله نک فتحی ومیمک تشدیدیله در
بعض نسخه ده عمارة تشدید ایله وتا ایله واقع اولدی لکن میرک
قلم ناسخدن سهودر دیدی صحیح اولان عمار در بلا تاء مولی بنی
هاشم قال عمار سمعت ابن عباس یقول توفی رسول الله صلی الله
علیه وسلم وهو ابن خمس وستین یعنی عمار دیدی که ابن عباسی ایشتدیم
دیدی که رسول اکرم وفات اتدی آلتمش بش یاشنه بالغ اولدیغی
حالده ابن عباسک بو قولنک تحقیقی وقول آخری ایله توفیقی مرور

انتهى والله اعلم حدثنا محمد بن بشار و محمد بن ابان قالا حدثنا معاذ
بن هشام حدثني ابي كه هشام در عن قتادة عن الحسن البصري عن دغفل
بن حنظلة ان النبي صلى الله عليه وسلم قبض وهو ابن [خمس وستين سنة صح] يعني دغفل ديدي كه
رسول اكرم وفات ايتدي التمش بش ياشنه بالغ اولديغي حالده
قال ابو عيسى كه مراد مصنفدر و دغفل لا نعرف له سماعا من النبي
صلى الله عليه وسلم وكان في زمن النبي صلى الله عليه وسلم رجلا ترمذي ديديكه
بز دغفلك رسول اكرم ايله صحبت ايدوب حديث استماع ايتدكيني بلمزز
اكرچه دغفل رسول اكرم زماننده رجوليت مرتبه سنه بالغ اولمش
ايدي يعني صبي دكل ايدي و مصنفك بو قولي بخاري عندنده مختار
اولان قوله موافقدر كه رسول اكرم ايله ملاقي اولمدقجه صحابي لك ثابت
اولماز و مجرد معاصر اولمق كفايه ايتمز لكن مسلم و توابعي خلاف
ايتديلر صاحب تقريب ديديكه دغفل بن حنظلة بن زيد السدوسي
النسابة مخضرم در بعضيلر صحبتي وار در ديديلر لكن ثابت اولمدي
ديدي و حميدي كلامندن فهم اولنور كه دغفلك صحبتي اولوب فقط
بر حديث نقل ايتمش اوله والله اعلم الحديث الرابع حدثنا اسحق بن موسى
الانصاري حدثنا معن حدثنا مالك بن انس عن ربيعة بن ابي عبد الرحمن
عن انس بن مالك انه سمعه يقول كان رسول الله صلى الله عليه وسلم ليقول
ليس بالطويل البائن ولا بالقصير المتردد ولا بالابيض الامهق ولا بالادم
ولا بالجعد القطط ولا بالسبط بعثه الله تعالى على راس اربعين سنة فاقام
بمكة عشر سنين [وبالمدينة عشر سنين وتوفاه الله تعالى صح] بو روايتده واوايله و صدر كتابده فا ايله
واقع اولدي على راس ستين سنة وليس في راسه ولحيته عشرون شعرة
بيضاء جمله سي حاليه در والله اعلم حدثنا قتيبة بن سعيد عن مالك بن
انس عن ربيعة بن ابي عبد الرحمن عن انس بن مالك نحوه مراد اول كتابده
باب اولده واقع اولان حديث اولدر كه مصنف بو اسناد ايله
ذكر ايتمش ايدي چون ترجمهٔ حديث مذكور صدر كتابده استيفا

استيفا اولنمش ايدي بو مقامده اعاده ايله تطويل اولنمادي
معلوم اوله كه رسول اكرمدن روايت اولندي كه هر پيغمبرك عمري
كندودن اول كلن پيغمبرك عمرينك نصفي مقداري اولوردي ديو بيوردیلر
پس بو قاعده يه قياس ايله چون حضرت عيسىنك عمري بعضيلر
ذكر ايتدكلري اوزره يوز يكرمي بش سنه در رسول اكرمك عمري التمش
ايكي بوچق سنه اولور كسري اتمام ايله قول مشهوره موافق اولور
والله اعلم و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه اجمعين الى يوم الدين

باب ما جاء في وفات رسول الله صلى الله عليه وسلم

وفات واوك فتحيله موت معناسنه در وفي دن ماخوذ در تخفيفله
تمام معناسنه يعني بو باب رسول اكرمك وفاتي حقنده وارد
اولان احاديث بياننده در معلوم اوله كه مفارقت روح و بدن
و مهاجرت جان و تن يعني ممات و سكرات وفات امر صعب اولمق
ملاحظه سيله هر فرده بالطبع موت منفور در لهذا عادة الهيه بو
وجهله جاريه اولدي كه اقتراب هنكام موتي اعلام ايدوب تحقق
و موت مابيننده تخيير ايدر وفضا رسول اكرم حيوة اختيار ايتسه
الى يوم القيام اكا موت طاري اولمز ايدي و رسول اكرمك
انقضاء مدت حياة و اقتراب اجلي سورهٔ اذا جاء نزوليله
اعلام اولنمشدر زيرا انشاء الله تعالى معناسي بودر كه يا محمد
حضرت الله سكا فتح بلادي ميسر ايدوب ناس فوج فوج سنك
دينكي قبول ايتدكلري وقتده سنك اجلك قريب اولمشدر پس
حمد و استغفار ايله بزه ملاقاته متهيء اول زيرا سني ارسالدن
مقصود اولان تبليغ رسالت و ثمره سي اولان قبول دعوه
خصوصي انجام پذير اولمغله بعد اليوم بزم عندمزده نعم باقيه
دنياده اولان نعم فانيه دن سكا خير در بعضيلر ديديلر كه سورهٔ
مذكوره آخر ما نزل در كه يوم نحرده حجة الوداعده رسول اكرم منى ده

ایکن نازل اولدی و آندن صکره سکسان بر کون حیوتده اولدیلر ابو حاتم
ابن عباسدن طقوز کیجه حیوتده اولدیلر دیو روایت ایتدی مقاتل یدی
کیجه و بعضیلر اوچ کیجه دیدیلر ابو یعلی ابن عمردن روایت ایتدی که سورهٔ
مذکوره حجة الوداعده اوسط ایام تشریقده نازل اولمغله رسول
اکرم وداع ایدیکین فهم بیوردیلر دارمی ابن عباسدن روایت ایتدی
که سورهٔ مذکوره نازل اولدقده رسول اکرم فاطمه یه دیدی که یا فاطمه
نعیت الی نفسی یعنی بکا کندو وفاتم خبری ویرلدی دیو بیوردیلر فاطمه
آغلادی رسول اکرم دیدیکه لا تبکی فانک اول اهلی لحوقاً بی پس فاطمه
کولدی وطبرانی ابن عباسدن روایت ایتدی که سورهٔ مذکوره
نازل اولدقدن صکره امور آخرته زیاده سعی و کوشش ایتمکه باشلدیلر
و جابردن روایت ایتدی که سورهٔ مذکوره نازل اولدقده رسول
اکرم جبرائیله نعیت الی نفسی دیدی و جبرائیل وللآخرة خیر لک من
الاولی دیدی و دخی رسول اکرم قرآنی جبرئیله سنه ده بر کره عرض ایلمک
عادتی ایدی وفات ایتدیکی سنه ده ایکی کره عرض ایلدی و سائر
سنه لرده رمضانک عشر اخیرنده اعتکاف ایتمک عادتی ایکن سنهٔ
معهوده ده یکرمی کون اعتکاف و ذکر و استغفاری عادتندن
زیاده ایتدی امّ المؤمنین امّ سلمه دیدی که رسول اکرم آخر عمرنده
لا ینقطع سبحان الله و بحمده واستغفر الله واتوب الیه دیمکه
باشلدی بن دیدم که یا رسول الله سز بو دعایی اول بو مرتبه
چوق سویلمز ایدیکز جوابنده انّ ربّی اخبرنی انی سأری علماً فی
امتی وامرنی اذا رایته ان اسبح بحمده واستغفره دیو سورهٔ
مذکوره یی اوقودی و بخاری و مسلم عقبة بن عامر حدیثندن
روایت ایتدیلر که رسول اکرم سکز سنه دن صکره احد شهداسنک
اوزرینه واروب نماز قیلدقدن صکره احیاء امواته وداع
ایدر کبی وداع ایتدی صکره منبره چقوب دیدیکه انّی بین ایدیکم

ایدیکم فرط وانا علیکم شهید وانّ موعدکم الحوض وانی لانظر الیه
انا فی مقامی هذا وانی قد اعطیت مفاتیح خزائن الارض وانی لست
اخشی علیکم ان تشرکوا بعدی ولکن اخشی علیکم الدنیا ان تنافسوا
فیها بعضیلر فتقتتلوا فتهلکوا کما هلک من کان قبلکم لفظنی زیاده
ایتدیلر و دخی رسول اکرم اواخر عمری قریب اولدقده دائما اقرابلرینی
تعریض ایدر ایدی حتی حجة الوداعده ناسه خطاب ایدوب دیدی که
خذوا عنی مناسککم فلعلّی لا القاکم بعد عامی هذا وخلقه وداع ایتمکه
باشلادی لهذا ناس اول حجه یه حجة الوداع دیدیلر و مدینه یه مرجعت
بیوردقلرنده خم دیمکله معروف صویک یانینه کلدکده ناسی جمع ایدوب
خطبه اوقودی که یا ایها الناس انما انا بشر مثلکم یوشک ان یاتینی
رسول ربی فاجیب بعده خلقی کتاب اللهه تمسکه ترغیب و اهل بیتینی
وصیت ایتدی حافظ بن رجب دیدی که رسول اکرمک ابتداء مرضی
ماه صفرک اواخرنده ایدی و مدة مرضی اون اوچ کون اولدیغی
اشهردر دارمی روایت ایتدیکی وزره رسول اکرم مبارک باشلرینی
بربز ایله باغلیوب منبره چقدی و خلقه خطبه اثناسنده کندونک
وفاتی قریب اولدیغنی تعریض طریقیله سویلدکده مراد شریفنی ابو
بکر رض فهم ایدوب جزع و فزع ایتدی رسول اکرم انک اضطرابنی
تسکین ایچون اکا مدح و ثنا ایتمکه شروع ایتدی تا که خلق ابو بکرک
افضل امت اولدیغنی فهم ایدوب خلافتی خصوصنده اختلاف
ایتمیه لر و ابو بکرک خلافت و امامت حقی صریحاً اولدیغنه اشارت ایدی
زیرا اول زمان سعادت اقترانده امام وقت مسجدده ساکن اولمق
معتاد ایدی و مصالح عباد الله مسجدده کوریلور ایدی و اطرافدن
کلن ایلچیلر مسجده کلورلر و رأی و تدبیر آنده اولور ایدی و رسول
اکرمک ابتداء مرضی میمونه نک خانه سنده واقع اولدیغنی معمر زهریدن
روایت ایتدی اگرچه بعضیلر زینب و بعضیلر ریحانه خانه سنده واقع

اولدی دیدیلر قول اول معتمد درخطابی ابتداء مرضی دوشنبه کونی واقع
اولدی دیدی وبعضیلر شنبه وبعضیلر چهارشنبه کونی ایدی دیدیلر و
مدة مرضنده اختلاف اولندی بعضیلر اون اوچ وبعضیلر اون
دورت وبعضیلر اون ایکی کون ایدی دیدیلر سلیمان تیمی مغازیسنده
اون کون اولدغنه جزم وبیهقی دخی اسناد صحیح ایله بو وجه اوزره
روایت ایتدی صحیح بخاریده عایشه دن روایت ایتدی که چون
رسول اکرمک مرضی مشتد اولدی خاتونلریندن استیذان ایتدی
که بنم خانه مه نقل ایدوب انده تیمار اولنه انلر دخی راضی اولدیلر
قولتقلرینی حضرت عباس وحضرت علی بن ابی طالب کیروب رسول
اکرم یورویرک بنم خانه مه کلدی ابن ابی ملیکه عائشه دن روایت
ایتدیکی اوزره عایشه نک خانه سنی دوشنبه کون تشریف و
ایکنجی دوشنبه کونی دار بقایه انتقال ایتدی احمد ونسائی عایشه دن
روایت ایتدیلر که رسول اکرم برکون برجنازه ایله مدینه نک مزارستانن
چقمش ایدی عودت ایتدیکی وقتده بکا صداع عارض اولمش ایدی
وارأساه دیدم رسول اکرم دخی بل انا وارأساه دیدی و بکا خطاب
ایدوب دیدی که یا عایشه بندن اول سن وفات ایدرسین نه الم
چکرسین سنی کندو الم ایله غسل وتکفین ایدوب نمازیکی قیلارم و
دفن ایدرم دیدی عایشه دیدیکه بنی دفن دن دونوب کلدیکیز گیجه
بنم خانه مده برغیری خاتون ایله جمع اولورسز رسول اکرم بو سوزدن
بی اختیار تبسم ایتدی و وجعی زیاده اولمغه باشلدی لطائف ده
بیان اولندیغی اوزره رسول اکرمک اول مرضی صداع ایدی لکن ظاهر
اولان بودر که صداع حمی ایله ایدی وحمی نک حرارتی بر مرتبه مشتد اولور
ایدی که بر لکن ایچنه اوتوروب اوزرینه یدی قربه صو توکرلر ایدی آز
برودت حاصل اولور ایدی بخاری روایتنده اهریقوا علی من سبع
قرب لفظیله واقع اولمغله بعض علما دیدیلر که یدی قربه نک تخصیصک حکمتی بودر

بودر که زیرا عدد مذکورک سم وسحرک ضررلرین دفع ده خاصه عظیمه سی وار
ورسول اکرمه یهودیه نک خیبرده ویردیکی سمک اثری حین وفاتنه دک
زائل اولمدیغنه هذا اوان انقطاع ابهری حدیثیله استدلال اولنمشدر
ابن ماجه وابن ابی الدنیا وحاکم روایت ایتدیلر که رسول اکرمک مبارک
ظهرنده برقطیفه وار ایدی انک اوزرینه برکمسنه اللینی وضع ایلسه
بدن لطیفنده اولان حمی حرارتنی حس ایدر ایدی ویا رسول الله نه
عجب حرارتکز وار دیدکلرنده انا کذلک یشدد علینا البلاء ویضاعف
لنا الاجر دیو بیوررلر ایدی بخاری حضرت عایشه دن روایت ایتدی
که رسول اکرمک پیشگاهنده برکاسه ایله صو وضع اولنمش ایدی که
حمی نک حرارتی مشتد اولدقجه مبارک اللینی صویه قویوب یوزینه و
کوزینه سوروب لا اله الا الله ان للموت سکرات دیو بیوررلر ایدی
روایت اولندی که رسول اکرمک مرض موتنده یدی عدد التونی وار
ایدی صدقه ایدک دیو امر ایتدی بو اثناده کندویه بیهوشلق طاری
اولوب افاقت بولدقده صکره اول التونلری طلب ایتدی و اوچنی
قویوب ماظن محمد بربه لو لقی الله وعنده هذه دیو بیوردی وجمله سنی
تصدق ایتدی بخاری روایت ایتدی که رسول اکرم حال مرضنده اکثریا
بیهوش اولور ایدی برکره دخی بیهوش اولدقده مرضنی ذات الجنب
ملاحظه سیله لدود ایتمک مراد ایتدیلر اگرچه رسول اکرم ایتمه یک دیو
اشارة ایتدی لکن خسته دوایی استمدیکنه حمل ایدوب اغزلرینه
لدود ایتدیلر رسول اکرم بیهوشلقدن افاقت بولدقده بکا نیچون
لدود ایتدیکز مع هذا بن سزه ایتمه یک دیو اشارة ایتدم امدی شو
خانه ده عباسدن غیری هرکیم وار ایسه اکا لدود ایتسونلر بن کوریم
دیدی اما عباس اول وقتده حاضر دکل ایدی اکا لدود ایتمسونلر
لدود اولدر که بر دوایی خسته نک اغزینک بر جانبنه وضع ایده لر
طبرانی عباسدن نقل ایتدیکی اوزره وضع ایتدکلری لدود قسطله

زینت دن یاپلمش بردار وایدی صاحب مواهب دیدیکه اهل بیتک
آغزینه لدود وضع اولنمغه امر بیوردقلری بردخی امتیه لردیوانلری
تادیب وگوشمال ایدی حاشا اقتصاص وانتقام دکل ایدی و
دخی اگرچه رسول اکرم مرض مزبوردن اول گاهی لدود استعمال
ایدرلر ایدی لکن مرض مزبوردن خلاص بولمیوب سبب موتی اولمغی
عندنده متعین اولمغله لدوددن استکراه بیوردیلر لکن حافظ ابن
حجر دیدی که ظاهر بودر که خصوص مزبور رسول اکرم کندونی موت و
حیوة مابیننده مخیر قلمزدن وموتی محقق اولمزدن متقدم ایدی بلکه
لدودی استکراه اتدیکی مرضنه لدود مناسب اولمدیغی ایچون ایدی
زیرا اهل بیت ذات الجنب ولمق ملاحظه سیله لدودده جراءت
ایتمشلر ایدی مع هذا مرضی ذات الجنب دکل ایدی ابن سعد روایت
اتدی که رسول اکرمک خاصره سنه یعنی بوکرینه احیانا وجع عارض
اولور ایدی برگون شدت اولوب بیهوش اولدی لدود ایتدیلر حظ
ایتمدی بیهوشلقدن افاقت بولدقده بحضور اولوب دیدیکه کنتم
ترون ان الله تعالی سلط علی ذات الجنب ما کان الله لیجعل له
علی سلطانا لیس امر اتدیکه اهل بیتدن هرکیم دار ایسه اکا لدود
ایده لر الا میمونه که اول گون صائمه ایدی ابو یعلی سند ضعیف
ایله عایشه دن روایت اتدیکه رسول اکرمک سبب موتی ذات
الجنب ایدی دیو علما روایتین مابیننی شو وجهله توفیق اتدیلر که
ذات الجنب ایکی معنایه اطلاق اولنور بری اول ورم حاردر که
غشاء مستبطنده یعنی قبورغه لرک آلتنده اولان پرده حاصل
اولور وبری دخی قبورغه لر میاننده محتبس اولان ریحدن حاصل
اولان وجعدر لیس رسول اکرمکا ذات الجنب مسلط اولمز دیدیکی
معنای اول ایله اولان ذات الجنبدر بخاری ابن عباسدن نقل
اتدی که رسول اکرمک وفاتی قریب اولدقده یانلرنده واقمنه لر وا

وار ایدی بیوردیلر که هلموا اکتب لکم کتابا لا تضلوا بعدی یعنی
یا که کلک سزه بر نامه یازه یم که بندن صکره ضلالته دوشمیه سز بعض
صحابه دیدیلر که نامیه نه حاجت حسبنا کتاب الله لکن اهل بیت
اختلاف خصومته دوشوب بعضی نامه یی یازمق مناسبدر بعضی
مناسب دکلدر دیو حضور شریفلرنده کفت وگو چوغالدی رسول اکرم
متضجر اولوب قوموا عنی دیوب حضورندن قوودی عبید الله دیدی
که ابن عباس اول مجلسده نامه یازلمدیغنه تأسف ومانع اولنلره
غضب ایدر ایدی نووی دیدی که حضرت عمرک حسبنا کتاب الله
دیدیکی قوة فقاهتندن ودقت نظرندن ناشی ایدی زیرا خوف
ایتدی که بلکه نامه ده بعضی عهده سندن کلمک ممکن اولمین امور
تحریر اولنوب کرکی کبی حقنه رعایت اولنمغله عقوبته مستحق اولنه
ودخی حضرت عمرک مرادی باب اجتهاد علمایه مسدود اولمسون
ورسول اکرم عمرک بو کلامنی استماعندن صکره عمره انکار ایتمیوب
البته نامه یی یازه یم دیو مصر اولمدیغی عمرک کلامنی استصواب اتدیکینه
قرینۀ واضحه در و حضرت عمر کلام مزبور ایله ما فرطنا فی الکتاب
من شیء قول کریمنه تلمیح اتدی وابن عباس کلامی اکا معارض اولمز
زیرا حضرت عمر ابن عباسدن افقه اولدیغی ظاهردر ووهم اولنمیه
که ابن عباس تفسیر قرآنه عالم وکما هو حقه تأویلنه سائر ناسدن
اعلم ایکن قرآن ایله قناعت واکتفا ایتمش اوله بلکه تصریح و
بیان اولنه جق معنا وار ایسه انک فوت اولمسنه تأسف ایدوب
رسول اکرمک بیانی غیریلرک استنباطندن اولی اولدیغندن
ناشی مانع اولنلره غضب ایتمشدر والله اعلم معلوم اوله که رسول
اکرمک وفاتنه متعلق اولان احوالک بعضی اگرچه ان شاء الله
تعالی اثناء ترجمه احادیثده ذکر اولنور لکن کتب معتبره ده بیان
اولندیغی اوزره اشتداد مرضندن وقت وفاتنه وارنجه واقع

اولان احوال اجمالا بو مقامه ثبت و تحریر اولنمق مناسب ملاحظه
اولندی والله المستعان بخاری و مسلم و ابو حاتم روایت ایدیلر
که رسول اکرمک مرضی مشتد اولدقده مروا ابا بکر فلیصل بالناس
یعنی ابو بکره سویلک ناسه امامت ایدوب نماز قیلسونلر دیدکده
عائشه رض دیدیکه یا رسول الله ابا بکر رقت قلب صاحبی بر کمسنه در
سنک یریکوزه محرابه کجدیکی وقتده اغلامقدن اوقودیغنی خلقه
ایشتدرمسه کرک رسول اکرم ینه مروا ابا بکر فلیصل بالناس
دیو بیوردی عائشه ینه اول سویلدیکی سوزی سویلدی رسول
اکرم جوابنده انکن صواحبات یوسف مروا ابا بکر فلیصل
بالناس دیدی صواحب صاحبه نک جمعی در که مراد زلیخادر و
انکن اکرچه جمع صیغه سیله در لکن مراد عائشه در که مراد نقلری
عائشه یی زلیخایه تشبیه در یعنی یا عائشه تحقیق سن درونده
اولان معنانک خلافنی اظهار اتمکده زلیخایه مشابه سین زیرا
زلیخا ضیافت بهانه سیله خواتین مصری جمع اتدیکه ظاهری
خاتونلره اکرام ایدی لکن حقیقتده آنلره یوسفی کوسترمک
ایدی حتی کوروب یوسفک محبتنده کندوینی معذور طوته لر و
عائشه نک ظاهر قولی دلالت ایدر که اغلامقدن قراتی خلقه
ایشتدره مز دیو امامتدن ابو بکری منع ایده اما مرادی بو ایدی
که ناس ابو بکری رسول اکرمک مقامنده کوروب خاطرلرینه خوش
کلممکله اکا حقارت ایله نظر ایده لر بخاری انس بن مالکدن روایت
اتدی که دوشنبه کون مسلمین صلوة فجرده و ابو بکر آنلره امامت
ایدرایکن رسول اکرم عائشه نک حجره سنده اولان قاپونک
پرده سین قالدوروب اصحابه نظر ایدوب تبسم ایتدی ابو بکر
ظن ایتدی که رسول اکرم نمازه چیقمق استر کیرو ایدن چکلدی
و مسلمین دخی سرورلرندن نمازلرینی قطع ایتمک ایستدیلر رسول

رسول اکرم مبارک الیله یریکوزده طورک و نمازلریکزی قطع ایتمک
دیو اشارت اتدی و حجره یه چکلوب پرده لی ینه القا اتدی بخاری وانلنده
رسول اکرم همان اول کونده وفات ایتدی موسی بن عقبه و ابو
الاسود در رسول اکرمک وفاتی وقت زوال شمسده ایدی دیو جزم
اتدیلر سهیلی دیدیکه بن واقدینک بعض تالیفاتنده کوردم که رسول
اکرم حلیمه سعدیه عندنده همه امر ایکن اول تکلم اتدیکی کلام الله
اکبر لفظی ایدی و آخر تکلم اتدیکی کلام الرفیق الاعلی لفظی ایدی صاحب
نهایه رفیق دن مراد اعلای علیین ده ساکن اولان انبیا
جماعتی در و بعضیلر رفیق دن ماخوذ در مراد حضرت الله در و بعضیلر
حظیره قدس در دیدیلر والله اعلم طبری ریاضده دیدیکه رسول
اکرم وفات اتدکده حضرت ابو بکر رسول اکرمک اذنی ایله زوجه سی
بنت خارجه نک خانه سنه کتمکله انده بولنمدی و حضرت عمر شمشیرین
غلافندن چیقاروب دیدیکه هر کیم رسول اکرم وفات اتدی دیو
سویلرسه آنی قتل ایدرم زیرا پیغمبر وفات ایتمدی بلکه آنک حال
و شانی موسی علیه السلامک حال و شانی کبیدر که موسی قرق کون
قومندن عزلت ایتدی ینه قومنه کلدی امیدم بودر که رسول
اکرم دخی کلوب نیجه کمسنه لرک اللرینی و ایاغنی قطع ایلیه ابو بکره دخی
خبر کیدوب عائشه نک حجره کیردی رسول اکرمک مبارک یوزندن
حجابی رفع ایدوب زوی عنبر بویدن اوپدی و آغلیوب دیدی
که توفی والذی نفسی بیده صلوة الله علیک یا رسول الله اطیبک
حیا و میتا بخاری روایتنده ابو بکر رض زوجه سی خانه سندن
کلدکده آتندن نزول ایدوب مسجده کیردی و هر کز بر فرده سوز
سویلمدی و عائشه نک حجره سنه کلوب کوردی که رسول اکرمی
اورتمشلر مبارک یوزیندن پرده یی قالدوروب اوپدی و
آغلادی و دیدیکه بابی انت و امی لا یجمع الله علیک موتتین

اما الموتة التي كتبت عليك فقد متها و بو كلامدن مرادي حضرت عمره
تعريض ايدي ديديلر زيرا البخاري عايشه دن نقل ايتدي كه حضرت ابو بكر بنم
حجره مدن چقدقدن صكره ايها الحالف على رسلك يعني رسول اكرم
وفات ايتمدي ديو يمين ايدن ديو واف نصيحت ايلدي حضرت عمر
ساكت اولدي و ابو بكر حضرت الله حمد و ثنادن صكره ناسه خطاب
ايدوب ديدي كه الا من كان يعبد محمدا فان محمدا قد مات ومن
كان يعبد الله فان الله حي لا يموت بعده انك ميت وانهم ميتون
ودخي وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل آيتلرين اوقودي
وخلق غريو و فرياده باشلديلر طبري ديديكه حضرت عمر بو آيتلري
حضرت ابو بكردن استماع ايتدكده فو الله لكاني لم اتل هذه الايات
قط ديدي پس قولندن رجوع ايدوب حضرت ابو بكره تابع اولدي
قرطبي ديدي كه بو بابده حضرت ابو بكرك شجاعتنه دليل قوي واردر
كه شجاعت ظهور شدايد و بروز مصايب وقتنده ثبات قلبي
مستلزمدر رسول اكرمك وفاتندن بيوك مصيبت اولمز ناس
رسول اكرم وفات ايتمدي ديرلر ايكن ابو بكر ايات مذكوره ايله
وفاتني كشف ايتدي و حضرت عمر سويلديكي سوزدن رجوع ايتدي
ابو نصر الوائلي ديديكه حضرت عمر اول كلام معهودي سويلديكي رسول
اكرمك وفاتي سببيله فتنه ظهورندن و منافقينك هجومندن
خوف ايتدكندن ناشي ايدي چون حضرت ابو بكرك قوة قلبين و
جلادت و جرأتين كوردي خوفي مرتفع و اضطرابي مندفع اولدي
ابن المنير ديديكه رسول اكرم وفات ايتدكده ناسه بر مرتبه اضطراب
طاري و بر درجه ده طبطاب عاري اولديكه نيجه سي دائره عقلدن
چقدي حضرت عمر كبي و نيجه سنك حركه و تكلمه مجالي قالمدي حضرت
علي كبي و نيجه سي متحير و سرگردان اولدي عثمان كبي و نيجه سي عقلدن
خسته اولدي عبد الله بن انيس كبي حتى عبد الله بن انيس بو خسته

بو خسته لكدن وفات ايتدي و جمله دن ثابت و صاحب جلادت
حضرت ابو بكر ايدي اكرچه رسول اكرمك فراقيله ديده لرندن جويبار
سرشك آقيدر و ناله زاري قبه اسمانه پيوسته قيلور ايدي لكن
صحابه نك هر برينه بركونه تسليت ويروب حرارتلرين آب ملاطفه
ايله تسكين ايدر ايدي بيهقي و ابو نعيم و واقدي طريقندن تخريج ايديلر
كه رسول اكرمك وفات و عدم وفاتنده شك ايتديلر اسماء بنت عميس
اليني رسول اكرمك كتفلري ميانه ادخال ايدوب قد توفي قد رفع
الخاتم من بين كتفيه يعني رسول اكرمك وفاتنده شبهه قالمدي
زيرا كتفلري ميانندن مهر نبوت قالقمش ديدي روايت اولندي
كه رسول اكرم وفات ايدوب دفن اولنمزدن اول حضرت بلال
اذان اوقيوب اشهد ان محمدا رسول الله ديدكده صحابه كرام
فرياد و ناله ايدوب مسجد رسول الله حركته كلدي و رسول اكرم دفن اولندقدن
صكره حضرت بلال بردخي اذان اوقومدي بعض روايتده حضرت
ابو بكر ايام خلافتنده التماس ايتمكله بركره اذان اوقودي و بعض
روايتده شام فتح اولنديغي كون اوقودي و بردخي اوقومدي ديو
واقع اولدي و دخي رسول اكرم اثنين كوني وفات ايتدي كه مكه دن
مدينه يه هجرت ايتدكده مدينه يه داخل اولديغي وقتده كه ضحوه كبري
ايدي و دفن اولنديغي وقتده اختلاف اولندي ابن سعد طبقاتنده
علي دن روايت ايتدي كه رسول اكرم اثنين كوني وفات ايدوب
اربعا كيجه سي دفن اولندي و جمله اتفاقات عجيبه دندر كه رسول اكرمك
جنازه سني غسل خصوصنده صحابه كرام اختلاف ايتديلر كه كندو
ميتلرمز كبي صويوب غسل مي ايده لم ثوبي ايله مي غسل ايده لم
ديو بو اثناده جمله سنه بر مرتبه نوم غلبه ايتدي كه كندولريني امساكه
قادر اولمديلر خانه نك بر طرفندن اغسلوا النبي صلى الله عليه وسلم
وعليه ثيابه ديو بر صدا ايشتديلر كه قائلي معلوم اولمدي لهذا قميصي

مبارک ظهرنده ایکن غسل ایدوب صویی پیراهن اوزرندن صب ایدرلر
ایدی ابن ماجه سند جید ایله علی دن مرفوعا نقل اتدی که رسول اکرم بیوردیلر
که اذا انا مت فاغسلونی بسبع قرب من بئری بئر غرس صاحب نهایه
دیدی که غرس غین معجمه نک فتحی وراء مهمله نک سکونی وسین مهمله ایله
مدینهٔ منوره ده بر قیونک اسمیدر یعنی رسول اکرم بن وفات ایدیکم وقتده
بنم بئر غرس نامنده اولان قیودن یدی قربه صو ایله غسل ایدیک
دیو وصیت ایلدی بزاز وبیهقی روایت اتدیلر که رسول اکرم اوچ کره
غسل اولندی برکره صاف صو ایله وبرکره صو ایله سدر ایله وبرکره
صو ایله کافور ایله وحضرت علی غسل ایدوب عباس واوغلی فضل
معاونت واسامه وقثم وشقران صو توکرلر ایدی وکوزلرینی بز ایله
باغلامشلر ایدی زیرا رسول اکرم علی یه بیورمشلر ایدی که لا تغسلنی
الا انت فانه لا یری احد عورتی الا طمست عیناه بو حدیثدن فهم اولنور
که کویا یا علی سکا بنم هر وجهله اعتمادم وار در غیریلر کوزلرینی ضبطه
قادر دکلدر دیدی لهذا علی دن غیری کوزلرین باغلادیلر وحضرت
رسولک جسم لطیف وبدن نظیفنی غسل ایدر ایکن بابی انت وامی
طبت حیا ومیتا دیر ایدی روایت اولندی که حضرت علی غسل ایدر
ایکن الینه بز باغلایوب قمیصک آلتنه ادخال ایدوب غسل اتدکدن
صکره قمیصی صیقدی وسجده موضعلرینه ومفصللرینه خوشبوی
نسنه لر وضع ایدوب ایکی قوللرینی ومبارک یوزنی وکف وقدملرینی
غسل وعود ایله تبخیر اتدی نسائی عبد الرزاق روایتندن عائشه دن
نقل اتدیکه کفن رسول الله صلی الله علیه وسلم فی ثلثة اثواب سحولیة
بیض وسحولیه بر نوع ثوبک اسمیدر ائمهٔ ستة عائشه حدیثندن من
کرسف لیس فیها قمیص ولا عمامة لفظنی زیاده اتدیلر یعنی اول بزلرینه دن
ایدی وکفننده قمیص وعمامه یوق ایدی ابن ماجه ابن عباس دن نقل
اتدیکه رسول اکرمک تجهیزندن فارغ اولدقدن صکره ثلثا کونی خانهٔ شر

سحیل ایکی برقات
اولان بز
معناسنه
در
منه

خانهٔ شریفلرنده سریری اوزرینه وضع اتدیلر وناس فوج فوج کلوب نمازینی
قیلدیلر رجال فارغ اولدقدن صکره نساء طایفه سی قیلدقلرندن صکره
صبیان قیلدیلر وصلوة جنازه سنده جماعتک امامی یوق ایدی
همان صف صف طوروب هر کس کندو باشنه قیلار ایدی بعده دفن
اولنه جق موضعده اختلاف اتدیلر حضرت ابو بکر دیدیکه سمعت رسول
الله صلی الله علیه وسلم یقول ما هلک نبی قط الا یدفن حیث تقبض
روحه وحضرت علی دیدیکه وانا ایضا سمعته پس ابو طلحه رسول اکرمک
روحی قبض اولندیغی دوشکک موضعنده قبر شریفنی قازدی اصح روایات
بودر که قبر شریفنه عباس وعلی وقثم بن العباس نزول اتدیلر وقبر شریفنه
طقوز عدد کرپچ وضع اتدیلر وحال حیواتنده اوزرینه اورتندیکی قطیفه
نجرانیه یی شقران الوب والله لا یلبسها احد بعدک دیه رک قبر شریفنه
دوشه دی ابن عساکر دیدیکه حضرت بلال قبر شریفک باشی اوجندن
ابتدا ایدوب بر قربه صو توکدی وقبرک طپراغنی بر قارش مقداری
زمیندن یوقاری قالدوروب اوزرینه سفید وسیاه خرده طاشلر
دوزدیلر علماء سیرک اختیار اتدکلری اقوال بو مقامه کلنجه اجمالا بیان
وبو محله ثبت اولندی انشاء الله تعالی ترجمهٔ احادیث بابنجه الله
دخی بعض فوائد ذکر اولنور مصنف بو بابده اون دورت حدیث ذکر
ایلدی الحدیث الاول حدثنا ابو عمار الحسین بن حریث تصغیر
صیغه سیله در وقتیبة بن سعید وغیر واحد من مشایخی قالوا حدثنا
سفیان بن عیینة عن الزهری عن انس بن مالک قال آخر
نظرة نظرتها الی رسول الله صلی الله علیه وسلم کشف الستارة
سینک کسریله پرده معناسنه در یوم الاثنین حنفی دیدیکه لفظ آخر
رفعله مبتدا وکشف جمله سی خبری مبتدا نسته اولوب یوم ظرفیته
اوزرینه منصوب آخر نظرة نظرتها الی وجهه حین کشف الستارة
یوم الاثنین تقدیرنده در دیدی بعضیلر یوم رفعله مبتدا انک خبری

وزمان آخر نظرة تقديرنده دردیدیلر که نظرتها ده ضمیر مؤنث نظرة
راجع اولوب نظرت نظرة قوه سنده اولمغله ضمیر مذکور مفعول مطلق
اولور مفعول به اولمز وبو وجه اوزره کشف جمله سی قد تقدیریله ماضی
وحال اولور فنظرت الى وجهه كانه ورقة مصحف قاموسده مثلثة
المیم دیدی نووی دیدیکه مصحف ده اوچ لغة واردر میمك ضمی وکسری
وفتحی ایله لکن مشهور اولان ضم وکسریدر والناس خلف ابى بكر
جمله سی حالیه در یعنی انس دیدیکه بنم رسول اکرمی آخر کوروشوم اول
وقت ایدی که رسول اکرم اثنین کونی عائشه نك قاپوسینك پرده سینی
آچوب صحابه صباح نمازینی قیلارلر ایکن انلره باقدی وبن رسول
اکرمك مبارك یوزینه باقدم کویا چهرهٔ میمونلری مصحف ورقی ایدی
ناس ابوبکرك خلفنده اولدقلری حالده فاشار عم ان اثبتوا
ان لفظنده مابعدنده وصل اولدیغی ایچون نوننی مکسور ومضموم
اتمك جائزدر اثبتوا اثبات دن ماخوذدر وابوبكر يؤمهم یعنی رسول
اکرم پرده یی آچدقده ناس اثناء صلوتده آگاه اولوب زیاده سرور
نمازلرینی قطع اتمك مراد ایتدیلر رسول اکرم هرکس مقامنده اولوب
نمازینی قطع ایلمك دیو اشارت ایتدی ابوبکر ناسه امامت ایتدیکی
حالده که ابوبکر محرابده ناسدن ایرو اولمغله رسول اکرمك پرده یی
آچدغندن آگاه اولمدی یاخود اول دخی آگاه اولدی لکن امور
دینیده بغایت صاحب تمکین اولمغله مقامنده ثابت اولدی مخفی اولمیه
که سابقا بیان اولندی که بخاری نك انسدن روایتنده ابوبکر دخی
رسول اکرم مسجده چیقار ملاحظه سیله محرابدن چکلدی لیکن بو مقامده
اشارتك صریحی مذکور اولمغله ثبات ایله اشارت ابوبکره دخی
شامل اولمق اولى ملاحظه اولنور ودخی الناس خلف ابى بكر لفظی
ابوبکرك امامت ایتدکنده صریح اولمغله وابوبكر يؤمهم لفظی بو
معنایی تصریح ایچون ذکر اولندی پس قطع صلوة مراد ایتمك خصوصنده

خصوصنده ابوبکر سائر ناسه مشارکت وثبات ایله امر اکا دخی شامل
اولمق انسب کورینور والقى عم السجف سینك کسری وفتحیله
پرده معناسنه وبعضیلر قاپونك شقوق الوسط اولان پرده در دیدیلر
وتوفي من آخر ذلك اليوم بعض نسخه ده في آخر واقع اولدی یعنی
صحابه ثبات ایله امر ایتدکدن صکره پرده یی القاء ایتدی وهمان
اول کونك یعنی یوم اثنین مذکورك آخرنده وفات ایتدی مخفی اولمیه
که سابقا بیان اولندیغی اوزره ارباب سیر رسول اکرم ضحوهٔ کبری وقتنده
وفات ایتدی دیو جزم ایتدیکلرینه حدیث مذکور ظاهرا منافی اولمغله
عسقلانی مابینلرین شو وجهله توفیق ایتدی که آخردن مراد نهارك
نصف ثانیسنه دخولك ابتداسی درکه زوال وقتی در ووقت ضحینك
اشتدادی زوالدن مقدم واقع اولوب زوال شمس محقق اولنجه
مستمر اولور میرك دیدیکه محتملدرکه رسول اکرمك وفاتی ضحوهٔ کبری ده
واقع اولوب لکن عند الناس وفات ایتدیکی آخر یومده متحقق
اوله پس تنافی مندفع اولور ودخی انس رسول اکرمك مبارك یوزنی
ورقهٔ مصحفه تشبیه ایتدیکی حنفی دیدیکی اوزره هدایتدن واهتدا
جهتندندر لکن ورق مصحف بیاض ورقیق اولمغله رسول اکرمك
بغایت ضعفی سببیله یوزی اکا مشابه ایدی دیمك مناسب ملاحظه
اولنور ومطلق کاغذینه تشبیه ایتدیکی رسول اکرمك تعظیمنی اشعار
ایچوندر والله اعلم الحديث الثالث حدثنا حميد بن مسعدة میمك فتحی
وسینك سکونی وعینك فتحیله در البصري حدثنا سليم تصغیر صیغه سیله
بن اخضر عن ابى عون عن ابرهيم عن الاسود عن عائشة قالت
كنت مسندة النبي صلى الله عليه وسلم اسناددن ماخوذ اسم فاعل مؤنثدر
الى صدري او راویدن شك ایچوندر قالت الى حجري حانك فتحی
وکسری ایله قوجاق معناسنه در فدعا عم بطست لکن معناسنه در
اصلنده طس ایدی سینك تشدیدیله سین ثانیه یی تایه تبدیل ایتدیلر

لهذا جمعی طساس وطسوس کلور وتصغیری طسیس کلور وطرزی طست موت
واعجمیه در که تعریب ایدوب طس دیدیلر پس لیبول فیه ده اولان ضمیر مجرور
مذکر معنا اعتباریله طسته راجع اولور لیبول فی الذی دعا به تقدیرنده
ثم بال فمات یعنی عایشه دیدی عایشه دیدیکه بن رسول اکرمی صدریمه
یا خود آغوشمه طایاندرمش ایدم بتبول ایتمک ایچون بر لکن طلب ایتدی
احضار ایتدیک لکنه بتبول وبقایای دنیادن تخلی ایدوب دار فنایه
وداع ایتدی ومحتمل در که لکن طلب ایدوب لکن کلنجه بتبول ایتمزدن
اول حضرت علینک قوجاغنه واروب بتبول ایتدکدن صکره علینک
زانوسنه مبارک باشین وضع ایدوب وفات ایتمش اوله نته کیم کلمهٔ
ثم وحرف فا بو احتمالی مؤید ملاحظه اولنور پس حاکم وابن سعد
عندنده ان راسه المکرم کان فی حجر علی رض لفظیله وارد اولان
حدیثه منافی اولمز والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا قتیبة حدثنا
اللیث عن ابن الهاد که اسمی یزید بن عبد الله بن اسامة بن الهاد در
عن موسی بن سرجس سینک اولینک فتحی ورانک سکونی وجیمک فتحی
ایله غیر منصرف در بعض نسخه ده جیمک کسریله ضبط اولندی که منصرفدر
عن القاسم بن محمد عن عایشة انها قالت رایت رسول الله صلی
الله علیه وسلم وهو بالموت ملتبس بالموت تقدیرنده جمله سی حالیه در وعنده
قدح حال متداخله در فیه ماء قدحک صفتی در وهو یدخل ادخالدن
ماخوذ وجمله دخی حال متداخله در یده فی القدح ثم یمسح وجهه بالماء یعنی
عایشه دیدیکه رسول اکرمی موته مشغول اولدیغی حالده کوردم که
یانندە صو ایله مملو بر کاسه وکاسه یه مبارک الینی ادخال ایدر
اولدیغی حالده صکره مبارک یوزنی یاش الیله مسح ایدر ایدی
ثم اغمی علیه صلی الله علیه وسلم مرة فظنوا ان به ذات الجنب فلدوه
لفظی بزم عندمزده بولنان نسخه لرده یوقدر لدوه دالک تشدیدیله
لدوددن ماخوذ در آغزک بر جانبنه وضع اولنان دوایه لدود

دیرلر وبو غازه دوکلکلری دوایه وجور دیرلر یعنی رسول اکرم
بر کره بیهوش اولدی مرض ذات الجنب اولمق ملاحظه سیله لدود ایتدیلر
سابقا بو خصوصه متعلق اولان کرکی کبی تفصیل اولندی ثم یقول
اللهم اعنی علی منکرات الموت او قال علی سکرات الموت کلمهٔ
او راویدن شک ایچوندر اعنی اعانتدن ماخوذ امر حاضر در منکرات
شدایددن کنایه در سکرات سکرهٔ نک جمعیدر که لغتده سرخوشلق
دیمکدر که عقلک مغلوبیتیندن عبارتدر یعنی صکره رسول اکرم دعا
ایدوب دیر ایدی که یا رب سن بکا شداید موته معاونت ایدوب
تسهیل ایله یا خود حین موتده اولان اضطرابات وبیهوشلقلره
معاونت ایله والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا حسن بن صباح
باء موحده نک تشدیدیله در البزار رفعله حسنک صفتی در حدثنا
مبشر بن اسمعیل عن عبد الرحمن بن العلاء عن ابیه که علا در
عن ابن عمر عن عایشة قالت لا اغبط باء موحده نک کسریله
غبطه دن ماخوذ در غیرت ورشک معناسنه احدا بهون موت
هون خفیف واسان معناسنه در بالموت الهینه معناسنه
بعد الذی رایت من موصولی بیاندر شدة موت رسول الله صلی
الله علیه وسلم یعنی عایشه دیدیکه بن بر فردە سهولة وآسانلق
ایله موتی سببیله حسد ایتمز اولدم رسول اکرمک شدة ایله موتنی
کوردکدن صکره زیرا سهولة موت امر ممدوح اولسه ایدی رسول
اکرم سهولة موت ایله اکرام اولنور ایدی پس رسول اکرمک شدة
موتنی کوردکده بیلدیم که سهولة موت غبطه اولنمغه لایق دکلدر
بلکه شدة موت سبب رفع درجات ومکفر سیئاتدر خصوصا
رسول اکرم بیوردیلر که ان اشد الناس بلاء الانبیاء ثم الامثل
فالامثل قال ابو عیسی که مراد مصنف در سالت ابا زرعة
که مصنفک مشایخنک کبارندن وبغایة رجال اهل حدیثی عالمدر

من میمک فتحیله در عبد الرحمن بن العلاء هذا یعنی مصنف دیدیکه
شیخم ابو زرعدن سند مزبورده مذکور اولان عبد الرحمن بن العلاء
کیمدر دیو سؤال ایتدم زیرا رواة مابیننده عبد الرحمن بن العلاء
بر قاچ وار در قال هو عبد الرحمن بن العلاء بن اللجلاج ابو زرعه
جوابنده دیدیکه عبد الرحمن مذکوردن مراد شو عبد الرحمن در والله
اعلم الحدیث الخامس حدثنا ابو کریب تصغیر صیغه سیله در محمد بن
العلاء حدثنا ابو معاویة محمد بن خازم خاء وزاء معجمه ایله عن عبد
الرحمن بن ابی بکر وهو ابن الملیکی تصغیر صیغه سیله در عن ابن
ابی ملیکة تصغیر صیغه سیله در عن عائشة قالت لما قبض اختلفوا
فی دفنه یعنی عائشه دیدی که رسول اکرمک روح پر فتوحی قبض اولندیغی
وقتده دفنی خصوصنده صحابهٔ کرام اختلاف ایتدیلر بعضی
مسجدده وبعضی بقیعده وبعضی جدی ابرهیم عم عندنده و
بعضی مکه ده دفن اولنسون دیدیلر فقال ابو بکر رض سمعت
من رسول الله صلی الله علیه وسلم شیئا ما نافیه در نسیته ابو
بکر دیدی که بن رسول اکرمدن بر کلام ایشتدم که حفظنده اهتمام
اتمکله خاطرمدن چقمادی پس استیناف طریقیله اول کلامک بیانینه
شروع ایدوب دیدیکه قال عم ما قبض الله نبیا الا فی الموضع
الذی یحب ضمیر مستکن لفظ جلاله ونبی یه راجع اولمق محتملدر
ان یدفن فیه مجهول صیغه سیله در ادفنوه همزه وصلک فانک
کسره لریله در فی موضع فراشه یعنی رسول اکرم دیدیکه حضرت
الله تعالی پیغمبرلردن بر پیغمبرک روحنی قبض اتمدی الا اول موضعده
قبض ایلدیکه حضرت الله یاخود اول پیغمبر اول موضعده دفن اولنمغی
سور حاصلی حضرت الله یاخود اول پیغمبر روحی قبض اولنان موضعده
دفن اولنمغی سور پس سز دخی رسول اکرمک روحی قبض اولندیغی فراشک
موضعنده دفن ایدک حتی حضرت یوسف علیه السلام مصرده وفات

وفات ایتدیکی موضعده دفن اولندی لکن بعد زمان فلسطین ده بابا[سی]
جوارینه نقل اولندی ابن الجوزی منتظم نام تالیفنده ابن عمردن
نقل ایتدی که رسول اکرم بیوردیلر که عیسی بن مریم روی زمینه نازل
اولوب تزوج ایدر واولادی وجوده کلور وقرق بش سنه مکث
ایتدکدن صکره وفات ایدوب بنم قبریمه دفن اولنور ابو بکر وعمرک
قبری مابیننده بن وعیسی قبر واحددن قائم اولسق کرکدر حدیث
باب مقتضاسی اوزره عیسی عم اول موضعده وفات ایدر والله
اعلم الحدیث السادس حدثنا محمد بن بشار وعباس العنبری وسوار
واوک تشدیدیله در بن عبد الله وغیر واحد قالوا اخبرنا یحیی بن سعید عن
سفیان الثوری عن موسی بن ابی عائشة عن عبید الله بن عبد الله عن ابن عباس وعائشة ان
ابا بکر قبل بانک تشدیدیله تقبیلدن ماخوذدر که ترکیده اوپمک دیرلر
النبی صلی الله علیه وسلم بعد ما مات یعنی ابن عباس وعائشه دیدیلر
که ابو بکر رسول اکرمی ایکی کوزلرینک مابیننده یاخود جبهه سندن
اوپدی رسول اکرم وفات ایتدکدن صکره بخاری روایت ایتدی
که رسول اکرم عثمان بن مظعونی وفات ایتدکده اغلایه رق یوزینی
اوپوب حتی مبارک کوزلرینک یاشی عثمانک یوزینه آقدی پس
حضرت ابو بکر بو خصوصده دخی رسول اکرمه اقتدا ایتدی والله اعلم
الحدیث السابع حدثنا نصر بن علی الجهضمی جهضم ازددن بر بطن در
حدثنا مرحوم بن عبد العزیز العطار رفعله صفة بلکه صفة در عن
ابن عمران الجونی جیمک فتحیله جون ازددن بر بطن در عن یزید
بن بابنوس بابعده الف بعده باء ساکنه بعده نون بعده واو
ساکن بعده سین مهمله ایله در عن عائشة ان ابا بکر دخل علی النبی
صلی الله علیه وسلم بعد وفاته فوضع فمه بین عینیه ووضع یدیه ساعدیه وقال وانبیاه
واصفیاه واخلیلاه آخرلرنده اولان هاء سکت حال وقفده
الفلرظاهر اولسون ایچون مزیده در وحال وصلده حذف اولنور

والفلر مدّ صوته معین اولوب مندوبی منادیدن تمییز ایچون مزیده در
یعنی عایشه دیدی که تحقیق ابوبکر رسول اکرم وفات ایتدکدنصکره
ایچرو کیروب آغزینی رسول اکرمک ایکی کوزلرینک میاننه واللرینی
ایکی ساعدلری میاننه وضع ایدوب صوت حزین ایله مذکور اولان
اوچ لفظی سویلدی احمد روایتنده ابوبکر رسول اکرمک باشی طرفنه
کلوب جبههٔ شریفه سنی اوپدی و وانبیاه دیدی و باشین قالدروب
برده خی اوپدی و واصفیاه دیدی و باشین ینه قالدروب برده خی
اوپدی و واخلیلاه دیدی دیو واقع اولدی ابن ابی شیبه روایتنده
جبهه سندن اوپوب آغلایه رق بابی انت وامی طبت حیا و
میتا دیدی دیو واقع اولدی مخفی اولمیه که ابوبکر رضی الله عنه
اضطراب وجزع وفزع ایتمیوب صوت حزین ایله بکاسی و بو
الفاظله ندبه ایتمه سی ثبات وتمکیننه مانع دکلدر نته کیم ابوبکرک
ثبات وتمکینی عن قریب بیان اولنور وسابقا اجمالا بیان
اولنمشدی والله اعلم الحدیث الثامن حدثنا بشر بن هلال الصواف
البصری حدثنا جعفر بن سلیمان عن ثابت عن انس بن مالک قال لما
کان الیوم الذی دخل فیه رسول الله صلی الله علیه وسلم المدینة ضمیر مجرور
مدینه یه راجع وکلمهٔ من مابعدنده کل شیئ کلامنک بیانی در
که تقدیم اولندی یعنی انس دیدی که اول کونده که رسول اکرم
شرف قدومیله مدینه یی تشریف ایدوب اول بقعهٔ منیفه یه
داخل اولدی مدینه نک هر جزوی نور حسّی ایله یا خود نور
معنوی ایله منور اولدی زیرا شرف قدومی انواع هدایتی
متضمن واصناف ظلم وعدوانک رفعنی حاوی در یا خود
اضاءت سکان مدینه نک فرح تام وسرورلرندن کنایه در
یعنی شرف قدومی سببیله اهالی مدینه خرم وشاد اولدیلر لکن
اگرچه اعداء دینک محزون اولمه لری مقرردر فاما آنلر درجهٔ

درجهٔ اعتباردن ساقطلردر بر دوست مبارکست وبر دشمن شوم
طیبی دیدیکه ضمیر مجرور مدینه یه راجع در لتلقین منه الاسد قولی
کبی کلامده تجرید واردر بس بو وجه اوزره اضاءت حسیه اولور
وخاطر کلیه خطور ایدر که کلام مذکورده مبالغهٔ عظیمه واردر که
کلمهٔ من سببیه وکل شیئ دن مراد اجزاء مدینه دن خارج اشیادر
یعنی رسول اکرم مدینه یه داخل اولدقده مدینه سببیله هر موجود
مستنیر اولدی ونفس مدینه نک مستنیر اولمه سی بالطریق الاولی
لازم کلور زیرا بر شیئ کندو منور اولمدقجه غیری تنویر ایده مز
بس فی المثل رسول اکرمک جمال با کمالی سببیله مدینه نک و مدینه
سببیله سائر اشیانک مستنیر اولمه سی کبی در خذ هذا فلما کان
الیوم الذی مات فیه اظلم منها کل شیئ چونکه رسول اکرمک وفات
ایتدیکی کون هر شیئی مظلم اولدی مخفی اولمیه که بو مقامده واقع اولان
اضاءة واظلامدن معنوی اولان اضاءة واظلام اراده قیلنمق
خصوصا بزم ملاحظه ایتدیکمز وجه اوزره بغایة مناسبدر والله الموفق
نفضنا نفضدن ماخوذ در تحریک معناسنه که ترکیده سیلکمک
وفارسیده افشاندن ایله تعبیر اولنور ایدینا عن التراب که مراد خاک
قبر شریف در واّنا همزه نک کسریله وجمله سی حالیه در لفی دفنه
حتی انکرنا قلوبنا نفضدن در یعنی بز اللریمزی رسول اکرمک دفنی قیدینده
اولدیغمزده حالده قبر شریفک خاکندن سیلکمش ایکن واللریمز قرک
خاکی ایله آلوده ایکن قلوبمزده حاصل اولان حالاتی بکنمدک
اولدق زیرا رسول اکرم وفات ایدوب ورسول اکرمک صحبتنده
اولان حالت وحلاوت فوت اولمغله قلبلریمزده اول بولنان
صفا وذوقی بوله مز ایدک درونلریمزه کدر مستولی وسینه لریمزده
غم وحزن ساری اولمش ایدی وبزم بو حالتمز رسول اکرمک وفاتندن
حاصل اولان اظلامک ثمره سی در وبعضیلر دیدیلر که رسول اکرمی

وجمله متقدمه اوزرینه عطف ایچون یا استینافیه درما نافیه درجه

دفن ایدوب وجد پاکنک اوزرینه خاک القا اتمک خصوصنده قلوبمز بومره
ایچون رضا ویردی دیو قلوبمزک فعلنی انکار ایدوب اتدکلری رأیی
استحسان اتمز ایدک والله اعلم الحدیث التاسع حدثنا محمد بن حاتم
حدثنا عامر بن صالح عن هشام بن عروة عن ابیه که عروه در عن عائشة
قالت توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم یوم الاثنین یعنی عائشه دیدی که رسول
اکرم دوشنبه کون وفات اتدی اصحاب عندنده بو معنا متفق علیه در
نته کیم سابقا بیان اولندی والله اعلم الحدیث العاشر حدثنا محمد بن
عمر حدثنا سفیان بن عیینة عن جعفر بن محمد که مراد جعفر صادق
و محمد باقردر عن ابیه که باقردر قال قائل باقردر که تابعی در پس حدیث
مرسل اولور قبض رسول الله صلی الله علیه وسلم یوم الاثنین فمکث ذلک الیوم ولیلة
الثلثاء ودفن من اللیل یعنی محمد باقر دیدی که رسول اکرم دوشنبه کونی وفات
ایدوب اول کون وسه شنبه کیجه سی مکث اتدی و چهارشنبه کیجه سی
نصف اللیلده دفن اولندی جامع الاصولده دفن لیلة الاربعاء
وسط اللیل وقیل لیلة الثلثاء وقیل یوم الثلثاء والاول اکثر
دیدی قال سفیان وقال غیره ضمیر مجرور محمد باقره راجعدر اولور و
جملهٔ ثانیه علی طریق الحکایة قول اولک مقولیدر یسمع مجهول صیغه
سیله در و جمله سی قول ثانینک مقولیدر صوت المساحی میمک فتحی و
حاء مهمله نک کسریله مسحاتک جمعیدر که ترکیده کورک و فارسیده
یارو دیرلر صاحب نهایه دیدی که میم زائده دردر سحودن مأخوذدر
کشف و ازاله معناسنه دیدی من آخر اللیل یعنی سفیان دیدی
که محمد باقردن غیریسی دیدیکه رسول اکرم دفن اولندیغی وقتده
اوزرینه تراب دوکمک ایچون استعمال اولنان کورکلرک صداسی
کیجه آخرنده استماع اولنور ایدی مخفی اولمیه که کورکلک صداسی
حال دفن ده طوپراق دوکر ایکن ظاهر اولور آخر لیلده استماع
اولنمه سی اقتضا ایدر که دفن دخی آخر لیلده واقع اولمش اوله

اوله پس ظاهر بو قول جامع الاصول روایتنه مخالف اولمغله شو
وجهله توفیق ممکن اولور که وسط اللیلدن جوف اللیل مراد
اولوب لیلک هر جزؤنه وسط اطلاق اولندی بو وقتده مراد
نصف اللیلدر پس بو توجیه اوزره آخر لیله وسط لیل اطلاقی صحیح
اولور یا خود کورک ایله نصف اللیلده تراب دوکمکه شروع اولنوب
آخر لیله دک ممتد اولمغله کورکلرک صداسی استماع اولنمق آخر لیلده
واقع اولدی زیرا آخر لیلده هوای متموجک صفوتی زیاده اولمغله
استماع صدایه آخر لیل مناسب ملاحظه اولنور معلوم اوله که میتک
تجهیز و تکفین و دفنی عجله اوزره مستحب در مکر فجأة وفات ایلیه
زیرا بو صورتده موتی متعین اولوبجه تأخیر اولنمق لازم در رسول
اکرم اهل بیتنه دیدی که اخروا دفن میتهم اخروا دفن میتکم ولا
تؤخروه دیو بیورمشلر ایکن رسول اکرمک دفنی تأخیر اولندیغنک حکمتنده
علما دیدیلر که رسول اکرمک وفاتی وقتنده موجود اولان خلق امی
و رسول اکرمدن غیری پیغمبر کورممشلر ایدی بو مصیبت عظمی و بو داهیه
کبری واقعه اولدقده هر برینه بر کونه تلاش و اضطراب دوشدی
خصوصا وفاتنده اختلاف اتدیلر مع هذا کفارک هجومی احتمالی
غالب و امر خلافتده اختلاف وهمی اولمغله اهم مهماتدن اولان
بیعت خصوصنه مشغول اولدیلر زیرا بو بابده اولان مسامحه
فتنه یه باعث اوله جغی متعین و واقع اولان امرلرنده مراجعت
اولنه جق بر کمسنه اتخاذی واجب اولدیغی متبین در لهذا اول
کون حضرت ابو بکردن بیعت وایرته سی کون ینه بیعت اتدیلر وصکره
بو امر مهمی اتمامدن فارغ اولوب رسول اکرمک تجهیز و تکفین
و دفننه شروع اتدیلر و بو خصوصده دخی حضرت صدیقک رأیی
اوزره تمشیت اتدیلر والله اعلم الحدیث الحادی عشر حدثنا قتیبة
بن سعید حدثنا عبد العزیز بن محمد عن شریک بن عبد الله بن ابی نمر نونک فتحی

ومیمک کسریله در عن ابی سلمة بن عبد الرحمن بن عوف قال توفی رسول الله
صلی الله علیه وسلم یوم الاثنین ودفن یوم الثلثا یعنی ابو سلمه دیدی که رسول
اکرم دوشنبه کونی وفات ایدوب ثلثا کونی دفن اولندی قال ابو عیسی
هذا حدیث غریب مصنف بو حدیث غریبدر دیدی مشهور اولان سابقا
بیان اولنان در حتی بعضیلر شریک بن عبد الله سهو اتدی دیدیلر و
بعضیلر اسباب دفنه سه شنبه کونی ودفندن فراغ چهارشنبه
کیجه سی واقع اولدی دیو توفیق اتدیلر والله اعلم الحدیث الثانی عشر
حدثنا نصر بن علی الجهضمی حدثنا عبد الله بن داود قال حدثنا سلمة بن
نبیط تصغیر صیغه سیله در اخبرنا مجهول صیغه سی ایله در عن نعیم بن
ابی هند عن نبیط بن شریط شین معجمه نک فتحیله اشجعی وکوفی وصحابی
صغیر وابو سلمه کنیه سیدر جزری دیدیکه شریط شینک فتحیله در وضمی
غلط در عن سالم بن عبید وکان له صحبة ابن حجر دیدیکی اوزره اهل
صفه دندر قال سالم اغمی مجهول صیغه سیله در اغمی علی المریض دیرلر
عقلی مغلوب اولسه که کویا مرض عقلنی ستر اتدی علی رسول الله صلی
الله علیه وسلم فی مرضه فافاق یعنی سالم دیدی که رسول اکرم مرض موتنده
بیهوش اولمش ایدی افاقت بولوب اولکی حالنه عودت ایلدی
معلوم اوله حدیث مذکوردن انبیایه اغما طاری اولمق جائز ایدیکی
استنباط اولنور زیرا اغما امراضدن بر مرض وانواع ابتلادن
بر نوع در لکن جنون نقیصهٔ عظیمه اولمغله انبیایه عارض اولمز و
جنون انبیانک مراتبنه لایق دکلدر سبکی دیدی که رسول اکرمک
اغماسی غیریلرک اغماسی کبی دکلدر زیرا آنک اغماسی فقط حواس
ظاهره سنی ستر ایدر قلبنی وحواس باطنه سنی ستر اتمز لکن جنونک
قلیل وکثیری نقیصه اولمغله انبیا حقنده ممتنع در وقرآن عظیمده
مواضع متعدده ده انبیادن جنون نفی اولندی وسبکی عمانی
دخی جنونه الحاق ایدوب هرگز انبیادن بری اعمی اولمدی دیدی

دیدی وحضرت شعیب ضریر ایدی دیدکلری ثابت دکلدر وحضرت یعقوبک
اکرچه کوزلرنده پرده حاصل اولمش ایدی لکن زائل اولدی دیدی فقال
حضرت الصلوة استفهام مقدردر ومراد صلوة عشاء اخیره در نته
کیم مرک بخاریدن نقل اتدی یعنی رسول اکرم اغمادن افاقت بولدقده
نماز کلدیمی دیدی فقالوا نعم جوابنده کلدی یا رسول الله دیدیلر فقال
مروا میمک وراء مخففه نک ضمه لریله امردن ماخوذ امر حاضر جمع در
بلالا فلیؤذن ذالک تشدیدیله تأذیندن ماخوذ امر غایبدر وبو مقامده
اذاندن اذان معهود واقامت مراد اولمق محتمل در ومروا ابابکر
فلیصل للناس او راویدن شکدر قال بالناس پس رسول اکرم دیدی
که بلاله سویلیک اذان اوقوسون وابابکره سویلیک ناس ایچون نماز
قیلوب امامت ایتسون یاخود ناس ایله جماعت اولسون اصول صحیحه ده
فلیؤذن لفظی ذالک تشدیدیله ضبط اولندی وبعض نسخه ده همزه نک
سکونی وذالک تخفیفیله ضبط اولندی که مشددا فلیدع ومخففا
فلیعلم معناسنه در ثم اغمی علیه فافاق علیه فقال مروا بلالا فلیؤذن و
مروا ابابکر فلیصل بالناس یعنی رسول اکرم کلام مذکوری تکلم
اتدکدن صکره ینه بیهوش اولوب درعقب افاقت بولوب کلام
مذکوری ینه تکلم ایتدی فقالت عائشة ان ابی رجل اسیف
اسفدن ماخوذ در فعیل بمعنی مفعول در جوهری دیدی که الاسف
اشد الحزن والاسیف والاسوف السریع الحزن الرقیق القلب
اذا قام ذلک المقام یبکی بعض نسخه ده تبکی واقع اولدی فلا
یستطیع فلو امرت غیره کلمهٔ لو تمنی ایچون اولورسه جواب اقتضا
اقتضا ایتمز واکر شرط ایچون اولورسه جوابی محذوف لکان
احسن تقدیرنده اولور یعنی عائشه رسول اکرمک بو کلامنی استماع
اتدکده دیدیکه یا رسول الله بنم پدرم رقت قلب صاحبی برکمسنه در
اول مقامده طوردقده سزک فراقکزک آثارینی ملاحظه ایدوب

آغلار و امامته یاخود قراءة قرآنه قادر اولهمز کاشکی بو خصوصی برغیری
کمسنه یه سپارش بیوره ایدیکز یاخود برغیری کمسنه یه سپارش بیورسکز مناسب
اولور ایدی قال ثم اغمی علیه فافاق فقال لوا مروا بلالا فلیؤذن ومروا
ابابکر فلیصل بالناس فانکن صواحب
صاحبة نک جمعیدر او راویدن شک ایچون در
صواحبات صواحب نک جمعیدر پس جمع الجمع قبیلندن اولور یوسف
اصول معتمده ده علیه السلام لفظی مذکور اولمدی پس کلمات مدرجه قبیلندن
اولور حاصل معنی بودر که سالم بن عبید دیدیکه رسول اکرم کلام عایشه‌یی
استماعدن صکره بیهوش اولوب درعقب آفاقت بولدی و دیدی
که بلاله سویلک اذان اوقوسون و ابابکره سویلک ناس ایله جماعت
اولسون یا عایشه بو خصوصده سنک کلامکی قبول ایتمم زیرا سنین
زلیخا کبی درونکده اولان معنانک خلافنی اظهار ایدرسنز نته کیم
سابقا بیان اولندی که زلیخا خواتین مصری دعوت ایتدکده
اظهار ایتدیکی معنی خواتینه اکرام و دروننده اضمار ایتدیکی معنا
یوسفی خواتین مصره ضیافت بهانه سیله کوستروب زلیخایی
محبت یوسف ایله طعن ایدن خواتینی الزام ایدوب بو بابده
عذرینی قبول ایده‌لر ملاحظه سی ایدی عایشه نک دخی اظهار ایتدیکی
معنی ابوبکرک رقت قلبی اولمغله محرابه چکدکده کثرة بکادن امامته قادر
اولهمز و خلقه ایشتدره مز دیوب آنی امامتدن صرف و دروننده اضمار
ایتدیکی معنا بو ایدی که ناس ابوبکری اول مقامده قائم اولمقدن
صرف ایتمک ایدی نته کیم بخاری عایشه دن نقل ایتدی که رسول اکرم
بو بابده چوق مراجعت ایتمه‌مه سبب بو ایدی که بنم خاطریمه بویله خطور
ایدر ایدی که رسول اکرمک مقامنه هر کیم قائم اولورسه انی خلق
سومزلر و انکله تشأم ایدرلر مرادم بو ایدی که اول مقامده ناسک
زیاده شومی قائم اوله و ایستدیم که بابام ایله تشأم اولنمیه مخفی
اولمیه که انکن خطابی اگرچه جمع صیغه سیله مذکوردر لکن بو توجیه اوزره

اوزره مخاطب فقط عایشه اولور کذلک صواحب دخی اگرچه جمع در لکن
مقصود فقط زلیخادر لکن اولی اولدر که صواحبات یوسفدن مراد
خواتین مصردر که زلیخایه ظاهرا عشق یوسف ایله طعنه و تشنیع
ایدوب درونلرنده اضمار ایتدکلری معنا بو بهانه ایله یوسفک جمال
بی مثالنی کورمک ایدی لهذا نظم کریمده خواتین معهوده نک طعن
و تشنیعلرینه مکر اطلاق اولندی فلما سمعت بمکرهن دیو بیوردی
و انکن خطابی فقط عایشه‌یه متوجه دکلدر بلکه عایشه و عایشه
مثللو نسوانه در یعنی ای کروه زنان سزلر ناقصات العقول سز
درونکزده مضمر اولان معنانک خلافنی اظهار ایدرسنز نته کیم خواتین
مصر دخی بویله ایتدیلر امدی خطاب مزبور نظم کریمده عزیز مصردن
حکایه اولنان انه من کیدکن ان کیدکن عظیم قولنده واقع اولان
خطاب قبیلندن اولور زیرا بو کلام اگرچه زلیخا مواجهه سنده
واقع اولدی لکن مراد عامه نسادر خذ هذا قال سالم فامر بلال
فاذن و امر ابوبکر فصلی بالناس موضعین ده امر مجهول صیغه سیله در یعنی
پس رسول اکرمک امرلری اوزره بلاله سویلدیلر اذان اوقودی و
ابوبکره سویلدیلر ناس ایله نماز قیلدی دمیاطی دیدیکه ابوبکرک ناس
ایله قیلدیغی اون یدی صلوة کامله ایدی ثم ان رسول الله صلی الله
علیه و سلم وجد خفة فقال انظروا بعض نسخه ده الی لفظی زیاده قیلندی
من اتکیء علیه فجاءت بریرة و رجل آخر فاتکاء علیهما یعنی صکره
تحقیق رسول اکرم مرضندن براز خفة بولوب نمازه چیقمق مراد
ایتدی و دیدیکه باقیک بنم ایچون طایانه جق کمسنه بولوک حتی طایانوب
نمازه چیقه‌یم بریره و بر کمسنه دخی کلدیلر پس فاتکاء علیهما رسول
اکرم بو ایکی کمسنه نک اوزرینه طایاندی و حجره دن طاشره چیقمغه
توجه ایتدی معلوم اوله که بریره عایشه نک ازادلو جاریه سی در
لهذا دیدیلر که بریره حجره نک قپوسنه دک کتوروب قپودن صحابه

مجرابه ایصال ایدیلر ورجل آخردن مراد میر کسلوبه در دیدی نونک ضمی وبا
موحده ایله ومراد امراءه دردیین وهم ایتدی دیدی زیرا ورجل آخر
قولنه مخالفدر ابن حجر ابن حبانک بریرة و نوبه قولنده واقع اولان
نوبه لفظنی بضم وسکون دیو تصحیح ایتدکدن صکره اننه امة دیدی و
بعض روایاتده رسول اکرمک اتکاء ایتدیکی کمسنه مذکوره لردن غیری
کمسنه لر ایدی دیو واقع اولدی امدی جائزدر که بعضی مبارک الندن
طتوب و بعضی نوبت ایله اتکاء اولنه لر مثلا عباس بر اولمغله اتکایه
صالح اولمیوب اللرندن یاپشه وسائرلری مناوبه طریقیله قولتوغنه
کیره لر پس روایات مابیننده اولان تخالف مندفع اولور فلما رآه
ابو بکر ذهب شرع یاخود قصد معناسنه در لینکص کافک ضمی
وکسری جائزدر ونظم کریمده علی اعقابهم تنکصون قول شریفنده
قراء سبعه کافک کسریله قراءة ایتدیلر نکص دن ماخوذدر تأخر یعنی
آردینه چکلمک معناسنه فاوماء همزه ایله ایمادن ماخوذدر اشارة
معناسنه الیه ان یثبت مکانه حتی قضی ابو بکر صلوته ثباتک
غایتی در ضمیر موقعنده ظاهر ذکر اولندیغی ضمیرده التباسی دفع و ابو
بکرک اول وقتده صلوتده ناسه امام اولدیغین اشعار ایچوندر
یعنی چون ابو بکر رسول اکرمک حجره سندن چیقوب کندو طرفنه متوجه
اولدیغنی کوردی طوردیغی مقامدن آردینه چکلمک ایستدی پس
رسول اکرم مکانکده ثابت اول حرکت ایتمه دیو اشارة ایتدی
ابو بکر دخی ثابت اولوب نمازینی اتمام ایلدی سابقا بیان
اولندیغی وجه اوزره رسول اکرم بو دفعه حجره دن چیقدقده ابو بکره
اقتدا ایتمیوب ینه حجره یه رجوع ایتدی و ابو بکره اقتدا ایتدی
دیو وارد اولان روایت دفعه اولی ده ایدی ثم ان رسول الله
صلی الله علیه وسلم قبض فقال عمر والله لا اسمع احدا یذکر ان رسول الله
صلی الله علیه وسلم قبض الا ضربته بسیفی هذا والله انی لارجو ان یقطع سابقا

ایدی رجالی واجلهم صح

سابقا تفصیل اولندی که رسول اکرم وفات ایتدیکی وقتده حضرت
ابو بکر ذوتا زوجه سی خانه سنه کتمکله حاضر بولنمادی و حضرت
عمر شمشیرینی غلافندن چیقاروب دیدی که والله رسول اکرم
وفات ایتدی کلامنی بر فرددن ایشتمیه یم هر کیم بو سوزی سویلر ایسه
آنی شو المده اولان شمشیر ایله ضرب ایدرم زیرا محمد وفات ایتمدی
امیدم بودر که منافقین ومترددین دن لنجه کمسنه لرک الینی وایاغنی
قطع ایدر قال سالم وکان الناس مراد عربدر امیین امینک جمعی در
منسوب الی الام کتابته وقراءة ودراسته تعلم ایتمین کمسنه دن
کنایه در اول طفله تشبیه اولندی که والده سی بطننده ن چیقوب
اصلا برنسنه ادراک ایتمیه بعضیلر منسوب الی ام القری معناسنه در
که مراد مکه در زیرا اهل مکه اشیاء مذکوره یی عالم اولمغله مشهور
اولدقلری ایچون مکه یه نسبته اولندی دیدیلر خطالی منسوب الی
امة العرب معناسنه در دیدی زیرا اکثر عرب اشیاء مذکوره یه
عالم دکلدر لم یکن فیهم نبی قبله ع م فامسک الناس حاصل معنی
سالم رسول اکرمک وفات وعدم وفاتی حقنده ناسک اختلافنک
سببنی بیان صددنده دیدی که میان ناسده قراءة وکتابته صاحب
کمسنه لر بغایته نادر اولمغله انبیا وفات ایدرمی ایتمزمی و دار بقایه
نه کیفیت ایله انتقال ایدرلر ایدیکنی کتابلردن اخذ واستنباط
ایتمشلر ایدی و رسول اکرم دن اول مابینلرنده پیغمبر یوق ایدی
که انک وفاتنی مشاهده ایتمکله رسول اکرمک دخی وفاتنی اکا قیاس
ایده لر لهذا اکثر ناس رسول اکرم وفات ایتدی دیمکه جرأت ایده میوب
بو سوزی سویلمکدن نفسلرینی امساک ومنع ایتدیلر وحیران
قالدیلر وقالوا او ناس بکا دیدیلر که انطلق الی صاحب رسول الله صلی الله علیه
وسلم فادعه یا سالم رسول اکرمک مصاحبی و یار غاری یعنی حضرت ابو
ابو بکره واروب آنی دعوة ایله دیو فاتیت ابا بکر وهو فی المسجد

عوالي العالية ما فوق نجد الى ارض تهامة والى ما وراء مكة وهي الحجاز وما والاها والنسبة اليها عالي كذا في الصحاح منه

فاتيته باكياً دهشاً دالك فتحي وهانك كسريله دهشت دن ماخوذدر
صفت مشبهه در مدهوش وحيران معناسنه يعني كيس بن امرينه
امتثالاً عوالي ديدكلري محلده ابوبكره كلديم ابوبكر عوالي مسجدنده
صلوة ظهر قيلارا ولديغي حالده پس كريان وحيران اولديغم حالده
يانينه واردم فلما راني وقال اقبض رسول الله صلى الله عليه وسلم اكثر
نسخه ده وقال واوايله واقع اولديكه جملهسي حاليه يا اعتراضيه اولور
جواب لما قلت جملهسي اولور وبعض نسخه ده واو اولميوب قال
جملهسي لما نك جوابي اولور ان عمر يقول لا اسمع احدا يذكران رسول الله
صلى الله عليه وسلم قبض الا ضربته بسيفي هذا چون ابوبكر بنم حيرت ودهشتم
كوردي وديدي كه يا سالم رسول اكرم وفات مي ايتدي بن ديدم
كه يا صاحب رسول الله عمر سل سيف ايدوب ديدي كه هركز برفرددن
رسول اكرم وفات ايتدي سوزني ايشتميهيم ايشدرايسم شو سيف ايله
آني ضرب ايدرم فقال لي انطلق فانطلقت معه پس ابوبكر بكا كيت
ديو امر ايتدي بن دخي انكله بيله كتدم روايت اخرى ده واقع اولديكه
كه سالم بو خبر موحشي ابوبكره تبليغ ايتدكده بو خبري تحقيق ايچون
غلامني كوندردي غلام كلوب خلقدن رسول اكرمك وفاتي خبرين
ايشدوب ابوبكر حضورينه واردي وايشتديكي خبري سويلدي
ابوبكر دخي على الفور سوار اولوب واجهداه وانقطاع ظهراه
ديه رك واغلايه رق مسجد رسول الله كلدي فجاء هو والناس قد دخلوا
على رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال ايها الناس افرجوا لي افراجدن
ماخوذدركه تركيده يول آچمق وفارسيده راه دادن ايله تعبير اولنور
فافرجوا له فجاء حتى اكب اكبابدن ماخوذدر سقوط معناسنه
عليه وبعض نسخه ده ووضع على ساعده لفظي زياده قيلندي ومسه
مسدن ماخوذدر تركيده يا پشمق معناسنه لكن بو مقامده
اويمك معناسنه اولدغني سائر روايات تاييد ايدر حاصل معنى

مسح سنك ضمي ونونك [illegible] منه

لفظ نعم نك معناسي ترجمه در منه

معنا ابوبكر مسنح نام مسكنندن كه عوالي مدينه ده بر موضعك اسميدر
كلدي ناس رسول اكرمك يانينه جمع اولدقلري حالده ايها الناس بكا يول
ويرك ديدي ناس دخي آيريلوب اكا يول ويرديلر رسول اكرمك يانينه
واروب اوزرينه دوشدي وسابقا بيان اولنديغي اوزره رسول اكرمي
اوپدي فقال قراء معناسنه در انك ميت وانهم ميتون يعني ابوبكر بو
كلامي قراءت ايتدي يعني مخبر صادق يا محمد نظم كريم وفرقان قديمده
سنك وسنك دشمنلرينك وفات ايدوب روز قيامتده حضور رب
العالمين ده مخاصمه ايده جككزدن خبر ويرمش ايدي لقد صدق
من نطق ثم قالوا يا صاحب رسول الله اقبض رسول الله صلى الله عليه وسلم قال
نعم فعلموا ان مثقله دن مخففه در انه تقديرنده قد صدق يعني صكره
ناس ابوبكره ديديلر كه يا صاحب رسول الله رسول اكرم وفات ايتدمي
ابوبكر جوابنده ديدي كه نعم وفات ايتدي پس ناسك رسول اكرمك
وفات وعدم وفاتي حقنده اولان شبههلري مندفع اولدي زيرا
ابوبكرك مدة العمر يالان سويلمديكني بيلورلر ايدي قالوا يا صاحب
رسول الله ايصلى غائب ومجهول صيغهسيله در بعض نسخه ده انصلي
متكلم مع الغير صيغهسيله واقع اولدي على رسول الله صلى الله عليه
وسلم قال نعم ودخي ناس ديديلر كه يا صاحب رسول الله رسول اكرم
اوزرينه نماز قيلنورمي ابوبكر ديدي نعم قيلنور قالوا وكيف ناس
ديديلر كه رسول اكرم اوزرينه نمازنه كيفيت ايله قيلنور قال يدخل
قوم فيكبرون ويدعون ويصلون ثم يخرجون ثم يدخل قوم فيكبرون
ويصلون ويدعون ثم يخرجون حتى يدخل الناس ابوبكر ديدي كه شو كيفيت
ايله قيلنور كه اولا بر جماعت كيروب تكبير ايدرلر ودعا ايدوب رسول
اكرمه صلوات كتوررلر صكره جماعت اولي چيقوب بر جماعت دخي
كيرورلر آنلر دخي كالاول تكبير وصلوات ودعا ايدرلر صكره
جماعت ثانيه چيقوب بو اسلوب اوزره جميع ناس نمازيني كيفيته

مذكوره ايله قيلارلر مخفي اولميه كه كلمهٔ واو مطلقا جمع ايچوندر زيرا صلوات
دعادن مقدم در وتكبير اولدن صكره تسبيح واقع اولمغله آني ذكر
اتمدي قالوا يا صاحب رسول الله ايدفن رسول الله صلى الله عليه وسلم
قال نعم وناس ديديلر كه رسول اكرم دفن اولنورمي يوقسه انبيا احيا
اولدقلرينه بناءً تعفن وتغير احتمالي اولمغله وجه ارض اوزره
طوررمي ابوبكر جواب ويردي كه نعم دفن اولنور زيرا سائر انبيا
دخي دفن اولنمق عادتدر قال الله سبحانه منها خلقناكم وفيها
نعيدكم ومنها نخرجكم تارة اخرى قالوا اين ناس ديديلر كه قنغي
مكانه دفن اولنور قال في المكان الذي قبض الله فيه روحه فان الله
لم يقبض روحه الا في مكان طيب ابوبكر جوابلرنده ديدي كه رسول
اكرم اول مكانده دفن اولنور كه حضرت الله انده انك روحني قبض
اتدي زيرا حضرت الله رسول اكرمك روح پرفتوحني قبض اتمدي الا
مكان طيبده يعني رسول اكرم آنده دفن اولنمغي سوديكي مكانده
قبض ايلدي وسابقا حضرت ابوبكردن روايت اولندي كه رسول
اكرم ديدي كه ما هلك نبي قط الا يدفن حيث يقبض روحه فعلموا
ان قد صدق پس ناس بيلديلر كه ابوبكر تحقيق راست ودرست سويلدي
ثم امرهم ان يغسله بنوا ابيه صكره ابوبكر امر اتدي كه رسول
اكرمي باباسي طرفندن اولان اقرباسي غسل ايلسون ديو بزاز و
بيهقي روايت اتديلر كه رسول اكرم حضرت علي يه خطاب ايدوب
ديدي كه يا علي لا يغسلني الا انت فانه لا يرى احد عورتي الا طمست
عيناه لهذا حضرت علي غسل ايدوب عباس واوغوللري فضل و
قثم واسامة بن زيد وصالح حبشي كه شقران ديمكله مشهور رسول
اكرمك غلامي در كه عبد الرحمن بن عوف هبه اتمش ايدي بونلر حضرت
علي يه معاونت اتديلر امدي اقرباء مذكوردن كندولري غسله
مباشرت اتمكله امر اولنمقدن سائرلرك معاونتدن منع اولنمه

اولنمه سي لازم كلمز زيرا اسامة وشقران اقرباء مذكوردن دكلدر
ابن الجوزي جعفر بن محمددن روايت اتدي كه علي رسول اكرمي غسل ايدر
ايكن مبارك كوزلرينك چوقورنده مجتمع اولان صويي آغزيله الوب ايچر
ايدي مخفي اولميه كه بعض شيعه يانينده مشهور اولدي كه حضرت علي
ماء مزبوري ايچدكدن صكره آخر عمرينه دك بيقلرين قرقمدي پس بيق
قرقمق عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين بعدي حديث شريفي
منطوقي اوزره سنة در ديديلر حضرت علي يه بو كلام افترادر زيرا
حضرت علي شاربلريني قص اتمديكي ثابت اولمز عندك ما عدا امر
عارض سببيله سنة منصوصه يه مخالفت اتمه جكي بديهي در وماء
مزبوري شرب اتدكدن صكره شاربلري قص اولنه جق مرتبه اوزاتمش
اولديغي صورتده غيرلري آكا قياس بر وجهله مناسب دكلدر وسنته
اتباع اتدكلري تقديرجه رسول اكرمك وسائر خلفا وصحابه نك سنتلرينه
اتباع ايدوب شاربلرين قص ايلمك صواب ايدي نووي ديدي
كه حضرت علي رسول اكرمي غسل ايدر ايكن كوزلرينك چوقورنده مجتمع
اولان صويي ايچدي وانك بركتي ايله علوم اولين وآخرينه وارث
اولدي ديو واقع اولان روايه صحيح دكلدر والله اعلم واجتمع
المهاجرون كلمهٔ واو مطلق جمع ايچوندر زيرا بو اجتماع رسول اكرمك
دفنندن اول اولديغي طبري تحقيق اتدي يتشاورون جمله سي
حاليه در فقالوا انطلق خطاب حضرت ابوبكره در بنا تعديه يا مصاحبت
ايچوندر الى اخواننا من الانصار ندخلهم جزم ايله امرك جوابي در معنا في
معنا في هذا الامر كه مراد امر خلافت در فقالت الانصار منا امير ومنكم
امير حاصل معنا زمان نبوتك انقراضندن صكره صحابهٔ كرام اتفاق
اتديلر كه نصب امام واجبات احكامدندر بلكه اهم مهماتدندر كه بو
رسول اكرمك دفنندن اول بو خصوصه مشغول اولديلر چونكه رسول
اكرم وفات اتدي حضرت ابوبكر ناسه خطبه اوقيوب ديدي كه ايها الناس

من كان يعبد محمدا فان محمدا قد مات ومن كان يعبد الله فان الله
حي لا يموت ولا بد لهذا الامر ممن يقوم به فانظروا وهاتوا رايكم پس
ناس صدقت يا صاحب رسول الله ديديلر و مهاجرين مشاوره اوزره ايكن
حالده جمع اولديلر و ابو بكره ديديلر كه يا ابا بكر بزى آخوانمز انصاره
كوندور واروب انلرى دخى بزم ايله نصب خليفه خصوصنه ادخال
ايده ليم انلر دخى بو بابده بزم ايله بولونسونلر خصوصا حضرت عمر
ديدى كه بو امرده انصار بزم ايله بيله بولنمق مناسبدر زيرا
انلر بزم ايله بولنمزلر ايسه جايزدر كه كندو مابينلرنده بر غيرى كمسنه يه
بيعت ايدوب فساده مؤدى اوله پس اكثر مهاجرين انصار جانبنه
توجه ايتديلر و انصار دخى سقيفهٔ بنى ساعده ده جمع اولوب بو
خصوصى سويلشورلر ايدى چون مهاجرين انصارك يانينه واردیلر
امر خلافته متعلق كلام سويلديلر انصار ديديلر كه اى مهاجرين
سيزك مابينكزده سزدن و بزم مابينمزده بزدن بر امير نصب اولنسون
فقال عمر بن الخطاب من له مثل هذه الثلاث پس حضرت عمر انصارك
بو كلامنى استماع ايتدكده ديديكه اى حضار مجلس انصاف ايله سويلشلم
ايچكزده كيم واركه قضيهٔ واحده ده انك حقنده بو اوچ فضيلت
وارد اولمش اوله سائر فضائل و غيرى شمائلندن قطع نظر چون
حضرت عمر استيناف بيانى طريقيله فضائل ثلثه نك بيانينه
شروع ايدوب ديديكه اولا حضرت الله نظم كريمنده ثانى اثنين
اذ هما فى الغار وثانيا اذ يقول لصاحبه وثالثا لا تحزن ان الله
معنا ديو بيوردى من هما آيهٔ مذكوره ده بيان اولنان ايكى
كمسنه كيملردر بيلورميسز و انلرك جلوتشان و رفعت منزلتلرينى
وهم ايدرميسز پس كلمهٔ استفهام تعظيم ايچون اولور حاصلى
ابو بكردن غيرى خلافته مستحق كيم واردر قال سالم ثم بسط
عمر يده فبايعه يعنى سالم ديدى كه حضرت عمر الينى اوزاتدى حضرت

استفهام انكاريدر منه

حضرت ابو بكردن بيعت ايتدى وبايعه الناس بيعة حسنة وسائرلر
دخى طيب خاطر و رغبت تامهٔ جميله وجه لايق اوزره ابو بكردن
بيعت ايتديلر روايت اولندى كه حضرت ابو بكر تواضع و هضم
نفس جهتندن حضرت عمره ديدى كه يا عمر اليكى كتور سندن بيعت
ايده يم حضرت عمر ديدى كه يوق يوق سن بندن افضلسين حضرت
ابو بكر ديديكه يوق يوق سن بندن اقوى سين بو كلام مابينلرنده بر ايكى
دفعه مكرر اولدقده حضرت عمر ديدى كه قوتى لك مع فضلك يعنى بنم قوتم
سنك قوتكه تابعدر با خصوص سنك فضلك بندن زياده در و حضرت عمر
بو كلام ايله حضرت ابو بكر امير و كندونك وزير و مشير اولمه سنه اشارة
ايتدى ابن اسحق زهرى دن انس دن روايت ايتدى كه چون حضرت ابو
بكر سقيفهٔ مزبوره ده بيعت اولندى ايرته سى كون منبره چيقوب اوتوردى
و حضرت عمر ايلغ اوزرينه قالقوب حضرت الله يه حمد و ثنا ايتدكدن صكره
ديدى كه ايها الناس بيلمش اولك كه حضرت مالك الملك جل شانه سزك
اموريكزى سزك خيرلوكز و رسول اكرمك مصاحبى و يار غارى اولان كمسنه يه
تفويض ايتدى جمله كز قالقوب آندن بيعت ايدك پس ناس دخى فوج فوج
و چوق چوق قالقوب بيعهٔ عامه ايله بيعت ايتديلر و حضرت ابو بكر دخى
ايلغ اوزرينه قالقوب حضرت الله يه حمد و ثنا ايتدكدن صكره ديدى كه
اما بعد ايها الناس معلومكز اولسون كه بن سزك اوزريكزه والى نصب
اولندم اگرچه بن سزدن خيرلو دكلم اگر بندن عمل حسن صدور ايدر ايسه
بكا معين اولك و اگر عمل سيئ ظهور ايدر ايسه بنى آگاه ايدك زيرا
صدق امانت و كذب خيانتدر و سزك ضعيفكز بنم عندمده قويدر
ان شاء الله تعالى حقنى احقاق خصوصنده مسامحه ايتمم و سزك قويكز
بنم عندمده ضعيفدر ان شاء الله تعالى مظلومك حقنى اندن آلمق بابنده
تكاسل ايتمم فى سبيل الله و رسوله هرگز جهادى كمسنه ترك ايتمسون و اگر
بن معاذ الله حضرت الله و رسولنه عاصى اولورسم سزه بكا اطاعت ايلمك

وقوموا الى صلوتکم رحمکم الله دیوب کلامنه حسن اختتام ویردی والله
والله اعلم الحدیث الثالث عشر حدثنا نصر بن علی حدثنا عبد الله بن
الزبیر شیخ باهلی هانک کسریله بر قبیله یه نسبتدر قدیم بصری حدثنا
ثابت البنانی بانک ضمیله در عن انس بن مالک قال لما وجد رسول الله
صلی الله علیه وسلم من کرب الموت ما وجد من تبعیضیه یاخود ما بوندن
مای موصوله یی بیانیه در قالت فاطمة واکرباه کافک فتحی ورانک
سکونیله عوض شدتدن ناشی غم وحزن معناسنه در فقال النبی
صلی الله علیه وسلم لا کرب علی ابیک بعد الیوم انه شان حضر قرب معناسنه در
من ابیک الی ابیک قوة سنده در ما امر عظیمدن کنایه در لیس ضمیر
مستکن حضرت الله یه راجع در که زیاده شهرتندن سبق ذکره حاجت
یوقدر تبارک منه ضمیر مجرور مای موصوله راجع در من هذا الامر قوة سنده
احدا تارکک مفعولیدر الوفاة واوک فتحیله حیات مقابلی ممات
معناسنه در ومرفوعدر که لیس ده اولان مانک بیانی در المراد من
ذلک الامر هو الوفاة منزله سنده یوم القیمة نزع خافضیله منصوبدر
الی یوم القیمة تقدیرنده مراد یوم جزادر حنفی مفعول فیه اولمق محتمل در
دیدی لکن بو وجه اوزره مراد من مات فقد قامت قیامته منطوقنجه
یوم وفات اولور ابن حجر شو وجه اوزره تصویر ایتدی که من ابیک
من جسمه ما ای شیء عظیم لیس الله تبارک منه احدا وذلک الامر العظیم
هو الموافاة یوم القیمة الی الحضور ذلک الیوم المستلزم للموت میرک
دیدیکه مای موصوله حضرک فاعلی ولیس ده ضمیر مستکن موصوله راجع
کذلک منه ده ضمیر مجرور موصوله عائد والوفاة حضرک فاعلندن بدل
یاخود بیان ویوم القیمة نزع خافضیله اوزره منصوبدر الی یوم
القیمة تقدیرنده حاصل معنی بودر که انس دیدیکه چونکه رسول اکرم حزن
موتدن وشدة وفاتدن امر عظیمه نائل اولدی حضرت فاطمه
زهرا بو حالی کوروب واکرباه دیو تفجع ایتدی رسول اکرم الیشیدوب

الیشیدوب دیدی که یا فاطمه بعد الیوم سنک باباک ایچون غم وحزن
یوقدر زیرا باعث غم صعوبت وجع والمدر که آنک منشائی علائق
جسمانیه وعوائق جدانیه ایدی که بعد الیوم اول علائق وعوائق
حضرات قدسیه یه روان وباغ رضوانه خرامان اولمغله منقطع
اولور مخفی اولمیه که حضرت فاطمه نک واکرباه دیدیکی رسول اکرمده اولان
کرب وشدتی کوروب کندو نفسنه نسبت ایتدوکندن ناشی ایدی
یعنی رسول اکرمده اولان کربک آثاری کندویه سرایت ایتدکندن
ایدی لهذا رسول اکرم اکا تسلیت ویروب بو کلامی سویلدی یعنی
یا فاطمه بنده مشاهده ایتدکک کربسنی دفع مکروب ایتمکه صالح دکلدر
زیرا سریع الزوال وعنقریب حسن حاله مؤدی اولور آنک ایچون
سن وجودیکه زحمت ویرمه ومحمود العاقبه اولان شیئک اولی سنی
تکدیر ایتمسون بعده کرب ممات عامه ناسه شامل واینما تکونوا یدرککم
الموت منطوقی اوزره شدائد وفات کافه خلقه متناول اولدی یعنی
ورسول اکرمک کندودن عنقریب کربک زوالنی بیان وفاطمه یه تسلیتی
توکید ایچون دیدی که زیرا سنک باباکه اول امر عظیم قریب اولدی که
آندن مراد وفاتدر یعنی اول وفات قریب اولدی که روز قیامته
وارنجه حضرت الله بر فرددن اول وفاتی ترک ایدیجی دکلدر بلکه کل نفس
ذائقة الموت مقتضاسی اوزره زهرآب موت ایله هر صاحب حیوتی
تلخکام ایتمک مقرردر البلیة اذا عمت طابت مضمونی سیاقنده عاقل
بو مقوله سنه ایچون مغموم اولمق لایق وبو مقنطره دن آخر الامر
هرکس عبور ایده حکمنه واقف اولان خردمند اظهار غم ایتمک قانونا
عقله موافق دکلدر بعض نسخه ده الوفاة موضعنده الموافاة واقع
اولدی کلمک وملاقی اولمق معناسنه تعبیر موافاة وفاتدن
مأخوذ مفاعله اولمغله وفات معناسنه در دیدیلر وبعض نسخه ده لموافاة
واقع اولدی که لام مکسوره اولورسه جار ومجرور مبتدا محذوفک

کما قاله غیره

خبریدر اولور ذلک لموافاة یوم القیمة تقدیرنده واکر لام مفتوحه اولورسه ابتدائیه اولوب خبری محذوف اولور لموافاة یوم القیمة امر محقق والله اعلم الحدیث الرابع عشر حدثنا ابو الخطاب طاء مهمله نک تشدیدیله در زیاد بن یحیی البصری ونصر بن علی قالا حدثنا عبد ربه بن بارق الحنفی قال سمعت جدی ابا امی سماک سینک کسریله در ابن الولید یحدث انه سمع ابن عباس یقول سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول من کان له فرطان من امتی موصولک بیانی در ادخله الله تعالی بهما الجنة فرطان فانک ورانک فتحه‌لریله فرط لفظنک تثنیه سیدر وفعل بمعنی فاعل در تبع وتابع کبی وفارطاو لمسنه درکه قافله آتی ماء وکلاء طلبی ایچون ایلرو کوندررلرکه ترکیده اکا قوناقجی دیرلر وبو مقامده فرطدن مراد پدرندن یا مادرندن اول وفات ایدن ولدلردر وصبیان اوزرینه اولان صلوة جنازه ده اللهم اجعله لنا فرطا دیو اتدکلری دعا اندن مأخوذدر کویا ولدلر بو پدر ومادرندن مقدم واروب انلر ایچون جنتده نزل ومنزل احضار ایدر یعنی ابن بارق دیدی که والده مک پدری سماکی ایشتدم رسول اکرمدن روایت ایدر ایدی که بنم امتمدن بر کمسنه نک ایکی فرطی یعنی کندودن اول وفات اتمش ایکی ولدی اولسه حضرت الله تعالی اول ولدلر سببیله آنی جنته ادخال ایدر فقالت له عم عائشة فمن کان له فرط من امتک قال عم ومن کان له فرط یا موفقة توفیقدن مأخوذ اسم مفعول مؤنثدرکه عائشه یه شرایع دینیه یی تعلمده یاخود کلامی موقعنده وسؤالی مقام مناسبنده ایراد اتمکه حضرت الله اکا توفیق احسان اتدیکی ایچوندر وقمن کان جمله سینک کذلک ومن کان جمله سنک خبرلری محذوفدر اولکی خبری فما حکمه تانینک خبری فهو کذلک در یعنی عائشه دیدی که سنک امتکدن اول کمسنه که آنک فرطی بر اولمش اوله یا رسول الله انک حکمی ندر وحضرت الله آنی بر فرط سببیله جنته ادخال ایدرمی رسول

رسول اکرم دیدیکه یا موفقه بر فرطی اولان دخی ایکی فرطی اولان کبی در قالت فمن لم یکن له فرط من امتک فما حکمه قال عم فانا فرط لامتی عائشه دیدیکه یا رسول الله سنک امتکدن اصلا فرطی اولمین کمسنه نک حکمی نه در رسول اکرم دیدیکه بن امتم ایچون فرط یعنی امته اجا تیم ایچون مقام شفاعتده قائم اولورم وبو معنانک علتینی استیناف بیانی طریقیله بیان ایدوب دیدی که لن یصابوا بمثلی یعنی بنم امتم ایچون هرکز بنم مفارقتم ایله کوردیکی مصیبته کبی مصیبته مبتلا اولممشلردر زیرا بن انلره ولدلر ووالدلرندن محبوب بلکه جمیع شیلردن مرغوبم پس بنم مصیبتم انلر دلنته اشد مصایب ومتاعبدر وبو حکم رسول اکرمک زمان سعادتلریله مشرف اولنلره وآندن صکره کلن امته شاملدر بلکه رسول اکرمک جمال بی‌کمالنی مشاهده اتمین امتک مصیبتی مشاهده ایدنه نک مصیبتنه قیاس ایله زیاده در وصلی الله علی سیدنا محمد واله وصحبه وسلم الی یوم البعث والدین

باب ماجاء فی میراث رسول الله صلی الله علیه وسلم

میراث اصلنده موراث ایدی بو مقامده مراد مخلفاتدر یعنی بو باب رسول اکرمک مخلفاتی حقنده وارد اولان احادیث بیانندهدر مصنف بو بابده یدی حدیث ذکر اتدی الحدیث الاول حدثنا احمد بن منیع حدثنا حسین بن محمد حدثنا اسرائیل عن ابی اسحق عن عمرو بن الحارث اخی جویریة تصغیر صیغه سیله امهات مؤمنیندن برینک اسمیدر وله ضمیر مجرور عمره راجعدر صحبة قال عمرو ما ترک رسول الله صلی الله علیه وسلم الا سلاحه سینک کسریله آلات جنک مراددر شمشیر ونیزه وزره ومغفر وحربه کبی وبغلته مراد بغلهٔ بیضادر وارضا جعلها صدقة یعنی عمرو بن الحارث دیدیکه رسول اکرم وفات اتدکده برشیئی ترک اتمدی الا حال حیوتنده کندو استعمال اتدیکی سلاحنی وکندو رکوب اتدیکی بیاض قاتوری وبر قطعه ارض که

آنی حال حیوتنده صدقه اتمش ایدی ترک ایلدیکی سلاح و بغله رسول اکرمه
راجع ضمیره مضاف اولدقلری بونلرک رسول اکرمه اختصاصنی اشعار ایدر
لکن ارضنک نفعی کندویه و عیالنه و فقراء مسلمینه عام اولمغله مضاف قلنمدیغی
مخفی اولمیه که جعلها ده اولان ضمیر منصوب ارضه راجع اولوب جمله فقط
ارضه صفت اولمق ظاهردر زیرا مقصود رسول اکرمک حال حیوتنده صدقه
ایتدیکی ارضی بیان ایدر بعضیلر اشیاء ثلثه یه راجعدر دیدیلر زیرا رسول
اکرم نحن معاشر الانبیاء لانورث ما ترکناه صدقة دیو تبیوردیلر
و دخی اگر ضمیر مزبور فقط ارضه راجع اولسه سلاح و بغله نک صدقه
اولدیغی بعد الموت حدیث بابدن مفهوم اولمز لکن حدیث آخر بو خصوصده
صریحدر که رسول اکرم هر نه ترک ایتدی ایسه صدقه اولور غایة ما فی الباب
سلاح و بغله رسول اکرمک موتی سببیله صدقه اولور و ارض معهوده
صدقه اولدیغی اوزره باقی قالور حنفی دیدیکه ارض مذکوره دن مراد
ارض فدکدر که آنی رسول اکرم حال حیوتنده افراز و تسلیمنه وقف
اتمش ایدی والله اعلم الحدیث الثانی حدثنا محمد بن المثنی حدثنا ابو الولید
حدثنا حماد بن سلمة عن محمد بن عمرو عن ابی سلمة عن ابی هریرة قال جاءت
فاطمة الی ابی بکر رضی الله عنهما فقالت من یرثک قال اهلی و ولدی فقالت
مالی لا ارث ابی فقال ابو بکر سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم
یقول لا نورث نونک ضمی و واوک سکونی و رانک فتحیله مضارع متکلم مع
الغیر مجهولدر بعض نسخه ده رانک کسری و معلوم صیغه سیله ضبط
اولندی مطرزی روایة رانک کسری خطادر دیدی اگرچه درایة صحیحدر
زیرا معناسی بز کمسنه ایچون میراث ترک ایتمز دیمک اولور جوهری
اورثه مالا ترکه میراثا دیدی میرک دیدیکه لانورث مجهول صیغه سیله
اصلنده لا یورث منا ایدی کلمه منا حذف اولنوب ضمیر متکلم
فعلده مستتر قیلنوب فعل غائبدن متکلمه قلب اولندی نته کیم
نرتع و نلعب قول کریمنده واقع اولدی که اصلنده یرتع ابلنا ایدی

ایدی بعضیلر دیدیلر که کلام مذکورده یرث ایکی مفعوله بنفسه متعدی اولمز
دیدکلری قوله مبنیدر لکن بعض لغویین متعدی اولور دیدکلری اوزره
بو تکلفه حاجت قالمز بیهقی تا جره مفعول ثانی یه بنفسه متعدی اولور
دیو تصریح ایتدی ورث اباه مالا کبی که مال موروثدر یعنی ابو هریره
دیدیکه فاطمه زهرا عایشه و غیریدن رسول اکرمک ما ترکناه فهو صدقة
بیوردقلرینی استماع ایتدکده حضرت ابو بکره کلوب دیدیکه یا صاحب
رسول الله رسول اللهک وفاة ایتدکک وقتده کتاب و سنته حکمی اوزره سکا
کیم وارث اولور ابو بکر دیدی که خاتونم و ولدلرم وارث اولور
فاطمه دیدیکه چونکه کتاب و سنتک حکمی بودر بکا نه مانع ظهور ایتدی
که بن بابامه وارث اولهیم ابو بکر جوابنده دیدیکه بن سنک باباک
رسول اکرمدن ایشتدم دیدیکه بزه هرکز بر فرد وارث اولمز زیرا
بزم مخلفاتمز صدقه عامه در ورثه یه مخصوص دکلدر ولکنی اعول
علی من کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یعوله عول دن مأخوذدر
انفاق معناسنه عال الرجل عیاله یعولهم دیرلر عیالنک قوتنی و زو
آنلره نفقه ویرسه لهذا حنفی و انفق علی من کان رسول الله صلی الله
علیه وسلم ینفق علیه لفظی ما قبلنک عطف تفسیری در دیدی بعضیلر
عول و انفاق ما بینینی شو وجهله فرق ایتدیلر که عول اهل بیته و انفاق
اهل بیتک غیری کمسنه لره نظر ایله درکه رسول اکرم انلر ایچون نفقه
معینه تقدیر اتمش ایدی حاصل معنا حضرت ابو بکر دیدی که رسول
اکرمک مخلفاتندن وارثلره برشی ارث اولمق اوزره ویره مم
لکن سنک نفقه مقدره کی ویرمکده تکاسل اتمم زیرا بن رسول
اکرم حال حیوتنده اهل بیتنه و سائرلرینه نه وجه اوزره نفقه
ویره کلمش ایسه اول وجه اوزره انفاق ایدرم بعضیلر معاشر
انبیا موروث اولمدقلرینک حکمتنده دیدیلر که بر نبی وفات ایتدکده
مخلفاتی میراث اوله جغنی وارث فهم ایتدکده جائز که میراثنه

کما قاله الفیروزآبادی
منه

یعنی ورثده فاعل
ضمیری مورث و ضمیر
منصوب منفصل
وارث و مال موروثدر
منه

نائل اولمغچون تمنی مز بورک وفاتنی تمنی ایدوب آثم اوله و دخی انبیا
دنیایه رغبت ایدوب آرثلری ایچون مال جمع ایدر دیو ظن ایتمیه
و خلق انبیانک مال جمع ایتدکینی کوروب آنلر دخی انبیایه تبعیة جائز
که مال جمعنه رغبت ایده‌لر و دخی انبیانک فقری اختیاری اولدیغنی
فهم ایده‌لر والله اعلم الحدیث الثالث حدثنا محمد بن المثنی حدثنا
یحیی بن کثیر العنبری ابو غسان غین معجمه‌نک فتحی و سین مهمله‌نک
تشدیدیله غیر منصرفدر حدثنا شعبة عن عمرو بن مرة میمک ضمی و
رانک تشدیدیله‌در عن ابی البختری باء موحده‌نک فتحی و خاء معجمه‌نک
سکونی و تاء مثناة فوقیه‌نک فتحی ایله‌درکه اسمی سعید بن فیروزدر ان
العباس و علیا جاءا الی عمر یختصمان یقول کل واحد منهما لصاحبه
انت کذا انت کذا فقال عمر لطلحة والزبیر و عبد الرحمن بن عوف
وسعد نشدتکم بالله صاحب نهایه دیدی که نشدتک الله و بالله ای
سالتک واقسمت علیک و ایکی مفعوله متعدی اولدیغی دعوت منزله‌سنه
اولدیغی ایچوندر دعوته زیدا و بزید دیرلر یاخود ذکرت معناسنی متضمن
اولدیغی ایچون بو صنیلر سالتکم بالله در افعال نشدتی معناسنه درکه
نشدة صوت معناسنه‌در دیدیلر اسمعتم رسول الله صلی الله
علیه وسلم یقول کل مال نبی صدقة الا ما اطعمه ضمیر مستکن حضرت
اللهه و ضمیر منصوب موصوله راجع درنته کیم بعض نسخه‌ده اطعمه الله
واقع اولدی و محتملدر که نبی‌یه راجع اوله و بعض نسخه‌ده اطعمه مضارع
صیغه‌سیله ضبط اولندیغی وجه اخیری مؤید در و اطعمه انا تقدیرنده
انا لا نورث رانک فتحیله در و کسریله دخی ضبط اولندی و جمله ما قبلنه
تعلیل ایچون مستانفه‌در حاصل معنا بودر که ابی البختری دیدی که
حضرت عمرک ایام خلافتنده صدقه‌یه استحقاق خصوصنده عباس
و علی مخاصمه ایده‌رک بری برینه سن مستحق دکلسین بن مستحقم دیه‌رک
حضرت عمرک حضورینه کلدیلر مجلسده کبار صحابه‌دن طلحه و زبیر و عبد
الرحمن بن عوف و سعد بولندی حضرت عمر بونلره خطاب ایدوب
دیدی که سزدن استخبار ایدرم الله ایچون سویلک که سز رسول اکرمدن
شو کلامی استماع ایدیکز میکه هر نبی‌نک جمیع مالی صدقه‌در و عامة
سبیل الله‌ده وقف درالا اول مال که آنی اهلنه اطعام و اکسا ایتمش
اوله زیرا بز که معاشر انبیاییز موروث اولمزز ابو داود روایتنده
اسناد مذکور ایله کل مال نبی صدقة الا ما اطعمه اهله و کساهم لفظیله
واقع اولدی و بو حدیثک ظاهرندن استفاده اولنور که هر نبی‌نک اهلنه
اطعام و اکسا ایتدکندن غیری مالنک جمله‌سی حال حیوتنده ایکن صدقه
اوله و دخی بو حکم جمیع انبیایه شامل اوله نته کیم نبی لفظنک تنکیری
بو معنایی اشعار ایدر و فی الحدیث قصة طویلة و حدیث مذکورده
قصه طویله واردر که مقام تفصیلنه مساعده ایتمز ابو داود مالک
بن اوسدن تخریج ایتدیکه رسول اکرمک اوج صفیه‌سی وار ایدی که
بنو النضیر و فدک و خیبر بنو النضیری بعض نوایب و عوارض ایچون
و فدکی ابناء سبیل ایچون تعیین ایدوب و خیبری اوچ قسم ایدوب
ایکی قسمنی مسلمینه و بر قسمنی اهلنک نفقه سنه صرف ایدر ایدی
اکر بو قسمدن بر شی آرتار ایسه فقراء مهاجرینه صدقه ایدر ایدی
والله اعلم الحدیث الرابع حدثنا محمد بن المثنی حدثنا صفوان بن
عیسی عن اسامة بن زید عن الزهری عن عروة عن عائشة
ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال نحن معاشر الانبیاء لا نورث
ما ترکنا ماء موصوله‌یه عائد محذوفدر کل ما ترکناه تقدیرنده فهو
صدقة جمله‌سی ماء موصوله‌نک خبریدر و حذف فا مبتدا شرط
معناسنی متضمن اولدیغی ایچوندر و مبتدا و خبر جمله‌سی مستانفه‌در
یعنی عائشه دیدی که رسول اکرم بیوردیلر که بز موروث اولمزز کویا
سائل سؤال ایتدی که یا رسول الله چونکه سز موروث اولمزسز سزک
مخلفاتکز نیجه اولور جواب ویردیکه هر مال که بز آنی ترک ایدرز صدقه‌در

صفتلر اولدیلر که ... مال غنیمتدن ... اختیار ایدرجی ... صدقه ...

مخفی اولمیه که لفظ صدقه جمیع روایاتده رفعله وارد اولوب مبتدانک
خبری اولدیغی اتفاقی در پس اکثر شیعه نک ما ترکناده ما نافیه وصدقه
نصبله ترکنا نک مفعولی در دیو بو معنایه تعبیر اقادیل وابا طیل بنا
اتدکلری کذب صریح و بهتان عظیم در اعاذنا الله من هذا الحدیث
الخامس حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا
سفیان عن ابی الزناد عن الاعرج عن ابی هریرة عن النبی
صلی الله علیه وسلم قال لا یقتسم یاء مثناة تحتیه نک فتحیله قسمتدن
مأخوذ در ولا نافیه اولوب نفی صورتنده نهی مراد اولمق ابلغ در
بعض نسخه ده تاء فوقیه وبعضنده مجزوماً نهی اولمق اوزره وبعضنده
لا یقتسم واقع اولدی که مآل واحد در ورثتی درهما ولا دینارا ذکر درهم
مراد بالقوه ورثه در که آنلری حکم شرعی فرضا میراثدن منع اتمسه
ایدی وارث اولورلر ایدی وانبیادن غیریده منع شرعی لاحق اولمغله
میراثه مستحق اوله جق کمسنه لردر یعنی ابو هریره دیدیکه رسول اکرم بیوردیلر
کم بنم وفاتمدن صکره وارثلرم درهم ودینار تقسیم اتمزلر یاخود
تقسیم اتمسونلر درهم ودیناری تخصیص اغلبه مبنی در یاخود مخلفات
تقسیم اولندقده هر برینی درهم ودینار ایله تقویم اتمک عادة اولمغله
جمله نک مرجعی درهم ودینار اولدیغنه بناء در ما ترکت بعد نفقة
نسائی ومؤنة عاملی فهو صدقة مؤنة فعولة وزننده ثقل معناسنه در
مأنت القوم دیرلر قوممک ثقلتنه تحمل اتسه بو مقامده مراد عامل
ایچون تقدیر اولنان لوازم ومهمات در عاملدن مراد رسول اکرمدن
صکره اولان خلفادر طبری وابن بطال تخل اوزرینه تعیین اولنان
خادم وارض اوزرینه نصب اولنان قیم در دیدیلر ابن دحیه دیدی که
مراد صدقه جمعنه تعیین اولنان خادم در وبعضیلر دیدیلر که صدقه
اوزرینه تعیین اولنان عامل اجیر حکمنده در واجرة قسامک جوازنه
بو خصوص ایله استدلال اتدیلر یعنی رسول اکرم دیدیکه بنم ترک اتدیکم

اتدیکم مخلفات ازواجمک نفقه سندن وعاملمک لوازمندن صکره
جمله سی صدقه در پس وارثلریمه درهم ودینار قالمز که حتی تقسیم ایده لر
کرمانی دیدیکه بو لفظدن مراد نهی دکلدر بلکه نفی در زیرا نهی وقوعی
ممکن اولان مقامده مستعمل در رسول اکرمک ارثی ممکن قبیلندن دکلدر
پس مقصود اخبار در یعنی بنم وارثلرم بر شیئی تقسیم اتمزلر زیرا بنم
وارثلرم یوقدر ونفقه نسادن مراد ارث طریقیله دیمک دکلدر بلکه
نساء مزبوره رسول اکرمک وفاتندن صکره ازواجه وارمقدن منع
اولندقلرندن ناشی معتده حکمنده اولدقلری ایچون هر برینه تقدیر اولنان
نفقه در یاخود نساء معهوده نک قدرلری عظیم وهجرتلری قدیم وامهات
مؤمنین اولدقلری ایچون تقدیر اولنمشدر لهذا هر بری مسکنلرنده ثابته
اولوب حیاتده اولدقلرنجه اخراج اولنمدیلر ووفات اتدکلرنده وارثلری
مساکن مزبوره یه وارث اولمدیلر بعضیلر دیدیلر که رسول اکرمک نساسی
عده حکمنده لر زیرا انبیا قبورنده احیادر والله اعلم الحدیث السادس
حدثنا الحسن بن علی الخلال خاء معجمه نک فتحی ولام اولینک تشدیدیله در
حدثنا بشر بن عمر قال سمعت مالک بن انس عن الزهری عن مالک
بن اوس بن الحدثان حا نک ودالک فتحه لریله در قال مالک بن اوس
دخلت علی عمر فدخل علیه عبد الرحمن بن عوف وطلحة وسعد وجاء
علی والعباس یختصمان فقال لهم عمر انشدکم همزه نک فتحی ونونک
سکونی وشین معجمه نک ضمیله در اسألکم یاخود اقسم علیکم معناسنه بالذی
باذنه تقوم السماء والارض اتعلمون ان رسول الله صلی الله
علیه وسلم قال لا نورث ما ترکنا صدقة رفعله مبتدانک خبری در
فقالوا اللهم نعم عینک فتحیله در مقصودلری استفهامه جواب
صددنده رسول اکرمک کلام مذکوری تکلم اتدیکی خصوصنده اتدکلری
شهادتده صادق اولدقلرینی اشعار در لهذا کلمهٔ اللهم ایله تصدیق
اتدیلر وغلط واقع اولمق خوفندن ناشی احتیاطاً ذکر اتدیلر یعنی

مالک بن اوس دیدی که حضرت عمرک زمان خلافتنده یانینه وارمشیدم
عبدالرحمن بن عوف وطلحه وسعد دخی کلدیلر وعلی وعباس مخاصمه ایده رک
حضرت عمر حضورینه کلدیلر وعمر مزبورلرک مخاصمه سنی کوردکده صحابهٔ مرقومونه
توجیه خطاب ایدوب دیدیکه سزه اول اللهه یمین ویرورم که انک امری
وقضا وقدری ایله اسمان وزمین ثابت برقرار اولور سز رسول اکرمک
بز موروث اولمه زز بزم مخلفاتمز صدقه دردیدیکنی بیلورمیسنز آنلر دخی
جواب ویردیلر که حاشا بز پیغمبر بموزه افترا ایدوب سویلمدیکی سوزی
سویلدی دیمز نعم بو کلامی رسول اکرم سویلدی وفی الحدیث قصة
طویلة وحدیث مذکورده قصهٔ طویله وار در واول قصه صحیح مسلمده
بسط اولنمشدر فلیراجع الیه والله الموفق الحدیث السابع حدثنا
محمد بن بشار حدثنا عبد الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن
عاصم بن بهدلة فعللة وزننده در عن زر زانک کسری ورانک تشدیدیله در
بن حبیش حبش لفظنک تصغیریدر قالت عن عائشة قالت ماترک
رسول الله صلی الله علیه وسلم دینارا ولا درهما ولا شاة ولا بعیرا
قال الراوی واشک فی العبد والامة یعنی عائشه دیدیکه رسول اکرم
وفات اتدی وهرکز درهم ودینار وشاة وبعیر ترک اتمدی راوی دیدی
که عائشه عبد وامه‌یی ولا عبدا ولا امة دیو ذکر اتدیمی اتمدیمی آنده
شکم وار در بخاری جویریه دن ولا عبدا ولا امة لفظنی روایت
ایلدی مخفی اولمیه که بعضی ارباب سیر دیدیلر که رسول اکرم ابل کثیره
ترک اتدی ویکرمی راس ناقه سی وار ایدی که مدینه اطرافنده رعی اولنور
هر اخشام سودینی رسول اکرمه کتوررلر ایدی کذلک یدی عدد کچیسی وار
ایدی که هر اخشام سودینی اکجرلر ایدی لهذا ابل مذکوره ابل صدقه وبعیر
ومعز منایح ایدی یعنی آخرک ملکی وسودندن انتفاع ایچون رسول
اکرمه ویرمش ایدی دیو تاویل اتدیلر وبو مقامده واقع اولان شاة
وبعیردن مملوک اولان شاة وبعیر مراد در وعبد وامه دن دخی مملوک
مراد

مراد در والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه وسلم

باب ما جاء فی رؤیة رسول الله صلی الله علیه وسلم فی المنام

نام ینام نوما ومناما دیرلر لهذا بو مقامده منامدن مراد
مصدر یعنی نوم در بعضیلر عصام اسم زمان اولمق اعذب در زمان النوم
معناسنه دیدی اظهر اولان رؤیة رؤیادن عام اولمقدر وفی المنام لفظیله
تقیید بو معنای تایید ایدر زمخشری دیدیکه الرؤیا بمعنی الرؤیة الا انها
مختصة بما کان منها فی المنام دون الیقظة تاء تانیث مقامنه الف
تانیث وضع اتدکلری ما بینلرین فرق اتدکلری ایچوندر واحدی دیدی
که لفظ رؤیا اصلنده مصدر ایدی شوری بشری سقیا کبی لکن منامده
تخیل اولان شینک اسمی اولمغله اسماء مجری سنه اجرا اولندی میرک دیدی
که رسول اکرمک صفات ظاهریه واخلاق معنویه سنی بیاندن فارغ اولدقدن
صکره آخر کتابده باب رؤیتی ذکرک سری بودر که عاقله لایق اولان
اولا رسول اکرمک کندویه مخصوص اولان اوصاف شریفه سنی کرکی کبی
ملاحظه واتقان اتمکدر تاکه رؤیاده مشاهده اتدکده اوصاف مذکوره
تطبیق ایلمک اسان اوله ودخی رسول اکرمی صفات صوریه ومعنویه ایله
ملاحظه اتمک عینی ایله حال یقظه ده کورمک وجمال پر کمالنی مطالعه اتمک
منزله سنده اولدیغنی اشعار ایدر یعنی بو باب رسول اکرمی دوشده
کورمک حقنده وارد اولان احادیث شریفه بیاننده در مصنف بو بابده
التی حدیث ذکر ایلدی الحدیث الاول حدثنا محمد بن بشار حدثنا عبد
الرحمن بن مهدی حدثنا سفیان عن ابی اسحق عن الاحوص عن
عبدالله بن سفیان عن النبی صلی الله علیه وسلم انه قال من رانی
فی المنام فقد رانی فان الشیطان لا یتمثل بی لفظ تمثل تشکل
معناسنه در بنفسه وبا ولام ایله متعدی اولور وظاهرا شرط وجزا
متحد اولمغله جزا طرفنده مضاف تقدیر ایدوب فقد رای حقیقة
صورتی الظاهرة وسیرتی الباطنة تاویلنده در دیدیلر پس فان

الشيطان قولي ما قبلنك تعليلي وحكم مذكورك تتميمي اولور وبعض روايتده
فقد رأى موضعنده فقد رأى الحق واقع اولدي فقد رآني رؤية الحق
قوه سنده يعني عبد الله بن مسعود ديدي كه رسول اكرم بيورديلر كه
بركمسنه بني دوشنده كورسه درست بنم صورة ظاهره وسيرة باطنه مي
كورمش اولور كه كورديكي البته بنم شكلمدر زيرا شيطان بنم شكلم ايله متشكل
اولمز وبنم قيافتمه كيره مز معلوم اوله كه حق سبحانه وتعالى رسول اكرمي
حال حيوتنده شيطاندن هر وجهله مصون ومحفوظ ايتديكي كبي وفاتندن
صكره مصون ومحفوظ ايتدي امدي بركمسنه رسول اكرمي رؤياده
مشاهده ايتمك حال تيقظده مشاهده ايتمك كبيدر صاحب الازهار
ديديكه اكر سؤال اولنور ايسه كه جماعة كثيره رسولي حالة واحدهده وجوه
مختلفه اوزره رؤيالرنده مشاهده ايدرلر بونك حكمتي نه در شو وجهله
جواب ويريلور كه اختلاف مذكور كورنلرك كمسنه لرك احواللرينك اختلافندن
ناشي در مرئينك اختلافندن دكلدر نته كيم آيينه يه نظر ايدن كمسنه لرده
واقع در مثلا بركمسنه رسول اكرمي رؤياده تبسم ايدر كورسه آنك
سنتي ايله عامل اولديغنه دلالت ايدر واكر غضوب كورسه سنتي ايله
عامل اولمديغنه دلالت ايدر واكر ناقص كورسه سنتني نقصان اوزره
رعايت ايتديكنه دلالت ايدر زيرا يشيل رنكلو شيشه نك آردنده كونشي
كونشك رنكي يشيل كورينور وحكايت اولنور كه صلحادن بركمسنه رؤياده
رسول اكرمي بر مسجدك كوشه سي ايچنده شو وجهله كوردي كه كويا ميتدر
بعض عارفين تعبير ايتديلر كه اول كوشه نك مسجد ايچنده بولنمه سي
سنته طريقي ايله دكلدر حتى ذاتنده تفتيش ايتديلر مكر اول كوشه نك
زميني ارض مغصوبه ايمش والله اعلم الحديث الثاني حدثنا محمد بن
بشار ومحمد بن المثنى قالا حدثنا محمد بن جعفر حدثنا شعبة عن ابي
حصين عن ابي صالح عن ابي هريرة قال قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم من رآني في المنام فقد رآني فان الشيطان لا يتصور
او

او راويدن شك ايچوندر قال لا يتشبه بي يعني راوينك شكي بي لفظنك
غيريده دركه لا يتصور بي مي ديدي لا يتشبه بي مي ديدي ديو وتمثل و
تصور وتشبه اكرچه مباني جهتندن متغاير الفدر لكن معاني جهتندن
متقاربدر يعني ابو هريره ديديكه رسول اكرم بيورديلر كه بركمسنه منامنده
بني مشاهده ايتسه تحقيق بني كورمشدر وكورديكي بنم صورتمدر زيرا
شيطان بنم صورتمه كيره مز ياخود بكا بكزه يه مز والله اعلم حدثنا
قتيبة بن سعيد حدثنا خلف خانك ولامك فتحه لريله در بن خليفة
عن ابي مالك الاشجعي عن ابيه كه طارق بن اشيم در قال قال رسول
الله صلى الله عليه وسلم من رآني فقد رآني ترجمه سي سبقت ايتدي
قال ابو عيسى كه مراد مصنفدر وابو مالك هذا هو سعد بن طارق
بن اشيم همزه نك فتحي وشين معجمه نك سكوني وياء مثناة
تحتيه نك فتحيله در اشيم هو من اصحاب رسول الله صلى الله عليه و
سلم وقد روى عن النبي صلى الله عليه وسلم احاديث يعني ابو
عيسى ترمذي ديديكه سند مذكورده ذكر اولنان ابو مالكك اسمي
سعد بن طارق بن اشيم وطارق بن اشيم رسول اكرمك اصحابندندر
وحديث مذكوردن غيري نيچه حديث روايت ايتدي پس صحبتي اولديغي
متحقق در واوغلي ابو مالك تابعيدر قال وسمعت علي بن حجر يقول
قال خلف بن خليفة رأيت عمرو بن حريث صاحب النبي صلى الله
عليه وسلم وانا غلام صغير ودخي ترمذي ديديكه بن علي بن حجردن
ايشتدم ديديكه خلف بن خليفه دير ايدي كه بن رسول اكرمك رفيقي
اولان عمرو بن حريثي كوچك غلام اولديغم حالده كوردم پس حديث
مذكورك اسنادنده ترمذي ايله رسول اكرم ما بيننده اوچ شخص واقع
اولمش اولور كه علو اسنادك نتيجه سيدر والله اعلم الحديث الثالث
حدثنا قتيبة بن سعيد حدثنا عبد الواحد بن زياد عن عاصم بن
كليب تصغير صيغه سيله در حدثنا ابي كه كليب در انه سمع ابا هريرة

في المنام صح

يقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من رانى فى المنام
فقد رانى فان الشيطان لا يتمثلنى بعض نسخه ده لا يتمثل بى واقع
اولدى ترجمه سى مرور اتدى قال انى كه كليب در فحدثت به ابن عباس
ضمير مجرور حديث مذكوره راجع در فقلت قد رايته ع‌م فى المنام
فذكرت الحسن بن على فقلت شبهته به ضمير منصوب رايته دن مستفاد
اولان مرئى يه وضمير مجرور حسنه راجع در فقال ابن عباس انه
كان يشبهه ع‌م حاصل معنا بودر كه عاصم بن كليب ديدى كه حديث
مذكورى ابن عباسه تحديث اتدم وديدم كه بن تحقيق رسول اكرمى
منامده كوردم وحضرت حسنى ذكر اتدم زيرا بن انى كورمش ايدم و
وديدم كه منامده كوردكم شخصى حضرت حسنه بكزتدم ابن عباس
ديدى كه حضرت حسن رسول اكرمه مشابه ايدى وحضرت حسنك رسول
اكرمه مشابهتى خصوصنده نيجه احاديث صحيحه وارد اولمشدر پس
كليبك كورديكى واقعه واقعه مطابق اولور على كرم الله وجهه دن
روايت اولندى كه حسن صدرندن راسنه وارنجه وحسين صدرندن
قدمنه وارنجه رسول اكرمه بغايت مشابه ايدى ديدى والله اعلم الحديث
الرابع حدثنا محمد بن بشار حدثنا ابن ابى عدى ومحمد بن جعفر قالا
حدثنا عوف بن ابى جميلة عن يزيد الفارسى وكان يكتب
المصاحف قال رايت النبى صلى الله عليه وسلم زمن ابن عباس
رضى الله عنهما فقلت لابن عباس انى رايت رسول الله
صلى الله عليه وسلم فى النوم فقال ابن عباس ان رسول الله
صلى الله عليه وسلم يقول ان الشيطان لا يستطيع ان يتشبه
بى فمن رانى فى النوم فقد رانى يعنى يزيد الفارسى كه عادتى مصحف
شريف كتابت ايتمك ايدى كويا بو دولت عظيمه يه نائل اولديغى انك
بركتيدر ديدى كه ابن عباس زماننده رسول اكرمى منامده كوردم و
ابن عباسه ديدم كه تحقيق بن رسول اكرمى حال نومده كوردم پس

پس ابن عباس ديدى كه تحقيق رسول اكرم ديرايدى كه تحقيق شيطان
بكا تشبه ايتمكه قادر اولمازپس بنى نومده بر كمسنه كورسه حقيقة
بنى كورمشدر هل تستطيع ان تنعت هذا الرجل الذى رايته فى النوم
نعت اوصاف حسنه ايله توصيفدن عبارتدر وكاهى نعت بالسوء
ديرلر وصف به معناسنه زيرا وصف حسنه ده وقبيحه ده استعمال
اولنور يعنى ابن عباس يزيد فارسى يه ديدى كه حال نومده مشاهده
اتدكك شخصى وصف ايتمكه قادرميسين كا قال يزيد نعم انعت لك
يزيد جوابنده ديديكه نعم وصف ايتمكه قادرم سكا وصف ايده يم
رجلا نصبله مقدر كانك خبرى وكان ما رايته فى النوم رجلا بين
الرجلين تقديرنده جسمه ولحمه رفعله ظرفك فاعلى در متوسطا جسمه
ولحمه بين الرجلين قوه سنده كه جمله سى رجلا نك صفتى در يعنى حال
نومده مشاهده اتديكم شخص بر رجل ايدى كه انك جسمى طويل وقصير و
لحمى فربه ولاغر اولان ايكى رجل مابيننده متوسط ايدى اسمر نصب
ايله رجلا نك صفت ثانيه سى در وماثلا الى البياض تقديرنده در
يعنى رجل مذكور بياضه مائل اسمر ايدى پس رنك روى سفيد وسرخ
ماييننده اولور اكحل العينين حسن الضحك جميل دوائر الوجه
نصب ايله صفت بعد صفتدرلر يعنى ايكى كوزلرى سرمه لو ومتبسم
وجهره سنك اطرافى جميل ايدى ورجل مذكورك لحيه سنك عرضنى وصف
ايدوب قد ملأت لحيته بين هذه قولاغنك برينه الى هذه
آخر قولاغنه اشارة اتدى ولحيه سنك طولنى بيان ايدوب قد ملأت
نحره ديدى يعنى رجل مذكورك صقالى شوندن شوكه يعنى شو قولاغك
بو قولاغك ما بيننى وبوغازنى طولدرمش ايدى حاصلى خفيف اللحيه
دكل ايدى قال عوف بن ابى جميله كه يزيد الفارسى دن راويدر
ولا ادرى ما موصوله در النعت الذى كان مع هذا النعت
قوه سنده ميرك استفهاميه اولمق محتمل در ديدى كه انه لامزيلا

علی هذا النعت دیمک اولور یعنی عوف دیدی که ذکر اولنان نعت ایله
غیر نعت دخی بلمم جائز که یزید الفارسی مذکورلردن غیری دخی نعت سویلمش
اوله لکن بنم خاطرمده قالمامش یاخود ذکر اولنان نعت دن زیاده نعت
اولورمی بلکه اول نعتلر تام در فقال ابن عباس یا یزید لو رأیته فی
الیقظة ما استطعت ان تنعته فوق هذا یس ابن عباس یزیده دیدیکه
کرسن رسول اکرمی حال یقظه ده کورمش اولسک ذکر ایتدکک نعتدن
زیاده نعته قادر اولماز ایدک رسول اکرم حال حیواتنده نعتی بو ایدی
کرسن ذکر ایتدک قال ابو عیسی و یزید الفارسی هو یزید بن هرمز هانک
ضمی و میمک دخی ضمیله غیر منصرفدر و هو اقدم من یزید الرقاشی
رانک فتحی و قافک تخفیفیله رقاش بنت قیس بن ثعلبه یه نسبتدر و روی
یزید الفارسی عن ابن عباس احادیث و یزید الرقاشی لم یدرک ابن
عباس و هو یزید بن ابان الرقاشی و هو رقاشی یروی عن انس بن
مالک و یزید الفارسی و یزید الرقاشی کلاهما من اهل البصرة و عوف
بن ابی جمیلة هو عوف الاعرابی یزید فارسی و یزید رقاشی اسم و
بلده متحد اولمغله ایکی یزیددن مراد شخص واحد اولمق وهمنی دفع
ایچون مصنف دیدیکه یزید فارسیدن مراد یزید بن هرمزدر که یزید
رقاشیدن اقدمدر زیرا یزید فارسی صغار تابعیندندر و یزید
رقاشی طبقۀ خامسه دندر و یزید فارسی ابن عباسدن نیچه حدیثلر
روایت ایتدی و یزید رقاشی ابن عباسه یتشمدی که یزید رقاشی
یزید بن ابان در و ابانک کنیه سی ابو یزید العطاردر و یزید رقاشی انس
بن مالکدن روایت ایتدی و فارسی و رقاشی ایکیسی دخی اهل بصره دندر
و عوف بن جمیلۀ مزبور عوف الاعرابی دیمکله معروفدر صاحب
تقریبدن نقل اولندیکه یزید بن هرمز مدنی در طبقۀ ثالثه دن ثقه در
و یزید فارسی بصری در طبقۀ رابعه دن مقبولدر والله اعلم و مصنف
عوف بن جمیله دن مراد عوف الاعرابی اولدیغنی نضر بن شمیل کلامیله

میرک قولنه ناظردر
منه

کذا فی اللب
منه

کلامیله تأیید ایچون دیدیکه حدثنا ابو داود که اسمی سلیمان در بن
سلم سینک فتحی و لامک سکونیله در البلخی حدثنا النضر بن شمیل تصغیر
صیغه سیله در قال نضر قال عوف الاعرابی انا اکبر من قتادة یعنی
نضر بن شمیل دیدیکه عوف الاعرابی دیدیکه بن سن جهتندن قتاده دن
بویوکم و نضرک عوف الاعرابی دیو تعبیر ایتدیکی بو نام ایله معروف اولدیغنی
تأیید ایدر والله اعلم الحدیث الخامس حدثنا عبد الله بن ابی زیاد
حدثنا یعقوب بن ابراهیم بن سعد حدثنا ابن اخی مابعدنه
مضاف و یاء یاء اضافتدر یاء متکلم دکلدر ابن شهاب الزهری
که ابن شهابک اسمی محمد بن مسلم و برادرزاده نک اسمی محمد بن عبد الله
بن مسلمدر عن عمه که زهری در قال عم قال ابو سلمة قال ابو قتادة
قال رسول الله صلی الله علیه و سلم من رأنی مقول قولدر و یعنی فی
النوم لفظی رواة دن برینک محل رؤیتی تفسیریدر فقد رأی الحق
کرمانی دیدیکه یعنی ابو قتاده دیدیکه رسول اکرم بیوردیلر که بر کمسنه
بنی حال نومده کورسه رؤیۀ متحققۀ ثابته ایله کورمش اولور که
اضغاث احلام قبیلندن اولمز طیبی دیدیکه الحق بو مقامده مصدر
مؤکدر من رأنی فقد رأنی رؤیة الحق تقدیرنده زین العرب دیدی
که حق باطل ضدی در پس مفعول مطلق اولور فقد رأی الرؤیة الحق
تقدیرنده بعضیلر حق دن بو مقامده حضرت الله مراددر دیدیلر
یعنی بنی بر کمسنه حال نومده کورسه حضرت اللهی عنقریب حال نومده
کورور زیرا بنی کورمک آنی کورمه نک مقدمه سیدر حنفی دیدی که
صحیحین ده ابو هریره دن روایت اولندی که رسول اکرم بیوردیلر
که من رأنی فی المنام فیرانی فی الیقظة ولا یتمثل الشیطان بی
بعضیلر مراد رسول اکرمک زمان شریفلرنده اولنلردر دیدیلر یعنی
بنی حال نومنده مشاهده ایدن یقظه ده بنی کورمکه موفق اولور
یاخود آخرتده بنی کورور والله اعلم الحدیث السادس حدثنا عبد الله

عبد الرحمن انبانا معلّى میمک ضمی و عینک فتحی ولام مفتوحه نک تشدیدیله
بن اسد حدثنا عبد العزیز بن المختار حدثنا ثابت عن انس ان
رسول الله صلی الله علیه وسلم قال من رآنی فی المنام فقد رآنی
فان الشیطان لا یتخیل بی تخیل معنا جهتندن تمثّل تریبدر رحمهم الله
دیدی که قاموسده دیدیکه تخیّل الیه وجّه الیه التهمة یعنی شیطان بنم
شیطان بنم سببمله بر فرده تهمتی توجیه ایتمز حاصلی شیطان بنم
صورتمده ظاهر اولوب بر فرده کورینوب اول صورتک متهم اولمه
سبب اولمز قال ظاهر اولان ضمیر مستکن انسه راجع اولمقدر لهذا
حرف عطفله تصدیر اولنمدی پس حدیث آتی مرفوع حکمنده موقوف
قبیلندن اولور و رسول اکرمه راجع اولمق محتملدر رؤیا المؤمن
مراد مؤمن کامللر زیرا رؤیا الحسنة من الرجل الصالح لفظیله دخی روایت
اولندی جزء من ستة واربعین جزؤ من النبوة یعنی مؤمن کاملک
اکثر رؤیاسی حسنه اولدوغندن ناشی نبوتک قرق آلتی جزؤندن بر جزؤ
اگرچه مؤمن مزبور کاهی اضغاث احلام کورور ابن ماجه ابو سعیددن
شو لفظله روایت اتدی که رؤیا المسلم الصالح جزؤ من سبعین جزؤا
من النبوة حکیم وطبرانی عباسدن شو لفظله روایت اتدیلر که رؤیا
المؤمن الصالح بشری من الله وهی جزؤ من خمسین جزؤا من النبوة
ترمذی جامعنده رؤیا المؤمن جزؤا من اربعین جزؤا من النبوة لفظی
ایله ابی رزین دن روایت ایتدی روایات مذکوره ده ذکر اولنان عددلر
متغایر اولمغله بعض علما دیدیلر که اعداددن مراد مجرد کثرة در اجزاء مزبوره
ایله تحدید دکلدر و محتملدر که اعدادک اختلافی رائینک احوالنک یا ازمنه نک
یا امکنه نک اختلافنه مبنی اوله حنفی حدیث متنک بیاننده بعضیلردن نقل
اتدیکه رسول اکرمه وحینک نزولنک مدتی یکرمی اوچ سنه ایدی که آلتی مقداری
رؤیا ایله ایدی پس رؤیای صالحه مدة نبوتک قرق آلتی جزؤندن بر جزؤ
اولور لکن مدة نزول وحی یکرمی اوچ سنه اولدیغی روایات صحیحه ایله ثابت

احمد وبخاری ومسلم
دخی انس دن
روایت
اتدیلر
منه

ثابت اولدی اگرچه بو دخی اختلافی در و زمان رؤیا آلتی آی اولدیغی ثابت
اولمدی امدی اولی اولان رؤیای صالحه علم نبوة اجزاسندن بر جزؤدر
دیمکدر زیرا اگرچه نفس نبوة باقی دکلدر لکن علم نبوة باقیدر و رسول
اکرم بیوردیلر که ذهبت النبوة ولم یبق الا المبشرات الرؤیا الصالحة
یعنی نبوة کتدی باقی قالمدی الا مبشرات قالدی که آندن مراد رؤیای
صالحه در بعضیلر دیدیلر که عددمزبوردن مراد خصال حمیده نک عددیدر
یعنی رسول اکرمک قرق آلتی خصال حمیده سی واردر که رؤیای صالحه
آندن بر قسمدر بخاری ابو هریره دن تخریج اتدی که رسول اکرم بیوردیلر
که لم یبق من النبوة الا المبشرات قالوا وما المبشرات قال الرؤیا الصالحة
یراها الرجل المسلم تورپشتی دیدیکه حدیث مذکوری تاویل قیدنده
اولنلر رؤیا نبوة دن جزؤدر دیمکه جراءت اتمدکلرندن ناشیدر خصوصا
رسول اکرم ذهبت النبوة دیو بیوردی لکن بو حدیثک ظاهرنی اخذ
ایتمکده اصلا حرج و قطعا ضرر یوقدر زیرا جزؤ نبوة نبوة اولمزنته کیم
نمازک بر جزؤی نماز و اعمال حجدن بر عمل حج اولماز و دخی اجزاء
مذکوره نی قرق آلتی عدد ایله تحدیدک سببنی و جهتنی بیان صددنده
اولمق معقول دکلدر اولی اولان بو خصوصده سکوت و تسلیم دز زیرا
بو مقوله علم علوم نبوتدندر که استنباط ایله بیلنمز و قیاس ایله معلوم
اولمز مالکدن سؤال ایتدیلر که هر کس رؤیا تعبیر ینه قادرمیدر جواب
ویردی که اتلعب بالنبوة یعنی نبوة ایله اوینانورمی بعده دیدی که
الرؤیا جزؤ من النبوة و مالکک بو کلامدن مرادی رؤیا نبوة ده
باقیه در دیمک دکلدر بلکه مرادی رؤیا بعض مغیباته اطلاع جهتندن
نبوته مشابه اولمغله بغیر علم آنی تعبیر لایق دکلدر دیمکدر و بو
مشابهت سببیله نبوتدن جزؤدر دیو اطلاق اولندی و جزؤک
نبوتندن کلک ثبوتی لازم کلمدیکی ظاهردر والله اعلم حنفی دیدی که
حق اولان بو مقوله احادیثده سلف طریقنه کتمک و حقایقنه اطلاعی

علم رسوله حواله اتمک و علی وجه الاجمال قبولنه مبادرت ایدوب کنهنه
اطلاعدن عجزه اعتراف خلالنده حلنه مسارعت و اقدام صددنده
اولمق درخصوصا غورینه وصول ایله مامور دکلز والله اعلم وصلی الله
علی محمد واله وصحبه وسلم معلوم اوله که مصنف رحمة الله علیه رسول اکرمک
شمائلی حقنده وارد اولان احادیثک بیانندن فارغ اولدقدن
صکره کتابنی نصیحتی حاوی و وصیتی متضمن سلف صالحک کلماتندن
ایکی کلام ایله تذییل ایتدی علم حدیثک شاننه اهتمام اهم و روایات
بابنده ثقاتدن اخذ اولنمق اوجب والزم اولدیغنی اشعار ایچون
پس دیدی که حدثنا محمد بن علی قال سمعت ابی یقول قال عبد الله
بن المبارک اذا ابتلیت ماضی مجهول صیغه سیله خطاب عام در صاحب
نهایه دیدیکه ابتلاء اصلنده اختبار و امتحان معناسنه در بلوته
وابلیته وابتلیته دیرلر برکمسنه یی امتحان اتسه بالقضاء مراد تقلد قضا
فعلیک بالاثر علیک الزم معناسنه اسماء افعالدندر وعلیکه صفت
اولمغله اکثریا معمولنه حرف با ادخال اولنور واثر همزه نک وثانک
فتحه لریله میرک دیدیکه برشینک رسمی و علامتی در و رسول اکرمک سنتلرینه
آثار اطلاق اولنور یعنی عبد الله بن المبارک دیدی که قضا وحکومته
مبتلا اولوب انک ایچون متعین اولدیغک وقتده رسول اکرمک
آثارینه اقتفا واخبارینه اقتدا به ملازمت واخیار صحابه کرامک
اثرلرینه اتباعه مبادرت ایله نته کیم رسول اکرم علیکم بسنتی و
سنة الخلفاء الراشدین دیو بیوردیلر و قضا فی الحقیقه نیابت
نبوة و قاضی خلیفه نبی اولمغله رسول اکرم وصحابه کرامک آثارینه
اتباع اتمکله وصیت اولنمق مناسبدر و بوکلامده قضا و حکومتک انواع
بلادن بر بلیه واصناف دواهیدن بر داهیه اولدیغنه اشارة
ظاهره واردر لهذا اتقیا و صلحا و زهاد آندن اجتناب ایدیلر
وقعه امام ابو حنیفه بو بابده کافیدر والله اعلم حدثنا محمد بن علی

علی حدثنا النضر اخبرنا ابن عون عن ابن سیرین عمر منبرقدر
قال هذا الحدیث الف لام عهد ایچوندر و جنس اولمق و حدیث
تحدیث معناسنه اولمق دخی جائزدر دین فانظروا عمن جار و
مجرور مابعدنده تأخذون لفظنه متعلق اولدیغی ترون معنیسنی
تضمنی ملاحظه سیله در دینکم وانظروا واعلموا معناسنی متضمن
اولدیغی ایچون جمله استفهامیه مفعولینی مسدنه سدا ولدی
وظاهر اولان بودر که حدیثدن علم حدیث مراددر مسلم روایتنده
ان هذا العلم دین لفظیله واقع اولدیغی بو معنایی تأیید ایدر
طیبی دیدیکه الحدیث لفظنده الف لام عهد ایچوندر که مراد
رسول اکرمک خلقه تعلیم ایچون کتوردیکی کتاب وسنته درکه اصول
دین درلر ماخوذ منه اولان کمسنه لردن مراد عدول و ثقات
... عنون درحاصل معنی ابن سیرین دیدیکه علم حدیث یعنی
کتاب وسنته دین وتدین واعتقاد و مقتضاسیله عمل اولنمق
لازم درکی کبی ملاحظه ایدوب دینکزی کیمدن اخذ ایده جکزی
اندیشه ایلک و عدل وثقه و متقن کمسنه لردن اخذ اتمکه سعی
ایدیک والله الموفق بعض علما دیدیلر که کلام ثانینک عنوان
بابه بو وجهله مناسبتی واردر زیرا ابن سیریندن روایت اولندی
که انی اعتبر الحدیث دیر ایدی صاحب نهایه دیدیکه ابن سیرین
رؤیایی حدیث اوزره تعبیر ایدر ایدی نته کیم قرآن اوزرینه
دخی تعبیر اولنور مثلا غراب رجل فاسق وضلع امراءه ایله تعبیر
اولنور زیرا رسول اکرم غرابه فاسق اطلاق و مراءه ضلعه تشبیه
بیوردیلر والله اعلم وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین
والحمد لله حمدا یوافی نعمه ویکافی مزیده کلما احمده الحامدون وذکره
الذاکرون قد استراح قدم القلم عن السیاحة فی فیافی الرحمة والرقم بعنایة
من منه العون الاتم والفضل الاعم فی اوائل شهر جماذی الآخرة من شهور
سنة احدی وعشرة ومائة بعد الالف من هجرة من له العز والشرف